ÄRENDELISTA/KALLELSE
Kommunstyrelsen

Tid: onsdagen den 23 september 2026, klockan 13:00

Plats: Rum 214, Mölndals stadshus

Ledamöter
Stefan Gustafsson (S), ordförande
Merjem Maslo (M), vice ordförande
Elin Andersson (L)
Eric Nilsson (C)
Pernilla Övermark (S)
Fredrik Mellbin (-)
Kristian Vramsten (M)
My Högfeldt (MP)
Ove Dröscher (S)
Joakim Ramberg (V)
Linus Hedberg (M)

Ersättare
Elpida Georgitsi (S)
Margareta Krakowski (L)
Göran Isacsson (M)
Adam F Laurén (KD)
Bernt A Runberg (S)
Hans Wessberg (-)
Kajsa Hamnén (M)
Jenny Holf (KD)
Kristina Körnung (S)
Anna Mårland (V)
Carina Gustafsson (M)

Upprop

Val av justerare - i tur Ove Dröscher (S)

Ärenden med föredragningar

1.	Slutrapport pilotprojekt Barn i riskzon *Föredragande: Catarina Liljestrand, enhetschef SAF.* *Starttid: klockan 13:05.* *Avsatt tid: 20 minuter.*	KS 00358/2026

Ärenden som beslutas av kommunstyrelsen

2.	Redovisning av anmälda delegationsbeslut	KS 116205
3.	Meddelanden	KS 116206
4.	Delårsuppföljning 2026 för kommunstyrelsens förvaltningar	KS 00466/2026
5.	Revidering av processerna 2.3.1. samt 2.3.2 i kommunstyrelsens informationshanteringsplan	KS 00464/2026
6.	Revidering av kommunstyrelsens delegeringsordning	KS 00355/2026
7.	Redovisning av uppdrag, lämnade av kommunstyrelsen 2026	KS 00083/2026
8.	Revisionsrapport Granskning av upphandlingsprocessen och leverantörskontroller	KS 00441/2026
9.	Upphandling av Digitala verktyg för pedagogisk miljö	KS 00255/2026
10.	Förslag på nya namn för torg i Forsåker	KS 00436/2026
11.	Genomfört uppdrag - utveckla reviderat appendix till Avfallsplan	KS 00950/2024
12.	Fastställande av Mölndals stads områdesarbete som kommunövergripande ansvar	KS 00397/2026

13.	Uppdrag till förvaltningen avseende utveckling och drift av kaféverksamhet i Stadshusparken	KS 00078/2026
14.	Svar på granskningsremiss över ändring av Göteborgs stads översiktsplan	KS 00118/2025
15.	Uppföljning av Ramverk social hållbarhet	KS 00083/2025
16.	Delrapportering av implementering och uppföljning av reviderad lokalförsörjningsprocess	KS 00557/2025
17.	Revidering av ramprogram för grundskola och anpassad grundskola	KS 00460/2026
18.	Deltagande i konferenser, möten och utbildningar 2026	KS 00024/2026

Ärenden som beslutas av kommunfullmäktige

19.	Redovisning av uppdrag, lämnade av kommunfullmäktige till styrelse och nämnder 2026	KS 00084/2026
20.	Redovisning av obesvarade motioner 2026	KS 00101/2026
21.	Budget för nämnden för överförmyndare i samverkan 2027	KS 00535/2026
22.	Ny förbundsordning för kommunalförbundet Räddningstjänsten Storgöteborg	KS 00453/2026
23.	Mölndals stads energiplan för minimerad klimatpåverkan	KS 00438/2026
24.	Antagande av reviderad näringslivsstrategi för Mölndals stad 2019-2035	KS 00079/2026
25.	Antagande av strategi för hållbar masshantering i Mölndals stad	KS 00016/2026
26.	Antagande av markstrategi för Mölndals stad	KS 00425/2024
27.	Svar på motion (MP) - Avsluta Mölndals stads representation i Åby Travsällskaps styrelse	KS 00579/2025

28.	Svar på motion (C) - Höjd ambition för delaktighet och normalisering inom Daglig verksamhet (LSS)	KS 00138/2026
29.	Svar på motion (C) - Prioritera en ny hundrastgård i Krokslätt	KS 00139/2026

Stefan Gustafsson (S)
ordförande

Markus Franklin
kommunsekreterare

Kommunstyrelsens sociala hållbarhetsutskott

§ 11

Diarienummer 00358/2026

Slutrapport pilotprojekt Barn i riskzon

Beslut

Sociala hållbarhetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen antecknar informationen till protokollet.

Sammanfattning

I slutet av 2023 lyfte social-och arbetsmarknadsförvaltningen, i samråd med skolförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen förslaget att utveckla en sammanhållen arbetsmodell för att tidigt fånga upp och ge förebyggande stöd till barn i riskzon, målgrupp barn i 10–12 års ålder.

Kommunstyrelsen beslutade den 24 januari 2024, § 19 att finansiera utvecklingsinsatsen med lokala brottsförebyggande medel. Projektet beviljades 1,5 mkr för åren 2024 och 2025. Kostnaderna avsåg löner för förstärkning med två fältsekreterare. I december 2025 förlängde kommunstyrelsen uppdraget till och med maj 2026 och beviljade ytterligare 425 000 kr. Under projektettiden har arbetet löpande presenterats i sociala hållbarhetsutskottet.

Grundtankarna i arbetet har varit att genomföra insatser i klassrum med syfte att stärka trygghet, studiero och positiva sociala normer – och därigenom kunna fånga upp barn med behov av riktat stöd, och ge detta i samverkan mellan socialtjänst, skola och fritid.

I början av 2025 beviljades projektet medel från nationella Brottsförebyggande rådet (Brå) i syfte att utvärdera metod och effekter. En utvärdering har gjorts av Urban Utveckling och presenterades i december 2025. Projektet anses vara en intressant brottsförebyggande metod. Arbetet har gett positiva resultat och erfarenheter. Utvärderingen uppmärksammar samtidigt behovet av att i nästa steg förtydliga struktur, roller och samsyn kring mål. Dessa frågor hanteras nu i dialog mellan förvaltningarna.

Social- och arbetsmarknadsförvaltningen har beslutat permanenta satsningen. Fältgruppen utökas permanent med två tjänster, som finansieras med stöd av statliga omställningsmedel kopplade till ny socialtjänstlag.

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 12 maj 2026.
Protokollsutdrag SAN 2026-04-23, §37.
Social- och arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 27 mars 2026.
Social- och arbetsmarknadsförvaltningens underlag, Redovisning av projekt, Insatser i klassrum 23 april 2026.
Utvärdering av förebyggande insatser för barn i mellanstadiet, en analys av insatser i skolan och SSF i Mölndal, Urban Utveckling, december 2025.
Protokollsutdrag KS 2024-01-24, § 19.
Protokollsutdrag KS 2025-11-26, § 301.

Förslag under sammanträdet

Elpida Georgitsi (S) föreslår att kommunstyrelsen antecknar informationen till protokollet.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om Elpida Georgitsi (S) förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Expedieras till

Social- och arbetsmarknadsnämnden

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2026-05-12

Dnr
KS 00358/2026

Hillevi Funck
Utvecklingsledare

Kommunstyrelsen

Slutrapport pilotprojekt Barn i riskzon

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen noterar informationen.

Sammanfattning

I slutet av 2023 lyfte social-och arbetsmarknadsförvaltningen, i samråd med skolförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen förslaget att utveckla en sammanhållen arbetsmodell för att tidigt fånga upp och ge förebyggande stöd till barn i riskzon, målgrupp barn i 10–12 års ålder.

Kommunstyrelsen beslutade den 24 januari 2024, § 19 att finansiera utvecklingsinsatsen med lokala brottsförebyggande medel. Projektet beviljades 1,5 mkr för åren 2024 och 2025. Kostnaderna avsåg löner för förstärkning med två fältsekreterare. I december 2025 förlängde kommunstyrelsen uppdraget till och med maj 2026 och beviljade ytterligare 425 000 kr. Under projektettiden har arbetet löpande presenterats i sociala hållbarhetsutskottet.

Grundtankarna i arbetet har varit att genomföra insatser i klassrum med syfte att stärka trygghet, studiero och positiva sociala normer – och därigenom kunna fånga upp barn med behov av riktat stöd, och ge detta i samverkan mellan socialtjänst, skola och fritid.

I början av 2025 beviljades projektet medel från nationella Brottsförebyggande rådet (Brå) i syfte att utvärdera metod och effekter. En utvärdering har gjorts av Urban Utveckling och presenterades i december 2025. Projektet anses vara en intressant brottsförebyggande metod. Arbetet har gett positiva resultat och erfarenheter. Utvärderingen uppmärksammar samtidigt behovet av att i nästa steg förtydliga struktur, roller och samsyn kring mål. Dessa frågor hanteras nu i dialog mellan förvaltningarna.

Social- och arbetsmarknadsförvaltningen har beslutat permanenta satsningen. Fältgruppen utökas permanent med två tjänster, som finansieras med stöd av statliga omställningsmedel kopplade till ny socialtjänstlag.

Ekonomi

Social- och arbetsmarknadsnämnden har beslutat permanenta arbetsmetoden och finansiering sker genom statliga omställningsmedel kopplade till ny socialtjänstlag.

Bedömning

Utvärderingen lyfter att modellen är relevant och träffsäker, och att insatserna är förankrade i aktuella teorier, i forskning och i Mölndals stads prioriterade frågor.

Pilotprojektet bedöms ha gett positiva resultat både för barn på de skolor där klassinsatser gjorts och för den mindre grupp av barn som hittills fått riktade insatser. Samtidigt har arbetet lett till lärande och erfarenheter för pedagoger, fältare och andra professioner som varit involverade. Arbetsmodellen möter socialtjänstlagens krav på tidiga insatser och mer tillgänglig socialtjänst.

Utvärderingen pekar samtidigt också på att det finns utmaningar och nämner att för att modellen ska nå sin fulla potential behöver samverkande parterna i nästa steg förtydliga strukturen för samverkan, rollfördelning och säkra samsyn runt mål med insatsen. I nuläget pågår detta arbete i dialog framför allt mellan socialtjänst och skola. Projekttiden visade även att det behövs större flexibilitet än väntat i hur dialog och riktat stöd utformas för att möta olika barn och vårdnadshavares behov. Tanken om en samverkansgrupp av professionella ersätts därmed av rutiner där socialtjänstens familjebehandlare i stället får en samordnande roll runt dessa barn och familjer.

Stödet från stadens centrala brottsförebyggande medel bedöms ha varit betydelsefullt för möjligheten att etablera det nya arbetssättet. Den externa utvärderingen har gett kunskap och tips att använda även i andra pågående utvecklingsprocesser.

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse 12 maj 2026
Social- och arbetsmarknadsnämndens protokoll 23 april 2026, §37
Social- och arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteskrivelse 27 mars 2026
Social- och arbetsmarknadsförvaltningens underlag, Redovisning av projekt, Insatser i klassrum 23 april 2026
Utvärdering av förebyggande insatser för barn i mellanstadiet, en analys av insatser i skolan och SSF i Mölndal, Urban Utveckling, december 2025
Kommunstyrelsens beslut om finansiering, 24 januari 2024, § 19
Kommunstyrelsens beslut om förlängning 26 november 2025, § 301

Expedieras till

Social- och arbetsmarknadsnämnden

Karl de Verdier
Bitr stadsdirektör

Maria Martini
Ekonomichef

Presentation av fältgruppens brottsförebyggande projekt

2026-06-11

Bakgrund

- Tidiga tecken på destruktivt normbrytande beteenden, negativa attityder, språkbruk och konflikter
- Skolor och rektorer signalerade om en ohållbar situation och en negativ trend
- Ekonomiska medel via BRÅ för genomförande av ett brottspreventivt projekt inriktning mot mellanstadiet 2024-2026
- Fältgruppen utökades med två heltidsjänster för att gruppen skulle kunna arbeta med projekt riktat mot mellanstadiet.
- Projektet utvärderades av konsultfirman Urban utveckling

Insatserna i korthet

Klassarbeten

- Träffar i halvklass för trygghet och reflektion, med lekar som stärker relationer
- Utgår från socialpedagogik, dramapedagogik, normkritisk pedagogik
- Ungas delaktighet i fokus genom dialog och reflektion
- Centrala teman: gruppdynamik, normer, makt, sociala medier, våld, empati
- Anpassas efter klassens behov

Tidigt förebyggande stöd på individnivå

- Samverkansformat för barn som uppvisat riskfaktorer under klassträffarna
- Behovsanpassat, lättillgängligt stöd på individnivå
- Kontakt med vårdnadshavare upprättas med hjälp av skolan
- Socialtjänst, Skola, Fritid (SSF)
    - Sekretessbrytande genom samtycke

Nyckeltal

Klassarbeten

- 9 skolor
- 20 klasser
- 38 grupper
- Ca 460 elever

SSF

- 11 ärenden
- 10 föräldrakontakter
- 16 professionella kontakter (från tre olika förvaltningar)

Fässberg
Krokslätt
Rävekärr
Glasberget

Sinntorp
Katrineberg
Stretered
Västerberg
Skånhälla

Socialtjänstlagen (2025:400)

Socialtjänstlagens nya utformning tydliggör det förebyggande arbetet samt vikten av tillgänglighet, kvalitet och beprövad vetenskap.

- Arbeta mer förbyggande och fånga upp behov innan de blivit stora. Arbeta tydligare mot brottslighet
- En mer tillgänglig socialtjänst med lägre trösklar till hjälp och stöd. Fler insatser undantas från individuell behovsprövning för att erbjuda snabbt stöd och spara resurser för när behoven är som störst.
- Socialtjänstens verksamhet ska även i större utsträckning ligga i linje med vetenskap och beprövad erfarenhet, och kontinuerligt följas upp och utvecklas.

Förankring i aktuell forskning

Tidiga och universella insatser gör störst skillnad. Arbetet behöver inledas tidigt i livet och tidigt i utvecklingen av riskbeteenden.

Tillitsbaserade relationer är avgörande. Lågt förtroende för socialtjänsten kan hindra barn och föräldrar från att ta emot stöd. Tilliten stärks av närvaro, dialog och frivillighet.

Jämställdhetsperspektivet är centralt. Arbetet behöver främja relationer kring kön,makt och relationer redan i tidiga åldrar.

En fungernade skolgång är en stark skyddsfaktor, med skolfrånvaro och låg delaktighet är riskfaktorer.

Samverkan är en viktig nyckel för att möta ungas individuella behov i ett tidigt skede.

Källa: Brottsförebyggande rådet, Barn under 15 år som begår allvarliga brott, Rapport 2025:11

Effektkedjan är ett analysverktyg, snarare än en beskrivning av hur insatserna faktiskt fungerar.

Förväntas leda till vissa… *…och i förlängningen…* *…för att på längre sikt uppnå*

Åtgärd

- Träffar i halvklass planeras in för barn mellan 10-12 år.
- Målgruppen ökar tillit till socialtjänsten genom frekventa träffar.
- En representant från skolan är närvarande vid träffarna.
- Skolan informerar vårdnadshavare om vad träffarna innebär och att ett initiativ av SSF kan bli aktuellt.

Förväntad prestation

- Barnen upplevs delta aktivt och engagerat.
- Positivt samspel mellan fältare och elever.
- Fältgruppen identifierar barn i behov av riktat stöd via interaktionerna.
- SSF initieras och en individuell plan för barnet upprättas.
- Eventuella anpassningsbehov diskuteras och införs enligt målet att möta barnens behov.
- Fler aktörer känner ägandeskap och ansvar för förebyggande arbete genom samverkan

Förväntad effekt

- Barnen ska kunna problematisera skadliga normer och värderingar.
- Barnen ska utveckla prosociala band till vuxna och andra elever.
- Färre hinder i att bedriva undervisning och förbättrad studiero.
- Barnen som kommer i kontakt med SSF får tillräckligt stöd för att kunna vända den negativa utvecklingen.
- Vårdnadshavare som kommer i kontakt med SSF får tillräckligt stöd för att stärka sin föräldraförmåga.

Slutmål

- Fler barn med destruktivt normbrytande beteende eller svårigheter upptäcks.
- Färre omfattande sociala insatser som krävs senare i livet.
- Förutsättningarna för att nå och arbeta för unga i tonårsåldern förbättras.
- Måluppfyllelsen i skolan ökar.

Lärdomar och utmaningar

- Ökade möjligheter att erbjuda lättillgängligt stöd utan bistånd
- Stärkta relationer och ömsesidigt förtroende till unga och deras vuxna
- Viktiga lärdomar om barn och ungas liv och vardag
- Stärkt intern och extern samverkan
- Utökade resurser har skapat möjligheter att arbeta i lägre åldrar och med fler barn och unga
- Vikten av att få leka tillsammans
- Tidiga erbjudanden om stöd på frivillig basis tycks uppskattas
- Vinster med relationsskapande i tidiga åldrar

Utmaningen att bedriva verksamhet på någon annans arena:

- Utmaning att skapa tydlighet vad gäller roller och ansvar mellan oss och skolpersonal
- Hjälpa skolpersonal att förmedla syftet med vår insats gentemot elever och vårdnadshavare
- Nå ALLA elever utifrån olika behov och förutsättningar
- Tidsbrist i skolan

Utdrag från rapporten

- "En central lärdom är att insatsen antagligen fungerar bäst när fältgruppen arbetar mer långsiktigt på färre skolor, så att relationer, rutiner och förtroende mellan aktörer hinner byggas upp. Det skapar en gemensam grund som håller även när personal byts ut eller när skolans förutsättningar varierar "

Vad händer framåt..?

- Dialog med skolan kring hur vi kan förankra arbetet mer i skolan. Fokus att skapa mer kontinuitet och långsiktighet.
- Stärka kopplingen med klassarbeten och "SSF" – tidigt förebyggande stöd på individnivå.
- Tydliggöra vad som är vinsten för fältgruppen kontra vad som är vinsten för skolan och när det sammanstrålar

Ungas röster

Jag har lärt mig om normer och att våld kan börja med t.ex ett skämt

Jag har lärt mig att prata om känslor

Lektionen med rollspel var roligast! Jag lärde mig olika sätt att stå emot grupptryck

Jag har lärt mig om vad man får göra och inte i ett förhållande och om svartsjuka

Jag har lärt mig att vi behöver säga mer bra saker till varandra i klassen

Jag har lärt mig hur man är en bra förebild

Professionellas röster

Vi upplever att det har blivit ett bättre språkbruk i klassen. Eleverna kan i högre grad sätta gränser och säga ifrån om någon uttrycker sig på ett problematiskt sätt. De har även kommit fram och frågat vad vissa ord betyder för att försäkra sig om att de inte betyder något dåligt

Vi upplever att eleverna har en större förståelse för vikten av att ta eget ansvar över klimatet i gruppen

Det var bra att eleverna själva fick ta fram gemensamma förhållningsregler. Jag tror att det bidrog till en starkare "vi-känsla"

Jag upplever att det har blivit färre kommentarer i klassen. Jag har kunnat se hur de ibland har hejdat sig och tänkt efter innan de slänger ur sig kommentarer om varandra

Tack för uppmärksamheten. Frågor?

Kontaktuppgifter

- Fältgruppen
  - Telefonnummer: 031-315 10 35
  - Mejl: faltgruppen@molndal.se
- Catarina Liljestrand
  - Tel: 031-315 10 00
  - Mejl: catarina.liljestrand@molndal.se

@faltgruppenmolndal

Social- och arbetsmarknadsnämnden

§ 37

Diarienummer 00113/2026

Projekt insatser i klassrummet

Beslut

Informationen läggs till handlingarna.

Sammanfattning

Insatser i klassrum och riktat tidigt stöd är ett arbete i Mölndals stad som vänder sig till barn i mellanstadiet genom universellt normfrämjande aktiviteter och till barn som visar tidiga tecken på behov av stöd. Arbetet syftar till att stärka kollektiv trygghet, studiero och skapa mer inkluderande normer genom att fältgruppen blir mer närvarande i barnens vardag i samverkan med skolan. Genom detta skapas både en förebyggande insats för hela gruppen och ett tidigt riktat stöd för barn och vårdnadshavare som behöver det.

Insatsen i klassrummet bygger på att fältgruppen, tillsammans med mellanstadieskolor, planerar in och genomför aktiviteter för barn mellan 10-12 år. Således möjliggörs en direktlänk mellan socialtjänst och målgruppen. Insatsen utgår från centrala teman kopplade till potentiellt negativt utvecklande beteendemönster inom normbrytande debut.

Riktat tidigt stöd är ett samverkansforum riktat mot målgruppen barn mellan 10-12 år och dess vårdnadshavare. Bygger vidare på Insatser i klassrum, genom att fältgruppen identifierar barn i behov av riktat stöd via interaktionerna från klassaktiviteterna. Därigenom möjliggörs en kontakt mellan fältgrupp och vårdnadshavare, där de efter inhämtat samtyckte kan utforma en individuell plan för barnet.

Fältarbetare Signe Johansson, fältarbetare Ferdinand Kempe och enhetschef Catarina Liljestrand redogör för ärendet.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelsen förlängde uppdrag för brottsförebyggande insats för att tidigt fånga upp mellanstadiebarn i riskzon i fyra månader till och med maj 2026. Medlen kommer från kommunstyrelsens budget för brottsförebyggande frågor.
Social- och arbetsmarknadsförvaltningen har beslutat permanenta satsningen och utökar fältgruppen permanent med två tjänster som finansieras med stöd av statliga omställningsmedel.

Beslutsgång

Ordförande frågar nämnden om man kan lägga informationen till handlingarna och finner att så sker.

Utvärdering av förebyggande insatser för barn i mellanstadiet

En analys av insatser i skolan och samverkansmodellen SSF i Mölndals stad

MÖLNDALS STAD

Urban Utveckling

Om rapporten

Den här rapporten sammanfattar resultatet från en utvärdering som har utförts av Urban Utveckling på uppdrag av Mölndals stad. Studien har finansierats av Brottsförebyggande rådet (Brå) och detta är en offentlig handling inom ramen för Brå:s ekonomiska stöd till kommuner för brottsförebyggande åtgärder.

Projektledare och författare av rapporten har varit Emelie Robinson, utredare på Urban Utveckling.

Beställare har varit Catarina Liljestrand, enhetschef social- och arbetsmarknadsavdelningen på Mölndals stad.

Diarienummer: 0842/24

- Stockholm
18 december 2025

Kontakt
info@urbanutveckling.se

Hemsida
https://urbanutveckling.se/tjanster/

Sammanfattning

”Insatser i klassrum” och SSF är ett arbete i Mölndals stad som riktar sig till barn i mellanstadiet genom universellt normfrämjande aktiviteter och till barn som visar tidiga tecken på behov av stöd. Arbetet syftar till att stärka kollektiv trygghet, studiero och skapa mer inkluderande normer genom att fältgruppen blir mer närvarande i barnens vardag i samverkan med skolan. Genom detta skapas både en förebyggande insats för hela gruppen och ett tidigt riktat stöd för barn och vårdnadshavare som behöver det.

I denna rapport undersöks det hur socialtjänsten, genom fältgruppen, kan närma sig målgruppen och vilka nyttor som *Insatser i klassrum* och SSF möjliggör. Utvärderingen följer arbetet från hur insatserna utformats till hur de genomförs samt vilka effekter insatserna skapar på kort och längre sikt. Syftet är att ge en samlad bild av vad som fungerar väl, vilka delar som behöver utvecklas och vilka organisatoriska förutsättningar som krävs för att effekterna ska bestå.

Resultaten visar att *Insatser i klassrum* på kort sikt bidrar till lugnare klassrum, ett förbättrat språkbruk och ökad reflektion om normer. Fältgruppens närvaro i vardagsnära miljöer leder till att behov uppmärksammas tidigare och att olika professioner får en gemensam förståelse för varandras uppdrag.

Samtidigt framkommer utmaningar i steget vidare mot SSF. Otydliga roller, brist på struktur och avsaknad av en gemensam målbild gör att resultaten inte bärs vidare och tappar sin långsiktiga kraft.

Sammanfattningsvis behöver Mölndals stad ta ställning till hur insatserna ska organiseras framåt. En relationsburen lotsfunktion eller en strukturburen samordningsfunktion ger olika värde och kräver olika former av ansvar och uppföljningsstruktur. Oavsett inriktning krävs tydliga rutiner, gemensamma arbetssätt och hållbar uppföljning för att insatserna ska skapa fortsatta och långsiktiga resultat för barn och vårdnadshavare.

1. Inledning och kunskapsöversikt 4
1.1 Om insatserna och bakgrund 6
1.2 Teorier och forskning 9
2. Analysmetod 13
3. Sammanställning intervjuer 16
4. Analys 21
4.1 Åtgärdens upplägg 22
4.2 Genomförande 25
4.3 Effekt 28
4.4 Sammanvägd analys 31
5. Resonemang och slutsatser 32
5.1 Resonemang om resultat 33
5.2 Nästa steg 34
5.3 Beslut 38
5.4 Sammanfattande slutsatser 42
Källförteckning 43
Bilaga 44

Inledning och kunskapsöversikt

Urban Utveckling

Utvärderingens bakgrund

Utvärderingen pågick under 2025, och syftade till att reda ut hur fältgruppen kan arbeta via skolor för att tidigt identifiera individer och erbjuda lättillgängliga stöd genom samverkan. Genom utvärderingen har det identifierats hur rutiner och arbetssätt byggts upp och utvecklats under året inom fältgruppens två insatser: *Insatser i klassrum* och SSF.

Resultat och fynd utgår från en observationsstudie, intervjustudie och innehållsanalys för att ge en nyanserad bild av utförande och effekt. Utvärderingen inkluderade även en workshop med nyckelpersoner inom insatsen för att undersöka utvecklingsvägar för genomförande och samverkan. En programteoretisk ansats, presenterad på sidan 14-15, tillämpades för att integrera de olika datainsamlingsmetoderna och möjliggöra en helhetsbedömning av effektkedjan.

Sammantaget presenterar denna rapport en beskrivning av följande 5 steg: Insatsernas strukturella upplägg, förväntat och praktiskt genomförande av insatserna, förväntade effekter/nyttor och dess långsiktiga förväntade måluppfyllelse, samt rekommendationer på vidareutveckling av arbetssätten.

1. Vad består åtgärden av?
2. Vilka är de förväntade prestationerna?
3. Vilka är effekterna?
4. Nås målbilden?
5. Vidareutveckling

Om Insatser i klassrum

Hur går insatsen till?

I denna rapport benämns fältgruppens arbete inom skolan som *Insatser i klassrum*, alternativt klassrumsträffar.

Insatsen bygger på att fältgruppen, som traditionellt träffar äldre barn, planerar och genomför aktiviteter för barn mellan 10-12 år tillsammans med mellanstadieskolor. Således möjliggörs en direktlänk mellan socialtjänst och målgruppen. Insatsen kom till efter att negativa attityder, språkbruk och beteenden mellan elever i tidiga åldrar upptäckts, och behovet för socialtjänsten att hitta sätt att bygga tillit med barnen redan i mellanstadiet tydliggjordes.

Illustration av *Insatser i skolan*

Insatsen i siffror

9 skolor

17 klasser

32 halvklasser

Ca. 400 elever

Upplägget utgår från centrala teman kopplade till potentiell utveckling av negativa beteendemönster innan en normbrytande debut. Dessa teman inkluderar: **Gruppdynamik**, **normer**, **makt**, **våld**, **identitet** och **empati**, och anpassas efter klassens problembild.

Skolan är en miljö där målgruppen naturligt vistas under en stor del av sin vakna tid, och på så sätt kan socialtjänstens komma närmare vardagsmiljöer tidigare. För att välja ut klasser med behov av insatsen utgår fältgruppen från intresseanmälningar från rektorer. Från skolans håll skall en representant närvara, och skolan ansvarar för information till vårdnadshavare om vad insatsen innebär och att ett initiativ av SSF (se nästa sida) kan bli aktuellt.

Socialtjänsten kan därför, via skolan, arbeta proaktivt med att skapa förtroende och relationer med barn och vårdnadshavare. Barnen deltar på frivillig basis, och har alltid möjligheten att stå över övningar och föra fram sina tankar skriftligen på ett utvärderingshäfte som samtliga barn fyller i.

Klassrumsträffarna planeras in i halvgrupp för att skapa ett tryggt samtalsklimat, där lekar och värderingsövningar anordnas som en del i att anpassa format till barnens mottaglighet. Efter träffarna ska efterarbete i form av uppföljning av anpassningsbehov genomföras mellan aktörerna.

Insatsen i sin helhet

Från *Insatser i klassrum* till SSF

SSF (Skola, Socialtjänst och Fritid) är samverkansformatet i Mölndals stad för barn mellan 10-12 år. SSF är en variant av SSPF anpassat för ingripande mot tidigare åldrar, och har under projekttiden pilottestats för att undersöka socialtjänstens möjlighet att praktisera arbetssätt enligt nya socialtjänstlagen (se nästa sida). Mellanstadiebarn i riskzon är en prioriterad målgrupp för Mölndals stad och lokala polisområdet Storgöteborg Syd. Bland annat är samverkan ett uttalat verktyg för att arbeta förebyggande med lägre åldrar.

SSF är utformat för att bygga vidare på *Insatser i klassrum*, genom att fältgruppen tillsammans med skolrepresentanten identifierar barn i behov av riktat stöd via interaktionerna från klassrumsträffarna. Därigenom möjliggörs en kontakt mellan fältgrupp och vårdnadshavare, där de efter inhämtat samtyckte kan utforma en individuell plan för barnet.

På kort sikt förväntas insatserna bidra till effekter såsom:

- Hinder att bedriva undervisning minskar.
- Studiero förbättras.
- Fler barn med destruktivt normbrytande beteende upptäcks.

På längre sikt förväntas:

- Förbättrade förutsättningar att nå barn när de blir äldre, vilket minskar antalet omfattande insatser.
- Att måluppfyllelsen i skolan ökar.

Samverkan i praktiken

Under 2025 har bilden av SSF som en strukturerad och målgruppsanpassad variant av SSPF inte har fått det utförande som förväntats.

Snarare än en initiering av formell SSF-samverkan, har insatserna i praktiken bidragit till att fältgruppen kunnat lotsa familjer till relevanta insatser.

Detta utvidgade förhållningssätt har i praktiken inneburit att fler barn än de som identifierats via *Insatser i klassrum* involverats i SSF.

<u>Insatsen i siffror</u>

8 dokumenterade ärenden innan sommaren 2025. Upp till 3 till under hösten 2025.

Fler informella SSF upplägg på grund av befintliga processer som krockar

Nya socialtjänstlagen

Den 1:a juli 2025 trädde den Nya socialtjänstlagen (SoL) i kraft i Sverige, där det förebyggande arbetet inom socialtjänsten tydliggjordes, liksom vikten av tillgänglighet, kvalitet och beprövad vetenskap. Lagförslaget presenterades bland annat innebära att socialtjänsten skall:

- Arbeta mer förebyggande och fånga upp behov innan de blivit för stora. Arbeta tydligare mot brottslighet.
- Att socialtjänsten ska vara lättare att nå och få hjälp av när det behövs. Att insatser erbjuds snabbare genom att fler insatser undantas från individuell behovsprövning för att erbjuda snabbt stöd och spara resurser för när behovet är som störst.
- Socialtjänstens verksamhet ska även i större utsträckning ligga i linje med vetenskap och beprövad erfarenhet, och kontinuerligt följas upp och utvecklas.

I lagen förstärks framförallt barns rättigheter och möjligheter till delaktighet och inflytande över sitt liv, vilket innebär att barnets bästa vägs in i bedömningen på ett tydligare sätt och att barnet även informeras om insatser. Socialtjänstens ökade möjligheter och skyldigheter till att arbeta förebyggande ska genomsyra hela socialtjänstens verksamheter. Lagen inkluderar ett krav på att socialnämnden löpande håller koll på hur verksamheten fungerar, drar lärdomar av det som framkommer och använder den kunskapen för att stärka kvaliteten och utveckla arbetssätten.

Vad innebär lagen för insatserna?

Nya SoL ger Mölndals stad bättre möjligheter att arbeta proaktivt med snabbare och mer lättillgängliga insatser. Arbetet kommer i större utsträckning behöva utformas utifrån evidensbaserade metoder och stärkas genom samverkan med andra aktörer. Samtidigt kommer den uppsökande verksamheten behöva utökas för att nå fler i behov av stöd. Som en del av detta besöker socialtjänsten skolan genom *Insatser i klassrum* och kan vid behov erbjuda SSF, vilket avser att skapa bättre förutsättningar för tidigt stöd.

> *”Här handlar det ju mer om att arbeta uppsökande och nå de som inte söker hjälp själva” (Enhetschef öppenvården)*

Utmaningarna ligger främst i att ökad tillgänglighet och uppsökande arbete kräver resurser, vilket kan skapa en svår balansgång mellan förebyggande och akuta insatser. Samtidigt behöver insatserna vila på vetenskap och beprövad erfarenhet, och ett större krav ställs på att ansvarsfördelning och sekretess fungerar i samarbetet med skolan.

Källa: Regeringen (2025) En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter, Regeringens proposition 2024/25:89.

Insatsens teoretiska förankring

Hirschis teori om sociala band (1969)

Insatserna kan analyseras genom Hirschis teori om sociala band.

Enligt teorin reduceras benägenheten till normbrytande beteende i takt med att individen stärker sina band till andra människor och samhällsstrukturer genom fyra nyckelkomponenter: anknytning, åtagande, delaktighet och övertygelse. [1]

- Anknytning utvecklas genom trygga och tillitsfulla relationer till vuxna inom skola, fritid och fältverksamhet. När barnen får möjlighet att **reflektera** tillsammans med vuxna och känna sig sedda, stärks känslomässiga band till det omgivande samhället, vilket är centralt för utvecklingen av **empati och moral**.
- Åtagande uttrycks i barns ökade skolmotivation och framtidstro. Genom att känna att skolan är en **plats där de kan lyckas**, och där deras ansträngningar lönar sig, utvecklar de ett egenintresse i att **följa normer** för att inte riskera det de har att förlora.
- Delaktighet tar form i insatsernas fokus på att engagera barnen i **prosociala aktiviteter**, både i skolan och i fritidsmiljöer, vilket lämnar mindre utrymme för destruktiva beteenden.
- Övertygelse handlar om barnens **tro** på legitimiteten i samhällets normsystem. Att barnen ges möjlighet att uttrycka sina tankar i trygga forum bidrar ytterligare till känslan av att deras perspektiv räknas, vilket stärker deras **normativa övertygelse**.

Insatserna vilar även på teoretiska antaganden från feministiska teorier och begreppet social rättvisa [2].

- Uppmuntran till reflektion kring hur normer om kön och maskulinitet påverkar barnens beteenden hjälper dem att förstå och ifrågasätta sådant som kan leda till skadliga handlingar.

Social rättvisa handlar här om att skapa stödjande strukturer för barn som hamnar i marginaliserade situationer, till exempel på grund av kön, socioekonomisk utsatthet eller etnicitet. Syftet är att stärka deras möjlighet att ta del av skolans sociala och pedagogiska innehåll på samma villkor som andra.

[1] Hirschi, T. (1969). Causes of delinquency. Berkeley: University of California Press

[2] Wilmerdin, Knuth-Bource & Edleson, 2018; Miller, 2018

Insatsens teoretiska förankring

Brottspreventionens nivåer

Insatser i klassrum är en universellt inriktad insats som omfattar primär prevention för barn mellan 10-12 år.

Den primära preventionen syftar till att förhindra att riskbeteenden uppstår genom att påverka attityder, normer och gruppdynamik, som, även om de är lågintensiva, ofta utgör **inkörsportar** till mer allvarliga former av normbrytande beteenden[1]. Genom insatsens uppmuntran till **aktiva ställningstaganden** bidrar metoden till att motverka eskalering av beteenden och skapa en **kollektiv ansvarskultur** bland barnen. Detta understryker vikten av att arbeta i tidiga åldrar eftersom barn fortfarande är formbara i sina värderingar och sin förståelse av sociala relationer. Genom att arbeta just i dessa år skapas bättre förutsättningar att etablera positiva beteendemönster som följer barnet genom uppväxten.

I gränslandet mellan primär och sekundär prevention tar sig SSF i uttryck genom övergången till riktat stöd, där SSF syftar till att bemöta riskbeteenden innan de utvecklas till något allvarligare. Genom att identifiera detta möjliggörs **tidiga och riktade insatser** och att negativa utvecklingsbanor bryts.

En central del är den så kallade "åskådaransatsen", *eng. bystander approach.* Enligt denna förstärks barnets **förmåga och vilja att agera** vid normbrytande beteenden i sin omgivning [2].

[1] Kelly, 1988; Eriksson et al., 2018
[2] Katz, Heisterkamp & Fleming, 2011

Direkta och föränderliga riskfaktorer:

- Känslomässiga och beteendemässiga problem t.ex. ilska, trotsighet, nedstämdhet, självskadebeteende.
- Impulsivitet och uppmärksamhetsproblem t.ex. överaktivitet, koncentrationssvårigheter.
- Svårigheter i sociala relationer t.ex. brist på empati, problem med skuld/ånger, konflikter med kamrater.
- Låg skol- och språklig förmåga t.ex. svaga skolprestationer och språkproblem.
- Riskbeteenden och negativa attityder t.ex. normbrytande beteende, alkohol/droger, negativ problemlösning.

Direkta och föränderliga skyddsfaktorer

- Positiv skolanknytning och prestationer
- Positiva förhållningssätt eller problemlösningar
- Positiva umgängen och aktiviteter
- Den unges medvetenhet och motivation

Förankring i aktuell forskning

Källa: Brottsförebyggande rådet, Barn under 15 år som begår allvarliga brott, Rapport 2025:11

I en rapport, *Barn under 15 år som begår allvarliga brott* (Brå, 2025), visar Brå på att destruktiva maskulinitetsideal, såsom våldsamt språk, bristande empati, risk för exkludering, har ett **tydligt samband** med våld, kriminalitet och andra former av normbrytande beteende. Brå betonar därför att ett jämställdhetsperspektiv bör vara en genomgående del av det brottsförebyggande arbetet. Genom Mölndal stads *Insatser i klassrum* skapas forum där barn tidigt ges möjlighet att **på gruppnivå reflektera** över språkbruk, respekt och samspel.

Brå framhåller samtidigt att förebyggande arbete bör bedrivas som universella insatser som når alla barn. Mölndals stads arbete följer denna princip, men är samtidigt selektivt i att skolor med identifierade behov prioriteras. Genom att socialtjänsten verkar på och via skolans miljö får arbetet karaktären av en **lågtröskelbaserad struktur**, där stöd kan erbjudas på ett sätt som upplevs mindre myndighetsorienterat och mer tillgängligt för barn och vårdnadshavare.

Därmed stärks möjligheten att **nå även de familjer som annars inte söker stöd**. Brå betonar vidare att tillit till socialtjänsten är en avgörande förutsättning för att tidiga insatser ska få effekt, eftersom kontakt med myndigheter annars kan upplevas som styrande, snarare än stödjande. Därför blir ett relationsbaserat arbetssätt centralt för att skapa det förtroende som krävs för att skapa mottaglighet.

<u>Tidiga och universella insatser gör störst skillnad.</u>
Arbetet behöver inledas tidigt i livet och tidigt i utvecklingsbanor.

<u>Tillitsbaserade relationer är avgörande.</u>
Lågt förtroende för socialtjänsten kan hindra barn och föräldrar från att ta emot stöd. Tilliten stärks av närvaro, dialog och frivillighet.

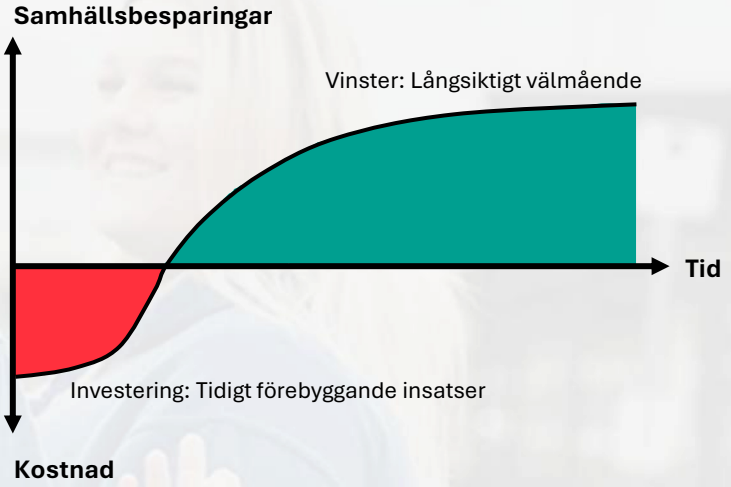
<u>Jämställdhetsperspektivet är centralt.</u>
Arbetet behöver främja reflektion kring kön, makt och relationer redan i tidiga åldrar.

<u>Skolan är en central skyddande miljö.</u>
En fungerande skolgång är en stark skyddsfaktor, medan skolfrånvaro och låg delaktighet är riskfaktorer.

Samhällsekonomi

Samhällsekonomiska beräkningar visar tydligt att tidiga och universella insatser är betydligt mer **kostnadseffektiva** än sena och ingripande åtgärder.

När barn och unga placeras i mer omfattande insatser, såsom HVB, innebär detta höga kostnader för kommuner. Dygnskostnaderna kan uppgå till flera tusen kronor per dygn och högre kostnader vid särskilt resurskrävande placeringar. Lägre kostnader förekommer främst vid familjehemsplaceringar. Sena och mer ingripande insatser medför ofta ytterligare kostnader, exempelvis genom omfattande utredningsarbete, skolfrånvaro, vårdkontakter och behov av upprepade insatser över tid.

Tidiga normfrämjande insatser, särskilt när de genomförs i skolmiljö, innebär i jämförelse avsevärt lägre kostnader än sena och mer ingripande insatser. De riktas till alla barn samtidigt och minskar risken att negativa normer, destruktivt språkbruk och konflikter utvecklas till beteenden som kräver omfattande stöd senare.

Insatser i klassrum

Primär prevention

Exempelvis:
- Normfrämjande arbete
- Föräldrastöd
- Trygghetsskapande miljöer
- Arbete med språkbruk och konflikthantering.

SSF

Primär prevention med inslag av sekundär prevention

Exempelvis vissa:
- Riktade insatser
- Stödprogram
- Tidiga insatser från socialtjänst utan behovsprövning

SIG, placeringar

Sekundär prevention

Exempelvis:
- Behandlingsprogram
- Stödinsatser efter utskrivning från HVB
- Uppföljning efter en polisanmälan
- Individuella behandlingsinsatser.

Analysmetod

MÖLNDALS STAD

Urban Utveckling

Metod för analys

3 analytiska steg

Det initiala steget bestod i att klarlägga åtgärdens teoretiska antaganden. Utifrån teorier, se sida 9-10, identifierades centrala mekanismer såsom normkritisk reflektion, anknytning till vuxna samt ökad delaktighet i prosociala sammanhang.

Nästa steg syftade till att förstå åtgärdens kontextuella villkor för att tydliggöra vilka förutsättningar som påverkat insatsens genomförande.

Slutligen analyserades samband mellan åtgärdens olika delar, det vill säga hur:

Insatser t.ex. tematiska klassrumsträffar, fältbaserade relationer

…förväntas leda till vissa…

Prestationer t.ex. stärkta elev-vuxen-relationer, identifiering av stödbehov

…och i förlängningen…

Effekter t.ex. ökad problematiseringsförmåga, bättre studiero

…för att på längre sikt uppnå…

Målbild t.ex. minskat behov av insatser senare i en individs liv, ökad måluppfyllelse i skolan.

Programteori utgör ett ramverk för att systematiskt undersöka hur, varför och under vilka omständigheter en insats leder till önskade (eller uteblivna) effekter [1].

- Här bryts strukturer ner, från förutsättningar och aktiviteter till prestationer och effekter. Detta möjliggör en systematisk prövning av hur väl åtgärden implementeras, vilka resultat som uppnås, och vilka faktorer som förklarar eventuell måluppfyllelse eller brist därpå [2].

Genom utvärderingen syftar ramverket till att skapa förståelse för hur insatsen bidrar till att minska förekomsten av normbrytande beteende bland barn.

I denna utvärdering står särskilt två mekanismer i fokus:

(1) att deltagarna (barnen) ges möjlighet att identifiera och reflektera kring destruktiva genusnormer och gruppdynamiker, samt,
(2) att aktörer får konkreta verktyg för att tidigt identifiera och hantera riskbeteenden.

[1] Rogers, 2008; Chen, 2015
[2] Weiss, 1997

Effektkedjan är ett analysverktyg, snarare än en beskrivning av hur insatserna faktiskt fungerar.

Förväntas leda till vissa… *…och i förlängningen…* *…för att på längre sikt uppnå*

Åtgärd

- Träffar i halvklass planeras in för barn mellan 10-12 år.
- Målgruppen ökar tillit till socialtjänsten genom frekventa träffar.
- En representant från skolan är närvarande vid träffarna.
- Skolan informerar vårdnadshavare om vad träffarna innebär och att ett initiativ av SSF kan bli aktuellt.

Förväntad prestation

- Barnen upplevs delta aktivt och engagerat.
- Positivt samspel mellan fältare och elever.
- Fältgruppen identifierar barn i behov av riktat stöd via interaktionerna.
- SSF initieras och en individuell plan för barnet upprättas.
- Eventuella anpassningsbehov diskuteras och införs enligt målet att möta barnens behov.
- Fler aktörer känner ägandeskap och ansvar för förebyggande arbete genom samverkan

Förväntad effekt

- Barnen ska kunna problematisera skadliga normer och värderingar.
- Barnen ska utveckla prosociala band till vuxna och andra elever.
- Färre hinder i att bedriva undervisning och förbättrad studiero.
- Barnen som kommer i kontakt med SSF får tillräckligt stöd för att kunna vända den negativa utvecklingen.
- Vårdnadshavare som kommer i kontakt med SSF får tillräckligt stöd för att stärka sin föräldraförmåga.

Slutmål

- Fler barn med destruktivt normbrytande beteende eller svårigheter upptäcks.
- Färre omfattande sociala insatser som krävs senare i livet.
- Förutsättningarna för att nå och arbeta för unga i tonårsåldern förbättras.
- Måluppfyllelsen i skolan ökar.

Sammanställning av intervjuer

Mölndals Stad

Urban Utveckling

Intervjuer
– sammanställda insikter

Samverkan och struktur

Bilden av hur SSF organiseras skiljer sig hur man tänkte sig från början, berättar flera aktörer, men har ändå fört med sig andra nyttor. Ursprungligen var tanken att samla skola, socialtjänst och fritid kring att gemensamt erbjuda stöd gentemot mellanstadiebarn, men i praktiken har arbetssättet istället inneburit lotsning av familjer. SSF är därför svårdefinierat, främst på grund avsaknaden av en enhetlig struktur, rollfördelning och uppföljning. **Hur SSF ska initieras eller definieras** är fortfarande i ett utforskande stadie.

> *”Vi befinner oss på ungdomars arenor. Att kunna förekomma problem är vår uppgift”* (Fältgruppen)

För ett systematiskt arbete uppges en starkare allians mellan skola och socialtjänst behövas. Skolans roll vid *Insatser i klassrum* har med tiden blivit tydlig men kräver fortsatt att fältgruppen tydligt driver arbetet för att uppnå kontinuitet på grund av organisatoriska förutsättningar. En återkommande utmaning inom *Insatser i klassrum* är skolans möjlighet att bära och driva insatsen vidare när fältgruppen lämnar verksamheten.

Arbetet begränsas samtidigt av både socialtjänstens och skolans resurser och prioriteringar. Detta gör det **svårare att upprätthålla kontinuitet och att bygga långsiktiga allianser**. Det finns därför tecken på brister i samverkansarbetet mellan aktörerna, särskilt gällande SSF.

Insatserna ses som en frontlinje för tidigt förebyggande arbete enligt nya SoL. Eftersom SSF är under uppbyggnad, en implementeringsprocess som tar tid, så tenderar det nytänkande arbetssättet att **krocka** med hur man traditionellt samverkar i kommunen.

En ytterligare utmaning uppges vara **kunskapsbrist** hos flera olika aktörer gällande vilka frågor man kan vända sig till socialtjänsten med. Fältgruppens arbetsledare understryker att Nya SoL inte enbart handlar om att tillgängliggöra stödformer, utan lika mycket om att aktivt nå de familjer som annars inte söker hjälp på egen hand. Trots otydliga ramar framhåller skolrepresentanter att fältgruppen upplevs som den mest tillgängliga delen av socialtjänsten när det gäller samverkan.

Gemensamma uppföljningar har ännu inte genomförts, och upplägget behöver ofta justeras för att fungera i praktiken. Dialogen försvåras av **skolornas olika villkor**, och fältgruppen accepterar ibland suboptimala förutsättningar för att insatsen överhuvudtaget ska kunna genomföras.

I klassrummet engagerar fältgruppen eleverna och bygger relationer, medan **skolpersonalens närvaro** legitimerar insatsen. En tydlig styrka är att olika professioner möter eleverna med skilda perspektiv, vilket skapar värdefulla dialoger. Insatsen bidrar också till att överbrygga den klassiska konflikten mellan skola och socialtjänst.

Intervjuer
– sammanställda insikter

Målgruppsanpassning och behov

Målgruppen kan förstås utifrån två perspektiv: dels **föräldraskap** och föräldraförmåga, dels **barns sociala utmaningar** kopplat till impulskontroll och konsekvenstänk. Fältgruppen ser särskilt behov av att i klassrumsinsatser lyfta frågor om normer, värderingar och våld. En skolkurator påpekar att socioekonomi inte är den tyngsta faktorn, även om behov finns inom flera områden.

> *”Viktigt att [barnen] får prata om det på gruppnivå. Att kunna jobba med dessa frågor utan att det är betygsgrundande”* (Fältgruppen)

Styrkan med *Insatser i klassrum* är att öppna frågor används för att stimulera elevernas tankar. Detta har i flera fall startat tankeprocesser och lett till att **elever reflekterat över teman som annars sällan diskuteras**. Mellanstadieelever visar särskilt intresse och engagemang, även om deras reflektionsförmåga ännu är begränsad, som en naturlig del av åldersgruppen.

Utmaningar framträder dock tydligt. En skolaktör betonar att många elever är starkt relationsbundna och därför **behöver att tillit byggs upp** innan de kan ta emot insatsen.

För mellanstadieelever är mottagligheten ofta högre än på högstadiet, men för att bättre nå fram behöver både nivå och ordval anpassas.

> *”Kan dock tänka att det sått ett frö hos vissa. Det är en väldigt god start på vägen”* (Skolkurator)

Ett enskilt fall uppmärksammar eventuellt rum för individuell anpassning av stödet. Efter en klassrumsinsats kontaktade en vårdnadshavare fältgruppen via skolans förmedlade uppgifter. Vårdnadshavaren upplevde ett positivt möte med fältgruppen, men eftersom situationen kring barnet kändes akut och stigmatiserande, bidrog detta till att vårdnadshavaren var mindre mottaglig för ett upplägg där hen själv driver på processen. I stället efterfrågade hen ett första möte präglat av **lyssnande**, där hen ville att fältgruppen skulle **följa upp** efter första mötet genom att boka ny tid för att enklare ta in den information som delades. Det efterfrågades med andra ord, i detta fall, guidning i att kunna ta nästa steg.

> *”[Om ett uppföljande möte bokats in] hade det nog blivit av mer än ett möte … Fick en hel palett av åtgärder som inte blivit av … men förstår att ansvaret ligger på mig som förälder”* (Vårdnadshavare)

Intervjuer
– sammanställda insikter

Effekter och upplevd nytta

Att flera vuxna förmedlar **samma budskap** är värdefullt, menar en skolaktör. Insatserna stärker det förebyggande och främjande arbetet i skolorna och bemöter frågor om hur man behandlar varandra som klasskamrat och medmänniska, samt om värderingar och normer. Rollspels- och värderingsövningar bidrar till att eleverna blir aktiva i diskussionerna.

> *”När man pratar om våld, situationer som är svåra att föreställa sig, som kan hända. Den tanken är förebyggande”* (Skolkurator)

Fältgruppens engagemang gör dessutom att elever känner sig hörda. När teman återkommer på olika sätt får de **öva, tänka själva och diskutera**, vilket upplevs positivt. Mot slutet av insatserna utvecklar eleverna en förbättrad förmåga att reflektera, något som även syns i deras självskattningshäften. Fältgruppen menar att **skolor med mest stök får störst nytta**, och en skolaktör framhåller att eleverna lär känna sig själva bättre, vilket stärker **trygghet och acceptans i klassen**.

I kontakten med familjer ser fältgruppen att vårdnadshavare får nya **verktyg** i relationen till sina barn. Som åtgärd har exempelvis utbildning till vårdnadshavare erbjudits, samt stöd till barnen genom trygga vuxenkontakter och fritidsmöjligheter. Vårdnadshavare upplevs ofta som tacksamma när de blir kontaktade, och fältgruppen har i praktiken kunnat lotsa vidare till exempelvis familjebehandling. Genom att vara samlokaliserade med kultur och fritid har fältgruppen fått en **mer aktiv roll som lots**, en funktion som nu används i hög utsträckning.

Trots dessa styrkor upplever samtliga aktörer att det är svårt att tydligt mäta effekterna av insatserna. Behovet i skolorna är också större än vad befintliga initiativ kan täcka, vilket begränsar möjligheten att möta alla elever och familjer systematiskt.

Ett konkret exempel illustrerar detta. En vårdnadshavare beskrev en befrielse i att förstå att det egna barnet inte var ensamt om utmanande beteenden, utan att det är **vanligt i denna åldersgrupp**. Liknande erfarenheter visar hur fältgruppen kunnat nå fram där andra insatser tidigare misslyckats, vilket bekräftar **värdet av alternativa ingångar och flexibla arbetssätt**.

Intervjuer
– sammanställda insikter

Utvecklingsspår

Fältgruppen uppger en förhoppning att på sikt möjliggöra för skola och fritid att initiera SSF. I nuläget är insatserna beroende av skolenheternas förutsättningar, särskilt i kontakten med vårdnadshavare. Fältgruppen ser värde i ett **dynamiskt förhållningssätt** som utgår från familjers önskemål, men betonar samtidigt att **bilden av SSF behöver stärkas** för att skapa samsyn. I detta sammanhang framhålls behovet av tydligare roller, mål och ansvar för uppföljning.

Ett annat utvecklingsområde handlar om alliansen med skolpersonal. Fältgruppen efterfrågar **mer tid för att förankra arbetet i skolan** och menar att begreppet SSF upplevs som svårdefinierat. Därför finns en tanke om att termen kan slopas, till förmån för ett arbetssätt där föräldraperspektivet i större utsträckning inkluderas.

> *”Det är svårgreppbart. Svårt att greppa av skola, fritid, och civilsamhälle då det inte är så fyrkantigt som SSPF”* (Fältgruppen)

Dialoger genom *Insatser i klassrum* har visat sig underlätta samförståelse, men personalomsättning gör kontinuiteten skör. Det skulle vara gynnsamt om en personal, exempelvis en mentor, kunde **delta under hela perioden**. En skolaktör ser också utvecklingsmöjligheter i att träffarna kan **skräddarsys mer** utifrån mål i varje klass och att förbättrad uppföljning skulle öka nyttan.

Fältgruppen har successivt ökat sina individkontakter och genomför fler träffar och aktiviteter, både ute och i lokaler. Några fältare kan själva gå in och stötta vårdnadshavare med råd och stödinsatser, vilket är fördelaktigt när en relation redan byggts med barnet. Klassrumsinsatserna har dessutom **lagt grunden till relationer** som möjliggjort lotsning vidare i stödet, även för barn som inte deltagit i *Insatser i klassrum*.

En vårdnadshavare upplevde det som positivt att kontakten med SSF förmedlades via skolan, eftersom barnets problematik hade identifierats där. Samtidigt beskrev hen att insatsen fungerade mer som ett föräldrastöd än som ett direkt stöd till barnet, och uttryckte en önskan om att SSF-gruppen skulle **sätta upp en plan som följdes upp** och drevs tillsammans med familjen.

Analys

Hur fungerar insatserna i praktiken i jämförelse med förväntat utfall?

MÖLNDALS STAD

Urban Utveckling

Urban Utveckling

Förväntad åtgärd

- Träffar i halvklass planeras in för barn mellan 10-12 år.
- Målgruppen ökar tillit till socialtjänsten genom frekventa träffar.
- En representant från skolan är närvarande vid träffarna.
- Skolan informerar vårdnadshavare om vad träffarna innebär och att ett initiativ av SSF kan bli aktuellt.

- Barnen upplevs delta aktivt och engagerat.
- Positivt samspel mellan fältare och elever.
- Fältgruppen identifierar barn i behov av riktat stöd via interaktionerna.
- SSF initieras och en individuell plan för barnet upprättas.
- Eventuella anpassningsbehov diskuteras och införs enligt målet att möta barnens behov.
- Fler aktörer känner ägandeskap och ansvar för förebyggande arbete genom samverkan

- Barnen ska kunna problematisera skadliga normer och värderingar.
- Barnen ska utveckla prosociala band till vuxna och andra elever.
- Färre hinder i att bedriva undervisning och förbättrad studiero.
- Barnen som kommer i kontakt med SSF får tillräckligt stöd för att kunna vända den negativa utvecklingen.
- Vårdnadshavare som kommer i kontakt med SSF får tillräckligt stöd för att stärka sin föräldraförmåga.

- Fler barn med destruktivt normbrytande beteende eller svårigheter upptäcks.
- Färre omfattande sociala insatser som krävs senare i livet.
- Förutsättningarna för att nå och arbeta för unga i tonårsåldern förbättras.
- Måluppfyllelsen i skolan ökar.

Hur har åtgärden lagts upp?
– sammanvägning av genomförda moment

Planering av klassrumsträffar

+ Gemensamma planeringsmöten inför klassrumsträffar används för att anpassa innehåll till klassens behov och mål, exempelvis gällande negativt språkbruk eller behov att stärka acceptansen för olikheter. Teman, praktiska och teoretiska moment samt muntlig och skriftlig reflektion och lek kombineras för att skapa ett varierat innehåll som når fler elever.

- Schemaläggning utgår från skolornas tider och lokaler, men är ibland svår att kombinera med fältgruppens kvällsarbete. Elevers olika förutsättningar, såsom relationsbundenhet och intellektuella svårigheter, utgör en utmaning i att insatsen är på gruppnivå. Arbetet begränsas också av den begränsade tid skolpersonal har för för- och efterarbete.

Länk mellan socialtjänst och målgrupp

+ Klassrumsträffar inleds med att fältgruppen tillsammans med halvklassen sätta upp gemensamma regler för ett tryggt samtalsklimat, och övningar för att lära känna varandra. Halvklassformatet ger utrymme att se och höra fler individer, och lek används som ett verktyg för att dels bygga relationer mellan fältgrupp och elever, dels för att det uppskattas hos målgruppen. Innehållet betonar samtal om normer och värderingar i en icke-betygsgrundande kontext.

Representant från skolan närvarar

+ Minst en skolpersonal deltar vanligtvis under klassrumsträffarna för att kunna fånga upp frågor, delta i diskussionen och vara tillgänglig för vidare dialog kring elever. Skolpersonal uppger att de fått tillräcklig information för att genomföra sin roll som kontaktperson. Skolpersonals etablerade relation och kunskap om elevers behov värdesätts.

- Kontinuerlig närvaro av skolpersonal har inte alltid varit möjlig på grund av logistiska och resursmässiga hinder. En mer systematisk dialog mellan skolpersonal och fältgruppen efterfrågas för att enklare kunna följa upp och anpassa både insats och individkontakt.

Information till vårdnadshavare

+ Inför varje nytt klassarbete skickas ett informationsbrev till vårdnadshavare till elever i aktuella klasser som beskriver insatsen, innehåller kontaktuppgifter och informerar om ett eventuellt erbjudande om SSF.

- Hur skolpersonal presenterat fältgruppens orsak till att arbeta i klasserna har varierat. Anledningar har varierat från att klassen upplevts som ”*stökig*” till att vara ”*för att [klassen] är så bra*”.

Hur har åtgärden lagts upp?
– Bedömning av ”Åtgärd”

Åtgärd: *Träffarna har hållits i halvklass och bidragit till trygghet hos deltagande elever, även om logistik stundtals varit svår. Åtgärden Insatser i klassrum har fått ett bra, systematiskt upplägg. Upplägget för SSF har däremot varit mindre tydligt.*

Uppfyllt: Träffar i halvklass planeras in för barn mellan 10-12 år.

Planeringsaspekten för att möta elevernas behov genom att anpassa upplägget till relevanta teman och variera metoder för att öka mottagligheten är positiv. En utvecklingspotential ligger däremot i att samordna schemaläggningen mellan fältgruppen och skolornas planering av schemabrytande aktiviteter, inklusive att avsätta tid och resurser för för- och efterarbete.

Uppfyllt: Målgruppen ökar tillit till socialtjänsten genom frekventa träffar.

Etablering av gemensamma regler för hur elever skall förhålla sig till varandra under klassrumsinsatser skapar förutsättningar för ett positivt samtalsklimat. Tilliten bedöms stärkas när eleverna får reflektera över dessa frågor i en icke-betygsgrundande kontext med lekfulla inslag som förmedlar trygga vuxenrelationer, samtidigt som fältgruppen i denna kontext förmedlar och förstärker samma budskap som andra vuxna gör.

Delvis uppfyllt: En representant från skolan är närvarande vid träffarna.

Ofta deltar en skolpersonal, och rollen som kontaktperson uppges vara tydlig. Samtidigt påverkas närvaron av tidsmässiga prioriteringar, vilket gör att kontinuitet och dialog mellan skola och fältgrupp stundtals har begränsats. Planering för löpande uppföljning mellan fältgrupp och skolpersonal behöver systematiseras.

Uppfyllt: Skolan informerar vårdnadshavare om vad träffarna innebär och att ett initiativ av SSF kan bli aktuellt.

Informationsbrev till vårdnadshavare skickas alltid ut.

Urban Utveckling

Har aktiviteterna genomförts enligt plan?

Åtgärd	Förväntad prestation	Förväntad effekt	Slutmål
• Träffar i halvklass planeras in för barn mellan 10-12 år. • Målgruppen ökar tillit till socialtjänsten genom frekventa träffar. • En representant från skolan är närvarande vid träffarna. • Skolan informerar vårdnadshavare om vad träffarna innebär och att ett initiativ av SSF kan bli aktuellt.	• Barnen upplevs delta aktivt och engagerat. • Positivt samspel mellan fältare och elever. • Fältgruppen identifierar barn i behov av riktat stöd via interaktionerna. • SSF initieras och en individuell plan för barnet upprättas. • Eventuella anpassningsbehov diskuteras och införs enligt målet att möta barnens behov. • Fler aktörer känner ägandeskap och ansvar för förebyggande arbete genom samverkan	• Barnen ska kunna problematisera skadliga normer och värderingar. • Barnen ska utveckla prosociala band till vuxna och andra elever. • Färre hinder i att bedriva undervisning och förbättrad studiero. • Barnen som kommer i kontakt med SSF får tillräckligt stöd för att kunna vända den negativa utvecklingen. • Vårdnadshavare som kommer i kontakt med SSF får tillräckligt stöd för att stärka sin föräldraförmåga.	• Fler barn med destruktivt normbrytande beteende eller svårigheter upptäcks. • Färre omfattande sociala insatser som krävs senare i livet. • Förutsättningarna för att nå och arbeta för unga i tonårsåldern förbättras. • Måluppfyllelsen i skolan ökar.

Har aktiviteterna genomförts enligt plan?
– sammanvägning av genomförda moment

Aktivt och engagerat deltagande

+ Majoriteten av barnen deltar aktivt under *Insatser i klassrum*, särskilt i lekar och när de får dela egna erfarenheter kopplade till temat. Den variation av arbetsmetoder som används gör att fler elever fångas upp. Samtalstonen var överlag god och präglades av att eleverna lyssnade på varandra.

- Vissa elever deltar inte alls, medan andra lämnar halvvägs eller avstår från enskilda övningar. Flera elever uppgav i sina självskattningshäften att de störddes av högljudda och stökiga klasskamrater.

Positivt samspel

+ Fältgruppen använder ett bekräftande bemötande och aktivt lyssnande för att skapa en miljö där barnen blev sedda, hörda och fick möjlighet att reflektera. När vissa elever visade motvilja bemöttes detta med låg affekt, vilket bidrog till att bevara en positiv ton i samspelet.

Identifiering av barn i behov av stöd

+ *Insatser i klassrum* fungerar som en ram för att identifiera elever i behov av stöd och kan synliggöra signaler såsom bristande impulskontroll eller sociala svårigheter.

- I praktiken kan det vara oklart vilken aktör som ska ta ansvar för åtaganden, särskilt när insatsen var ny. Närvarande skolpersonal ökar möjligheten att gemensamt uppmärksamma och följa upp elever som behöver extra stöd.

Initiering av SSF

- Ett tiotal barn och vårdnadshavare har fått förfrågan om att initiera SSF. Informationen har förmedlats av skolpersonal, som även informerat om att stödet finns och om andra möjliga insatser. Skolan fungerar som en brygga mellan fältgrupp och familj, men SSF har i praktiken fungerat som en lots till relevanta insatser snarare än en samverkansmodell likt SSPF där fler aktörer träffas för att på ett möte gemensamt samordna kring stödet.

Anpassningar

- Anpassningar görs inom *Insatser i klassrum* men inte alltid i tillräcklig grad utifrån elevers mognadsnivå och förståelse för svåra begrepp. Innehållet behöver i större utsträckning skräddarsys efter klassammansättning och begreppsförståelse.

+ Att så ett frö till reflektion ses som en rimlig nivå, och lekfulla inslag har visat sig fungera väl.

Samverkan: Ansvar och roller

- Avgränsning mellan insatserna, skolan och andra aktörers uppdrag är otydlig, och samtidigt vilar inte SSF på en tydlig struktur, rollfördelning och uppföljningsmodell till följd av att implementering tar tid och kommunikation av struktur därför släpat efter.

+ Att möta samma elever med olika yrkesperspektiv upplevs som värdefullt. Klassinsatser öppnar för vidare arbete, men bristen på uppföljning minskar effekten.

Urban Utveckling

Har aktiviteterna genomförts enligt plan?
– Bedömning av ”Prestation”

Prestation: *Det finns betydande brister i ”prestation”. Ett enhetligt arbetssätt saknas för hur signaler hos elever ska fångas upp, hur uppgifter ska lämnas vidare eller hur aktörer ska samverka vid övergången till SSF. Detta gör att insatsen inte utförs på det sätt som modellen kräver.*

Delvis uppfyllt: **Barnen upplevs delta aktivt och engagerat.**
Lekar och möjligheten att dela egna erfarenheter skapar engagemang och gör frågorna möjliga att relatera till. Samtidigt deltar inte alla elever i övningar, och vissa uppger att ett stundtals högljutt och stökigt klimat.

Uppfyllt: **Positivt samspel mellan fältare och elever.**
Fältgruppen skapar ett stöttande och bekräftande klimat under *Insatser i klassrum*. Utvalda metoder möjliggör för elever att känna sig sedda och hörda, samtidigt som avvikande beteenden inte ges stor uppmärksamhet för att främja det positiva.

Delvis uppfyllt: **Fältgruppen identifierar barn i behov av riktat stöd via interaktionerna.**
Klassrumsinsatserna utgör ett bra format för att uppmärksamma vissa signaler hos barnen. Samtidigt är det svårt att bedöma vilka elever som påverkas av insatserna och vilka elever som respektive aktör ansvarar för att följa upp vidare genom övriga ingångar.

Delvis uppfyllt: **SSF initieras och en individuell plan för barnet upprättas.**
SSF har initierats, men modellen följs inte i praktiken eftersom arbetet fungerat som lotsning snarare än samordning. Därför är punkten endast delvis uppfylld, men individuella planer upprättas via lotsningen.

Delvis uppfyllt: **Eventuella anpassningsbehov diskuteras och införs enligt målet att möta barnens behov.**
Anpassningar görs inte i tillräcklig utsträckning och behöver i större grad anpassas efter målgrupp och klass. Samtidigt bidrar insatserna till att så ett frö genom upplägg som är anpassade till målgruppen, såsom lek, vilket är en rimlig nivå. Förväntningarna behöver inte vara att ämnesområdena ska förstås omedelbart. Anpassningsarbetet kräver även att uppföljning sker systematiskt.

Delvis uppfyllt: **Fler aktörer känner ägandeskap och ansvar för förebyggande arbete genom samverkan**
Avgränsningar mellan roller, både inom insatserna och samordning utifrån grundläggande ansvarsområden, är otydliga. Samtidigt bidrar insatserna till att minska traditionella glapp mellan socialtjänst och skola, samt till att fler yrkesroller ser samma målgrupp utifrån ett förebyggande perspektiv. Arbetets struktur och förväntningar har inte förmedlats tydligt vilket bidrar till ett ansvarsglapp, vilket är ett strukturellt fel i uppdrag och kommunikation.

Har arbetet lett till den önskade effekten?

Åtgärd	Förväntad prestation	Förväntad effekt	Slutmål
• Träffar i halvklass planeras in för barn mellan 10-12 år. • Målgruppen ökar tillit till socialtjänsten genom frekventa träffar. • En representant från skolan är närvarande vid träffarna. • Skolan informerar vårdnadshavare om vad träffarna innebär och att ett initiativ av SSF kan bli aktuellt.	• Barnen upplevs delta aktivt och engagerat. • Positivt samspel mellan fältare och elever. • Fältgruppen identifierar barn i behov av riktat stöd via interaktionerna. • SSF initieras och en individuell plan för barnet upprättas. • Eventuella anpassningsbehov diskuteras och införs enligt målet att möta barnens behov. • Fler aktörer känner ägandeskap och ansvar för förebyggande arbete genom samverkan	• Barnen ska kunna problematisera skadliga normer och värderingar. • Barnen ska utveckla prosociala band till vuxna och andra elever. • Färre hinder i att bedriva undervisning och förbättrad studiero. • Barnen som kommer i kontakt med SSF får tillräckligt stöd för att kunna vända den negativa utvecklingen. • Vårdnadshavare som kommer i kontakt med SSF får tillräckligt stöd för att stärka sin föräldraförmåga.	• Fler barn med destruktivt normbrytande beteende eller svårigheter upptäcks. • Färre omfattande sociala insatser som krävs senare i livet. • Förutsättningarna för att nå och arbeta för unga i tonårsåldern förbättras. • Måluppfyllelsen i skolan ökar.

Har arbetet lett till den önskade effekten?
– sammanvägning av genomförda moment

Problematiseringsförmåga

+ Barns förmåga till självreflektion och att förbereda sig inför potentiella situationer, exempelvis på internet, stärks genom klassarbetena. En tydlig effekt är att insatsen bidrar till att starta en första tankeprocess kring svåra ämnen. Reflektionen fördjupas när materialet anpassas efter elevernas behov och upplevda relevans.

Prosociala band

+ Insatsen har till viss del bidragit till förbättrat språkbruk, vilket skolpersonal märkt genom färre svordomar, större öppenhet och att elever hejdar sig i tid. I vissa klasser har effekten märkts genom minskad uppdelning mellan kompisgrupper på raster, fler som vågar sätta gränser och ett ökat kollektivt ansvar.

Studiero

+ Uppföljningar efter avslutade klassarbeten redovisar färre fysiska bråk och att eleverna kommit närmare varandra. Klassklimatet upplevs som lugnare och trevligare.

Tillräckligt stöd till barn

- Effekterna är svåra att följa upp på kort sikt och kan först bli synliga över tid, vilket gör det svårt att direkt härleda resultat till en enskild insats.

+ *Insatser i klassrum* uppges ha gett god effekt på fältarnas relationsskapande arbete till den yngre målgruppen, vilket har resulterat i ökad möjlighet att lotsa och leda barnet rätt i övriga stödinsatser. Fältgruppens uppsökande arbete möjliggör att fler individer kan nås genom alternativa ingångar som kompletterar skolans och socialtjänstens övriga arbete.

Tillräckligt stöd till vårdnadshavare

+ Effekten av stödet till vårdnadshavare är delvis synlig. Många är positiva till formatet och beskriver en lättnad i att inte vara ensamma i sitt behov, vilket bidrar till att avstigmatisera situationen.

- Samtidigt uteblir en mer långsiktig effekt eftersom stödet ofta saknar kontinuitet. Vårdnadshavare efterfrågar tydligare guidning och uppföljning, och insatsen behöver i högre grad bygga på ett gemensamt arbetssätt mellan aktörerna.

Har arbetet lett till den önskade effekten?
– Bedömning av ”Effekt”

Effekt: *Insatser i klassrum har bidragit till ökad reflektion, förbättrat språkbruk och ett lugnare klassklimat, vilket upplevs positivt av både elever och skolpersonal. De kortsiktiga effekterna i klassrummet syns, men utan uppföljning och kontinuitet försvagas möjligheten att nå långsiktiga mål.*

Uppfyllt: Barnen ska kunna problematisera skadliga normer och värderingar.
Övningarna är utformade för att förbereda elever inför potentiellt svåra situationer och för att förstå hur små handlingar kan bli en katalysator för större problem. Reflektionsförmågan stärks när ämnesområdena kopplas till elevers vardagssituationer.

Uppfyllt: Barnen ska utveckla prosociala band till vuxna och andra elever.
Det finns tecken på att språkbruket har förbättrats och att elever hejdar sig innan de faller tillbaka i gamla mönster. Bemötandet mellan fältgruppen och elever beskrivs som överlag positivt, och skolrepresentanter upplever att fler elever sätter gränser samt tar större gemensamt ansvar för en trivsam miljö.

Uppfyllt: Färre hinder i att bedriva undervisning och förbättrad studiero.
Kortsiktigt har elever kommit närmre varandra och konflikter uppstår mer sällan. Klassklimatet upplevs som lugnare, samtidigt som elever i högre grad leker blandat mellan olika kompisgrupper.

Delvis uppfyllt: Barnen som kommer i kontakt med SSF får tillräckligt stöd för att kunna vända den negativa utvecklingen.
Det är svårt att fastställa ett tydligt orsakssamband för den effekt som uppstår. Samtidigt framhålls fältgruppens relationsskapande arbete som positivt för den yngre målgruppen, och uppsökande arbete bidrar till fler alternativa ingångar till insatser än tidigare.

Delvis uppfyllt: Vårdnadshavare som kommer i kontakt med SSF får tillräckligt stöd för att stärka sin föräldraförmåga.
Vårdnadshavare lyfter att de uppskattar formatet, särskilt eftersom den bredare bilden av klassens situation har en avstigmatiserande effekt. Däremot saknas kontinuitet i kontakt med ansvariga personer, vilket gör att viktig guidning och uppföljning brister.

Centrala komponenter är uppfyllda, men utvecklingspotential finns. +

Bedömning:

- Åtgärden i sig, det vill säga *Insatser i klassrum*; halvklassupplägget och fältgruppens ingång via skolan, är relevant och uppskattad av både elever, vårdnadshavare och skolpersonal.
- Upplägget behöver struktureras upp tydligare avseende processen från *Insatser i klassrum* till SSF.

Inte uppfylld i de kritiska delarna, men bra inslag. +

Bedömning:

- Hur signaler hos målgruppen ska föras vidare till rätt aktör hanteras i dag, men processen är fortfarande otydlig. En mer enhetlig arbetsgång behövs för att alla aktörer ska följa samma steg och principer, vilket gör att signaler fångas upp och hanteras mer samlat.
- Det gör att prestationerna inte fullt ut omsätts till effekt.

Försvagad effektkedja mellan prestation och resultat. =

Bedömning:

- Det finns tecken på att tidiga insatser når rätt målgrupp, men det saknas en långsiktig struktur för att säkerställa att stödet följs upp och leder vidare till mer varaktiga förändringar.
- Fältgruppens arbete har stärkt tilliten till socialtjänsten och byggt grunder för relationer som kan bäras vidare in i tonåren. Samtidigt krävs mer systematik och kontinuitet i kontakterna för att relationer ska bli bestående över tid.
- Skolmiljön har blivit lugnare och mer inkluderande, men nuvarande uppföljningsstruktur kan bara konstatera kortsiktiga effekter.

De genomförda träffarna i klassrummet fungerar i grunden väl och skapar trygghet för eleverna. Upplägget för *Insatser i klassrum* har utvecklats mer strukturerat, medan upplägget för SSF fortfarande saknar tydlighet. Det innebär att endast delar av modellen fungerar som avsett. Brist på kontinuitet och uppföljning försvagar långsiktiga resultat.

Kritiska brister:

- Svagt formulerat syfte och mål.
- Osäkerhet kring var gränsen går mellan socialtjänstens och skolans ansvar.
- Svårigheter med logistik.
- Otillräcklig återkoppling till målgrupp.
- Risk med ledarskap och svårigheter med mandat.

Kritiska behov för att nå målen:

- Planerad kontinuitet, med återkommande uppföljning. Både av insatsen och av individer.
- Tydligare struktur uppbyggt efter befintliga förutsättningar.

Resonemang och slutsatser

Mölndals Stad

Urban Utveckling

Resonemang om effektkedjan

Genom *Insatser i klassrum* skapar Mölndals stad tidiga och tillitsfulla relationer med barn och vårdnadshavare genom att ge plats åt lek, dialog och samarbete. Lek blir här en väg till trygghet och gemenskap, men också till reflektion kring språk, känslor och normer, vilket är förmågor som forskning visar är centrala skyddsfaktorer i barns utveckling. När sådant arbete sker tidigt och nära barnens vardag, och behov fångas upp till rätt stödjande aktörer genom SSF, **minskar behovet av senare och mer kostsamma insatser**, en investering som stärker både barns livschanser och samhällets resurser på sikt.

→ **Utifrån detta blir det tydligt varför det är avgörande att insatsen har en fungerande effektkedja.**

Analysen visar att effektkedjan inte fungerar eftersom flera centrala delar brister. Utan en tydlig bild av vad insatsen ska leda till blir genomförandet osammanhållet och svårt att följa från åtgärd till prestation och vidare till effekt. Osäkerhet kring ansvarsfördelningen mellan fältgrupp och skolan förstärker detta ytterligare. Logistiska svårigheter har också försvagat kedjan mellan åtgärd och prestation, brist på kontinuitet gör det svårt att bygga relationer och följa upp insatsen. Samtidigt har avsaknaden av ett tillräckligt starkt mandat och en tydlig styrning gjort att arbetet inte fullt ut har kunnat hållas ihop, följas upp eller utvecklas på det sätt som krävs för långsiktiga effekter.

→ **Detta innebär i praktiken att kommunen nu ska ta ställning till följande.**

Att visualisera insatserna utifrån effektkedjan **Åtgärd** – **Genomförande/prestation** – **Effekt** – **Slutmål**, gör att slutsatserna kan härledas till 1) Är det ett implementeringsfel, eller 2) ett teori fel. Eftersom effektkedjan visualiserat vissa avgörande brister, görs bedömningen att insatserna har ett implementeringsfel. Den huvudsakliga förklaringen är att implementering tar tid, och är en lärandeprocess. Det är utifrån de lärdomarna som föreslagna rekommendationer utgår ifrån. Följande fyra frågor behöver besvaras innan insatsen kan utvecklas vidare.

1. Detta är vår åtgärd och detta är dess syfte och mål.
2. Detta är prestationen vi förväntar oss och detta är av vem, hur och när.
3. Dessa grundförutsättningar finns.
4. Så här behöver åtgärden anpassas i relation till det förväntade genomförandet och de befintliga förutsättningarna.

Att förhålla sig till förutsättningar

Flera av de faktorer som påverkar insatserna är stående och kommer alltid vara en del av skolans och socialtjänstens vardag. Det handlar om:

- Tidsbrist
- Personalomsättning
- Högt tempo
- Varierande engagemang från ledning
- Att skolan styrs av schema och fasta tidsblock.
- Att fältgruppen kombinerar dag- och kvällspass.

Dessa delar går inte att förändra i någon större utsträckning, men de behöver vara en tydlig utgångspunkt när insatserna utformas.

Det avgörande är därför inte att problemen finns, utan **hur arbetet organiseras så att insatsen fungerar trots dem**. När strukturen anpassas efter verkliga villkor skapas stabilitet, förutsägbarhet och möjlighet till långsiktig effekt.

Under den workshop som genomfördes under november år 2025 (se bilaga) lyfte deltagarna att fältgruppens arbete behöver kopplas tätare till skolans befintliga ramverk.

Om insatsen i stället läggs vid sidan av skolans struktur riskerar arbetet att uppslukas av skolans tempo och begränsningar, vilket gör det svårt att skapa kontinuitet och gemensamma rutiner.

En central lärdom är att insatsen antagligen fungerar bäst när fältgruppen arbetar **mer långsiktigt på färre skolor**, så att relationer, rutiner och förtroende mellan aktörer hinner byggas upp. Det skapar en gemensam grund som håller även när personal byts ut eller när skolans förutsättningar varierar.

Definiera insatsen

Utvärderingen visar att det mest grundläggande problemet är att *Insatser i klassrum* och SSF saknar en tydlig och **gemensam definition**. Syfte, mål och avgränsningar varierar mellan skolor och mellan professioner, vilket gör det omöjligt att arbeta samlat och följa upp insatserna på ett enhetligt sätt.

När aktörer utgår från olika tolkningar av vad insatsen ska leda till och vem som ansvarar för vad, skapas variation i genomförandet och brister i uppföljning. Detta försvagar sambandet mellan åtgärd, prestation och effekt, och gör att långsiktiga mål inte kan uppnås.

När denna grund finns blir det möjligt att bygga strukturer, skapa samsyn mellan aktörer och utforma ett arbetssätt som håller över tid. Det är detta beslut som behöver komma före alla andra utvecklingssteg.

Det första steget mot en stabil och hållbar insats är därför att Mölndals stad formulerar en tydlig definition av insatsen. Den behöver klargöra:

- Vad insatsen är
- Varför den finns
- Vilka mål som ska vara synliga när den fungerar
- Vad som ingår
- Vad som inte ingår
- Vilka roller som bär vilket ansvar

Nästa steg: Praktiskt arbetsflöde

1.

När förutsättningar och upplägg är tydliggjorda behöver fältgruppen ta nästa steg i att konkretisera sitt uppdrag. Fältgruppen behöver:

- Formulera vad insatsen innebär i vardagen och hur arbetet ska se ut i praktiken.
- Tydliggöra vad som ingår och vad som inte ingår i deras uppdrag.
- Beskriva sin roll i förhållande till skolan och hur samverkan ska gå till.
- Skapa ett gemensamt språk för hur insatsen kommuniceras.

2.

Så informerar fältgruppen andra aktörer:

Exempelvis:
- ett muntligt intro som kan användas vid möten
- en presentation
- ett gemensamt brev som skickas ut

3.

För att insatsen ska fungera behöver även andra aktörer ta ansvar. Skolledning och övrig personal behöver:

- Förstå syftet med insatsen och känna till fältgruppens roll.
- Veta vilka förväntningar som finns på dem före, under och efter en insats.
- Tillhandahålla en fast kontaktperson med kontinuitet och tydligt ansvar.

4.

Så säkerställs fortlöpande information om förväntningar:

- Rutiner för vilka som deltar i förmöten.
- En tydlig struktur för när uppföljningar ska ske och vad som ska återkopplas.
- Samordnad informationsspridning och återkommande dialog med skolan.

Nästa steg: Praktiskt arbetsflöde

5.

Designa insatserna utifrån faktiska förutsättningar. Vissa begränsningar kommer alltid att finnas, som tidsramar, personalbyten och varierande organisatoriska villkor. Därför måste insatserna utformas så att den fungerar trots dessa förutsättningar och inte vid sidan av dem.

Insatserna:
- Är realistiska i relation till skolans tidsramar
- Fungerar även när personal byts ut
- Är förankrade
- Kan genomföras över tid utan att tappa kvalitet
- Bygger på relationer, lek och närvaro som centrala verktyg

6.

Hur följer vi upp och hur säkerställer vi effekterna? Uppföljningen behöver vara återkommande och kopplad till insatsens mål, så att arbetet kan anpassas och utvecklas i rätt riktning.

- Vilka effekter insatsen ska ge
- Vilka indikatorer ska följas
- Hur ofta ska uppföljning ske
- Vem/vilka som ansvarar för uppföljning
- Hur resultat ska återkopplas till skola och ledning
- Vilka skillnader finns mellan system- och individuppföljning

Tre centrala reflektioner:

- Samverkansgruppen har inte haft tillräcklig med förarbete och det har påverkat genomförandet. Detta har skapat variation, otydliga roller och svag uppföljning. Dessa lärdomar skapar nu bättre förutsättningar inför nästa steg, eftersom målen nu kan tydliggöras och efterarbetet kan struktureras upp.
- Arbetet har strukturerats upp där fältgruppen har en samordnande funktion, men i praktiken har fältgruppen blivit en lotsfunktion. Detta innebär att åtgärdens design inte matchar åtgärdens genomförande.
- När effektmålen tydliggörs och rutinerna för uppföljning blir gemensam blir det möjligt att se vad insatsens långsiktiga nyttor är, och om ytterligare anpassningar av åtgärdens desgin behöver ske.

Konkretisering av roller

Insatserna är formellt designade för samordning där fältgruppen ska skapa strukturer, bära helhetsbilden och knyta ihop aktörer runt barnet. I praktiken har arbetet i stället genomförts som en lotsfunktion där fältgruppen själva följer barnet och vårdnadshavaren genom processen. Funktionerna kräver olika former av mandat, struktur och arbetssätt. Detta innebär att det finns ett glapp mellan intention och praktik, vilket gör att Mölndals stad behöver ta ställning till om strukturen ska anpassas för samordning eller om insatsen i stället ska formas som en tydlig lotsfunktion.

(A) Lotsfunktion

I en lotsfunktion följer fältgruppen barnet och vårdnadshavaren genom hela processen, från första kontakt till dess att rätt stöd är etablerat och fungerar. Funktionen bygger på en trygg relation, kontinuitet och en tydlig närvaro som gör att inga steg faller bort längs vägen.

I dag saknas centrala delar för att funktionen ska motsvara en full lotsning. Fältgruppen följer i dag inte barnet eller vårdnadshavaren efter överlämning till relevant stödinsats, och har ingen kontinuerlig kontakt genom processen. Uppföljning sker därför inte systematiskt och ansvaret för att säkerställa att nästa steg verkligen genomförs ligger inte hos fältgruppen.

Detta betyder att Mölndals stad i dag bedriver en form av inledande lotsning, där relationen, identifieringen och övergången fungerar väl, men där det saknas struktur för att hålla ihop kedjan efter att barnet slussats vidare.

För att insatsen ska kunna bli en renodlad lotsfunktion krävs därför processer för uppföljning, kontinuerlig kontakt och ansvar för att planen genomförs i nästa steg.

(B) Samordningsfunktion

En samordningsfunktion innebär att fältgruppen håller ihop strukturen mellan flera professioner och skapar gemensamma arbetssätt som säkerställer att barn får rätt stöd i rätt tid.

Funktionen bygger på tydliga rutiner, gemensamma bedömningar och ett uttalat mandat att organisera processerna runt barnet. Fältgruppen har goda relationer till både skola och socialtjänst och en god överblick över barnens situation i vardagen. Fältgruppen har etablerade kontaktvägar och samordnar när oro uppstår. Denna helhetsförståelse gör att de tidigt kan se vad barnet behöver och vilka aktörer som behöver kopplas in.

Samtidigt saknas idag flera centrala komponenter som krävs för att samordning ska kunna fungera. I dag har fältgruppen likvärdiga mandat och arbetsuppgifter. Ingen är utpekad som ansvarig för att leda strukturen, organisera möten eller koordinera andra aktörer. En fungerande samordningsfunktion kräver att någon har tid, uppdrag och mandat att driva processen framåt, något som inte är etablerat i nuläget.

En annan förutsättning som saknas är ett gemensamt förarbete kring insatsens syfte, mål och arbetssätt. För att aktörer ska engagera sig under samordning av en annan aktör måste det finnas en tydlig och delad uppfattning om vad insatsen är och hur det enskilda uppdraget förväntas leda till målet.

Resonemang om alternativ A och B
– Fördelar och nackdelar

De två alternativen innebär olika sätt att organisera arbetet och olika krav på mandat, struktur och tid. Valet behöver därför utgå från vilka förutsättningar Mölndals stad kan skapa framåt, och styras av vilket mål som prioriteras, snarare än vilka resurser som är befintliga nu.

> *(A) Lotsfunktionen bygger starkare relationer och ökar tilliten till socialtjänsten, vilket är värdefullt för att stöd ska tas emot. Den är dock mindre träffsäker för att nå insatsens övergripande mål eftersom arbetet blir mer personberoende och mindre gemensamt strukturerat.*
> *(B) Samordningsfunktionen är mest träffsäker eftersom den skapar gemensamma strukturer för tidig upptäckt, studiero och ett samlat arbete runt barnen, men bygger på att för aktörers tar ansvar inom modellen.*

Fördelar lotsfunktion (A)
- Utgår från fältgruppens styrka i relationer med barn och vårdnadshavare.
- Skapar en trygg och sammanhållen process där samma vuxna följer barnet genom stegen.
- Minskar risken att barn faller mellan insatser eftersom övergångar hålls ihop av en ansvarig vuxen.
- Är mindre beroende av att andra aktörer deltar aktivt eller tar ansvar.
- Är mer genomförbar inom dagens organisatoriska förutsättningar.
- Ger goda förutsättningar för uppsökande arbete enligt nya SoL.

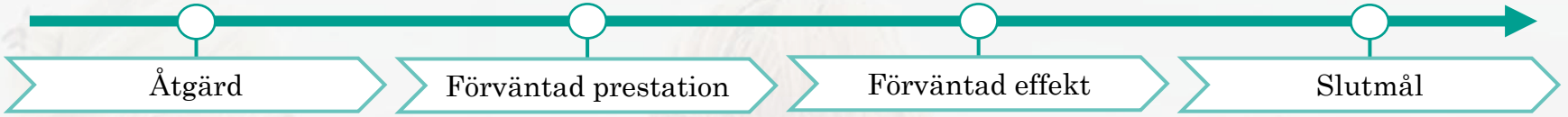
Nackdelar lotsfunktion (A)
- Kräver att fältgruppen bygger upp system för uppföljning, kontinuitet och kontakt över tid, vilket saknas i dag.
- Begränsar fältgruppens tid i klassrummen.
- Gör arbetet mer personberoende eftersom lotsning bygger på relationer och kontinuitet.
- Kan maskera brister i systemet eftersom fältgruppen täcker upp i stället för att strukturen stärks.

Fördelar samordningsfunktion (B)
- Skapar en hållbar och mindre personberoende struktur för tidig upptäckt och gemensamma bedömningar.
- Fördelar ansvaret mellan flera aktörer och avlastar fältgruppen från individuella processer.
- Kan leda till tydligare kommunikation mellan skola, elevhälsa och socialtjänst.
- Ger bättre förutsättningar för tidigt stöd enligt nya SoL.
- Gör det lättare att följa upp arbetet på verksamhetsnivå och utveckla rutiner.

Nackdelar samordningsfunktion (B)
- Kräver att någon har ett tydligt mandat och tid att samordna, vilket saknas i dag.
- Större krav på förarbete där aktörerna delar samma syfte och struktur.
- Bygger på att alla professioner deltar aktivt och tar ansvar.
- Kan bli administrativt tungt om strukturen inte är etablerad och ansvarsfördelningen är otydlig.
- Riskerar att bli ineffektiv om andra aktörer saknar tid eller möjlighet att mötas i processen.
- Tar tid att implementera innan arbetssättet blir samlat och förutsägbart.

Effektkedjan är ett analysverktyg, snarare än en beskrivning av hur insatserna faktiskt fungerar.

Åtgärdsdesign för (A) lotsfunktion

Befintliga strukturer:

- Träffar i halvklass planeras in för barn mellan 10-12 år.
- Fältgruppen träffar barn i halvklass regelbundet.
- En representant från skolan är närvarande vid träffarna.
- Skolan informerar vårdnadshavare om vad träffarna innebär och att ett initiativ av SSF kan bli aktuellt.
- Förmöte sker mellan skola och fältgrupp inför klassrumsinsatserna.

Tillägg för att lotsning ska fungera:

- Gemensam uppföljning sker efter genomförd klassrumsinsats.
- En tydlig funktion för att följa barn genom processen etableras i insatsen.

Befintliga strukturer:

- Barnen upplevs delta aktivt och engagerat.
- Positivt samspel mellan fältare och elever.
- Fältgruppen identifierar barn i behov av riktat stöd via interaktionerna precis som tidigare, men i en mer sammanhållen och förutsägbar process.

Tillägg för att lotsning ska fungera:

- Fältgruppen följer barnet och vårdnadshavaren genom hela processen efter identifiering.
- Fältgruppen stöttar övergången mellan insatser.
- Fältgruppen håller kontakten tills nästa steg är på plats.
- Fältgruppen säkerställer att överlämningar verkligen genomförs.

Befintliga strukturer:

- Barnen ska kunna problematisera skadliga normer och värderingar.
- Barnen ska utveckla pro sociala band till vuxna och andra elever.
- Färre hinder i att bedriva undervisning och förbättrad studiero.
- Barn som kommer i kontakt med SSF får tillräckligt stöd för att vända en negativ utveckling.
- Vårdnadshavare som möter SSF får tillräckligt stöd för att stärka sin föräldraförmåga.

Tillägg för att lotsning ska fungera:

- Barn leds tryggt genom processen eftersom fältgruppen håller ihop stegen.
- Barn som lotsas vidare tappar inte kontakten med stödinsatser eftersom fältgruppen håller ihop processen.
- Vårdnadshavare får kontinuitet och återkoppling genom processen.

Slutmålen nås indirekt genom en relationsburen påverkan där fältgruppen håller ihop barnets steg genom processen.

- Fler barn med destruktivt normbrytande beteende eller svårigheter upptäcks.
- Färre omfattande sociala insatser som krävs senare i livet.
- Förutsättningarna att nå och arbeta för unga i tonåren förbättras.
- Måluppfyllelsen i skolan ökar.

Urban Utveckling

Effektkedjan är ett analysverktyg, snarare än en beskrivning av hur insatserna faktiskt fungerar.

Åtgärdsdesign för (B) samordningsfunktion

Åtgärd

Befintliga strukturer:

- Träffar i halvklass planeras in för barn mellan 10-12 år.
- Fältgruppen träffar barn i halvklass regelbundet.
- En representant från skolan är närvarande vid träffarna.
- Skolan informerar vårdnadshavare om vad träffarna innebär och att ett initiativ av SSF kan bli aktuellt.
- Förmöte sker mellan skola och fältgrupp inför klassrumsinsatserna.

Tillägg för att samordning ska fungera:

- Gemensam uppföljning sker efter genomförd klassrumsinsats.
- En samverkansgrupp tar över ärenden som behöver fördjupad bedömning.

Förväntad prestation

Befintliga strukturer:

- Barnen upplevs delta aktivt och engagerat.
- Positivt samspel mellan fältare och elever
- Aktörer identifierar gemensamt barn i behov av riktat stöd via interaktionerna, nu stöttat av en gemensam struktur.

Tillägg för att samordning ska fungera:

- Skolans personal använder den gemensamma modellen för att fånga och lyfta oro.
- Fältgruppen och skolan gör bedömningar på gemensamma möten.
- Vårdnadshavare informeras om insatsen och en samordnare följer upp kontakten för att ge mer information och säkerställa nästa steg.

Förväntad effekt

Befintliga strukturer:

- Barnen ska kunna problematisera skadliga normer och värderingar.
- Barnen ska utveckla pro sociala band till vuxna och andra elever.
- Färre hinder i att bedriva undervisning och förbättrad studiero.
- Barn som kommer i kontakt med SSF får tillräckligt stöd för att vända en negativ utveckling.
- Vårdnadshavare som möter SSF får tillräckligt stöd för att stärka sin föräldraförmåga.

Tillägg för att samordning ska fungera:

- Fler barn fångas upp eftersom aktörer samordnar sina steg.
- Skolan får tydligare och mer förutsägbara processer vid oro för barn.
- Gemensamma bedömningar gör att barn upptäcks tidigare.

Slutmål

Slutmålen nås genom en strukturburen påverkan där flera aktörer följer gemensamma rutiner och ansvarar för processen tillsammans.

- Fler barn med destruktivt normbrytande beteende eller svårigheter upptäcks.
- Färre omfattande sociala insatser som krävs senare i livet.
- Förutsättningarna att nå och arbeta för unga i tonåren förbättras.
- Måluppfyllelsen i skolan ökar.

Sammanfattande kärnbudskap

Denna rapport redovisar att *Insatser i klassrum* genererar effekter som bygger på relationer, lek, delaktighet och tillgänglighet. Barnen utvecklar en bättre förmåga att resonera om normer och gruppdynamik, skolorna upplever ett lugnare klassklimat och vårdnadshavare får en avstigmatiserande ingång till stöd. Analysen visar att insatserna har ett implementeringsfel snarare än ett teorifel. Modellen är relevant och träffsäker men behöver i nästa steg skapa en sammanhållen struktur för att fungera som avsett.

Sammantaget fungerar inte effektkedjan i övergången till SSF. Ett resonemang som intervjuade aktörer fört är om begreppet ”SSF” ska slopas för att ge utrymme för en nystart av samverkansarbetet. Centrala brister ligger inte i upplägg utan i den svårdefinierade aspekten av insatsen, hur den organiseras och följs upp. Det saknas till följd av detta en gemensam målbild, en tydlig ansvarsfördelning och ett sammanhållet arbetssätt som kopplar ihop klassrumsarbetet med efterföljande stöd genom SSF. Insatserna är förankrad i aktuella teorier, forskning och Mölndals stads prioriterade frågor, men uppnår inte sin fulla potential innan struktur, roller och syfte är tydligt definierade.

För att generera effekter behöver Mölndals stad ta ställning till hur insatserna ska utformas. Valet står mellan att designa upplägget utifrån en renodlad lotsfunktion eller att organisera arbetet utifrån en samordningsfunktion. Ett beslut behöver tas om vilket arbetssätt som bäst motsvarar kommunens mål med insatserna. När detta är beslutat kan strukturer för planering, uppföljning och informationsflöden fastställas med grund i utvalt alternativ. Det är en förutsättning för att barn inte ska tappa kontakten med stöd, för att vårdnadshavare ska få kontinuitet och för att skolor ska veta vad som förväntas av dem. Skolans fasta villkor, såsom tidsramar, personalomsättning och varierande organisatoriska förhållanden, gör att insatsen måste utformas så att den fungerar trots dessa omständigheter. Strukturen behöver bära arbetet över tid eftersom den inte kan förlita sig på enskilda aktörers engagemang.

Sammanfattningsvis är insatserna viktiga i det förebyggande arbetet, de har pilottestats, och har nu en stark grund att bygga vidare på.

Analysen betonar följande kärnbudskap:

1. Insatsen fungerar mycket väl i klassrummet och bygger på viktiga skyddsfaktorer.
2. Insatsen måste designas efter verkliga villkor och en realistisk tidsplan.
3. Effektkedjan bryts i övergången mellan klassträffar och SSF på grund av otydliga roller och bristande struktur, och samsyn behöver formaliseras genom gemensamma rutiner och informationsflöden.
4. Mölndals stad behöver nu ta ett formellt beslut om insatserna ska organiseras som en lotsfunktion eller en samordningsfunktion och oavsett val behöver en funktion utses som äger processen.

Källförteckning

Brottsförebyggande rådet, Barn under 15 år som begår allvarliga brott, Rapport 2025:11

Chen, H. T. (2015). *Practical program evaluation: Theory driven evaluation and the integrated evaluation perspective*. Thousand Oaks: Sage.

Eriksson, M., Cater, Å., Andershed, A. K., & Andershed, H. (2018). *Risk and protective factors in the development of antisocial behavior*. I Andershed, H. (red.), *Antisocial behavior in children and adolescents*. London: Routledge.

Hirschi, T. (2002). Causes of delinquency. 9. Uppl. New Jersey: Transaction Publishers.

Hirschi, T. (1969). "A Control Theory of Delinquency". I Williams, F. P. & McShane M. D. (1998). Criminology Theory. Selected Classic Readings. Second edition: Cincinnati: Anderson Publishing.

Katz, J., Heisterkamp, A., & Fleming, W. M. (2011). *The social justice roots of the Mentors in Violence Prevention model and its application in a high school setting*. Violence Against Women, 17(6), 684–702.

Kelly, J. G. (1988). *A guide to conducting prevention research in the community: First steps*. American Journal of Community Psychology, 16(6), 811–836.

Kunskapsguiden (2024) Risk- och skyddsfaktorer för normbrytande beteende, https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/barn-och-unga/barn-och-unga-som-begar-brott/risk--och-skyddsfaktorer-for-normbrytande-beteende/ (Hämtad 2025-12-08)

Miller, R. (2018). *Logic models: A practical guide for evaluators*. Ottawa: Government of Canada.

Regeringen (2025) En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter, Regeringens proposition 2024/25:89.

Rogers, P. J. (2008). Using programme theory to evaluate complicated and complex aspects of interventions. Evaluation, 14(1), 29–48.

Wilmerding, E., Knuth-Bourace, E., & Edleson, J. L. (2018). *Logic models for program design, implementation, and evaluation: Workshop toolkit*. Washington DC: Futures Without Violence.

Weiss, C. H. (1997). Theory-based evaluation: Past, present, and future. New Directions for Evaluation, 1997(76), 41–55.

Underlag från kommunen

Effektlogik – Barn i riskzon 9—12 år

Fältgruppen Mölndal årsrapport 2023

Förslag för brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete - Tidigt fånga upp mellanstadiebarn i riskzon

Lokal samverkansöverenskommelse Mölndals stad och lokalpolisområde Storgöteborg Syd

Lokala Samverkansöverenskommelsen med Polisen 2023-2026

Lägesbild brott och trygghet i Mölndals stad 2024

Nulägesrapport av Fältgruppens brottförebyggande projekt 2024–2025

Uppföljning av insats för att tidigt fånga upp mellanstadiebarn i riskzon

8 stycken utvärderingar av klassrumsträffar VT24. HT24, VT25

Bilagor

Mölndals Stad

Urban Utveckling

Urban Utveckling

Föreslagna lösningar från workshop

Svårigheter och risker	Konkret lösning	Första steg framåt
Ägandeskap	Tillsätta en styrgrupp eller samordnare	Sätta struktur, förväntningar och roller/Ansvar.
Tidsbrist	Skapa realistiska förutsättningar och förväntingar	Skapa tidsplan och aktivitetsplan.
Återkoppling till målgrupp	Rutin för återkoppling skapas	
Ingång via skolan	Fokusera på få skolor, stanna under en längre period för att etablera sig.	Välj 1 skola och genomföra en planeringsdag tillsammans.
Ledarskap	Ny chef på öppenvården till 2026	Hitta vägen framåt för ett förbättrat ledarskap
Uppföljning individärenden	Rutin för återkoppling. Definera om uppdraget är lots eller samordning.	Se över resurser och ha dialog med chef.
Samsyn	Deltagare på förmötet ska vara de som är medverkande på insatsen. Tydligare struktur för uppföljning under genomförandet (telefon, teams, i klassrum)	Formulera kraven på närvaro och uppföljning tydligt i mejlutskick till skolorna. Dialog under förmötet hur uppföljningen bäst kan ske med skolpersonal.
Förankring	Mer samverkan och informationsspridning till skolor och kuratorsgrupp.	Informationsmöten, material (film eller broschyr)
	Tydligare mottagare behlver utses på skolan.	Tydliggör kontaktpersonens uppdrag, Ansvar och förväntansbild.
Logistik	Arbeta på färre skolor.	Identifera vilka skolor som gäller.

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2026-03-27

Dnr
SAN 00113/2026

Catarina Liljestrand
Enhetschef Öppenvården

Social- och arbetsmarknadsnämnden

Projekt insatser i klassrum

Förslag till beslut

Informationen läggs till handlingarna.

Sammanfattning

Insatser i klassrum och riktat tidigt stöd är ett arbete i Mölndals stad som vänder sig till barn i mellanstadiet genom universellt normfrämjande aktiviteter och till barn som visar tidiga tecken på behov av stöd. Arbetet syftar till att stärka kollektiv trygghet, studiero och skapa mer inkluderande normer genom att fältgruppen blir mer närvarande i barnens vardag i samverkan med skolan. Genom detta skapas både en förebyggande insats för hela gruppen och ett tidigt riktat stöd för barn och vårdnadshavare som behöver det.
Insatsen i klassrummet bygger på att fältgruppen, tillsammans med mellanstadieskolor, planerar in och genomför aktiviteter för barn mellan 10-12 år. Således möjliggörs en direktlänk mellan socialtjänst och målgruppen. Insatsen utgår från centrala teman kopplade till potentiellt negativt utvecklande beteendemönster inom normbrytande debut.

Riktat tidigt stöd är ett samverkansforum riktat mot målgruppen barn mellan 10-12 år och dess vårdnadshavare. Bygger vidare på Insatser i klassrum, genom att fältgruppen identifierar barn i behov av riktat stöd via interaktionerna från klassaktiviteterna. Därigenom möjliggörs en kontakt mellan fältgrupp och vårdnadshavare, där de efter inhämtat samtyckte kan utforma en individuell plan för barnet.

Bakgrund

Social-och arbetsmarknadsförvaltningen, i samråd med skolförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen, föreslog i slutet av 2023 att utveckla en sammanhållen arbetsmodell för att tidigt fånga upp och ge förebyggande stöd till barn i riskzon, cirka 10–12 år, under åren 2024 och 2025. Målet var att testa en ny arbetsmodell för att vid goda resultat implementera den i ordinarie linjeverksamhet. Arbetet utgår från fältgruppen och innebär en förstärkning med två tjänster. Kommunstyrelsen beslutade den 24 januari

2024, § 19 att använda befintliga brottsförebyggande medel för finansiering av insatsen.

I oktober 2025 möter insatsen fortsatt stor efterfrågan bland skolor i Mölndal och hade då genomförts i 17 klasser på nio olika skolor och nått cirka 400 elever. Utöver det hade det startats åtta individärenden, åtta föräldrakontakter och flertalet individanpassade insatser. Behovet och efterfrågan från skolor var större än vad som kunde omhändertas.

Kommunstyrelsen förlängde uppdrag för brottsförebyggande insats för att tidigt fånga upp mellanstadiebarn i riskzon i fyra månader till och med maj 2026. Medlen kommer från kommunstyrelsens budget för brottsförebyggande frågor.

Social- och arbetsmarknadsförvaltningen har beslutat permanenta satsningen och utökar fältgruppen permanent med två tjänster som finansieras med stöd av statliga omställningsmedel.

I början av 2025 beviljades projektet medel från nationella Brottsförebyggande rådet (Brå) i syfte att utvärdera metod och effekter. Projektet anses vara en intressant brottsförebyggande metod. Utvärderingen var färdig i slutet av 2025.

Ekonomi

Projektet beviljades medel om 1,5 mkr för åren 2024 och 2025. Kostnaderna avsåg löner för fältsekreterare som projektleder insatsen. För förlängningen i fyra månader under 2026 beviljades 425 000 kr.

Beslutsunderlag

Redovisning av projekt Insatser i klassrum daterad 260423
Tjänsteskrivelse Projekt Insatser i klassrum daterad 260327

Helen Smith
Förvaltningschef

Catarina Liljestrand
Enhetschef Öppenvård

Inför redovisning av projekt till nämnd 20260423

”Insatser i klassrum” och SSF är ett arbete i Mölndals stad som riktar sig till barn i mellanstadiet genom universellt normfrämjande aktiviteter och till barn som visar tidiga tecken på behov av stöd. Arbetet syftar till att stärka kollektiv trygghet, studiero och skapa mer inkluderande normer genom att fältgruppen blir mer närvarande i barnens vardag i samverkan med skolan. Genom detta skapas både en förebyggande insats för hela gruppen och ett tidigt riktat stöd för barn och vårdnadshavare som behöver det.

Bakgrund

Social- och arbetsmarknadsförvaltningen har med stöd av beviljade medel från Kommunstyrelsens brottsförebyggande arbete förstärkt fältgruppens arbete med två tjänster, sedan april 2024. Medlen har använts till att prova nytt arbetssätt för att förebygga och tidigt upptäcka normbrytande beteende.

Insatser i klassrum

Insatsen bygger på att fältgruppen, tillsammans med mellanstadieskolor, planerar in och genomför aktiviteter för barn mellan 10-12 år. Således möjliggörs en direktlänk mellan socialtjänst och målgruppen. Insatsen utgår från centrala teman kopplade till potentiellt negativt utvecklande beteendemönster inom normbrytande debut.

Riktat tidigt stöd

Samverkans forum riktat mot målgruppen barn mellan 10-12 år och dess vårdnadshavare. Bygger vidare på Insatser i klassrum, genom att fältgruppen identifierar barn i behov av riktat stöd via interaktionerna från klassaktiviteterna. Därigenom möjliggörs en kontakt mellan fältgrupp och vårdnadshavare, där de efter inhämtat samtyckte kan utforma en individuell plan för barnet.

Projektredovisning

I en rapport, bifogad bilaga, sammanfattas resultatet från en utvärdering som har utförts av Urban Utveckling på uppdrag av Mölndals stad. Studien har finansierats av Brottsförebyggande rådet (Brå).

Fältgruppen tillsammans med enhetschef Catarina Liljestrand redovisar resultaten från rapporten och planering för arbetet framåt.

251218_Utvärdering av förebyggande insatser för barn i mellanstadiet.pdf

Anmälda delegationsbeslut

Kommunstyrelsen, 2026-09-23

Delegationsordning	Dokumentid	Diarienr	Datum	Beskrivning	Handläggare
	115471	202600007	2026-08-03	Delegationsbeslut enligt punkt F3, Yttrande gällande transportdispens till Trafikverket TRV 2026/76119	Isabelle Laakkonen Johansson
	115472	202600007	2026-08-03	Delegationsbeslut enligt punkt F3, Dispensbeslut 260808, Storgatan 31	Isabelle Laakkonen Johansson
	115473	202600007	2026-08-03	Delegationsbeslut enligt punkt F3, Yttrande gällande transportdispens till Trafikverket TRV 2026/76159	Isabelle Laakkonen Johansson
	115482	202600007	2026-08-04	Delegationsbeslut enligt punkt F3, Dispensbeslut 260804, Bergmansgatan 23.2	Isabelle Laakkonen Johansson
	115483	202600007	2026-08-04	Delegationsbeslut enligt punkt F3, Dispensbeslut 260804, Bergmansgatan 23.1	Isabelle Laakkonen Johansson
	115503	202600007	2026-08-06	Delegationsbeslut enligt punkt F3, Yttrande gällande transportdispens till Trafikverket TRV 2026/75426	Isabelle Laakkonen Johansson
	115509	202600007	2026-08-06	Delegationsbeslut enligt punkt F3, Yttrande gällande transportdispens till Trafikverket TRV 2026/78300	Isabelle Laakkonen Johansson
	115528	202600007	2026-08-07	Delegationsbeslut enligt punkt F3, Yttrande gällande transportdispens till Trafikverket TRV 2026/78458	Isabelle Laakkonen Johansson
	115565	202600007	2026-08-11	Delegationsbeslut enligt punkt F3; Dispensbeslut 20260811, Tempelgatan	Carl-Henrik Nordfeldt
	115615	202600008	2026-08-12	Delegationsbeslut enligt punkt F4, beslutsdatum 260812, Vårmedalsvägen, ändamålsplats	Isabelle Laakkonen Johansson
	115616	202600008	2026-08-12	Delegationsbeslut enligt punkt F4, beslutsdatum 260812, Vårmedalsvägen, tillåtelse att parkera	Isabelle Laakkonen Johansson
	115842	202600506	2026-08-25	Delegationsbeslut enligt punkt C20 - Beslut i sådana frågor som rör säkerhetsskydd och som ska fastställas av verksamhetens högsta chef	Charlotta Källerfelt

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2026-09-08

Dnr
KS 00466/2026

Katri Alasuutari Lindgren
Controller

Kommunstyrelsen

Delårsuppföljning 2026 för kommunstyrelsens förvaltningar

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner delårsuppföljning för 2026 för kommunstyrelsens förvaltningar.

Sammanfattning

Kommunstyrelsens förvaltningar har per sista augusti upprättat en delårsuppföljning. Delårsuppföljningen omfattar kommunstyrelsens verksamhetsplan, personal och ekonomisk helårsprognos.

Ekonomi

Prognostiserat överskott för kommunfullmäktige och kommunstyrelsen på 30,7 mnkr avseende driftbudgeten.

Mnkr	**Prognos resultat 2026**
Kommunfullmäktige	-0.1
Kommunrevision	0.0
Valnämnd	0.2
Överförmyndarnämnd	0.2
Stadsledningsförvaltning	9.3
Samhällsbyggnadsförvaltningen	-8.4
Räddningstjänst	4.5
Ks och dess utskott	1.2
Ks Förfogande	25.0
Ks övrigt	-1.1
Kommunfullmäktige, kommunstyrelse och dess nämnder	**30.7**

Bedömning

Förvaltningarnas bedömning i delårsuppföljningen visar att samtliga av kommunstyrelsens mål är delvis uppfyllda eller i hög grad uppfyllda för perioden. Förvaltningarna prognostiserar ett överskott på 30,7 mnkr för helåret mot budget.

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 8 september 2026
Delårsuppföljning för kommunstyrelsens förvaltningar 2026

Expedieras till

Karl de Verdier
Biträdande stadsdirektör

Viktoria Fagerlund
Förvaltningschef

Nämndernas delårsuppföljning 2026

Ks förvaltningar

Nämndernas delårsuppföljning 2026

Status: *Påbörjad* ***Rapportperiod:*** *2026-08-31* ***Organisation:*** *Ks förvaltningar*

Verksamhet

Hänt i verksamheten

Krisberedskap och civilt försvar

Under 2026 har stadsledningsförvaltningen haft ökat fokus på krisberedskap och civilt försvar. Bland annat har det genomförts övningar med både krisledningsstab och koncernledningsgrupp. Informationskampanjer har genomförts för invånare, näringsliv och internt inom staden med fokus på hemberedskap och stadens roll i totalförsvaret.

Säker digital kommunikation

Under 2026 har Säker digital kommunikation (SDK) införts för att möjliggöra säker och spårbar överföring av känslig och sekretessbelagd information mellan kommuner, regioner och statliga myndigheter. Det skapar förutsättningar för att ersätta exempelvis fax och brev med säker digital kommunikation och bidrar till ökad informationssäkerhet, effektivare arbetssätt och snabbare handläggning.

Strategiskt arbete och planering

Den långsiktiga planeringen har stärkts genom att strategier för dagvatten och naturvård antagits. Samtidigt har en ny process för samordning av stadens lokalbehov implementerats. Genom beslutade lokalbehovsplaner för samtliga lokalintensiva förvaltningar skapas nu bättre förutsättningar för ett effektivt och strategiskt utnyttjande av stadens lokaler.

Järnvägsutbyggnaden

Arbetet med Järnväg i Mölndal (JiM) fortskrider med fullt fokus. Genomförandekalkyler för samtliga detaljplaner är nu framtagna, vilket är ett kritiskt steg för att säkra finansiering. Trafikverkets tidplan för järnvägsplanens andra samråd har skjutits upp i väntan på att ett antal fördjupade utredningar. Syftet med detta är att säkerställa att anläggningen inte överskrider det kostnadstak som regeringen beslutat.

Allmänna val 2026

Valår innebär omfattande arbete med förberedelser och genomförande inom stadsledningsförvaltningens kansli och av valnämnden. De allmänna valen den 13 september föregås av omfattande analyser och planering, förberedelser av vallokaler, utbildningsinsatser, kontakter

med länsstyrelse och valmyndighet med mera. Mycket av det praktiska arbetet sker i samarbete med samhällsbyggnads- och stadsserviceförvaltningen. Det finns en stor erfarenhet inom organisationen men även en stor vilja hos övriga delar inom staden att stötta i demokratiarbetet vilket underlättar.

Uppföljning av nämndens mål och stadsgemensamma prioriteringar

Uppföljning per mål

Förflyttningar och utmaningar kopplade till stadsgemensamma prioriteringar redovisas under respektive mål. I de fall prioriteringarna inte kopplar direkt till målen redovisas de under rubrik Stadsgemensamma prioriteringar.

1.1.1.1 En stadsutveckling som ger plats för kunskap och innovation

Under året har arbetet med att stärka Mölndals position som huvudetableringsort för Life Science intensifierats. Uppdrag har getts och arbete har påbörjats med en fördjupad översiktsplan för Sydvästra Mölndal. Framdriften märks också genom att kostnaderna för GoCo fas 1 närmar sig ekonomisk slutreglering, samtidigt som fas 2 drivs framåt med detaljplan och kollektivtrafikutredning för Åbro. För att fördjupa samarbetet med klustret har staden etablerat en närvaro på GoCo genom ett projektkontor, vilket möjliggör en löpande dialog med aktörer som AstraZeneca Innovation Hub samt ett aktivt bidrag till den regionala Life Science-strategin.

Parallellt med detta driver staden en innovativ stadsutveckling där trygghet och attraktivitet samverkar för att skapa levande miljöer. Utvecklingen av prioriterade kommundelar fortskrider med god framdrift i planerna som ska utveckla Lindome tätort. För att säkra en långsiktigt hållbar tillväxt och effektivt utnyttja stadens markresurser pågår nu en revidering av stadens trafikmodell.

Målet bedöms som delvis uppfyllt. Arbetet med att stärka positionen inom Life Science och GoCo uppvisar god framdrift, liksom utvecklingen av prioriterade kommundelar. Samtidigt påverkas utfallet för antagna detaljplaner (BTA) av långa ledtider i planprocessen.

Bedömning	Trend	Taggar
	→	Utveckla en växande och trygg stad, tätort och landsbygd med god infrastruktur, En innovativ stadsutveckling – Hälsostaden med life science i världsklass

Indikator (KPI)	Utfall 2024	Utfall 2025	Delår 2026
Nya jobb i kommunen, antal	-635	*	*
BTA bostäder/verksamhetsyta (1000-tal) inom antagna detaljplaner	48	18	2

*Siffrorna kommer från BRG och de släpar alltid två år. Även om det skedde en minskning mellan 2023 och 2024 så ligger Mölndal fortsatt över prognos på 10 000 nya jobb i regionen till 2035.

Analys av indikator

När det gäller BTA inom antagna detaljplaner beror det låga utfallet på långa ledtider i planprocessen samt att flera strategiska planer (Campus, Lindome Centrum, GoCo II) befinner sig i tidiga skeden. En betydande faktor är resursallokeringen, där cirka hälften av planarkitektkapaciteten är dedikerad till detaljplaner för ny järnväg Göteborg-Borås för att säkra järnvägens genomförande.

1.1.1.2 Behålla och utveckla kompetens i staden för att skapa verksamhet av god kvalitet till Mölndalsborna

Under första halvåret har arbetet inriktats på att stärka ledarskapet, skapa förutsättningar för kompetensutveckling och etablera gemensamma arbetssätt, vilket bidrar till att attrahera och behålla medarbetare. Ett stadengemensamt koncept för pre- och onboarding (introduktion) har införts och tagits emot väl av både chefer och nyanställda. Koncernövergripande ledarforum har genomförts i form av ledardagar och 20-grupper med Järnväg i Mölndal, civilt försvar samt att leda i kris och krig som teman. Friskvårdsbidraget har höjts från 2 000 till 2 500 kronor per år och det nyttjas i hög grad.

Den digitala omställningen har fortsatt. Utbildningsmaterialet för Microsoft 365 har kvalitetssäkrats och en kommungemensam behovsanalys pågår, Kunskapskällan har byggts ut med nya guider för självhjälp. Innovationsklivet resulterade under våren i tio utvecklingsinitiativ, flera av dem över verksamhetsgränser. Varje initiativ har föregåtts av en behovsundersökning.

Rekryteringsläget är överlag gott med många sökande till flertalet tjänster. Svårare är det att rekrytera stadsutvecklings- och trafikkompetens till Järnväg i Mölndal, och hemtjänsten har svårt att få tag i tillräckligt många med rätt utbildning och körkort. Vikarieenheten prövar AI-stödet Hubert som avlastning i rekryteringsprocessen; utvärdering sker när testperioden är klar.

Målet bedöms som delvis uppfyllt. Rekryteringsläget är generellt positivt, men det är svårt att rekrytera inom vissa kompetenser. Personalomsättningen ligger på en naturlig nivå och HME har stärkts något. Utmaningar finns kring medarbetarnas kompetensutveckling.

Bedömning	Trend	Taggar
	→	Internt mål: Mölndals stad är en attraktiv arbetsgivare

Indikator (KPI)	Utfall 2024	Utfall 2025	Delår 2026
Personalomsättning staden (inkl pension), procent	4.08%*	4.26%*	4.33%*
HME Medarbetarenkät staden, index	79	80	
Värde upplevd nödvändig kompetensutveckling (från medarbetarenkät)	69	66	

*avser delårssiffror

Analys av indikator

För kommunstyrelsens förvaltningar bryts siffrorna ned under avsnittet Personal.

Personalomsättningen uppgår till 4,33 procent, vilket är något högre än motsvarande period 2025 och 2024 men nivån är fortsatt stabil på totalen. Omsättningen varierar dock mellan olika verksamheter och befattningar. Historiskt är personalomsättningen ofta något högre under hösten, vilket innebär att helårsutfallet inte kan beräknas genom en enkel uppräkning av delårsresultatet.

HME-index ligger på en fortsatt hög nivå och har ökat något till 80. Resultatet visar att medarbetarna generellt upplever ett högt engagemang och en meningsfullhet i sitt arbete.

Värdet för medarbetarnas upplevda möjligheter till nödvändig kompetensutveckling har minskat från 69 till 66. Orsakerna till förändringen behöver följas och analyseras vidare för att bedöma behov av åtgärder.

1.1.1.3 Grön klimatomställning för minskat koldioxidavtryck

Den nya mobilitets- och parkeringspolicyn tillämpas i pågående detaljplaner och hastighetsplanen genomförs i bland annat östra Lindome och Balltorp. Samrådshandlingen för den fördjupade översiktsplanen för Lindome pekar på en tätortsutveckling som ska främja det hållbara resandet över tid. Kapaciteten för hållbart resande stärks genom utbyggnad av spårvagnshållplatser för längre vagnar, planering av Citybuss samt ett medfinansieringsavtal med Trafikverket för breddning av Gunnebogatans vägport.

Ett ramverk för ekologisk hållbarhet har antagits av kommunfullmäktige, vilket ger en tydligare inriktning och styrning för Mölndals stads miljö- och klimatarbete. Klimatanpassningen och resiliensen höjs genom påbörjad entreprenad för översvämningssäkring av Hagabäcken i Kållered och framtagandet av en ny masshanteringsstrategi.

Som en del i EU-projektet Living Lab – Klimatneutralt byggande pågår samverkan mellan stad, forskning och näringsliv för att utveckla konkreta lösningar inom återbruk och klimatsmarta byggprocesser. Detta driver både den gröna omställningen och lokal innovation.

Målet bedöms som delvis uppfyllt. Konkreta resultat syns inom hållbart resande, klimatanpassning och genom samverkan i EU-projektet Living Lab. Utmaningar kvarstår gällande växthusgasutsläpp och att tidsplaner för järnvägsutbyggnaden justeras i takt med Trafikverkets processer.

Bedömning	Trend	Taggar
	→	Bedriva det miljö- och klimatarbete som krävs för långsiktigt hållbar utveckling

Indikator (KPI)	Utfall 2024	Utfall 2025	Delår 2026
På/avstigande vid Mölndals bytespunkt, antal miljoner	8.4	8.2	4.2*

*4.2 mn gäller per siste augusti 2026.

Analys av indikator

Resandet till och från Mölndals bytespunkt har stabiliserats och återgått till nivåer som motsvarar perioden före pandemin. En faktor som kan påverka utfallet under det kommande kvartalet är det sänkta biljettpriset för månadskort (infört i augusti), vilket förväntas kunna stimulera ett ökat resande under höstperioden. Öka tryggheten genom att försvåra brott i den offentliga miljön och genom förebyggande insatser

Kommunstyrelsens medel för brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete har möjliggjort fortsatta insatser. Under 2026 har bland annat trygghetsvärdarnas uppdrag förstärkts, vilket möjliggjort närvaro i både centrum och Lindome samt vid evenemang. Bemanningen i Lindome har varit en utmaning, men förutsättningarna framåt är goda.

Social- och arbetsmarknadsförvaltningens projekt för barn i riskzon har visat positiva resultat och övergår nu i ordinarie verksamhet: Insatser i klassrum har bidragit till ökad reflektion, förbättrat språkbruk och ett lugnare klassklimat, vilket upplevs positivt av både elever och skolpersonal. Framtida utmaningar handlar om samverkansstruktur, rollfördelning och samsyn kring insatsens mål.

En fortsatt utmaning i lägesbildsarbetet är att skapa en systematik för sammanställning och analys av inkomna data och rapporter om otrygghet. Under hösten initieras insatser mot välfärdsbrottslighet och ett nytt utbildningspaket om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck kommer lanseras.

Målet bedöms som i hög grad uppfyllt. Den upplevda tryggheten är fortsatt hög och högre än i både riket och länet, och nivån på anmälda våldsbrott är stabil över tid och lägre än i Göteborg och riket. Samtidigt saknas ännu systematik i lägesbildsarbetet, tryggheten är ojämnt fördelad mellan grupper, och insatserna mot välfärdsbrottslighet och våld i nära relationer inleds först under hösten.

Bedömning	Trend	Taggar
	↗	Utveckla en växande och trygg stad, tätort och landsbygd med god infrastruktur, Främja och stödja självständigt, gott och aktivt liv för alla åldrar

Indikator (KPI)	Utfall 2024	Utfall 2025	Delår 2026
Upplevd trygghet, (Trygg i område när det är mörkt, SCB Medborgarundersökning), procent	85.2%	83.9%	n/a
Anmälda våldsbrott, antal/100 000 inv	644	656	n/a

Analys av indikator

Upplevd trygghet: 84 procent av Mölndalsborna ger höga betyg på frågan om de känner sig trygga utomhus i sitt bostadsområde när det är mörkt – högre än riket (79 procent) och länet (81 procent). Andelen har ökat från 77 procent 2021. Nedgången med en procentenhet sedan förra

året bedöms inte vara väsentlig. Tryggheten är lägre bland kvinnor, unga vuxna 18–29 år och personer med funktionsnedsättning.

Anmälda våldsbrott: 656 per 100 000 invånare 2025. Antalet har sedan 2021 varierat mellan cirka 640 och 740, med den högsta nivån 2023. Uppgången mot föregående år ryms inom variationen och förklaras inte av någon enskild brottstyp. Mölndal ligger fortsatt betydligt lägre än både Göteborg och riket.

1.1.1.4 En hållbar ekonomi som håller över tid

Lånebehoven begränsas genom en aktiv prioritering av investeringsbehov. Genomförandekalkyler är klara för exempelvis utbyggnaden av all allmän plats inom de detaljplaner som omfattas av Järnväg i Mölndal. Lokalförsörjningsprocessen implementeras enligt plan; samtliga lokalintensiva förvaltningar har nu beslutade lokalbehovsplaner och en lokalbank har upprättats för att möjliggöra strategiska beslut. Strategisk plan för äldres boende har slutrapporterats. Planeringen av stadens två stadshus fortskrider, där projektet på Torggatan nu går vidare mot upphandling av partneringentreprenör.

Stadens långsiktiga ekonomiska styrning har stärkts genom en ny investeringsstyrning samt ett utvecklat arbete med prognos och analys. I budgetarbetet inför 2027 skapas nu en samlad bild av investeringar och ekonomiska åtaganden, vilket ger bättre förutsättningar att bedöma prioriteringar och investeringsnivåer ur ett långsiktigt perspektiv. Arbetet med att koppla samman verksamhetsutveckling, demografi och ekonomi pågår parallellt för att stärka beslutsunderlagen.

Då arbetet är i ett tidigt skede kan ekonomiska effekter ännu inte avläsas, men nästa steg är att använda dessa underlag för att synliggöra konsekvenser och fatta beslut som säkerställer en hållbar ekonomi över tid.

Målet bedöms som delvis uppfyllt. Strategisk samordning och ekonomisk styrning har stärkts genom beslutade lokalbehovsplaner och en ny investeringsstyrning. Arbetet med prognos och analys är dock i ett tidigt skede och ekonomiska effekter ännu inte kan avläsas.

Bedömning	Trend	Taggar
	→	

Indikator (KPI)	Utfall 2024	Utfall 2025	Delår 2026

Analys av indikator

Målets indikatorer – antal investeringar som gått till kommunstyrelsens avvikelsehantering samt antal beslutade lokalbehovsplaner per förvaltning – följs upp på helårsbasis och redovisas därför inte i delårsuppföljningen.

1.1.1.5 En enklare vardag för Mölndalsbon, digitalt, smidigt och lätt att göra rätt

Antalet interna och externa e-tjänster har under första halvåret ökat från 236 till 242, och antalet automatiserade e-tjänster från 21 till 31. Automatiseringen är den tydligaste förflyttningen under perioden och minskar den manuella administrationen. Digitaliserings- och IT-avdelningen fortsätter att stötta verksamheterna med att identifiera processer som kan automatiseras, och flera initiativ är under utveckling. Nästa steg är att öka kunskapen i verksamheterna om vad automatisering gör möjligt.

Utvecklingen av de digitala kontakterna mellan näringslivet och staden går långsammare. Ambitionen och viljan finns i organisationen, men flera befintliga system är komplicerade och kostsamma att utveckla eller ersätta, vilket begränsar takten. Här finns potential att ta ytterligare steg.

Målet bedöms som delvis uppfyllt. Båda indikatorerna pekar åt rätt håll och automatiseringen av e-tjänster har tagit ett tydligt steg under perioden. De systemberoenden som bromsar näringslivets digitala kontakter med staden kvarstår dock.

Bedömning	Trend	Taggar
	→	Främja och stödja självständigt, gott och aktivt liv för alla åldrar, En enklare vardag för Mölndalsborna - digitalt, smidigt och effektivt

Indikator (KPI)	Utfall 2024	Utfall 2025	Delår 2026
Automatiserade e-tjänster, antal	20	21	31
SKR Insiktsmätning, index	76	77	n/a

Analys av indikator

SKR:s insiktsmätning landade för Mölndals del på index 77,3, en ökning från 76,4 föregående år. Nivån är fortsatt lägre än 2023 års 82. Bygg- och miljöförvaltningen har under flera år arbetat med professionellt bemötande, tydlig och proaktiv kommunikation samt effektiv och rättssäker handläggning utifrån företagarens perspektiv, vilket sannolikt har bidragit till uppgången.

Stadsgemensamma prioriteringar

1.1.1.6 Förflyttningar

Barn och unga

Genom strategiska ny- och ombyggnationer av skollokaler har förutsättningarna för en god utbildningsmiljö säkerställts. Detta skapar trygga och funktionella lärmiljöer som direkt stödjer elevernas studieresultat och framtida etablering på arbetsmarknaden.

Hälsostaden & Life Science

Genom framsteg i planarbeten som bidrar till expansionen av GoCo Health Innovation City stärks stadens position som nav för innovation i världsklass, vilket ökar attraktionskraften för kompetens och näringsliv.

Infrastruktur & Tillgänglighet

Kapaciteten i kollektivtrafiken har förbättrats genom ombyggnad av spårvagnshållplatser och genomförande av hastighetsplanen. Detta bidrar till en växande stad med god infrastruktur och en enklare vardag för Mölndalsborna.

Ekonomisk hållbarhet & Resiliens

I linje med det finansiella ramverket för att minska lånebehovet pågår en genomlysning av lokalbeståndet för att maximera beläggningsgraden. Genom att optimera resursutnyttjandet skapas förutsättningar för god ekonomisk hushållning och omfördelning av resurser till kärnverksamheten.

Klimatanpassning

Etableringen av kommunalt vatten- och avlopp på Älgvägen och Stenkrossvägen samt översvämningssäkringen av Hagabäcken är konkreta åtgärder för att öka stadens resiliens och långsiktiga miljömässiga hållbarhet.

1.1.1.7 Utmaningar

Oförutsägbar Kostnadsutveckling

Kraftiga kostnadsökningar inom investeringsverksamheten, drivna av skärpta lagkrav och tekniska lösningar för dagvatten, innebär en risk för att budgeten inte hålls och att målet om minskade lånebehov inte nås.

Genomförandekraft i en föränderlig omvärld

Geotekniska utmaningar och en svag bostads- och fastighetsmarknad hämmar framdriften i detaljplanearbetet och markaffärer, vilket försvårar realiseringen av den innovativa stadsutvecklingen.

Strategisk samordning med externa aktörer

Koordineringen med Trafikverket kring järnvägsplaner är komplex. Det finns ett kritiskt behov av avtalsförhållanden som säkerställer insyn och kontroll över stadens medfinansiering

Kapacitetsbrister i tillväxtområden

Ökande trafikmängder utmanar målet om en smidig och effektiv vardag för invånarna och kräver stora investeringar för att säkra framtida tillgänglighet.

Ekonomi

Sammanfattning årsprognos

Prognosen för KF KS är totalt 30,7 mnkr.

Stadsledningsförvaltningen prognostiserar ett överskott på 9,3 mnkr för 2026 jämfört med budget. Överskottet förklaras främst av lägre personalkostnader, högre intäkter samt lägre kostnader för licenser och IT- och teledrift. Högre konsultkostnader motverkar delvis den positiva avvikelsen.

Räddningstjänstens prognos 2026 uppgår till +4,5 mnkr. **KS Förfogande** prognostiserar ett överskott på 25,0 mnkr. **KS övrigt** prognostiserar ett underskott på 1,1 mnkr på grund av tillkommande räntekostnader till följd av köpet av Juristen 5. **KS och dess utskott** prognostiserar ett överskott på 1,2 mnkr. **Valnämnden, överförmyndarnämnden, kommunrevisionen och kommunfullmäktige** prognostiserar ett överskott om knappt 0,5 mnkr.

Samhällsbyggnadsförvaltningen prognostiserar en negativ avvikelse om -8,4 mnkr för 2026. Avvikelsen förklaras främst av högre kostnader för el, uppvärmning och VA, ökade kostnader inom Järnväg i Mölndal samt lägre planintäkter än budgeterat. Därtill tillkommer investeringsrelaterade driftkostnader för lokaler som förskjutits från 2025 till 2026. Avvikelserna motverkas delvis av lägre personalkostnader till följd av vakanser samt försenade eller uteblivna åtgärder och utredningar och lägre investeringsrelaterade driftkostnader för infrastruktur.

Årsprognos jämfört med budget

Enhet: *Mnkr (vänt tecken, 1 decimal)* ***Prognos:*** *Prognos 8*

Kommunbidrag KF KS	**Intäkter**	**Kostnader**	**Utfall Jan - Aug 2026**	**Budget Jan - Aug 2026**	**Resultat Jan - Aug 2026**	**Prognos resultat 2026**
Kommunfullmäktige		-3.1	-3.1	-2.9	-0.2	-0.1
Kommunrevision		-2.5	-2.5	-3.1	0.5	0.0
Valnämnd	0.0	-0.7	-0.7	-3.2	2.6	0.2
Överförmyndarnämnd	12.9	-16.0	-3.1	-4.4	1.3	0.2
Stadsledningsförvaltning	85.8	-183.8	-98.0	-111.6	13.6	9.3
Samhällsbyggnadsförvaltningen	470.5	-573.4	-102.9	-106.5	3.6	-8.4
Räddningstjänst		-29.8	-29.8	-33.1	3.3	4.5
Ks och dess utskott		-9.7	-9.7	-10.8	1.1	1.2
Ks Förfogande		-1.0	-1.0	-20.0	19.0	25.0
Ks övrigt		-11.1	-11.1	-9.7	-1.5	-1.1
Summa Kommunfullmäktige, kommunstyrelse och dess nämnder	**569.3**	**-831.2**	**-261.9**	**-305.3**	**43.4**	**30.7**

Prognosen för KF KS är totalt 30,7 mnkr.

Kommunfullmäktige prognosticerar ett underskott på 0,1 mnkr vilket beror på höjda arvoden.

Kommunrevisionen prognosticerar ett mindre underskott vilket beror på höjda arvoden.

Valnämnden prognosticerar ett överskott om 0,2 mnkr. Överskottet beror i huvudsak på att lokalkostnader blir drygt 0,2 mnkr lägre än budgeterat. Däremot beräknas kostnaderna för röstmottagare i förtidsröstningen att överstiga budget som följd av att ytterligare en lokal för förtidsröstningen kommer att hållas öppen. Prognosen innehåller vissa osäkerheter gällande ökade IT-kostnader kopplade till införandet av digitala röstkort och behov at IT-support.

Överförmyndarnämnden prognosticerar ett överskott mot budget på 0,2 mnkr. Överskottet har minskat sedan årets första tertial och härrör sig till största del till personalkostnaderna och beror på att inhyrd personal täcker upp för sjukskrivningar. I övrigt återfinns mindre avvikelser som avser ökade kostnader för IT/telefoni som följd av flera rekryteringar och ytterligare ökade kostnader för porto, men även minskade kostnader för posten övriga främmande tjänster.

Stadsledningsförvaltningen prognostiserar för helåret 2026 är ett överskott på 9,3 mnkr jämfört med budget.

Den positiva avvikelsen förklaras främst av lägre personalkostnader och högre intäkter. Personalkostnaderna bedöms bli cirka 4,7 mnkr lägre än budget, främst till följd av tillfälliga vakanser. Vid uppkomna vakanser görs en prövning av verksamhetens kompetensbehov inför återbesättning. Konsultkostnaderna bedöms samtidigt bli cirka 3,2 mnkr högre än budget och motverkar därmed delvis effekten av de lägre personalkostnaderna. En del av de högre konsultkostnaderna avser tillfälliga konsultlösningar i samband med vakanser.

Intäkterna bedöms bli cirka 3,5 mnkr högre än budget. Avvikelsen förklaras bland annat av cirka 0,8 mnkr i provisionsintäkter från ramavtal som avser föregående år samt cirka 0,8 mnkr från ej budgeterad försäljning av begagnad IT-utrustning.

Inom IT-verksamheten bedöms kostnaderna för licenser samt IT- och teledrift bli cirka 2,7 mnkr lägre än budget. Av detta avser cirka 2,0 mnkr lägre licenskostnader, främst till följd av en förändrad licensstruktur samt att delar av budgeterade kostnader för cybersäkerhetslicenser inte bedöms nyttjas under året.

Samhällsbyggnadsförvaltningens prognos för 2026 är -8,4 mnkr. Avvikelsen förklaras av flera olika poster, där den största är en avvikelse för el, uppvärmning och VA med totalt -6,5 mnkr. Avvikelsen beror på dels kallare väder än väntat i början av året, dels trasiga värmepumpar på ett par objekt, ökat användande av fläktar vilket lett till högre elförbrukning och att effekttaxans prishöjningar inte beaktats i budget i tillräckligt hög mån. Även VA-kostnaderna har ökat jämfört med budget. Projektenheten inom fastighetsavdelningen visar på en negativ prognos om totalt -1,9 mnkr, varav -3,9 mnkr är en negativ avvikelse för investeringsrelaterade driftkostnader och varav +2,0 mnkr är lägre prognos för personalkostnader på grund av vakanser. Den negativa avvikelsen för investeringsrelaterade driftkostnader beror på att åtgärder från 2025 skjutits fram till i år, vilket inte fanns budgeterat och avser främst rivning av Rävekärrs förskola och evakueringslösningar för Sörgårdsskolan. Inom fastighetsavdelningen finns i övrigt positiva

avvikelser gällande underhållsåtgärder för Gunnebo slott om 1,3 mnkr, då inte hela underhållspotten bedöms behöva nyttjas i år. Det finns även positiva avvikelser för avdelningen för personal i övrigt om 2,4 mnkr på grund av vakanser och negativa avvikelser om 2,4 mnkr gällande administrativa konsulter/inhyrd personal vilka bland annat täckt vakanser. Resterande avvikelse inom fastighetsavdelningen om -0,5 mnkr förklaras av lägre intäkter än väntat för externa hyresgäster på grund av en felbudgetering, högre kapitalkostnader än väntat för reinvesteringar, samt högre intäkter än väntat för ett nytt objekt som var lågt budgeterat.

Järnväg i Mölndal har en negativ prognos för året som pekar på en avvikelse om totalt -6,2 mnkr jämfört med budget. Avvikelsen för programmet beror främst på ökade kostnader för detaljplanearbete och särskilt för de planer där staden bär hela eller större delen av detaljplanekostnaderna. Även ett antal ändrings-och tilläggsarbeten har tillkommit. Planenhetens verksamhet visar också en negativ avvikelse med totalt -3,2 mnkr, vilket beror på lägre planintäkter än beräknat gällande exempelvis detaljplanerna för bland annat Heljered och Noten. Den största positiva avvikelsen inom förvaltningen finns inom investeringsrelaterade driftkostnader för infrastruktur där åtgärder försenats och medför en positiv avvikelse mot budget med 7,1 mnkr. Trafikenheten visar på en positiv prognos för året om 1,0 mnkr, vilket beror på att medlen för tillköp för kollektivtrafik till GoCo inte bedöms behöva nyttjas under året och ger då en positiv avvikelse om 0,9 mnkr samtidigt som vissa utredningar som planerats under året inte kommer hinna genomföras fullt ut. Resterande avvikelse inom strategiska enheten, för förvaltningschef och för stadsutvecklingsavdelningen förklaras av dels positiva avvikelser för vissa utredningar som inte hinner genomföras och något lägre personalkostnader än planerat främst på grund av vakanser och dels av högre kostnader än väntat för skogs- och markåtgärder bland annat på grund av en asfalteringsåtgärd.

Kostnaderna och intäkterna för samhällsbyggnadsförvaltningen fördelar sig inte jämnt över året, vilket förklaras periodens resultat jämfört med den prognos som lämnats för året.

Räddningstjänstens prognos 2026 uppgår till +4,5 mnkr, överfinansierad pga central justering.

KS och dess utskott prognostiserar ett överskott på 1,2 mnkr jämfört med budget. Överskottet förklaras främst av lägre personalkostnader.

KS Förfogande prognostiserar ett överskott på 25,0 mnkr jämfört med budget. Avvikelsen beror på ett lägre nyttjande av förfogandeanslaget, där 5,0 mnkr av budgeterade 30,0 mnkr bedöms nyttjas under året.

KS övrigt prognostiserar ett underskott på 1,1 mnkr jämfört med budget. Avvikelsen beror på tillkommande räntekostnader till följd av köpet av Juristen 5 på Torggatan.

Nettokostnadsutveckling

Enhet: *Mnkr (vänt tecken, 1 decimal)* ***Prognos:*** *Prognos 8*

	Utfall Jan - Aug 2025	Utfall Jan - Aug 2026	Skillnad år och föregående år
Kommunfullmäktige, kommunstyrelse och dess nämnder	-243.2	-261.9	-18.7
Kommunfullmäktige	-3.0	-3.1	-0.1
Kommunrevision	-2.5	-2.5	0.0
Valnämnd	-0.2	-0.7	-0.5
Överförmyndarnämnd	-3.6	-3.1	0.5
Stadsledningsförvaltning	-91.6	-98.0	-6.4
Samhällsbyggnadsförvaltningen	-91.9	-102.9	-11.0
Räddningstjänst	-30.1	-29.8	0.3
Ks och dess utskott	-9.0	-9.7	-0.7
Ks Förfogande	-0.8	-1.0	-0.2
Ks övrigt	-10.5	-11.1	-0.7

Nettokostnaderna för **kommunfullmäktige** ökade med 0,1 mnkr mellan åren på grund av högre kostnader för prenumerationer.

Valnämndens nettokostnader ökade med 0,5 mnkr mellan åren, vilket förklaras av kostnader för valarbete. Valnämndens nettokostnader påverkas av vilka år det hålls val och förra året hölls inget val till skillnad från 2026.

Överförmyndarnämndens nettokostnader minskade med 0,5 mnkr jämfört med 2025. Detta berodde främst på lägre personalkostnader än under motsvarande period föregående år vilket förklaras av vakanser.

Stadsledningsförvaltningens nettokostnader ökade med 6,4 mnkr. Intäkterna ökade med 7,7 mnkr. Den största delen av ökningen, 5,1 mnkr, fanns inom IT-avdelningen som ökade sin försäljning för tjänstekatalogen på grund av dels prisökningar, dels ökade volymer. En del av ökningen förklaras av försäljning av gammal utrustning. Även provisionsintäkterna ökade med 1,1 mnkr mellan åren.

Kostnaderna ökade med totalt 14,0 mnkr. Personalkostnaderna för förvaltningen ökade med 6,2 mnkr, vilket främst förklaras av löneökningar men också av något fler anställda, då främst projektanställningar och tidsbegränsade anställningar. Kostnaderna för licensavgifter ökade med 2,1 mnkr vilket också förklarar del av ökade intäkter för IT. Dessutom har staden satsat ytterligare medel på SVEA, den digitala assistenten för offentlig sektor. Kostnaderna för IT-konsulter ökade med 2,6 mnkr och beror på utvecklingsarbete med servrar och metakatalog. Materialkostnaderna ökade med ca 0,9 mnkr vilket också främst berodde på ökade inköp av IT-material såsom datorer. Inköpen fördelas sig inte jämnt över året vilket gör att jämförelse med

tidigare år kan visa på stora skillnader. Kapitalkostnaderna ökade med 0,8 mnkr också på grund av investeringar inom IT-området. I övrigt ökade kostnaderna med 1,4 mnkr mellan åren gällande bland annat medlemsavgifter till Göteborgsregionen för innovationsarenan; kostnader för utbildningar i stort inom förvaltningen samt för leasing av fordon.

Nettokostnaderna inom **samhällsbyggnadsförvaltningen** ökade med 11,0 mnkr. Intäkterna ökade med 33,9 mnkr mellan åren. Intäkterna för försäljning minskade med 2,2 mnkr vilket till störst del förklaras av att resultatet för stadens skogsförvaltning var högre förra året än i år. I år har vissa arbeten fördröjts vilket påverkar resultatet för året. Posten taxor och avgifter har ökat med 1,5 mnkr främst på grund av högre planintäkter i år jämfört med motsvarande period föregående år. Bidragen har i sin tur minskat med 1,2 mnkr dels på grund av lägre driftbidrag till investeringar som skrivits av, dels på grund av ett bidrag från Boverket kopplat till detaljplaner som inte var aktuellt i år. Övriga intäkter ökade med 24,0 mnkr, där den största delen av ökningen beror på nya lokaler som hyrs ut exempelvis Västerbergsskolan och Åbybergsskolan.

Kostnaderna ökade med 44,9 mnkr mellan åren. Av detta ökade kapitalkostnaderna med 29,1 mnkr. Ökningen förklaras främst av kapitalkostnader för nyinvesteringar som tagits i bruk under året, såsom nya Åbybergsskolan, Västerbergsskolan och Ekspinnaregatans dagliga verksamhet. Totalt ökade nyinvesteringar kapitalkostnaderna med 25,6 mnkr. Internränteökningen från 2,5% till 2,75% förklarar 1,7 mnkr av ökningen mellan åren samtidigt som slutavskrivningar skett om 0,3 mnkr. Avskrivningarna för nya inhyresavtal som klassats som finansiell leasing ökade avskrivningarna med 1,9 mnkr. Kostnadsposten övriga kostnader ökade med 11,3 mnkr, där kostnadsposten övriga konsulter ökat mest. Ökningen förklaras nästan uteslutande av ökad takt i arbetet med Järnväg i Mölndal. Samtidigt minskade kostnaderna för förgäveskostnader. Kostnaderna för inhyrning av lokaler ökade med 2,2 mnkr vilket förklaras av nya inhyrningar om total 2,7 mnkr gällande exempelvis Andénska gymnasiet och evakueringslösningar, samt avgående lokaler om 2,0 mnkr och prisökningar om 1,5 mnkr. Kostnaderna för el, uppvärmning och VA ökade med 4,9 mnkr, vilket förklaras av kallare vinter, införande av effekttaxa och också driftstörningar i enstaka objekt. Kostnaderna för fastighetsentreprenader och andra fastighetskostnader minskade med 4,8 mnkr mellan åren vilket främst berodde på att kostnaderna för arbeten som vidarefaktureras inte var lika stora som föregående år. Personalkostnaderna ökade med 1,9 mnkr, varav en liten del beror på nyrekryteringar men främst förklaras skillnaden med löneökningar.

Räddningstjänstens nettokostnad minskade med 0,3 mnkr jämfört med föregående år på grund av justering av ersättningen till räddningstjänsten Storgöteborg.

KS och dess utskott hade en nettokostnad som var 0,7 mnkr högre än motsvarande period 2025. Förändringen berodde främst på att personalkostnaderna ökade med cirka 0,8 mnkr. Lägre övriga kostnader motverkade delvis ökningen.

Nettokostnaden för **KS Förfogande** ökade med 0,2 mnkr jämfört med motsvarande period 2025. Förändringen berodde på ett något högre nyttjande av förfogandeanslaget.

Nettokostnaden för **KS övrigt** ökade med 0,7 mnkr jämfört med motsvarande period 2025. Förändringen berodde främst på 1,1 mnkr högre internränta på grund av köp av nya fastigheter

och högre internränta samt 1,0 mnkr högre medlemsavgifter. Kostnadsökningen motverkades av cirka 1,5 mnkr lägre lämnade bidrag.

Investeringar

Enhet: *Mnkr (vänt tecken, 1 decimal)* ***Prognos:*** *Prognos 8*

	Utfall Jan - Aug 2026	Budget helår 2026	Prognos Aug 2026	Prognos resultat 2026
Kommunstyrelsen	-9.4	-16.2	-16.2	0.0
3 KS Arbetsutskottet, inventarier	-1.1	-2.6	-2.6	0.0
4 SLF IT-investeringar inom avdelningen IT- och digitaliseringsavdelningen	-8.3	-13.5	-13.5	0.0
5 Fastighetsavdelningen, inventarier		-0.1	-0.1	0.0
Fastighetsavdelningen, utemiljö förskolor/skolor och upprustning		0.0	0.0	0.0
SLF Nya Verksamhetssystem		0.0	0.0	0.0

Valnämndens investering vad gäller valbås, skärmväggar och enhetlig inredning till förtidsröstningen är inköpt och aktiverad i anläggningsregistret. Denna investering förväntas att användas under valen 2029 och 2030, och om inte valsystemet förändras kan inventarierna säkert användas även 2034.

Enhet: *Mnkr (vänt tecken, 1 decimal)* ***Projekt:*** *Investering* ***Prognos:*** *Prognos 8*

	Utfall Jan - Aug 2026	Budget helår 2026	Prognos Aug 2026	Prognos resultat 2026
Förfogandeanslag, kommunstyrelsen	-0.1	-10.0	-10.0	0.0

Investeringsanslaget till kommunstyrelsens förfogande antas nyttjas under året.

Enhet: *Mnkr (vänt tecken, 1 decimal)* ***Prognos:*** *Prognos 8*

	Utfall Jan - Aug 2026	Budget helår 2026	Prognos Aug 2026	Prognos resultat 2026
Finansiell leasing fast egendom	-1.5	0.0	-1.5	-1.5
Fleråriga investeringar förskolor	-30.5	-72.6	-56.0	16.6
Fleråriga investeringar idrottsanläggningar	-0.7	-10.0	-5.0	5.0
Fleråriga investeringar skolor	-55.4	-198.0	-99.5	98.5
Fleråriga investeringar övriga lokaler	-31.4	-115.0	-60.0	55.0
Förvärv lokaler	-1.8			
Reinvesteringar	-38.0	-118.0	-109.5	8.5
Lokaler, kommunstyrelsen	**-159.2**	**-513.6**	**-331.5**	**182.1**

Det totala utfallet för investeringar för lokaler uppgår till 159,2 mnkr att jämföra mot en budget om 513,6 mnkr för helåret.

Utfallet för fleråriga investeringar, inklusive leasing och inventarier, uppgår för perioden januari–augusti till 114 mnkr. Prognosen för helåret är 220 mnkr, vilket motsvarar en genomförandegrad om 55 % i förhållande till årets budget om 396 mnkr. Budgetavvikelsen förklaras främst av att flera projekt har senarelagts till följd av justeringar i genomförandet samt revideringar av tidigare fastställda tidsplaner.

Under året har Krokslättsskolan etapp 4 färdigställts. Därutöver pågår ett flertal projekt i slutfasen av produktionsskedet, bland annat Brattåsskolan, Göteborgsvägen 7 och Östergårds förskola, med en samlad projektkostnad för 2026 om 139 mnkr.

Finansiell leasing prognostiseras till 1,5 mnkr. Utfallet förklaras av att ett avtal omklassificerats till finansiell leasing, efter en skärpning av redovisningskraven gällande inhyrning inom koncernen.

Fleråriga investeringar inom **förskolor** prognostiseras till 56 mnkr, jämfört med budgeterade 73 mnkr. Avvikelsen beror främst på att projektet Forsåker förskola har senarelagts, vilket innebär att budgetmedel om cirka 15 mnkr har skjutits fram ett år.

Fleråriga investeringar inom **idrottsanläggningar** har ett projekt igång, Tillfällig tennishall Åbyområdet. Projektet har ett utfall om 1 mnkr, en prognos om 5 mnkr och en total budget om 10 mnkr.

Fleråriga investeringar inom **skolor** uppvisar en prognos om 99 mnkr, vilket är cirka 100 mnkr lägre än budgeterade 198 mnkr. Avvikelsen förklaras främst av fördröjningar i projekten Streteredsskolan, Sörgårdsskolan, Krokslättsskolan hus B och C samt Eklandaskolan.

För fleråriga investeringar i **övriga lokaler** redovisas en prognos om 60 mnkr, mot en budget om 115 mnkr. Avvikelsen förklaras huvudsakligen av att projektet Campus Mölndal ligger ett år efter tidplanen; upphandlingen av entreprenör slutfördes först innan sommaren. Projektet Göteborgsvägen 7 uppvisar däremot totalt en positiv budgetavvikelse då inkomna anbud understeg kalkylerad kostnad, där prognosen uppgår till 45 mnkr att jämföra med den totala budgeten om 60 mnkr. Projektet Boende med särskild service, med en årsbudget om 5 mnkr och en totalbudget om 35 mnkr, har utgått då projektet har strukits.

Reinvesteringar uppvisar en prognos om 111 mnkr med ett utfall om 38 mnkr, jämfört med årets budget om 118 mnkr. En större mängd åtgärder pågår eller planeras för genomförande under hösten.

Enhet: *Mnkr (vänt tecken, 1 decimal) Prognos: Prognos 8*

	Utfall Jan - Aug 2026	Budget helår 2026	Prognos Aug 2026	Prognos resultat 2026
Hållbart resande	-12.3	-20.8	-18,9	1.9
Markinfrastruktur	-3.2	-4.9	-4.3	0.6
Vatten och avlopp	-11.1	-47.2	-20.9	26.2
Vattendrag	-7.5	-54.2	-25.6	28.6
Infrastruktur, kommunstyrelsen	**-34.1**	**-127.1**	**-69.8**	**57.3**

Hållbart resande

Prognosen inom Hållbart resande visar en positiv budgetavvikelse om 1,9 mnkr. Avvikelsen förklaras huvudsakligen av att investeringsmedel avseende Citybuss Toltorpsdalen har senarelagts. Därutöver finns en påverkan av lägre bidragsintäkter än budgeterat.

Inom budgetramen för Kollektivtrafik redovisas samtidigt en negativ avvikelse om 0,3 mnkr. Avvikelsen är främst hänförlig till att kostnaderna för ombyggnationen av Sörgårdsskolans busshållplats har blivit högre än tidigare bedömt.

Markinfrastruktur

Prognosen inom Markinfrastruktur visar en positiv budgetavvikelse om 0,6 mnkr. Avvikelsen förklaras huvudsakligen av att budgeterade investeringsmedel inom Utveckling av vägnät inte bedöms komma att nyttjas under 2026.

Vattendrag

Prognosen inom Vattendrag visar en positiv budgetavvikelse om 28,6 mnkr. Avvikelsen förklaras huvudsakligen av att investeringsmedel inom Kålleredsbäcken inte bedöms nyttjas i den takt som budgeterats. Utfallet hittills under året skiljer sig relativt mycket från prognosen för helåret. Skillnaden beror framför allt på att flera delprojekt inom Kålleredsbäcken befinner sig i olika genomförandefaser och att kostnaderna förväntas upparbetas senare under året. Det prognostiserade utfallet påverkas även av konsultkostnader hänförliga till arbetet med att färdigställa tillståndsansökan. Sammantaget innebär detta att en större del av de prognostiserade kostnaderna förväntas falla ut under årets återstående månader.

Vatten och avlopp

Prognosen inom Vatten och avlopp visar en positiv budgetavvikelse om 26,2 mnkr. Avvikelsen förklaras huvudsakligen av att investeringsmedel inom VAIO, Utbyggnad av vattenverket samt Vattenledning inklusive anläggningar inte nyttjas i den grad som budgeterat. Inom VAIO har projekten Tulebo etapp 4 – Älgvägen 10–16 och Stenkrossvägen färdigställts. Projektet Tulebo Strandväg etapp 2 kommer däremot att pågå under 2026–2027. Det föreligger även prognososäkerhet inom VAIO till följd av pågående utredning avseende eventuell tillämpning av särtaxa. Projektet Utbyggnad av vattenverket har senarelagts till följd av förseningar, då nya förutsättningar avseende vattenverkets skick har identifierats.

Enhet: *Mnkr (vänt tecken, 1 decimal)* ***Prognos:*** *Prognos 8* ***Konto exploatering:*** *Kostnader*

	Utfall Jan - Aug 2026	Budget helår 2026	Prognos Aug 2026	Prognos resultat 2026
VA Exploatering	-9.3	-35.5	-25.3	10.2
Exploateringsverksamhet	-59.1	-202.1	-124.2	77.9
Exploatering, kommunstyrelsen	**-68.4**	**-237.6**	**-149.5**	**88.1**

VA Exploatering

Inom VA-exploatering prognostiseras en positiv budgetavvikelse om 10,2 mnkr avseende utgifter. Pågående projekt är Fågelsten 1:108 och Forsåker DP1A. Budgetavvikelsen är i huvudsak en följd av tidsförskjutningar i genomförandet. Tidplanerna har påverkats av genomförandetakten i pågående projekt samt av eventuella överklaganden och annan känd information, vilket innebär att vissa budgeterade projekt inte har kunnat starta enligt plan.

Exploatering

Det prognostiserade överskottet om 64,1 mnkr avseende investeringsutgifter förklaras främst av tidsförskjutningar i detaljplaner. Därutöver bedöms 32 mnkr nyttjas för förvärv av skolmark från Mölndala, utöver utgifterna för Stensjön 1:5 och 1:8, vilka ingår i utfallet. Prognosen för omsättningstillgångar inkluderar även ett parkeringsköp om 9,1 mnkr inom Pedagogen Park, vilket förklarar differensen mellan prognos och utfall.

Personal

Antal anställda

Avtal: *Alla avtal exkl. förtroendevalda, uppdragstagare och juridiska personer* ***Vilande:*** *Ej vilande*

	2025	2026
Alla anställnings- och löneformer	1 677	1 870
Månadsavlönad	304	310
Timavlönad	1 367	1 555

Personalomsättningen på stadsledningsförvaltningen hamnar för halvåret 2026 på 5,08 procent inklusive pensionsavgångar. Det är i stort sett i linje med föregående års siffror (5,21 procent). Antalet månadsanställda har ökat från 211 till 216 på stadsledningsförvaltningen. Ökningen består nästan uteslutande av tidsbegränsade anställningar som täcker upp för tjänstlediga och föräldralediga samt tillfälliga projektanställningar.

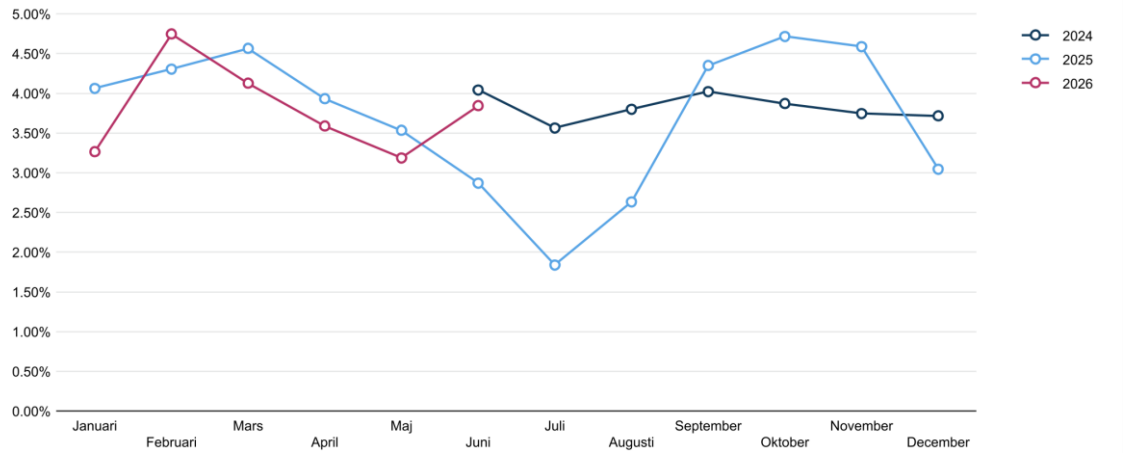
Personalomsättningen på samhällsbyggnadsförvaltningen uppgår till 5,75 procent under första halvåret, inklusive pensionsavgångar. Det motsvarar totalt fem personer och innebär en tydlig minskning jämfört med motsvarande period föregående år, då personalomsättningen uppgick till 9,89 procent, motsvarande nio personer. Antalet månadsanställda har ökat något från 93 till 94 medarbetare.

Arbetet med kompetensförsörjning och kompetensomställning har under perioden gett positiva effekter. Vid uppkomna vakanser genomförs en mer systematisk analys av verksamhetens aktuella och framtida kompetensbehov, i stället för att tjänster rutinmässigt ersättningsrekryteras. Detta skapar bättre förutsättningar att anpassa organisationens kompetens till verksamhetens förändrade behov och framtida utmaningar.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har under perioden genomfört ett stort antal rekryteringar, varav de allra flesta har kunnat tillsättas med gott resultat. Det tyder på goda förutsättningar att attrahera och rekrytera den kompetens som verksamheten behöver.

Sjukfrånvarons utveckling månad för månad

Anställningsformer: *Alla anställnings- och löneformer* ***Avtal:*** *Alla avtal exkl. förtroendevalda, uppdragstagare och juridiska personer* ***Vilande:*** *Alla inkl. vilande* ***Sysselsättning:*** *Heltid+Deltid* ***Mått för sjukfrånvaro vald månad:*** *Sjukfrv %, vald månad* ***Datum sjukfrånvaro:*** *2024-06-01 - 2026-06-30*

Ackumulerad sjukfrånvaro

Anställningsformer: *Alla anställnings- och löneformer* ***Avtal:*** *Alla avtal exkl. förtroendevalda, uppdragstagare och juridiska personer* ***Vilande:*** *Alla inkl. vilande* ***Sysselsättning:*** *Heltid+Deltid*

	Sjukfrånvaro % Jan - Juni
2024	4.8%
2025	3.9%
2026	3.8%

Ovan siffror avser den sammanlagda sjukfrånvaron för KS förvaltningar.

Sjukfrånvaron inom stadsledningsförvaltningen har ökat något under året och uppgår till 3,3% för halvåret (jmf 2,8% föregående år). Sjukfrånvaron inom samhällsbyggnadsförvaltningen har minskat under första halvåret och uppgår till 4,7 procent, jämfört med 6,0 procent motsvarande period föregående år. Minskningen är positiv och visar på en förbättrad utveckling av sjukfrånvaron under perioden. KS förvaltningar arbetar fortsatt aktivt med ett systematiskt rehabiliteringsarbete för de medarbetare som är sjukskrivna. Fortsatt ser vi att korttidssjukfrånvaron är på låga nivåer.

Antalet inrapporterade arbetsskador och tillbud inom stadsledningsförvaltningen hamnar på tre tillbud och en arbetsskada. Samtliga tillbud gällde incidenter med ljudabsorbenter i rum kopplat till clean desk. Dessa är nu åtgärdade. Under första halvåret har två tillbud rapporterats inom samhällsbyggnadsförvaltningen. Det kan jämföras med en rapporterad arbetsskada under motsvarande period föregående år. Det ena tillbudet avsåg bristande ventilation i kontorslandskap och det andra var kopplat till hög arbetsbelastning. Händelserna följs upp inom det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Under våren har ergonomiutbildningar erbjudits till medarbetarna på stadsledningsförvaltningen, utifrån förvaltningens resultat i medarbetarenkäten kring huruvida man känner av fysiska besvär. Insatserna har varit väldigt uppskattade och gett värdefulla råd om vad medarbetaren själv kan göra för att minska risken för fysiska besvär.

Volymmått och indikatorer av särskilt intresse

Volymmått

Överförmyndarnämnden

KPI	Delår 2025	Bokslut 2025	Delår 2026
Antal ärenden totalt, överförmyndarnämnd	763	758	771
varav ensamkommande barn	4	4	3

Samhällsbyggnadsförvaltningen

KPI	Delår 2025	Bokslut 2025	Delår 2026
Förvaltning, fastigheter, antal m2	450 811	453 379	454 120
varav stadens egna lokaler	327 515	328 047	326 032
varav inhyrda lokaler	123 296	125 332	128 088

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 128

Diarienummer 00464/2026

Revidering av processerna 2.3.1. samt 2.3.2 i kommunstyrelsens informationshanteringsplan

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen antar den reviderade informationshanteringsplanen daterad 1 juli 2026. Tidigare antagen informationshanteringsplan upphävs.

Sammanfattning

Denna revidering omfattar endast de bägge processerna 2.3.1 Hantera kompetensförsörjning samt 2.3.2 Administrera löner och förmåner.

Revideringen sker som en följd av löneenhetens ändrade hantering av personalakter där en övergång till digital hantering har påbörjats. Ett arbete har under våren inletts med inskanning av personalakter för förvaring i ett mellanlagringsarkiv innan de slutgiltigt levereras till Mölndal stads e-arkiv. Uppdateringar har gjorts för att tydliggöra att personalakter kan omfatta både fysiska och digitala personalakter.

Revideringen innehåller följande ändringar som berör gallringsfristerna:

- Process 2.3.1

Intyg över genomgången utbildning: gallringsfristen ändras från bevaras till gallras efter 1 år efter ålderspension

Tjänstgöringsintyg: gallringsfristen ändras till bevaras

Tjänstgöringsbetyg: gallringsfristen ändras till bevaras

Ny handlingstyp: beslut om kommunal tjänstepension: gallras 1 år efter ålderspension

- Process 2.3.2

Utmätningsbeslut: gallringsfristen ändras till bevaras

Förtroendemannaredovisning egen ledsagare: gallringsfristen ändras från bevaras till gallras efter 10 år

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 1 juli 2026.
Revidering av processerna 2.3.1. samt 2.3.2 daterad 1 juli 2026.
Revidering av kommunstyrelsens informationshanteringsplan daterad 1 juli 2026.

Expedieras till

samtliga nämnder och bolag.

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2026-07-01

Dnr
KS 00464/2026

Maria Sasinka Bartolich
Stadsarkivarie

Kommunstyrelsen

Revidering av processerna 2.3.1 samt 2.3.2 i kommunstyrelsens informationshanteringsplan

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar den reviderade informationshanteringsplanen daterad 1 juli 2026. Tidigare antagen informationshanteringsplan upphävs.

Sammanfattning

Denna revidering omfattar endast de bägge processerna 2.3.1 Hantera kompetensförsörjning samt 2.3.2 Administrera löner och förmåner.

Revideringen sker som en följd av löneenhetens ändrade hantering av personalakter där en övergång till digital hantering har påbörjats. Ett arbete har under våren inletts med inskanning av personalakter för förvaring i ett mellanlagringsarkiv innan de slutgiltigt levereras till Mölndal stads e-arkiv. Uppdateringar har gjorts för att tydliggöra att personalakter kan omfatta både fysiska och digitala personalakter.

Revideringen innehåller följande ändringar som berör gallringsfristerna:

- Process 2.3.1

Intyg över genomgången utbildning: gallringsfristen ändras från bevaras till gallras efter 1 år efter ålderspension

Tjänstgöringsintyg: gallringsfristen ändras till bevaras

Tjänstgöringsbetyg: gallringsfristen ändras till bevaras

Ny handlingstyp: beslut om kommunal tjänstepension: gallras 1 år efter ålderspension

- Process 2.3.2

Utmätningsbeslut: gallringsfristen ändras till bevaras

Förtroendemannaredovisning egen ledsagare: gallringsfristen ändras från bevaras till gallras efter 10 år

Bakgrund

Denna revidering berör endast två processer och är en följd av en förändrad hantering av personalakter. Personalakter kan numera omfatta både fysiska och digitala personalakter. De personalakter som skannas in för förvaring till mellanlagringsarkivet bevaras endast digitalt. Detta innebär att efter

skanning och genomförd kontroll av inskannad information så gallras pappershandlingarna.

Ekonomi

Ärendet innebär inga ekonomiska konsekvenser utöver beslutad ram.

Bedömning

Stadsarkivets bedömning är att ovanstående reviderade processer stärker informationshanteringen, rättssäkerheten samt informationssäkerheten. Utöver detta är det stadsarkivets bedömning att informationshanteringsplanen är aktuell och till stöd för verksamhetens informationshantering.

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 1 juli 2026
Revidering av processerna 2.3.1. samt 2.3.2 daterad 1 juli 2026
Revidering av kommunstyrelsens informationshanteringsplan daterad 1 juli 2026

Expedieras till

Expedieras till samtliga nämnder och bolag.

Karl de Verdier
Biträdande stadsdirektör

Anna Jakobsson
Kanslichef

Verksamhetsområde 2.Stödjande process	**Processbeskrivning** Personaladministration omfattar aktiviteter som bland annat rör anställning, entledigande, löner, tjänstgöring, befogenheter med mera.
Process 2.3 Personal-administration	

Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**

Verksamhetsområde 2. Stödjande process	**Processbeskrivning** Stadens rekryteringsprocess hanteras i IT-verktyget Visma recruit. Via det skapas annonser, hanteras inkomna ansökningar, urval och kommunikation med kandidater såsom att boka intervjutider, meddelande om att man inte gått vidare i processen och välkommen t ill Mölndal-hälsning. Rekryteringsprocessen innehåller följande steg: ta fram behovsanalys och kravprofil, säkerställ behov av omplacering eller företrädesrätt, annonsera, gör ett första urval, håll intervjuer, ta referenser, fatta beslut om anställning och avsluta rekryteringen. Introduktion: Staden erbjuder en central introduktion för nyanställda, men varje avdelning har också egna rutiner för introduktion av nya medarbetare. Anställningsavtal och handlingar kopplade till ansökan, såsom yrkeslegitimation, läggs i personalakt. I processen *2.3.1 Hantera kompetensförsörjning* kommer benämningen personalakt att innefatta både fysiska och digitala personalakter. Från och med maj 2026 skannar Löneenheten in fysiska personalakterna till ett digitalt arkiv. Hantering av ärenden kring rehabilitering sker i IT-verktyget Adato av chef. Arbetsskador och tillbud registrerar medarbetaren själv i Stella. Övrig dokumentation kring en anställd såsom anteckningar från medarbetarsamtal, lönesamtal eller eventuella andra händelser som behöver dokumenteras sker i Novi.
Process 2.3.1. Hantera kompetens-försörjning	

Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Rekrytera och introducera personal	Platsannons	Gallras vid inaktualitet	Visma recruit	I det fall en rekryteringskonsult anlitas öppnas ett ärende i diariet (Ciceron) och annonsen bevaras med övriga handlingar.

Ansökningshandlingar, anställd Löneenheten	Bevaras/ Se anmärkning	Visma recruit eller personalakt	Ansökningshandlingar inkluderar handlingar som CV och personligt brev Pappersansökningar skannas in till Visma Reqruit.och efter två år gallras dem i systemet men bevaras i personalakt I det fall en rekryteringskonsult anlitas sparas en sammanställning av de sökande samt CV och annons i det diarieförda ärendet. Skickas till registrator för diarieföring
Ansökningshandlingar, ej anställda	Gallras efter 2 år	Visma recruit	Ansökningar inkluderar handlingar som CV, personligt brev med mera.
Ansökningshandlingar, anställd timvikarie Vikarieenheten	Gallras efter 2 år	Visma recruit	Villkor för anställning och betyg för anställd timvikarie sparas i digital personalakt i lönesystemet.
Intyg från anställd som är medborgare i land utanför EU och EES	Gallras 1 år efter avslutad anställning	Novi	Häri ingår anteckning om uppehållstillstånd. Arbetsgivaren är skyldig att under anställningstiden och under minst tolv månader därefter behålla en kopia av de handlingar som visar att den anställde har tillstånd att vistas och arbeta här eller är undantagen från skyldigheten att ha arbetstillstånd. Häri ingår även kopia på ID-handling och giltigt uppehållstillstånd om kandidaten är tredjelandsmedborgare.
Underlag för kvalifikation	Gallras 1 år efter ålderspension	Personalakt	Underlag för kvalifikation på den som anställs finns i personalakt, till exempel lärarlegitimation eller annan yrkeslegitimation, examensbevis, betygskopior, körkortsbevis. Betygskopior från ej antagna sökanden gallras
Spontanansökningar, arbete och sommarjobb	Gallras vid inaktualitet	Outlook eller Papper	
Spontanansökningar, examensarbete och praktikplatser	Gallras vid inaktualitet	Outlook eller Papper	

Delegationsbeslut, anställning	Bevaras	Ciceron	I det fall en rekryteringskonsult anlitas registreras delegeringsbeslut även i det diarieförda ärendet. Registreras idag i samlingsärende under process *1.1.4 Verksamhetsledning*. Vikariat kortare än 6 månader är verkställighet och kräver inget delegeringsbeslut.
Anställningsavtal	Bevaras	Personalakt	Anställningsavtal signeras digitalt och förvaras i personalakt.
Information som lämnas av arbetsgivaren i samband med anställning	Gallras 1 år efter ålderspension	Personalakt	Avser bland annat information om tystnadsplikt, hygienföreskrifter med mera som kan läggas in under övrig information av chef. Övrig information är en del av anställningsavtalet
Anmälan och beslut om bisyssla	Gallras 1 år efter Ålderspension	Novi	

	Information om närmast anhörig, kontaktuppgifter	Kontinuerlig uppdatering	Filserver eller Personec	Medarbetare registrerar uppgifterna i Självservice. I vissa fall finns ytterligare hanteringar på enheten.
	Anmälan, yttranden och beslut i AD, DO eller liknande instanser	Bevaras	Ciceron	
Hantera flexibla arbetsformer för vårdnadshavare	Begäran/förfrågan om flexibla arbetsformer	Gallras efter 5 år	Novi	
	Beslut om flexibla arbetsformer	Gallras efter 5 år	Novi	
	Avslag om flexibla arbetsformer	Gallras efter 5 år	Novi	
Kontrollera i belastningsregister	Utdrag ur belastningsregister inom grundskolan, förskolan och skolbarnomsorgen	Gallras vid inaktualitet	Papper	Utdraget visas för ansvarig chef eller rekryterare. I Personec/timecare markeras att utdraget visats upp.
	Utdrag ur belastningsregister för personal som arbetar med uppgifter beslutade enligt 9 § LSS	Gallras efter 2 år	Papper	Utdraget visas för ansvarig chef eller rekryterare som förvarar kopia på utdraget.
	Övriga utdrag ur Belastningsregistret	Gallras vid inaktualitet	Papper eller Outlook	Utdraget visas för ansvarig chef eller rekryterare. I Personec/timecare markeras att utdrage visas upp.
Hantera rehabilitering	Dokumentation gällande rehabilitering	Gallras 1 år efter ålderspension	Adato	Avser bland annat rehabiliteringsutredning, personanteckningar, sjukhistorik och övrig dokumentation kopplat till rehabärendet såsom eventuellarbetsförmågeutredning. Inkomna pappershandlingar i rehabärenden skannas och kopplas till Adato. Pappershandlingen kan gallras efter skanning. Innan 2012 lades hela rehabutredningen i personalakten i särskilt kuvert. Efter 2012 hanteras allt i verksamhetssystemet.

Hantera disciplinära åtgärder	Beslut om skriftliga varningar	Bevaras/ Gallras vid inaktualitet	Novi och personalakt	Förvaras I personalakt. Skannas även in till Novi. Den inskannade handlingen till Novi gallras vid inaktualitet.
	Mötesanteckningar, medvetandegörandeåtgärder	Gallras 1 år efter ålderspension eller vid inaktualitet	Novi	Hanteras från och med september 2019 digitalt i Novi. Har tidigare förvarats i Adato eller på papper hos chef.
	Övriga mötesanteckningar eller anteckningar kring medarbetaren	Gallras 1 år efter ålderspension eller vid inaktualitet	Novi	Avser chefs mötesanteckningar. Avser till exempel, enskilda händelser, kränkningar.
Utredning kränkande särbehandling	Färdigställd utredning om kränkande särbehandling	Gallras 1 år efter ålderspension	Novi	Förvaras i personalakt i specifika fall.
Kompetensutveckla personal	Intyg över genomgången utbildning	Gallras 1 år efter ålderspension	Personalakt	Behörighetsgivande utbildning/bevis/intyg ska läggas i personalakt. * Om intyget kommer in på papper så läggs det i personalakt
	Handlingar rörande interna utbildningar	Gallras vid inaktualitet	Infocaption	
	Interna utbildningar och statistik över genomgången utbildning	Gallras vid inaktualitet	Filserver	Avser internt framtagen utbildning för internt användande samt statistik över deltagande. Avser även färdiga utskickade utbildningar.
	Handlingar rörande utbildningar med externa konsulter	Gallras vid inaktualitet	Filserver	Upphandling av utbildningar hanteras enligt process *2.5. Inköp.*

	Ansökan om jobbskuggning	Bevaras	Ciceron	
	Uppsägning på egen begäran	Bevaras	Personalakt	Avsluta anställning på egen begäran. Förvaras i personalakt
Förändra och avsluta anställning	Uppsägningsbesked/ avskedsbesked	Bevaras	Personalakt	Detta kan till exempel ske p.g.a. arbetsbrist, personliga skäl, ålderspension. Förvaras i personalakt
	Överenskommelser/avtal om avgångsvederlag	Bevaras	Personalakt	Förvaras i personalakt.
	Varsel/underrättelse inför uppsägning/avsked.	Gallras 1 år efter ålderspension	Novi	Original skickas till medarbetare och kopia förvaras i Novi.
	Kommunikation kring att tidsbegränsad anställning upphör	Gallras vid inaktualitet	Papper	Avser besked och svar gällande tidsbegränsade anställningar och företrädesrätt. Notering görs i Winlas.
	Beslut om kommunal tjänstepension	Gallras 1 år efter ålderspension	Personalakt	Förvaras i personalakt
	Tjänstgöringsintyg	Bevaras	Personalakt	
	Tjänstgöringsbetyg	Bevaras	Personalakt	
	Arbetsgivarintyg	Se anmärkning		Arbetsgivarintyg hanteras digitalt via arbetsgivarintyg.nu förvaras ej hos Mölndals stad.

Förändra och avsluta anställning	Beslut om pension med matrikelutdrag (SPV)	Bevaras	Personalakt	Förvaras i personalakt. SPV står för statens tjänstepensionsverk.
	Pensionsbrev om efterlevandepension	Bevaras	Personalakt	Förvaras i personalakt.
	Beslut om kommunal tjänstepension	Gallras 1 år efter ålderspension	Personalakt	
	Nej tack till anställning	Gallras 10 år efter pension	Papper	När individ tackat nej till erbjudande om anställning som erbjuds i samband med företrädesrätt eller tacka nej till konvertering. Förvaras hos förhandlingsansvarig.
	Omplaceringsutredning	Gallras 1 år efter ålderspension	Novi	
	Avslutningssamtal	Gallras vid inaktualitet	Novi	Avser eventuell dokumentation chefer gör under ett avslutningssamtal med medarbetare.
	Avslutningsenkät	Gallras vid inaktualitet	InSurvey	

Verksamhetsområde 2. Stödjande processer	**Processbeskrivning** Dokument och uppgifter kring löner och förmåner hanteras främst i stadens lönesystem Personec. En del information inkommer via blanketter som fylls i av chef och eller medarbetare och skickas till löneenheten för hantering i lönesystemet.
Process 2.3.2. Administrera löner och förmåner	I processen *2.3.1. Hantera kompetensförsörjning* kommer benämningen personalakt att innefatta både fysiska och digitala personalakter. Från och med maj 2026 skannar Löneenheten in fysiska personalakterna till ett digitalt arkiv. Hantering av friskvårsbidrag sker i dagsläget via företaget Epassi.

Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Hantera underlag för löner, arvoden och förmåner	Persondata ur Personec, anställningsmatrikel, personuppgifter	Bevaras	Personec	All information före 1999 utskrivet och finns i personalakt. Arkiveras digitalt i samråd med stadsarkivet.
	Anställningsavtal	Bevaras	Personalakt	Förvaras i personalakt Se process 2.3.1. *Hantera kompetensförsörjning*
	Överflyttning till annan enhet	Gallras efter 2 år	E-tjänst	Uppgifterna finns i lönesystemet.
	Anställningsavtal för timavlönade	Bevaras	Personalakt	Förvaras i personalakt.
	Underlag för anställning för månadsavlönade	Gallras efter 2 år	Personalakt	
	E-tjänst, Förändring av lön utanför löneöversyn samt lönetillägg	Gallras efter 10 år (I E-tjänst gallras handlingarna efter 1 år)	Personalakt	Efter att hantering utförts i lönesystemet flyttas handlingen över till personalakt.

	Beslut om högriskskydd för arbetstagare med omfattande korttidsfrånvaro	Gallras vid inaktualitet	Papper eller filserver	Hos löneenheten. Rapporteras till Försäkringskassans databas.
	Ansökan och beslut om lönebidrag	Gallras vid inaktualitet	Papper	Registreras i Arbetsförmedlingens databas. Hos löneenheten.
	Utmätningsbeslut	Bevaras	Personalakt	
	Jämkningsbeslut	Gallras efter 10 år	Personalakt	Inläsning varje månad från Skatteverket. Hos löneenheten.
	Friskvårdsersättning	Gallras vid inaktualitet	Epassi	Sparas digitalt hos Epassi, förutom enstaka anställningar som inte kan integreras, exempelvis i anonymitetsskyddade.
	E-tjänst, ansökan om kollektivtrafikkort	Gallras efter 10 år (i e-tjänsten gallras handlingar efter 1 år)	Personalakt	Handlingarna flyttas över från e-tjänsten till personalakt.
	Redovisning av övertid	Bevaras	Personec	

Betala ut lön	Reseräkning/ traktamente	Bevaras	Personec	
	Förtroendemannaredovisning	Bevaras	Personec	Digitalt i lönesystemet
	Förtroendemannaredovisning Förlorad arbetsinkomst	Gallras efter 10 år	Filserver	
	Förtroendemannaredovisning, egen ledsagare	Bevaras	Papper	
	Lönefil	Gallras efter 10 år	Filserver	Hos systemförvaltare
	Kopia på utbetalningsorder	Gallras efter 2 år	Filserver	
	Lönesamtal	Gallras 3 år eller vid anställningens upphörande	Novi	
	Överläggningsmötesanteckningar vid lönerevision	Bevaras	Filserver	Förvaras i kronologisk förbundsordning.
	Avstämningsprotokoll med respektive fackförbund	Bevaras	Filserver	

	Förhandlingsprotokoll med respektive fackförbund	Bevaras	Papper eller Ciceron	Protokoll upprättas digitalt och signeras digitalt genom SignPort och diarieförs därefter. I de fall ett förhandlingsprotokoll upprättas i pappersformat ska justerat protokoll skickas till huvudregistrator för diarieföring oh för förvaring av pappershandlingen.
Hantera närvaro och frånvaro	Slutligt förhandlingsunderlag	Gallras efter 5 år	Personec P Förhandling	Lönelistor innehållandes budlön med mera som skickas till fackförbunden i den årliga lönerevisionen.
	Tidrapportering avser timanställda och månadsanställda	Bevaras	Personec	
	Ledighetsansökan kortare än 6 månader	Gallras efter 2 år	E-tjänst	
	Ledighetsansökan längre än 6 månader	Bevaras	Personalakt	Gäller samtliga typer av ledighet t.ex. föräldraledighet, tjänstledighet etc. Förvaras i personalakt.
	Frånvaro	Bevaras	Personec	Avser till exempel semester, studieledighet, vård av barn, föräldraledighet, sjukdom
	Information om semesterväxling	Bevaras	Personec	Avser ansökan och beslut om semesterväxling. Den anställde gör själv ansökan direkt i Personec.
	Läkarintyg	Gallras efter 2 år eller vid inaktualitet Se anmärkning	Adato eller papper	Om ett läkarintyg sparas i Adato gallras det efter två år. Om chef förvarar det i papper ska det gallras vid inaktualitet men senast efter två år.

	Semesterlistor	Gallras vid inaktualitet	Filserver	Avser till exempel lista över personalens ledigheter över sommaren.

Informationshanteringsplan
kommunstyrelsen

Antagen av kommunstyrelsen 2026-09-23
§XX dnr. KS 464/2026
Gäller från och med 2026-09-23

Typ av styrdokument:	Riktlinje
Beslutad av:	KS 2026-09-23, §XX, KS Dnr. 464/2026
Gäller från:	2026-09-23
Ansvarig:	Stadsarkivarie
Dokumentet gäller för:	Kommunstyrelsen samt övriga nämnder och bolag som hänvisar till processer som ingår i informationshanteringsplanen
Senast reviderad:	2026-07-01

Innehåll

1. Styrande processer 4
1.1.1. Hantera kommunfullmäktige - processen 4
1.1.2. Hantera kommunstyrelse- processen 7
1.1.3 Hantera nämnder och utskottsprocess 10
1.1.4 Verksamhets-ledning 14
1.1.5 Myndighets- redovisning 20
1.1.6 Omvärld 22
1.1.7 Yttranden 25
1.1.8 Driva projekt 26
1.2.1 Hantering av styrdokument 27
1.2.2 Tillsyn revision och granskning 29
1.3 Organisering 30
1.4.1. Allmänhetens insyn och överprövning/över klagande 31
2. Stödjande processer 35
2.1 Informations-förvaltning 35
2.2 Systemförvaltning och arkitektur 38
2.3 Personal-administration 41
2.3.1. Hantera kompetens-försörjning 41
2.3.2. Administrera löner och förmåner 48
2.4 Ekonomi- administration 53
2.5 Inköp 61
2.5.0 Ledning och uppföljning av upphandlingar 61
2.5.1 Upphandling av varor och tjänster som beslutas av politisk nämnd 62

2.5.2 Upphandling av varor och tjänster som beslutas på delegation från nämnd 67
2.5.3. Avrop från befintligt ramavtal eller dynamiskt inköpssystem 72
2.5.4. Direktupphandla 76
2.6 Hantera fastighetsförvaltning 80
2.7. Krisberedskap och säkerhet 87
2.8 Hantera rapporteringar om missförhållanden (visselblåsningar) 91
2.9 Information och marknadsföring 92
3. Kärnprocesser – Fysisk planering 94
3.0.2. Styrning av planering och exploatering 94
3.1.1. Hantera översiktsplan 96
3.1.2 Hantera planbesked 100
3.1.3 Hantera detaljplan 102
3.1.4. Hantera områdesbestämmelser 109
3.1.5. Deltaga i regional planering 115
3.2.1. Köp och försäljning av bebyggd eller obebyggd fastighet 116
3.2.2. Arrendera mark eller fastighet 120
3.2.3. Hantera servitut och ledningsrätter 122
3.2.4. Hantera nyttjanderätt 124
3.2.5. Exploatera mark 125
3.2.6. Förvaltning av skog 128
3.2.7 Hantera projekterings- och entreprenadprocess 129
3.3.3 Framställa ortofoto 132
3.3.4 Hantera geografisk data 133
4. Övriga kärnprocesser 134
4.1.1.5 Hantera naturvårdsprojekt 134
4.1.1.6 Hantera vattenvårdsprojekt 135

4.1.5.Folkhälsoarbete 136
4.2 Samhällsskydd och beredskap 137
4.3 Räddningstjänst 139
5.1.0 Reglera trafik 139
6.1 Främjande av näringsliv och utveckling 142
9.7.1. Brottsförebyggande arbete 144
10.2 Hantera borgerliga ceremonier 145
10.3 Registrera lotteri 147

1.Styrande processer

<table>
<tr><td>Verksamhetsområde
1.1.Ledning</td><td colspan="4">Processbeskrivning
Processen initieras av att ett politiskt beslut behöver tas i ett ärende. Ärendet har sedan tidigare diarieförts och anmäls till berörda politiska sammanträden. Handläggare har ansvar att skriva beslutsunderlag, tjänsteskrivelse, samt ta hänsyn till övriga relevanta beslutsunderlag. Kallelse upprättas med beslutsunderlag och distribueras digitalt till politiker. Efter att sammanträdet avslutats
färdigställs ett protokoll som justeras och slutligen tillkännages. Ärendet avslutas i diariet alternativt får en fortsättning i ny instans.</td></tr>
<tr><td>Process
1.1.1. Hantera kommunfullmäktige - processen</td><td colspan="4">Kommunfullmäktige är Mölndals stads högsta beslutande instans och har det övergripande ansvaret för all kommunal verksamhet.

Alla frågor, med vissa undantag, som tas upp i kommunfullmäktige har förberetts i en nämnd och/eller i kommunstyrelsen. Frågor som är av grundläggande betydelse eller av större vikt för kommunen måste beslutas av kommunfullmäktige, till exempel:

• Mål och riktlinjer för stadens verksamheter
• Stadens budget, skatt, taxor och avgifter
• Årsredovisning och ansvarsfrihet
• Nämndernas organisation och verksamhet
• Val av ledamöter och ersättare i kommunstyrelsen och nämnder
• Hur många och vilka revisorer som ska granska kommunens verksamhet
• Ekonomisk ersättning till de politiskt förtroendevalda
• Kommunalt partistöd

Kommunfullmäktige följer, med vissa undantag, en kommungemensam process för hantering av ärenden. Processen har vanligtvis fem aktiviteter men kommunfullmäktige har endast två, Fatta beslut och Avsluta ärende. Ärendet initieras, Handläggning och Beredning sker i kommunstyrelseprocessen.</td></tr>
<tr><td>Aktivitet</td><td>Handlingstyp</td><td>Gallring</td><td>Verksamhetssystem</td><td>Anmärkning</td></tr>
</table>

Fatta beslut	Kallelser och ärendelistor till sammanträden	Gallras vid inaktualitet	Ciceron	Publiceras till inbjudna via Ciceron assistent.
	Protokollsutdrag från kommunstyrelsen med förslag till beslut	Bevaras	Ciceron	Bilagt till protokollsutdraget är eventuell övrig dokumentation i ärendet. Se aktiviteten *Handläggning* i processen *1.1.2 Hantera kommunstyrelseprocessen*
	Kommunfullmäktiges protokoll	Bevaras	Filserver	Sedan 2019-01-01 är kommunfullmäktiges protokoll digitala och justeras digitalt. Handlingstypen förvaras på avsedd plats på filserver G: och levereras i januari påföljande år till stadsarkivet. Därefter levereras de till stadens e-arkiv.
	Omröstningslistor	Bevaras	Ciceron	Omröstningslistor ingår i protokollet.
	Tillkännagivande av justerat protokoll	Gallras 2 år efter att överklaganде-tiden gått ut	Sitevision	Digital anslagstavla.
	Intyg om tillkännagivande av beslut	Bevaras	Ciceron	Intyg som skapas och lämnas ut vid förelägganden från domstol om bevis om anslag. Digital signering.
	Ordförandebeslut	Bevaras	Ciceron	
	Webbsändningar från kommunfullmäktiges sammanträde	Bevaras	Filserver	Kan vara både ljud och bild.
Avsluta ärende	Expedierat beslut genom protokollsutdrag	Bevaras	Ciceron	

Hantera motioner och interpellationer	Motioner	Bevaras	Ciceron	Beslutas av kommunfullmäktige och remitteras till kommunstyrelse eller ansvarig.
	Frågor	Bevaras	Ciceron	Avser inkommen fråga som besvaras muntligt i kommunfullmäktiges sammanträde.
	Interpellationer	Bevaras	Ciceron	Besvaras skriftligt på kommunfullmäktiges sammanträde.
Hantera val av förtroendevalda	Avsägelse från politiskt uppdrag	Bevaras	Ciceron	Skriftlig avsägelse från politiskt uppdrag.
	Korrespondens med gruppledare om ny ledamot/ersättare	Gallras vid inaktualitet	Outlook	Hos kansliadministratör.
	Meddelat beslut från länsstyrelsen om ny ledamot eller ersättare i kommunfullmäktige	Bevaras	Ciceron	Meddelas till kommunfullmäktige. Endast vid ny ledamot eller ersättare till kommunfullmäktige.
	Blankett för godkännande av publicering för förtroendevalda	Gallras efter mandat-perioden	Filserver eller Papper	Blankett för godkännande av publicering. Förvaras i kronologisk ordning hos administratör.
Hantera förtroendevalda	Arvodesbestämmelser	Bevaras	Ciceron	
	Årlig förteckning över arvoden	Bevaras	Ciceron	Avser förteckning på arvodesstorlekar.
	Förtroendemannaregister	Bevaras/ uppdateras löpande	Troman	Tillsammans med uppgift om namn, personnummer, partitillhörighet, politiska uppdrag och tid. Utgör register. Kontaktuppgifter uppdateras löpande.

Verksamhetsområde

1.1.Ledning

Process

1.1.2. Hantera kommunstyrelse-processen

Processbeskrivning

Kommunstyrelsen bereder de ärenden som kommunfullmäktige sedan beslutar om och har även rätt att fatta många beslut på egen hand. Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan och har ett helhetsansvar för kommunens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning.

Kommunstyrelsens viktigaste uppgifter

- Leda och samordna kommunens angelägenheter
- Bevaka frågor som kan påverka kommunens utveckling och ekonomiska ställning
- Begära in synpunkter från nämnder, beredningar och anställda i kommunen
- Lämna förslag till budget och leda budgetarbetet
- Ha uppsikt över kommunens nämnder och egna bolag
- Genomföra kommunfullmäktiges beslut

Processen initieras av att ett politiskt beslut behöver tas i ett ärende. Ärendet har sedan tidigare diarieförts och anmäls till berörda politiska sammanträden. Handläggare har ansvar att skriva beslutsunderlag, tjänsteskrivelse, samt ta hänsyn till övriga relevanta beslutsunderlag. Kallelse upprättas med beslutsunderlag och distribueras digitalt till politiker. Efter att sammanträdet avslutats färdigställs ett protokoll som justeras och slutligen tillkännages. Ärendet avslutas i diariet alternativt får en fortsättning i ny instans.

Aktivitet	Handlingstyp	Gallring	Verksamhetssystem	Anmärkning
Ärende initieras	Protokollsutdrag från fullmäktige	Bevaras	Ciceron	Kan innehålla uppdrag från kommunfullmäktige.
	Skrivelse från andra myndigheter	Bevaras	Ciceron	Exempelvis andra kommuner, statliga myndigheter eller samägda organisationer.

Handläggning	Tjänsteskrivelser	Bevaras	Ciceron	Tjänsteskrivelser författas i tjänsteskrivelsemallen i Ciceron. Godkänn av överordnade chefer enligt ärendeprocess.
	Korrespondens	Bevaras	Ciceron	Brev, skrivelser som bedöms ha betydelse för utgången av ärende eller som bidrar till möjligheten att följa ett ärendes gång eller av andra orsaker kan behövas i framtiden, till exempel då de kan ha rättslig betydelse eller då de dokumenterar ett beslut eller en medborgarfråga som av andra orsaker är av betydelse för verksamheten.
	Korrespondens av mindre vikt	Gallras vid inaktualitet		Se handlingstyp Korrespondens av tillfällig eller ringa betydelse i processen *2.1. Informationsförvaltning* samt kommunövergripande beslut KS 278/12
	Tjänsteanteckning	Bevaras	Ciceron	Gäller PM eller anteckning som tillför sakuppgift till ärende. PM eller annan anteckning som inte tillför ärendet sakuppgift räknas som arbetsmaterial enligt Tryckfrihetsförordningen och behöver inte beslut för att kunna gallras.
	Utredningar	Bevaras	Ciceron	Ingår som underlag till beslut
	Kallelser och ärendelistor till utskott	Gallras vid inaktualitet	Ciceron	Publiceras till inbjudna via Ciceron Assistent.
Beredning/ Överläggning	Beslutsunderlag	Bevaras	Ciceron	Kan till exempel vara protokollsutdrag.

Fatta beslut	Kallelser och föredragningslistor till kommunstyrelse	Gallras vid inaktualitet	Ciceron	Publiceras till inbjudna via Ciceron Assistent.
	Kommunstyrelsens protokoll	Bevaras	Filserver	Digital anslagstavla. Sedan 2018-01-01 är fullmäktiges protokoll digitala och justeras digital. Protokollen förvaras på avsedd plats på filserver (G:). Handlingstypen förvaras på filserver (G:) och hämtas året efter i januari av stadsarkivet för slutarkivering i e-arkivet. Omröstningslistor ingår i protokollet.
	Tillkännagivande för kommunstyrelsens protokoll	Gallras 2 år efter att överklagnings-tiden gått ut	Sitevision	Digital anslagstavla.
	Intyg om tillkännagivande av beslut	Bevaras	Ciceron	Intyg som skapas och lämnas ut vid förelägganden från domstol om bevis om anslag. Digital signering.
	Ordförandebeslut	Bevaras	Ciceron	
	Delegationsbeslut	Bevaras	Ciceron	I respektive ärende, i de fall beslut tagits utan att ett ärende har upprättats, bevaras informationen i protokollet.
	Förteckning över meddelanden till kommunstyrelsen	Bevaras	Ciceron	Ingår i protokollet.
Avsluta ärende	Expedierat beslut genom protokollsutdrag	Bevaras	Ciceron	

Verksamhetsområde 1.1.Ledning	**Processbeskrivning**
Process 1.1.3 Hantera nämnder och utskottsprocess	Processen initieras av att ett politiskt beslut behöver tas i ett ärende. Ärendet har sedan tidigare diarieförts och anmäls till berörda politiska sammanträden. Handläggare har ansvar att skriva beslutsunderlag, tjänsteskrivelse, samt ta hänsyn till övriga relevanta beslutsunderlag. Kallelse upprättas med beslutsunderlag och distribueras digitalt till politiker. Efter att sammanträdet avslutas färdigställs ett protokoll som justeras och slutligen tillkännages. Ärendet avslutas i diariet alternativt får en fortsättning i ny instans. Varje nämnd ansvarar för ett specifikt verksamhetsområde samt ansvarar för att arbetet inom respektive område utförs enligt gällande lagar och bestämmelser. Nämnden ansvarar också för att kommunfullmäktiges beslut följs i organisationen. Kommunstyrelsen finns det också fem utskott som bereder ärenden som ska behandlas i kommunstyrelsen. Utskotten har också rätt att fatta beslut i vissa ärenden enligt kommunstyrelsens delegationsordning. Nämnder och utskott följer en kommungemensam process för hantering av ärenden.

Aktivitet	Handlingstyp	Gallring	Verksamhetssystem	Anmärkning
Ärende initieras	Uppdrag och protokollsutdrag från kommunfullmäktige, kommunstyrelsen eller egna nämnden	Bevaras	Ciceron	
Handläggning	Tjänsteskrivelser	Bevaras	Ciceron	

	Korrespondens	Bevaras	Ciceron	Brev, skrivelser som bedöms ha betydelse för utgången av ärende eller som bidrar till möjligheten att följa ett ärendes gång eller av andra orsaker kan behövas i framtiden, till exempel då de kan ha rättslig betydelse eller då de dokumenterar ett beslut eller en medborgarfråga som av andra orsaker är av betydelse för verksamheten. Se även handlingstyp Korrespondens av tillfällig eller ringa betydelse i processen *2.1. Informationsförvaltning.*
	Korrespondens av mindre vikt	Gallras vid inaktualitet		Se handlingstyp Korrespondens av tillfällig eller ringa betydelse i processen *2.1. Informationsförvaltning* samt kommunövergripande beslut KS 278/12
	Tjänsteanteckning	Bevaras	Ciceron	Gäller PM eller anteckning som tillför sakuppgift till ärende. PM eller annan anteckning som inte tillför ärendet sakuppgift räknas som arbetsmaterial enligt Tryckfrihetsförordningen och behöver inte beslut för att kunna gallras.
	Utredningar	Bevaras	Ciceron	Ingår som underlag till beslut.
Beredning	Kallelser och föredragningslistor till arbetsutskott	Gallras vid inaktualitet	Ciceron	Publiceras till inbjudna via Ciceron assistent.
	Arbetsutskottsprotokoll	Bevaras	Filserver	Digital signering av protokoll ~~görs i Assistenten~~ från 2023-04-01. Systemet som nu används är SignPort. Handlingstypen förvaras i kronologisk ordning på G:\Projekt\Digitalt signerade protokoll och hämtas året efter i januari av stadsarkivet för slutarkivering i e-arkivet. Häri även närvaroförteckning.

Fatta beslut	Kallelser och föredragningslistor till sammanträden	Gallras vid inaktualitet	Ciceron	Publiceras till inbjudna via Ciceron assistent.

	Nämndens protokoll	Bevaras	Filserver	Digital signering av protokoll görs från 2023-04-01. Systemet som nu används är SignPort. Handlingstypen förvaras i kronologisk ordning på G:\Projekt\Digitalt signerade protokoll och hämtas året efter i januari av stadsarkivet för slutarkivering i e-arkivet. Häri även närvaroförteckning.
	Tillkännagivande på digitala anslagstavlan	Gallras 2 år efter att överklagandetiden gått ut	Sitevision	Digital anslagstavla.
	Intyg om tillkännagivande av beslut	Bevaras	Ciceron	Intyg som skapas och lämnas ut vid förelägganden från domstol om bevis om anslag. Digital signering.
	Ordförandebeslut	Bevaras	Ciceron	
	Delegationsbeslut	Bevaras	Ciceron	I respektive ärende, i de fall beslut tagits utan att ett ärende har upprättats, bevaras informationen i protokollet.
	Voteringslistor	Bevaras	Ciceron	Ingår i protokollet
Avsluta ärende	Expedierat beslut/protokoll	Bevaras	Ciceron	

Verksamhetsområde 1.1. Ledning	**Processbeskrivning** I processen ingår flera olika aktiviteter som på olika sätt centralt leder verksamheten. Processen skiljer sig i stort från ledning av kärnverksamheter i kommuner men inkluderar ledningsdokument som arbetas fram på ett styrt sätt exempelvis budgethandlingar och verksamhetsplaner. Beslut om budget för nästkommande år samt plan för de därefter följande två åren fattas av kommunfullmäktige i november. I budgetprocessen ingår också beslut om mål samt investeringsbudget-/plan. Under våren innevarande år tas anvisningar och ekonomiska ramar, baserat på gällande plan, fram. Enkelt uttryckt fördelas då en pott med pengar till varje nämnd som i sin tur fördelar dessa på respektive verksamhet.
Process 1.1.4 Verksamhets-ledning	Verksamhetsplaner i Mölndals stad uttrycker nämndernas övergripande direktiv till förvaltningarna med mål och uppdrag. Förändring och utveckling av kärnverksamheten är i fokus. Verksamhetsberättelserna följer upp verksamhetsplanerna. Kommunstyrelsen tar del av handlingarna som ett led i den lagstadgade uppsiktsplikten.

Aktivitet	Handlingstyp	Gallring	Verksamhetssystem	Anmärkning
Planera och följa upp verksamheten	Protokoll från budgetberedningen	Bevaras	Ciceron	Digital signering av protokoll görs i SignPort. Arkiveras på samma sätt som övriga digitalt signerade protokoll.
	Anvisningar och ekonomiska ramar för nämndernas budgetförslag	Bevaras	Ciceron	
	Beslutshandling i budgetberedningen	Bevaras	Ciceron	Ekonomisk totalsammanställning för planperioden inklusive drift- och investeringsbudget.

Planera och följa upp verksamheten	Budget/plan för staden	Bevaras	Ciceron	Beslutas av kommunfullmäktige efter beredning i budgetberedningen och kommunstyrelsen. Registreras som eget ärende med tillhörande nämndhandlingar.
Planera och följa upp verksamheten	Verksamhetsplan för nämnd	Bevaras	Ciceron	Verksamhetsplan beslutas årligen för varje nämnd. Beslutas i respektive nämnd. Stadsledningsförvaltningen samordnar formen för planerna. Registreras som eget ärende tillsammans med tillhörande nämndhandlingar.
	Verksamhetsberättelse	Bevaras	Ciceron	Verksamhetsberättelse upprättas i de flesta fall för varje nämnd årligen. Registreras som eget ärende tillsammans med tillhörande nämndhandlingar.
	Miljöredovisning	Bevaras	Ciceron	Miljöredovisningen följer upp stadens miljöarbete, inklusive åtaganden i regionala klimat- och miljömål. Bilaga till årsredovisningen
	Trend- och omvärldsanalys	Bevaras	Ciceron	Tas i nuläget fram vartannat år, en utgångspunkt i budget- och verksamhetsplaneringsprocesser. Publiceras på Mölndals stads hemsida.
	Planering och uppföljning för respektive enhet/verksamhet/förvaltning samt rapporter	Gallras efter 3 år	Filserver	Avser respektive chefs och arbetsgrupps verksamhetsplanering. Häri ingår hur politiska mål verkställs och dess uppföljning (se verksamhetsplan för nämnd och även verksamhetens eget utvecklingsarbete)
	Internkontroll, riksinventering, riskanalys, planering och uppföljning av kontroller för respektive enhet/verksamhet/förvaltning	Gallras efter 3 år	Filserver	Avser respektive arbetsgrupps internkontroll. Rapporter till nämnd diarieförs i Ciceron.
	Rapporter från verksamheten (statistik)	Bevaras	Ciceron	Särskild rapportering angående verksamhet och ekonomi till exempel löpande ekonomirapportering. Avser rapporter och statistik som lämnas internt till ett beslutande organ.

	Rapporter från projektgrupper, arbetsgrupper eller liknande av betydelse	Bevaras	Ciceron	
	Mötesanteckningar, arbets-/samarbetsgrupper	*Bevaras/ Gallras vid inaktualitet	Ciceron	*Mötesanteckningar av betydelse eller som tillför ärendet sakuppgift eller som innefattar beslut ska diarieföras i övriga fall kan gallring ske vid inaktualitet.
	Protokoll, stadsdirektörens ledningsgrupp	Bevaras	Ciceron	
	Mötesanteckningar, ledningsgrupper	Gallras efter 2 år	Intranätet	Mötesanteckningar från förvaltningarnas samt övriga ledningsgrupper förvaras på intranätet.
	Mötesanteckningar, styrgrupper	Gallras efter 2 år	Intranätet	Avser styrgrupper till stadsdirektörens ledningsgrupp.
	Åtaganden i regionala miljö- och klimatmål som handlingstyp	Bevaras	Ciceron	Beslutas av kommunstyrelsen. Häri ingår åtaganden inom Västra Götaland klimat 2030/kommunernas klimatlöften samt åtgärdsprogrammet för Västra Götalands miljömål
	Ramverk för social respektive ekologisk hållbarhet	Bevaras	Ciceron	Beslutas av kommunfullmäktige. Avser ramverk som samlar styrning och inriktning för social respektive ekologisk hållbarhet.
	Energiplan	Bevaras	Ciceron	Beslutas av kommunfullmäktige.
	Växthusbudget	Bevaras	Ciceron	Beslutas av kommunstyrelsen. Tas fram i ett externt system och publiceras på Mölndals stads hemsida. Det som publiceras ska även diarieföras.
	Krisledningsplan – Plan vid samhällsstörning	Bevaras	Ciceron	Beslutas av kommunfullmäktige. Anger att respektive förvaltning ska upprätta nödvändiga dokument för att kunna leda vid kris.

Prognoser och statistik	Befolkningsprognos	Bevaras	Filserver	Förvaras i kommungemensam mapp. Från och med januari 2021 ny rutin som innebär att leverans av föregående års befolkningsprognos, i Excel format, ska ske varje år i januari till stadsarkivet för arkivering i e-arkivet.
	Statistik	Bevaras	Ciceron	Bevaras i urval.
	Enkäter	Gallrasvid inaktualitet	InSurvey	Gallring sker efter att sammanställning har gjorts.
	Enkäter, sammanställning	Bevaras	Ciceron	
	Enkäter (med svar)	Gallras vid inaktualitet/Bevaras	Outlook eller Ciceron	Avser inkommande enkäter som besvaras. Om handläggare bedömer att det är av ringa betydelse ska handlingen gallras vid inaktualitet och om den bedöms vara av betydelse för verksamheten ska den bevaras och diarieföras.
Samverkan med fackliga organisationer	Protokoll från stadsövergripande Centralt samverkansråd (CeSam)	Bevaras	Filserver	Protokollen signeras digitalt och förvaras på G:\Kommungemensam\Samverkansprotokoll
	Protokoll från förvaltningsövergripande samverkansråd (FSR)	Bevaras	Filserver	I Mölndals stad utgör varje FSR skyddskommitté enligt Samverkan Mölndal, avsnitt 3.3. Protokollen signeras digitalt och förvaras på G:\Kommungemensam\Samverkansprotokoll
	Protokoll från verksamhetsövergripande samverkansråd (VSR)	Bevaras	Papper eller Filserver	Både digitalt signerade och skannade pappersprotokoll förvaras på G:\Kommungemensam\Samverkansprotokoll. I de fall signering inte sker digitalt ska pappersoriginalet lämnas till nämndsekreterare som levererar pappersoriginal årligen till Stadsarkivet.
	Protokoll från lokalt samverkansråd (LSR)	Bevaras	Papper eller Filserver	Både digitalt signerade och skannade pappersprotokoll förvaras på G:\Kommungemensam\Samverkansprotokoll. I de fall signering inte sker digitalt ska pappersoriginalet lämnas till nämndsekreterare som levererar pappersoriginal årligen till Stadsarkivet.

Mötesanteckningar arbetsplatsträffar (APT)	Gallras efter 5 år	Filserver	Chef/ katalog på filserver, kronologisk ordning. Riskbedömningar på APT förvaras tillsammans med mötesanteckningarna.
Anteckningar medarbetarsamtal	Gallras efter 3 år eller när medarbetare slutar	Novi	Gallring sker efter 3 år eller när medarbetare slutar om detta sker tidigare än 3 år.
Kollektivavtal	Bevaras	Ciceron och Papper	Avser lokala kollektivavtal. Pappershandlingen förvaras hos förhandlingsansvarig i kronologisk ordning. Inskannat kollektivavtal skickas till registrator för diarieföring.
Protokollfrån MBL-förhandlingar, gällande enskild person	Bevaras	Papper	Förvaras i personalakt.
Protokoll från MBL-förhandlingar, ej gällande enskild person	Bevaras	Papper eller Ciceron	I pärm hos förhandlingsansvarig i kronologisk ordning. I de fall signering sker digitalt via SignPort diarieförs handlingen av registrator. Om handlingen har egenhändig underskrift skickas handlingen till registrator för diarieföring, eget ärende, och arkivering
Övriga förhandlingsprotokoll	Bevaras	Papper eller Ciceron	Läggs vid individärenden i personalakten I de fall det inte rör individärenden skickas protokollet till registrator för diarieföring och arkivering.
Överläggningsprotokoll	Bevaras/ Individärenden gallras 1 år efter pension	Ciceron eller Novi	I det fall det inte rör individärenden skickas protokollet till registrator för diarieföring och arkivering. Protokollet upprättas digitalt och digital signering sker via SignPort. Individärenden läggs i Novi.

Bedriva systematiskt arbetsmiljöarbete	Riskbedömning och handlingsplan gällande arbetsmiljö	Gallras efter 5 år	Papper eller Filserver	Hos chef i kronologisk ordning Kan utgöra bilaga till samverkansrådets protokoll.
	Riskbedömning och handlingsplan vid förändring i verksamheten	Bevaras	Ciceron	Kan utgöra bilaga till samverkansrådets protokoll. Ska skickas till registrator för diarieföring.
	Medarbetarenkät	Bevaras	Ciceron	Avser det gemensamma resultatet för staden. Resultat per förvaltning/enhet gallras vid inaktualitet.
	Årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet	Gallras efter 10 år	Filserver	På gemensam server.
	Anmälan och utredning av arbetsskada och tillbud	Bevaras	Stella	
	Fördelning av arbetsmiljö-uppgifter	Gallras 1 år efter ålderspension	Novi	Inskannad handling till Novi. Respektive chef ansvarar.
	Protokoll arbetsmiljö	Bevaras	Ciceron	Avser protokoll för arbetsmiljöronder (skyddsronder).
Hantera tillsyn från Arbetsmiljöverket	Föranmälan/avisering om inspektion	Gallras efter avslutat ärende	Filserver	Avser meddelande om att Arbetsmiljöverket ska komma på inspektion. Förvaltning ska informera HR om mottagen föranmälan/avisering. .
	Inspektionsmeddelande, protokoll	Bevaras	Ciceron	Avser protokoll som har genomförts av Arbetsmiljöverket med krav som måste uppfyllas.
	Meddelande om avslutat ärende	Bevaras	Ciceron	

	Underrättelse och föreläggande	Bevaras	Ciceron	Om Arbetsmiljöverket gör bedömningen att staden inte har uppfyllt kraven i inspektionsmeddelandet kan de gå vidare med föreläggande.
	Övriga myndighetsmeddelande	Bevaras	Ciceron	Avser till exempel inkommen begäran om information, begäran om skriftlig komplettering
Hantera lönekartläggning	Befattnings och arbetsvärderingssystem	Vid uppdatering/ Uppdateras löpande	BAS	Utgör register.
	Lönekartläggning	Bevaras	Ciceron	Årlig sammanställning. KSAGU.

Verksamhetsområde 1.1. Ledning Process 1.1.5 Myndighets-redovisning	**Processbeskrivning** Enligt Lag om den officiella statistiken (2001:99) är staden skyldig att lämna uppgifter till de statistikansvariga myndigheterna. Kommunen har underrättelseskyldighet till andra myndigheter vid felaktiga utbetalningar och felaktig folkbokföring. Denna skyldighet uppfylls genom underrättelser.			
Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Lämna räkenskapssammandrag till Statiska centralbyrån	Kopia på inlämnad årligt räkenskapssammandrag	Gallras efter 10 år	Filserver	
	Underlag uppgiftslämning, räkenskapssammandraget	Gallras efter 10 år	Filserver	
	Korrespondens med Statistiska centralbyrån rörande räkenskapssammandrag	Gallras efter 10 år	Filserver	
Lämna övriga uppgifter till Statistiska centralbyrån	Kopia på inlämnad kvartalsenkät med prognos	Gallras efter 10 år	Filserver	Lämnas 4 gånger per år.

	Utskrift kopia på inlämnad kreditmarknad statistik	Gallras efter 10 år	Filserver	Lämnas 4 gånger per år. Förvaras i närarkiv för ekonomihandlingar.
	Underlag och kopia på inlämnat underlag för övriga enkäter/undersökningar	Gallras efter 10 år	Filserver	
	Korrespondens med Statistiska centralbyrån rörande övrigt uppgiftslämnande	Gallras efter 10 år	Filserver	
Underrätta andra myndigheter enligt underrättelseskyldighet	Underrättelse om eventuell felaktig utbetalning	Bevaras	Ciceron	Enligt Lag (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen.
	Underrättelse om felaktig folkbokföring	Bevaras	Ciceron	Enligt Folkbokföringslag (1991:481)

Verksamhetsområde 1.1.Ledning **Process** 1.1.6 Omvärld	**Processbeskrivning** Processen innehåller övergripande dokument för arbetet med kommunikation, samverkan och överenskommelser mellan kommunen och externa parter. Aktiviteterna för varumärkeshantering och kommunikation rör varumärkesarbete och logotyp. Träffa överenskommelser innefattar formella handlingar som redovisar ägandet, sammanträden och beslutande över kommunalförbund och gemensamt ägda bolag. Mölndals stad ingår i förbund så som GR, Vattenvårdförbundet för Göta Älv samt Kungsbacka/Lindomeån, FINSAM med flera. Mölndals stad samäger bolag som Förbo, Renova, Gryaab och Grefab.			
Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Hantera varumärke	Beslut om varumärkesplattform	Bevaras	Ciceron	Beslutas som nämndärende. Registreras som eget ärende med tillhörande nämndhandlingar.
	Visuell identitet	Bevaras	Ciceron	Beslutas av kommunfullmäktige.
	Underlag till arbete om varumärke och visuell identitet	Gallras vid inaktualitet	Filserver	Avser enkätsvar, arbetsprover och liknande.
	Förteckning över sociala medier	Uppdateras löpande	Sitevision: intranätet	Förteckning över aktuella sociala medier. Förteckning sociala medier - Intranät (molndal.se)
	Anvisning för kriskommunikation	Bevaras	Ciceron	Beslutas av stadsdirektör.
	Anvisning för kommunikation	Bevaras	Ciceron	Beslutas av stadsdirektör.
Kommunicera och samverka	Samarbetsavtal/Ägaravtal	Bevaras	Papper/Ciceron	
	Beslut om vem som representerar Mölndals stad i bolag och stiftelser	Bevaras	Ciceron	Beslutas av kommunfullmäktige.
Träffa överenskommelser	Kallelse till ägarråd och styrelse med kommunal- och vattenvårdsförbund	Gallras vid inaktualitet	Outlook/Filserver	Kommunstyrelsens presidium. Häri även kallelse till Förbundsstämma.

	Kallelse till styrelsemöte för gemensamt ägda bolag	Gallras vid inaktualitet	Outlook/Filserver	
	Protokoll till styrelsemöte för gemensamt ägda bolag	Gallras vid inaktualitet	Filserver	Företrädare för Mölndals stad.
	Ansökan om investering i utomstående verksamhet/Bidrag till ideell verksamhet	Bevaras	Ciceron	I diariefört ärende

	Ansökan och sammanställning kring Jobbskuggning	Bevaras	Ciceron	I det diarieförda ärendet. Rapporteras till kommunstyrelsen.
Hantera medborgarundersökning	Medborgarundersökning	Bevaras	Ciceron	
Internationellt samarbete	Inbjudning från vänorter	Gallras vid inaktualitet	Papper/Outlook/ Filserver	
	Ansökan om tillstånd till utlandsresa	Bevaras	Ciceron	I det diarieförda ärendet.
	Tillstånd till utlandsresa	Bevaras	Ciceron	I det diarieförda ärendet.
	Förslag till medlemskap i internationellt nätverk	Bevaras	Ciceron	I det diarieförda ärendet.
	Projektkatalog	Bevaras	Ciceron	I det diarieförda ärendet. Rapporteras årligen till kommunfullmäktige.
	Projektansökan	Bevaras	Ciceron	I det diarieförda ärendet. Hanterar finansiering, syfte med projekt.
Driva eller medverka i internationellt projekt	EU-projekt	Bevaras	Ciceron	I det diarieförda ärendet. Avser både projekt vi själva driver och andras vi delta i. Hanteras i enlighet med process *1.1.8 Driva projekt.*

Verksamhetsområde 1.1.Ledning	**Processbeskrivning**			
Process 1.1.7 Yttranden	Processen initieras av att nämnden har en skyldighet eller får möjlighet att yttra sig över en inkommen remiss eller liknande. Förvaltningen tar fram förslag på yttrande som sedan nämnd eller kommunstyrelse beslutar om. Processen rör hantering av externa remisser med tillhörande yttranden till exempel begäran om yttrande från statlig myndighet. Ärenden som innehåller yttranden av olika slag ska klassificeras under processen arbetet eller uppdraget hör till. Exempelvis ett yttrande rörande ny lagstiftning för val bör klassificeras som *1.4.3. Allmänna val* Ärenden som avses i den här processen skiljer sig från återkommande ärendetyper i specifika kärnverksamheter som exempelvis när Stadsbyggnadsförvaltningen yttrar sig rörande bygglov.			
Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Hantera yttrande	Inkommande remiss	Bevaras	Ciceron	
	Svar på remiss	Bevaras	Ciceron	
	Begäran om yttrande	Bevaras	Ciceron	
	Yttrande	Bevaras	Ciceron	
Hantera inkommande enkäter	Inkommande enkät	Gallras vid Inaktualitet/ Bevaras	Papper eller Filserver/ Ciceron vid bevarande	Om enkäten bedöms vara av stor betydelse för verksamheten ska den diarieföras och bevaras. Om enkäten bedöms vara av ringa betydelse för verksamheten ska den gallras. Förvaras hos handläggare.
	Svar på enkät	Gallras vid Inaktualitet/ Bevaras	Papper eller Filserver/ Ciceron vid bevarande	Om enkäten bedöms vara av stor betydelse för verksamheten ska den diarieföras och bevaras. Om enkäten bedöms vara av ringa betydelse för verksamheten ska den gallras. Förvaras hos handläggare.

Verksamhetsområde 1.Ledning **Process** 1.1.8 Driva projekt	**Processbeskrivning** I Mölndal finns ett arbete med att etablera en gemensam projektmodell för projekt som drivs i staden. Modellen heter PRIM (Projekt i Mölndal). Den här processen visar dokumenthantering för projekt som följer modellen. Utöver dokumentationen som listas nedan finns också politiska beslut i enhetlighet med process *1.1.1., 1.1.2* eller *1.1.3*. Det kan även finnas dokumentation för ekonomisk redovisning enligt process *2.4. Ekonomiadministration* eller upphandling och inköp enligt *2.5. Inköp*. Projektet ska klassificeras under processen arbetet eller uppdraget det hör till, till exempel bör ett EU-projekt klassificeras som *1.1.6. Omvärld* Den här processen är en så kallad generisk process som återkommer och bildar stomme i flera olika processer. Processen är inte en ledningsprocess i sig men används i Mölndals stad för att sätta generella regler rörande dokumenthantering för den här typen av aktiviteter. Om en ledning, stöd eller kärnverksamhet har arbete som drivs på detta sätt bör det hänvisas till den generiska processen i stället för att skapa lokala regler.			
Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Förbereda projekt	Projektbeställning	Bevaras	Ciceron	
Planera projekt	Projektplan	Bevaras	Ciceron	
Genomföra projekt	Ändringsbegäran	Bevaras	Ciceron	
	Statusrapport	Bevaras	Ciceron	
	Korrespondens	Bevaras	Ciceron	
	Korrespondens av tillfällig betydelse	Gallras vid inaktualitet	Outlook eller Filserver	
Avsluta projekt	Slutrapport	Bevaras	Ciceron	

Verksamhetsområde 1.Styrande process	**Processbeskrivning** Mölndal Stad har en modell för styrdokument där det skiljs mellan aktiverande och normerande dokument. Aktiverande dokument bestämmer på vilket sätt man ska gå tillväga för att uppnå ett visst mål. Det är ett dokument som är handlingsinriktat. Den här typen av dokument delas vidare in i strategier (för översiktlig nivå), program (för allmän nivå) och planer (detaljerade nivå) Normerande dokument redogör för vårt förhållningssätt till något. De kan även fungera som handbok för hur man ska agera i vissa frågor eller hur en tjänst ska utföras. Den här typen av dokument delas vidare in i policys (för översiktlig nivå), riktlinjer (för allmän nivå) och regler (detaljerade nivå).
Process 1.2.1 Hantering av styrdokument	

Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Hantera styrprinciper	Styrprinciper	Bevaras	Ciceron	Beslutas av kommunfullmäktige.
	Instruktion för stadsdirektör	Bevaras	Ciceron	Beslutas av kommunstyrelsen.
Hantera aktiverande dokument	Vision	Bevaras	Ciceron	Visionen ska ligga till grund för strategisk planering och utveckling för Mölndals stad.
	Strategi	Bevaras	Ciceron	Beslutas av kommunfullmäktige.
	Program	Bevaras	Ciceron	Ett program som beslutas av kommunstyrelsen gäller för samtliga nämnder. Ett program som beslutas av en nämnd gäller bara för den nämndens verksamhet. Gemensamt program för två eller flera nämnder beslutas av kommunstyrelsen och gäller för samtliga nämnder.
	Plan	Bevaras	Ciceron	Beslutas av nämnd.
Hantera policys	Policys	Bevaras	Ciceron	Beslutas av kommunfullmäktige.
Hantera riktlinjer	Riktlinjer	Bevaras	Ciceron	Kommunstyrelsen utfärdar riktlinjer för hur de av fullmäktige beslutade policydokumenten ska tillämpas.
	Förslag på riktlinjer till kommunstyrelsen	Bevaras	Ciceron	

	Yttrande över föreslagen riktlinje från nämnd	Bevaras	Ciceron	Diarieförs i ärendet för riktlinjen.
	Reglemente	Bevaras	Ciceron	Beslutas av kommunfullmäktige.
Hantera reglementen och arbetsordningar	Delegationsordning för nämnd	Bevaras	Ciceron	Beslutas av berörd nämnd.
	Arbetsordning	Bevaras	Ciceron	För kommunfullmäktige.
	Anvisning	Bevaras	Ciceron	Beslutas av stadsdirektör. Gäller för samtliga förvaltningar.
Hantera egen styrning	Rekommendation	Gallras vid uppdatering	Intranät	Behöver inte följas men utgör stöd. Beslutas av stadsdirektör.
	Anvisning för enskild förvaltning	Bevaras	Ciceron	Beslutas av förvaltningschef. Gäller för berörd förvaltning.
	Rekommendation för enskild förvaltning	Gallras vid uppdatering	Intranät	Behöver inte följas men utgör stöd. Beslutas av förvaltningschef.
	Instruktion	Gallras vid uppdatering	Intranät	Avser instruktioner som avdelningar/medarbetare upprättar. Obs! Utgör ej styrdokument.
	Mallar samt rutiner	Gallras vid uppdatering/ gallras vid inaktualitet	Intranät eller Filserver	Avser mallar och rutiner som avdelningar/medarbetare upprättar. Obs! Utgör ej styrdokument
	Handböcker	Gallras vid uppdatering/ gallras vid inaktualitet	Intranät eller Filserver	Avser handböcker, guider och råd som avdelningar/medarbetare upprättar. Obs! Utgör ej styrdokument
Hantera övrigt stöd som inte utgör styrdokument	Ägardirektiv	Bevaras	Ciceron	Beslutas av kommunfullmäktige.

	Aktieägaravtal	Bevaras	Ciceron	Beslutas av kommunfullmäktige. Häri ingår även eventuella tilläggsavtal.
Bestämmelser för allmänheten	Föreskrifter och avgifter	Bevaras	Ciceron	Avser till exempel avgiftstaxa för kopia av allmän handling, lokala ordningsföreskrifter.

Verksamhetsområde 1.1.Ledning **Process** 1.2.2 Tillsyn revision och granskning	**Processbeskrivning** Under verksamhetsåret genomför revisionen, med hjälp av sakkunnigt biträde, flertalet fördjupade och/eller uppföljande granskningar. Revisionen beställer en projektplan av sakkunnigt biträde som sedan godkänns av revisionen. Beställningen mynnar sedan ut i en granskningsrapport som översänd till berörda nämnd/nämnder för yttrande och hela granskningen avslutas genom föredragning i kommunfullmäktige. I slutet av verksamhetsåret lämnas en sammanfattande bedömning i revisionsberättelsen som överlämnas till kommunfullmäktige. I denna uttalar sig revisorerna i frågan om ansvarsfrihet för kommunstyrelsen och nämnderna. Beslut i frågan om ansvarsfrihet fattas därefter av kommunfullmäktige. Kommunens revisorers arbete med att utföra revision redogörs för i *Kommunens revisorers dokumenthanteringsplan*.			
Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Hantera revision	Revisionsberättelse	Bevaras	Ciceron	Avser revisionsberättelse som lämnas till kommunfullmäktige.
	Projektplan	Bevaras	Ciceron	
	Granskningsrapport	Bevaras	Ciceron	
	Yttrande från nämnd	Bevaras	Ciceron	
	Granskningsrapport uppföljning av internkontroll	Bevaras	Ciceron	Upprättas årligen i respektive nämnd och utskott. Expedieras också till kommunstyrelsen och kommunens revisorer. Ingår i enlighet med reglementet för intern kontroll som en del i nämndernas verksamhetsberättelse.

	Riskanalys och uppföljning av respektive verksamhets interna kontroll	Gallras efter 2 år	Hypergene eller Filserver	Riskanalys och uppföljning av kontroller i verksamheten utgör underlag till nämndens internkontrollplan och uppföljning av densamma.
	Delårsrapport	Bevaras	Ciceron	
	Uppdragsbrev avseende granskning av årsredovisning eller delårsrapport	Bevaras	Ciceron	Avser uppdrag som ges av kommunens förtroendevalda revisorer att utföra räkenskapsrevision. Digital signering via SignPort.

Verksamhetsområde 1.3 Organisering	**Processbeskrivning** Kommunfullmäktige beslutar vilka nämnder som ska finnas och väljer ledamöter. Nämnderna ansvarar för det dagliga arbetet inom kommunen, förbereder ärenden som ska beslutas av kommunfullmäktige och genomför beslut som fattas i kommunfullmäktige. Nämnderna förbereder även inför beslut i kommunstyrelsen.			
Process 1.3 Organisering				
Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Organisera nämnder	Beslut rörande nämnds-och utskottsorganisation	Bevaras	Ciceron	Beslutas av kommunfullmäktige. Registreras som eget ärende tillsammans med tillhörande nämndhandlingar.
Organisera verksamhet	Organisationsschema	Uppdateras löpande	Intranät	Publiceras och uppdateras på intranätet.
Val av ledamöter	Protokoll	Bevaras	Ciceron	
	Beslut	Bevaras	Ciceron	Beslut i kommunfullmäktige.
	Avsägelser	Bevaras	Ciceron	Ska vara skriftlig. Diarieförs i valärendet.

Verksamhetsområde 1.4 Demokrati och insyn	**Processbeskrivning** I processen ingår aktiviteter som garanterar medborgares rättigheter när det kommer till insyn i offentlig verksamhet, överklaganden av myndighetsbeslut och personlig integritet. De handlingar som uppkommer i aktiviteten skydda personlig integritet grundar sig i dataskyddsförordningen. Varje nämnd är personuppgiftsansvarig och ska föra ett register över alla personuppgiftsbehandlingar som sker i deras verksamheter. Inträffade personuppgiftsincidenter ska dokumenteras och i vissa fall anmälas till Integritetsskyddsmyndigheten. Vissa behandlingar behöver genomgå en konsekvensbedömning innan de kan påbörjas. Ansvarsskyldigheten i förordningen innebär att efterlevnad måste kunna påvisas. Större ställningstaganden och beslut ska därför dokumenteras. Varje år gör dataskyddsombudet en granskning av dataskyddsarbetet som ska redovisas för personuppgiftsansvarig.
Process 1.4.1. Allmänhetens insyn och överprövning/överklagande	

Aktivitet	Handlingstyp	Gallring	Verksamhetssystem	Anmärkning
Hantering av begäran om utlämnande av allmän handling	Begäran om att ta del av allmän handling	Gallras vid inaktualitet /Bevaras*	Papper eller Outlook/ Ciceron vid bevarande	Förvaras hos handläggare eller registrator. *I de fall begäran om att ta del av allmän handling leder till ett avslag ska själva begäran bevaras.
	Utlämnade med förbehåll, begäran om utlämnande	Bevaras	Ciceron	Avser utlämnande med förbehåll för forskning etcetera. Digital signering kan förekomma.
	Utlämnande med förbehåll, beslut	Bevaras	Ciceron	
	Begäran om betygskopia via e-tjänst	Gallras efter avslutat ärende/ Bevaras*	OpenE Platform/ Ciceron vid bevarande	Begäran gallras 14 dagar efter att ärendet har avslutats. *I de fall begäran om att ta del av allmän handling leder till ett avslag ska själva begäran bevaras.
	Svar på begäran om allmän handling	Gallras vid inaktualitet	Papper eller Outlook	Hos handläggare eller registrator.
	Avslag på begäran om att ta del av allmän handling (gäller även delavslag eller beslut om att ge ut den allmänna handlingen med	Bevaras	Ciceron	Förutom avslagsbeslutet (inkl. besvärshänvisning) ska även själva begäran om att ta del av allmän handling bevaras i ärendet i Ciceron.

	förbehåll)			
Skydda personlig integritet	Register över personuppgifts -behandlingar	Uppdateras löpande	Filserver	Förvaras på G: Kontaktpersonen för dataskydd ansvarar för att löpande uppdatera registerförteckningen på sin enhet.
	Begäranden från den registrerade	Gallras vid inaktualitet	Papper eller Outlook	Avser begäran om registerutdrag, ändring, radering och begränsning.
	Svar på begäran	Gallras vid inaktualitet	Papper eller Mina meddelanden	Avser begäran om registerutdrag, ändring, radering, begränsning.
	Avslag på begäran	Bevaras	Ciceron	Avser begäran om registerutdrag, ändring, radering, begränsning.
	Anmälan om personuppgiftsincident till tillsynsmyndigheten	Bevaras	Ciceron	Avser kopia på anmälan som görs via tillsynsmyndighetens e-tjänst.
	Dokumentation av personuppgiftsincident	Bevaras	Ciceron	Avser beskrivning av vad som har inträffat och hur det har hanterats.
	Konsekvensbedömning	Bevaras	Ciceron	Avser även handlingsplan och beslut om åtgärder, uppföljning.
	Beslut med anledning av ansvarsskyldighet	Bevaras	Ciceron	Avser större ställningstaganden och beslut av verksamhetsansvarig. Till exempel att påbörja viss personuppgiftsbehandling.
	Rapport för internkontroll av GDPR	Bevaras	Ciceron	Redovisas årligen för personuppgiftsansvarig.
	Personuppgiftsbiträdesavtal	Bevaras	Ciceron	Vid upphandling ingår personuppgiftsbiträdesavtalet i upphandlingsdokumentationen. Handlingen signeras digitalt via SignPort samt diarieförs.

Samtycke till behandling av personuppgifter	Gallras efter 2 år*/Gallras vid inaktualitet	Filserver eller Papper	*Gallras 2 år efter att samtycket har löpt ut eller att samtycket återkallats. Samtycken som ska förvaras i papper förvaras i pärm hos handläggare.
Samtycke till behandling av personuppgifter inkommit via e-tjänst	Gallras efter 2 år*	Filserver	*Gallras 2 år efter att samtycket har löpt ut eller att samtycket återkallats. Inkommit samtycke ska flyttas till filserver senast 14 dagar efter att det inkommit.
Återtagande av samtycke till behandling av personuppgifter	Gallras efter 2 år *	Filserver eller Papper	*Gallras 2 år efter att samtycket har återkallats.
Förordnande av dataskyddsombud	Bevaras	Ciceron	Beslutas av nämnd (delegationsbeslut).
Begäran om förhandssamråd med tillsynsmyndighet vid ny eller förändrad personuppgiftsbehandling	Bevaras	Ciceron	Vid konsekvensbedömning
Tillsynsmyndighetens bedömning i ärenden om förhandssamråd vid ny eller förändrad personuppgiftsbehandling	Bevaras	Ciceron	
Beslut från tillsynsmyndighet om förebyggande eller korrigerande åtgärder vid risk för eller konstaterad lagstridig personuppgiftsbehandling	Bevaras	Ciceron	
Beslut från tillsynsmyndighet i personuppgiftsincidentärenden	Bevaras	Ciceron	

	Beslut från tillsynsmyndighet i tillsynsärenden	Bevaras	Ciceron	
Överprövning/ överklaganden och omprövning	Överprövning/överklagande av beslut	Bevaras	Ciceron	Överprövning/överklagande diarieförs i det pågående ärendet.
	Föreläggande och meddelande från övre instans	Gallras vid inaktualitet	Outlook	Avser till exempel föreläggande om komplettering och yttranden samt meddelande om anstånd.
	Avvisning av för sent inkommen överprövning/ överklagande	Bevaras	Ciceron	
	Omprövningsbeslut	Bevaras	Ciceron	
	Yttrande till högre instans	Bevaras	Ciceron	
	Yttrande från motpart	Bevaras	Ciceron	
	Dom eller beslut från överinstans	Bevaras	Ciceron	
Laglighetsprövning	Laglighetsprövning av beslut	Bevaras		Obs! Tillhör samma ärende som det överklagade beslutet
	Föreläggande och meddelande från domstol	Gallras vid inaktualitet	Outlook	Avser till exempel föreläggande om komplettering och yttranden samt meddelande om anstånd.
	Yttrande till domstol	Bevaras		
	Yttrande från motpart	Bevaras		
	Dom eller beslut från överinstans	Bevaras		

2. Stödjande processer

Verksamhetsområde 2.Stödjande process	**Processbeskrivning** Informationsförvaltning innefattar alla funktioner som krävs för en planerad, systematisk och uthållig informationsförvaltning. Arkivhantering och registratur är delar av denna förvaltning men här ingår även informationssäkerhet och verksamhetsnära systemförvaltning
Process 2.1 Informations-förvaltning	Det systematiska informationssäkerhetsarbetet initieras med att identifiera verksamhetens informationstillgångar och sammanställa dessa i ett register. Informationstillgångarna ska vidare klassas i SKR:s system ”KLASSA” och en riskanalys ska göras. Klassning och riskanalys ska uppdateras och följas upp löpande. Inträffade informationssäkerhetsincidenter ska i vissa fall anmälas till en tillsynsmyndighet. Incidenter ska vidare dokumenteras och följas upp. Kommunikationsenheten ansvarar för leveranser enligt lag (2012:492) om pliktexemplar av elektroniskt material till Kungliga biblioteket.

Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Registratur	Medgivande för postöppning	Gallras vid anställningens upphörande	Papper eller Filserver	Förvaras hos registrator. Medgivande kan även samlas in via e-tjänst och förvaras på filserver/G:
	Korrespondens av tillfällig eller ringa betydelse	Gallras vid inaktualitet	Papper eller Outlook	Se kommunövergripande beslut KS 278/12. Förvaras hos handläggare.

	Korrespondens av betydelse	Bevaras	Ciceron	E-post, SMS, röstmeddelanden, meddelanden från social media skrivs ut. Om det inte går görs en tjänsteanteckning som diarieförs. Korrespondens av betydelse som förs i systemet Artvise ska skickas till registrator för registrering i Ciceron. Det är den enskilde handläggarens ansvar att göra en bedömning ifall handlingen ska diarieföras. Vid behov av diarieföring ska handläggaren skicka handlingarna från Artvise till sin nämnds registrator så att handlingarna diarieförs i nämndens diarium.
	Diarium, ej anslutet till e-arkiv Årslistor över diarieförda handlingar i ärendehanterings-system som inte är anslutna till e-arkivet	Bevaras	Papper	Registrator skriver årligen ut listor över alla ärenden dels i nummerföljd, dels efter initierare. Listorna arkivläggs tillsammans med de diarieförda handlingarna i den första volymen för respektive år. Arkivserien för ärendeakter, första volymen respektive år.
	Diarium, anslutet till e-arkiv	Bevaras	Ciceron	Utgör metadata i e-arkivet till diarieförda ärenden och handlingar. Sökbart för allmänheten via hemsida eller genom Ciceronapplikation för handläggare
	Ärendekort med handlingsförteckning i ärenden som inte arkiveras digitalt	Bevaras	Papper	När ärende avslutas skriver registrator ut ärendekort med handlingsförteckning som läggs först i ärendeakten.
	Diarieförda handlingar i ärenden som inte arkiveras digitalt	Bevaras	Papper	Avser till exempel handlingstyper som av juridiska skäl behöver bevaras i pappersformat.

	Diarieförda handlingar på papper som skannats in till ärenden som arkiveras digitalt	Gallras vid inaktualitet	Papper	Förvaras hos registrator. Handlingar kan gallras efter de skannats in i systemet Ciceron förutsatt att underskriven handling inte behövs för att kunna hävda juridisk giltighet. Pappershandlingar som ska bevaras ska förvaras hos registrator.
Informations-hantering	Informationshanteringsplan/ dokumenthanteringsplan	Bevaras	Ciceron	Beslutas av nämnd. Utgör styrdokument. Registreras som eget ärende tillsammans med tillhörande nämndhandlingar.
	Arkivbeskrivning	Bevaras	Ciceron	Häri ingår även beskrivning över myndighets allmänna handlingar enligt 4 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen, OSL (2009:400).
	Arkivförteckning	Uppdateras löpande	Visual Arkiv	Arkivredogörare förtecknar förvaltningens serier (som ska bevaras) i Visual arkiv.
	Anslutningsplan för digitala leveranser till stadens e-arkiv	Bevaras	Ciceron	Uppdateras en gång per år i januari.
	Enskilt gallringsbeslut	Bevaras	Ciceron	
Genomföra pliktleveranser till Kungliga biblioteket	Pliktexemplar	Gallras vid inaktualitet	Sitevision molndal.se	Kommunikationsenheten ansvarar för stadens pliktleveranser till Kungliga biblioteket.
Hantera systematiskt informations-säkerhetsarbete	Register över informationstillgångar	Uppdateras löpande	Filserver	Förvaras på G: Förvaltningarna ansvarar för att identifiera sina informationstillgångar.
	Sammanställning av informationsklassning	Uppdateras löpande	KLASSA	Avser till exempel säkerhetsåtgärdslista, upphandlingskrav.
	Riskanalys gällande informationssäkerhet	Bevaras	Ciceron	Avser även handlingsplan, beslut om åtgärder och riskacceptans.
	Anmälan om	Bevaras	Ciceron	Avser till exempel incidenter enligt NIS-direktivet och

	informationssäkerhetsincidenter till myndighet			säkerhetsskyddslagen. Handlingar som omfattas av försvarssekretess diarieförs i Ciceron men förvaras fysiskt i säkerhetsskåp.
	Dokumentation om informationssäkerhetsincidenter	Bevaras	Ciceron	Avser till exempel beskrivning av inträffad incident, beslut om åtgärder, uppföljning. Handlingar som omfattas av säkerhetsskydd diarieförs i Ciceron men förvaras fysiskt i säkerhetsskåp.

Verksamhetsområde 2.Stödjande process	**Processbeskrivning** Systemförvaltning innefattar aktiviteter som administrera, styra, förbereda och verkställa förändringsarbete med IT-stöd i drift. Systemförvaltningen ska även stödja användandet av IT-stöd. Arbete med systemförvaltning handlar om att följa verksamhetens behov och krav och tillgodose dessa genom att underhålla befintliga funktioner och tjänster men även implementera nya funktioner. Systemarkitektur hanterar teknisk design av hela eller delar av IT-system och IT-miljö. Service/supportavtal hanteras i enlighet med process *2.4. Inköp*.
Process 2.2 Systemförvaltning och arkitektur	

Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Hantera system och användarloggar	Loggar	Gallras efter 6 månader	Graylog, Kibana, Splunk, Elasticsearch, Windows-servrar	Används för spårbarhet och felsökning. Varierande lagringstid beroende på uppgifters karaktär och platsdimensionering för rotation av loggar. Gallring kan ske vid inaktualitet, KS beslut om gallring av handlingar av tillfällig eller ringa betydelse KS 278/12 men senast efter 6 månader. Kan även avse ytterligare verksamhetssystem.
	E-postloggar	Gallras efter 30 dagar	Exchange	
	Kalenderbokningar	Gallras efter 2 år	Microsoft Outlook	

Hantera surfloggar	Surfloggar	Gallras efter 6 månader	Centralt loggningssystem och brandvägg	Gallring kan ske vid inaktualitet, KS beslut om gallring av handlingar av tillfällig eller ringa betydelse KS 278/12 men senast efter 6 månader.
Hantera säker kommunikation till medborgare	Logg över försändelser	Gallras efter 6 månader	Digital post, Outlook Plug-in	Gallring kan ske vid inaktualitet, KS beslut om gallring av handlingar av tillfällig eller ringa betydelse KS 278/12 men senast efter 6 månader.
Hantera e-tjänster i stadens e-tjänstplattform Open EPlatform	Ansökningar	Gallras senast 1 år efter avslutat ärende	Open EPlatform	Handlingar inkomna till stadens e-tjänstplattform Open EPlatform gallras efter 1 år. Handlingar som ska bevaras eller som har en längre gallringsfrist ska föras över till/förvaras i respektive verksamhetssystem. Jämför respektive process för specifika bevarande/gallringsfrister.
Hantera digital signatur	Digital signering	Gallras efter 60 dagar	SignPort	Mölndals stad använder sig av lösningen SignPort sedan november 2024 för signering av digitala handlingar som kräver underskrift. Handlingar som signeras genom SignPort gallras efter 60 dagar i SignPort. För hantering och gallring av olika handlingstyper där digital signering genom SignPort används se respektive handlingstyp i dokumenthanteringsplan.
Hantera säkra meddelanden	Säkra meddelanden	Gallras efter 30 dagar	Trusted dialog	Information som skickas och tas emot genom säkra meddelanden gallras efter 30 dagar. Handlingar som ska bevaras eller som har en längre gallringsfrist ska föras över till/förvaras i respektive verksamhetssystem. Jämför respektive process för specifika bevarande/gallringsfrister.
Förvalta system	Teknisk systemdokumentation	Uppdateras löpande	Databas	Gallras när system avvecklats.
	Systemdokumentation	Bevaras	Ciceron	Systemansvarig ansvarar för att nödvändig systemdokumentation bevaras. Systemdokumentation tillhörande system som är anslutna till e-arkivet ska bevaras. Ingår i anslutningsrapport.
	Systeminventering	Uppdateras löpande	Databas	Gallras när systemet avvecklats.
Hantera fel	Felanmälan	Gallras vid inaktualitet	Nilex Service Platform	Sparas som kunskapsdatabas. Kan gallras när IT-avdelningen inte längre har behov av informationen.

Hantera beställning av verksamhetsstöd	Beställningar av verksamhetsstöd	Gallras vid inaktualitet	Nilex Service Platform	Sparas som kunskapsdatabas. Kan gallras när IT-avdelningen inte längre har behov av informationen.
Hantera backup	Säkerhetskopior – virtuella maskiner	Gallras efter 14 dagar	Diskbackup	Avser servrar och databaser. Säkerhetskopia utgör inte allmän handling enligt Tryckfrihetsförordningen. Databas i backupsystemet.
	Säkerhetskopior - filbackup	Gallras efter 30 dagar	Diskbackup	Säkerhetskopia utgör inte allmän handling enligt Tryckfrihetsförordningen.
	Bandbackup	Gallras efter 6 månader	Band	Katastrofbackup. Säkerhetskopia utgör inte allmän handling enligt Tryckfrihetsförordningen.
Administrera konton och behörigheter	Användarkonto personal och elever	Gallras efter 90 dagar*	Active Directory	Automatisk gallring sker 90 dagar efter avslutad anställning eller skolgång.
	Kontouppgifter	Gallras efter 90 dagar*	Identity Manager	Automatisk gallring 90 dagar efter avslutad anställning eller skolgång. Användarnamn och e-postadresser bevaras för att inte återanvändas. Personnummer bevaras ifall person återkommer till anställning.
	Behörighetsgrupper	Gallras vid inaktualitet	Active Directory	
	Externa konton	Gallras vid inaktualitet	Active Directory	Avser konsultkonton, externa användare samt praktikanter.

Verksamhetsområde 2.Stödjande process	**Processbeskrivning** Personaladministration omfattar aktiviteter som bland annat rör anställning, entledigande, löner, tjänstgöring, befogenheter med mera.			
Process 2.3 Personal-administration				
Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Verksamhetsområde 2. Stödjande process	**Processbeskrivning** Stadens rekryteringsprocess hanteras i IT-verktyget Visma recruit. Via det skapas annonser, hanteras inkomna ansökningar, urval och kommunikation med kandidater såsom att boka intervjutider, meddelande om att man inte gått vidare i processen och välkommen t ill Mölndal-hälsning. Rekryteringsprocessen innehåller följande steg: ta fram behovsanalys och kravprofil, säkerställ behov av omplacering eller företrädesrätt, annonsera, gör ett första urval, håll intervjuer, ta referenser, fatta beslut om anställning och avsluta rekryteringen.			
Process 2.3.1. Hantera kompetens-försörjning	Introduktion: Staden erbjuder en central introduktion för nyanställda, men varje avdelning har också egna rutiner för introduktion av nya medarbetare. Anställningsavtal och handlingar kopplade till ansökan, såsom yrkeslegitimation, läggs i personalakt. I processen *2.3.1 Hantera kompetensförsörjning* kommer benämningen personalakt att innefatta både fysiska och digitala personalakter. Från och med maj 2026 skannar Löneenheten in fysiska personalakterna till ett digital arkiv. Hantering av ärenden kring rehabilitering sker i IT-verktyget Adato av chef. Arbetsskador och tillbud registrerar medarbetaren själv i Stella. Övrig dokumentation kring en anställd såsom anteckningar från medarbetarsamtal, lönesamtal eller eventuella andra händelser som behöver dokumenteras sker i Novi.			
Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**

Rekrytera och introducera personal	Platsannons	Gallras vid inaktualitet	Visma recruit	I det fall en rekryteringskonsult anlitas öppnas ett ärende i diariet (Ciceron) och annonsen bevaras med övriga handlingar.
	Ansökningshandlingar, anställd Löneenheten	Bevaras/ Se anmärkning	Visma recruit eller personalakt	Ansökningshandlingar inkluderar handlingar som CV och personligt brev Pappersansökningar skannas in till Visma Reqruit.och efter två år gallras dem i systemet men bevaras i personalakt I det fall en rekryteringskonsult anlitas sparas en sammanställning av de sökande samt CV och annons i det diarieförda ärendet. Skickas till registrator för diarieföring
	Ansökningshandlingar, ej anställda	Gallras efter 2 år	Visma recruit	Ansökningar inkluderar handlingar som CV, personligt brev med mera.
	Ansökningshandlingar, anställd timvikarie Vikarieenheten	Gallras efter 2 år	Visma recruit	Villkor för anställning och betyg för anställd timvikarie sparas i digital personalakt i lönesystemet.
	Intyg från anställd som är medborgare i land utanför EU och EES	Gallras 1 år efter avslutad anställning	Novi	Häri ingår anteckning om uppehållstillstånd. Arbetsgivaren är skyldig att under anställningstiden och under minst tolv månader därefter behålla en kopia av de handlingar som visar att den anställde har tillstånd att vistas och arbeta här eller är undantagen från skyldigheten att ha arbetstillstånd. Häri ingår även kopia på ID-handling och giltigt uppehållstillstånd om kandidaten är tredjelandsmedborgare.

	Underlag för kvalifikation	Gallras 1 år efter ålderspension	Personalakt	Underlag för kvalifikation på den som anställs finns i personalakt, till exempel lärarlegitimation eller annan yrkeslegitimation, examensbevis, betygskopior, körkortsbevis. Betygskopior från ej antagna sökanden gallras
	Spontanansökningar, arbete och sommarjobb	Gallras vid inaktualitet	Outlook eller Papper	
	Spontanansökningar, examensarbete och praktikplatser	Gallras vid inaktualitet	Outlook eller Papper	
	Delegationsbeslut, anställning	Bevaras	Ciceron	I det fall en rekryteringskonsult anlitas registreras delegeringsbeslut även i det diarieförda ärendet. Registreras idag i samlingsärende under process *1.1.4 Verksamhetsledning*. Vikariat kortare än 6 månader är verkställighet och kräver inget delegeringsbeslut.
	Anställningsavtal	Bevaras	Personalakt	Anställningsavtal signeras digitalt och förvaras i personalakt.
	Information som lämnas av arbetsgivaren i samband med anställning	Gallras 1 år efter ålderspension	Personalakt	Avser bland annat information om tystnadsplikt, hygienföreskrifter med mera som kan läggas in under övrig information av chef. Övrig information är en del av anställningsavtalet
	Anmälan och beslut om bisyssla	Gallras 1 år efter Ålderspension	Novi	

	Information om närmast anhörig, kontaktuppgifter	Kontinuerlig uppdatering	Filserver eller Personec	Medarbetare registrerar uppgifterna i Självservice. I vissa fall finns ytterligare hanteringar på enheten.
	Anmälan, yttranden och beslut i AD, DO eller liknande instanser	Bevaras	Ciceron	
Hantera flexibla arbetsformer för vårdnadshavare	Begäran/förfrågan om flexibla arbetsformer	Gallras efter 5 år	Novi	
	Beslut om flexibla arbetsformer	Gallras efter 5 år	Novi	
	Avslag om flexibla arbetsformer	Gallras efter 5 år	Novi	
Kontrollera i belastningsregister	Utdrag ur belastningsregister inom grundskolan, förskolan och skolbarnomsorgen	Gallras vid inaktualitet	Papper	Utdraget visas för ansvarig chef eller rekryterare. I Personec/timecare markeras att utdraget visats upp.
	Utdrag ur belastningsregister för personal som arbetar med uppgifter beslutade enligt 9 § LSS	Gallras efter 2 år	Papper	Utdraget visas för ansvarig chef eller rekryterare som förvarar kopia på utdraget.
	Övriga utdrag ur Belastningsregistret	Gallras vid inaktualitet	Papper eller Outlook	Utdraget visas för ansvarig chef eller rekryterare. I Personec/timecare markeras att utdrage visas upp.
Hantera rehabilitering	Dokumentation gällande rehabilitering	Gallras 1 år efter ålderspension	Adato	Avser bland annat rehabiliteringsutredning, personanteckningar, sjukhistorik och övrig dokumentation kopplat till rehabärendet såsom eventuellarbetsförmågeutredning. Inkomna pappershandlingar i rehabärenden skannas och kopplas till Adato. Pappershandlingen kan gallras efter skanning. Innan 2012 lades hela rehabutredningen i personalakten i särskilt kuvert. Efter 2012 hanteras allt i verksamhetssystemet.

Hantera disciplinära åtgärder	Beslut om skriftliga varningar	Bevaras/ Gallras vid inaktualitet	Novi och personalakt	Förvaras I personalakt. Skannas även in till Novi. Den inskannade handlingen till Novi gallras vid inaktualitet.
	Mötesanteckningar, medvetandegörandeåtgärder	Gallras 1 år efter ålderspension eller vid inaktualitet	Novi	Hanteras från och med september 2019 digitalt i Novi. Har tidigare förvarats i Adato eller på papper hos chef.
	Övriga mötesanteckningar eller anteckningar kring medarbetaren	Gallras 1 år efter ålderspension eller vid inaktualitet	Novi	Avser chefs mötesanteckningar. Avser till exempel, enskilda händelser, kränkningar.
Utredning kränkande särbehandling	Färdigställd utredning om kränkande särbehandling	Gallras 1 år efter ålderspension	Novi	Förvaras i personalakt i specifika fall.
Kompetensutveckla personal	Intyg över genomgången utbildning	Gallras 1 år efter ålderspension	Personalakt	Behörighetsgivande utbildning/bevis/intyg ska läggas i personalakt. * Om intyget kommer in på papper så läggs det i personalakt
	Handlingar rörande interna utbildningar	Gallras vid inaktualitet	Infocaption	
	Interna utbildningar och statistik över genomgången utbildning	Gallras vid inaktualitet	Filserver	Avser internt framtagen utbildning för internt användande samt statistik över deltagande. Avser även färdiga utskickade utbildningar.
	Handlingar rörande utbildningar med externa konsulter	Gallras vid inaktualitet	Filserver	Upphandling av utbildningar hanteras enligt process *2.5. Inköp.*

	Ansökan om jobbskuggning	Bevaras	Ciceron	
	Uppsägning på egen begäran	Bevaras	Personalakt	Avsluta anställning på egen begäran. Förvaras i personalakt
Förändra och avsluta anställning	Uppsägningsbesked/ avskedsbesked	Bevaras	Personalakt	Detta kan till exempel ske p.g.a. arbetsbrist, personliga skäl, ålderspension. Förvaras i personalakt
	Överenskommelser/avtal om avgångsvederlag	Bevaras	Personalakt	Förvaras i personalakt.
	Varsel/underrättelse inför uppsägning/avsked.	Gallras 1 år efter ålderspension	Novi	Original skickas till medarbetare och kopia förvaras i Novi.
	Kommunikation kring att tidsbegränsad anställning upphör	Gallras vid inaktualitet	Papper	Avser besked och svar gällande tidsbegränsade anställningar och företrädesrätt. Notering görs i Winlas.
	Beslut om kommunal tjänstepension	Gallras 1 år efter ålderspension	Personalakt	Förvaras i personalakt
	Tjänstgöringsintyg	Bevaras	Personalakt	
	Tjänstgöringsbetyg	Bevaras	Personalakt	
	Arbetsgivarintyg	Se anmärkning		Arbetsgivarintyg hanteras digitalt via arbetsgivarintyg.nu förvaras ej hos Mölndals stad.

Förändra och avsluta anställning	Beslut om pension med matrikelutdrag (SPV)	Bevaras	Personalakt	Förvaras i personalakt. SPV står för statens tjänstepensionsverk.
	Pensionsbrev om efterlevandepension	Bevaras	Personalakt	Förvaras i personalakt.
	Beslut om kommunal tjänstepension	Gallras 1 år efter ålderspension	Personalakt	
	Nej tack till anställning	Gallras 10 år efter pension	Papper	När individ tackat nej till erbjudande om anställning som erbjuds i samband med företrädesrätt eller tacka nej till konvertering. Förvaras hos förhandlingsansvarig.
	Omplaceringsutredning	Gallras 1 år efter ålderspension	Novi	
	Avslutningssamtal	Gallras vid inaktualitet	Novi	Avser eventuell dokumentation chefer gör under ett avslutningssamtal med medarbetare.
	Avslutningsenkät	Gallras vid inaktualitet	InSurvey	

Verksamhetsområde 2. Stödjande processer	**Processbeskrivning** Dokument och uppgifter kring löner och förmåner hanteras främst i stadens lönesystem Personec. En del information inkommer via blanketter som fylls i av chef och eller medarbetare och skickas till löneenheten för hantering i lönesystemet.
Process 2.3.2. Administrera löner och förmåner	I processen *2.3.1. Hantera kompetensförsörjning* kommer benämningen personalakt att innefatta både fysiska och digitala personalakter. Från och med maj 2026 skannar Löneenheten in fysiska personalakterna till ett digitalt arkiv. Hantering av friskvårsbidrag sker i dagsläget via företaget Epassi.

Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Hantera underlag för löner, arvoden och förmåner	Persondata ur Personec, anställningsmatrikel, personuppgifter	Bevaras	Personec	All information före 1999 utskrivet och finns i personalakt. Arkiveras digitalt i samråd med stadsarkivet.
	Anställningsavtal	Bevaras	Personalakt	Förvaras i personalakt Se process 2.3.1. *Hantera kompetensförsörjning*
	Överflyttning till annan enhet	Gallras efter 2 år	E-tjänst	Uppgifterna finns i lönesystemet.
	Anställningsavtal för timavlönade	Bevaras	Personalakt	Förvaras i personalakt.
	Underlag för anställning för månadsavlönade	Gallras efter 2 år	Personalakt	
	E-tjänst, Förändring av lön utanför löneöversyn samt lönetillägg	Gallras efter 10 år (I E-tjänst gallras handlingarna efter 1 år)	Personalakt	Efter att hantering utförts i lönesystemet flyttas handlingen över till personalakt.

	Beslut om högriskskydd för arbetstagare med omfattande korttidsfrånvaro	Gallras vid inaktualitet	Papper eller filserver	Hos löneenheten. Rapporteras till Försäkringskassans databas.
	Ansökan och beslut om lönebidrag	Gallras vid inaktualitet	Papper	Registreras i Arbetsförmedlingens databas. Hos löneenheten.
	Utmätningsbeslut	Bevaras	Personalakt	
	Jämkningsbeslut	Gallras efter 10 år	Personalakt	Inläsning varje månad från Skatteverket. Hos löneenheten.
	Friskvårdsersättning	Gallras vid inaktualitet	Epassi	Sparas digitalt hos Epassi, förutom enstaka anställningar som inte kan integreras, exempelvis i anonymitetsskyddade.
	E-tjänst, ansökan om kollektivtrafikkort	Gallras efter 10 år (i e-tjänsten gallras handlingar efter 1 år)	Personalakt	Handlingarna flyttas över från e-tjänsten till personalakt.
	Redovisning av övertid	Bevaras	Personec	

Betala ut lön	Reseräkning/ traktamente	Bevaras	Personec	
	Förtroendemannaredovisning	Bevaras	Personec	Digitalt i lönesystemet
	Förtroendemannaredovisning Förlorad arbetsinkomst	Gallras efter 10 år	Filserver	
	Förtroendemannaredovisning, egen ledsagare	Bevaras	Papper	
	Lönefil	Gallras efter 10 år	Filserver	Hos systemförvaltare
	Kopia på utbetalningsorder	Gallras efter 2 år	Filserver	
	Lönesamtal	Gallras 3 år eller vid anställningens upphörande	Novi	
	Överläggningsmötesanteckningar vid lönerevision	Bevaras	Filserver	Förvaras i kronologisk förbundsordning.
	Avstämningsprotokoll med respektive fackförbund	Bevaras	Filserver	

	Förhandlingsprotokoll med respektive fackförbund	Bevaras	Papper eller Ciceron	Protokoll upprättas digitalt och signeras digitalt genom SignPort och diarieförs därefter. I de fall ett förhandlingsprotokoll upprättas i pappersformat ska justerat protokoll skickas till huvudregistrator för diarieföring oh för förvaring av pappershandlingen.
Hantera närvaro och frånvaro	Slutligt förhandlingsunderlag	Gallras efter 5 år	Personec P Förhandling	Lönelistor innehållandes budlön med mera som skickas till fackförbunden i den årliga lönerevisionen.
	Tidrapportering avser timanställda och månadsanställda	Bevaras	Personec	
	Ledighetsansökan kortare än 6 månader	Gallras efter 2 år	E-tjänst	
	Ledighetsansökan längre än 6 månader	Bevaras	Personalakt	Gäller samtliga typer av ledighet t.ex. föräldraledighet, tjänstledighet etc. Förvaras i personalakt.
	Frånvaro	Bevaras	Personec	Avser till exempel semester, studieledighet, vård av barn, föräldraledighet, sjukdom
	Information om semesterväxling	Bevaras	Personec	Avser ansökan och beslut om semesterväxling. Den anställde gör själv ansökan direkt i Personec.
	Läkarintyg	Gallras efter 2 år eller vid inaktualitet Se anmärkning	Adato eller papper	Om ett läkarintyg sparas i Adato gallras det efter två år. Om chef förvarar det i papper ska det gallras vid inaktualitet men senast efter två år.

	Semesterlistor	Gallras vid inaktualitet	Filserver	Avser till exempel lista över personalens ledigheter över sommaren.

Verksamhetsområde 2. Stödjande process	**Processbeskrivning** Till ekonomiadministration hör till exempel bokföring, uppföljning och bokslut.
Process 2.4 Ekonomi-administration	Förvaltningens bokföring sker i kommunens gemensamma ekonomisystem. Stadens leverantörsfakturor finns hos stadsledningsförvaltningen avdelningen för ekonomi- och hållbarhetsstyrning. Social- och arbetsmarknadsförvaltningen hanterar de leverantörsfakturor som administreras via det sociala verksamhetssystemet. Det genomfördes en förändring i bokföringslagen under 2024 som trädde i kraft 2024-07-01. Förändringen innebär att bokföringsmaterial nu kan bevaras elektroniskt. Budget och ekonomirapporter ingår i process *1.1.4 Verksamhetsledning* och ekonomisk statistik ingår i process *1.1.5 Myndighetsredovisning*.

Aktivitet	Handlingstyp	Gallring	Verksamhetssystem	Anmärkning
Fakturera kund	Inkassokrav	Gallras efter 7 år	Ekonomisystemet	Inga listor tas ut. Registreras på kund i ekonomisystem.
	Fakturajournal	Gallras efter 2 år	Ekonomisystemet	
	Krediteringar	Gallras efter 7 år	Filserver	Från 20240701 hanteras krediteringar digitalt. Närarkiv för ekonomihandlingar, avser äldre krediteringar som är i pappersformat.
	Kundfakturor	Gallras 7 år efter det att sista fakturan är fullbetald alternativt Avslutad	Ekonomisystemet	Fakturakopia är utskrivningsbar. Registreras på kund i ekonomisystemet.

	Kundregister	Gallras 7 år efter det att sista fakturan är fullbetald alternativt avslutad	Ekonomisystemet	Registreras på kund i ekonomisystemet.
	Medgivandeblanketter autogiro	Gallras vid inaktualitet	Filserver	Gallring sker när autogirot upphör att gälla, dvs när avanmälan görs eller kunden avlider.
	BG Max-listor, betalning av kundfakturor	Gallras efter 7 år	Filserver	
	Bokföringsjournal (inbetalningar)	Gallras efter 7 år	Filserver	
	Fakturaflöden	Gallras efter 7 år	Proceedo	Här avses vem som har kontrollerat och attesterat en faktura/utbetalningsorder samt vilken kontering som valdes. Fakturans flöden skapas och är återsökningsbara i systemet för fakturahantering.
	E-tjänst, Attestant	Gallras efter 10 år	Filserver	
	E-tjänst, Nya användare	Gallras efter 10 år	Filserver	
	Korrespondens med leverantörer	Gallras vid inaktualitet	Outlook	
	Skannade leverantörsfakturor och utbetalningsordrar	Gallras efter skanning/ inläsning	Ekonomi-fakturahanteringssystem	Sedan 20240701 skannas fakturorna in till ekonomi-fakturahanteringssystemet.
	Leverantörsfakturor, elektroniska bilder i stadens fakturahanteringssystem	Gallras efter 7 år	Proceedo	Här avses den inskannade bilden/skapade bilden av e-faktura och skannad faktura.

	Leverantörsfakturor och bokföring för EU-projekt	Bevaras/gallra s enligt gällande EU-regler	Papper eller Filserver	Bevaras på respektive förvaltning. Ansvaret ligger på respektive enhet/avdelning/förvaltning. Tiden som underlagen ska sparas kan variera. Se process *1.1.6 Omvärld.*
	Leverantörsfil	Gallras efter 7 år	Filserver	
	Fakturaflöden	Gallras efter 7 år	Fakturahanteringssystemet	Här avses vem som kontrollerat och attesterat en faktura/utbetalningsorder samt vilken kontering som valdes. Fakturans flöden skapas och är återsökningsbara i systemet för fakturahantering.
	Leverantörsregister	Gallras 7 år efter sista affärsrelation med leverantören.	Ekonomisystem	
	Makulerade fakturor	Gallras efter 7 år	Fakturahanteringssystemet	
	Underlag reverserade fakturor	Gallras efter 7 år	Filserver	
	Bokföringsfiler från fakturahanteringssystemet till ekonomisystemet	Gallras efter 7 år	Filserver	
	Bokföring utbetalning	Gallras efter 7 år	Filserver	
Kassahantering	Dagrapport	Gallras efter 2 år	Filserver	
	Kassarapporter, inkl. avslut kortterminaler	Gallras efter 7 år	Ekonomisystemet	Dagsavslut sparar med verifikat i ekonomisystemet eller lokalt på förvaltningen.
	Kontoutdrag plusgiro/bankgiro	Gallras efter 7 år	Ekonomisystemet	Underlaget sparas med verifikatet i ekonomisystemet.
	Placeringar, beslut och underlag	Gallras 2 år efter att placeringen har löpt ut	Filserver	
	Upplåning	Bevaras	Ciceron	

	Verifikationer	Gallras efter 7 år	Ekonomisystemet	Underlaget sparas med verifikatet i ekonomisystemet.
Hantera del- och helårsbokslut	Årsbokslut, specifikationer	Bevaras	Ekonomisystemet	
	Delårsbokslut, specifikationer	Gallras efter 7 år	Ekonomisystemet eller Filserver	
	Checklistor, vid del- och helårsbokslut	Gallras efter 7 år	Ekonomisystemet eller Filserver	
	Delårsrapport	Bevaras	Ciceron	I det diarieförda ärendet.

	Årsredovisning	Bevaras	Ciceron	Registreras som eget ärende
	Rapportpaket från bolag	Gallras efter 7 år	Filserver	Varje bolag lämnar in ett rapportpaket årligen som ingår i underlaget till stadens koncernredovisning/sammanställd redovisning. Bolagen fyller även i en mall för koncernintern handel mot investering.
	Koncernredovisning/ sammanställd redovisning	Gallras efter 7 år	Filserver	Koncerntablå bestående av resultat- och balansräkning samt underlag för kassaflödesanalys.
Redovisning, kommunalskatt, generella statsbidrag och moms	Momsredovisning	Gallras efter 7 år	Filserver	
	Redovisnings-räkning med specifikation	Bevaras	Ekonomisystemet	Underlaget sparas med verifikatet i ekonomisystemet.
	Kontoutdrag skattekontot	Gallras efter 7 år	Filserver	
	Bankbehörighet er	Gallras efter 7 år	Filserver	Avtal med banken gällande behörigheter för anställda i Mölndals stad.
	Månadsvisa meddelanden inkl. specifikation för	Gallras efter 7 år	Ekonomisystemet	

	avräkning av kommunalskattemedel med mera			
	Underlag för kostnadsutjämning mellan kommuner, statsbidrag med mera enligt gällande bidrags- och utjämningssystem för kommuner och regioner	Bevaras	Filserver	Finns hos SCB. Avser redovisningsräkning, inrapporterad skattesats samt underlag för kostnadsutjämning.
	Reavinstberäkning vid markförsäljning	Gallras efter 7 år	Ekonomisystemet	Underlaget sparas med verifikatet i ekonomisystemet.
	Kontoplan/kodplan	Bevaras	Ciceron	
	Huvudbok	Bevaras	Ekonomisystemet	
	Anläggningsreskontra	Gallras 7 år efter anläggningen slutar nyttjas	Ekonomisystemet	Anläggningar som ej nyttjas utrangeras och märks upp i ekonomisystemet. Ursprunglig aktiveringsblankett omfattas av gallringsprincipen. Gallringsfrist gäller exklusive de utdrag som ingår i bokslutsspecifikationer.
	Bokföringsorder	Gallras efter 7 år	Ekonomisystemet	Underlaget sparas med verifikatet i ekonomisystemet.
Hantera krav och fordringar	Inkassoärenden, avslutade	Gallras 1 kalenderår efter avslutat ärende	Kravsystemet	Ärendet måste ligga kvar i kravsystemet 1 kalenderår efter slutreglering. Kontrolluppgift lämnas på inbetald ränta till Skatteverket.

	Inbetalningar bankgiro/plusgiro	Gallras efter 7 år	Filserver	Handlingstypen hanteras endast digitalt sedan 2025-06-01.
	Ärenden överlämnade till kronofogden	Gallras 1 år efter slutreglering	Kravsystem	
	Pantbrev, ansvarsförbindelser	Återsändes vid inaktualitet	Papper	Kapitalförvaltning. Värdehandlingsarkiv för ekonomihandlingar.
	Skuldförbindelser	Återsänds makulerade till låntagare vid inaktualitet	Papper	Värdehandlingsarkiv för ekonomihandlingar.

Hantera utlån inkl. s.k. ränte- och amorteringsfria lån.	Amorteringsplaner	Gallras vid inaktualitet	Papper	Värdehandlingsarkiv för ekonomihandlingar.
	Kvitton på återlämnande panter och ansvarsförbindelser	Bevaras	Papper eller Filserver	Värdehandlingsarkiv för ekonomihandlingar. Borgensförbindelser finns även hos Kommuninvest. G:\Slf\Ekonomi\Stadsövergripande processer\Bokslut/Borgen och engagemangsbesked
Förvaltade donationsfonder	Testamente	Bevaras	Papper	Samtliga donationsfonder är avslutade. Avslutade ärenden förvaras i respektive stiftelse/fonds arkiv.
	Ansökan om medel	Gallras efter 2 år	Ciceron	Från 20250901 förvaras denna handlingstyp på filserver. Om handlingstypen inkommer i pappersformat skannas den och förvaras digitalt.
	Stadgar	Bevaras	Ciceron	
	Årsbesked, kopior på deklarationer, bankutdrag	Bevaras	Ciceron	
	Utdelningsdokumentation	Bevaras	Ciceron	
	Korrespondens av betydelse	Bevaras	Ciceron	
	Ansökan till länsstyrelsen eller Kammarkollegiet om att avsluta fond	Bevaras	Ciceron	
	Beslut från länsstyrelsen eller Kammarkollegiet om att avsluta fond	Bevaras	Ciceron	

Verksamhetsområde 2.Stödjande process	**Processbeskrivning** Kommuners och myndigheters inköp styrs av Lagen om Offentlig Upphandling (LOU). Enligt LOU ska inköp ske på bestämda sätt. Lagens syfte är att myndigheten ska köpa de varor/tjänster som bäst som uppfyller kraven till den lägsta möjliga totalkostnad för det aktuella inköpet. Upphandling sköts i de flesta fall av stadens inköp- och upphandlingsenhet vars främsta uppgift är att genomföra upphandlingar av varor och tjänster på uppdrag av stadens olika verksamheter
Process 2.5 Inköp	

Verksamhetsområde 2.Stödjande process	**Processbeskrivning** Upphandlingar i Mölndals stad styrs genom stadens Upphandlingspolicy som hanteras i enlighet med processen *1.1.4. Verksamhetsledning.* Stadens upphandlingsverksamhet ska vara strategisk och präglas av såväl ett proaktivt arbetssätt som av ett totalkostnadstänkande. En årlig plan avseende planerade upphandlingar fastställs av inköp- och upphandlingsenheten i dialog med förvaltningarna. Stadens inköp och upphandlingar ska kontinuerligt följas upp såväl på en strategisk som på en operativ nivå. En årlig rapport och analys över stadens upphandlingar och inköp tas fram av inköp- och upphandlingsenheten.
Process 2.5.0 Ledning och uppföljning av upphandlingar	

Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Planering och uppföljning	Årlig upphandlingsplan	Bevaras	Ciceron	En årlig plan avseende planerade upphandlingar fastställs av inköp- och upphandlingsenheten i dialog med förvaltningarna.
	Inköpsbokslut	Bevaras	Ciceron	En årlig rapport och analys över stadens upphandlingar och inköp.
	Samlingsfullmakt för bolagssamverkan	Bevaras	Ciceron	Ett samlingsärende för alla samlingsfullmakter. Namnge samlingsfullmakten med bolagsnamn. Samlingsfullmakt för bolagssamverkan i upphandling, direktupphandling och förnyad konkurrensutsättning. Handlingen signeras digitalt via SignPort.

Verksamhetsområde 2. Stödjande process **Process** 2.5.1 Upphandling av varor och tjänster som beslutas av politisk nämnd	**Processbeskrivning** Upphandlingar till ett värde överstigande belopp som anges i B1 (delegationsordningen för KS) och därmed beslutas av kommunstyrelsens arbetsutskott eller kommunstyrelsen bevaras. Alla aktiviteter eller handlingstyper förekommer inte för alla upphandlingar. Avseende upphandlingar som görs i samverkan med inköpscentral finns handlingarna hos respektive inköpscentral. I det diarieförda ärendet finns endast tjänsteskrivelse och beslut att samverka i upphandling. Respektive upphandling utgör eget ärende i Ciceron. Diarieföring i Ciceron sker när avtal är tecknat, dessförinnan råder upphandlingssekretess och ärendet hanteras av respektive handläggare. När alla handlingar som ska diarieföras har diarieförts avslutas ärendet. Särskilda regler för byggentreprenader och vissa konsulttjänster, se process *2.6. Lokalförsörjning* För överprövning se process *1.4.1. Allmänhetens insyn och överprövning/överklagande.*			
Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Besluta om upphandling	Beslut att upphandla	Bevaras	Ciceron	Tjänsteskrivelse
	Beslut att samverka i upphandling	Bevaras	Ciceron	Tjänsteskrivelse. Registreras i Ciceron för samverkansupphandlingar. Övriga handlingar i upphandlingsärendet återfinns hos respektive inköpscentral.
	Fullmakter från samverkande upphandlande myndigheter/enheter/bolag	Bevaras	Ciceron	Avser till exempel fullmakter från bolag. Samlingsfullmakt för bolagssamverkan diarieförs som ett eget ärende. Vid bolagssamverkan i upphandlingen görs en hänvisning till samlingsfullmakten/erna. Om samlingsfullmakt inte tecknats för upphandlingen diarieförs bolagsfullmakten/erna i upphandlingsärendet för de fall bolagssamverkan sker. Handlingen signeras digitalt via SignPort.
Annonsering	Upphandlingsdokument	Bevaras	Ciceron	Avser anbudsinbjudan, kravspecifikationer och avtalsvillkor.

	Annons	Bevaras	Ciceron	
	Frågor och svar under annonseringstiden	Bevaras	Ciceron	
Selektivt förfarande	Ansökningsinbjudan	Bevaras	Ciceron	Vid selektivt förfarande.
	Ansökningar om att få inkomma med anbud, antagna	Bevaras	Ciceron	Vid selektivt förfarande.
	Ansökningar om att få inkomma med anbud, ej antagna	Gallras 4 år efter avslutad upphandling	TendSign	Vid selektivt förfarande.
	Öppningsprotokoll	Bevaras	Ciceron	Vid selektivt förfarande. Handlingen signeras digitalt via SignPort.
	Utvärderingsprotokoll	Bevaras	Ciceron	Vid selektivt förfarande.
	Meddelanden till anbudsgivare, utvalda	Bevaras	Ciceron	Vid selektivt förfarande.
	Meddelanden till anbudsgivare, ej utvalda	Bevaras	Ciceron	Vid selektivt förfarande.
Dynamiskt inköpssystem	Anbudsinfordran	Bevaras	Ciceron	En annons om ett DIS som finns tillgänglig under hela systemets giltighetstid.
	Anbudsansökan, antagna	Bevaras	Ciceron	Leverantören ansöker om att få delta och bli kvalificerad i DIS.
	Anbudsansökan, ej antagna	Gallras 4 år efter avslutad upphandling	TendSign	Leverantören ansöker om att få delta och bli kvalificerad i DIS:
	Meddelande till anbudsgivare, utvalda	Bevaras	Ciceron	

	Meddelande till anbudsgivare, ej utvalda	Bevaras	Ciceron	
Utvärdera anbud	Öppningsprotokoll	Bevaras	Ciceron	Handlingen signeras digitalt via SignPort.
	Antagna anbud	Bevaras	Ciceron	Häri ingår bilagor. Om fler anbud antas ska anbud och bilagor särskiljas med leverantörens namn. Detta för att kunna härleda anbud och bilagor till respektive leverantör.
	Ej antagna anbud	Gallras 4 år efter avslutad upphandling	TendSign	Häri ingår bilagor.
	Begäran om och svar på förtydliganden/ kompletteringar	Gallras vid inaktualitet	TendSign och Filserver	Filserver avser G:
	Korrespondens med anbudsgivare av tillfällig eller ringa betydelse	Gallras vid inaktualitet	TendSign och Filserver	Se kommunövergripande beslut KS 278/12
	Leverantörsvärderingar/ kreditupplysningar, Skatte-, och registrerings-kontroll av anbudsgivare	Gallras vid inaktualitet	TendSign och Filserver	
	Frågor och svar under annonseringstiden	Gallras vid avtalets utgång	TendSign	
Fatta tilldelningsbeslut	Tilldelningsbeslut med bilagor	Bevaras	Ciceron	Häri ingår anbudsutvärdering
Överprövning	Överprövning se anmärkning			För överprövning se process *1.4.1. Allmänhetens insyn och överprövning/överklagande*
Avbryta upphandling	Beslut om avbruten upphandling	Bevaras	Ciceron	
Teckna avtal	Avtal	Bevaras	Ciceron	Häri ingår bilagor. Om avtal tecknas med flera leverantörer ska avtalen särskiljas med leverantörsnamn.

				Handlingen signeras digitalt via SignPort. Publiceras även i Proceedo – ramavtalsdatabas.
	Personuppgiftsbiträdesavtal se anmärkning			För personuppgiftbiträdesavtal se process *1.4.1. Allmänhetens insyn och överprövning/överklagande* Handlingen signeras digitalt via SignPort.
Efterannonsera	Efterannonsering, annons efter avslutad upphandling till EUT/TED	Bevaras	Ciceron	
Korrespondens av betydelse med leverantören efter att avtal slutits	Avtalsförlängning	Bevaras	Ciceron	Diarieförs som eget ärende med korshänvisning till ursprungsärendet. Handlingen signeras digitalt via SignPort.
	Dokumentation från uppföljningsmöten	Gallras vid inaktualitet	Filserver	Avser till exempel mötesanteckningar.
	Prislista/prisjustering	Gallras vid inaktualitet	Filserver	
	Avtalsöverlåtelse	Bevaras	Ciceron	Diarieförs som ett eget ärende med hänvisning till ursprungsärendet. Handlingen signeras via SignPort.
	Uppsägning av avtal	Bevaras	Ciceron	Diarieförs som eget ärende med hänvisning till ursprungsärendet. Handlingen signeras digitalt via SignPort.
	Tillägg till avtal	Bevaras	Ciceron	Diarieförs som eget ärende med hänvisning till ursprungsärendet. Handlingen signeras digitalt via SignPort.

	Kommunikation med leverantörer efter att avtal slutits	Gallras vid inaktualitet	Filserver	Häri ingår även reklamationer, varning om hävning.
	Skatte- och kreditupplysningar	Gallras vid inaktualitet	Filserver	

Verksamhetsområde 2.Stödjande process **Process** 2.5.2Upphandling av varor och tjänster som beslutas på delegation från nämnd	**Processbeskrivning** Upphandlingar till ett värde understigande belopp som anges i B1 (delegationsordningen) bevaras främst digitalt hos upphandlingsenheten. Alla aktiviteter eller handlingstyper förekommer inte för alla upphandlingar. Avseende upphandlingar som görs i samverkan med inköpscentral finns handlingarna hos respektive inköpscentral. I det diarieförda ärendet finns endast delegeringsbeslut att samverka i upphandling. Delegeringsbeslut sker när upphandlingen påbörjas. Respektive upphandling utgör eget ärende i Ciceron. Diarieföring i Ciceron sker när avtal är tecknat, dessförinnan råder upphandlingssekretess och ärendet hanteras av respektive handläggare. När alla handlingar som ska diarieföras har diarieförts stängs ärendet. Särskilda regler för byggentreprenader och vissa konsulttjänster, se process *2.6. Lokalförsörjning* För överprövning se process *1.4.1. Allmänhetens insyn och överprövning/överklagande.*

Aktivitet	Handlingstyp	Gallring	Verksamhetssystem	Anmärkning
Besluta om inköp	Beslut att upphandla	Bevaras	Ciceron	Delegeringsbeslut
	Beslut att samverka i upphandling	Bevaras	Ciceron	Delegeringsbeslut
	Fullmakter från samverkande upphandlande myndigheter/enheter/bolag	Bevaras	Ciceron	Avser till exempel fullmakter från bolag. Samlingsfullmakt för bolagssamverkan diarieförs som ett eget ärende. Vid bolagssamverkan i upphandlingen görs en hänvisning till samlingsfullmakten/erna. Om samlingsfullmakt inte tecknats för upphandlingen diarieförs bolagsfullmakten/erna i upphandlingsärendet för de fall bolagssamverkan sker. Handlingen signeras digitalt via SignPort.
Annonsering	Upphandlingsdokument	Gallras vid avtalets utgång	TendSign	Avser anbudsinbjudan, kravspecifikationer, avtalsvillkor och annonsering.
Selektivt förfarande	Ansökningsinbjudan	Gallras vid avtalets utgång	TendSign	Vid selektivt förfarande

	Ansökningar om att få inkomma med anbud, antagna	Bevaras	Ciceron	Vid selektivt förfarande
	Ansökningar om att få inkomma med anbud, ej antagna	Gallras vid avtalets utgång	TendSign	Vid selektivt förfarande
	Öppningsprotokoll	Bevaras	Ciceron	Handlingen signeras digitalt via SignPort.
	Meddelanden till anbudsgivare, utvalda	Gallras vid avtalets utgång	TendSign	
	Meddelanden till anbudsgivare, ej utvalda	Gallras vid avtalets utgång	TendSign	
Dynamiskt inköpssystem	Anbudsinfordran	Bevaras	Ciceron	En annons om ett DIS som finns tillgänglig under hela systemets giltighetstid.
	Anbudsansökan, antagna	Bevaras	Ciceron	Leverantören ansöker om att få delta och bli kvalificerad i DIS.
	Anbudsansökan, ej antagna	Gallras vid avtalets utgång	TendSign	Leverantören ansöker om att få delta och bli kvalificerad i DIS.
	Meddelande till anbudsgivare, utvalda	Gallras vid avtalets utgång	TendSign	
	Meddelande till anbudsgivare, ej utvalda	Gallras vid avtalets utgång	TendSign	
Utvärdera anbud	Frågor och svar under annonseringstiden	Gallras vid avtalets utgång	TendSign	

	Antagna anbud	Bevaras	Ciceron	Häri ingår bilagor som ingår i anbud. Om fler anbud antas ska anbud och bilagor särskiljas med leverantörens namn. Detta för att kunna härleda anbud och bilagor till respektive leverantör.
	Ej antagna anbud	4 år efter avslutad upphandling	TendSign	Häri ingår bilagor.
	Öppningsprotokoll	Bevaras	Ciceron	Handlingen signeras digitalt via SignPort.
	Begäran om och svar på förtydliganden/kompletteringar	Gallras vid avtalets utgång	TendSign och Filserver	
	Korrespondens med anbudsgivare av tillfällig eller ringa betydelse	Gallras vid avtalets utgång	TendSign och Filserver	
	Leverantörsvärderingar/ kreditupplysningar, kontroll av anbudsgivare	Gallras vid avtalets utgång	TendSign och Filserver	
	Skatte-, och registreringskontroll av anbudsgivare	Gallras vid avtalets utgång	TendSign och Filserver	
Fatta tilldelningsbeslut	Tilldelningsbeslut med bilagor	Bevaras	Ciceron	Häri ingår anbudsutvärdering.
Överprövning	Överprövning se anmärkning			För överprövning se process *1.4.1. Allmänhetens insyn och överprövning/överklagande*
Avbryta upphandling	Beslut om avbruten upphandling	Bevaras	Ciceron	

Teckna avtal/kontrakt	Avtal	Bevaras	Ciceron	Häri ingår bilagor. Om avtal tecknas med flera leverantörer ska avtalen särskiljas med leverantörsnamn. Publiceras även i Proceedo- ramavtalsdatabas. Handlingen signeras digitals via SignPort.
	Personuppgiftsbiträdesavtal se anmärkning			För personuppgiftbiträdesavtal se process *1.4.1. Allmänhetens insyn och överprövning/överklagande* Handlingen signeras digitalt via SignPort.
Efterannonsera	Efterannonsering, annons efter avslutad upphandling till EUT/TED	Gallras vid avtalets utgång	TendSign	
Korrespondens med leverantörer efter att avtal slutits	Avtalsförlängning	Bevaras	Ciceron	Diarieförs som eget ärende med hänvisning till ursprungsärendet. Handlingen signeras digitalt via SignPort.
	Prislista/prisjustering	Gallras vid avtalets utgång	Filserver	
	Avtalsöverlåtelse	Bevaras	Ciceron	Diarieförs som eget ärende med hänvisning till ursprungsärendet. Handlingen signeras digitalt via SignPort.
	Uppsägning av avtal	Bevaras	Ciceron	Diarieförs som eget ärende med hänvisning till ursprungsärendet. Handlingen signeras digitalt via SignPort. -
	Tillägg till avtal	Bevaras	Ciceron	Diarieförs som eget ärende med hänvisning till ursprungsärendet. Handlingen signeras digitalt via SignPort.
	Skatte- och kreditupplysningar	Gallras vid avtalets utgång	Filserver	

	Kommunikation med leverantörer efter att avtal slutits	Gallras vid inaktualitet	Filserver	Häri ingår även reklamationer, varning om hävning.
	Dokumentation från uppföljningsmöten	Gallras vid avtalets utgång	Filserver	Avser till exempel mötesanteckningar.

Verksamhetsområde 2.Stödjande process	**Processbeskrivning** Om det finns ett befintligt ramavtal kan avrop göras i enlighet med angiven avropsordning. En typ av avropsförfarande är förnyad konkurrensutsättning (FKU) som innebär att en ny inbjudan till att lämna anbud i enlighet med de villkor som angetts i ramavtalet lämnas till ramavtalsleverantörerna. FKU/avrop från dynamiskt inköpssystem diarieförs hos respektive förvaltning som ett eget ärende. FKU/avrop från dynamiskt inköpssystem som omfattar fler än en förvaltning ska diarieföras i kommunstyrelsens diarium som ett eget ärende. Diarieföring sker i Ciceron när avtal är tecknat, dessförinnan råder upphandlingssekretess och ärendet hanteras av respektive handläggare. När alla handlingar har diarieförts stängs ärendet. I vissa fall tecknas underavtal vid avrop även om förnyad konkurrensutsättning inte sker. För överprövning se process *1.4.1. Allmänhetens insyn och överprövning/överklagande.*
Process 2.5.3. Avrop från befintligt ramavtal eller dynamiskt inköpssystem	

Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Beslut om inköp	Fullmakter från samverkande upphandlande myndigheter/enheter/bolag	Bevaras	Ciceron	Avser fullmakter från bolag. Samlingsfullmakt för bolagssamverkan diarieförs som ett eget ärende. Vid bolagssamverkan i den förnyade konkurrensutsättningen görs en hänvisning till samlingsfullmakten/-erna. Om samlingsfullmakt inte tecknats för den förnyade konkurrensutsättningen diarieförs bolagsfullmakten/-erna i samma ärende som den förnyade konkurrensutsättningen för de fall bolagssamverkan sker. Handlingen signeras digitalt via Signport.
Förnyad Konkurrensutsättning/ avrop från dynamiskt inköpssystem	Inbjudan till förnyad Konkurrensutsättning/ anbudsinbjudan	Bevaras	Ciceron	

	Öppningsprotokoll	Bevaras	Ciceron	Underskrivna öppningsprotokoll diarieförs i den nämnds diarium som gör FKU/avrop från dynamiskt inköpssystem Öppningsprotokoll för FKU/avrop från dynamiskt inköpssystem som omfattar fler än en förvaltning. Diarieförs i kommunstyrelsens diarium. Handlingen signeras digitalt via SignPort.
	Antagna anbud	Bevaras	Ciceron	Häri ingår bilagor. Om fler anbud antas ska anbud och bilagor särskiljas med leverantörens namn. Detta för att kunna härleda

				anbud och bilagor till respektive leverantör.
	Ej antagna anbud	Gallras 4 år från den dag avrops-avtalet slöts	TendSign	Häri ingår bilagor.
	Tilldelningsbeslut med bilagor	Bevaras	Ciceron	
	Överprövning, se anmärkning			För överprövning se process *1.4.1. Allmänhetens insyn och överprövning/överklagande.*
	Avtal	Bevaras	Ciceron	Underskrivna avtal diarieförs i den nämnds diarium som gör FKU/avrop från dynamiskt inköpssystem Avtal för FKU/ avrop från dynamiskt inköpssystem som omfattar fler än en förvaltning. Diarieförs i kommunstyrelsens diarium. Handlingen signeras digitals via SignPort.
	Avtalsförlängning	Bevaras	Ciceron	Diarieförs som eget ärende med hänvisning till ursprungsärendet. Handlingen signeras digitalt via Signport.
	Avtalsöverlåtelse	Bevaras	Ciceron	Diarieförs som eget ärende med hänvisning till ursprungsärendet. Handlingen signeras digitalt via Signport.
	Uppsägning av avtal	Bevaras	Ciceron	Diarieförs som eget ärende med hänvisning till ursprungsärendet. Handlingen signeras digitalt via Signport.
	Tillägg till avtal	Bevaras	Ciceron	Diarieförs som eget ärende med hänvisning till ursprungsärendet. Handlingen signeras digitalt via Signport.

	Personuppgiftsbiträdesavtal, se anmärkning			För personuppgiftbiträdesavtal se process *1.4.1. Allmänhetens insyn och överprövning/överklagande* Handlingen signeras digitalt via SignPort.
Avropa	Avtal av betydelse	Bevaras	Ciceron	Underavtal till ramavtal. Avtal av betydelse: underavtal till ramavtal som löper över tid, är av ekonomisk betydelse eller av större verksamhetsbetydelse. Underskrivna avtal diarieförs i nämndens diarium. Handlingen signeras digitalt via SignPort.
	Avtalsförlängning, till avtal av betydelse	Bevaras	Ciceron	Diarieförs som eget ärende med hänvisning till ursprungsärendet. Handlingen signeras digitalt via Signport.
	Uppsägning av avtal, av betydelse	Bevaras	Ciceron	Diarieförs som eget ärende med hänvisning till ursprungsärendet. Handlingen signeras digitalt via Signport.
	Tillägg till avtal av betydelse	Bevaras	Ciceron	Diarieförs som eget ärende med hänvisning till ursprungsärendet. Handlingen signeras digitalt via Signport.

	Avtal av tillfällig betydelse	Gallras 2 år efter avtalets utgång	Papper	Förvaras hos handläggare.
	Beställningar	Gallras vid inaktualitet	Proceedo	Förvaras hos handläggare.

Verksamhetsområde 2.Stödjande process	**Processbeskrivning** Direktupphandling innebär en upphandling utan krav på annonsering och utan krav på anbud i en viss form. Direktupphandling är ett undantagsförfarande och kan tillämpas om det inte finns något gällande ramavtal och när förutsättningar för direktupphandling enligt LOU är uppfyllda. Upphandlingar över 100 000 kr måste dokumenteras enligt Lagen om offentlig upphandling. Formulär på intranätet ”Dokumentation för direktupphandling över 100 tkr” ska användas. Samtliga aktiviteter och handlingstyper finns inte för alla direktupphandlingar. Direktupphandling överstigande 100 000 kr diarieförs som eget ärende hos respektive nämnd. Diarieföring sker i Ciceron när avtal är tecknat, dessförinnan råder upphandlingssekretess och ärendet hanteras av respektive handläggare. För överprövning se process *1.4.1. Allmänhetens insyn och överprövning/överklagande.*
Process 2.5.4. Direktupphandla	

Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Direktupphandling av varor och tjänster understigande 100 000 kr	Offertförfrågan	Gallras vid avtalets utgång	Filserver	Hos handläggare
	Offerter	Gallras vid avtalets utgång	Filserver	Häri ingår även bilagor. Hos handläggare
	Ej antagna offerter	Gallras vid inaktualitet	Filserver	Häri ingår även bilagor. Hos handläggare
	Avtal eller skriftlig överenskommelse	Gallras vid Inaktualitet	Filserver	Hos handläggare Handlingen signeras digitalt via SignPort.
	Personuppgiftsbiträdesavtal, se anmärkning			För personuppgiftbiträdesavtal se process *1.4.1. Allmänhetens insyn och överprövning/överklagande*

				Handlingen signeras digitalt via Signport.
	Överprövning se anmärkning			För överprövning se process *1.4.1. Allmänhetens insyn och överprövning/överklagande.*
Direktupphandling av varor och tjänster överstigande 100 000 kr	Offertförfrågan	Gallras vid avtalets utgång	Tendsign eller Filserver	Hos handläggare

	Offerter	Gallras vid avtalets utgång	Tendsign eller Filserver	Häri ingår bilagor. Hos handläggare.
	Ej antagna offerter	Gallras vid inaktualitet	Tendsign eller Filserver	Häri ingår bilagor. Hos handläggare
	Överprövning se anmärkning			För överprövning se process *1.4.1. Allmänhetens insyn och överprövning/överklagande.*
	Fullmakter från samverkande upphandlande myndigheter/enheter/bolag	Bevaras	Ciceron	Avser till exempel fullmakter från bolag. Samlingsfullmakt för bolagssamverkan diarieförs som ett eget ärende. Vid bolagssamverkan i direktupphandlingen görs en hänvisning till samlingsfullmakten/-erna.Om samlingsfullmakt inte tecknats för direktupphandlingen diarieförs bolagsfullmakten/-erna i direktupphandlingsärendet för de fall bolagssamverkan sker. Handlingen signeras digitalt via Signport.
	Avtal eller skriftlig överenskommelse	Bevaras	Ciceron	Avtalet kan ha form av en köpehandling eller beställning. Avtal efter en direktupphandling över 100 000 kronor diarieförs hos respektive nämnd som ett eget ärende. Om den skriftliga överenskommelsen saknar signerad avtalshandling ska överenskommelsen diarieföras i nämndens diarium. Handlingen signeras digitalt via SignPort.
	Personuppgiftsbiträdesavtal, se anmärkning			För personuppgiftbiträdesavtal se process *1.4.1. Allmänhetens insyn och överprövning/överklagande* Handlingen signeras digitalt via SignPort

	Avtalsförlängning	Bevaras	Ciceron	Diarieförs som eget ärende med hänvisning till ursprungsärendet. Handlingen signeras digitalt via Signport.
	Avtalsöverlåtelse	Bevaras	Ciceron	Diarieförs som eget ärende med hänvisning till ursprungsärendet. Handlingen signeras digitalt via Signport.
	Uppsägning av avtal	Bevaras	Ciceron	Diarieförs som eget ärende med hänvisning till ursprungsärendet. Handlingen signeras digitalt via Signport.
	Tillägg till avtal	Bevaras	Ciceron	Diarieförs som eget ärende med hänvisning till ursprungsärendet. Handlingen signeras digitalt via Signport.
	Dokumentation för direktupphandling	Bevaras	Ciceron	Upprättas för att efterleva lagkravet på dokumentation för upphandlingar för över 100 000 kr. Dokumentationen består av ett formulär som fylls i med bland annat diarienummer, beskrivning samt skäl till upphandlingen, avtalets värde, antagen leverantör med mera.

Verksamhetsområde 2.Stödjande process	**Projektbeskrivning** Fastighetsförvaltningen omfattar förvaltning av fastigheter, projektverksamhet samt lokalförsörjning. Lokalförsörjning omfattar fastighetsförvaltning. Mer specifikt så ingår ansvar för, att driva projekt i samband med ny-, till- och ombyggnad av stadens fastigheter, förvaltning av stadens egenägda fastigheter, häri ingår även skyddsrum enligt lagen (2006:545) om skyddsrum, ansvar att erbjuda funktionella lokaler för stadens verksamheter samt inhyrning av lokaler i de fall staden inte har egna lokaler att erbjuda. Se även processen *3.2.4. Hantera nyttjanderätt* för dokumentation rörande hyresavtal och annan nyttjanderätt. För hantering av allmänna handlingar som tillhör en upphandling se följande processer*; 2.5.1 Upphandling av varor och tjänster som beslutas av politisk nämnd, 2.5.2 Upphandling av varor och tjänster som beslutas på delegation från nämnd, 2.5.3 Avrop från befintligt ramavtal eller dynamiskt inköpssystem, 2.5.4 Direktupphandla*.
Process 2.6 Hantera fastighetsförvaltning	

Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Styrning	Tekniska krav och anvisningar	Uppdateras löpande	Filserver	Avser förvaltningens egna krav och anvisningar. Utgör styrdokument.
	Ramprogram, lokalprogram och rumsfunktionsprogram	Uppdateras löpande	Filserver	Utgör styrdokument.
Strategisk fastighetsplanering	Förvaltningsplan	Uppdateras löpande	Filserver	
	Rapport per verksamhetsområde	Bevaras	Ciceron	Ciceron som beslutsunderlag.
	Lokalförsörjningsplan	Bevaras	Ciceron	Ciceron som beslutsunderlag.
Investeringsprojekt i lokal eller fastighet	Beställning av förstudie	Gallras efter 10 år	Antura	Sorteras efter projektnummer. Sök efter objektsnamn.
	Utredningar inom förstudie	Bevaras	Antura	Efter förstudie tas en förstudierapport fram.
	Förstudierapport	Bevaras	Ciceron och Pythagoras och Antura	Förstudierapport bevaras i Ciceron inför redovisning till LSU. Rapporten förvaras även i fastighetssystem/Pythagoras som underlag till framtida beställningar av byggprojekt.

	Beställning av byggprojekt	Gallras efter 10 år	Antura	Sorteras efter projektnummer. Sök efter objektsnamn.
	Beställningsmötesprotokoll	Bevaras	Antura	Sorteras på projektnummer. Sök efter objektsnamn.
	Överförande av arbetsmiljöansvar enligt BAS-P NY	Bevaras	Papper och Antura	Byggarbetsmiljösamordnare för planering och projektering Originalavtal/beställning i närarkiv. Kopia i Antura. Sorteras på projektnummer. Sök efter objektsnamn.
	Projektrelaterad korrespondens av betydelse	Bevaras	Antura	För korrespondens av ringa eller tillfällig betydelse se KS 278/12. Sorteras på projektnummer. Sök efter objektsnamn.
	Tidplan för projekt	Bevaras	Antura	Sorteras på projektnummer. Sök efter objektsnamn.
	Projekteringshandlingar	Gallras 10 år efter slutbesiktning	Antura	Avser programhandling, systemhandling och förfrågningsunderlag. Sorteras i objektsordning. Sök efter objektsnamn.
	Projekteringsmötesprotokoll	Gallras 10 år efter slutbesiktning	Antura	Sorteras på projektnummer. Sök efter objektsnamn.
	Bygglovshandling	Bevaras	Antura	Fastighetsavdelningens original. Stadsbyggnadsförvaltningen har eget original. Sorteras på projektnummer. Sök efter objektsnamn.
	Igångsättningsbeslut enligt delegationsordning	Bevaras	Ciceron och Antura	Sker inför upphandling
	Tilldelningsbeslut i upphandling	Bevaras	Antura	Sorteras enligt projektnummer. Sök efter objektsnamn.
	Entreprenadkontrakt med vinnande entreprenör	Bevaras	Papper/Ciceron och Antura	Originalavtal/beställning i närarkiv. Kopia i Antura. Sorteras på projektnummer. Sök efter objektsnamn. Från och med september 2025 kommer digital signering att användas, SignPort, och handlingen diarieförs därefter i Ciceron.
	Ekonomisk sammanställning inklusive ÄTA-hantering	Bevaras	Antura	Sorteras enligt projektnummer. Sök efter objektsnamn.

	Överförande av arbetsmiljöansvar enligt AB/ABT (BAS-U)	Bevaras	Papper och Antura	Originalavtal/beställning i närarkiv. Kopia i Antura. Sorteras på projektnummer. Sök efter objektsnamn.
	Övriga avtal och överenskommelser mellan entreprenör och beställare	Bevaras	Papper och Antura	Originalavtal/beställning i närarkiv. Kopia i Antura. Sorteras på projektnummer. Sök efter objektsnamn.
	Byggmötesprotokoll	Gallras 10 år efter slutbesiktning	Antura	Sorteras på projektnummer. Sök efter objektsnamn.
	Besiktningsprotokoll	Gallras 10 år efter slutbesiktning	Antura	Gäller för slutbesiktning och efterbesiktning.
	Slutrapport	Bevaras	Antura och Ciceron	Gäller fleråriga investeringsprojekt. Sorteras på projektnummer.
	Överlämningsprotokoll	Bevaras	Antura	Vid överlämning till förvaltning. Sorteras på projektnummer.
Hantera konstnärlig gestaltning	Dokumentation rörande konstnärlig gestaltning	Bevaras	Ciceron och Antura	Avser till exempel avtal med konstnär, skiss och utförande, skötselanvisningar.

Externt inhyrd lokal eller fastighet	Avtal- hyror, arrenden som innebär att staden ökar sina totala hyreskostnader med upp till 1000 000 kr	Bevaras	Ciceron, Pythagoras och Papper	Ska diarieföras i Ciceron. Originalavtalet förvaras i närarkivet. Kopia sparas även i Pythagoras. Sorteras i objektsordning. På delegation till fastighetschef. Gäller på årsbasis.
	Internhyresavtal	Gallras 3 år efter avtalets utgång	Pythagoras och Papper	Originalavtalet förvaras i närarkivet. Sorteras i objektsordning.
	Korrespondens av betydelse	Bevaras	Pythagoras och Ciceron	Häri ingår även uppsägningar. Avser externa hyresavtal. Handlingen, inklusive eventuella bilagor, ska bevaras i PDF-format i Ciceron och sparas i Pythagoras
	Avtal-hyror, arrenden som innebär att staden ökar sina totala hyreskostnader över 1000 000 kr	Bevaras	Ciceron och Papper eller Pythagoras	Originalavtalet förvaras i närarkivet. Sorteras i objektsordning. Beslutas av lokalstrategiska utskottet alternativt kommunstyrelsen. Kopia av avtalet finns som bilaga till beslutet.
	Internhyresavtal	Gallras 3 år efter avtalets utgång	Papper och Pythagoras	Sorteras i objektsordning

Underhålla lokal eller fastighet	Anläggningsdokumentation rörande byggnader av kulturhistoriskt värde	Bevaras	Ciceron och Papper och Pythagoras	I januari varje år skapas ett nytt unikt diarienummer per kulturfastighet. Handlingar som rör respektive fastighet ska diarieföras i samband med att handlingar upprättats/inkommit. Handlingar rörande byggnader av kulturhistoriskt värde. För dessa byggnader skall även besiktningsprotokoll, konsultavtal, konsulternas projekthandlingar, protokoll från sammanträden och byggmöten etc. bevaras Häri även foton och videofilmer som dokumenterar objekt. Med byggnader av kulturhistoriskt värde avses sådana som markerats som värdefull byggnad eller miljö i detaljplan. Sorteras i objektsordning.
	Underhållsdokumentation övriga byggnader	Uppdateras löpande	Pythagoras	Fastighetsdatabas för byggnadsdokumentation. Dokumenteras årsvis under fastighetsobjekt byggnadsvis. Gäller endast vid beställning av ramavtal. Gäller ej kulturfastigheter. Sorteras i objektsordning.
	Fastighetsregister	Uppdateras löpande/ Bevaras	Pythagoras	Uttag och leverans av fastighetsregister till stadsarkivet sker vart 5:e år med start 2025.
	Besiktningsprotokoll	Gallras vid uppdatering	Pythagoras	Avser obligatorisk ventilationskontroll (OVK, hissar och lyftanordningar, tryckkärl, sotning, kyla, larm, fuktmätningar, radon, magnetfält med mera). Sorteras i objektsordning.
Underhålla lokal eller fastighet	Brandskyddsåtgärder, skriftliga	Gallras vid uppdatering	Pythagoras	Skickas till räddningstjänst. Uppdateras succesivt. Sorteras i objektsordning.

	Driftinstruktioner	Gallras vid uppdatering	Pythagoras eller Papper	Papperspärm hos verksamheten för äldre handlingar. Förvaras även digitalt i fastighetssystem/Pythagoras på respektive förvaltningsobjekt. Inkommer handlingarna endast digitalt.
	Korrespondens, objektbunden	Gallras när objektet avskrivits eller avvecklats	Pythagoras	Avser korrespondens av ringa eller tillfälligt värde. Gallring sker när objektet avskrivits eller avvecklats.
	Protokoll – fastighetssyn/statusbedömning	Gallras vid uppdatering	Pythagoras	Uppdateras varje år. Sorteras i objektsordning.
	Underhållsplaner	Uppdateras löpande	Pythagoras	Sorteras i objektsordning.
	Fastighetsrelaterade utredningar	Gallras efter 10 år	Pythagoras	Avser innemiljöutredningar etcetera. Sorteras i objektsordning.
	Avrop/beställningar rörande fastighetsunderhåll	Gallras 3 år efter avslutat avtal	Antura	Gäller beställningar till fastighetsobjekt med mera. Sorteras i objektsordning.
Hantera ritningar	Ritningar	Gallras vid förändring eller när objektet uppdateras	Trix	Avser relationsritningar (huvudritningar) gällande grundundersökningsritningar, arkitektritningar, konstruktionsritningar, ritningar rörande mark, vatten, ventilation avlopp och el. Sorteras i objektsordning.
Utfärda passerkort	Register över stadens utfärdade aktiva passerkort	Gallras 6 månader efter anställnings avslut	Ekonomisystem/ERP	Registret uppdateras löpande. Vid anställningens avslut spärras kortet. Kortet gallras från systemet efter 6 månader.
	Fysiskt personligt kort	Gallras när anställningen upphör	Plastkort	Kortet sänds av chef till stadshusservice som makulerar kortet fysiskt och tar bort det ur systemet.

Hantera brandskydd och skalskydd	Dataabonnemang	Uppdateras löpande	Filserver	För brandlarm och inbrottslarm.
	Kvartalsvisa egenkontroller av verksamhetens Systematiska brandskyddsarbete.	Gallras efter 2 år	Filserver	Förvaras hos respektive verksamhet. Verksamheten sparar genomförd kontroll på egen filserver.
	Kvartalsprov av brandlarm	Gallras efter 2 år	Pythagoras	
	Revisionsbesiktning av Brandlarm	Gallras efter 2 år	Pythagoras eller Filserver	Revisionsbesiktning sker en gång per år. Benämns även Årsprov.
	Årlig revidering av Systematiskt brandskyddsarbete handboken	Gallras efter 2 år	Pythagoras	Verksamheten ska en gång per år revidera Systematiskt brandskyddsarbete handboken.
	Dokumentation från årlig kontroll/service av brandredskap	Gallras efter 2 år	Pythagoras	Avser släckare, brandposter med mera.
	Brandskyddskontroll	Gallras efter 10 år	Pythagoras	Kontroll av brandskydd kopplat till skorstenar och ventilation. Genomförs av räddningstjänsten vart 3:e eller 6:e år. Versions hanteras gallras automatiskt efter 10 år
	Tillsyn enligt Lagen om skydd mot olyckor	Gallras efter 10 år	Pythagoras	Tillsyn enligt lagen om skydd mot olyckor (2003:778) innebär att räddningstjänsten kontrollerar verksamhetens systematiska brandskyddsarbete och det byggnadstekniska brandskyddet. Versions hanteras gallras automatiskt efter 10 år
	Skyddsrum tillsyn	Bevaras	Ciceron och Pythagoras	Utförs slumpmässigt av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.
	Skyddsrum besiktning	Gallras vid uppdatering	Pythagoras	Utförs slumpmässigt av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Verksamhetsområde 2. Stödjande process	**Processbeskrivning** Processen för krisberedskap och säkerhet består av en kedja av aktiviteter för att reducera risker, minska sårbarheter och förbättra vår förmåga att förebygga, motstå och hantera samhällsstörningar. I risk- och sårbarhetsanalysen identifieras vilka samhällsviktiga verksamheter som finns inom staden och inom kommunens geografiska område. Risk- och sårbarhetsanalysen innehåller även en beskrivning av vilka hot som finns mot dessa verksamheter, verksamheternas sårbarheter och vilka åtgärder krävs för att öka förmågan att motstå störningar i dessa verksamheter. Exempel på åtgärder kan vara att öka säkerheten i den egna verksamheten för att undvika olyckor och sabotage. Andra åtgärder är att öka i redundansen i verksamheten och därmed reducera sårbarheten samt att öka förmågan att hantera de samhällsstörningar som ändå inträffar. Risk- och sårbarhetsanalysen ligger till grund för det styrdokument för krisberedskap och civilt försvar som beskriver stadens arbete med krisberedskap och civilt försvar under mandatperioden.
Process 2.7. Krisberedskap och säkerhet	När en samhällsstörning inträffar kan krisledningsorganisationen aktiveras. Denna har till uppgift att leda och samordna organisationens arbete så att konsekvenserna för verksamheten och samhället blir så små som möjligt. När arbetet avslutas ska det utvärderas och erfarenheterna tas till vara i den kommande risk- och sårbarhetsanalysen. Arbetet med krisberedskap och säkerhet sker inom alla förvaltningar och samordnas av stadsledningsförvaltningen som också ansvarar för att leda, styra och samordna stadens arbete med frågorna. Handlingar som omfattas av försvarssekretess, OSL 15:2 diarieförs i Ciceron men förvaras fysiskt i säkerhetsskåp. <u>Försäkringar</u> Staden använder sig av en upphandlad försäkringsmäklare för att vart fjärde år genomföra en större upphandling av stadens försäkringsportfölj. Därefter sker uppdatering av försäkringsunderlag på årlig basis inför förnyandet av försäkringsbreven. **Rättslig grund:** Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH)

Aktivitet	Handlingstyp	Gallring	Verksamhetssystem	Anmärkning
Öka förmåga att motstå och hantera samhällsstörningar	Risk- och sårbarhetsanalys	Bevaras	Ciceron	Görs varje mandatperiod beslut tas av kommunstyrelsen. Görs första året varje mandatperiod av säkerhets och beredskapsenheten på stadsledningsförvaltningen. Expedieras till länsstyrelsen.
	Plan för extraordinära händelser/krisledningsplan	Bevaras	Ciceron	Övergripande beskrivning av hur staden förbereder sig för och organiserar sig vid samhällsstörningar. Stadsdirektören ansvarar för att planen upprättas och hålls uppdaterad. Planen fastställs varje mandatperiod av kommunfullmäktige.

	Dokumentation, planering och utvärdering av större beredskapsövningar	Bevaras	Ciceron	Avser till exempel övningsplanering, utvärdering och agendor.
	Dokumentation från krigsorganisationens arbete	Bevaras	Ciceron	Avser till exempel mötesanteckningar, protokoll och agendor.
	Utvärdering av krisledningsorganisationens arbete	Bevaras	Ciceron	I de fall krisledningsorganisationen är aktiverad ska krisarbete utvärderas.
	Underlag för prioritering av elanvändare (styrel)	Bevaras	Ciceron	Underlag för prioritering av elanvändare som skickas till nätkoncessionsinnehavare samt länsstyrelsen
	Plan för central krisledning	Bevaras	Ciceron	
	Lägesbilder, dokumentation	Bevaras	Ciceron	En lägesbild innehåller vad som har hänt, konsekvenser för verksamheten, åtgärder, resurser och samordningsbehov
	Korrespondens av vikt	Bevaras	Ciceron	Till exempel information till allmänheten, myndighetsmeddelande.
	Mötesanteckningar	Bevaras	Ciceron	Anteckningar vid stabsorientering (krisledningsorganisationens möten)
	Sambandskatalog	Uppdateras fortlöpande	Filserver	Inkommer från Länsstyrelsen Västra Götaland en gång per kvartal. Registreras även i Ciceron som ett samlingsärende.

Hantera anmälan till och från polis	Polisanmälan	Bevara	Ciceron	Avser bekräftelse från polisen om att anmälan kommit och börjat handläggas. Den som gör polisanmälan anger i anmälan vilken förvaltning och vilken verksamhet det gäller samt adress. Berörd verksamhet diarieför.
	Incident- och skaderapportering	Gallras efter avslutat ärende	Filserver	Avser fysiska skador på egendom. För personskada se ”Hantera arbetsskadeanmälan och tillbud” i process 2.3.1.
	Inkommande polisanmälan	Bevaras	Ciceron	Avser polisanmälan gentemot stadens verksamhet.
	Dom	Bevaras	Ciceron	
Hantera avhysning från mark	Bilddokumentation	Gallras vid ärendets avslut	Filserver	Avser fotografier tagna vid platsbesök.
	Årsvis sammanställning av hanterade olovliga bosättningar	Bevaras	Ciceron	Avser olovlig bosättning.
	Ansökan om interimistiskt beslut till kronofogdemyndigheten	Bevaras	Ciceron	Avser olovlig bosättning.
	Interimistiskt beslut från kronofogdemyndigheten	Bevaras	Ciceron	Avser olovlig bosättning.
Hantering av kamerabevakning	Förteckning av kameror	Bevaras	Ciceron	
	Intresseavvägning, kamerabevakning	Bevaras	Ciceron	
Hantering av skadeståndsärende	Skadeståndskrav/anmälan om skada från en skadelidande	Bevaras	Ciceron	
	Korrespondens	Bevaras	Ciceron	Avser korrespondens som tillför sakuppgift med till exempel skadelidande och försäkringsbolag.
	Anmälan till/kvitto från försäkringsbolag	Bevaras	Ciceron	

	Besked om skadeståndsbedömning till den skadelidande	Bevaras	Ciceron	
	Besked från försäkringbolag	Bevaras	Ciceron	
	Regresskrav	Bevaras	Ciceron	
	Beslut om försäkringsval	Bevaras	Ciceron	Försäkringsmäklaren behöver påskrivna beslut (fullmakter) från stadsdirektör för att kunna genomföra upphandlingar av försäkringar för Mölndals stads räkning. Inskannat till Ciceron. Om signering sker i pappersformat ska beslutet lämnas till registrator för arkivering.
	Försäkringsbrev	Bevaras	Ciceron	Samtliga försäkringsbrev för respektive år bevaras i Ciceron.

Verksamhetsområde 2. Stödjande process	**Processbeskrivning** Processen initieras av att en rapportering om missförhållande inkommer till stadens visselblåsarorganisation. Visselblåsarorganisationen tar emot, utreder och bedömer riktigheten av det som rapporteras. Utredningen kan utföras av visselblåsarorganisationen, av den ordinarie verksamheten eller av en extern part. När riktigheten av rapporteringen har utretts avslutas ärendet och meddelas aktuella verksamhetschef och förvaltningschef eller VD. En ärende med en rapportering om ett missförhållande som inte faller inom ramen för visselblåsarlagen, Lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden, avslutas och överlämnas till den aktuella verksamheten för eventuell åtgärd.
Process 2.8 Hantera rapporteringar om missförhållanden (visselblåsningar)	

Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Hantera handläggning av ärende	Inkommen rapportering (visselblåsning)	Gallras efter 2 år	Whistlelink (molntjänst)	Gallras 2 år efter avslutat ärende. Om handlingen inkommer via brev skannas den in i systemet och därefter gallras pappershandlingen.
	Korrespondens med rapporterande person	Gallras efter 2 år	Whistlelink	Avser fortlöpande korrespondens under handläggningen. Gallras 2 år efter avslutat ärende.
	Utredningsmaterial	Gallras efter 2 år	Whistlelink	Gallras 2 år efter avslutat ärende.
Avsluta ärende	Slutlig redogörelse	Bevaras/ Gallras efter 2 år*	Whistlelink/Ciceron	Bevaras i Ciceron. *Gallras 2 år efter avslutat ärende i Whistlelink. Diarieförs som ett samlingsärende per år.
	Återkoppling till den rapporterande personen	Gallras efter 2 år	Whistlelink	Gallras 2 år efter avslutat ärende.
	Årsrapport till kommunstyrelsen	Bevaras	Ciceron	Häri ingår statistik. Informationspunkt till kommunstyrelsen.

Verksamhetsområde 2. Stödjande process	**Processbeskrivning** Processen omfattar både kommunikation riktad mot externa och interna mottagare målgrupper. Kommunikationsenheten ansvarar för att samordna, stödja, driva, strukturera och utveckla kommunikationsarbetet i hela staden och i den egna förvaltningen.			
Process 2.9 Information och marknadsföring				
Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Kommunicera via media	Pressmeddelande/Nyheter	Gallras vid inaktualitet	Sitevision: molndal.se	Förvaras på externwebben: www.molndal.se
	Helsidesannons	Bevaras	Filserver	Hos kommunikationsenheten. Arkiveras i samråd med stadsarkivet. G: SLF, kommunikation
Kommunicera via hemsida och sociala medier	Hemsida	Bevaras	Sitevision: molndal.se	Stadsarkivet ansvarar för att hemsidan bevaras genom att den arkiveras en gång per år.
	Sociala medier	Bevaras	Social media	Stadsarkivet ansvarar för att sociala medier bevaras genom att en ögonblicksbild tas en gång per år av sociala medier.
	Meddelanden i sociala medier	Gallras vid inaktualitet	Social media	Se KS 278/12.

	Kränkande eller olämpliga meddelanden på sociala medier	Bevaras/Gallras efter 2 år	Ciceron/Filserver	Vid meddelanden som är kränkande eller på annat sätt olämpliga tas en skärmdump och meddelandet tas bort. Om kränkande meddelande leder till en polisanmälan ska skärmdumpen diarieföras tillsammans med polisanmälan. I övriga fall tas en skärmdump som förvaras på filservern och som ska gallras efter två år
Kommunicera via intranätet	Intranät	Bevaras i urval	Sitevision: intranät	Stadsarkivet ansvarar för att intranät bevaras genom, att en ögonblicksbild tas en gång om året.
Kommunicera via foton och film	Informationsmaterial i form av bilder	Bevaras i urval	Bildbank	
	Informationsmaterial i form av video	Bevaras i urval	Filserver eller Youtube/Sitevision: intranät, molndal.se	G: kommunikation
	Trycksaker, egenproducerade	Bevaras	Papper	Förvaras hos kommunikatör. Sorteras i kronologisk ordning

3. Kärnprocesser – Fysisk planering

Verksamhetsområde 3. Fysisk planering	**Processbeskrivning** Den här processen avser verksamhetsnära styrning det vill sig specifik styrning av en verksamhets aktivitet i det här fallet markanvisningsarbete. Vi har lämnat utrymme för en process med punktnotering 3.0.1. Ledning av planering och exploatering utifall att den skulle utvecklas i framtiden.			
Process 3.0.2. Styrning av planering och exploatering				
Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Styrning av exploatering	Riktlinjer för markanvisningar och genomförandeavtal	Bevaras	Ciceron	Mölndals stads riktlinjer för markanvisningar och genomförandeavtal beskriver vilka riktlinjer och rutiner som är vägledande vid fördelning av stadens mark till olika exploatörer och gäller vid byggande för såväl bostads-, verksamhets-, som övriga ändamål. Riktlinjerna innehåller stadens utgångspunkter och mål samt handläggningsrutiner, grundläggande villkor och principer för markprissättning vid markanvisningar. Riktlinjerna är upprättade i enlighet med lag (2014:899) om riktlinjer för kommunala markanvisningar.

	Riktlinjer för exploateringsavtal	Bevaras	Ciceron	Mölndals stads riktlinjer för exploateringsavtal beskriver vilka riktlinjer och rutiner som är vägledande vid en fastighetsägares genomförande av en upprättad detaljplan. Riktlinjerna innehåller stadens utgångspunkter och mål samt grundläggande villkor och principer för upprättande av exploateringsavtal och genomförandet av en detaljplan. Riktlinjerna är upprättade i enlighet med regler i plan- och bygglagen (2010:900) och syftar till att säkerställa en transparent, konkurrensneutral likabehandling av byggherrar.

Verksamhetsområde 3. Fysisk planering	**Processbeskrivning** Översiktsplaner ersatte generalplaner 1987. Varje kommun ska ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunens yta (Plan och bygglagen 2010:900 kapitel 3). Minst en gång varje mandatperiod ska kommunfullmäktige besluta om den kommunomfattande översiktsplanen är aktuell genom en planeringsstrategi. Planeringsstrategin ska också visa en arbetsplan för hur översiktsplanen ska genomföras under mandatperioden.
Process 3.1.1. Hantera översiktsplan	När en översiktsplan förklarats inaktuell av kommunfullmäktige och ett uppdrag om att ta fram en ny översiktsplan fattas av kommunstyrelsen startar processen med att ta fram en ny översiktsplan. Först tas ett planförslag fram som samråd med statliga myndigheter, invånare och övriga berörda. Därefter bearbetas förslaget eventuellt utifrån inkomna yttranden och sedan genomförs en granskning av det omarbetade planförslaget. Efter granskningen sammanställs inkomna yttranden i ett granskningsutlåtande innan översiktsplanen kan antas av kommunfullmäktige. Översiktsplanen visar hur mark- och vattenområden ska användas, hur den bebyggda miljön ska utvecklas och bevaras, hur riksintressen enligt miljöbalken ska säkerställas, hur allmänna intressen bör beaktas samt hur miljö- och riskfaktorer enligt plan- och bygglagen bör beaktas. Detta kan göras genom en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) samt eventuellt en hållbarhetsbedömning som konsekvensanalyserar översiktsplanens förslag. En fördjupning av översiktsplanen (FÖP) tar Mölndals stad fram om man behöver en mer detaljerad utredning över ett avgränsat geografiskt eller tematiskt område. Från 1 september 2023 är ärendehanteringen i denna process digital vilket betyder att de handlingar som ska bevaras ska diarieföras i PDF/A- format i Ciceron. Från och med 2027 ska översiktsplanen vara digital enligt regeringens beslut om ändring av plan- och byggförordningen (PBF). Regeringens beslut innebär att alla översiktsplaner och regionplaner som påbörjas efter den 31 december 2026 ska utformas så att uppgifterna i dem kan tillgängliggöras och behandlas digitalt. Kravet gäller även vid ändring av en plan som påbörjas efter detta datum. Redan beslutade planer och planer som påbörjats före 1 januari 2027 omfattas inte av kravet. Nämndbeslut med tillhörande dokument (protokollsutdrag, tjänsteskrivelse med mera) hanteras i enlighet med process *1.1.3. Hantera nämnder och utskott*.

Aktivitet	Handlingstyp	Gallring	Verksamhetssystem	Anmärkning
Planeringsstrategi med aktualitetsprövning	Beslut om uppdrag att ta fram en planeringsstrategi med aktualitetsprövning	Bevaras	Ciceron	Tjänsteskrivelse och protokoll. Detta görs varje mandatperiod. Behandlas av Plan-och exploateringsutskottet, beslut tas av kommunstyrelsen.
	Planeringsstrategi	Bevaras	Ciceron	Ett underlag tas fram av förvaltningen. Befintlig översiktsplan analyseras. Om översiktsplanen bedöms vara aktuell tas ett förslag fram om hur översiktsplanen ska genomföras. Detta kan exempelvis göras genom en fördjupad översiktsplan eller tematiskt tillägg.

	Beslut om att anta planeringsstrategin	Bevaras	Ciceron	Behandlas av Plan- och exploateringsutskottet. Beslut tas av kommunfullmäktige.
	Beslut om uppdrag att arbeta om översiktsplan	Bevaras	Ciceron	Detta görs om kommunfullmäktige i planeringsstrategin beslutar att översiktsplanen är inaktuell. Beslut om uppdrag tas av kommunstyrelsen. Generar en ny översiktsplan
Samråd med invånare och olika remissinstanser	Ta fram samrådsförslag för att genomföra samråd	Bevaras	Ciceron	Ett underlag tas fram av förvaltningen och beslut tas av Plan- och exploateringsutskottet att godkänna att förslaget skickas ut på samråd.
	Underrättelse (med sändlista)	Bevaras	Ciceron	
	Annons	Bevaras	Ciceron	
	Övriga utredningar till planförslaget	Bevaras	Ciceron	Bilaga till beslut.
Samråd med invånare och olika remissinstanser	Idéer och förslag från samråd	Bevaras	Ciceron	Varierar beroende på upplägg för samråd. Kan till exempel vara sammanställning av enkät, dokumentation. från fokusgrupper, hemsida, dialoganteckningar med mera.
	Yttranden/inkomna skrivelser som kommit in under samrådstiden	Bevaras	Ciceron	
	Yttranden/inkomna skrivelser som kommit in efter samrådstiden	Bevaras	Ciceron	
Utställning för granskning	Samrådsredogörelse	Bevaras	Ciceron	Inkomna yttranden sammanfattas i en samrådsredogörelse där synpunkterna kommenteras. Här redovisas också vilka eventuella förändringar som kommer att göras av planförslaget utifrån synpunkterna. Godkänns av plan- och exploateringsutskottet i samband med beslut om granskning.

	Granskningshandling	Bevaras	Ciceron	Beslutas för granskning av plan- och exploateringsutskottet. Granskningshandlingar skickas under granskningen på remiss till länsstyrelsen, regionplaneorgan och berörda kommuner med flera under granskningen.
	Övriga handlingar och utredningar	Bevaras	Ciceron	Exempel på övriga handlingar kan vara; miljökonsekvensbeskrivning, översiktlig naturvärdes-inventering, bullerutredning med mera. Bilaga till beslut.
	Kungörelse/Annons	Bevaras	Ciceron	Digital anslagstavla.
	Missiv (med sändlista)	Bevaras	Ciceron	
	Yttranden/inkomna skrivelser	Bevaras	Ciceron	
	Granskningsyttrande från länsstyrelsen	Bevaras	Ciceron	
Antagande	Granskningsutlåtande	Bevaras	Ciceron	Inkomna yttranden sammanfattas i ett granskningsutlåtande med kommentarer om hur synpunkterna har beaktats. Granskningsutlåtande godkänns av plan- och exploateringsutskottet.
Antagande	Beslut om att anta förslag till ny översiktsplan	Bevaras	Ciceron	Avser tjänsteskrivelse och protokoll. Behandlas av plan- och exploateringsutskottet och kommunstyrelsen. Beslut tas av kommunfullmäktige. Beslutet ska tillkännages på den digitala anslagstavlan på stadens hemsida senast andra dagen efter att protokollet har justerats.
	Meddelande till Länsstyrelsen om att översiktsplanen har antagits	Bevaras	Ciceron	Meddelande om kommunfullmäktiges antagandebeslut med protokoll skickas till Länsstyrelsen senast andra dagen efter att protokollet justerats.
Överklagande	Överklagande, tillhörande handlingar	Bevaras	Ciceron	Beslut om att anta översiktsplanen samt förfarandet för framtagandet av översiktsplanen kan överklagas, ej innehållet i översiktsplanen.

Beslut om att anta planen vinner laga kraft	Översiktsplan	Bevaras	Ciceron	Karta med beskrivning och eventuella bilagor, översiktsplan (antagen) med granskningsyttrande från länsstyrelsen. Om tryckt exemplar finns av färdig översiktsplan ska ett arkivexemplar bevaras. Från och med 2027 ska översiktsplanen vara digital och kommer inte längre att finnas i tryckt format.
	Meddelande om att beslutet vunnit laga kraft	Bevaras	Ciceron	Kommunfullmäktige, Boverket, Lantmäterimyndigheten, Länsstyrelsen, Västra Götalandsregionen, Göteborgsregionens kommunalförbund och berörda grannkommuner meddelas när översiktsplanen vunnit laga kraft. Handlingar som skickas ut är: översiktsplanen, samrådsredogörelsen, länsstyrelsens granskningsutlåtande, kommunens granskningsredogörelse och protokollsutdraget med beslut. (detta görs senast 6 veckor efter att protokollet är justerat)

Verksamhetsområde

3. Fysisk planering

Process

3.1.2 Hantera planbesked

Processbeskrivning

Den som vill exploatera ett område eller göra andra åtgärder som kräver att en detaljplan antas, ändras eller upphävs kan begära ett planbesked för att få svar på om kommunen har för avsikt att inleda planläggning. Det är också möjligt att ansöka om besked om kommunen har för avsikt att ändra eller upphäva områdesbestämmelser.

Begäran om planbesked ska vara skriftlig. Sökanden kan även begära besked om vilket planeringsunderlag kommunen bedömer kommer behövas vid planläggningen, samt begära medgivande från kommunen att få hämta in ett yttrande från länsstyrelsen om vilket underlag som sannolikt kan behövas för att länsstyrelsen ska kunna uppfylla sina skyldigheter vid planläggningen.

Kommunen ska svara på begäran inom fyra månader om inget annat överenskommits. Svaret ska, i det fall kommunen har för avsikt att inleda planläggning, innehålla bedömning av när planarbetet kan starta och när planen kan antas. Om kommunen inte har för avsikt att inleda planläggning, så kallat ”negativt planbesked”, ska det motiveras i beskedet.

Ett planbesked är inte bindande och beslutet kan inte överklagas.

Efter beslut om planbesked avslutas ärendet i Ciceron. Om detaljplan påbörjas längre fram skapas ett nytt ärende med samband till planbeskedsärendet.

Återkallade planbesked bevaras.

Ett eventuellt medgivande att inhämta yttrande från Länsstyrelsen gäller normalt fram till den tidpunkt kommunen har bedömt som möjlig start på planarbetet. Det innebär att länsstyrelsens yttrande kan inkomma till kommunen efter ärendet om planbesked har avslutats och innan ett nytt ärende för detaljplan har skapats.

Aktivitet	Handlingstyp	Gallring	Verksamhetssystem	Anmärkning
Ansökan om planbesked	Ansökan om planbesked med bilagor	Bevaras	Ciceron	Till ansökan hör en beskrivning av det huvudsakliga ändamålet och eventuell bebyggelse (kan vara text, bild, ritningar) samt en karta som visar det område som berörs. I undantagsfall ingår även utredningar. Ansökan kan ske via E-tjänst och ska diarieföras i Ciceron. I de fall ansökan inkommer i pappersformat ska ansökan skannas in och diarieföras i Ciceron. Pappershandlingen
	Bekräftelse mottagen handling	Gallras vid inaktualitet	Outlook	Inkommen handling bekräftas genom utskick av mejl.

Förprövning	Tidigt besked om förvaltningens bedömning	Bevaras	Ciceron	I de fall förvaltningen avser föreslå negativt planbesked meddelas sökanden och får möjlighet att återkalla ansökan.
	Begäran om återkallande	Bevaras	Ciceron	Ärendet avslutas.
	Korrespondens av vikt mellan förvaltning och sökande	Bevaras	Ciceron	Avser till exempel begäran om kompletterande handlingar och bekräftelse på att ansökan är komplett. Korrespondens som inkommer i pappersformat skannas och diarieförs. Därefter gallras pappershandlingen.
	Förprövningsrapport	Bevaras	Ciceron	Ingår i beslutsunderlag vid beslut om planbesked.
Hantera beslut om planbesked	Beslut om planbesked	Bevaras	Ciceron	Beslut om planbesked inklusive tjänsteskrivelse, förprövningsrapport och protokoll. Skickas till fastighetsägare. Beslut tas av plan- och exploateringsutskottet. Efter beslut avslutas ärendet för planbesked i Ciceron. Negativa planbesked leder inte till detaljplan.

Verksamhetsområde

3. Fysisk planering

Process

3.1.3 Hantera detaljplan

Processbeskrivning

Det är kommunen som genom sitt planmonopol avgör om, när och var en detaljplan ska upprättas. Planstarten föregås oftast av ett planbesked där sökanden begär svar avseende kommunens vilja att inleda planläggning.

För att underlätta detaljplanearbetet kan kommunen ta fram ett planprogram. Programmet kan omfatta ett större område som delas in i flera efterföljande detaljplaner. Om detaljplan påbörjas längre fram skapas ett nytt ärende med samband till det avslutade programärendet. Avbrutna programärenden bevaras.

Planprocessen styrs av Plan- och bygglagen (PBL) 2010:900. Det finns tre planförfaranden; standardförfarande, förenklat förfarande och utökat förfarande. Val av förfarande regleras i PBL. Planen kan vid behov byta förfarande under processens gång. Samma planförfaranden används när detaljplaner ändras eller upphävs.

Processen för utökat förfarande består av kungörelse, samråd, samrådsredogörelse, underrättelse, granskning, granskningsutlåtande och antagande innan planen kan få laga kraft. Processen för standardförfarande består av samråd, underrättelse, granskning, granskningsutlåtande och antagande innan laga kraft. Vid förenklat förfarande kan planen antas efter samråd och samrådsredogörelse.

I utökat förfarande är granskning och samrådsredogörelse obligatoriskt. I standardförfarande får synpunkterna från både samråd och granskning sammanställas och kommenteras i granskningsutlåtandet. Under vissa förutsättningar behöver kommunen inte låta granska detaljplanen. Det kallas då begränsat standardförfarande.

Undersökning om betydande miljöpåverkan ska göras för program, detaljplan och ändring av detaljplan. För planer startade innan 2018 görs i stället en behovsbedömning. Om detaljplanens genomförande bedöms kunna medför en betydande miljöpåverkan ska detaljplanen genomgå miljöbedömning där miljökonsekvensbeskrivning (MKB) tas fram. Vid betydande miljöpåverkan finns krav på utökat planförfarande.

Detaljplaner antas i regel av kommunfullmäktige, men fullmäktige får delegera antagandet av planer som inte är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Vid laga kraft, eller vid en senare tidpunkt som anges i planen, börjar detaljplanen gälla och ersätter eventuell befintlig detaljplan eller områdesbestämmelser för området. En detaljplan (plankarta med bestämmelser) är ett juridiskt bindande dokument.

Avbrutna planärenden samt återkallande av plan bevaras. Avseende protokollsutdrag, tjänsteskrivelser, korrespondens och tjänsteanteckningar, se process 1.1.3 Hantera nämnder och utskottsprocess. Avseende begäran av utlämnande av allmän handling, överprövning och överklagande, se process 1.4.1 Allmänhetens insyn och överprövning/överklagande.

Detaljplaner enligt den äldre plan- och bygglagen ÄPBL (1987:90) arkiveras på samma sätt som detaljplaner enligt PBL (2010:900). Normalt förfarande är samma som utökat med undantag för att granskning benämns som utställning. Enkelt förfarande skiljer sig genom att efter samråd går detaljplanen direkt till antagande (ingen granskning).

Aktivitet	Handlingstyp	Gallring	Verksamhetssystem	Anmärkning
Planprogram	Uppdrag för program	Bevaras	Papper och Ciceron	Planprogram initieras när kommunen ser behov av att utreda förutsättningar och mål övergripande inför planläggning. När beslut om uppdrag har fattats upprättas en planpärm för förvaring av handlingar under ärendets handläggning. Om beskedet är negativt avslutas och arkiveras ärendet.

Ta fram förslag på program och skicka på samråd	Programförslag för samråd	Bevaras	Papper och Ciceron	Beslutas av plan- och exploateringsutskottet. Innehåller programhandling och bilagor i form av utredningar och bedömningar.
	Inbjudan till samråd	Bevaras	Papper och Ciceron	Häri ingår fastighetsförteckningen.
	Remissutskick	Bevaras	Ciceron	Utskick till remissinstanser enligt remisslista.
	Remisslista	Bevaras	Papper och Ciceron	Lista över myndigheter, kommunala förvaltningar, organisationer med flera som har fått planprogrammet för samråd.
	Kungörelse	Bevaras	Papper och Ciceron	Annons från papperstidning samt intyg om anslag på digital anslagstavla sparas.
	Mötesanteckning med deltagarlista från samrådsmöte	Gallras efter 10 år efter avslutat ärende	Papper	
	Yttranden	Bevaras	Papper och Ciceron	Yttranden inkommer under samrådstiden
	Samrådsredogörelse	Bevaras	Papper och Ciceron	
	Undersökning om betydande miljöpåverkan	Bevaras	Papper och Ciceron	Häri ingår checklista och bedömning, samt länsstyrelsens svar i undersökningssamråd vilket ej är obligatoriskt i det fall efterföljande detaljplaner ska miljöbedömas.
	Beslut om betydande miljöpåverkan	Bevaras	Papper och Ciceron	
Godkänna program	Programförslag för godkännande	Bevaras	Papper och Ciceron	Beslutas av plan- och exploateringsutskottet och kommunstyrelsen.
Uppstart av detaljplan	Planuppdrag	Bevaras	Papper och Ciceron	Avser planuppdrag för detaljplan. Tjänsteskrivelse och protokoll. Skickas till fastighetsägare. Beslut tas av plan- och exploateringsutskottet och kommunstyrelsen. När beslut om uppdrag har fattats upprättas en planpärm för

				förvaring av handlingar under ärendets handläggning.
	Start-PM	Bevaras	Papper och Ciceron	Avser handling som sammanfattar förutsättningar för detaljplanen, dess syfte, tidplan med mera. Ingår i beslutsunderlag vid beslut om planuppdrag. Om beskedet är negativt avslutas och arkiveras ärendet.
Ta fram förslag på detaljplan och skicka på samråd	Planhandlingar, plankarta, planbeskrivning med mera skickas på samråd	Bevaras	Papper och Ciceron	Beslutas av plan- och exploateringsutskottet. Planförslaget innehåller planbeskrivning, plankarta, illustrationsplan, utredningar och andra underlag. I förekommande fall ingår även planprogram.
	Besluta om samråd	Bevaras	Papper och Ciceron	Tjänsteskrivelse och protokoll. Beslut tas av plan- och exploateringsutskottet.
	Undersökning om betydande miljöpåverkan	Bevaras	Papper och Ciceron	Häri ingår checklista och bedömning. Samt länsstyrelsens svar i undersökningssamråd vilket ej är obligatoriskt i det fall detaljplanen ska miljöbedömas.
	Beslut i frågan om betydande miljöpåverkan	Bevaras	Papper och Ciceron	
	Anteckningar vid avstämning med Länsstyrelsen	Bevaras	Ciceron	Avser i de fall frågor stäms av med länsstyrelsen, vanligen vid Länsstyrelsens planberedning.
	Inbjudan till samråd	Bevaras	Papper och Ciceron	Skickas till de som är med på fastighetsförteckningen och remissinstanser. Häri ingår fastighetsförteckning
	Godkännandeblankett	Bevaras	Papper och Ciceron	Gäller standardförfarande. Godkännandeblankett kan skickas med inbjudan när samrådskretsen är begränsad.
	Remissutskick	Bevaras	Ciceron	
	Remisslista	Bevaras	Papper och Ciceron	Lista över myndigheter, kommunala förvaltningar, organisationer med flera som har fått detaljplanen för samråd.

	Mötesanteckningar med deltagarlista från samrådsmöte	Gallras efter 10 år efter avslutat ärende	Papper	Avser i de fall samrådsmöten genomförs.
	Yttranden	Bevaras	Papper och Ciceron	Yttranden som kommer in under samrådstiden. Läggs till planförslag.
	Kungörelse	Bevaras	Papper och Ciceron	Inför samråd, utökat planförfarande, annonseras i Mölndalsposten och Göteborgsposten. Kungörelse görs även i digital anslagstavla. Annons från papperstidning samt intyg om anslag på digital anslagstavla sparas.
	Samrådsredogörelse	Bevaras	Papper och Ciceron	Läggs till planförslag.
Miljöbedömning	Förslag på avgränsning av miljökonsekvensbeskrivning	Bevaras	Papper och Ciceron	Skickas till länsstyrelsen för avgränsningssamråd. Miljöbedömning görs endast när detaljplanen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.
	Länsstyrelsens svar i avgränsningsområdet	Bevaras	Papper och Ciceron	
	Miljökonsekvensbeskrivning (MKB)	Bevaras	Papper och Ciceron	MKB kan tas fram till samråd och ska vara färdigställd vid granskning.
Granskning	Granskningshandlingar (plankarta, planbeskrivning med mera)	Bevaras	Papper och Ciceron	Beslutas av plan- och exploateringsutskottet. Planförslaget innehåller planbeskrivning, plankarta, illustrationsplan, utredningar, eventuell MKB och eventuell samrådsredogörelse.
	Underrättelse om granskning	Bevaras	Papper och Ciceron	Skickas till de som är med på fastighetsförteckningen och remissinstanser, de som yttrat sig i samrådet med flera. Anslås på kommunens anslagstavla. Intyg om anslag på digital anslagstavla sparas.
	Kungörelse	Bevaras	Papper och Ciceron	Kungörelse vid granskning görs när planförfarandet har ändrats från standard till utökat förfarande efter samråd. Kungörelse görs i digital anslagstavla samt annonseras i Mölndalsposten och Göteborgsposten. Annons från papperstidning samt intyg om anslag på digital anslagstavla sparas.

	Yttranden	Bevaras	Papper och Ciceron	Yttranden som kommer in under granskningstiden. Läggs till planförslag.
	Granskningsutlåtande	Bevaras	Papper och Ciceron	Läggs till planförslag. Informationen ska anslås på kommunens webbplats under minst tre veckor.

Utskick till sakägare och till övriga som inte fått sina synpunkter tillgodosedda	Underrättelse om granskningsutlåtande	Bevaras	Papper och Ciceron	Information om var granskningsutlåtandet finns tillgängligt. Anslås på kommunens anslagstavla. Intyg om anslag på digital anslagstavla sparas.
	Meddelande om granskningsutlåtande	Bevaras	Ciceron och papper	Skickas till samtliga som inte har fått sina synpunkter tillgodosedda.
Föreläggande om anspråk på ersättning eller inlösen	Föreläggande om anspråk på ersättning eller inlösen	Bevaras	Papper och Ciceron	Förelägger den som kan komma att drabbas av viss planskada att inom en angiven tidsfrist anmäla sitt anspråk på ersättning eller inlösen. Med upplysning om att rätten till ersättning annars kan gå förlorad. Endast i förekommande fall, och då valfritt för kommunen.
	Anmälan av anspråk på ersättning eller inlösen.	Bevaras	Papper och Ciceron	Anspråk från den som kan komma att drabbas av viss planskada.
Godkännande av förslag på detaljplan	Planförslag för godkännande	Bevaras	Papper och Ciceron	Beslutas av plan- och exploateringsutskottet. Planförslaget innehåller planbeskrivning, plankarta, rapporter, utredningar och andra underlag, illustrationsplan, samrådsredogörelse och granskningsutlåtande.
Anta detaljplan	Planförslag för antagande	Bevaras	Papper och Ciceron	Antas av Kommunfullmäktige, expedieras till plan- och exploateringsutskottet. Planförslaget innehåller planbeskrivning, plankarta, rapporter, utredningar och andra underlag, illustrationsplan, samrådsredogörelse och granskningsutlåtande
Anslag och utskick efter beslut om antagande	Underrättelse om antagen plan	Bevaras	Papper och Ciceron	Protokoll anslås på digital anslagstavla enligt plan- och bygglagen. Intyg om anslag på digital anslagstavla sparas.
	Meddelande om antagen plan med besvärshänvisning	Bevaras	Papper och Ciceron	Meddelande med protokollsutdrag och besvärshänvisning skickas till länsstyrelsen och lantmäteriet samt till eventuella berörda kommuner och till de som har rätt att överklaga planen enligt plan- och bygglagen. Länsstyrelsen ska även få granskningsutlåtandet, om så inte redan har skett.

Vid överprövning	Beslut om att inte överpröva	Bevaras	Papper och Ciceron	Eventuella överklaganden hanteras av samhällsbyggnadsförvaltningen
	Kommunikation med domstolen	Bevaras	Ciceron	Eventuella överklaganden hanteras av samhällsbyggnadsförvaltningen
Planen vinner laga kraft	Underrättelse om laga kraft	Bevaras	Papper och Ciceron	Skickas till Länsstyrelsen, Lantmäterimyndigheten och till den sökande. Skriftligt meddelande för att underrätta fastighetsägare som kan ha rätt till ersättning, samt upplysning om tidsfrist inom vilken talan ska väckas. Planen vinner laga kraft efter att beslutet anslagits och detaljplanen ej överklagats
	Lagakrafthandling	Bevaras	Papper och Ciceron	
	Utskick till länsstyrelsen och statliga lantmäteriet	Bevaras	Ciceron	Avser plankarta, planbeskrivning, fastighetsförteckning.
	Lagakraftbevis	Bevaras	Papper och Ciceron	Lagakraftbevis går upp som meddelande till kommunfullmäktige.

Verksamhetsområde 3.Fysisk planering	**Processbeskrivning** Områdesbestämmelser kan upprättas inom begränsade områden som inte har detaljplan. Regleras i gällande PBL 2020:900, 4 och 5 kap. För begränsade områden utanför samlad bebyggelse kan kommunen, i stället för att styra bebyggelsen med en detaljplan, anta områdesbestämmelser. Syftet med områdesbestämmelser kan vara att säkerställ att översiktsplanens intentioner uppnås eller att riksintresse enligt miljöbalken tillgodoses. Till skillnad från detaljplanen ger områdesbestämmelser ingen rätt att bygga. Områdesbestämmelser kan däremot innehålla bestämmelser om undantag från, eller utökade krav på, bygglov, marklov eller rivningslov. Den som vill få en befintlig områdesbestämmelse ändrar eller upphävd kan söka planbesked för att få veta kommunens avsikt i frågan. Om områdesbestämmelser ska införas i ett område där det finns detaljplan måste detaljplanen först upphävas. En områdesbestämmelse upphör att gälla om den upphävs eller om en detaljplan för området vinner laga kraft. Processen för att ta fram områdesbestämmelser liknar till stor del processen för att ta fram detaljplan. Områdesbestämmelser tas fram med standard eller utökat planförfarande. Det är möjligt att vid behov byta mellan de två förfaranden under processen. Utställning för granskning kan ske i standardförfarande men är obligatoriskt i ett utökat förfarande. Utökat förfarande används om: 1. Områdesbestämmelsen inte är förenlig med översiktsplanen eller länsstyrelsens granskningsyttrande 2. Områdesbestämmelsen är av betydande intresse för allmänheten eller i övrigt av stor betydelse. Kravet på undersökning om betydande miljöpåverkan och eventuell miljöbedömning, som gäller detaljplan, gäller inte för områdesbestämmelser. Plan- och bygglagen reglerar att förslaget till områdesbestämmelser ska publiceras på webben under samråd och granskning samt under tre veckor i anslutning till antagandet. När granskningsyttrande har tagits fram ska det hållas tillgängligt på webben under minst tre veckor. Nämndbeslut med tillhörande dokument (protokollsutdrag, tjänsteskrivelse med mera) hantera i enlighet med process *1.1.3 Hantera nämnder och utskott*. Avbrutna ärenden bevaras.
Process 3.1.4. Hantera områdesbestämmelser	

Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Program	Uppdrag för program	Bevaras	Papper och Ciceron	När beslut om uppdrag har fattats upprättas en originalpärm för förvaring av handlingar under ärendets handläggning. Om beskedet är negativt avslutas och arkiveras ärendet. Beslutas av plan- och exploateringsutskottet.
Ta fram förslag på program och skicka på samråd	Programförslag för samråd	Bevaras	Papper och Ciceron	Innan kommunen påbörjar arbetet med områdesbestämmelser kan ett program behöva tas fram för att översiktligt utreda förutsättningar och visioner. Program görs ofta för ett större område och ger en

				struktur för bebyggelse, vägnät och grönytor. Ett program kan ange utgångspunkter och mål för flera områdesbestämmelser. Beslutas av plan- och exploateringsutskottet. Innehåller programhandlingar och bilagor i form av utredningar och bedömningar.
	Inbjudan till samråd	Bevaras	Papper och Ciceron	Häri ingår fastighetsförteckningen.
	Remisslista	Bevaras	Papper och Ciceron	Lista över myndigheter, kommunala förvaltningar, organisationer med flera som har fått programmet för samråd.
	Kungörelse	Bevaras	Papper och Ciceron	Kungörelse hör till utökat förfarande. Intyg om anslag på digital anslagstavla sparas.
	Mötesanteckning med deltagarlista från samrådsmöte	Gallras efter 10 år	Papper	Yttranden inkommer under samrådstiden.
	Yttranden	Bevaras	Papper och Ciceron	
	Samrådsredogörelse	Bevaras	Papper och Ciceron	
Godkänna program	Programförslag för godkännande	Bevaras	Papper och Ciceron	Beslutas av plan- och exploateringsutskottet och kommunfullmäktige.
Uppstart av områdesbestämmelser	Uppdrag för områdesbestämmelser	Bevaras	Papper och Ciceron	Avser uppdrag för områdesbestämmelser. Tjänsteskrivelse och protokoll. Skickas till fastighetsägare. Beslut tas av plan- och exploateringsutskottet. När beslut om uppdrag har fattats upprättas en originalpärm för förvaring av handlingar under ärendets handläggning.

	Start-PM	Bevaras	Papper och Ciceron	Avser handling som sammanfattar förutsättningar för områdesbestämmelser, dess syfte, tidplan med mera. Ingår i beslutsunderlag vid beslut om uppdrag för områdesbestämmelser. Om beskedet är negativt avslutas och arkiveras ärendet.
Ta fram förslag på områdesbestämmelser och skicka på samråd	Samrådshandlingar	Bevaras	Papper och Ciceron	Avser samrådshandlingarna som publiceras på webben. Beslutas av plan- och exploateringsutskottet. Särskild handling med bestämmelsekarta och beskrivning, eventuella utredningar. I förekommande fall ingår även program. Ej krav på grundkarta.
	Beslut om samråd	Bevaras	Papper och Ciceron	Tjänsteskrivelse och protokoll. Beslut tas av plan- och exploateringsutskottet.
	Inbjudan till samråd	Bevaras	Papper och Ciceron	Skickas till de som är med på fastighetsförteckningen och remissinstanser. Häri ingår fastighetsförteckning.
	Remisslista	Bevaras	Papper och Ciceron	Remissinstanser så som länsstyrelsen och lantmäteriet.
	Mötesanteckningar med deltagarlista från samrådsmöte	Gallras efter 10 år	Papper	Avser i de fall samrådsmöten behöver genomföras.
	Yttranden	Bevaras	Papper och Ciceron	Yttranden som kommer in under samrådstiden. Läggs till förslaget.
	Kungörelse	Bevaras	Papper och Ciceron	Gäller utökat förfarande. Annons från papperstidning samt intyg om anslag på digital anslagstavla sparas.
	Samrådsredogörelse	Bevaras	Papper och Ciceron	Läggs till förslaget.

Granskning	Granskningshandlingar	Bevaras	Papper och Ciceron	Beslutas av plan- och exploateringsutskottet. Förslaget innehåller särskild handling med bestämmelsekarta och beskrivning, eventuella utredningar samt samrådsredogörelse. I förekommande fall ingår även program. Ej krav på grundkarta
	Underrättelse om granskning	Bevaras	Papper och Ciceron	Intyg om anslag på digital anslagstavla sparas.
	Meddelande om underrättelsens innehåll	Bevaras	Papper och Ciceron	Skickas till de som är med på fastighetsförteckningen och remissinstanser samt övriga som har yttrat sig i samrådet med flera.
	Kungörelser	Bevaras	Papper och Ciceron	Kungörelse vid granskning görs när förfarandet har ändrats från standard till utökat förfarande efter samråd. Annons från papperstidning samt intyg om anslag på digital anslagstavla sparas.
	Yttranden	Bevaras	Papper och Ciceron	Yttranden som kommer in under granskningstiden. Läggs till förslaget.
	Granskningsutlåtande	Bevaras	Papper och Ciceron	Läggs till förslaget.
Utskick till sakägare och till övriga som inte fått sina synpunkter tillgodosedda	Underrättelse om granskningsutlåtande	Bevaras	Papper och Ciceron	Intyg om anslag på digital anslagstavla sparas.
	Meddelande om granskningsutlåtande	Bevaras	Ciceron	Skickas till samtliga som inte har fått sina synpunkter tillgodosedda.

Godkännande av förslag på områdesbestämmelser	Förslag för godkännande	Bevaras	Papper och Ciceron	Beslutas av plan- och exploateringsutskottet. Förslaget innehåller särskild handling med bestämmelsekarta och beskrivning, eventuella utredningar samt samrådsredogörelse och granskningsutlåtande. Ej krav på grundkarta.
Anta områdesbestämmelse	Förslag för antagande	Bevaras	Papper och Ciceron	Antas av Kommunfullmäktige, expedieras till plan- och exploateringsutskottet. Förslaget innehåller särskild handling med bestämmelsekarta och beskrivning, eventuella utredningar samt samrådsredogörelse och granskningsutlåtande. Ej krav på grundkarta.
Anslag och utskick efter beslut om antagande	Underrättelse om antagna områdesbestämmelser	Bevaras	Papper och Ciceron	Protokoll anslås på digital anslagstavla enligt plan- och bygglagen. Intyg om anslag på digital anslagstavla sparas.
	Meddelande om antagen områdesbestämmelse med besvärshänvisning	Bevaras	Papper och Ciceron	Meddelande med protokollsutdrag och besvärshänvisning skickas till länsstyrelsen och lantmäteriet samt till eventuella berörda kommuner och till de som har rätt att överklaga beslutet enligt plan- och bygglagen. Länsstyrelsen ska även få granskningsutlåtandet, om så inte redan har skett.
Vid överprövning	Beslut om att inte överpröva	Bevaras	Papper och Ciceron	Eventuella överklaganden hanteras av samhällsbyggnadsförvaltningen. *Se process 1.4.1 Allmänhetens insyn och överprövning/överklagande*
	Kommunikation med domstolen	Bevaras	Ciceron	Eventuella överklaganden hanteras av samhällsbyggnadsförvaltningen.
Områdesbestämmelsen vinner laga kraft	Underrättelse om laga kraft	Bevaras	Papper och Ciceron	Skickas till Länsstyrelsen, Lantmäterimyndigheten och till den sökande. Områdesbestämmelsen vinner laga kraft efter att beslutet anslagits och ej överklagats.
	Lagakrafthandling	Bevaras	Papper och Ciceron	

	Utskick till länsstyrelsen och statliga lantmäteriet	Bevaras	Ciceron	Avser särskild handling, fastighetsförteckning.
	Lagakraftbevis	Bevaras	Papper och Ciceron	Lagakraftbevis går upp som meddelande till Kommunfullmäktige.

Verksamhetsområde 3. Fysisk planering **Process** 3.1.5. Deltaga i regional planering	**Processbeskrivning** Regionalplanering kan göras inom och utanför Plan- och bygglagen. I enlighet med Plan- och bygglagen går det att bilda ett regionplaneorgan för att lösa mellankommunala frågor som rör mark- och vattenanvändning som ska bevaka regionala frågor och lämna underlag för kommunernas och de statliga myndigheternas planering. Exempel på regionala frågor är infrastruktur, kommunikationer, bostadsförsörjning, klimat- och energifrågor och handel. I Sverige finns endast regionplaneorgan för Stockholmsregionen, Skåneregionen och Hallandsregionen. I övriga län är det frivilligt att använda regional fysisk planering. Kommunala översiktsplaner och riktlinjer för bostadsförsörjning ska särskilt beaktas vid planering på regional nivå. Utanför Plan- och bygglagen finns det en förordning (2007:713) om regionalt tillväxtarbete som säger att det arbetet ska samordnas med kommunernas översiktsplanering. En central utgångspunkt för det regionala tillväxtarbetet är att ta fram och genomföra en regional utvecklingsstrategi (RUS). Strategin ska binda samman de olika planeringsprocesser som påverkar en hållbar regional utveckling. Det är Västra Götalandsregionen som ansvarar för att ta fram den regionala utvecklingsstrategin som berör Mölndals kommun. Göteborgsregionens kommunalförbund arbetar också med regional planering och tar fram regionala planeringsunderlag för medlemskommunerna. Göteborgsregionens kommunalförbund använder sig av rådslagsprocesser för att skapa samsyn och överenskommelser. Detta är inte en planeringsprocess enligt plan- och bygglagstiftningen, utan utgår ifrån medlemskommunernas uppdrag och beslut. Processen redogör för kommunens arbete med att lämna svar på regionala förslag men också att skapa regionplan tillsammans med andra kommuner.			
Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Samråd om förslag till regionplan	Samrådsförslag	Bevaras	Ciceron	
	Yttrande från kommunstyrelsen	Bevaras	Ciceron	Yttrande från kommunstyrelsen
Granskning om förslag till regionplan	Granskningsförslag	Bevaras	Ciceron	Granskning ska ske under minst tre månader om processen sker enligt PBL.
	Yttrande från kommunstyrelsen	Bevaras	Ciceron	
Anta regional plan	Upprättad regional plan	Bevaras	Ciceron	

Verksamhetsområde 3. Fysisk planering	**Processbeskrivning** Processen köp och försäljning initieras genom en ansökan. Vid köp kan processen även starta genom en förfrågan som även kan vara intern. Om processen avser verksamhetsmark startar processen hos avdelningen näringsliv. Processen avslutas med tecknande av avtal och eventuell lagfartsansökan. Vid köp och försäljning avslutas processen med ett köpeavtal. Hanteringen regleras av bland annat Jordabalken och kommunstyrelsens reglemente.
Process 3.2.1. Köp och försäljning av bebyggd eller obebyggd fastighet	Köp och försäljning kan omfatta hel fastighet eller del av fastighet. Gäller det köp och försäljning av del av fastighet kan detta antingen ske genom ett jordabalksköp där ett köpeavtal upprättas, men det kan även ske genom fastighetsbildningslagen där en överenskommelse om fastighetsreglering i stället upprättas. Överenskommelsen om fastighetsreglering eller köpeavtal för del av fastighet ligger till grund för en lantmäteriförrättning som senare arkiveras hos lantmäteriet. För handlingar rörande ekonomisk redovisning, se *process 2.4. Ekonomiadministration*.

Aktivitet	Handlingstyp	Gallring	Verksamhetssystem	Anmärkning
Fastighetstaxering	Fastighetstaxering, statliga lantmäteriet	Gallras vid inaktualitet	Papper	Systematisk förvaring.
Registrering	Avtalsdiarium	Bevaras	Papper	Förvaras hos registrator. Innehåller uppgift om alla avtal rörande plan- och exploateringsutskottets kärnverksamhet.
Köpa fastighet	Ansökan/förfrågan	Gallras vid inaktualitet	Filserver	Förvaras hos handläggare på mark- och exploateringsenheten eller strategiska enheten.
	Köpeavtal	Bevaras	Papper och Ciceron	Förvaras i avtalsakt. I Ciceron hanteras den dokumentation som visar den politiska beslutsgången.
	Registreringsbevis	Bevaras	Papper och Ciceron	Förvaras i avtalsakt. Från motpart för att bevisa att denne har rätt att underteckna avtal.
	Fullmakter	Se anmärkning	Papper	Förvaras i avtalsakt och bevaras. Alternativt återsänds till fullmäktigen efter undertecknande på dennes begäran (kopia bevaras). Om avtal ska undertecknas av annan än firmatecknare.

	Information om att plan- och exploateringsutskottets, kommunstyrelsens eller kommunfullmäktiges beslut ej överklagats	Bevaras	Papper	Avser när köpeavtal behöver upp i politiken för beslut. Förvaras i avtalsakt. Utfärdas av Förvaltningsrätten efter att protokollsutdrag skickats efter beslut.
	Ansökan om lagfart	Bevaras	Papper	Förvaras i avtalsakt. Hosinskrivningsmyndigheten.
	Beslut om lagfart	Bevaras	Papper	Förvaras i avtalsakt. Beslut från inskrivningsmyndigheten tillsammans med underlag.
	Övrigt underlag till avtal	Bevaras	Papper	Förvaras i avtalsakt. Underlag till avtal består av relevanta utredningar, tjänsteutlåtande, kopior på beslut, kartor.
Försäljning av fastighet (hel fastighet)	Ansökan/förfrågan	Gallras vid inaktualitet	Filserver	Förvaras hos handläggare på mark- och exploateringsenheten eller strategiska enheten.
	Mäklare kontaktas för försäljningsuppdrag/ offertförfrågan	Bevaras	Papper	Tas med i avtalsakten, avser kontrakt. I de fall där tomter ska säljas till privatpersoner kan mäklare kopplas in.
	Köpeavtal	Bevaras	Papper och Ciceron	Förvaras i avtalsakt. I Ciceron hanteras den dokumentation som visar den politiska beslutsgången.
	Registreringsbevis	Bevaras	Papper	Förvaras i avtalsakt. Från motpart för att bevisa att denne har rätt att underteckna avtal.
	Fullmakter	Se anmärkning	Papper	Förvaras i avtalsakt och bevaras. Alternativt återsänds till fullmäktigen efter undertecknande på dennes begäran (kopia bevaras).
	Information om att plan- och exploateringsutskottets, kommunstyrelsens eller kommunfullmäktiges beslut ej överklagats	Bevaras	Papper	Förvaras i avtalsakt. Utfärdas av Förvaltningsrätten efter att protokollsutdrag skickats efter beslut.
Köp av fastighet (del av fastighet)	Ansökan/förfrågan	Gallras vid inaktualitet	Filserver	Förvaras hos handläggare på mark- och exploateringsenheten eller strategiska enheten.

	Överenskommelse om fastighetsreglering	Bevaras	Papper och Ciceron	Förvaras i avtalsakt. I Ciceron hanteras den dokumentation som visar den politiska beslutsgången. Tre exemplar av avtalet upprättas och ett avtal lämnas till kommunala lantmäteriet. En överenskommelse om fastighetsreglering kan också ingå i andra typer av avtal, så som exploateringsavtal.
	Köpeavtal del av fastighet	Bevaras	Papper och Ciceron	Förvaras i avtalsakt. I Ciceron hanteras den dokumentation som visar den politiska beslutsgången. Tre exemplar av avtalet upprättas och ett avtal lämnas till kommunala lantmäteriet.
	Registreringsbevis	Bevaras	Papper	Förvaras i avtalsakt. Från motpart för att bevisa att denne har rätt att underteckna avtal.
	Fullmakter	Se anmärkning	Papper	Förvaras i avtalsakt och bevaras. Alternativt återsänds till fullmäktigen efter undertecknande på dennes begäran (kopia bevaras).
	Information om att plan- och exploateringsutskottets, kommunstyrelsens eller kommunfullmäktiges beslut ej överklagats	Bevaras	Papper	Förvaras i avtalsakt. Utfärdas av Förvaltningsrätten efter att protokollsutdrag skickats efter beslut.
Försäljning av fastighet (del av fastighet)	Ansökan/förfrågan	Gallras vid inaktualitet	Filserver	Förvaras hos handläggare på mark- och exploateringsenheten eller strategiska enheten.
	Överenskommelse om fastighetsreglering	Bevaras	Papper och Ciceron	Förvaras i avtalsakt. I Ciceron hanteras den dokumentation som visar den politiska beslutsgången. Tre exemplar av överenskommelsen upprättas och ett lämnas till lantmäteriet. Kan även ingå i andra typer av avtal, så som exploateringsavtal.

	Köpeavtal del av fastighet	Bevaras	Papper och Ciceron	Förvaras i avtalsakt. I Ciceron hanteras den dokumentation som visar den politiska beslutsgången. Tre exemplar av avtalet upprättas och ett avtal lämnas till lantmäteriet.
	Registreringsbevis	Bevaras	Papper	Förvaras i avtalsakt. Från motpart för att bevisa att denne har rätt att underteckna avtal.
	Fullmakter	Se anmärkning	Papper	Förvaras i avtalsakt och bevaras. Alternativt återsänds till fullmäktigen efter undertecknande på dennes begäran (kopia bevaras).
	Information om att plan- och exploateringsutskottets, kommunstyrelsens eller kommunfullmäktiges beslut ej överklagats	Bevaras	Papper	Förvaras i avtalsakt. Utfärdas av Förvaltningsrätten efter att protokollsutdrag skickats efter beslut.

Verksamhetsområde 3. Fysisk planering	**Processbeskrivning** Arrende är när en fastighetsägare upplåter nyttjanderätt till exempelvis jord mot vederlag. Ärendet initieras genom att förfrågan inkommer om möjlighet att få arrendera mark. Beslut fattas och ett avtal upprättas mellan staden och arrendatorn. Arrendeavtalet löper under den stipulerade avtalstiden. Avtalet sägs upp efter avtalstidens slut, om inte förlängning är aktuell/möjlig. Ärendet avslutas genom skriftligt meddelande om uppsagt avtal.			
Process 3.2.2. Arrendera mark eller fastighet				
Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Initiera arrende	Förfrågan om arrende	Gallras vid inaktualitet	Papper eller Outlook	Förvaras hos markingenjör.
	Korrespondens, avtals-förtydliganden, utökning/ förändring	Gallras 3 år efter att avtalet upphör att gälla	Papper eller Outlook eller Filserver	Förvaras hos markingenjör. Sorterat på fastighet som arrendet gäller eller på arrendator, med eventuella bilagor till avtalet.
Arrendera ut mark eller fastigheter	Arrendeavtal upp till fem år	Gallras 3 år efter att avtalet upphör att gälla	Papper eller Filserver	Förvaras i avtalsarkivet. Sorteras på fastighet som arrendet gäller eller på arrendator med eventuella bilagor till avtalet.
	Arrendeavtal mellan fem och tio år	Bevaras	Ciceron och Papper	Förvaras i avtalsarkivet. Sorterat på fastighet som arrendet gäller eller på arrendator med eventuella bilagor till avtalet. Beslutas av plan- och exploateringsutskottet. Kopia på avtalet läggs som bilaga till beslutet.
	Arrendeavtal mellan tio år och tjugo år	Bevaras	Ciceron och Papper	Förvaras i avtalsarkivet. Sorterat på fastighet som arrendet gäller eller arrendator med eventuella bilagor till avtalet. Beslutas av kommunstyrelsen. Kopia på avtalet läggs som bilaga till beslutet.

Arrendera ut mark eller fastigheter	Arrendeavtal över tjugo år	Bevaras	Ciceron och Papper	Förvaras i avtalsarkivet. Sorterat på fastighet som arrendet gäller eller arrendator med eventuella bilagor till avtalet. Beslutas av kommunfullmäktige. Kopia på avtalet läggs som bilaga till beslut.
	Kartor och tillhörande handlingar till avtal	Gallras 3 år efter att avtalet upphör att gälla/ Bevaras	Papper eller Ciceron	Följer längden på arrendeavtalet d.v.s. gallras tre år efter att avtalet upphört att gälla om avtalet gäller upp till fem år om avtalet gäller längre än fem år ska handlingarna bevaras. Diarieförs och bevaras i Ciceron för handlingar som rör arrendeavtal som överstiger 5 år. Förvars i avtalsarkivet. Sorterat på fastighet som arrendet gäller eller arrendator med eventuella bilagor till avtalet.
	Information om att plan- och exploateringsutskottets, kommunstyrelsens eller kommunfullmäktiges beslut ej överklagats	Bevaras	Ciceron och Papper	Avser när arrendeavtal behöver upp i politiken för beslut. Förvaras i avtalsakt. Utfärdas av förvaltningsrätten efter att protokollsutdrag skickats efter beslut.
Kommunikation med arrendator	Korrespondens, avtalsförtydligande	Gallras 3 år efter att avtalet upphör att gälla/ Bevaras	Papper eller Ciceron	Följer längden på arrendeavtalet d.v.s. gallras tre år efter att avtalet upphört att gälla om avtalet gäller upp till fem år om avtalet gäller längre än fem år ska handlingarna bevaras. Diarieförs och bevaras i Ciceron för handlingar som rör arrendeavtal som överstiger 5 år. Förvaras hos markingenjör.

Avsluta arrende	Uppsägning av avtal	Gallras 3 år efter att avtalet upphör att gälla/ Bevaras	Papper eller Ciceron	Följer längden på arrendeavtalet så för avtal som gäller upp till 5 år sker gallring 3 år efter att avtalet upphört att gälla. För avtal som gäller längre än 5 år och som ska bevaras gäller även diarieföring och bevarande på denna handlingstyp. Förvaras i avtalsarkivet. Sorterat på fastighet som arrendet gäller eller arrendator med eventuella bilagor till avtalet.

Verksamhetsområde 3. Fysisk planering **Process** 3.2.3. Hantera servitut och ledningsrätter	**Processbeskrivning** Processen initieras med en förfrågan som även kan vara intern från en annan avdelning eller förvaltning. Det kan till exempel handla om att möjliggöra ledningar vid planarbete. Processen avslutas med inskrivning och tecknande av servitutsavtal. Servitut innebär den rätt en fastighet har att på visst sätt nyttja en annan fastighet. Avtalsservitut regleras av Jordabalken och kan vara av olika typer exempelvis: - Rätt att nyttja väg - Leda vatten - Dra kraftledningar Officialservitut och ledningsrätter är tillkomna vid en lantmäteriförrättning i enlighet med bland annat fastighetsbildningslagen respektive ledningsrättslagen. Överenskommelse som ligger till grund för lantmäteriförrättning arkiveras även hos lantmäterimyndigheten. Kommunstyrelsen har rätt att belasta stadens mark med servitut, ledningsrätt eller nyttjanderätt för ledning, väg eller anläggning som avser elektrisk högspänningsledning ovan jord. Arbetet utförs av mark- och exploateringsenheten.			
Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Ansökan om servitut	Ansökan om inskrivning hos inskrivningsmyndigheten	Bevaras	Ciceron	Förvaras hos handläggare på mark-och exploateringsenheten.
Upprätta avtalsservitut	Servitutsavtal	Bevaras	Papper och Ciceron	Förvaras i avtalsakt. I Ciceron hanteras den dokumentation som visar den politiska beslutsgången. Kan också ingå i andra typer av avtal.

	Fullmakt att företräda vid avtalstecknande	Se anmärkning	Papper	Förvaras i avtalsakt och bevaras. Alternativt återsänds till fullmäktigen efter undertecknande på dennes begäran (kopia bevaras).
	Registreringsbevis	Bevaras	Papper	Förvaras i avtalsakt.
Registrera servitut i fastighetsregistret	Ansökan till lantmäteriet	Bevaras	Papper	Förvaras i avtalsakt. Ibland utgör avtalet ansökan.
	Beslut från lantmäteriet att skriva in servitut	Bevaras	Papper	Förvaras i avtalsakt Ibland utgör avtalet ansökan.
Utplåning av servitut	Ansökan om utplåning av servitut	Bevaras	Papper	Förvaras i avtalsakt.
	Beslut om att utplåna servitut	Bevaras	Papper	Förvaras i avtalsakt.
Upprätta överenskommelse om officialservitut eller ledningsrätt	Överenskommelse	Bevaras	Papper och Ciceron	Förvaras i avtalsakt. I Ciceron hanteras den dokumentation som visar den politiska beslutsgången. Ett exemplar lämnas till kommunala lantmäteriet. Kan även ingå i andra typer av avtal.
	Fullmakt att företräda vid avtalstecknande	Se anmärkning	Papper	Förvaras i avtalsakt och bevaras. Alternativt återsänds till fullmäktigen efter undertecknande på dennes begäran (kopia bevaras).

Verksamhetsområde 3. Fysisk planering	**Processbeskrivning** Ärendet initieras genom att en begäran inkommer om nyttjanderätt av fastighet för till exempel tillfällig åtkomst vid byggnation eller upplag, upplåtelse av mark utan särskild ersättning Staden kan även initiera ärende om nyttjanderätt genomförfrågan till berördfastighetsägare. Avtal skrivs mellan staden och nyttjanderättshavaren/hyresgästen. Avtalet löper under den stipulerade avtalstiden. Avtalet sägs upp efter avtalstidens slut, om inte förlängning är aktuell/möjlig.
Process 3.2.4. Hantera nyttjanderätt	Det som behandlas i denna process är det som inte avser arrende. Rätten till nyttjande av fastigheter kan även ske genom arrendeavtal se process *3.2.2. Arrendera mark eller fastighet*

Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Initiera avtal	Begäran för att initiera avtal	Gallras vid inaktualitet	Papper eller Outlook	Förvaras hos handläggare på mark- och exploateringsenheten.
Teckna nyttjanderättsavtal	Nyttjanderättsavtal	Gallras 3 år efter att avtalet upphör att gälla	Papper	Förvaras i avtalsakt. Häri alla typer av nyttjanderättsavtal som faller under kategorin exempelvis jakträttsupplåtelse, upplåtelse av mark utan särskild avgift etcetera.
	Kartor och tillhörande handlingar till avtalet	Gallras 3 år efter att avtalet upphör att gälla	Papper	Förvaras i avtalsakt. Eventuella bilagor till avtalet.

Kommunikation med nyttjanderättshavaren och hyresgäst	Korrespondens, förtydliganden av ändringar/ tillägg inom ramen för avtalet	Gallras 3 år efter att avtalet upphör att gälla	Papper	Förvaras hos handläggare på mark- och exploateringsenheten.
Avsluta nyttjanderättsavtal eller hyresavtal	Uppsägning av avtal	Gallras 3 år efter att avtalet upphör att gälla	Papper	Förvaras hos handläggare på mark- och exploateringsenheten hyresförhandlare. Eventuella bilagor till avtalet.

Verksamhetsområde 3. Fysisk planering	**Processbeskrivning** Processen innehåller dokumentation för hur exploatering av kommunens mark avtalas och genomförs. Uppdrag kan komma från politiken att köpa eller exploatera mark. Processen initieras med ett planuppdrag och avslutas med exploateringsavtal och uppföljning.			
Process 3.2.5. Exploatera mark				
Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Initiera exploatering	Korrespondens för att initiera samarbetsavtal	Gallras vid inaktualitet	Papper och Outlook	Förvaras hos handläggare

Besluta om markanvisning	Förfrågan om markanvisning till eller från kommunen	Bevaras	Ciceron	Förvaras i det diarieförda ärendet Markanvisningar kan initieras av utomstående eller av kommunen själv. Om kommunen själv initieras en markanvisning kan det göras på olika sätt. Genom en direktanvisning, ett tävlingsförfarande eller ett jämförelseförfarande. Det finns inte reglerat hur de olika sätten att anvisa dokumenteras.
	Beslut om markanvisning	Bevaras	Ciceron	Förvaras i det diarieförda ärendet Beslutas av plan- och exploateringsutskottet.
Avtal i samband med exploatering	Samarbetsavtal	Bevaras	Papper och Ciceron	Förvaras i avtalsakt Samarbetsavtalet reglerar samarbete och ansvarsfördelning mellan staden och fastighetsägaren fram till det att en detaljplan är färdig för antagande. I Ciceron hanteras den dokumentation som visar den politiska beslutsgången Reglerar formerna för samarbetet. Fungerar som markanvisning då staden äger marken. Godkänns av Kommunstyrelsen.
Avtal i samband med exploatering	Exploateringsavtal	Bevaras	Papper och Ciceron	Förvaras i avtalsakt Ett exploateringsavtal är ett avtal om genomförande av en detaljplan mellan en kommun och en fastighetsägare avseende mark som inte ägs av kommunen. Exploateringsavtalet tecknas alltid med aktuell fastighetsägare. Har fastighetsägaren för avsikt att överlåta fastigheten till en exploatör som ska genomföra detaljplanen kan ett godkännande komma att krävas från exploatören.

	Garanti och borgenshandlingar	Bevaras	Papper	Förvaras i avtalsakt I Ciceron hanteras den dokumentation som visar den politiska beslutsgången. Godkänns av kommunfullmäktige.
	Genomförandeavtal (föravtal, exploateringsavtal, markanvisning)	Bevaras	Papper och Ciceron	Förvaras i avtalsakt I Ciceron hanteras den dokumentation som visar den politiska beslutsgången. När marken är i stadens ägo. Reglerar hur genomförande går till. Godkänns av kommunfullmäktige.
	Optionsavtal	Bevaras	Papper och Ciceron	Förvaras i avtalsakt. I Ciceron hanteras den dokumentation som visar den politiska beslutsgången. Godkänns av kommunstyrelsen.
	Registreringsbevis	Bevaras	Papper	Förvaras i avtalsakt. Från motpart för att bevisa att denne har rätt att underteckna avtal.
	Fullmakter	Bevaras	Se anmärkning	Förvaras i avtalsakt och bevaras. Alternativt återsänds till fullmäktigen efter undertecknande på dennes begäran (kopia bevaras). Om avtal ska undertecknas av annan än firmatecknare.
	Information om att beslut ej överklagats	Bevaras	Papper	Avser när avtal tas upp i nämnd för beslut. Förvaras i avtalsakt. Utfärdas av Förvaltningsrätten efter att protokollsutdrag skickats efter beslut.

Verksamhetsområde 3. Fysisk planering	**Processbeskrivning** Staden äger och förvaltar skog i enlighet med stadens skogliga strategi. Skogsbruksplaner revideras vid behov och resultat från skogsbruket återrapporteras varje mandatperiod till plan- och exploateringsutskottet. Staden köper förvaltningstjänst av extern leverantör. Staden har en referensgrupp bestående av representanter för staden, förvaltare samt utomstående intressegrupper (orienterare, ornitologer med flera).			
Process 3.2.6. Förvaltning av skog				
Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Hantera skog	Skoglig strategi	Bevaras	Ciceron	Uppdateras/ses över varje mandatperiod.
	Skogsbruksplaner	Bevaras	Ciceron	Uppdateras årligen vid behov. Inventering av stadens skogsbestånd uppdelad på olika skogstyper. Innehåller även åtgärdsförslag för underhåll. En helt ny plan tas fram var tionde år.
	Anmälan om föryngring	Bevaras	Ciceron	Skickas till Skogsstyrelsen.
	Tillstånd om föryngring	Bevaras	Ciceron	
	Anmälan om avverkning	Bevaras	Ciceron	
	Tillstånd om avverkning	Bevaras	Ciceron	
	Årsbokslut skog	Bevaras	Ciceron	Levereras av förvaltaren
	Verksamhetsberättelse skog	Bevaras	Ciceron	Upprättas var fjärde år. Redovisar förändringar i skogsbeståndet och åtgärder som påverkat skogsbeståndet.
Samverkan med intressenter	Kallelse till skoglig referensgrupp	Gallras vid inaktualitet	Filserver	Förvaras hos handläggare.
	Protokoll från skoglig referensgrupp	Bevaras	Ciceron	

Verksamhetsområde 3. Fysisk planering **Process** 3.2.7 Hantera projekterings- och entreprenadprocess	**Processbeskrivning** I samband med antagen detaljplan påbörjas vanligen arbetet med att bygga ut enligt denna och exploateringsavtal. De anläggningar i form av gator och vägar, parker och VA med mera som ska byggas ut projekteras och nya kostnadskalkyler tas fram utifrån de nu mer detaljerade kända förutsättningarna. Projekteringen tas fram på uppdrag av projektenheten men i samråd med övriga berörda enheter inom staden. En tidplan tas fram för genomförande och entreprenad handlas upp efter godkännande i enlighet med kommunstyrelsens delegationsordning. Entreprenad genomförs och efter godkänd slutbesiktning överlämnas anläggningarna vid ett överlämningsmöte till Stadsserviceförvaltningen Gällande investeringsprojekt är processen ungefär den samma men projekten initieras vanligen av Samhällsbyggnadsförvaltningens trafikenhet eller av Stadsserviceförvaltningen. Initierandet sker då genom en projektbeställning.			
Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Planera	Projektbeställning	Bevaras	Antura	Beskrivning av projektet inklusive syfte och finansiering.
	Projektplan	Bevaras	Antura	Beskrivning av projektet, inklusive tidplaner, byggarbetsmiljö, kommunikation, budget och resurser som krävs för genomförandet.
	Riskanalys	Gallras 2 år efter slutbesiktning	Antura	Identifiera och bedöma eventuella risker i projektet.
	Kalkyl	Gallras 10 år efter slutbesiktning	Antura	Beräkning av kostnader för projektet.
Projektera	Upphandlingsdokumentation	Bevaras	Ciceron	

	Projekteringsmötesprotokoll	Gallras 10 år efter slutbesiktning	Antura	
	Markundersökningar	Bevaras	Antura	Miljö- och geoteknikundersökningar
	Förfrågningsunderlag	Bevaras	Antura	
	Kalkyl, mängdförteckning	Gallras 10 år efter slutbesiktning	Antura	Uppdatering av tidigare kalkyl utifrån framtagen mängdförteckning.
	Kostnadsbeskrivningar	Gallras 10 år efter slutbesiktning	Antura	Beräkning av kostnader för projektet.
	Avtal	Bevaras	Ciceron	Sparas vid behov även i fysisk kopia i närarkivet.
Utföra	Tjänsteskrivelse om upphandling	Bevaras	Ciceron	
	Administrativa föreskrifter	Gallras 10 år efter slutbesiktning	Antura	Beskriva hur upphandling ska gå till och vem som svara för vad under byggskedet.
	Förfrågningsunderlag	Bevaras	Antura	Förfrågningsunderlaget blir bygghandlingar.
	Upphandlingsdokumentation	Bevaras	Antura	
	Bygghandlingar	Bevaras	Antura	Förfrågningsunderlaget blir bygghandlingar.

	Revidering av bygghandling	Bevaras	Antura	
	Mötesprotokoll	Bevaras	Antura	
	Tillståndsanmälningar	Bevaras	Antura	Avser till exempel Paragraf 28.
	Arbetsmiljöplan	Bevaras	Antura	
	Markmiljöundersökning	Bevaras	Antura	
	ÄTA-underlag	Gallras 10 år efter slutbesiktning	Antura	Ändring, tillägg, avgående- arbeten i projektet.
	Handling för ekonomisk reglering	Gallras 10 år efter slutbesiktning	Antura	Avser till exempel betalplan, mätsedel med mera.
Överlämna och avsluta	Relationshandlingar	Bevaras	Antura	Uppdaterade handlingar efter hur det är byggt. Levereras även till anläggningsägaren som ansvarar för arkivering av handlingarna.
	Slutbesiktningsprotokoll	Bevaras	Antura	
	Protokoll från överlämningsmöte	Bevaras	Antura	Säkerställa att efterfrågade dokument framtagits. Utvärdering av projektet.
	Slutredovisning	Bevaras	Antura	Enligt delegationsordning samt stadens styrprinciper.

Verksamhetsområde 3.3 Behandla geografisk information **Process** 3.3.3 Framställa ortofoto	**Processbeskrivning** Processen omfattar handläggning av beställning samt bearbetning av ortofoto. Ett ortofoto är en flygbild tagen rakt uppifrån och som är geometriskt korrigerat för höjdskillnader. Under perioden 1961–1992 var ortofoto i papper och från 1993 finns alla ortofoton i digitalt format och vissa finns även i pappersformat. Statliga lantmäteriet utför flygfotografering vart annat år och detta material används därefter till att läggas upp i Spatial map. Flygfotografering i egen regi har skett åren 1999, 2002, 2006, 2015, 2019, 2021, 2023. Flygfoto i egen regi förväntas ske vartannat år.			
Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Beställning	Beställning av ortofoto	Gallras efter 10 år	Server/Stystem (Spatial Map, ByggR, WMS Server)	Följer samma princip som vid upphandling/inköp
Produkt	Ortofoto	Bevaras	Asgisservice05 och extern hårddisk	

Verksamhetsområde 3.3 Behandla geografisk information	**Processbeskrivning** Staden hanterar, förvaltar, driftar och ajourhåller, den geografiska informationen i GIS-databasen, SQLGIS (server asvssql08). Ajourhållning och datahantering och integrationer utförs huvudsakligen genom automatiserade arbetsflöden i ETL-verktyg (FME-server). ETL-verktyg är system för att extrahera, transformera och ladda data med automatik från och mellan olika verksamhetssystem och filer där data lagras. FME-Server är ett ETL-system som även hanterar geografisk information. Den geografiska informationen som hanteras omfattar externa myndighetsdata och verksamhetsdata. Stadens webgis är den huvudsakliga plattformen för att visa den geografiska informationen. Processen omfattar förvaltning, drift, ajourhållning och utveckling av Spatial Map, och stadens databas för geografisk information SQLGIS. Ur denna hämtas data för visualisering i Spatial Map.
Process 3.3.4 Hantera geografisk data	

Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Handläggning	Datafiler laserskanning/ höjdskanning	Se anmärkning*	Filserver och Extern hårddisk	*Urval bevaras. Arkivering sker i samarbete med stadsarkivet.
	Databastabeller med geografisk information	Uppdateras löpande*	Filserver och SQL-databas	*Senast uppdaterad version bevaras.
	Metadatabas	Uppdateras löpande	GeoInsigth (Gitter)	Extern molndrift.
	Fastighetsregister	Uppdateras löpande	Sokigo FB	Fastighetsregister uppdateras automatiskt genom digital avisering en gång per vecka.

4. Övriga kärnprocesser

Verksamhetsområde 4.1.1 Naturskydd **Process** 4.1.1.5 Hantera naturvårdsprojekt	**Processbeskrivning** Mölndals stad har ett ansvar att jobba mot de nationella och globala miljö- och hållbarhetsmålen. För att uppnå sina egna lokala mål och principer krävs underlag och praktiska åtgärder-vilka i viss mån genomförs med hjälp av budget, men även med bidrag. Mölndals stad kan ansöka om statliga medel för exempelvis lokala naturvårdsprojekt och lokala vattenvårdsprojekt.			
Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Genomföra bidragsfinansierade projekt	Ansökan	Bevaras	Ciceron	Ansökan om statliga bidrag med projektbeskrivning, underlag med mera.
	Länsstyrelsens beslut	Bevaras	Ciceron	Beslut om statliga bidrag.
	Rapport	Bevaras	Ciceron	Projektet kan redovisas i en delårsrapport, verksamhetsrapport och slutrapport.
Myndighetsdialog	Yttranden till kommuner och myndigheter	Bevaras	Ciceron	Vid inkommen remiss eller förfrågan till staden om naturvård samordnas svar.

Verksamhetsområde 4.1.1 Naturskydd **Process** 4.1.1.6 Hantera vattenvårdsprojekt	**Processbeskrivning** Staden har ett ansvar enligt vattenförvaltningen att arbeta för att yt- och grundvattenförekomster uppfyller beslutade miljökvalitetsnormer för vatten. För ett verkningsfullt arbete krävs samverkan med andra kommuner och andra parter. Det interna arbetet framgår av en åtgärdsplan som antagits av kommunfullmäktige 2024. För att prioritera och genomföra praktiska åtgärder i och invid vatten krävs tillräckliga underlag, i vissa fall som lokala åtgärdsprogram. Praktiska åtgärder genomförs och finansieras inom investeringsbudget och med möjliga bidrag.			
Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Lokala åtgärdsprogram (LÅP)	Rapport inklusive bilagor, för specifikt vattenområde	Bevaras	Ciceron	
	Beslut	Bevaras	Ciceron	
Genomföra bidragsfinansierade projekt	Ansökan	Bevaras	Ciceron	Ansökan om statliga bidrag med projektbeskrivning, underlag med mera.
	Beslut från extern myndighet	Bevaras	Ciceron	Avser till exempel beslut från Länsstyrelsen. Beslut om statliga bidrag
	Rapport	Bevaras	Ciceron	Projektet kan redovisas i en delårsrapport, verksamhetsrapport och slutrapport.
Samarbete inom avrinningsområden	Yttranden till kommuner och myndigheter	Bevaras	Ciceron	
Genomförande av åtgärdsplan för vattenförvaltning.	Årlig uppföljning	Bevaras	Ciceron	Beslutad åtgärdsplan 2023–2027 med krav på årlig uppföljning.
	Återrapportering till Vattenmyndigheten för Västerhavets vattendistrikt	Bevaras	Ciceron	Krav på årlig återrapportering enligt Vattenmyndighetens åtgärdsprogram.

Verksamhetsområde 4. Miljö- och hälsoskydd **Process** 4.1.5.Folkhälsoarbete	**Processbeskrivning** Folkhälsoarbetet utgår från det nationella folkhälsomålet och åtta utpekade målområden. Det grundas lokalt i avtal om samverkan mellan staden och Västra Götalandsregionen. Kommunstyrelsen har det övergripande strategiska ansvaret och operativt ansvar finns inom kultur och fritidsnämnden. Enligt samverkansavtalet ska politisk dialog ske regelbundet och i denna medverkar representanter från staden samt Delregional nämnd väster. Dialogmöten sker cirka fyra gånger per år. Handlingsplan och uppföljning hanteras vid dessa möten. Målet är att främja jämlikhet i hälsa och förebygga sjukdom och skador. Informationsmaterial till folkhälsoarbete som exempelvis trycksaker hanteras enligt process *2.9. Information och Marknadsföring.* Deltagande i projekt dokumenteras i enlighet med process *1.1.8 Driva projekt.*			
Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Sammanträda för politisk dialog med delregional nämnd utifrån folkhälsoavtalet	Kallelse	Gallras vid	Ciceron	Kallelsen finns i Ciceron/Assisten.
	Mötesanteckningar	Bevaras	Ciceron	Diarieförs i ett samlingsärende.
Årligt folkhälsoarbete	Avtal om samverkan i folkhälsoarbete	Bevaras	Ciceron och Papper	Undertecknas av regionen och staden. Förnyas var fjärde år.
	Uppföljning av handlingsplan	Bevaras	Ciceron	Årlig uppföljningsrapport till delregional nämnd samt kommunstyrelsen.
	Handlingsplan för folkhälsoarbetet	Bevaras	Ciceron	Tas fram i samverkan mellan kultur- och fritidsförvaltningen och stadsledningsförvaltningen.

Verksamhetsområde	Processbeskrivning
4. Miljö- och hälsoskydd	Processen för samhällsskydd och beredskap består av en kedja av aktiviteter för att reducera risker, minska sårbarheter och förbättra vår förmåga att förebygga, motstå och hantera situationer under höjd beredskap. Det förberedande arbetet består bland annat av att analysera stadens verksamheter för att identifiera det som är mest skyddsvärt och därefter ta fram en säkerhetsskyddsplan som beskriver hur verksamheterna ska skyddas. Förberedelserna består även av att ta fram en plan för krigsorganisation och att krigsplacera personal. Arbetet under höjd beredskap ska dokumenteras och där efter utvärderas.
Process 4.2 Samhällsskydd och beredskap	Medarbete som arbetar inom säkerhetskänslig verksamhet och får ta del av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter ska säkerhetsprövas och placeras i säkerhetsklass enligt framtagen säkerhetsskyddsanalys. Beroende på säkerhetsklass kan en säkerhetsprövning innefatta en ansökan om registerkontroll hos Säkerhetspolisen. Ansvarig chef håller även en säkerhetsprövningsintervju med medarbetaren. När placeringen i säkerhetsklass upphör fattas ett särskilt beslut därom. Staden ska yttra sig över ansökningar om att ingå i hemvärnet. En begäran om yttrande inkommer till staden och besvaras genom ett yttrande med underlag som social- och arbetsmarknadsförvaltningen tillhandahåller. Handlingar som omfattas av försvarssekretess, OSL 15:2 diarieförs i Ciceron men förvaras fysiskt i säkerhetsskåp. **Rättslig grund:** Lag (2003:778) om skydd mot olyckor Säkerhetsskyddslagen (2018:585) Skyddslag (2010:305)

Aktivitet	Handlingstyp	Gallring	Verksamhetssystem	Anmärkning
Civilt försvar	Säkerhetsskyddsanalys	Bevaras	Ciceron	Handlingar som omfattas av säkerhetsskydd diarieförs i Ciceron men förvaras i säkerhetsskåp.
	Säkerhetsskyddsplan	Bevaras	Ciceron.	Handlingar som omfattas av säkerhetsskydd ändra diarieförs i Ciceron men förvaras fysiskt i säkerhetsskåp.
Upprätthålla säkerhetsskydd	Samtycke till registerkontroll	Gallras vid inaktualitet	Separat lagringsmedium	Gallras när personen inte längre har en tjänst som är säkerhetsklassad.

	Ansökan om registerkontroll	Gallras vid inaktualitet	Separat lagringsmedium	Gallras när personen inte längre har en tjänst som är säkerhetsklassad. Avser Mölndals stads begäran till säkerhetspolisen om registerkontroll gällande egen personal
	Svar från registerkontroll	Gallras vid inaktualitet	Separat lagringsmedium	Gallras när personen inte längre har en tjänst som är säkerhetsklassad. ~~Kan omfatta utlåtande om förekomst i register.~~
	Sammanställning av säkerhetsklassad personal	Uppdateras fortlöpande	Separat lagringsmedium	Gallras när ny sammanställning skickas från Säkerhetspolisen.
	Anteckningar från säkerhetsskyddsprövnings-samtal	Gallras vid inaktualitet	Separat lagringsmedium	
	Beslut om avregistrering i säkerhetsskyddsklass	Gallras vi inaktualitet	Separat lagringsmedium	Gallras när säkerställt att personen inte längre finns med i registret av säkerhetsskyddsklassad personal.
	Trafiklista	Bevaras	Ciceron	Handlingar som omfattas av säkerhetsskydd - diarieförs i Ciceron men förvaras fysiskt i säkerhetsskåp
	Säkerhetslogg	Gallras efter 10 år	Papper	
Hantera ansökan om skyddsobjekt	Ansökan om klassning som skyddsobjekt	Bevaras	Ciceron	
	Mottagningsbevis för beslut om klassning som skyddsobjekt	Bevaras	Ciceron	
	Inkommit beslut om klassning som skyddsobjekt	Bevaras	Ciceron	Avser länsstyrelsens eller Försvarsmaktens beslut om skyddsobjekt inom Mölndals stads geografiska område

Verksamhetsområde 4. Miljö- och hälsoskydd	Processbeskrivning Mölndal är en av sex medlemskommuner i kommunalförbundet Räddningstjänsten Storgöteborg (RSG). Ansvaret för räddningstjänst och lagen om skydd mot olyckor är delegerat till kommunalförbundet. *För bevarande och gallring av remisshandlingar se process 1.1.7 Yttranden*
Process 4.3 Räddningstjänst	

Aktivitet	Handlingstyp	Gallring	Verksamhetssystem	Anmärkning

Verksamhetsområde 5.1 Trafik	Processbeskrivning Enheten trafik ansvarar för trafikreglering och trafiksäkerhet. Lokala trafikföreskrifter tas fram för att reglera juridiken bakom olika vägmärken. Föreskrifter förs in i Transportstyrelsens rikstäckande databas (RDT). Trafikenheten granskar och följer upp trafikreglering vid vägarbeten och dylikt som ligger på entreprenad, det här för genom trafikanordningsplaner för de fysiska åtgärder som genomförs. Trafikplanering innefattar utformning av vägar utifrån bland annat hastighet och framkomlighet samt arbete för tillgänglighet/framkomlighet och trygghet för samhällsgrupper med rörelsehinder och dylikt. Trafikplanerare deltar i detaljplaneprocessen för trafikplanering av nya områden. Vid trafikplanering används olika handlingar/skrifter så som VGU, TRAST, Rätt fart i staden, exempelsamlingar med mera För handlingar rörande ekonomisk redovisning, se process 2.4. Ekonomiadministration
Process 5.1.0 Reglera trafik	

Aktivitet	Handlingstyp	Gallring	Verksamhetssystem	Anmärkning
Hantering av lokala trafikföreskrifter	Lokala trafikföreskrifter	Bevaras	Ciceron	Svensk trafikföreskriftsamling. RDT (www.stfs.se)
	Begäran om yttrande	Bevaras	Ciceron	Skickas till polisen.
Hantering av trafikanordningsplaner	Trafikanordningsplaner	Gallras vid inaktualitet	Icy-Road	Ritningar över område där planerat arbete ska utföras.

Hantering av transportdispenser inom Mölndals stad	Ansökan om dispens	Bevaras	Ciceron	Signering sker digitalt genom SignPort.
	Begäran om yttrande	Bevaras	Ciceron	Signering sker digitalt genom SignPort.
Hantering av transportdispenser genom flera kommuner	Begäran om yttrande	Gallras vid inaktualitet	Filserver eller Outlook	Trafikverket har fått in ansökan om dispens, skickar ansökan till Mölndals stad för yttrande.
	Yttrande	Gallras vid inaktualitet	Outlook	Skickas till Trafikverket och gallras därefter. Avser yttranden (delegeringsbeslut) på remisser från Trafikverket.
Hantera dispens från Lokala trafikföreskrifter	Ansökan dispens	Bevaras	Ciceron	
	Beslut om dispens	Bevaras	Ciceron	
Planera trafik	Trafiksäkerhet och miljöförbättrande åtgärder	Bevaras	Ciceron	Tjänsteskrivelse diarieförs
	Stadsbidrag (främst projekt)	Bevaras	Ciceron	Medfinansiering av fysiska åtgärder.
	Bygglov	Bevaras	Se anmärkning	Yttrande på inkommen ansökan om bygglov, skickas sedan till bygg och miljöförvaltningen. Handlingarna förvaras och bevaras i det pågående ärendet hos bygg och miljöförvaltningen.
	Remissyttrande aktörer	Bevaras	Ciceron	Synpunkter på handlingar, nya hastigheter med mera
Hantera ansökan om blomlådor som farthinder	Ansökan om blomlådor som farthinder	Bevaras	Ciceron	Inkommer via E-tjänst. Ska skickas till registrator för diarieföring.
	Beslut om blomlådor som farthinder	Bevaras	Ciceron	
Hantera ansökan om vägvisning	Ansökan om vägvisning	Bevaras	Ciceron	Inkommer via E-tjänst. Ska skickas till registrator för diarieföring.

	Beslut om vägvisning	Bevaras	Ciceron	Inkommer via E-tjänst. Ska skickas till registrator för diarieföring.

Verksamhetsområde 6. Näringsliv, arbete och integration	**Processbeskrivning** I Mölndals stads vision 2040 framgår att Mölndal ska arbeta för att vårt innovativa näringsliv ska vara ett av de ledande i utvecklingen av Göteborgsregionen En viktig del i det arbetet är en näringslivsstrategi för Mölndals stad. Deltagande i projekt dokumenteras i enlighet med process *1.1.8 Driva projekt.*			
Process 6.1 Främjande av näringsliv och utveckling				
Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Främja näringsliv och besöksnäring i Mölndals stad	Näringslivsstrategi	Bevaras	Ciceron	Näringslivsstrategi för åren 2019–2035 är antagen av kommunfullmäktige. Reviderad 2024-10-09.
	Besöksnäringsstrategi/ Besöksnäringsplan	Bevaras	Ciceron	Besöksnäringsstrategi för åren 2019–2025 är antagen av kommunstyrelsen. Revidering sker under 2025.
	E-tjänst, verksamhetsmark	Gallras efter 1 år respektive 8 år	OpenE och filserver	Avser intresseanmälan för verksamhetsmark. Gallring sker efter 1 år i OpenE, e-tjänst, och gallring sker efter 8 år för filserver.
Kommunicera med näringsliv	Broschyrer riktade till näringsliv och besöksnäring	Bevaras	Papper	Avser till exempel karta samt näringslivsbroschyr. Ett arkivexemplar lämnas till stadsarkivet för arkivering.
	Filmer riktade till näringsliv och besöksnäring	Bevaras	Filserver	Avser till exempel filmen Upplev Mölndal och film över Näringslivsstaden Mölndal. Ett exemplar, i digitalt format, lämnas till stadsarkivet för arkivering.

	Nyhetsbrev riktat till näringsliv	Bevaras	Ciceron	Digitalt utskick.
	Deltagarlistor event	Gallras vid inaktualitet	Filserver	Gallring sker efter att aktivitet har genomförts.

Verksamhetsområde 9. Vård och omsorg	**Processbeskrivning** Lokala Brå (Brottsförebyggande rådet) är ett rådgivande organ som har till uppgift att förse respektive nämnd/aktör med information om det trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbetet. Rådet leder och utformar strategiskt det brottsförebyggande arbetet i staden. Det samordnas av brottsförebyggande samordnare. Den lokala samverkansöverenskommelsen är det styrande dokumentet för Mölndals stads brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet i samverkan med lokalpolisområde Storgöteborg syd. Dokumentet beskriver organiseringen av det gemensamma strategiska och operativa brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet som styrs av det lokala brottsförebyggande rådet.
Process 9.7.1. Brottsförebyggande arbete	

Aktivitet	Handlingstyp	Gallring	Verksamhetssystem	Anmärkning
Hantering enligt lagen om kommuners brottsförebyggande arbete	Grunduppdrag för det brottsförebyggande rådet	Bevaras	Ciceron	
	Kallelse till brottsförebyggande rådet	Gallras vid inaktualitet	Filserver	Förvaras hos BRÅ-samordnare
	Mötesanteckningar brottsförebyggande rådet	Bevaras	Ciceron	
	Samverkansöverenskommelse med Polisen	Bevaras	Ciceron	Fungerar som mål- och inriktningsdokument för det brottsförebyggande arbetet. Beslutas av kommunstyrelsen.
	Årlig uppföljning	Bevaras	Ciceron	Notering sker i kommunstyrelsens protokoll.
	Åtgärdsplan	Bevaras	Ciceron	Enligt lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete ska en åtgärdsplan tas fram.
	Rapport, lägesbild brott och trygghet i Mölndal	Bevaras	Ciceron	
Hantera medborgarlöftet	Medborgarlöftet	Bevaras	Ciceron	Notering sker i kommunstyrelsens protokoll.

Verksamhetsområde 10. Särskilda samhällsinsatser	**Processbeskrivning** Staden har i uppdrag att förrätta borgerliga vigslar. Detta utgör myndighetsutövning och det är länsstyrelsen som utser behöriga vigselförrättare. Paret ansöker om vigseltid hos administratör och ska inkomma med giltig hindersprövning och vigselintyg som erhålls av Skatteverket. Efter vigseln färdigställs protokoll som översänds till länsstyrelsen, vigselintyg skrivs under och skickas till Skatteverket och paret får med sig ett vigselbevis. Hindersprövningen används som underlag för den faktura som skickas till paret efter vigseln. En gång per år sammanställs antalet vigslar per vigselförrättare och skickas in till länsstyrelsen för utbetalning av arvoden till vigselförrättare. Staden har i uppdrag att utse begravningsförrättare. Detta görs genom beslut i kommunstyrelsen. Begravningsförrättare valda av Mölndals stad inkommer efter förrättning med underlag för utbetalning av arvode.
Process 10.2 Hantera borgerliga ceremonier	

Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Utse vigselförrättare	Begäran om yttrande över ansökan om förordnande som vigselförrättare	Bevaras	Ciceron	
	Yttrande över ansökan om förordnande som vigselförrättare	Bevaras	Ciceron	
	Beslut om kommunstyrelsens rekommendation av personer som vigselförrättare	Bevaras	Ciceron	
Genomföra vigsel	Bokning av vigsel	Gallras vid inaktualitet	OpenE Platform eller Outlook eller Papper	Kan inkomma antingen via e-tjänst, telefonsamtal, mej eller besök. Gallring sker efter utförd vigsel. Gallring i e-tjänst sker 14 dagar efter avslutat ärende.
	Korrespondens rörande vigsel	Gallras vid inaktualitet	Outlook eller Papper	Gallras 14 dagar efter avslutat ärende.

	Vigselintyg	Gallras vid inaktualitet	Papper	Skickas till Skatteverket efter utförd vigsel. Avser underrättelse till Skatteverket om vigsel/partnerskap
	Hindersprövning	Gallras efter 2 år	Papper	Originalet skickas till Länsstyrelsen i januari året efter senast 31 januari. Kopia används för fakturaunderlag.
	Protokoll	Gallras vid inaktualitet	Papper	Originalet skickas till Länsstyrelsen i januari året efter senast 31 januari. Kopia gallras.
	Vigselbevis	Gallras vid inaktualitet	Papper	Original överlämnas till brudparet efter utförd vigsel. Kopia gallras.
	Sammanställning antalet vigslar	Gallras vid inaktualitet	Papper	Antal vigslar per vigselförrättare per år. Skickas till Länsstyrelsen senast 31 januari året efter och utgör underlag för utbetalning till vigselförrättare.
Utse begravningsförrättare	Beslut att utse begravningsförrättare	Bevaras	Ciceron	Beslutas av kommunstyrelsen.
Hantera underlag	Underlag för utbetalning till begravningsförrättare	Gallras efter 2 år	Personec	Skickas till löneenheten.

Verksamhetsområde 10. Särskilda samhällsinsatser	**Processbeskrivning** Kommunstyrelsen registrerar lotterier och förordnar kontrollanter enligt spellagen (2018:1138). Ett lotteri får registreras högst fem år i taget. Kontrollanten skickar årligen in redovisning av de lotterier som genomförts under föregående år.
Process 10.3 Registrera lotteri	

Aktivitet	**Handlingstyp**	**Gallring**	**Verksamhetssystem**	**Anmärkning**
Hantera ansökan om registrering	Ansökan om registrering av lotteri	Bevaras	Ciceron	Häri ingår följande bilagor; verksamhetsberättelse., resultat- och balansräkning, revisionsberättelse, föreningens stadgar, föreningens styrelseprotokoll där styrelsen har beslutat att registrera sig för lotterier, vem som har valts som kontaktperson i föreningen för lotterier.
	Underlag	Bevaras	Ciceron	Avser kompletterande underlag av vikt som till exempel tjänsteanteckningar.
Besluta om registrering och/eller förordnande av kontrollant	Beslut om registrering av lotteri och/eller förordnande av kontrollant	Bevaras	Ciceron	I beslutet om registrering förordnas även kontrollant för lotteriet. Vid behov fattas nytt beslut om förordnande under registreringstiden.
Hantera redovisning/tillsyn	Lotteriredovisning	Bevaras	Ciceron	Häri ingår bilagor. Avser inkommande tillsynshandlingar från kontrollant.
Hantera avgiftstaxa för lotteri	Avgiftstaxa för lotteritillstånd	Bevaras	Ciceron	

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 124

Diarienummer 00355/2026

Revidering av kommunstyrelsens delegeringsordning

Beslut

Förkortningen på namnet till det nya utskottet blir SNA, vilket ska ändras i förslaget till delegeringsordning innan ärendet behandlas i kommunstyrelsen.

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen antar förslag till reviderad delegeringsordning daterad 26 juni 2026 och delegerar sin beslutanderätt enligt vad som där framgår.

Den nya delegeringsordningen ska träda i kraft 15 oktober 2026.

Sammanfattning

Kommunstyrelsens delegeringsordning behöver anpassas utifrån kommunfullmäktiges beslut om ändrad utskottsstruktur. I samband härmed föreslås ett antal ytterligare revideringar och tillägg av huvudsakligen redaktionell art.

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse med förslag till beslut daterad 26 juni 2026.
Förslag till reviderad delegationsordning daterat 26 juni 2026.
Förslag till reviderad delegeringsordning med ändringsmarkeringar daterat 26 juni 2026.

Förslag under sammanträdet

Stefan Gustafsson (S), Merjem Maslo (M), Kristina Körnung (S) och Eric Nilsson (C) föreslår bifall till stadsledningsförvaltningens förslag med följande ändring: förkortningen på namnet till det nya utskottet blir SNA, vilket ska ändras i förslaget till delegeringsordning innan ärendet behandlas i kommunstyrelsen.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om Stefan Gustafssons (S) med fleras förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Expedieras till

Stadsledningsförvaltningen

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2026-06-18

Dnr
KS 00355/2026

Josefin Ludvigsson
Stadsjurist

Kommunstyrelsen

Revidering av kommunstyrelsens delegeringsordning

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar förslag till reviderad delegeringsordning daterad 26 juni 2026 och delegerar sin beslutanderätt enligt vad som där framgår.

Den nya delegeringsordningen ska träda i kraft 15 oktober 2026.

Sammanfattning

Kommunstyrelsens delegeringsordning behöver anpassas utifrån kommunfullmäktiges beslut om ändrad utskottsstruktur.

I samband härmed föreslås ett antal ytterligare revideringar och tillägg av huvudsakligen redaktionell art.

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade den 22 april 2026, § 87 om en förändring av utskottsstrukturen för kommunstyrelsen som ska gälla från och med den 15 oktober 2026. Kommunstyrelsens delegeringsordning behöver anpassas till den nya utskottsstrukturen.

I samband med anpassningen föreslås ett antal ytterligare revideringar och tillägg.

Ekonomi

Förslaget är inte förenade med kostnader och behöver inte finansieras.

Bedömning

I förslag till reviderad delegeringsordning med ändringsmarkeringar daterat 26 juni 2026 redovisas såväl de förändringar som föranleds av den förändrade utskottsstrukturen som de övriga ändringar som föreslås.

Sådana förslag på förändringar som saknar behov av förklaring kommenteras inte. Inte heller språkliga korrigeringar eller uppdateringar som gjorts med anledning av att benämning av titel har ändrats uppmärksammas närmare.

En generell genomsyn av delegeringsordningen bör genomföras under våren 2027 för att säkerställa att den möter verksamhetens behov på bästa sätt.

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse med förslag till beslut daterad 26 juni 2026.

Förslag till reviderad delegationsordning daterat 26 juni 2026.
Förslag till reviderad delegeringsordning med ändringsmarkeringar daterat 26 juni 2026.

Expedieras till

Karl de Verdier
Biträdande stadsdirektör

Henriette de Maré
Verksamhetschef

Kommunstyrelsens delegeringsordning

Gäller fr.o.m. 15 oktober 2026

FÖRSLAG

Typ av styrdokument:	Delegeringsordning
Beslutad av:	Kommunstyrelsen, 2019-02-27, § 66
Gäller från:	2025-10-05
Ansvarig:	Kommunsekreterare
Dokumentet gäller för:	Kommunstyrelsen
Senast reviderad:	2025-08-27, § 183, Dnr 250/2025, 2026-xx-xx , § x

Innehållsförteckning

Delegering av kommunstyrelsens beslutanderätt 2
Förutsättningar för delegering 2
Förkortningar 3

Förteckning över given delegation 4
1. Brådskande ärenden enligt 6 kap. 39 § kommunallagen (KL) 4
A. Personaladministrativa ärenden 4
B. Upphandling och ekonomiadministrativa ärenden 6
C. Juridiska och allmänna ärenden 8
D. Ärenden inom områdena fastighet, lokalförsörjning och infrastruktur 10
E. Fysisk planering 13
F. Väg, trafik och kollektivtrafik 14

Allmänt om delegering av beslutanderätt från nämnd 16

Delegering av kommunstyrelsens beslutanderätt

Kommunstyrelsen delegerar sin beslutanderätt och uppdrar åt utskott, ledamot eller anställd att, under de förutsättningar som anges i denna delegeringsordning, besluta på kommunstyrelsens vägnar i de ärenden som anges i nedanstående förteckning.

Förutsättningar för delegering

1. Villkor för utnyttjande av delegerad beslutanderätt

Anställd som får beslutanderätt enligt denna delegeringsordning får det efter individuell bedömning och efter genomgång av introduktion. Delegatens närmsta chef ansvarar för att delegaten inte utnyttjar sin delegationsrätt innan chefen lämnat sitt godkännande.

Delegeringsordningen anger den lägsta nivå till vilken delegering sker. Kommunstyrelsen, utskott eller överordnad kan inte upphäva eller ompröva ett fattat delegeringsbeslut. En delegat har rätt att återlämna ett delegerat ärende till kommunstyrelsen eller beredande utskottför beslut. Delegat har också rätt att överlämna ärendet till närmast överordnad för beslut. Delegat får inte fatta beslut i frågor som rör denne själv, närstående till delegaten eller där det i övrigt föreligger jäv.

Med förvaltningschef, verksamhetschef och enhetschef avses om inget annat anges chefen för varje förvaltning, avdelning eller enhet. Biträdande stadsdirektör jämställs, avseende delegering från kommunstyrelsen, med förvaltningschef för stadsledningsförvaltningen.

2. Vid förfall för delegat

Vid förfall för kommunstyrelsens ordförande inträder vice ordföranden om inte annat anges.

Vid förfall för övriga delegater inträder ställföreträdare eller särskild vikarie som delegat om inte annat anges. Om samtliga delegater har förfall och beslut inte bör dröja ska ärendet avgöras av delegatens närmsta chef, om inget annat anges under respektive punkt. Om även denne är frånvarande beslutar dennes närmsta överordnade.

FÖRSLAG

Med förfall avses såväl bortavaro som när det finns andra hinder mot att utnyttja delegerad beslutanderätt, till exempel när det föreligger jäv.

3. Ärenden av principiell betydelse.

Delegaten ska överlämna ärendet till kommunstyrelsen om ärendet är av principiell betydelse eller om andra skäl motiverar att ärendet ska förbehållas kommunstyrelsen.

4. Rätt för delegaten att vidta vissa åtgärder med anledning av beslut

Rätt att besluta i en viss ärendegrupp innefattar också rätt att:

- underteckna handlingar som är hänförliga till beslutet,
- avge yttrande till högre instans med anledning av överklagande av delegeringsbeslut samt besluta att ansöka om inhibition,
- överklaga beslut och domar som innefattar ändring av delegatens beslut.

Vid överklaganden och yttranden till domstol ansvarar delegaten för att samråda med stadsjurist i den omfattning som behövs.

5. Anmälan av delegeringsbeslut

Beslut som fattats med stöd av delegering ska anmälas löpande till kommunstyrelsen enligt rutiner som fastställts av stadskansliet om inte annat anges. Beslut som fattats efter vidaredelegering ska löpande anmälas både till den förvaltningschef som vidaredelegerat beslutanderätten och till kommunstyrelsen

De anmälda besluten redovisas vid kommunstyrelsens sammanträde där de antecknas i protokollet.

6. Beslut endast inom ramen för anslagna medel och gällande styrprinciper

Delegerad beslutanderätt får utnyttjas endast inom ramen för respektive avdelnings eller enhets internbudget och inom ramen för kostnadskalkyl för visst projekt. Delegaten ska iaktta gällande styrprinciper samt andra, för beslutet relevanta, styrdokument.

7. Rätt att företräda kommunstyrelsen vid verkställighetsåtgärder

Stadsdirektör, biträdande stadsdirektör och förvaltningschef har rätt att vidta alla löpande verkställighetsåtgärder och därvid företräda staden inom stadens respektive sin förvaltnings verksamhetsområde. Verksamhetschefer och enhetschefer har på motsvarande sätt rätt att företräda staden inom sin avdelnings respektive enhets specifika verksamhetsområde.

Förkortningar

KS Kommunstyrelsen
AU Kommunstyrelsens arbetsutskott
PEU Kommunstyrelsens plan- och exploateringsutskott
LSU Kommunstyrelsens lokalstrategiska utskott

SNA Kommunstyrelsens utskott för social hållbarhet, näringsliv och arbetsgivarfrågor

Bitr. stadsdirektör = biträdande stadsdirektör
SLF = stadsledningsförvaltningen
SBF = samhällsbyggnadsförvaltningen

FÖRSLAG

Förteckning över given delegation

	Beslut avseende	Delegat	Anmärkning
1	Brådskande ärenden enligt 6 kap 39 § kommunallagen	Kommunstyrelsens ordförande	Beslutet anmäls vid nästa sammanträde
A	**PERSONALADMINISTRATIVA ÄRENDEN**		
	Som rena verkställighetsåtgärder vilka inte utgör beslut enligt denna delegeringsordning anses till exempel: ∗ Arbetsbeskrivningar och arbetsrutiner ∗ Visstidsanställning <12 månader ∗ Tillfälliga förordnanden av chef/ ersättare för sig själv under semester, sjukdom och andra liknande kortare frånvaro upp till tre månader ∗ Utbildning, studiebesök, konferensbesök och övriga tjänsteresor med upp till 5 dagars sammanhängande frånvaro ∗ Representation, mottagning och uppvaktning av sedvanlig karaktär ∗ Personalvård ∗ Semester och annan ledighet enligt avtal ∗ All tjänstledighet enligt lag och avtal samt annan tjänstledighet upp till 12 månader ∗ Arbetsmiljöfrågor, anpassningsåtgärder, intern omplacering inom samma förvaltning ∗ Godkännande och beräkning av andra pensioner än särskild ålderspension ∗ Avstängning av medarbetare enligt kollektivavtal ∗ Förhandlingsmandat enligt lag och avtal ∗ Arbetsbefrielse av medarbetare ∗ Andra frågor av liknande art		
A 1	Beslut om den övergripande förvaltningsorganisationen inom budgeterade ramar och som inte är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt	Stadsdirektör	Efter samråd med berörda förvaltningschefer och AU
A 2	En avdelnings interna organisation	Bitr. stadsdirektör (avseende SLF) Förvaltningschef (avseende SBF)	
A 3	Tillsvidareanställning av förvaltningschef	AU	KS anställer förvaltningschefer för stadens samtliga förvaltningar. Delegationsbeslut får fattas efter samråd med presidiet i berörd nämnd och stadsdirektören.
A 4	Tillsvidareanställning av biträdande stadsdirektör	Stadsdirektör	Stadsdirektören är förvaltningschef för stadsledningsförvaltningen och får, enligt sina instruktioner, utse en biträdande stadsdirektör efter samråd med KS presidium.

FÖRSLAG

A 5	Tillsvidareanställning eller provanställning av verksamhetschef eller enhetschef samt vikariatsanställning av sådan för längre än 12 månader eller annan tidsbegränsad anställning	Bitr. stadsdirektör (SLF) Förvaltningschef (SBF) Verksamhetschef	Verksamhetschef har rätt att anställa chef för enhet under sin avdelning efter samråd med förvaltningschef. Lönesättning sker efter samråd med HR-avdelningen.
A 6	Tillfälligt förordnande av förvaltningschef eller biträdande stadsdirektör för en tid av sammanlagt högst ett år	Stadsdirektör	Efter samråd med KS presidium
A 7	Tillsvidareanställning, provanställning samt vikariatsanställning längre än 12 månader eller annan tidsbegränsad anställning av annan än bitr. stadsdirektör, förvaltningschef, verksamhetschef eller enhetschef	Enhetschef Verksamhetschef	Dvs. närmsta överordnade chef. Lönesättning sker efter samråd med HR-avdelningen.
		Förvaltningschef Bitr. stadsdirektör Stadsdirektör	Avser anställda som inte ingår i avdelning eller enhet utan som ska sortera direkt under delegaten. Lönesättning sker efter samråd med HR-avdelningen.
A 8	Tjänstledighet för annan än stadsdirektör och förvaltningschef, som inte är lag- eller avtalsreglerad och som är längre än 12 månader	Närmaste överordnad chef	Efter samråd med bitr. stadsdirektör (SLF) eller förvaltningschef (SBF)
A 9	Beslut om omplacering av personal mellan stadens nämnder	Förhandlingsansvarig HR-avdelningen HR-chef	
A 10	Disciplinpåföljd avseende annan än bitr. stadsdirektör/förvaltningschef	Bitr. stadsdirektör (SLF) Förvaltningschef (SBF)	Efter samråd med HR-chef eller förhandlingsansvarig HR-avdelningen.
A 11	Beslut om avsked och uppsägning samt överenskommelse i samband med avslutning av anställning av förvaltningschef	AU	Efter samråd med förhandlings-ansvarig HR-avdelningen och berörd nämnds presidium. Beslut om avsked eller uppsägning av stadsdirektör delegeras inte.
A 12	Beslut om avsked och uppsägning samt överenskommelse i samband med avslutning av anställning av biträdande stadsdirektör	Stadsdirektör	Efter samråd med förhandlings-ansvarig HR-avdelningen
A 13	Beslut om avsked och uppsägning av annan anställd än stadsdirektör, biträdande stadsdirektör och förvaltningschef	Bitr. stadsdirektör (SLF) Förvaltningschef (SBF)	Efter samråd med förhandlings-ansvarig HR-avdelningen
A 14	Överenskommelse med enskild i samband med avslutning av anställning av annan anställd än stadsdirektör, biträdande stadsdirektör och förvaltningschef	Bitr. stadsdirektör (SLF) Förvaltningschef (SBF)	Efter samråd med förhandlings-ansvarig HR-avdelningen
A 15	Utbildning, studiebesök, konferensbesök och övriga tjänsteresor som innebär mer än 5 dagars sammanhängande frånvaro		
	• för stadsdirektör	Kommunstyrelsens ordförande	
	• för biträdande stadsdirektör och förvaltningschef	Stadsdirektör	
	• för övriga anställda	Närmast överordnad chef	
A 16	Semester och annan ledighet för stadsdirektör	Kommunstyrelsens ordförande	
A 17	Lönebeslut vid lönerevision avseende stadsdirektör	Kommunstyrelsens ordförande	Efter samråd med oppositionsråd och HR-avdelning
A 18	Lönebeslut vid lönerevision avseende bitr. stadsdirektör och förvaltningschef	Stadsdirektör	Efter samråd med HR-avdelningen
A 19	Lönebeslut inom given ram avseende annan än stadsdirektör, bitr. stadsdirektör eller förvaltningschef • vid rekrytering • vid lönerevision • vid förändring av tjänst	Närmast överordnad chef	Efter samråd med HR-avdelningen Bitr. stadsdirektör/ förvaltningschef ansvarar för lönebildningen i sin förvaltning (SLF respektive SBF).

FÖRSLAG

A 20	Beslut om särskild avtalspension och pensionsförstärkning vid förtida avgång.	Bitr. stadsdirektör (SLF) Förvaltningschef (SBF)	Beslut fattas efter samråd med HR-chef
A 21	Tecknande av kollektivavtal	HR-chef Förhandlingsansvarig HR-avdelningen	
A 22	Beslut om stridsåtgärd	SNA	
A 23	Lämna uppdrag som avses i 6 kap 3 § lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter (uppdrag till kommunal arbetsgivar-organisation)	SNA	
A 24	Förordna tjänsteman i beredskap	Stadsdirektör	
A 25	Beslut om anställning, uppsägning och avsked av politisk sekreterare	AU	Beslut får fattas efter nominering av aktuellt parti eller partier.

	Beslut avseende	**Delegat**	**Anmärkning**
B	**UPPHANDLING OCH EKONOMIADMINISTRATIVA ÄRENDEN**		
	Som rena verkställighetsåtgärder vilka inte utgör beslut enligt denna delegeringsordning anses till exempel: * Debitering enligt fastställd taxa och fullföljd av krav * Avrop från ramavtal inom, för ändamålet avsatt, budget (gäller även avrop i form av förnyad konkurrensutsättning) * Teckna kontrakt i enlighet med beslut om upphandling * Inköp av varor och tjänster som inte omfattas av ramavtal upp till ett sammanlagt värde av 0,5 prisbasbelopp. * Placering av likvida medel (inkl. donationsmedel) enligt finanspolicy * Bokföringsmässig avskrivning * Andra frågor av liknande art		
B 1	Beslut att genomföra upphandling för att tillgodose stadens behov av förvaltnings-överskridande avtal till ett sammanlagt värde om högst 400 prisbasbelopp, men högst 100 prisbasbelopp per år, och som inte är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. I delegeringen innefattas även beslut om att avbryta upphandling till ett värde om högst 400 prisbasbelopp.	Upphandlingschef	.
B 2	Beslut att genomföra upphandling för att tillgodose stadens behov av förvaltnings-överskridande avtal till ett värde om högst 1 000 prisbasbelopp.	AU	
B 3	Beslut att ingå samverkan med annan organisation i en specifik upphandling för att tillgodose stadens behov av förvaltnings-överskridande avtal till ett värde om högst 400 prisbasbelopp, men högst 100 prisbasbelopp per år och som inte är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.	Upphandlingschef	Med annan organisation avses t.ex. Förvaltningen för inköp och upphandling i Göteborgs stad, inköpsorganisation i annan kommun, Adda Inköpscentral, andra inköpscentraler med flera). Med principiell beskaffenhet omfattas även områden där det inte funnits avtal tidigare.

FÖRSLAG

B 4	Beslut att ingå samverkan med annan organisation i en specifik upphandling för att tillgodose stadens behov av förvaltningsöverskridande avtal till ett värde om högst 1 000 prisbasbelopp.	AU	Avseende annan organisation, se B 3
B 5	Beslut att göra inköp/ upphandling av varor och tjänster, som inte omfattas av ramavtal och som görs inom budgeterade ramar till ett sammanlagt värde om högst 10 prisbasbelopp.	Verksamhetschef Enhetschef	Observera att upphandlings-lagstiftningen och stadens upphandlingspolicy ska beaktas.
B 6	Beslut att göra inköp/ upphandling av varor och tjänster, som inte omfattas av ramavtal och som görs inom budgeterade ramar till ett sammanlagt värde om högst 20 prisbasbelopp.	Bitr. stadsdirektör (SLF) Förvaltningschef (SBF)	Observera att upphandlings-lagstiftningen och stadens upphandlingspolicy ska beaktas.
B 7	Beslut att göra inköp/ upphandling av varor och tjänster, som inte omfattas av ramavtal och som görs inom budgeterade ramar till ett sammanlagt värde om högst 40 prisbasbelopp.	AU PEU inom eget ansvarsområde LSU inom eget ansvarsområde	Observera att upphandlings-lagstiftningen och stadens upphandlingspolicy ska beaktas.
B 8	Upplåning inom av fullmäktige angivna ramar och i enlighet med av fullmäktige antagna riktlinjer	Ekonomichef Enhetschef prognos, analys och stöd	
B 9	Godta skuldsanering enligt skuldsaneringslagen för fordring överstigande två prisbasbelopp.	AU	Ekonomiavdelningen får godkänna förslag till skuldsanering för gäldenär vars skuld till staden understiger två prisbasbelopp (se riktlinjer för krav- och inkassoverksamhet).
B 10	Besluta om avbetalningsplan • för fordring uppgående till högst tre prisbasbelopp	AU	Riktlinjer för krav- och inkassoverksamhet anger vad som gäller för belopp som understiger ett prisbasbelopp.
	• för fordring uppgående till högst 20 prisbasbelopp	Enhetschef redovisning	
B 11	Utse attestanter (och ersättare) • för förvaltningarnas verksamhet	Bitr. stadsdirektör (SLF) Förvaltningschef (SBF)	Attestlista finns hos ekonomiavdelningen
	• för kommunstyrelsens verksamhet	Kommunstyrelsens ordförande	
B 12	Godkänna nya eller omsättning av befintliga leasingavtal, inklusive leasingramavtal.	Enhetschef redovisning Ekonomichef	KS kan även förordna till annan lämplig person, se riktlinjerna för finansförvaltning. Inhyrning av lokaler regleras istället i *avsnitt D2 och D3*.

FÖRSLAG

	Beslut avseende	Delegat	Anmärkning
C	**JURIDISKA OCH ALLMÄNNA ÄRENDEN**		
	Som rena verkställighetsåtgärder vilka inte utgör beslut enligt denna delegeringsordning anses till exempel: * Utlämnande av allmän handling * Fastställande att överklagande inkommit i rätt tid * Anmäla personuppgiftsincident till Integritetsskyddsmyndigheten samt upprätta anmälan och dokumentation i enlighet med interna rutiner och arbetssätt * Utlämna registerutdrag * Utbetalning av skadestånd som följer av dom, stadfäst förlikning eller förlikningsavtal som godkänts av stadsdirektör eller förvaltningschef och av stadsjurist. Kommunstyrelsen ska informeras om skadestånd eller krav på skadestånd kan påverka budget eller annars är av principiell betydelse * Ansökan om bidrag eller medfinansiering från annan myndighet * Anordnande av mindre evenemang som inte utgör allmän sammankomst eller offentlig tillställning enligt ordningslagen, såsom enskild utställning eller mindre medverkan i externa arrangemang. * Andra frågor av liknande art		
C 1	Tillstånd att använda stadens vapen i närings-verksamhet	AU	
C 2	Yttrande angående offentliga utredningar, promemorior, lagförslag och motsvarande av mindre vikt eller vid kort remisstid	AU	
C 3	Beslut att Mölndals stad avstår från att yttra sig alternativt saknar synpunkt eller håller med i de ställningstaganden som anges i offentliga utredningar, promemorior, lagförslag och motsvarande av mindre vikt eller vid kort remisstid	Bitr. stadsdirektör	
C 4	Beslut om remiss till nämnder och bolag	AU PEU (i ärenden inom eget verksamhetsområde) LSU (i ärenden inom eget verksamhetsområde)	
C 5	Yttrande enligt 19 § kamerabevakningslagen (2018:1200)	Säkerhetssamordnare	
C 6	Beslut att inte lämna ut handling, lämna ut handling med förbehåll samt andra beslut som avses i 6 kap 7 § offentlighets- och sekretess-lagen (2009:400)	Stadsjurist Stadsarkivarie	
C 7	Beslut att avvisa för sent inkommet överklagande	Stadsjurist	
C 8	Överklagande av beslut om en persons folk-bokföring, enligt 40 § folkbokföringslagen (1991:481)	Stadsjurist	
C 9	Lotteritillstånd enligt spellagen (2018:1138) jämte förordnande av kontrollant vid givna tillstånd	Stadsjurist	

FÖRSLAG

C 10	Beslut att omhänderta arkiv mot arkiv-bildarens vilja	Stadsarkivarie	
C11	Beslut om gallring av till arkivmyndigheten (stadsarkivet) överlämnade handlingar	Stadsarkivarie	
C 12	Beslut om gallring efter samråd med berörd nämnd eller styrelse (8 § 1 st arkiv-reglementet)	Stadsarkivarie	
C13	Beslut om överlämnande av allmänna hand-lingar till enskilda för förvar i samband med att kommunal verksamhet övergår till enskilt rättssubjekt	Stadsarkivarie	
C 14	Beslut att avslå begäran om registerutdrag	Stadsjurist	
C 15	Beslut om den registrerades rätt till • rättelse enligt art 16 GDPR • radering enligt art 17 GDPR • begränsning av behandling enligt art 18 GDPR • dataportabilitet enligt art 20 GDPR	Stadsjurist	
C 16	Utse och entlediga dataskyddsombud för nämnden	Stadsdirektör Bitr. stadsdirektör	
C 17	Tecknande av PUB-avtal inklusive instruktioner som inte sker i samband med annat avtal	Stadsdirektör Bitr. stadsdirektör IT- och digitaliseringschef Upphandlingschef HR-chef	Undertecknande av PUB-avtal som sker i samband med tecknande av "huvudavtal" följer delegationen för huvudavtalet
C 18	Beslut efter begäran om tillgängliggörande av data för vidareutnyttjande enligt 5 kap. 1-2 § lagen (2022:818) om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data.	Stadsjurist	Beslut om att tillmötesgå begäran fattas endast om detta uttryckligen ingår som en del av begäran.
C 19	Yttrande till länsstyrelsen över externa ansökningar om vigselförrättare	Kommunsekreterare	
C 20	Rätten att begära sändning av viktigt meddelande till allmänheten (VMA) enligt förordningen (2023:579) om viktigt meddelande till allmänheten	Stadsdirektör Tjänsteman i beredskap Förvaltningschef vid stadsserviceförvaltningen	
C 21	Beslut i sådana frågor som rör säkerhetsskydd och som ska fastställas av verksamhetens högsta chef	Stadsdirektör	
C 22	Beslut om bistånd till annan kommun eller region enligt lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap	Stadsdirektör Bitr. stadsdirektör Berörd förvaltningschef	
C23	Beslut om att genomföra evenemang som utgör allmän sammankomst eller offentlig tillställning och som är inom budgeterad ram samt att fastställa evenemangets inriktning och syfte. Delegeringen gäller inte stadsövergripande evenemang.	KSAU	Se även stadens policy för evenemang.

FÖRSLAG

	Beslut avseende	Delegat	Anmärkning
D	**ÄRENDEN INOM OMRÅDENA FASTIGHET, LOKALFÖRSÖRJNING OCH INFRASTRUKTUR**		
	<u>Som rena verkställighetsåtgärder vilka inte utgör beslut enligt denna delegeringsordning anses till exempel:</u> * Löpande förvaltning av stadens fastigheter (i enlighet med ramavtal eller gällande regelverk) * Godkänna förslag till fastighetstaxering * Förhyrning av externa lokaler eller bostäder som innebär att staden ökar sina totala hyreskostnader med upp till 5 prisbasbelopp. * Ansökan om lagfart samt nedsättning, dödning och relaxation av pantbrev samt utbyte av pantbrev och andra därmed jämförliga åtgärder * Ansökan om lantmäteriförrättning. * Avvisande av erbjudande om förvärv och försäljning av fastighet * Verkställighet av redan ingångna avtal, t.ex. uppsägning av hyresavtal * Tecknande av avtal gällande servitut, ledningsrätt och andra nyttjanderätter än arrenden samt förvaltning av dessa avtal. * Förvaltning av arrendeavtal, t.ex. tillägg eller uppsägning. * Att igångsätta reinvesteringar och lokalanpassning samt underhåll till ett värde om högst 10 pbb i av staden ägd fastighet. * Teckna kontrakt i enlighet med beslut om upphandling * Beslut som fattats i egenskap av ombud i igångsatt entreprenad * Andra frågor av liknande art		
D 1	Extern utarrendering av stadens fastigheter		(Uthyrning 10 – 20 år KS, över 20 år KF enligt KS reglemente)
	• på högst 5 år	Förvaltningschef SBF Enhetschef mark och exploateringsenheten	
	• på högst 10 år	PEU	
D 2	Förhyrning av externa lokaler eller bostäder som innebär att staden ökar sina totala årliga hyreskostnader med upp till 50 prisbasbelopp.	Enhetschef för projektenheten fastighetsavdelningen Enhetschef för förvaltarenheten	Som hyreskostnader räknas förutom hyra, även media, underhåll samt ersättningar för gjorda investeringar, lokal-anpassningar och liknande. Förlängning av hyresavtal ska jämställas med ett nytt hyresavtal
D 3	Förhyrning av externa lokaler som innebär att staden ökar sina totala årliga hyreskostnader med upp till 150 prisbasbelopp.	LSU	Efter samråd med chef för fastighetsavdelningen
D 4	Överklagande av beslut om fastighetstaxering	Verksamhetschef stadsutveckling	

FÖRSLAG

D 5	Förvärv eller överlåtelse av fastighet eller fastighetsdel där förvärvet eller överlåtelsen sker för att genomföra fastställd detaljplan för ett värde uppgående till maximalt 200 prisbasbelopp.	Förvaltningschef SBF	
D 6	Övrigt förvärv eller överlåtelse av fastighet eller del av fastighet för ett värde uppgående till		
	• maximalt 20 prisbasbelopp	Enhetschef mark och exploateringsenheten	
	• maximalt 750 prisbasbelopp	PEU Kommunstyrelsens ordförande	
D 7	Förvärv eller överlåtelse av bostadsrätt för ett värde uppgående till maximalt 50 prisbasbelopp.	PEU (för sitt område) LSU (för sitt område)	
D 8	Tecknande av avtal som berör upplåtelse av allmän platsmark innan utbyggnad och upplåtelse för sitt ändamål enligt detaljplan har genomförts	Förvaltningschef SBF Enhetschef mark och exploateringsenheten	Allmän platsmark som byggts ut enligt detaljplan och upplåtits för allmänheten kan därefter enbart upplåtas genom polistillstånd via ordningslagen. Mark som ännu inte iordningsställts och upplåtits för allmänheten kan dock tillfälligt upplåtas genom avtal i mellantiden.
D9	Beslut om rivning av stadens byggnader	LSU	
D 10	Beslut om jämkning och fastställande av gatukostnadsbelopp för fastighetsägare samt beslut om avbetalningar enligt 6 kap. 36 § PBL.	PEU	
D11	Beslut om att genomföra förstudie avseende lokalförsörjningsbehov. Delegationen gäller där projektet som helhet värderas till högst 1 700 pbb.	LSU	Som ett led i genomförandet får upphandling göras och avtal tecknas.
D 12	Beslut att starta projekt på fastighets- och lokalförsörjningsområdet som uppgår till ett totalt värde om högst 150 pbb. Delegationen gäller inom investeringsbudget och budget för investeringsrelaterade driftskostnader.	Verksamhetschef fastighetsavdelningen	Delegationen innefattar genomförande av nödvändiga åtgärder inför igångsättnings-beslut såsom projektering, genomförande av kompletterande utredningar samt upphandlingar och tecknande av erforderliga avtal.
D 13	Beslut att starta projekt på fastighets- och lokalförsörjningsområdet som uppgår till ett totalt värde om högst 1 700 pbb. Delegationen gäller inom investeringsbudget och budget för investeringsrelaterade driftskostnader.	LSU	Delegationen innefattar genomförande av nödvändiga åtgärder inför igångsättnings-beslut såsom projektering, genomförande av kompletterande utredningar samt upphandlingar och tecknande av erforderliga avtal.
D 14	Beslut om igångsättning av upphandling av byggentreprenad till ett värde om högst 150 pbb. Delegationen gäller inom investeringsbudget och/eller budget för investeringsrelaterade driftskostnader.	Verksamhetschef fastighetsavdelningen	Delegationen innefattar genom-förandet av upphandling, inklusive avtalstecknande och genomförande av entreprenad. I delegationen ingår även att genomföra upphandlingar av sådana entreprenader som krävs för att tillgodose ett behov av en mindre anslutande anläggning

FÖRSLAG

			eller en mindre anpassning av befintlig anläggning i direkt anslutning till projekt. Sådan upphandling ska göras efter samråd med avdelningschef stadsutveckling.
D 15	Beslut om igångsättning av upphandling av byggentreprenad till ett värde om högst 1 700 pbb. Delegationen gäller inom investeringsbudget och/eller budget för investeringsrelaterade driftskostnader.	LSU	Delegationen innefattar genomförandet av upphandling, inklusive avtalstecknande och genomförande av entreprenad. I delegationen ingår även att genomföra upphandlingar av sådana entreprenader som krävs för att tillgodose ett behov av en mindre anslutande anläggning eller en mindre anpassning av befintlig anläggning i direkt anslutning till projekt. Sådan upphandling ska göras efter samråd med verksamhetschef stadsutveckling.
D 16	Beslut att starta projekt, inom området infrastruktur, som uppgår till ett totalt värde om högst 150 pbb. Delegationen gäller inom investeringsbudget, budget för investeringsrelaterad drift och/eller exploateringsbudget.	Verksamhetschef stadsutveckling	Delegationen innefattar genomförande av nödvändiga åtgärder inför igångsättningsbeslut såsom projektering, genomförande av kompletterande utredningar och upphandlingar samt att teckna erforderliga avtal.
D 17	Beslut att starta projekt, inom området infrastruktur, som uppgår till ett totalt värde om högst 1 700 pbb. Delegationen gäller inom investeringsbudget, budget för investeringsrelaterad drift och/eller exploateringsbudget.	PEU	Delegationen innefattar genomförande av nödvändiga åtgärder inför igångsättningsbeslut såsom projektering, genomförande av kompletterande utredningar och upphandlingar samt att teckna erforderliga avtal.
D 18	Beslut om igångsättning av bygg- och anläggningsentreprenad, inom området infrastruktur, till ett värde om högst 150 pbb.	Verksamhetschef stadsutveckling	Delegationen innefattar genomförande av upphandling, inklusive avtalstecknande, samt genomförande av entreprenad.
D 19	Beslut om igångsättning av bygg- och anläggningsentreprenad, inom området infrastruktur, till ett värde om högst 1 700 pbb.	PEU	Delegationen innefattar genomförande av upphandling, inklusive avtalstecknande, samt genomförande av entreprenad.
D 20	Beslut att igångsätta reinvestering och/eller lokalanpassning till ett värde om högst 70 pbb. Delegationen gäller inom investeringsbudget.	Verksamhetschef fastighetsavdelningen	Delegationen innefattar genomförandet av upphandling, inklusive avtalstecknande samt genomförande av entreprenad.
D 21	Beslut att igångsätta reinvestering och/eller lokalanpassning till ett värde om högst 1 000 pbb. Delegationen gäller inom investeringsbudget.	LSU	Delegationen innefattar genomförandet av upphandling, inklusive avtalstecknande samt genomförande av entreprenad.
D 22	Beslut att genomföra underhåll och reparationer till ett värde om högst 20 pbb.	Verksamhetschef fastighetsavdelningen	Delegationen innefattar genomförandet av upphandling,

FÖRSLAG

	Delegationen gäller åtgärder som görs inom driftsbudget.		inklusive avtalstecknande samt genomförande av entreprenad.
D 23	Beslut att genomföra underhåll och reparationer till ett värde om högst 1 000 pbb. Delegationen gäller åtgärder som görs inom driftsbudget.	LSU	Delegationen innefattar genom-förandet av upphandling, inklusive avtalstecknande samt genomförande av entreprenad.
D 24	Tolkning av ramprogram för lokaler fastställda av kommunstyrelsen	LSU	Avser tolkning vid olika uppfattningar om innebörden av ramprogram hos kommun-styrelsen, nämnder och förvaltningar i Mölndals stad

	Beslut avseende	**Delegat**	**Anmärkning**
E	**FYSISK PLANERING**		
	Som rena verkställighetsåtgärder vilka inte utgör beslut enligt denna delegeringsordning anses till exempel: * Yttrande över bygglovsärenden * Andra frågor av liknande art		
E 1	Uppdragsbeslut och samrådsbeslut avseende program för detaljplan	PEU	Program är företrädesvis av betydande vikt och godkännande av program bör därför ske av kommunfullmäktige
E 2	Beslut om gatukostnader inför samråd och granskning	PEU	
E 3	Beslut om plansamråd och granskning	PEU	Angående kommunstyrelsens egen befogenhet se punkt E 4 nedan
E 4	Beslut om planbesked	PEU	Avser att anta, ändra och upphäva detaljplaner och områdes-bestämmelser som inte är av stor vikt eller saknar principiell betydelse. Befogenheten omfattar rätt att förlänga eller förnya en detaljplans genomförandetid enligt 4 kap 24 §. Befogenheten omfattar inte rätten att ändra eller upphäva detaljplaner före genomförandetidens utgång. Befogenheten omfattar inte heller rätten att fatta beslut rörande detaljplaner och områdes-bestämmelser som berör stadens fastigheter.
E 5	Beslut om planuppdrag och samarbetsavtal	PEU	Avser detaljplaner som följer startplan eller särskild prioritering. Avser även samarbetsavtal som inkluderar markanvisning.
E 6	Yttrande till annan kommun, annan myndighet eller bolag över samråd enligt PBL,MB eller väg och järnvägsplaner samt frågor rörande vattenförvaltning	PEU	PBL, Plan- och bygglagen MB, Miljöbalken
E 7	Yttrande till annan kommun, annan myndighet eller bolag över samråd enligt PBL, MB eller väg och järnvägsplaner samt frågor rörande	Förvaltningschef SBF	PBL, Plan- och bygglagen MB, Miljöbalken

FÖRSLAG

	vattenförvaltning i ärenden som inte är av strategisk art		
E 8	Beslut att avstå från att yttra sig enligt punkt E 6 och E 7 ovan	PEU respektive förvaltningschef SBF	
E 9	Begäran om planeringsbesked hos länsstyrelsen	PEU Förvaltningschef SBF Verksamhetschef stadsutveckling	
E 10	Beslut om att detaljplanen kan antas innebära betydande miljöpåverkan (5 kap 11a § PBL)	PEU	
E 11	Beslut om lokala åtgärdsprogram för vatten	PEU	
E 12	Beslut om att tillfälligt avbryta (vila) samt återuppta planarbete	PEU Förvaltningschef SBF	

	Beslut avseende	**Delegeras till**	**Anmärkning**
F	**VÄG, TRAFIK OCH KOLLEKTIVTRAFIK**		
	Som rena verkställighetsåtgärder vilka inte utgör beslut enligt denna delegeringsordning anses till exempel: * Tecknande av avtal avseende enstaka ledningar inom allmän platsmark * Tecknande av avtal avseende släntintrång och liknande vid anläggningsåtgärder * Andra frågor av liknande art		
F 1	Beslut avseende åtgärder inom vägområdet enligt 39–41 och 43–44 §§ väglagen	PEU Förvaltningschef SBF Enhetschef Trafik Trafikingenjör	Avser anslutning till allmän väg
F 2	Beslut avseende föreskrifter enligt 3 kap 17 § trafikförordningen	PEU Förvaltningschef SBF Enhetschef Trafik Trafikingenjör	Förvaltningschef äger rätt att vidaredelegera beslutanderätt till anställd på enheten Trafik Gäller oftast bashastigheter inom och utanför tättbebyggt område
F 3	Beslut och yttrande avseende undantag enligt 13 kap 3 § trafikförordningen	PEU Förvaltningschef SBF Enhetschef Trafik Trafikingenjör	Förvaltningschef äger rätt att vidaredelegera beslutanderätt till anställd på enheten Trafik Gäller undantag och dispenser
F 4	Beslut avseende föreskrifter enligt 10 kap 14 § trafikförordningen	PEU Förvaltningschef SBF Enhetschef Trafik Trafikingenjör	Förvaltningschef äger rätt att vidaredelegera beslutanderätt till anställd på enheten Trafik Gäller lokala trafikföreskrifter
F 5	Beslut avseende regleringar genom lokala trafikföreskrifter enligt 10 kap 1 och 3 § trafikförordningen	PEU Förvaltningschef SBF Enhetschef Trafik Trafikingenjör	Förvaltningschef äger rätt att vidaredelegera beslutanderätt till anställd på enheten Trafik Gäller lokala trafikföreskrifter
F 6	Beslut gällande vägvisning där kommunen är väghållare	PEU Förvaltningschef SBF Enhetschef Trafik Trafikingenjör	Förvaltningschef äger rätt att vidaredelegera beslutanderätt till anställd på enheten Trafik

FÖRSLAG

			Gäller oftast uppsättning av skyltar
F 7	Övergripande beslut om utveckling av trafikpolitik, trafiksäkerhet, hållbart resande inklusive kollektivtrafik och mobilitetsåtgärder	PEU	
F 8	Fastställande av parkeringsavgifter för allmän plats	PEU	Förutsatt att fullmäktiges grundläggande beslut i frågan har delegerats till kommunstyrelsen att fastställa avgifter

FÖRSLAG

Allmänt om delegering av beslutanderätt från nämnd

(6 kap. 37 - 39 §§, samt 7 kap. 5 – 8 §§ kommunallagen)

Vad innebär delegering?

I kommunallagen regleras vilka politiska instanser som ska fatta olika typer av beslut. Det framgår också att beslutanderätten i många fall kan delegeras till nämnd, presidium, utskott, förtroendevald eller anställd. Kommunfullmäktige delegerar sin beslutanderätt till nämnderna genom nämndens reglemente. Nämnderna å sin sida kan delegera beslutanderätt till presidiet, ett utskott, en ledamot, en ersättare, en anställd eller en automatiserad beslutsfunktion i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden. Fortlöpande delegation bör systematiskt hållas förtecknad i nämndens delegeringsordning. Såväl fullmäktige som nämnder kan också delegera beslutanderätt genom beslut i enskilda fall.

När en nämnd delegerar beslutanderätt ger nämnden någon annan (delegaten) rätt att fatta beslut i nämndens ställe. Delegatens beslut ses som nämndens beslut och kan överklagas genom laglighetsprövning eller förvaltningsbesvär. Nämnden får inte ändra delegatens beslut i efterhand. Nämnden kan återkalla delegeringsuppdraget dock inte retroaktivt. Nämnden kan också förekomma ett beslut i ett enskilt ärende genom att själv ta över ärendet och fatta beslut.
Syftet med delegering är dels att avlasta nämnden, dels att möjliggöra en effektivare kommunal förvaltning genom att beslutsvägarna blir kortare och handläggningen snabbare.

Nämnden beslutar själv i vilka ärenden eller ärendegrupper beslutanderätten ska delegeras men är begränsad av 6 kap. 38 § KL som anger vilka ärendetyper som inte får delegeras.

Delegeringsförbud (6 kap. 38 § KL)

Beslutanderätten får inte delegeras när det gäller

1. ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet,
2. framställningar eller yttranden till fullmäktige liksom yttranden med anledning av att beslut av nämnden i dess helhet eller av fullmäktige har överklagats,
3. ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt,
4. ärenden som väckts genom medborgarförslag och som lämnats över till nämnden, eller
5. ärenden som enligt lag eller annan författning inte får delegeras.

Beslutanderätten får inte heller delegeras till en automatiserad beslutsfunktion när det gäller

1. ärenden där beslut överklagas enligt bestämmelserna i 13 kap.,
2. ärenden där beslut enligt lag eller annan författning inte får överklagas,
3. ärenden om upphandling, eller
4. ärenden om valfrihetssystem.

Delegering och ren verkställighet

Man skiljer mellan beslut i kommunallagens mening och ren verkställighet. I delegeringsordningen ska endast tas upp beslut i kommunalrättslig mening. De befogenheter och därtill hörande verkställighetsbeslut som en tjänsteperson har inom ramen för sina löpande arbetsuppgifter omfattas inte. Det rör sig då om ren verkställighet. Gränsen mellan beslut och ren verkställighet går inte att dra med exakthet. Beslut i kommunalrättslig mening kännetecknas bland annat av att det finns utrymme för alternativa lösningar och att beslutsfattaren i hög grad måste göra självständiga överväganden och bedömningar.

Vid verkställighet finns inte något större utrymme för självständiga bedömningar och beslutsalternativ. Det kan till exempel röra sig om avgiftsdebitering enligt en fastställd taxa, tilldelning av förskoleplats efter en klar turordning eller följsamhet mot en detaljerad politiskt antagen riktlinje. Rätten för de anställda att vidta sådana åtgärder grundas inte på delegering utan följer av den arbetsfördelning mellan

FÖRSLAG

de förtroendevalda och de anställda som måste finnas för att den kommunala verksamheten ska kunna fungera. Beslut av rent förberedande eller verkställande art får inte överklagas (se 13 kap. 2 § 2 p KL).

Vem har rätt att företräda kommunstyrelsen och Mölndals stad?

Vem som har rätt att företräda Mölndals stad efter beslut finns delvis reglerat i nämndernas reglementen. I det kommungemensamma nämndreglementet framgår att avtal, yttranden och andra framställningar till extern part, som beslutas av nämnden, ska undertecknas av ordföranden, eller vid förfall för denne av vice ordförande, och förvaltningschefen, om inte nämnden bestämmer annat. Av kommunstyrelsens delegeringsordning framgår att den som har rätt att fatta ett beslut också har rätt att underteckna handlingar och vidta andra åtgärder som är hänförliga till beslutet.

Även om en åtgärd inte är hänförligt till ett beslut av nämnd/delegat, utan i stället utgör ren verkställighet, kan åtgärden innefatta något slags rättshandlande som i sin tur kan binda staden i förhållande till utomstående. För att ha rätt att binda staden mot utomstående behöver den anställde ha behörighet, dvs fullmakt att företräda staden. En fullmakt kan inte delegera beslutanderätt i kommunalrättslig mening utan omfattar endast verkställighetsåtgärder.

En fullmakt kan vara uttrycklig och tala om att en anställd eller någon utomstående (till exempel advokat) har rätt att i ett visst ärende eller i vissa typer av ärenden företräda staden. Sådana fullmakter är nästan alltid skriftliga. En fullmakt att företräda staden vid ren verkställighet kan också följa av en specifik tjänst (ställningsfullmakt). Stadsdirektör och förvaltningschef har, på samma sätt som en VD, rätt att vidta alla löpande förvaltningsåtgärder inom stadens respektive sin förvaltnings verksamhetsområde. Verksamhetschefer och enhetschefer har på motsvarande sätt rätt att företräda staden inom sin avdelnings respektive enhets specifika verksamhetsområde. Den som på grund av sin anställning har rätt att företräda staden utåt har också rätt att utfärda fullmakt inom ramen för sin egen befogenhet.

Firmateckning

Inom bolagsrätten används begreppet firmateckning för att klargöra vem som har rätt att företräda ett bolag gentemot tredje man. Begreppet firmateckning ligger helt utanför kommunalrätten. För att underlätta kontakten med vissa aktörer, till exempel banker, som kräver att staden ska visa upp ett dokument, vilket visar vem som får binda staden, har kommunstyrelsen av praktiska skäl fattat ett särskilt beslut om att vissa angivna personer har rätt att teckna stadens firma, två i förening. Kommunstyrelsens beslut om firmateckning avser endast verkställighetsåtgärder och kan aldrig ersätta beslutsdelegation.

Generell rättegångsfullmakt

Kommunstyrelsen utfärdar kontinuerligt en generell rättegångsfullmakt till stadsdirektör, biträdande stadsdirektör och stadsjurister att företräda Mölndals stad vid rättsliga processer. Fullmaktshavarna har rätt att sätta annan i sitt ställe för enskilda ärenden.

Vem kan nämnden delegera till? (6 kap. 37 §, 7 kap. 5 § KL)

En nämnd kan lämna delegeringsuppdrag till

- presidiet
- ett utskott bestående av ledamöter eller ersättare i nämnden
- en ledamot eller ersättare i nämnden
- en automatiserad beslutsfunktion,
- anställd hos staden, följer vanligtvis viss befattning
  där det framgår av speciallagstiftning, till exempel anställd i vissa inköpscentraler som har anlitats för att medverka vid en upphandling.

Det är *inte tillåtet* att lämna delegeringsuppdrag till

- flera anställda i grupp, däremot kan flera anställda samtliga, var och en för sig, vara delegater,
- till anställd tillsammans med ledamot eller ersättare, s.k. blandad delegering,
- anställd i kommunalt bolag,

FÖRSLAG

– personal från bemanningsföretag eller liknande.

Om nämnden delegerar beslutanderätt bör det också anges vem som går in i en delegats ställe vid delegatens frånvaro.

Vidaredelegering (7 kap. 6 § KL)

Enligt kommunallagen kan en nämnd om den uppdrar till en förvaltningschef inom den egna nämndens verksamhetsområde att fatta vissa beslut, även medge att förvaltningschefen i sin tur får överlåta sin beslutanderätt till annan anställd inom staden. Detta kallas vidaredelegering och är bara möjlig vid delegering till förvaltningschef.

Delegering av beslutanderätten i brådskande ärenden där nämndens avgörande inte kan avvaktas (6 kap. 39 § KL)

En nämnd får enligt kommunallagen uppdra åt ordföranden eller en annan angiven ledamot i nämnden att besluta i ärenden som är så brådskande att nämndens avgörande inte kan avvaktas. Någon juridisk begränsning av möjligheterna att delegera brådskande ärenden med hänsyn till ärendets natur finns inte (om inte nämnden bestämmer det). Enda kriteriet är således att det är så bråttom att nämndens beslut inte kan avvaktas. Ärenden som avgjorts med stöd av denna bestämmelse ska anmälas vid nämndens nästa sammanträde.

Anmälan av delegeringsbeslut (6 kap. 40 § KL)

Nämnden ska besluta i vilken utsträckning beslut som fattats på delegation ska anmälas/rapporteras till nämnden. Genom anmälan får nämnden information och kan följa hur uppdraget att fatta beslut i nämndens ställe utförs. Förutom behovet av information och kontroll, har anmälan betydelse för att beslutet ska vinna laga kraft. Tiden för att överklaga ett delegeringsbeslut räknas från det datum när det tillkännages på stadens anslagstavla att protokoll över beslutet har justerats. Ett överklagande ska ha kommit in inom tre veckor från detta datum. Om nämnden beslutar att delegeringsbeslut inte behöver anmälas ska delegeringsbeslut, som enbart kan överklagas genom laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen, protokollföras och tillkännages särskilt. För beslut som kan överklagas genom förvaltningsbesvär framgår i stället av speciallagstiftning (exempelvis socialtjänstlagen, plan- och bygglagen eller lagen om offentlig upphandling) hur de ska överklagas.

FÖRSLAG

Kommunstyrelsens delegeringsordning

Gäller fr.o.m. 15 oktober 2026

FÖRSLAG

Typ av styrdokument:	Delegeringsordning
Beslutad av:	Kommunstyrelsen, 2019-02-27, § 66
Gäller från:	2025-10-05
Ansvarig:	Kommunsekreterare
Dokumentet gäller för:	Kommunstyrelsen
Senast reviderad:	2025-08-27, § 183, Dnr 250/2025, 2026-xx-xx , § x

Innehållsförteckning

Delegering av kommunstyrelsens beslutanderätt 2
Förutsättningar för delegering 2
Förkortningar 3

Förteckning över given delegation 4
1. Brådskande ärenden enligt 6 kap. 39 § kommunallagen (KL) 4
A. Personaladministrativa ärenden 4
B. Upphandling och ekonomiadministrativa ärenden 6
C. Juridiska och allmänna ärenden 8
D. Ärenden inom områdena fastighet, lokalförsörjning och infrastruktur 10
E. Fysisk planering 13
F. Väg, trafik och kollektivtrafik 14

Allmänt om delegering av beslutanderätt från nämnd 16

Delegering av kommunstyrelsens beslutanderätt

Kommunstyrelsen delegerar sin beslutanderätt och uppdrar åt utskott, ledamot eller anställd att, under de förutsättningar som anges i denna delegeringsordning, besluta på kommunstyrelsens vägnar i de ärenden som anges i nedanstående förteckning.

Förutsättningar för delegering

1. Villkor för utnyttjande av delegerad beslutanderätt

Anställd som får beslutanderätt enligt denna delegeringsordning får det efter individuell bedömning och efter genomgång av introduktion. Delegatens närmsta chef ansvarar för att delegaten inte utnyttjar sin delegationsrätt innan chefen lämnat sitt godkännande.

Delegeringsordningen anger den lägsta nivå till vilken delegering sker. Kommunstyrelsen, utskott eller överordnad kan inte upphäva eller ompröva ett fattat delegeringsbeslut. En delegat har rätt att återlämna ett delegerat ärende till kommunstyrelsen eller beredande utskottför beslut. Delegat har också rätt att överlämna ärendet till närmast överordnad för beslut. Delegat får inte fatta beslut i frågor som rör denne själv, närstående till delegaten eller där det i övrigt föreligger jäv.

Med förvaltningschef, ~~avdelningschef~~verksamhetschef och enhetschef avses om inget annat anges chefen för varje förvaltning, avdelning eller enhet. Biträdande stadsdirektör jämställs, avseende delegering från kommunstyrelsen, med förvaltningschef för stadsledningsförvaltningen.

2. Vid förfall för delegat

Vid förfall för kommunstyrelsens ordförande inträder vice ordföranden om inte annat anges.

Vid förfall för övriga delegater inträder ställföreträdare eller särskild vikarie som delegat om inte annat anges. Om samtliga delegater har förfall och beslut inte bör dröja ska ärendet avgöras av delegatens närmsta chef, om inget annat anges under respektive punkt. Om även denne är frånvarande beslutar dennes närmsta överordnade.

FÖRSLAG

Med förfall avses såväl bortavaro som när det finns andra hinder mot att utnyttja delegerad beslutanderätt, till exempel när det föreligger jäv.

3. Ärenden av principiell betydelse.
Delegaten ska överlämna ärendet till kommunstyrelsen om ärendet är av principiell betydelse eller om andra skäl motiverar att ärendet ska förbehållas kommunstyrelsen.

4. Rätt för delegaten att vidta vissa åtgärder med anledning av beslut
Rätt att besluta i en viss ärendegrupp innefattar också rätt att:
- underteckna handlingar som är hänförliga till beslutet,
- avge yttrande till högre instans med anledning av överklagande av delegeringsbeslut samt besluta att ansöka om inhibition,
- överklaga beslut och domar som innefattar ändring av delegatens beslut.

Vid överklaganden och yttranden till domstol ansvarar delegaten för att samråda med stadsjurist i den omfattning som behövs.

5. Anmälan av delegeringsbeslut
Beslut som fattats med stöd av delegering ska anmälas löpande till kommunstyrelsen enligt rutiner som fastställts av stadskansliet om inte annat anges. Beslut som fattats efter vidaredelegering ska löpande anmälas både till den förvaltningschef som vidaredelegerat beslutanderätten och till kommunstyrelsen

De anmälda besluten redovisas vid kommunstyrelsens sammanträde där de antecknas i protokollet.

6. Beslut endast inom ramen för anslagna medel och gällande styrprinciper
Delegerad beslutanderätt får utnyttjas endast inom ramen för respektive avdelnings eller enhets internbudget och inom ramen för kostnadskalkyl för visst projekt. Delegaten ska iaktta gällande styrprinciper samt andra, för beslutet relevanta, styrdokument.

7. Rätt att företräda kommunstyrelsen vid verkställighetsåtgärder

Stadsdirektör, biträdande stadsdirektör och förvaltningschef har rätt att vidta alla löpande verkställighetsåtgärder och därvid företräda staden inom stadens respektive sin förvaltnings verksamhetsområde. ~~Avdelningschef~~Verksamhetschefer och enhetschefer har på motsvarande sätt rätt att företräda staden inom sin avdelnings respektive enhets specifika verksamhetsområde.

Förkortningar
KS Kommunstyrelsen
AU Kommunstyrelsens arbetsutskott
~~**AGU** Kommunstyrelsens arbetsgivar- och organisationsutskott~~
PEU Kommunstyrelsens plan- och exploateringsutskott
LSU Kommunstyrelsens lokalstrategiska utskott
~~**SHU** Kommunstyrelsens sociala hållbarhetsutskott~~
SNA Kommunstyrelsens utskott för social hållbarhet, näringsliv och arbetsgivarfrågor

Bitr. stadsdirektör = biträdande stadsdirektör
SLF = stadsledningsförvaltningen
SBF = samhällsbyggnadsförvaltningen

FÖRSLAG

Förteckning över given delegation

	Beslut avseende	Delegat	Anmärkning
1	Brådskande ärenden enligt 6 kap 39 § kommunallagen	Kommunstyrelsens ordförande	Beslutet anmäls vid nästa sammanträde
A	**PERSONALADMINISTRATIVA ÄRENDEN**		
	Som rena verkställighetsåtgärder vilka inte utgör beslut enligt denna delegeringsordning anses till exempel: * Arbetsbeskrivningar och arbetsrutiner * Visstidsansanställning <12 månader * Tillfälliga förordnanden av chef/ ersättare för sig själv under semester, sjukdom och andra liknande kortare frånvaro upp till tre månader * Utbildning, studiebesök, konferensbesök och övriga tjänsteresor med upp till 5 dagars sammanhängande frånvaro * Representation, mottagning och uppvaktning av sedvanlig karaktär * Personalvård * Semester och annan ledighet enligt avtal * All tjänstledighet enligt lag och avtal samt annan tjänstledighet upp till 126 månader * Arbetsmiljöfrågor, anpassningsåtgärder, intern omplacering inom samma förvaltning * Godkännande och beräkning av andra pensioner än särskild ålderspension * Avstängning av medarbetare enligt kollektivavtal * Förhandlingsmandat enligt lag och avtal * Arbetsbefrielse av medarbetare * Andra frågor av liknande art		
A 1	Beslut om den övergripande förvaltningsorganisationen inom budgeterade ramar och som inte är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt	Stadsdirektör	Efter samråd med berörda förvaltningschefer och AU
A 2	En avdelnings interna organisation	Bitr. stadsdirektör (avseende SLF) Förvaltningschef (avseende SBF)	
A 3	Tillsvidareanställning av förvaltningschef	AU	KS anställer förvaltningschefer för stadens samtliga förvaltningar. Delegationsbeslut får fattas efter samråd med presidiet i berörd nämnd och stadsdirektören.
A 4	Tillsvidareanställning av biträdande stadsdirektör	Stadsdirektör	Stadsdirektören är förvaltningschef för stadsledningsförvaltningen och får, enligt sina instruktioner, utse en biträdande stadsdirektör efter samråd med KS presidium.

Kommenterad [JL1]: Justering för att övergången från verkställighet till delegering av beslut ska hänga samman med A8

FÖRSLAG

A 5	Tillsvidareanställning eller provanställning av ~~avdelningschef~~verksamhetschef eller enhetschef samt vikariatsanställning av sådan för längre än 12 månader eller annan tidsbegränsad anställning	Bitr. stadsdirektör (SLF) Förvaltningschef (SBF) ~~Avdelningschef~~Verksamhetschef	~~Avdelningschef~~Verksamhetschef har rätt att anställa chef för enhet under sin avdelning efter samråd med förvaltningschef. Lönesättning sker efter samråd med HR-avdelningen.
A 6	Tillfälligt förordnande av förvaltningschef eller biträdande stadsdirektör för en tid av sammanlagt högst ett år	Stadsdirektör	Efter samråd med KS presidium
A 7	Tillsvidareanställning, provanställning samt vikariatsanställning längre än 12 månader eller annan tidsbegränsad anställning av annan än bitr. stadsdirektör, förvaltningschef, ~~avdelningschef~~verksamhetschef eller enhetschef	Enhetschef ~~Avdelningschef~~Verksamhetschef	Dvs. närmsta överordnade chef. Lönesättning sker efter samråd med HR-avdelningen.
		Förvaltningschef Bitr. stadsdirektör Stadsdirektör	Avser anställda som inte ingår i avdelning eller enhet utan som ska sortera direkt under delegaten. Lönesättning sker efter samråd med HR-avdelningen.
A 8	Tjänstledighet för annan än stadsdirektör och förvaltningschef, som inte är lag- eller avtalsreglerad och som är längre än 12 månader	Närmaste överordnad chef	Efter samråd med bitr. stadsdirektör (SLF) eller förvaltningschef (SBF)
A 9	Beslut om omplacering av personal mellan stadens nämnder	Förhandlingsansvarig HR-avdelningen HR-chef	
A 10	Disciplinpåföljd avseende annan än bitr. stadsdirektör/förvaltningschef	Bitr. stadsdirektör (SLF) Förvaltningschef (SBF)	Efter samråd med HR-chef eller förhandlingsansvarig HR-avdelningen.
A 11	Beslut om avsked och uppsägning samt överenskommelse i samband med avslutning av anställning av förvaltningschef	AU	Efter samråd med förhandlings-ansvarig HR-avdelningen och berörd nämnds presidium. Beslut om avsked eller uppsägning av stadsdirektör delegeras inte.
A 12	Beslut om avsked och uppsägning samt överenskommelse i samband med avslutning av anställning av biträdande stadsdirektör	Stadsdirektör	Efter samråd med förhandlings-ansvarig HR-avdelningen
A 13	Beslut om avsked och uppsägning av annan anställd än stadsdirektör, biträdande stadsdirektör och förvaltningschef	Bitr. stadsdirektör (SLF) Förvaltningschef (SBF)	Efter samråd med förhandlings-ansvarig HR-avdelningen
A 14	Överenskommelse med enskild i samband med avslutning av anställning av annan anställd än stadsdirektör, biträdande stadsdirektör och förvaltningschef	Bitr. stadsdirektör (SLF) Förvaltningschef (SBF)	Efter samråd med förhandlings-ansvarig HR-avdelningen
A 15	Utbildning, studiebesök, konferensbesök och övriga tjänsteresor som innebär mer än 5 dagars sammanhängande frånvaro		
	• för stadsdirektör	Kommunstyrelsens ordförande	
	• för biträdande stadsdirektör och förvaltningschef	Stadsdirektör	
	• för övriga anställda	Närmast överordnad chef	
A 16	Semester och annan ledighet för stadsdirektör	Kommunstyrelsens ordförande	
A 17	Lönebeslut vid lönerevision avseende stadsdirektör	Kommunstyrelsens ordförande	Efter samråd med oppositionsråd och HR-avdelning
A 18	Lönebeslut vid lönerevision avseende bitr. stadsdirektör och förvaltningschef	Stadsdirektör	Efter samråd med HR-avdelningen
A 19	Lönebeslut inom given ram avseende annan än stadsdirektör, bitr. stadsdirektör eller förvaltningschef • vid rekrytering • vid lönerevision • vid förändring av tjänst	Närmast överordnad chef	Efter samråd med HR-avdelningen Bitr. stadsdirektör/ förvaltningschef ansvarar för lönebildningen i sin förvaltning (SLF respektive SBF).

FÖRSLAG

A 20	Beslut om särskild avtalspension och pensionsförstärkning vid förtida avgång.	Bitr. stadsdirektör (SLF) Förvaltningschef (SBF)	Beslut fattas efter samråd med HR-chef
A 21	Tecknande av kollektivavtal	HR-chef Förhandlingsansvarig HR-avdelningen	
A 22	Beslut om stridsåtgärd	~~AGU~~SNA	
A 23	Lämna uppdrag som avses i 6 kap 3 § lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter (uppdrag till kommunal arbetsgivar-organisation)	~~AGU~~SNA	
A 24	Förordna tjänsteman i beredskap	Stadsdirektör	
A 25	Beslut om anställning, uppsägning och avsked av politisk sekreterare	AU	Beslut får fattas efter nominering av aktuellt parti eller partier.

	Beslut avseende	**Delegat**	**Anmärkning**
B	**UPPHANDLING OCH EKONOMIADMINISTRATIVA ÄRENDEN**		
	Som rena verkställighetsåtgärder vilka inte utgör beslut enligt denna delegeringsordning anses till exempel: * Debitering enligt fastställd taxa och fullföljd av krav * Avrop från ramavtal inom, för ändamålet avsatt, budget (gäller även avrop i form av förnyad konkurrensutsättning) * Teckna kontrakt i enlighet med beslut om upphandling * Inköp av varor och tjänster som inte omfattas av ramavtal upp till ett sammanlagt värde av 0,5 prisbasbelopp. * Placering av likvida medel (inkl. donationsmedel) enligt finanspolicy * Bokföringsmässig avskrivning * Andra frågor av liknande art		
B 1	Beslut att genomföra upphandling för att tillgodose stadens behov av förvaltnings-överskridande avtal till ett sammanlagt värde om högst 400 prisbasbelopp, men högst 100 prisbasbelopp per år, och som inte är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. I delegeringen innefattas även beslut om att avbryta upphandling till ett värde om högst 400 prisbasbelopp.	Upphandlingschef	.
B 2	Beslut att genomföra upphandling för att tillgodose stadens behov av förvaltnings-överskridande avtal till ett värde om högst 1 000 prisbasbelopp.	AU	
B 3	Beslut att ingå samverkan med annan organisation i en specifik upphandling för att tillgodose stadens behov av förvaltnings-överskridande avtal till ett värde om högst 400 prisbasbelopp, men högst 100 prisbasbelopp per år och som inte är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.	Upphandlingschef	Med annan organisation avses t.ex. Förvaltningen för inköp och upphandling i Göteborgs stad, inköpsorganisation i annan kommun, Adda Inköpscentral, andra inköpscentraler med flera). Med principiell beskaffenhet omfattas även områden där det inte funnits avtal tidigare.

FÖRSLAG

B 4	Beslut att ingå samverkan med annan organisation i en specifik upphandling för att tillgodose stadens behov av förvaltningsöverskridande avtal till ett värde om högst 1 000 prisbasbelopp.	AU	Avseende annan organisation, se B 3
B 5	Beslut att göra inköp/ upphandling av varor och tjänster, som inte omfattas av ramavtal och som görs inom budgeterade ramar till ett sammanlagt värde om högst 10 prisbasbelopp.	~~Avdelningschef~~Verksamhetschef Enhetschef	Observera att upphandlings-lagstiftningen och stadens upphandlingspolicy ska beaktas.
B 6	Beslut att göra inköp/ upphandling av varor och tjänster, som inte omfattas av ramavtal och som görs inom budgeterade ramar till ett sammanlagt värde om högst 20 prisbasbelopp.	Bitr. stadsdirektör (SLF) Förvaltningschef (SBF)	Observera att upphandlings-lagstiftningen och stadens upphandlingspolicy ska beaktas.
B 7	Beslut att göra inköp/ upphandling av varor och tjänster, som inte omfattas av ramavtal och som görs inom budgeterade ramar till ett sammanlagt värde om högst 40 prisbasbelopp.	AU PEU inom eget ansvarsområde LSU inom eget ansvarsområde	Observera att upphandlings-lagstiftningen och stadens upphandlingspolicy ska beaktas.
B 8	Upplåning inom av fullmäktige angivna ramar och i enlighet med av fullmäktige antagna riktlinjer	~~Koncernredovisningsansvarig~~ Ekonomichef Enhetschef prognos, analys och stöd	~~Efter samråd med stadsdirektör och, när tiden tillåter, AU~~
B 9	Godta skuldsanering enligt skuldsanerings-lagen för fordring överstigande två prisbasbelopp.	AU	Ekonomiavdelningen får godkänna förslag till skuld-sanering för gäldenär vars skuld till staden understiger två prisbasbelopp (se riktlinjer för krav- och inkassoverksamhet).
B 10	Besluta om avbetalningsplan • för fordring uppgående till högst tre prisbasbelopp	AU	Riktlinjer för krav- och inkassoverksamhet anger vad som gäller för belopp som understiger ett prisbasbelopp.
	• för fordring uppgående till högst 20 prisbasbelopp	Enhetschef redovisning ~~system och stöd inom avdelningen för ekonomi- och hållbarhetsstyrning~~	
B 11	Utse attestanter (och ersättare) • för förvaltningarnas verksamhet	Bitr. stadsdirektör (SLF) Förvaltningschef (SBF)	Attestlista finns hos ekonomiavdelningen
	• för kommunstyrelsens verksamhet	Kommunstyrelsens ordförande	
B 12	Godkänna nya eller omsättning av befintliga leasingavtal, inklusive leasingramavtal.	Enhetschef redovisning ~~Koncernredovisningsansvarig~~ Ekonomichef	KS kan även förordna till annan lämplig person, se riktlinjerna för finansförvaltning. Inhyrning av lokaler regleras istället i *avsnitt D2 och D3*.

Kommenterad [JL2]: Samrådskravet föreslås utgå då denna dialog förs i samband med beslutet om inom vilka ramar upplåning får ske.

	Beslut avseende	Delegat	Anmärkning
C	**JURIDISKA OCH ALLMÄNNA ÄRENDEN**		
	Som rena verkställighetsåtgärder vilka inte utgör beslut enligt denna delegeringsordning anses till exempel: * Utlämnande av allmän handling * Fastställande att överklagande inkommit i rätt tid * Anmäla personuppgiftsincident till Integritetsskyddsmyndigheten samt upprätta anmälan och dokumentation i enlighet med interna rutiner och arbetssätt * Utlämna registerutdrag * Utbetalning av skadestånd som följer av dom, stadfäst förlikning eller förlikningsavtal som godkänts av stadsdirektör eller förvaltningschef och av stadsjurist. Kommunstyrelsen ska informeras om skadestånd eller krav på skadestånd kan påverka budget eller annars är av principiell betydelse * Ansökan om bidrag eller medfinansiering från annan myndighet * Anordnande av mindre evenemang som inte utgör allmän sammankomst eller offentlig tillställning enligt ordningslagen, såsom enskild utställning eller mindre medverkan i externa arrangemang. * Andra frågor av liknande art		
C 1	Tillstånd att använda stadens vapen i närings-verksamhet	AU	
C 2	Yttrande angående offentliga utredningar, promemorior, lagförslag och motsvarande av mindre vikt eller vid kort remisstid	AU	
C 3	Beslut att Mölndals stad avstår från att yttra sig alternativt saknar synpunkt eller håller med i de ställningstaganden som anges i ~~angående~~ offentliga utredningar, promemorior, lagförslag och motsvarande av mindre vikt eller vid kort remisstid	Bitr. stadsdirektör	
C 4	Beslut om remiss till nämnder och bolag	AU PEU (i ärenden inom eget verksamhetsområde) LSU (i ärenden inom eget verksamhetsområde)	
C 5	Yttrande enligt 19 § kamerabevakningslagen (2018:1200)	Säkerhetssamordnare	
C 6	Beslut att inte lämna ut handling, lämna ut handling med förbehåll samt andra beslut som avses i 6 kap 7 § offentlighets- och sekretess-lagen (2009:400)	Stadsjurist Stadsarkivarie	
C 7	Beslut att avvisa för sent inkommet överklagande	Stadsjurist	
C 8	Överklagande av beslut om en persons folk-bokföring, enligt 40 § folkbokföringslagen (1991:481)	Stadsjurist	
C 9	Lotteritillstånd enligt spellagen (2018:1138) jämte förordnande av kontrollant vid givna tillstånd	Stadsjurist	

Kommenterad [JL3]: En central del av stadens roll som remissinstans är att på ett seriöst och genomtänkt sätt förhålla sig till de utredningar och lagförslag som remitteras. Genom att uttryckligen ange att staden saknar synpunkter eller att staden delar de framförda ställningstagandena, visar staden att remissen har granskats och att stadens ställningstagande är medvetet och välgrundat.
Möjligheten att endast avstå från yttrande kvarstår och ska fortsatt tillämpas i de fall där det är lämpligt.

FÖRSLAG

C 10	Beslut att omhänderta arkiv mot arkivbildarens vilja	Stadsarkivarie	
C11	Beslut om gallring av till arkivmyndigheten (stadsarkivet) överlämnade handlingar	Stadsarkivarie	
C 12	Beslut om gallring efter samråd med berörd nämnd eller styrelse (8 § 1 st arkivreglementet)	Stadsarkivarie	
C13	Beslut om överlämnande av allmänna handlingar till enskilda för förvar i samband med att kommunal verksamhet övergår till enskilt rättssubjekt	Stadsarkivarie	
C 14	Beslut att avslå begäran om registerutdrag	Stadsjurist	
C 15	Beslut om den registrerades rätt till • rättelse enligt art 16 GDPR • radering enligt art 17 GDPR • begränsning av behandling enligt art 18 GDPR • dataportabilitet enligt art 20 GDPR	Stadsjurist	
C 16	Utse och entlediga dataskyddsombud för nämnden	Stadsdirektör Bitr. stadsdirektör	
C 17	Tecknande av PUB-avtal inklusive instruktioner som inte sker i samband med annat avtal	Stadsdirektör Bitr. stadsdirektör IT- och digitaliseringschef Upphandlingschef HR-chef	Undertecknande av PUB-avtal som sker i samband med tecknande av "huvudavtal" följer delegationen för huvudavtalet
C 18	Beslut efter begäran om tillgängliggörande av data för vidareutnyttjande enligt 5 kap. 1-2 § lagen (2022:818) om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data.	Stadsjurist	Beslut om att tillmötesgå begäran fattas endast om detta uttryckligen ingår som en del av begäran.
C 19~~C 18~~	Yttrande till länsstyrelsen över externa ansökningar om vigselförrättare	Kommunsekreterare	
C 20~~C 19~~	Rätten att begära sändning av viktigt meddelande till allmänheten (VMA) enligt förordningen (2023:579) om viktigt meddelande till allmänheten	Stadsdirektör Tjänsteman i beredskap Förvaltningschef vid stadsserviceförvaltningen	
C 21~~C 20~~	Beslut i sådana frågor som rör säkerhetsskydd och som ska fastställas av verksamhetens högsta chef	Stadsdirektör	
C 22~~C 21~~	Beslut om bistånd till annan kommun eller region enligt lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap	Stadsdirektör Bitr. stadsdirektör Berörd förvaltningschef	
C23	Beslut om att genomföra evenemang som utgör allmän sammankomst eller offentlig tillställning och som är inom budgeterad ram samt att fastställa evenemangets inriktning och syfte. Delegeringen gäller inte stadsövergripande evenemang.	KSAU	Se även stadens policy för evenemang.

Kommenterad [JL4]: Då den utredning som föregår beslutet förväntas ta en del tid i anspråk krävs delegering för att beslutet i denna nya lagstiftning ska kunna fattas inom de fyra förskrivna veckorna.

Kommenterad [JL5]: Ny delegering föreslås för att avlasta KS.

FÖRSLAG

	Beslut avseende	Delegat	Anmärkning
D	**ÄRENDEN INOM OMRÅDENA FASTIGHET, LOKALFÖRSÖRJNING OCH INFRASTRUKTUR**		
	Som rena verkställighetsåtgärder vilka inte utgör beslut enligt denna delegeringsordning anses till exempel: * Löpande förvaltning av stadens fastigheter (i enlighet med ramavtal eller gällande regelverk) * Godkänna förslag till fastighetstaxering * Förhyrning av externa lokaler eller bostäder som innebär att staden ökar sina totala hyreskostnader med upp till 5 prisbasbelopp. * Ansökan om lagfart samt nedsättning, dödning och relaxation av pantbrev samt utbyte av pantbrev och andra därmed jämförliga åtgärder * Ansökan om lantmäteriförrättning. * Avvisande av erbjudande om förvärv och försäljning av fastighet * Verkställighet av redan ingångna avtal, t.ex. uppsägning av hyresavtal * Tecknande av avtal gällande servitut, ledningsrätt och andra nyttjanderätter än arrenden samt förvaltning av dessa avtal. * Förvaltning av arrendeavtal, t.ex. tillägg eller uppsägning. * Att igångsätta reinvesteringar och lokalanpassning samt underhåll till ett värde om högst 10 pbb i av staden ägd fastighet. * Teckna kontrakt i enlighet med beslut om upphandling * Beslut som fattats i egenskap av ombud i igångsatt entreprenad * Andra frågor av liknande art		
D 1	Extern utarrendering av stadens fastigheter		(Uthyrning 10 – 20 år KS, över 20 år KF enligt KS reglemente)
	• på högst 5 år	Förvaltningschef SBF Enhetschef mark och exploateringsenheten	
	• på högst 10 år	PEU	
D 2	Förhyrning av externa lokaler eller bostäder som innebär att staden ökar sina totala årliga hyreskostnader med upp till 50 prisbasbelopp.	Enhetschef för projektenheten fastighetsavdelningen Enhetschef för förvaltarenheten	Som hyreskostnader räknas förutom hyra, även media, underhåll samt ersättningar för gjorda investeringar, lokal-anpassningar och liknande. Förlängning av hyresavtal ska jämställas med ett nytt hyresavtal
D 3	Förhyrning av externa lokaler som innebär att staden ökar sina totala årliga hyreskostnader med upp till 150 prisbasbelopp.	LSU	Efter samråd med chef för fastighetsavdelningen
D 4	Överklagande av beslut om fastighetstaxering	~~Avdelningschef~~Verksamhetschef stadsutveckling	

FÖRSLAG

D 5	Förvärv eller överlåtelse av fastighet eller fastighetsdel där förvärvet eller överlåtelsen sker för att genomföra fastställd detaljplan för ett värde uppgående till maximalt 200 prisbasbelopp.	Förvaltningschef SBF	
D 6	Övrigt förvärv eller överlåtelse av fastighet eller del av fastighet för ett värde uppgående till		
	• maximalt 20 prisbasbelopp	Enhetschef mark och exploateringsenheten	
	• maximalt 750 prisbasbelopp	PEU Kommunstyrelsens ordförande	
D 7	Förvärv eller överlåtelse av bostadsrätt för ett värde uppgående till maximalt 50 prisbasbelopp.	PEU (för sitt område) LSU (för sitt område)	
D 8	Tecknande av avtal som berör upplåtelse av allmän platsmark innan utbyggnad och upplåtelse för sitt ändamål enligt detaljplan har genomförts	Förvaltningschef SBF Enhetschef mark och exploateringsenheten	Allmän platsmark som byggts ut enligt detaljplan och upplåtits för allmänheten kan därefter enbart upplåtas genom polistillstånd via ordningslagen. Mark som ännu inte iordningsställts och upplåtits för allmänheten kan dock tillfälligt upplåtas genom avtal i mellantiden.
D9	Beslut om rivning av stadens byggnader	LSU	
D 10	Beslut om jämkning och fastställande av gatukostnadsbelopp för fastighetsägare samt beslut om avbetalningar enligt 6 kap. 36 § PBL.	PEU	
D11	Beslut om att genomföra förstudie avseende lokalförsörjningsbehov. Delegationen gäller där projektet som helhet värderas till högst 1 700 pbb.	LSU	Som ett led i genomförandet får upphandling göras och avtal tecknas.
D 12	Beslut att starta projekt på fastighets- och lokalförsörjningsområdet som uppgår till ett totalt värde om högst 150 pbb. Delegationen gäller inom investeringsbudget och budget för investeringsrelaterade driftskostnader.	~~Avdelningschef~~Verksamhetschef fastighetsavdelningen	Delegationen innefattar genomförande av nödvändiga åtgärder inför igångsättnings-beslut såsom projektering, genomförande av kompletterande utredningar samt upphandlingar och tecknande av erforderliga avtal.
D 13	Beslut att starta projekt på fastighets- och lokalförsörjningsområdet som uppgår till ett totalt värde om högst 1 700 pbb. Delegationen gäller inom investeringsbudget och budget för investeringsrelaterade driftskostnader.	LSU	Delegationen innefattar genomförande av nödvändiga åtgärder inför igångsättnings-beslut såsom projektering, genomförande av kompletterande utredningar samt upphandlingar och tecknande av erforderliga avtal.
D 14	Beslut om igångsättning av upphandling av byggentreprenad till ett värde om högst 150 pbb. Delegationen gäller inom investeringsbudget och/eller budget för investeringsrelaterade driftskostnader.	~~Avdelningschef~~Verksamhetschef fastighetsavdelningen	Delegationen innefattar genom-förandet av upphandling, inklusive avtalstecknande och genomförande av entreprenad. I delegationen ingår även att genomföra upphandlingar av sådana entreprenader som krävs för att tillgodose ett behov av en mindre anslutande anläggning

FÖRSLAG

			eller en mindre anpassning av befintlig anläggning i direkt anslutning till projekt. Sådan upphandling ska göras efter samråd med avdelningschef stadsutveckling.
D 15	Beslut om igångsättning av upphandling av byggentreprenad till ett värde om högst 1 700 pbb. Delegationen gäller inom investeringsbudget och/eller budget för investeringsrelaterade driftskostnader.	LSU	Delegationen innefattar genomförandet av upphandling, inklusive avtalstecknande och genomförande av entreprenad. I delegationen ingår även att genomföra upphandlingar av sådana entreprenader som krävs för att tillgodose ett behov av en mindre anslutande anläggning eller en mindre anpassning av befintlig anläggning i direkt anslutning till projekt. Sådan upphandling ska göras efter samråd med ~~avdelningschef~~verksamhetschef stadsutveckling.
D 16	Beslut att starta projekt, inom området infrastruktur, som uppgår till ett totalt värde om högst 150 pbb. Delegationen gäller inom investeringsbudget, budget för investeringsrelaterad drift och/eller exploateringsbudget.	~~Avdelningschef~~Verksamhetschef stadsutveckling	Delegationen innefattar genomförande av nödvändiga åtgärder inför igångsättningsbeslut såsom projektering, genomförande av kompletterande utredningar och upphandlingar samt att teckna erforderliga avtal.
D 17	Beslut att starta projekt, inom området infrastruktur, som uppgår till ett totalt värde om högst 1 700 pbb. Delegationen gäller inom investeringsbudget, budget för investeringsrelaterad drift och/eller exploateringsbudget.	PEU	Delegationen innefattar genomförande av nödvändiga åtgärder inför igångsättningsbeslut såsom projektering, genomförande av kompletterande utredningar och upphandlingar samt att teckna erforderliga avtal.
D 18	Beslut om igångsättning av bygg- och anläggningsentreprenad, inom området infrastruktur, till ett värde om högst 150 pbb.	~~Avdelningschef~~Verksamhetschef stadsutveckling	Delegationen innefattar genomförande av upphandling, inklusive avtalstecknande, samt genomförande av entreprenad.
D 19	Beslut om igångsättning av bygg- och anläggningsentreprenad, inom området infrastruktur, till ett värde om högst 1 700 pbb.	PEU	Delegationen innefattar genomförande av upphandling, inklusive avtalstecknande, samt genomförande av entreprenad.
D 20	Beslut att igångsätta reinvestering och/eller lokalanpassning till ett värde om högst 70 pbb. Delegationen gäller inom investeringsbudget.	~~Avdelningschef~~Verksamhetschef fastighetsavdelningen	Delegationen innefattar genomförandet av upphandling, inklusive avtalstecknande samt genomförande av entreprenad.
D 21	Beslut att igångsätta reinvestering och/eller lokalanpassning till ett värde om högst 1 000 pbb. Delegationen gäller inom investeringsbudget.	LSU	Delegationen innefattar genomförandet av upphandling, inklusive avtalstecknande samt genomförande av entreprenad.

FÖRSLAG

D 22	Beslut att genomföra underhåll och reparationer till ett värde om högst 20 pbb. Delegationen gäller åtgärder som görs inom driftsbudget.	~~Avdelningschef~~Verksamhetschef fastighetsavdelningen	Delegationen innefattar genomförandet av upphandling, inklusive avtalstecknande samt genomförande av entreprenad.
D 23	Beslut att genomföra underhåll och reparationer till ett värde om högst 1 000 pbb. Delegationen gäller åtgärder som görs inom driftsbudget.	LSU	Delegationen innefattar genomförandet av upphandling, inklusive avtalstecknande samt genomförande av entreprenad.
D 24	Tolkning av ramprogram för lokaler fastställda av kommunstyrelsen	LSU	Avser tolkning vid olika uppfattningar om innebörden av ramprogram hos kommunstyrelsen, nämnder och förvaltningar i Mölndals stad

	Beslut avseende	**Delegat**	**Anmärkning**
E	**FYSISK PLANERING**		
	Som rena verkställighetsåtgärder vilka inte utgör beslut enligt denna delegeringsordning anses till exempel: * Yttrande över bygglovsärenden * Andra frågor av liknande art		
E 1	Uppdragsbeslut och samrådsbeslut avseende program för detaljplan	PEU	Program är företrädesvis av betydande vikt och godkännande av program bör därför ske av kommunfullmäktige
E 2	Beslut om gatukostnader inför samråd och granskning	PEU	
E 3	Beslut om plansamråd och granskning	PEU	Angående kommunstyrelsens egen befogenhet se punkt E 4 nedan
E 4	Beslut om planbesked	PEU	Avser att anta, ändra och upphäva detaljplaner och områdesbestämmelser som inte är av stor vikt eller saknar principiell betydelse. Befogenheten omfattar rätt att förlänga eller förnya en detaljplans genomförandetid enligt 4 kap 24 §. Befogenheten omfattar inte rätten att ändra eller upphäva detaljplaner före genomförandetidens utgång. Befogenheten omfattar inte heller rätten att fatta beslut rörande detaljplaner och områdesbestämmelser som berör stadens fastigheter.
E 5	Beslut om planuppdrag och samarbetsavtal	PEU	Avser detaljplaner som följer startplan eller särskild prioritering. Avser även samarbetsavtal som inkluderar markanvisning.
E 6	Yttrande till annan kommun, annan myndighet eller bolag över samråd enligt PBL,MB eller väg och järnvägsplaner samt frågor rörande vattenförvaltning	PEU	PBL, Plan- och bygglagen MB, Miljöbalken

FÖRSLAG

E 7	Yttrande till annan kommun, annan myndighet eller bolag över samråd enligt PBL, MB eller väg och järnvägsplaner samt frågor rörande vattenförvaltning i ärenden som inte är av strategisk art	Förvaltningschef SBF	PBL, Plan- och bygglagen MB, Miljöbalken
E 8	Beslut att avstå från att yttra sig enligt punkt E 6 och E 7 ovan	PEU respektive förvaltningschef SBF	
E 9	Begäran om planeringsbesked hos länsstyrelsen	PEU Förvaltningschef SBF ~~Avdelningschef~~Verksamhetschef stadsutveckling	
E 10	Beslut om att detaljplanen kan antas innebära betydande miljöpåverkan (5 kap 11a § PBL)	PEU	
E 11	Beslut om lokala åtgärdsprogram för vatten	PEU	
E 12	Beslut om att tillfälligt avbryta (vila) samt återuppta planarbete	PEU Förvaltningschef SBF	

	Beslut avseende	**Delegeras till**	**Anmärkning**
F	**VÄG, TRAFIK OCH KOLLEKTIVTRAFIK**		
	Som rena verkställighetsåtgärder vilka inte utgör beslut enligt denna delegeringsordning anses till exempel: * Tecknande av avtal avseende enstaka ledningar inom allmän platsmark * Tecknande av avtal avseende släntintrång och liknande vid anläggningsåtgärder * Andra frågor av liknande art		
F 1	Beslut avseende åtgärder inom vägområdet enligt 39–41 och 43–44 §§ väglagen	PEU Förvaltningschef SBF Enhetschef Trafik Trafikingenjör	Avser anslutning till allmän väg
F 2	Beslut avseende föreskrifter enligt 3 kap 17 § trafikförordningen	PEU Förvaltningschef SBF Enhetschef Trafik Trafikingenjör	Förvaltningschef äger rätt att vidaredelegera beslutanderätt till anställd på enheten Trafik Gäller oftast bashastigheter inom och utanför tättbebyggt område
F 3	Beslut och yttrande avseende undantag enligt 13 kap 3 § trafikförordningen	PEU Förvaltningschef SBF Enhetschef Trafik Trafikingenjör	Förvaltningschef äger rätt att vidaredelegera beslutanderätt till anställd på enheten Trafik Gäller undantag och dispenser
F 4	Beslut avseende föreskrifter enligt 10 kap 14 § trafikförordningen	PEU Förvaltningschef SBF Enhetschef Trafik Trafikingenjör	Förvaltningschef äger rätt att vidaredelegera beslutanderätt till anställd på enheten Trafik Gäller lokala trafikföreskrifter
F 5	Beslut avseende regleringar genom lokala trafikföreskrifter enligt 10 kap 1 och 3 § trafikförordningen	PEU Förvaltningschef SBF Enhetschef Trafik Trafikingenjör	Förvaltningschef äger rätt att vidaredelegera beslutanderätt till anställd på enheten Trafik Gäller lokala trafikföreskrifter

FÖRSLAG

F 6	Beslut gällande vägvisning där kommunen är väghållare	PEU Förvaltningschef SBF Enhetschef Trafik Trafikingenjör	Förvaltningschef äger rätt att vidaredelegera beslutanderätt till anställd på enheten Trafik Gäller oftast uppsättning av skyltar
F 7	Övergripande beslut om utveckling av trafikpolitik, trafiksäkerhet, hållbart resande inklusive kollektivtrafik och mobilitetsåtgärder	PEU	
F 8	Fastställande av parkeringsavgifter för allmän plats	PEU	Förutsatt att fullmäktiges grundläggande beslut i frågan har delegerats till kommunstyrelsen att fastställa avgifter

FÖRSLAG

Allmänt om delegering av beslutanderätt från nämnd

(6 kap. 37 - 39 §§, samt 7 kap. 5 – 8 §§ kommunallagen)

Vad innebär delegering?

I kommunallagen regleras vilka politiska instanser som ska fatta olika typer av beslut. Det framgår också att beslutanderätten i många fall kan delegeras till nämnd, presidium, utskott, förtroendevald eller anställd. Kommunfullmäktige delegerar sin beslutanderätt till nämnderna genom nämndens reglemente. Nämnderna å sin sida kan delegera beslutanderätt till presidiet, ett utskott, en ledamot, en ersättare, en anställd eller en automatiserad beslutsfunktion i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden. Fortlöpande delegation bör systematiskt hållas förtecknad i nämndens delegeringsordning. Såväl fullmäktige som nämnder kan också delegera beslutanderätt genom beslut i enskilda fall.

När en nämnd delegerar beslutanderätt ger nämnden någon annan (delegaten) rätt att fatta beslut i nämndens ställe. Delegatens beslut ses som nämndens beslut och kan överklagas genom laglighetsprövning eller förvaltningsbesvär. Nämnden får inte ändra delegatens beslut i efterhand. Nämnden kan återkalla delegeringsuppdraget dock inte retroaktivt. Nämnden kan också förekomma ett beslut i ett enskilt ärende genom att själv ta över ärendet och fatta beslut.
Syftet med delegering är dels att avlasta nämnden, dels att möjliggöra en effektivare kommunal förvaltning genom att beslutsvägarna blir kortare och handläggningen snabbare.

Nämnden beslutar själv i vilka ärenden eller ärendegrupper beslutanderätten ska delegeras men är begränsad av 6 kap. 38 § KL som anger vilka ärendetyper som inte får delegeras.

Delegeringsförbud (6 kap. 38 § KL)

Beslutanderätten får inte delegeras när det gäller

1. ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet,
2. framställningar eller yttranden till fullmäktige liksom yttranden med anledning av att beslut av nämnden i dess helhet eller av fullmäktige har överklagats,
3. ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt,
4. ärenden som väckts genom medborgarförslag och som lämnats över till nämnden, eller
5. ärenden som enligt lag eller annan författning inte får delegeras.

Beslutanderätten får inte heller delegeras till en automatiserad beslutsfunktion när det gäller

1. ärenden där beslut överklagas enligt bestämmelserna i 13 kap.,
2. ärenden där beslut enligt lag eller annan författning inte får överklagas,
3. ärenden om upphandling, eller
4. ärenden om valfrihetssystem.

Delegering och ren verkställighet

Man skiljer mellan beslut i kommunallagens mening och ren verkställighet. I delegeringsordningen ska endast tas upp beslut i kommunalrättslig mening. De befogenheter och därtill hörande verkställighetsbeslut som en tjänsteperson har inom ramen för sina löpande arbetsuppgifter omfattas inte. Det rör sig då om ren verkställighet. Gränsen mellan beslut och ren verkställighet går inte att dra med exakthet. Beslut i kommunalrättslig mening kännetecknas bland annat av att det finns utrymme för alternativa lösningar och att beslutsfattaren i hög grad måste göra självständiga överväganden och bedömningar.

Vid verkställighet finns inte något större utrymme för självständiga bedömningar och beslutsalternativ. Det kan till exempel röra sig om avgiftsdebitering enligt en fastställd taxa, tilldelning av förskoleplats efter en klar turordning eller följsamhet mot en detaljerad politiskt antagen riktlinje. Rätten för de anställda att vidta sådana åtgärder grundas inte på delegering utan följer av den arbetsfördelning mellan

FÖRSLAG

de förtroendevalda och de anställda som måste finnas för att den kommunala verksamheten ska kunna fungera. Beslut av rent förberedande eller verkställande art får inte överklagas (se 13 kap. 2 § 2 p KL).

Vem har rätt att företräda kommunstyrelsen och Mölndals stad?

Vem som har rätt att företräda Mölndals stad efter beslut finns delvis reglerat i nämndernas reglementen. I det kommungemensamma nämndreglementet framgår att avtal, yttranden och andra framställningar till extern part, som beslutas av nämnden, ska undertecknas av ordföranden, eller vid förfall för denne av vice ordförande, och förvaltningschefen, om inte nämnden bestämmer annat. Av kommunstyrelsens delegeringsordning framgår att den som har rätt att fatta ett beslut också har rätt att underteckna handlingar och vidta andra åtgärder som är hänförliga till beslutet.

Även om en åtgärd inte är hänförligt till ett beslut av nämnd/delegat, utan i stället utgör ren verkställighet, kan åtgärden innefatta något slags rättshandlande som i sin tur kan binda staden i förhållande till utomstående. För att ha rätt att binda staden mot utomstående behöver den anställde ha behörighet, dvs fullmakt att företräda staden. En fullmakt kan inte delegera beslutanderätt i kommunalrättslig mening utan omfattar endast verkställighetsåtgärder.

En fullmakt kan vara uttrycklig och tala om att en anställd eller någon utomstående (till exempel advokat) har rätt att i ett visst ärende eller i vissa typer av ärenden företräda staden. Sådana fullmakter är nästan alltid skriftliga. En fullmakt att företräda staden vid ren verkställighet kan också följa av en specifik tjänst (ställningsfullmakt). Stadsdirektör och förvaltningschef har, på samma sätt som en VD, rätt att vidta alla löpande förvaltningsåtgärder inom stadens respektive sin förvaltnings verksamhetsområde. ~~Avdelningschef~~Verksamhetschefer och enhetschefer har på motsvarande sätt rätt att företräda staden inom sin avdelnings respektive enhets specifika verksamhetsområde. Den som på grund av sin anställning har rätt att företräda staden utåt har också rätt att utfärda fullmakt inom ramen för sin egen befogenhet.

Firmateckning

Inom bolagsrätten används begreppet firmateckning för att klargöra vem som har rätt att företräda ett bolag gentemot tredje man. Begreppet firmateckning ligger helt utanför kommunalrätten. För att underlätta kontakten med vissa aktörer, till exempel banker, som kräver att staden ska visa upp ett dokument, vilket visar vem som får binda staden, har kommunstyrelsen av praktiska skäl fattat ett särskilt beslut om att vissa angivna personer har rätt att teckna stadens firma, två i förening. Kommunstyrelsens beslut om firmateckning avser endast verkställighetsåtgärder och kan aldrig ersätta beslutsdelegation.

Generell rättegångsfullmakt

Kommunstyrelsen utfärdar kontinuerligt en generell rättegångsfullmakt till stadsdirektör, biträdande stadsdirektör och stadsjurister att företräda Mölndals stad vid rättsliga processer. Fullmaktshavarna har rätt att sätta annan i sitt ställe för enskilda ärenden.

Vem kan nämnden delegera till? (6 kap. 37 §, 7 kap. 5 § KL)

En nämnd kan lämna delegeringsuppdrag till

- presidiet
- ett utskott bestående av ledamöter eller ersättare i nämnden
- en ledamot eller ersättare i nämnden
- en automatiserad beslutsfunktion,
- anställd hos staden, följer vanligtvis viss befattning
  där det framgår av speciallagstiftning, till exempel anställd i vissa inköpscentraler som har anlitats för att medverka vid en upphandling.

Det är *inte tillåtet* att lämna delegeringsuppdrag till

- flera anställda i grupp, däremot kan flera anställda samtliga, var och en för sig, vara delegater,
- till anställd tillsammans med ledamot eller ersättare, s.k. blandad delegering,
- anställd i kommunalt bolag,

FÖRSLAG

– personal från bemanningsföretag eller liknande.

Om nämnden delegerar beslutanderätt bör det också anges vem som går in i en delegats ställe vid delegatens frånvaro.

Vidaredelegering (7 kap. 6 § KL)

Enligt kommunallagen kan en nämnd om den uppdrar till en förvaltningschef inom den egna nämndens verksamhetsområde att fatta vissa beslut, även medge att förvaltningschefen i sin tur får överlåta sin beslutanderätt till annan anställd inom staden. Detta kallas vidaredelegering och är bara möjlig vid delegering till förvaltningschef.

Delegering av beslutanderätten i brådskande ärenden där nämndens avgörande inte kan avvaktas (6 kap. 39 § KL)

En nämnd får enligt kommunallagen uppdra åt ordföranden eller en annan angiven ledamot i nämnden att besluta i ärenden som är så brådskande att nämndens avgörande inte kan avvaktas. Någon juridisk begränsning av möjligheterna att delegera brådskande ärenden med hänsyn till ärendets natur finns inte (om inte nämnden bestämmer det). Enda kriteriet är således att det är så bråttom att nämndens beslut inte kan avvaktas. Ärenden som avgjorts med stöd av denna bestämmelse ska anmälas vid nämndens nästa sammanträde.

Anmälan av delegeringsbeslut (6 kap. 40 § KL)

Nämnden ska besluta i vilken utsträckning beslut som fattats på delegation ska anmälas/rapporteras till nämnden. Genom anmälan får nämnden information och kan följa hur uppdraget att fatta beslut i nämndens ställe utförs. Förutom behovet av information och kontroll, har anmälan betydelse för att beslutet ska vinna laga kraft. Tiden för att överklaga ett delegeringsbeslut räknas från det datum när det tillkännages på stadens anslagstavla att protokoll över beslutet har justerats. Ett överklagande ska ha kommit in inom tre veckor från detta datum. Om nämnden beslutar att delegeringsbeslut inte behöver anmälas ska delegeringsbeslut, som enbart kan överklagas genom laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen, protokollföras och tillkännages särskilt. För beslut som kan överklagas genom förvaltningsbesvär framgår i stället av speciallagstiftning (exempelvis socialtjänstlagen, plan- och bygglagen eller lagen om offentlig upphandling) hur de ska överklagas.

FÖRSLAG

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 135

Diarienummer 00083/2026

Redovisning av uppdrag, lämnade av kommunstyrelsen 2026

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen antecknar redovisningen till protokollet.

Sammanfattning

Två gånger per år, vår och höst, redovisas de uppdrag som lämnats av kommunstyrelsen till kommunstyrelsens förvaltningar och till nämnderna. Uppdragens aktuella status redovisas i stadsledningsförvaltningens sammanställning.

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 12 augusti 2026.
Redovisning av uppdrag – lämnade av kommunstyrelsen.

Expedieras till

Stadsledningsförvaltningen

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2026-08-12

Dnr
KS 00083/2026

Markus Franklin
Kommunsekreterare

Kommunstyrelsen

Redovisning av uppdrag, lämnade av kommunstyrelsen 2026

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antecknar redovisningen till protokollet.

Sammanfattning

Två gånger per år, vår och höst, redovisas de uppdrag som lämnats av kommunstyrelsen till kommunstyrelsens förvaltningar och till nämnderna. Uppdragens aktuella status redovisas i stadsledningsförvaltningens sammanställning.

Ekonomi

Ärendet innebär inga ekonomiska konsekvenser, utöver beslutad ram.

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 12 augusti 2026.
Redovisning av uppdrag – lämnade av kommunstyrelsen.

Expedieras till

Stadsledningsförvaltningen

Karl de Verdier
Biträdande stadsdirektör

Anna Jakobsson
Kanslichef

STADSLEDNINGSFÖRVALTNINGEN

2026-08-12

Stadskansliet

Dnr KS 83/2026

Redovisning/återrapportering av uppdrag, lämnade av kommunstyrelsen

Diarienummer Förvaltning/ enhet	Ärendemening	Uppläggnings-datum	Uppdragsinstans/er	Anmärkningar Bevakningsdatum
SLF – Näringslivs-enheten	Kållered Framtid (BID)		Kommunstyrelsen beslutade den 30 oktober 2019, § 234, att projektet årligen ska redovisa en uppföljning där nyttor och dragna erfarenheter av projektet ska framgå.	Verksamhetsberättelse för 2025 – KS augusti 2026.
362/2022 Samhällsbyggnads-förvaltningen (fastighetsavdelning) Stadsserviceförvaltningen	Uppdrag att ta fram en plan och budget för fastighetsdrift	2023-01-25	Kommunstyrelse uppdrog den 25 januari 2023, § 13, åt stadsledningsförvaltningen, fastighetsavdelningen, att tillsammans med serviceförvaltningen, ta fram en plan och budget för fastighetsdrift.	Slutrapport till berörda nämnder och utskott i december 2026.

Diarienummer Förvaltning/ enhet	Ärendemening	Uppläggnings-datum	Uppdragsinstans/er	Anmärkningar Bevakningsdatum
417/2023 308/2026 SLF – Biträdande stadsdirektör Samhällsbyggnads-förvaltningen (fastighetsavdelning)	Uppdrag om lokaleffektiviseringar och bättre lokalutnyttjande	2023-09-27	Kommunstyrelsens uppdrog den 27 september 2023, § 245, åt stadsledningsförvaltningen, i samråd med fastighetsavdelningen, att bla utreda potentiella samutnyttjandemöjligheter mellan stadens för-valtningar och bolag, både i nuvarande och framtida lokaler och fastigheter. Återrapportering sker till lokalstrategiska utskottet.	KS beslutade den 26 mars 2025, § 96, att deltidspolitikers lokalbehov ska omhändertas i det pågående uppdraget om effektiv lokalanvändning. LSU godkände den 18 december 2025, § 136, planeringsinriktning för projektet Framtidens arbetssätt. LSU godkände den 19 februari 2026, § 16, förslag till budget för Projektet framtidens arbetssätt inför utskottets förslag till investeringsbudget 2027-2029. KS beslutade den 27 maj 2026,§ 178, om projektstart av stadshusprojekten.
446/2024 78/2026 SLF – Juridik och myndighetsstyrning (juridik)	Uppdrag att hitta en varaktig lösning för caféverksamhet i stadhusparken	2024-04-24	Kommunstyrelsen uppdrog den 24 april 2024, § 133, åt vård- och omsorgsnämnden att fortsätta caféverksamheten säsongen 2024. Stadsledningsförvaltningen fick i uppdrag att hitta en varaktig lösning för caféverksamhet i stadhusparken. I uppdraget ingår att utreda vilken nämnd som bör tilldelas ansvar för fortsatt verksamhet inkl att hitta en ny aktör/entreprenör. Frågor om bl.a bygglov, finansiering ska också ingå i utredningen.	KS godkände den 30 april 2025, § 119, redovisning av uppdrag från april 2024. SLF fick samtidigt i uppdrag att undersöka förutsättningarna för driften av caféet 2026-2029. KS godkände den 26 november 2025, § 308, redovisningen av uppdraget. KS uppdrog den 28 januari 2026, § 40, åt utbildningsnämnden att driva caféverksamheten i stadshusparken sommaren 2026 enligt samma modell som 2025, som ett ungdomsprojekt. SLF fick i uppdrag att utreda förutsättningarna för ett nytt stadshuscafé med servering mot stadshusparken med olika driftalternativ. KS september 2026.

Diarienummer Förvaltning/ enhet	Ärendemening	Uppläggnings-datum	Uppdragsinstans/er	Anmärkningar Bevakningsdatum
744/2024 719/2025 Samhällsbyggnads-förvaltningen (fastighetsavdelning) Skolförvaltningen	Uppdrag om översyn av skollokaler	2024-09-25	Kommunstyrelsen uppdrog den 25 september 2024, § 226, åt samhällsbyggnadsförvaltningen, i samråd med skolförvaltningen, att göra en översyn av skollokaler i Mölndal och utifrån detta föreslå åtgärder på stadens fastigheter. Återrapportering samt förslag på åtgärder sker till LSU och skolnämndens arbetsutskott.	KS godkände den 29 januari 2025, § 20, återrapport och tidplan. Rapporten delades in i två delar. KS återremitterade den 1 oktober 2025, § 236, ärendet till samhälls-byggnadsförvaltningen. Ny utredning i samråd med skolförvaltningen. KS beslutade den 28 januari 2026, § 20, att utredning del 1 och 2 redo-visas i en samlad rapport med informationsdragning på KS 25 mars, § 112, och november 2026 samt slutrapportering mars 2027.
804/2024 SLF – Samordning, utvecklingsstrateg Kultur- och fritids-förvaltningen	Uppdrag att utvärdera projektet ”Aktiviteter för barn och unga i behov av särskilt stöd”	2024-10-23	Kommunstyrelsen uppdrog den 23 oktober 2024, § 235, åt kultur- och fritidsnämnden att under 2025 utvärdera effekterna av projektet och lämna förslag om och på vilket sätt satsningen ska integreras i den ordinarie verksamheten.	KS beslutade den 26 november 2025, § 307, att implementera projektet Friskvårds- och aktivitetsgrupper i ordinarie verksamheter genom att genomföra utredningens rekommenda-tioner. KS fördelade uppdraget till kultur- och fritidsnämnden.

Diarienummer Förvaltning/ enhet	Ärendemening	Uppläggnings-datum	Uppdragsinstans/er	Anmärkningar Bevakningsdatum
950/2024 SLF - Biträdande stadsdirektör	Uppdrag att samordna arbetet med att revidera och anpassa vissa styrdokument – Naturvårdsplan, Grönplan, Avfallsplan, Energiplan, och Mobilitetsplan	2024-12-04	Kommunstyrelsen godkände den 4 december 2024, § 270, återrapportering av uppdraget tydligare styrning för bättre effekt på miljö- och klimatområdet. Biträdande stadsdirektör fick samtidigt i uppdrag att samordna arbetet med att revidera och anpassa följande styrdokument – Naturvårdsplan, Grönplan, Avfallsplan, Energiplan och Mobilitetsplan.	KS beslutade den 22 oktober 2025, § 261, att samhällsbyggnadsförvaltningen, tekniska nämnden och stadsledningsförvaltningen skulle komplettera/utveckla/säkerställa planerna med tydlig beskrivning av stadens rådighet, aktiviteter med störst effekt i förhållande till insats samt kopplingar till målsättningar i Ramverk för ekologisk hållbarhet. Naturvårdsstrategi antogs av KF den 20 maj 2026, § 111. Grönplan upphävdes i KF § 108. KS beslutade den 27 maj 2026, § 168, att ge kommundirektören i uppdrag att ta fram anvisningar motsvarande dagens grönplan. Appendix till avfallsplan och aktualisering av energiplan behandlas ev på KS i september.
910/2024 SLF - Stadsdirektören	Uppdrag organiseringsform för omhändertagande av vatten och avlopp (VA)	2024-12-18	Kommunstyrelsen beslutade den 18 december 2024, § 321, att ge stadsdirektören i uppdrag att ta fram ett fördjupat beslutsunderlag avseende en möjlig bolagisering av VA-verksamheten samt en plan för genomförandet. Underlaget ska belysa risker och fördelar som detta kan medföra.	KS tog den 22 oktober 2025, § 240, emot rapporten och ansåg uppdraget slutfört. KS beslutade den 26 november 2025, § 310, att fortsätta bedriva stadens VA-verksamhet i nuvarande förvaltningsform. Pågående arbete och hur riskfaktorerna i rapporten har omhändertagits ska återrapporteras till KS KS januari 2027.
921/2024 Samhällsbyggnads-förvaltningen (fastighetsavdelning) Vård- och omsorgs-förvaltningen	Uppdrag att utreda/upprätta en strategisk plan för äldres boende	2024-12-18	Kommunstyrelsen beslutade den 18 december 2024, § 322, att ge samhällsbyggnadsförvaltningen i uppdrag, i samråd med vård- och omsorgsförvaltningen, bl.a. utreda och upprätta en strategisk plan för äldres boende avseende biståndsbedömda boenden.	KS godkände den 26 november 2025, § 303, ny tidplan för uppdrag om strategisk plan för äldres boende. KS antog den 25 mars 2026, § 110, Strategisk plan för äldres boende.

Diarienummer Förvaltning/ enhet	Ärendemening	Uppläggnings-datum	Uppdragsinstans/er	Anmärkningar Bevakningsdatum
866/2024 557/2025 Samhällsbyggnads-förvaltningen (fastighetsavdelning)	Uppdrag att revidera lokalförsörjningsprocessen	2025-01-29	Kommunstyrelsen beslutade den 29 januari 2025, § 19, att ge samhällsbyggnadsförvaltningen i upp-drag att revidera lokalförsörjningsprocessen. Samhällsbyggnadsförvaltningen fick samtidigt i uppdrag att ta fram en plan för implementering och uppföljning av reviderad lokalförsörjningsprocess.	LSU beslutade den 21 augusti 2025, § 83, att dela upp ärendet, dels i Rikt-linjer för lokalförsörjning, dels i Plan för implementering och uppföljning. KS antog den 24 september 2025, § 223, Riktlinjer för lokalförsörjning och godkände den 22 oktober 2025, § 276, Plan för implementering och uppföljning av reviderad lokalförsörj-ningsprocess. KS godkände den 27 maj 2026, § 179, delrapportering av arbetet med implementering och uppföljning.
126/2025 SLF - HR-avdelningen	Återrapportering av införande av arbetsskor	2025-02-26	Kommunstyrelsen godkände den 26 februari 2025, § 41, utredning om införande av arbetsskor och tillstyrkte att vård- och omsorgsnämnden påbörjar ett införande av arbetsskor enligt förslaget, upphandling av arbetsskor. Ärendet ska följas upp och återrappor-teras till KS våren 2026.	KS gav den 27 maj 2026, § 174, stadsledningsförvaltningen i uppdrag att genomföra en ny uppföljning och återrapportera till KS våren 2027.
101/2025 SLF - Avdelningen för ekonomi- och hållbarhetsstyrning (samordning för hållbarhet)	Uppdrag att utreda alternativ för aktivering av plats benämnd Underlandet, vid Mölndals bro	2025-02-26	Kommunstyrelsen uppdrog den 26 februari 2025, § 60, åt stadsledningsförvaltningen att utreda alter-nativ för aktivering av plats benämnd Underlandet, vid Mölndals bro.Utredningen ska inkludera möjlig ansvarsfördelning samt kostnadsberäkningar.	KS beslutade den 28 maj 2025, § 156, med delmål för 2025, att genomföra förstudie samt grundläggande gestaltning i form av målning enligt alternativ 1, i ”Utredning alternativ för aktivering av plats benämnd Underlandet, daterad 2025-04-16”. Förstudien genomfördes i december 2025. SHU återremitterade den 12 mars 2026, § 7, ärendet till stads-ledningsförvaltningen. KS augusti 2026.

Diarienummer Förvaltning/ enhet	Ärendemening	Uppläggnings-datum	Uppdragsinstans/er	Anmärkningar Bevakningsdatum
431/2025 SLF – Digitaliserings- och IT-avdelningen	Uppdrag om skärpta digitala åtgärder emot sexualbrott och diskriminering	2025-05-28	Kommunstyrelsen uppdrog den 28 maj 2025, § 166, åt stadsledningsförvaltningen att genomlysa hur kommunen på bästa möjliga sätt ytterligare kan stärka, upptäcka och oskadliggöra problematiskt innehåll som kommits åt, spridits och lagrats med kommunens utrustning. Detta i syfte att förebygga sexualbrott och diskriminering.	KSAU informerades den 12 november 2025, § 129, om stadens arbete med uppdraget. Informationen antecknades till protokollet. Informationen följdes upp på KSAU den 25 februari 2026, § 30. Inte tillkommit någon ny information.
681/2025 SLF - Stadsdirektören	Uppdrag att genomlysa skolnämn-dens budget och kommunbidrags-områden	2025-10-22	Kommunstyrelsen uppdrog den 22 oktober 2025, § 260, åt stadsledningsförvaltningen (stadsdirektören) att genomlysa skolnämndens budget och kommun-bidragsområden. Det ska resultera i ett antal rekommendationer för fortsatta arbetet. Tidsplan för återrapportering ska presenteras på KS januari 2026.	KS beslutade den 28 januari 2026, § 24, att godkänna föreslagen tidsplan, delrapportering på KS 27 maj, § 146, och slutrapportering i oktober 2026.
647/2025 SLF- Avdelningen för ekonomi och hållbarhetsstyrning (upphandling)	Uppföljning hur arbetet har gått enligt riktlinjen av social hänsyn i upphandling	2025-10-22	Kommunstyrelsen begärde den 22 oktober 2025, § 277, att få en uppföljning hur arbetet har gått enligt riktlinjen av social hänsyn i upphandling.	KS oktober 2026.
79/2026 SLF – Näringslivs-enheten	Uppdrag angående översyn av näringslivsstrategin	2026-01-28	Kommunstyrelsen uppdrog den 28 januari 2026, § 41, åt stadsledningsförvaltningen att konkretisera den befintliga näringslivsstrategin för starkare lokal förankring.	KSAU informerades den 25 februari 2026, § 31, om näringslivsstrategin och det fortsatta arbetet framåt. KS september 2026.
508/2026 SLF - Juridik och myndighetsstyrning (juridik)	Uppdrag att utreda om förbud mot förtäring av alkohol och användning av lustgas i berusningssyfte kan omfatta förskole- och skolgårdar	2026-03-25	I samband med att kommunstyrelsen den 25 mars 2026, § 94, behandlade ärendet att utreda vilka offentliga platser som bör omfattas av ett förbud mot användning av lustgas i berusningssyfte fick stads-ledningsförvaltningen i uppdrag att utreda om förbud mot förtäring av alkohol och användning av lustgas i berusningssyfte även kan omfatta förskole- och skolgårdar.	KS november 2026.

Diarienummer Förvaltning/ enhet	Ärendemening	Uppläggnings-datum	Uppdragsinstans/er	Anmärkningar Bevakningsdatum
18/2026 SLF - Avdelningen för ekonomi- och hållbarhetsstyrning (samordning för hållbarhet)	Översyn av Mölndals unga röster (MUR)	2026-03-25	Kommunstyrelsen fastställde den 25 mars 2026, § 99, den justerade strukturen för det stadsövergripande arbetet med barn och ungas delaktighet och inflytande. Arbetet med MUR följs upp av KS en gång per år. Stadsledningsförvaltningen fick i uppdrag att leda arbetet.	Uppföljning april 2027.
392/2026 Samhällsbyggnadsförvaltningen	Översyn av kommunens planering för krisberedskapskök	2026-05-27	Kommunstyrelsen uppdrog den 27 maj 2026, § 181, åt samhällsbyggnadsförvaltningen, i samarbete med stadsserviceförvaltningen och stadsledningsförvaltningen, att genomföra en översyn av kommunens planering för krisberedskapskök.	KS januari 2027.
395/2026 Samhällsbyggnadsförvaltningen (fastighetsavdelning)	Uppdrag om redovisning av långvarigt tomställda lokaler	2026-05-27	Kommunstyrelsen beslutade den 27 maj 2026, § 184, om att årligen få en redovisning över samtliga lokaler som ägs eller hyrs av staden och som stått tomma mer än 12 månader.	Återrapportering fjärde kvartalet 2026.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 131

Diarienummer 00441/2026

Revisionsrapport, Granskning av upphandlingsprocessen och leverantörskontroller

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen instämmer i revisionens slutsatser och ger stadsledningsförvaltningen i uppdrag att genomföra föreslagna åtgärder senast 31 december 2027.

Sammanfattning

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Mölndals stad har EY genomfört en granskning av upphandlingsprocessen och leverantörskontroller. Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunstyrelsen upphandlar i enlighet med LOU (Lagen om offentlig upphandling) och interna styrdokument samt har en tillräcklig intern kontroll för hantering av sina leverantörer. Den sammanfattande bedömningen utifrån granskningens syfte och grunderna för ansvarsprövning är att kommunstyrelsen i huvudsak upphandlar i enlighet med LOU och interna styrdokument samt i huvudsak har en tillräcklig intern kontroll för hantering av sina leverantörer.

Utifrån granskningen lämnas tre rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Säkerställa att roll- och ansvarsfördelning förankras och förtydligas mellan inköps-och upphandlingsenheten och stadens förvaltningar

- Säkerställa att leverantörskontroller genomförs och dokumenteras för entreprenörer, underentreprenörer och direktupphandlade leverantörer

- Aktualisera upphandlingspolicy och riktlinjer för att säkerställa att de överensstämmer med nuvarande arbetsrätt och styrning inom upphandlingsverksamheten

Stadsledningsförvaltningen delar revisonens bedömning och föreslår att förvaltningen får i uppdrag att genomföra föreslagna åtgärder.

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 10 augusti 2026.
Granskningsrapport - Granskning av upphandlingsprocessen och Leverantörskontroller daterad 9 juni 2026.

Expedieras till

Inköps- och upphandlingsenheten

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2026-08-10

Dnr
KS 00441/2026

Jonna Östlind
Enhetschef

Kommunstyrelsen

Revisionsrapport - granskning av upphandlingsprocessen och leverantörskontroller

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen instämmer i revisionens slutsatser och ger stadsledningsförvaltningen i uppdrag att genomföra föreslagna åtgärder senast 31 december 2027.

Sammanfattning

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Mölndals stad har EY genomfört en granskning av upphandlingsprocessen och leverantörskontroller. Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunstyrelsen upphandlar i enlighet med LOU (Lagen om offentlig upphandling) och interna styrdokument samt har en tillräcklig intern kontroll för hantering av sina leverantörer. Den sammanfattande bedömningen utifrån granskningens syfte och grunderna för ansvarsprövning är att kommunstyrelsen i huvudsak upphandlar i enlighet med LOU och interna styrdokument samt i huvudsak har en tillräcklig intern kontroll för hantering av sina leverantörer.

Utifrån granskningen lämnas tre rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Säkerställa att roll- och ansvarsfördelning förankras och förtydligas mellan inköps-och upphandlingsenheten och stadens förvaltningar
- Säkerställa att leverantörskontroller genomförs och dokumenteras för entreprenörer, underentreprenörer och direktupphandlade leverantörer
- Aktualisera upphandlingspolicy och riktlinjer för att säkerställa att de överensstämmer med nuvarande arbetsrätt och styrning inom upphandlingsverksamheten

Stadsledningsförvaltningen delar revisonens bedömning och föreslår att förvaltningen får i uppdrag att genomföra föreslagna åtgärder.

Bakgrund

De tre rekommendationerna med bakgrund och föreslagna åtgärder redogörs för nedan.

Säkerställa att roll- och ansvarsfördelning förankras och förtydligas mellan inköps-och upphandlingsenheten och stadens förvaltningar

Stadsledningsförvaltningen delar revisionens bedömning att den praktiska tillämpningen av roll- och ansvarsfördelningen kan utvecklas. Den formella

ansvarsfördelningen framgår av stadens styrdokument, men en gemensam förståelse för roller och ansvar behöver stärkas genom hela inköps- och upphandlingsprocessen.

I de flesta upphandlingar fungerar samarbetet väl, men när ansvarsfördelningen inte är känd hos alla parter kan det få stor påverkan på verksamheten. Upphandlingsenheten ansvarar för upphandlingsprocessen och upphandlingskompetens, medan verksamheten äger sina inköpsbehov och kravställning utifrån verksamhetsområde/kompetens. Samspelet mellan upphandlare och köpande verksamhet är avgörande för att möjliggöra en bra upphandling och uppnå bästa möjliga resursutnyttjande för staden.

Det finns ofta en förväntan att upphandlaren ska hantera verksamhetsspecifika frågor trots att köpande verksamhet ansvarar för kompetens inom sitt område och föremålet för upphandlingen. Otillräckligt ansvarstagande riskerar att leda till bristande behovsanalys, felaktiga krav, sämre konkurrens och svag avtalsuppföljning. Att rätt kompetens från köpande verksamhet tillhandahålls i tillräcklig omfattning är avgörande för en god affär.

Ett utvecklingsarbete har redan gjorts genom att förvaltningarna i ett tidigt skede lämnar in sina upphandlingsbehov tillsammans med beskrivning av behov, budgetförutsättningar, ansvarig chef och beslutsinstans. Detta har förbättrat planeringen och tydliggjort verksamheternas ansvar. Även om det skett en avsevärd förbättring inkommer fortfarande behov av upphandlingsstöd med väldigt kort varsel eller utan tillräcklig behovsanalys vilket gör att verksamheterna inte får önskat stöd i rätt tid.

Kommunstyrelsen har även redan 2021 beslutat att införa kategoristyrt inköp. I takt med att fler inköpskategorier omfattas av kategoristyrningen etableras styrgrupper och kategoriteam där verksamhet och inköps- och upphandlingsenheten gemensamt ansvarar för analys, prioriteringar och utveckling. Arbetssättet tydliggör ansvar, stärker samverkan och minskar risken för att frågor faller mellan olika verksamheter. Genom kategoristyrning kan perspektiv som försörjningsberedskap, hållbarhet, sund konkurrens etcetera långsiktigt omhändertas inom respektive inköpskategori. Kategoristyrningen behöver införlivas i den ordinarie styrningen i staden.

Under kommande år föreslår stadsledningsförvaltningen att inköps- och upphandlingsenheten ska fortsätta utveckla samverkan med förvaltningarna genom inköpsstrategiska dialoger med förvaltningsledningarna, förstärkt chefsinformation (inte bara för nya chefer i staden), återkommande repetitionsutbildningar för beställare samt information i samband med införandet av reviderad upphandlingspolicy och riktlinjer. Syftet är att säkerställa en enhetlig tillämpning av stadens riktlinjer, stärka kunskapen om roller och ansvar samt bidra till en rättssäker och effektiv inköpsverksamhet.

Säkerställa att leverantörskontroller genomförs och dokumenteras för entreprenörer, underentreprenörer och direktupphandlade leverantörer

Även avseende rekommendationen att leverantörskontroller och dokumentation behöver utvecklas till att omfatta entreprenörer och underentreprenörer delar stadsledningsförvaltningen revisionens bedömning.

Som en del i utvecklingsarbetet kommer ansvarsfördelningen för entreprenadupphandling att förtydligas och rutiner för leverantörskontroller att ses över. Hösten 2026 anställs två entreprenadupphandlare på stadsledningsförvaltningen som även har till uppdrag att arbeta med uppföljning av stadens upphandlade entreprenörer. I samband med det kan stadsledningsförvaltningen bidra till ett helhetsgrepp avseende entreprenadinköpen. Genom kategoristyrningen kommer nuläget inom entreprenadkategorin att kartläggas och gemensamma arbetssätt tas fram för kontroll och uppföljning av entreprenörer, underentreprenörer och direktupphandlade leverantörer. Syftet är att säkerställa en enhetlig och dokumenterad hantering genom hela avtalsperioden.

Aktualisera upphandlingspolicy och riktlinjer för att säkerställa att de överensstämmer med nuvarande arbetsrätt och styrning inom upphandlingsverksamheten

Stadsledningsförvaltningen delar revisionens bedömning att upphandlingspolicyn och riktlinjerna behöver aktualiseras. Nuvarande styrdokument beslutades 2017 och speglar inte fullt ut dagens organisation, arbetssätt eller utvecklingen inom upphandlingsområdet.

Arbetet med att revidera styrdokumenten påbörjas under hösten 2026. Målsättningen är att ny upphandlingspolicy och nya riktlinjer ska kunna beslutas under 2027.

Ekonomi

Föreslagna åtgärder bedöms kunna genomföras inom befintlig ram.

Bedömning

Stadsledningsförvaltningen delar bedömningen att stadens upphandlingsverksamhet i huvudsak bedrivs i enlighet med gällande lagstiftning och interna styrdokument. Samtidigt identifieras utvecklingsområden som stärker styrning, samverkan och intern kontroll.

De föreslagna åtgärderna bedöms sammantaget skapa tydligare ansvarsfördelning, stärka kompetensen i organisationen, utveckla leverantörsuppföljningen och säkerställa att stadens styrdokument speglar dagens arbetssätt. Därmed bedöms de också bidra till en mer effektiv och rättssäker inköps- och upphandlingsverksamhet.

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 10 augusti 2026.
Granskningsrapport - Granskning av upphandlingsprocessen och

Leverantörskontroller daterad 9 juni 2026.

Expedieras till

Inköps- och upphandlingsenheten

Karl de Verdier
Biträdande stadsdirektör

Maria Martini
Ekonomichef

Granskning av upphandlingsprocessen och leverantörskontroller

Mölndals stad

Juni 2026

The better the question. The better the answer.
The better the world works.

Shape the future
with confidence

Innehåll

Sammanfattning 2
1. Inledning 3
1.1 Bakgrund 3
1.2 Syfte och revisionsfrågor 3
1.3 Revisionskriterier 3
1.4 Metod 3
2. Kommunstyrelsens styrning av inköp och upphandlingsprocessen 4
2.1 Organisation och ansvar inom inköp och upphandling 4
2.2 Förvaltningarnas ansvar för inköp och upphandling 4
2.3 Styrdokument och rutiner 6
2.3.1 Stöddokument för upphandlingsprocessen 6
2.3.2 Process och stöd vid upprättande av ramavtal 6
2.3.3 Process och stöd vid direktupphandling 7
2.3.4 Utbildningsinsatser 8
2.4 Vår bedömning 9
3. Stadens arbete med leverantörskontroller 10
3.1 Leverantörskontroller i samband med upphandling 10
3.2 Leverantörskontroller under avtalsperioden 11
3.3 Vår bedömning 13
4. Stickprovsgranskning av upphandlingar enligt öppet förfarande och direktupphandling 14
4.1 Stickprovsgranskning av upphandlingar med öppet förfarande 15
4.2 Stickprovsresultat av direktupphandlingar 17
4.3 Registeranalys leverantörer 18
4.4 Vår bedömning 19
5. Samlad bedömning och rekommendationer 20
5.1 Bedömning utifrån revisionsfrågorna 20
5.2 Slutsatser och rekommendationer 21
Bilaga 1. Bakgrund 23
Bilaga 2. Revisionskriterier 24
Bilaga 3. Intervju- och källförteckning 26

Sammanfattning

EY har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Mölndals stad genomfört en granskning av upphandlingsprocessen och leverantörskontroller. Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunstyrelsen upphandlar i enlighet med LOU och interna styrdokument samt har en tillräcklig intern kontroll för hantering av sina leverantörer. Den sammanfattande bedömningen utifrån granskningens syfte och grunderna för ansvarsprövning är att kommunstyrelsen i huvudsak upphandlar i enlighet med LOU och interna styrdokument samt i huvudsak har en tillräcklig intern kontroll för hantering av sina leverantörer.

Granskningen visar att det finns en tydlig upphandlingsprocess och ändamålsenliga rutiner, inklusive stöddokument som beskriver upphandlingens olika steg samt tillhörande arbetsmoment, dokumentation och systemstöd. Samtidigt framgår att centrala styrdokument inte har reviderats sedan 2017 och inte speglar stadens nuvarande arbetssätt inom inköp och upphandling fullt ut.

Ansvarsfördelningen är tydligt reglerad i styrdokument och i organisationen mellan inköps- och upphandlingsenheten och förvaltningarna. Samtidigt framkommer att ansvarsfördelningen i praktiken inte alltid fungerar ändamålsenligt, bland annat avseende verksamheternas medverkan i behovsanalys och kravställning, vilket kan påverka kvaliteten i upphandlingar alternativt leda till att behov av varor/tjänster inte kan tillgodoses i tid.

Det finns tillgång till stöd och utbildning, såsom rådgivning, stöddokument och återkommande utbildningsinsatser för nya chefer och inköpare. Samtidigt saknas strukturerade repetitionsutbildningar för medarbetare med beställarbehörighet, vilket vi bedömer kan påverka efterlevnaden mot rutiner negativt över tid.

Genomförd stickprovsgranskning visar att upphandlingar i huvudsak genomförs i enlighet med LOU och stadens riktlinjer. Samtidigt noteras återkommande avsaknad av dokumenterad avtalsuppföljning och leverantörskontroller under avtalsperioden, liksom enstaka avvikelser i dokumentation och efterannonsering samt ett fall där dokumentation av direktupphandling saknas.

Utifrån granskningen rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Säkerställa att roll- och ansvarsfördelning förankras och förtydligas mellan inköps- och upphandlingsenheten och stadens förvaltningar
- Säkerställa att leverantörskontroller genomförs och dokumenteras för entreprenörer, underentreprenörer och direktupphandlade leverantörer
- Aktualisera upphandlingspolicy och riktlinjer för att säkerställa att de överensstämmer med nuvarande arbetsrätt och styrning inom upphandlingsverksamheten

1. Inledning

1.1 Bakgrund

De förtroendevalda revisorerna i Mölndals stad har i årets risk- och väsentlighetsanalys bedömt det som väsentligt att granska om kommunstyrelsen upphandlar i enlighet med LOU (Lag 2016:1145 om offentlig upphandling) och interna styrdokument samt har en tillräcklig intern kontroll för hantering av sina leverantörer. Bakgrunden till granskningen beskrivs i bilaga 1.

1.2 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen upphandlar i enlighet med LOU och interna styrdokument samt har en tillräcklig intern kontroll för hantering av sina leverantörer. I granskningen besvaras följande revisionsfrågor:

- Finns uppdaterad och tillräcklig styrdokumentation inom området för upphandling?
- Finns en ändamålsenlig ansvarsfördelning avseende upphandlingar?
- Säkerställer kommunstyrelsen att personal erbjuds tillräckligt stöd och utbildning för att utföra upphandlingar?
- Följer kommunstyrelsen lagen om offentlig upphandling och kommunens interna styrdokument?
- Finns tillräckliga processer och rutiner för leverantörskontroller?
  - Vilka systemstöd används för leverantörskontroller?
  - Vilka kontroller genomförs vid upphandling?
  - Vilka kontroller genomförs under avtalsperioden?

1.3 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar. Revisionskriterierna beskrivs mer utförligt i bilaga 2. I denna granskning utgörs revisionskriterierna av:

- Kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6 §
- Lag om offentlig upphandling (2016:1145) som reglerar inköp och upphandling för offentliga organisationer
- Inköp och upphandlingspolicy (2017)
- Riktlinjer för upphandling (2017)
- Stöddokument för upphandlingsprocessen
- Rutiner för direktupphandling

1.4 Metod

Granskningen har genomförts med dokumentstudier, intervjuer samt genom stickprovsgranskning. Stickprovsgranskningen har omfattat 15 upphandlingar avseende ramavtal eller entreprenadavtal för att följa hur upphandlingarna har genomförts. Urvalet har skett strategiskt och har i möjligaste mån inkluderat beloppsmässigt små, mellanstora och större upphandlingar i syfte att tangera olika beloppsgränser i kommunens riktlinjer och lagen om offentlig upphandling. Dialog har förts med kommunen parallellt med stickprovsgranskningens genomförande.

Källförteckning framgår av bilaga 3. Samtliga intervjuade har getts tillfälle att sakfelsgranska rapporten.

2. Kommunstyrelsens styrning av inköp och upphandlingsprocessen

2.1 Organisation och ansvar inom inköp och upphandling

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för stadens inköps- och upphandlingsverksamhet och ska tillse att staden har en gemensam strategisk och effektiv inköps- och upphandlingsprocess i enlighet med fastställda mål, strategier och gällande regelverk. I uppdraget ingår även att leda samt samordna stadens inköps- och upphandlingsverksamhet av varor och tjänster. Ansvaret utövas genom inköps- och upphandlingsenheten, vilken tillhör stadsledningsförvaltningen.

Inköps- och upphandlingsenheten består av sex upphandlingsledare och två upphandlare. Upphandlingsledarna har i uppdrag att leda och samordna upphandlingsprocesser, säkerställa att upphandlingar genomförs i enlighet med gällande lagstiftning och interna styrdokument samt att utgöra ett stöd till verksamheterna i upphandlingsfrågor. Upphandlarna har i uppdrag att genomföra upphandlingar och avrop, upprätta förfrågningsunderlag och tillhörande dokumentation samt säkerställa att upphandlingsprocessen dokumenteras och genomförs i enlighet med tillämpliga regelverk och rutiner. Utöver enhetens upphandlare finns även en inköpsanalytiker, en avtalscontroller samt två inköpssamordnare.

Utöver de upphandlare som finns på inköps- och upphandlingsenheten finns även en upphandlare på stadsserviceförvaltningen[1]. Respektive övriga förvaltningar inom staden har behöriga inköpare (beställare), inköpssamordnare och förvaltningsadministratör.

Upphandlingsenheten ansvarar för att ge stöd till förvaltningarna i form av rådgivning, information och utbildning i inköps- och upphandlingsrelaterade frågor. Vidare ansvarar upphandlingsenheten för att genomföra upphandlingar och förnyade konkurrensutsättningar av varor och tjänster som överstiger 100 000 kronor, i samverkan med berörd verksamhet. Förvaltningarna har möjlighet att, efter överenskommelse med upphandlingsenheten, genomföra nämndspecifika upphandlingar över 100 000 kronor, under förutsättning att upphandlingskompetens finns tillgänglig inom verksamheten alternativt anlitas externt.

2.2 Förvaltningarnas ansvar för inköp och upphandling

Förvaltningarna ansvarar för att identifiera och planera sina inköps- och upphandlingsbehov samt för att löpande kommunicera dessa till upphandlingsenheten. I detta ansvar ingår att sammanställa förvaltningens samlade upphandlingsbehov för nästkommande kalenderår och lämna detta som underlag till den årliga upphandlingsplanen. Vidare ansvarar förvaltningen för att avsätta tid för deltagande i specifika referensgrupper samt för att utforma kravspecifikationer i de upphandlingar där förvaltningen deltar. Upphandlingar under 100 000 kronor genomförs av förvaltningarna själva.

[1] Stadsserviceförvaltningens verksamhet styrs av servicenämnden respektive tekniska nämnden, vilka fattar beslut inom förvaltningens ansvarsområden.

Ansvarig chef har ansvar att säkerställa att medarbetare som har befogenhet att genomföra inköp eller göra beställningar från ramavtal har erforderlig kunskap om tillämplig lagstiftning samt om kommunens interna styrdokument inom området.[2]

Förvaltningarna ansvarar även för den operativa uppföljningen av inköp inom den egna verksamheten och för att vidta åtgärder utifrån genomförda uppföljningar. Inköps- och upphandlingsenheten ansvarar för uppföljning av kommunens upphandlade varor och tjänster på strategisk nivå.

Av intervjuer framgår att ansvarsfördelningen mellan upphandlingsenheten och förvaltningarna inte alltid fungerar i praktiken. Intervjuade uppger att otydliga ansvarsgränser mellan inköps- och upphandlingsenheten och verksamheterna är ett återkommande problem. Det beskrivs att upphandlare återkommande får hantera upphandlingar där verksamheten inte tillhandahåller en tydlig behovsbild eller kravställning och tillräcklig kompetens och att deltagandet från förvaltningarna i dessa fall därför brister. I praktiken upplevs det även finnas förväntningar på att upphandlarna ändå ska driva och slutföra upphandlingen. Enligt de intervjuade medför detta en risk för att upphandlare behöver hantera verksamhetsspecifika frågor som inte är upphandlingsenhetens ansvar. Principiellt viktiga frågor i upphandlingar beskrivs riskera att inte bli tillräckligt belysta när nödvändig verksamhetsspecifik kompetens inte är tillgänglig i upphandlingar.

Enhet/verksamhet	Ansvar
Inköps- och upphandlingsenheten	▸ Leda och samordna upphandlingsverksamheten ▸ Genomföra upphandlingar och förnyade konkurrensutsättningar över 100 000 kr ▸ Säkerställa att upphandlingar genomförs enligt LOU och interna styrdokument ▸ Upprätta upphandlingsdokumentation ▸ Ge stöd till förvaltningar (rådgivning, information och utbildning) ▸ Genomföra strategisk uppföljning av upphandlade varor och tjänster
Förvaltningarna	▸ Identifiera och planera inköps- och upphandlingsbehov ▸ Ta fram underlag till årlig upphandlingsplan ▸ Genomföra upphandlingar under 100 000 kr ▸ Medverka i upphandlingar (behovsbeskrivning och kravställning) ▸ Säkerställa att medarbetare har tillräcklig kunskap om regelverk och interna riktlinjer ▸ Genomföra operativ uppföljning av inköp ▸ Vidta åtgärder utifrån genomförd uppföljning

[2] Styrprinciper för Mölndals stad, antagen av kommunfullmäktige 2025-11-19 § 207

2.3 Styrdokument och rutiner

Kommunfullmäktige fastställde 2017 en policy för inköp och upphandling[3]. Policyn reglerar hur inköp och upphandling ska genomföras och utgör ett komplement till gällande lagstiftning som reglerar offentlig upphandling.

Kommunstyrelsen fastställde 2017 riktlinjer för upphandling[4]. Riktlinjerna utgör ett samlat styrdokument som anger grundläggande principer, ansvarsfördelning och förhållningssätt för hur inköp och upphandling ska bedrivas inom kommunen. Riktlinjerna reglerar bland annat krav på samordning och användning av ramavtal, ansvar mellan nämnder och central upphandlingsfunktion, affärsmässighet och likabehandling samt hantering av direktupphandling. Riktlinjerna beskriver även att miljömässig, social och etisk hänsyn ska beaktas vid upphandling samt hur uppföljning och kontroll av avtal ska genomföras.

Policyer och riktlinjer avseende upphandlingsprocessen uppges av intervjuade vara kända. Styrdokumenten är dock delvis föråldrade och behöver uppdateras för att bättre spegla stadens nuvarande arbetssätt inom upphandling samt förändringar i omvärlden. Exempelvis uppges styrdokumenten behöva uppdateras för att bättre spegla stadens arbete med kategoristyrning[5] samt omvärldsfrågor som påverkar upphandlingsarbetet som krisberedskap och hållbarhet.

2.3.1 Stöddokument för upphandlingsprocessen

Utöver policy och riktlinjer finns ett stöddokument som beskriver upphandlingsprocessens olika steg från behovsanalys till avtalstecknande och uppföljning och vilka arbetsmoment som ska ingå i respektive steg. Dokumentet anger även exempelvis krav på dokumentation, diarieföring och beslutsordning i upphandlingsärenden. Dokumentet innehåller checklistor, mallar och hänvisningar till systemstöd som ska användas i upphandlingsarbetet. Dokumentet syftar till att skapa en enhetlig och strukturerad hantering av stadens upphandlingar.

Intervjuade uppger att befintliga rutiner och stöddokument ger ett bra stöd. Det beskrivs att stöddokumentet för upphandlingsprocessen uppdateras kontinuerligt i syfte att förtydliga och förenkla innehållet.

2.3.2 Process och stöd vid upprättande av ramavtal

Mölndals stads ramavtal tecknas dels genom egna upphandlingar, dels genom samverkan med andra kommuner eller inköpscentraler. Av policyn framgår att extern samverkan ska användas när det bedöms ge en tydlig nytta för staden. Upphandling av förvaltningsöverskridande ramavtal genomförs av den centrala inköps- och upphandlingsenheten. Enligt policyn ansvarar förvaltningarna för förvaltningsspecifika

[3] Policy för inköp och upphandling, antagen av kommunfullmäktige, 2017-06-21 § 113

[4] Riktlinjer för inköp och upphandling, antagen av kommunstyrelsen 2017-06-07 § 164

[5] Kategoristyrning är en metod för att hantera inköp på ett strategiskt, strukturerat och långsiktigt sätt. Inköpsvolymen delas upp och analyseras utifrån olika kategorier. Kategorierna skapar förutsättningar att arbeta mer effektivt och strategiskt med inköp, bland annat med hjälp av ett tvärfunktionellt arbetssätt.

upphandlingar när behovet endast avser den egna verksamheten. Enligt uppgift från enheten görs inte denna uppdelning längre, inköps- och upphandlingsenheten genomför dessa upphandlingar.

Initiativ till nya eller förnyade ramavtal grundas på att nämndernas och verksamheternas identifierade inköp lyfts vidare till den centrala inköps- och upphandlingsenheten för bedömning och planering av lämpligt upphandlingsupplägg. Inom ramen för stadens kategoristyrningsarbete planeras och prioriteras även behov av ramavtal utifrån analyser av inköpsvolymer, behov och marknadsförutsättningar.

Vid upphandling av ramavtal ska verksamhetskompetens tillvaratas genom att berörda förvaltningar ges möjlighet att medverka i framtagandet av kravspecifikation och övriga upphandlingsdokument, både vid förvaltningsövergripande och förvaltningsspecifika avtal.

Befintliga ramavtal ska användas av samtliga förvaltningar vid inköp i de fall avtal finns, om inte annat uttryckligen anges i det specifika avtalet. Enligt riktlinjer för inköp och upphandling ska avsteg från ramavtal dokumenteras och skälen till avvikelsen motiveras. För att underlätta styrning, uppföljning och avtalstrohet ska ramavtal som huvudregel utformas så att avrop kan ske via stadens e-handelssystem.

2.3.3 Process och stöd vid direktupphandling

Upphandlingspolicy och riktlinjer för upphandling anger att direktupphandling kan användas om ramavtal saknas eller om värdet är lägre än direktupphandlingsgränsen[6]. Direktupphandling ska enligt policyn genomföras affärsmässigt och med tillvaratagande av konkurrensen.

Enligt stadens rutiner för direktupphandling finns tre beloppsnivåer:

- Vid kontraktsvärden under 25 tkr ansvarar verksamheten själv för inköpet. I dessa fall krävs ingen offertförfrågan eller annonsering i databas. Kravet är att köpet genomförs med rekvisition. Behörig inköpare inom verksamheten tillhandahåller behörighet att utfärda rekvisition.
- Vid kontraktsvärden mellan 25 tkr och 100 tkr ska inköpet genomföras av utsedda och utbildade direktupphandlare vid respektive förvaltning. Samtliga direktupphandlingar över 25 tkr ska dokumenteras i en e-tjänst och uppföras i en direktupphandlingslista. Kontinuerligt kontaktas inköpssamordnare på respektive förvaltning för inlämnande av eventuellt tillkommande avtal.
- Vid kontraktsvärden över 100 tkr genomförs direktupphandlingen av inköps- och upphandlingsenheten i samverkan med berörd verksamhet. Direktupphandlingar över 100 tkr ska enligt gällande upphandlingsriktlinjer dokumenteras. Vid dessa upphandlingar anges att minst tre leverantörer bör jämföras avseende pris och villkor.

I intervjuer framförs att rapporteringen från förvaltningarna till inköps- och upphandlingsenheten är delvis bristfällig, då avtal som förvaltningarna själva har

[6] 700 000 kr enligt LOU:s fastställda värden från och med 1 januari 2026.

direktupphandlat inte alltid lämnas in till inköps- och upphandlingsenheten. I samband med införandet av spendanalys (analys av inköpsmönster) uppmärksammades även att inköps- och upphandlingsenheten inte hade haft kännedom om vissa entreprenadupphandlingar, trots att de i vissa fall hade upphandlats regelrätt. För att motverka detta uppges det planeras ytterligare informations- och utbildningsinsatser gentemot förvaltningarna.

2.3.4 Utbildningsinsatser

Inköps- och upphandlingsenheten har i dagsläget ingen utbildningsplan för upphandling och inköp. Utbildningsinsatser genomförs dock regelbundet. Två gånger per år genomförs en chefsintroduktion för nya chefer.

Medarbetare som utsetts bli behöriga inköpare erbjuds även inköps- och beställarutbildning som finns digitalt på kommunens intranät. Utbildningen måste genomföras för att inköparen ska få tillgång till inköpssystemet. Utbildningen omfattar en genomgång av upphandlingsregelverket och ansvarsfördelningen inom staden, en introduktion till stadens e-handelssysteme samt praktiska moment såsom beställning, kontering, mottagning av leveranser, fakturahantering och hantering av avvikelser.

Utbildning i direktupphandling samt förnyad konkurrensutsättning genomförs även vid behov.

I intervju framförs att det finns ett brett utbud av utbildningsinsatser och att det finns en öppenhet för att genomföra nya utbildningar när behov identifieras. Det beskrivs även att inköps- och upphandlingsenhetens personal uppmuntras att delta i relevanta nätverk inom upphandlingsområdet.

Det sker ingen repetitionsutbildning riktad till medarbetare vid förvaltningarna som redan genomför beställningar. Intervjuade uppger att kontinuerliga möten genomförs med förvaltningsadministratörer som vidare sprider information till förvaltningarnas beställare.

2.4 Vår bedömning

Vi bedömer att det delvis finns en uppdaterad och tillräcklig styrdokumentation inom området för upphandling.

Bedömningen grundas på att kommunstyrelsen berett underlag för fullmäktige avseende inköps- och upphandlingspolicy (2017), samt beslutat om riktlinje för inköp och upphandling (2017). Dokumenten beskriver hur kommunens inköps- och upphandlingprocesser ska genomföras genom gemensamma principer, ansvarsfördelning och arbetssätt som gäller för samtliga förvaltningar och kompletterar gällande upphandlingslagstiftning. De reglerar bland annat samordning och användning av ramavtal, roller mellan nämnder och central upphandlingsfunktion. Vi bedömer däremot att styrdokumenten inte i tillräcklig utsträckning är aktualiserade eller uppdaterade utifrån kommunens nuvarande arbetssätt inom upphandling. Styrdokumenten har inte reviderats eller aktualiserats sedan 2017 och är exempelvis inte anpassade till nyligen införda arbetssätt så som kategoristyrning.

Vi bedömer att det delvis finns en ändamålsenlig ansvarsfördelning avseende upphandlingar.

Bedömningen grundas på att det i befintliga styrdokument framgår en tydlig uppdelning av roller och ansvar mellan upphandlingsenheten och förvaltningarna samt att den formella ansvarsfördelningen även upplevs som tydlig i sin tillämpning enligt uppgifter från intervjuade. Samtidigt framkommer att det finns betydande problem i den praktiska ansvarsfördelningen mellan verksamhetens ansvar för behovsägande och upphandlingsenhetens stödjande roll vilket uppges ha haft negativa konsekvenser för kvaliteten i kommunens upphandlingar alternativt att upphandlingen inte kan genomföras enligt behov.

Vi bedömer att kommunstyrelsen i huvudsak har säkerställt att personal erbjuds tillräckligt stöd och utbildning för att utföra upphandlingar.

Bedömningen grundas på att det finns tillgång till rådgivning och stöd från upphandlingsenheten, dokumenterade process- och stöddokument samt återkommande utbildningsinsatser för nya chefer, inköpare och beställare. Vi noterar dock att medarbetare som redan har beställarbehörighet inte behöver genomföra repetitionsutbildningar vilket vi bedömer ökar risken för att rutinerna inte efterlevs över tid.

3. Stadens arbete med leverantörskontroller

Policyn för inköp och upphandling innehåller inga närmare beskrivningar av hur leverantörskontroller ska genomföras. I riktlinjer för inköp och upphandling framgår att leverantörer ska kontrolleras under avtalstiden, som minst avseende om avtalsleverantören sköter betalning av skatter och avgifter under avtalstiden. Riktlinjerna anger inte hur leverantörskontroller ska utföras, hur ofta de ska ske eller hur ansvaret för kontrollerna ska fördelas.

Det finns en mall för fördjupad kontroll. Mallen beskrivs vara för praktisk vägledning och stöd i hur leverantörskontroller ska genomföras. Mallen innehåller bland annat en checklista som omfattar kontroll av leverantörens skatter och avgifter, ekonomiska förhållanden, organisationsuppgifter samt företrädares lämplighet. Vidare innefattar mallen kontroller av exempelvis årsredovisning, beslut från myndigheter och domstolar samt mediakontroller och referenser.

Staden använder det digitala systemstödet Inyett för att göra leverantörskontroller. Systemet används dels i samband med upphandling, dels för kontroller och bevakning av ramavtalsleverantörer under avtalsperioden. I systemet genomförs kontroller av bland annat F-skatt, arbetsgivarregistrering, momsregistrering, kreditvärdighet samt förekomst på Svensk Handels varningslista[7] och relevanta sanktionslistor. Systemet möjliggör även bevakning av förändringar i leverantörers ekonomiska förhållanden, såsom förändrad kreditrating eller förändrad registreringsstatus.

3.1 Leverantörskontroller i samband med upphandling

Enligt uppgift genomför staden vissa särskilda leverantörskontroller i samband med upphandling. Kontrollerna beskrivs i en mall för fördjupad kontroll och avser bland annat leverantörens registreringsuppgifter, skatter och avgifter samt ekonomiska förhållanden. Leverantörskontrollerna genomförs av ansvarig upphandlare och vid behov konsulteras inköpsanalytiker. Ibland konsulteras personal vid Skatteverket.

Vid behov genomförs även kontroller av leverantörens företrädare, årsredovisning samt offentlig information från andra myndigheter. Det här beskrivs kunna vara aktuellt när varningssignaler eller avvikande uppgifter identifieras, eller i situationer där uppdragets art innebär en förhöjd risk, exempelvis vid verksamhetskritiska eller tillståndspliktiga tjänster[8]. Motsvarande kontroller kan enligt mallen även omfatta underleverantörer inför tilldelning, under förutsättning att sådana krav har ställts i upphandlingsdokumenten.

[7] Svensk Handels varningslista är en sammanställning av företag som har uppmärksammats för att använda vilseledande försäljningsmetoder eller oklara avtalsvillkor. Syftet är att informera och varna företag och organisationer för potentiellt oseriösa leverantörer.

[8] Tillståndspliktiga tjänster kan vara vård- och omsorgstjänster, såsom LSS verksamhet eller HVB hem. Det kan även vara transporttjänster som kräver tillstånd från Transportstyrelsen, såsom godstransporter eller persontransporter.

3.2 Leverantörskontroller under avtalsperioden

Vid varje utbetalningstillfälle till en leverantör sker enligt uppgift en automatisk kontroll av betalfilen i systemstödet. Kontrollen omfattar bland annat dubbletter i fakturor, F-skatt och om leverantören förekommer på varningslistor, såsom Svensk Handels varningslista. För ramavtalsleverantörer uppges även ske löpande bevakning i systemet Inyett av förändringar i leverantörens status i bland annat kreditrating, F-skatt och arbetsgivarregistrering. Bevakningen sker av inköpsanalytiker och inköpssamordnare och vid förändringar uppges att ansvarig upphandlare eller chef kontaktas.

Av genomförda intervjuer framgår att inköps- och upphandlingsenheten inte genomför löpande leverantörskontroller under avtalsperioden avseende entreprenadupphandlingar, underentreprenörer eller samverkansupphandlingar. I stället genomförs detta av respektive inköpscentral och förvaltning. Vidare uppges att avtalsuppföljning inte genomförs av direktupphandlingar om inte avtal registrerats i stadens e-handelssystem.

Intervjuade uppger att löpande leverantörskontroller är ett utvecklingsområde och att det planeras fler insatser framöver. Bland annat har en uppföljningsvecka genomförts för upphandlare i staden.

Tabell 1. Beskrivning av de leverantörskontroller som Mölndal stad enligt uppgift genomför i samband med upphandling och under avtalsperioden.

Kontrollpunkter	Beskrivning	Vid upphandling	Under avtalsperioden
Kontroll av registrering och skattestatus	Verifierar att leverantören är korrekt registrerad för F-skatt, moms och som arbetsgivare samt efterlever tillämpliga regelverk.	Manuell kontroll	Systembevakning
Kontroll av ekonomisk ställning	Bedömer leverantörens ekonomiska förutsättningar och betalningsförmåga, exempelvis genom kreditupplysning.	Manuell kontroll	Löpande bevakning i Inyett
Kontroll av skatter och avgifter	Kontrollerar att leverantören fullgör sina skyldigheter avseende skatter och sociala avgifter.	Manuell kontroll	(löpande bevakning i Inyett)
Kontroll av företagsuppgifter	Verifierar grundläggande bolagsuppgifter, såsom organisationsnummer, registrering och verksamhetsbeskrivning.	Manuell kontroll	-
Kontroll av företrädare	Kontrollerar företrädare för bolaget i syfte att identifiera eventuella oegentligheter eller riskindikatorer.	Manuell kontroll	-
Kontroll av årsredovisning	Granskar bolagets finansiella rapporter för att få en bild av ekonomisk utveckling och stabilitet.	Manuell kontroll	-
Kontroll mot myndigheter och domstolar	Undersöker om leverantören förekommer i ärenden, beslut eller pågående processer hos myndigheter och domstolar.	Manuell kontroll	-
Mediekontroll	Kartlägger om det förekommer uppgifter i media som kan indikera risker kopplade till leverantören.	Manuell kontroll	-
Kontroll mot varningslistor	Kontrollerar om leverantören förekommer på etablerade varningslistor över oseriösa aktörer.	Manuell kontroll	Manuell kontroll vid behov
Automatisk kontroll vid utbetalning	Genomför löpande kontroll av leverantörens status i samband med varje utbetalning.	-	Automatisk kontroll

3.3 Vår bedömning

Vi bedömer att det delvis finns tillräckliga processer och rutiner för leverantörskontroller.

Det finns ett systemstöd och stödmaterial för leverantörskontroller som används vid upphandlingar samt under avtalsperioden. Leverantörskontroller genomförs inför tilldelning, och kontroller sker även i samband med utbetalningar genom systemstödet Inyett.

Det genomförs dock ingen löpande leverantörskontroll av entreprenörer med underentreprenörer och direktupphandlade leverantörer där avtal inte är inlagda i avtalsdatabasen vilket vi bedömer är ett riskområde.

4. Stickprovsgranskning av upphandlingar enligt öppet förfarande och direktupphandling

Vi har genomfört en stickprovsgranskning av 15 upphandlingar som omfattar dels öppet förfarande, dels direktupphandlingar. Stickprovsgranskningen har syftat till att granska om upphandlingen har genomförts i enlighet med lagen om offentlig upphandling och kommunens policy/riktlinjer. Vidare har vi granskat vilken uppföljning som gjorts inom ramen för respektive avtal. De 15 avtalen och direktupphandlingarna för stickprovsgranskning har valts ut för att få en spridning mellan olika tjänste- och varubehov.

Urvalet har skett strategiskt och riskbaserat, där registeranalys av leverantörsreskontran, inklusive kontroll mot Retrievers databas avseende anmärkningar, har ingått. Strategiskt har urvalet skett i syfte att inkludera olika typer av varor och tjänster. Ett antal upphandlingar har valts ut riskbaserat utifrån resultat av registeranalys.

I urvalet har vi valt ut åtta avtal från kommunstyrelsen och resterande från övriga förvaltningar. I och med att det är upphandlingar över 100 000 är det inköps- och upphandlingsenheten under kommunstyrelsen som har ansvaret för upphandlingarna. Av de totalt 15 avtalen har elva upphandlats genom öppet förfarande, vilket innebär att kommunen begärt in anbud och tilldelat avtal i enlighet med LOU. Resterande fyra har direktupphandlats och omfattas därmed av färre formella krav, men ska ändå följa kommunens riktlinjer för direktupphandling.

Avtalen som granskats avser bland annat entreprenad, försäkringar, konsulter för byggarbeten och IT-system.

4.1 Stickprovsgranskning av upphandlingar med öppet förfarande

Tabell 2. Stickprovsresultat av upphandlingar med öppet förfarande

Frågor	Öppet förfarande										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
a. Är förfrågningsunderlaget komplett och diarieförtt? - Kommunens riktlinjer och rutiner	✓	✓	◐	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	ET
b. Har upphandlingen annonserats och publicerats i TED? - 10 kap. 1 § & 5 a § LOU	◐	◐	✓	✓	◐	✓	◐	✓	◐	◐	ET
c. Finns en dokumenterad anbudsutvärdering? - 16 kap. 1 § LOU	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	ET
d. Finns ett diarieförtt tilldelningsbeslut? Har avtal tecknats 10 dagar efter tilldelningsbeslut? - 12 kap. 12 § första stycket LOU - 20 kap 1 § LOU	✓	✓	◐	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	ET
e. Finns ett volymtak i avtal, alternativt uppskattat pris för entreprenadavtal? f. - HFD 2022 ref. 4 I och II	◐	✓	☒	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	ET
g. Regleras i ramavtalet *hur* uppföljning ska ske? - Upphandlingsmyndigheten om uppföljning	✓	✓	☒	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	ET
h. Har uppföljning av avtal skett avseende avtalsvillkor? -Upphandlingsmyndigheten om uppföljning	☒	✓	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	ET
i. Finns dokumenterade leverantörskontroller vid upphandling? - 13 kap. 1-3 § LOU	✓	✓	☒	✓	✓	☒	✓	✓	✓	✓	ET

Teckenförklaring

☒ = Kriteriet är ej uppfyllt ✓ = Kriteriet är uppfyllt

◐ = Kriteriet är delvis uppfyllt ET = Kriteriet är ej tillämpligt[9]

[9] En upphandling avsåg ett samverkansavtal med Göteborgs stad, där Mölndals stad inte var upphandlande myndighet. Upphandlingen har därför inte bedömts.

Noterade avvikelser kopplat till upphandlingar enligt ordinarie upphandlingsförfarande:

- I sex av elva fall saknades efterannonsering i TED (Tenders Electronic Daily), vilket är EU:s gemensamma databas för annonsering av offentliga upphandlingar.
- I en av fallen framgår inte att tilldelningsbeslut har diarieförts.
- I ett av fallen saknas specificerat takbelopp för att beakta direktupphandlingsgränsen.
- I samtliga fall utom ett saknas dokumenterad avtalsuppföljning avseende avtalsvillkor. Enligt uppgift genomförs avtalsuppföljning endast av avtal som är riskklassade. Vid dessa tillfällen upprättas en uppföljningsrapport och uppföljningsplan. Intervjuade uppger vidare att reaktiv avtalsuppföljning genomförs av ansvarig upphandlare samt verksamhet oavsett klassning. Av de upphandlingar som har stickprovsgranskats har endast en av upphandlingarna riskklassats.
- I två av elva fall saknas dokumenterade leverantörskontroller vid upphandling.
- I samtliga fall saknas dokumenterade leverantörskontroller under avtalsperioden. Löpande kontroller genomförs enligt uppgift automatiskt i systemet i samband med utbetalningar.

Sammantaget visar stickprovskontrollen av upphandlingar enligt öppet förfarande att de största avvikelserna avser bristande avtalsuppföljning/dokumentation av avtalsuppföljning. Vi noterar även att det inte är möjligt att verifiera att löpande leverantörskontroller skett, utifrån erhållen dokumentation. Löpande kontroller genomförs enligt uppgift automatiskt i systemet i samband med utbetalningar. Därutöver förekommer brister avseende efterannonsering i TED i ett flertal av de granskade upphandlingarna.

4.2 Stickprovsresultat av direktupphandlingar

I tabell två nedan framgår resultatet av stickprovsgranskningen av direktupphandlingar. De direktupphandlingar som granskas avser bostadsanpassningar, PR- och marknadsundersökningstjänster, konferenser och utbildningar samt verksamhetssystem. De stickprovsgranskade direktupphandlingarna har genomförts av bygg- och miljöförvaltningen, utbildningsförvaltningen, stadsserviceförvaltningen samt en löpande direktupphandling som har genomförts av flera olika förvaltningar.

Frågor	Direktupphandling			
	12	13	14	15
a. Har direktupphandlingen över 100 000 kr dokumenterats och diarieförts?	ET*	☒	ET**	✓
b. Har direktupphandlingsgränsen beaktats i enlighet med 19 a kap. 2 § LOU?[10]	ET*	✓	✓	✓
c. Har avtal/kontrakt tecknats av behörig person enligt gällande delegationsordning?	ET*	☒	ET**	✓
d. Finns dokumentation av leverantörsval vid direktupphandling över 100 000 kr? – 19 kap. 30 § LOU	ET*	☒	ET**	✓

Teckenförklaring

☒ = Kriteriet är ej uppfyllt
✓ = Kriteriet är uppfyllt
◐ = Kriteriet är delvis uppfyllt
ET* = Ej tillämpligt – bidragsärende, inte upphandling.
ET** = Ej tillämpligt – löpande direktupphandling under 100tkr

Noterade avvikelser kopplat till direktupphandling:

- För en av direktupphandlingarna saknas dokumentation. Enligt uppgift har dokumentation inte rapporterats in till inköps- och upphandlingsenheten enligt rutin från utbildningsförvaltningen som genomfört direktupphandlingen. Avsaknad av dokumentation av direktupphandlingen utgör en avvikelse från dokumentationskravet enligt 19 kap. 23 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU).

[10] Direktupphandling får enligt 19 a kap. 2 § LOU användas om upphandlingens värde understiger direktupphandlingsgränsen, vilken uppgår till 700 000 kronor (exklusive mervärdesskatt).

4.3 Registeranalys leverantörer

Vi har genomfört en registeranalys av de upphandlade leverantörer som ingår i vårt stickprov. I analysen ingick att kontrollera leverantören mot Retrievers databas för anmärkningar. De kontrollpunkter som kontrollerades avsåg huruvida leverantören omfattas av avtal samt om fakturor avser tid inom avtalsperioden. Vidare kontrollerades formella uppgifter, såsom organisationsnummer, F-skattestatus och förekomst av anmärkningar enligt Retriever. Analysen omfattade även bolagets status och bolagsform, samt uppgifternas aktualitet i Retriever och leverantörens registreringsdatum. För samtliga kontrollpunkter tillämpades en binär klassificering där 1 indikerar avvikelse och 0 ingen avvikelse.

Av genomförd registeranalys hade två leverantörer anmärkningar.

- En leverantör hade (stickprov 8) två anmärkningar. Dessa avsåg att uppgift om registrering för F-skatt saknades samt att bolaget är registrerat som inaktivt.
- En leverantör (stickprov 13) hade en anmärkning, vilken avsåg att avtal saknas med staden.

4.4 Vår bedömning

Vi bedömer att kommunstyrelsen i huvudsak följer lagen om offentlig upphandling och kommunens interna styrdokument.

Genomförd stickprovskontroll visar att upphandlingar som genomförts genom öppet upphandlingsförfarande med undantag för vissa avvikelser kring annonsering uppfyller lagkrav. Samtidigt noteras att det saknas dokumenterade avtalsuppföljningar av avtalsvillkor samt dokumenterade löpande leverantörskontroller.

En av fyra granskade direktupphandlingar saknas det helt dokumentation av. Då dokumentation helt saknas kan direktupphandlingen inte granskas i efterhand, vilket innebär att den får bedömas vara otillåten enligt LOU. Direktupphandlingen genomfördes inte av inköps- och upphandlingsenheten. Inköpsansvarig på respektive förvaltning är ansvarig för att rapportera in till inköps- och upphandlingsenheten kring avtal och upphandling.

5. Samlad bedömning och rekommendationer

5.1 Bedömning utifrån revisionsfrågorna

Revisionsfrågor	Bedömning
- Finns uppdaterad och tillräcklig styrdokumentation inom området för upphandling?	**I huvudsak.** Det finns styrdokumentation och rutiner inom upphandlingsområdet. Dessa har dock inte reviderats de senaste 10 åren.
- Finns en ändamålsenlig ansvarsfördelning avseende upphandlingar?	**Delvis.** Det finns styrdokument som anger ansvar och roller inom upphandlingsområdet. Vi noterar dock att ansvarsfördelningen inte alltid upplevs fungera ändamålsenligt i praktiken, med återkommande samverkansproblem mellan verksamheterna och inköps- och upphandlingsenheten. Problematiken beskrivs riskera att sänka kvaliteten i kommunens upphandlingar.
-Säkerställer kommunstyrelsen att personal erbjuds tillräckligt stöd och utbildning för att utföra upphandlingar?	**I huvudsak.** Det finns stöd i form av rådgivning, dokumenterade processer och vissa utbildningsinsatser. Vi noterar dock att motsvarande återkommande eller fördjupade utbildningsinsatser inte erbjuds till medarbetare som redan genomför beställningar i förvaltningarna.
Finns tillräckliga processer och rutiner för leverantörskontroller?	**Delvis.** Det finns processer och rutiner för leverantörskontroller, bland annat genom systemstöd och kontroller inför tilldelning samt vid utbetalningar. Vi noterar dock att löpande leverantörskontroller inte sker av direktupphandlade leverantörer där avtal inte är inlagda, entreprenadupphandlingar och underentreprenörer, vilket vi bedömer är en risk.
Följer kommunstyrelsen lagen om offentlig upphandling och kommunens interna styrdokument?	**I huvudsak.** Stickprovskontrollen visar att upphandlingar som genomförts genom öppet förfarande i huvudsak uppfyller lagkrav enligt LOU och följer kommunens styrdokument. Vi noterar samtidigt att dokumentation av avtalsuppföljning saknas för de flesta granskade upphandlingar.

5.2 Slutsatser och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning utifrån syftet med granskningen är att kommunstyrelsen i huvudsak upphandlar i enlighet med LOU och interna styrdokument samt i huvudsak har en tillräcklig intern kontroll för hantering av sina leverantörer.

Av granskningen framkommer att det finns en tydlig upphandlingsprocess och rutiner för arbetet. Styrdokumenten är dock inte tillräckligt aktualiserade eller reviderade.

Den formella ansvarsfördelningen är tydlig men i praktiken framkommer att det finns praktiska problem med att säkerställa verksamhetskompetens i samverkan mellan verksamheterna och upphandlingsenheten vilket bedöms innebära risk för lägre kvalitet i upphandlingarna eller att behov av varor/tjänster inte kan tillgodoses i tid.

Vad gäller utbildning noterar vi att medarbetare som redan har beställarbehörighet inte behöver genomföra repetitionsutbildningar vilket vi bedömer kan öka risken för att rutinerna inte efterlevs över tid.

Det finns processer, mallar och systemstöd för att genomföra leverantörskontroller, särskilt i samband med upphandling och i viss mån löpande. Samtidigt framgår att leverantörskontroller av direktupphandlade leverantörer inte genomförs systematiskt under avtalsperioden. Detta ser vi som ett riskområde.

Genomförd stickprovsgranskning visar på hög följsamhet mot lagkrav och interna riktlinjer. Våra noteringar i stickprovsgranskningen avser främst avsaknad av dokumenterad avtalsuppföljning. Det finns även ett fall av direktupphandling av utbildningsförvaltningen där dokumentation av direktupphandlingen helt saknas eller inte har inrapporterats.

Av granskningen framträder problematiken med samverkan mellan verksamheterna och inköp- och upphandlingsenheten som det mest akuta utvecklingsområdet här och nu i kommunens upphandlingsprocess, detta eftersom det redan nu uppges finnas negativa konsekvenser av att denna samverkan (och ansvarsfördelning i praktiken) inte fungerar tillräckligt bra för att säkerställa att upphandlingar både genomförs i tid och med tillräcklig kvalitet.

Utifrån granskningen rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Säkerställa att roll- och ansvarsfördelning förankras och förtydligas mellan inköps- och upphandlingsenheten och stadens förvaltningar
- Säkerställa att leverantörskontroller genomförs och dokumenteras för entreprenörer, underentreprenörer och direktupphandlade leverantörer
- Aktualisera upphandlingspolicy och riktlinjer för att säkerställa att de överensstämmer med nuvarande arbetssätt och styrning inom upphandlingsverksamheten

Shape the future with confidence

Göteborg den 9 juni 2026

Oscar Blomquist
Verksamhetsrevisor
Ernst & Young AB

Thomas Edin
Certifierad kommunal yrkesrevisor
Ernst & Young AB

Rebecka Rask
Certifierad kommunal yrkesrevisor
Kvalitetssäkrare
Ernst & Young AB

Bilaga 1. Bakgrund

Lagen om offentlig upphandling (LOU) reglerar inköp och upphandlingar inom offentlig verksamhet. Lagstiftningen, och inte minst rättspraxis förändras fortlöpande. En effekt av lagstiftningen är att offentlig verksamhet förmodas att göra bättre affärer då lagstiftningen kräver öppenhet och transparens i upphandlingsförfarandet.

Erfarenheter visar att efterlevnaden av lagen om offentlig upphandling är förenad med ett antal svårigheter och risker för de upphandlande myndigheterna, som har att följa lagen. Ett återkommande mönster är att de upphandlande myndigheterna ofta har riktlinjer, rutiner, och tillräckliga kunskaper på central nivå. Flertalet inköp och upphandlingar, särskilt på direktupphandlingsnivå, sker dock ofta decentraliserat ute i organisationen (förvaltningsnivå), där det kan se annorlunda ut. Vidare visar erfarenheten att stöd i form av IT-verktyg eller motsvarande inte alltid finns implementerade på ett ändamålsenligt sätt, vilket skapar problem när det gäller uppföljningar.

Kommunstyrelsen ansvarar för att kommunens verksamhet bedrivs med god intern kontroll och motverkar uppkomsten av oegentligheter, bland annat i samband med inköp. De risker som kommuner kan möta i samband med inköp är exempelvis oseriösa leverantörer, avvikelser från LOU och interna rutiner i samband med inköp och upphandlingar eller att inköp inte görs i enlighet med de upphandlingar som genomförs. För att hantera dessa risker och möjliggöra god intern kontroll behövs därför ett förebyggande arbete med riskanalyser, styrning och kontroller för att reducera riskerna för oegentligheter generellt. Detta arbete behöver även kompletteras med att arbeta med upptäckande kontroller på ett systematiskt och strukturerat sätt.

Revisorerna har mot bakgrund av ovanstående och i sin risk- och väsentlighetsanalys för 2026 bedömt att det är väsentligt att göra en fördjupad granskning avseende upphandlingsprocessen och leverantörskontroller.

Bilaga 2. Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser, slutsatser och bedömningar. Revisionskriterierna i denna granskning utgörs av:

Lagen om offentlig upphandling (LOU 2016:1145)

Lag (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU) gäller enligt 1 kap. 2 § för upphandling som genomförs av en upphandlande myndighet. Lagen reglerar bland annat hur upphandlingar ska planeras, genomföras och dokumenteras.

I LOU redovisas bland annat:

- tröskelvärden för olika typer av upphandlingar (5 kap.),
- tillåtna upphandlingsförfaranden och när de får tillämpas (6 kap.), samt
- krav på dokumentation vid upphandlingar och direktupphandlingar (12 kap. 14 § och 19 kap. 22 §).

Av bestämmelserna om dokumentationsplikt framgår att dokumentationen ska vara tillräcklig för att den upphandlande myndigheten ska kunna motivera sina beslut under upphandlingens samtliga skeden.

Av 19 a kap. 2 § LOU framgår att direktupphandlingsgränsen uppgår till 700 000 kronor. Värdet av en upphandling ska beräknas enligt bestämmelserna i 5 kap. 3–5 §§ LOU samt, i tillämpliga fall, 5 kap. 11 § LOU avseende inköp som är regelbundet återkommande och av samma slag.

Vidare framgår av 19 a kap. 11 § LOU att en upphandlande myndighet löpande ska dokumentera genomförandet av en direktupphandling när upphandlingens värde överstiger 100 000 kronor. Dokumentationen ska vara tillräcklig för att möjliggöra uppföljning och kontroll av upphandlingen.

Kommunallagen (2017:725)

Enligt kommunallagen ansvarar kommunstyrelsen för ledning och samordning av förvaltningen av kommunens angelägenheter samt för att ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet (6 kap. 1 §).

Enligt 6 kap. 38 § kommunallagen får ärenden som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt inte delegeras. Bestämmelsen är relevant vid bedömning av ansvarsfördelning och delaktighet i beslut om större upphandlingar och entreprenadavtal.

Kommunspecifika styrande dokument

Kommunfullmäktige har fastställt Inköps- och upphandlingspolicy, som utgör grunden för

kommunens inköps- och upphandlingsprocess och omfattar samtliga förvaltningar. Policyn reglerar hur inköp och upphandling ska genomföras inom kommunen och anger att den kompletterar den lagstiftning som reglerar offentlig upphandling. Kommunstyrelsen har därutöver fastställt Riktlinjer för upphandling, som utgör ett samlat styrdokument för hur inköp och upphandling ska bedrivas i praktiken.

Bilaga 3. Intervju- och källförteckning

Intervjuade funktioner

- Upphandlare (2026-04-22)
- Upphandlingschef (2026-04-23)

Dokumentation:

- Upphandlingsdokument/mall, Inköp och upphandling i Mölndals stad (2026)
- Effektrapport – mall. Internt stöddokument för uppföljning av upphandling, Inköp och upphandling i Mölndals stad.
- Kommunstyrelsens delegeringsordning (2025).
- Mölndals stad. Inköpsbokslut 2024 – rapport avseende Mölndals stads inköp och upphandlingar.
- Kategoristyrning i Mölndals stad. Riktlinjer/metodbeskrivning för inköpsstyrning, Inköp och upphandling i Mölndals stad.
- Uppföljningsrapport – fördjupad (mall).
- Direktupphandling – utbildningsmaterial.
- Direktupphandling under 25 tkr. Process- och rutindokument.
- Upphandlingsprocessen - Processbeskrivning och checklistor, Inköp och upphandling i Mölndals stad.
- Styrprinciper för Mölndals stad. (2025)
- Internkontrollplan uppföljning för 2025
- Mölndals stad. Internkontrollplan. (2026)
- Vägledning för fördjupad leverantörskontroll (Checklista/stöddokument)
- Reglemente för intern kontroll.
- Attestreglemente – kontroll av ekonomiska transaktioner (2014)
- Upphandlingspolicy – Policy för inköp och upphandling (2017)
- Riktlinjer för inköp och upphandling. (2017)

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 125

Diarienummer 00255/2026

Upphandling av Digitala verktyg för pedagogisk miljö

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen ger stadsledningsförvaltningen i uppdrag att genomföra upphandling av digitala verktyg för pedagogisk miljö, innefattande datorer, surfplattor, tillbehör samt tillhörande tjänster för verksamheten, och uppdrar åt upphandlingschefen att teckna därpå följande avtal.

Sammanfattning

Stadens nuvarande avtal avseende digitala verktyg för pedagogisk miljö löper ut 2026-12-31. För att säkerställa verksamhetens framtida behov behöver ett nytt avtal upphandlas.

De digitala verktygen används för att stödja barns och elevers lärande och omfattar bland annat Chromebook, iPad, PC och Mac för elever och pedagogisk personal i förskola och grundskola. Verksamheten omfattar idag cirka 13 000 digitala verktyg som finansieras genom leasingavtal. Upphandlingen omfattar digitala verktyg och tillbehör samt tillhörande tjänster för hantering, support och livscykel. Då Mölndals stads kontraktssumma beräknas överstiga 100 000 000 kronor är kommunstyrelsen beslutsinstans. Upphandlingen planeras att annonseras under september 2026 med målsatt avtalsstart 2027-01-01. Stadsledningsförvaltningen bedömer att upphandlingen behöver genomföras för att säkerställa kontinuitet i verksamheten och undvika avtalslöst tillstånd.

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 20 augusti 2026.

Expedieras till

Inköps- och upphandlingsenheten

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2026-08-20

Dnr
KS 00255/2026

Frida Andersson
Upphandlingsledare

Kommunstyrelsen

Beslut om upphandling av digitala verktyg för pedagogisk miljö

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen ger stadsledningsförvaltningen i uppdrag att genomföra upphandling av digitala verktyg för pedagogisk miljö, innefattande datorer, surfplattor, tillbehör samt tillhörande tjänster för verksamheten, och uppdrar åt upphandlingschefen att teckna därpå följande avtal.

Sammanfattning

Stadens nuvarande avtal avseende digitala verktyg för pedagogisk miljö löper ut 2026-12-31. För att säkerställa verksamhetens framtida behov behöver ett nytt avtal upphandlas.

De digitala verktygen används för att stödja barns och elevers lärande och omfattar bland annat Chromebook, iPad, PC och Mac för elever och pedagogisk personal i förskola och grundskola. Verksamheten omfattar idag cirka 13 000 digitala verktyg som finansieras genom leasingavtal.

Upphandlingen omfattar digitala verktyg och tillbehör samt tillhörande tjänster för hantering, support och livscykel.

Då Mölndals stads kontraktssumma beräknas överstiga 100 000 000 kronor är kommunstyrelsen beslutsinstans.

Upphandlingen planeras att annonseras under september 2026 med målsatt avtalsstart 2027-01-01.

Stadsledningsförvaltningen bedömer att upphandlingen behöver genomföras för att säkerställa kontinuitet i verksamheten och undvika avtalslöst tillstånd.

Bakgrund

1. Samverkan

Upphandlingen genomförs i samverkan med kommunerna Öckerö, Partille, Alingsås och Mölndal i samarbete med Inköps- och upphandlingsenheten.

2. Referensgruppen och förarbeten

Arbetet med upphandlingen påbörjades i december 2025 och har genomförts i nära samarbete mellan Inköps- och upphandlingsenheten och en referensgrupp bestående av representanter från skol- och utbildningsförvaltningen samt samverkande kommuner. Även berörda experter inom bland annat informationssäkerhet, miljö och IT har deltagit i arbetet.

Under upphandlingsarbetet har marknadsundersökningar och analyser genomförts. Syftet har varit att säkerställa att det kommande avtalet utformas med relevanta och ändamålsenliga villkor som svarar mot stadens behov.

3. Upphandlingsform

Avtalets värde, inklusive förlängningar, bedöms överstiga EU:s tröskelvärde. Förvaltningen bedömer därför att öppet förfarande är den lämpligaste upphandlingsformen.

4. Utvärderingsmodell

Utvärdering av anbud kommer att ske utifrån en samlad bedömning av pris och kvalitet.

Preliminär tidplan för upphandling och implementering
Annons – 2026-09-25
Anbudsöppning –2026-10-26
Utvärdering –2026-10-26 – 2026-11-06
Tilldelning –2026-11-07
Avtalsstart – 2027-01-01

5. Kravställningen

a) Miljöpåverkan

Avtalets miljöpåverkan bedöms främst vara kopplad till produktion, användning och avveckling av digitala verktyg samt tillhörande tillbehör.

Upphandlingen omfattar produkter med betydande påverkan över hela livscykeln. Krav har därför ställts med fokus på ett helhetsperspektiv.

Krav har ställts på bland annat energieffektivitet, lång livslängd, reparerbarhet och tillgång till reservdelar. Även begränsning av farliga ämnen enligt gällande lagstiftning ingår.

Ett särskilt fokus i upphandlingen är att främja cirkulära flöden, där återbruk, livscykelhantering och återtag av utrustning utgör centrala delar. Krav har ställts på att återbrukad utrustning ska uppfylla motsvarande kvalitets- och miljökrav som ny utrustning samt att leverantören ska kunna redogöra för

hur miljöpåverkan minskas genom exempelvis förlängd livslängd och resurseffektiv användning.

b) Social hänsyn

I upphandlingen har social hänsyn beaktats.

Krav har ställts på att leverantören uppfyller gällande arbetsrättsliga villkor och säkerställer att motsvarande krav tillämpas hos eventuella underleverantörer. Detta innefattar bland annat villkor avseende lön, arbetstid, semester samt pensionsavsättningar som minst motsvarar nivåerna i tillämpligt kollektivavtal eller annars är förenliga med vedertagen branschpraxis.

Vidare omfattar upphandlingen krav kopplade till leverantörens ansvar att följa nationell och internationell lagstiftning avseende mänskliga rättigheter, arbetsvillkor och affärsetik, inklusive uteslutningsgrunder enligt LOU samt krav på att skatter och sociala avgifter är betalda.

Genom dessa krav säkerställs att leverantörer som tilldelas avtal bedriver sin verksamhet på ett ansvarsfullt och lagenligt sätt.

Några ytterligare särskilda sociala kontraktsvillkor, såsom sysselsättningsfrämjande åtgärder, har inte bedömts vara ändamålsenliga för denna upphandling och har därför inte inkluderats.

c) Elektronisk handel

Beställning kommer att göras via stadens elektroniska beställningssystem (Proceedo)

6. Avtalstid

2027-01-01 – 2030-12-31

Ekonomi

Staden har under den senaste fyraårsperioden avropat varor/tjänster på det aktuella avtalet för ett sammanlagt belopp om cirka 78 000 000 kronor. Inför kommande avtalsperiod bedöms prisbilden dock som väsentligt mer osäker.

Leverantörer har i dialog signalerat att det är svårt att förutse prisutvecklingen framöver. Detta beror bland annat på marknadsförändringar och komponenttillgång.

Upphandlingen inkluderar möjligheter till återbruk. Syftet är att främja ett mer cirkulärt nyttjande och potentiellt lägre kostnader över livscykeln.

Sammantaget innebär detta att den totala kostnadsutvecklingen under kommande avtalsperiod är svår att prognosticera.

Kostnader inom ramen för avtalet hanteras genom löpande avrop från respektive verksamhets budget.

Bedömning

Med anledning av att befintligt ramavtal löper ut är det nödvändigt att upphandla ett nytt avtal. Detta för att säkerställa kontinuitet i verksamheten och undvika avtalslöst tillstånd.

Stadsledningsförvaltningen bör få i uppdrag genomföra upphandling av Digitala verktyg för pedagogisk miljö enligt de förutsättningar som framgår i tjänsteskrivelsen.

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 2026-08-20.

Expedieras till

Beslutet expedieras av stadskansliet till Inköps- och upphandlingsenheten.

Maria Martini
Ekonomichef

Jonna Östlind
Upphandlingschef

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 129

Diarienummer 00436/2026

Förslag på nya namn för torg i Forsåker

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Torgen i Forsåker namnges Brukstorget, Forsetorget och Vattentorget, enligt Illustrationskarta 14841K-P2023/5.

Sammanfattning

I detaljplanen för Forsåker, Nordöstra delen (14841K-P2023/5), som vann laga kraft den 23 november 2023, framgår förslag på namn för ett antal platser på illustrationsplanen. Bland dessa återfinns namnen Brukstorget, Forsetorget och Vattentorget. Namnberedningen har mottagit ett förslag om att namnsätta flera av de platser och torg som nämns i detaljplanens illustrationsplan. Efter noggrann övervägning har namnberedningen dock valt att endast gå vidare med de tre ovannämnda torgnamnen.

Brukstorget

Brukstorget kommer bli en aktiv plats med verksamheter, tillfälliga och mer bestående upplevelser genom bland annat möbleringar och event. Brukstorget är beläget i gamla industrikärnan. Namnet ”bruk” betyder i det här avseendet ”större industriell anläggning för förädling av råvara” vilket återspeglar väl på området tidigare pappersbruk. Namnet har redan använts flitigt på nyhetssidor och sociala medier, både av MölnDala och Mölndals stad, och anses vara väletablerat.

Forsetorget

Forsetorget har fått sitt namn från begreppet fors, som syftar på strömmande vattenavsnitt i ett vattendrag där vattnet rör sig snabbt till följd av förträngningar och lutning. Namnet anknyter direkt till Mölndalsåns forsar i området och lyfter fram den historiska betydelsen av vattenkraft för platsens utveckling.

Benämningen Forsetorget bidrar därmed till att tydliggöra och synliggöra områdets industriella arv, där de strömmande vattnen har varit en avgörande resurs. Namnet fungerar också orienterande genom att koppla torget till de befintliga forsarna i dess närhet.

Torget har kopplingar till Kvarnbygatan och Forsebron via planerad cykelramp och hiss, och en ny bro över ån planeras för att förbinda platsen med skolan och Ryet. Dessa kopplingar stärks ytterligare av namnets tydliga anknytning till platsens geografi och historia.

Vattentorget

Vattentorget utgör Forsåkers centrala mötesplats och har ett läge med direktkontakt till vatten. Namnet speglar torgets funktion som en plats för uteserveringar, vattenlek och olika publika evenemang. Torget ligger i skärningspunkten mellan huvudgatan Diagonalen och två stråk genom området. Utformningen med flacka trappsteg mot vattnet och utrymme för restauranger kommer att förstärka torgets attraktivitet.

Beslutsunderlag

Namnberedningens tjänsteskrivelse daterad 29 juni, 2026.
Illustrationskarta 14841K-P2023/5.

Expedieras till

Samhällsbyggnadsförvaltningen, byggnadsnämnden

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2026-06-29

Dnr
KS 00436/2026

Jenny Björk
Kartingenjör
Namnberedningen

Kommunstyrelsen

Förslag på nya namn för torg i Forsåker

Förslag till beslut

Torgen i Forsåker namnges Brukstorget, Forsetorget och Vattentorget, enligt Illustrationskarta 14841K-P2023/5.

Sammanfattning

Namnberedningen föreslår att tre torg i Forsåker namnges: Brukstorget, Forsetorget och Vattentorget. De föreslagna namnen är valda för att spegla områdets industriella arv, geografiska läge samt framtida funktion och användning. Namnen har tydligt stöd i detaljplanens illustrationsplan (14841K-P2023/5) och har redan etablerats i kommunens kommunikation. Förslagen bedöms vara väl motiverade då de är tydliga, har en stark lokal förankring och är praktiskt användbara.

Bakgrund

I detaljplanen för Forsåker, Nordöstra delen (14841K-P2023/5), som vann laga kraft den 23 november 2023, framgår förslag på namn för ett antal platser på illustrationsplanen. Bland dessa återfinns namnen Brukstorget, Forsetorget och Vattentorget. Namnberedningen har mottagit ett förslag om att namnsätta flera av de platser och torg som nämns i detaljplanens illustrationsplan. Efter noggrann övervägning har namnberedningen dock valt att endast gå vidare med de tre ovannämnda torgnamnen.

Brukstorget

Brukstorget kommer bli en aktiv plats med verksamheter, tillfälliga och mer bestående upplevelser genom bland annat möbleringar och event. Brukstorget är beläget i gamla industrikärnan. Namnet ”bruk” betyder i det här avseendet ”större industriell anläggning för förädling av råvara” vilket återspeglar väl på området tidigare pappersbruk. Namnet har redan använts flitigt på nyhetssidor och sociala medier, både av MölnDala och Mölndals stad, och anses vara väletablerat.

Forsetorget

Forsetorget har fått sitt namn från begreppet fors, som syftar på strömmande vattenavsnitt i ett vattendrag där vattnet rör sig snabbt till följd av förträngningar och lutning. Namnet anknyter direkt till Mölndalsåns forsar i området och lyfter fram den historiska betydelsen av vattenkraft för platsens utveckling.

Benämningen Forsetorget bidrar därmed till att tydliggöra och synliggöra områdets industriella arv, där de strömmande vattnen har varit en avgörande

resurs. Namnet fungerar också orienterande genom att koppla torget till de befintliga forsarna i dess närhet.

Torget har kopplingar till Kvarnbygatan och Forsebron via planerad cykelramp och hiss, och en ny bro över ån planeras för att förbinda platsen med skolan och Ryet. Dessa kopplingar stärks ytterligare av namnets tydliga anknytning till platsens geografi och historia.

Vattentorget
Vattentorget utgör Forsåkers centrala mötesplats och har ett läge med direktkontakt till vatten. Namnet speglar torgets funktion som en plats för uteserveringar, vattenlek och olika publika evenemang. Torget ligger i skärningspunkten mellan huvudgatan Diagonalen och två stråk genom området. Utformningen med flacka trappsteg mot vattnet och utrymme för restauranger kommer att förstärka torgets attraktivitet.

Ekonomi

Ärendet innebär inga ekonomiska konsekvenser, utöver beslutad ram.

Bedömning

Namnberedningen bedömer att förslagen Brukstorget, Forsetorget och Vattentorget är väl motiverade och speglar Forsåkers unika karaktär. Namnen är historiskt förankrade, lätta att förstå och bidrar till en tydlig identitet för den nya stadsdelen. Förslagen har stöd i detaljplanens illustrationsplan och har redan etablerats i offentlig kommunikation, vilket underlättar införandet. Namnberedningen rekommenderar därför att kommunstyrelsen antar förslagen.

Beslutsunderlag

Namnberedningens tjänsteskrivelse daterad 29 juni, 2026.
Illustrationskarta 14841K-P2023/5.

Expedieras till

Samhällsbyggnadsförvaltningen, byggnadsnämnden, bygg- och miljöförvaltningen

Per Kaarle
Förvaltningschef Bygg- och miljöförvaltningen

Dragan Danilovic
Bygglovschef

ANTAGANDEHANDLING

upprättad 2022-03-15
reviderad 2023-05-02

Till detaljplanen hör:

- [x] Planbeskrivning
- [x] Illustrationskarta
- [x] Grundkarta
- [x] Fastighetsförteckning
- [x] Utredningar, se planbeskrivning
- [x] Samrådsredogörelse
- [x] Granskningsutlåtande

Skeden och beslut:

Uppdrag	2016-04-27	Antagande	2023-05-24
Samråd	2017-04-25	Laga kraft	2023-11-23
Granskning	2022-03-30		

MÖLNDALS STAD

Detaljplan för

FORSÅKER, NORDÖSTRA DELEN

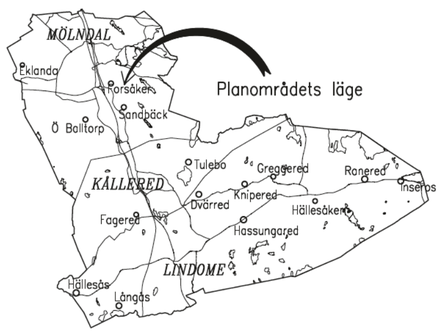
i Mölndals stad

Lisa Östman
Planchef

Björn Marklund
Stadsbyggnadschef

AKT NR. 1481K-P2023/5

plan: Sweref 99 12 00
höjd: RH2000

ILLUSTRATIONSKARTA

Skala: 1:1000 (A1) / 1:2000 (A3)

0 10 20 30 40 50 60 70 80 90 100 meter

1481K-P2023/5

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 130

Diarienummer 00950/2024

Genomfört uppdrag - utveckla reviderat appendix till Avfallsplan

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen förklarar uppdraget till tekniska nämnden att utveckla ett reviderat appendix till avfallsplan genomfört.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade den 22 oktober 2025, § 261 punkt 3. att ge tekniska nämnden i uppdrag att utveckla ett reviderat appendix till avfallsplan med tydlig beskrivning av stadens rådighet, aktiviteter med störst effekt i förhållande till insats samt kopplingar till målsättningar i Ramverk ekologisk hållbarhet.

Tekniska nämnden har fullgjort uppdraget och stadsledningsförvaltningen föreslår därmed att kommunstyrelsen förklarar uppdraget till tekniska nämnden att utveckla ett reviderat appendix till avfallsplanen genomfört.

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse datera 21 augusti 2026.
Stadsserviceförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 6 maj 2026.
Appendix: Avfallsplan Göteborgsregionen minskar avfallet daterad 6 maj 2026.

Expedieras till

Stadsledningsförvaltningen, tekniska nämnden

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2026-08-21

Dnr
KS 00950/2024

Frida Brännborn Torbäck
Utvecklingsledare miljö och klimat
Stadsledningsförvaltningen

Kommunstyrelsen

Genomfört uppdrag - utveckla ett reviderat appendix till avfallsplan

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen förklarar uppdraget till tekniska nämnden att utveckla ett reviderat appendix till avfallsplan genomfört.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade den 22 oktober 2025, § 261 punkt 3. att ge tekniska nämnden i uppdrag att utveckla ett reviderat appendix till avfallsplan med tydlig beskrivning av stadens rådighet, aktiviteter med störst effekt i förhållande till insats samt kopplingar till målsättningar i Ramverk ekologisk hållbarhet.

Tekniska nämnden har fullgjort uppdraget och stadsledningsförvaltningen föreslår därmed att kommunstyrelsen förklarar uppdraget till tekniska nämnden att utveckla ett reviderat appendix till avfallsplanen genomfört.

Bakgrund

Kommunstyrelsen godkände den 4 december 2024, § 270, återrapportering av uppdrag gällande tydligare och bättre styrning på miljö- och klimatområdet. Kommunstyrelsen beslutade också att ge stadsdirektören i uppdrag att samordna arbetet med att revidera och anpassa följande styrdokument: Naturvårdsplan, Grönplan, Avfallsplan, Energiplan och Mobilitetsplan. Syftet var att styrdokumenten ska gå i linje med föreslagen struktur för ekologiskt ramverk och att beskriva hur varje styrdokument bidrar till de två övergripande miljömålen; minskade växthusgasutsläpp och biologisk mångfald.

Ekonomi

Ärendet innebär inga ekonomiska konsekvenser, utöver beslutad ram.

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse Uppdrag utveckla reviderat appendix till avfallsplan daterat 21 augusti 2026.
Stadsserviceförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 6 maj 2026.
Appendix: Avfallsplan Göteborgsregionen minskar avfallet daterad 6 maj 2026.

Expedieras till

Stadsledningsförvaltningen, tekniska nämnden.

Karl de Verdier Biträdande stadsdirektör	Maria Martini Ekonomichef

§ 82

Diarienummer 00325/2025

Uppdrag: Utveckla ett reviderat appendix till Avfallsplan

Beslut

Tekniska nämndens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen förklarar uppdraget till tekniska nämnden att utveckla ett reviderat appendix till Avfallsplan avslutat.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade den 22 oktober 2025, § 261 att ge tekniska nämnden i uppdrag att utveckla ett reviderat appendix till Avfallsplan med tydlig beskrivning av stadens rådighet, aktiviteter med störst effekt i förhållande till insats samt kopplingar till målsättningar i Ramverk ekologisk hållbarhet.

Appendixet tydliggör kommunens rådighet och prioriterar de åtgärder som bedöms ge störst effekt. Störst rådighet finns inom den egna organisationen, där exempelvis upphandling och återbruk kan styras direkt och ge betydande klimat- och kostnadseffekter. Rådigheten är mer begränsad gällande hushållens avfall, där påverkan främst sker genom information, infrastruktur och ekonomiska incitament. Kommunen har samtidigt god rådighet över insamlingssystem, vilket möjliggör åtgärder som underlättar återbruk. Aktiviteterna kopplade mot kommunens egna verksamheter inom förebyggande och återanvändning innebär över lag stor förväntad effekt medan påverkan mot invånare generellt bedöms ha medelgod effekt.

Beslutsunderlag

Stadsserviceförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 6 maj 2026.
Appendix: Avfallsplan Göteborgsregionen minskar avfallet daterad 6 maj 2026.

Expedieras till

Kommunstyrelsen

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2026-05-06

Diarienummer
TEN «Databas» 00325/2025

Andreas Svendsen
Hållbarhetsstrateg

Tekniska nämnden

Uppdrag: Utveckla ett reviderat appendix till Avfallsplan

Förslag till beslut

Tekniska nämndens förslag till kommunstyrelsen
Kommunstyrelsen förklarar uppdraget till tekniska nämnden att utveckla ett reviderat appendix till Avfallsplan avslutat.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade den 22 oktober 2025, § 261 att ge tekniska nämnden i uppdrag att utveckla ett reviderat appendix till Avfallsplan med tydlig beskrivning av stadens rådighet, aktiviteter med störst effekt i förhållande till insats samt kopplingar till målsättningar i Ramverk ekologisk hållbarhet.

Appendixet tydliggör kommunens rådighet och prioriterar de åtgärder som bedöms ge störst effekt. Störst rådighet finns inom den egna organisationen, där exempelvis upphandling och återbruk kan styras direkt och ge betydande klimat- och kostnadseffekter. Rådigheten är mer begränsad gällande hushållens avfall, där påverkan främst sker genom information, infrastruktur och ekonomiska incitament. Kommunen har samtidigt god rådighet över insamlingssystem, vilket möjliggör åtgärder som underlättar återbruk. Aktiviteterna kopplade mot kommunens egna verksamheter inom förebyggande och återanvändning innebär över lag stor förväntad effekt medan påverkan mot invånare generellt bedöms ha medelgod effekt.

Bakgrund

Kommunstyrelsen godkände den 4 december 2024, § 270 återrapporteringen av uppdraget om tydligare styrning för bättre effekt på miljö- och klimatområdet. Kommunstyrelsen beslutade också att ge den biträdande stadsdirektören i uppdrag att samordna arbetet med att revidera och anpassa följande styrdokument: Naturvårdsplan, Grönplan, Avfallsplan, Energiplan och Mobilitetsplan. Syftet var att styrdokumenten ska gå i linje med den föreslagna strukturen för det ekologiska ramverket. Arbetet har utmynnat i fem så kallade appendix till de aktuella styrdokumenten där de beskriver hur varje styrdokument bidrar till de två övergripande miljömålen; klimatmål och biologisk mångfald. Tonvikten ligger i första hand på direkta samband med fokus på planens effekter och på interna faktorer som kommunen har rådighet över. Appendixen gäller för nu gällande styrdokument med undantag för Naturvårdsstrategin som är under beredning. Vid revidering av styrdokumenten ska också appendixen revideras.

Ekonomi

Ärendet innebär inga ekonomiska konsekvenser, utöver beslutad ram.

Bedömning

Den regionala avfallsplanen ”Göteborgsregionen minskar avfallet” utgör ett strategiskt styrdokument med tydlig förankring i både nationella miljömål och Europeiska unionens avfallshierarki. Planens inriktning att förebygga avfall, öka återanvändning och främja cirkulär ekonomi ligger i linje med gällande lagstiftning och politiska styrdokument på såväl EU som nationell nivå. ”Appendix: Avfallsplan Göteborgsregionen minskar avfallet” belyser de delar där Mölndals stad har rådighet samt aktiviteter där effekten bedöms störst i förhållande till insatser vilket även konkret kopplas till ramverket för ekologisk hållbarhet och delen kring minskad klimatpåverkan.
Ur ett juridiskt perspektiv innebär den utveckling som sker inom EU att ansvaret för avfall i ökande grad flyttas från kommunal hantering till producenter och marknad, genom krav på produktdesign, livslängd och återanvändbarhet. Samtidigt kvarstår kommunens ansvar för att hantera avfall och informera invånare om avfallsförebyggande åtgärder. Det innebär även att kommunen behöver anpassa sina arbetssätt till förändrade regelverk, till exempel genom att integrera cirkulära krav i upphandlingar.

Kostnaderna för traditionell avfallshantering förväntas öka över tid, till följd av skärpta miljökrav, teknikutveckling och förändrad lagstiftning. Ett ökat fokus på avfallsförebyggande åtgärder och återbruk innebär inte bara att det är miljömässigt motiverat utan även ekonomiskt nödvändigt. Genom att minska avfallsmängder och förlänga livslängden på produkter kan kommunen på sikt reducera både avfalls- och inköpskostnader.

Kommunen har betydande rådighet inom den egna organisationen. Genom strategisk upphandling kan det ställas krav som påverkar hela produktens livscykel, från design till återtag. Detta bedöms ge stor effekt, då offentlig sektor är en stor aktör på marknaden. Vidare har kommunen goda möjligheter att utveckla interna system för återbruk. Bedömningen är att sådana åtgärder kan ge klimatnytta genom minskade utsläpp kopplade till nyproduktion, samt ekonomiska besparingar.

När det gäller hushållens avfall är kommunens direkta rådighet mer begränsad. Det finns effektiva styrmedel i form av information, tillgänglig infrastruktur för delningsekonomi och ökat återbruk och ekonomiska incitament genom aktiv styrning av renhållningstaxan. Bedömningen är att dessa åtgärder sammantaget kan ge en medelhög effekt över tid.

Avseende återbruk utanför den egna organisationen har kommunen relativt god rådighet över insamlingssystem. Genom att göra det enkelt för invånare att lämna produkter till återanvändning, exempelvis via fastighetsnära insamling och tydlig information, kan beteendeförändringar främjas. Förvaltningen bedömer att detta område har potential att ge medel till stor

effekt, särskilt på längre sikt när nya system blivit etablerade och mer kända av samhället.

Beslutsunderlag

Stadsserviceförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 6 maj 2026.
Appendix: Avfallsplan Göteborgsregionen minskar avfallet daterad 6 maj 2026.

Expedieras till

Kommunstyrelsen

Elin Rosenberg Elebring
Förvaltningschef

Bengt Hillemyr
Enhetschef för Planering

2026-05-06

Appendix: Avfallsplan Göteborgsregionen minskar avfallet

Den regionala avfallsplanen, Göteborgsregionen minskar avfallet, är ett strategiskt dokument som tagits fram av Göteborgsregionen i samarbete med medlemskommunerna. Planen syftar framför allt till att minska avfallsmängderna, öka återanvändningen och bidra till en mer cirkulär ekonomi. Den utgår från både nationella miljömål och EU:s avfallshierarki, där förebyggande av avfall är högst prioriterat följt av återbruk och därefter materialåtervinning och slutligen energiåtervinning och deponering. Avfallsplanen har som basår 2020 men med bakgrund i pandemin räknas avfallets startvärden baserat på 2019 års siffror.

Den regionala avfallsplanen i Göteborgsregionen och målen från Europeiska unionen (EU) hänger nära samman genom deras gemensamma fokus på att skapa en cirkulär ekonomi. EU:s övergripande vision är att resurser ska användas så länge som möjligt, där avfall förebyggs och material hålls kvar i kretsloppet. Den regionala avfallsplanen omsätter denna vision till konkreta åtgärder på lokal nivå. 2030 ska målen vara uppnådda.

Statistik och offentliga rapporter visar på att kostnaderna för avfallshantering fortsätter att öka betydligt mer än allmän prisutveckling (KPI). Kommunerna och branschen planerar för ny teknik, fler styrmedel för återanvändning och materialåtervinning, högre miljökrav och förändrade lagkrav vilket sannolikt innebär fortsatt dyrare avfallstaxa framöver. Det innebär att konventionell avfallshantering med fokus på energiåtervinning och i bästa fall materialåtervinning blir allt dyrare framöver för samhället, kommunen och dess invånare.

Avfallsplanens koppling till ramverk för ekologisk hållbarhet

Ramverket för ekologisk hållbarhet identifierar konsumtion som en sektor med stor klimatpåverkan med avseende på utsläpp av växthusgaser. En stor del av en produkts miljöbelastning, både lokalt, regionalt, nationellt och globalt, sker vid utvinning av råvaror, vid tillverkning av produkter samt vid transporter. Enligt

Besöksadress: Stadshuset, Göteborgsvägen 11–17 **Postadress:** Mölndals stad, 431 82 Mölndal
Telefon: 031-315 10 00 **E-post:** kontakt@molndal.se

Göteborgs Stads miljöspendanalys 2025 har byggnader, facility management (inkluderar bl.a. möbler och inredning), väg och mark störst klimatpåverkan, men även livsmedel och omsättningsvaror bidrar betydligt.

Mot denna bakgrund blir förebyggande av avfall en avgörande strategi för att minska klimatpåverkan. Genom att minska mängden avfall redan innan det uppstår – exempelvis genom bevarande, delning och återbruk kan resursanvändningen effektiviseras och klimatpåverkan reduceras. I avfallsplanen är det just förebyggande åtgärder och återbruk som bedöms ha störst effekt på koldioxidutsläppen.

Materialåtervinning är visserligen också viktig, men eftersom den redan är väl etablerad genom producentansvar och ytterligare stärks av kommande lagkrav på fastighetsnära insamling av förpackningar, ligger fokus främst på att minska avfallet vid källan och förlänga produkters livslängd.

En effektiv klimatomställning handlar därför inte bara om hur avfall hanteras, utan i hög grad om hur konsumtion kan minska och resurser användas mer cirkulärt från början.

Kommunens rådighet internt avfallsförebyggande

Avfallsplanens mål: Avfall från kommunens verksamheter ska minska med 40 procent per heltidsanställd

För att bidra till en cirkulär framtid i enlighet med EU:s mål och avfallsplanen kan kommunen ta fram och arbeta strukturerat inom sin egen organisation och integrera frågorna stadens ordinarie verksamheter.

Regeringen har tydligt indikerat att offentlig upphandling spelar en viktig roll i omställningen till cirkulär ekonomi. Det tydliggörs i den nationella upphandlingsstrategin men även via EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi.

Rådighet

Kommunen har en stor möjlighet att driva omställningen till cirkulär ekonomi genom att ställa krav i sina upphandlingar. Genom att använda upphandling strategiskt kan kommunen påverka både produktdesign, användning, återanvändning och återtag, i linje med riktlinjer från bl.a. Upphandlingsmyndigheten och Adda.

Förväntad effekt
Stor effekt. Genom att använda Upphandlingsmyndighetens material för cirkulär ekonomi kan kommunen inte bara förbättra miljö- och ekonomisk prestanda utan också påverka hela marknaden i en mer cirkulär riktning. Effekterna syns både i minskad klimatpåverkan samt i bättre ekonomi över tid med bakgrund i den stora volym det offentliga köper in varje verksamhetsår.

Kommunens rådighet internt återanvändning/återbruk

Avfallsplanens mål: Det ska finnas förutsättningar för kommunens verksamheter att återanvända produkter
Återanvändning/återbruk (att använda produkter och material igen istället för att köpa nytt) ger tydliga effekter både på minskad klimatpåverkan och ekonomi för kommuner. Detta gäller särskilt inom områden så som möbler, byggnation och inredning som tidigare påtalats. Detta stöds av vägledningar från Naturvårdsverket och Upphandlingsmyndigheten, som lyfter återbruk som en av de mest effektiva åtgärderna för minskad klimatpåverkan (CO2).

För att en kommun ska kunna arbeta strukturerat och i stor skala med återbruk av möbler, inredning och byggprodukter krävs ett långsiktigt och systematiskt angreppssätt där återbruk integreras i hela organisationen.

För att få systemet att fungera krävs också en väl fungerande organisation kring logistik, lagring och ansvarsfördelning. Uppföljning är en annan viktig del, där kommunen mäter både klimatnytta i form av minskade CO2-utsläpp och ekonomiska effekter, exempelvis genom minskade inköps- och avfallskostnader. Genom detta arbetssätt kan kommunen uppnå betydande effekter. Klimatpåverkan minskar eftersom behovet av nyproduktion reduceras, vilket är den största källan till utsläpp.

Rådighet
Kommunen har stor rådighet att återbruka produkter internt men även externt inom framför allt byggnation, möbler och inredning, eftersom den själv äger och ansvarar för många resurser i sina verksamheter. Kommunen kan själva besluta vilka produkter som ska återanvändas, hur de ska hanteras och vilka system som behövs för att underlätta återbruk. Detta omfattar exempelvis möbler från skolor och kontor, byggmaterial från renoveringar och inredning från offentliga lokaler. Många kommuner i Mölndals närhet men även längre bort har därför skapat återbrukshubbar eller centrala lager, där produkter samlas, inventeras och görs

tillgängliga för återanvändning inom olika förvaltningar.

Förväntad effekt
Stor effekt genom att bygga en struktur där både förutsättningar för återbruk finns samt att verksamheten efterlever inköp av återbruk av bland annat byggprodukter, möbler och inredning, minskar kommunen både klimatpåverkan och kostnader i kommunal verksamhet. Ekonomiskt ger återbruk lägre inköpskostnader, ~~och~~ minskade avfallskostnader och ökad grad av cirkuläritet i samhället.

Kommunens rådighet externt avfallsförebyggande

Avfallsplanens mål: Avfall från hushåll ska minska med 30 procent per invånare
Delningsekonomi är en central del av cirkulär ekonomi eftersom den gör att produkter används flera gånger i stället för att konsumtionen alltid leder till nyproduktion och avfall. Genom att dela, låna eller hyra kan produkter utnyttjas mer effektivt, vilket minskar avfallet, sparar pengar och minskar klimatpåverkan.

Rådighet
Kommunens rådighet över hushållens uppkomst av avfall är begränsad och kommunen kan inte direkt styra hur mycket avfall varje hushåll genererar. Däremot finns verktyg som kan påverka beteendet, bland annat via information, insamlingssystem, miljöstyrande avgiftsstrukturer och tillgång till tjänster för delningsekonomi och återbruk. Lagkravet om att ge hushållen information om avfallsförebyggande och förberedelse för återanvändning kan göra att fler blir medvetna om sina vanor och faktiskt nyttjar delningsekonomiska tjänster i allt högre grad.

Förväntad effekt
Medel-effekt med anledning av att infrastrukturen ska vara välplanerad, nå många hushåll och vara integrerad med andra hållbarhetsinsatser. Tillhörande informationsinsatser med bakgrund i material från naturvårdsverket skapar över tid en större andel väl utbildade invånare där konsumentmakten och kravställning på näringslivet och produkter ökar till förmån för smartare produkter med ökad hållbarhet och i kombination med ökad tjänstesektor och större andel delningsekonomi ger förutsättningar för att minska avfallsmängderna.

Kommunens rådighet externt återanvändning/återbruk

Avfallsplanens mål: Minst 20 procent av det grovavfall som kommunen samlar in ska förberedas för återanvändning

Avfallsplanens mål: Alla invånare ska ha fastighetsnära möjligheter att lämna produkter till återanvändning

Rådighet

Kommunens rådighet över invånares beteende kring återbruk och sortering på våra anläggningar är god, kommunen bestämmer enligt lag alltid behandlingsform på avfallet. Förvaltningen kan påverka beteendet och utförandet genom närvarande personal, information, fastighetsnära insamling, tillgång till återbruk med lättförståeliga och tydliga insamlingsanvisningar samt ekonomiska incitament enligt principen om att förorenaren får betala. Lagkravet om att informera invånarna ökar sannolikheten att fler deltar i återbruk och sortering.

Förväntad effekt

Medel till stor effekt med anledning av ~~a~~tt infrastrukturen är ny och det tar tid att etablera och få allmän kännedom om tjänsten med där tillhörande nytt beteende, men även att förvaltningen utför hämtningen fastighetsnära att en potentiellt stor ström av material inkommer denna väg. Är det lätt att göra rätt tenderar folk att göra enligt det önskade beteendet. Infrastrukturens enkelhet och personalens närvarande skapar således möjligheter för invånarna att göra mer rätt när det kommer till att öka återbruket.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 132

Diarienummer 00397/2026

Fastställande av Mölndals stads områdesarbete som kommunövergripande ansvar

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen remitterar följande förslag till samtliga nämnder och bolag, för ställningstagande:

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige fastställer områdesarbetet som ett kommunövergripande ansvar och att berörda nämnder och bolag, inom ramen för sina respektive uppdrag, ska bidra till områdesarbetet genom samverkan och insatser som stärker stadens samlade främjande och förebyggande arbete, i linje med den nya socialtjänstlagen.

Sammanfattning

Områdesarbetet i Mölndals stad har bedrivits i nära 30 år och utgör i dag en viktig resurs för trygghet, trivsel, lokal närvaro och samverkan mellan stadens förvaltningar, bolag och civilsamhälle. Arbetet finns i Balltorp, Bifrost, Lindome och Åby och innebär bland annat lokala mötesplatser och insatser, trygghetsvärdar, unga kommunutvecklare och samordnare. Kultur- och fritidsnämnden beslutade den 16 december 2025 § 114 att ge förvaltningen i uppdrag att göra en översyn av stadens områdesarbete och föreslå hur det kn utvecklas.

Utredningen visar att områdesarbetet har ett starkt stöd bland involverade aktörer och upplevs skapa mervärde genom närhet till invånarna, relationsskapande arbete och möjligheten till tidiga, förebyggande insatser. Rapporten rekommenderar att områdesarbetet fortsatt organiseras inom kultur- och fritidsförvaltningen, men att det stärks som en stadsgemensam infrastruktur snarare än enskild verksamhet. Särskilt lyfts behovet av tydligare taktisk styrning, gemensamma analys- och prioriteringsprocesser samt bättre förutsättningar för samverkan med andra förvaltningar och bolag, såsom Mölndalsbostäder och stadsserviceförvaltningen. Genom dessa åtgärder bedöms områdesarbetet kunna utvecklas till ett mer strategiskt verktyg för långsiktig social hållbarhet.

Kultur- och fritidsnämnden beslutade den 12 maj 2026 § 48 att föreslå kommunfullmäktige att fastställa områdesarbetet som kommunövergripande ansvar.

Stadsledningsförvaltningen har inget att erinra.

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 24 augusti 2026.
Protokollsutdrag kultur- och fritidsförvaltningen 2026-05-12, § 48.
Kultur- och fritidsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 15 april 2026.
Områdesarbete Mölndal: Fördjupad översyn, kultur- och fritidsförvaltningen 15 april 2026.
Protokollsutdrag kultur- och fritidsförvaltningen 2026-12-16, § 114.

Förslag under sammanträdet

Stefan Gustafsson (S), Merjem Maslo (M) och Kristina Körnung (S) föreslår bifall till stadsledningsförvaltningens förslag samt följande tillägg: att förslaget remitteras till samtliga nämnder och bolag i staden.

Elin Andersson (L) och Eric Nilsson (C) föreslår bifall till Stefan Gustafssons (S) med fleras förslag.

Beslutsgång

Ordföranden frågar först om stadsledningsförvaltningens förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Ordföranden frågar om Stefan Gustafssons (S), Merjem Maslos (M) och Kristina Körnungs (S) tilläggsförslag att förslaget remitteras till samtliga nämnder och bolag i staden kan antas och finner att så sker.

Expedieras till

Kultur- och fritidsnämnden, Mölndalsbostäder, social- och arbetsmarknadsnämnden, skolnämnden, vård- och omsorgsnämnden.

Stefan Ekenberg
Utredare

Kommunstyrelsen

Fastställande av Mölndals stads områdesarbete som kommunövergripande ansvar

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige fastställer områdesarbetet som ett kommunövergripande ansvar och att berörda nämnder och bolag, inom ramen för sina respektive uppdrag, ska bidra till områdesarbetet genom samverkan och insatser som stärker stadens samlade främjande och förebyggande arbete, i linje med den nya socialtjänstlagen.

Sammanfattning

Områdesarbetet i Mölndals stad har bedrivits i nära 30 år och utgör i dag en viktig resurs för trygghet, trivsel, lokal närvaro och samverkan mellan stadens förvaltningar, bolag och civilsamhälle. Arbetet finns i Balltorp, Bifrost, Lindome och Åby och innebär bland annat lokala mötesplatser och insatser, trygghetsvärdar, unga kommunutvecklare och samordnare. Kultur- och fritidsnämnden beslutade den 16 december 2025 § 114 att ge förvaltningen i uppdrag att göra en översyn av stadens områdesarbete och föreslå hur det kn utvecklas.

Utredningen visar att områdesarbetet har ett starkt stöd bland involverade aktörer och upplevs skapa mervärde genom närhet till invånarna, relationsskapande arbete och möjligheten till tidiga, förebyggande insatser. Rapporten rekommenderar att områdesarbetet fortsatt organiseras inom kultur- och fritidsförvaltningen, men att det stärks som en stadsgemensam infrastruktur snarare än enskild verksamhet. Särskilt lyfts behovet av tydligare taktisk styrning, gemensamma analys- och prioriteringsprocesser samt bättre förutsättningar för samverkan med andra förvaltningar och bolag, såsom Mölndalsbostäder och stadsserviceförvaltningen. Genom dessa åtgärder bedöms områdesarbetet kunna utvecklas till ett mer strategiskt verktyg för långsiktig social hållbarhet.

Kultur- och fritidsnämnden beslutade den 12 maj 2026 § 48 att föreslå kommunfullmäktige att fastställa områdesarbetet som kommunövergripande ansvar.

Stadsledningsförvaltningen har inget att erinra.

Stadsledningsförvaltningens bedömning

Stadsledningsförvaltningen har inget att erinra.

Ekonomi

Ärendet innebär initialt inga ekonomiska konsekvenser, utöver beslutad ram.

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse den 24 augusti 2026.

Kultur- och fritidsnämnden sammanträdesprotokoll den 12 maj 2026 § 48.

Kultur- och fritidsförvaltningens tjänsteskrivelse den 15 april 2026.

Områdesarbete Mölndal: Fördjupad översyn, kultur- och fritidsförvaltningen 15 april 2026.

Kultur- och fritidsnämnden, sammanträdesprotokoll den 16 december § 114.

Expedieras till

Kultur- och fritidsnämnden, Mölndalsbostäder, social- och arbetsmarknadsnämnden, skolnämnden, vård- och omsorgsnämnden.

Karl de Verdier
Biträdande stadsdirektör

Henriette de Maré
Chefsjurist

§ 48

Diarienummer 00127/2025

Områdesarbete Mölndal - översyn, nuläge och framtid

Beslut

Kultur- och fritidsnämnden beslutar att

- Godkänna rapporten om områdesarbetets nuläge, utvecklingsbehov och rekommendationer.

- Fastslå att områdesarbetet även fortsättningsvis ska vara organisatoriskt placerat inom kultur- och fritidsförvaltningen, med ett tydligare uppdrag som stadsgemensam infrastruktur för samverkan.

- Ge förvaltningen i uppdrag att, i samverkan med berörda förvaltningar och bolag, vidareutveckla den taktiska styrningen av områdesarbetet, i linje med rapportens rekommendationer, inklusive koppling till befintliga samordnings- och ledningsstrukturer.

- Beakta rapportens rekommendationer i det fortsatta arbetet med anpassning till ny socialtjänstlag, samt i kommande planering och budgetprocesser.

Kultur- och fritidsnämnden föreslår kommunstyrelsen besluta att

- Fastställa områdesarbetet som ett kommunövergripande ansvar och att berörda nämnder, inom ramen för sina respektive uppdrag, ska bidra till områdesarbetet genom samverkan och insatser som stärker stadens samlade främjande och förebyggande arbete, i linje med den nya socialtjänstlagen.

Kultur- och fritidsnämnden föreslår Kommunfullmäktige besluta att

- Fastställa områdesarbetet som ett kommunövergripande ansvar och att berörda nämnder och bolag, inom ramen för sina respektive uppdrag, ska bidra till områdesarbetet genom samverkan och insatser som stärker stadens samlade främjande och förebyggande arbete, i linje med den nya socialtjänstlagen.

Sammanfattning

Områdesarbetet i Mölndals stad har bedrivits i nära 30 år och utgör i dag en viktig resurs för trygghet, lokal närvaro och samverkan mellan stadens förvaltningar, bolag och civilsamhälle. Utredningen visar att områdesarbetet har ett starkt stöd bland involverade aktörer och upplevs skapa mervärde genom närhet till invånarna, relationsskapande arbete och möjligheten till tidiga, förebyggande insatser.

Samtidigt konstateras att områdesarbetet i dag främst används operativt och lokalt. Den strategiska nyttan tas inte fullt ut tillvara på grund av otydligt syfte, begränsad styrning och brist på en tydlig taktisk nivå mellan stadens övergripande mål och de lokala insatserna. Arbetet är också i hög grad personberoende och strukturerna skiljer sig åt mellan olika områden, vilket försvårar likvärdighet och långsiktighet.

Rapporten rekommenderar att områdesarbetet fortsatt organiseras inom kultur- och fritidsförvaltningen, men att det stärks som en stadsgemensam infrastruktur snarare än enskild verksamhet. Särskilt lyfts behovet av tydligare taktisk styrning, gemensamma analys- och prioriteringsprocesser samt bättre förutsättningar för samverkan med andra förvaltningar och bolag, såsom Mölndalsbostäder och stadsserviceförvaltningen. Genom dessa åtgärder bedöms

områdesarbetet kunna utvecklas till ett mer strategiskt verktyg för långsiktig social hållbarhet, i linje med stadens mål och den nya socialtjänstlagen.

Beslutsunderlag

Kultur- och fritidsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 15 april 2026.
Kultur- och fritidsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 25 november 2025.
Rapport Fördjupad översyn av områdesarbete Mölndal daterad 15 april 2026.
Kultur- och fritidsnämnden protokollsutdrag 2025-12-16 § 114.
Rapport Översyn av områdesarbete Mölndal Oktober-november daterad 25 november 2025.

Förslag under sammanträdet

Ingvar Paulsson (M) föreslår kultur- och fritidsnämnden besluta att godkänna förvaltningens förslag till beslut med tillägget att föreslå Kommunfullmäktige besluta att fastställa områdesarbetet som ett kommunövergripande ansvar och att berörda nämnder och bolag, inom ramen för sina respektive uppdrag, ska bidra till områdesarbetet genom samverkan och insatser som stärker stadens samlade främjande och förebyggande arbete, i linje med den nya socialtjänstlagen.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om Ingvar Paulssons (M) förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Ordföranden frågar om Ingvar Paulssons (M) tilläggsförslag kan antas och finner att så sker.

Expedieras till

Styrelsen för Mölndalsbostäder AB, social- och arbetsmarknadsförvaltningen, vård- och omsorgsförvaltningen, utbildningsförvaltningen, skolförvaltningen, kommunstyrelsen, Kommunfullmäktige.

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2026-04-15

Dnr
KFN 00127/2025

Madeleine Nilsson
Utvecklingsstrateg

Kultur- och fritidsnämnden

Områdesarbete Mölndal – fördjupad översyn

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden beslutar att

- Godkänna rapporten om områdesarbetets nuläge, utvecklingsbehov och rekommendationer.
- Fastslå att områdesarbetet även fortsättningsvis ska vara organisatoriskt placerat inom kultur- och fritidsförvaltningen, med ett tydligare uppdrag som stadsgemensam infrastruktur för samverkan.
- Ge förvaltningen i uppdrag att, i samverkan med berörda förvaltningar och bolag, vidareutveckla den taktiska styrningen av områdesarbetet, i linje med rapportens rekommendationer, inklusive koppling till befintliga samordnings- och ledningsstrukturer.
- Beakta rapportens rekommendationer i det fortsatta arbetet med anpassning till ny socialtjänstlag, samt i kommande planering och budgetprocesser.

Kultur- och fritidsnämnden föreslår Kommunstyrelsen besluta att

- fastställa områdesarbetet som ett kommunövergripande ansvar och att berörda nämnder, inom ramen för sina respektive uppdrag, ska bidra till områdesarbetet genom samverkan och insatser som stärker stadens samlade främjande och förebyggande arbete, i linje med den nya socialtjänstlagen.

Sammanfattning

Områdesarbetet i Mölndals stad har bedrivits i nära 30 år och utgör i dag en viktig resurs för trygghet, lokal närvaro och samverkan mellan stadens förvaltningar, bolag och civilsamhälle. Utredningen visar att områdesarbetet har ett starkt stöd bland involverade aktörer och upplevs skapa mervärde genom närhet till invånarna, relationsskapande arbete och möjligheten till tidiga, förebyggande insatser.

Samtidigt konstateras att områdesarbetet i dag främst används operativt och lokalt. Den strategiska nyttan tas inte fullt ut tillvara på grund av otydligt syfte, begränsad styrning och brist på en tydlig taktisk nivå mellan stadens övergripande mål och de lokala insatserna. Arbetet är också i hög grad personberoende och strukturerna skiljer sig åt mellan olika områden, vilket försvårar likvärdighet och långsiktighet.

Rapporten rekommenderar att områdesarbetet fortsatt organiseras inom kultur- och fritidsförvaltningen, men att det stärks som en stadsgemensam infrastruktur snarare än enskild verksamhet. Särskilt lyfts behovet av tydligare taktisk styrning, gemensamma analys- och prioriteringsprocesser samt bättre förutsättningar för samverkan med andra förvaltningar och bolag, såsom Mölndalsbostäder och stadsserviceförvaltningen. Genom dessa åtgärder bedöms områdesarbetet kunna utvecklas till ett mer strategiskt verktyg för långsiktig social hållbarhet, i linje med stadens mål och den nya socialtjänstlagen.

Bakgrund

Kultur- och fritidsnämnden gav hösten 2025 i uppdrag att se över stadens områdesarbete och föreslå hur det kan utvecklas.

Resultatet visar att områdesarbete Mölndal uppskattas som en viktig mötesplats som stärker samverkan, tillit och tidiga förebyggande insatser.

Områdesarbetet bedrivs i dag i fyra geografiska områden: Balltorp, Bifrost, Lindome och Åby. Arbetet har vuxit fram med liknande grundidé men med olika lokala former och förutsättningar. Arbetet bedöms fungera väl på verksamhetsnivå men i takt med förändrade samhällsutmaningar, ökat fokus på förebyggande arbete samt införandet av en ny socialtjänstlag har behovet av en mer sammanhållen och strategiskt förankrad struktur för områdesarbetet blivit tydligare.

Kultur- och fritidsnämnden beslutade den 16 december 2025 att ge förvaltningen i uppdrag att genomföra en fördjupad översyn av områdesarbetet i Mölndals stad. Uppdraget syftade till att, genom en medskapande process, tydliggöra stadens gemensamma vision för områdesarbetet som en trygghetsskapande och förebyggande infrastruktur samt att lämna förslag på en långsiktigt hållbar organisering, styrning och finansiering.

Utredningen har genomförts genom intervjuer och dialoger med representanter från berörda förvaltningar, kommunala bolag och samordnare, samt genom workshops med chefer och utvecklingsfunktioner. Befintliga uppföljningar, analyser och styrdokument har också legat till grund för arbetet.

Ekonomi

Ärendet innebär initialt inga ekonomiska konsekvenser, utöver beslutad ram.

Beslutsunderlag

Kultur- och fritidsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 15 april 2026.
Kultur- och fritidsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 25 november 2025.
Rapport Fördjupad översyn av områdesarbete Mölndal daterad 15 april 2026.
Kultur- och fritidsnämnden protokollsutdrag 2025-12-16 § 114.

Rapport Översyn av områdesarbete Mölndal Oktober-november daterad 25 november 2025.

Expedieras till

Styrelsen för Möndalsbostäder AB, social- och arbetsmarknadsförvaltningen, vård- och omsorgsförvaltningen, utbildningsförvaltningen, skolförvaltningen, Kommunstyrelsen.

Eva Sundberg	Mats Nygaard
Tillförordnad förvaltningschef	Verksamhetschef

Områdesarbete Mölndal – fördjupad översyn

Kultur- och fritidsförvaltningen 260415
Utredare Madeleine Nilsson och Mattias Norling (SLF)

Innehåll

- Bakgrund och sammanhang
- Iakttagelser i utredningen
  - Omvärld och styrning
  - Nuläge
  - Möjlig väg framåt
- Rekommendationer

Bakgrund och sammanhang

Uppdrag och genomförande

Från KFN 251216

Områdesarbete Mölndal - översyn, nuläge och framtid

Beslut

- Kultur- och fritidsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att genomföra ett kompletterande uppdrag för att fördjupa översynen av områdesarbetet genom en medskapande process tillsammans med berörda aktörer. Uppdraget ska samordnas med övrigt utvecklings- och analysarbete i staden som berör områdesarbetet.
- Syftet med uppdraget är att tydliggöra Mölndals stads gemensamma vision för områdesarbetet som en trygghetsskapande infrastruktur samt att ta fram förslag på en långsiktigt hållbar organisering, mandat och finansiering.
- Fördjupad översyn och förslag ska redovisas för kultur- och fritidsnämnden för beslut vid sammanträdet den 12 maj 2026.

Genomförande

- Samtal med representanter från:
  - Mölndalsbostäder
  - Förbo
  - Stadsserviceförvaltningen
- Samtal med enhetschef
- Samtal med områdessamordnarna
- Samtal med utvecklingsledare folkhälsa
- Samtal med utvecklingsledare SAF
- Workshop med representanter (främst verksamhetschefer) från VOF, SAF, KFF, UTF, SKF, SLF
- Övrig insamling och inläsning av befintlig dokumentation

Områdesarbetet

- Funnits i en eller annan form i snart 30 år
- Idag finns det områdesarbete i fyra geografiska områden (Balltorp, Bifrost, Lindome och Åby)
- Samma grund men lite olika förutsättningar och former

KOMPONENTER

LOKALA SAMVERKANSFORUM

Aktörer inom offentlig verksamhet och civilsamhälle samarbetar, strategiskt och operativt.

LOKAL SAMORDNARE

Koordinerar insatser och främjar samverkan mellan invånare och aktörer.

LOKALA UNGA KOMMUNUTVECKLARE

Unga i gymnasieålder arbetar tillsammans i och med sitt lokalsamhälle för trygghet, trivsel och demokrati.

LOKAL LÄGESBILD

Kontinuerlig analys av trygghet, trivsel och demokrati på lokal nivå. Den lokala lägesbilden ligger till grund för lokala prioriteringar.

LOKAL MÖTESPLATS OCH LOKALA INSATSER

Tillgängliga platser och medskapande insatser där invånare kan träffas, få stöd, delta i aktiviteter och dialoger.

LOKALA TRYGGHETSVÄRDAR

Arvoderade vuxna är kontinuerligt närvarande i området för att stärka trygghet och sammanhållning.

VISION

En gemensam infrastruktur för hela kommunen

- Områdesarbetet är en bärande kommunal infrastruktur som kan nyttjas av samtliga förvaltningar för att nå invånare, samordna insatser och omsätta beslut i praktiken.

Lokal närvaro skapar träffsäkerhet

- Genom permanent lokal närvaro och fördjupad lokalkännedom ökar kvaliteten i analyser, prioriteringar och insatser - tidigt och förebyggande snarare än reaktivt.

Samordning ger bättre effekt

- Områdesarbetet möjliggör samverkan över förvaltningsgränser och med lokala aktörer, vilket minskar dubbelarbete och stärker kommunens samlade genomförandekraft.

Delaktighet ger legitimitet

- Strukturerad dialog och medskapande med invånare stärker förtroendet för kommunen och ökar acceptansen för både sociala och fysiska förändringar.

Social hållbarhet är en gemensam effekt

- Trygghet, folkhälsa och jämlikhet uppnås genom långsiktiga relationer och helhetsperspektiv - inte genom isolerade projekt.

Långsiktighet är en förutsättning

- Tydligt mandat, stabil finansiering och kontinuitet över tid är avgörande för att infrastrukturen ska fungera och skapa värde för hela kommunkoncernen.

Tidigare gjord uppföljning (höst 2025)

- **Genomfördes av KFF**
- **Representanter från respektive samverkande verksamhet har tillfrågats om arbetet (enkät)**

Reflektioner från utvärderingen

- Det verkar finnas potential att fördjupa arbetet i dom områden där det idag finns lokal och samordnare
- Samtidigt en uppfattning om att samverkans- och infrastrukturen för områdesarbete skulle kunna spridas till fler bostadsområden
- Många svarande upplever sig kunna bidra med resurser både i form av lokaler och personal
- En önskan om en mer formaliserad ”styrstruktur” för områdesarbetet

lakttagelser i utredningen

Omvärld och styrning - sammanfattning

- Ny socialtjänstlag påverkar socialtjänstens förebyggande arbete och därmed samverkansytorna till områdesarbetet
- På strategisk nivå finns det en samordningsgrupp för social hållbarhet, knuten till Stadsdirektörens ledningsgrupp (SDLG)/Koncernledningruppen (KLG) och stadsdirektören
- Ledningsgrupp för barn och unga finns också, som på verksamhetsnivå kan utöka samverkan (nyligen också beslutat att införa en ledningsgrupp för vuxna)

Nya socialtjänstlagen – gällande från 1juli 2025

Från GR - Göteborgsregionen

Den nya socialtjänstlagen innehåller många delar som stärker det sociala arbetet och har fokus på prioritering, organisering och resurssättning. Lagen bygger på fem viktiga områden som skapar förutsättningar för en hållbar socialtjänst. De fem områdena är **förebyggande, lätt tillgänglig**, **övergripande planering**, **kunskapsbaserad socialtjänst** och **insatser till enskilda**. De fem områdena bildar en helhet, är beroende av och förutsätter varandra.

Den nya socialtjänstlagen syftar till att stärka det sociala arbetet. En hållbar socialtjänst ska främja möjligheter till ett självständigt liv, ett värdigt liv och känsla av välbefinnande. Den enskilde ska kunna vara delaktig och uttrycka sina önskemål. Precis som i tidigare lagstiftning ska det finnas respekt för människors självbestämmande och integritet.

Från Intranätet

aktörer, exempelvis polisen och civilsamhället.

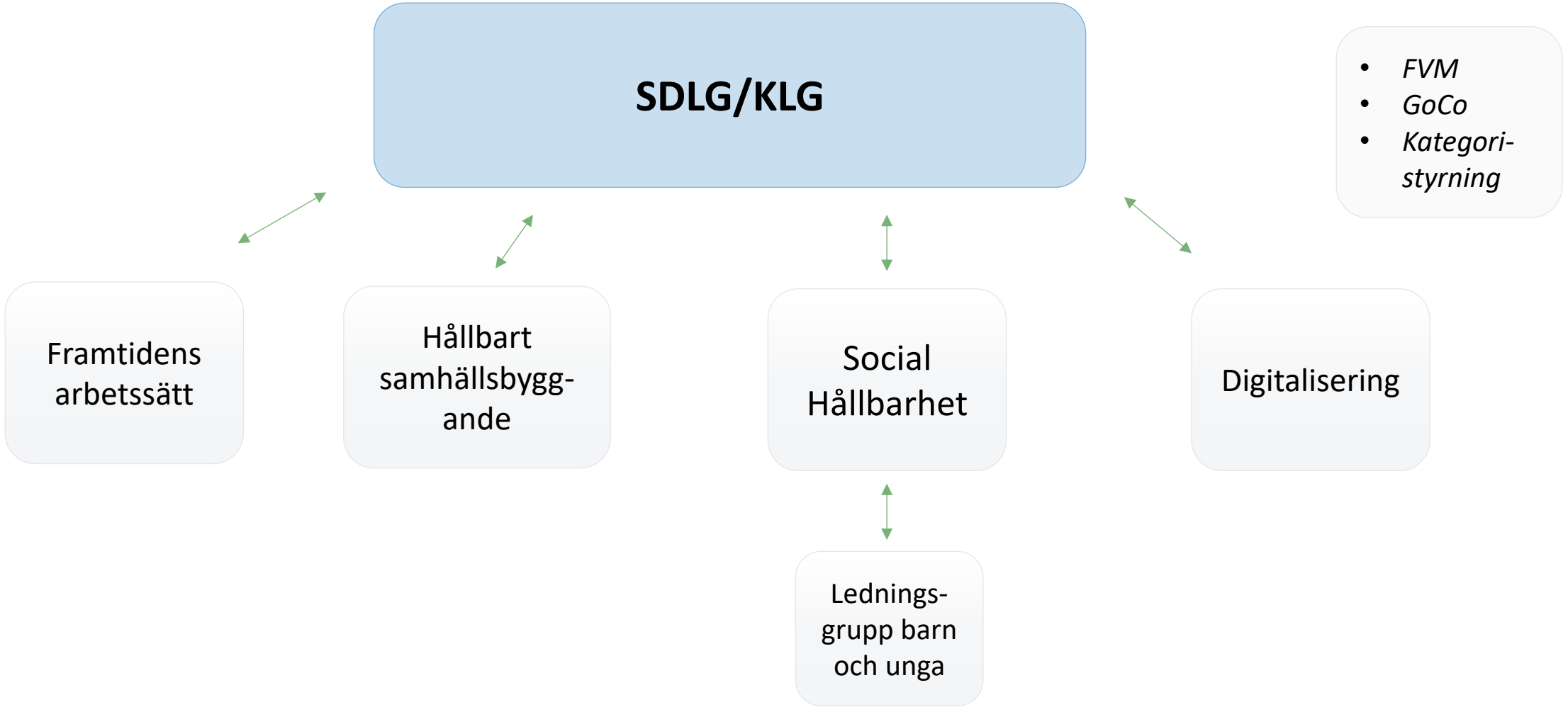
Tillgängligt och förebyggande

Den nya lagen ska göra att socialtjänsten blir mer lättillgänglig och arbetet ska i högre grad än idag ha fokus på tidiga och förebyggande insatser. Den nya lagen innebär även att socialtjänsten ska arbeta mer kunskapsbaserat, vilket innebär att arbetet ska vila på vetenskap och beprövad erfarenhet. Socialtjänsten ska även bli mer jämlik och jämställd.

Stadens styrgrupp för social hållbarhet har fått i uppdrag att hålla ihop de delar av omställningen som kräver samarbete över förvaltningsgränser.

Mer info och frågor

Struktur SDLG/KLG – Styr-/samordningsgrupper

Samordningsgrupp social hållbarhet - övergripande uppdrag och uppgifter

- Samordningsgruppen sammankallas av förvaltningschef för SAF* och arbetar utifrån stadsdirektörens uppdrag. Deltagande är i övrigt biträdande stadsdirektör och förvaltningschefer från VOF*, SKF*, UTF* och KFF*. Övriga förvaltningschefer kan adjungeras in vid behov. Det finns processtöd från utvecklingsledare social hållbarhet
- Huvudfokus är planering, samordning och uppföljning av aktiviteter inom ramen för styrgruppens område och målsamordning av KF-målen.

Övriga ansvar:

- Effektuppföljning av aktiviteter/satsningar
- Analys av gruppens område
- Ekonomi och gemensamma satsningar över förvaltningar/områden
- Beredning, framtagande av förslag m.m. Genomförs med befintliga medel alt. förslag utifrån ny budgetprocess

* SAF – Social- och arbetsmarknadsförvaltningen, VOF – Vård- och omsorgsförvaltningen, SKF – Skolförvaltningen, UTF – utbildningsförvaltningen, KFF – kultur- och fritidsförvaltningen

Ledningsgrupp barn och unga

Ledningsgrupp barn och unga:

- Arbetar på uppdrag av samordningsgrupp social hållbarhet
- Består av verksamhetschefer/enhetschefer eller motsvarande. Samt ekonom från SAF.
- Sammankallande är verksamhetschef från SKF
- Styrgruppen ger sitt mandat till ledningsgruppen att besluta om satsningar (aktiviteter och fördelning av resurser) sinsemellan.
- Ledningsgruppen beaktar helheten med de tre perspektiven främjande, förebyggande och åtgärdande förhållningssätt.

Arbets-/analysgrupp:

- Består av verksamhetsutvecklare, utvecklingsledare eller motsvarande.
- Sammankallande från SAF.
- Följer resp. förvaltnings arbete, bidrar till synergier och har överblick över relevanta samarbeten och projekt som rapporterar till andra instanser.

Nuläge för områdesarbetet – sammanfattning (1/2)

Områdesarbetet har funnits under en relativt lång tid och varit en, i många delar, framgångsrik verksamhet.

Samtal med aktörer i kommunen visar att det finns ett starkt stöd för områdesarbetet. Det är något som anses främja kontakten med lokalsamhället och bidra till en möjlighet att möta medborgare med insatser på lokal nivå.

Ett tydligt dilemma när det gäller graden av formalisering – å ena sidan bör det vara en snabbfotad och föränderlig verksamhet, men samtidigt finns det en vilja att formalisera och tydliggöra mandat

Det finns också behov av att förankra områdesarbetet bättre hos en del aktörer som kan bidra till utveckling, inte minst Mölndalsbostäder och i någon mån stadsservice-förvaltningen

Nuläge för områdesarbetet – sammanfattning (2/2)

- Det finns en dubbelhet i om områdesarbetet är en fysisk plats eller en organisatorisk funktion för att bedriva insatser riktade till specifika grupper. Det är så att säga både en plats och verksamhet.
- Områdesarbetet är inte en infrastruktur för hela staden, det finns inte ett områdesarbete i kommunens alla delar och strukturen för områdesarbetet ser olika ut i de olika stadsdelarna där det finns. Därmed blir det svårare att permanenta insatser som ska komma alla kommuninvånare till del, på ett likvärdigt sätt.
- En annan utmaning handlar om att det finns en osäkerhet om hur insatser kan kanaliseras till områdesarbetet. Det kan handla om såväl bristande kännedom om möjligheterna områdesarbetet medger, kontaktvägar och förutsättningar för förberedelser m.m.
- Trots en relativt stabil grundfinansiering finns det en osäkerhet gällande lokalernas långsiktiga finansiering. Den nuvarande finansieringen knuten till Kultur- och fritidsmänden (KFN) täcker delar av lokalbehovet, samordnartjänster samt vissa delar av den verksamhet som bedrivs.

Mölndalsbostäder

- Samverkan mellan Mölndalsbostäder och områdesarbetet kännetecknas av engagemang, samsyn kring värdet av förebyggande arbete och ett praktiskt bidragande från bolagets sida. Bidragandet sker genom ekonomisk sponsring, egen närvaro i områdena och deltagande i aktiviteter som stärker trygghet, delaktighet och social hållbarhet. Områdesarbetet upplevs som en central resurs för lokal närvaro, kunskap om boendes behov och möjlighet att nå grupper som bolaget annars har svårt att få kontakt med, särskilt ungdomar.

- Analysen visar dock att denna samverkan i huvudsak sker på operativ nivå och i hög grad är personberoende. Det saknas i dag tydliga strukturer för regelbunden återkoppling och gemensam prioritering. Detta innebär att områdesarbetets potential som strategiskt stöd till bolagets kärnuppdrag, vilka definieras i såväl generella som specifika ägardirektiv, endast delvis tas tillvara.

- Områdesarbetet fungerar i praktiken som en viktig social infrastruktur – en arena för relationsskapande, tidiga signaler och trygghetsskapande insatser – men används främst som en plattform för enskilda aktiviteter snarare än som ett långsiktigt, kunskapsbärande verktyg. Samtidigt vittnar Mölndalsbostäder om att man står inför utmaningar som minskad egen närvaro i områdena och ökade krav på förebyggande arbete, vilket gör denna infrastruktur allt mer relevant.

- Den samlade bedömningen är att samverkan mellan Mölndalsbostäder och områdesarbetet har stor utvecklingspotential utan att nödvändigtvis kräva ökade resurser. Genom tydligare ansvarsfördelning, mer formaliserad samverkan och en starkare koppling till bolagets kärnuppdrag kan områdesarbetet bli ett mer strategiskt stöd i arbetet med trygghet, social hållbarhet och långsiktig områdesutveckling – till nytta för både bolaget och staden som helhet.

förbo

” Jag vill skicka med att varför vi är engagerade, och det är ju för att vi ser en vinning i det. Jag tror att vi hade förlorat väldigt mycket, som stad och våra medborgare, om vi hade slutat med det. Det områdesnära arbetet är det som jag tror gör skillnad. Man kan sitta på ett kontor och bestämma väldigt mycket. Men om man inte har anknytning ute i området då kommer man inte få kontakter med medborgarna heller och då blir det svårt att varken stötta men också få förtroendet att få med sig dem.”

MÖLNDALS STAD

Områdesarbetet är värdefullt och nödvändigt för trygghet, samverkan och lokal närvaro, men används idag främst operativt och lokalt. Den strategiska nyttan tas inte fullt ut på grund av otydligt syfte, brist på styrning, mandat och resurser. Resultatet blir stor personberoende variation mellan områden och begränsad långsiktig effekt.

Behåll områdesarbetet nära medborgarna – men stärk det uppifrån.
Med tydlig styrning, resurser och struktur kan områdesarbetet gå från ett viktigt samverk-ansforum till ett strategiskt verktyg för faktisk, långsiktig förändring.

Förslag på utveckling:

1. Tydlig strategisk styrning
   - Klargör syfte, mål och prioriterade målgrupper.
2. Gemensam struktur
   - Basuppställning av aktörer i alla områden med tydliga mandat
3. Ekonomiska förutsättningar
   - Stadsgemensam budget kopplad till uppdrag och mål.
4. Bättre lägesbilder
   - Enhetlig, strukturerad metod (BRÅ-inspirerad).
   - Underlag inför möten – mindre informationsrunda, mer analys
5. Kompetens och lärande
   - Gemensam grundutbildning för deltagare.
   - Årligt erfarenhetsutbyte mellan områden.
6. Tidig koppling till stadsutveckling
   - Använd områdesarbetet tidigt vid planering och byggande.

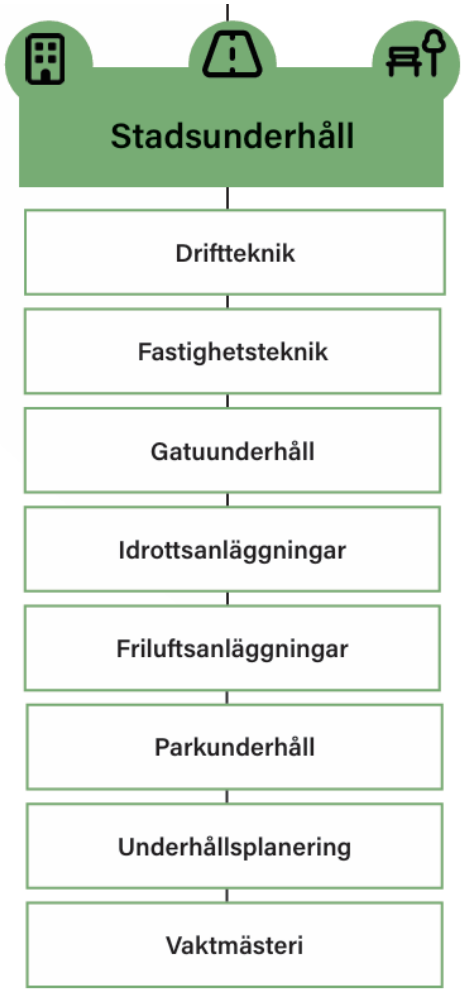
Stadsserviceförvaltningen

- **Områdesarbetet som underutnyttjad resurs**
  Finns potential att spela en större roll som kunskapsbärare som kompletterande perspektiv i planering, samråd och tekniska frågor. Upplever dock att de inte fullt ut känner till områdesarbetets kompetens och möjligheter.

- **Samverkan sker främst punktvis**
  Samverkan mellan områdesarbete, samhällsbyggnad och teknisk förvaltning finns redan, men är i huvudsak tillfällig och kopplad till enskilda projekt eller förändringar. Den är sällan kontinuerlig eller systematiserad. Det saknas gemensamma forum, långsiktiga strukturer och löpande delade lägesbilder, vilket begränsar effekten av samverkan.

- **Olika uppdrag begränsar samverkan**
  Tekniska och samhällsbyggande verksamheter arbetar främst projektdrivet och har begränsat utrymme för löpande lokala aktiviteter. Detta gör att de inte fullt ut kan integreras i områdesarbetets vardag, även om deras arbete i praktiken innehåller många sociala och trygghetsskapande värden.

- **Störst potential i tidiga skeden**
  Den största möjligheten till fördjupad samverkan bedöms finnas i tidiga skeden av planering och gestaltning. Här kan områdesarbetets lokala kunskap bidra till tryggare miljöer, bättre anpassning till lokala behov och minskade framtida problem som skadegörelse och otrygghet. Tidig samverkan ses som både effektiv och kostnadsbesparande på sikt.

Förvaltningsövergripande workshop (KFF, SAF, SKF, SLF, UTF, VOF)

Workshopen genomfördes med verksamhetschefer och enhetschefer i syfte att tydliggöra Mölndals stads gemensamma bild av områdesarbetet – både vad gäller innehåll, prioriteringar samt hur arbetet bör styras, ledas och organiseras långsiktigt.

- Gruppen var överens om att områdesarbetet **bör prioriteras som verktyg i förhållande till nya SoL.**
- Gällande organisering av själva verksamheten ansåg man den är **rätt organiserad** på KFF, men **ett större sammanhang i samverkan krävs** för att komma till sin rätt.
- När det gäller frågan om formalisering av arbetet var det delade åsikter om det ska vara en mindre formaliserad och snabbfotad verksamhet eller en tydligare struktur med mandatfördelning. Detta sätter fingret på **utmaningen att vara både för det lokala behovet och en ”infrastruktur” för stadengemensamma insatser.**
- Gällande styrning och ledning av områdesarbetet som en stadenövergipande struktur betonades **behovet av en tydligare taktisk nivå,** med gemensamma forum, tydligare mandat **och bättre stödfunktioner** (exempelvis processtöd, kommunikation och ekonomi).
- Det lyftes också att styrning för vuxna målgrupper behöver stärkas motsvarande strukturer som finns för barn och unga, samt att **mötesformer bör utvecklas för att möjliggöra verklig dialog och gemensamma prioriteringar**.

Föreslagna utvecklingsområden från chefer vid workshop

Workshopen genomfördes med verksamhetschefer och enhetschefer i syfte att tydliggöra Mölndals stads gemensamma bild av områdesarbetet – både vad gäller innehåll, prioriteringar samt hur arbetet bör styras, ledas och organiseras långsiktigt.

- Deltagarna identifierade möjliga aktiviteter, resurser och utvecklingsbehov inom områdena:
  - **Barn och unga**, med betoning på tidig upptäckt och skolan som arena
  - **Äldre**, med fokus på lokala knutpunkter och fler friska år
  - **Sysselsättning och lokala jobb**, genom samverkan med bolag, sociala företag, praktik och volontärinsatser
  - **Trygghet och civil beredskap**, exempelvis trygghetsvandringar, lokala noder och beredskapsinsatser
- Flera kompletterande perspektiv lyftes, bland annat behovet av att arbeta mer med vuxna socialt utsatta, psykisk ohälsa och sociala aspekter av den fysiska miljön.
- Förslag som diskuterades var mobilt områdesarbete, dialogsocionomer, bättre nyttjande av lokaler, mer kreativa sätt att använda resurser samt stärkt koppling mellan områdesarbete och analys/lägesbilder.

Analysarbete görs på flera nivåer idag

- Att prioritera utifrån prognoser och analyser är viktigt när resurserna är begränsade och behoven stora, därför finns det på flera olika nivåer behov av att analysera utvecklingen i kommunen.
- I beslut och anvisning om ledningsgrupp barn och unga tillsattes en arbets- och analysgrupp bestående av verksamhetsutvecklare med flera funktioner. Gruppen ska bidra med kunskap om möjliga synergieffekter i olika satsningar som leder till minskat dubbelarbete, kortare processer och bättre samlat arbete samt ha övergripande kunskap om andra samarbetssatsningar.
- Inom ramen för områdesarbetet tas lokala lägesbilder, behovsanalyser och uppföljningar fram, som ligger till grund för lokala prioriteringar.
- Inom ramen för det brottsförebyggande arbetet tas det också fram analyser på kommunal nivå.
- Det finns därmed goda förutsättningar att samla dessa funktioner för att samordna de lokala bilderna med övergripande frågeställningar och behov samt skapa en gemensam arena för prognoser och analyser på flera nivåer.

Det främjande och förebyggande arbetet hänger samman med områdesarbetet

I januari genomfördes en workshop med samordningsgruppen för social hållbarhet och syftet var att identifiera och utveckla målbilder för det kommungemensamma arbetet med fokus på främjande och förebyggande arbete. Punkterna nedan beskriver insatser och utvecklingsområden som behöver vara i fokus framåt.

- Styra och leda med kommunperspektiv:
  - Gemensam analysbild
  - Organisera samverkan utifrån åldrar och livsspår

- Samlat och förebyggande arbete
  - Hitta fler vägar att nå invånare i tidigt skede
  - Samlokalisera och samfinansiera
  - Samspel mellan olika kompetenser med tydlig rollfördelning

- Lätt tillgängligt stöd för fler invånare:
  - Arbeta där invånare finns och bygg förtroende
  - Dela arenor och resurser mellan förvaltningar
  - Lär av andra aktörer för att nå fler

- Vad kan vi göra för att bättre utgå från invånarnas perspektiv
  - Involvera invånare i planering och utveckling
  - Anpassa stöd och info efter olika målgrupper

Möjlig utveckling för områdesarbetet

- På en kommunövergripande nivå är det tydligt att många ambitioner passar bra in i områdesarbetet, att jobba nära invånarna, samlokalisera och samfinansiera m.m. är alla exempel där områdesarbetet kan vara en pusselbit i det framtida arbetet
- Det finns också gott om exempel på konkreta insatser som det behövs mer av. Men det kräver en högre grad av samverkan mellan resurser från olika förvaltningar
- Idag saknas den taktiska nivån i styrningen av områdesarbetet vilket gör att det uppstår ett glapp mellan ambitioner och faktiska aktiviteter

Rekommendationer

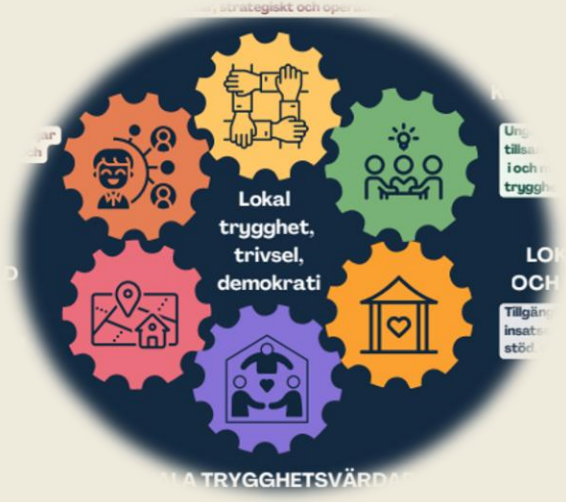
Områdesarbetet behöver utvecklas för att kunna fortsätta göra nytta på övergripande nivå – annars riskerar det att bli en ”kultur- och fritidsprodukt”

Behov kommunkoncernen

- Ökat fokus på förebyggande arbete
- Ökat samarbete mellan förvaltningar och bolag
- Begränsade resurser som kräver nya samarbetsformer

Behov i områdesarbetet

- Ett innehåll som är relevant för staden i stort
- En tydligare styrning av insatser som synliggör områdesarbetet som en pusselbit i stadens förebyggande arbete
- Ökad samverkan när det gäller aktiviteter inom områdesarbetet

Behov hos medborgarna

- Insatser behöver utgå från både lokala behov…
- …och behov som är gemensamma för invånargrupper i hela staden

Sammanfattande rekommendationer

- Behåll områdesarbetet inom KFN
- Stärk den taktiska nivån i styrningen av insatser
- Prioriteringar baserade på goda analyser
- Stärk arbetet med insatser och personella resurser snarare än ökad finansiering
- Arbeta för att bredda kunskapen om områdesarbetet

Behåll områdesarbetet inom KFN

Organiseringen av områdesarbetet inom kultur- och fritidsförvaltningen är bra. Möjligheterna till samverkan med andra aktörer bedöms vara lättare för en i sammanhanget ”neutral” förvaltning utan kopplingar till den ena eller andra lagstiftningen.

Att sätta en tydlig vision för områdesarbetet är utmanande eftersom själva syftet är att bidra till samverkan både med lokala aktörer och mellan förvaltningar och bolag i staden. Det pågår nu också stora förändringar i stadens sociala arbete i och med anpassningar till den nya socialtjänstlagen som framöver kommer att påverka förutsättningarna för arbetet.

Vad som behöver tydliggöras är flernivåstyrningen, från den strategiska till operativa nivån, och framför allt mellannivån – den taktiska styrningen. På så sätt kan det lokala engagemanget behållas samtidigt som områdesarbetet knyts närmre stadens övergripande mål och planer.

Rekommendation:

- **Behåll områdesarbetet inom KFN – med tillägget om att ha en tydligare taktisk styrning**
- **Stärk områdesarbetet som en infrastruktur för kanalisering av insatser snarare än en aktör som ska bedriva verksamhet på egen hand**

Stärk den taktiska nivån i styrningen av insatser

På den stadenövergripande strategiska nivån finns det idag en styrning av arbetet med social hållbarhet. Stadens förvaltningar finns samlade inom samordningsgrupp för social hållbarhet, som har möjlighet att peka ut riktningen för insatserna utifrån politiska mål m.m.

På lokal nivå görs det insatser som är anpassade till lokala behov och bygger på samverkan mellan förvaltningar och bolag.

Det som saknas i sammanhanget är en tydligare övergång från den strategiska till lokala/operativa nivån med en prioritering och konkretisering av insatser utifrån stadengemensamma behov.

Här behövs både en tydligare analys av behoven och en mer nära styrning av insatserna. Genom detta kan också dialog om resursfördelning ske med ett mer långsiktigt perspektiv.

Rekommendation:

- **Använd ledningsgrupp för barn och den nyligen startade ledningsgruppen för vuxna som taktisk nivå för styrning för områdesarbetet**
- **Säkerställ att dessa har mandat för att jobba med att styra aktiviteter och fatta beslut om resurser.**
- **Stärk representation från Mölndalsbostäder på strategisk eller taktisk nivå till nytta för såväl bolaget som staden.**

Gör prioriteringar baserade på goda analyser

Analysarbete görs idag på flera olika nivåer och utifrån olika initiativ. Det finns en gemensam arbets- och analysgrupp, med något otydliga arbetsuppgifter. Samtidigt görs det på stadennivå inom ramen för det brottsförebyggande arbetet analyser av nuläget. Inom områdesarbetet görs också lokala lägesbilder.

Dessa analyser behöver hänga ihop och samordnas i högre utsträckning än idag. För områdesarbetet bör det vara lämpligt att hänga upp analysen på den övergripande bedömningen i staden och snarare komplettera med en lokal lägesbild.

Analysen behöver också kopplas till stadens mål och prioriterade områden

Rekommendation:

- **Styr arbetet med prioriteringar utifrån en gedigen analys för att på så sätt nå en högre träffsäkerhet i insatserna**
- **Koppla den lokala lägesbilden till den övergripande analysen för staden för att förenkla arbetet**

Stärk arbetet med insatser och personella resurser snarare än ökad finansiering

- Områdesarbetet bedrivs idag med en **begränsad budget och en del tillfälliga medel.** Men det finns **många insatser som görs i staden som på ett eller annat sätt passar in i områdesarbetet.** Både för unga och äldre finns det idag insatser som med en liten anpassning skulle kunna bedrivas i områdesarbetets lokaler och erbjudas ute hos medborgarna i den lokala miljön.

- Eventuella justeringar i områdesarbetets grundfinansiering, den som skapar själva infrastrukturen (lokal, samordnare m.m.) behöver fortsätta hanteras inom ramen för ordinarie budgetprocess. Detta gäller exempelvis uppräkningar, höjda lokalkostnader och andra ambitionshöjningar.

- Det är samtidigt inte finansieringen som är den mest utmanande delen av verksamheten utan snarare **möjligheten att kunna bedriva verksamhet långsiktigt med gemensamma insatser** mellan förvaltningar och bolag. Idag finns det upplevda hinder som gör att aktiviteter inte genomförs, ofta rent praktiska utmaningar som att ställa i ordning en lokal.

Rekommendation:

- **Det behöver föras en långsiktig dialog om hur just lokalfrågan kan hanteras som en del av bolagens engagemang.**
- **Utveckla områdesarbetet som en fysisk arena för genomförande av insatser från andra förvaltningar. Det här kräver planering och en tydlig ambition från samverkande aktörer.**
- **Tydliggör hur områdesarbetets medarbetare, både samordnarna och mer tillfälligt anställda, kan utgöra praktiskt stöd vid både planering och genomförande av aktiviteter.**

Arbeta för att bredda kunskapen om områdesarbetet

Hos de förvaltningar som idag deltar i samverkan med KFF gällande områdesarbetet finns det en bred uppslutning när det gäller behovet av det.

Samtidigt kan det finnas anledning att stärka kunskapen om områdesarbetet både i andra förvaltningar, bolag och på den politiska nivån.

Det är viktigt att se områdesarbetet som en infrastruktur för samverkan snarare än en verksamhet inom KFF – här kan det också finnas anledning att testa om infrastrukturen kan finnas tillfälligt på i andra områden än de befintliga och bidra till bättre lokal utveckling.

Rekommendation:

- **Öka kännedomen – det finns bristande kunskap om vad områdesarbetet är och kan användas till. Om infrastrukturen och komponenterna.**
- **Göra områdesarbetet begripligt och meningsfullt för alla förvaltningar och bolag**
- **Överväg att utforma någon form av tillfälligt områdesarbete för att testa möjligheterna att finnas på fler platser. Det kan vara mobila enheter eller ”pop-up”-koncept där verksamheten tillfälligt öppnar med några specifika insatser i ett aktuellt område.**

§ 114

Dnr 00127/20258.8.1.

Områdesarbete Mölndal - översyn, nuläge och framtid

Beslut

Kultur- och fritidsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att genomföra ett kompletterande uppdrag för att fördjupa översynen av områdesarbetet genom en medskapande process tillsammans med berörda aktörer. Uppdraget ska samordnas med övrigt utvecklings- och analysarbete i staden som berör områdesarbetet.

Syftet med uppdraget är att tydliggöra Mölndals stads gemensamma vision för områdesarbetet som en trygghetsskapande infrastruktur samt att ta fram förslag på en långsiktigt hållbar organisering, mandat och finansiering.

Fördjupad översyn och förslag ska redovisas för kultur- och fritidsnämnden för beslut vid sammanträdet den 12 maj 2026.

Ärendet

Områdesarbetet i Mölndal startade som ett projekt i Bifrost 1997 och har därmed snart bedrivits i 30 år. Under 2000-talets början tillkom projekt i Åby, Lindome och Kållered. 2011 permanentades projekten efter ett beslut i kommunfullmäktige (dnr KS 102/11) och en modell för samfinansiering mellan olika förvaltningar togs fram. Ett krav i arbetet är att lokala fastighetsbolag är med och finansierar arbetet, vilket regleras genom treåriga samverkansavtal. 2021 flyttades områdesarbetet från Kållered till Balltorp (dnr KFN 71/2020).

Områdesarbetet syftar till trygghet, trivsel och delaktighet i bostadsområden sker i samverkan med lokala aktörer. En kväll i veckan arbetar ett dussin-tal lokalt anställda unga kommunutvecklare i varje område. I flertalet områden finns dessutom en lokal mötesplats. Mötesplats Åby drivs exempelvis i samverkan med Vård- och omsorgsförvaltningen.

Den 1 juli infördes en ny socialtjänstlag i Sverige, som sätter fokus på det främjande och förebyggande sociala arbetet. Frågor kring trygghet, tillit och segregation är mycket aktuella och angelägna. Stadens befolkning har dessutom vuxit med ca 30% sedan 1997 och stadens demografi och bebyggelse är i ständig förändring. Mot bakgrund av detta kan det vara läge att staden gör en aktuell behovsanalys vad gäller Områdesarbete Mölndal, samt klargör resultat och effekter i syfte att undersöka möjligheter och förutsättningar av att eventuellt utveckla arbetet vidare.

Ärendets behandling

Kultur- och fritidsnämndens arbetsutskott har behandlat ärendet den 2 december 2025, § 103

Kultur- och fritidsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 25 november 2025

Kultur- och fritidsnämnden har behandlat ärendet den 2 september 2025, § 72

Förslag till beslut

Arbetsutskottets förslag till kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att genomföra ett kompletterande uppdrag för att fördjupa översynen av områdesarbetet genom en medskapande process tillsammans med berörda aktörer. Uppdraget ska samordnas med övrigt utvecklings- och analysarbete i staden som berör områdesarbetet.

Syftet med uppdraget är att tydliggöra Mölndals stads gemensamma vision för områdesarbetet som en trygghetsskapande infrastruktur samt att ta fram förslag på en långsiktigt hållbar organisering, mandat och finansiering.

Fördjupad översyn och förslag ska redovisas för kultur- och fritidsnämnden för beslut vid sammanträdet den 12 maj 2026.

Beslutsgång

Ordförande frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Expedieras till

Kommunstyrelsen, stadsledningsförvaltningen, enhet samordning för hållbarhet, näringslivsenheten, social- och arbetsmarknadsförvaltningen, vård- och omsorgsförvaltningen, Mölndalsbostäder AB, Förbo AB

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 133

Diarienummer 00078/2026

Uppdrag till förvaltningen avseende utveckling och drift av kaféverksamhet i Stadshusparken

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen godkänner redovisning av uppdraget.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen gav den 28 januari 2026 § 40 stadsledningsförvaltningen i uppdrag att:

- utreda förutsättningarna för ett nytt stadshuscafé med servering mot stadshusparken.

- presentera olika driftalternativ.

- återrapportera till kommunstyrelsen senast augusti 2026.

Kommunstyrelsen önskar ett mer långsiktigt förslag på lösning för ett stadshuskafé och/eller ett kafé i stadshusparken för att skapa en attraktiv mötesplats även för allmänheten, bättre genomströmning och stärkt arbetsmiljö för kommunens anställda.

Stadsledningsförvaltningen har utrett förutsättningarna för ett kafé i stadshuset och stadshusparken samt olika driftsformer. Förändringar av stadshuset är begränsat både enligt lag och egna beslut. I denna utredning finns några alternativa lösningar som alla innebär fysiska förändringar av stadshuset eller stadshusparken. De olika förslagen om ändring av stadshuset behöver därför undersökas av stadsarkitekt och byggnadsantikvarie för att säkerställa att förändringar är inom de regelverk och normer som finns. Detta gäller både om kaféet riktar sin verksamhet internt (personal och förtroendevalda) eller externt (allmänheten). Ändringar som innebär en påverkan av stadshusparken kan kräva att gällande detaljplan behöver ändras.

Ett kafé, oavsett lokalisering, kan bedrivas på flera sätt. Att bedriva ett kafé i kommunal regi med fokus på allmänhet är inte i linje med de regelverk som finns om otillbörlig offentlig säljverksamhet. En offentlig aktör får inte bedriva sådan säljverksamhet eller tillämpa ett förfarande i säljverksamheten som på ett otillbörligt sätt påverkar möjligheterna för privata företag att bedriva verksamhet på marknaden. Detta gäller dock inte säljverksamhet som riktar sig enbart till den egna personalen.

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 10 juli 2026.
Utredning förutsättningar för kafé stadshuset, daterad 12 juni 2026.
Protokollsutdrag KS 2026-01-28 § 40.
Uppdrag Samverkan för Mölndal den 28 januari 2026.

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2026-07-09

Dnr
KS 00078/2026

Stefan Ekenberg
Utredare

Kommunstyrelsen

Uppdrag till förvaltningen avseende utveckling och drift av kaféverksamhet i Stadshusparken

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner redovisning av uppdraget.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen gav den 28 januari 2026 § 40 stadsledningsförvaltningen i uppdrag att:

- utreda förutsättningarna för ett nytt stadshuscafé med servering mot stadshusparken.
- presentera olika driftalternativ.
- återrapportera till kommunstyrelsen senast augusti 2026.

Kommunstyrelsen önskar ett mer långsiktigt förslag på lösning för ett stadshuskafé och/eller ett kafé i stadshusparken för att skapa en attraktiv mötesplats även för allmänheten, bättre genomströmning och stärkt arbetsmiljö för kommunens anställda.

Stadsledningsförvaltningen har utrett förutsättningarna för ett kafé i stadshuset och stadshusparken samt olika driftsformer. Förändringar av stadshuset är begränsat både enligt lag och egna beslut. I denna utredning finns några alternativa lösningar som alla innebär fysiska förändringar av stadshuset eller stadshusparken. De olika förslagen om ändring av stadshuset behöver därför undersökas av stadsarkitekt och byggnadsantikvarie för att säkerställa att förändringar är inom de regelverk och normer som finns. Detta gäller både om kaféet riktar sin verksamhet internt (personal och förtroendevalda) eller externt (allmänheten). Ändringar som innebär en påverkan av stadshusparken kan kräva att gällande detaljplan behöver ändras.

Ett kafé, oavsett lokalisering, kan bedrivas på flera sätt. Att bedriva ett kafé i kommunal regi med fokus på allmänhet är inte i linje med de regelverk som finns om otillbörlig offentlig säljverksamhet. En offentlig aktör får inte bedriva sådan säljverksamhet eller tillämpa ett förfarande i säljverksamheten som på ett otillbörligt sätt påverkar möjligheterna för privata företag att bedriva verksamhet på marknaden. Detta gäller dock inte säljverksamhet som riktar sig enbart till den egna personalen.

Bakgrund

I samband med beslut den 28 januari 2026 § 40 om kaféverksamheten i stadshusparken föreslog Samverkan för Mölndal att ge stadsledningsförvaltningen i uppdrag att finna ett mer långsiktigt förslag om kafé i syfte att skapa en attraktiv mötesplats, bättre genomströmning och stärkt arbetsmiljö för kommunens anställda.

Ekonomi

Att godkänna utredningen har inga ekonomiska konsekvenser. Att besluta om genomförande av något av förslagen, borträknat befintlig lösning, innebär kostnader som behöver utredas särskilt.

Bedömning

Stadsledningsförvaltningens bedömning finns i sina enskildheter redovisat i Utredning kafé stadshuset.

Den sammanfattande bedömningen är att fortsatt/återupptagen kaféverksamhet i stadshuset med manuell betjäning inte kan bära sina kostnader vilket däremot kaféverksamhet med varumaskiner kan.

Ett kafé riktat mot allmänheten bör lämpligen bedrivas av en kommersiell aktör. Det finns ett kommersiellt intresse för att driva kafé riktat mot allmänheten i stadshusparken. I så fall krävs ändring av gällande detaljplan. Det kommersiella intresset för att driva kaféverksamhet i stadshuset bedöms vara mycket lågt utan omfattande anpassningar och ombyggnationer.

Slutligen kan det vara möjligt att driva viss kaféverksamhet genom upphandling av sociala företag eller inom ramen för ett IOP. Dessa lösningar bedöms inte kunna genomföras på kort sikt och kommer också att kräva finansiering från Mölndals stads sida.

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse den 10 juli 2026.

Utredning förutsättningar för kafé stadshuset, stadsledningsförvaltningen den 12 juni 2026.

Kommunstyrelsen sammanträdesprotokoll den 28 januari 2026 § 40.

Uppdrag samverkan för Mölndal den 28 januari 2026.

Karl de Verdier
Biträdande stadsdirektör

Henriette de Maré
Chefsjurist

2026-07-10

Utredning kafé stadshuset

Innehåll

Inledning 2
Sammanfattande slutsatser 2
Förutsättningar för om- och tillbyggnad av stadshuset 3
Kafé i stadshushallen 6
Nytt kafé i gamla delen av stadshuset med entré mot stadshusparken 9
Nytt kafé i nyare del av stadshuset 10
Kafé i stadshusparken 11
Alternativa lokaliseringsförslag 13
Driftsformer 17
- Kommersiell drift 17
- Egen regi 17
- Idéburet offentligt partnerskap 18
- Idéburna organisationer 18

Referenser 20

Inledning

Kommunstyrelsen beslutade den 28 januari 2026 § 40 att ge stadsledningsförvaltningen i uppdrag:

- Att utreda förutsättningarna för ett nytt stadshuskafé med servering mot stadshusparken
- att presentera olika driftsalternativ
- att återrapportera till kommunstyrelsen senast augusti 2026.

I samband med att ärendet väcktes preciserades uppdraget med motiveringen: Utredningen ska utreda möjligheten av en långsiktig lösning och samtidigt skapa en attraktiv mötesplats, bättre genomströmning och stärkt arbetsmiljö för kommunens anställda.

Utredningen har studerat tre förslag. Det första förslaget är att ha kvar det befintliga kafét i stadshushallen. Det andra förslaget är ett kafé med ny lokalisering i stadshuset med entré mot stadshusparken. Det tredje förslaget är en ny kafébyggnad i stadshusparken i enlighet med Gestaltningsförslag 2022 eller annan alternativ lösning så som containermodul.

Sammanfattande slutsatser

Möjligheten till förändring av stadshuset är begränsat både enligt lag och egna beslut. I denna utredning finns några alternativa lösningar som alla innebär förändringar av stadshuset. De olika förslagen om ändring av stadshuset behöver därför undersökas av stadsarkitekt och byggnadsantikvarie för att säkerställa att förändringar är möjliga att genomföra inom de regelverk och normer som finns. Detta gäller både om kaféet riktar sin verksamhet internt (personal och förtroendevalda) eller externt (allmänheten). Ändringar som innebär en påverkan av stadshusparken kommer sannolikt kräva att detaljplaner behöver ändras.

Ett kafé, oavsett lokalisering, kan bedrivas på flera sätt. Att bedriva ett kafé i kommunal regi med fokus på allmänheten riskerar oftast strida mot regelverket otillbörlig offentlig säljverksamhet. En offentlig aktör får inte bedriva sådan säljverksamhet eller tillämpa ett förfarande i säljverksamheten som på ett otillbörligt sätt påverkar konkurrensen och möjligheterna för privata företag att bedriva verksamhet på marknaden.

Därför är andra driftsformer för ett kafé med fokus på allmänheten att föredra. Det finns ett kommersiellt intresse för att driva kafé i stadshusparken i containermodul eller likande. Det bedöms inte finnas något kommersiellt intresse av att driva kafé i stadshuset om det inte görs omfattande anpassningar av lokaler med ökade öppettider och tillgänglighet för allmänheten.

En kaféverksamhet som enbart riktar sig internt och således inte är avsedd för allmänheten omfattas inte av regelverket otillbörlig offentlig säljverksamhet.

Förutsättningar för om- och tillbyggnad av stadshuset

Ombyggnationer, tillbyggnad eller andra ändringar av stadshuset och stadshusparken har olika typer av begränsningar. Nedan beskrivs dessa.

Plan och bygglagen

En byggnad som är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt får inte förvanskas (8 kap. 13 § PBL).

För att en byggnad ska betraktas som särskilt värdefull krävs det att byggnadens värde är så stort att dess bevarande kan sägas utgöra ett verkligt allmänt intresse. Detta gäller inte bara enskilda byggnader av monumental karaktär eller stort historiskt värde, utan också byggnader och bebyggelsemiljöer som representerar olika tidsepoker eller något karaktäristiskt från skilda sociala miljöer. Tillbyggnader, ombyggnader och andra ändringar ska utföras varsamt så att bebyggelsens karaktärsdrag inte förvanskas (Kulturmiljöprogram 2018, s. 41).

Stadshuset i Mölndal kan betraktas som särskilt värdefull på flera sätt bland annat:

- En byggnad som har representerar lokalsamhällets viktiga funktioner eller verksamheter.
- En byggnad eller bebyggelsemiljö kan även vara särskilt värdefull om den värderas högt i ett lokalt sammanhang.
- En byggnad eller bebyggelsemiljö kan vara särskilt värdefull från konstnärlig synpunkt om den uppvisar särskilda estetiska kvaliteter eller har en hög ambitionsnivå med avseende på arkitektonisk gestaltning eller i utförande och materialval eller i konstnärlig gestaltning och utsmyckning.

Det är byggnadens värden som avgör om det är en sådan värdefull byggnad att det omfattats av förvanskningsförbudet och den utökade lovplikten. Har byggnaden eller området tillräckliga värden så gäller alltså förvanskningsförbudet och den utökade lovplikten även om de inte finns utpekade i översiktsplanen eller något annat dokument.

Begreppet förvanskning definieras inte i lagtexten eller motivtexten. För att kartlägga det behövs sakkunnig hjälp. Boverket har tre åtgärder som stöd till en bedömning. Åtgärden ska:

- inte förändra byggnadens karaktärsdrag,
- inte skada de egenskaper som ligger till grund för byggnadens eller områdets kulturvärden, och
- vid utbyte av byggnadsdelar utföras med material och hantverksteknik som är anpassad till byggnadens ålder och karaktär (Boverket 2024).

Förutsättningar för ändringar av stadshussparken

Ändringar och tillägg i stadshusparken ska utföras med hänsyn till områdets karaktärsdrag (ibid.).

Bedömning om förvanskning ska även göras i relation till området. Även om en byggnad inte bidrar till ett områdes värden kan en åtgärd vara otillåten om åtgärden medför att bebyggelseområdets värden skadas.

Större delen av parken får, enligt gällande detaljplan, ej bebyggas (detaljplan 1481-P88/14). På kartan nedan markeras mark som ej får bebyggas med prickar. A anger områden för allmänt ändamål.

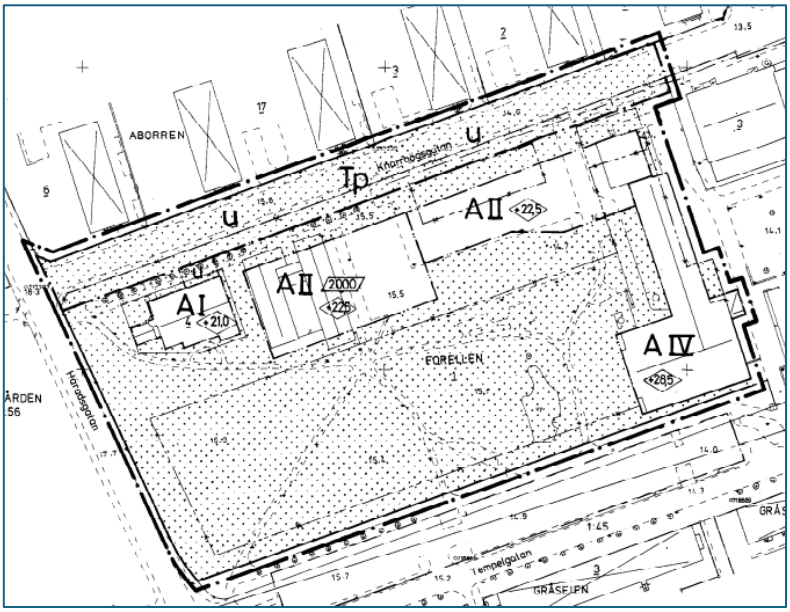

Bild: Plankarta över detaljplan 1481-P88.

Delar av parken är begränsat till allmänt ändamål (detaljplan 1481-P88/14). Allmänt ändamål innebär allmänna behov och intressen i samhället t.ex. parker, lekplatser, skolor, vårdinrättningar etc. Kafé i stadshusparken bedömdes i tidigare utredning inte vara allmänt ändamål (Driftsformer för kafé i stadshusparken 2025).

Kulturmiljöprogram för Mölndals stad

Den 28 mars 2018 § 83 antog kommunstyrelsen Kulturmiljöprogram för Mölndals stad att gälla som underlag för stadens översiktsplan. Beslutet betonar att ”de i programmet upptagna objekten kan, men behöver inte, utgöra exempel som avses i PBL 8. kap. 13§ om förbud mot förvanskning”.

Kulturmiljöprogrammet ringar in miljöer som ger en bild av kommunens historia och som anses vara särskilt viktiga att vårda och bevara. Kulturmiljöprogrammet har ingen direkt rättslig verkan men används som ett värdefullt stöd och verktyg för all samhällsplanering. Kulturmiljöprogrammet pekar bland annat ut stadshuset som värdefullt att bevara. ” Stadshuset är en symbol för Mölndals stad som även visar på kommunens och den lokala demokratins framväxt” (Kulturmiljöprogram Mölndals stad 2018). Programmet slår fast att:

- Tillbyggnader, ombyggnader och andra ändringar ska utföras varsamt så att bebyggelsens karaktärsdrag inte förvanskas.
- Ändringar och tillägg i stadshusparken ska utföras med hänsyn till områdets karaktärsdrag.

Förutsättningar för kommuner att bedriva kaféverksamhet

Konkurrenslag 2008:579 och lag (2026:578) om offentlig säljverksamhet reglerar offentliga aktörers säljverksamhet. År 2010 infördes regler om offentlig säljverksamhet i konkurrenslagen och från och med 1 augusti 2026 gäller en ny lag om offentlig verksamhet. Den nya lagens syfte är att förbättra konkurrensen och skydda privata företag från de ojämlika villkor som uppstår när offentliga och privata aktörer agerar på samma marknad.

Med säljverksamhet avses en ekonomisk verksamhet som består i att tillhandahålla varor, tjänster eller andra nyttigheter på marknaden. En offentlig aktör får inte bedriva säljverksamhet eller tillämpa ett förfarande i säljverksamheten som på ett otillbörligt sätt snedvrider konkurrensen och påverkar möjligheterna för privata företag att bedriva verksamhet på marknaden. Undantaget är försäljning som tillåts genom lag eller annars är försvarligt ur allmän synpunkt.

Vid överträdelse av förbudet kan konkurrensverket förelägga sanktioner.

Lagen kommer från och med den 1 januari 2027 även ställa krav på att offentliga aktörer var fjärde år ska utvärdera hur självverksamheten förhåller sig till förbudet mot otillbörlig säljverksamhet. Den 1 januari 2027 införs också ett krav på en årlig särskild redovisning.

Konkurrensverket rekommenderar offentliga aktörer att ta fram en konkurrensneutralitetspolicy.

Sammanfattningsvis är stadshuset och området kring stadshuset av sådan betydelse att det finns juridiska begränsningar för eventuella ändringar. Även stadens Kulturmiljöprogram samt detaljplan begränsar möjligheterna för ändringar i området. Ändringar av byggnaden eller området behöver göras med omsorg och utredas av stadsarkitekt och byggnadsantikvarie.

Ny reglering av offentlig säljverksamhet innebär att kraven på kommuner ökar vad gäller egen säljverksamhet. Kraven på och rekommendationerna om marknadsanalys, konkurrensneutralitetspolicy, redovisning ställer höga krav på kommunen att bedöma att säljverksamhet inte strider mot förbudet mot otillbörlig säljverksamhet.

Kafé i stadshushallen

I stadshushallen finns sedan tidigare ett kafé; Café Kvarnen. Kaféet, bemannades och drevs tidigare av stadsserviceförvaltningen och har ett befintligt kök och ”bardisk” för försäljning. Köket är dock begränsat och är inte godkänt för tillagning av varm mat.

Under sommaren 2026 stängdes Café Kvarnen och ska efter sommaren att ersattas av kaffemaskiner och två varuautomater (Convinibutiker). Varuautomaterna kommer vara tillgängliga dygnet runt och erbjuda bland annat färdiga måltider, smörgåsar, dryck, yoghurt, snacks och fika. Stadshushallen kommer fortsatt vara en samlingsplats och medarbetarna i Café Kvarnen kommer fortsätta bidra med viktig service i huset, bland annat inom catering, kontorsservice och andra stödfunktioner. I vilken mån förändringen från manuell betjäning i kaféet till varuautomater påverkar arbetsmiljön ligger i betraktarens öga.

Nackdelen med ett manuellt bemannat kafé är inte kan bära sina kostnader. Verksamheten har gått back med ca 400tKr/året vilket är den avgörande anledningen till att kafét stänger sin manuella betjäning.

Bild: Kafé Kvarnen i stadshushallen.

En fördel med det befintliga kafét, vare sig det sker genom manuell betjäning eller varuautomater, är att det går att använda hela stadshushallen för större sällskap. Om försäljningen i huvudsak riktar sig mot den egna personalen, de förtroendevalda och inbjudna gäster föreligger heller inte några juridiska hinder.

Kommersiell aktör

Ett alternativ till att kaféverksamheten i stadshushallen drivs i egen regi är att låta en kommersiell aktör driververksamheten.

För att ett sådant kafé ska vara ekonomiskt hållbart och kommersiellt intressant behöver försäljningen i betydligt högre utsträckning riktas sig mot allmänheten och troligen kräva längre öppettider än öppettiderna som gäller för stadshuset. Det kommer även krävas anpassningar av lokalerna. För att göra det möjligt att ha öppet efter att stadshuset stängt skulle en vägg kunna sättas upp som avskärmar kafédelen från stadshushallen. Liknande den vägg/dörr som finns i stadsbiblioteket i Mölndal.

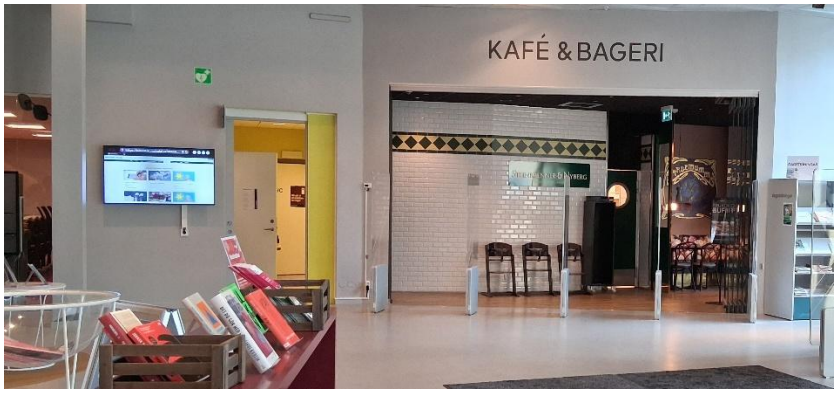

Bild: Entré från stadsbiblioteket till kafé.

Där har man dock löst det så att toaletter kan nås även när dörren är stängd. Hur man ska lösa toaletter för kaféets kunder efter att stadshuset är att stängt kräver ytterliga utredning. Entré till kafé skulle kunna vara vid befintlig ”balkongdörr”. Alternativa utrymningsvägar behöver dock utredas. Sannolikt skulle även det befintliga köket behöva anpassas.

Bild: Framsida av stadshuset. Alternativ entré.

En sådan lösning skulle innebära en ändring av stadshuset som skulle kunna uppfattas som en förvanskning. Därför kräver denna lösning en utredning av stadsarkitekt och byggnadsantikvarie. Intresset hos kommersiella aktörer har också visat sig vara lågt för en sådan lösning.

Nytt kafé i gamla delen av stadshuset med entré mot stadshusparken

En lösning som är mer i linje med uppdraget är ett nybyggt kafé i stadshuset. Den del av stadshuset där ett sådant kafé skulle kunna vara lokaliserat är i de lokaler som ekonomiavdelningen tidigare förfogade över (under fullmäktigesalen).

Detta förslag skulle dock innebära att en ny entré mot stadshusparken. Det skulle i allmänhet innebära en ändring av en byggnad som i Kulturmiljöprogrammet beskrivs som en symbolbyggnad för staden. Här beskrivs sessionssalen som kärnan i det kommunpolitiska arbetet.

En ändring skulle behöva ta hänsyn till den höga materialkänslan och omsorgsfulla detaljer samt äkta material.

För att en sådan ändring skulle var möjlig krävs en omfattande utredning av stadsarkitekt och byggnadsantikvarie. En sådan omfattande utredning är inte möjlig inom ramen för denna utredning.

Förslaget innebär vidare att ett nytt kök behöver byggas samt toaletter för kafégäster. I dag saknas kök och toaletter som endast finns i stadshushallen. Utan omfattande ombyggnation torde intresset hos kommersiella aktörer vara lågt.

Bild: Stadshusets fasad mot stadshusparken.

Nytt kafé i nyare del av stadshuset

I den nyare delen av stadshuset (byggdes 1988–1989) finns i dagsläget ett lunchrum med fungerande kök och utgång mot stadshusparken. Utrymmet är relativt litet och köket är inte avskärmat. Ett litet kafé i denna lokal med fokus på gäster utomhus skulle vara en möjlighet.

Även detta förslag skulle behöva utredas av stadsarkitekt och byggnadsantikvarie.

I anslutning till lunchrummet finns kontor som skulle kunna störas av kaféets verksamhet. Om kaféet även riktar sig till personal med ingång från korridoren

skulle kafégäster behöva passera flera kontor genom två korridorer. Störningar av verksamheten kan inte uteslutas.

Vidare finns idag inga toaletter i anslutning till lunchrummet.

Utan omfattande ombyggnation bedöms det inte finnas något kommersiellt intresse att driva kaféverksamhet i denna lokal.

Bild: Uteplats och ”balkongdörr” till lunchrum i nyare del av stadshuset.

Kafé i stadshusparken

I ett gestaltningsprogram för stadshusparken från december 2022 föreslås att ett nytt kafé byggs med en ny placering närmare Knarrhögsgatan. Programmet tar sin utgångspunkt från medborgardialoger som hölls 2017 och 2018 där det efterfrågades ett året runt öppet kafé med längre öppettider. Befintlig detaljplan, som antogs av kommunfullmäktige 1987 och fastställdes av länsstyrelsen 1989, medger byggnader för *allmänt ändamål* på platsen (Detaljplan 1481-P88/14).

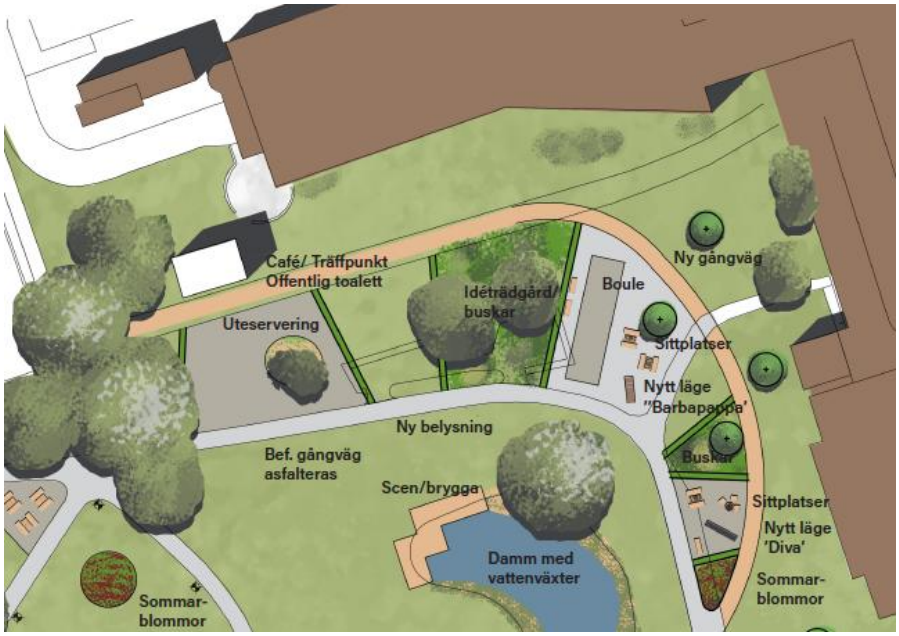

Bild: Gestaltningsplan enligt gestaltningsförslag stadsparken 2022.

I utredningen *Driftsformer för kafé i stadshusparken 2025* beskrivs detta i mer detalj, men slutsatsen är att ett kafé i stadshusparken i Mölndal inte kan räknas som allmänt ändamål. Utredningen menade att det är mycket tveksamt om ett kafé i kommunal regi kan anses vara inom den kommunala kompetensen. Ett sådant kafé skulle i stället behöva drivas av en kommersiell aktör. Det är dock inte möjligt med gällande detaljplan.

Vidare behöver en ny kafébyggnad även utredas stadsarkitekt och byggnadsantikvarie för att fastställa vad som är möjligt inom ramen för de regelverk som gäller för området.

En alternativ lösning till en permanent kafébyggnad är att upplåta delar av parken till så kallade containerkafé eller restaurang. Fördelarna är bland annat en snabb etablering och låga investeringskostnader för kaféägaren.

Bild: Containerkafé enligt Copilot.

Nackdelen är att det krävs en detaljplansändring för att kunna erbjuda platser för sådana lösningar.

Alternativa lokaliseringsförslag

Utredningen har studerat tre olika förslag på kafé i eller i anslutning till stadshuset. I tabellen sammanfattas de tre förslagen kort.

Befintligt kafé i stadshushallen		
Alternativ	**Beskrivning**	**Kommentar**
Kafé i stadshushallen i egen kommunal regi	I stadshushallen finns ett kafé med begränsade möjligheter för tillagning.	Kafé i kommunal regi. Kan bedrivas med manuellt bemannat kafé vilket i dagsläget inte kan finansieras. Kan också bedrivas genom försäljning i varuautomater. Saknar entré mot stadshusparken. Lokaliseringen är centralt i stadshuset och erbjuder även möjlighet för större sällskap.

		Mindre störningar från kafét på verksamheten. Bra genomströmning med trappor och hissar i anslutning. Flera möjliga utgångar vid akut situation. Riktar sig inte till allmänheten.
Kafé i stadshushallen i kommersiell regi	Som ovan Med vägg mellan kafédel och stadshushallen liknande stadsbiblioteket i Mölndal.	Kräver omfattande ombyggnation för att vara kommersiellt intressant. Finansiering av ombyggnationen saknas i dagsläget. Ändringar behöver följa PBL (och Kulturmiljöprogram för Mölndals stad). Saknar entré mot stadshusparken. Behöver utredas av stadsarkitekt och byggnadsantikvarie vad som är möjligt att göra. Oklart hur man ska lösa toaletter för kafébesökare.
Nytt kafé i stadshuset med entré mot stadshusparken		
Förslag	**Bedömning**	**Kommentar**
Kafé i stadshusets äldre del under fullmäktigesalen (”ekonomiavdelningen”)	Kräver fasadändring eftersom entré mot stadshusparken saknas. Kräver ombyggnad av kontor samt	Förslaget kräver en mer omfattande utredning av stadsarkitekt och byggnadsantikvarie. Kräver en omfattande ombyggnation. Finansiering saknas i dagsläget. Kan drivas kommersiellt om ombyggnation sker för att anpassas till marknadens behov.

	nytt kök.	Oklart hur man ska lösa toaletter för kafébesökare. Oklart om alternativa utrymningsvägar. Ny entré och naturlig avgränsning till stadshushallen innebär att genomströmning av allmänhet underlättas med mindre störning av verksamheten. Låg negativ påverkan på arbetsmiljö.
Kafé i nyare del av stadshuset (”bygglov”)	Finns redan en dörr mot stadshusparken och ett begränsat litet kök, som knappast skulle fungera för en kaféverksamhet	Förslaget kräver en utredning av stadsarkitekt och byggnadsantikvarie. Oklart hur man ska lösa toaletter för kafébesökare. Genomströmning. Matning av kunder från stadshuset kommer att ske via korridorer med kontor vilket kommer att innebära störningar av verksamheten. Arbetsmiljö. Förväntas ha stor inverkan på omkringliggande verksamhet. Utan omfattande ombyggnation saknas kommersiellt intresse att driva verksamheten.
Kafé i stadshusparken		
Förslag	**Bedömning**	**Kommentar**
Ny kafébyggnad	Ny kafébyggnad enligt	Kräver ändring av detaljplan då kafé inte kan räknas som allmänt ändamål

	Gestaltningsförslag 2022	(Driftsformer för kafé i stadshusparken 2025). Utredning av stadsarkitekt och byggnadsantikvarie krävs för att bedöma hur en ny byggnad påverkar området. Kräver nybyggnation av kafébyggnad. Lång och kostsam process. Genomströmning. Tillträdet till kafé för allmänhet blir stor. Kommer inte att rikta sin verksamhet mot personal och förtroendevalda. Arbetsmiljön för anställda bedöms inte direkt påverkas av kommersiellt kafé.
Containerkafé	Yta i stadsparken upplåts för uppställning av container.	Förslaget kräver ändring av detaljplan då kafé inte kan räknas som allmänt ändamål (Driftsformer för kafé i stadshusparken 2025). Snabb etablering och flexibel lösning. Finns ett kommersiellt intresse. Genomströmning. Tillträdet till kafé för allmänhet blir stor. Kommer inte att rikta sin verksamhet mot personal och förtroendevalda. Arbetsmiljön för anställda kommer inte direkt att påverkas av kommersiellt kafé.

Driftsformer

Kommersiell drift

En kommersiell aktör kan bedriva kaféverksamheten i stadshuset om intresse finns. Lokaler, som skulle behöva iordningställas för att passa verksamheten, skulle kunna utarrenderas. Hyra omfattas inte av LOU.

I dagsläget är intresset för kafé/restaurang mer riktat mot stadshusparken än själva stadshuset. Det finns t.ex. intresse att bedriva restaurang i parken med en containerlösning. Dock skulle en sådan lösning kräva en ändring av detaljplanen.

Egen regi

Ett alternativ är drift i egen regi med syfte att skapa arbetsträning, som t.ex. det nuvarande kafét i stadshusparken, som för närvarande drivs av utbildningsförvaltningen. I utredning om kafé i stadshusparken framkom det att det är vanskligt att bedriva kafé i kommunal regi. Det finns möjlighet att driva ett kafé med syfte att t.ex. arbetsträna personer som står långt från arbetsmarknaden. Men det ska då vara klart att det är det som är det huvudsakliga syftet och inte att driva ett kafé. Som framgår ovan finns ett regelverk om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet som medför att kommunen riskerar sanktioner för det fall kaféverksamheten skulle bedömas som otillbörlig.

Kommunala aktörer kliver ofta in där marknaden inte räcker till, när investeringar är för riskfyllda eller för olönsamma för privata aktörer, men helt nödvändiga för samhället. Det kan också handla om samhällskritisk infrastruktur där det vore alltför riskabelt att helt överlåta ansvaret till marknaden. Om riskerna för kommuner att kliva in på ett område blir för höga så kan konsekvensen bli att samhällsnödvändiga satsningar helt uteblir. Kaféer kan dock inte räknas som sådan samhällskritisk verksamhet.

Så grundregeln är att en kommun inte ska bedriva kaféverksamhet. Undantaget är när verksamheten har ett annat huvudsyfte än att sälja mat och dryck. Sådana syften betecknas som försvarbara ur allmän synpunkt. För att bedöma hur en sådan verksamhet påverkar behöver en marknadsanalys göras.

Idéburet offentligt partnerskap

Idéburet offentligt partnerskap, förkortat IOP, innebär att en ideell förening är huvudman med stöd från kommunen. Syftet med IOP är att tillsammans lösa ett samhällsproblem, som ligger utanför kommunens lagstadgade uppgifter. För att räknas som ett IOP behöver föreningen utföra ett arbete som inte i sig utgör inköp av en tjänst och därmed ska upphandlas. Vidare bör initiativet komma från den ideella föreningen eller åtminstone vara en aktiv part i verksamheten.

IOP är en samverkansform som inte är reglerad i lag. Ett IOP måste dock vara förenligt med upphandlings- och statsstödsreglerna. Det innebär att en överenskommelse om ett IOP inte får utgöra en otillåten direktupphandling eller ett otillåtet statsstöd. Det är inte heller fråga om föreningsbidrag. I dagsläget är IOP en juridisk gråzon och regeringen har i mars i år lämnat ett uppdrag till Upphandlingsmyndigheten att utreda hur den idéburna sektorns andel av den offentliga marknaden kan mätas och synliggöras samt lämna förslag till lagstiftning. Uppdraget ska redovisas senast den 30 mars 2027 (regeringen 2026).

Partnerskapet måste även, i tillämpliga fall, vara förenligt med kommunallagen. Med det menas framför allt att angelägenheten som är föremål för partnerskapet ska vara av allmänt intresse och får som huvudregel inte innebära ett stöd till enskilda.

I dagsläget finns ingen samverkan mellan staden och någon idéburen organisation avseende kaféverksamhet utan skulle behöva utvecklas.

Det finns exempel där öppen verksamhet bedrivs i form av IOP. I Lund skrevs kontrakt mellan kommunen och PRO för ett IOP för drift av Träffpunkten på Klostergården. I Lysekil drivs Träffpunkten i form av IOP med Studieförbundet som Vuxenskolan Väst som huvudpart. I Borås driver PRO Målsryd/Gånghester ett IOP som öppen verksamhet ett kafé.

Idéburna organisationer

En annan möjlighet är att Mölndals stad upphandlar driften av ett kafé som då kan bedrivs av ett socialt företag. Denna lösning är dock möjlig endast på sikt eftersom det tar relativt lång tid att initiera och starta en sådan verksamhet. Den innebär också att Mölndals stad ska finansiera verksamheten.

Ett socialt företag fokuserar på samhällsnytta och drivs ofta av personer med ett starkt engagemang för att bidra till samhällsförbättringar. Liksom IOP är sociala företag inte reglerat i lag. Det innebär att sociala företag kan ha vilken associationsform som helst. Många sociala företag bedrivs i form av ekonomiska föreningar, men kan också bedrivas som ideella föreningar. Vissa registrerade trossamfund kan bedrivas som sociala företag liksom stiftelser och aktiebolag.

SKR utgår i sin definition av sociala företag från de tre kännetecken som är formulerade i den nationella strategin för sociala företag som regeringen antog 2018:

- Det är företag, oberoende av associationsform, där den affärsmässiga verksamheten är ett medel för att uppnå ett eller flera specifika samhällsnyttiga mål, exempelvis minska utanförskap, förbättra klimatet och miljön eller bidra till en tryggare livsmiljö.
- Företagets resultat mäts i relation till uppfyllelsen av de samhällsnyttiga mål som angetts som dess syfte att uppnå.
- Företagets ekonomiska överskott återinvesteras huvudsakligen i verksamheten, alternativt investeras i ett nytt samhällsnyttigt projekt, i stället för att primärt tas ut som vinst genom avkastning till ägarna (SKR 2020).

”En upphandlande myndighet bör beakta miljöhänsyn, sociala och arbetsrättsliga hänsyn vid offentlig upphandling om upphandlingens art motiverar detta."

Så står det i lagen om offentlig upphandling, LOU (4 kap. 3 §). Målsättningen med bestämmelsen är att uppmuntra upphandlande organisationer att ta miljö-, sociala och arbetsrättsliga hänsyn när upphandlingsföremålet ska specificeras och när de överväger vilka krav som ska ställas.

För att visa social hänsyn kan den upphandlande organisationen i ett anbud ställa krav på till exempel:

- att leverantören prioriterar brukarmedverkan och därför gärna ser sociala företag som utförare
- att leverantören vid utförandet anställer arbetslösa, särskilt långtidsarbetslösa, eller anordnar utbildning för arbetslösa
- att leverantören vid utförandet gör något för att främja jämställdhet eller mångfald i fråga om bakgrund eller etniskt ursprung.

Variationen är stor bland sociala företag vilka samhällsutmaningar man arbetar med. Dock är de flertalet sociala företag i Sverige som arbetar med

arbetsintegrering. Sådana sociala företag kallas arbetsintegrerade sociala företag. Ett exempel på ett arbetsintegrerat socialt företag är Vägen ut! Kooperativen i Göteborg. Vägen ut! Består av i dagsläget av 12 sociala företag med syfte att arbete åt människor som står långt ifrån arbetsmarknaden.

2020 fanns i Västra Götaland 262 organisationer som identifierats som sociala företag (Tillväxtverket 2021) varav knappt 10 var inriktade på kafé, restaurang, hotell och konferens. Det finns således inte många aktörer på marknaden inom branschen. Troligen skulle det behövas startas ett socialt företag i Mölndal, som skulle kunna fungera som aktör för kafét i stadshusparken. Att ett socialt företag driver kafét är därför en driftsform som har en lång startsträcka och det är inte troligt att det kan lösas innan nästa säsong inleds.

Sedan den 1 januari 2023 finns en särskild möjlighet att reservera deltagandet i upphandling för idéburna organisationer. En sådan reservation innebär att endast idéburna organisationer som uppfyller vissa krav tillåts delta i upphandlingen.

Referenser

Boverket 2024, Boverkets föreskrifter om skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljö samt hushållning med vatten och avfall, BFS 2024:8.

Konkurrenslag (2008:579) SFS 2024:706.

Kulturmiljöprogram Mölndals stad 2018.

Lagrådsremiss 2026. Nya verktyg för stärkt konkurrens i privat och offentlig verksamhet.

Regeringen 2026, Uppdrag till Upphandlingsmyndigheten att utreda hur den idéburna sektorns andel av den offentliga marknaden kan mätas och synliggöras samt lämna förslag till lag om idéburet offentligt, regeringsbeslut 3 maj 2026.

partnerskap

SKR (2020) *Ny väg till innovativa välfärdslösningar: En handbok om samverkan med sociala företag*.

Tillväxtverket (2021) *Sociala företag i Sverige: Kartläggning och dialog om definition*, Rapport 0353.

§ 40

Diarienummer 00078/2026

Förslag om: Uppdrag till förvaltningen avseende utveckling och drift av kaféverksamhet i Stadshusparken

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar att ge utbildningsnämnden i uppdrag:

Att driva sommarkaféverksamheten i stadshusparken sommaren 2026 enligt samma modell som 2025, som ett ungdomsprojekt.

Kommunstyrelsen beslutar att ge stadsledningsförvaltningen i uppdrag:

Att utreda förutsättningarna för ett nytt stadshuscafé med servering mot stadshusparken.

Att presentera olika driftalternativ.

Att återrapportera till kommunstyrelsen senast augusti 2026.

Sammanfattning

Ärendet väcks av Linus Hedberg (M) på sammanträdet den 28 januari 2026, med följande motivering:

”I april 2025 redovisade stadsledningsförvaltningen för en utredning gällande en varaktig lösning för kaféverksamhet i stadshusparken. Utredningen påvisade att kortsiktigt är en fortsatt drift av kaféet främst genomförbart i egen regi. Utbildningsförvaltningen gavs uppdraget att driva kaféet i form av ett ungdomsprojekt under sommaren 2025. Projektet riktade sig till ungdomar (16–24 år) från utbildningsförvaltningens verksamheter, exempelvis Frejagymnasiet och SFI, som står långt ifrån arbetsmarknaden. Driften skedde med arbetsledare från utbildningsförvaltningen, anpassade scheman för deltagarna och visade goda resultat.

Samverkan för Mölndal ser positivt på den här satsningen och bedömer att den kan utvecklas än mer. Därför vill Samverkan för Mölndal fortsätta satsningen från 2025 även under 2026. Ett mer långsiktigt förslag på lösning för stadshuskafé och kafé i stadshusparken behöver dock tas fram för att skapa en attraktiv mötesplats, bättre genomströmning och stärkt arbetsmiljö för kommunens anställda.”

Beslutsunderlag

Skrivelse från Samverkan för Mölndal - Uppdrag till förvaltningen avseende utveckling och drift av kaféverksamhet i stadshusparken, daterad 28 januari 2026.

Förslag under sammanträdet

Linus Hedberg (M) föreslår:

”Kommunstyrelsen beslutar att ge utbildningsnämnden i uppdrag:

Att driva sommarkaféverksamheten i stadshusparken sommaren 2026 enligt samma modell som 2025, som ett ungdomsprojekt.

Kommunstyrelsen beslutar att ge stadsledningsförvaltningen i uppdrag:

Att utreda förutsättningarna för ett nytt stadshuscafé med servering mot stadshusparken.

Att presentera olika driftalternativ.

Att återrapportera till kommunstyrelsen senast augusti 2026.”

Elin Andersson (L) och Joakim Ramberg (V) föreslår bifall till Linus Hedbergs (M) förslag.

My Högfeldt (MP) föreslår att andra att-satsen ändras till:

”Att utreda förutsättningarna för ett nytt stadshuscafe med tillhörande konsthall och servering.”

Elin Andersson (L) föreslår bifall till My Högfeldts (MP) ändringsförslag.

Ove Dröscher (S), Linus Hedberg (M) och Göran Isacsson (M) föreslår avslag till My Högfeldts (MP) ändringsförslag.

Beslutsgång

Ordföranden frågar först om Linus Hedbergs (M) förslag kan antas och finner att så sker.

Ordföranden frågar sedan om My Högfeldts (MP) ändringsförslag kan antas och finner att det avslås.

Expedieras till

Utbildningsnämnden, stadsledningsförvaltningen

Uppdrag
Kommunstyrelsen 28 januari 2026

Uppdrag till förvaltningen avseende **utveckling och drift av kaféverksamhet i stadshusparken**

BAKGRUND

I april 2025 redovisade stadsledningsförvaltningen för en utredning gällande en varaktig lösning för kaféverksamhet i stadshusparken. Utredningen påvisade att kortsiktigt är en fortsatt drift av kaféet främst genomförbart i egen regi. Utbildningsförvaltningen gavs uppdraget att driva kaféet i form av ett ungdomsprojekt under sommaren 2025. Projektet riktade sig till ungdomar (16–24 år) från utbildningsförvaltningens verksamheter, exempelvis Frejagymnasiet och SFI, som står långt ifrån arbetsmarknaden. Driften skedde med arbetsledare från utbildningsförvaltningen, anpassade scheman för deltagarna och visade goda resultat.

Samverkan för Mölndal ser positivt på den här satsningen och bedömer att den kan utvecklas än mer. Därför vill *Samverkan för Mölndal* fortsätta satsningen från 2025 även under 2026. Ett mer långsiktigt förslag på lösning för stadshuskafé och kafé i stadshusparken behöver dock tas fram för att skapa en attraktiv mötesplats, bättre genomströmning och stärkt arbetsmiljö för kommunens anställda.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att ge utbildningsnämnden i uppdrag:

Att driva sommarkaféverksamheten i stadshusparken sommaren 2026 enligt samma modell som 2025, som ett ungdomsprojekt.

Kommunstyrelsen beslutar att ge stadsledningsförvaltningen i uppdrag:
Att utreda förutsättningarna för ett nytt stadshuscafé med servering mot stadshusparken.
Att presentera olika driftalternativ.
Att återrapportera till kommunstyrelsen senast augusti 2026.

Kommunstyrelsens plan- och exploateringsutskott

§ 135

Diarienummer 00118/2025

Svar på granskningsremiss över ändring av Göteborgs stads översiktsplan

Beslut

Plan- och exploateringsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen godkänner bifogat yttrande ”Mölndals stads yttrande över granskning av ändring av översiktsplan för Göteborg”, daterat 25 juni 2026, samt skickar över yttrandet till Göteborgs stad.

Sammanfattning

Göteborgs stad har skickat ett förslag till ändring av kommunens översiktsplan för granskning mellan 3 juni och 8 september 2026. Mölndals stad har beviljats förlängd svarstid till 23 september 2026.

Ändringen omfattar fördjupningar som ska arbetas in i översiktsplanen. Dessa gäller Södra Älvstranden, Mölndalsåns dalgång och Södra Askim. Därutöver föreslås tematiska tillägg för jordbruksmark och livsmedelsförsörjning, energiproduktion och energilagring, klimatanpassning samt mobilitet och infrastruktur. Mölndals stad yttrade sig i samrådet under januari till mars 2025, efter beslut av kommunstyrelsen 30 april 2025, § 122.

Mölndals stad välkomnar i stort ändringen av översiktsplanen, som kommer bidra till en aktuell och framtidsinriktad översiktsplanering i Göteborg, liksom gynna Mölndals och det sammanhängande storstadsområdets utveckling. Planförslaget har ur ett Mölndalsperspektiv inte förändrats avsevärt jämfört med samrådsversionen. Mölndals stad har inga synpunkter på de tematiska tilläggen, däremot på de geografiska inriktningarna för Södra Älvstranden och Mölndalsåns dalgång.

I samrådet uttryckte Mölndals stad oro över att den föreslagna stadsomvandlingen kring Oscarsleden (Södra Älvstranden) kan orsaka framkomlighetsproblem och trafikökningar i Storgöteborg. Inriktningen att omvandla Oscarsleden ligger fast i granskningsversionen, därmed kvarstår Mölndals stads oro över trafiken. Det är välkommet att Göteborg arbetar vidare med en strategisk mobilitetsplan och öppnar upp för mellankommunal dialog när stadsomvandlingen aktualiseras. Det är viktigt att undvika oönskad trafikpåverkan och möjliggöra långsiktigt hållbara lösningar inom storstadsregionen.

När det gäller Mölndalsåns dalgång har vissa förtydliganden gjorts utifrån Mölndals tidigare synpunkter. Mölndals stad betonar fortsatt vikten av mellankommunal samverkan kring utvecklingen i dalgången, i synnerhet nya trafikåtgärder. Planförslaget bör ytterligare förtydliga att den föreslagna nya kopplingen väster om ICA Maxi bara bör möjliggöra gång- och cykeltrafik. Detsamma gäller ny koppling Kallebäck-Lackarebäck som bara bör möjliggöra gång-, cykel- och kollektivtrafik. Detta för att undvika oönskad bil- och godstrafik mot Mölndal.

Beslutsunderlag

Samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 6 augusti 2026.
Förslag till yttrande, Mölndals stads yttrande över granskning av ändring av översiktsplan för Göteborg daterad 25 juni 2026.

Remiss. Kungörelse om granskning – ändring av översiktsplan för Göteborg daterad 3 juni 2026.
Samrådsredogörelse översiktsplan för Göteborg daterad 3 juni 2026.
Ändring av översiktsplan för Göteborg – granskningsförslag daterad 3 juni 2026.

Expedieras till

Samhällsbyggnadsförvaltningen,
Göteborgs stad via stadsbyggnad@stadsbyggnad.goteborg.se

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2026-08-06

Dnr
KS 00118/2025

Sebastian Andersson
Översiktsplanerare

Kommunstyrelsen

Svar på granskningsremiss över ändring av Göteborgs översiktsplan

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner bifogat yttrande *”Mölndals stads yttrande över granskning av ändring av översiktsplan för Göteborg ”*daterat 25 juni 2026, samt skickar över yttrandet till Göteborgs Stad.

Sammanfattning

Göteborgs Stad har skickat ett förslag till ändring av kommunens översiktsplan för granskning mellan 3 juni och 8 september 2026. Mölndals stad har beviljats förlängd svarstid till 23 september 2026.

Ändringen omfattar fördjupningar som ska arbetas in i översiktsplanen. Dessa gäller Södra Älvstranden, Mölndalsåns dalgång och Södra Askim. Därutöver föreslås tematiska tillägg för jordbruksmark och livsmedelsförsörjning, energiproduktion och energilagring, klimatanpassning samt mobilitet och infrastruktur. Mölndals stad yttrade sig i samrådet under januari till mars 2025 (kommunstyrelsen 30 april 2025, § 122).

Mölndals stad välkomnar i stort ändringen av översiktsplanen, som kommer bidra till en aktuell och framtidsinriktad översiktsplanering i Göteborg, liksom gynna Mölndals och det sammanhängande storstadsområdets utveckling.

Planförslaget har ur ett Mölndalsperspektiv inte förändrats avsevärt jämfört med samrådsversionen. Mölndals stad har inga synpunkter på de tematiska tilläggen, däremot på de geografiska inriktningarna för Södra Älvstranden och Mölndalsåns dalgång.

I samrådet uttryckte Mölndals stad oro över att den föreslagna stadsomvandlingen kring Oscarsleden (Södra Älvstranden) kan orsaka framkomlighetsproblem och trafikökningar i Storgöteborg. Inriktningen att omvandla Oscarsleden ligger fast i granskningsversionen, därmed kvarstår Mölndals stads oro över trafiken. Det är välkommet att Göteborg arbetar vidare med en strategisk mobilitetsplan och öppnar upp för mellankommunal dialog när stadsomvandlingen aktualiseras. Det är viktigt att undvika oönskad trafikpåverkan och möjliggöra långsiktigt hållbara lösningar inom storstadsregionen.

När det gäller Mölndalsåns dalgång har vissa förtydliganden gjorts utifrån Mölndals tidigare synpunkter. Mölndals stad betonar fortsatt vikten av mellankommunal samverkan kring utvecklingen i dalgången, i synnerhet nya trafikåtgärder. Planförslaget bör ytterligare förtydliga att den föreslagna nya

kopplingen väster om ICA Maxi bara bör möjliggöra gång- och cykeltrafik. Detsamma gäller ny koppling Kallebäck-Lackarebäck som bara bör möjliggöra gång-, cykel- och kollektivtrafik. Detta för att undvika oönskad bil- och godstrafik mot Mölndal.

Ekonomi

Ärendet innebär inga ekonomiska konsekvenser, utöver beslutad ram.

Beslutsunderlag

Samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse, daterad 6 augusti 2026.
Samhällsbyggnadsförvaltningens förslag till yttrande, *Mölndals stads yttrande över granskning av ändring av översiktsplan för Göteborg* daterad 25 juni 2026.
Remiss. Kungörelse om granskning – ändring av översiktsplan för Göteborg, daterad 3 juni 2026.
Samrådsredogörelse översiktsplan för Göteborg, daterad 3 juni 2026.
Ändring av översiktsplan för Göteborg – granskningsförslag, daterad 3 juni 2026.

Expedieras till

stadsbyggnad@stadsbyggnad.goteborg.se

Viktoria Fagerlund
Förvaltningschef

Frida Stenberg
Strategisk chef

2026-06-25

Vår beteckning

KS 00118/2025

Er beteckning

SBF-2024-00784

Sebastian Andersson

stadsbyggnad@stadsbyggnad.goteborg.se

Mölndals stads yttrande över granskning av ändring av översiktsplan för Göteborg

Generella synpunkter

Mölndals stad välkomnar ändringen av översiktsplanen med dess geografiska och tematiska inriktningar. De kommer bidra till en aktuell och framtidsinriktad översiktsplanering i Göteborg vilket även gynnar utvecklingen i Mölndal och det sammanhängande storstadsområdet.

Mölndals stad konstaterar att planförslaget ur ett Mölndalsperspektiv inte har förändrats avsevärt jämfört med samrådsversionen. Detta yttrande belyser bara sådant som ändrats eller tillkommit i granskningsversionen och som har bäring på Mölndal. Där inget annat sägs gäller fortsatt de synpunkter som framfördes i samrådet.

En redaktionell synpunkt gäller kartmaterialets manér och färger som kan förtydligas. Det är svårt att skilja vissa element från varandra, exempelvis i kategorin *Parker, natur och rekreation*. Vissa element tycks även vara dubbletter och kan behöva ses över.

Södra Älvstranden

Mölndal noterar att inriktningen för stadsomvandling kring Oscarsleden, där vi i samrådet uttryckte oro över framkomlighetsproblem och trafikökningar i Mölndal, ligger fast. Denna oro kvarstår och Mölndal välkomnar därför att Göteborg arbetar vidare med en strategisk mobilitetsplan och öppnar för mellankommunal dialog när en sådan stadsomvandling aktualiseras. Det är viktigt att undvika oönskad trafikpåverkan och möjliggöra för långsiktigt hållbara lösningar inom storstadsregionen.

Mölndals stad välkomnar Göteborgs Stads bedömning att Fässbergsöverenskommelsen inte påverkas av planförslaget.

Mölndalsåns dalgång

Mölndals stad delar i stort inriktning och rekommendationer för utvecklingen i Mölndalsåns dalgång. Det är glädjande att vissa beskrivningar har förtydligats något utifrån Mölndals synpunkter i samrådet.

Det finns starka mellankommunala beroenden i transportsystemet i dalgången och kommunerna behöver samverka i efterföljande planering ifall förändringar aktualiseras. En analys över den faktiska trafikutvecklingen i dalgången är välkommen. Den görs med fördel gemensamt med Mölndals stad för att täcka hela dalgångens resande.

Pågående planarbete kopplat till ny järnväg möjliggör samverkan kring trafikåtgärder i dalgången, såsom det föreslagna pendelcykelstråket och en ny koppling väster om ICA Maxi. Mölndals stad planerar för stadsutveckling vid kommungränsen väster om järnvägen och välkomnar nya kopplingar för gång- och cykeltrafik, däremot inte biltrafik. Det får gärna förtydligas i både text och karta, där kopplingen endast redovisas som framtida väg. Detsamma gäller för den föreslagna kopplingen Kallebäck-Lackarebäck, där kopplingens syfte bör förtydligas både i kartan och i texten under *Ny rekommendation*. Mölndals stad är positiva till den sistnämnda länken på lång sikt, förutsatt att den utformas för gång-, cykel och kollektivtrafik.

Mölndals stad anser att planeringsnivåer för Mölndalsån är en mellankommunal fråga som kommunerna fortsatt bör samverka kring, bland annat inom ramen för planeringen för ny järnväg.

Mölndals stad välkomnar att åtgärdsprogrammet för Mölndalsån föreslås utgöra planeringsunderlag i arbetet med det grönblå stråket. Vi ser fram emot att tillsammans med Göteborgs Stad verka för en långsiktigt hållbar utveckling av Mölndalsån och stadsutvecklingen i dalgången.

Stefan Gustafsson
kommunstyrelsen ordförande

Mio Saba
stadsdirektör

Till: Remissinstanser enligt sändlistan nedan
Datum 2026-06-03
Diarienummer SBF-2024-00784

E-post:
stadsbyggnad@stadsbyggnad.goteborg.se

Kungörelse om granskning
Ändring av översiktsplan för Göteborg

Stadsbyggnadsnämnden beslutade den 19 maj 2026 att genomföra granskning gällande ändring av översiktsplan för Göteborg. Syftet med granskningen är att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och att ge möjlighet till insyn och påverkan.

Granskningstid: 3 juni 2026 – 8 september 2026

Förslag till ändring översiktsplan för Göteborg har varit på samråd under våren 2025. Efter samrådet har förslaget bearbetats och synpunkterna från samrådet sammanställts i en samrådsredogörelse. Planens konsekvenser finns redovisade i en konsekvensbeskrivning, inklusive miljökonsekvenser.

Syftet med ändringen av översiktsplanen är dels att bättre spegla kommunens viljeinriktning för mark- och vattenanvändning, dels att öka tydligheten för efterföljande planering. Ändringen omfattar en fördjupning för området Södra älvstranden med syfte att möjliggöra stadsutveckling genom utvidgning av innerstaden med traditionell kvartersstad. Fördjupningarna för Mölndalsåns dalgång och för Södra Askim föreslås arbetas in i översiktsplanen. Vidare föreslås översiktsplanen kompletteras med ett tematiskt tillägg för jordbruksmark och livsmedelsförsörjning och för energiproduktion och energilagring. De tematiska inriktningarna för klimatanpassning samt för mobilitet och infrastruktur har utvecklats och kompletterats. Förslaget innehåller även några mindre ändringar.

Förslaget med tillhörande underlag finns tillgängligt på Göteborgs Stads hemsida:
goteborg.se/planochbyggprojekt

Under granskningstiden finns materialet också tillgängligt på:
Stadsbiblioteket, Götaplatsen 3.
Majornas bibliotek, Chapmans Torg 5.

För den som vill veta mer om förslaget och kunna ställa frågor finns det möjlighet att göra detta vid följande platser och tillfällen:
16 juni kl 17.30 – 19 Majornas bibliotek, Chapmans torg 5
18 augusti kl 12-13, samt kl 17.30 – 19 Stadsbiblioteket, Götaplatsen 3

Vid dessa tillfällen kommer personal från Göteborgs stad finnas på plats.

Den som vill lämna synpunkter på förslaget ska göra det under granskningstiden. Vi ser gärna att synpunkterna skickas in via e-post till stadsbyggnad@stadsbyggnad.goteborg.se. Det går även att skicka brev till Stadsbyggnadsförvaltningen, Box 2554, 403 17 Göteborg eller använda synpunktshanteraren på Göteborgs Stads hemsida.

Synpunkter ska lämnas skriftligt senast den **8 september 2026**. Ange diarienummer SBF-2024-00784. Ange namn och adress eller fastighetsbeteckning så att det framgår vem som skickat synpunkterna.

De synpunkter som skickats in under granskningstiden kommer att analyseras, sammanfattas och kommenteras i ett särskilt utlåtande. Där kommer det även att framgå om synpunkterna leder till ändring av planförslaget. Granskningsutlåtandet blir offentlig i samband med antagandet av ändringen av översiktsplanen.

Information om förslaget kan lämnas av:
Anna Olsson, 031-368 15 87 anna.olsson@stadsbyggnad.goteborg.se
Jessica Andersson, 031- 368 17 42 jessica.andersson@stadsbyggnad.goteborg.se,
Erik Hansson, 031-368 19 77 erik.hansson@stadsbyggnad.goteborg.se,
Sara Brunnkvist, 031-368 19 75 Sara.brunnkvist@stadsbyggnad.goteborg.se,

Sändlista

Kommunala nämnder

Äldre- samt vård- och omsorgsnämnden
Exploateringsnämnden
Förskolenämnden
Grundskoleämnden
Idrotts- och föreningsnämnden
Kretslopp och Vatten
Kulturnämnden
Miljö- och klimatnämnden
Namnberedningen och GDA adresser
Nämnden för funktionsstöd
Socialnämnd Centrum
Socialnämnd Hisingen
Socialnämnd Nordost
Socialnämnd Sydväst
Stadsfastighetsnämnden
Stadsmiljönämnden
Utbildningsnämnden

Kommunala bolag

Förvaltnings AB Framtiden
Got Event AB
GREFAB
Gryaab
Göteborg & Co
Göteborg Energi AB (Fjärrvärme)
Göteborg Energi Gasnät AB
Göteborg Energi GothNet AB
Göteborg Energi Nät AB
Göteborgs Hamn AB
Göteborgs Stads Parkerings AB
Higab
RENOVA AB
Räddningstjänsten Storgöteborg
Älvstranden Utveckling AB

Statliga och regionala myndigheter

Akademiska Hus
Försvarsmakten Högkvarteret, HKV
Havs- och vattenmyndigheten
Jernhusen AB, Region Väst
Lantmäterimyndigheten
Luftfartsverket

Länsstyrelsen
Polismyndigheten
Sjöfartsverket
Statens geotekniska institut
Svenska Kraftnät
Swedavia AB
Trafikverket
Vattenfall Eldistribution AB
Västra Götalandsregionen

Kommuner och GR

Ale kommun
Alingsås kommun
Göteborgsregionen (GR)
Härryda kommun
Kungsbacka kommun
Kungälvs kommun
Lerums kommun
Lilla Edet kommun
Mölndals stad
Partille kommun
Stenungsunds kommun
Tjörns kommun
Öckerö kommun

Bransch- och intresseorganisationer

Cykelfrämjandet Göteborg
Ekologiska lantbrukarna
Fastighetsägarna
Friluftsfrämjandet, Gbg Distriktsförbund
Funktionsrätt Göteborg
Göteborgs ornitologiska förening
Göteborgs spårvägar
Hyresgästföreningen Region Västsverige
Lantbrukarnas riksförbund LRF
Motormännen, Göteborg
Naturskyddsföreningen i Göteborg
NTF
Svensk Handel
Svenska Västkustfiskarnas Centralförbund (SVC)
Sverige Fiskares Producentorganisation - SFPO
Sveriges Byggindustrier
Swedish Pelagic Federation (SPF)
Västsvenska handelskammaren

Övriga

Business Region Göteborg AB
Ellevio
Företagarföreningen i Göteborg
Göteborgs Begravningssamfällighet
Göteborgs hembygdsförbund
Göteborgs Stift
Säve flygplats
Västarvet
Västfastigheter
Västtrafik AB

Göteborgs Stad

ÖVERSIKTSPLAN FÖR GÖTEBORG

SAMRÅDS-REDOGÖRELSE

GRANSKNINGSHANDLING MARS 2026

INNEHÅLL

INLEDNING 4

Läsanvisning 5
Hur samrådet bedrivits 5
Sammanfattning 7
Ändringar inför granskning 8

LÄNSSTYRELSENS SYNPUNKTER MED KOMMENTARER 10

Södra älvstranden 11
Mölndalsåns dalgång 16
Södra Askim 17
Jordbruksmark och livsmedelsförsörjning 18
Energiproduktion och energilagring 19
Klimatanpassning 22
Mobilitet och infrastruktur 26
Övriga ändringar 27

ÄMNESVIS SAMMANFATTNING MED KOMMENTARER 30

Södra älvstranden 31
Mölndalsåns dalgång 48
Södra Askim 55
Jordbruksmark och livsmedelsförsörjning 60
Energiproduktion och energilagring 69
Klimatanpassning 74
Mobilitet och infrastruktur 80
Övriga ändringar 88
Riksintressen 92
Hållbarhetsbedömning 93

DIALOGSAMMANSTÄLLNING SÖDRA ÄLVSTRANDEN 96

SÄNDLISTA REMISSINSTANSER 116

INLEDNING

LÄSANVISNING

Förslag till ändring av översiktsplanen har varit på samråd under januari-mars 2025. Samrådet är en del i planprocessen och syftar till att förbättra beslutsunderlaget och att ge möjlighet till insyn och påverkan. Enligt 3 kap. 11 § plan- och bygglagen ska kommunen redovisa resultatet av samrådet i en samrådsredogörelse. Samrådsredogörelsen ska också innehålla de förslag som framförda synpunkter har gett anledning till.

Samrådet genomfördes samlat för samtliga ändringar av översiktsplanen; Fördjupning av geografiska inriktningar för Södra älvstranden, Mölndalsåns dalgång samt för södra Askim, tematiska tillägg för jordbruksmark och energi, ändringar inom tematiska inriktningar för klimatanpassning och för mobilitet och infrastruktur, samt ett antal övriga mindre ändringar. Denna samrådsredogörelse följer samma upplägg som ändringarna av översiktsplanen.

Samrådsredogörelsen inleds med en beskrivning av hur samrådet har bedrivits och en sammanfattning. Därefter sammanfattas synpunkter som inkommit om respektive föreslagen ändring. Utöver detta sammanfattas och kommenteras Länsstyrelsens yttrande separat.

Sammanfattningarna av synpunkterna fokuserar på konkreta synpunkter och inte resonemangen bakom dessa. För en mer utförlig sammanställning av inkomna yttranden finns en bilaga där kortversioner av samtliga inkomna yttranden redovisas. Länsstyrelsens yttrande redovisas i sin helhet.

Utifrån synpunkterna har förslaget till ändring av översiktsplanen bearbetats till en granskningshandling. Samrådsredogörelsen kommer att finnas tillgänglig i samband med att översiktsplanen ställs ut för granskning.

HUR SAMRÅDET BEDRIVITS

Samrådet om förslagen till ändring av översiktsplanen pågick under perioden 8 januari 2025 – 25 mars 2025. Samrådshandlingarna fanns under samrådstiden tillgängliga på en egen sida på Göteborgs Stads hemsida goteborg.se. Samrådshandlingarna remitterades till statliga myndigheter, Västra Götalandsregionen, grannkommuner och Göteborgsregionen, kommunala nämnder och bolag samt organisationer och intresseföreningar enligt sändlistan nedan.

Under samrådet har totalt 79 yttranden inkommit på förslaget till ändringar av översiktsplanen. Många av yttrandena rör samtliga eller flera av ändringarna, medan andra fokuserar på ett av förslagen. Det förslag till ändring som föranlett flest synpunkter och störst intresse är fördjupningen av Södra älvstranden.

Samrådsaktiviteter

Kommunen anordnade öppna möten på Stadsbiblioteket 6 februari och 17 februari 2025, samt möten på Majornas bibliotek, som fokuserade på fördjupningen för Södra älvstranden den 26 februari och 3 mars. Ansvariga för förslaget till ändringarna av översiktsplanen stod i Stadsbiblioteket de aktuella dagarna mellan kl. 16:00-19:00. Klockan 17:30 hölls en kortare presentation. Ansvariga för fördjupningen för Södra älvstranden fanns på plats i Majornas bibliotek kl. 17:30-19:00. Ett digitalt samrådsmöte riktat till näringslivet genomfördes den 25 februari.

Tre måndagar i mars (3:e, 10:e och 17 mars) bjöds alla intresserade in till promenad på Södra älvstranden för att prata om områdets framtid.

På goteborg.se fanns en särskild sida med information om beslutet att gå ut på samråd om ändringar av översiktsplanen, samrådsmöten och promenad på Södra älvstranden. Information om samrådet fanns även på sociala medier i form av kommunens LinkedIn-sida, Facebook och Instagram i samband med beslut om samråd och olika samrådsaktiviteter. Stadsbiblioteket och Majornas bibliotek gjorde också Facebookevent och publicerade mötena i sina kalendarier på goteborg.se.

Kommunen annonserade om samrådet och samrådsaktiviteter i Vårt Göteborg den 8 januari, samt om promenaderna inom Södra älvstranden den 28 februari 2025.

Synpunkter under samrådsmöten och promenader

Samrådsmöten om samtliga ändringar

Synpunkter som framfördes vid mötena på Stadsbiblioteket handlade bland annat om vad ändringen om klimatanpassning kommer innebära, synpunkter på att bevara eller inte bevara jordbruksmark i Göteborg och hur staden resonerat kring hållbar energiförsörjning. Sammantaget kom cirka 50 personer till de öppna mötena på stadsbiblioteket. Både enskilda personer och intresseorganisationer ställde frågor och lyssnade till presentationerna som hölls.

Södra älvstranden

Synpunkter som framfördes vid samrådsmöten och andra aktiviteter om Södra älvstranden handlar framförallt om Oscarsledens omvandling, älvstråket, områdets identitet, framtida bebyggelse, vikten av det gröna och kollektivtrafik med färjor.

För många som bor och verkar i området upplevs buller från Oscarsleden som störande och många ser positivt på en omvandling av trafikleden. Flera frågade om det är möjligt att omvandla leden och hur det påverkar trafiken i staden i stort.

Älvstråket framhålls som viktigt och positivt för området. Tillgången till älvrummet, samt målpunkter vid vattnet och infrastruktur såsom sittplatser och offentliga toaletter lyfts fram som viktigt. Många vill kunna röra sig i ett sammanhängande stråk längs älvkanten och över älven på flera platser genom färjor och broar.

Området har en stark identitet för Göteborg vilket bör upprätthållas och beaktas vid nybyggnation i området. Särskilt framhålls miljöerna runt Stigberget. Identiteten skapas inte bara av byggnader utan av alla verksamheter som ligger här. Det är viktigt att värna befintliga verksamheter vid en ombyggnation på torget så att de kan vara kvar i området. Befintliga kultur- och konstverksamheter behöver värnas och ges förutsättningar att vara kvar och att utvecklas. Flera kulturaktörer vittnar om en gentrifiering av området vid långgatorna och Järntorget som gör att flera aktörer tvingas bort genom höjda hyror. Många kulturverksamheter har lagt grunden till den identitet och kultur som finns och ser att det som gör området attraktivt nu trängs ut.

Det är svårt att förstå konceptet "kreativ zon" och få kan arbeta utifrån tillfälliga premisser. Men flera är ändå positiva till tillfälliga åtgärder som kan göra att fler får tillgång till en scen eller dylikt. Viktigt att det finns en förankring i platsen och i befintliga verksamheter och att det inte blir något som läggs ovanpå från staden.

Vikten av att bevara den befintliga bebyggelse- och kulturmiljön framhölls. Att bygga för olika målgrupper och möjliggöra för olika typer av verksamheter. Man vill inte se liknande byggnation som uppförs vid Masthugget. Det får inte bli för höga hus och vattenkontakten bör inte byggas för. Det är viktigt med en fortsatt blandad stadsdel med alternativa, innovativa boendeformer. Flera upplever att det nya som byggs inte är till för alla och att många inte har råd att bo här.

Oscarsleden och tidigare färjeterminalområden samt Jaegerdorffsplatsen markerades som område i behov av att förändras. Vidare uttrycks en potential för att utvecklas vid området runt Fiskhamnen, vid Älvsborgsgatan ner mot Klippan, Klippanområdet, parker och strand/kajpromenaden. Potential att utvecklas beskrevs även särskilt för området runt Tysklandsterminalen och vid Kusttorgsmotet. Amerikaskjulet och Amerikahuset vid Stigbergskajen, bebyggelsemiljön runt Taubegatan och Stigberget, kyrkorna i närområdet och kulturmiljön vid Klippan markerades som värdefulla som de är. Allmänna platser som ses som värdefulla är främst Chapmans Torg och Stigberget, grönområden och parker samt öppna ytor såsom Majvallen och Gröna vallen.

Flera påtalade behov av det gröna, samt vikten av att tillskapa nytt och bevara det befintli-

ga. Allmänna platser såsom parker och mötesplatser är särskilt viktigt vid vattnet. Parker och lekplatser behöver ges särskild omsorg då de är miljöer som barn vistas på. Parker invid leden kan ha stor bullerproblematik och blir mindre attraktiva.

Kollektivtrafiken med färjor över älven behöver stärkas. Det är viktigt att hållplatslägen blir omsorgsfullt gestaltade då de har potential att vara mötesplatser för människor. Barnperspektivet behöver särskilt beaktas vid hållplatslägen, då många resenärer är barn.

Många vill förstå förslaget bättre med hjälp av exempelvis 3D bilder. Kartor och illustrationer kan vara svårlästa. Många önskar även fortsatt delaktighet och vill bli inbjudna i samtal om hur stadsdelen kan utvecklas ytterligare.

Läs mer om samrådsaktiviteter och inkomna synpunkter i samband med förslag till fördjupning av Göteborgs översiktsplan för Södra älvstranden i bilaga ”Dialogsammanställning Södra älvstranden”.

SAMMANFATTNING

Förslag till ändring av översiktsplanen har varit på samråd under januari-mars 2025. Samrådshandlingarna fanns under samrådstiden tillgängliga på en egen sida på Göteborgs Stads hemsida goteborg.se. Samrådshandlingarna remitterades till statliga myndigheter, grannkommuner och Göteborgsregionen, kommunala nämnder och bolag samt organisationer och intresseföreningar enligt sändlistan nedan på sidan 116.

Under samrådet har totalt 79 yttranden inkommit på förslaget till ändringar av översiktsplanen. Det förslag till ändring som föranlett flest synpunkter och störst intresse är fördjupningen av Södra älvstranden.

Kommunen anordnade möten på Stadsbiblioteket och på Majornas bibliotek som fokuserade på fördjupningen för Södra älvstranden i februari och mars. Det genomfördes också promenader på Södra älvstranden för att prata om områdets framtid och ett digitalt samrådsmöte riktat till näringslivet.

Många remissinstanser är positiva till att Södra älvstranden omvandlas från industrimark till blandad bebyggelse och blir en del av en utvidgad innerstad. Samtidigt framhåller flera att det är viktigt att visa respekt för befintliga verksamheter och befintlig bebyggelse.

Inkomna synpunkter om Mölndalsåns dalgång och Södra Askim visar att det behöver förtydligas att ändringen av översiktsplanen avser att arbeta in befintliga fördjupningar av översiktsplanen. Inte att ta fram nya fördjupningar med nya ställningstaganden.

Remissinstanserna är överlag positiva till att kommunen har tagit fram ett tematiskt tillägg om jordbruksmark. Det är bra att jordbruksmark prioriteras gentemot andra samhällsintressen och att det framgår vilka principer som gäller för exploatering. Flera instanser har samtidigt synpunkter på att kommunens lokaliseringsutredning enligt miljöbalken saknas, på kommunens beskrivning av jordbruksmarkens värden och exploatering av jordbruksmark.

I det tematiska tillägget om energi är många remissinstanser negativa till havsbaserad vind, medan synen på landbaserad vindkraft varierar. Synpunkter handlar också om bland annat stora kraftledningar, solenergi och batterilager.

Många remissinstanser är positiva till att kommunen ändrar översiktsplanen avseende klimatanpassning och delar kommunens syn att frågan är viktig. Flera instanser framhåller vikten av fortsatt samarbete mellan olika myndigheter i frågan.

Många remissinstanser är positiva till den målbild och strategi som föreslås för mobilitet och infrastruktur. Flera framhåller att det är bra att kommunen samlar styrande dokument i översiktsplanen, men att det behövs kompletterande handlingsplaner för att inte relevant styrning ska försvinna när styrdokumenten upphör att gälla.

Övriga ändringar av översiktsplanen väckte framförallt synpunkter om vilka järnvägskorridorer som bör förordas längs väg 158, områden för begravningsmark och strategier för parker,

natur och vatten.

Synpunkter om riksintressen berör framförallt fördjupningen för Södra älvstranden och det tematiska tillägget om energi.

Flera remissinstanser anser att hållbarhetsbedömningen och beskrivningen av konsekvenser bör kompletteras med fler aspekter och att vissa bedömningar bör revideras.

Vissa synpunkter handlar om frågor eller geografiska ytor som ligger utanför det som ändringen av översiktsplanen omfattar. Bland annat om påverkan på ridanläggningar, mellanlagring av förorenade massor, farligt gods och kommunal service.

ÄNDRINGAR INFÖR GRANSKNING

Ändringarna av översiktsplanen har reviderats utifrån synpunkterna på följande sätt:

Södra Älvstranden

Markanvändningskartan har justerats enligt följande:

- Yta för bebyggelseutveckling i älven och kreativ zon Järnvågen har utgått.
- Läge för färjor har justerats och älvförbindelser förtydligats.
- Kompletterats med möjliga gatukopplingar, omvandling av korsning, stadslivsstråk samt en till yta för mindre hamn.
- Förtydligande av utbredning av framtida parker och justering av grönt stråk.
- Förtydligande av ytor för skyfall, älvstråk och användning av kajer.

Planbeskrivningen har utvecklats. Kunskapsunderlaget, planeringsförutsättningar, har kompletterats med framförallt trafikanalyser, kulturmiljö, markmiljö och genomförandefrågor.

Mölndalsåns dalgång

Markanvändningskartan har justerats enligt följande:

- Beskrivningen av blågrönt stråk längs Mölndalsån har utvecklats.
- Liseberg har lagts till i markanvändningskartan som ett evenemangsområde.
- Beskrivningen av bristen på bostadsnära park i Mölndalsåns dalgång har förtydligats.
- Syftet med koppling mellan Kallebäck och Lackarebäck har förtydligats.

Planbeskrivningen har utvecklats. Ny beskrivning av kulturmiljö har bifogats.

Södra Askim

Markanvändningskartan har justerats enligt följande:

- Beskrivningen av Krogabäcken har förtydligats avseende bäckens funktion för dagvatten och skyfall.
- Rekommendationen för Mindre hamn har kompletterats för att undvika påverkan på miljökvalitetsnormer vatten vid eventuell utveckling av småbåtshamn.

Planbeskrivningen har utvecklats, bland annat med ett förtydligande att utbyggnad inom planeringsreserverna kräver stora investeringar inom vatten och avlopp och elförsörjning.

Jordbruksmark och livsmedelsförsörjning

Markanvändningskartan har justerats enligt följande:

- Jordbruksmarkslagret har uppdaterats så att jordbruksmark inom planlagd mark inte ingår.
- Utredningsområdet i Säve har justerats och delats upp i ett mindre utredningsområde och en större planeringsreserv.

Planbeskrivningen har utvecklats, bland annat beskrivningen av jordbruksmarkens värden för biologisk mångfald och kulturmiljö. Texten om väsentligt samhällsintresse har utvecklats. En lokaliseringsutredning för jordbruksmark har tagits fram.

Energiproduktion och energilagring

Markanvändningskartan har justerats enligt följande:

- Ytor för havsbaserad vind har utgått.
- Yta för landbaserad vind har justerats.
- Ytor för batterilager har utgått.

Planbeskrivningen har förtydligats avseende förutsättningar för solceller, landbaserad vind och batterilager.

Klimatanpassning

Markanvändningskartan har justerats enligt följande:

- Lagret för högvattenskydd har justerats med avseende på port i Kvillekanalen.

Planbeskrivningen har uppdaterats och utvecklats. Förtydligande har gjorts av framkomlighet och samhällsviktiga verksamheter, samt komplementbyggnad inom kustzon. Klimatfaktor avseende skyfall har justerats efter ny kunskap. Planeringsnivåer för översvämningsrisker har lyfts ut till en riktlinje och hanteras som ett separat ärende.

Mobilitet och infrastruktur

Kapitlet tematiska inriktningar för mobilitet och infrastruktur har utvecklats. Delar av cykelprogrammet har arbetats in. Vidare har förtydliganden gjorts avseende mobilitet i relation till stadsutveckling, hela-resan-perspektiv, användarperspektiv, parkeringsstyrning. Även delar som berör drift och underhåll, ekonomiska styrmedel och utveckling av godstransporter på vatten har förtydligats.

Övriga ändringar

- Redovisningen av värdefulla kulturlandskap och kulturmiljöer har kompletterats utifrån befintliga kunskapsunderlag.
- Riksintresset yrkesfiske landningshamn Göteborgs Fiskhamn har preciserats genom att en yta har pekats ut.
- En inriktning kring möjligheten att skapa en kulturljudzon på Ringön har lagts till.

LÄNSSTYRELSENS SYNPUNKTER MED KOMMENTARER

Här redovisas Länsstyrelsens synpunkter och kommunens kommentar. Ytterligare kommentarer kan läsas under respektive ämnesvisa sammanfattning. Länsstyrelsens samrådsyttrande följer den kapitelindelning som kommunen gjort för ändringen av översiktsplan.

SÖDRA ÄLVSTRANDEN

Inledning

Länsstyrelsen välkomnar att kommunen arbetar för att minska barriäreffekten av Oscarsleden och att allmänhetens tillgång till älvrummet öppnas upp. Kommunen har tagit fram ett ambitiöst förslag och över lag anammat flera bra planeringsprinciper. Länsstyrelsen ser dock ett antal utmaningar kopplade till Länsstyrelsen ingripandegrunder enligt 11 kap 10 §PBL som Länsstyrelsen vill lyfta fram inför den fortsatta planeringen.

Kommunens kommentarer:

Noteras.

Riksintresse kommunikationer

Väg

Oscarsleden är idag utpekad som riksintresse som en del av väg E45. Kommunen anser att riksintresseanspråket för leden ska utgå. Då färjeterminalen med anslutning till Fredrikshamn är beslutad att flytta från Masthugget till Arendal har Trafikverket initierat en utredning om vilken sträckning vägen ska ledas till kommande färjeterminal. Utredningen som är påbörjad är planerad att färdigställas under våren 2025.

Kommunen avser att verka för att Oscarsleden ska utvecklas mot en mer integrerad gata i staden genom fler plankorsningar i stråk med god uppkoppling, sänkta hastigheter och en mer stadsmässig utformning samtidig som framkomlighet för kollektivtrafik eftersträvas. Utifrån dagens förutsättningar, med att leden är under statligt huvudmannaskap och utpekad som riksintresse, är detta inte möjligt. Fram tills detaljplanen för Arendal fått laga kraft, flytt av färjeterminaler skett samt omledning av väg E45 säkerställts ligger riksintresset för kommunikation kvar som anspråk på leden.

Sjöfart

I översiktsplanen pekas eventuella framtida gång- och cykelbroar ut i över älven (Fiskhamnen – Slottsberget/Sörhallskajen, Järntorget – Lindholmen, Majnabbe - Eriksberg). Utifrån nu kända förutsättningar utgör dessa en risk för påtaglig skada på riksintresse för kommunikation. Fler broar kan påverka framkomligheten och sjösäkerheten. Den kumulativa effekten av fler hinder behöver också beaktas, då flera efterföljande hinder kan försvåras ytterligare av hindrens samlade effekt.

Kommunen anser att innerhamnen bestående av Masthuggskajen, Stigbergskajen och Majnabbekajen samt tillhörande vattenområde på sikt bör utgå som riksintresse. Trafikverket anser att bedömningen huruvida innerhamnen ska utgöra riksintresse eller inte först kan tas efter att behoven kopplade till riksintresset är utredda. I samband med flytten av färjeterminaler till Arendal kommer Trafikverket göra en ny riksintressepreciserings för Göteborgs hamn. I denna precisering kommer innerhamnens framtida funktion och behov utredas. En sådan precisering ska samordnas i tid och vara klar i samband med flytten av färjeterminalerna.

Kommunens kommentarer:

Stadsbyggnadsförvaltningen delar synen om att riksintresset för kommunikationer, väg kan ligga kvar tills detaljplanen för Arendal vunnit laga kraft och färjeterminalerna har flyttat. Därefter bör riksintresset flyttas till Hisingsleden/Norrleden. Stadsbyggnadsförvaltningen anser inte att det är lämpligt att riksintresset E45 går genom området efter en flytt av färjeterminalerna och vid en omvandling av leden. Funktionen som länk i TEN-T nätet bör följa med flytten av färjeterminalerna till Arendal och är vid en flytt inte motiverad att ligga kvar

i en tät stadsmiljö då den inte längre förbinder anläggning av riksintresse direkt mot färja. Förvaltningen håller fast vid förslagets inriktning om en mer integrerad Oscarsled på lång sikt samt inriktningen i gällande översiktsplan om att tung trafik till och från Göteborgs hamn bör ledas via Hisingsleden och Norrleden.

I gällande översiktsplan finns endast en framtida gång- och cykelbro utpekad. Resterande förbindelser utgör älvförbindelser för färjetrafik. För utpekad gång- och cykelbro i gällande översiktsplan pågår detaljplaneläggning och stadsbyggnadsförvaltningen har dialog med berörda parter från sjöfarten och Trafikverket. Förvaltningen har i denna pågående planering bedömt liten till begränsad risk för påverkan på framkomlighet och sjösäkerhet för den prioriterade sjöfarten och bedömer att påtaglig skada på riksintresset inte kommer att uppstå.

I förslaget till ändringen av översiktsplanen för Södra älvstranden föreslås en ytterligare älvförbindelse, i första hand för färjetrafik, mellan Majnabbe och Eriksberg. På lång sikt skulle detta läge kunna utredas som potentiell framtida gång- och cykelbro. Granskningshandlingen har förtydligats avseende att en bro i detta läge knyter samman västra Hisingen med sydvästra Göteborg. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer inte att det är aktuellt att planera en ytterligare gång- och cykelbro i närtid utöver den som redan planeras. Därmed anses inte kumulativa effekter uppstå eller behöva vidare beaktas för flertalet broar.

Stadsbyggnadsförvaltningen noterar att Göteborgs hamn, som ansvarar för det idag utpekade innerhamnarna, gör samma bedömning som stadsbyggnadsförvaltningen avseende riksintresset för innerhamn. Det vill säga att dessa utgår från platsen när färjeterminalerna flyttar till Arendal. Detta utgör en viktig ingång från Göteborgs Stad i fortsatt arbete kring ny riksintressepreciseringför Göteborgs hamn vid en flytt av färjeterminalerna. Förvaltningen deltar gärna i ett sådant arbete.

Riksintresse yrkesfiske

I förslag till ändrad översiktsplan anges att fiskehamnen ska flyttas något längre västerut samt i stället ingå i ett företagsområde och i närområdena föreslås en framtida utveckling för blandad stadsbebyggelse. Kommunen anser att riksintresseanspråket för yrkesfiske Göteborgs fiskehamn bör utgå.

Utifrån den föreslagna exploateringen så föreligger risk för påtaglig skada på riksintresset. För att komma vidare behöver kommunen tydligare beskriva hur fiskehamnen och dess verksamhet avses skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra för fiskerinäringens verksamhet på platsen.

Havs- och vattenmyndigheten, som är riksintressemyndighet, anser att Göteborgs fiskehamn är ett aktuellt riksintresseanspråk för yrkesfisket utifrån att hamnen kvarstår som en av Sveriges främsta hamnar sett till landade värden, och fortsatt är en av de viktigaste landningshamnarna för det regionala fisket.

Länsstyrelsen kan se att det finns frågetecken kring om fiskehamnen är den mest lämpliga platsen som landningshamn eller om det kan finnas bättre alternativ utifrån en helhetsbedömning. Länsstyrelsen välkomnar därför vidare samtal mellan HaV och kommunen.

Kommunens kommentarer:

Stadsbyggnadsförvaltningen anser sedan tidigare att riksintresseanspråket för yrkesfiske vid Göteborgs Fiskhamn bör utgå, men efter dialog med Länsstyrelsen och Havs- och vattenmyndigheten har granskningshandlingen reviderats med hur kommunen tolkar riksintresseanspråket.

Kommunen har varit kritisk till den befintliga värdebeskrivningen som finns för Göteborgs Fiskhamn och har även lämnat synpunkter på den pågående översynen av riksintresset för yrkesfisket landningshamn som Havs- och vattenmyndigheten gjort. Beskrivningen bedöms inte tydliggöra varför aktuell plats anses vara av nationellt intresse utan redogör främst för det monetära värdet utifrån den fångst som landas. Detta är svårt att beakta i fysisk planering och är inte i enlighet med syftet med utpekande av riksintressen som areella anspråk.

Göteborgs Fiskhamn utgör en viktig landningshamn inom Göteborgs Stad och är ett nav för fisket på västkusten med fiskeauktion och ett samlat kluster av fiskeriverksamheter. Här kan fiskefartyg idag lossa eller omlasta fångst vid kaj och fisken kan både förädlas och transporteras vidare på platsen. Fiskhamnsverksamheterna uppger att det finns ett behov av att en kaj om cirka 90 meter säkerställs för att kunna landa fisk och att det finns en möjlighet att genom anslutande väginfrastruktur kunna transportera vidare fisken. För att säkerställa riksintresset yrkesfiske behöver planeringen säkerställa att det finns en hamn med nödvändig infrastruktur, service för fiskefartygen och som erbjuder lämpliga möjligheter för landning av fångsten.

Det är med utgångspunkt i ovanstående beskrivning som stadsbyggnadsförvaltningen motiverar en kajyta inom område för företagsområde i planhandlingen. Inom detta föreslagna företagsområde pågår redan arbete för att möjliggöra en flytt av nuvarande fiskhamn på initiativ av och i tät dialog med Göteborgs Fiskhamn.

Förvaltningen anser att föreslagen ändring av planhandlingen tar hänsyn till och tillgodoser riksintresset för yrkesfisket landningshamn genom utpekad yta samt markanvändning företagsområde och dragning av lokalt vägnät som kopplar ihop till övergripande vägnät. Bedömningen är att förslaget inte utgör risk för påtaglig skada.

Riksintresse kulturmiljö

Länsstyrelsen bedömer att i syfte att bibehålla och värna befintliga värden och kvaliteter behöver de beskrivas och tydliggöras. Den älvnära låglänta glesa skalan skapar förutsättningar för obrutna siktlinjer, upplevd närhet och kontakt med älven. Upplevelsen av den kuperade topografin förstärks genom bebyggelsens placering, landmärkenas synlighet och den visuella kontakten med älven. Utsiktsplatser är viktiga att värna samt fysiska och visuella kopplingar till älvrummet. Befintlig bebyggelse utgörs dels av landshövdingehusens lägre skala, flerbostadshus mellan 6–8 våningar samt den småskaliga bebyggelsen inom riksintresse Klippan-Carnegie.

Inför den fortsatta planeringen av området bör ett vägledande kulturmiljöunderlag tas fram som redogör för till exempel viktiga siktlinjer och lämpliga hushöjder inom olika delområden så att den tillkommande bebyggelsen inte utgör en barriär mellan älven och bebyggda områden. Det krävs tydliga riktlinjer kring hänsynstagande och tillgodoseende av riksintresse för kulturmiljö tidigt i processen. Det är viktigt att svåra avvägningar inte hänförs till efterföljande detaljplaneprocesser.

Kommunens kommentarer:

Gällande översiktsplan anger rekommendationer om hur efterföljande planering ska ta hänsyn och tillgodose kulturmiljön. Det finns ett omfattande underlag i gällande översiktsplanen, Vägledning för riksintressen för kulturmiljövården, som även omfattar området Södra älvstranden.

Förslaget till ändring av översiktsplanen har en rekommendation om hur ny bebyggelse ska ta hänsyn till befintliga stråk och bebyggelsestrukturer, viktiga kulturmiljöer, landmärken och symbolbyggnader inom området.

Granskningshandlingen har förtydligats avseende kulturmiljö och rekommendationer för efterföljande planering. Kunskapsunderlaget med planeringsförutsättningar har kompletterats med tydligare beskrivningar av viktiga siktlinjer och skala utifrån riksintresset för kulturmiljö inom området.

Miljökvalitetsnormer för vatten

Berörd vattenförekomst Göta Älv-Säveåns inflöde till mynningen vid Älvsborgsbron är ett kraftigt modifierat vatten och kvalitetsfaktorn morfologiskt tillstånd bedöms dålig då stora delar av vattenförekomsten saknar naturliga livsmiljöer. Det innebär att ingen ytterligare försämring får ske.

Länsstyrelsen ser därför positivt på kommunens tankar om att utveckla blågröna stråk längs med älven och att ge strandområdena en mer naturlig karaktär samt att minska andelen hårdgjord yta inom området. Där kommunen ser dagvattenhantering som en möjlighet till att skapa grönytor och rekreationsområden blir det viktigt att denna fråga hanteras i ett större perspektiv och inte i varje enskild detaljplan.

Kommunens kommentarer:

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att ändrad markanvändning från industriområde till blandstad innebär en förbättring av vattenförekomsten utifrån MKN vatten. Förslag om förbättrad ekologisk kantzon mellan Majnabbe och Klippan överensstämmer med de åtgärder som staden tidigare identifierat och beslutat om i lokalt åtgärdsprogram för god vattenstatus för Göta Älv-Säveåns inflöde.

Generellt innebär förslag om blandstad en annan möjlighet till dagvattenhantering. Med utgångspunkt i områdets geografiska förutsättningar bedöms lokal hantering och rening i gatumiljön med avledning till Göta älv som den bästa strategin för området. Södra älvstranden utgör ett långsmalt område där olika delområden hänger ihop med omgivande stad.

Hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion

Förorenad mark

Inom aktuellt område finns sannolikt omfattande markföroreningar från såväl modern industri som historiska verksamheter som kommer behöva åtgärdas för att säkra lämplig markanvändning.

Ändringen planerar för många tillkommande bostäder, skolor, förskolor, lekplatser och rekreationsområden. Samtidigt ämnar kommunen både behålla och till viss del utveckla viss del av befintliga industriverksamheter. För verksamhet som fiskhamn så innebär den på grund av sin särkaraktär med lukt en stor utmaning att kunna samexistera med exempelvis bostäder och skolor. Ytterligare en utmaning kan vara risk för skadedjur (fåglar och råttor) som kan vara svåra att hantera nära bostadsmiljöer till skillnad från om de ligger i industriområden. Lämpliga skyddsavstånd kan behöva identifieras och säkras av kommunen för att skydda människors hälsa och miljö från både lukt och smitta.

Kommunens kommentarer:

Omvandling av industrimark till blandstad möjliggör för en sanering och hantering av markföroreningar när området exploateras.

Mellan samråd och granskning har stadsbyggnadsförvaltningen gjort en övergripande bedömning av markföroreningar inom området. Markföroreningar har bekräftats på flera platser, vilket behöver hanteras i efterföljande planering. Granskningshandlingen har förtydligats avseende beskrivning av markmiljö under rubriken värden och hänsyn och kunskapsunderlag planeringsförutsättningar har uppdaterats.

Föreslaget företagsområde rymmer yta för en ny lokalisering av Göteborgs Fiskhamn. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att det går att hantera lämpliga skyddsavstånd inom företagsområdet och till ny bebyggelse. Det är angeläget att kunna samla befintliga verksamheter under ett och samma tak för att kunna effektivisera logistik och skapa slutna kylkedjor. Slutna kylkedjor minskar risken för lukt och skadedjur vilket gör att en ny anläggning kan ha kortare avstånd till omgivande bebyggelse än den befintliga. Detta behöver studeras vidare i efterföljande planering.

Översvämning

För att hantera dagens samt framtida utmaningar kopplade havshöjning och skyfall föreslås en höjning av marken behöva ske samt ett upprättande av ett älvkantsskydd. Särskilda zoner ska också tillåtas svämmas över. Med anledning av de beskrivna åtgärderna för skydd mot högvatten vill Länsstyrelsen informera att åtgärder som utförs för att skydda mot vatten med avsikt att varaktigt öka en fastighets lämplighet för till exempel bebyggelse kan innebära markavvattning enligt 11 kap. miljöbalken.

Länsstyrelsen konstaterar att området i sin helhet ligger under de planeringsnivåer som Boverket förespråkar. Undantag har kunnat göras för förtätning. Yttre portar krävs (alternativt högre kantskydd) för både befintlig och ny bebyggelse. Länsstyrelsen anser att det kan vara motiverat att vid större nya strukturer se över lämpliga planeringsnivåer. Om samma planeringsnivåer används som för innerstaden fortsätter kommunen att bygga in sårbarheter och de negativa konsekvenserna, om planerade skydd briser eller inte blir av, blir ännu större.

Det vilar ett stort ansvar på kommunen att visa på att marken kan göras lämplig med avseende på översvämning och säkerställa framkomlighet.

Kommunens kommentarer:

Nya större älvnära strukturer följer samma strategier som för övriga delar av centrala staden. Se kommunens kommentarer i klimatanpassningskapitlet.

Farligt gods

Risker med farligt gods kommer att minska om väg E45 ändrar läge. Så länge det finns farligt godstransporter på aktuell led kommer dock hänsyn/anpassning behöva tas till den enligt den vägledning som kommunen tillämpar.

När leden inte längre ska vara en utpekade led behöver kontakt bland annat tas med Länsstyrelsen för att påbörja ett arbete med att uppdatera den lokala trafikföreskriften och den nationella vägdatabasen (NVDB).

Det sker även omfattande transporter av farligt gods på älven. Kommunen belyser hantering av detta övergripande i sin vägledning avseende transporter av farligt gods. Där lyfts till exempel vilka avstånd som minst bör hållas. Beroende på hur nära bebyggelse planeras och i vilken omfattning kan fördjupade analyser behövas kring riskbilden.

I samband med att till exempel broar tillkommer och/eller rörelsemönster för fartyg eventuellt ändras och ökar i älven kan bedömningar och antaganden som gjort i den övergripande vägledningen eventuellt behöva ses över och uppdateras.

Kommunens kommentarer:

Översiktsplanen utgår från den vägledning om farligt gods som Länsstyrelsen åberopar. Kommunen avser att komplettera gällande översiktsplans vägledning om risker avseende farligt gods med annat styrande dokument. Farligt gods inom området bör hanteras i efterföljande planering.

Övriga risker

Kommunen behöver belysa om det finns några risker eller om någon speciell hänsyn behöver tas för att kunna samlokalisera tät bostadsbebyggelse med kaj för kryssningsfartyg, vilket Länsstyrelsen får uppfattningen kommer finnas kvar vid Stigbergskajen.

Kommunens kommentarer:

Invid Stigberget utgör Oscarsleden en större källa för buller än den från kryssningsfartyg. I föreslagen nod för stadsutveckling vid Stigberget och Stigbergskajen beskrivs framtida stadsbebyggelse främst rymma innehåll som kan stödja en framtida bytespunkt för kollektivtrafik. Efterföljande planering får visa på möjligheter att även rymma andra funktioner.

MÖLNDALSÅNS DALGÅNG

Trafik

Mölndalsåns dalgång berörs av flera pågående eller planerade arbeten med trafikanläggningar, såsom Västlänken och Götalandsbanan. Planering och byggnation av dessa anläggningar kommer att spänna över flera år. I detaljplanearbete behöver kommunen därför både kort och lång sikt ta hänsyn till och även räkna med störningar under den långa byggtiden. Vidare behöver kommunerna beakta behovet av stora markytor som kommer att tas i anspråk som byggarbetsplats.

Vidare vill Länsstyrelsen framhålla att all ny exploatering och tillförsel av bebyggelse till området innebär mer trafik till och från området. Det föranleder att kommunerna måste förverkliga de konkreta åtgärder som nämns i planen för att motverka det, till exempel nya cykelvägar och omvandlingar av gator till stadsgator. I all efterföljande planering behöver kommunen ha ett underlag med konkreta åtgärder som utgör förutsättningar för ny tillkommande bostadsbebyggelse eller ändring av bebyggelse som kan alstra mer trafik.

Länsstyrelsen ser positivt på kommunens ambition att binda samman Kallebäck bättre med områdena väster om väg E6. Förslaget om en ny gång- och cykelbro innebär dock utmaningar på grund av närheten till järnväg och väg E6.

Kommunens kommentarer:

Noteras. Ny gång- och cykelbro vid Kallebäck hanteras i efterföljande planering.

Farligt gods

I Mölndalsåns dalgång finns två tungt trafikerade leder avseende farligt gods, järnvägen och väg E6. Längs med aktuella farligt godsleder planeras för blandad stadsbebyggelse för både bostad, service och arbetsplatser. Länsstyrelsen vill redan nu lyfta att den vägledning som finns för farligt gods ska tillämpas. Här förespråkas ett bebyggelsefritt område om 30 meter. Den zonindelning som finns i länsstyrelsens vägledning avseende farligt gods och som även lyfts i kommunens egen vägledning från 2021 kan med fördel användas som stöd för tidig planering. All planering inom 150 meter från leder där transporter med farligt gods sker kommer behöva studera frågan om farligt gods och behov av anpassningar och skyddsåtgärder kan krävas.

Kommunens kommentarer:

Inarbetningen av fördjupad översiktsplan för Mölndalsåns dalgång innebär inte ett framtagande av en ny fördjupning, utan en genomgång av befintlig fördjupad översiktsplans aktualitet. Det som är aktuellt har lyfts in i översiktsplanen, det som inte är aktuellt har lämnats. Nya utredningar eller underlag har därmed inte tagits fram i samband med inarbetningen.

Gällande översiktsplan utgår från den vägledning om farligt gods som Länsstyrelsen åberopar. Kommunen avser att komplettera gällande översiktsplans vägledning om hantering av risker avseende farligt gods med annat styrande dokument.

Översvämning

När det gäller föreslagna planeringsnivåer längs med Mölndalsån behöver Länsstyrelsen för förståelsen ett fördjupat underlag. Se vidare om detta i yttranden gällande ändringen av översiktsplan för klimatanpassning.

Kommunens kommentarer:

Se kommunens kommentarer i klimatanpassningskapitlet.

Miljökvalitetsnormer för vatten

Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen har för avsikt att stärka grönstrukturerna längs Mölndalsån för att bevara och öka den biologiska mångfalden. Idag påverkar infrastruktur vattenförekomstens kantzoner och svämplan. Att utveckla vattendragets närområde kan innebära en klar förbättring av vattenförekomstens morfologiska tillstånd och därmed också förutsättningarna för biologin i vattendraget.

Kommunens kommentarer:

Noteras.

Vattenverksamhet

En del av de åtgärder som beskrivs bli aktuella för området i den efterföljande planeringen kan utgöra vattenverksamhet och komma att kräva tillstånd enligt 11 kap. MB.
Mölndalsån är idag ett befintligt markavvattningsföretag. Områden som markavvattnas är ofta områden som är känsliga för översvämning. Vid planläggning av ett område med befintlig markavvattning är det lämpligt att de gällande tillstånden/förrättningarna inom planområdet omprövas utifrån de förändrade förhållandena.

Kommunens kommentarer:

Noteras.

SÖDRA ASKIM

Planeringsreserverna

Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att om det i framtiden blir aktuellt att starta en planering av planeringsreserverna, som bland annat berör den gröna kilen Sandsjöbacka och jordbruksmark, behöver frågorna hanteras på nytt och mer detaljerat i en översiktsplan.

Kommunens kommentarer:

Noteras.

Utbyggnad av båtplatser

För vattenförekomsten Askims Fjord finns flera parametrar som ligger nära klassgränsen som riskerar att sänka statusen och på så sätt påverka risken för vattenförekomsterna att uppnå god status inom satt tidsgräns.

Inom södra Askim finns en mindre hamn som kommunen pekat ut som en potentiellt lämplig plats för utbyggnad av båtplatser. Kommunen behöver motivera att en utbyggnad/planläggning av en hamn inte kommer innebära någon negativ påverkan på MKN vatten, trots att det i VISS anges att bland annat småbåtshamnar kan påverka vattenförekomsten.

Kommunens kommentarer:

Vid framtida eventuell utbyggnad eller planläggning ska översiktsplanens rekommendationer för mindre hamn följas. Granskningshandlingen har förtydligats avseende rekommendationen för mindre hamn.

Närhet till hästar

För närvarande finns två ridskolor och några mindre hästgårdar i området. Ridskolorna planeras att finnas kvar, medan flera mindre stall förväntas avvecklas. Då hästar kan ge upphov till allergibesvär är det viktigt att i planeringen arbeta med skyddsavstånd mellan hästverksamhet och bostäder. Lämpliga avstånd bör utredas i detaljplaneskedet.

Kommunens kommentarer:

Noteras.

JORDBRUKSMARK OCH LIVSMEDELSFÖRSÖRJNING

Lokaliseringsutredning

Det är positivt att kommunen synliggör jordbruket och livsmedelsförsörjningen. Kommunen har tagit fram ett kunskapsunderlag och inventerat jordbruksmarken. Det kan på sikt ge ett bra underlag för en väl avvägd, framtida planering. Utredningen presenterar även en karta, som visar var den brukningsvärda jordbruksmarken finns.

Ett par justeringar av den i översiktsplanen föreslagna markanvändning görs mot bakgrund av kunskapsunderlaget, men kommunen gör ingen full utredning enligt 3 kap. 4§ miljöbalken. Kommunen har lyft fram vad kommunen anser är väsentliga samhällsintressen för att ta mark i anspråk, men inte visat varför andra områden som inte är jordbruksmark inte kan användas. Kommunen har alltså inte jämfört områden med jordbruksmark med andra områden, och utifrån dessa valt de mest lämpliga för exploatering.

Det är generellt sett inte tillräckligt att redogöra för alla fördelar med de valda platserna, utifrån till exempel redan gjorda etableringar, för att kunna dra slutsatsen att det saknas alternativ som är tillfredsställande från allmän synpunkt. Kommunen behöver jämföra med andra faktiska områden.

Länsstyrelsen anser att det är önskvärt att kommunen gör hela utredningen enligt 3 kap. 4§ miljöbalken redan i översiktsplanen. Att göra denna utredning i detaljplaneskedet begränsar möjligheten att jämföra områden med verkliga alternativ.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har förtydligats avseende jämförelser med andra områden som inte berör jordbruksmark, för att på så vis visa på valet av mest lämpliga områden för exploatering. Granskningshandlingen har kompletterats med en komplett lokaliseringsutredning avseende verksamhetsmark och förtydligas avseende områden för blandad stadsbebyggelse.

Biotopskyddade objekt

I beskrivningen av jordbruksmarkens naturvärden bör generellt biotopskyddade objekt som stenmurar, småvatten, odlingsrösen och åkerholmar lyftas fram. De har generellt sett höga värden som spridningskorridorer eller reträttplatser för jordbrukslandskapets växt- och djurarter, har stor betydelse för pollinerande insekter, är ofta viloplatser för grod- och kräldjur samt ger variation i ett annars homogent jordbrukslandskap. För att dessa miljöer ska ha ett skydd genom biotopskyddsbestämmelserna är det avgörande att jordbruksmarken de omges av bevaras. Att bevara all typ av jordbruksmark är därför positivt för den biologiska mångfalden.

I syfte att bevara jordbruksmark har utredningsområde för blandad stadsbebyggelse i Säve avgränsats i samrådsförslaget. Två alternativa avgränsningar presenteras. Ur naturmiljösynpunkt anser Länsstyrelsen att alternativ 2, där skogsområdet kring Svarte mosse inte ingår, bör väljas. Alternativ 2 skonar jordbruksmark, naturmark och värdefulla brynmiljöer däremellan liksom samlar planerad exploatering närmare befintlig infrastruktur.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har förtydligats avseende biotopskyddade objekt, jordbruksmarkens betydelse för den biologiska mångfalden, höga naturvärden inom naturbetesmarker och slåtterängar, kopplingen till nationella miljömål samt kulturhistoriska värden i enlighet med utredningen ”Värdefulla natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet”.

Stadsbyggnadsförvaltningen avser att undersöka om kommande anvisning för planering på jordbruksmark kan omfatta kompensationsåtgärder för förlorade ekosystemtjänster när jordbruksmark ianspråktas.

Granskningshandlingen har reviderats så att de norra delarna av utredningsområdet i Säve utgår.

ENERGIPRODUKTION OCH ENERGILAGRING

Områden för vindkraft

I ändringen av översiktsplan föreslår kommunen tre större områden för vindkraft, två till havs och ett på land. Det är en god ambition som kommunen har att planera för vindkraft. Behovet av mer och fossilfri el är stort i vårt län, i synnerhet i Göteborgsområdet.

När det gäller området på land, inom befintligt verksamhetsområde på Hisingen, kommer det sannolikt innebära betydande utmaningar och krav på anpassningar och hänsyn, men Länsstyrelsen bedömer det ändå som möjligt att fortsätta utreda och planera för vindkraft i området. Hur bland annat frågor kring Länsstyrelsens ingripandegrunder kan hanteras på ett lämpligt sätt får utredas i efterföljande planering och prövning. Inom området finns riksintresse för industriell produktion. Översiktsplanen behöver kompletteras med geodata för industriell produktion. De delar som avser riksintresse industriell produktion i preciseringen för riksintresse Göteborgs hamn från år 2009 är inaktuella. Preciseringen överensstämmer inte i geografisk utbredning och avgränsning avseende innehåll med Tillväxtverkets förnyade beslut från år 2024.

Inom området finns också Göteborgs hamn, som är av riksintresse för kommunikationer. Varje enskild vindkraftsansökan måste stämmas av med avseende på risk för påverkan på järnvägens kommunikationssystem.

När det gäller de två utpekande områden för vindkraft till havs ser Länsstyrelsen dem utifrån nu kända förutsättningar som olämpliga. Det finns för många konkurrerande intressen, som behöver tillgodoses och ges företräde i området, för att det ska vara möjligt med vind-

kraft där. Det handlar framförallt om flera olika riksintressen såsom totalförsvaret, Natura 2000, yrkesfiske, kommunikationer, kulturmiljö och friluftsliv. Länsstyrelsens bedömning tar stöd i inkomna yttranden från HaV, Sjöfartsverket och Trafikverket.

HaV avstyrker förslag om utredningsområden för energi i havet i översiktsplanen utifrån beslutad havsplans vägledning och bedömningarna i förslag till ändrad havsplan. Aktuella nationella havsplaner utgör regeringens samlade bild av hur havsområdet ska användas utifrån en helhetsbild av den mest lämpliga användningen och hållbar utveckling som ska vägleda kommunernas planering.

Trafikverket, som är riksintressemyndighet för riksintresse kommunikationer, hänvisar till Sjöfartsverket när det gäller påverkan riksintresse för farleder. Sjöfartsverket menar att områdena inte är aktuella för havsbaserad vindkraft. Båda områdena ligger i direkt anslutning till fartygsstråken in till Göteborgs hamn, med mycket intensiv sjötrafik. Vindkraftverksetableringar i de föreslagna områdena riskerar också att försämra möjligheterna att ta emot de största fartygen i världshandelsflottan. Även med dagens fartygstrafik till och från Göteborgs hamn, och med de säkerhetsavstånd som krävs mellan fartygsstråk och vindkraftsetablering ser Sjöfartsverket att dessa områden är oanvändbara.

Avståndet mellan Vrångöskärgårdens Natura 2000-område och utbredningsområdet för havsbaserad vindkraft är mindre än 7 km. Området är främst utpekat för att skydda sjöfågel och marina däggdjur. Även åtgärder utanför Natura 2000-område kan påverka värdena i Natura 2000-området negativt. Vindparker till havs är en typisk sådan åtgärd som kan påverka djur även på stora avstånd från parken. Dels genom att störande buller och grumling kan nå Natura 2000-området, men också genom att för arterna nödvändiga livsmiljöer försvinner och på så sätt påverkar även nyttjandet av Natura 2000-området.

Delar av de utpekade områdena för havsbaserad vindkraft sammanfaller med värdetrakter för koraller och OSPAR-habitat (en regional konvention om att skydda miljön i Nordostatlanten) för större sjöpennor. Även ett större antal rödlistade arter förekommer i området. Området används även som övervintringsområde för sjöfågel. Områdena är enbart översiktligt utredda, det finns stor risk att det finns betydande värden inom hela det aktuella området.

Som underlag för den nationella havsplaneringen har Länsstyrelsen tagit fram planeringsunderlag för kulturmiljövärden. I det arbetet bedömde Länsstyrelsen området Stora Känsö-Vinga-Tistlarna som ett kulturhistoriskt känsligt värdeområde. Den fria sikten i form av det öppna vattenrummet mellan Tistlarna och Vinga samt siktlinjer mot fri horisont från strategiska vypunkter bedömdes som avgörande för att bibehålla förståelsen för områdets funktionella och visuella samband. Det havsområde som då bedömdes ligger också långt utanför de områden som nu föreslås som utredningsområden för vindkraftverk.

Riksintresset friluftsliv för Göteborgs skärgård (FO12) är också mindre än 7 km bort. Exploatering i form av vindkraft är ett exempel på åtgärd som kan skada värdena för friluftslivet. Vindkraft ger negativ visuell påverkan på riksintresseområdet.

Länsstyrelsen Halland pekar också på flera utmaningar med föreslagna områden för vindkraft. Kusten i Halland saknar mycket av den skärgård som finns i Västra Götalands län och inslag i havet kan bli synliga från stora områden. Den havsbaserade vindkraften kan också påverka Onsala rymdobservatoriums verksamhet. Vidare lyfter Länsstyrelsen Halland fram påverkan på bottenmiljöer, tumlare och fågel.

Försvarsmaktens har avstått från att lämna ett yttrande, men Länsstyrelsen kan konstatera att de utpekade områden till del överlappar med riksintresse för totalförsvarets militära del. Anläggningar för totalförsvaret ska ges företräde gentemot andra intressen vid en avvägning av hur ett område lämpligen bör användas. Samexistens mellan vindkraftsparker till havs och Försvarsmaktens anläggningar har i tidigare prövningar av havsbaserad vindkraft inte varit möjlig.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har reviderats så att områden för havsbaserad vind utgår. Intressen för totalförsvaret, Natura 2000, yrkesfiske, kulturmiljö, friluftsliv, kommunikationer och Göteborgs hamn är konkurrerande intressen som skulle påverkas negativt av havsbaserad vind. Säkerhetsavstånd till farleder behöver också rymmas inom ytorna för vindkraft vilket innebär att kvarvarande ytor skulle bli mycket små eller obefintliga.

Stadsbyggnadsförvaltningen delar Länsstyrelsens bedömning att det finns utmaningar med yta för landbaserad vind, men att det är möjligt att fortsätta utreda. Utredningsområdet för vindkraft på land ligger därför kvar i granskningshandlingen. Avgränsningen för utredningsområde vindkraft på land har justerats med hänsyn till Natura 2000-området.

Solenergi

För att ge tydligare vägledning kring önskvärd lokalisering av solcellsanläggningar som inte ianspråktar jordbruksmark kan kommunen med fördel peka ut lämpliga ytor eller utredningsområden för produktion av solenergi i markanvändningskartan. Det kan till exempel vara inom redan exploaterade verksamhetsområden. Ett sådant utpekande skulle även ge mer kraft till kommunens ställningstagande om att styra större solcellsanläggningar än en hektar bort från jordbruksmark.

Länsstyrelsen hanterar genom 12 kap. 6 § miljöbalken anmälningar om uppförande av solcellsanläggningar som kan antas innebära en väsentlig ändring av naturmiljön. Länsstyrelsen påminner om att de inte har någon skyldighet att samråda med kommunen i enskilda ärenden gällande solcellsanläggningar som hanteras inom 12 kap. 6 § miljöbalken.

Kommunens kommentarer:

Översiktsplanen pekar inte ut ytor eller utredningsområden för solenergi, då stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att det inte skulle påverka var etablering sker, på grund av kommunens begränsade rådighet i frågan. Förvaltningen ser inte heller nyttan i att peka ut ytor för solcellsparker då detta implicerar att andra ytor är mindre lämpliga, vilket förvaltningen med nuvarande kunskap inte kan avgöra.

Batterilager

Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen pekar ut batterilagring som ett användningsområde i översiktsplanen. Batterilager har blivit, precis som beskrivs i texten, en allt viktigare komponent i det moderna elsystemet där möjlighet att bidra med stödtjänster för att balansera elsystemet vid toppar och dalar spelar en viktig roll.

I ändringen av översiktsplan står det att ”större batterianläggningar behöver anslutas direkt till transformatorstationer och ställverk vilket begränsar de områden där en etablering är möjlig.” Om dessa förutsättningar redan finns på plats eller inte vid de två utbredningsområden som föreslås för batterilagring framgår inte av förslaget. Ändringen av översiktsplan behöver kompletteras med information om hur förutsättningarna för att ansluta sådana anläggningar till nätet ser ut.

När det gäller det södra området verkar det utifrån kartunderlaget ha en lantlig placering i ett omgivande jordbrukslandskap som saknar sammanhang med tidigare industrietableringar i området. Staden behöver redogöra för den föreslagna platsens lämplighet utifrån områdets omgivande karaktär och kulturmiljövärden.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har reviderats så att ytor för batterilager utgår. Att peka ut ytor för

batterilager är svårt då möjligheten att ansluta till enskilda ställverk är begränsad och dess kapacitet snabbt kan tas i anspråk. Pekas ytor ut i översiktsplanen kan dessa snabbt bli inaktuella. Principer för lokalisering av batterilager beskrivs istället i text.

KLIMATANPASSNING

Översvämning

Allmänt

Länsstyrelsen välkomnar att kommunen ser över sitt underlag utifrån det senaste kunskapsläget kring översvämning. Det är bra att kommunen lyfter in delar från det tematiska tillägget för översvämning och att kommunen tagit fram en uppdaterad text och planeringsinriktningar.

Kommunen väljer att lyfta ut planeringsnivåer till ett eget dokument som kan beslutas av stadsbyggnadsnämnden. Länsstyrelsen ser positivt på det, då det möjliggör att översynen av planeringsnivåer kan vara mer flexibel och följa kunskapsläget. Det finns dock en pedagogisk utmaning i att sprida hur denna används och att hålla aktörer (interna och externa) informerade om vad som är det senaste versionen.

För att ändringen av översiktsplan för klimatanpassning ska utgöra ett tillräckligt stöd för kunskap och handläggning ser Länsstyrelsen samtidigt att underlaget i delar behöver förtydligas.

Utifrån den strategi kommunen har behöver ett yttre skydd/barriär vara på plats kring år 2070, detta är i sammanhanget en kort tid. Det är omfattande och tidskrävande process då vare sig finansiering, organisation eller prövning mot andra intressen har gjorts. Länsstyrelsen håller med kommunen i att detta arbete behöver påbörjas snarast. Skyddet krävs både för befintlig och för ny bebyggelse. Skyddet är även viktigt för att säkerställa nationell infrastruktur.

Kommunens kommentar:

Göteborgs Stad anser att de yttre skyddsportarna ska vara av nationellt intresse och kommer att följa förslaget om att kustskydd bör vara av nationellt intresse enligt den statliga offentliga utredningen Bättre förutsättningar för klimatanpassning. SOU 2025:51.

Planeringsnivåer

Innanför de yttre portarna finns planeringsnivåer som bedömts vara acceptabla för förtätning. Yttre portar krävs (alternativt högre kantskydd) för både befintlig och ny bebyggelse. Länsstyrelsen anser att det kan vara motiverat att vid större nya strukturer se över lämpliga planeringsnivåer. Om tidshorisonten är 50 år, vilken dagens planeringsnivåer innanför stormbarriären bygger på, fortsätter kommunen att bygga in sårbarheter. Om planerade skydd brister eller inte blir av riskerar de negativa konsekvenserna att bli ännu större.

För havet utanför de yttre portarna (kustzonen) har den dimensionerande nivån höjts något utifrån nytt kunskapsläge och beräkningar. De planeringsnivåer för kusten som presenteras i Tabell 1 i ”Riktlinjen för planeringsnivåer” utgår från att nya byggnader placeras längre än 10 meter från strandkant. Inom närmsta kustzonen ska vind och vågeffekt utredas och läggas till. Detta kan vara svårt att uppfatta och det behöver fördjupas i det användarstöd som planeras.

Kommunen behöver förtydliga vilken percentil som använts vid beräkning av den dimensionerande nivån för havet. Kommunen behöver även förtydliga beskrivningen av osäkerheter och val av säkerhetsmarginaler som används för planeringsnivåerna för havet i underlaget. För den högsta planeringszonen i Boverkets tillsynsvägledning kan det även finnas behov av säkerhetsmarginal som tar hänsyn till att en 200-årsnivå inte är högsta möjliga extremnivå. Det kan framför allt vara aktuellt att ta hänsyn till utanför de yttre portarna. Det framgår inte

tydligt i underlaget om kommunen tagit hänsyn till detta.

Kommunens kommentar:

Nya större älvnära strukturer följer samma strategier som för övriga delar av centrala staden eftersom:

- *De låglänta delarna av centrala Göteborg är redan idag beroende av att yttre skyddsportar kommer på plats för att skydda mot stigande havsnivåer.*
- *Det inte är samhällsekonomiskt att skydda vissa områden extra mycket genom tex högre marknivåer eller högre högvattenskydd. Staden behöver fortsätta planera för att de storskaliga skydden kommer på plats och lägga de gemensamma resurserna på dem*
- *Staden vill undvika att höjdsättning skapar ytterligare problematik med större instängda områden bakom högvattenskydd.*

Granskningshandlingen har reviderats genom att planeringsnivåer för skyfall har lyfts ur översiktsplanen och integrerats i Göteborgs Stads riktlinjer om planeringsnivåer (Planeringsnivåer för översvämningsrisk från hav, vattendrag och skyfall). I dokumentet om planeringsnivåer har planeringshorisonten för skyfall anpassats till myndigheternas rekommendationer där år 2100 används. Riktlinjerna har även förtydligats avseende hantering av avsteg, samt hur vind- och vågeffekter ska hanteras inom zonen närmast strandkant. Kommunen bedömer att det kommer att krävas platsspecifika bedömningar inom en 20 meters zon alternativt ett generellt påslag på minst +0,5 meter.

Göteborgs Stad har använt medianvärdet vid beräkningar av dimensionerande nivå för havet. Staden använder sig av säkerhetsmarginaler för att ta hänsyn till osäkerheter kopplat till beräknad nivå. För planeringsnivåer för de olika översvämningshändelserna har olika säkerhetsmarginaler adderats för olika typer av bebyggelse för de dimensionerande händelserna. Staden ser att det är viktigt med en adaptiv anpassning mot stigande havsnivåer för att kunna anpassa både ny och befintlig bebyggelse. I samband med revidering av översiktsplanen har tidshorisonten för kusten och skärgården flyttats fram till 2130 för att hålla en planeringshorisont på 100 år. För att fortsätta ha en planeringshorisont på 100 år kommer det krävas ytterligare revideringar av planeringsnivåerna i framtiden.

Det krävs fortsatt arbete för att förstå vilka typer av kombinerade händelser som ska användas vid olika fall. Det krävs också fortsatt arbete med beredskapsplanering avseende hantering av risker kopplade till klimatförändringar.

Vattendrag

Länsstyrelsen anser, i enlighet med tidigare granskningsyttrande över aktuell översiktsplan, att utgångspunkt för ny sammanhållen bebyggelse längs med vattendrag är beräknat högsta flöde (BHF). Detta i enlighet med rekommendationer i Boverkets tillsynsvägledning avseende översvämningsrisker.

Länsstyrelsen uppfattar att kommunen behöver göra anpassningar och avsteg på grund av att de vattendrag som studeras i stor utsträckning ligger i befintliga strukturer och att BHF därför inte går att tillämpa. Vid avsteg från tillsynsvägledningen ställer Länsstyrelsen höga krav på en platsspecifik konsekvensanalys och samlad bedömning. Länsstyrelsen efterfrågar ett tydligare underlag för bedömningen att 200-årsnivån är en lämplig utgångspunkt för ny bebyggelse längs med vattendragen Mölndalsån och Säveån. Länsstyrelsen anser att utgångspunkten ska vara BHF men att 200-årsnivån är en anpassning och avsteg som kan accepteras om frågan utretts och konsekvenserna vid en översvämning bedömts vara acceptabla. För

samhällsviktig verksamhet utgår kommunen ifrån planeringsnivå för BHF vilket är bra.

Den schematiska figuren som visar säkerhetsmarginaler till dimensionerande händelser kan förvirra och behöver ses över då det går att få uppfattningen att kommunen utgår från 200-årsflödet vid planering av nya områden längs med alla vattendrag.

För Mölndalsån ligger Mölndalsåns miljödom och tappningsstrategi som grund för analys av planeringsnivån. Länsstyrelsen efterfrågar mer kunskapsunderlag för aktuellt system.

Kommunens kommentar:

Stadsbyggnadsförvaltningen ser att det finns ett behov av att göra specifika bedömningar av beräknat högsta flöde (BHF) för respektive vattendrag. Detta arbete pågår och kan inarbetas nästa gång översiktsplanen ändras. Tidigare framräknade BHF behålls därför som planeringsnivå för samhällsviktiga funktioner i denna ändring. Platsspecifika bedömningar för risknivån för respektive vattendrag och de funktioner som planeras kommer behöva göras vid avsteg från planeringsnivåer.

För respektive vattendrag har kommunen analyserat vilken av de olika översvämningshändelserna (flöde, havsnivå och skyfall) som ger högst vattennivå. Den högsta resulterande planeringsnivån (vattennivå + säkerhetsmarginal) för respektive vattendrag och plats blir styrande.

Planering av ny bebyggelse i form av förtätning eller förändrad användning utgår från 200-årshändelsen med en säkerhetsmarginal. Samhällsviktiga funktioner har en mycket stor säkerhetsmarginal i form av planering efter BHF.

Det finns idag inga områden i Göteborg där det finns plats och kan planeras för ny sammanhållen bebyggelse längs med vattendrag där flödet i vattendraget (BHF eller 200års händelse) är styrande för planeringsnivåerna då det är havet som ger de högsta planeringsnivåerna. Därför anser stadsbyggnadsförvaltningen att förtätning och nybyggnation kan utgå från 200-årsnivån med säkerhetsmarginaler. Exempelvis Mölndalsån, där all ny bebyggelse är förtätning.

Kunskapsunderlag för vattendrag, höga havsnivåer och skyfall finns som bilagor till översiktsplanen. Staden har haft fördjupade dialoger med Länsstyrelsen och Mölndals stad kring regleringen av Mölndalsåsystemet.

Skyfall

Enligt tabell i det digitala underlaget är ett skyfall med återkomsttid på 200 år dimensionerande, vilket nog inte är vad kommunen menar.

I kunskapsunderlaget är det bra om det framgår hur planhandläggare i kommunen ska agera när utpekade skyfallsleder och skyfallsytor föreslås planeras bort i en detaljplan.

I nästa skede är det bra om det framgår vilka uppdateringar som görs utifrån nytt kunskapsläge och vägledning för skyfallsberäkningar. Länsstyrelsen förespråkar, i enlighet med nationellt stöd, att en klimatfaktor på 1,4 ska användas för nya beräkningar.

Kommunens kommentar:

Det ska stå 100 år, vilket har justerats i granskningshandlingen.

Rekommendationer om hantering av skyfallsleder och skyfallsytor i detaljplanering kommer att finnas i handläggarstöd för berörda handläggare.

Staden har tagit fram ett kunskapsunderlag som redovisar skyfallsvolymer enligt klimatscenario RCP8,5, vilket motsvarar en klimatfaktor 1,4. Dessa kommer att användas i stadens skyfallskarteringar framåt och refereras till i stadens riktlinjer om planeringsnivåer för översvämningsrisk från hav, vattendrag och skyfall.

Framkomlighet

Idag saknas samsyn kring dimensionerande scenario. Kommunen utgår från dimensionerande 200-årsnivån och inte planeringsnivån. För att underlätta efterföljande planering och prövning är det viktigt med samsyn. Det behöver också förtydligas att högre krav på framkomlighet kan ställas för samhällsviktig verksamhet.

Kommunen anser att 20 cm vatten kan accepteras på vägar utan att påverka framkomligheten. Detta är inte i enlighet med nationell vägledning. För vissa detaljplaner, efter en platsspecifik bedömning, accepterar Länsstyrelsen att vatten kan bli stående med 20 cm under korta tider. Det finns dock flera aspekter som påverkar möjligheten så som vattenhastighet, bärighet och inte minst varaktighet.

Länsstyrelsen har vid en dialog med kommunen fått uppfattningen om att det främst är vid översvämning kopplat till havet samt skyfall, där denna nivå generellt accepteras (då tidsaspekten väger tungt i bedömningen). Enligt tabeller och figurer i underlaget framgår dock att detta även gäller för vattendrag. Här behöver kommunen förtydliga om meningen är att 20 cm vatten kan accepteras även under mer långvariga översvämningar orsakat av vattendrag. Kommunen måste även beskriva underlaget till bedömningen om att 20 cm stående vatten generellt accepteras.

Kommunens kommentar:

Granskningshandlingen har förtydligats avseende samhällsviktig verksamhet.

Staden arbetar vidare med hur framkomlighet kan säkras till samhällsviktiga verksamheter och anläggningar vid en översvämning. Det är ett av de prioriterade arbetena i stadens klimatanpassningsplan. Fortsatt dialog krävs mellan olika aktörer inom Göteborgs geografi. Bedömningen att 20 cm översvämningsdjup är acceptabelt är baserat på samtal med främst räddningstjänst, men även polis och ambulans.

Vid tillfällen då planeringsnivåer för framkomlighet inte uppnås, görs riskanalyser med utgångspunkt i de lokala förutsättningarna samt vilka funktioner som planeras.

Skyddsportar inre vattenväg

Länsstyrelsen noterar att det finns ett förslag på portar för inre vattenväg i kartan som visar högvattenskydd och portar. Vad Länsstyrelsen kan se finns dessa inte med i förslaget till ändrad mark- och vattenanvändning eller i den nu gällande översiktsplanen. Kommunen behöver beskriva kartan som visar portarna för inre vattenväg och hur dessa ska tolkas.

Kommunens kommentar:

Inre skyddsportar finns med i gällande översiktsplan i skiktet Högvattenskydd framtida. Granskningshandlingen har förtydligats avseende information om inre skyddsportar i markanvändningskartan.

Geoteknik

Det framgår inte av ändringen av översiktsplan om förutsättningarna för geotekniska säkerhetsfrågor (ras, skred, erosion) förändras till följd av det som föreslås. Om geotekniska säker-

hetsfrågor behöver hanteras framöver ska det framgå av ändringen av översiktsplan samt i så fall för vilka områden.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har kompletterats med att geotekniska säkerhetsfrågor behöver beaktas i fortsatt planarbete som berör områden med översvämningsrisk. Fördjupade utredningar utförs inom ramen för efterföljande planering.

Kulturvärden

I ändringen av översiktsplan anges att delar av det ändringen för översvämningsrisker kommer att utvecklas till ett kunskapsunderlag för att kunna nyttjas som stöd i samband med stadsutvecklingen. Ändringen av översiktsplan behöver kompletteras och förtydligas så att det framgår att hänsyn måste tas till kulturvärden vid direkta åtgärder på byggnader och anläggningar med kulturvärden. Lika viktigt är hanteringen av den indirekta påverkan när större åtgärder vidtas inom eller i anslutning till ett kulturmiljösammanhang. I underlaget lyfts problematiken med förhöjda vattennivåer, skyfallsproblematik och en eventuell höjning av marken i samband med byggnation. Det är viktigt att i ett tidigt skede utreda vilka kulturmiljövärden, siktlinjer och topografi som är viktigt att ta hänsyn till mot bakgrund av eventuell påverkan av en höjning av marken inom vissa områden. Det är också viktigt att antikvariskt sakkunnig deltar i planering och genomförande av klimatanpassningsåtgärder.

Kommunens kommentarer:

Aspekten är beaktad i texter kring kulturmiljöer och klimatanpassning.

Granskningshandlingen har förtydligats avseende kulturhistoriska värden i jordbrukslandskapet i enlighet med utredningen "Värdefulla kulturmiljöer i odlingslandskapet".

MOBILITET OCH INFRASTRUKTUR

Länsstyrelsen är positiva till den målbild och strategi som föreslås för mobilitet och infrastruktur. Det är bra att kommunen samlar och konkretiserar styrande dokument i översiktsplanen för en tydligare styrning och viljeinriktning. För att uppnå önskat resultat krävs också att kommunen tar fram en tydlig och konkret handlingsplan. I sammanhanget vill Länsstyrelsen poängtera vikten av att våga testa och pröva olika åtgärder som ett verktyg för att se vilka effekter de ger.

Kommunen ska verka för att omvandla körfält på de stora lederna till förmån för kollektivtrafik och gods. För de statliga lederna är detta något som måste utredas och konsekvensbeskrivas. Gällande att ta körfält i anspråk för gods på de statliga lederna krävs ändrad lagstiftning och är alltså inte möjligt att genomföra med gällande regelverk.

Kommunens kommentarer:

Stadsbyggnadsförvaltningen noterar synpunkter om att staden behöver växa på ett sätt som ger förutsättningar för hållbart resande. Alla parter, särskilt staten, behöver stödja kommuners arbete med att nå uppsatta mål om hållbart resande. Stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och stadsmiljönämnden har gett respektive förvaltning i uppdrag, att inom ramen för det förvaltningsövergripande "Program för hållbart resande", samordnat införa åtgärder som bidrar till kommunens måluppfyllelse om hållbart resande. Fokus är åtgärder där Göteborgs Stad har rådighet.

Förvaltningen noterar synpunkter om att det krävs ändrad lagstiftning för att omvandla kör-

fält på statliga leder till förmån för gods. Kommunen är medveten om detta och ser behov av dialog med berörda parter.

ÖVRIGA ÄNDRINGAR

Förslagets övriga ändringar framgår inte av fliken Ändringar markanvändningskarta. Kommunen föreslår till exempel ny begravningsmark, det hade varit tydligare om det också framgick av den samlade redovisningen av ändringar av mark- och vatten.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har reviderats så att övriga ändringar framgår på den samlade kartan över ändringar av översiktsplanen.

SYNPUNKTER SOM BERÖR FLER ÄN EN ÄNDRING AV ÖVERSIKTSPLANEN

Riksintresse för totalförsvaret (3 kap. 9 § miljöbalken) MSB har oktober 2024 beslutat att mark- och vattenområdena för samtliga ledningar och stationer i transmissionsnätet för el samt ledningarna i distributionsnätet för el mellan fastlandet och Gotland med tillhörande stationer, liksom områden för förnyelse och förstärkning av dessa, utgör områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar.

Göteborgs kommun berörs av detta beslut. Kommunen behöver i översiktsplanen redovisa hur kommunen avser att tillgodose riksintresset. Kommunen behöver också bedöma om ändringen av översiktsplan och den kommunomfattande översiktsplanen behöver justeras i någon del för att tillgodose riksintresset.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har kompletterats med kartlager som visar de stråk för transmissionsnät för el som är av riksintresse för totalförsvaret. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att inga andra justeringar behöver göras i översiktsplanen för att tillgodose detta anspråk.

Miljökvalitetsnormer för havsmiljön

Länsstyrelsen kan inte se att kommunen gjort någon bedömning av påverkan på miljökvalitetsnormer för havsmiljön. Översiktsplanen behöver kompletteras med miljökvalitetsnormer för havsmiljön och hur kommunen avser att följa dessa. Av översiktsplanen behöver det framgå hur kommunen beaktar miljökvalitetsnormer för havsmiljön, samt genomförande av åtgärdsprogram för havsmiljön. Tillkommande havsbaserad vindkraft kan väntas påverka miljökvalitetsnormerna. Även annan land- och havsbaserad verksamhet kan påverka vattenkvalitet, havsmiljön och därmed miljökvalitetsnormer.

Kommunens kommentarer:

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att ändrad markanvändning från industriområde till blandstad vid Södra älvstranden innebär en förbättring av vattenförekomsten utifrån MKN vatten. Förslag om förbättrad ekologisk kantzon mellan Majnabbe och Klippan överensstämmer med de åtgärder som staden tidigare identifierat och beslutat om i lokalt åtgärdsprogram för god vattenstatus för Göta Älv-Säveåns inflöde. I förlängningen förbättrar detta även miljökvaliteten i havet. Granskningshandlingen har förtydligats så att detta framgår.

Granskningshandlingen har reviderats så att områden för havsbaserad vind utgår. Intressen för totalförsvaret, Natura 2000, yrkesfiske, kulturmiljö, friluftsliv, kommunikationer och

Göteborgs hamn är konkurrerande intressen som skulle påverkas negativt av havsbaserad vind. Säkerhetsavstånd till farleder behöver också rymmas inom ytorna för vindkraft vilket innebär att kvarvarande ytor skulle bli mycket små eller obefintliga. Inriktningen för användningen mindre hamn har dessutom förtydligats med att miljökvalitetsnorm för vatten behöver hanteras vid eventuell utveckling av småbåtshamnar.

Buller och miljökvalitetsnormer för luft

Länsstyrelsen delar kommunens bedömning om att det kommer att bli en utmaning att få till goda boende- och vistelsemiljöer utifrån buller- och luftsituationen i Södra älvstranden, södra Askim och Mölndalsåns dalgång.

Länsstyrelsen vill uppmärksamma kommunen på att gränsvärden för miljökvalitetsnormer inom snar framtid dessutom kommer att skärpas. Från och med januari 2027 ska kontrollen av MKN luft genomföras i enlighet med de nya kraven. Om halterna mellan år 2026 och år 2029 överskrider nya MKN ska en färdplan upprättas. En färdplan ska antas redan när överskridanden konstaterats och fastställa strategier och åtgärder för att uppnå nya MKN år 2030.

Kommunens kommentarer:

Noteras.

Geoteknik

Kommunen behöver översiktligt redovisa vilka geotekniska hinder, svårigheter och möjligheter som finns för framtida exploateringsområden inom Södra älvstranden, södra Askim och Mölndalsåns dalgång. Även risker för naturolyckor som ras, skred och erosion bör redovisas. Pågående klimatförändring med ökade risker för översvämningar och skred bör också beaktas. Om det som föreslås i ändringen av översiktsplan för klimatanpassning medför att geotekniska säkerhetsfrågor relaterade till översvämningar behöver omhändertas framöver bör det också framgå.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har kompletterats med att geotekniska säkerhetsfrågor behöver beaktas i fortsatt planarbete som berör områden med översvämningsrisk. Fördjupade utredningar utförs inom ramen för efterföljande planering.

Vad som ska framgå av en översiktsplan

Av plan- och bygglagen framgår att när en översiktsplan ändras för en viss del av kommunen eller för att tillgodose ett visst allmänt intresse ska 1–22 §§ PBL tillämpas. Det betyder att frågor som rör till exempel hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder och hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen också ska hanteras.

Det samrådsförslag som kommunen nu tagit fram hanterar inte alla de krav som PBL föreskriver. När ändringarna av översiktsplan fått laga kraft och arbetats in i kommunens översiktsplan kommer dessa frågor att finnas med på ett tillräckligt sätt i översiktsplanen, men redan nu under framtagandet behöver kommunen redovisa hur dessa delar hanteras. Kommunen kan till exempel komplettera ändringen av översiktsplan med ett avsnitt om hur och var frågorna hanteras i den kommunomfattande översiktsplanen.

Kommunens kommentarer:

Handlingen för ändring av översiktsplanen hanterar endast de frågor som berörs av ändringen. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att den gällande översiktsplanen hanterar de krav som plan- och bygglagen föreskriver. Granskningshandlingen har förtydligats avseende sambanden med översiktsplanen som helhet.

ÄMNESVIS SAMMANFATTNING MED KOMMENTARER

I detta avsnitt sammanfattas de viktigaste synpunkterna som inkom under samrådet.

Synpunkterna har sorterats ämnesvis utifrån samrådsversionens kapitelindelning för ändringen av översiktsplanen. Därutöver har även synpunkter om riksintressen utöver de som direkt berörs av ändringarna, samt hållbarhetsbedömningen sammanfattats.

SÖDRA ÄLVSTRANDEN

Generellt

Många remissinstanser är positiva till att Södra älvstranden omvandlas från industrimark till blandad bebyggelse och blir en del av en utvidgad innerstad. Framförallt stadsmiljönämnden, socialnämnd Hisingen, Västsvenska Handelskammaren, Wallenstam, Stena Fastigheter AB, Riksbyggen, Hemsö och Robert Dicksons stiftelse. Samtidigt framhåller flera att det är viktigt att visa respekt för befintliga verksamheter och befintlig bebyggelse. Synpunkter om olika delar av planförslaget varierar, vilket framgår under respektive rubrik nedan. Vid de samrådsmöten och andra dialogaktiviteter som genomfördes framkom att många privatpersoner var positiva till en omvandling av Oscarsleden. Det var också många synpunkter om älvstråket, områdets identitet, framtida bebyggelse och vikten av det gröna och kollektivtrafik med färjor (se kapitlet om hur samrådet bedrivits och bilaga XX).

Riksintressen som berörs av ändringen för Södra älvstranden

Länsstyrelsen har invändningar mot hur kommunen beaktar riksintresse för kommunikationer (väg och sjöfart), yrkesfiske och kulturmiljö, som samtliga berörs av ändringen vid Södra älvstranden. För övriga synpunkter från Länsstyrelsen om riksintressen, se kapitlet Riksintressen.

Riksintresse för kommunikationer, väg

Länsstyrelsen ser inte att det är möjligt att utforma Oscarsleden som en mer stadsmässig gata så länge leden är av riksintresse för kommunikationer. Länsstyrelsen delar härigenom Trafikverkets syn i frågan. Riksintresset bör kvarstå tills detaljplanen för Arendal fått laga kraft, färjeterminaler har flyttat och det har säkerställts att väg E45 kommer att ledas om.

Trafikverket uppmanar kommunen att visa hur Oscarsledens funktion klaras samt hur andra statliga leder påverkas av en överflyttning från Oscarsleden. Så länge Trafikverket är väghållare och Oscarsleden har den funktion den har idag, bör E45 ligga kvar och förlängas till Arendal via Älvsborgsbron. Lämplig huvudman kan diskuteras om väg E45 på sikt kan förläggas på annan plats. Om E45 ska byta sträckning är Hisingsleden/Norrleden att föredra.

Göteborgs Hamn AB (GHAB) anser att Oscarsleden bör fortsatt vara av riksintresse.

Kommunens kommentarer:

Stadsbyggnadsförvaltningen delar synen om att riksintresset för kommunikationer, väg kan ligga kvar tills detaljplanen för Arendal vunnit laga kraft och färjeterminalerna har flyttat. Därefter bör riksintresset flyttas till Hisingsleden/Norrleden. Stadsbyggnadsförvaltningen anser inte att det är lämpligt att riksintresset E45 går genom området efter en flytt av färjeterminalerna och vid en omvandling av leden. Funktionen som länk i TEN-T nätet bör följa med flytten av färjeterminalerna till Arendal och är vid en flytt inte motiverad att ligga kvar i en tät stadsmiljö då den inte längre förbinder anläggning av riksintresse direkt mot färja. Förvaltningen håller fast vid förslagets inriktning om en mer integrerad Oscarsled på lång sikt samt inriktningen i gällande översiktsplan om att tung trafik till och från Göteborgs hamn bör ledas via Hisingsleden och Norrleden.

Granskningshandlingen har utvecklats genom att kunskapsunderlaget med planeringsförutsättningar har kompletterats utifrån en trafikanalys som visar att delar av trafiken tar andra vägar inom staden, både på kommunalt och statligt vägnät. I första hand förväntas Lundbyleden och Dag Hammarskjöldsleden få ökade trafikflöden vid en omvandling av Oscarsleden.

Göteborgs Stad har som mål att minska miljö- och klimatförändringar och ett särskilt fokus är hållbart resande. De bedömda basprognoserna för vägtrafiken bedöms ohållbara och det kommer att krävas trafikstyrande och trafikminskande åtgärder utöver en ombyggd infrastruktur på Oscarsleden för att kunna möta stadens mål om hållbart resande och minskat vägtrafikarbete.

Trafikverket och Göteborgs Stad har löpande samverkan för att identifiera och planera för åtgärder som stärker kollektivtrafik samt möjliggör överflyttning från bil till gång och cykel på statligt, regionalt och lokalt vägnät. Stadsbyggnadsförvaltningen ser positivt på en fortsatt dialog om hållbart resande och hanteringen av riksintressefrågor på Oscarsleden. Förvaltningens utgångspunkt i nuläget är att Oscarsleden fortsatt förblir en statlig väg.

Riksintresse för kommunikationer, sjöfart

Länsstyrelsen anser att framtida gång- och cykelbroar över Göta älv utgör en risk för påtaglig skada på riksintresse för kommunikation, sjöfart genom att påverka framkomligheten och sjösäkerheten på älven. Den kumulativa effekten av fler hinder behöver beaktas. Länsstyrelsen delar härigenom Trafikverkets och Sjöfartsverkets syn i frågan.

Trafikverket anser att beslut om innerhamnen ska fortsätta utgöra riksintresse eller inte, kan tas först efter att behoven kopplade till riksintresset är utredda. I samband med färjeterminalerna flyttas till Arendal kommer Trafikverket att göra en ny riksintressepreciseringför Göteborgs hamn. I denna precisering kommer innerhamnens framtida funktion och behov utredas.

Sjöfartsverket anser att älvförbindelser för gång- och cykeltrafikanter behöver skapas på annat sätt än genom öppningsbara broar för att inte negativt påverka riksintresse kommunikationer, sjöfart. Sjöfartsverket delar inte kommunens syn på nyttor av bron och påverkan på sjötrafik. Ytterligare öppningsbara broar i Göteborg ger kraftigt försämrade förhållanden för fartygstrafiken på älven, inklusive Vänersjöfarten.

Göteborgs Hamn AB (GHAB) delar kommunens syn att riksintresset för innerhamnen kan utgå under förutsättning att färjetrafiken flyttar.

Kommunens kommentarer:

I gällande översiktsplan finns endast en framtida gång- och cykelbro utpekad (Hugo Hammars kaj – Packhusplatsen). Resterande förbindelser utgör älvförbindelser för färjetrafik. Det pågår detaljplaneläggning av den utpekade gång- och cykelbron. I detaljplanearbetet har stadsbyggnadsförvaltningen bedömt att det är liten risk för påverkan på framkomlighet och sjösäkerhet för sjöfarten och bedömer inte att det blir påtagligt skada på riksintresset.

I förslaget till ändring av översiktsplanen för Södra älvstranden föreslås en ytterligare älvförbindelse, i första hand för färjetrafik, mellan Majnabbe och Eriksberg. På lång sikt skulle detta läge kunna utredas som potentiell framtida gång- och cykelbro. Granskningshandlingen har förtydligats avseende att en bro i detta läge knyter samman västra Hisingen med sydvästra Göteborg. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer inte att det är aktuellt att planera en ytterligare gång- och cykelbro i närtid utöver den som redan planeras. Därmed anses inte kumulativa effekter uppstå eller behöva vidare beaktas för flertalet broar.

Stadsbyggnadsförvaltningen noterar att Göteborgs hamn delar stadsbyggnadsförvaltningens bedömning avseende riksintresset för innerhamn. Det utgör en viktig ingång i det fortsatta arbetet kring ny riksintressepreciseringför Göteborgs hamn vid en flytt av färjeterminalerna. Kommunen deltar gärna i ett sådant arbete.

Riksintresse för yrkesfiske

Länsstyrelsen anser att föreslagen exploatering medför risk för påtaglig skada på riksintresset för yrkesfiske (Göteborgs fiskehamn). Kommunen behöver beskriva hur fiskehamnen och dess verksamhet avses skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra för fiskerinäringens verksamhet på platsen. Havs- och vattenmyndigheten (HaV) anser att Göteborgs fiskehamn är ett aktuellt riksintresseanspråk för yrkesfisket då den är en av Sveriges främsta hamnar sett till landade värden, och fortsatt är en av de viktigaste landningshamnarna för det regionala fisket. Länsstyrelsen ser att det finns frågetecken kring om fiskehamnen är den mest lämpliga platsen som landningshamn eller om det kan finnas bättre alternativ. Länsstyrelsen välkomnar därför vidare samtal mellan HaV och kommunen.

Kommunens kommentarer:

Kommunen är kritisk till värdebeskrivningen för Göteborgs Fiskhamn och har tidigare lämnat synpunkter på Havs- och vattenmyndighetens översyn av riksintresset för yrkesfisket landningshamn. Beskrivningen bedöms inte tydliggöra varför aktuell plats är av nationellt intresse utan redogör främst för det monetära värdet utifrån den fångst som landas. Detta är svårt att beakta i fysisk planering och inte i enlighet med syftet med utpekande av riksintressen som areella anspråk. Granskningshandlingen har kompletterats med hur kommunen tolkar riksintresseanspråket.

För att tillgodose riksintresset yrkesfiske behövs hamn med service för fiskefartyg och lämpliga möjligheter för att landa fångsten. Fiskhamnsverksamheterna uppger att det behövs en kaj om cirka 90 meter för att kunna landa fisk samt anslutande väginfrastruktur för att kunna transportera vidare fisken.

Det är med utgångspunkt i ovanstående beskrivning som stadsbyggnadsförvaltningen motiverar en kajyta inom område för företagsområde i planhandlingen. Det pågår ett arbete för att flytta nuvarande fiskhamn inom det föreslagna företagsområdet på initiativ av och i nära samverkan med Göteborgs Fiskhamn.

Stadsbyggnadsförvaltningen anser att föreslagen ändring av planhandlingen tar hänsyn till och tillgodoser riksintresset för yrkesfisket landningshamn genom utpekad yta samt markanvändning företagsområde och dragning av lokalt vägnät som kopplar ihop till övergripande vägnät. Bedömningen är att förslaget inte utgör risk för påtaglig skada på riksintresset.

Riksintresse för kulturmiljö

Länsstyrelsen anser att kommunen bör ta fram ett vägledande kulturmiljöunderlag som redogör för bland annat viktiga siktlinjer och lämpliga hushöjder inom olika delområden inom Södra älvstranden. Det krävs tydliga riktlinjer kring hänsynstagande och tillgodoseende av riksintresse för kulturmiljö tidigt i processen. Svåra avvägningar bör inte hänföras till efterföljande detaljplaneprocesser.

Kommunens kommentarer:

Gällande översiktsplan anger rekommendationer om hur efterföljande planering ska ta hänsyn och tillgodose kulturmiljön. Det finns ett omfattande underlag i gällande översiktsplanen, Vägledning för riksintressen för kulturmiljövården, som även omfattar området Södra älvstranden.

Förslaget till ändring av översiktsplanen anger hur ny bebyggelse ska ta hänsyn till befintliga stråk och bebyggelsestrukturer, viktiga kulturmiljöer, landmärken och symbolbyggnader inom området.

Granskningshandlingen har förtydligats avseende kulturmiljö och rekommendationer för efterföljande planering. Kunskapsunderlaget med planeringsförutsättningar har kompletterats med tydligare beskrivningar av viktiga siktlinjer och skala utifrån riksintresset för kulturmiljö inom området.

Miljökvalitetsnormer för vatten/dagvatten

Länsstyrelsen påtalar att berörd vattenförekomst Göta Älv-Säveåns inflöde till mynningen vid Älvsborgsbron är ett kraftigt modifierat vatten och ingen ytterligare försämring får ske. Dagvattenhantering inom Södra älvstranden behöver därför hanteras i ett större perspektiv och inte i varje enskild detaljplan.

Kommunens kommentarer:

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att ändrad markanvändning från industriområde till blandstad innebär en förbättring av vattenförekomsten utifrån MKN vatten. Förslag om förbättrad ekologisk kantzon mellan Majnabbe och Klippan överensstämmer med de åtgärder som staden tidigare identifierat och beslutat om i lokalt åtgärdsprogram för god vattenstatus för Göta Älvs huvudfåra.

Generellt innebär förslag om blandstad en annan möjlighet till dagvattenhantering. Lokal hantering och rening i gatumiljön med avledning till Göta älv bedöms vara den bästa strategin för området utifrån lokala geografiska förutsättningar. Södra älvstranden utgör ett långsmalt område där olika delområden hänger ihop med omgivande stad.

Risker med anledning av förorenad mark, lukt, farligt gods och utryckning

Länsstyrelsen och miljö- och klimatnämnden påtalar att det sannolikt finns omfattande markföroreningar från såväl modern industri som historiska verksamheter inom Södra älvstranden. Både inom markområdet och strandzonen. Dessa behöver åtgärdas för att säkra lämplig markanvändning. Miljö- och klimatnämnden framhåller att det behövs en översiktlig utredning av markmiljön i tidigt skede.

Länsstyrelsen lyfter också att lukt från fiskhamnen försvårar samexistens med bostäder och skolor, samt ger upphov till risk för skadedjur (fåglar och råttor). Lämpliga skyddsavstånd kan behöva identifieras och säkras för att skydda människors hälsa och miljö från både lukt och smitta.

Länsstyrelsen noterar att risker med farligt gods kommer att minska om väg E45 ändrar läge. Så länge det finns farligt godstransporter på leden behöver dock stadsutvecklingen anpassas enligt kommunens vägledning om farligt gods. Länsstyrelsen påminner om att det även sker omfattande transporter av farligt gods på älven. Beroende på hur nära bebyggelse planeras och i vilken omfattning kan fördjupade analyser behövas kring riskbilden. Länsstyrelsen anser också att kommunen behöver belysa eventuella risker eller krav på särskild hänsyn för att samlokalisera tät bostadsbebyggelse med kaj för kryssningsfartyg vid Stigbergskajen.

Räddningstjänsten lyfter fram att en förtätning av Södra älvstranden, utveckling av stadsmässiga stråk och ansamling av målpunkter på liten yta inte får begränsa framkomligheten för räddningstjänstens utryckande fordon. Primära och sekundära utryckningsvägar behöver definieras och beaktas i samhällsplaneringen.

Kommunens kommentarer:

Omvandling av industrimark till blandstad möjliggör för en sanering och hantering av markföroreningar när området exploateras.

Granskningshandlingens kunskapsunderlag, planeringsförutsättningar, har kompletterats med en övergripande bedömning av markföroreningar inom området. Markföroreningar har bekräftats på flera platser som behöver hanteras i efterföljande planering.

Föreslaget företagsområde rymmer yta för en ny lokalisering av Göteborgs Fiskhamn. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att det går att hantera lämpliga skyddsavstånd inom företagsområdet och till ny bebyggelse. Det är angeläget att kunna samla befintliga verksamheter under ett och samma tak för att kunna effektivisera logistik och skapa slutna kylkedjor. Slutna kylkedjor minskar risken för lukt och skadedjur vilket gör att en ny anläggning kan ha kortare avstånd till omgivande bebyggelse än den befintliga. Detta behöver studeras vidare i efterföljande planering.

Invid Stigberget utgör Oscarsleden en större källa för buller än den från kryssningsfartyg. I föreslagen nod för stadsutveckling vid Stigberget och Stigbergskajen beskrivs framtida stadsbebyggelse främst rymma innehåll som kan stödja en framtida bytespunkt för kollektivtrafik. Efterföljande planering får visa på möjligheter att även rymma andra funktioner.

Översiktsplanen utgår från den vägledning om farligt gods som Länsstyrelsen åberopar. Kommunen avser att komplettera gällande översiktsplans vägledning om risker avseende farligt gods med annat styrande dokument. Farligt gods inom området bör hanteras i efterföljande planering.

Klimatrelaterade risker: Skyfall, översvämning och geoteknik

Länsstyrelsen anser att det kan vara motiverat att se över lämpliga planeringsnivåer vid större nya strukturer. Om samma planeringsnivåer används som för innerstaden fortsätter kommunen att bygga in sårbarheter och negativa konsekvenser, om planerade skydd briser eller inte blir av, blir ännu större.

Kretslopp och vattennämnden önskar att skyfallsleder visualiseras tydligare. De anser också att skyfallsåtgärder bör förtydligas för övriga delar av området utöver Jaegerdorffsmotet (såsom Masthugget, Fiskhamnen, Majnabbegatan och vid Klippan). De vill också att samspelet mellan risk för instängda områden och högvattenskydd blir belyst.

Naturskyddsföreningen i Göteborg anser att översiktsplanen har goda ambitioner för skyfallshantering, men framhåller samtidigt att Södra älvstranden bör innehålla fler mjuka kantzoner.

SGI påpekar att fördjupningen tydligare behöver beskriva geologiska och geotekniska förhållanden. Exploateringsnämnden konstaterar att de geotekniska förutsättningarna kan innebära begränsningar vad gäller byggnation i området, i synnerhet utmed älven. Det är troligen inte möjligt att grundlägga för ny bebyggelse i befintlig kaj.

Kommunens kommentarer:

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att älvnära områden inom Södra älvstranden bör följa samma strategier som för övriga delar av centrala staden eftersom

- *De låglänta delarna av centrala Göteborg redan idag är beroende av att yttre skyddsportar kommer på plats för att skydda mot stigande havsnivåer*
- *Det inte är samhällsekonomiskt att skydda vissa områden extra mycket genom tex*

högre marknivåer eller högre högvattenskydd. Staden behöver fortsätta planera för att de storskaliga skydden kommer på plats och lägga de gemensamma resurserna på dem
- *Staden vill undvika att höjdsättning skapar ytterligare problematik med större instängda områden bakom högvattenskydd.*

Granskningshandlingen har förtydligats avseende att högvattenskydd för området primärt handlar om höjdsättning och sekundärt om tekniska skydd.

Skyfallsleder för området synliggörs i sin helhet i kartlagret värden och hänsyn. Granskningshandlingen har också förtydligats avseende skyfallsåtgärder för resterande del av planområdet och risk för instängda områden.

De mjuka kantzoner som pekas ut är de som anses lämpliga och möjliga för detta. Resterande delar av kaj har ett vattendjup som gör att mjuka kantzoner inte bedöms möjliga. Granskningshandlingen har reviderats så att den föreslagna utbyggnaden i älven utgår. Olika begränsningar för byggnation utmed älven kommer att studeras vidare i efterföljande planering.

Granskningshandlingen har även kompletterats med att geotekniska säkerhetsfrågor behöver beaktas i fortsatt planarbete som berör områden med översvämningsrisk. Fördjupade utredningar utförs inom ramen för efterföljande planering.

Granskningshandlingens kunskapsunderlag, planeringsförutsättningar, har kompletterats med en beskrivning av markens egenskaper.

Övrig teknisk infrastruktur

Göteborg Energi bedömer att Södra älvstranden är väl försörjt med el. Elnätet har kapacitet att försörja området men kräver cirka 5–10 nya transformatorstationer. Fjärrvärmenätet behöva utvecklas norr om Oscarsleden, från Masthuggshalvön till Klippan. Det behövs även en ledning under älven. Fjärrkyla och gasnät finns idag endast i östra delarna (vid Masthuggskajen) men kan utvecklas västerut om intresse finns. Fibernät finns i området och utvecklas efter behov. Göteborg Energi påtalar vikten av utrymme för ledningsnät vid planering av gatustrukturen.

Göteborg Energi framhåller att Rosenlundsverket har en viktig funktion som spets- och reservanläggning för fjärrvärme, som huvudproduktionsanläggning för fjärrkyla samt en viktig nod för fibernätet. Rosenlundsverkets produktion av fjärrvärme planeras att avvecklas till år 2040–2045. Fram till dess behöver befintlig verksamhet kunna fortgå utan begränsningar. Det innebär att Göteborg Energi behöver kunna lossa olja från båtar vid intilliggande kaj och när det är dags att riva delar av Rosenlundsverket måste de kunna komma åt konstruktionerna på ett effektivt sätt.

Fjärrkyla behöver bibehållas vid Rosenlundsverket vilket innebär att delar av byggnaden behöver bevaras och att ledningar, pumpar m.m. för kylaverksamhet, fiberverksamhet och nödvändiga stödfunktioner behöver finnas kvar även på lång sikt (efter 2045).

Gryaab hänvisar till tidigare synpunkter angående tillskottsvatten och anläggningar för spillvatten. De påpekar att deras undermarksanläggningar för spillvatten inte kan flyttas, vilket kan skapa luktproblem när staden förtätas.

Kommunens kommentarer:

Noteras. Granskningshandlingen har förtydligats avseende information till efterföljande planering.

Broar kontra vattenburna transporter

Många remissinstanser är negativt inställda till ytterligare broar över älven och vill att kommunen istället fokuserar på vattenburen trafik. Denna syn framförs av framförallt Länsstyrelsen, Trafikverket, Sjöfartsverket, Göteborg & Co, GHAB, Föreningen Svensk Sjöfart, Styrsöbolaget, Skärgårdslinjen i Göteborg & Bohuslän AB, Skärgårdsredarna och Cstrider. Länsstyrelsen anser att framtida gång- och cykelbroar över Göta älv utgör en risk för påtaglig skada på riksintresse för kommunikation, sjöfart genom att påverka framkomligheten och sjösäkerheten på älven. Den kumulativa effekten av fler hinder behöver beaktas. Länsstyrelsen delar härigenom Trafikverkets och Sjöfartsverkets syn i frågan (läs mer under Riksintressen som berörs av ändringen för Södra älvstranden).

Många remissinstanser framhåller att vattenburna transporter är flexibla lösningar som kan minska belastningen på vägnätet samt vara både miljömässigt och kostnadsmässig mer effektiva än en bro. Många framhåller att broar försvårar för sjöfarten samtidigt som vattenburna transporter kommer att öka. Att försvåra för sjöfarten begränsar besöksnäring, yrkessjöfart samt utflykts- och restaurangverksamhet. Båtar är ett tillskott till en vacker, speciell och attraktiv stadsmiljö och skulle stärka översiktsplanens syfte att levandegöra stråken och kajkanterna längs älven. Skärgårdsturer och upplevelser kopplade till sjöfart är en stor del av Göteborgs maritima karaktär och nyttjas av såväl besökare som invånare. Skärgården är beroende av en god tillgänglighet till såväl farleden som till fartygen. Flera instanser vill därför att förslaget om broar över älven ändras till en effektiv och flexibel kollektivtrafik över älven. Även synpunkter från privatpersoner har handlat om möjligheten att ta sig över och runt älven från olika målpunkter.

Styrsöbolaget lyfter fram att det är särskilt viktigt att inte låsa fast sig vid en bro vid nuvarande tysklandsterminalen eller Hugo Hammars kaj – Packhusplatsen. Låga broar där skulle spärra av och fördröja för de flesta av fartygen i hamntrafik och vattenburna transporter. Göteborg & Co önskar att översiktsplanen kompletteras med beskrivningar av fler möjliga förbindelser än broar, som färjetrafik, andra vattenburna transportmedel, till och med tunnel eller linbana.

Andra instanser, såsom Göteborgsregionen (GR) ser att omvandlingen utmed älvkanten ger möjlighet till fler älvförbindelser som kan knyta samman staden. Grundskolenämnden noterar att nya älvförbindelser skapar nya möjligheter för att hantera det framtida skolbehovet.

Västsvenska handelskammaren ser ett stort värde i att knyta ihop södra och norra älvstranden, och därmed få en mer sammanhängande stad. Det behövs därför plats för fler möjliga färjeförbindelser över älven. De tillstyrker också en ny gång- och cykelbro mellan Tysklandsterminalen och Eriksberg under förutsättning att bron inte blir ett hinder mot yrkessjöfart på älven. Brons höjd och öppningsstrategi behöver därför utformas efter yrkessjöfartens behov.

Kommunens kommentarer:

Se kommunens kommentarer i avsnittet om riksintresse för kommunikation, sjöfart.

Stadsbyggnadsförvaltningen delar synpunkten om att båtar utgör ett attraktivt tillskott till stadsmiljön. Båtars olika funktioner är viktiga för staden ur flera perspektiv, såväl för tillgänglighet, mobilitet som för turism.

Granskningshandlingen har förtydligats avseende att vattenburna transporter är en viktig del av stadens infrastruktur och mobilitet. Den har också förtydligats att framtida angöring för skärgårdstrafiken för Stigberget flyttas något västerut.

Ändringen av översiktsplanen medför att det adderas fler lägen för älvförbindelser längs Södra älvstranden, i första hand för färjetrafik. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att det stärker möjligheten att knyta ihop norra och södra älvstranden och bidrar till en mer sammanhängande stad och ett levande älvrum för stadens invånare och besökare.

Kajer

Remissinstansernas syn på hur kajerna ska användas inom Södra älvstranden varierar. Flera framhåller att kajerna behövs för stora fartyg och att de därför inte kan vara tillgängliga för gående, cyklister eller färjetrafik. Det finns samtidigt önskemål om att kajstråken ska öppnas upp för gång- och cykel. Flera framhåller att det behöver tas hänsyn till befintliga verksamheter.

Sjöfartsverket poängterar att Stigbergskajen fortsatt kommer att användas som kaj för kryssningsfartyg och andra fartygsbesök. De anser inte att användningen Mindre hamn återger den användning som Göteborgs hamn fortsatt kommer ha i området. Sjöfartsverket anser att turistsjöfarten försämras av kajplatser längs Södra älvstranden.

Göteborgs Hamn AB (GHAB) anser att Stigbergskajen (Amerikakajen) främst ska användas som kryssnings- och paradkaj. De bedömer att det behövs fler paradkajer och kajer för entreprenadfartyg, då örlogsbesöken väntas öka efter Sveriges NATO-inträde. Förslaget om ökad tillgänglighet för gående och cyklister och angöring för båt och färjetrafik i den östra delen av Stigbergskajen bör därför utgå. GHAB framhåller att de av säkerhetsskäl behöver kunna spärra av området och att de behöver rådighet över hela Stigbergskajen. Storleken på fartygen ökar markant och det behövs vändytor öster om Stigbergskajen. GHAB anser också att planering runt Amerikaskjulet behöver ta hänsyn till befintlig verksamhet. Det handlar om bland annat parkeringsytor för verksamheter, anställda och besökande.

Styrsöbolaget anser att staden ska ta hänsyn till kollektivtrafik och turisttrafik med fartyg och att området Stenpiren – Hisingsbron därför inte enbart bör allokeras till fartyg som inte påverkas av eventuella framtida broar. Yrkessjöfart bör möjliggöras och prioriteras vid Lilla Bommen, Packhuskajen, Stenpiren, Lindholmspiren, Eriksberg och Klippan. Styrsöbolaget är positiva till att levandegöra stråk och miljöer längs kajkanterna på båda sidor av älven. Detta kommer öka efterfrågan på vattenburna transporter och resor vilket behöver beaktas i översiktsplanen.

Stadsmiljönämnden vill att det säkerställs viss framkomlighet för gång och cykel utmed älvstråket förbi Amerikakajen även vid fartygsanlöp. Privatpersoner understryker också vikten av koppling till älven.

Västra Götalandsregionen (VGR) framhåller att nuvarande älvtrafik och eventuella framtida färjeförbindelser behöver försörjas med en natthamn, företrädesvis i anslutning till en färjeterminal på Södra älvstranden. De påpekar även att färjelägena längs Södra älvstranden kan komma att ändras beroende på framtida exploatering.

GHAB och Skärgårdslinjen anser att kommunen bör tar fram en kajstrategi. GHAB framhåller behovet av en effektiv förvaltning och hantering av juridiska frågor. Möjligheten till samnyttjande av nya kajer för olika ändamål bör beaktas vid eventuell flytt av Fiskhamnen. Det krävs en tillfällig kryssningskaj under byggtiden för Lindholmsförbindelsen. Skärgårdslinjen ser att en långsiktig plan för kajer och farleder kan säkerställa att tillräckliga kajlägen bevaras och utvecklas för turbåtstrafiken och integrera vattenburen kollektivtrafik och turbåtstrafik som en del av stadens hållbara transportstrategi. Konsekvenser av omvandling av kajområden för befintliga och framtida sjöfartsaktörer bör utredas.

Greencarrier AB vill att skeppet Götheborg flyttar till Masthuggskajen och att ett upplevelsecenter/handelshus placeras bredvid skeppet. Det skulle stärka Göteborgs position som hamnstad och internationell turistdestination, stärka Järntorget och älvstråkets attraktivitet

och bli ett nav för näringsliv och utbildning. Med skeppets närvaro vid Masthugget förstärks kopplingen från innerstaden till vattnet. Tydliga siktlinjer från Nordhemsgatan, Värmlandsgatan och Järntorget gör skeppet synligt från långt håll.

Aktivitetsgruppen för bevarandet av Slottsbergets färjeläge vill bevara Slottsbergets färjeläge. De föreslår att en framtida färja ska trafikera både Sörhallskajen och Slottsberget innan färjan tar sig över till Fiskhamnen. För att skapa en attraktiv färjetrafik som bygger på tvärförbindelser över Göta älv behöver det finnas landbaserad kollektivtrafik att knyta an till vid färjelägena. En privatperson föreslår ett nytt färjeläge i anslutning till Stigbergstorget.

Sveriges fiskares producentorganisation (SFPO) framhåller vikten av att säkerställa lokaliseringsbehoven för verksamheterna i Fiskhamnen. De är viktiga för både den lokala ekonomin och för stadens kulturella och historiska identitet. Stena Fastigheter framhåller att skyddsavstånd till fiskhamnens verksamhet behöver utredas.

En privatperson anser att det behövs ökad kapacitet att ta emot olika typer av fartyg och att Försvarsmakten bör delta i planeringen utifrån beredskapsperspektiv. Personen anser också att Fiskhamnen ska tas tillvara genom att många av de gamla byggnaderna bör sparas, och att nybyggnation ges liknande karaktär.

Kommunens kommentarer:

Se kommunens kommentarer i avsnittet om riksintresse för kommunikation, sjöfart.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att inriktningen för kajerna och ett framtida älvstråk framgår tydligt i gällande översiktsplan. Den pekar ut grönblåa älvstråk, norr och söder om älven. Det södra älvstråket sträcker sig från Älvsborgsbron till Tingstadstunneln och utgör en viktig grund för att binda samman staden vid älven, där olika funktioner behöver samsas längs kajsträckan. Utöver rekreation är det även ett viktigt kommunikationsstråk, särskilt för gående och cyklister. Ändringen av översiktsplanen fördjupar och förtydligar denna inriktning.

Granskningshandlingen har reviderats så att markanvändningen "mindre hamn" omfattar kryssnings- och paradkaj. En ytterligare yta för kryssnings- och paradkaj, invid Majnabbe, har också lagts till på markanvändningskartan. Granskningshandlingen har även förtydligats avseende att kajen längs med utpekat verksamhetsområde, utöver Stigbergskajen, kommer att reserveras för större fartyg.

Delar av kajområdet kommer behöva kunna stängas av för allmänheten vid Stigbergskajen och Masthuggskajen. Önskemål om parkering likt dagens situation kan inte tillgodoses när området omvandlas till en innerstadsmiljö med en strategisk bytespunkt för kollektivtrafik.

Stadsbyggnadsförvaltningen arbetar med en kajstrategi som syftar till att klargöra kajers framtida användning inom hela älvrummet från Älvsborgsbron till Marieholmsbron. Framtida behov och lokaliseringar av färjetrafik längs med kajen vid Södra älvstranden kräver en fortsatt dialog med VGR och nya lägen och förbindelser behöver tillkomma utifrån en övergripande stadsbyggnadsstruktur, där kopplingen till gatunät och landbaserad kollektivtrafik blir viktig. Förvaltningen ser positivt på fortsatt dialog och samtal genom kajstrategin.

Omvandling av Oscarsleden

Många remissinstanser är positiva till att omvandla Oscarsleden till en mer integrerad gata i staden. Bland annat Göteborgsregionen (GR), miljö och klimatnämnden, exploateringsnämnden, stadsmiljönämnden, äldre- samt vård- och omsorgsnämnden, Naturskyddsföreningen i Göteborg och Visans vänner. Andra remissinstanser är kritiska. Framförallt

Länsstyrelsen, grannkommuner och Göteborgs Hamn AB. Flera instanser anser att det behövs trafikanalyser som visar hur trafiken påverkas eller omfördelas i ett större perspektiv.

Länsstyrelsen lyfter att det inte är möjligt att utforma Oscarsleden som en mer stadsmässig gata så länge leden är av riksintresse för kommunikationer (läs mer under Riksintressen som berörs av ändringen för Södra älvstranden).

Partille och Mölndals kommuner framhåller att utvecklingen av Södra älvstranden behöver beakta regionens övergripande behov och eventuella konsekvenser för närliggande kommuner. Mölndals stad befarar att en omvandling av Oscarsleden till en mer integrerad gata gör att en del av dagens trafik väljer andra färdvägar och därmed riskerar att påverka infrastrukturen i Mölndal. De menar att planering som påverkar Oscarsleden inte enbart kan utgå från lokala förhållanden, utan måste väga in hela regionens intressen.

Miljö- och klimatnämnden understryker att det behövs åtgärder för att minimera Oscarsledens negativa påverkan och att utvecklingen mot en mer integrerad gata behöver gå hand i hand med ett kraftigt minskat trafikarbete i stort.

Exploateringsnämnden poängterar att en omvandling av Oscarsleden har stor betydelse för områdets möjliga utbyggnad, struktur och innehåll. De vill att etappvis utbyggnad och finansiering av ombyggnad av Oscarsleden studeras i samverkan med Trafikverket. Det behövs också trafikanalyser som visar på trafiksituationen, kapacitet, flöden och omfördelning i nätet såväl inom Södra älvstranden som på övriga leder i staden. Trafikverket indikerar att de avser att genomföra en trafikanalys av det övergripande vägnätet i storgöteborg under förutsättning att Göteborgs Stad visar intresse av att överta väghållarskapet på Oscarsleden. Göteborgs Hamn AB (GHAB) anser att Oscarsleden bör fortsätta ha standard och kapacitet som en Europaväg. Om den ska byggas om måste konsekvenser för godstrafiken utredas.

Västsvenska handelskammaren tillstyrker att successivt omvandla Oscarsleden till en integrerad stadsgata. Det går inte att omvandla Södra älvstranden till ett attraktivt bostadsområde utan att bygga över Oscarsleden eller att med andra medel minska trafikflödet och hastigheten på leden. En omvandling måste föregås av en analys av hur genomfartstrafiken kan hanteras och hur trafiken påverkas i ett bredare perspektiv. Utfallet av analysen bör avgöra om och när en omvandling till stadsgata är möjlig.

Riksbyggen samt Hemsö och Robert Dicksons stiftelse välkomnar att Oscarsleden behålls i befintlig utformning vid Jaegerdorffsplatsen, då det skapar tydliga förutsättningar i deras pågående planarbete. De betonar vikten av samordning och öppen dialog mellan det pågående planarbetet och ändringen av översiktsplanen.

En privatperson anser att Oscarsleden bör överdäckas eller sänkas.

Kommunens kommentarer:

Se kommunens kommentarer i avsnittet om riksintresse för kommunikation, väg.

Stadsbyggnadsförvaltningen håller fast vid att Oscarsledens funktion på lång sikt behöver förändras. Det behövs dialog på mellankommunal och delregional nivå tillsammans med berörda parter för att hitta rätt åtgärder i trafiksystemet för att möjliggöra en förflyttning och nå stadens uppsatta mål. Staden avser att arbeta vidare med frågeställningar som dessa i det nyligen uppstartade arbetet med SUMP (Sustainable urban mobility plan) som staden är ålagda att göra utifrån TEN-T förordningen och utpekandet av Göteborg som en av Sveriges urbana knutpunkter.

Konsekvenser för godstrafiken på Oscarsleden behöver utredas vidare utifrån den inriktning som finns i nuvarande översiktsplan och i stadens SULP (Sustainable urban logistic plan).

Granskningshandlingens kunskapsunderlag, planeringsförutsättningar, har kompletterats med beskrivning av förutsättningarna för en etappvis utbyggnad där en omvandlad Oscarsled ingår.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att samordning mellan översiktlig planering och detaljplanering för Jaegerdorffsområdet är fortsatt viktig för att nå stadens ambitioner med området.

Förvaltningen avser inte att studera alternativ med en överdäckning eller tunnel inom arbetet med ändring av översiktsplanen då kommunens inriktning är en mer integrerad gata i markplan med fler plankorsningar.

Kollektivtrafik, gång- och cykel

Flera remissinstanser är positiva till bättre och attraktivare gång- och cykelkopplingar. Stadsmiljönämnden betonar vikten av att infrastruktur för hållbar mobilitet behöver finnas på plats från start för att utveckla hållbara vanor från början. Naturskyddsföreningen i Göteborg efterfrågar tydligare ställningstagande att bilen och parkering prioriteras ner.

Exploateringsnämnden önskar förtydligande av hur och var staden planerar för nya gång- och cykelstråk, kopplingar över Oscarsleden, samt hur nya stråk kan kopplas ihop med befintliga. Det är viktigt att belysa hur tvärgående kopplingar för cykel kan ske i och omkring kollektivtrafiknod och hur de ansluter till stadens pendelcykelstråk. De framhåller också vikten av tillräckliga ytor för metrobusstationer och andra allmänna ytor samt att de blir tillgängliga och nåbara med gång- och cykel.

Riksbyggen, Hemsö och Robert Dicksons stiftelse ser satsningen på cykelpendlarled som en viktig åtgärd för att stärka hållbar mobilitet och ett attraktivt stadsliv. Äldre- samt vård- och omsorgsnämnden lyfter å andra sidan att pendlingscykelstråket längs Södra älvstranden kan utgöra en barriär för fotgängare. Snabba cyklister och elcyklar upplevs av många äldre personer som stora osäkerhets- och otrygghetsfaktorer när de rör sig i staden.

Visans vänner välkomnar att bygga samman staden genom att arbeta bort barriärer och skapa fler kopplingar ner mot och över älven. De efterfrågar bättre tillgänglighet till Kustens hus, lägre bullernivåer i området, och levande och attraktiva gång- och cykelstråk.

Privatpersoner anser att det är viktigt att belysa placeringen av ny hållplats vid Stigbergstorget ur alla aspekter samt genom samverkan med lokala aktörer. Utvecklingen av Stigbergstorget behöver beakta olika rörelsemönster och att det är en nod för många publika besöksmål.

Kommunens kommentarer:

Stadsbyggnadsförvaltningen instämmer i att infrastruktur för hållbar mobilitet behöver finnas på plats från start för att utveckla hållbara resvanor. Staden har ett mål att minska motoriserat vägtrafikarbete med 25 procent till 2030.

Granskningshandlingen har konkretiserats och förtydligats avseende potentiella stråk över Oscarsleden genom att korsningspunkter markeras på markanvändningskartan.

Ändringen av översiktsplanen anger rekommendationer för Stigberget och Stigbergskajen för en attraktiv stadsmiljö med mänsklig skala och vistelsekvaliteter. Tillräckliga ytanspråk för metrobusstationer bör hanteras i efterföljande planering vid Jaegerdorffsmotet och Stigberget. Rörelsemönster och målpunkter på Stigberget beaktas i detaljplanearbetena.

Naturmiljö och park

Flera remissinstanser efterfrågar mer utrymme för natur och park inom Södra älvstranden. Framförallt miljö- och klimatnämnden, stadsmiljönämnden, Naturskyddsföreningen, förskolenämnden och Visans vänner. Stadsfastighetsnämnden anser tvärtom att utbredningen av parker, allmän platsmark samt lokalisering och utformning av nya blå eller gröna miljöer och skyfallsytor ska ta hänsyn till planerade kommunala behov. Flera instanser önskar att parker och gröna stråk tydligare markeras på markanvändningskartan.

Miljö och klimatnämnden vill se en större park utmed älvstråket som en ekologisk kantzon och ge allmänheten vattenkontakt. Stadsmiljönämnden förespråkar också en ny stadsdelspark vid älvstråket (nedanför berget med Taubekullen som fond), som de anser är en bättre lokalisering än vid Majnabbe.

Stadsmiljönämnden vill att behovet av såväl stadsdelsparker som bostadsnära parker tillgodoses i enlighet med översiktsplanens inriktningar. Det är viktigt att parker får tillräckligt stor yta för att rymma önskade kvaliteter och att dagvatten/skyfallslösningar inte sker på bekostnad av parkens vistelseytor. En större spridning av parker skulle ge fler invånare tillgång till parker och grönområden och placeringen av bostadsnära parker och stadsdelsparker bör utredas vidare. De anser inte att Gråbergets kulturhistoriskt värdefulla bebyggelse ska räknas in som del av den föreslagna parken vid Majnabbe.

Naturskyddsföreningen i Göteborg vill att utveckling av biologisk mångfald prioriteras högre. Södra älvstranden bör innehålla fler mjuka kantzoner. Det behöver också förtydligas hur parkerna i Södra älvstranden ska länkas ihop för att gynna olika arter såsom insekter, groddjur och fåglar.

Förskolenämnden önskar grönare miljöer runt stadens förskolor. Grönskan möjliggör för bättre luft- och bullermiljö och stärker klimatanpassningsarbetet.

Visans vänner efterfrågar parkytor som är tillgängliga för allmänheten.

Exploateringsnämnden anser att det behöver bli tydligare vad som avses vara kvalitativ park och vad som utgörs av andra gröna miljöer. För att analysera tillgång till befintliga och planerade parker och lekplatser, samt identifiera kvarstående behov att hantera strukturellt behöver en grönstrukturutredning tas fram. Exploateringsnämnden anser vidare att parker bör placeras intill skyfallsstråk och bli del i en sammanhängande grönblå struktur. Då det är svårt att etablera grönska i kajmiljö bör i stället ambitionerna kring grönska i gator, torg och övriga miljöer vara höga.

Socialnämnd centrum vill att lämpliga lägen för park pekas ut i markanvändningskartan. Stadsmiljönämnden vill att gröna stråk synliggörs mer på markanvändningskartan och förespråkar en sträckning via Såggatan förbi Majvallen istället för Godhemsstråket. En privatperson förespråkar ett grönstråk längs Djurgårdsgatan för att förstärka kopplingen mellan Fiskhamnen upp mot Slottsskogen.

Kulturnämnden anser att parker och stråk beskrivs på ett förtjänstfullt sätt. Gryaab anser att planförslaget ger förutsättningar att bevara den biologiska mångfalden och utveckla naturvärden.

Kommunens kommentarer:

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att föreslagna ytor för park, natur och allmän plats är tillräckliga och att förslagen till nya parker ger en större spridning av parker inom stadsdelen. Granskningshandlingen har reviderats så att föreslagna parker redovisas på markanvändningskarta som ytor i stället för symboler, samt mindre justeringar av gröna stråk. Granskningshandlingen har också kompletterats med beskrivning av grönstruktur inom området och analyser av tillgång till park.

Föreslagen markanvändning uppnår översiktsplanens riktlinje om bostadsnära parker, medan ytan för stadsdelspark är något mindre än vad som föreskrivs. Granskningshandlingen har kompletterats med att kommunal service ska lokaliseras i anslutning till parker och grönområden.

Granskningshandlingen har reviderats till bostadsnära park vid Majnabbe och anpassats efter befintlig kulturhistoriskt värdefull bebyggelse.

Mark för bostäder, verksamheter och samhällsservice

Det finns många markanspråk inom Södra älvstranden. Remissinstanser efterfrågar ytor för såväl bostäder, verksamheter, offentliga platser, simhall, idrottshallar, skolor, förskolor, vård- och omsorgsboende och kultur. Exploateringsnämnden konstaterar att det kvarstår arbete för att hitta en balanserad struktur för Södra älvstranden utifrån andelen bostäder och verksamheter samt behov av kommunal service och allmän platsmark i form av parker, gator, torg och andra platsbildningar. Det finns många markanspråk inom området såsom fiskhamn och eventuellt ny simhall och idrottshall. Företagsområdets utbredning behöver utredas, då verksamheternas omgivningspåverkan kan påverka förutsättningarna för anslutande bostadsbebyggelse. Exploateringsnämnden avråder från utbyggnad i älven utifrån ekonomiska risker och miljömässig belastning. Socialnämnd centrum saknar analys av lämpliga lägen för ytkrävande samhällsservice. Även stadsfastighetsnämnden och idrotts- och föreningsnämnden påtalar vikten av att säkerställa markreserv för utbyggnad av samhällsservice såsom bollplaner, idrottshallar och skolor. De anser att det behövs en simhall inom området. Även en privatperson ser behov av en simhall inom Södra älvstranden.

Äldre- samt vård- och omsorgsnämnden ser behov av ett nytt vård- och omsorgsboende med 80 – 100 platser inom Södra älvstranden.

Grundskolenämnden ser att det behövs ca 400–600 skolplatser i en tillkommande grundskola samt 2–3 grupper anpassad grundskola. Staden har en befintlig skuld av skolplatser i stadens centrala delar och för varje ny bostad behöver skolbehovet omhändertas. Både grundskolenämnden och idrotts- och föreningsnämnden anser att idrottshallar, för både elever och föreningsliv, bör samplaneras med skolorna. Miljö- och klimatnämnden framhåller att det är viktigt att tidigt prioritera lägen med god luft- och ljudmiljö för förskolor, skolor, bostäder samt parkområden i Södra älvstranden.

Förskolenämnden påtalar vikten av att förskolor planeras in tidigt i processen. Barn ska kunna röra sig självständigt på förskolans utemiljö, vilket gör att det inte bör vara för stora höjdskillnader. Ytor där vatten kan bli stillastående ska inte räknas som friyta. Platsen bör ha möjlighet att ge avvägning mellan sol och skugga, för att motverka att det blir en så kallad hot spot på förskolegården. Cykelvägar nära förskola kan innebära ökad olycksrisk. Förskolenämnden eftersträvar att förskolans utemiljö ska vara grön och innehålla begränsat med hårdgjord yta. Den totala ytan behöver därför vara tillräckligt stor.

Västsvenska handelskammaren vill å andra sidan att skolor och förskolor i Södra älvstranden planeras för en effektiv markanvändning. Enskilda gårdars ytanspråk får inte begränsa en hög exploateringsgrad. Hög täthet och samverkan mellan funktioner är avgörande för att skapa en levande och dynamisk stadsdel. Business Region Göteborg (BRG) påpekar att efterfrågan på verksamhetsmark är större än utbudet och ser att omvandlingen mot blandstad tränger undan verksamheter. Inom Södra älvstranden bör nya verksamhetsområden prioriteras mer, då undanträngningen är störst i södra kommunen medan nya områden främst tillkommer i norr och angränsande kommuner. Detta kan innebära ökat vägtrafikarbete och förändrade transportmönster. Stena Fastigheter är positiva till en omvandling från industrimark till blandad stadsbebyggelse under förutsättning att det sker med respekt för den befintliga

bebyggelsen. De framhåller att kommunen i första hand bör utvärdera möjligheten att ställa om befintliga byggnader istället för att riva.

Naturskyddsföreningen vill se tydligare formulering kring bevarandet av befintliga byggnader.

En privatperson vill se ett center för rymdvetenskap, som ett landmärke vid älven. En annan ser behov av fler utegym i stadsdelen.

Kommunens kommentarer:

Ändringen av översiktsplanen för Södra älvstranden innebär en omvandling från industriområde till blandstad, med utvidgad innerstad och företagsområde. Inom markanvändning innerstad och stadskärna ryms ytor för bostäder, verksamheter och samhällsservice i olika typer av byggnader. Innehåll och form utgör en fråga för efterföljande planering.

Granskningshandlingens kunskapsunderlag, planeringsförutsättningar, har kompletterats med beskrivning av hur marken kan användas för bostäder, verksamheter, allmän plats och samhällsservice (en strukturidé). Det är en utmaning att hitta lämpliga platser för skola och förskola inom området. En mindre skolenhet och tre mindre förskolor bedöms kunna rymmas. Parallellt med ändringen av översiktsplanen pågår en lokaliseringsutredning för en simhall inom stadsdelen.

Strukturidén utgör underlag i planering och är en av flera möjliga strukturer som ryms inom föreslagen markanvändningskarta. Ingen utbyggnad i älven föreslås och markförhållanden har konstaterats utmanande i hela området. Fortsatt arbete krävs för en ekonomi i balans vilket påverkar strukturidén.

Ändringen av översiktsplanen för Södra älvstranden möjliggör för en effektivare markanvändning av verksamhetsmark inom föreslaget företagsområde. Befintliga verksamheter inom området, utom färjeterminalerna, bedöms kunna vara kvar inom området. Södra älvstranden bedöms inte kunna kompensera med verksamhetsmark för utträngningseffekter av stadsomvandling i andra delar av kommunen. Ändringen av översiktsplanen för Södra älvstranden anger att ny bebyggelse ska ta avstamp i befintliga bebyggelsemiljöer. Möjligheten att ställa om befintlig bebyggelse till andra ändamål bör undersökas i efterföljande planering.

Identitet, konst, kultur och föreningsliv

Kulturnämnden lyfter fram att Majorna har en tydlig identitet i Göteborg som alternativt, kulturtätt och varierat. De vill inte se en standardbebyggelse med vad de beskriver som en förväxt kvartersstad med hög exploatering utan att kommunen ska utveckla en stadsdel med en identitet som bygger vidare på förstaden Majorna och som via generösa grönytor och allmänna platser kan svara mot klimatutmaningar och sociala behov. Kulturnämnden önskar skarpare skrivningar om att ta vara på, samt värna, kulturmiljöer. De efterfrågar även en rekommendation om att stärka den karaktär och identitet som älvrummet ger centrala Göteborg. De ser en utmaning i värdeutveckling av marken längs Södra älvstranden och att stadsutvecklingen riskerar att tränga undan kultur- och föreningsliv. Intentionen att värna kulturlivet och kulturens behov behöver synliggöras i förhållningssättet till exploateringen i området för att undvika gentrifiering. Det behövs strategier för hur den nya stadsdelen kan inkludera både befintliga kulturverksamheter och ge möjlighet för nya verksamheter att ta plats. Kulturnämnden anser att offentlig konst bör vara en del av arbetet för att uppnå de kvaliteter som önskas i Södra älvstranden. De är positiva till de kreativa zoner som pekas ut

inom Södra älvstranden. Platserna är väl valda och har stor potential för intilliggande kulturliv. Även socialnämnd centrum och Visans vänner är positiva till förslaget om kreativa zoner. Visans vänner efterlyser en tydligare definition av begreppet kreativ zon. Kreativa zoner bör fredas från detaljplaneläggning i minst fem år, och en eventuell planprocess bör därefter ske i nära samverkan och dialog med lokala aktörer. Kulturnämnden vill hitta angreppssätt för kulturljudzoner i planeringen. Exempelvis som en del av arbetet med de kreativa zonerna och ljuddämpande åtgärder i ny bebyggelse. Företagsområden skulle kunna lämpa sig bra för kulturljud.

Kulturnämnden anser att arkeologi bör hanteras tidigt i planeringen för att minimera negativ påverkan på fornlämningar i området. Historiska lämningar och stadens historia bör ges utrymme och lyftas fram.

Stadsmiljönämnden efterfrågar en utredning av stadslivsstråk inom Södra älvstranden. Visans vänner anser att det kulturliv som finns i verksamhetsområdet Majnabbe/Fiskhamnen förutsätter särskild hänsyn för att nuvarande kulturaktörer ska kunna vara kvar och utvecklas. Eventuell ny bebyggelse bör studeras utifrån ambitionen att skapa en kreativ och tillåtande zon. Bebyggelsen bör hållas låg och småskalig, och inte i första hand flerbostadshus. Verksamheterna och parken bör inte skäras av från vattnet. Privatpersoner vill värna kulturlivet kring Stigbergstorget under såväl ombyggnadsfasen som i framtiden. Området rymmer mycket historia som kan lyftas fram i olika sammanhang. Den lokala kunskapen och engagemanget är stort. De vill i samverkan med kommunen och Chalmers Arkitektur eller HDK gestalta en ”byggplats” som adderar värden till själva torget under byggtiden. Alexandersson Fastigheter i Göteborg AB anser att området vid Stigbergstorget bör behålla sin identitet med musik, mat och rik historia.

Kommunens kommentarer:

Se kommunens kommentarer i avsnittet om riksintresse för kulturmiljö.

Förvaltningen delar kulturnämndens beskrivning av Majornas identitet och risken för undanträngning av kultur och föreningsliv. Granskningshandlingen har kompletterats med tydligare intentioner om att värna kulturlivet och kulturens behov i stadsutveckling inom området. I samverkan med kulturförvaltningen avser stadsbyggnadsförvaltningen att ta fram en kulturlivsanalys för området som ett underlag för efterföljande planering.

Parker, företagsområdet och plats för kreativ zon är en förutsättning för att värna kulturliv och kulturaktörer i området. Förslag om hur en byggplats kan addera värden till platsen under byggtid utgör en fråga för pågående detaljplanering av Stigbergstorget och Lindholmsförbindelsen.

Granskningshandlingen har reviderats så att Järnvågen utgår som område för platsbyggnad och förtydligats avseende förutsättningarna för en kreativ zon vid Majnabbe. Granskningshandlingen har även reviderats utifrån analys om stadslivsstråk inom Södra älvstranden.

Genomförandefrågor och processen

Ekonomiska aspekter

Exploateringsnämnden anser att bedömningar av genomförande och ekonomi behöver fördjupas för att utgöra en god grund för fortsatt beslutsfattande och planering av Södra älvstranden. Det handlar framförallt om strukturella utmaningar som inte kan lösas i enskilda detaljplaner. Exempelvis hantering av skyfall och högvattenskydd där tidsmässiga och genomförandemässiga beroenden behöver kartläggas och beskrivas. Det behövs även en ut-

byggnadsordning där investeringar och intäkter studeras tidsmässigt och möjligheter till samordningsvinster identifieras.

Exploateringsnämnden bör ta ett inriktningsbeslut som tydliggör de ekonomiska förutsättningarna att genomföra stadsutvecklingen i Södra älvstranden, då många av de strukturella utmaningarna i området är kostnadsdrivande och för att ge tillräcklig vägledning för detaljplaner. Genomförande av förslaget kommer ge staden ökade driftkostnader för allmän plats och högvattenskydd. Kretslopp och vattennämnden konstaterar att utbyggnad av vatten och avlopp kommer att vara kostsamt och ta mycket plats i ett område med stor konkurrens om mark både ovan och under mark.

Västsvenska handelskammaren poängterar vikten av ekonomisk bärighet i projekten. De ser utmaningar i en relativt låg exploateringsnivå i kombination med behov av omfattande investeringar. Även Wallenstam AB ifrågasätter om förslaget är ekonomiskt realiserbart.

Wallenstam ser en problematik med att befintliga verksamhetsutövare trycks undan och blir av med sina investeringar.

Exploateringsnämnden påtalar att investering i husbåtar innebär ett stort risktagande då båtplatserna upplåts med tidsbegränsade arrenden vilket påverkar möjligheten till finansiering. Det finns även svårigheter med att uppfylla tillgänglighetskrav enligt Boverkets byggregler.

Visans vänner anser att frågan om hyressättning och finansieringsformer hos kommunen och de kommunala bolagen bör diskuteras vidare utifrån stadens ambition att skapa och vidmakthålla ett levande kulturliv.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingens kunskapsunderlag, planeringsförutsättningar, har kompletterats med beskrivning av hur marken kan användas för bostäder, verksamheter, allmän plats och samhällsservice (en strukturidé). Strukturidén utgör underlag i planering och är en av flera möjliga strukturer som ryms inom föreslagen markanvändningskarta. Granskningshandlingens kunskapsunderlag, planeringsförutsättningar, har kompletterats avseende förutsättningar för genomförande och strukturella beroenden inom området.

Stadsbyggnadsförvaltningen delar synen att exploateringsnämnden ska tydliggöra de ekonomiska förutsättningarna för efterföljande planering av Södra älvstranden genom ett inriktningsbeslut. Högre exploateringsgrad medför ökat behov av kommunal service. Det påverkar även skala och siktlinjer för omgivande bebyggelse, vilket medför risk för påverkan på riksintresse för kulturmiljön.

Det föreslagna företagsområdet ska möjliggöra för befintliga verksamheter att stanna kvar inom området.

Hyressättning och finansieringsmodeller utgör inte frågor för översiktsplanen. Stadsbyggnadsförvaltningen hänvisar frågan till berörda parter såsom Stadsfastigheter och Higab AB som förvaltar byggnader inom området.

Etapper och hänsyn under byggtiden

Exploateringsnämnden framhåller att de pågående detaljplanearbetena vid Jaegerdorffsmotet ger möjlighet till en utveckling i närtid. De finns samtidigt en risk att pågående planer skapar låsningar för områdets långsiktiga utveckling om det inte tas ett helhetsgrepp kring området. För att identifiera hur och vilka delar av området som kan utvecklas på kort respektive lång sikt behövs en tydlig inriktning för struktur, skyfall och hantering av Oscarsleden.

Grundskolenämnden påtalar vikten av gränsöverskridande lösningar och överbrygga barriärer för att omhänderta skolbehovet. Samarbete mellan stadens planering av Södra älvstranden, Centralenområdet, Evenemangsområdet men även kring Backaplan, kan effektivisera när i tid olika skolenheter behöver tillskapas. Nya älvförbindelser skapar möjligheter för att hantera det framtida skolbehovet.

Alexandersson Fastigheter i Göteborg AB befarar att deras verksamhet kommer att påverkas av Lindholmsförbindelsen. Drift och underhåll av deras fastigheter måste kunna säkerställas både under byggnationen och efter färdigställandet av Lindholmsförbindelsen. Tunnelns läge och höjd behöver studeras. Det är viktigt att bilar kan komma till fastigheterna via Kjellmansgatan/Bangatan.

Alexandersson Fastigheter påpekar att miljön och säkerheten på och kring Stigbergstorget bör rustas upp innan, under och efter byggnation av nytt hållplatsläge på Stigbergstorget. Lokalhyresgäster ska inte förlora kunder på grund av byggnationen.

Kommunens kommentarer:

Stadsbyggnadsförvaltningen delar exploateringsförvaltningen syn om fortsatt behov av en tydlig inriktning för struktur, skyfall och hantering av Oscarsleden vid Jaegerdorff. Förvaltningen bedömer att det helhetsgrepp som krävs, förutsätter ansvarsfördelning och samverkan mellan olika aktörer och delprojekt för att nödvändiga åtgärder ska kunna genomföras.

Stadsbyggnadsförvaltningen välkomnar en fortsatt dialog om gränsöverskridande lösningar och samverkan mellan olika delområden i innerstaden.

Synpunkter kring Lindholmsförbindelsen eventuella påverkan på fastigheter förmedlas till pågående planering av Stigberget och Lindholmsföbindelsen.

Delaktighet och samverkan

Business Region Göteborg (BRG) och Västsvenska handelskammaren lyfter vikten av tidig dialog med berörda företag vid utveckling av områden som redan används för verksamheter. Särskilt i Fiskhamnen. Lösningar för verksamheterna bör komma på plats tidigt för att möjliggöra smidiga flyttar och underlätta efterföljande bostadsutveckling. För de tomträttsupplåtelser som upphör bör uppsägning ske genom välavvägda överenskommelse.

Äldre- samt vård- och omsorgsnämnden påtalar vikten av att människor kan bli delaktiga i stadslivet. Äldre personer bör därför involveras i workshopar och dialoger i stadutvecklingsprocesserna.

Gryaab betonar vikten av samråd med dem vid planering och byggnation eftersom deras undermarkanläggningar inte kan flyttas. Gryaab behöver säkra markrättigheter för sina anläggningar vid större förändringar av markanvändning eller försäljning av kommunala fastigheter.

Riksbyggen, Hemsö och Robert Dicksons stiftelse betonar vikten av samordning och öppen dialog mellan planeringsnivåerna eftersom arbetet med översiktsplanens ändring pågår parallellt med detaljplanering på deras fastigheter.

Kommunens kommentarer:

Stadsbyggnadsförvaltningen och exploateringsförvaltningen har dialog med Fiskhamnsverksamheterna om planering av ny fiskhamn. Förvaltningen delar synpunkten om vikten av en fortsatt dialog med företag inom samt aktörer som ingår i pågående planering.

I mars 2025 beslutade exploateringsnämnden om inriktning av hantering av tomträtter inom området.

Flera äldregrupper involverades under samrådet och synpunkter som framkom i dialogen har sammanfattats i bilaga till samrådsredogörelsen.

Redaktionellt

Stadsmiljönämnden, Västra Götalandsregionen (VGR) och Sjöfartsverket har redaktionella synpunkter på de ändringar som rör Södra älvstranden. Bland annat om benämning av olika parker, att parker och stråk ibland saknas på markanvändningskartan, ordval och nyanser i olika skrivningar och faktafel.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har justerats redaktionellt.

MÖLNDALSÅNS DALGÅNG

Generellt

Göteborgsregionen (GR) och Mölndals kommun betonar vikten av samverkan inom Mölndalsåns dalgång. GR önskar att markanvändningskartan även visar den del av den gemensamma fördjupade översiktsplanen som rör Mölndals kommun för att få en tydligare förståelse för området i sin helhet.

Stadsmiljönämnden vill att det förtydligas att Mölndalsåns dalgång är en befintlig fördjupad översiktsplan från 2017 och att ändringen avser att den arbetas in i den digitala plattformen. Nämnden anser att fördjupningen är ofullständig om den endast utgår ifrån de dokument som togs fram då. Fördjupningen för Mölndals åns dalgång bidrar därmed till att cementera gamla underlag och strukturer och att stadens mål inte kan nås.

Göteborg & Co AB är positiva till att fördjupningen för översiktsplanen för Mölndalsåns dalgång arbetas in som en integrerad del av översiktsplanen.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har förtydligats med att ursprunget till förslaget är ett gemensamt arbete mellan Mölndal och Göteborg, men tar inte med den del av fördjupningen som ligger inom Mölndals kommun.

Ändring till utvidgad innerstad

Flera remissinstanser är positiva till att omvandla Mölndalsåns dalgång till utvidgad innerstad, framförallt Göteborg & Co och Västsvenska Handelskammaren. Göteborg & Co ser att en omvandling till utvidgad innerstad med blandad stadsbebyggelse ligger i linje med Göteborgs Stads program för destinationsutveckling och stärker evenemangsområdets framtida attraktionskraft. Västsvenska Handelskammaren ser att det stärker näringslivet och bidrar till en mer attraktiv stad.

Wallenstam anser att även Kallebäck bör klassas som utvidgad innerstad på samma sätt som Mölndalsåns dalgång.

Naturskyddsföreningen är positiv till att nybyggnation ska ske på redan ianspråktagen mark och att befintliga byggnader ska användas till nya ändamål. De önskar dock skarpare skrivningar för att få tydligare vägledning för efterföljande beslut.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har förtydligats angående Lisebergs betydelse för stråket.

Kallebäck utgör inte en sammanhängande del av innerstaden och har begränsad potential

att bli det på grund av barriärer i form av väg och järnväg. Skår är inte heller del av innerstaden, även om det ligger centralt. Mölndalsåns dalgång markeras som innerstad på grund av att det skapas sammanhängande innerstadsmiljöer. Området har också god kollektivtrafikförsörjning och har goda kopplingar till övriga staden.

Granskningshandlingen har förtydligats avseende att nybyggnation på orörd mark och rivning av befintliga byggnader ska undvikas.

Kollektivtrafik, gång och cykel

Flera remissinstanser ser att det är viktigt att förbättra möjligheterna att gå, cykla och åka kollektivt för att begränsa trafikalstring inom området. Göteborg & Co framhåller tvärtom vikten av att området har god tillgänglighet för bilburna besökare. Exempelvis genom parkeringskapacitet, smidiga kopplingar till E6/E20 samt befintliga och tillkommande lokalgator. De ser att bilen ofta är det primära transportmedlet till besöksmålen inom området.

Länsstyrelsen betonar vikten av att kommunen genomför föreslagna åtgärder för att motverka ökad trafik.

Västra Götalandsregionen (VGR) önskar att planförslaget beaktar behov av framtida stopp för metrobuss på eller vid E6 i anslutning till Kallebäck, helst i anslutning till ny gång- och cykelbro. Det behövs bättre av- och påfart för busstrafiken i Kallebäcksmotet för att möjliggöra stombuss via E6 i stället för Sankt Sigfridsgatan. VGR är positiva till att öka tillgången till service och att utveckla gång- och cykelförbindelser i lokalvägnätet.

Mölndals stad upplyser om att de inte har angett någon exakt sträckning av ett pendelcykelstråk i Mölndalsåns dalgång utan endast funktionen som sådan. Mölndals långsiktiga ambition är att bygga ut pendelcykelstråk på båda sidor av järnvägen och E6an, men inte som snabbcykelstråk i direkt anslutning till dessa riksintressen. De förutsätter att Göteborgs avsikt med ett nytt cykelstråk ligger i linje med Mölndals intentioner. Exakt sträckning kan preciseras i samråd mellan kommunerna i senare skede.

Stadsmiljönämnden anser att fokus bör ligga på pendelcykelstråket i Mölndalsvägen eftersom ett snabbcykelstråk längs järnvägen inte är möjligt att genomföra och att det är svårt att genomföra ett cykelstråk på Kallebäckssidan.

Exploateringsnämnden konstaterar att biltrafiksystemet är hårt belastat inom området och att det behövs ett helhetsgrepp avseende trafikalstring. De önskar att trafikutvecklingen analyseras inom ramen för ändringen av översiktsplanen som underlag för att identifiera lämpliga åtgärder för att främja gång- och cykelutvecklingen och minska biltrafiken, samt som underlag för dialog med Trafikverket.

Stadsmiljöförvaltningen önskar att det förtydligas att barriäreffekter för gång och cykel ska minska och att korsningspunkter för gång och cykel ska förbättras.

Naturskyddsföreningen i Göteborg stöttar omvandlingarna för fotgängare och cyklister och är positiv till förslaget om blandad stadsbebyggelse. De anser dock att det saknas ställningstaganden om parkeringstal och tankar om bilens framtida roll i Mölndals dalgång.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har kompletterats med text om behov av metrobusstation i anslutning till Kallebäck. Anspråket visas inte i karta. Granskningshandlingen har också förtydligats om barriäreffekter för gång och cykel och korsningspunkter.

Göteborgs Stad delar Mölndals syn på pendelcykelstråk. Pendelcykelstråk ligger fortsatt längs Mölndalsvägen, men granskningshandlingen förtydligas avseende att exakt utformning och placering behöver utredas vidare. Stadsbyggnadsförvaltningen delar stadsmiljöförvaltningens syn att en sträckning längs järnvägen inte är genomförbar.

Inarbetningen av fördjupad översiktsplan för Mölndalsåns dalgång innebär inte ett framtagande av en ny fördjupning, utan en genomgång av befintlig fördjupad översiktsplans aktualitet. Det som är aktuellt har lyfts in i översiktsplanen, det som inte är aktuellt har lämnats. Nya utredningar eller underlag har därmed inte tagits fram i samband med inarbetningen.

Parkeringsnormer hanteras inte i översiktsplanen, utan i separat policy och riktlinjer. Att göra området till innerstadsmiljö syftar till att skapa en mer nära stad och därmed minska behovet av bilresor.

Infrastruktur – vägar och järnväg

Flera remissinstanser har synpunkter på föreslagna kompletteringar i vägnätet.
Länsstyrelsen är positiv till kommunens ambition att binda samman Kallebäck med områdena väster om väg E6. Både Länsstyrelsen och Trafikverket är dock tveksamma till om en ny gång- och cykelbro över järnvägen och E6 kan genomföras.

Länsstyrelsen konstaterar att Mölndalsåns dalgång berörs av flera pågående eller planerade arbeten med trafikanläggningar, såsom Västlänken och Götalandsbanan. Planering och byggnation av dessa anläggningar kommer att spänna över flera år. Kommunen behöver därför ta hänsyn till och räkna med störningar under den långa byggtiden. Vidare behöver kommunerna beakta behovet av stora markytor som kommer att tas i anspråk som byggarbetsplats.

Härryda kommun noterar en ökad etablering av logistikverksamhet längs väg 40. De anser att planförslaget tydligare bör framhäva behovet av en direktkoppling från väg 40 till E6/E20 syd för ökad kapacitet och framkomlighet. Det krävs ett helhetsperspektiv för diskussioner om ansvar och finansiering av infrastruktur kopplat till etableringar av transportintensiva verksamheter och omlastningscentraler.

Mölndals stad vill att utveckling av infrastruktur i stråket studeras i nära samverkan med dem. Det gäller framförallt den föreslagna huvudgatan mellan Kallebäck och Lackarebäck, ny lokalgata väster om ICA Maxi till Mölndal i förlängningen av Flöjelbergsgatan och nytt pendelcykelstråk. De noterar att den nya järnvägen mellan Göteborg och Borås möjliggör förändringar i anslutande infrastruktur och ser möjlighet att samarbeta för att skapa en bättre fungerande lokal infrastruktur.

Mölndals stad anser att det är otydligt hur en ny huvudgata mellan Kallebäck och Lackarebäck ska kunna koppla an till Kallebäcks befintliga infrastruktur. Enligt den gemensamma översiktsplanen för Mölndalsåns dalgång ska kopplingen i första hand utformas för gång-, cykel och kollektivtrafik. Mölndals stad önskar att detta förtydligas i översiktsplanen. En ny huvudgata med biltrafik mellan Kallebäck-Lackarebäck skulle få stora konsekvenser för trafiksituationen i Lackarebäcksmotet och försvåra för Mölndals kommande stadsutveckling öster om E6. Området är även utmanande topografiskt och utrymmesmässigt. Mölndals stad befarar att en ny lokalväg väster om ICA Maxi till Mölndal kan skapa oönskade godstransporter.

Exploateringsnämnden påminner om att det pågår arbete med en detaljplan för skola inom en del av utredningsområde kommunikation (Södra Centrumförbindelsen). De förutsätter att eventuella markanspråk för Södra Centrumförbindelsen sker utanför planområdet.

Exploateringsnämnden anser att det bör förtydligas om revideringen av riksintresse Ny stambana Göteborg – Borås innebär förändrade markanspråk inom Mölndalsåns dalgång. De önskar också förtydligande av syftet med föreslagna kopplingar över barriärer.

Stadsmiljönämnden är positiv till att Mölndalsvägen fortsätter utvecklas som ett stråk med stadsmässig karaktär som stödjer ett levande stadsliv. Stadsmiljönämnden befarar dock att den detaljerade nivån kan försvåra genomförandet och föreslår mer generella skrivningar.

Wallenstam konstaterar att planerad koppling för cykel och fotgängare har varit del av

detaljplanen för Smörgatan och noterar att den har fått ett justerat läge. Wallenstam poängterar att det är viktigt att bron får en får en väl avvägd placering som tar hänsyn till flöden och kommande bebyggelse.

Kommunens kommentarer:

Ny gång- och cykelbro vid Kallebäck hanteras i efterföljande planering. Ny lokalväg väster om Ica Maxi studeras i pågående detaljplanering.

Ändringen av översiktsplan beskriver behovet av koppling från väg 40 till E6/E20. Kopplingen mellan Kallebäck och Lackarebäck beskrivs som en koppling för busstrafik, gång och cykel.

Pågående detaljplan för skola ligger utanför utredningsområde kommunikation. Granskningshandlingen har justerats så att texten om vägtunneln blir mindre detaljerad och att tunneln behöver utvecklas eller kompletteras.

Justerade korridorer för riksintresse Ny stambana Göteborg – Borås innebär inte förändrade markanspråk inom Mölndalsåns dalgång.

Natur, park och fritid

Flera remissinstanser såsom Länsstyrelsen, socialnämnd centrum och Göteborg & Co, är positiva till att kommunen avser att förstärka grönstrukturen längs Mölndalsån. Andra påtalar att det behövs fler parker och grönområden inom Mölndalsåns dalgång. Framförallt stadsmiljönämnden och exploateringsnämnden.

Länsstyrelsen, socialnämnd centrum och Göteborg & Co är positiva till att kommunen avser att stärka grönstrukturen längs Mölndalsån. Länsstyrelsen påpekar att infrastruktur idag påverkar vattenförekomstens kantzoner och svämplan. Att utveckla vattendragets närområde kan innebära en klar förbättring av vattenförekomstens morfologiska tillstånd och förutsättningarna för biologin i vattendraget. Länsstyrelsen påminner också om att föreslagna åtgärder kan utgöra vattenverksamhet och komma att kräva tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken. Socialnämnd centrum ser att förslagen om att rusta upp offentliga rum med mer grönska, samt skapa nya och förstärkta stråk och kopplingar, kan ge positiva sociala konsekvenser för människors vardagsliv genom ökad tillgänglighet och närhet till samhällsservice, grönska och rekreation.

Mölndals stad efterfrågar samverkan om grönstråket längs Mölndalsån. De ser att rapporten, ”Grönstruktur i Mölndalsåns dalgång (2014)”, som städerna gemensamt tog fram som underlag för den gemensamma fördjupade översiktsplanen för Mölndalsåns dalgång, fortfarande är relevant utifrån möjligheten att skapa ett grönstråk för rekreation och klimatanpassning.

Mölndals stad saknar också en beskrivning av Göteborgs arbete med lokala åtgärdsprogram för att uppnå god status för vattensystem och hur hänsyn ska tas i den fysiska planeringen utifrån åtgärdsprogrammen.

Stadsmiljönämnden och exploateringsnämnden anser att det behövs fler parker och grönområden inom Mölndalsåns dalgång. Stadsmiljönämnden konstaterar att implementeringen av fördjupningen för Mölndalsåns dalgång innebär att översiktsplanen cementerar brister avseende ekosystemtjänster, parker och andra offentliga friytor inom området. Det blir då inte möjligt att nå målen i styrande dokument om en grön stad med hållbara färdsätt. Utpekat grönt stråk längs Mölndalsån saknar förutsättningar att bli sammanhängande för fotgängare och cyklister.

Exploateringsnämnden ser att det skulle behövas omkring fem nya bostadsnära parker väster om E6 för att uppfylla översiktsplanens riktlinje att bostadsnära park/natur ska finnas inom 300 meter från bostäder och verksamheter förslaget. Det bör förtydligas vad som ska stå tillbaka för att skapa plats för parkytor, friytor och samhällsservice. Nämnden anser också att förändringen från ”övrig mellanstad” till ”värdefulla natur- och friluftsområden” vid Skårs kulle behöver studeras mer ingående.

Idrotts- och föreningsnämnden konstaterar att det saknas idrottsytor inom Mölndalsåns dalgång. De anser att den bostadsnära park som föreslås bör få möjlighet att breda ut sig och innehålla inslag som möjliggör en aktiv fritid för närboende.

Gryyab ser att planförslaget ger förutsättningar att bevara den biologiska mångfalden och utveckla naturvärden.

Naturskyddsföreningen i Göteborg anser att ambitionen om de ekologiska kantzonerna runt Mölndalsån i innerstaden är bra, men att de även bör gälla utanför innerstaden. De önskar samtidigt tydligare krav på ekologiska kantzoner i stadens tätare delar. Föreningen anser också att det är för litet fokus på biologisk mångfald och att kommunen bör ta fram en tydligare plan för Mölndalsåns dalgång enligt Miljö- och klimatprogram för Göteborgs Stad 2021-2030.

Institutet för konst och kaos vill att förutsättningarna för maskar och ålar ska synliggöras inom Mölndalsåns dalgång.

Kommunens kommentarer:

Inarbetningen av fördjupad översiktsplan för Mölndalsåns dalgång innebär inte ett framtagande av en ny fördjupning, utan en genomgång av befintlig fördjupad översiktsplans aktualitet. Det som är aktuellt har lyfts in i översiktsplanen, det som inte är aktuellt har lämnats. Nya utredningar eller underlag har därmed inte tagits fram i samband med inarbetningen.

Stadsbyggnadsförvaltningen är medveten om att det saknas park inom Mölndalsåns dalgång. Det finns många utmaningar i denna geografi på grund av hög exploatering, hårdgjorda ytor och konkurrens om mark. För att nya parker ska tillskapas krävs att kommunen köper in mark. I löptexten för Mölndalsåns dalgång framgår att det finns behov av mer grönstruktur och att det finns behov av fler bostadsnära parker. Granskningshandlingen har kompletterats med objektsbeskrivning och löptext om behovet, samt att kommunen behöver göra inköp av mark. Frågan hanteras i större detaljeringsgrad i efterföljande skeden. Det blågröna stråket längs med Mölndalsån är centralt att värna. Om stråket är tillräckligt brett för att innehålla funktioner så kanske det till viss del kan komplettera några bostadsnära parker.

Hela Mölndalsån ligger inom innerstaden i Göteborg. I den täta staden finns begränsningar i form av exempelvis byggnader och andra funktioner nära ån som gör att möjligheten till ekologisk kantzon begränsas eller omöjliggörs på vissa ställen. Därför accepteras ibland lägre mått. Detta då staden ser att det är bättre med en liten åtgärd på platser med begränsade förutsättningar än ingen åtgärd alls. För vattendrag i mellanstaden är ambitionerna högre och ekologisk funktion vägs tyngre.

Granskningshandlingen har inte ändrats avseende markanvändning vid Skårs kulle, då området berör värdefull natur.

Kommunen har mål om att höja den biologiska mångfalden i hela staden. Kommunen har dock inte planer för specifika arter. Berörd del av Mölndalsån är sannolikt möjlig att använda som vandringsled för fiskar.

Klimatrelaterade risker, översvämning

Flera remissinstanser påtalar att hantering av översvämningsrisker behöver förtydligas inom Mölndalsåns dalgång.

Länsstyrelsen behöver ett fördjupat underlag för att ta ställning till risker för översvämning. Läs mer under rubriken Klimatanpassning. Länsstyrelsen påminner om att Mölndalsån är ett befintligt markavvattningsföretag. Områden som markavvattnas är ofta känsliga för översvämning. Vid planläggning av ett område med befintlig markavvattning bör de gällande tillstånden omprövas utifrån de förändrade förhållandena.

SGI påpekar att fördjupningen tydligare behöver beskriva geologiska och geotekniska förhållanden. De önskar också beskrivningar av om planförslaget innebär förändrade förutsättningar för de geotekniska säkerhetsfrågorna (ras, skred, erosion).

Mölndals kommun lyfter att översvämningsproblematiken vid Mölndalsån är en mellankommunal fråga och att det hade varit värdefullt att samarbeta om lämpliga höjder för byggnaders lägsta golvnivåer längs med ån.

Mölndals kommun och exploateringsnämnden önskar att översvämningsfrågor hanteras på samma sätt som för Södra älvstranden. Yta för skyfall bör markeras i markanvändningskartan för att synka med målsättningen i tillägget om klimatanpassning.

Kretslopp och vattennämnden framhåller att det bör förtydligas att Mölndalsån utgör en naturlig lågpunkt i området och att den har en viktig funktion som skyfallsled. Vid utveckling av det blågröna stråket behöver Mölndalsåns funktion och kapacitet att hantera höga flöden vid dimensionerande skyfall beaktas.

Västsvenska Handelskammaren är positiva till att klimatanpassningar integreras i planeringen för Mölndalsåns dalgång.

Kommunens kommentarer:

Kommunen har haft dialog med Länsstyrelsen och Mölndals stad om översvämningsproblematik vid Mölndalsån.

Granskningshandlingen har inte förtydligats avseende beskrivning av geotekniska förhållanden. Frågan om geotekniska förhållanden beskrivs på den här nivån även i resterande delar av översiktsplanen. Inarbetningen av fördjupad översiktsplan för Mölndalsåns dalgång innebär inte ett framtagande av en ny fördjupning, utan en genomgång av befintlig fördjupad översiktsplans aktualitet. Det som är aktuellt har lyfts in i översiktsplanen, det som inte är aktuellt har lämnats. Nya utredningar eller underlag har därmed inte tagits fram i samband med inarbetningen.

Föroreningar beskrivs i tematisk inriktning Hälsa och säkerhet i gällande översiktsplan. Text om förorenad mark har lyfts in från den befintliga fördjupningen till granskningshandlingen.

Granskningshandlingen har inte kompletterats med ytterligare kartlager då det skulle riskera att försämra läsbarheten av översiktsplanen.

Mölndalsåns dalgång har mindre frihetsgrader än Södra älvstranden. Översvämningsfrågor hanteras i den tematiska inriktningen för klimatanpassning.

Stadsbyggnadsförvaltningen är medveten om att det saknas park inom Mölndalsåns dalgång. Det finns många utmaningar i denna geografi på grund av hög exploatering, hårdgjorda ytor och konkurrens om mark. För att nya parker ska tillskapas krävs att kommunen köper in mark. Granskningshandlingen har kompletterats med objektsbeskrivning och löptext om behovet, samt att kommunen behöver göra inköp av mark.

Granskningshandlingen har kompletterats med text om att Mölndalsån är utpekad skyfallsled.

Övriga risker

Länsstyrelsen anser att den vägledning som finns för farligt gods ska tillämpas. Det innebär ett bebyggelsefritt område om 30 meter. Den zonindelning som finns i vägledningen avseende farligt gods kan med fördel användas som stöd för tidig planering. All planering inom 150 meter från leder med transporter med farligt gods, behöver studera frågan om farligt gods och det kan krävas anpassningar och skyddsåtgärder.

Exploateringsnämnden ser att goda boende- och vistelsemiljöer utifrån luft- och bullersituationen behöver beaktas på samma sätt som för Södra älvstranden. De anser också att det saknas information om föroreningar/markmiljö inom Mölndalsåns dalgång.

Kommunens kommentarer:

Text om förorenad mark har lyfts in från den befintliga fördjupningen till granskningshandlingen. Granskningshandlingen har också förtydligats avseende luft och buller. I övrigt har inte beskrivningen av risker fördjupats inom Mölndalsåns dalgång.

Inarbetningen av fördjupad översiktsplan för Mölndalsåns dalgång innebär inte ett framtagande av en ny fördjupning, utan en genomgång av befintlig fördjupad översiktsplans aktualitet. Det som är aktuellt har lyfts in i översiktsplanen, det som inte är aktuellt har lämnats. Nya utredningar eller underlag har därmed inte tagits fram i samband med inarbetningen.

Gällande översiktsplan utgår från den vägledning om farligt gods som Länsstyrelsen åberopar. Kommunen avser att komplettera gällande översiktsplans vägledning om hantering av risker avseende farligt gods med annat styrande dokument.

Konst och kultur

Kulturnämnden är positiva till att befintliga byggnader används till nya ändamål, både ur kulturvärdesperspektiv och klimathänsyn. Angående före detta Wezäta anser nämnden att hela byggnadens värden ska tas tillvara, inte bara fasaden mot Mölndalsvägen.

Kulturnämnden anser att offentlig konst bör beskrivas som en del i arbetet med att uppnå önskade kvaliteter inom Mölndalsåns dalgång. Oavsett var du bor i Göteborg ska du kunna möta en mångfald av konst i närmiljön.

Kulturnämnden beskriver kända fornlämningar inom området i form av boplatser och Örgryte by med sockenkyrka. De konstaterar att arkeologiska utredningar behöver göras inför eventuell exploatering.

Socialnämnd sydväst betonar vikten av att stadsutvecklingen förhåller sig till skala, karaktärer och kulturmiljöer för att människor fortsatt ska kunna känna igen sig och identifiera sig med sin del av staden och Göteborg som helhet. Nämnden bedömer att ändringarna inom Mölndalsåns dalgång värnar stadens karaktärer, kulturmiljöer och identiteter.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har korrigerats avseende felaktig text om Wezäta. Granskningshandlingen har också förtydligats genom att en tidigare bilaga har inarbetats i karaktärsbeskrivningar i översiktsplanen, samt genom en text om hur bilagor hanteras i ändringen av översiktsplanen och genom ett uppdaterat kulturmiljöunderlag.

Offentlig konst och andra frågor om konst och kultur hanteras i den gällande kommunövergripande översiktsplanen och omfattas inte av ändringen av översiktsplanen.

Redaktionellt

Exploateringsnämnden och kulturnämnden har redaktionella synpunkter om att förtydliga vilka delar fördjupningen för Mölndalsåns dalgång som redan har genomförts och att kulturmiljöer som ligger i Mölndals kommun bör utgå.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har förtydligats avseende vad som menas med kort och lång sikt. Granskningshandlingen har också justerats så att kulturmiljöer som ligger i Mölndals kommun utgår.

SÖDRA ASKIM

Generellt

Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att frågor som rör planeringsreserverna inom Södra Askim behöver hanteras på nytt och mer detaljerat i en ny översiktsplan om det blir aktuellt att planera för dessa områden.

Stadsmiljönämnden vill att det förtydligas att Södra Askim är en befintlig fördjupad översiktsplan från 2011 och att ändringen avser att den arbetas in i den digitala plattformen. Nämnden anser att fördjupningen är ofullständig om den endast utgår ifrån de dokument som togs fram då. Fördjupningen för Södra Askim bidrar därmed till att cementera gamla underlag och strukturer och att stadens mål inte kan nås.

Kungsbacka kommun ser att Göteborgs Stad bör möjliggöra för småhus i områden som Nya Hovås.

Kommunens kommentarer:

Stadsbyggnadsförvaltningen noterar Länsstyrelsen bedömning.

Markanvändningen i södra Askim avvägdes i samband med framtagandet av ÖP 2022. Stadsbyggnadsförvaltningen ser inte att något nytt tillkommit för att ompröva detta. Detaljeringsnivån för park i södra Askim motsvarar den nivå som finns för andra större samhällen i ytterstaden, såsom Kärra och Torslanda. Syftet med ändring av översiktsplan avseende södra Askim är att arbeta in de delar som fortsatt är aktuella. Syftet är inte att ha en fördjupad del för området, så som finns för innerstaden, Högsbo-Frölunda samt Södra älvstranden. I dessa delar finns en annan detaljeringsnivå avseende park.

Kollektivtrafik, gång och cykel

Flera remissinstanser lyfter fram vikten av förstärkt kollektivtrafik i de södra delarna av Göteborg. Framförallt Västra Götalandsregionen (VGR), göteborgsregionen (GR) och Mölndals stad. Flera poängterar att framtida kollektivtrafik i form av metrobuss eller järnväg påverkar angränsande kommuner (Kungsbacka och Mölndal). GR anser att det är angeläget att ta ett samlat grepp om utvecklingen i södra delen av göteborgsregionen för att få till ett hållbart kollektivtrafiksystem. Samspelet mellan bebyggelseutveckling och väg- och kollektivtrafikinfrastruktur är avgörande för att skapa en långsiktigt stark och hållbar regional struktur.

Västra Götalandsregionen (VGR) påpekar att utredningen av metrobussens framtida linjenät kan påverka utformningen av stödjande infrastruktur söder om Brottkärr och vidare ner mot Kungsbacka. De noterar vidare att två av tre reserverade korridorer för framtida järnväg längs väg 158 kvarstår. VGR:s bedömning är att en eventuell utbyggnad av järnväg i stråket sannolikt ligger långt fram i tiden, inte före 2070.

Mölndals stad anser att det är positivt med en förstärkt kollektivtrafik i södra delarna av Göteborg vilket i förlängningen påverkar Mölndals stad positivt. Detta skapar ökade

möjligheter för en förstärkt kollektivtrafik mellan kommunerna och förbättrar de mellankommunala och regionala pendlingsmöjligheterna med yteffektiva transportsätt. Bedömning av ändringen av översiktsplanens konsekvenser hade underlättats med en trafikanalys som visar effekterna på transportkommunikationerna utifrån föreslagen bebyggelseutveckling och befolkningsökning.

Socialnämnd sydväst och stadsmiljönämnden har synpunkter på förslaget till ombyggnad av Brottkärrsmotets ramper. Socialnämnd sydväst vill se en tydligare beskrivning av varför detta är nödvändigt utifrån exempelvis sociala mål för stadsutvecklingen. Stadsmiljönämnden befarar att en ombyggnation av ramperna flyttar biltrafik till mindre lämpliga gator, tar resurser från åtgärder för exempelvis gång och cykel samt påverkar framkomligheten för kollektivtrafik.

Stadsmiljönämnden lyfter även att väghållarfrågan behöver hanteras.

Socialnämnd sydväst är positiva till förbättrade möjligheter för barn att röra sig på egen hand till fots och med cykel i och med ett nytt gång- och cykelstråk. De lyfter samtidigt att ny sträckning för gång och cykel behöver tas fram i dialog med boende. Vissa gång- och cykelvägar genom och runt Billdals park behöver ses över som ett led i att skapa ett attraktivt pendelcykelnät till fler målpunkter än bara utmed Säröbanan.

Kommunens kommentarer:

Stadsbyggnadsförvaltningen delar remissinstansernas syn på vikten av förstärkt kollektivtrafik i södra delarna av Göteborg, samt behov av samarbete över kommungränserna.

Trafikanalyser över området blir aktuellt först i efterföljande planeringsskede.

En ombyggnad av Brottkärrsmotets ramper krävs för att realisera den bostadspotential som har identifierats i området. Ombyggnationen av ramper ska ses tillsammans med en framtida järnväg, som ökar kapaciteten för kollektivtrafiken. I efterföljande planering krävs fördjupade studier samt en mer detaljerad social konsekvensbeskrivning.

Stadsbyggnadsförvaltningen delar socialförvaltningens syn om att framtida sträckning av eventuellt gång- och cykelstråk behöver tas fram i dialog med boende.

Natur, park och fritid

Synpunkterna om mark för natur, park- och fritidsändamål varierar.

Miljö- och klimatnämnden anser att den gröna kilen Sandsjöbacka och jordbruksmark ska bevaras som naturområden och inte ingå i planeringsreserven. De anser också att en pågående detaljplan vid Gamla Brottkärrsvägen i Askim bör avbrytas utifrån översiktsplanens inriktning att jordbruksmark inte ska bebyggas inom övriga bebyggelseområden i ytterstaden (vilket gäller inom detta område).

Stadsmiljönämnden påpekar att bristen på tillgängliga parker i området behöver hanteras. Socialnämnd sydväst anser att ställningstagandet om jordbruksmark inom kust och landsbygd och övriga grönområden bör skärpas ytterligare. Planering av nya bostäder bör inte ske i dessa områden. Skrivningen öppnar upp för att ta grönområden i anspråk för offentlig verksamhet. Bostadsbebyggelsen bör anpassas så att offentlig verksamhet kan byggas på redan exploaterad mark. De vill att det förtydligas om ställningstagandena om jordbruksmark innebär någon målkonflikt som berör planeringsreserven i Svindal och Gatersered.

Idrotts- och föreningsnämnden ser behov av att säkerställa mark för idrott i översiktsplanen. Området vid Nygårdsskolan och Billdalsvallen är ett betydelsefullt kluster av idrottsanläggningar som försörjer hela den södra kommundelen. De konstaterar att det råder en brist

på bollplaner inom området efter att Sandåsområdet byggdes ut. Nämnden vill att det område där det idag finns beteshagar för hästar och bollspelsytor intill Nygårdsområdet pekas ut för idrott och att Billdalsvallen pekas ut som ett befintligt område för idrott och rekreation.

Stadsfastighetsnämnden menar tvärtom att parker, allmän platsmark och skyfallsytor ska ta hänsyn till planerade kommunala behov. Billdals park är markerad på en yta för en grundskola vid Stora Svindal.

Hovås Billdal IF (HBIF) önskar förlänga sitt nuvarande avtal med ytterligare 10 år för att kunna möta det behov de ser.

Kommunens kommentarer:

När planeringsreserverna ska börja planeras behöver en ny översiktsplan med tillhörande miljöbedömning tas fram. När det blir aktuellt kommer lämplig markanvändning att avvägas på nytt.

I beskrivningen av Sandås framgår att det är brist på stadsdelspark och bostadsnära park vid Sandås. De offentliga rummen kring tyngdpunkten bör därför utvecklas med gröna inslag för att stärka platsens attraktivitet. Den större delen tillkommande bostäder i Sandås ligger öster om väg 158 (utöver planeringsreserverna). Delar av området ingår i pågående planprogram för Sandås. Inom planprogrammet sker avvägning av hur tillkommande bostäder kan tillgodose sitt parkbehov.

Markanvändningen i Sandås avvägdes i samband med framtagandet av ÖP 2022. Stadsbyggnadsförvaltningen ser inte att något nytt tillkommit för att ompröva detta. Markanvändningen, där Billdals bollplaner och hästhagar ligger, är definierad som "Värdefulla natur och friluftsområden". I tillhörande rekommendation för marken framgår: "Som huvudregel ska inga åtgärder som negativt påverkar områdenas värden för natur och friluftsliv genomföras. Ekosystemtjänster, särskilt ekologiska, ska utvecklas. Stor restriktivitet mot ny bebyggelse ska iakttas och områdena ska så långt möjligt hållas fria från trafik- och industribuller och ljuspåverkan. I undantagsfall kan intrång i dessa områden tillåtas för skola/förskola."

Granskningshandlingen har inte reviderats vid Stora Svindal (Billdals park). Området öster om Billdalsvägen är utpekad som Värdefull natur. I rekommendationen för Värdefull natur framgår att som huvudregel ska inga åtgärder som negativt påverkar områdenas värden för natur och friluftsliv genomföras, men även att "I undantagsfall kan intrång i dessa områden tillåtas för skola/förskola". Det förutsätter dock att en lokaliseringsstudie har tagits fram, där alternativa platser har utretts och konsekvensbedömts. Den byggrätt som finns inom området möjliggör för centrumändamål och inte allmänt ändamål vilket gör att en skola på platsen skulle kräva prövning genom ny detaljplan, vilket väcker frågan om det kan finnas en mer lämplig placering närmare redan sammanhållen bebyggelse.

Avtal och arrenden hanteras inte i översiktsplanen. Hovås Billdal Ifs fråga om förlängt avtal har hanterats av exploateringsförvaltningen.

Miljökvalitetsnormer för vatten

Länsstyrelsen anser att kommunen behöver visa att en utbyggnad av en hamn inte kommer innebära någon negativ påverkan på miljökvalitetsnormer vatten i Askims fjord. De påtalar att det är risk att vattenförekomsten inte uppnår god status inom satt tidsgräns. I VISS anges att småbåtshamnar kan påverka vattenförekomsten.

Miljö- och klimatnämnden upplyser om att Haga å nu pekas ut som en vattenförekomst

och att de miljökvalitetsnormer som är under framtagande för Haga å behöver beaktas i ändringen av översiktsplanen.

Kommunens kommentarer:

Utbyggnad av Killingsholmens småbåtshamn är för närvarande inte aktuell. Vid framtida eventuell utbyggnad eller planläggning ska översiktsplanens rekommendationer för mindre hamn följas. Granskningshandlingen har förtydligats avseende rekommendationen för mindre hamn. Följande mening har lagts till: "Särskilda studier för påverkan på MKN Vatten krävs vid eventuell utveckling av småbåtshamn."

Granskningshandlingen har kompletterats så att markanvändningskartan visar Haga å som vattendrag. Samtliga vattendrag har tillhörande rekommendation "Vattenmiljöer ska värnas och den ekologiska och kemiska statusen i stadens sjöar och vattendrag ska förbättras. Åtgärder krävs för att klara miljökvalitetsnormerna (MKN) för ytvatten".

Klimatrelaterade risker

Statens geotekniska institut (SGI) påpekar att fördjupningen tydligare behöver beskriva geologiska och geotekniska förhållanden. De önskar också beskrivningar av om planförslaget innebär förändrade förutsättningar för de geotekniska säkerhetsfrågorna (ras, skred, erosion).

Kretslopp och vattennämnden lyfter fram att dagvatten behöver hanteras på sätt som minskar påverkan på vattendragen i området. Krogabäcken bör pekas ut som och utvecklas till skyfallsled. Utrymmen för fördröjningsdammar för dagvatten bör hanteras i detaljplan. Nämnden vill att det förtydligas att Krogabäcken är hårt belastad idag och har viss översvämningsproblematik.

Kommunens kommentarer:

Planförslaget innebär inga förändrade förutsättningar. För Södra Askim gäller de generella skrivningar avseende geoteknik som finns under kapitel Hälsa och Säkerhet. Planeringsreserverna innebär att planering ska starta först på lång sikt. Vid planeringsstart krävs fördjupade geotekniska utredningar.

Granskningshandlingen har kompletterats så att objektsbeskrivningen för Krogabäcken redovisar hantering av dagvatten och skyfall, såväl för befintlig som framtida situation.

Teknisk infrastruktur

Kretslopp och vattennämnden lyfter att ledningsnätet för dricksvatten och spillvatten i området behöver förstärkas vid en utbyggnad enligt förslaget. Nämnden vill att det förtydligas att det krävs stora investeringar inom vatten och avlopp.

Ellevio påpekar att elnätet i området behöver förstärkas. De önskar tidig dialog för att hitta effektiva och hållbara lösningar tillsammans med kommunen och andra ledningsägare.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har förtydligats så att det framgår att utbyggnad av planeringsreserverna kräver stora investeringar inom vatten och avlopp och elförsörjning.

Konst och kultur

Kulturnämnden anser att offentlig konst bör beskrivas som en del i arbetet med att uppnå önskade kvaliteter inom södra Askim. Oavsett var du bor i Göteborg ska du kunna möta en mångfald av konst i närmiljön. Nämnden påpekar också att arkeologiska utredningar behöver göras inför eventuell exploatering.

Kommunens kommentarer:

Konstens betydelse i stadsrummen hanteras i den gällande översiktsplanen i avsnittet om Gestaltad livsmiljö. Gestaltad livsmiljö ingår inte i ändringen av översiktsplanen för södra Askim. En rekommendation under Gestaltad livsmiljö är att "driva på utvecklingen av väl gestaltade platser genom tillfällig arkitektur och platsskapande aktiviteter och tillämpa en-procentregeln gällande konst i offentliga miljöer."

I efterföljande planering kommer erforderliga utredningar för fornlämningar att tas fram vid behov.

Övrigt

Länsstyrelsen poängterar att det är viktigt med skyddsavstånd mellan hästverksamhet och bostäder, då hästar kan ge upphov till allergibesvär. Lämpliga avstånd bör utredas i detaljplaneskedet.

Socialnämnd sydväst har redaktionella synpunkter om hur gång- och cykelvägar redovisas. De vill också att det förtydligas vad som avses med "lång sikt" och att ändringen inte bedöms påverka förutsättningarna för Göteborgs befolkningsökning fram till 2050.

Kommunens kommentarer:

Länsstyrelsens synpunkter om skyddsavstånd till hästverksamhet noteras.

Framtida gång- och cykelstråk behöver studeras vidare i efterföljande planering.

Granskningshandlingen har förtydligats avseende vad som menas med kort och lång sikt. Översiktsplanen möjliggör för att Göteborg ska kunna omhänderta en befolkningstillväxt på cirka 250 000 nya invånare, utifrån 2022 års befolkningsmängd. Detta möjliggörs till cirka 80% genom bostäder i innerstaden och mellanstaden. Cirka 20% av den tillkommande bebyggelsen föreslås i ytterstaden. För att rymma 250 000 nya invånare kan ett av översiktsplanens utpekade utredningsområden för blandad stadsbebyggelse behöva tas i anspråk. I södra Askim finns inga utredningsområden, utan planeringsreserver, som bedöms vara aktuella först bortom 2050.

Exakt när Göteborg har överstigit ökningen av 250 000 nya invånare är svårt att prognosticera. De senaste 2 åren har Göteborgs befolkningsökning varit något lägre än vad tidigare befolkningsprognoser pekat mot. På nationell nivå har fruktsamheten minskat, vilket kan komma att påverka befolkningstillväxten i hela landet, om det visar sig vara en ihållande trend. Utifrån denna oförutsägbarhet om befolkningstillväxten är det inte möjligt att sätta ett årtal för när planeringsreserverna kan behöva tas i anspråk.

En annan aspekt är om det finns politisk vilja att av olika skäl tidigarelägga planeringen av planeringsreserverna. Detta kommer dock kräva ny översiktsplan med tillhörande miljöbedömning.

JORDBRUKSMARK OCH LIVSMEDELSFÖRSÖRJNING

Generellt

Remissinstanserna är överlag positiva till att kommunen har tagit fram ett tematiskt tillägg om jordbruksmark, bland annat göteborgsregionen, miljö- och klimatnämnden, socialnämnden nordost, Lantbrukarnas Riksförbund Göteborg (LRF) och Partille kommun. Det är bra att jordbruksmark prioriteras gentemot andra samhällsintressen och att det framgår vilka

principer som gäller för exploatering. Flera instanser har samtidigt synpunkter på kommunens lokaliseringsutredning, beskrivning av jordbruksmarkens värden, exploatering av jordbruksmark m.m.

Länsstyrelsen anser att det är bra att staden synliggör jordbruket och livsmedelsförsörjningen. Det kan på sikt ge ett bra underlag för en väl avvägd, framtida planering. Partille kommun poängterar att det är viktigt att dessa frågor hanteras i ett regionalt perspektiv för att säkerställa en hållbar utveckling som gynnar samtliga kommuner.

Miljö- och klimatnämnden anser inte att planförslaget i tillräcklig grad svarar mot stadsbyggnadsnämndens uppdrag att ta fram ett tematiskt tillägg till översiktsplanen gällande lokal livsmedelsförsörjning.

Flera instanser lyfter att det är positivt att jordbruksmark värnas då det bidrar till att göra Göteborg mer robust inför framtida utmaningar. Stadens möjligheter till livsmedelsförsörjning och resiliens stärks i en osäker omvärld till följd av klimatförändringar och krig. Att värna jordbruksmark bedöms ha positiva sociala konsekvenser för framtida generationer.

Lantbrukarnas Riksförbund Göteborg (LRF) är positiva till att jordbruksmarken har fått högre status och att framtida livsmedelsproduktion värdesätts. De poängterar att de flesta ekosystemtjänsterna verkar på den plats de uppkommer och kan inte flyttas till annan plats. Jordbruksmarken är en naturresurs som kan ge mat och foder under mycket lång tid om den förvaltas på ett bra sätt. För att kunna odla krävs att åkermarken är väl dränerad och har en bra mullhalt. Odlingslandskapet är ett svenskt kulturarv. Betande djur är nödvändiga för ett landskap med åkrar och betesmarker.

LRF anser att framtida byggande ska ta hänsyn till befintliga jordbruksföretag för att inte hindra brukande av marken eller hindra fortsatt betesdrift. Det är också viktigt att ta hänsyn till vattenavrinning till omgivningen. Dagens vägtrummor och diken är inte alltid dimensionerade för att ta emot vatten från fler hårdgjorda ytor vilket kan få konsekvenser för möjligheten att bruka jordbruksmarken. De lyfter också fram vikten bra bärighet på vägarna och tillräcklig bredd för stora maskiner.

Naturskyddsföreningen i Göteborg vill att jordbruksmark prioriteras högre än idag. De anser att dagens skydd av jordbruksmark inte är tillräckliga för att säkerställa ett långsiktigt bevarande. De noterar att 39% av jordbruksmarken i Göteborg har försvunnit sedan år 1975. Trots ambitiösa mål i stadens miljö- och klimatprogram för 2021–2030 finns det fortfarande områden där jordbruksmark kan exploateras för blandad stadsbebyggelse och verksamheter, vilket kan leda till fragmentering och förlust av värdefull jordbruksmark. Det krävs alltså starkare åtgärder för att skydda jordbruksmarken från exploatering.

Naturskyddsföreningen anser att Göteborgs Stad och andra kommuner i Sverige måste stärka skyddet för jordbruksmark genom att införa striktare regler för exploatering av jordbruksmark, öka stöden för hållbar jordbruksproduktion, främja lokal livsmedelsproduktion, minska beroendet av importerade livsmedel och säkerställa att jordbruksmarken används på ett sätt som bevarar dess biologiska och kulturella värden.

En privatperson anser inte att Göteborgs närområde bör användas för jordbruk.

Kommunens kommentarer:

Syftet med denna ändring av översiktsplanen är att värna och utveckla jordbruksmark, och skapa tydlighet i vad som får respektive inte får göras med jordbruksmarken.

Arbetet har avgränsats utifrån den rådighet och styrningsmöjligheter som plan- och bygglagen ger inom ramen för översiktsplanering. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att andra typer av styrdokument är lämpligare om det behövs ytterligare inriktningar för lokal livsmedelsförsörjning i Göteborg.

Lokaliseringsutredning

Länsstyrelsen konstaterar att kommunen inte gör en fullständig utredning enligt 3 kap. 4§ miljöbalken. Kommunen har lyft fram vad som anses vara väsentliga samhällsintressen för att ta mark i anspråk, men inte visat varför andra områden som inte är jordbruksmark inte kan användas. Kommunen har alltså inte jämfört områden med jordbruksmark med andra områden, och utifrån en sådan jämförelse valt de mest lämpliga för exploatering.

Länsstyrelsen anser inte att det är tillräckligt att redogöra för alla fördelar med de valda platserna för att kunna dra slutsatsen att det saknas alternativ som är tillfredsställande från allmän synpunkt. Kommunen behöver jämföra med andra faktiska områden. Kommunen bör göra hela utredningen enligt 3 kap. 4§ miljöbalken i översiktsplanen. Att göra denna utredning i detaljplaneskedet begränsar möjligheten att jämföra områden med verkliga alternativ.

Naturskyddsföreningen i Göteborg anser att lokaliseringsprövningen som krävs enligt miljöbalken ofta är otillräcklig, eftersom den inte alltid tar hänsyn till långsiktiga konsekvenser för livsmedelsförsörjningen och biologisk mångfald.

Business Region Göteborg (BRG) anser att bedömningen av jordbruksmarkens möjliga försörjningsgrad behöver avvägas mot intressen att använda marken för annat ändamål utifrån Göteborgs roll som nationell tillväxtmotor med Nordens största hamn och annan systemviktig infrastruktur. Det är bra att översiktsplanen anger att det är av väsentligt samhällsintresse att utveckla industri och företag i utpekade områden för verksamheter och att jordbruksmark i dessa geografier därför får exploateras, givet att det inte finns andra skydd som hindrar.

BRG anser att jordbruksmarken bör graderas utifrån dess förmåga att bidra till en hög försörjningsgrad samt ekonomiska förutsättningar att bedriva ett rationellt jordbruk. Eftersom Göteborg har spillvärme från industrin kanske det ur försörjningsgradsperspektiv är mer rationellt att nyttja icke högproduktiv jordbruksmark till växthusodling eller annan verksamhet som kan bidra till en högre sysselsättningsgrad.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har förtydligats avseende jämförelser med andra områden som inte berör jordbruksmark, för att på så vis visa på valet av mest lämpliga områden för exploatering. Granskningshandlingen har kompletterats med en komplett lokaliseringsutredning avseende verksamhetsmark och förtydligas avseende områden för blandad stadsbebyggelse.

Jordbruksmark är skyddad i lagstiftningen (3 kap 4 § miljöbalken) och livsmedelsförsörjning är en nationell angelägenhet. Jordbruksmark är en ändlig resurs som inte går att återskapa om den ianspråktas för exploatering. Jordbruksmark som inte anses ekonomiskt rationell att bruka idag jordbruk idag kan visa sig vara rationell i framtiden. Den kan komma att spela en viktig roll för framtida livsmedelsproduktion, dels kopplat till klimatförändringar, dels till andra brukningsmetoder.

Granskningshandlingen har reviderats så att jordbruksmark som ligger inom exempelvis riksintresse hamn eller planlagda områden utgår. Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning kvarstår om hur mycket verksamhetsmark som behövs.

Jordbruksmarkens naturvärden

Flera remissinstanser noterar att de tematiska tilläggen för jordbruksmark och energi samt ändringar inom tematiska inriktningar för klimatanpassning, mobilitet och infrastruktur kan leda till en större ekologisk hållbarhet. Flera instanser anser samtidigt att kommunen bör förtydliga beskrivningen av jordbruksmarkens naturvärden.

Länsstyrelsen anser att biotopskyddade objekt som stenmurar, småvatten, odlingsrösen och åkerholmar bör lyftas fram i beskrivningen av jordbruksmarkens naturvärden. Dessa objekt har höga värden som spridningskorridorer eller reträttplatser för jordbrukslandskapets växt- och djurarter, stor betydelse för pollinerande insekter, viloplatser för grod- och kräldjur samt ger variation i ett annars homogent jordbrukslandskap. För att dessa miljöer ska ha ett skydd genom biotopskyddsbestämmelserna är det avgörande att jordbruksmarken de omges av bevaras. Att bevara all typ av jordbruksmark är positivt för den biologiska mångfalden.

Miljö- och klimatnämnden anser att jordbruksmarkens värde för den biologiska mångfalden behöver förtydligas. Många växter och djur är beroende av det öppna landskapet och att markerna brukas. Ett av de stora hoten mot många arters överlevnad är avslutad hävd, som leder till igenväxning och försämrade livsbetingelser som arterna inte är anpassade för. Kompensationsåtgärder bör vidtas för att ersätta förlusten av de ekosystemtjänster som jordbruksmarken bidragit med, när jordbruksmark tas i anspråk. Exempelvis genom att restaurera övergiven jordbruksmark till betes- eller ängsmark på annan plats i kommunen.

Miljöförvaltningen anser vidare att kopplingen till de nationella miljömålen "Ett rikt odlingslandskap" samt "Ett rikt växt- och djurliv" bör nämnas. En betydande andel av arter på den nationella rödlistan är kopplade till odlingslandskapet, vilket innebär att jordbruksmarken har stor betydelse för arters bevarande och den biologiska mångfalden. Att bevara och bruka jordbruksmark i kommunen bidrar till en vändning av den nedåtgående trend som dessa miljömål befinner sig i dagsläget.

Exploateringsnämnden noterar att det öppna jordbrukslandskapet har höga natur-, kulturmiljö- och upplevelsevärden, särskilt i markerna närmast Nordre älv respektive Lärjeån. Fortsatt brukande av dessa marker är avgörande för att värdena ska bibehållas.

Exploateringsnämnden vill att avsnittet om jordbruksmark och livsmedelsförsörjning ska lyfta fram information från kunskapsunderlaget om vikten av ekologisk produktion och höga naturvärden på naturbetesmarker och slåtterängar. Samt det småskaliga mosaiklandskapets vikt för att bibehålla flera av ekosystemtjänsterna.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har förtydligats avseende biotopskyddade objekt, jordbruksmarkens betydelse för den biologiska mångfalden, höga naturvärden inom naturbetesmarker och slåtterängar, kopplingen till nationella miljömål samt kulturhistoriska värden i enlighet med utredningen "Värdefulla natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet".

Stadsbyggnadsförvaltningen avser att undersöka om kommande anvisning för planering på jordbruksmark kan omfatta kompensationsåtgärder för förlorade ekosystemtjänster när jordbruksmark ianspråktas.

Jordbruksmarkens värden för livsmedelsförsörjning

Flera remissinstanser vill att jordbruksmarken värderas för att se vilken som är värd att bevara och vilken som kan tas i anspråk för annan användning. Västsvenska Handelskammaren ser att det bör vara den produktiva jordbruksmarken, som är relevant för framtida livsmedelsförsörjning som avsätts för livsmedelsförsörjning. BRG efterfrågar en tydlig gradering av jordbruksmarken kopplat till rationellt jordbruk, och ser att det kan vara mer rationellt att nyttja jordbruksmark som inte är högproduktiv till växthusodling eller annan verksamhet kopplad till livsmedelsförsörjning.

Exploateringsnämnden lyfter fram betydelsen av att stärka den inhemska livsmedelsförsörjningen i Göteborg med anledning av såväl nationella som globala mål, miljö och klimatrisker samt geopolitiska spänningar som påverkar handelsberoenden. Bevarande av

jordbruksmark kan, tillsammans med fler åtgärder, bidra till ökad livsmedelsproduktion, minskad sårbarhet och stärkt försörjningsberedskap vilket bidrar till ett robustare Göteborgssamhälle.

Exploateringsnämnden poängterar att marken behöver brukas för att stärka den lokala livsmedelsförsörjningen. De ger exempel på ytterligare inriktningar där kommunen som markägare och planeringsmyndighet kan påverka. Framför allt om förvaltning, utveckling och upplåtelse av stadens jordbruksmark. Att Sverige som land eller Göteborg som stad ska bli självförsörjande och oberoende av import och handel ser de dock som omöjligt.

LRF anser att staden som markägare bör förbättra jordbruksmark genom bättre dränering för att öka produktionen. Staden bör också erbjuda längre arrendekontrakt för att stimulera ett långsiktigt brukande.

Exploateringsnämnden upplyser om att den jordbruksmark i kommunen som har högst värden för livsmedelsproduktion i större skala finns koncentrerad på nordvästra Hisingen och i Lärjeåns dalgång. Där finns stora sammanhängande jordbruksmarksområden på över 200 hektar, med hög bördighet. Detta ger särskilt goda förutsättningar för ett mer storskaligt jordbruk.

Socialnämnd sydväst önskar ett tillägg i översiktsplanen kring havet som odlingsplats. Översiktsplanen bör beskriva havet som en väsentlig resurs för att utveckla och säkra livsmedelsförsörjningen, samt peka ut kustnära platser som är lämpliga för odling.

Göteborg Energi konstaterar att det kan bli aktuellt med förläggning av ledningar i jordbruksmark men att det inte påverkar brukandet av marken.

Institutet för konst och kaos vill att det planteras fler matträd.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har kompletterats med en lokaliseringsutredning avseende verksamhetsmark, i syfte att kunna ianspråkta de områden som pekas ut för verksamheter även om de innehåller jordbruksmark.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att inriktningarna i planförslaget är tillräckliga för att exploateringsnämnden ska kunna ta fram strategier för förvaltning, utveckling och upplåtelse av kommunägd jordbruksmark.

Odling av mat i havet, så kallat vattenbruk, är en liten men ökande andel av Sveriges totala livsmedelsförsörjning. I arbetet med framtagande av den kommunövergripande översiktsplanen (2022) bedömdes vattenbruk vara en mycket liten näring i Göteborgs havsområde. Det finns också många intressen i Göteborgs havsområde som bedömts som mer prioriterade (framför allt riksintressena naturvård, totalförsvar, sjöfarten med dess farleder, yrkesfiske, friluftsliv och hamnens behov). Vattenbruk kräver också tillgång till mark på land och tillgänglighet via väg – platser som det råder stor konkurrens om i Göteborgs kustområde. Frågan avgränsades därför bort i arbetet med att främja livsmedelsförsörjningen så att endast jordbruksmark omfattas.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer inte att översiktsplanen är rätt forum för att säkra plats för livsmedelskedjans markanspråk. Mycket av livsmedelsindustrins markbehov för exempelvis lagring av livsmedel kan ske inom översiktsplanens områden för verksamheter.

Granskningshandlingen har inte förtydligats avseende fler matträd. Syftet med ändringen av översiktsplanen är att värna och utveckla jordbruksmark, och skapa tydlighet i vad som får respektive inte får göras med jordbruksmarken.

Exploatering av jordbruksmark

Kust och landsbygd samt övriga grönområden

Synen på hur restriktiv kommunen bör vara till att exploatera jordbruksmark inom kust och landsbygd samt övriga grönområden varierar.

Socialnämnden Hisingen är positiv till att jordbruksmark prioriteras i ytterstaden. Härigenom bevaras landskapets värden och Hisingens identitet som landsbygdsområde. De ser samtidigt att det finns ett behov av att ta fram en strategi för landsbygdsutveckling i Göteborg för att ytterligare stärka jordbrukets plats i staden och för att underlätta etableringen av nya och bevarandet av befintliga jordbruk. Den mark som inte är jordbruksmark i landsbygdsområden är av stor betydelse för rekreation då jordbruksmark sällan kan beträdas. De noterar att sådan mark allt oftare tas i anspråk för exploatering i detaljplanering av Hisingens landsbygdsområden. Användningen av befintliga grönområden behöver utredas grundligt om Svensby och Brunstorp blir aktuella för en exploatering. De önskar ett förtydligande kring hur en exploatering av Säve skulle kunna påverka en eventuell utveckling av Bohusbanan och möjligheten att åter ta Säve station i drift.

Exploateringsnämnden är också positiv till att jordbruksmark prioriteras högre än tidigare i ytterstaden, men anser samtidigt att ställningstagandet om jordbruksmark inom kust och landsbygd samt övriga grönområden behöver nyanseras för att inte omöjliggöra att pröva framtida behov av väsentliga samhällsintressen. De vill att jordbruksmark ska få tas i anspråk i undantagsfall inom kust och landsbygd och övriga grönområden för andra väsentliga samhällsintressen om de kan lokaliseras i nära anslutning till befintlig bebyggelse. En åtstramning vad gäller jordbruksmark riskerar att få ekonomiska konsekvenser för staden. Detta kan leda till stora begränsningar för utveckling av större ekonomiskt gynnsamma projekt på stadens mark i framtiden.

Socialnämnd sydväst vill tvärtom att ställningstagandet om jordbruksmark inom kust och landsbygd och övriga grönområden bör skärpas ytterligare. Planering av nya bostäder bör inte ske i dessa områden. Skrivningen öppnar upp för att ta grönområden i anspråk för offentlig verksamhet. Bostadsbebyggelsen bör anpassas så att offentlig verksamhet kan byggas på redan exploaterad mark.

Västsvenska Handelskammaren avstyrker ett generellt bevarande av jordbruksmark i ytterstaden, eftersom det omöjliggör prövning av annan markanvändning som kan vara av viktigt samhällsintresse. Avsättningar för livsmedelsförsörjning bör utgå ifrån produktiv jordbruksmark som är relevant för framtida livsmedelsförsörjning.

Business Region Göteborg (BRG) vill att översiktsplanen pekar ut fler områden för industri och företag, alternativt som utredningsområden. Motivet är regionens roll som nationell tillväxtmotor och undanträngningseffekter av befintliga verksamheter. Förutsättningarna att bidra till den gröna omställningen behöver tydligare vägas mot intressen att bevara ett, i många stycken, fragmenterat jordbrukslandskap med oklart brukningsvärde.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har reviderats så att ställningstagandet om att jordbruksmark inom övriga grönområden ska värnas utgår. Ställningstagandet om jordbruksmark inom kust och landsbygd ändras dock inte. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att det är av stor vikt att bevara jordbruksmark inom kust och landsbygd. Förslaget om undantag för skola och förskola på jordbruksmark kvarstår också. Stadens riktlinje för ytor för samhällsservice innebär krav på stora sammanhängande friytor för förskola och skola som kan vara svåra att hitta på annan plats.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att det är viktigt att sträva efter att bevara jordbruksmarken generellt. Möjligheten till framtida livsmedelsförsörjning är högt prioriterat och all jordbruksmark kan bidra till en ökad livsmedelsproduktion.

Utredningsområden vid Gunnilse och Säve

Flera remissinstanser är positiva till att utredningsområdet Gunnilse västra föreslås utgå. Framför allt Länsstyrelsen, miljö- och klimatnämnden, socialnämnd nordost och exploateringsnämnden.

Flera remissinstanser såsom Länsstyrelsen, miljö- och klimatnämnden och socialnämnden Hisingen förordar alternativ 2 av utredningsområde Säve. Alternativ 2 skonar jordbruksmark, naturmark och värdefulla brynmiljöer däremellan, samt samlar planerad exploatering närmare befintlig infrastruktur. Exploateringsnämnden förordar i stället alternativ 1 av utredningsområde Säve eller att utredningsområdet i gällande ÖP behålls.

Kulturnämnden konstaterar att båda alternativen vid Säve kommer att påverka värdena för Säve kyrkby, som finns utpekad i stadens bevarandeprogram. De anser inte att jordbruksmark som är en del av utpekade kulturhistoriska värden bör tas i anspråk.

Västsvenska Handelskammaren är kritiska till att utredningsområdet för blandad stadsbebyggelse i Säve minskas och att utredningsområde i västra Gunnilse tas bort.

Göteborgsregionen (GR) undrar varför inte utredningsområdet i Säve har tagits bort på samma sätt som utredningsområdet Gunnilse västra.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har reviderats så att utredningsområdet i Gunnilse västra och de norra delarna av utredningsområdet i Säve utgår. Utredningsområdet i Gunnilse västra består nästan helt av jordbruksmark, och ingår i ett sammanhängande jordbrukslandskap.

Utredningsområdet i Säve omfattar ett mycket stort markområde som bedöms kunna utgöra en framtida potential för blandad stadsbebyggelse. De norra delarna av området rymmer majoriteten av jordbruksmarken inom området samt saknar i stort infrastrukturkopplingar till övriga staden. Stadsbyggnadsförvaltningen har valt att gå vidare med en något modifierad variant av alternativ 1 i Säve där de norra delarna utgår. Närmast Säve by finns potential att bygga vidare på befintliga strukturer och det finns potential att koppla an ny bebyggelse till Norrleden. Denna del av utredningsområdet innehåller också en mindre andel jordbruksmark. Här finns även en viss potential för en möjlig framtida järnvägsstation vilket motiverar att delar av området kvarstår.

Om det blir aktuellt att starta planering av utredningsområdet i Säve kommer det innebära att utredningar för fler aspekter än jordbruksmark genomförs. Det gäller till exempel påverkan på kulturmiljövärdena i Säve kyrkby.

Uppdraget har varit att visa hur kommunen kan främja livsmedelsförsörjning i Göteborg. Därmed har även utredningsområden studerats i syfte att bevara jordbruksmark. Samtidigt ser stadsbyggnadsförvaltningen fortsatt potential i en framtida utveckling av Säve, och därför kommer området inte tas bort helt som utredningsområde. Det finns jordbruksmark även i översiktsplanens övriga utredningsområden för blandad stadsbebyggelse, men i mindre omfattning än i Säve. Om planering blir aktuell i något utredningsområde ska ianspråktagande av jordbruksmark i första hand undvikas.

Synpunkter om andra specifika områden som rör jordbruksmark

Kretslopp och vattennämnden betonar att deponier inte är lämpliga som jordbruksmark. Delar av den nedlagda deponin vid Torsviken är markerad som jordbruksmark.

Idrotts- och föreningsnämnden bedömer att ridanläggningar är förenliga med jordbruksmark och är positiva till att jordbruksmark ligger över eller i nära anslutning till ridanläggningarna och ridvägar. Det är samtidigt viktigt att ridanläggningar även fortsättningsvis också

är utpekade som ytor för idrott och rekreation. Kultur- och fritidsnämnden anser att idrott och rekreation bör kunna pekas ut på jordbruksmark och föreslår ett rekreativt perspektiv på jordbruksmark. Detta skulle säkra mark för ridsporten, vilket är en stor utmaning för staden. Översiktsplanen behöver värna hur ridsporten ska kunna fortsätta finnas kvar och utvecklas. I detta ingår även att säkerställa ridvägarna runt anläggningarna. Förutom att hästverksamheten bidrar med rekreativa värden i form av folkhälsa, fritidssysselsättning och idrott skapar den arbetstillfällen och bidrar med evenemang till staden. Det är positivt att områden i Säve är utpekat som jordbruksmark om detta också skapar bättre förutsättningar för ridsporten i området.

Idrotts- och föreningsnämnden anser att Lärjedalens golfbana även fortsättningsvis ska markeras som yta för rekreation och idrott och inte förändras till enbart jordbruksmark.

Göteborgs Hamn anser att jordbruksmark längs Volvospåret, sydost om Sörredsmotet bör utgå som viktig jordbruksmark då området ingår i riksintresset Göteborgs hamn. Det är viktigt att värna utveckling av verksamheter längs Hisingsleden och Norrleden. Därför bör jordbruksmarken utgå även inom utredningsområden för verksamheter längs dessa vägar. Göteborgs hamn är av nationellt intresse för svenskt näringsliv och Göteborgs Stad måste därför tillse att hamnen kan fortsätta att utveckla hamnverksamheten med nya ytor.

Wallenstam äger fastigheten Björlanda 1:61 som berörs av jordbruksmark. Wallenstam delar kommunens syn att brukningsvärd jordbruksmark är ett angeläget intresse som bör värnas och det är bra att det lyfts in i översiktsplanen. De önskar dock att det avgränsade stycket norr om gårdsbildningen på fastigheten Björlanda 1:61 ska tas bort som jordbruksmark för att möjliggöra en mer flexibel markanvändning.

Göteborgs begravningssamfällighet noterar att kraven för att kunna ta i anspråk jordbruksmark för annan exploatering kommer att skärpas. På markanvändningskartan finns flera platser som är planerade för framtida begravningsmark på jordbruksmark. Om det blir svårt att utvidga begravningsplatser på grund av att nuvarande användning är jordbruksmark behöver behovet av gravmarken förtydligas och säkerställas ytterligare, då detta är ett viktigt samhällsintresse. Det gäller till exempel begravningsplatserna i Billdal, Angered och Bergum.

Några privatpersoner anser att Kärra, speciellt området söder/västerut, bör prioriteras som ett utbyggnadsområde. De anser inte att jordbruksmarken i området har förutsättningar för ett livskraftigt och hållbart jordbruk.

Kommunens kommentarer:

Översiktsplanen reglerar generellt inte vilka planer som ska avbrytas.

Granskningshandlingen har reviderats så att den jordbruksyta som är belägen på nedlagd deponi vid Torsviken tas bort. Även jordbruksmark inom riksintresse hamn eller planlagd mark utgår. Ytor för jordbruksmark i övrigt längs Hisingsleden och Norrleden behöver prövas i de fall de ligger inom kust och landsbygd, och kvarstår därför.

Granskningshandlingen har reviderats så att Lärjedalens golfbana ligger kvar som område för rekreation.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att jordbruksmarken i och kring Kärra kan ha förutsättningar för ett livskraftigt och hållbart jordbruk och att den därmed bör bevaras.

Fastigheten Björlanda 1:61 ligger inom markanvändning värdefull natur i översiktsplanen, och ligger inte inom områden prioriterade för utbyggnad. Förvaltningen ser inga skäl att ta bort ytan som jordbruksmark.

Granskningshandlingen har förtydligats avseende att begravningsmark är ett väsentligt samhällsintresse.

Behov av ytterligare utredningar

Miljö- och klimatnämnden och exploateringsnämnden delar planförslagets syn att några frågor behöver utredas vidare. Båda nämnderna ser att det behövs en vägledning för planering på jordbruksmark och en handlingsplan för ökad livsmedelsproduktion på kommunens mark. Därutöver anser miljö- och klimatnämnden att frågan om odlingslotter och vattenbruk (akvakultur för odling av mat i havet) behöver utredas mer. Översiktsplanen bör peka ut platser i havet som är särskilt lämpliga eller prioriterade för livsmedelsproduktion, exempelvis för att odla musslor och tång.

Miljö- och klimatnämnden påtalar även att det behövs mark för att bearbeta och lagra livsmedel. Hela livsmedelskedjans markanspråk behöver säkras, för att öka robustheten i livsmedelsförsörjningen och förbättra lokalsamhällets buffert mot oförutsedda störningar.

Exploateringsnämnden anser att framtida bebyggelsemöjligheter bör studeras. De önskar en fördjupad diskussion om huruvida ställningstagandet om jordbruksmark påverkar stadens möjlighet att hantera bostadsförsörjningen för stadens befolkningsökning fram till 2050. Särskilt kopplat till stadens mål om småhusbebyggelse, men även utifrån en utblick mot bostadsförsörjningen efter 2050.

Kommunens kommentarer:

Odling av mat i havet, så kallat vattenbruk, är en liten men ökande andel av Sveriges totala livsmedelsförsörjning. I arbetet med framtagande av den kommunövergripande översiktsplanen (2022) bedömdes vattenbruk vara en mycket liten näring i Göteborgs havsområde. Det finns också många intressen i Göteborgs havsområde som bedömts som mer prioriterade (framför allt riksintressena naturvård, totalförsvar, sjöfarten med dess farleder, yrkesfiske, friluftsliv och hamnens behov). Vattenbruk kräver också tillgång till mark på land och tillgänglighet via väg – platser som det råder stor konkurrens om i Göteborgs kustområde. Frågan avgränsades därför bort i arbetet med att främja livsmedelsförsörjningen så att endast jordbruksmark omfattas.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer inte att översiktsplanen är rätt forum för att säkra plats för livsmedelskedjans markanspråk. Mycket av livsmedelsindustrins markbehov för exempelvis lagring av livsmedel kan ske inom översiktsplanens områden för verksamheter.

Stadsbyggnadsförvaltningen anser att justering av utredningsområde Säve inte är avgörande för möjligheten att nå nuvarande mål med småhusbebyggelse samt utblick efter 2050. Den kvarvarande delen av området kommer ha möjligheter för blandad stadsbebyggelse. En minskad befolkningsökning påverkar behovet av att starta planering i utredningsområden för blandad stadsbebyggelse.

Jordbrukets klimatpåverkan

Lantbrukarnas riksförbund (LRF) önskar att kommunen lyfter fram positiva saker som lantbruket har gjort och gör för att förbättra miljön i stället för att skriva att lantbruket har medfört förstörda vattendrag.

Miljö- och klimatnämnden påtalar att det inte är jordbruksnäringen i sig som historiskt sett har varit en källa till förstörda vattendrag genom utdikning av våtmarker. Det är inte koldioxidutsläpp från mulljordar som är problemet, utan dränerade organogena jordar (torv). De lyfter även att odling av vall och mellangrödor, är åtgärder som har potential att öka kolinlagringen i jordbruksmark till 2030.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har reviderats avseende skrivningar om jordbruksmarkens koldioxidutsläpp och utdikning, samt förtydligas avseende jordbrukets konsekvenser för miljö och klimat.

Redaktionellt

Miljö- och klimatnämnden, exploateringsnämnden, socialnämnd sydväst och centrum har synpunkter av redaktionell karaktär. Det saknas några jordbruksmarksområden i jordbruksmarksskiktet i markanvändningskartan, vilket gör att miljö- och klimatnämnden ser en risk att motstridiga intressen inte har hanterats.

Exploateringsnämnden vill att texten om områden där jordbruksmark kan tas i anspråk för annan användning förtydligas för att undvika misstolkningar.

Socialnämnd sydväst vill att kultur- och idrottsanläggningar läggs till i beskrivningen av vad som avses med blandad stadsbebyggelse. Kultur- och idrottsanläggningar är ytkrävande och förutsätter lokalisering utifrån verksamhetens syfte. De vill också att det förtydligas varför etablering av batterilager bedöms utgöra ett väsentligt samhällsintresse.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingens kartlager över jordbruksmark har reviderats så att den ska ge bättre stöd i kommande planeringsskeden.

Stadsbyggnadsförvaltningen delar uppfattningen om att mer stöd i planeringsarbetet kan behövas när jordbruksmark förekommer i arbete med detaljplaner och bygglov. Förvaltningen avser därför att ta fram en anvisning för hur stadens planering ska förhålla sig till jordbruksmark.

Granskningshandlingen har reviderats så att utredningsområden för batterilager i Tuve utgår.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att markanvändningarna jordbruksmark respektive idrott och rekreation generellt inte kan likställas.

ENERGIPRODUKTION OCH ENERGILAGRING

Havsbaserad vind

Många remissinstanser är negativa till föreslagna ytor för havsbaserad vind. Framförallt Länsstyrelsen, Sjöfartsverket, Trafikverket, Havs- och vattenmyndigheten, Länsstyrelsen Halland, miljöförvaltningen, exploateringsförvaltningen, Öckerö kommun, Göteborgs Hamn (GHAB), Sveriges fiskares producentorganisation och Swedish Pelagic Federation Producentorganisation.

Göteborgsregionen är den enda remissinstansen som är positiv till ytor för havsbaserad vind. Naturskyddsföreningen och Västsvenska Handelskammaren är också i grunden positiva till havsbaserad vind så länge det inte skadar andra värden och i den mån staden har rådighet. Naturskyddsföreningen lyfter att skyddade fågelarter behöver beaktas vid en eventuell vidare planering av områdena.

Länsstyrelsen noterar att det finns ett stort behov av mer fossilfri el i vårt län, i synnerhet i Göteborgsområdet och att kommunen har en god ambition att planera för vindkraft. De föreslagna områdena för vindkraft till havs ser de dock som olämpliga utifrån nu kända förutsättningar. Det finns för många konkurrerande intressen, som behöver tillgodoses och ges företräde i området, för att det ska vara möjligt med vindkraft där. Framförallt flera riksintressen såsom totalförsvaret, Natura 2000, yrkesfiske, kommunikationer, kulturmiljö och

friluftsliv. Länsstyrelsens bedömning tar stöd i yttranden från Havs- och vattenmyndigheten (HaV), Sjöfartsverket och Trafikverket. Läs mer om Länsstyrelsens syn på hur olika riksintressen påverkas av havsbaserad vindkraft i kapitlet Riksintressen.

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) avstyrker förslag om utredningsområden för energi i havet i översiktsplanen utifrån beslutad havsplan och förslag till ändrad havsplan. Även Trafikverket och Sjöfartsverket bedömer att de båda föreslagna områdena till havs är olämpliga. Säkerhetsavstånd mellan fartygstrafik och vindkraft ska rymmas inom energiområdet och område för vindkraft får inte överlappa område för riksintresse för kommunikationer, farleder för sjöfartsstråk. Varje enskild vindkraftsansökan på land måste stämmas av med avseende på risk för påverkan på järnvägens kommunikationssystem. De föreslagna områdena ligger i direkt anslutning till fartygsstråken in till Göteborgs hamn, med mycket intensiv sjötrafik och riskerar att försämra möjligheterna att ta emot de största fartygen i världshandelsflottan.

GHAB poängterar att områdena är mycket viktiga för sjöfarten till och från Göteborg och att de därför bör utgå ur planförslaget. Precis öster om utredningsområdena för havsbaserad vindkraft ligger stora ankringsplatser för fartyg som ska in till Göteborgs hamn. Sjöfarten till och från Göteborgs hamn passerar igenom utredningsområdena även om de inte är markerade som farled.

Länsstyrelsen konstaterar att avståndet mellan Vrångöskärgårdens Natura 2000-område och utredningsområdet för havsbaserad vindkraft är mindre än 7 kilometer. Delar av de utpekade områdena sammanfaller med värdetrakter för koraller och OSPAR-habitat för större sjöpennor. Även ett större antal rödlistade arter förekommer i området. Området används även som övervintringsområde för sjöfågel. Områdena är enbart översiktligt utredda, det finns stor risk att det finns betydande värden inom hela det aktuella området.

Länsstyrelsen Halland ser också flera utmaningar med föreslagna områden för vindkraft till havs. Kusten i Halland saknar mycket av den skärgård som finns i Västra Götalands län och inslag i havet kan bli synliga från stora områden. Den havsbaserade vindkraften kan också påverka Onsala rymdobservatoriums verksamhet. Vidare lyfter Länsstyrelsen Halland fram påverkan på bottenmiljöer, tumlare och fågel.

Miljö- och klimatnämnden och exploateringsnämnden ser stora osäkerheter i föreslagna ytor och efterfrågar motiveringar och utredningar av påverkan på bland annat natur, marint växt- och djurliv och landskapsbild. Översiktsplanen behöver innehålla en avvägning mellan positiva och negativa konsekvenser.

Miljö- och klimatnämnden, exploateringsnämnden, Öckerö kommun och Göteborgs Hamn ser också problem i att förslag till ytor för havsbaserad vind inte går i linje med förslag till ändrade havsplaner. Öckerö kommun anser att frågan om vindkraftsparker till havs bör prövas i den statliga havsplaneringen för att utreda dem ur ett helhetsperspektiv och bedöma kumulativa effekter.

Sveriges fiskares producentorganisation ser att ytorna för havsbaserad vind inte är lämpliga i relation till yrkesfisket, och erbjuder kommunen att ta hjälp av fiskerinäringen för att hitta mer lämpliga ytor. Även Swedish Pelagic Federation producentorganisation (SPF) ser stora utmaningar i förhållande till befintlig verksamhet på havet i form av bland annat fiske, farleder, försvar och naturvärden och vill att föreslagna områden för havsbaserad vindkraft utgår.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har reviderats så att områden för havsbaserad vind utgår. Intressen för totalförsvaret, Natura 2000, yrkesfiske, kulturmiljö, friluftsliv, kommunikationer och Göteborgs hamn är konkurrerande intressen som skulle påverkas negativt av havsbaserad vind. Säkerhetsavstånd till farleder behöver också rymmas inom ytorna för vindkraft vilket innebär att kvarvarande ytor skulle bli mycket små eller obefintliga.

Landbaserad vind

Remissinstansernas syn på landbaserad vindkraft varierar.

Länsstyrelsen bedömer att det föreslagna området på land kan vara möjligt att fortsätta utreda och planera för vindkraft. Hur frågor om länsstyrelsens ingripandegrunder kan hanteras på ett lämpligt sätt får utredas i efterföljande planering och prövning.

Trafikverket utgår ifrån att området för landbaserad vind inte påverkar riksintresset Göteborgs hamn negativt. De menar även att det i nuläget inte går att konstatera att hela området kan användas för vindkraft obehindrat.

Göteborgs Hamn är negativa till etablering av vindkraft inne på själva terminalytorna. Hamnområdena, Halvorsäng och utvecklingsområden för hamn och hamnanknuten verksamhet bör inte redovisas som potentiella områden för vindkraft på land.

Swedish Pelagic Federation producentorganisation är positiva till förslaget.

Miljö- och klimatnämnden lyfter närheten till Natura 2000-område Torsviken och att det kommer krävas särskild hänsyn vid etablering av vindkraft, men är i övrigt positiva till att utreda landbaserad vind i området. Föreningen Torslandavikens naturreservat och Göteborgs ornitologiska förening lyfter också närheten till Natura 2000-område Torsviken och den problematik som finns i konflikten mellan vindkraft och Natura 2000-området. De anser att detta utredningsområde ska utgå.

Kulturnämnden efterfrågar skrivelser om möjlig påverkan på landskapsbild, topografi och värdebärande bebyggelse utifrån det utredningsområde som föreslås, samt hur påverkan kan minimeras.

Socialnämnden Hisingen ställer sig generellt positiva till en utveckling av vindkraft på Hisingen. Samtidigt lyfter de påverkan på landskapsbild och människor. Vindkraftsområdet i Sörred riskerar att påverka närliggande bostadsområden i Låssby, Biskopsgården och Bräcke. Placering av verk inom området behöver därför undersökas vidare.

Exploateringsförvaltningen lyfter att det behöver förtydligas om hur landbaserad vind kan påverka naturvärden.

Västsvenska Handelskammaren anser att det är av strategisk betydelse för en hållbar tillväxt att kommunen har en positiv inställning till vindkraft.

Vattenfall lyfter att kommunen ska kontakta Vattenfall Eldistribution vid vindkraftsetablering i närheten av deras anläggningar och fastigheter.

Kommunens kommentarer:

Stadsbyggnadsförvaltningen delar länsstyrelsens bedömning att det finns utmaningar med yta för landbaserad vind, men att det är möjligt att fortsätta utreda. Utredningsområdet för vindkraft på land ligger därför kvar i granskningshandlingen. Huruvida vindkraftverk kan samspela med pågående verksamhet får utredas i kommande tillståndsprövning. Utredningsområdet syftar inte till att peka ut ett område där vindkraft har företräde, utan till att visa en potential. Det innebär att vindkraft skulle kunna etableras i någon del av utredningsområdet, medan andra delar kan visa sig olämpliga vid en senare prövning. Avgränsningen för utredningsområde vindkraft på land har justerats med hänsyn till Natura 2000-området.

Kraftledningar

Svenska kraftnät (SvK) påpekar att deras 400 kV-ledning inom Göteborgs Stad har betydelse för elförsörjningen i hela västra Sverige och att det behöver synliggöras i översiktsplanen. SvK vill att det förtydligas att nya ledningar så långt som möjligt bör samförläggas med befintliga, och att luftledning är förstahandsalternativet för stamnätets ledningar. Översiktsplanen bör också upplysa om samrådskrav för åtgärder nära stamnätet, samt om den anmälningsplikt som gäller för förändringar i elförsörjningen. SvK påpekar även att det nyligen beslutade riksintresset för transmissionsnätet behöver behandlas i planen. Även Göteborg Energi nämner att transmissionsnätet nu är av riksintresse för totalförsvaret.

Göteborg Energi anser att tillgången på mark för nya regionnätsledningar bör säkras för att möjliggöra klimatomställning i fossilbränslebaserade processer. Två till tre nya eller breddade ledningsgator från öster och norr behöver utredas tillsammans med Svenska Kraftnät, Vattenfall, Göteborg Energi, omkringliggande kommuner och Västra Götalandsregionen. Utan tillräcklig marktillgång riskerar Göteborgs och Västsveriges konkurrenskraft att försvagas då industrins elektrifieringsplaner inte kan genomföras.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har kompletterats så att det nya riksintresset för totalförsvaret redovisas. I övrigt står stadsbyggnadsförvaltningen fast vid befintliga formuleringar i förslaget.

Solenergi

Länsstyrelsen anser att översiktsplanen skulle kunna förtydligas genom att på markanvändningskartan ange lämpliga ytor eller utredningsområden för produktion av solenergi som inte tar i anspråk jordbruksmark. Exempelvis inom redan exploaterade verksamhetsområden.

Länsstyrelsen informerar om att de hanterar anmälningar om uppförande av solcellsanläggningar som kan antas innebära en väsentlig ändring av naturmiljön genom 12 kap. 6 § miljöbalken. Länsstyrelsen har ingen skyldighet att samråda med kommunen i sådana ärenden.

Miljö- och klimatnämnden och exploateringsnämnden efterfrågar tydligare beskrivning av förutsättningarna för att etablera mindre solcellsparker på åkermark, exempelvis avseende avstånd mellan parker och hur många parker som får etableras per lantbrukare. Exploateringsnämnden ser risker i att åkermarken försvinner om lönsamheten att etablera solcellsparker överstiger den att bevara jordbruksmarken.

Miljö- och klimatnämnden ser att det kan vara svårt att veta om betesmarken brukas efter att en solcellspark etableras, och ser en risk med solcellernas skuggande effekt på florans artsammansättning.

Exploateringsnämnden efterfrågar tydlighet kring vilka sorters betesmarker som kan tillåta solceller, och ser att naturmarker med höga naturvärden ska undantas solceller. Miljöförvaltningen bedömer att solcellsparker inte ska tillåtas på betesmark med hög biodiversitet och som har lång kontinuitet av betesdrift.

Miljö- och klimatnämnden efterfrågar en rekommendation för solceller på stora takytor och parkeringsytor.

Kulturnämnden påpekar att solceller behöver relateras tydligare till kulturmiljövärden, såväl för jordbruksmark som byggnaders tak och fasader.

Göteborgs Hamn är positiva till etablering av solcellsparker. Renova lyfter att Torsvikendeponin är en utmärkt plats för att etablera en solcellspark.

Västsvenska Handelskammaren menar att det är av strategisk betydelse för en hållbar tillväxt att översiktsplaneringen har väl avvägda undantag för solcellsparker på jordbruksmark.

Kommunens kommentarer:

Översiktsplanen pekar inte ut ytor eller utredningsområden för solenergi, då stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att det inte skulle påverka var etablering sker, på grund av kommunens begränsade rådighet i frågan. Förvaltningen ser inte heller nyttan i att peka ut ytor för solceller då detta implicerar att andra ytor är mindre lämpliga, vilket förvaltningen med nuvarande kunskap inte kan avgöra.

Granskningshandlingen har förtydligats avseende vad som gäller för solcellsparker på betes- respektive åkermark. Granskningshandlingen har också förtydligats med att solcellsanläggningar inte ska ske på naturbetesmarker eller betesmark med hög biodiversitet.

Stadsbyggnadsförvaltningen ser behov av att värna både energi- och livsmedelsproduktion, men anser samtidigt att livsmedelsförsörjning på jordbruksmark ska prioriteras. Ändringen av översiktsplanen innebär att en hektar solcellspark får etableras på jordbruksmark per brukningsenhet.

Batterilager

Remissinstansernas synpunkter om platser för batterilager varierar.

Länsstyrelsen är positiv till att kommunen pekar ut batterilagring i översiktsplanen. De vill dock att förutsättningar för att ansluta föreslagna områden till elnätet genom tillgång till transformatorstationer och ställverk förtydligas.

Miljö- och klimatnämnden är positiv till att utredningsområden för batterilager pekas ut, men ser en koppling till tydligare ställningstaganden om solceller på jordbruksmark. De anser att fragmentering av jordbruksmark ska undvikas och att brukande av intilliggande mark inte får påverkas negativt. Särskilt där utredningsområde för batterilager berör kommunägd jordbruksmark. Även Lantbrukarnas riksförbund (LRF) vill att energilager i första hand placeras på mark som idag inte används till jordbruksproduktion.

Göteborgs Hamn och Göteborg Energi är positiva till etablering av batterilager, speciellt de två föreslagna utredningsområdena i närheten av Tuve. Flera andra instanser är dock kritiska till just dessa utredningsområden. Länsstyrelsen anser att kommunen behöver redogöra för det södra områdets lämplighet utifrån områdets omgivande karaktär i ett jordbrukslandskap med kulturmiljövärden. Idrott- och föreningsnämnden och kulturnämnden befarar att batterilager vid Tuve ska påverka ridvägar och kulturhistoriskt värdefulla miljöer. Socialnämnden Hisingen anser att frågan om huruvida grönområdet fungerar som bullerskydd för bostäderna öster om Stora Holms trafikövningsplats bör utredas innan platsen tas i anspråk för energilagring. Socialförvaltning sydväst vill att det förtydligas varför batterilager i utredningsområden i Tuve bedöms utgöra ett väsentligt samhällsintresse.

Exploateringsförvaltningen påpekar att kommunen bör väga långsiktig nytta mot en eventuellt kortsiktig upplåtelse för batterilager då aktuella ytor utgör en del av kommunens markreserv. Vid en eventuell kommande etablering bör kommunen, i första hand, sträva efter att upplåta ytan med arrende till Göteborg Energi som därefter kan upplåta ytan i andra hand till den part/intressent som investerar i tänkt anläggning.

Business Region Göteborg (BRG) menar att områden som anges för batterilagring nordväst om Tuve är bra placerade utifrån energisystemet, men BRG vill att Göteborgs Stad anger hela området mellan Volvos Tuvefabrik, Hisingsleden, Stora Holms övningsplats och kraftledningsgatorna som ett utredningsområde för framtida verksamheter.

Västsvenska Handelskammaren menar att det är av strategisk betydelse för en hållbar tillväxt att översiktsplaneringen har en grundpositiv inställning till områden för energilagring.

Renova lyfter att torsvikendeponin eventuellt kan lämpa sig för etablering av ett batterilager. Alexandersson Fastigheter i Göteborg AB anser att även marken längs E6 efter Angeredsbron norrut vore lämplig för batterilager.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har reviderats så att ytor för batterilager utgår. Att peka ut ytor för batterilager är svårt då möjligheten att ansluta till enskilda ställverk är begränsad och snabbt kan tas i anspråk. Pekas ytor ut i översiktsplanen kan dessa snabbt bli inaktuella. Principer för lokalisering av batterilager beskrivs istället i text.

Fjärrvärme/fjärrkyla

Göteborg Energi konstaterar att förstärkningen i stamnätet för el inte sker i samma takt som elbehovet ökar. Genom att värma verksamheter och bostäder med fjärrvärme eller gas i stället

för med direktverkande el kan effekt frigöras för användas till annat. Detta bör lyftas i översiktsplanen som en allt viktigare aspekt av hållbar energiförsörjning.

Kommunens kommentarer:
Noteras.

Övrigt

Miljö- och klimatnämnden ser att planförslaget är ett värdefullt bidrag till klimatomställningen för industri- och transportsektorn, som övergår från fossila drivmedel till el. Även nämnden för funktionsstöd konstaterar att planförslaget ger ökade förutsättningar för Göteborgs Stad att producera energi från förnybara källor som sol och vind.

Luftfartsverket (LFV) påpekar att civil luftfart bör nämnas i översiktsplanen för att säkerställa att LFV och Försvarsmakten remitteras vid byggnadsobjekt över 20 meter, exempelvis vindkraftverk.

Göteborg Energi påminner om att energisystemet förutsätter marktillgång ovan och under mark för befintliga och nya anläggningar. Detta behöver beaktas i tidiga skeden i samhällsplaneringen. Förtätning och exploatering med byggnader hela vägen fram till fastighetsgräns skapar utrymmesproblem för både ledningsägare och exploatörer.

Vattenfall lyfter att det är viktigt att kontakta Vattenfall Eldistribution AB vid vindkraftsetablering, solcellsparketablering, batteriparketablering, detaljplanering och bygglov m.m. i närheten av deras anläggningar och fastigheter. Göteborg Energi önskar att särskilt trånga passager med flertalet ledningsslag beaktas i planprocessen.

Kommunens kommentarer:
Noteras.

KLIMATANPASSNING

Generellt

Många remissinstanser är positiva till att kommunen ändrar översiktsplanen avseende klimatanpassning och delar kommunens syn att frågan är viktig. Flera instanser framhåller vikten av fortsatt samarbete mellan olika myndigheter i frågan. Flera anser också att tillägget om klimatanpassning är tydligt i såväl text som markanvändningskartans lager. Andra anser tvärtom att översiktsplanen bör förtydligas och utvecklas ytterligare. Göteborg Energi önskar exempelvis förtydligande om varför kommunen enbart fokuserar på två klimatrelaterade risker (vattenrelaterade och temperaturrelaterade) och bortser från vindrelaterade och risker relaterade till fast massa.

Kommunens kommentarer:
Göteborgs Stad ser behov av en stärkt samverkan avseende klimatanpassning och ett behov av att utöka arbetet för att även beakta andra klimatförändringar.

Geotekniska aspekter belyses i gällande översiktsplan.

Översvämning

Remissinstanserna har varierande synpunkter om översiktsplanens förslag på hantering av översvämningsrisker. Det finns både positiva och kritiska röster.

Planeringsnivåer

Flera remissinstanser såsom Länsstyrelsen, kretslopp och vattennämnden och socialförvaltningen nordost är positiva till att lyfta ut planeringsnivåer till ett eget dokument som kan beslutas av stadsbyggnadsnämnden, då det möjliggör att översynen av planeringsnivåer kan vara mer flexibel och följa kunskapsläget. Länsstyrelsen noterar samtidigt att det finns en pedagogisk utmaning i att sprida hur den ska användas och att hålla aktörer (interna och externa) informerade om den senaste versionen.

Länsstyrelsen välkomnar att kommunen ser över sitt underlag utifrån det senaste kunskapsläget kring översvämning. Samtidigt noterar Länsstyrelsen att det saknas samsyn kring dimensionerande scenario. Kommunen utgår från dimensionerande 200-årsnivån och inte planeringsnivån. Länsstyrelsen påpekar att den dimensionerande nivån har höjts utifrån nytt kunskapsläge och beräkningar för havet utanför de yttre portarna (kustzonen).

Både Länsstyrelsen, kretslopp och vattennämnden och Göteborgs Hamn (GHAB) anser att underlaget till riktlinjerna om planeringsnivåer behöver förtydligas. Länsstyrelsen anser att tabellen med planeringsnivåer för kusten är svårtolkad och behöver förklaras i det användarstöd som planeras. Länsstyrelsen anser att det kan vara motiverat att se över lämpliga planeringsnivåer vid större nya strukturer. Med en tidshorisont på 50 år innanför de yttre stormbarriärerna fortsätter kommunen att bygga in sårbarheter. Om planerade skydd brister eller inte blir av riskerar de negativa konsekvenserna att bli ännu större. Länsstyrelsen anser vidare att kommunen behöver förtydliga vilken percentil som använts vid beräkning av den dimensionerande nivån för havet och förtydliga osäkerheter och val av säkerhetsmarginaler som används för planeringsnivåerna för havet. För den högsta planeringszonen kan det även behövas säkerhetsmarginal som tar hänsyn till att en 200-årsnivå inte är högsta möjliga extremnivå. Framförallt utanför de yttre portarna.

Kretslopp och vattennämnden är positiva till att definitionerna av samhällsviktig anläggning och samhällsservice förtydligas. De undrar dock varför inte skyfall ingår i riktlinjerna för planeringsnivåer för översvämningsrisker. Kretslopp och vattennämnden önskar förtydligande av hur olika ställningstaganden ska tolkas. Till exempel om beredskapsåtgärder kan ersätta fysiska åtgärder, hur planeringsnivåerna ska tolkas vid exploatering vid befintliga vägar, vad ställningstagandet om att översvämningar inte ska tillåtas i det högprioriterade vägnätet innebär i relation till riktlinjen om 0,2 meters vattendjup vid dimensionerade händelse och vilka områden som inte omfattas av planeringsnivåer (till exempel Nordre älv). De anser också att samhällsekonomiska konsekvenser och hållbarhet ska vägas in vid bedömning av nödvändiga anpassningsåtgärder.

Göteborgs Hamn (GHAB) anser att hänsyn till stigande havsnivåer inom hamnområdena behöver beskrivas tydligare, då stora delar av hamnområdet är utsatta för översvämningsrisk vid en 200-årshändelse i hav och vattendrag. GHAB vill gärna delta i arbetet med att ta fram riktlinjerna för planeringsnivåer. De är positiva till möjligheten att göra avsteg kan från föreslagna planeringsnivåer. Kajer i hamnområdet behöver anpassas till lastning och lossning av fartyg samt försörjning till fartyg, vilket bör utgöra ett avsteg till föreslagna planeringsnivåer.

Kommunens kommentarer:

Planeringsnivåer avser rekommendationer för ny bebyggelse.

Granskningshandlingen har reviderats genom att planeringsnivåer för skyfall har lyfts ur översiktsplanen och integrerats i Göteborgs Stads riktlinjer om planeringsnivåer (Planeringsnivåer för översvämningsrisk från hav, vattendrag och skyfall). I dokumentet om planeringsnivåer har planeringshorisonten för skyfall anpassats till myndigheternas rekommendationer där år 2100 används. Riktlinjerna har även förtydligats avseende hantering av avsteg,

samt hur vind- och vågeffekter ska hanteras inom zonen närmast strandkant. Kommunen bedömer att det kommer att krävas platsspecifika bedömningar inom en 20 meters zon alternativt ett generellt påslag på minst +0,5 meter.

Göteborgs Stad har använt medianvärdet vid beräkningar av dimensionerande nivå för havet. Staden använder sig av säkerhetsmarginaler för att ta hänsyn till osäkerheter kopplat till beräknad nivå. För planeringsnivåer för de olika översvämningshändelserna har olika säkerhetsmarginaler adderats för olika typer av bebyggelse för de dimensionerande händelserna. Staden ser att det är viktigt med en adaptiv anpassning mot stigande havsnivåer för att kunna anpassa både ny och befintlig bebyggelse. I samband med revidering av översiktsplanen har tidshorisonten för kusten och skärgården flyttats fram till 2130 för att hålla en planeringshorisont på 100 år. För att fortsätta ha en planeringshorisont på 100 år kommer det krävas ytterligare revideringar av planeringsnivåerna i framtiden.

Det krävs fortsatt arbete för att förstå vilka typer av kombinerade händelser som ska användas vid olika fall. Det krävs också fortsatt arbete med beredskapsplanering avseende hantering av risker kopplade till klimatförändringar.

Nya större älvnära strukturer följer samma strategier som för övriga delar av centrala staden eftersom:

- *De låglänta delarna av centrala Göteborg redan idag är beroende av att yttre skyddsportar kommer på plats för att skyddas mot stigande havsnivåer*
- *Det inte är samhällsekonomiskt att skydda vissa områden extra mycket genom tex högre marknivåer eller högre högvattenskydd. Staden behöver fortsätta planera för att de storskaliga skydden kommer på plats och lägga de gemensamma resurserna på dem*
- *Staden vill undvika att höjdsättning skapar ytterligare problematik med större instängda områden bakom högvattenskydd.*

Göteborgs Stad ser behov av samverkan med flera olika aktörer kring fortsatt arbete med klimatanpassning av staden.

Simuleringar har tagit hänsyn till underlag om topografi och batymetri.

Yttre skydd

Länsstyrelsen noterar att ett yttre skydd/barriär behöver vara på plats omkring år 2070, vilket i sammanhanget är en kort tid, då vare sig finansiering, organisation eller prövning mot andra intressen har gjorts. Länsstyrelsen delar kommunens syn att detta arbete behöver påbörjas snarast. Skyddet krävs för såväl befintlig som ny bebyggelse. Skyddet är även viktigt för att säkerställa nationell infrastruktur.

Flera grannkommuner, göteborgsregionen (GR) och kommunala nämnder är positiva till planerna på översvämningsskydd och att yttre skyddsportar ska utgöra ett nytt riksintresse.

GHAB vidhåller tidigare framförda synpunkter om yttre skyddsportar vid Ryahamnen. Sådana portar kommer få konsekvenser för hamnverksamheten, vilket behöver belysas tillsammans med eventuella ersättningsalternativ. GHAB vidhåller även att Göteborgs Stad ska överväga ett utredningsområde för skyddsportar/teknisk skydd längre väster ut, mellan Nötö, Rivö och Saltholmen, för att skydda Ytterhamnarna.

Kommunens kommentarer:

Noteras. Göteborgs Stad anser att de yttre skyddsportarna ska vara av nationellt intresse och kommer att följa det förslag om att kustskydd bör vara av nationellt intresse enligt den

statliga offentliga utredningen Bättre förutsättningar för klimatanpassning. SOU 2025:51.

Göteborgs Stad ser behov av samverkan med flera olika aktörer avseende arbete med de yttre skyddsportarna.

Skyddsportar inre vattenväg

Länsstyrelsen noterar att det finns ett förslag på portar för inre vattenväg i kartan som visar högvattenskydd och portar. Vad Länsstyrelsen kan se finns dessa inte med i förslaget till ändrad mark- och vattenanvändning eller i den nu gällande översiktsplanen. Kommunen behöver beskriva kartan som visar portarna för inre vattenväg och hur dessa ska tolkas.

Kommunens kommentarer:

Inre skyddsportar finns med i nuvarande översiktsplan i skiktet Högvattenskydd framtida. Granskningshandlingen har förtydligats avseende information om inre skyddsportar i markanvändningskartan.

Vattendrag

Länsstyrelsen anser, i enlighet med tidigare granskningsyttrande över aktuell översiktsplan, att beräknat högsta flöde (BHF) ska vara utgångspunkt för ny sammanhållen bebyggelse längs med vattendrag. Vid avsteg från denna princip ställer Länsstyrelsen höga krav på en platsspecifik konsekvensanalys och samlad bedömning. Länsstyrelsen efterfrågar ett tydligare underlag för bedömningen att 200-årsnivån är en lämplig utgångspunkt för ny bebyggelse längs med vattendragen Mölndalsån och Säveån. Länsstyrelsen anser att BHF ska vara utgångspunkten, men att 200-årsnivån är ett avsteg som kan accepteras om frågan utretts och konsekvenserna vid en översvämning bedömts vara acceptabla. Det är bra att kommunen utgår från BHF för samhällsviktig verksamhet.

För Mölndalsån ligger Mölndalsåns miljödom och tappningsstrategi som grund för analys av planeringsnivån. Länsstyrelsen efterfrågar mer kunskapsunderlag för systemet.

Mölndals stad lyfter fram att översvämningsproblematiken vid Mölndalsån är en mellankommunal fråga och önskar samarbeta om höjder för byggnaders lägsta golvnivåer längs ån.

Kommunens kommentarer:

Göteborgs Stad ser att det finns ett behov av att göra specifika bedömningar av beräknat högsta flöde (BHF) för respektive vattendrag. Detta arbete pågår och kan inarbetas nästa gång översiktsplanen ändras. Tidigare framräknade BHF behålls därför som planeringsnivå för samhällsviktiga funktioner i denna ändring. Platsspecifika bedömningar för risknivån för respektive vattendrag och de funktioner som planeras kommer behöva göras vid avsteg från planeringsnivåer.

För respektive vattendrag har kommunen analyserat vilken av de olika översvämningshändelserna (flöde, havsnivå och skyfall) som ger högst vattennivå. Den högsta resulterande planeringsnivån (vattennivå + säkerhetsmarginal) för respektive vattendrag och plats blir styrande.

Planering av ny bebyggelse i form av förtätning eller förändrad användning utgår från 200-årshändelsen med en säkerhetsmarginal. Samhällsviktiga funktioner har en mycket stor säkerhetsmarginal i form av planering efter BHF.

Det finns idag inga områden i Göteborg där det finns plats och kan planeras för ny sammanhållen bebyggelse längs med vattendrag där flödet i vattendraget (BHF eller 200års händelse) är styrande för planeringsnivåerna då det är havet som ger de högsta planeringsnivåerna. Därför anser vi att förtätning och nybyggnation kan utgå från 200-årsnivån med säkerhetsmarginaler. Exempelvis Mölndalsån, där all ny bebyggelse är förtätning.

Kunskapsunderlag för vattendrag, höga havsnivåer och skyfall finns som bilagor till översiktsplanen.

Göteborgs Stad ser behov av en stärkt samverkan med Mölndals kommun om översvämningsproblematik vid Mölndalsån.

Skyfall

Länsstyrelsen lyfter fram att kunskapsunderlaget bör visa hur planhandläggare i kommunen ska agera när utpekade skyfallsleder och skyfallsytor utgår i en detaljplan. Uppdateringar utifrån nytt kunskapsläge och vägledning för skyfallsberäkningar bör också framgå. Länsstyrelsen förespråkar, i enlighet med nationellt stöd, att en klimatfaktor på 1,4 ska användas för nya beräkningar.

Stadsmiljönämnden noterar att potentiella konflikter mellan olika anspråk inte är omhändertagna och ett tydliggörande kring vad olika kartlager visar och hur de ska tolkas och tillämpas.

Göteborgs Hamn (GHAB) anser inte att de föreslagna skyfallsytorna i Skandiahamnen och söder om Vikan är lämpliga för detta ändamål. Det behöver därför förslås nya skyfallsytor.

Kommunens kommentarer:

Göteborgs Stad har tagit fram ett kunskapsunderlag som redovisar skyfallsvolymer enligt klimatscenario RCP8,5 och klimatfaktor 1,4. Dessa kommer att användas i stadens skyfallskarteringar och refereras till i stadens riktlinjer om planeringsnivåer för översvämningsrisk från hav, vattendrag och skyfall. Handläggarstöd kommer att omfatta rekommendationer om skyfallsleder och skyfallsytor.

Granskningshandlingen har förtydligats avseende avvägning mellan olika markanspråk.

Framkomlighet och samhällsviktig anläggning

Länsstyrelsen anser inte att kommunens syn att 20 cm vatten kan accepteras på vägar utan att påverka framkomligheten är förenlig med nationell vägledning. För vissa detaljplaner, efter en platsspecifik bedömning, accepterar Länsstyrelsen att vatten kan bli stående med 20 cm under korta tider. Det finns dock flera aspekter som påverkar möjligheten så som vattenhastighet, bärighet och inte minst varaktighet. Länsstyrelsen har vid dialog med kommunen fått uppfattningen om att det främst är vid översvämning kopplat till havet och skyfall som 20 cm vatten generellt accepteras. Enligt tabeller och figurer i underlaget framgår dock att detta även gäller för vattendrag. Kommunen behöver förtydliga om meningen är att 20 cm vatten kan accepteras även under mer långvariga översvämningar orsakat av vattendrag, samt att det kan ställas högre krav på framkomlighet för samhällsviktig verksamhet. Kommunen behöver även beskriva underlaget till bedömningen om att 20 cm stående vatten generellt accepteras.

Göteborg Energi önskar ett förtydligande av definitionen av samhällsviktig anläggning. De undrar vilka av kriterierna som måste vara uppfyllda för att anläggningen ska bedömas som samhällsviktig.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har förtydligats avseende samhällsviktig verksamhet.

Göteborgs Stad arbetar vidare med hur framkomlighet kan säkras till samhällsviktiga verksamheter och anläggningar vid en översvämning. Detta är ett av de prioriterade arbetena i stadens klimatanpassningsplan. Fortsatt dialog krävs mellan olika aktörer inom Göteborg.

Bedömningen att 20 cm översvämningsdjup är acceptabelt baseras på samtal med främst räddningstjänst, men även polis och ambulans.

Vid tillfällen då planeringsnivåer för framkomlighet inte uppnås, görs riskanalyser med utgångspunkt i lokala förutsättningar samt vilka funktioner som planeras.

Behov av gröna ytor

Miljö- och klimatnämnden och naturskyddsföreningen anser att marken närmast älven inte bör bebyggas utan utformas som en park eller kantzon av växtlighet och vatten. Naturskyddsföreningen vill ha fler genomsläppliga gröna ytor, att det skapas våtmarksområden längs älvkanten, att antalet ekologiskt funktionella gröna ytor ökar i de centrala delarna av staden och att äldre träd skyddas.

Stadsfastighetsnämnden anser tvärtom att utbredningen av parker, nya blå eller gröna miljöer och skyfallsytor ska ta hänsyn till planerade kommunala behov.

Äldre samt vård- och omsorgsnämnden anser att översvämningsrisker i första hand bör hanteras genom naturbaserade lösningar.

Kommunens kommentarer:

För områden längs älven finns många olika anspråk och stor konkurrens om yta. Avvägningar om lämplig markanvändning längs älven kommer behöva göras i efterföljande planering.

Kulturmiljövärden

Länsstyrelsen anser att ändringen av översiktsplanen behöver kompletteras och förtydligas så att det framgår att hänsyn måste tas till kulturvärden vid direkta åtgärder på byggnader och anläggningar med kulturvärden, samt vid indirekt påverkan när större åtgärder vidtas inom eller i anslutning till ett kulturmiljösammanhang. Det är viktigt att i ett tidigt skede utreda vilka kulturmiljövärden, siktlinjer och topografi som är viktigt att ta hänsyn till vid en höjning av marken inom vissa områden. Antikvariskt sakkunnig bör delta i planering och genomförande av klimatanpassningsåtgärder.

Nämnden för funktionsstöd anser att högvattenskydd i innerstaden kan inverka negativt på kulturmiljön genom att begränsa utblickarna mot älven.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har förtydligats avseende att hänsyn ska tas till kulturvärden vid planering och utformning av översvämningsåtgärder. Både genom direkt och indirekt påverkan.

Påverkan på stadsbilden kommer att beaktas vid planering av högvattenskydd längs med älven. I många områden längs med älven kommer översvämningsåtgärderna integreras i tex höjdsättning av mark, kaj, gång och cykelbana eller grönstråk.

Granskningshandlingen har också förtydligats avseende kulturhistoriska värden i jordbrukslandskapet i enlighet med utredningen "Värdefulla kulturmiljöer i odlingslandskapet".

Ras, skred, erosion

Länsstyrelsen och Statens geotekniska institut (SGI) saknar beskrivningar av om de föreslagna fördjupningarna i geografiska inriktningar innebär förändrade förutsättningar för geotekniska säkerhetsfrågor (ras, skred, erosion). Om geotekniska säkerhetsfrågor behöver hanteras ska det framgå av ändringen av översiktsplan samt i så fall för vilka områden. SGI efterfrågar kartlager som visar var geotekniska säkerhetsfrågor behöver hanteras relaterat till översvämningar.

Kommunens kommentar:

Granskningshandlingen har kompletterats med att geotekniska säkerhetsfrågor behöver beaktas i fortsatt planarbete som berör områden med översvämningsrisk. Fördjupade utredningar utförs inom ramen för efterföljande planering.

Värme

Flera remissinstanser (bland annat socialnämnden nordost, Hisingen och sydväst samt nämnden för funktionsstöd) är positiva till att översiktsplanen hanterar frågan om ett varmare klimat och fler värmeböljor. Några instanser vill dock att översiktsplanen ytterligare förtydligas i detta avseende.

Exploateringsnämnden och Mölndals stad vill att översiktsplanen förtydligas avseende hur kommunen ska hantera ett varmare klimat och minska risken för urbana värmeöar. Socialnämnd sydväst önskar att beskrivningen av hur olika platser i staden kan upplevas olika vid värmeböljor kompletteras med lokala beskrivningar för att belysa socioekonomiska skillnader.

Äldre samt vård- och omsorgsnämnden noterar att värmeböljor innebär en allvarlig hälsorisk, samt att äldre och sköra personer är särskilt känsliga. De anser att risk för värmestress vid ett varmare klimat i första hand bör hanteras genom naturbaserade lösningar och att översiktsplanen bör förtydligas avseende att stadsplanering och stadsformer har stor betydelse i ett varmare klimat.

Förskolenämnden betonar vikten av gröna miljöer i anslutning till förskolor och att barn ska kunna röra sig självständigt på förskolans utemiljö. Det förutsätter miljöer där det är väl avvägt mellan sol och skugga, för att motverka så kallade hot spots.

Kommunens kommentarer:

Naturbaserade lösningar är mest effektiva för att hantera en varmare stad. Var behovet är som störst och vilka åtgärder som är lämpliga behöver utredas i kommande skeden inom respektive delområde. Granskningshandlingen har förtydligats avseende planeringsinriktningar för att hantera en varmare stad.

Genomförandefrågor

Exploateringsnämnden lyfter fram att klimatanpassning medför ökade kostnader för att skydda befintlig bebyggelse och vid förtätning och exploatering. Åtgärderna kan till viss del finansieras av exploateringsbidrag från externa byggintressenter samt av exploatering av kommunägd mark. Stora delar av kostnaderna kommer dock att behöva finansieras av skattebetalarna. För att göra investeringarna ekonomiskt hållbara behöver de matchas tidsmässigt med kommande exploateringar.

Exploateringsnämnden och idrotts- och föreningsnämnden anser att översiktsplanen behöver utvecklas avseende ansvarsfördelning mellan aktörer.

Wallenstam AB påtalar att det ofta är svårt för enskilda fastighetsägare i centrala Göteborg att skydda sina fastigheter. De är ofta byggda ända fram till fastighetsgräns med publika lokaler i bottenvåningarna. Staden behöver därför ta det övergripande ansvaret för att skyndsamt planera och genomföra de skydd som krävs för att säkra innerstaden med dess kulturhistoriskt värdefulla miljöer och samhällskritiska infrastruktur.

Kommunens kommentarer:

Utbyggnadsordning och utbyggnadstakt behöver samordnas med utbyggnad av större sammanhängande översvämningsåtgärder. Kommunen avser att kontinuerligt arbeta med en utbyggnadsplan för högvattenskydd för att ta hänsyn till planerad exploatering längs med älven och vattendrag.

Kommunen planerar för övergripande åtgärder men behöver samverka med andra aktörer för att genomföra dem. Det pågår även andra arbeten, bland annat inom Klimatanpassningsplanen, för att ta fram olika finansieringsmodeller för klimatanpassningsåtgärder för att olika aktörer ska kunna medfinansiera åtgärder. Det är idag fastighetsägaren som är ansvarig för sin egen fastighet att antingen stå risken eller att göra åtgärder.

Redaktionellt

Det har inkommit redaktionella synpunkter på tabeller och figurer över dimensionerande händelser.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har förtydligats och setts över redaktionellt.

MOBILITET OCH INFRASTRUKTUR

Målbild och strategi

Många remissinstanser är positiva till den målbild och strategi som föreslås för mobilitet och infrastruktur. Framförallt Länsstyrelsen, Trafikverket, göteborgsregionen, flera grannkommuner, kulturnämnden, socialnämnd nordost, idrotts- och föreningsnämnden, grundskolenämnden, äldre- samt vård och omsorgsnämnden, Business Region Göteborg (BRG), Swedavia och Göteborg Landvetter Airport. Flera framhåller att det är bra att kommunen samlar och konkretiserar styrande dokument i översiktsplanen.

Trafikverket konstaterar att en växande stad medför ett ökat resandebehov. De betonar att staden behöver växa på ett sätt som ger förutsättningar att resa hållbart. Det är positivt att Göteborgs Stad verkar för en effektiv användning av befintlig infrastruktur genom tillämpning av fyrstegsprincipen.

Göteborgsregionen (GR) konstaterar att föreslagna tillägg i mobilitet och infrastruktur går i linje med GR:s styrande dokument som Inriktning för transportinfrastrukturplaneringen i storstadsregionen. Öckerö kommun ser att planförslagets inriktningar för mobilitet och infrastruktur understödjer arbetet utifrån den gemensamma färdplanen som Göteborgs Stad och Öckerö kommun har avseende förbindelser mellan kommunerna bortom 2040. Öckerö kommun utvecklar gärna samverkan med Göteborgs Stad gällande mobility management. Mölndals stad konstaterar att planförslaget visar att det inte räcker att enbart ställa om till elektrificerad och fossilfri fordonsflotta för att nå målen om minskad klimatpåverkan.

Socialnämnd nordost konstaterar att strategierna om mobilitet möter de utmaningar som den växande staden står inför. Särskilt behöver barns möjligheter att röra sig till fots och med cykel förbättras.

Exploateringsnämnden ser det som positivt att den ekonomiska dimensionen fortsatt betonas i översiktsplanen, samt att stadens arbete med mobility management ska utvecklas. Åtgärder som riktar in sig på att minska eller ändra sättet att resa, samt att utnyttja befintlig infrastruktur är mer ekonomiskt fördelaktigt än att bygga nytt.

Exploateringsnämnden och stadsmiljönämnden lyfter fram behovet av handlingsplaner eller andra reglerande, styrande dokument i samband med att miljö- och klimatprogrammet, trafikstrategin, cykelprogrammet, trafiksäkerhetsplanen, parkeringspolicyn och kunskap från arbetet med godsplan har arbetats in i planförslaget. Även Länsstyrelsen och Trafikverket anser att kommunen bör ta fram en tydlig och konkret handlingsplan samt att våga testa olika åtgärder för att se vilka effekter de ger. Översiktsplanen är på en mer övergripande nivå än de tidigare styrande dokumenten. Styrningen behöver konkretiseras och brytas ner för att inte relevant innehåll ska försvinna när styrdokumenten upphör att gälla.

Stadsmiljöförvaltningen vill att det tydligare beskrivs varför biltrafiken ska minska och förmedla de positiva saker som kan uppnås i den täta och attraktiva staden såsom grönska, närhet till service och vistelsekvaliteter.

Exploateringsnämnden noterar att förlängning eller indexering av trängselskatten inte nämns bland exempel på styrmedel och åtgärder inom mobility management. Eftersom trängselskatt är en effektiv åtgärd för påverka vägtrafikarbetet bör man överväga att nämna det. Möjligheten att utnyttja byggskedet som ett sätt att varaktigt skapa förändringar i resmönster bör också lyftas fram. Exploateringsnämnden konstaterar att det finns en stark koppling mellan bilinnehav och bilanvändning, och att minskat bilinnehav leder till en effektivare markanvändning. De anser därför att den gällande översiktsplanens strategi om lösningar som minskar behovet att äga sin egen bil bör behållas.

Äldre- samt vård och omsorgsnämnden konstaterar att minskat bilresande, med hjälp av utökad kollektivtrafik och förbättringar för resande med gång och cykel, kan innebära en ökad trafiksäkerhet för äldre och personer med fysiska och kognitiva funktionsnedsättningar.

Naturskyddsföreningen i Göteborg är positiv till att ställningstagande om mobility management och minskat vägtrafikarbete förtydligas, samt att flera större trafikleder ska göras om till mer stadsmässiga gator. Samtidigt är de kritiska till att trafiken tillåts att öka i samband med vissa större exploateringar. Staden tar fortfarande inte tar de större, mer omfattande, stegen för att minska biltrafiken och dess påverkan. Det behövs mer ambitiösa åtgärder för att andra transportmedel ska få tillräcklig kapacitet på befintligt vägnät och bli konkurrensstarka alternativ. Den nuvarande färdmedelsfördelning går emot stadens vision att bli mer förtätad och sammanhållen eftersom mycket yta behövs för varje personbil. Hög ljudnivå och sämre luftkvalitet går också emot målet "robust stad". Föreningen föreslår att staden ska avveckla privatbiltrafiken i centrala Göteborg genom att bygga bort parkeringsytor för personbilar med undantag för rörelsehindrade, bilpooler och samhällsviktiga funktioner.

Trafikistan vill att det förtydligas att det är det motoriserade trafikarbetet som ska minska.

Kommunens kommentarer:

Stadsbyggnadsförvaltningen noterar synpunkter om att staden behöver växa på ett sätt som ger förutsättningar för hållbart resande där alla parter, särskilt staten, behöver stödja kommuners arbete med att nå uppsatta mål om hållbart resande. Stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och stadsmiljönämnden har gett respektive förvaltning i uppdrag, Program för hållbart resande, att samordnat införa åtgärder som bidrar till kommunens måluppfyllelse om hållbart resande. Fokus är åtgärder där Göteborgs Stad har rådighet.

Granskningshandlingen har utvecklats och förtydligats avseende gångtrafik samt barns möjligheter att röra sig till fots och med cykel.

Delar av innehållet i de styrande dokument som nämns i synpunkterna har arbetats in i granskningshandlingen utifrån en genomlysning av trafikstrategin och dialog med sakkunniga inom berörda sakområden. Översiktsplanen kan inte omhänderta all styrning, utan vissa delar behöver hanteras i andra dokument.

Utveckling av styrning och kunskapsunderlag inom hållbar mobilitet och stadsutveckling tar avstamp i Göteborgs Stads styrsystem och genomförs som en del av kontinuerlig verksamhetsutveckling inom förvaltningarna. Exempelvis SUMP (Sustainable urban mobility plan) samt förvaltningens arbete med Prioriterad utbyggnadsordning för Göteborg, som syftar till att prioritera mellan stadsutvecklingsprojekt och tydliggöra vad staden avser att arbeta vidare med framgent.

Granskningshandlingen har utvecklats något avseende effekter av minskad biltrafik, men bedöms i stort redan vara beskrivet i den gällande översiktsplanen. Granskningshandlingen har också utvecklats genom att tydliggöra att trängselskatt är ett av flera styrmedel. Handlingen beskriver även att byggskedet kan utnyttjas som ett sätt att varaktigt skapa förutsättningar i resmönster, samt tydliggöra kopplingen mellan bilinnehav och bilanvändning. Granskningshandlingen har även förtydligats avseende att det är motoriserat vägarbete som avses.

Stadsbyggnadsförvaltningen noterar synpunkt om att strategierna inom den tematiska delen för mobilitet och infrastruktur kan ge ökad trafiksäkerhet för äldre och personer med fysiska och kognitiva funktionsnedsättningar.

Vid en befolkningsökning bedömer stadsbyggnadsförvaltningen att behovet av resande kommer öka. Samtidigt kvarstår inriktningen om ett totalt sett minskat vägtrafikarbete. Åtgärder för ett ökat hållbart resande kopplat till exploatering av ny bebyggelse är därmed centralt. Ändringen av översiktsplanen utgår ifrån att en eventuell ökning av biltrafik i ett område balanseras av att biltrafiken behöver minska i andra områden eller stråk.

Vattenvägar och sjöfart

Cstrider anser att vattenvägarna är en underutnyttjad infrastrukturresurs. Moderna vattenburna mobilitetslösningar kan vara både miljömässigt och kostnadsmässig mer effektiva än en bro. Nya älvförbindelser kan förkorta resesträckor (och restid) och avlasta vägnätet. Nya låga broar behöver ta hänsyn till andra älvtrafikbehov för att inte skapa nya problem.

Skärgårdslinjen i Göteborg & Bohuslän AB förespråkar också vattenburen kollektivtrafik. De anser inte att översiktsplanen beaktar sjöfartens intressen tillräckligt. Särskilt inte turism- och passagerartrafik. Göteborg bör ta vara på sin unika maritima position och utveckla en strategi där sjöfarten är en integrerad del av stadens transport- och turismsektor. Skärgårdslinjen motsätter sig en stadsplanering där broar ses som den enda lösningen.

Kommunens kommentarer:

Färjetrafikens nytta och funktion över tid beskrivs i gällande översiktsplan. Granskningshandlingen har utvecklats avseende finmaskighet, samt robust och flexibel gång- och cykelinfrastruktur.

Trafikens miljöpåverkan

Miljö- och klimatnämnden bedömer att planförslaget ligger i linje med styrande dokument om att gå mot mer hållbara transportsätt. Planförslaget omhändertar målsättningarna från

trafikstrategin och cykelprogrammet på ett fullgott sätt. Det ligger också i linje med den nyligen antagna åtgärdsplanen för partiklar. Miljö- och klimatnämnden saknar dock en koppling till målet om att göteborgarna ska ha en hälsosam livsmiljö i stadens miljö- och klimatprogram. Fokus i översiktsplanen ligger på att utsläppen av koldioxid ska minska, i linje med klimatmålen. Miljöförvaltningen bedömer att även utsläpp av andra luftföroreningar och buller behöver minska, samt att utrymme för grönområden behöver tillgängliggöras.

Exploateringsnämnden ser det som positivt att miljö- och klimatprogrammets målsättningar om minskat vägtrafikarbete har arbetats in i översiktsplanen, tillsammans med en fördjupning om mobilitet och infrastruktur, eftersom transporter i staden utgör en stor andel av den negativa påverkan på miljö och klimat.

Svenska Handelskammaren anser att elektrifiering bör iakttas, integreras och främjas för en relevant planering och för att nå klimatmålen. Elektrifieringen innebär att de negativa effekterna av biltrafiken i form av utsläpp och buller utgår, samtidigt som trängselproblematiken kvarstår.

Trafikistan anser att det allra viktigaste sättet att minska trafikens utsläpp av växthusgaser i Göteborg är att gynna korta vardagsavstånd.

Kommunens kommentarer:

Tillgänglighet till grönområden, minskning av luftföroreningar och buller, elektrifieringens roll i planering och som del i att nå klimatmålen, samt vikten av att gynna korta vardagsavstånd beskrivs i gällande översiktsplan. Ytterligare tillägg bedöms inte nödvändigt.

Omvandla körfält på statliga leder

Både Länsstyrelsen och Trafikverket lyfter fram att det krävs ändrad lagstiftning för att omvandla körfält på de statliga lederna till förmån för gods. Förslaget behöver utredas och konsekvensbeskrivas.

Västra Götalandsregionen (VGR) och Göteborgs Hamn AB är positiva till Göteborgs ambition att verka för att omvandla körfält på de stora lederna till förmån för kollektivtrafik och gods, för att kunna öka dess användning i linje med stadens mål. VGR delar också bilden av behovet av styrmedel och påverkansåtgärder för effektivare användning av befintlig infrastruktur.

Mölndals kommun anser att det saknas en tydlig analys av om tilläggen i förlängningen påverkar den överenskommelse för Fässbergsdalen som städerna har ingått med Trafikverket och Västtrafik. Det är viktigt att utreda konsekvenserna för att inte skapa en högre belastning än vad överenskommelsen medger.

Kommunens kommentarer:

Stadsbyggnadsförvaltningen noterar synpunkter om att det krävs ändrad lagstiftning för att omvandla körfält på statliga leder. Kommunen är medveten om detta och ser behov av dialog med berörda parter.

Föreslagna ändringar av översiktsplanen ändrar inte den gällande översiktsplanens effekt eller inriktningar, utan förtydligar enbart antagandehandlingen. Det innebär att överenskommelse för Fässbergsdalen inte påverkas.

Godstransporter

Remissinstanserna har varierade synpunkter om hur godstransporter hanteras i ändringen av översiktsplanen.

Sjöfartsverket vill att även Vänersjöfarten nämns vid uppräknande av olika kategorier av godstransporter.

Kungsbacka och Mölndals kommuner ser positivt på regional och mellankommunal samverkan i frågor om godstrafikens framkomlighet.

Stadsmiljöförvaltningen vill prioritera ny dragning av järnväg till hamnen över Hisingen. De poängterar att järnvägen är viktig för industriutvecklingen och godsflöden mot Norge och en järnväg över Hisingen skulle även kunna försörja utökade verksamhetsområden längs Hisingsleden. Göteborgs Hamn AB (GHAB) anser tvärtom att det inte är rimligt att flytta Hamnbanan under överskådlig tid.

Kretslopp och vattennämnden påminner om att det behövs omlastningsstationer om tunga fordon begränsas i vissa områden. Omlastning behöver ske i nära anslutning till de områden som ska få servicen. Det är inte en lämplig lösning att lasta om avfall i halvcentrala lägen eller andra kommuner. Omlastningsterminaler behöver kunna hantera relativt stora volymer av flera olika avfallsslag. Slamsugningsfordon, som behövs för tömning av restaurangernas och storkökens fettavskiljare, behöver ha en viss storlek för att kunna utföra den tömning som behövs.

Kretslopp och vattennämnden anser inte att samordning av godstransport och avfallstransporter fungerar, utan avfallshantering behöver sin egen infrastruktur.

Göteborg Energi AB är positiva till hur godstransporter har beaktats. Energianläggningar kräver idag lastbilar för försörjning av bränsle och framkomligheten för transporterna behöver upprätthållas. De lyfter samtidigt fram att andra transportslag såsom tåg och båt behöver värnas för att möjliggöra mer hållbara transportlösningar.

GHAB har inga direkta synpunkter på föreslagna strategier för tillförlitlig framkomlighet för godstransporter. De anser dock att det saknas fullgoda alternativ för att leda om godstrafiken runt den centrala staden. Speciellt för godstrafik från norr och öster. Översiktsplanen saknar analyser av konsekvenserna av att leda om godstrafiken runt Göteborg och vilka åtgärder som behövs för att lyckas med detta. Översiktsplanen behöver kompletteras med denna konsekvensbeskrivning. De poängterar att utmaningarna att minska trafikmängderna på de övergripande centrala trafiklederna är större än att leda om godstrafiken till och från Göteborgs hamn.

Västsvenska Handelskammaren är positiva till utbyggnad av laddinfrastruktur för tunga fordon och ser att dessa behöver kombineras med sam- och omlastningsterminaler. Elektrifieringen av lastbilsflottan pågår, varför staden skyndsamt behöver integrera dessa funktioner såväl lokalt som genom regional samverkan. Även kretslopp och vattennämnden är positiva till att behovet av laddinfrastruktur för tunga fordon nämns.

LRF Göteborg poängterar att god framkomlighet på och vid vägarna är en förutsättning för ett modernt jordbruk, både en bra bärighet på vägarna och tillräcklig bredd för stora maskiner.

Föreningen Svensk Sjöfart noterar att godstransporterna till och genom Göteborg förväntas öka. De anser att Hisingsbron har medfört fördröjningar för sjöburna transporter och konflikter mellan olika trafikslag. Detta kommer att förvärras vid ytterligare fasta förbindelser i form av gång- och cykelbroar. De är oroade över sjösäkerheten om fler lågbroar byggs.

Strömma Turism & Sjöfart AB vill att staden ska se vattenburna transporter som ett sätt att avlasta vägnätet. Framtida godstransporter med fartyg bedöms öka markant när staden utvecklas.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har kompletterats med att Vänersjöfart är en typ av godstransport. Granskningshandlingen har även kompletterats med att regleringar behöver bedömas utifrån behovet av nödvändiga transporter och att vattenburna transporter är ett sätt att avlasta vägnätet. Redaktionella justeringar har gjorts för att tydliggöra beskrivning av samlastning och behov av prioriteringar i stadsmiljön.

Gällande översiktsplan beskriver kommunens syn på Hamnbanan. Inga justeringar föreslås därför avseende Hamnbanan. Översiktsplanen anger också kommunens viljeinriktning för det övergripande transportsystemet. Stadsbyggnadsförvaltningen har påbörjat fördjupade utredningar om hur godstrafiken kan ledas om från Göteborgs hamn.

Kollektivtrafik, gång- och cykel

Många remissinstanser, framförallt Trafikverket, VGR, grannkommuner såsom Ale kommun, Kungälvs kommun, Lerums kommun, idrotts- och föreningsnämnden och förskolenämnden är positiva till att ändringen av översiktsplanen fokuserar på kollektivtrafik och andra hållbara färdmedel. Det underlättar för invånare i regionen att välja ett kollektivt resande.

Trafikverket framhåller att det är viktigt att staden löser framkomlighet för kollektivtrafik i de centrala delarna av staden. En kapacitetsstark kollektivtrafik samt styrmedel och administrativa åtgärder (t.ex. trängselskatt) samt en genomarbetad bebyggelseplanering är en förutsättning för att konkurrera med bilen och för att uppnå ett minskat vägtrafikarbete.

VGR önskar att översiktsplanen hade pekat ut mark för systemkritiska depåer för att försörja kollektivtrafiken.

Lerums kommun betonar vikten av Västra stambanans betydelse för resande och tillväxt samt för att länka samman arbetsmarknadsregioner. En utbyggnad av Västra stambanan kan bidra till ökad sysselsättning och minskad bilanvändning vid resor till och från Göteborg.

Partille kommun vill säkerställa god mobilitet och tillgänglighet till och från Partille, särskilt i samband med utbyggnaden av angränsande stadsdelar. Utbyggnaden av Örgryte- Härlanda längs Partille kommuns gräns sker i hög takt och påverkar trafiksystemet i Partille, särskilt genom Sävedalen. Det är nödvändigt att hantera trafikflöden och kollektivtrafiklösningar för att minska belastningen på det befintliga vägnätet och säkerställa smidiga transportmöjligheter för invånare och näringsliv.

Härryda och Kungsbacka kommuner välkomnar också utbyggnad av kollektivtrafik, men framhåller samtidigt att det också är viktigt att arbeta för framkomlighet för olika transportsätt, även för bilen. Flera av Kungsbackas invånare är beroende av bilen för sina arbetsresor in till Göteborg. Det behövs ett attraktivt och effektivt kollektivtrafiksystem även utanför stadstrafikområdet. Till exempel genom smidiga resor och enkla byten för pendlande kollektivtrafikresenärer. Men det behöver också finnas en öppenhet för väginfrastrukturåtgärder som förbättrar för hårt belastade delar av vägsystemet.

Härryda kommun saknar ett utpekat pendelcykelstråk ut mot Delsjömotet och vidare mot Härryda kommun i översiktsplanen. Det krävs ett större helhetsgrepp över sträckan utmed väg 40 för att möjliggöra en snabb och effektiv cykelinfrastruktur mellan kommunerna.

Kungsbacka kommun ser positivt på en gemensam hållning när det gäller behovet av ökad kapacitet längs väg 158. De ställer sig däremot frågande till att Göteborgs Stad planerar för en järnväg i Kungsbacka utan att ha rådgjort detta med Kungsbacka kommun. I Kungsbacka kommuns översiktsplan finns endast ett reservat för kollektivtrafik och i nuläget planerar Kungsbacka inte för någon järnväg.

Exploateringsnämnden anser att trafikstrategins effektmål om max 30 minuters restid med kollektivtrafik mellan tyngdpunkter eller målpunkter bör inarbetas i översiktsplanen, då det är viktigt för att uppnå den ökade kollektivtrafikandelen som eftersträvas.

Socialnämnd centrum ser positivt på att ändringarna ger en samlad bild av en utveckling mot fler resor med gång-, cykel- och kollektivtrafik. Det är färdsätt som är ekonomiskt tillgängliga för många och som därför bidrar till jämlik och jämställd stadsutveckling. Socialnämnd nordost betonar att barns möjligheter att röra sig till fots och med cykel behöver förbättras. Socialnämnd sydost och centrum anser att barns förutsättningar behöver synliggöras i översiktsplanen, som en del i arbetet med en barnvänlig stad.

Socialnämnd sydost är positiva till att det lokala cykelvägnätet bör inventeras med fokus på barns möjligheter att cykla säkert och tryggt till skola och andra målpunkter. Stadsmiljöförvaltningen noterar att en sådan inventering är ett stort arbete och ifrågasätter om det ska ingå i översiktsplanen.

Socialnämnd sydost anser att planförslaget bör kompletteras med att ytterstaden och ytterområden behöver bidra till det hållbara resandet i det längre tidsperspektivet. Resandet från ytterområden behöver förändras och utvecklas för att bidra till det hållbara resandet i sin helhet.

Stadsmiljönämnden önskar att målet om att skapa en attraktiv cykelstad för alla förtydligas. Många olika cyklister ska kunna färdas tryggt och säkert, och cykling ska vara ett attraktiv alternativ till bil. Det är viktigt att möjliggöra en hållbar mobilitet för hela staden. Stadsmiljöförvaltningen vill prioritera utbyggnad av spårväg, busstrafik och cykelinfrastruktur, samt att cykelsatsningar särskilt riktas till socioekonomiskt svaga områden. De vill att kollektivtrafikförbindelserna förbättras till områden med långa pendlingsavstånd och att kollektivtrafikens kapacitet byggs ut i takt med befolkningsökningen. Satsa på fler busskörfält och snabba expresslinjer för att förbättra och effektivisera framkomligheten samt planera för kollektivtrafik och god cykelinfrastruktur i nybyggnadsområden från början. Stadsmiljöförvaltningen önskar också att det tydligare lyfts fram att en framgångsfaktor för att minska den motoriserade trafiken är att utforma staden för korta avstånd. Hänvisa till principer som Kör Nära, Kör In, Kör Buss, Kör Runt.

Nämnden för funktionsstöd bedömer att ändringar om mobilitet och infrastruktur har viss positiv påverkan på barnperspektivet genom tydligare skrivningar avseende trygghet och trafiksäkerhet samt ökad tydlighet på kapacitetsstarka transportslag. Detta medför även positiva sociala aspekter för alla människor.

Förskolenämnden poängterar att förskoleplatser behöver planeras nära nya bostäder för att minska bilanvändningen i staden. Grundskolenämnden konstaterar att bättre kollektivtrafik och gång- och cykelstråk kan minska miljöpåverkan och göra staden mer hållbar, vilket kan förbättra tillgänglighet och skolvägar.

Äldre samt vård- och omsorgsnämnden ser det som positivt att cykelvägnätet delas in i tre klasser. De vill samtidigt att det nämns att äldre och personer med funktionsnedsättningar har behov av en störningsfri och trygg cykelmiljö utan cyklar i hög hastighet, samt att gångstråk behöver ges mer plats. Det är viktigt att minimera barriäreffekter och trafiksäkerhetsrisker som spårvagnstrafiken kan innebära i tät stad. Det behöver också tydliggöras att gatuparkering behöver fylla behov för äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen. Även Neuro Göteborg lyfter att personer med funktionsnedsättning behöver parkeringsplatser i nära anslutning till målpunkter i centrala staden.

Västsvenska Handelskammaren anser att omställningen till kollektivt resande förutsätter att kollektivtrafikens strukturer byggs upp och är ett attraktivt alternativ för invånarna innan infrastrukturen för biltrafik inskränks. Näringslivet påverkas negativt om resandet försvåras för dem som inte kan använda cykel eller kollektivtrafik på ett tillfredsställande sätt. Bilen kommer vara ett viktigt färdmedel även i framtiden.

Västsvenska Handelskammaren noterar att många nya arbetsplatser (kontor) föreslås i centrala Göteborg. Mobilitet och infrastruktur behöver därför ökad kapacitet för att möta ett ökat resande. Naturskyddsföreningen i Göteborg anser tvärtom att kollektivtrafikens och cykeltrafikens framkomlighet kan öka på befintlig infrastruktur genom att drastiskt minska biltrafiken.

Swedavia och Göteborg Landvetter Airport konstaterar att ett ökat kollektivtrafikresande, såväl lokalt som regionalt, är avgörande för ett smidigt och effektivt nyttjande av trafikinfrastrukturen. Swedavia välkomnar såväl väggående som spårbunden kollektivtrafik som ansluter till flygplatsen. En framtida intermodal resehub vid flygplatsen gör att resten av världen

kan nås med bara ett byte. Swedavia betonar att det är viktigt att Göteborgs Stad verkar för framkomlighet för busstrafik från väg 40 till Nils Ericson-terminalen. Det är också viktigt att skapa attraktiva platser vid Västlänkens stationer. Stationerna blir viktiga kopplingar till Landvetters flygplats när ny järnväg mellan Göteborg och Borås via Landvetters flygplats börjar trafikeras.

Trafikistan anser att pendlingscykelbanor och övrigt fokus på cykel bör lyftas fram mer.

Några privatpersoner har synpunkter om kollektivtrafik. En vill att staden utvecklas i en storstadsmässig inriktning, med mer hög bebyggelse och förbättrad, snabbare och planskild kollektivtrafik. En annan vill att cykeln tydligare ska prioriteras i översiktsplanen så att den blir bekväm och säker. En tredje anser att resenärer med funktionsnedsättning inte ska behöva överflyttas från personbil till resor till fots, med cykel och kollektivtrafik.

Kommunens kommentarer:

Synpunkter om att Göteborg behöver kapacitetsstark kollektivtrafik, styrmedel och administrativa åtgärder, förbättrade förutsättningar för fotgängare och cyklister samt genomarbetad bebyggelseplanering för att uppnå ett ökat hållbart resande ligger i linje med inriktningar i Göteborgs gällande översiktsplan samt förslaget till ändring av översiktsplanen. Översiktsplanen rymmer avvägningar mellan olika trafikslags framkomlighet i täta stadsmiljöer i centrala delar av staden i relation till andra funktioner och kvaliteter. Det kvarstår fortsatta avvägningar och prioriteringar i efterföljande planering för att säkerställa bland annat kollektivtrafikens framkomlighet. Fortsatt planering förutsätts ta stöd i översiktsplanens övergripande principer. Granskningshandlingen har utvecklats med beskrivningar av hela resan-perspektivet där framkomlighet i olika stråk och platser är centrala frågor.

Göteborg har högt ställda mål för en omfördelning av resor till mer hållbara trafikslag. För att nå målen behöver trafiksystemets utveckling hanteras på flera nivåer samtidigt och alla åtgärder behöver sträva i samma riktning. Kollektivtrafiksystemet lokalt, delregionalt och regionalt samt cykelvägnätet behöver utvecklas och byggas ut för att öka resandet med kollektivtrafik både till, från och inom befintliga områden och nybyggnation. Den gällande översiktsplanens utvecklingsinriktning stödjer behovet av minskat bilresande, samtidigt som den säkerställer det behov av bilresor som behövs av tillgänglighetsskäl. Gällande översiktsplan beskriver behovet av pendelcykelnät mot Delsjömotet.

Stråket utmed väg 158 är i behov av kapacitetsstark kollektivtrafik för att möta dagens behov av resor och för att stödja bebyggelseutveckling i stråket. Åtgärder för förbättrad busstrafik på väg 158 planeras. Järnvägsreservatet i den gällande översiktsplanen och förslaget till ändring av översiktsplanen syftar till att inte omöjliggöra en framtida järnväg. Göteborgs Stad förutsätter att utredningsområdet för trafik på sikt avser kapacitetsstark spårbunden kollektivtrafik, om den kraftiga befolkningsökning som Kungsbacka planerar för realiseras till 2050. Ytterligare utredningar behövs för att studera möjligheten att ansluta till befintliga och planerade järnvägssystem.

Kollektivtrafikens restid är viktig för att uppnå ett minskat vägtrafikarbete och mål om färdmedelfördelning. Översiktsplanen fokuserar på mål om färdmedelsfördelning och strategier. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att restidsmål inte är lämpligt att inkludera i översiktsplanen utan omhändertas istället i förvaltningens pågående arbete med att utveckla styrning och kunskapsunderlag inom hållbart resande. Förvaltningen bedömer också att lokalisering av kollektivtrafikdepåer är på en för detaljerad nivå för översiktsplanens markanvändningskarta. Däremot har granskningshandlingen utvecklas avseende vikten av att

beakta behovet av depåer samt vilka funktioner och kvaliteter som är viktiga i planeringen av depåer.

Granskningshandlingen har utvecklats avseende barns möjligheter att röra sig till fots och med cykel, samt resa med kollektivtrafik. Behov av inventering av gång- och cykelnätet utgår från gällande översiktsplan. Granskningshandlingen har också utvecklats avseende beskrivningar av trafikslaget cykel för att bättre omhänderta styrning enligt kommunens cykelprogram som utgick att gälla som styrande dokument vid årsskiftet 2025/2026.

Gällande översiktsplan anger inriktning för parkering på ett övergripande plan. Mer detaljerade frågor om olika användargruppers behov av parkering hanteras i det pågående arbetet med att uppdatera parkeringspolicyn.

Redaktionellt

Stadsmiljönämnden har flera synpunkter av redaktionell karaktär, där de önskar tydligare och mer utförliga beskrivningar, skarpare skrivningar, konsekvent användning av olika begrepp och tydligare diagram om trafikutveckling.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har justerats redaktionellt.

ÖVRIGA ÄNDRINGAR

Ändrade reservat och utredningsområden för kommunikation

Järnväg, spår längs väg 158

Socialnämnd sydväst ser behov av sociala konsekvensanalyser av de alternativa järnvägssträckningarna med stationslägen. Det behövs åtgärder för att minska barriärerna av en ny järnväg. Nämnden påtalar också att det inte räcker att människor korsar varandras stråk för att skapa en sammanhållen stad.

Västsvenska handelskammaren förordar järnvägskorridor mitt längs väg 158, och vill att staden förvissar sig om att det är möjligt att genomföra denna korridor. Även Blå tomten och Stena Fastigheter anser att korridor mitt bör ligga kvar. De ser stora risker i den östra sträckningen, såväl för deras egen verksamhet som för kommunens planerade utveckling i Högsbo och längs Dag Hammarskjölds boulevard. De påpekar även risker för att ingrepp i en osäker berggrund kan innebära att projektet blir för dyrt och behöver avbrytas. Det behövs vidare studier som utreder möjligheten att gräva ner järnvägen innan områdena längs nuvarande Dag Hammarskjöldsleden exploateras.

Kungsbacka kommun ser positivt på en gemensam hållning när det gäller behovet av ökad kapacitet längs väg 158. De ställer sig däremot frågande till att Göteborgs Stad planerar för en järnväg i Kungsbacka utan att ha rådgjort detta med Kungsbacka kommun. I Kungsbacka kommuns översiktsplan finns endast ett reservat för kollektivtrafik och i nuläget planerar Kungsbacka inte för någon järnväg.

Kommunens kommentarer:

Stadsbyggnadsförvaltningen står fast vid att järnvägskorridor mitt längs väg 158 bör utgå ur översiktsplanen. En järnväg i korridor mitt är i praktiken endast möjlig om det sker innan eller i samband med omvandlingen av Högsbo industriområde och omgestaltningen av Dag Hammarskjöldsleden till boulevard. Denna omvandling bör påbörjas innan järnvägen skulle kunna byggas vilket innebär att reservatet för korridor mitt inte är genomförbar.

Förbindelse till Öckerö

Flera privatpersoner är positiva till att stryka det norra alternativet till framtida förbindelse till Öckerö.

Kommunens kommentarer:

Noteras.

Bangårdsförbindelsen och Övre Husargatan/Sprängkullsgatan

Trafikverket påpekar att det krävs fortsatta diskussioner om ny avgränsning av utredningsområdet för Bangårdsförbindelsen.

Socialnämnd centrum är positiv till att översiktsplanen uppdateras utifrån nya kunskapsunderlag och ställningstaganden, exempelvis kring Sprängkullsgatan och Bangårdsförbindelsen.

Kommunens kommentarer:

Noteras.

Norra och södra älvstråken

Inga synpunkter utöver frågor som rör Södra älvstranden. Se kapitel Södra älvstranden.

Områden för begravning

Göteborgs begravningssamfällighet är positiva till att ny mark för begravningsändamål läggs in i översiktsplanen, då det är stort behov av ny gravmark i Göteborg. Kommunen bör även ta hänsyn till behovet av beredskapsmark i händelse av kris eller krig. Göteborg har i dagsläget ingen beredskapsmark för begravningsändamål. De anser att det behövs cirka 25 hektar. Exploateringsnämnden ser behov av att fortsätta samverka med Göteborgs begravningssamfällighet för att identifiera och säkerställa ytor för begravning vid kris och krig.

Skogome

Exploateringsnämnden nämner att föreslagna ytor för begravning intill Fridhems kyrkogård vid Skogome tidigare har varit intressanta för att utveckla bostäder på längre sikt, men då behovet av begravningsytor är stort avser kommunen i stället att initiera ny detaljplan för begravningsändamål i samverkan med Göteborgs begravningssamfällighet. Begravningssamfälligheten noterar att översiktsplanens avgränsning av framtida begravningsplats är felaktig vid fastighetsgränsen i norr och behöver justeras i enlighet med deras ansökan om planbesked.

Vattenfall Eldistribution AB upplyser om att de har regionnätsledningar inom området vid Skogome.

Norr om Gerrebacka

Göteborgs begravningssamfällighet ser att området norr om Gerrebacka har stora kvaliteter och skulle kunna bli en attraktiv framtida begravningsplats som säkrar göteborgarnas behov av gravplatser på lång sikt. Området förutsätter en tillräckligt dimensionerad väganslutning.

Miljö- och klimatnämnden noterar att området norr om Gerrebacka rymmer naturvärden i form av sumpskog och våtmark. Platsen är utsedd för att anlägga nya dammar, som en kompensationsåtgärd för exploatering vid Rya avloppsreningsverk.

Kulturnämnden upplyser om att området norr om Gerrebacka rymmer fornlämningar i form av grav- och boplatser, som skyddas enligt kulturmiljölagen och kräver tillstånd för eventuella ingrepp. Övriga ytor bör utredas arkeologiskt för att identifiera eventuella okända fornlämningar. Övriga föreslagna områden för begravning rymmer inga kända fornlämningar

och har inte varit föremål för arkeologisk utredning. Inför ianspråktagande av marken för begravning bör ytorna utredas arkeologiskt för att identifiera eventuella okända fornlämningar.

Rösered

Göteborgs begravningssamfällighet noterar att det föreslagna området i Rösered är kraftigt kuperat, vilket innebär att det kan bli kostsamt och komplicerat att få till en fungerande begravningsplats. Det är dock i dagsläget det enda markområdet för utökning av begravningsmarken i nordöstra Göteborg.

Socialnämnd nordost noterar att förslaget om begravningsmark innebär en målkonflikt med stadsnära odling genom att de två odlingsområdena för Albanus och Rösereds odlarföreningar tas i anspråk för begravningsmark.

Övriga begravningsområden enligt översiktsplanen

Göteborg begravningssamfällighet vill att översiktsplanen uppdateras avseende vad som redan är utbyggt och vad som ligger som framtida begravningsmark för samtliga begravningsområden. De informerar om vilka kyrkogårdar som har byggts ut respektive planeras att byggas ut i närtid.

Göteborgs begravningssamfällighet bedömer att kommunen kan behöva förtydliga att begravningsmark är ett viktigt samhällsintresse för att, vid behov, kunna ta jordbruksmark i anspråk. Det gäller till exempel begravningsplatserna i Billdal, Angered och Bergum. För södra Göteborg är den obebyggda mark som Göteborgs begravningssamfällighet äger i Billdal, enda möjligheten att anlägga ny gravmark. Marken är inte utredd och har många begränsande faktorer som strandskydd, skyfallsytor med mera. De betonar därför att det inte är möjligt att avstå någon mark för andra ändamål än begravning.

Begravningssamfälligheten upplyser om att den västra delen av Kvibergs kyrkogård inte är möjlig att använda som begravningsplats på grund av topografi och jorddjup. Det är därför möjligt att använda marken för annat ändamål.

Området som är planerat för framtida begravningsplats vid Gunnareds kyrkogård anges även som framtida blandad stadsbebyggelse. Göteborgs begravningssamfällighet planerar att utvidga Gunnareds kyrkogård i närtid varför markanvändningskartan behöver justeras för att säkerställa att hela det kvarvarande området kan bli begravningsmark.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har justerats så att markanvändningskartans ytor för begravningsmark överensstämmer med begravningssamfällighetens synpunkter. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att övriga synpunkter kan hanteras i efterföljande planering.

Strategier för Parker, natur och vatten

Miljö- och klimatnämnden, exploateringsnämnden och stadsmiljönämnden anser att fler delar av grönplanen behöver arbetas in i översiktsplanen för att säkerställa att viktiga ställningstaganden i grönplanen inte går förlorade. Strategier som är för detaljerade för att ha med i översiktsplanen (exempelvis hantering av invasiva främmande arter) behöver tas omhand på annat sätt.

Miljö- och klimatnämnden och exploateringsnämnden anser att grönplanens minnesregel om ”3-30-300” bör ingå i översiktsplanen. Båda nämnderna anser också att det bör införas en inriktning om hur områden med naturvärden ska hanteras inom den fysiska planeringen. Miljö- och klimatnämnden preciserar att områden med naturvärdesklass 1 och 2 alltid bör undantas förändrad markanvändning. Inom klass 3 och 4 ska möjlighet ges att göra avvägningar i de enskilda fallen.

Miljö- och klimatnämnden anser att översiktsplanen bör värna och förstärka den ekologiska och gröna infrastrukturen ytterligare inom hela staden, inklusive ytterområdena. Den tematiska inriktningen för parker, natur och vatten i gällande översiktsplan behöver kompletteras när grönplanen införlivas i översiktsplanen. Skiktet ekologiskt särskilt känsliga områden i markanvändningskartan behöver kompletteras och uppdateras så att vattendrag, småvatten, kantzoner och marina miljöer redovisas. Även naturskyddade områden, områden av riksintressen och naturområden i behov av restaurering bör redovisas. Skadelindringshierarkin bör också befästas i översiktsplanen.

Exploateringsnämnden anser att mått för lämplig täthet och vilka funktioner som behöver finnas i en stad skulle kunna lyftas in i översiktsplanen. Samtidigt betonar exploateringsnämnden att ökad detaljeringsgrad riskerar att skapa inlåsningseffekter för framtida stadsutveckling och vill att det ska gå att göra bedömningar i de enskilda fallen. De befarar att det blir svårt att utveckla stadens markreserv vilket, i kombination med en åtstramning vad gäller jordbruksmark, får ekonomiska konsekvenser för staden. Att uppnå en exploateringsekonomi i balans över lång tid kommer kräva större projekt med ett starkt ekonomiskt överskott. Detta är svårt att uppnå genom kompletteringar och förändring av den redan byggda staden.

Stadsmiljönämnden önskar att det förtydligas inom vilka geografiska områden som översiktsplanen redovisar framtida bostadsnära parker. De önskar också att kommande ändringar av översiktsplanen omfattar mål om 30% krontäckning och att ”Värdefulla natur- och friluftsområden” ses över i relation till grönplanens “Större natur- och rekreationsområden”. De önskar också förtydligande om vad som räknas som tillgång till park/friyta. Framtida stadsparker och stadsdelsparker bör omvandlas från punkter till ytor.

Nämnden för funktionsstöd konstaterar att det är svårt att tillgodose behovet av bostadsparker.

Socialnämnd centrum är positiva till att riktlinjerna för lekplatser nu arbetas in i översiktsplanen.

Naturskyddsföreningen i Göteborg anser att ändringen av översiktsplanen är otillräcklig avseende att bevara befintliga naturvärden och skydda biologisk mångfald. Översiktsplanen borde skydda befintliga naturvärden, särskilt när dessa hotas av bostadsutveckling och industri. Stadens ytor bör effektiviseras genom förtätning och exploatering på redan hårdgjord yta. De poängterar att ytor för personbilar idag tar upp mycket plats i stadsrummet. Översiktsplanen bör prioritera att bevara äldre träd då de ger många viktiga ekosystemtjänster och bidrar till den biologiska mångfalden. Naturskyddsföreningen ger exempel på ytor som är viktiga för att bevara naturvärden; vattenkanter, äldre, orörda skogar, hav (skydd från fiske), naturreservat och områden som innehåller hotade arter.

Naturskyddsföreningen anser att industriområden har hög potential att bidra till lokal biologiska mångfalden. Översiktsplanen bör därför innehålla krav på att utveckla biologisk mångfald på industrimark och ruderatmark.

Kommunens kommentarer:

De förslag som lyfts från bland annat miljö- och klimatnämnden på hur översiktsplanens styrning kring grönstrukturfrågor kan utvecklas bedöms vara intressanta. Det kan vara aktuellt att inkludera detta i översiktsplanen på sikt. I nuläget bedöms det dock behövas mer underlag och avvägning i relation till andra anspråk och intressen. I pågående ändring av översiktsplanen har fokus varit på att lyfta in sådan styrning som redan finns i andra dokument snarare än att komplettera med nytt.

I översiktsplanens planeringsstrategi 2024-2027 framgår behovet av ett ökat fokus på strategiskt arbete kopplat till parker, natur och vatten under planeringsstrategins tidshorisont.

Detta arbete bedrivs bland annat inom ramen för strategiarbetet Grön och robust. Ambitionen är att öka kunskap och underlag för att kunna uppdatera översiktsplanens strategier.

Bostadsnära parker redovisas i den mån det finns underlag för att peka ut markanvändning på den detaljerade nivån. I nuläget finns det i innerstaden samt i Högsbo-Frölunda.

Redaktionellt

Länsstyrelsen noterar att övriga ändringar inte framgår av markanvändningskartan. Det hade varit tydligare om till exempel ny begravningsmark framgick av den samlade redovisningen av ändringar av mark- och vatten.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har reviderats så att övriga ändringar framgår på den samlade kartan över ändringar av översiktsplanen.

RIKSINTRESSEN

Generellt

För synpunkter som rör riksintresseanspråk inom Södra älvstranden, se kapitel Södra älvstranden. Berör riksintresse för kommunikationer, väg (E45, Oscarsleden), sjöfart (farled i Göta älv och innerhamn), yrkesfiske (Göteborgs fiskehamn) och kulturmiljö (flera delområden).

För synpunkter som rör riksintresseanspråk med anledning av vindkraft, se kapitel Energi. Det handlar framförallt om riksintresse för totalförsvaret, Natura 2000, yrkesfiske, kommunikationer, kulturmiljö och friluftsliv.

Exploateringsnämnden delar planförslagets bedömning om riksintressen, då det ger förutsättningar för en mer ändamålsenlig användning av den kommunala marken.

Riksintresse totalförsvaret

Svenska kraftnät (SvK) och Göteborg Energi påpekar att det nyligen beslutade riksintresset för transmissionsnätet behöver behandlas i planen.

Göteborgsregionen (GR) och Västsvenska Handelskammaren är positiva till förslaget med yttre skyddsportar i Göta älv som ett nytt riksintresse. Handelskammaren ser att skyddet av Göteborgs fysiska och samhälleliga struktur är av nationellt intresse samt största vikt för Sveriges totalförsvarsförmåga. GR tar upp behovet av älvkantskydd och yttre portar i sitt inspel till regional respektive nationell transportinfrastruktur.

Kommunens kommentarer:

Granskningshandlingen har kompletterats med kartlager som visar de stråk för transmissionsnät för el som är av riksintresse för totalförsvaret. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att inga andra justeringar behöver göras i översiktsplanen för att tillgodose detta anspråk.

Göteborgs stad anser att de yttre skyddsportarna ska vara av nationellt intresse och kommer att följa det förslag om att kustskydd bör vara av nationellt intresse enligt den statliga offentliga utredningen Bättre förutsättningar för klimatanpassning. SOU 2025:51. Göteborgs stad ser behov av samverkan med flera olika aktörer avseende arbete med de yttre skyddsportarna.

Riksintresse industriell produktion

Göteborgs Hamn (GHAB) delar kommunens syn att riksintresset för industriell produktion bör avgränsas till det område som omfattar riksintressets funktioner.

Kommunens kommentarer:

Noteras.

HÅLLBARHETSBEDÖMNING

Flera remissinstanser anser att hållbarhetsbedömningen och beskrivningen av ändringarnas konsekvenser bör kompletteras med fler aspekter och att vissa bedömningar bör revideras. Framförallt miljö- och klimatnämnden, stadsmiljönämnden och idrotts- och föreningsnämnden.

Miljö- och klimatnämnden bedömer att ändringarna av översiktsplanen ger fler konsekvenser, både positiva och negativa, för stadens miljömål än vad som framgår av avsnittet om konsekvenser. Stycket behöver därför kompletteras.

Miljö- och klimatnämnden bedömer att översiktsplanen inte i tillräcklig grad bidrar till miljömålet Göteborg har en hög biologisk mångfald. Naturvårdande insatser görs inom staden, men inte i tillräckligt hög grad. Nämnden poängterar att en av översiktsplanens viktiga funktioner är att hantera konflikter mellan konkurrerande markintressen som berör naturmiljövärden. Avsnittet om miljökonsekvenser bör kompletteras med de satsningar på temat grön infrastruktur som görs inom ramen för miljö- och klimatprogrammets strategi att planera för en grön och robust stad och behov av fortsatt strategiskt arbete för att genomföra inriktningar och strategier om parker, natur och vatten i enlighet med planeringsstrategin.

Miljö- och klimatnämnden bedömer att kopplingen till de nationella miljömålen "Ett rikt odlingslandskap" samt "Ett rikt växt- och djurliv" bör nämnas. En betydande andel av arter på den nationella rödlistan är kopplade till odlingslandskapet, vilket innebär att jordbruksmarken har stor betydelse för att bevara arter och biologisk mångfald.

Miljö- och klimatnämnden upplyser om att luftkvalitetsdirektivet har reviderats, och att miljökvalitetsnormerna för luftföroreningar kommer att skärpas. Större områden än idag riskerar därför att överskrida normvärdena som ska klaras senast år 2030. Stadsplaneringen behöver ta hänsyn till detta och frågan bör omnämnas i hållbarhetsbedömningen.

Stadsmiljönämnden anser att skrivningen om att människors möjlighet till rörelse, avkoppling och möten förbättras är bedräglig. Det föreslås endast en bostadsnära park inom Mölndalsåns dalgång. Stora delar av området saknar fortfarande bostadsnära park inom ÖP:s riktvärde 300 meter gångavstånd och en stadsdelspark inom 1000 meter. Det blågröna stråket har förutsättningar att bidra till sammanhängande promenad längs Mölndalsån fram till Liseberg, men möjligheterna att skapa plats för vistelse längs stråket är begränsade på grund av befintlig och planerad markanvändning. Hållbarhetsbedömningen är därmed inte korrekt beskriven.

Stadsmiljönämnden anser vidare att avsnittet om ekonomiska konsekvenser bör kompletteras med konsekvenser för gods- och yrkestrafik, samt effektiv förvaltning och planering.

Idrotts- och föreningsnämnden anser inte utvecklingen av Sandås ger ett fungerande vardagsliv och social hållbarhet, då det saknas miljöer för fysisk aktivitet och idrott.

Exploateringsnämnden har synpunkter av redaktionell karaktär och önskar att havsbaserad vindkraft nämns i hållbarhetsbedömningens avsnitt om miljökonsekvenser.

Kommunens kommentarer

Miljö- och klimatnämndens synpunkter kring biologisk mångfald, miljö-och klimatprogrammet och nationella miljömål berör gällande översiktsplan än föreslagna ändringar och tilllägg. De hanteras därför inte här.

Hållbarhetsbedömningen och beskrivningen av konsekvenser har justerats och förtydligats

avseende miljökvalitetsnormer, luftkvalitetsdirektiv och om Mölndalsåns dalgång. Ett mindre tillägg kring ekonomiska konsekvenser för gods- och yrkestrafik har även lagts till.

Hållbarhetsbedömningen har också reviderads avseende havsbaserad vindkraft, då det har utgått ur förslaget.

DIALOGSAMMAN-STÄLLNING SÖDRA ÄLVSTRANDEN

DIALOGSAMMANSTÄLLNING SÖDRA ÄLVSTRANDEN

Inledning

Delaktighet i planering och utformning av vår gemensamma livsmiljö har stor betydelse för boende och verksamma i staden. Det kan både leda till ett ökat personligt välbefinnande och till en ökad tillit till samhället. Kommunen i sin tur får fördjupad förståelse kring användningen och upplevelser av staden som kan bidra till att planera en bättre stad för alla.

Förslag till ändring av översiktsplan för Göteborg har varit på samråd under våren 2025, mellan 8 januari och 25 mars. Under samrådet lades särskilt fokus på olika samrådsaktiviteter gällande Södra älvstranden, delen Klippan till Järnvågen. Syftet var att nå berörda inom geografin och att fånga olika målgruppers perspektiv på den långsiktiga stadsplaneringen i området. Denna dialogsammanställning är en dokumentation av de möten och aktiviteter som genomförts gällande området Södra älvstranden under tiden som förslag till ändringar av Göteborgs översiktsplan var ute på samråd. Sammanställningen redovisar de synpunkter som framkommit och som berör Södra älvstranden. Den utgör en fördjupad redogörelse om delen Södra älvstranden och ska fungera som ett komplement till samrådsredogörelsen.

Under samrådet fanns möjlighet att träffa representanter från Göteborgs Stad - stadsbyggnadsförvaltningen, exploateringsförvaltningen, stadsmiljöförvaltningen, kulturförvaltningen, och socialförvaltning Centrum - för diskussion och information om förslaget till ändring av översiktsplan.

Under samrådstiden genomfördes ett antal aktiviteter med fokus på ändring av översiktsplanen området Södra älvstranden. Totalt deltog cirka 200 personer i dessa olika samrådsmöten, samrådspromenader och träffar med specifika målgrupper. Området är ett av de kulturtätaste områdena i Göteborg, och därför kulturaktörer viktiga att träffa och samtala med. Även barn och unga var en viktig målgrupp, då de sällan hörs i formella samråd. Dessutom har träffar genomförts med kommunala kulturverksamheter, lokalt näringsliv och mötesplatser för äldre inom området för att fånga en bredd av perspektiv och målgrupper.

Samrådsmöten och aktiviteter mars 2025

Samrådsmöten Majornas bibliotek 26 februari och 3 mars

På Majornas bibliotek hölls två samrådsmöten den 26 februari och 3 mars med ungefär ett 40-tal deltagande. En presentation om förslaget till ändringen av översiktsplanen hölls med särskilt fokus på ändringen som berörde Södra älvstranden och delen Klippan till Järnvågen.

Under samrådstillfällena fanns möjlighet att lämna synpunkter på karta, utifrån platser man såg värde av att bevara, potential för utveckling eller behov av att utvecklas.

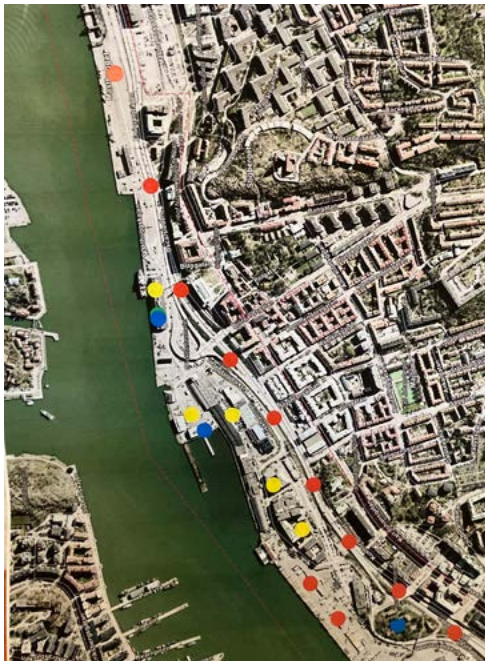
Sammanfattning av synpunkter och frågor

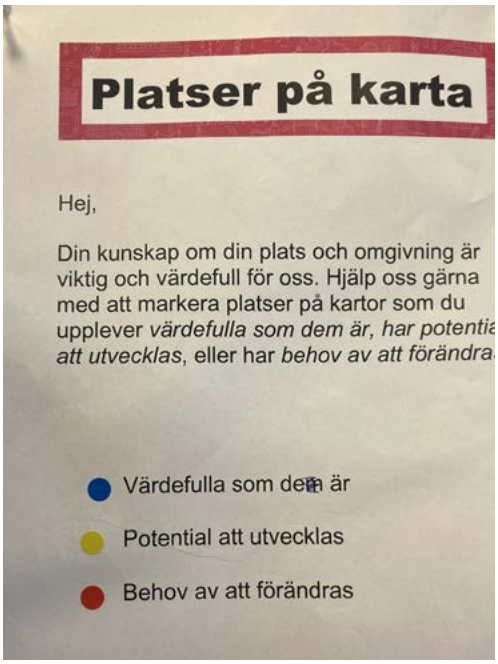
Flertalet frågeställningar berörde Oscarsleden och dess utveckling. Det fanns synpunkter om hur den ser ut idag skapar en olägenhet för boende i närmiljön och att det vore positivt om den omvandlas. Vidare gör buller att man inte vill vistas i närheten av denna, det uttrycktes behov om bullerplank längs leden samt en tvekan till de offentliga miljöer med parker som ligger i närheten av Oscarsleden i förslaget. Huruvida en omvandling är möjlig och när i tid frågade sig även deltagande.

Det uppkom frågor kopplat till klassisk arkitektur och risker för höga hus och gårdar utan solljus samt skuggiga offentliga miljöer. Vikten av att bevara den befintliga bebyggelse- och kulturmiljön framhölls. Viktigt med husen längs Taubegatan.

Några gav uttryck för närmiljön och såg det som positivt för boende i närområdet om området norr om Oscarsleden i sin helhet öppnas upp för allmänheten. Viktigt med tillgången till vatten och offentliga platser. Vidare beskrevs även att man saknar "bollbingar" i parkmiljöer samt fler ytor för rekreation, att inte allt grönt som finns idag byggs bort.

På kartan över området uttrycktes behov av att förändras som Oscarsleden och tidigare färjeterminal områden samt Jaegerdorffsplatsen. Vidare uttrycks att det finns en potential för utveckling vid området runt Fiskhamnen. Särskilt viktigt är att omhänderta den äldre bebyggelsen där och vid hamnplan. Även för området vid Älvsborgsgatan ner mot Klippan, Klippanområdet och framförallt parker och strand/kaj promenaden identifierades utvecklingsmöjligheter. Potential att utvecklas beskrevs även särskilt för området runt Tysklandsterminalen och området vid Kusttorgsmotet. För de områden som markerades som värdefulla som de är, markerades enskilda byggnader såsom Amerikaskjulet och Amerikahuset vid Stigbergskajen, bebyggelsemiljön runt Taubegatan och Stigberget, kyrkorna i närområdet och kulturmiljön vid Klippan. För allmänna platser ses främst Chapmans torg och Stigberget, grönområden och parker samt öppna ytor såsom Majvallen och Gröna vallen.

Utställning på biblioteket Majorna Chapmans torg

Samrådspromenad mars 2025. Foto: Göteborgs Stad

Samrådspromenader 3, 10 och 17 mars

Samrådspromenader genomförandes tre måndagar i mars (den 3, 10 och 17 mars 2025) vid olika tidpunkter på dagen, en på morgonen, en under lunchtid och en på eftermiddagen. Vid alla tillfällen utgick och avslutades promenaden från Chapmans torg och gick över Kusttorgsmotet, ut mot gångbron vid Tysklandsterminalen och sedan längs med Oscarsleden mot Jaegerdorffsmotet och tillbaka via Karl Johansgatan. Föranmälan krävdes till samrådspromenaderna och runt 25 personer deltog vid varje tillfälle vilket innebär ungefär cirka 75 personer totalt.

Sammanfattning av synpunkter och frågor

Kring Oscarsleden fanns frågor och synpunkter. Bland annat om det funnits alternativ när man tittade på omvandling av leden och istället sänka ner leden samt hur samtalet kring stat och kommun såg ut. Kommentar om att det är motorväg en lång sträcka där det nu blir ett avbrott på Oscarsleden. Hastigheten på leden var en fråga och hur mycket vi räknar med att trafiken kommer att minska. Frågor uppkom om skyddsavstånd till bostäder från leden i och med att det går mycket farligt gods via Jaegerdorffsmotet och hur det blir med dessa avstånd om leden byggs om till stadsgata. Tunga transporter till och från färjorna vore bra att få bort från leden och området.

Funderingar kring vad som händer i krig och kris om leden byggs om utifrån att staden kan behöva evakueras. Vidare efterfrågades gångstråk mellan leden och älven.

En del frågor berörde klimatanpassningsåtgärder och stigande vattennivåer, vilka höjder planerades ny bebyggelse på och vad var poängen med att vissa ytor skulle kunna översvämmas. Vidare ställdes frågor kring hur vattenavrinning hanteras för bebyggelsen inom området som har vatten både inifrån land och från älven. Även frågor kring vad det blir närmast älven och om man kommer kunna bada i älven.

Flertal frågor och samtal berörde Fiskhamnen och flytten mer västerut. Det påpekades att mycket av fisken går på lastbil och att det kommer gå mycket lastbilar in i området och frågades om det landades något via båt. Hur var det tänkt med en fiskhamnsverksamhet i blandstad och hur många aktörer består egentligen Fiskhamnen av. Synpunkt kring varför den ska vara kvar med transporter till och från området och varför inte den med kan läggas i Arendal.

Frågor med anledningen av ombyggnationen av Klippans färjeläge och hur det kommer bli med detta och nya färjelägen i framtiden. Även samtal om hur den pågående planeringen för bostäder och skola vid Adolf Edelsvärds gata hänger samman med färjeläget och resten av Södra älvstranden. Vikten av att binda ihop staden över älven påpekades. Frågor och synpunkter kring att göra Klippans färjeläge till en bättre mötesplats vid älven, den är en bortglömd plats idag med potential.

Behov lyftes fram om att båttrafiken längs med och över älven blir bättre och mer tillgänglig på fler tider och till billigare pris. Idag är det svårt att åka på samma biljett om man vill åka över och gå runt och sedan åka tillbaka, det borde vara en och samma biljett. De ska ta bort ett färjeläge på Hisingen (Slottsberget) och sedan planerar ni för nya, hur genomtänkta är sådana beslut. Uppfattningen är att det försvårar vardagslivet för de som brukar ta båten från hållplatsen och flyttar över en mängd resande till busslinjer som redan är hårt belastade. Viktigt med koppling till Hisingen för området och för att koppla ihop staden. Idag upplevs det svårt att ta sig över till fots eller med cykel, färjor går för sällan och Älvsborgsbron är inte gång- och cykelvänlig. Det borde finnas en lägre bro som är lättare och smidigare att ta sig över.

Exempel såsom Gdansk kom upp på hur man utvecklat liknande områden i tidigare hamn/varvsstad och där ytor använts på ett vettigt sätt med mycket offentliga ytor, breda gång och cykelbanor och inte högexploaterat. Det behöver inte vara hus fram till kanten. Bygg inte bort kontakten med älven, man vill se vattnet. I stråken finns behov av bredd så att man får en överblickbarhet och trygghet så att man vet vad som väntar när man rör sig framåt. Som i Malmö, där kan man se flera kvarter framåt och kan orientera sig efter landmärken. Frågeställningar kom upp kring traditionell kvarterstad och hur vi tänker kring slutna kvarter och blockering av havsutsikt.

Älvstråket här behöver kopplas ihop hela vägen inifrån stan och Gullbergsvass till Saltholmen. Vikten av offentlig friyta och att ge tillräckligt utrymme till gående och cyklister. Nuvarande cykel och gångvägar är för trånga och behov finns av bättre orienterbarhet. Ytorna invid älvstråket behöver vara breda, det är inte bekvämt att röra sig längs med för smala ytor vid vattnet. På många ställen längs älven är det staket och avstängt vilket är tråkigt, viktigt att området öppnas upp för allmänheten. Och ta bättre vara på skönheten vid älven. Ett gott exempel är Färjenäsparken som är fantastisk, det är fantastiskt att den är klar nu och hur det blev. Betydelsen av grönska i staden. Tänk på belysning och tillräckligt med sittplatser för äldre längs en hamnpromenad samt offentlig service såsom toaletter. Frågor kom upp kring om det blir bassänger eller bad i vattnet och vad det blir runt Majviken – om det är både bostäder och park.

En del tankar om färjorna verkligen måste flytta och att det är lite synd då det är starkt kopplade med identiteten för området och turism. Kopplingen till sjöfart och att det är fint att anlända till Göteborg från vattnet. Även frågor om kryssningsfartygens fortsatta plats i

staden. Synpunkt om att vid flytten till Arendal kanske man tappar de resenärer som reser utan bil, men fint att kunna gå längs älven.

Det saknas inkludering av Biskopsgården till Lindholmen. Det känns inte som att invånare i Biskopsgården får möjligheten att tjäna den tiden som Lindholmsförbindelsen ger. Eller ta del av den bättre kopplingen över älven. Det är frustrerande.

Behovet av att kunna vara delaktiga i stadsutvecklingen. Det betyder mycket att få prata med en person och framföra sina tankar och synpunkter muntligt på ett sådant här event. Inte alltid lätt att skriva in på olika forum och så vidare. Frågor om tid för när utveckling av området ska ske och när färjor planeras att flyttas.

Business Improvement District Stigberget 6 mars

Möte med en samarbetsorganisation för Stigberget och för Långgatorna i form av Business Improvement District (BID) bestående av fastighetsägare, företagare och frivilligorganisationer. Ungefär tio medlemmar var närvarande och samtalade om ändringen av översiktsplanen som främst berörde Södra älvstranden.

Sammanfattning av synpunkter och frågor

Fokus för samtalet låg på de förslag som presenterades i samrådet avseende området runt Stigbergstorget.

Samtal fördes om ytorna framför Johanneskyrkan och Isak Béens plats där ändringen av översiktsplanen föreslår park och grönyta. Här beskriver medlemmarna att det pågår samverkan mellan de olika fastighetsägarorganisationerna. Idag är det mycket stökigt runt platsen kopplat till byggnationen av Masthuggskajen.

Medlemmarna såg det som positivt att Stigberget är utpekat som en viktig stadsutvecklingsnod och fastighetsägarna uppger att de gärna vill vara involverade i dialogen fortsatt kring området. Det framförs att de mänskliga rörelserna bör prioriteras på platsen. Man betonar att det särskilt är viktigt för barn och ungdomar att gaturummet blir mer gångvänligt och att det främjar diagonala rörelser över trafiken som omgärdar Stigbergstorget.

Den platsspecifika känslan är viktig att värna om – historiskt och kulturellt. bID (business Identitet) Stigberget har en identitet som är starkt kopplat till kulturen.

Vidare beskrivs det som viktigt att värna och ta hänsyn till rörelsemönster och siktlinjer, både historiska och de som präglar platsen idag, exempelvis Bangatans siktlinje och rörelsen mot allmänna vägen. Vidare beskrivs även kopplingen till vattnet som viktig och att det finns en önskan om att stärka den kontakten.

Frågor om trafik ställdes avseende om man kikat på att förlägga Oscarsleden i tunnel och om det fanns en referens till en gata utifrån hur gatan föreslås att omvandlas. Vidare frågor handlade om det fanns tankar kring trafikomledning så att det inte belastar övriga delar och generellt hur frågan om frågan om bilinnehav och trafiken tas om hand. Det är dyrt med parkering under mark. Man lyfter även att NKI påverkar i relationen bil och stad samt att parkering är fortsatt en faktor för att kunna hyra ut kontor här. Handlar nog också om vana att kunna ta bil i och med närheten till leden. Samt att det saknas kollektivtrafik. Frågor om mer och utökad färjetrafik till och från området och en beskrivning av att det finns potential kring småtransporter, gods och service – det finns en del städer som arbetar med sitt älvrum på det sättet.

Hela Stigbergstorget påverkas genom utbyggnationen av Lindholmsförbindelsen. Det uppges som viktigt att få information och kunna göra inspel på det som händer både i planering och utbyggnad vid Stigberget. Mycket småbusiness som också finns i området insprängt och som är viktiga att värna och stötta.

Stiftelsen Fontänhuset 12 mars

Den 12 mars 2025 hölls ett möte med en grupp personer som brukar ses på stiftelsen Fontänhuset på Andra Långgatan. Syftet med mötet var att fånga äldres perspektiv på samrådet. Antal deltagare: 6 personer

”Bara vi platsar, vi vanliga människor, så är det okej.”

Under samtalet framkom mycket tankar och synpunkter kring en stadsplanering som inte exkluderar, om att känna sig välkommen och inkluderad, att bevara stadens identitet och tankar om olika sätt att bo integrerat när man blir äldre. På mötet uttrycktes att från äldres perspektiv så känner man sig inte välkommen till det nya som byggs vid Järntorget. Man ser flotta miljöer men de är förfrämligande och skapar en känsla av att ”jag har inte råd att gå in där”. Det gör någonting mentalt att känna en sådan känsla. ”Glöm inte bort människorna!” Var ett tydligt medskick på mötet, liksom en nyfikenhet och undran över hur det kommer att bli och se ut.

Betydelsen av en integrerad stadsplanering betonades. Att inte vara uppdelade, utan att vara tillsammans är ett vinnande koncept. Som förr med små lokala torg, det blir nära och man kan gå dit med sin rollator och möta andra människor. Det skapar förutsättningar för möten mellan olika åldrar.

Hos mötesdeltagarna fanns också en insikt om att det blir väldigt dyrt att flytta in i nya bostäder som tillkommer. Majvikens boende vid Chapmans torg lyftes som ett bra exempel på ett integrerat boende. Där finns trygghetslägenheter för äldre men integrerat i vanliga hyreshus. Där finns också aktiviteter för äldre. Ha med ett sådant boende i planeringen av området. ”Dit har jag råd att flytta.”

Det uttrycktes också en önskan om möjligheter att kunna bo på andra sätt, som att kunna flytta till en husbåt och bo integrerat med barnfamiljer. ”Med min ekonomi då.”

Tankar kring betydelsen av stadens identitet lyftes på mötet. “Bevara att det är en gammal fiskestad. Det är värdefull historia för oss. Ta inte bort de specifika sakerna som har betytt något.” Angående färjeterminalernas placering lyftes bland annat möjligheten att fortsatt kunna tura utan bil, när terminalerna hamnar längre bort på Hisingen.

Utformningen av ett promenadstråk sågs som en central fråga för området. Området behöver planeras för olika åldrar och vara handikappanpassat. Att det finns offentliga toaletter på vägen lyftes som jätteviktigt, för olika grupper så som äldre, barnfamiljer, turister med flera. Det ska helst vara helt utan appar och vara gratis. En önskan om att kunna känna en omtanke inför att vistas i området uttrycktes, liksom att inte förringa betydelsen av sådana saker.

Angående Oscarsleden kom frågor kring koppling under mark, minskad trafik i framtiden och om det kommer att gå buss längs en lokalgata. Flexlinjen lyftes fram som en fantastisk möjlighet. Det kom också frågor kring framtida lastbilstransporter till fiskhamnen och även den planerade cykelbron över älven. Det uttrycktes att färjorna fungerar ju bra som det är och att cykelfärjan är gratis för alla. Slutligen lyftes frågan om att kunna bada i älven.

Frivilligcentralen Oscar 17 mars

Träff på Fontänhuset den 17 mars kl. 13.00-14.00
Målgrupp: äldre
Antal deltagare: cirka 25 personer

Den 17 mars hölls ett möte på frivilligcentralen Oscar. Syftet var att fånga röster inom gruppen äldre med lokal förankring i Södra älvstranden.

”Det är viktigt att inte skymma utsikten! Bygg romantiskt, vackert”

I samtalet framkom att identiteten är viktig i området. Flera lyfte vikten av att bevara utsikten. De saknade en plan för hur man planerar hamninloppet med hänsyn till kulturmiljön, den låga bebyggelsen och den befintliga grönskan.

”Folk vill inte bara resa från en plats till en annan. Folk vill mötas och ha kul.” Flera lyfte vikten av mötesplatser i centrala lägen där det finns möjlighet att träffa många olika människor från barn och unga till äldre.

Ett återkommande tema i samtalet var behovet av kopplingar längs med och över älven. Det uttrycktes ett behov av kopplingar till fler platser på norra älvstranden så som Färjenäsparken. Det fanns också en oro för hur fartygstrafiken och Göteborgs identitet som hamnstad skulle påverkas av fler broar. Flera ställde nyfikna frågor kring projekt som Lindholmsförbindelsen och GC-bron.

”Kan man däcka över, och bygga något på Oscarsleden?” Mötesdeltagarna var övervägande positiva till att minska Oscarsledens barriäreffekter med fler korsningar. De upplever trafikbullret och luftföroreningarna som en stor brist i området. Det lyftes förslag kring en överdäckning av Oscarsleden, med möjlighet till cykelbana på.

”Varför ska fiskhamnsverksamheten inte flytta ut i ytterhamnen?” Flera deltagare ville veta mer om fiskhamnsverksamheterna, var det nya verksamhetsområdet skulle ligga, varför de skulle vara kvar när stora delar av fisken kommer med lastbil? Om några av de befintliga lokalerna skulle rivas?

I samtalet framkom en önskan att se en modell eller 3D-modell som komplement till kartmaterialet för att enklare förstå förslaget. Frivilligcentralen vill gärna att man återkopplar i ett senare skede. Ett förslag var att återkomma i granskningsskedet.

Fritidsverksamheten Stenhuset 17 mars

Träff på Stenhuset den 17 mars kl. 14.15-16.00
Målgrupp: Mellanstadiebarn ålder 10-12 år
Antal deltagare: cirka 8-10

Frågor och synpunkter som lyftes på träffen:

Barnens tankar och synpunkter på stadsmiljön rör teman som grönska, mötesplatser, lekmiljöer, hållplatslägen för kollektivtrafik och trafiksäkerhet. Både utifrån ett nuläge och utifrån ett framtidsscenario.

Avseende grönska uttrycker man dels behov av att den som finns ska skötas bättre så att det blir fint. Samt att man skulle vilja se mer grönska i form av träd och buskar. Man uttrycker att parkerna är positiva platser man är på och som man tycker det är viktigt att parker finns i nya områden.

Flera barn har synpunkter på lekmiljöer och tycker de är gamla och att de skulle kunna bli roligare, särskilt nämns gungor som kan förbättras. Många uttrycker att fotbollsplanerna i området fungerar som mötesplatser. Vissa har ett brinnande intresse av att spela fotboll och andra uttrycker att det är bra när det finns en mindre närliggande grönyta i anslutning till fotbollsplanen där alla kan vara och leka eller spela mer oorganiserade bollspel.

Flera uttrycker att det skulle vara roligt att kunna ta sig till vattnet, speciellt sommartid. Idag finns det inget att göra och man promenerar ibland med föräldrar i olika delar/områden(exempel Klippan) vid vattnet eller till fiskhamnen. Någon lyfter den fina utsikten vid sjömanskyrkan ut mot älven. Det behöver finnas något att göra vid älvkanten. Att det är fint med statyer vid älvkanterna.

Avseende biltrafiken och Oscarsleden vistas man aldrig där och åker främst bil på leden till och från olika målpunkter. Man uttrycker att det finns en fråga om trafiksäkerhet avseende mötet mellan gångtrafikanter och bilar. Att bilar kör fort och att det behöver bli tydligare vid övergångställen att gående ska prioriteras och ha företräde.

Många pratar om kollektivtrafiken. Att de ofta nyttjar den när de ska röra sig mellan platser i staden och till olika aktiviteter. Flera får röra sig långa sträckor och även byta mellan

olika färdmedel, vissa platser upplevs mer otrygga än andra. Barnen har många idéer om hur just hållplatslägen skulle kunna förbättras, att det skulle vara mer skydd mot väder och vind samt fler möjligheter för människor att sitta, att bänkarna skulle vara större och att det finns information om både bussar/spårvägar samt att skärmen skulle kunna visa något program som både vuxna och barn tycker om. Man ser att det finns behov av service och något att göra vid hållplatslägen, affärer och sådant som är kostnadsfritt, lekplatser. Man ser positivt på att kunna ta sig till fler områden i staden med ny kollektivtrafik och att åka spårvagn i tunnel.

Kommunala kulturinstitutioner 10 mars

Då kulturförvaltningen har flera verksamheter/kulturinstitutioner inom det aktuella området Södra älvstranden, genomfördes en intern dialog för att fånga verksamhetsperspektivet på de föreslagna förändringarna. Representanter från Sjöfartsmuseet Akvariet, bibliotek och kulturhus, Göteborg konst, kulturstöd, kommunikation samt kulturstrategiska deltog. Nedan redovisas verksamheternas perspektiv på de föreslagna planerna.

Göteborg Konst

Göteborg Konst har sina lokaler i Sockerbruket, som ligger precis utanför gränserna för de aktuella planerna. I verkligheten påverkas dock området såklart ändå av att förändringar görs i grannskapet. Göteborg Konst lyfter fram att Sockerbruket är en viktig plats för kulturlivet, med både konstproduktion och gallerier. Flera gallerier har redan flyttat på sig för att komma hit, på grund av gentrifiering där de låg tidigare. I och med de föreslagna förändringarna finns risk för ytterligare bortträngning och höjning av hyror. Göteborg Konst ser att en gentrifiering indirekt påverkar deras verksamhet, eftersom om det inte finns platser att verka på i staden för konstnärer utarmas det lokala konstlivet.

Bibliotek och kulturhus

Inom området finns två folkbibliotek – Majornas bibliotek på Chapmans torg och Linnéstadens bibliotek som i nuläget ligger på Första långgatan, men som kommer att flytta in i Lagerhuset i Frilagrets nuvarande lokaler. Delar av Frilagrets verksamhet kommer att finnas kvar i Lagerhuset och fortsätta det deltagardrivna arbetet. Tanken är att det ska kunna vara bibliotek dagtid och kulturhus för unga under kvällstid.

Representanten för verksamheterna beskriver att de framåt kommer att bedriva mer uppsökande verksamhet. De vill hitta olika former för att komma ut med biblioteken utanför dess väggar och knyta an till omgivningen. Exempelvis ska biblioteket på Chapmans torg renoveras, och i och med det skulle det uppsökande arbetet kunna kopplas till den föreslagna kreativa zonen nedanför Majnabbe. Båda de föreslagna kreativa zonerna dockar an till bibliotekens placering, vilket skapar intressanta förutsättningar för samverkan framåt.

Verksamheten trycker på att mångfalden och det rika kulturutbudet i närheten av biblioteken är avgörande för att biblioteken ska kunna utvecklas, det är en rik mylla att verka i, exempelvis är det betydelsefullt för Linnéstadens bibliotek att vara nära Göteborgs Litteraturhus verksamheter. Det fria kulturlivets förutsättningar och villkor att verka spiller alltså över på det offentligas institutioner.

En fråga i relation till Lagerhuset är att om det ska kunna vara ett kulturellt nav så behöver fastigheten synas och framkomligheten behöver fungera till biblioteket. Det kommer vara mer utmanande med tillgängligheten i relation till kollektivtrafiken jämfört med nuvarande placering av biblioteket på Första långgatan. Finns insatser att göra här?

Sjöfartsmuseet Akvariet

Sjöfartsmuseet ser att det finns väldigt stora fördelar med de föreslagna förändringarna. Representanten för verksamheten menar att det är mycket positivt med nya älvförbindelser i form av färjor. Verksamheten är väldigt bakbunden idag när den vill göra något på Hisingssidan, men med fler älvförbindelser skulle det vara lättare att förlägga stadsvandringar och liknande på andra sidan älven. Besökarna till museet använder också i första hand kollektivtrafik, få tar bilen och förstärkning av kollektivtrafiken skulle gynna museet.

Ser också mycket positivt på det föreslagna Älvstråket och möjligheten att kunna röra sig nära vattnet längs hela sträckan.

Ljudmässigt vore en omdaning av Oscarsleden en enorm fördel. Arbetsmiljön på museet skulle kunna bli väldigt mycket bättre än den är idag. Idag finns mötesrum i huset som knappt fungerar på grund av bullret, så det skulle göra stor skillnad för verksamheten om leden gjordes om.

Eftersom kryssningstrafiken kommer att ligga kvar finns det stor anledning att stärka kopplingen mellan kryssningstrafiken och Sjöfartsmuseet Akvariet och Stigberget! Det är en betydelsefull koppling som skulle kunna synliggöras i underlaget. Den existerande gångbron används knappt alls av någon annan än av de som arbetar museet. Många besökare från kryssningsfartygen tillhör idag medelklassen och har inte jättemycket medel att spendera på plats, och det hade tillfört mycket att synliggöra de icke-kommersiella verksamheterna både för dessa besökare och lokalbefolkningen runt Stigbergstorget.

När det gäller helheten i förslaget finns frågeställningar om hur den nya bebyggelsen kommer att se ut. Hur säkrar vi att det inte blir för höga byggnader som skär av sikten mot älven på liknande sätt som skett vid långgatorna?

Kulturstöd

Från kulturstöds perspektiv så innefattar den här stadsdelen en mycket stor andel av alla konstnärer/kulturverksamheter som får kulturstöd från Göteborgs Stad. Det är viktigt att se detta rika befintliga kulturliv. Därför är begreppet Kreativa zoner inget som bör läggas på områdena ovanifrån, exempelvis är fiskhamnen redan en kreativ zon i nuläget! Vad händer när Göteborgs Stad börjar jobba med att omdana och säger att den ska skapa kreativa zoner, det finns risk för att energin försvinner hos utövarna när något sådant kommer ovanifrån. Viktigt med kommunikationen att områdena valts ut på grund av befintliga verksamheter.

En annan kärnfråga är att kulturverksamheter kommer att tvingas flytta om inte låga hyror säkerställs.

Vad är viktigt att ta fasta på av det befintliga i den framtida utvecklingen?

Det råder samsyn bland alla representanter på mötet att en kärnfråga framåt är att existerande kultur- och konstverksamheter behöver kunna finnas kvar på lång sikt i området och inte bara just nu eller kopplat till de kreativa zonerna. Kulturförvaltningens egna institutioner och det fria kulturlivet utgör tillsammans en kulturell infrastruktur, ett större ekosystem. Verksamheterna är beroende av varandra och bildar tillsammans något större, och det är viktigt att lyfta detta i översiktsplanen. Den kulturella infrastrukturen är tung här och behöver därför lyftas fram som en betydelsefull del av områdets förutsättningar i framtida stadsutveckling. Det är av stor vikt att värna Kajskjul 46 och andra byggnader som redan huserar kulturverksamheter och att integrera en överblick och kunskap om befintligt kulturliv i planeringen.

Frågan är om det går att stoppa utträngningseffekterna? Det finns en uppenbar risk för att det byggs många bostadsrätter eller väldigt dyra hyresrätter, och detta bidrar till en enormt stor risk att existerande verksamheter trängs undan. Hur kan det motverkas? Är det möjligt

att motverka? Vilken ”typ” av kreativitet får plats och vilken typ får inte plats? Myllan för platsernas karaktär idag är i hög grad konstnärerna och kulturen. Går det att skydda platser eller delar av området på liknande sätt som till exempel gjorts i kulturljudzonen i Malmö? Kan vi lära av exempel från andra städer där de lyckats eller inte lyckats med dessa frågor?

Kulturutövare 13 mars

Information och workshop Göteborgs Litteraturhus den 13 mars kl. 18-20. Samrådsträffen arrangerades av kulturförvaltningen, stadsmiljöförvaltningen (platsutveckling) och stadsbyggnadsförvaltningen.
Målgrupp: kulturutövare och verksamma inom kultursektorn
Deltagare: Göteborgs Litteraturhus, Spinn Dansstudio, Pustervik, Frilagret, Drömmarnas kaj, Levande musik, fristående konstnär Kajskjul 46.

Vad är viktigt att ta fasta på av det befintliga i den framtida utvecklingen?
Vikten av att ta vara på det befintliga kulturlivet i området kommer upp på flera sätt under samtalet, och behovet av att staden kan se och visa på värden med de verksamheter som redan finns och verkar inom området.

Frågan lyfts också upp av olika anledningar. Dels utifrån en pågående utveckling där platser för kulturlivet försvinner och omdanas till andra funktioner. Exempelvis är det tufft för verksamheterna runt Järntorget när allt förändras, där finns olika kluster av kultur som håller på att slås sönder. Delar försvann under pandemin och delar försöker överleva i det nya med dyra lokaler. Kulturens infrastruktur är känslig. Tar man bort en del där så dör annat. För vissa verksamheter som Pustervik funkar det att vara kvar och verka, vilket beror på att de har en liten hyresvärd som vill se att de är kvar och ger en okej hyra. Men samtidigt är det tydligt att det är en gentrifieringsprocess som äger rum, och detta menar deltagarna innebär en identitetskris både för den enskilda kulturutövaren (om den behöver lämna staden/kommunen) men också för upplevelsen av staden. Man menar att det är kulturen som sätter stilen och skapar det som är coolt, inte företagen, och att exempelvis ateljéer behövs i stan – det skapar förutsättningar för stadens attraktivitet.

En annan anledning är att kulturverksamheterna vill vara kvar där de nu är verksamma. Investeringar har gjorts som krävt både ekonomiska investeringar såväl som stora arbetsinsatser. Flytt skulle innebära nya investeringar och förlorade inkomster. Dessutom finns det uppbyggda nätverk mellan olika kulturaktörer. Kopplingarna mellan Stigbergets verksamheter och de runt Järntorget/Järnvågen lyfts fram där det finns ett stort utbyte idag – både när det gäller att använda varandras lokaler och andra typer av utbyte. Det ger ett stort mervärde. Ytterligare en faktor med att ta vara på de befintliga lokalerna är att tidigare industrilokaler möjliggjort billiga lokaler för konst och kultur, dessa blir färre, och det är viktigt för kulturlivet att värna de som finns kvar – det går inte att återskapa. Det finns en ironi i att planera så att nya platser kan uppstå, samtidigt som en inte stöttar det befintliga med det som behövs. Låta det vara! Så fort en planerar och bygger nytt så blir det dyrt. Stöd istället det befintliga med ekonomi och infrastruktur.

Förutom huvudfrågan om befintliga kulturverksamheter lyftes att det är viktigt att bevara oplanerade/fria ytor, att Taubekullen är en spännande plats som är lite bortglömd bakom trafikapparaten, och det intill Sjöfartsmuseets gamla entré alltid finns spännande verksamheter i grannfastigheten. Detta kanske för att det ligger som det ligger med buller intill – och tunnlar. Det finns ett litet torg här och det är ovanligt i Göteborg med små täta torg.

Vad behövs för att utvecklingen av Södra älvstranden ska kunna bidra till ett fortsatt levande kulturliv?

Ett av temana under frågeställningen var långsiktighet. För att kulturlivet ska kunna fortsätta leva i området på längre sikt så är hyrorna centrala – en av aktörerna betonar att om hyrorna höjs för mycket så försvinner kulturen - så är det bara. En annan menar att det i grunden är positivt att jobba med prototyper och i delaktighet med grupper som i vanliga fall inte kan ta plats i den dyra staden, som hbtqi+ exempelvis, men att det finns risk att det inte blir en långsiktig, bestående effekt. Blir det snarare så att det blir något tillfälligt som man tjänar på just då? Går det att i de kreativa zonerna jobba med ytor som får leva kvar, som inte jämnas med marken när de framtida planerna sätts i verket? Det behöver påminnas om kravet på bestående aktiviteter. Det finns frågor kring vilken typ av kulturverksamhet som en syftar till i den långsiktiga planeringen? En annan del av långsiktigheten som tas upp är att många byggherrar bara bygger och sedan lämnar området - det är viktigt med aktörer som vill något mer än att få en kortsiktig vinst.

Ett annat tema var olika perspektiv på tillgänglighet. Det lyftes att trafiklösningar behöver göras med tanke på kulturverksamheter så att en möjliggör att verksamheterna kan fungera. Konst och publik verksamhet som exempelvis musikarrangemang behöver vara tillgängliga och detta behöver finnas med i planeringen. En annan aktör lyfte att de ytor som skall bebyggas med bostäder och kontor där det inte funnits bebyggelse förut måste innehålla verksamheter som är öppna för Göteborgs medborgare som inte nödvändigtvis har råd att bo där så att kvarteren är tillgängliga även för dem. Det lyftes också att de allmänna platserna borde ha medborgarprogram för offentliga ytor, och att det är viktigt var vi offentliggör kulturen. Tillgängligheten kommer upp även när det gäller vattenkontakten. Flera säger att det är positivt att det offentliga tar tillbaka vattenkontakten som varit privatiserad, och att det är spännande och bra att färjorna flyttar och att vi ser något nytt växa fram här som ger plats för människor och inte trafik och att få tillgång till älven. Någon frågar sig varför det är viktigt att komma nära vattnet? Vad ska det användas till? Några menar att Älvstråket skulle kunna vara ett kulturstråk, då det är ett starkt stråk med kultur från Röda Sten – Stigbergstorget – Järntorget. I och med detta finns det en unik möjlighet här att få till ett tillgängligt publikt stråk. I anslutning till detta sägs att det vore ändå härligt med ett bad!

Ett tredje tema från samtalet berör förhållningssätt till planering. En del av detta handlar om en skepticism till att planera för kultur, och att det är viktigt att förstå hur kultur uppstår, var den uppstår och på vilka villkor. Att det finns ett dilemma i planering mellan att utveckla och låta något vara. Det lyfts att stora aktörer har fått planeringsföreträde till det som allmänheten nu vill åt, vattnet och platserna vid älven. Det lyfts också att det hade varit häftigt att använda samhällsekonomi som utgångspunkt för investeringarna och inte exploateringsekonomin. Hur kan vi se fler kostnads/nytto-kalkyler för samhället där kulturen kan få verka utifrån sitt egenvärde? Vilka värden väger tyngst och hur blir det för dem som inte har pengar? Andra saker som tas upp under temat är ljud som ett problem och hur kultur som låter kan få verka, att industriplanen möjliggör vissa delar men att nya bygglov skapar nya krav och stora kostnader, att gamla lokaler är bra men att det ibland är svårt att möta tillgänglighetskrav. Planera framåt för lokaler, nav, småskalighet! Glöm inte Röda Sten-området, Sockerbruket och KKV – även om detta inte är inom ramen för planen så ligger det dock an och kommer att påverkas – i verkligheten finns inte den gränslinjen. Tänk också in att planera för kultur är inte bara att planera för publik verksamhet utan även för produktion (notering från samtalsledare: ex. ateljéer, verkstäder, replokaler…) När Masthamnsgatan planerades hade staden svårt att uppfylla visionerna med att det skulle vara ett horisontellt kulturkvarter. De löften som gavs om kulturkvarter i Masthamnskajen var svåra för kommunen att uppfylla. Nu famlar processen lite efter hur man ska göra. Finns det möjlighet framåt i den här planeringen?

En aktör säger att det är viktigt att staden fortsätter visa en inbjudande och nyfiken sida i fortsatta processer. En annan att det här är långsiktiga planer som presenteras – vi behöver trygghet här och nu.

Ett fjärde tema som diskuterades var konceptet Kreativa zoner, och vad det kommer att innebära för verksamhetsutövare. Det fanns frågeställningar kring vad de kreativa zonerna kommer att göra, och vilken stöttning det kommer att innebära för dem som ligger i anslutning till dessa. Kommer det tas hänsyn till de kulturutövare som inte har ekonomiska förutsättningar i den kreativa zonen? Det lyfts att alla vill ha med kulturlivet men att de ofta är så svaga på resurser att de inte kan göra sig hörda eller hävda sig. Det fanns också frågor om vilka fastigheter som blir kvar i de kreativa zonerna – är det bara de asfalterade ytorna och vad händer med terminalbyggnaderna? Det lyftes att det vore positivt att ha kvar viss industrimark och det är bra med utomhusplatser där en kan göra saker utan tillstånd och turas om att ta plats. I samband med detta lyftes också frågor kring det tillfälliga och vem det är till för. Det passar inte alla kulturverksamheter att investera pengar och lokaler i något som är tillfälligt såsom beskrivs utifrån platsbyggnad.

Ett femte tema som kan urskiljas från samtalet är demokrati. Bland annat diskuteras att många kulturverksamheter tar ett stort ansvar för samhällsfrågor och sociala aspekter, men får väldigt lite erkännande eller ersättning för det. Ökat fokus på barn och unga efterfrågas också. Våra barn och ungdomar mår dåligt – ge oss ett hus som vi kan fylla, det kommer hända bra saker och leda till minskad kriminalitet och minskat utanförskap. Dessutom efterfrågas de stora demokratiska platserna i det planerade området. Var finns platser att samlas på och demonstrera?

Ett sjätte tema berörde kultur och näringsliv Det diskuterades hur företagen och kulturen kan mötas? Går det att dela på Hur delar vi på utrymmen och hitta platser tillsammans? Alla är uppe i sitt och vi träffas inte inom byggnader idag.

Fastighetsägare är nyckeln!

Ett sjunde tema rörde identitet. Det fanns frågor kring var olika identiteter får ta plats, och att det finns en identitetskris i det som händer. Detta är mina kvarter men kan jag vara kvar när de förändras? Det finns minnen av det gamla, scener för fri konst och musik, saker försvinner, frågan är vad som adderas? Det är viktigt att få tillbaka det offentliga och fina för Göteborg, kan bli så mycket bättre! Kulturlivet är dragare och skapar attraktivitet, exempel på detta är det viktiga kulturlivet runt Järntorget. Några förebilder nämndes som inspiration för karaktären i området. München - där finns mycket kulturverksamheter – som en ministad där en järnvägsbro blivit offentlig plats och där uppe har en båt placerats som en restaurang. Münchens Coolste Stadtviertel: Rundgang Durchs Schlachthofviertel In München Kanske kan utrangerade spårvagnar användas på något sätt? En andra inspiration var att gå i Oslo längs kajen, där kommer plötsligt en bastu! Där går det att bada i vattnet. Kluster med restauranger, mitt i stan.

Vad utgör hinder/vad saknas eller skulle behöva kompletteras för att skapa förutsättningar för din verksamhet framåt?

Det har aldrig funnits en scen för den experimentella nyskrivna musiken i Göteborg – egentligen inte i hela landet. Det spelas till exempel inte sådan musik på konserthuset. Det här skulle vara en ny plats, ingen befintlig plats eller verksamhet som behöver ges plats att vara kvar. Det är en internationell konstform med mycket DIY, vibrerande, stor gräsrotsförankring, en sådan verksamhet skulle vara en möjlighet till att förhindra gentrifiering – och skapa möten mellan generationer. Det är fokus på görandet. Det är viktigt att ha en egen plats, att kunna vara värd för möten och inte bara knacka på hos andra för att få använda en byggnad tillfälligt. Att kunna ha residens, att ensemblegrupper kan vara där och spela. Göteborg skulle med en sådan scen kunna vara ett naturligt nav i String megaregion mellan Oslo-Kiel

och kunna samla musiker från Norden. Kan också koppla ihop stad och land i regionen, bli ett skyltfönster för konstnärer som i många fall bosätter sig på landsbygden i till exempel Gerlesborg eller Dals Lång-Ed. Det vore fantastiskt att ha en sådan plats i närheten här av Lagerhuset. Viktigt med egna lokaler som går att använda på egna villkor. Sonya kulturhus byggs just nu, med det blir kultur bara på kvällar efter kontorstid, vilket blir lite begränsande. Göteborgs Litteraturhus håller med om värdet av att ha en egen plats. Att litteraturhuset kom till har inneburit mycket för att stärka litteraturens plats i Göteborg. Det var bland annat en del av att Göteborg blev Unesco Litteraturstad. Verksamheten har relativt lite ekonomiska medel men ger en stor utdelning för litteraturgöteborg.

Frilagret tvingas lämna – har förlorat sin plats där unga har kunnat göra egna arrangemang med hänvisning till att det ska spridas till fler ställen i stan. En fråga som går långt tillbaka i tiden med löftet om Ungdomens hus som skapade minskat förtroende då det blev casino istället.

Svårare och svårare för turnébussarna som ska till Pustervik att parkera. Påverkar musikscenerna i staden och även andra verksamheter. Problem med infrastruktur till och från lokaler, bussar och turnébussar behöver stanna i anslutning till fastigheten, finns behov av att kunna ha vissa funktioner nära.

Problemet med transportlösningar gäller även för färdtjänst för verksamheterna Spinn och Språng som arbetar med dansare med olika funktionsnedsättningar/-variationer.

Identifierad konfliktzon mellan stadsplanerna och Kajskjul 46 och de verksamheter som finns och verkar där. Många vill ha plats där, det är attraktivt för kulturutövare.

För Sjöfartsmuseet är det viktigt med fler kopplingar över älven – Hisingen är egentligen nära.

Goda lägen ger dyra hyror vilket innebär en svårighet att verka. Det finns också en svårighet för kulturaktörer som agerar som hyresvärd och arbetar med mycket som är administrativt vilket tar kraft från skapandet.

Kulturutövare 18 mars

Information och workshop Gatenhielmska den 18 mars kl. 18-20. Samrådsträffen arrangerades av kulturförvaltningen, stadsmiljöförvaltningen (platsutveckling) och stadsbyggnadsförvaltningen.

Målgrupp: kulturutövare

Deltagare (Grupp 1 + Grupp 2): Clandestino, Sockerbruket, Folkteatern, KKV, Visans vänner, Kustens hus, fristående konstnärer, Galleri Majnabbe, Göteborgs konstnärsklubb, Scen 46, Kiriaka, Kajskjul46, Motorcyklar och musik

Grupp 1

Bevarande av befintligt kulturliv

Mötet inleddes med reflektioner kring de presenterade planerna och en frågeställning kring hur kulturlivet kan finnas kvar i området - går det att undvika gentrifiering? Tidigare förändringar och kulturverksamheter som fått flytta och byggnader som rivits togs upp som exempel på att det hittills varit svårt att få till detta och att en är skeptisk till att det kommer att gå att göra annorlunda framåt. En av konstnärerna beskrev det som att det är ett kollektivt trauma i Göteborg att allt rivs. Alla längtar tillbaka till det gamla i en sorts nostalgi som tar sig uttryck i ett krav på nyklassicism, men ändå rivs det lilla gamla som faktiskt finns. Utifrån detta menade hen att det är viktigt att ha kvar industritomterna, och att det är ett problem att vi inte har tillräckligt mycket historia med oss. Bevara. Det lyfts att det finns en varvhistorisk förening på Lindholmen och att ett museum har diskuterats, men ingen vill lägga pengar. En

annan deltagare lyfte att om det är så att utövare trängs undan i omvandlingen – kan de i så fall tas om hand på nya platser? När Kville förändrades var det flera verksamheter som hittade nya hem på Ringön. Ringön lyfts också som ett gott exempel - här har man sagt att man inte ska utveckla för snabbt, försöka levandegöra med de verksamheterna som finns.

Hyresnivåerna och Higabs hyresmodell lyfts som en knäckfråga. De platser som finns för kultur kan inte vara kvar, och så försöker man i stället skapa platser i byggnader där det inte fungerar, som Kronhuset. Utvidga de fungerande konstområden i stället för att minska dem! Värna om de platser som finns. De möjliggör för nya kulturverksamheter att komma dit. Folkteatern lyfter sin verksamhet som exempel - på övervåningen fanns möjligheter för att utveckla verksamheten med ytor för unga, men i stället flyttade ett gym in, eftersom man kunde ta ut mer hyra av dem.

Vad behövs för att utvecklingen av Södra älvstranden ska kunna bidra till ett fortsatt levande kulturliv?

Flexibla ytor beskrivs som viktiga, och områdena kring Järntorget som överplanerade - det finns inga flexibla ytor kvar! När det gäller levande bottenvåningar så säger en av aktörerna att det låter bra, men när det är glas från golv till tak flyttar inte kulturlivet in, då blir det bara caféer och butiker. Det behöver byggas på ett sätt som passar kulturlivets verksamheter.

När det byggs så mycket nytt höjs hyrorna. Det diskuteras om man på något sätt kan erbjuda billiga hyror? Skapa hyreskonstruktioner där man kan erbjuda låg hyra i vissa delar av fastigheterna? Ekonomiska intressen tar annars över i staden, både när det gäller bostäder och verksamheter. Ekonomin styr, i stället för det som har sagts i Översiktsplanen. Starka krafter att vilja göra Göteborg till arenastad. Evenemang prioriteras i Göteborg, då finns det plötsligt pengar. Det finns pengar för stora arenor, men inte för mindre verksamheter.

Behovet av att planera för scener och gallerier för unga vuxna tas upp, att platser och möjligheter för de som ännu inte är etablerade behövs. En konstnär som är lärare på KV säger att Frilagret har varit en så bra plats för deras elever att kunna ta plats, för att få pröva sina vingar. Synd att det görs om nu och minskas. Kan det finnas lokaler i Fixfabriksområdet för unga? Eller skulle det kunna utvecklas ett kulturellt kluster för unga på Södra älvstranden?

Utvecklingen av de kulturella centrum som finns i Göteborg idag diskuterades också. Det lyftes att det fanns en tid när man etablerade exempelvis Konstepidemin och Röda Sten, när det såg lite annorlunda ut politiskt. Man menar att det skulle vara svårt att skapa något liknande idag, på grund av det politiska läget. Viktigt därför att värna de platser som finns, eftersom de inte går att nyskapa. Ta inte ut ockerhyror.

Saluhallen Kville tas upp som ett gott exempel där man faktiskt planerat och byggt för mindre verksamheter – dock fanns andra ekonomiska möjligheter hos Älvstranden utveckling när detta gjordes, eldsjälar på plats påverkade också.

Betydelsen av ett kulturellt centrum där man samlar de krafter som finns lyfts fram, ett centrum som inte är mainstream utan exempelvis är till för experimentell musik och litteratur. Litteraturhuset tas som exempel – det har som centrum haft betydelse för litteraturen och Göteborg som litteraturstad. Det skulle kunna finnas ett centrum här för äventyrlig musik, litteratur, bortom gränser och territorier och genrer. Clandestino beskriver sitt sätt att jobba. De har inte en egen scen och samarbetar genom att hyra in sig, det är ett nomadiskt koncept. Men nu letar de efter en lokal då det har fördelar att inte alltid hyra in sig hos andra.

Kulturen är bra på att ta över befintliga lokaler och forma dem. Det som behövs är en fredad plats där man får utvecklas på längre sikt. Ett nytt Konstepidemin! Högmarsö tas upp som ett inspirerande exempel där man har använt befintliga byggnader på nya kreativa sätt. Även attraktiva områden kan vara områden för kultur! Exempelvis är det så i Stockholm – på söder finns konstnärsbostäder, och Skeppsholmen med sina institutioner, det är en kultur-ö.

Bilbao lyfts också fram som ett exempel där kulturen tagit plats.

Att få tillgång till vattnet i och med planerna är bra! Fler bad i älven! Men man kan också komma att sakna de stora båtarna som är ganska speciella. Båtliv och husbåtsliv är också ett sätt att knyta an till historien.

Prototyper och kreativa zoner

Konceptet kreativa zoner gav upphov till ett samtal om vad det skulle kunna innebära i praktiken. Att kreativa zoner kan handla om att INTE planlägga, inte trycka in nya verksamheter, utan freda en viss zon. Kombinationen av kortsiktighet och långsiktighet diskuterades – att kreativa zoner skulle kunna vara fredade på lång sikt, men att det som händer inom dem är av tillfällig karaktär. Prototyperna inom de kreativa zonerna föreslås handla om konst och kultur – tillfälliga ateljéer, tillfälliga scener, tillfälliga festivaler, tillfälliga skulpturer - det skulle vara spännande att testa. Flera gillar idén om ett konst- och kultur-prototypområde. Ett område som inte är för styrt, inte behöver vara så rumsrent och där en kan låta det ta tid. Drömmarnas monument tas upp som exempel, en annan slags plats än det vanliga. Kanske kan en fortsätta på temat RIP föreslår någon – monument för allt som har försvunnit. Att freda en zon och skapa ett museum för den kultur som dött – och samtidigt en kreativ plats. Det lyfts fram att grönska/parker behövs - de kreativa zonerna kan bli konstparker eller kulturparker. Det finns också frågor om vad som händer med Stenas byggnader – kan de vara kvar och användas på ett kreativt sätt? Kan vi utveckla kajerna med hjälp av Stena? Ha ateljéer på båtar? Hur ser planerna ut för bostäder i området? Kommer de bli dyra? Bostäder och var de byggs i relation till den kreativa zonen är en knäckfråga - det kommer påverka var man kan ha verksamheter med musik och arrangemang som låter.

Grupp 2

Under mötet uttrycktes oro över hur stadsutveckling och höjda hyror påverkar undergroundkulturen, med Teater Trixter som exempel. Vad händer med kulturen när den inte längre får vara underground – och vad innebär det för kulturens väg framåt? Konst och kultur kräver specifika rum och miljöer som inte alltid ryms i kommersiella fastighetsägares planer. Gentrifiering riskerar tränga undan kulturutövare, även om alla vill ha kultur i området. Fastighetsägare börjar se kulturens värde, men det råder osäkerhet kring vilka villkor och vilken typ av kultur som ges plats. Det finns också kritik mot om de föreslagna kreativa zonerna blir för planerade – verklig kreativitet uppstår organiskt. Behovet av tillgängliga, offentliga och prisvärda lokaler betonas, liksom vikten av att bevara det oplanerade och att väga in kulturella och sociala värden i stadsplaneringen, inte bara ekonomiska.

Nyckelproblem och oro:

- Administrativ börda: Kulturaktörer vill fokusera på konst, inte lägga tid och energi på att förvalta lokaler.
- Krav på att få verka på egna villkor: Även om man inte motsätter sig en ”stad för alla”, måste det finnas plats för olika uttryck.
- Rum för konst: Scenkonst och annan konst kräver särskilda typer av rum – allt fungerar inte överallt. Rum och ateljéer är avgörande för att kunna verka.
- Ekonomiska villkor: Hyror styr vilka som kan finnas kvar. Om kulturaktörer försvinner, försvinner mycket av områdets attraktionskraft.
- Fiskhamnen: Ses som ett område med potential, med fler lediga lokaler och närhet till älven och vattenhäng, men det är oklart vilken ekonomi som kommer råda där – för vem blir det tillgängligt?

Systemkritik:

- Farligt att planera kreativitet uppifrån: Kreativa zoner kan inte ritas fram vid skriv-

bordet – de måste växa fram organiskt. Att detaljplanera mötesplatser riskerar att döda spontanitet och äkta kreativitet.

- Fastighetsägarnas roll: Även om vissa fastighetsägare erbjuder billiga lokaler, saknas ofta förståelse för vad som faktiskt krävs för konstnärlig verksamhet. Kulturaktörer förväntas skapa attraktivitet, men får begränsade resurser och villkor.
- Synen på kultur: Det finns en spänning mellan den kultur fastighetsägare vill ha (som skapar värde) och den kultur aktörerna själva vill skapa. Viktigt att klargöra vad kultur är och vem den är till för.
- Befintliga lokaler: En lokalbehovsanalys behövs göras – det krävs kunskap om vad som finns innan man går vidare, annars riskerar man att förlora viktiga resurser.
- Förslag och möjligheter:
- Tillfälliga offentliga ytor: Positiva exempel som ”planket runt Västlänken” visar hur unga och oetablerade konstnärer kan få synlighet.
- Alternativ ekonomi i Majorna: Lyfts som exempel där annan logik än strikt kommersiell kan få verka.
- Behov av bullerplank vid kustens hus nämns som en praktisk fråga i det fortsatta arbetet för att kunna använda utemiljön där.
- Balans mellan planerat och oplanerat: Gömda och informella platser har ett värde och bör bevaras som konstnärliga frizoner.
- Inkludera kulturens värde: Det efterlyses ett bredare perspektiv där kulturella och sociala värden vägs in i stadsplaneringen, inte bara ekonomiska.

Sammanfattning

Nedan sammanfattas de synpunkter som framkommit under samrådet genom de olika samrådsmöten och aktiviteter som redogjorts för i föregående kapitel.

Oscarsledens omvandling

För många som bor och verkar i området upplevs buller från leden som störande. Flertalet uppger att den behöver förändras och ser positivt på en omvandling av trafikleden. Hastigheter idag och tunga transporter på leden önskas särskilt bort. Vidare fanns flertalet frågor kring hur en omvandling av leden är möjlig och hur det påverkar trafiken i staden i stort.

Tillgång till älven och älvstråket

Älvstråket framhålls av flera som viktigt och positivt för området. Flertalet framhåller vikten av allmänhetens tillgång till området och specifikt till älven. Det är viktigt med tillgången till älvrummet och offentliga platser invid. Det behöver finnas målpunkter vid vattnet och infrastruktur såsom sittplatser och offentliga toaletter längs med. Att kunna röra sig i ett sammanhängande stråk längs älvkanten och att kunna röra dig över älven på flera platser genom färjor och broar.

Stark identitet i området att värna

Miljöerna inom området har en stark identitet för Göteborg och det är viktigt att identiteten för området fortsatt upprätthålls och beaktas vid en nybyggnation i området. Särskilt framhålls miljöerna runt Stigberget ha en unik identitet i staden som behöver värnas och framhållas. Den skapas inte bara av byggnader utan av alla de verksamheter som ligger runtikring. Dessa är viktiga att stötta vid en ombyggnation på torget och värna att dem kan fortsatt vara kvar i området.

Framtida bebyggelse och boende
Vikten av att bevara den befintliga bebyggelse- och kulturmiljön framhölls. Att bygga för olika målgrupper och möjliggöra för olika typer av verksamheter. Man vill inte se liknande byggnation som uppförs vid Masthugget, det får inte bli för höga hus och vattenkontakten bör inte byggas för. Det är viktigt med en fortsatt blandad stadsdel såsom Majorna idag är och alternativa, innovativa boendeformer. Upplevelsen är att det nya som byggs inte är till för alla och att många inte har råd att vistas och bo här.

Fiskhamnen och utveckling på platsen
Frågor uppkommer om bevarandet av Fiskhamnen inom området. Är det viktigt att verksamheten ligger här med anledning av att mycket fisk körs på lastbil och att det fortsatt blir tunga transporter in i området.

Vikten av det gröna
Behov av det gröna beskrivs och vikten av att tillskapa nytt och bevara det befintliga. Allmänna platser såsom parker och mötesplatser vid exempelvis färjelägen är viktigt invid vattnet särskilt, så att det blir levande och befolkas. Parker och lekplatser är miljöer som barn vistas på och som behöver ges särskild omsorg. Parker invid leden kan ha stor bullerproblematik och då bli mindre attraktiva.

Kollektivtrafik färjor och hållplatslägen
Kollektivtrafiken med färjor över älven behöver stärkas. Vidare anser flera att det är viktigt att hållplatslägen blir omsorgsfullt gestaltade och att de har potential att vara mötesplatser för människor och att barnperspektivet särskilt behöver beaktas för dessa, då flera resenärer är barn.

Kultur och konstverksamheter ska ges plats i stadsutvecklingen
Befintliga kultur- och konstverksamheter behöver kunna värnas och ges förutsättningar att vara kvar och att utvecklas. I området finns en kulturell infrastruktur och ett större ekosystem av det fria och offentliga kulturlivet som är ömsesidigt beroende av varandra.

Gentrifiering och behovet av låga lokalhyror
Flertalet kulturaktörer vittnar om en gentrifiering av området invid långgatorna och Järntorget som gör att flera aktörer tvingas bort utifrån höjda hyror. Många kulturverksamheter har lagt grunden till den identitet och kultur som finns och ser att det som gör området attraktivt nu trängs ut. Beroendet till lokaler med låg hyra och hur detta hänger tätt samman med befintliga byggnader och förvaltare lyfts som en avgörande fråga.

Kreativa zoner
Det märks en svårighet att förstå konceptet "kreativ zon" och att det inte är många som kan arbeta utifrån tillfälliga premisser. Dock kan det vara positivt med saker som är tillfälliga för att fler får tillgång till en scen och publika exempel så som planket. Viktigt att det finns en förankring i platsen och i befintliga verksamheter och att det inte blir något som läggs ovanpå från staden.

3D modell och delaktighet
För många som deltagit i samtal finns önskemål om att bättre kunna förstå förslaget med hjälp av exempelvis 3D bilder. Kartor och illustrationer kan vara svårlästa. Många önskar även fortsatt delaktighet och att bli inbjuden i samtal om hur stadsdelen kan utvecklas ytterligare. Man behöver även kunna förstå hur de synpunkter som man har gett uttryck för arbetas vidare med.

Deltagande i framtagande av rapport

Adelina Lundell, Vanja Larberg (Kulturförvaltningen), Malin Finlöf, Cecilia Helsing (Stadsmiljöförvaltningen), Mariella Petersson (Socialförvaltning Centrum), Jessica Andersson och Lovisa Wennerström (Stadsbyggnadsförvaltningen)

SÄNDLISTA REMISSINSTANSER

SÄNDLISTA REMISSINSTANSER

Kommunala nämnder	Äldre- samt vård- och omsorgsnämnden
Kommunala nämnder	Exploateringsnämnden
Kommunala nämnder	Förskolenämnden
Kommunala nämnder	Grundskoleämnden
Kommunala nämnder	Idrotts- och föreningsnämnden
Kommunala nämnder	Kretslopp och Vatten
Kommunala nämnder	Kulturnämnden
Kommunala nämnder	Miljö- och klimatnämnden
Kommunala nämnder	Namnberedningen och GDA adresser
Kommunala nämnder	Nämnden för funktionsstöd
Kommunala nämnder	Socialnämnd Centrum
Kommunala nämnder	Socialnämnd Hisingen
Kommunala nämnder	Socialnämnd Nordost
Kommunala nämnder	Socialnämnd Sydväst
Kommunala nämnder	Stadsfastighetsnämnden
Kommunala nämnder	Stadsmiljönämnden
Kommunala nämnder	Utbildningsnämnden
Kommunala bolag	Förvaltnings AB Framtiden
Kommunala bolag	Got Event AB
Kommunala bolag	GREFAB
Kommunala bolag	Gryaab
Kommunala bolag	Göteborg & Co
Kommunala bolag	Göteborg Energi AB (Fjärrvärme)
Kommunala bolag	Göteborg Energi Gasnät AB
Kommunala bolag	Göteborg Energi GothNet AB
Kommunala bolag	Göteborg Energi Nät AB
Kommunala bolag	Göteborgs Hamn AB
Kommunala bolag	Göteborgs Stads Parkerings AB
Kommunala bolag	Higab
Kommunala bolag	RENOVA AB
Kommunala bolag	Räddningstjänsten Storgöteborg
Kommunala bolag	Älvstranden Utveckling AB
GR och grannkommuner	Ale kommun
GR och grannkommuner	Alingsås kommun
GR och grannkommuner	Göteborgsregionen (GR)
GR och grannkommuner	Härryda kommun
GR och grannkommuner	Kungsbacka kommun
GR och grannkommuner	Kungälvs kommun
GR och grannkommuner	Lerums kommun
GR och grannkommuner	Lilla Edet kommun
GR och grannkommuner	Mölndals stad
GR och grannkommuner	Partille kommun
GR och grannkommuner	Stenungsunds kommun
GR och grannkommuner	Tjörns kommun
GR och grannkommuner	Öckerö kommun

Övriga	Business Region Göteborg AB
Övriga	Ellevio
Övriga	Fiskhamnen
Övriga	Företagarföreningen i Göteborg
Övriga	Göteborgs Begravningssamfällighet
Övriga	Göteborgs hembygdsförbund
Övriga	Göteborgs Stift
Övriga	Säve flygplats
Övriga	Västarvet
Övriga	Västfastigheter Ledningsstab, Flygplatschefen
Övriga	Västfastigheter, Distrikt Göteborg
Övriga	Västra Götalandsregionen
Övriga	Västtrafik AB
Bransch- och intresseorg.	Cykelfrämjandet Göteborg
Bransch- och intresseorg.	Ekologiska lantbrukarna
Bransch- och intresseorg.	Fastighetsägarna
Bransch- och intresseorg.	Friluftsfrämjandet, Gbg Distriktsförbund
Bransch- och intresseorg-	"Funktionsrätt Göteborg (tidigare HSO, Handikappfören. samarbetsorgan)"
Bransch- och intresseorg.	Göteborgs ornitologiska förening
Bransch- och intresseorg.	Göteborgs spårvägar
Bransch- och intresseorg.	Hyresgästföreningen Region Västsverige
Bransch- och intresseorg.	Lantbrukarnas riksförbund LRF
Bransch- och intresseorg.	Motormännen, Göteborg
Bransch- och intresseorg.	Naturskyddsföreningen i Gbg
Bransch- och intresseorg.	NTF (trafiksäkerhet)
Bransch- och intresseorg.	Svensk Handel
Bransch- och intresseorg.	Svenska Västkustfiskarnas Centralförbund (SVC)
Bransch- och intresseorg.	Sverige Fiskares Producentorganisation (SFPO)
Bransch- och intresseorg.	Sveriges Byggindustrier
Bransch- och intresseorg.	Swedish Pelagic Federation (SPF)
Bransch- och intresseorg.	Västsvenska handelskammaren
Statliga mydigheter mm	Akademiska Hus
Statliga mydigheter mm	Försvarsmakten Högkvarteret, HKV
Statliga mydigheter mm	Havs- och vattenmyndigheten
Statliga mydigheter mm	Jernhusen AB, Region Väst
Statliga mydigheter mm	Lantmäterimyndigheten
Statliga mydigheter mm	Luftfartsverket
Statliga mydigheter mm	Länsstyrelsen
Statliga mydigheter mm	Polismyndigheten
Statliga mydigheter mm	Sjöfartsverket
Statliga mydigheter mm	Statens geotekniska institut
Statliga mydigheter mm	Svenska Kraftnät
Statliga mydigheter mm	Swedavia AB
Statliga mydigheter mm	Trafikverket
Statliga mydigheter mm	Vattenfall Eldistribution AB

Kommunstyrelsens sociala hållbarhetsutskott

§ 21

Diarienummer 00083/2025

Uppföljning av Ramverk social hållbarhet

Beslut

Sociala hållbarhetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens sociala hållbarhetsutskott noterar informationen.

Sammanfattning

Ramverket för social hållbarhet antogs av kommunfullmäktige den 30 november 2022 § 172 och syftar till att stärka stadens arbete med social hållbarhet. En uppföljning i mars 2025 visade att ramverket har bidragit till ökad kunskap och samverkan kring komplexa frågor, men även att det upplevs som omfattande och otydligt, särskilt i relation till stadens styrning och prioriteringar. För att stärka genomslaget beslutade kommunstyrelsen den 26 mars 2025 § 87 om ett antal uppdrag till stadsledningsförvaltningen.

En första avstämning av uppdragen skedde i juni 2025. Förvaltningens bedömning då var att avvakta med ytterligare insatser vad gäller styrning avseende ramverk social hållbarhet för att invänta de pågående utvecklingsprocesserna i staden. Denna bedömning kvarstår.

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 10 februari 2026.

Expedieras till

Stadsledningsförvaltningen

Datum
2026-09-10

Dnr
KS 00083/2025

Sara Davidsson
Tf enhetschef stadsledningsförvaltningen

Kommunstyrelsens sociala hållbarhetsutskott

Uppföljning av ramverk social hållbarhet

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens sociala hållbarhetsutskott noterar informationen.

Sammanfattning

Ramverket för social hållbarhet antogs av kommunfullmäktige den 30 november 2022 § 172 och syftar till att stärka stadens arbete med social hållbarhet. En uppföljning i mars 2025 visade att ramverket har bidragit till ökad kunskap och samverkan kring komplexa frågor, men även att det upplevs som omfattande och otydligt, särskilt i relation till stadens styrning och prioriteringar. För att stärka genomslaget beslutade kommunstyrelsen den 26 mars 2025 § 87 om ett antal uppdrag till stadsledningsförvaltningen.

En första avstämning av uppdragen skedde i juni 2025. Förvaltningens bedömning då var att avvakta med ytterligare insatser vad gäller styrning avseende ramverk social hållbarhet för att invänta de pågående utvecklingsprocesserna i staden. Denna bedömning kvarstår.

Bakgrund

Ramverk social hållbarhet antogs av fullmäktige 30 november 2022, § 172. I mars 2025 presenterades en uppföljning av ramverkets funktion som stöd i styrningen och för nämnder och förvaltningar att verka för social hållbarhet. Uppföljningen visar att staden under senare år har stärkt och förbättrat samverkan och samordning samt ökat sin kunskap om social hållbarhet. Ramverket har delvis bidragit till utvecklingen genom att belysa behovet av samverkan runt komplexa frågor. Ramverket upplevs dock för omfattande och detaljerat. Det upplevs även otydligt i styrning och prioriteringar, då social hållbarhet och de tvärsektoriella perspektiven inte är tillräckligt integrerade i stadens styrsystem.

Tydligare styrning för ökad social hållbarhet

Utifrån uppföljningen beslutade kommunstyrelsen den 26 mars 2025 § 87 att ge stadsledningsförvaltningen i uppdrag att inom det beslutade ramverket för social hållbarhet:

- Ta fram en handlingsplan för att tydligt omsätta ramverket utifrån Samverkan för Mölndals prioriteringar.
- Föreslå åtgärder för utvecklat analysarbete, också för att uppnå Samverkan för Mölndals prioriteringar.

- Föreslå åtgärder för att omhänderta de strukturella brister som framkommit i utvärderingen, bland annat en tydligare beslutsstruktur samt integrering i styrsystem.
- En första avstämning av uppdraget ska ske till sociala hållbarhetsutskottet i juni 2025, och därefter rapporteras halvårsvis.

Avstämning av uppdraget

En första avstämning gjordes till sociala hållbarhetsutskottet 10 juni 2025 § 27. I den konstaterades det att andra uppdrag och utvecklingsinsatser pågick i staden som hade stor bäring på de punkter som beslutats om ovan:

- I kommunstyrelsens budgetdirektiv fastslogs de stadsgemensamma prioriteringarna som alla nämnder ska förhålla sig till. Det är via nämndernas arbete som ramverket och annan styrning omsätts. Förvaltningens bedömning var att ännu en handlingsplan inte skulle tydliggöra styrningen eller vara konstruktivt.
- Inom stadens arbete med analys har utveckling initierats under året. Kommunstyrelsen gav stadsledningsförvaltningen i uppdrag att utveckla prognos- och analysarbetet vilket har återrapporterats till kommunstyrelsen 26 november 2025 § 281.

Utifrån det nya arbetssättet med bland annat budgetdirektiv och utredning om förbättrat arbete med prognos och analys pågår utvecklingsarbete av stadens styrning. Hur stadsövergripande strategier, såsom ramverk för social hållbarhet, ska integreras i styrsystem är avhängigt denna utveckling.

Ekonomi

Ärendet innebär inga ekonomiska konsekvenser, utöver beslutad ram.

Bedömning

Förvaltningen ser att de insatser som stadsledningsförvaltningen fick i uppdrag att utföra behövs för ett mer stringent och verksamt arbete med ramverk social hållbarhet och för att komma till rätta med de utvecklingsområden uppföljningen pekade på. Dessa insatser ger också en tydlighet i inriktningen på arbetet.

Arbetet med utvecklad prognos och analys är återrapporterat till kommunstyrelsen och nästa steg är att omsätta det i förvaltningen, ett arbete som kommer att ske stegvis framöver. Därmed kvarstår förvaltningens bedömning att avvakta med ytterligare insatser vad gäller styrning avseende ramverk social hållbarhet. Att invänta de pågående utvecklingsprocesserna i staden och sedan kunna tillämpa nya arbetssätt vad gäller ramverket och området social hållbarhet bedöms leda till konstruktiva arbetssätt och en ökad tydlighet i organisationen.

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 10 februari 2026.

Expedieras till

Stadsledningsförvaltningen.

Karl de Verdier
Biträdande stadsdirektör

Maria Martini
Ekonomichef

Kommunstyrelsens lokalstrategiska utskott

§ 87

Diarienummer 00557/2025

Delrapportering av implementering och uppföljning av reviderad lokalförsörjningsprocess

Beslut

Lokalstrategiska utskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen godkänner samhällsbyggnadsförvaltningens delrapportering av arbetet med implementering och uppföljning av reviderad lokalförsörjningsprocess.

Sammanfattning

För att få en förståelse för vilka lokaler som en kommun behöver säkerställa krävs en lokalförsörjningsprocess. Den ska beskriva arbetet från uttryckt behov till färdigställd och anpassad lokal för kommunala verksamheter.

De aktiviteter som anges i Plan för implementering av lokalförsörjningsprocessen har genomförts, såsom bland annat godkännande av lokalbehovsplaner i samtliga lokalintensiva nämnder och genomförda lokalbehovsmöten.

Beslutsunderlag

Samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 10 augusti 2026.
Plan för implementering av lokalförsörjningsprocessen med bilaga.
Lokalförsörjningsprocessen kommunikation.

Expedieras till

Samhällsbyggnadsförvaltningen, samtliga nämnder utom valnämnden, krisledningsnämnden och överförmyndarnämnden

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2026-08-10

Dnr
KS 00557/2025

Helene Borefjord
Lokalstrateg

Kommunstyrelsen

Delrapportering av implementering och uppföljning av reviderad lokalförsörjningsprocess

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner samhällsbyggnadsförvaltningens delrapportering av arbetet med implementering och uppföljning av reviderad lokalförsörjningsprocess.

Sammanfattning

För att få en förståelse för vilka lokaler som en kommun behöver säkerställa krävs en lokalförsörjningsprocess. Den ska beskriva arbetet från uttryckt behov till färdigställd och anpassad lokal för kommunala verksamheter.

De aktiviteter som anges i *Plan för implementering av lokalförsörjningsprocessen* har genomförts, såsom bland annat godkännande av lokalbehovsplaner i samtliga lokalintensiva nämnder och genomförda lokalbehovsmöten.

Bakgrund

Kommunstyrelsen beslutade den 29 januari 2025, § 19 att ge samhällsbyggnadsförvaltningen i uppdrag att revidera lokalförsörjningsprocessen.

Kommunstyrelsen beslutade den 24 september 2025, § 223 att anta *Riktlinjer för lokalförsörjning* att gälla för samtliga nämnder i Mölndals stad, utom valnämnden, krisledningsnämnden och överförmyndarnämnden. Kommunstyrelsen uppdrog till samhällsbyggnadsförvaltningen att leda arbetet med att ta fram en implementeringsplan där stadens lokalförsörjningsprocess etableras i stadens alla förvaltningar enligt beslutade riktlinjer för lokalförsörjning. Respektive förvaltning ansvarar för implementering i sin egen organisation. Målsättningen med planen är att processen ska vara införd på samtliga förvaltningar senast december 2026.

Kommunstyrelsen godkände den 22 oktober 2025, § 276 *Plan för implementering av lokalförsörjningsprocessen* och uppföljning av reviderad lokalförsörjningsprocess utifrån bifogad tidsplan.

I denna tjänsteskrivelse återkommer samhällsbyggnadsförvaltningen till kommunstyrelsen med statusrapportering av implementeringen av lokalförsörjningsprocessen i enlighet med *Plan för implementering*.

Ekonomi

Reviderad lokalförsörjningsprocess innebär en bättre ekonomistyrning över tid.

Samhällsbyggnadsförvaltningen, och även övriga förvaltningar, kommer att behöva avsätta tid och resurser i att genomföra de förbättringsförslag som lyfts fram i samband med arbetet med revidering av lokalförsörjningsprocessen. Denna insats kan påverka det löpande arbetet och kräva prioriteringar gentemot andra arbetsuppgifter.

Tidsplan

Tidsplan för arbetet med implementering av lokalförsörjningsprocessen:

Kvartal 3 2026

- Delrapportering av arbetet med implementering och uppföljning av reviderad lokalförsörjningsprocess till kommunstyrelsen.

Kvartal 4 2026

- Rapportering från förvaltningarna att nämnderna har tagit beslut att lokalförsörjningsprocessen är införd.

Kvartal 1 2027

- Slutrapportering till kommunstyrelsen.
- Kommunstyrelsens beslut att *Plan för implementering* och uppföljning av reviderad lokalförsörjningsprocess är genomförd.

Statusrapportering

Samtliga lokalintensiva nämnder har antagit lokalbehovsplaner.

Samtliga lokalintensiva förvaltningar har genomfört lokalbehovsmöten med Samhällsbyggnadsförvaltningen.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har bokat årets andra möte för lokalförsörjningsgruppen bestående av planeringsledare från de lokalintensiva förvaltningarna enligt *Riktlinjer för lokalförsörjning*. Mötet äger rum i september.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har genomfört en uppdatering av lokalförsörjningsprocessen. Uppdateringen omfattar bland annat förtydliganden av vissa processteg samt ett mindre antal ändringar i terminologi. Syftet är att skapa ökad tydlighet i processen. Innebörden av processen har inte förändrats, utan uppdateringen avser enbart förtydliganden

Beslutsunderlag

Samhällsbyggnadsförvaltningen tjänsteskrivelse daterad 10 augusti 2026.
Plan för implementering av lokalförsörjningsprocessen med bilaga *Lokalförsörjningsprocessen kommunikation.*

Expedieras till

Samtliga nämnder utom valnämnden, krisledningsnämnden och överförmyndarnämnden.

Viktoria Fagerlund
Förvaltningschef

Maria Lundin
Enhetschef

2025-09-24

Plan för implementering av lokalförsörjningsprocessen

Besöksadress: Stadshuset, Göteborgsvägen 11–17 **Postadress:** Mölndals stad, 431 82 Mölndal
Telefon: 031-315 10 00 **E-post:** kontakt@molndal.se

Innehållsförteckning

1. Inledning 3
2. Tidsplan 3
3. Aktiviteter 4
4. Risker 7
5. Uppföljning 7
Bilaga 8
Bilaga 1 Lokalförsörjningsprocessen kommunikation 8

1. Inledning

För att få en förståelse för vilka lokaler som en kommun behöver säkerställa krävs en lokalförsörjningsprocess. Den ska beskriva från uttryckt behov till färdigställd och anpassad lokal för kommunala verksamheter.

Detta dokument beskriver implementeringen av lokalförsörjningsprocessen. Alla förvaltningar som är behov av lokaler är berörda av denna process. Tillhörande *Riktlinjer för lokalförsörjning* ska beslutas av kommunstyrelsen.

Definition av begrepp som används i denna plan:

- **Implementering**: implementeringsplanen beskriver arbetet med att implementera lokalförsörjningsprocessen i sin helhet i Mölndals stad.
- **Införande**: införandet sker i förvaltningarna. Införandeplanen är en del av implementeringen. Införandeplanen beskriver framtagande av rutinbeskrivningar, såsom insamling och framtagande av behov och även roll- och arbetsbeskrivningar samt organisatoriska förändringar som sker i förvaltningarna.

2. Tidsplan

Tidsplan för arbetet med lokalförsörjningsprocessen från beslut till implementering:

Kvartal 3 2025

- Kommunstyrelsens beslut om att godkänna *Riktlinjer för lokalförsörjning.* Riktlinjerna styr den lokalförsörjningsprocess som förvaltningarna ska arbeta efter.

Kvartal 4 2025

- Kommunstyrelsens beslut att godkänna *Plan för implementering* och uppföljning av reviderad lokalförsörjningsprocess.

Kvartal 1 2026

- Rapportering från förvaltningarna att införandeplanen är beslutad i respektive nämnd.
- Delrapportering av arbetet med implementering och uppföljning av reviderad lokalförsörjningsprocess till kommunstyrelsen.

Kvartal 2 2026

- Delrapportering av arbetet med implementering och uppföljning av reviderad lokalförsörjningsprocess till kommunstyrelsen.

Kvartal 3 2026

- Delrapportering av arbetet med implementering och uppföljning av reviderad lokalförsörjningsprocess till kommunstyrelsen.

Kvartal 4 2026

- Rapportering från förvaltningarna att nämnderna har tagit beslut att lokalförsörjningsprocessen är införd.

Kvartal 1 2027

- Slutrapportering till kommunstyrelsen.
- Kommunstyrelsens beslut att *Plan för implementering* och uppföljning av reviderad lokalförsörjningsprocess är genomförd.

3. Aktiviteter

Tid	**Aktivitet**	**Syfte**	**Ansvarig**
2025			
Maj	Möte med Mölndalsbostäder	Genomgång av lokalförsörjningsprocessen.	Verksamhetsutvecklare samhällsbyggnads-förvaltningen
Augusti	Deltagande på stadsdirektörens ledningsgrupp	Presentera arbetet med riktlinjer och lokalförsörjningsprocessen.	Verksamhetsutvecklare samhällsbyggnads-förvaltningen
	Möte med förvaltningschefer och planeringsledare	Förklara syftet med lokalbehovsplanen samt vikten av rollen planeringsledare.	Verksamhetsutvecklare samhällsbyggnads-förvaltningen
Oktober	Deltagande på avdelningsmöte fastighetsavdelningen	Gå igenom processen och dess steg så roller och aktiviteter blir tydliga.	Verksamhetsutvecklare samhällsbyggnads-förvaltningen

Tid	Aktivitet	Syfte	Ansvarig
	Deltagande på enhetsmöten fastighetsavdelningen	Gå igenom processen och dess steg så roller och aktiviteter blir tydliga.	Verksamhetsutvecklare samhällsbyggnads-förvaltningen
	LSU presidiedialoger	Förklara syftet med lokalbehovsplanen samt vikten av rollen planeringsledare.	Avdelningschef fastighetsavdelningen
November	Möte med lokalförsörjnings-gruppen	Gå igenom processen och dess steg så roller och aktiviteter blir tydliga för planeringsledare. Informera om och påbörja arbetet med införandeplanerna i förvaltningarna.	Verksamhetsutvecklare samhällsbyggnads-förvaltningen
2026			
Mars	Beslut i nämnder	Rapportering av färdigställda införandeplaner från förvaltningarna.	Planeringsledare
	Sammanträde kommunstyrelsen	Delrapportering av arbetet med implementering och uppföljning av reviderad lokalförsörjnings-process.	Verksamhetsutvecklare samhällsbyggnads-förvaltningen
Maj	Lokalbehovsmöte	Följa upp införande av lokalförsörjnings-processen i förvaltningarna i form av, i behövande nämnd, beslutade lokalbehovsplaner.	Planeringsledare

Tid	Aktivitet	Syfte	Ansvarig
Maj	Sammanträde kommunstyrelsen	Delrapportering av arbetet med implementering och uppföljning av reviderad lokalförsörjnings-process.	Verksamhetsutvecklare samhällsbyggnads-förvaltningen
September	Möte med lokalförsörjnings-gruppen	Följa upp arbetet med införandet av processen i förvaltningarna.	Verksamhetsutvecklare samhällsbyggnads-förvaltningen
	Sammanträde kommunstyrelsen	Delrapportering av arbetet med implementering och uppföljning av reviderad lokalförsörjnings-process.	Verksamhetsutvecklare samhällsbyggnads-förvaltningen
December	Beslut i nämnder	Uppföljning av införandet av lokalförsörjnings-processen i förvaltningar.	Planeringsledare
2027			
Januari	Sammanträde kommunstyrelsen	Slutrapportering.	Verksamhetsutvecklare samhällsbyggnads-förvaltningen

4. Risker

Risk	**Åtgärd**
Svårt att ta till sig detta delvis nya arbetssätt.	Grundlig genomgång av hela processen och dess beroenden i olika forum samt uppföljande möten.
Då rollerna tydliggörs ställer det också högre krav på respektive roll att ta ansvar för sitt område.	Tidigt involvera och tydliggöra för berörda vilken roll de har i processen.
Hitta mötestider då alla kan närvara.	Boka möten så tidigt som möjligt samt ge personer möjlighet till uppföljande möten vid behov.
Krävande för en organisation att implementera nya arbetssätt.	Verksamhetsutvecklaren på samhällsbyggnadsförvaltningen är kvar till årsskiftet 2025/2026 för att leda första fasen av implementeringen.
Förändringsarbete av denna omfattning tar tid.	För att säkerställa en långsiktigt hållbar implementering planeras införandet att ske stegvis, vilket ger utrymme för anpassning, förankring och successiv utveckling via dialog.
Förvaltningarna saknar tid och resurser för att införa det nya arbetssättet.	Samhällsbyggnadsförvaltningen leder arbetet med att hjälpa förvaltningarna att ta fram en införandeplan och följer därefter upp att lokalförsörjningsprocessen blir införd i respektive förvaltning.

5. Uppföljning

Arbetet med implementering av lokalförsörjningsprocessen följs upp av kommunstyrelsen enligt tidplan ovan.

Bilaga

Bilaga 1 Lokalförsörjningsprocessen kommunikation

Lokalförsörjningsprocessen

Bakgrund

Lokalförsörjningsprocessen handlar om att se över och tillgodose behov av lokaler. I Mölndals stad har processen varit otydlig vilket har gjort det svårt för förvaltningarna att veta hur deras lokalbehov ska hanteras och samhällsbyggnadsförvaltningen har haft svårt att kommunicera sitt arbete med inkomna lokalbehov. Dessutom har staden fått anmärkningar i revisionen som behöver hanteras. Revisionen har granskat processen vid två tillfällen, 2021 och 2023. Vid första tillfället tog de upp sex punkter som behövde förbättras och dessa punkter kvarstod även vid det andra tillfället. Under det senaste året har vi sett över processen i syfte att göra den mer tydlig och anpassad till organisationen, så att våra verksamheter ska få de lokaler de behöver.

Kommunstyrelsen beslutade i september 2025 att anta *Riktlinjer för lokalförsörjning* och nu kan vi börja implementera den nya processen. Denna plan visar hur vi ska kommunicera den nya processen.

Syfte med kommunikationen

- Skapa förståelse och acceptans om processen hos berörda chefer och medarbetare, och få dem att arbeta på det nya sättet.

Tidplan

Under våren 2025 var rapporten *Förslag till revidering av lokalförsörjningsprocessen* på remiss hos nämnderna.

Under våren och hösten 2025 förankras det nya arbetssättet.

Ett beslut gällande riktlinjer togs i kommunstyrelsen i september 2025.

Ett beslut gällande implementering kommer att tas i kommunstyrelsen under hösten 2025.

Målgrupper

Medarbetare med ansvar för lokalbehov

- Den här funktionen har olika titlar på olika förvaltningar, t.ex. lokalstrateger, planeringsledare. På vissa förvaltningar finns ingen tydlig funktion. I riktlinjerna heter rollen planeringsledare.

- Planeringsledare behöver utses på varje förvaltning och för att sedan utbildas i processen.

Chefer

- Chefer på alla nivåer behöver vara införstådda i hur lokalförsörjningsprocessen fungerar.

- På de förvaltningar där planeringsledare saknas behöver lämplig chef utse en sådan.

- Ansvarar för en införandeplan på sin förvaltning.

Övriga medarbetare

- Behöver veta hur och till vem de inkommer med lokalbehov.

Huvudbudskap

- Varför gör vi om processen, hur berör det dig
    - Processen uppdateras för att skapa en ökad tydlighet i arbetet med att hantera lokalbehov. Då det sätts upp forum, mötesformer osv. blir det enklare för alla inblandade att veta när och hur ett lokalbehov ska förmedlas. Men även resterade del av processen struktureras upp då samhällsbyggnadsförvaltningen tar fram ett tydligare arbetssätt i form av bland att roller och ansvar samt mallar för dokumentation. I processen är även politikens roll en viktig del, då de efterfrågat ökad tydlighet avseende dokumentation och mandat, ex har nya beslutspunkter införts.
- Hur kommer det funka nu, vad ska du göra
    - Skillnaden från tidigare arbetsgång är inte så stor. Många kommer att känna igen sig, men det blir en ökad tydlighet och större krav på dokumentation. Processen kompletteras med ett årshjul som visar när behov ska inkomma till samhällsbyggnadsförvaltningen och när man som behövande nämnd kan förvänta sig att få svar. Ett flertal mallar är framtagna för att få en enhetlig dokumentation och dessa skall användas i arbetet i lokalförsörjningsprocessen.

Kommunikationsinsatser

Insats	Varför	När?	Ansvarig	Status
Dialog på SDLG	Förankra arbetet med förvaltningscheferna. Be cheferna utse en person (en planeringsledare) som kan ingå i lokalförsörjningsgruppen.	Augusti 2025	Ulrika	Klar
Bygg upp intranätssida	Det ska finnas en fast sida som är enkel att hitta, där medarbetare kan läsa om processen.	Oktober 2025	Catharina och Ulrika	Klar
Utbildande tillfälle	Samtliga planeringsledare utbildas i processen. Forum för detta är lokalförsörjningsgruppen.	Oktober och november 2025	Ulrika	Möten bokade
Info i nyhetsbrevet *Bästa chef*	Skapa kännedom hos chefer på alla nivåer om processen.	Hösten 2025	Catharina och Ulrika	Pågår
Nyhet på intranätet	Skapa kännedom hos medarbetarna om hur processen fungerar.	Oktober 2025	Catharina och Ulrika	Pågår
Information på molndal.se och LinkedIn	Vi berättar om hur vi utvecklar vår lokalförsörjning genom att tänka strategiskt och hållbart.	Hösten 2025	Catharina och Ulrika	Pågår

Kommunstyrelsens lokalstrategiska utskott

§ 88

Diarienummer 00460/2026

Revidering av ramprogram för grundskola och anpassad grundskola

Beslut

Lokalstrategiska utskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen godkänner redaktionellt reviderat ramprogram för grundskola och anpassad grundskola daterat 26 augusti 2026.

Kommunstyrelsen antecknar information rörande arbete med ramprogram för äldreboende och boende med särskild service till protokollet.

Sammanfattning

Lokalstrategiska utskottet gav den 17 oktober 2024, § 83, samhällsbyggnadsförvaltningen i uppdrag att genomföra redaktionella ändringar i beslutade ramprogram samt att se över texten avseende utvärdering.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har nu genomfört en översyn av ramprogrammet för grundskola och anpassad grundskola. Revideringarna är av redaktionell karaktär och innebär bland annat att organisatoriska benämningar har uppdaterats till följd av genomförd omorganisation, där hänvisningar till stadsledningsförvaltningen har ersatts med samhällsbyggnadsförvaltningen.

Vid översynen har även avsnittet om utvärdering setts över och förslag till ny formulering tagits fram. Den reviderade formuleringen tydliggör att de utvärderingar som genomförs i samband med avslutade lokalprojekt ska utgöra underlag för framtida revideringar och utveckling av ramprogrammen.

Inom ramen för uppdraget ingår även att ta fram ramprogram för äldreboende och boende med särskild service. Detta arbete har ännu inte genomförts och kommer att hanteras i ett senare skede.

Beslutsunderlag

Samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 29 juni 2026.
Ramprogram för grundskola och anpassad grundskola daterat 26 augusti 2026.
Protokollsutdrag KS 2026-08-26, § 215.
Förändringar ramprogram grundskola och anpassad grundskola.
Nu gällande ramprogram grundskola och anpassad grundskola.

Expedieras till

Samhällsbyggnadsförvaltningen, skolnämnden

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2026-09-10

Dnr
KS 00460/2026

Helene Borefjord
Lokalstrateg

Kommunstyrelsen

Revidering av ramprogram för grundskola och anpassad grundskola

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner redaktionellt reviderat ramprogram för grundskola och anpassad grundskola daterat 26 augusti 2026.

Kommunstyrelsen antecknar information rörande arbete med ramprogram för äldreboende och boende med särskild service till protokollet.

Sammanfattning

Lokalstrategiska utskottet gav den 17 oktober 2024, § 83, samhällsbyggnadsförvaltningen i uppdrag att genomföra redaktionella ändringar i beslutade ramprogram samt att se över texten avseende utvärdering.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har nu genomfört en översyn av ramprogrammet för grundskola och anpassad grundskola. Revideringarna är av redaktionell karaktär och innebär bland annat att organisatoriska benämningar har uppdaterats till följd av genomförd omorganisation, där hänvisningar till stadsledningsförvaltningen har ersatts med samhällsbyggnadsförvaltningen.

Vid översynen har även avsnittet om utvärdering setts över och förslag till ny formulering tagits fram. Den reviderade formuleringen tydliggör att de utvärderingar som genomförs i samband med avslutade lokalprojekt ska utgöra underlag för framtida revideringar och utveckling av ramprogrammen.

Inom ramen för uppdraget ingår även att ta fram ramprogram för äldreboende och boende med särskild service. Detta arbete har ännu inte genomförts och kommer att hanteras i ett senare skede.

Bakgrund

Lokalstrategiska utskottet beslutade den 17 oktober 2024, § 83, att ge samhällsbyggnadsförvaltningen i uppdrag att föreslå redaktionella ändringar i beslutade ramprogram samt att genomföra en översyn av texten avseende utvärdering. Samhällsbyggnadsförvaltningen fick även i uppdrag att föreslå ramprogram inom områdena äldreboende och boende med särskild service (BMSS), där sådana tidigare inte beslutats.

Som en del av uppdraget har ramprogrammet för grundskola och anpassad grundskola setts över. Översynen har resulterat i mindre redaktionella justeringar, huvudsakligen kopplade till förändringar i kommunens organisation. Benämningen stadsledningsförvaltningen har därför ersatts med samhällsbyggnadsförvaltningen där så varit aktuellt.

Avsnittet om utvärdering har samtidigt setts över. Förvaltningen föreslår en reviderad formulering som förtydligar att erfarenheter och utvärderingar från genomförda lokalprojekt ska tas tillvara och ligga till grund för framtida revideringar av ramprogrammen.

Uppdraget omfattar även framtagande av ramprogram för äldreboende och boende med särskild service, där sådana tidigare inte beslutats. Denna del av uppdraget har ännu inte genomförts. Arbetet bedöms kräva ytterligare beredning och kommer därför att hanteras i ett senare skede.

Ekonomi

De föreslagna redaktionella revideringarna medför inga ekonomiska konsekvenser. Förändringarna innebär inte någon ändring av ramprogrammets innehåll eller ambitionsnivå utan syftar till att säkerställa aktuella organisatoriska hänvisningar samt förtydliga arbetssättet kring utvärdering och framtida revideringar.

Bedömning

Samhällsbyggnadsförvaltningen bedömer att de genomförda revideringarna bidrar till att ramprogrammet för grundskola och anpassad grundskola hålls aktuella och överensstämmer med kommunens nuvarande organisation. Den föreslagna formuleringen kring utvärdering tydliggör hur erfarenheter från genomförda lokalprojekt ska omhändertas och användas i det kontinuerliga utvecklingsarbetet med ramprogrammen.

Eftersom förändringarna är av redaktionell karaktär bedöms de inte påverka ramprogrammets inriktning eller innehåll i sak. Förvaltningen bedömer därför att det reviderade ramprogrammet kan godkännas.

Den del av uppdraget som avser framtagande av ramprogram för äldreboende och boende med särskild service kvarstår. Förvaltningen avser att återkomma med denna del i ett senare ärende efter genomförd beredning.

Beslutsunderlag

Samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 29 juni 2026
Ramprogram för grundskola och anpassad grundskola daterat 26 augusti 2026

Expedieras till

Skolförvaltningen

Viktoria Fagerlund
Förvaltningschef
samhällsbyggnadsförvaltningen

Maria Lundin
Enhetschef verksamhetsstöd och utveckling

§ 215

Diarienummer 00460/2026

Revidering av ramprogram för grundskola och anpassad grundskola

Beslut

Ärendet återremitteras till samhällsbyggnadsförvaltningen för korrigering av felaktiga handlingar.

Sammanfattning

Lokalstrategiska utskottet gav den 17 oktober 2024, § 83, samhällsbyggnadsförvaltningen i uppdrag att genomföra redaktionella ändringar i beslutade ramprogram samt att se över texten avseende utvärdering.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har nu genomfört en översyn av ramprogrammet för grundskola och anpassad grundskola. Revideringarna är av redaktionell karaktär och innebär bland annat att organisatoriska benämningar har uppdaterats till följd av genomförd omorganisation, där hänvisningar till stadsledningsförvaltningen har ersatts med samhällsbyggnadsförvaltningen.

Vid översynen har även avsnittet om utvärdering setts över och förslag till ny formulering tagits fram. Den reviderade formuleringen tydliggör att de utvärderingar som genomförs i samband med avslutade lokalprojekt ska utgöra underlag för framtida revideringar och utveckling av ramprogrammen.

Inom ramen för uppdraget ingår även att ta fram ramprogram för äldreboende och boende med särskild service. Detta arbete har ännu inte genomförts och kommer att hanteras i ett senare skede.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag KSLSU 2026-08-20, § 72.
Samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 29 juni 2026.
Ramprogram för grundskola och anpassad grundskola daterat 26 augusti 2026.

Förslag under sammanträdet

Linus Hedberg (M) föreslår att ärendet återremitteras till samhällsbyggnadsförvaltningen för korrigering av felaktiga handlingar.

Beslutsgång

Ordföranden konstaterar att det finns förslag om återremiss och frågar om ärendet ska återremitteras enligt Linus Hedbergs (M) förslag, eller om ärendet ska avgöras idag.

Ordföranden finner att ärendet återremitteras.

Expedieras till

Samhällsbyggnadsförvaltningen, skolförvaltningen

Förord

Utformningen av lärmiljöer ska alltid ske utifrån ambitionen att tillhandahålla ändamålsenliga och kostnadseffektiva lokaler där en god inne- och utemiljö skapas, hög yteffektivitet uppnås samt att barnens bästa sätts i fokus. Som ett verktyg för detta finns Mölndals Ramprogram för ~~skolor~~grundskola och anpassad grundskola.

Ramprogrammet ligger till grund för förstudier och programarbeten av skolbyggnationer i Mölndal. Det kompletteras med ett lokalprogram som anger ytor, ett funktionsprogram som belyser funktionernas betydelse i respektive yta och tekniska krav och anvisningar (TKA).

Ägare av dokumentet är ~~Stadsledningsförvaltningen genom Fastighetsavdelningen~~Samhällsbyggnadsförvaltningen genom fastighetsavdelningen.

1. Inledning

1.1 Syfte

Ramprogrammets syfte är att skapa ett riktmärke och ge vägledning i hur lärmiljön ska utformas vid nybyggnad och i tillämpliga delar vid till- och ombyggnad av skollokaler. Den ska ge förutsättningar att, inom en yttre ram, kunna forma skolan på olika sätt.

Ramprogrammet ska kommunicera övergripande värden, funktioner och målsättningar med den verksamhet som ska bedrivas på skolan och fungerar därmed som ett stöd i arbetet med om-, till- och nybyggnation av skolor i Mölndals stad. Programmet ska även kunna tillämpas vid tillfälliga paviljongetableringar.

Varför behövs ett ramprogram?
För att kunna skapa samsyn mellan kommunens berörda aktörer kring funktioner vid byggnation av skolor behövs ett ramprogram. Ramprogrammet är en del av det underlag som ska användas vid beställning av projekt för att säkra ändamålsenliga och långsiktiga pedagogiska lokaler.

Syftet med ramprogrammet är även att förkorta byggprojektens planeringstider och säkerställa att rätt funktioner skapas för verksamheten.

1.2 Handlingarnas förhållande

Ramprogrammet beskriver i övergripande drag hur en skola i Mölndals stad ska byggas.

Som bilagor till ramprogrammet finns:

- Lokalprogram
- Funktionsprogram
- Tekniska krav och anvisningar (TKA)

1.3 Rutin för revidering

Ansvarig för revidering är ~~Fastighetsavdelningen~~fastighetsavdelningen som kallar berörda förvaltningar. ~~Ram- programmet~~Ramprogrammet ska utvärderas av ~~Fastighetsavdelningen~~fastighetsavdelningen tillsammans med Skolförvaltningen efter varje nybyggnation eller större till- och ombyggnation utifrån ~~projektgenomför- ande~~projektgenomförande, förvaltande och verksamhetsanvändning.

I detta arbete säkerställs att arbetet med barnrättsperspektivet finns med, följs upp och tar plats i målformuleringar.

2. Målarbete och vision

Ramprogrammet är anpassat efter de visioner och mål som är aktuella vid framtagande av gällande program. Planering, utformning och byggnation behöver sedan anpassas efter den aktuella vision och mål som gäller för den aktuella tidpunkten.

2.1 Social hållbarhet

Det sociala perspektivet som rör om-, till- eller nybyggnation av skolor handlar om att skapa processer där delaktighet och kommunikation är viktiga ingredienser. Delaktigheten innebär att skapa tvärfunktionella samarbeten mellan förvaltningarna inför en om-, till- eller nybyggnation.

2.2 Ekologisk hållbarhet - Miljöperspektiv

På ~~Fastighetsavdelningen~~fastighetsavdelningen ska det finnas en plan för miljöstrategiskt byggande och en giftfri miljö.

2.3 Ekonomisk hållbarhet

Inför om-, till-, eller nybyggnation av skolor så handlar det ekonomiska hållbarhetsperspektivet framför allt om att ha en välfungerande planeringsprocess för att undvika missförstånd och dyra ombyggnationer. Vid ersättning eller ny- och tillbyggnad eftersträvar Mölndals stad att bygga skolor för minst 400 elever för att möjliggöra en långsiktigt hållbar drift. En annan viktig aspekt är att skapa flexibla lokaler som möjliggör en ökad lokalanvändning.

3. Skola – allmänna förutsättningar för byggnation

Lärmiljöerna ska utformas så att de känns trygga och skapar förutsättningar för nolltolerans mot kränkningar. De ska vara en mötesplats för gemenskap, där ingen diskrimineras av lokalernas utformning, utan möjliggör tillgänglighet för alla.

Mölndals stad strävar efter att alla lokaler ska kunna användas under hela dagen inklusive helgverksamhet och förespråkar samnyttjande mellan flera verksamheter.

Lokalerna dimensioneras utifrån begreppet lokalarea (LOA ~~och~~) 10 kvm ~~(lokalarea)~~ per barn. För att nå en maximerad nyttjandegrad för en skolas alla delar skulle siffran LOA 10 kvm endast fungera för en jämnt fördelad årskurs F-9. LOA 10 kvm per barn kan därför slå ganska ojämnt ur ett nyttjandegradsperspektiv. Utefter målsättningen maximerad nyttjandegrad bör förutsättningarna analyseras i varje projekt.
Vid byggnation av ~~grundsärskola~~anpassad grundskola behöver siffran LOA 10 kvm per barn justeras med avseende på tillgänglighet. Svällfaktorn kommer att ge utslag i hela skolan, då ytor för alla specialämnen måste anpassas.

Tidigare version:

Ny version:

3.1 Samnyttjande/flexibla lokaler

Viktiga förutsättningar är att skolans alla pedagogiska lokaler är användbara som verksamhetsyta och att de är flexibla i den betydelsen att de tillåter olika arbetssätt. Pedagogisk yta handlar inte enbart om lokalarea och inredningsbarhet, utan också om att ha tillgång till väggyta och volymer för projicering och gestaltning. Flexibiliteten kan även

innebära god tillgång till goda elanslutningar och möjlighet att enkelt ändra belysningen.

Den digitala utvecklingen möjliggör för lärande på andra platser än det traditionella rummet.

Lokalerna ska klara många års teknisk och pedagogisk utveckling. Den bästa beredskapen för att möta framtida lokalbehov är att bygga flexibelt och möjliggöra för variation.

Mölndals stad har som mål att öka flexibiliteten i egenägda lokaler. Ny timplan gör att eleverna i skolan behöver nyttja lokalerna längre. I varje projekt ska därför förutsättningar för detta diskuteras och analyseras. Det gäller även möjlighet till delade lokaler med andra förvaltningar eller för uthyrning av vissa lokaler utanför ordinarie verksamhetstid.

3.2 Enskilt arbete och arbete i grupp

Enskilt arbete och arbete i olika gruppstorlekar förutsätts öka. Större och mindre grupper kan innebära allt ifrån ett par elever upp till mycket större grupper. Rummets beskaffenhet och vad det ska innehålla har stor betydelse så att hela rummet kan utnyttjas maximalt. En drivkraft är användningen av personliga, mobila tekniska enheter vars teknik och tillämpning av denna utvecklas.

Med en ökad individualisering och med möjligheten att kunna arbeta med innehåll som inte är kopplat till en viss ålder eller årskurs, blir organisationen mer flexibel. Med ökad möjlighet för eleverna att styra sitt arbete kommer både arbetstid och raster att bli en del av den ökade flexibiliteten.

4. Inomhusmiljö

Inomhusmiljön ska vara flexibel och gestaltningen ska uppfylla gällande tillgänglighetskrav. Form, färg och funktion ska samverka för att skapa en ändamålsenlig miljö. Utformningen av stadens skolor måste fungera i en bra balans mellan brukar- och förvaltningsaspekter.

4.1 Entréförhållande

Skolan ska ha en tydlig, trygg och välkomnande väderskyddad huvudentré, men sekundära entréer förekommer också. Vid huvudentrén ska information om skolan och dess verksamhet tydligt skyltas. Huvudentrén ska vara tillgänglig för alla. Från skolans huvudentré ska man lätt kunna hitta vidare till rätt plats på skolan. Det ska finnas tillräckligt med klädförvaring och torkskåp/torkrum för alla elever.

4.2 Kommunikation

Kommunikationsytorna ska vara överblickbara, trygga och lätta att orientera sig i. De ska utformas så att de kan används i den pedagogiska verksamheten.

Prång och skymda utrymmen ska undvikas. Där det finns elevskåp ska de byggas in i vägg eller byggas så att de är överblickbara. Ingångar till toaletter bör vara överblickbara, samtidigt som hög integritet ska eftersträvas.

Det ska vara en god balans mellan trygghet, säkerhet och integritet i omklädningsrum och duschrum. Det ska finnas möjlighet att duscha och byta om enskilt.

4.3 Arbete och rast

I elevutrymmen ska kommunikationsytor minimeras och fritidshemmen ska lokalintegreras med skolan. Idrottssal, matsal och/eller entré kan användas som samlingslokal vilket i så fall kräver möjlighet att sätta upp scen/gradäng. Matsal bör ha andra funktioner framförallt i mindre skolor exempelvis samlingslokal, möteslokaler för vuxna och barn.

Det ska även finnas arbetsytor/rum för förberedelser och uppföljning. Det ska finnas ändamålsenliga och tillräckliga förrådsutrymmen för verksamheten. Arbetsplatserna utformas med fördel aktivitetsbaserade med god ergonomi.

Gemensamt personalrum ska finnas på skolan och vara tillgängligt för all personal.

5. Utomhusmiljö

Skolgården ska vara en del av skolans hela verksamhet. Den ska locka till fysisk aktivitet, samvaro, spontanlek, lärande och pedagogisk verksamhet och med anpassning för tillgänglighet och funktionsvariation. Elevers intresse för natur och närmiljö ska möjliggöras.

Angöringen till skolan ska vara tydlig och säker gäller även säkra lämna- och hämtazoner till och från skolan. Andra funktioner som ska finnas är tillräckligt med uteförråd, miljöhus och skyltning enligt stadens policy.

Riktmärke av friyta för årskus F-3 är 35 kvm/elev och beräkning för årskurs 4-9 är 15-20 kvm. Avsteg kan göras beroende på omgivningens förutsättningar. Skolgården ska ha höga lek- och aktivitetsvärden och innehålla tre olika zoner.

- Trygg, lugn och skapande zon
- Vild och naturlik zon
- Öppen, vidlyftig och fartfylld zon

6. Särskilda funktioner

6.1 Elevhälsan

Skollokalerna ska stödja en samlad och utökad elevhälsa, vilket innebär att eleverna ska ha tillgång till medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska kompetenser så som specialpedagoger/speciallärare, skolläkare/skolsköterska, psykolog, kurator och skolledare.

6.2 Digitalisering

Mölndals stad ska bygga anpassningsbara och intelligenta skolor för framtiden. Digitalisering förändrar förutsättningarna för samverkan, arbetssätt och lärande. Det är av vikt att inte låsa sig vid dagens lösningar utan att planera och organisera för förändring och skapa möjligheter att möta morgondagens behov och tekniska lösningar. Den fysiska lärmiljön behöver anpassas för teknisk flexibilitet.

6.3 Säkerhet

Vid en ny-, till-, eller ombyggnad ska det projekteras för inbrottslarm, brandlarm, inrymninglarm och passersystem enligt Mölndals stads larmpolicy. Skolbyggnaden ska zonindelas för ut-och inrymning samt för samnyttjande av lokalerna.

6.4 Skolmatsal

Skolmatsalen ska upplevas trygg, positiv och avkopplande och ta hänsyn till antalet elever på skolan, antal platser i matsalen och antal elever per sittning.

7. Styrdokument, tekniska anvisningar och rutiner

Nedan redovisas de gällande styrdokument, anvisningar och rutiner som finns i staden. Dessa kan komma att ändras, tas bort eller revideras löpande. Var noggrann vid varje projekt att det är den senaste versionen som används.

Tidigare version:

Ny version:

RAMPROGRAM

Grundskola och anpassad grundskola

Beslutad	Kommunstyrelsen	2022-01-26
Reviderad	Lokalstrategiska utskottet	2026-08-26*
Dokumentägare	Samhällsbyggnadsförvaltningen	

**Revideringen avser enbart redaktionella justeringar och innebär inga förändringar av ramprogrammets innehåll eller inriktning.*

Förord

Utformningen av lärmiljöer ska alltid ske utifrån ambitionen att tillhandahålla ändamålsenliga och kostnadseffektiva lokaler där en god inne- och utemiljö skapas, hög yteffektivitet uppnås samt att barnens bästa sätts i fokus. Som ett verktyg för detta finns Mölndals Ramprogram för grundskola och anpassad grundskola.

Ramprogrammet ligger till grund för förstudier och programarbeten av skolbyggnationer i Mölndal. Det kompletteras med ett lokalprogram som anger ytor, ett funktionsprogram som belyser funktionernas betydelse i respektive yta och tekniska krav och anvisningar (TKA).

Ägare av dokumentet är Samhällsbyggnadsförvaltningen genom fastighetsavdelningen.

Innehåll

1. Inledning 2
1.1 Syfte 2
1.2 Handlingarnas förhållande 2
1.3 Rutin för revidering 2
2. Målarbete och vision 3
2.1 Social hållbarhet 3
2.2 Ekologisk hållbarhet - Miljöperspektiv 3
2.3 Ekonomisk hållbarhet 3
3. Skola – allmänna förutsättningar för byggnation 3
3.1 Samnyttjande/flexibla lokaler 4
3.2 Enskilt arbete och arbete i grupp 4
4. Inomhusmiljö 5
4.1 Entréförhållande 5
4.2 Kommunikation 5
4.3 Arbete och rast 5
5. Utomhusmiljö 6
6. Särskilda funktioner 6
6.1 Elevhälsan 6
6.2 Digitalisering 6
6.3 Säkerhet 6
6.4 Skolmatsal 7
7. Styrdokument, tekniska anvisningar och rutiner 7

1. Inledning

1.1 Syfte

Ramprogrammets syfte är att skapa ett riktmärke och ge vägledning i hur lärmiljön ska utformas vid nybyggnad och i tillämpliga delar vid till- och ombyggnad av skollokaler. Den ska ge förutsättningar att, inom en yttre ram, kunna forma skolan på olika sätt.

Ramprogrammet ska kommunicera övergripande värden, funktioner och målsättningar med den verksamhet som ska bedrivas på skolan och fungerar därmed som ett stöd i arbetet med om-, till- och nybyggnation av skolor i Mölndals stad. Programmet ska även kunna tillämpas vid tillfälliga paviljongetableringar.

Varför behövs ett ramprogram?
För att kunna skapa samsyn mellan kommunens berörda aktörer kring funktioner vid byggnation av skolor behövs ett ramprogram. Ramprogrammet är en del av det underlag som ska användas vid beställning av projekt för att säkra ändamålsenliga och långsiktiga pedagogiska lokaler.

Syftet med ramprogrammet är även att förkorta byggprojektens planeringstider och säkerställa att rätt funktioner skapas för verksamheten.

1.2 Handlingarnas förhållande

Ramprogrammet beskriver i övergripande drag hur en skola i Mölndals stad ska byggas.

Som bilagor till ramprogrammet finns:

- Lokalprogram
- Funktionsprogram
- Tekniska krav och anvisningar (TKA)

1.3 Rutin för revidering

Ansvarig för revidering är fastighetsavdelningen som kallar berörda förvaltningar. Ramprogrammet ska utvärderas av fastighetsavdelningen tillsammans med Skolförvaltningen efter varje nybyggnation eller större till- och ombyggnation utifrån projektgenomförande, förvaltande och verksamhetsanvändning.

I detta arbete säkerställs att arbetet med barnrättsperspektivet finns med, följs upp och tar plats i målformuleringar.

2. Målarbete och vision

Ramprogrammet är anpassat efter de visioner och mål som är aktuella vid framtagande av gällande program. Planering, utformning och byggnation behöver sedan anpassas efter den aktuella vision och mål som gäller för den aktuella tidpunkten.

2.1 Social hållbarhet

Det sociala perspektivet som rör om-, till- eller nybyggnation av skolor handlar om att skapa processer där delaktighet och kommunikation är viktiga ingredienser. Delaktigheten innebär att skapa tvärfunktionella samarbeten mellan förvaltningarna inför en om-, till- eller nybyggnation.

2.2 Ekologisk hållbarhet - Miljöperspektiv

På fastighetsavdelningen ska det finnas en plan för miljöstrategiskt byggande och en giftfri miljö.

2.3 Ekonomisk hållbarhet

Inför om-, till-, eller nybyggnation av skolor så handlar det ekonomiska hållbarhets-perspektivet framför allt om att ha en välfungerande planeringsprocess för att undvika missförstånd och dyra ombyggnationer. Vid ersättning eller ny- och tillbyggnad eftersträvar Mölndals stad att bygga skolor för minst 400 elever för att möjliggöra en långsiktigt hållbar drift. En annan viktig aspekt är att skapa flexibla lokaler som möjliggör en ökad lokalanvändning.

3. Skola – allmänna förutsättningar för byggnation

Lärmiljöerna ska utformas så att de känns trygga och skapar förutsättningar för nolltolerans mot kränkningar. De ska vara en mötesplats för gemenskap, där ingen diskrimineras av lokalernas utformning, utan möjliggör tillgänglighet för alla.

Mölndals stad strävar efter att alla lokaler ska kunna användas under hela dagen inklusive helgverksamhet och förespråkar samnyttjande mellan flera verksamheter.

Lokalerna dimensioneras utifrån begreppet lokalarea (LOA) 10 kvm per barn. För att nå en maximerad nyttjandegrad för en skolas alla delar skulle siffran LOA 10 kvm endast fungera för en jämnt fördelad årskurs F-9. LOA 10 kvm per barn kan därför slå ganska ojämnt ur ett nyttjandegradsperspektiv. Utefter målsättningen maximerad nyttjandegrad bör förutsättningarna analyseras i varje projekt.

Vid byggnation av anpassad grundskola behöver siffran LOA 10 kvm per barn justeras med avseende på tillgänglighet. Svällfaktorn kommer att ge utslag i hela skolan, då ytor för alla specialämnen måste anpassas.

10 kvm LOA

Ingår följande:

- Undervisningsutrymmen
- Personalutrymmen
- Tillagningskök och skolrestaurang
- Administration
- Städ- och serviceutrymmen

10 kvm LOA

Ingår inte i följande:

- Teknikrum, el, data
- ÅVC-hus
- Uteförråd
- Idrott och hälsa
- Anpassad grundskola

3.1 Samnyttjande/flexibla lokaler

Viktiga förutsättningar är att skolans alla pedagogiska lokaler är användbara som verksamhetsyta och att de är flexibla i den betydelsen att de tillåter olika arbetssätt. Pedagogisk yta handlar inte enbart om lokalarea och inredningsbarhet, utan också om att ha tillgång till väggyta och volymer för projicering och gestaltning. Flexibiliteten kan även innebära god tillgång till goda elanslutningar och möjlighet att enkelt ändra belysningen.

Den digitala utvecklingen möjliggör för lärande på andra platser än det traditionella rummet.

Lokalerna ska klara många års teknisk och pedagogisk utveckling. Den bästa beredskapen för att möta framtida lokalbehov är att bygga flexibelt och möjliggöra för variation.

Mölndals stad har som mål att öka flexibiliteten i egenägda lokaler. Ny timplan gör att eleverna i skolan behöver nyttja lokalerna längre. I varje projekt ska därför förutsättningar för detta diskuteras och analyseras. Det gäller även möjlighet till delade lokaler med andra förvaltningar eller för uthyrning av vissa lokaler utanför ordinarie verksamhetstid.

3.2 Enskilt arbete och arbete i grupp

Enskilt arbete och arbete i olika gruppstorlekar förutsätts öka. Större och mindre grupper kan innebära allt ifrån ett par elever upp till mycket större grupper. Rummets beskaffenhet och vad det ska innehålla har stor betydelse så att hela rummet kan utnyttjas maximalt. En drivkraft är användningen av personliga, mobila tekniska enheter vars teknik och tillämpning av denna utvecklas.

Med en ökad individualisering och med möjligheten att kunna arbeta med innehåll som inte är kopplat till en viss ålder eller årskurs, blir organisationen mer flexibel. Med ökad möjlighet för eleverna att styra sitt arbete kommer både arbetstid och raster att bli en del av den ökade flexibiliteten.

4. Inomhusmiljö

Inomhusmiljön ska vara flexibel och gestaltningen ska uppfylla gällande tillgänglighetskrav. Form, färg och funktion ska samverka för att skapa en ändamålsenlig miljö. Utformningen av stadens skolor måste fungera i en bra balans mellan brukar- och förvaltningsaspekter.

4.1 Entréförhållande

Skolan ska ha en tydlig, trygg och välkomnande väderskyddad huvudentré, men sekundära entréer förekommer också. Vid huvudentrén ska information om skolan och dess verksamhet tydligt skyltas. Huvudentrén ska vara tillgänglig för alla. Från skolans huvudentré ska man lätt kunna hitta vidare till rätt plats på skolan. Det ska finnas tillräckligt med klädförvaring och torkskåp/torkrum för alla elever.

4.2 Kommunikation

Kommunikationsytorna ska vara överblickbara, trygga och lätta att orientera sig i. De ska utformas så att de kan används i den pedagogiska verksamheten.

Prång och skymda utrymmen ska undvikas. Där det finns elevskåp ska de byggas in i vägg eller byggas så att de är överblickbara. Ingångar till toaletter bör vara överblickbara, samtidigt som hög integritet ska eftersträvas.

Det ska vara en god balans mellan trygghet, säkerhet och integritet i omklädningsrum och duschrum. Det ska finnas möjlighet att duscha och byta om enskilt.

4.3 Arbete och rast

I elevutrymmen ska kommunikationsytor minimeras och fritidshemmen ska lokalintegreras med skolan. Idrottssal, matsal och/eller entré kan användas som samlingslokal vilket i så fall kräver möjlighet att sätta upp scen/gradäng. Matsal bör ha andra funktioner framförallt i mindre skolor exempelvis samlingslokal, möteslokaler för vuxna och barn.

Det ska även finnas arbetsytor/rum för förberedelser och uppföljning. Det ska finnas ändamålsenliga och tillräckliga förrådsutrymmen för verksamheten. Arbetsplatserna utformas med fördel aktivitetsbaserade med god ergonomi.

Gemensamt personalrum ska finnas på skolan och vara tillgängligt för all personal.

5. Utomhusmiljö

Skolgården ska vara en del av skolans hela verksamhet. Den ska locka till fysisk aktivitet, samvaro, spontanlek, lärande och pedagogisk verksamhet och med anpassning för tillgänglighet och funktionsvariation. Elevers intresse för natur och närmiljö ska möjliggöras.

Angöringen till skolan ska vara tydlig och säker gäller även säkra lämna- och hämtazoner till och från skolan. Andra funktioner som ska finnas är tillräckligt med uteförråd, miljöhus och skyltning enligt stadens policy.

Riktmärke av friyta för årskus F-3 är 35 kvm/elev och beräkning för årskurs 4-9 är 15-20 kvm. Avsteg kan göras beroende på omgivningens förutsättningar. Skolgården ska ha höga lek- och aktivitetsvärden och innehålla tre olika zoner.

- Trygg, lugn och skapande zon
- Vild och naturlik zon
- Öppen, vidlyftig och fartfylld zon

6. Särskilda funktioner

6.1 Elevhälsan

Skollokalerna ska stödja en samlad och utökad elevhälsa, vilket innebär att eleverna ska ha tillgång till medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska kompetenser så som specialpedagoger/speciallärare, skolläkare/skolsköterska, psykolog, kurator och skolledare.

6.2 Digitalisering

Mölndals stad ska bygga anpassningsbara och intelligenta skolor för framtiden. Digitalisering förändrar förutsättningarna för samverkan, arbetssätt och lärande. Det är av vikt att inte låsa sig vid dagens lösningar utan att planera och organisera för förändring och skapa möjligheter att möta morgondagens behov och tekniska lösningar. Den fysiska lärmiljön behöver anpassas för teknisk flexibilitet.

6.3 Säkerhet

Vid en ny-, till-, eller ombyggnad ska det projekteras för inbrottslarm, brandlarm, inrymninglarm och passersystem enligt Mölndals stads larmpolicy. Skolbyggnaden ska zonindelas för ut-och inrymning samt för samnyttjande av lokalerna.

6.4 Skolmatsal

Skolmatsalen ska upplevas trygg, positiv och avkopplande och ta hänsyn till antalet elever på skolan, antal platser i matsalen och antal elever per sittning.

7. Styrdokument, tekniska anvisningar och rutiner

Nedan redovisas de gällande styrdokument, anvisningar och rutiner som finns i staden. Dessa kan komma att ändras, tas bort eller revideras löpande. Var noggrann vid varje projekt att det är den senaste versionen som används.

Styrdokument

- Mölndals miljömål
- Energistrategin Mölndals stad
- Tekniska krav och anvisningar (TKA)

Policydokument

- Mölndals miljömål
- Energistrategin Mölndals stad

Rutiner

- Rutiner vid entreprenadarbeten

Lokalprogram

- Definitioner av ytor och dess fördelning i skolan

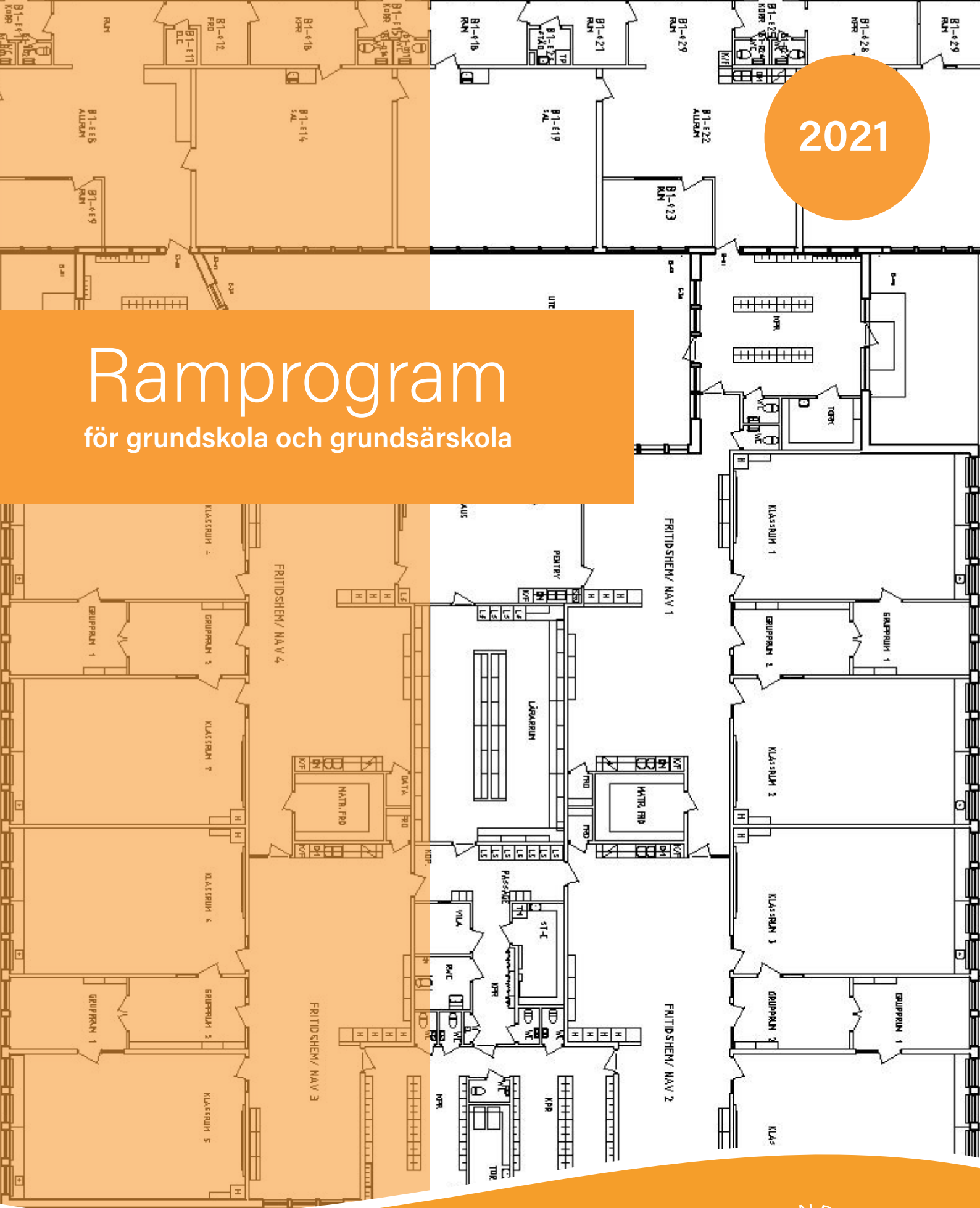
Funktionsprogram

- Definitioner av mjuka och faktiska funktionskrav för olika ytor

2021

Ramprogram

för grundskola och grundsärskola

MÖLNDALS STAD

Förord

Utformningen av lärmiljöer ska alltid ske utifrån ambitionen att tillhandahålla ändamålsenliga och kostnadseffektiva lokaler där en god inne- och utemiljö skapas, hög yteffektivitet uppnås samt att barnens bästa sätts i fokus. Som ett verktyg för detta finns Mölndals Ramprogram för skolor.

Ramprogrammet ligger till grund för förstudier och programarbeten av skolbyggnationer i Mölndal. Det kompletteras med ett lokalprogram som anger ytor, ett funktionsprogram som belyser funktionernas betydelse i respektive yta och tekniska krav och anvisningar (TKA).

Ägare av dokumentet är Stadsledningsförvaltningen genom Fastighetsavdelningen.

Innehållsförteckning

1. Inledning..... sidan 1
1.1 Syfte
1.2 Handlingarnas förhållande
1.3 Rutin för revidering

2. Målarbete och vision..... sidan 2
2.1 Social hållbarhet
2.2 Ekologisk hållbarhet - Miljöperspektiv
2.3 Ekonomisk hållbarhet

3. Skola – allmänna förutsättningar för byggnation..... sidan 3
3.1 Samnyttjande/flexibla lokaler
3.2 Enskilt arbete och arbete i grupp

4. Inomhusmiljö..... sidan 4
4.1 Entréförhållanden
4.2 Kommunikation
4.3 Arbete och rast

5. Utomhusmiljö..... sidan 5

6. Särskilda funktioner..... sidan 5
6.1 Elevhälsa
6.2 Digitalisering
6.3 Säkerhet
6.4 Skolmatsal

7. Styrdokument, tekniska krav och anvisningar (TKA) och rutiner..... sidan 6

1. Inledning

1.1 Syfte

Ramprogrammets syfte är att skapa ett riktmärke och ge vägledning i hur lärmiljön ska utformas vid nybyggnad och i tillämpliga delar vid till- och ombyggnad av skollokaler. Den ska ge förutsättningar att, inom en yttre ram, kunna forma skolan på olika sätt.

Ramprogrammet ska kommunicera övergripande värden, funktioner och målsättningar med den verksamhet som ska bedrivas på skolan och fungerar därmed som ett stöd i arbetet med om-, till- och nybyggnation av skolor i Mölndals stad. Programmet ska även kunna tillämpas vid tillfälliga paviljongetableringar.

Varför behövs ett ramprogram?

För att kunna skapa samsyn mellan kommunens berörda aktörer kring funktioner vid byggnation av skolor behövs ett ramprogram. Ramprogrammet är en del av det underlag som ska användas vid beställning av projekt för att säkra ändamålsenliga och långsiktiga pedagogiska lokaler.

Syftet med ramprogrammet är även att förkorta byggprojektens planeringstider och säkerställa att rätt funktioner skapas för verksamheten.

1.2 Handlingarnas förhållande

Ramprogrammet beskriver i övergripande drag hur en skola i Mölndals stad ska byggas. Som bilagor till ramprogrammet finns:

- Lokalprogram
- Funktionsprogram
- Tekniska krav och anvisningar (TKA)

1.3 Rutin för revidering

Ansvarig för revidering är Fastighetsavdelningen som kallar berörda förvaltningar. Ramprogrammet ska utvärderas av Fastighetsavdelningen tillsammans med Skolförvaltningen efter varje nybyggnation eller större till- och ombyggnation utifrån projektgenomförande, förvaltande och verksamhetsanvändning.

I detta arbete säkerställs att arbetet med barnrättsperspektivet finns med, följs upp och tar plats i målformuleringar.

2. Målarbete och vision

Ramprogrammet är anpassat efter de visioner och mål som är aktuella vid framtagande av gällande program. Planering, utformning och byggnation behöver sedan anpassas efter den aktuella vision och mål som gäller för den aktuella tidpunkten.

2.1 Social hållbarhet

Det sociala perspektivet som rör om-, till- eller nybyggnation av skolor handlar om att skapa processer där delaktighet och kommunikation är viktiga ingredienser. Delaktigheten innebär att skapa tvärfunktionella samarbeten mellan förvaltningarna inför en om-, till- eller nybyggnation.

2.2 Ekologisk hållbarhet - Miljöperspektiv

På Fastighetsavdelningen ska det finnas en plan för miljöstrategiskt byggande och en giftfri miljö.

2.3 Ekonomisk hållbarhet

Inför om-, till-, eller nybyggnation av skolor så handlar det ekonomiska hållbarhetsperspektivet framför allt om att ha en välfungerande planeringsprocess för att undvika missförstånd och dyra ombyggnationer. Vid ersättning eller ny- och tillbyggnad eftersträvar Mölndals stad att bygga skolor för minst 400 elever för att möjliggöra en långsiktigt hållbar drift. En annan viktig aspekt är att skapa flexibla lokaler som möjliggör en ökad lokalanvändning.

3. Skola – allmänna förutsättningar för byggnation

Lärmiljöerna ska utformas så att de känns trygga och skapar förutsättningar för nolltolerans mot kränkningar. De ska vara en mötesplats för gemenskap, där ingen diskrimineras av lokalernas utformning, utan möjliggör tillgänglighet för alla.

Mölndals stad strävar efter att alla lokaler ska kunna användas under hela dagen inklusive helgverksamhet och förespråkar samnyttjande mellan flera verksamheter.

Lokalerna dimensioneras utifrån begreppet LOA och 10 kvm (lokalarea) per barn. För att nå en maximerad nyttjandegrad för en skolas alla delar skulle siffran LOA 10 kvm endast fungera för en jämnt fördelad årskurs F-9. LOA 10 kvm per barn kan därför slå ganska ojämnt ur ett nyttjandegradsperspektiv. Utefter målsättningen maximerad nyttjandegrad bör förutsättningarna analyseras i varje projekt.

Vid byggnation av grundsärskola behöver siffran LOA 10 kvm per barn justeras med avseende på tillgänglighet. Svällfaktorn kommer att ge utslag i hela skolan, då ytor för alla specialämnen måste anpassas.

10 kvm LOA ingår följande:

- Undervisningsutrymmen
- Personalutrymmen
- Tillagningskök och skolrestaurang
- Administration
- Städ- och serviceutrymmen

10 kvm LOA ingår *inte* följande:

- Teknikrum, el, data
- ÅVC-hus
- Uteförråd
- Idrott och hälsa
- Grundsärskola

3.1 Samnyttjande/flexibla lokaler

Viktiga förutsättningar är att skolans alla pedagogiska lokaler är användbara som verksamhetsyta och att de är flexibla i den betydelsen att de tillåter olika arbetssätt. Pedagogisk yta handlar inte enbart om lokalarea och inredningsbarhet, utan också om att ha tillgång till väggyta och volymer för projicering och gestaltning. Flexibiliteten kan även innebära god tillgång till goda elanslutningar och möjlighet att enkelt ändra belysningen.

Den digitala utvecklingen möjliggör för lärande på andra platser än det traditionella rummet.

Lokalerna ska klara många års teknisk och pedagogisk utveckling. Den bästa beredskapen för att möta framtida lokalbehov är att bygga flexibelt och möjliggöra för variation. Mölndals stad har som mål att öka flexibiliteten i egenägda lokaler. Ny timplan gör att eleverna i skolan behöver nyttja lokalerna längre. I varje projekt ska därför förutsättningar för detta diskuteras och analyseras. Det gäller även möjlighet till delade lokaler med andra förvaltningar eller för uthyrning av vissa lokaler utanför ordinarie verksamhetstid.

3.2 Enskilt arbete och arbete i grupp
Enskilt arbete och arbete i olika gruppstorlekar förutsätts öka. Större och mindre grupper kan innebära allt ifrån ett par elever upp till mycket större grupper. Rummets beskaffenhet och vad det ska innehålla har stor betydelse så att hela rummet kan utnyttjas maximalt. En drivkraft är användningen av personliga, mobila tekniska enheter vars teknik och tillämpning av denna utvecklas.

Med en ökad individualisering och med möjligheten att kunna arbeta med innehåll som inte är kopplat till en viss ålder eller årskurs, blir organisationen mer flexibel. Med ökad möjlighet för eleverna att styra sitt arbete kommer både arbetstid och raster att bli en del av den ökade flexibiliteten.

4. Inomhusmiljö
Inomhusmiljön ska vara flexibel och gestaltningen ska uppfylla gällande tillgänglighetskrav. Form, färg och funktion ska samverka för att skapa en ändamålsenlig miljö. Utformningen av stadens skolor måste fungera i en bra balans mellan brukar- och förvaltningsaspekter.

4.1 Entréförhållande
Skolan ska ha en tydlig, trygg och välkomnande väderskyddad huvudentré, men sekundära entréer förekommer också. Vid huvudentrén ska information om skolan och dess verksamhet tydligt skyltas. Huvudentrén ska vara tillgänglig för alla. Från skolans huvudentré ska man lätt kunna hitta vidare till rätt plats på skolan. Det ska finnas tillräckligt med klädförvaring och torkskåp/torkrum för alla elever.

4.2 Kommunikation
Kommunikationsytorna ska vara överblickbara, trygga och lätta att orientera sig i. De ska utformas så att de kan används i den pedagogiska verksamheten.

Prång och skymda utrymmen ska undvikas. Där det finns elevskåp ska de byggas in i vägg eller byggas så att de är överblickbara. Ingångar till toaletter bör vara överblickbara, samtidigt som hög integritet ska eftersträvas.

Det ska vara en god balans mellan trygghet, säkerhet och integritet i omklädningsrum och duschrum. Det ska finnas möjlighet att duscha och byta om enskilt.

4.3 Arbete och rast
I elevutrymmen ska kommunikationsytor minimeras och fritidshemmen ska lokalintegreras med skolan. Idrottssal, matsal och/eller entré kan användas som samlingslokal vilket i så fall kräver möjlighet att sätta upp scen/gradäng. Matsal bör ha andra funktioner framförallt i mindre skolor exempelvis samlingslokal, möteslokaler för vuxna och barn. Det ska även finnas arbetsytor/rum för förberedelser och uppföljning. Det ska finnas ändamålsenliga och tillräckliga förrådsutrymmen för verksamheten. Arbetsplatserna utformas med fördel aktivitetsbaserade med god ergonomi.

Gemensamt personalrum ska finnas på skolan och vara tillgängligt för all personal.

5. Utomhusmiljö

Skolgården ska vara en del av skolans hela verksamhet. Den ska locka till fysisk aktivitet, samvaro, spontanlek, lärande och pedagogisk verksamhet och med anpassning för tillgänglighet och funktionsvariation. Elevers intresse för natur och närmiljö ska möjliggöras.

Angöringen till skolan ska vara tydlig och säker gäller även säkra lämna- och hämtazoner till och från skolan. Andra funktioner som ska finnas är tillräckligt med uteförråd, miljöhus och skyltning enligt stadens policy.

Riktmärke av friyta för årskus F-3 är 35 kvm/elev och beräkning för årskurs 4-9 är 15-20 kvm. Avsteg kan göras beroende på omgivningens förutsättningar. Skolgården ska ha höga lek- och aktivitetsvärden och innehålla tre olika zoner.

- Trygg, lugn och skapande zon
- Vild och naturlik zon
- Öppen, vidlyftig och fartfylld zon

6. Särskilda funktioner

6.1 Elevhälsan

Skollokalerna ska stödja en samlad och utökad elevhälsa, vilket innebär att eleverna ska ha tillgång till medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska kompetenser så som specialpedagoger/speciallärare, skolläkare/skolsköterska, psykolog, kurator och skolledare.

6.2 Digitalisering

Mölndals stad ska bygga anpassningsbara och intelligenta skolor för framtiden. Digitalisering förändrar förutsättningarna för samverkan, arbetssätt och lärande. Det är av vikt att inte låsa sig vid dagens lösningar utan att planera och organisera för förändring och skapa möjligheter att möta morgondagens behov och tekniska lösningar. Den fysiska lärmiljön behöver anpassas för teknisk flexibilitet.

6.3 Säkerhet

Vid en ny-, till-, eller ombyggnad ska det projekteras för inbrottslarm, brandlarm, inrymninglarm och passersystem enligt Mölndals stads larmpolicy. Skolbyggnaden ska zonindelas för ut-och inrymning samt för samnyttjande av lokalerna.

6.4 Skolmatsal

Skolmatsalen ska upplevas trygg, positiv och avkopplande och ta hänsyn till antalet elever på skolan, antal platser i matsalen och antal elever per sittning.

7. Styrdokument, tekniska anvisningar och rutiner

Nedan redovisas de gällande styrdokument, anvisningar och rutiner som finns i staden. Dessa kan komma att ändras, tas bort eller revideras löpande. Var noggrann vid varje projekt att det är den senaste versionen som används.

Styrdokument

- Mölndals miljömål
- Energistrategin Mölndals stad
- Tekniska krav och anvisningar

Policydokument

- Mölndals miljömål
- Energistrategin Mölndals stad

Rutiner

- Rutiner vid entreprenadarbeten

Lokalprogram

- Definitioner av ytor och dess fördelning i skolan

Funktionsprogram

- Definitioner av mjuka och faktiska funktionskrav för olika ytor

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 141

Diarienummer 00084/2026

Redovisning av uppdrag, lämnade av kommunfullmäktige till styrelse och nämnder 2026

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige antecknar redovisningen till protokollet.

Sammanfattning

Två gånger per år, vår och höst, redovisas de uppdrag som lämnats av kommunfullmäktige till kommunstyrelsen och nämnderna. Uppdragens status redovisas i stadsledningsförvaltningens sammanställning.

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 12 augusti 2026.
Redovisning av uppdrag – lämnade av kommunfullmäktige.

Expedieras till

Stadsledningsförvaltningen

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2026-08-12

Dnr
KS 00084/2026

Markus Franklin
Kommunsekreterare

Kommunstyrelsen

Redovisning av uppdrag, lämnade av kommunfullmäktige till styrelse och nämnder 2026

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige antecknar redovisningen till protokollet.

Sammanfattning

Två gånger per år, vår och höst, redovisas de uppdrag som lämnats av kommunfullmäktige till kommunstyrelsen och nämnderna. Uppdragens status redovisas i stadsledningsförvaltningens sammanställning.

Ekonomi

Ärendet innebär inga ekonomiska konsekvenser, utöver beslutad ram.

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 12 augusti 2026.
Redovisning av uppdrag – lämnade av kommunfullmäktige.

Expedieras till

Stadsledningsförvaltningen

Karl de Verdier
Biträdande stadsdirektör

Anna Jakobsson
Kanslichef

STADSLEDNINGSFÖRVALTNINGEN

2026-08-12

Stadskansliet

Dnr KS 84/2026

Redovisning/återrapportering av uppdrag, lämnade av fullmäktige

Diarienummer Förvaltning/ enhet	Ärendemening	Uppläggnings-datum	Uppdragsinstans/er	Anmärkningar Bevakningsdatum
Samhällsbyggnads-förvaltningen	Trafikolycksstatistik		Uppdrag till samhällsbyggnadsförvaltningen (tidigare till tekniska nämnden) att lämna ***årliga rapporter*** om trafikolycksstatistik.	Rapport för 2025 redovisas på KF december 2026.
Samhällsbyggnads-förvaltningen	Redovisning av skogsbruks-planens genomförande		Kommunfullmäktige uppdrog den 28 januari 2004, § 3, åt kommunstyrelsen att mot ***slutet av varje mandatperiod*** översiktligt återredovisa genom-förandet av skogsbruksplanen. Uppdraget handläggs av samhällsbyggnadsförvaltningen.	Redovisning av Skogsbruksplan 2023-2026 på KF december 2026.

Diarienummer Förvaltning/ enhet	Ärendemening	Uppläggnings-datum	Uppdragsinstans/er	Anmärkningar Bevakningsdatum
SLF – Avdelningen för ekonomi- och hållbarhetsstyrning (samordning för hållbarhet)	Uppdrag att redovisa koldioxid-utsläppen i relation till både de regionala målsättningarna och till koldioxidbudgeten		I samband med att kommunfullmäktige den 25 mars 2020, § 51, biföll en motion om införande av koldioxidbudget fick stadsledningsförvaltningen i uppdrag att årligen redovisa och kommunicera utsläppen i relation till både de regionala målsättningarna och till koldioxidbudgeten.	Mölndals växthusgasutsläpp i relation till nationella/lokala målsättningar samt till växthusgasbudgeten kommer kontinuerligt att redovisas i KFs målsuppföljning. En fördjupad uppföljning kommer att ske i miljöredovisning/uppföljning av ramverket för ekologisk hållbarhet. Växthusgasbudget | Mölndals stad
293/2020 SLF – HR-avdelningen	Mölndal Vision 2040	2022-04-13	Kommunfullmäktige antog den 13 april 2022, § 86, Mölndal Vision 2040. En aktualitetsprövning av visionen ska göras i början av varje mandatperiod.	KF februari/mars 2027.
365/2023 Skolförvaltningen	Uppdrag om återrapportering vid införande av resursskola	2023-05-24	Vid kommunfullmäktiges möte den 24 maj 2023, § 107, redovisade skolnämnden ett utredningsuppdrag avseende införande av kommunal resursskola. Uppdraget ansågs redovisat. En ny skolenhet ska inrättas i form av en resursskola. Skolnämnden fick i uppdrag att vid eventuellt införande av resursskola och ett år efter införandet återrapportera till fullmäktige.	Återrapportering till KF november 2026.
732/2025 SLF – Juridik- och myndighetsstyrning	Uppdrag att utreda vilka offentliga platser som bör omfattas av förbud mot användning av lustgas i berusningssyfte	2025-10-15	I samband med att kommunfullmäktige den 15 oktober 2025, § 188, besvarade en motion om förbud mot lustgas fick kommunstyrelsen i uppdrag att utreda vilka offentliga platser som bör omfattas av förbud mot användning av lustgas i berusningssyfte.	KF beslutade den 22 april 2026, § 93, inom vilka områden i kommunen som lustgas ej får brukas i berusningssyften.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 140

Diarienummer 00101/2026

Redovisning av obesvarade motioner 2026

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige antecknar redovisningen till protokollet.

Sammanfattning

Enligt § 37 kommunfullmäktiges arbetsordning ska kommunstyrelsen två gånger per år redovisa de motioner som är under beredning.

Redovisningen ska göras på kommunfullmäktiges ordinarie sammanträden i april och oktober.

Stadsledningsförvaltningen har sammanställt en redovisning över motioner under beredning, med planerade datum för behandling i beredande instans och slutlig behandling i kommunfullmäktige.

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 11 augusti 2026.
Redovisning av obesvarade motioner, hösten 2026.

Expedieras till

Stadsledningsförvaltningen

2026-08-27

Dnr KS 101/2026

MOTIONSFÖRTECKNING

STADSLEDNINGSFÖRVALTNINGEN
Stadskansliet

Redovisning av obesvarade motioner

Diarienummer	Rubrik	Anmäld	Beredningsinstans/-er	Planerad behandling
KS 579/2025	Motion (MP) – Avsluta Mölndals stads representation i Åby trav-sällskap	2025-09-17	Kommunstyrelsen	Behandlas i KSAU 2026-04-01 Behandlas i KS 2026-09-23 Behandlas i KF 2026-11-18
KS 836/2025	Motion (SD) – Kommunal viltför-valtningsplan	2025-12-10	Kommunstyrelsen	Behandlas i KSPEU 2026-10-11 Behandlas i KS 2026-11-25 Behandlas i KF 2026-12-09
KS 137/2026	Motion (C) – Ökad krisberedskap genom fler trygghetspunkter och säkrad reservkraft	2026-02-18	Kommunstyrelsen	Behandlas i KSAU 2026-08-19 Behandlas i KS 2026-08-26 Behandlas i KF 2026-09-16
KS 138/2026	Motion (C) – Höjd ambition för del-aktighet och normalisering inom Daglig verksamhet (LSS)	2026-02-18	Vård- och omsorgsnämnden, kommunstyrelsen	Behandlas i KSAU 2026-09-09 Behandlas i KS 2026-09-23 Behandlas i KF 2026-10-15
KS 139/2026	Motion (C) – Prioritera en ny hund-rastgård i Krokslätt	2026-02-18	Tekniska nämnden, kommunstyrelsen	Behandlas i KSAU 2026-09-09 Behandlas i KS 2026-09-23 Behandlas i KF 2026-10-15

2026-08-27

Dnr KS 101/2026

MOTIONSFÖRTECKNING

STADSLEDNINGSFÖRVALTNINGEN
Stadskansliet

Diarienummer	Rubrik	Anmäld	Beredningsinstans/-er	Planerad behandling
KS 174/2026	Motion (MP), (L) och (C) – Konsthall i Mölndal	2026-03-18	Kultur- och fritidsnämnden, kommunstyrelsen	Behandlas i KSAU 2026-10-07 Behandlas i KS 2026-10-21 Behandlas i KF 2026-11-18
KS 228/2026	Motion (V) – Utred möjligheter att minska beroende på amerikanska tech-jättar	2026-03-18	Kommunstyrelsen	Behandlas i KSAU 2026-06-17 Behandlas i KS 2026-08-26 Behandlas i KF 2026-09-17
KS 229/2026	Motion (L) – Översyn av personalparkeringar med fokus på förskolor och skolor	2026-03-18	Kommunstyrelsen	Behandlas i KSLSU 2026-08-20 Behandlas i KS 2026-08-26 Behandlas i KF 2026-09-17
KS 322/2026	Motion (SD) – ISO-certifiering i arbetsmiljö	2026-04-22	Kommunstyrelsen	Behandlas i KSAGU 2026-08-18 Behandlas i KS 2026-08-26 Behandlas i KF 2026-09-17
KS 380/2026	Motion (SD) – Utred en omvandling av delar av Katrinebergsskolan till senior- och omsorgsboenden	2026-05-20	Vård- och omsorgsnämnden, skolnämnden, kommunstyrelsen	Behandlas i KSAU 2027-02 Behandlas i KS 2027-02 Behandlas i KF 2027-03
KS 381/2026	Motion (SD) – Avskaffa religiöst motiverad specialkost i förskola och skola	2026-05-20	Skolnämnden, kommunstyrelsen	Behandlas i KSAU 2027-01 Behandlas i KS 2027-01 Behandlas i KF 2027-02

2026-08-27

Dnr KS 101/2026

MOTIONSFÖRTECKNING

STADSLEDNINGSFÖRVALTNINGEN
Stadskansliet

Diarienummer	Rubrik	Anmäld	Beredningsinstans/-er	Planerad behandling
KS 398/2026	Motion (KD) – Inför en köttgaranti inom förskola, skola och äldreomsorg	2026-06-17	Skolnämnden, vård- och omsorgsnämnden, kommunstyrelsen	Behandlas i KSAU 2027-02 Behandlas i KS 2027-02 Behandlas i KF 2027-03
KS 437/2026	Motion (SD) – Ett levande Mölndals centrum – ökad synlighet för lokala verksamheter och det lokala näringslivet genom informationstavlor	2026-06-17	Kommunstyrelsen	Behandlas i KSAU 2027-01 Behandlas i KS 2027-01 Behandlas i KF 2027-02

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2026-08-11

Dnr
KS 00101/2026

Markus Franklin
Kommunsekreterare

Kommunstyrelsen

Redovisning av obesvarade motioner 2026, hösten 2026

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige antecknar redovisningen till protokollet.

Sammanfattning

Enligt § 37 kommunfullmäktiges arbetsordning ska kommunstyrelsen två gånger per år redovisa de motioner som är under beredning.

Redovisningen ska göras på kommunfullmäktiges ordinarie sammanträden i april och oktober.

Stadsledningsförvaltningen har sammanställt en redovisning över motioner under beredning, med planerade datum för behandling i beredande instans och slutlig behandling i kommunfullmäktige.

Ekonomi

Ärendet innebär inga kostnader utöver beslutad ram.

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 11 augusti 2026.
Redovisning av obesvarade motioner, hösten 2026.

Expedieras till

Stadsledningsförvaltningen

Karl de Verdier
Biträdande stadsdirektör

Anna Jakobsson
Kanslichef

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 143

Diarienummer 00535/2026

Budget för nämnden för överförmyndare i samverkan 2027

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Budgeten för nämnden för överförmyndare i samverkan fastställs enligt nämnden för överförmyndare i samverkansförslag.

Sammanfattning

Nämnden för överförmyndare i samverkan är en gemensam nämnd för Härryda, Kungsbacka, Mölndal, Partille och Öckerö. Varje samverkanskommun väljer en ledamot och en ersättare till den gemensamma nämnden. Mölndals stad är värdkommun och den gemensamma nämnden ingår därmed i Mölndals stads organisation.

Budgeten för den gemensamma nämnden ska upprättas av Mölndals stad efter samråd med övriga samverkande kommuner. Budgeten ska omfatta samtliga kostnader som ligger till grund för kostnadsfördelningen mellan samverkanskommunerna.

Det ankommer därefter på kommunfullmäktige i Mölndal att fastställa budgeten för nämnden och därvid ange varje samverkanskommuns del av kostnaderna. Enligt samverkansavtalet ska detta ske senast den 30 juni för nästkommande år.

Efter samråd med övriga samverkanskommuner har nämnden för överförmyndare i samverkan föreslagit kommunfullmäktige i Mölndals stad att fastställa dess budget.

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse, daterad 2 september 2026.
Protokollsutdrag, nämnden för överförmyndare i samverkan den 2026-06-15, § 54.
Överförmyndare i samverkans tjänsteskrivelse, daterad 11 juni 2026.

Expedieras till

Nämnden för överförmyndare i samverkan, kommunstyrelserna i Härryda, Kungsbacka, Mölndal, Partille och Öckerö kommuner.

Datum
2026-09-02

Dnr
KS 00535/2026

Henriette de Maré
Verksamhetschef/chefsjurist

Kommunstyrelsen

Budget för nämnden för överförmyndare i samverkan 2027

Förslag till beslut

Budgeten för nämnden för överförmyndare i samverkan fastställs enligt nämnden för överförmyndare i samverkans förslag.

Sammanfattning

Nämnden för överförmyndare i samverkan är en gemensam nämnd för Härryda, Kungsbacka, Mölndal, Partille och Öckerö. Varje samverkanskommun väljer en ledamot och en ersättare till den gemensamma nämnden. Mölndals stad är värdkommun och den gemensamma nämnden ingår därmed i Mölndals stads organisation.

Budgeten för den gemensamma nämnden ska upprättas av Mölndals stad efter samråd med övriga samverkande kommuner. Budgeten ska omfatta samtliga kostnader som ligger till grund för kostnadsfördelningen mellan samverkanskommunerna.

Det ankommer därefter på kommunfullmäktige i Mölndal att fastställa budgeten för nämnden och därvid ange varje samverkanskommuns del av kostnaderna. Enligt samverkansavtalet ska detta ske senast den 30 juni för nästkommande år.

Efter samråd med övriga samverkanskommuner har nämnden för överförmyndare i samverkan föreslagit kommunfullmäktige i Mölndals stad att fastställa dess budget.

Stadsledningsförvaltningens bedömning

Stadsledningsförvaltningen konstaterar att nämnden för överförmyndare i samverkan under våren 2026 har samrått förslag till budget med samtliga samverkanskommuner och att samtliga samverkanskommuner har svarat att de inte har några synpunkter på förslaget. Stadsledningsförvaltningen har inga synpunkter på budgetens omfattning eller storlek.

Stadsledningsförvaltningen instämmer i bedömningen att kommunfullmäktige bör fastställa budgeten för den gemensamma nämnden. Enligt avtal ska detta ske senast den 30 juni och fastställandet är, avseende 2027, således något försenat. Detta har i nuläget ingen större praktisk betydelse men till nästkommande år bör rutinerna för fastställandet av den gemensamma nämndens budgeten utvecklas och förtydligas.

Ekonomi

Förslag till budget för den gemensamma nämnden sammanfattas i nedanstående tabell. Som framgår föreslås nämndens totala budget uppgå till sammanlagt 14 718 080 kr vilket därefter fördelas mellan samverkanskommunerna huvudsakligen efter folkmängd.

Utöver kostnaden för den gemensamma nämnden tillkommer kostnader för arvoden till ställföreträdare (gode män och förvaltare) och kostnader för arvoden för de förtroendevalda. Dessa kostnader omfattas inte av den gemensamma budgeten utan bekostas av den kommun ställföreträdarskapet gäller respektive den kommun som valt ledamoten och ersättaren. Varje kommun har således att i sin egen budget ta upp en budgetpost dels för sin andel i den gemensamma nämndens kostnader, dels för sina egna kostnader för ställföreträdare och förtroendevalda.

Samrådsunderlag 2027	*Totalt* 2026	*Totalt* 2027	Öckerö 5,1%	Partille 16,3%	Kungsbacka 34,2%	Härryda 15,8%	Mölndal 28,6%
Gemensamma nämndkostnader	376 000	435 000	20 937	67 001	140 519	65 124	117 399
Lön och personalomkostnader	9 615 000	11 775 000	568 562	1 819 505	3 815 991	1 768 540	3 188 155
Administration	181 000	235 000	11 383	36 426	76 396	35 406	63 826
IT/Telefoni	734 000	850 000	40 913	130 928	274 592	127 261	229 414
Lokaler/Hyra	608 000	598 000	28 485	91 158	191 183	88 605	159 728
Övriga till verksamheten hörande kostnader såsom komputv, fackliga kost, kostnad för biträde avseende upprättade budget redovisning revision och annan nödvändig intern* eller extern experthjälp	226 000	259 000	12 459	39 870	83 619	38 753	69 861
	10 990 000	13 402 000	682 738	2 184 888	4 582 300	2 123 690	3 828 385
*OH	469 600	566 080	33 310	93 396	189 292	90 948	159 135
*Fast Avgift	750 000	750 000	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000
Totalt	**12 209 600**	**14 718 080**	**866 047**	**2 428 284**	**4 921 591**	**2 364 637**	**4 137 520**

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse, daterad den 2 september 2026

Protokollsutdrag, nämnden för överförmyndare i samverkan den 16 juni 2026 § 54

Överförmyndare i samverkans tjänsteskrivelse, daterad den 11 juni 2026

Expedieras till

Nämnden för överförmyndare i samverkan

Kommunstyrelserna i Härryda, Kungsbacka, Mölndal, Partille och Öckerö kommuner.

Karl de Verdier
Biträdande stadsdirektör

Henriette de Maré
Verksamhetschef/chefsjurist

Nämnden för överförmyndare i samverkan

§ 54

Budget 2027

Beslut

Nämnden godkänner förslag på budget efter beaktande av synpunkter från alla samverkanskommuner för fastställande i kommunfullmäktige i Mölndal.

Sammanfattning

Samrådsunderlaget till budget för 2027 skickades till samverkanskommunerna den 20 februari 2026. Samtliga kommuner har fått möjlighet att återkoppla synpunkter på samrådsunderlaget.

Samtliga kommuner har återkopplat utan synpunkter på samrådsunderlaget. Kungsbackas kommun har i sitt beslut angett att ”medlemmarna ska få en återrapportering om hur effektiviseringen och verksamhetsutvecklingen går i relation till de ökade medlemsavgifterna, detta för att följa effekthemtagningen”.

Motivering

Värdkommunen ska senast den 31 mars upprätta samrådsunderlag till budget för Överförmyndare i samverkans verksamhet nästföljande år samt bereda övriga samverkande kommunerna tillfälle att yttra sig häröver. Värdkommunen ska därefter, senast den 30 juni varje år, fastställa Överförmyndare i samverkans budget och därvid ange varje samverkanskommuns del av kostnaderna.

Vid beräkning av befolkning och därav del av kostnad ska befolkningsmängden per den sista december året innan användas. När budgeten för 2027 skickades ut för yttrande hade befolkningsstatistik per sista december ännu inte fastställts. En mindre korrigering i förhållande till befolkning har därför gjorts i samband med fastställandet.

Beslutsunderlag

Överförmyndare i samverkans tjänsteskrivelse, daterad den 11 juni 2026
Överförmyndare i samverkans tjänsteskrivelse, daterad den 9 februari 2026
Protokollutdrag, nämnden för överförmyndare i samverkan § 11, den 17 februari 2026
Protokollutdrag, KS § 56, Partille kommun, daterad den 1 april 2026
Protokollutdrag, KS § 139, Öckerö kommun, daterad den 28 april 2026
Protokollutdrag, KS § 135, Kungsbacka kommun, daterad den 26 maj 2026
Yttrande över samrådsunderlag, Härryda kommun, daterad den 25 maj 2026
Protokollutdrag, KS § 204, Härryda kommun, daterad den 4 juni 2026

Expedieras till

Samverkanskommunerna

Lina Elmby
Enhetschef

Nämnden för överförmyndare i samverkan

Nämnden för överförmyndare i samverkans yttrande över budgetförslag för 2027

Förslag till beslut

Nämnden godkänner förslag på budget efter beaktande av synpunkter från alla samverkanskommuner för fastställande i kommunfullmäktige i Mölndal.

Sammanfattning

Samrådsunderlaget till budget för 2027 skickades till samverkanskommunerna den 20 februari 2026. Samtliga kommuner har fått möjlighet att återkoppla synpunkter på samrådsunderlaget.

Samtliga kommuner har återkopplat utan synpunkter på samrådsunderlaget. Kungsbackas kommun har i sitt beslut angett att ”medlemmarna ska få en återrapportering om hur effektiviseringen och verksamhetsutvecklingen går i relation till de ökade medlemsavgifterna, detta för att följa effekthemtagningen”.

Bakgrund

Värdkommunen ska senast den 31 mars upprätta samrådsunderlag till budget för Överförmyndare i samverkans verksamhet nästföljande år samt bereda övriga samverkande kommunerna tillfälle att yttra sig häröver. Värdkommunen ska därefter, senast den 30 juni varje år, fastställa Överförmyndare i samverkans budget och därvid ange varje samverkanskommuns del av kostnaderna.

Vid beräkning av befolkning och därav del av kostnad ska befolkningsmängden per den sista december året innan användas. När budgeten för 2027 skickades ut för yttrande hade befolkningsstatistik per sista december ännu inte fastställts. En mindre korrigering i förhållande till befolkning har därför gjorts i samband med fastställandet.

Ekonomi

Samrådsunderlag 2027	*Totalt 2026*	*Totalt 2027*	Öckerö 5,1%	Partille 16,3%	Kungsbacka 34,2%	Härryda 15,8%	Mölndal 28,6%
Gemensamma nämndkostnader	376 000	435 000	20 937	67 001	140 519	65 124	117 399
Lön och personalomkostnader	9 615 000	11 775 000	568 562	1 819 505	3 815 991	1 768 540	3 188 155
Administration	181 000	235 000	11 383	36 426	76 396	35 406	63 826
IT/Telefoni	734 000	850 000	40 913	130 928	274 592	127 261	229 414
Lokaler/Hyra	608 000	598 000	28 485	91 158	191 183	88 605	159 728
Övriga till verksamheten hörande kostnader såsom komputv, fackliga kost, kostnad för biträde avseende upprättade budget redovisning revision och annan nödvändig intern* eller extern experthjälp	226 000	259 000	12 459	39 870	83 619	38 753	69 861
	10 990 000	13 402 000	682 738	2 184 888	4 582 300	2 123 690	3 828 385
*OH	469 600	566 080	33 310	93 396	189 292	90 948	159 135
*Fast Avgift	750 000	750 000	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000
Totalt	**12 209 600**	**14 718 080**	**866 047**	**2 428 284**	**4 921 591**	**2 364 637**	**4 137 520**

Korrigerad budget i förhållande till befolkningsstatistiken per den 31 december 2025.

Beslutsunderlag

Överförmyndare i samverkans tjänsteskrivelse, daterad den 11 juni 2026
Överförmyndare i samverkans tjänsteskrivelse, daterad den 9 februari 2026
Protokollutdrag, nämnden för överförmyndare i samverkan § 11, den 17 februari 2026
Protokollutdrag, KS § 56, Partille kommun, daterad den 1 april 2026
Protokollutdrag, KS § 139, Öckerö kommun, daterad den 28 april 2026
Protokollutdrag, KS § 135, Kungsbacka kommun, daterad den 26 maj 2026
Yttrande över samrådsunderlag, Härryda kommun, daterad den 25 maj 2026
Protokollutdrag, KS § 204, Härryda kommun, daterad den 4 juni 2026

Expedieras till

Samverkanskommunerna

Lina Elmby
Enhetschef

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 126

Diarienummer 00453/2026

Ny förbundsordning för kommunalförbundet Räddningstjänsten Storgöteborg

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige fastställer förbundsordning för kommunalförbundet Räddningstjänsten Storgöteborg enligt bilaga 1, att gälla från och med den 1 december 2026.

Sammanfattning

Kommunalförbund är en samverkansform mellan kommuner som regleras av kommunallagen. Kommunalförbund bildas genom att medlemmarna var för sig fastställer en likalydande förbundsordning, som bland annat anger förbundets ansvarsområde, finansiering och organisationsformer.

Kommunalförbundet Räddningstjänsten Storgöteborg (RSG) har expedierat ett förslag till ny förbundsordning till medlemmarna för fastställande, som ska börja gälla den 1 december 2026. För att Mölndals stads beslut i ärendet ska vinna laga kraft i tid behöver beslutet fattas av kommunfullmäktige senast 15 oktober. Ärendet ska dessförinnan ha beretts av kommunstyrelsen.

Förslaget till ny förbundsordning har föregåtts av en remissrunda till medlemmarna under våren 2026. Mölndals stad yttrade sig då genom kommunstyrelsen och framförde synpunkten att förbundsstyrelsen borde ha större representation från Mölndals stad och Kungsbacka kommun, med hänsyn till de kommunernas större ägarandel, samt att förslaget att inte ha några ersättare till förbundsstyrelsen var problematiskt. Stenungsunds kommun framförde att antalet ersättare i förbundsstyrelsen ska vara minst fem. I övrigt har alla medlemmar tillstyrkt förslaget.

I förslaget till förbundsordning har antalet ledamöter i förbundsstyrelsen ökats från 14 till 16, varav åtta utses av Göteborgs stad och en vardera av de övriga medlemskommunerna. Antalet ersättare minskas från 11 till fem, som utses av de fem största medlemskommunerna: Göteborg, Kungsbacka, Mölndal, Lerum och Stenungsund. Förbundsfullmäktige minskas från 33 ledamöter och 33 ersättare till 17 ledamöter och 17 ersättare: nio ledamöter och ersättare från Göteborgs stad och en vardera från övriga medlemmar. Antalet revisorer minskas från nio till fem, som ska utses av de fem största medlemskommunerna. I övrigt innehåller förslaget inga ändringar jämfört med nu gällande förbundsordning.

I remissen ingick också ett förslag till nytt samverkansavtal mellan medlemmarna. Mölndals stad framförde att avtalet bör innehålla en översyn av avgiftskonstruktionen som ska inledas år 2027, snarare än 2030 som angavs i förslaget. I det ärende som nu ska handläggas av medlemmarna ingår endast förbundsordningen och inget förslag till samverkansavtal.

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 24 juni 2026.
Protokollsutdrag RSG FF 2026-06-10, § 23.
Protokollsutdrag RSG FS 2026-05-27, § 55.
Missivskrivelse RSG.

Bilaga 1 – Förslag till ny förbundsordning, reviderat.
Bilaga 2 – Nu gällande förbundsordning.

Expedieras till

Räddningstjänsten Storgöteborg, stadsledningsförvaltningen

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2026-06-24

Dnr
KS 00453/2026

Markus Franklin
Kommunsekreterare

Kommunstyrelsen

Ny förbundsordning för kommunalförbundet Räddningstjänsten Storgöteborg

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige fastställer förbundsordning för kommunalförbundet Räddningstjänsten Storgöteborg enligt bilaga 1, att gälla från och med den 1 december 2026.

Sammanfattning

Kommunalförbund är en samverkansform mellan kommuner som regleras av kommunallagen. Kommunalförbund bildas genom att medlemmarna var för sig fastställer en likalydande förbundsordning, som bland annat anger förbundets ansvarsområde, finansiering och organisationsformer.

Kommunalförbundet Räddningstjänsten Storgöteborg (RSG) har expedierat ett förslag till ny förbundsordning till medlemmarna för fastställande, som ska börja gälla den 1 december 2026. För att Mölndals stads beslut i ärendet ska vinna laga kraft i tid behöver beslutet fattas av kommunfullmäktige senast 15 oktober. Ärendet ska dessförinnan ha beretts av kommunstyrelsen.

Förslaget till ny förbundsordning har föregåtts av en remissrunda till medlemmarna under våren 2026. Mölndals stad yttrade sig då genom kommunstyrelsen och framförde synpunkten att förbundsstyrelsen borde ha större representation från Mölndals stad och Kungsbacka kommun, med hänsyn till de kommunernas större ägarandel, samt att förslaget att inte ha några ersättare till förbundsstyrelsen var problematiskt. Stenungsunds kommun framförde att antalet ersättare i förbundsstyrelsen ska vara minst fem. I övrigt har alla medlemmar tillstyrkt förslaget.

I förslaget till förbundsordning har antalet ledamöter i förbundsstyrelsen ökats från 14 till 16, varav åtta utses av Göteborgs stad och en vardera av de övriga medlemskommunerna. Antalet ersättare minskas från 11 till fem, som utses av de fem största medlemskommunerna: Göteborg, Kungsbacka, Mölndal, Lerum och Stenungsund. Förbundsfullmäktige minskas från 33 ledamöter och 33 ersättare till 17 ledamöter och 17 ersättare: nio ledamöter och ersättare från Göteborgs stad och en vardera från övriga medlemmar. Antalet revisorer minskas från nio till fem, som ska utses av de fem största medlemskommunerna. I övrigt innehåller förslaget inga ändringar jämfört med nu gällande förbundsordning.

I remissen ingick också ett förslag till nytt samverkansavtal mellan medlemmarna. Mölndals stad framförde att avtalet bör innehålla en översyn av avgiftskonstruktionen som ska inledas år 2027, snarare än 2030 som angavs i

förslaget. I det ärende som nu ska handläggas av medlemmarna ingår endast förbundsordningen och inget förslag till samverkansavtal.

Ekonomi

Förslaget till ny förbundsordning innehåller inga ändringar gällande förbundets finansiering. Förbundet finansieras genom andelsbaserade bidrag från medlemmarna. Mölndals stads andel är för närvarande 6,03 procent, vilket innebar ett bidrag på 44 658 000 kronor, år 2025.

Bedömning

RSG har tagit Mölndals stads synpunkter i beaktande, på så sätt att antalet ersättare i förbundsstyrelsen har ändrats från inga till fem och att Mölndals stad ska utse en av dem, jämfört med förslaget som skickades på remiss. När det gäller representationen i övrigt så hänvisar RSG till medlemssamråden i mars och juni 2024, som syftade till RSG:s framtida politiska organisation. Medlemssamråden enades då om att samtliga medlemskommuner utom Göteborg ska ha samma antal ledamöter i förbundsstyrelsen. När det gäller stadens synpunkt på samverkansavtalet så ingår det inget avtal i ärendet som nu ska handläggas.

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 24 juni 2026.
Protokollsutdrag RSG FF 2026-06-10, § 23.
Protokollsutdrag RSG FS 2026-05-27, § 55.
Missivskrivelse RSG.
Bilaga 1 – Förslag till ny förbundsordning, reviderat.
Bilaga 2 – Nu gällande förbundsordning.

Expedieras till

Räddningstjänsten Storgöteborg, stadsledningsförvaltningen

Karl de Verdier
Biträdande stadsdirektör

Anna Jakobsson
Kanslichef

§ 23 **Dnr 2026/346**

Ny förbundsordning för kommunalförbundet Räddningstjänsten Storgöteborg

Beslut
Förbundsfullmäktige överlämnar till medlemskommunernas kommunfullmäktige att fastställa förbundsordning för kommunalförbundet Räddningstjänsten Storgöteborg enligt bilaga 1 att gälla från och med den 1 december 2026.

Sammanfattning av ärendet
Förbundsstyrelsen har upprättat ett förslag till ny förbundsordning som har remitterats till medlemskommunerna för yttrande. Inkomna synpunkter har beaktats och redovisas tillsammans med ett förslag till ny förbundsordning. Efter politiskt ställningstagande i RSG översänds förslag till ny förbundsordning för fastställande i respektive medlemskommuns fullmäktige.

Beslutsunderlag
Förbundsstyrelsens beslut 2026-05-27 § 55
Förbundsdirektörens tjänsteutlåtande daterat den 18 maj 2026

§ 55 **Dnr 2026/346**

Ny förbundsordning för kommunalförbundet Räddningstjänsten Storgöteborg

Beslut
Medlemskommunernas fullmäktige föreslås att fastställa ny förbundsordning för kommunalförbundet Räddningstjänsten Storgöteborg i enlighet med bilaga 1.

Förbundsstyrelsen överlämnar ärendet till förbundsfullmäktige för beslut.

Sammanfattning av ärendet
Förbundsstyrelsen har upprättat ett förslag till ny förbundsordning (remissutgåva) som har remitterats till medlemskommunerna för yttrande senast den 28 februari 2026. Inkomna synpunkter har beaktats och redovisas tillsammans med ett förslag till ny förbundsordning. Efter politiskt ställningstagande i RSG översänds därefter förslag till ny förbundsordning för fastställande i respektive medlemskommuns fullmäktige.

Ny förbundsordning föreslås träda i kraft 1 januari 2027.

Beslutsunderlag
Förbundsdirektörens tjänsteutlåtande daterat den 27 maj 2026.

RÄDDNINGSTJÄNSTEN
STORGÖTEBORG

Ledningsstöd
Sigrun Hreidarsdottir
Sigrun.hreidarsdottir@rsgbg.se

Datum
2026-06-22

Diarienummer
2026/346

Fastställande av förbundsordning för kommunalförbundet Räddningstjänsten Storgöteborg

Kommunalförbundet Räddningstjänsten Storgöteborgs (RSG) förbundsfullmäktige har den 10 juni 2026, § 23 fattat beslut om att översända förslaget till reviderad förbundsordning till medlemskommunerna för fastställande.

I bifogat tjänsteutlåtande daterat den 17 maj 2026 med tillhörande handlingar redovisas förslaget.

För RSG är det av största vikt att likalydande beslut fattas av medlemskommunerna och hemställer därför om skyndsam handläggning av ärendet så att dokumenten kan gälla fr o m den 1 december 2026.

RÄDDNINGSTJÄNSTEN STORGÖTEBORG

Sigrun Hreidarsdottir
Kanslichef

RÄDDNINGSTJÄNSTEN
STORGÖTEBORG

Dnr. 2026/346

Förbundsordning för Räddningstjänstförbundet Storgöteborg

att gälla från och med 2026-12-01

Antagen av medlemskommunernas fullmäktige	
Göteborg	2026-xx-xx § xx
Mölndal	2026-xx-xx § xx
Kungsbacka	2026-xx-xx § xx
Härryda	2026-xx-xx § xx
Partille	2026-xx-xx § xx
Lerum	2026-xx-xx § xx
Lilla Edet	2026-xx-xx § xx
Tjörn	2026-xx-xx § xx
Stenungsund	2026-xx-xx § xx

Innehållsförteckning

1 § Namn och säte 1
2 § Medlemmar 1
3 § Ändamål och uppdrag 1
4 § Organisation och varaktighet 1
5 § Förbundsfullmäktige 1
6 § Förbundsstyrelse 2
7 § Revisorer och ansvarsfrihet 3
8 § Ekonomisk ersättning till förtroendevalda 3
9 § Digital anslagstavla 3
10 § Medlemskommunernas andel i tillgångar och skulder 3
11 § Medlemskommunernas styrning, insyn och kontroll 3
12 § Kostnadsfördelning 4
13 § Budgetprocess 4
14 § Räddningsinsatser med kostnader som överstiger den kommunala självrisken 4
15 § Lån, borgen och förvärv 4
16 § Inträde av ny medlemskommun 4
17 § Uppsägning och utträde 4
18 § Likvidation och upplösning 5
19 § Tvister 5
20 § Ändringar i förbundsordningen 5
21 § Ikraftträdande 5

Förbundsordning för Räddningstjänstförbundet Storgöteborg, att gälla från och med den 1 december 2026

1 § Namn och säte

Kommunalförbundets namn är Räddningstjänstförbundet Storgöteborg, nedan kallat kommunalförbundet, och har sitt säte i Göteborg.

2 § Medlemmar

Medlemskommunerna som ingår i kommunalförbundet är Göteborg, Mölndal, Kungsbacka, Härryda, Partille, Lerum, Lilla Edet, Tjörn och Stenungsund.

3 § Ändamål och uppdrag

Kommunalförbundets ändamål är att inom förbundets geografiska område bereda människors liv, hälsa, egendom samt miljö ett tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

Kommunalförbundet ansvarar för

- att i medlemskommunernas ställe fullfölja de skyldigheter som åvilar kommuner enligt lagen om skydd mot olyckor (2003:778) med följande undantag:

  a) att samordna olycksförebyggande verksamhet i medlemskommunen (1 kap 6 §),

  b) att verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder (3 kap 1 §) samt

  c) när medlemskommunen är att betrakta som enskild (2 kap).

- att svara för uppgifter enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor (2010:1011) som åvilar medlemskommunerna med följande undantag:

  a) att utfärda tillstånd och genomföra tillsyn över kommunalförbundets egen hantering av brandfarliga och explosiva varor samt

  b) skyldigheter som åvilar medlemskommunen i egenskap av verksamhetsutövare.

- att med sin specialkompetens stödja medlemskommunerna.

Kommunalförbundet kan i övrigt åta sig uppgifter i nära anslutning till dess lagstadgade verksamhet.

4 § Organisation och varaktighet

Räddningstjänstförbundet Storgöteborg är ett kommunalförbund med förbundsfullmäktige och förbundsstyrelse. Kommunalförbundet är bildat för obestämd tid.

5 § Förbundsfullmäktige

Förbundets högsta beslutande organ är förbundsfullmäktige med 17 ledamöter och 17 ersättare. Uppdraget som ordförande i förbundsfullmäktige innehas av ledamot från annan medlemskommun än Göteborg. Uppdraget som första och andra vice ordförande innehas av ledamot från Göteborgs kommun.

Medlemskommunerna utser antal ledamöter och ersättare enligt nedan.

Göteborg ska utse 9 ledamöter och 9 ersättare.
Mölndal ska utse 1 ledamot och 1 ersättare.
Kungsbacka ska utse 1 ledamot och 1 ersättare.
Härryda ska utse 1 ledamot och 1 ersättare.
Partille ska utse 1 ledamot och 1 ersättare.
Lerum ska utse 1 ledamot och 1 ersättare.
Lilla Edet ska utse 1 ledamot och 1 ersättare.
Tjörn ska utse 1 ledamot och 1 ersättare.
Stenungsund ska utse 1 ledamot och 1 ersättare.

Mandattiden för förbundsfullmäktige är fyra år och räknas från och med den 1 december samma år då val av kommunfullmäktige har ägt rum i hela landet. Första sammanträdet med nyvalda förbundsfullmäktige hålls i december samma år val av fullmäktige ägt rum i hela landet för förrättande av val som ankommer på de nyvalda förbundsfullmäktige.

För förbundsfullmäktige gäller en särskild av förbundsfullmäktige antagen arbetsordning.

6 § Förbundsstyrelse

I kommunalförbundet ska det finnas en förbundsstyrelse med 16 ledamöter och 5 ersättare. Av ledamöterna ska 8 vara i Göteborg folkbokförda medlemmar av Göteborgs Stad och återstående ledamöter och ersättare utom Göteborgs Stad men inom kommunalförbundets medlemskommuner folkbokförda kommunmedlemmar. Varje övrig medlemskommun företräds av 1 ledamot folkbokförda i respektive medlemskommun. Ersättarna fördelas mellan de 5 medlemskommuner som har störst andel i förbundet.

Uppdragen som ordförande och andre vice ordförande för förbundsstyrelsen ska innehas av ledamöter som är folkbokförda medlemmar i Göteborgs kommun. Uppdraget som förste vice ordförande ska innehas av ledamot utom Göteborgs Stad men inom kommunalförbundets medlemskommuner folkbokförda kommunmedlemmar.

Mandattiden för förbundsstyrelsen ska vara fyra år och räknas från och med den 1 januari året efter det då val av kommunfullmäktige har ägt rum i hela landet.

I förbundsstyrelsens uppgifter ingår, utöver vad som följer i lag, att

- leda och samordna verksamhet med anledning av lagen mot skydd mot olyckor samt övrig verksamhet i enlighet med gällande förbundsordning,
- övervaka att av förbundsfullmäktige fastställda mål och verksamhetsplan följs och att kommunalförbundets löpande förvaltning handhas rationellt och ekonomiskt,
- bereda eller yttra sig i ärenden som ska handläggas av förbundsfullmäktige och fullfölja de uppdrag som fullmäktige lämnat till styrelsen,
- anta riktlinjer för genomförande av handlingsprogram för skydd mot olyckor,
- att lämna förslag till beslut till medlemskommunerna gällande föreskrifter samt
- att vara ställföreträdande förbundsfullmäktige i beslut om avtal av större dignitet, större investeringar och avgifter som inte regleras i författning och därmed inte utgör en föreskrift.

För förbundsstyrelsen gäller ett särskilt av förbundsfullmäktige antaget reglemente.

7 § Revisorer och ansvarsfrihet

De nyvalda förbundsfullmäktige väljer 5 revisorer för granskning av kommunalförbundets verksamhet. De 5 medlemskommuner som har störst andel i förbundet utser förbundets revisorer. Revisorer utses för en period om fyra år räknat från och med den 1 januari året efter det då val av kommunfullmäktige har ägt rum i hela landet. Revisorernas uppdrag är slutfört först sedan de under det femte året efter valet har granskat det fjärde årets verksamhet.

Det åligger revisorerna att före mars månads utgång till förbundsfullmäktige lämna sin berättelse om granskning av verksamheten under det föregående året. Fullmäktige ska bevilja eller neka ansvarsfrihet.

Beslutet ska motiveras.

8 § Ekonomisk ersättning till förtroendevalda

Förbundsfullmäktige bestämmer om ersättning till förtroendevalda inom kommunalförbundet.

9 § Digital anslagstavla

Kommunalförbundets kungörelser, tillkännagivanden av protokollsjustering och övriga tillkännagivanden ska anslås på kommunalförbundets digitala anslagstavla.

10 § Medlemskommunernas andel i tillgångar och skulder

Medlemskommunernas andelar av kommunalförbundet motsvarar

Kommun	Andel
Göteborg	64,35%
Mölndal	6,03%
Kungsbacka	8,91%
Partille	3,39%
Härryda	4,11%
Lerum	4,36%
Stenungsund	4,78%
Tjörn	1,89%
Lilla Edet	2,18%
Totalt	**100,00%**

Medlemskommunerna har vid varje tidpunkt andel i kommunalförbundets tillgångar och skulder i förhållande till medlemskommunens andel av kommunalförbundet.

Vid skifte av kommunalförbundets behållna tillgångar ska samma fördelning av andelar tillämpas.

11 § Medlemskommunernas styrning, insyn och kontroll

Medlemskommunerna har rätt till insyn i kommunalförbundet.

Kommunalförbundet ska löpande tillställa medlemskommunerna information om ekonomi och verksamhet och följer tidsplan för ekonomisk rapportering i Göteborgs Stad.

Innan beslut tas om avtal av större dignitet, större investeringar eller större ändringar av verksamheten ska samråd ske med samtliga medlemskommuner.

Medlemssamråd i mötesform hålls i regel två gånger per år med två företrädare per medlemskommun. Vid sådana möten ska en kommun i första hand företrädas av kommunalråd eller annan politiker.

12 § Kostnadsfördelning

Kostnaderna för kommunalförbundets verksamhet ska, i den mån de inte täcks på annat sätt, täckas genom bidrag från medlemskommunerna fördelat enligt andelarna i § 10.

13 § Budgetprocess

Förbundsstyrelsen ska upprätta samrådsunderlag till budget för kommunalförbundets verksamhet nästföljande år samt bereda medlemskommunerna tillfälle att yttra sig.

Förbundsstyrelsen ska lägga fram förslag till budget för förbundsfullmäktige, som har att fastställa kommunalförbundets budget för nästföljande år senast den 30 september. Förbundsfullmäktige ska samtidigt besluta om medlemsavgifter för medlemskommunerna till kommunalförbundet. Besked om medlemsavgiftens storlek ska omgående skickas till medlemskommunerna.

14 § Räddningsinsatser med kostnader som överstiger den kommunala självrisken

Vid en räddningsinsats med kostnader som överstiger den kommunala självrisken ska den medlemskommuns skatteunderlag där räddningsinsatsen sker ligga till grund för ansökan om statsbidrag.

15 § Lån, borgen och förvärv

Kommunalförbundet får ta upp lån intill sammanlagt högst 100 mkr. Kommunalförbundet får inte ingå borgen eller andra ansvarsförbindelser utan medlemskommunernas beslut om godkännande.

Kommunalförbundet får inte bilda företag eller förvärva andelar/aktier i företag utan medlemskommunernas godkännande. Detsamma gäller förvärv eller avyttring av fast egendom eller tomträtt.

16 § Inträde av ny medlemskommun

Om ytterligare kommun eller sammanslutning av kommuner önskar bli medlem i kommunalförbundet ska sådan ansökan behandlas av förbundsfullmäktige. Beslut om anslutning av ny kommun fattas av medlemskommunernas fullmäktige som också beslutar om de justeringar av förbundsordningen som kan föranledas av att ny medlemskommun inträder i kommunalförbundet.

17 § Uppsägning och utträde

En medlemskommun har rätt att utträda ur kommunalförbundet. Uppsägning ska ske skriftligen. Uppsägningstiden är tre år räknat från slutet av den månad uppsägningen skedde. Regleringen av de ekonomiska mellanhavandena mellan kommunalförbundet och den utträdande medlemskommunen bestäms i en överenskommelse mellan samtliga medlemskommuner. Medlemskommunens andel av förbundets tillgångar och skulder, enligt § 10 i denna förbundsordning, ska därvid utgöra den huvudsakliga grunden till en sådan överenskommelse. Den ekonomiska regleringen ska ske utifrån de andelar i kommunalförbundets samlade tillgångar och skulder, som gäller vid tiden för utträdet ur förbundet, om inte annat avtalas mellan medlemskommunerna.

När en medlemskommun utträder ur förbundet upphör medlemskommunens ansvar för kommunalförbundets skulder om inte annat överenskommits i det avtal som avses i första stycket.

De kvarvarande medlemskommunerna antar de ändringar i förbundsordningen som behövs med anledning av utträdet.

18 § Likvidation och upplösning

Har sådana ändrade förhållanden inträtt, att det vid en samlad bedömning framstår som oskäligt att en medlem av förbundet i fortsättningen ska vara bunden av sitt medlemskap i förbundet samt att medlemmarna är eniga om denna bedömning, ska på begäran av medlemskommunen förbundet omedelbart träda i likvidation.

Att likvidation kan bli följden av medlemskommuns utträde framgår av § 17. Likvidationen verkställs av den som förbundsstyrelsen utser att vara likvidator.

Avseende förfarandet i övrigt vid genomförande av likvidationen gäller i tillämpliga delar vad som föreskrivs om likvidation i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar.

19 § Tvister

Tvister mellan kommunalförbundet och en eller flera av medlemskommunerna ska i första hand lösas genom förhandlingar. Kan uppgörelse inte nås genom förhandling ska tvist mellan kommunalförbundet och dess medlemskommuner avgöras i allmän domstol.

20 § Ändringar i förbundsordningen

Ändringar av eller tillägg till förbundsordningen ska fastställas av samtliga medlemskommuners fullmäktige.

21 § Ikraftträdande

Denna ändrade förbundsordning träder i kraft den 1 december 2026.

RÄDDNINGSTJÄNSTEN
STORGÖTEBORG

Dnr. 2022/43

Förbundsordning för Räddningstjänstförbundet Storgöteborg

att gälla från och med 2023-01-01

Antagen av medlemskommunernas fullmäktige	
Göteborg	2022-09-15 § 15
Mölndal	2022-09-21 § 127
Kungsbacka	2022-10-18 § 162
Härryda	2022-09-22 § 119
Partille	2022-09-27 § 101
Lerum	2022-09-29 § 168
Lilla Edet	2022-06-22 § 55
Tjörn	2022-09-22 § 143
Stenungsund	2022-09-08 § 142

Innehållsförteckning

1 § Namn och säte 1
2 § Medlemmar 1
3 § Ändamål och uppdrag 1
4 § Organisation och varaktighet 1
5 § Förbundsfullmäktige 1
6 § Förbundsstyrelse 2
7 § Revisorer och ansvarsfrihet 2
8 § Ekonomisk ersättning till förtroendevalda 3
9 § Digital anslagstavla 3
10 § Medlemskommunernas andel i tillgångar och skulder 3
11 § Medlemskommunernas styrning, insyn och kontroll 3
12 § Kostnadsfördelning 3
13 § Budgetprocess 4
14 § Räddningsinsatser med kostnader som överstiger den kommunala självrisken 4
15 § Lån, borgen och förvärv 4
16 § Inträde av ny medlemskommun 4
17 § Uppsägning och utträde 4
18 § Likvidation och upplösning 4
19 § Tvister 5
20 § Ändringar i förbundsordningen 5
21 § Ikraftträdande 5

Förbundsordning för Räddningstjänstförbundet Storgöteborg, att gälla från och med den 1 januari 2023

1 § Namn och säte

Kommunalförbundets namn är Räddningstjänstförbundet Storgöteborg, nedan kallat kommunalförbundet, och har sitt säte i Göteborg.

2 § Medlemmar

Medlemskommunerna som ingår i kommunalförbundet är Göteborg, Mölndal, Kungsbacka, Härryda, Partille, Lerum, Lilla Edet, Tjörn och Stenungsund.

3 § Ändamål och uppdrag

Kommunalförbundets ändamål är att inom förbundets geografiska område bereda människors liv, hälsa, egendom samt miljö ett tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

Kommunalförbundet ansvarar för

- att i medlemskommunernas ställe fullfölja de skyldigheter som åvilar kommuner enligt lagen om skydd mot olyckor (2003:778) med följande undantag:

  a) att samordna olycksförebyggande verksamhet i medlemskommunen (1 kap 6 §),

  b) att verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder (3 kap 1 §) samt

  c) när medlemskommunen är att betrakta som enskild (2 kap).

- att svara för uppgifter enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor (2010:1011) som åvilar medlemskommunerna med följande undantag:

  a) att utfärda tillstånd och genomföra tillsyn över kommunalförbundets egen hantering av brandfarliga och explosiva varor samt

  b) skyldigheter som åvilar medlemskommunen i egenskap av verksamhetsutövare.

- att med sin specialkompetens stödja medlemskommunerna.

Kommunalförbundet kan i övrigt åta sig uppgifter i nära anslutning till dess lagstadgade verksamhet.

4 § Organisation och varaktighet

Räddningstjänstförbundet Storgöteborg är ett kommunalförbund med förbundsfullmäktige och förbundsstyrelse. Kommunalförbundet är bildat för obestämd tid.

5 § Förbundsfullmäktige

Förbundets högsta beslutande organ är förbundsfullmäktige med 33 ledamöter och 33 ersättare. Uppdraget som ordförande i förbundsfullmäktige innehas av ledamot från annan medlemskommun än Göteborg. Uppdraget som första och andra vice ordförande innehas av ledamot från Göteborgs kommun.

Medlemskommunerna utser antal ledamöter och ersättare enligt nedan.

Göteborg ska utse 17 ledamöter och 17 ersättare.
Mölndal ska utse 2 ledamöter och 2 ersättare.

Kungsbacka ska utse 2 ledamöter och 2 ersättare.
Härryda ska utse 2 ledamöter och 2 ersättare.
Partille ska utse 2 ledamöter och 2 ersättare.
Lerum ska utse 2 ledamöter och 2 ersättare.
Lilla Edet ska utse 2 ledamöter och 2 ersättare.
Tjörn ska utse 2 ledamöter och 2 ersättare.
Stenungsund ska utse 2 ledamöter och 2 ersättare.

Mandattiden för förbundsfullmäktige är fyra år och räknas från och med den 1 december samma år då val av kommunfullmäktige har ägt rum i hela landet. Första sammanträdet med nyvalda förbundsfullmäktige hålls i december samma år val av fullmäktige ägt rum i hela landet för förrättande av val som ankommer på de nyvalda förbundsfullmäktige.

För förbundsfullmäktige gäller en särskild av förbundsfullmäktige antagen arbetsordning.

6 § Förbundsstyrelse

I kommunalförbundet ska det finnas en förbundsstyrelse med 14 ledamöter och 11 ersättare. Av ledamöterna och ersättarna ska 6 respektive 3 vara i Göteborg folkbokförda medlemmar av Göteborgs Stad och återstående ledamöter och ersättare utom Göteborgs Stad men inom kommunalförbundets medlemskommuner folkbokförda kommunmedlemmar. Varje övrig medlemskommun företräds av en ledamot och en ersättare folkbokförda i respektive medlemskommun. Uppdragen som ordförande och andre vice ordförande för förbundsstyrelsen ska innehas av ledamöter som är folkbokförda medlemmar i Göteborgs kommun. Uppdraget som förste vice ordförande ska innehas av ledamot utom Göteborgs Stad men inom kommunalförbundets medlemskommuner folkbokförda kommunmedlemmar.

Mandattiden för förbundsstyrelsen ska vara fyra år och räknas från och med den 1 januari året efter det då val av kommunfullmäktige har ägt rum i hela landet.

I förbundsstyrelsens uppgifter ingår, utöver vad som följer i lag, att

- leda och samordna verksamhet med anledning av lagen mot skydd mot olyckor samt övrig verksamhet i enlighet med gällande förbundsordning,
- övervaka att av förbundsfullmäktige fastställda mål och verksamhetsplan följs och att kommunalförbundets löpande förvaltning handhas rationellt och ekonomiskt,
- bereda eller yttra sig i ärenden som ska handläggas av förbundsfullmäktige och fullfölja de uppdrag som fullmäktige lämnat till styrelsen,
- anta riktlinjer för genomförande av handlingsprogram för skydd mot olyckor,
- att lämna förslag till beslut till medlemskommunerna gällande föreskrifter samt
- att vara ställföreträdande förbundsfullmäktige i beslut om avtal av större dignitet, större investeringar och avgifter som inte regleras i författning och därmed inte utgör en föreskrift.

För förbundsstyrelsen gäller ett särskilt av förbundsfullmäktige antaget reglemente.

7 § Revisorer och ansvarsfrihet

De nyvalda förbundsfullmäktige väljer 9 revisorer, en från respektive kommun, för granskning av kommunalförbundets verksamhet. Revisorer utses för en period om fyra år räknat från och med den 1 januari året efter det då val av kommunfullmäktige har ägt rum i hela landet.

Det åligger revisorerna att före mars månads utgång till förbundsfullmäktige lämna sin berättelse om granskning av verksamheten under det föregående året. Fullmäktige ska bevilja eller neka ansvarsfrihet.

Beslutet ska motiveras.

8 § Ekonomisk ersättning till förtroendevalda

Förbundsfullmäktige bestämmer om ersättning till förtroendevalda inom kommunalförbundet.

9 § Digital anslagstavla

Kommunalförbundets kungörelser, tillkännagivanden av protokollsjustering och övriga tillkännagivanden ska anslås på kommunalförbundets digitala anslagstavla.

10 § Medlemskommunernas andel i tillgångar och skulder

Medlemskommunernas andelar av kommunalförbundet motsvarar

Kommun	Andel
Göteborg	64,35%
Mölndal	6,03%
Kungsbacka	8,91%
Partille	3,39%
Härryda	4,11%
Lerum	4,36%
Stenungsund	4,78%
Tjörn	1,89%
Lilla Edet	2,18%
Totalt	**100,00%**

Medlemskommunerna har vid varje tidpunkt andel i kommunalförbundets tillgångar och skulder i förhållande till medlemskommunens andel av kommunalförbundet.

Vid skifte av kommunalförbundets behållna tillgångar ska samma fördelning av andelar tillämpas.

11 § Medlemskommunernas styrning, insyn och kontroll

Medlemskommunerna har rätt till insyn i kommunalförbundet.

Kommunalförbundet ska löpande tillställa medlemskommunerna information om ekonomi och verksamhet och följer tidsplan för ekonomisk rapportering i Göteborgs Stad.

Innan beslut tas om avtal av större dignitet, större investeringar eller större ändringar av verksamheten ska samråd ske med samtliga medlemskommuner.

Medlemssamråd i mötesform hålls i regel två gånger per år med två företrädare per medlemskommun. Vid sådana möten ska en kommun i första hand företrädas av kommunalråd eller annan politiker.

12 § Kostnadsfördelning

Kostnaderna för kommunalförbundets verksamhet ska, i den mån de inte täcks på annat sätt, täckas genom bidrag från medlemskommunerna fördelat enligt andelarna i § 10.

13 § Budgetprocess

Förbundsstyrelsen ska upprätta samrådsunderlag till budget för kommunalförbundets verksamhet nästföljande år samt bereda medlemskommunerna tillfälle att yttra sig.

Förbundsstyrelsen ska lägga fram förslag till budget för förbundsfullmäktige, som har att fastställa kommunalförbundets budget för nästföljande år senast den 30 september. Förbundsfullmäktige ska samtidigt besluta om medlemsavgifter för medlemskommunerna till kommunalförbundet. Besked om medlemsavgiftens storlek ska omgående skickas till medlemskommunerna.

14 § Räddningsinsatser med kostnader som överstiger den kommunala självrisken

Vid en räddningsinsats med kostnader som överstiger den kommunala självrisken ska den medlemskommuns skatteunderlag där räddningsinsatsen sker ligga till grund för ansökan om statsbidrag.

15 § Lån, borgen och förvärv

Kommunalförbundet får ta upp lån intill sammanlagt högst 100 mkr. Kommunalförbundet får inte ingå borgen eller andra ansvarsförbindelser utan medlemskommunernas beslut om godkännande.

Kommunalförbundet får inte bilda företag eller förvärva andelar/aktier i företag utan medlemskommunernas godkännande. Detsamma gäller förvärv eller avyttring av fast egendom eller tomträtt.

16 § Inträde av ny medlemskommun

Om ytterligare kommun eller sammanslutning av kommuner önskar bli medlem i kommunalförbundet ska sådan ansökan behandlas av förbundsfullmäktige. Beslut om anslutning av ny kommun fattas av medlemskommunernas fullmäktige som också beslutar om de justeringar av förbundsordningen som kan föranledas av att ny medlemskommun inträder i kommunalförbundet.

17 § Uppsägning och utträde

En medlemskommun har rätt att utträda ur kommunalförbundet. Uppsägning ska ske skriftligen. Uppsägningstiden är tre år räknat från slutet av den månad uppsägningen skedde. Regleringen av de ekonomiska mellanhavandena mellan kommunalförbundet och den utträdande medlemskommunen bestäms i en överenskommelse mellan samtliga medlemskommuner. Medlemskommunens andel av förbundets tillgångar och skulder, enligt § 10 i denna förbundsordning, ska därvid utgöra den huvudsakliga grunden till en sådan överenskommelse. Den ekonomiska regleringen ska ske utifrån de andelar i kommunalförbundets samlade tillgångar och skulder, som gäller vid tiden för utträdet ur förbundet, om inte annat avtalas mellan medlemskommunerna.

När en medlemskommun utträder ur förbundet upphör medlemskommunens ansvar för kommunalförbundets skulder om inte annat överenskommits i det avtal som avses i första stycket.

De kvarvarande medlemskommunerna antar de ändringar i förbundsordningen som behövs med anledning av utträdet.

18 § Likvidation och upplösning

Har sådana ändrade förhållanden inträtt, att det vid en samlad bedömning framstår som oskäligt att en medlem av förbundet i fortsättningen ska vara bunden av sitt medlemskap i förbundet samt att medlemmarna är eniga om denna bedömning, ska på begäran av medlemskommunen förbundet omedelbart träda i likvidation.

Att likvidation kan bli följden av medlemskommuns utträde framgår av § 17. Likvidationen verkställs av den som förbundsstyrelsen utser att vara likvidator.

Avseende förfarandet i övrigt vid genomförande av likvidationen gäller i tillämpliga delar vad som föreskrivs om likvidation i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar.

19 § Tvister

Tvister mellan kommunalförbundet och en eller flera av medlemskommunerna ska i första hand lösas genom förhandlingar. Kan uppgörelse inte nås genom förhandling ska tvist mellan kommunalförbundet och dess medlemskommuner avgöras i allmän domstol.

20 § Ändringar i förbundsordningen

Ändringar av eller tillägg till förbundsordningen ska fastställas av samtliga medlemskommuners fullmäktige.

21 § Ikraftträdande

Denna ändrade förbundsordning träder i kraft den 1 januari 2023.

RÄDDNINGSTJÄNSTEN STORGÖTEBORG

Tjänsteutlåtande

Ledningsstöd
Sigrun Hreidarsdottir
Kanslichef
sigrun.hreidarsdottir@rsgbg.se

Utfärdat	2026-05-18
Presidiet	Välj datum här
Förbundsstyrelse	2026-05-27
Förbundsfullmäktige	2026-06-10
Diarienummer	2026/346

Ny förbundsordning för kommunalförbundet Räddningstjänsten Storgöteborg

1. Förslag till beslut

Medlemskommunernas fullmäktige föreslås att fastställa ny förbundsordning för kommunalförbundet Räddningstjänsten Storgöteborg i enlighet med bilaga 1.

Förbundsstyrelsen överlämnar ärendet till förbundsfullmäktige för beslut.

2. Sammanfattning

Förbundsstyrelsen har upprättat ett förslag till ny förbundsordning (remissutgåva) som har remitterats till medlemskommunerna för yttrande senast den 28 februari 2026. Inkomna synpunkter har beaktats och redovisas tillsammans med ett förslag till ny förbundsordning. Efter politiskt ställningstagande i RSG översänds därefter förslag till ny förbundsordning för fastställande i respektive medlemskommuns fullmäktige.

Ny förbundsordning föreslås träda i kraft 1 januari 2027.

3. Ärendet

3.1 Bakgrund

I samband med förbundsutökningen den 1 januari 2023 då kommunerna Lilla-Edet, Tjörn och Stenungsund anslöts till förbundet fanns det en tydlig politisk vilja att se över storleken på RSG:s politiska organisation för att göra den mindre. RSG:s medlemssamråd har varit överens om att förändringen av den politiska organisationen behöver ske även om kommunalförbundet inte utökas med ytterligare medlemskommuner.

Med anledning av inkomna medlemsansökningar från kommunerna Kungälv och Ale hösten 2023 upprättade RSG ett förslag till ny förbundsordning som remitterades till medlemskommunerna i december 2025. Efter medlemskommunernas svar på remissen har de inkomna synpunkterna i relevanta delar för detta ärende beaktats.

Under våren 2026 har diskussioner förts på politisk nivå gällande Kungälv och Ales medlemsansökningar. För närvarande finns inga beslut fattade av kommunerna Kungälv och Ale om att gå vidare med ansökan om medlemskap i RSG.

För att ny förbundsordning ska kunna börja gälla den 1 januari 2027 behöver arbetet med ny politisk organisation för kommunalförbundet fortsätta och beslut om ny förbundsordning behöver fattas av RSG:s medlemskommuner under hösten 2026. Detta oaktat vilket beslut som kommunerna Kungälv och Ale fattar om medlemskap i RSG.

3.1.1 Remiss

Ett förslag till ny förbundsordning (remissutgåva) har upprättats för att inhämta medlemskommunernas synpunkter. Samtliga medlemskommuner har inkommit med yttrande. Remissutgåvan tog sikte på att kommunerna Kungälv och Ale skulle bli medlemmar i kommunalförbundet från och med den 1 januari 2027. Remissutgåvan innehöll förslag till förändringar i förbundsordningen i fler delar än den politiska organisationen. I remissutgåvan ingick även förslag till förändringar i avtal mellan medlemskommunerna om samverkan inom RSG.

Nedan redovisas sammanställning av medlemskommunernas synpunkter avseende de delar som är relevanta för detta ärende, det vill säga förslag till förändrad politisk organisation.

Göteborgs Stad	Tillstyrker förslaget
Mölndals stad	Mölndals stad anser att det vid en reducering av antalet ledamöter i förbundsstyrelsen bör tas större hänsyn till medlemskommunernas varierande storlek. Mot bakgrund av att Mölndals stad och Kungsbacka kommun har ett avsevärt större invånarantal än övriga medlemskommuner, bör dessa tilldelas en större representation i form av fler ledamöter. Mölndals stad ser det även som generellt problematiskt att medlemskommunerna inte längre ska få utse några ersättare till förbundsstyrelsen. En sådan ordning får som konsekvens att oppositionens insyn och delaktighet minskar i de medlemskommuner som bara får möjlighet att utse en ledamot.
Kungsbacka kommun	Tillstyrker förslaget
Härryda kommun	Tillstyrker förslaget
Partille kommun	Tillstyrker förslaget
Lerums kommun	Tillstyrker förslaget
Lilla Edets kommun	Tillstyrker förslaget
Tjörns kommun	Tillstyrker förslaget
Stenungsunds kommun	Stenunsunds kommun ställer sig positiva till att förbundet försöker begränsa storleken på förbundets politiska organisation utifrån de önskemål som

	inkommit via medlemssamråd men avstyrker förslaget att förbundsstyrelsen inte ska ha några ersättare. Antalet ersättare ska vara minst 5.

3.1.1.1 Kommentarer och bedömning av inkomna synpunkter

Ledamöter i förbundsstyrelsen

Mölndals stad anför i sitt yttrande att det vid en reducering av antalet ledamöter i förbundsstyrelsen bör tas större hänsyn till medlemskommunernas varierande storlek. Mot bakgrund av att Mölndals stad och Kungsbacka kommun har ett avsevärt större invånarantal än övriga medlemskommuner, bör dessa tilldelas en större representation i form av fler ledamöter.

I diskussioner kring ny politisk organisation i RSG:s medlemssamråd har samtliga RSG:s medlemskommuner varit överens om att samtliga medlemskommuner utom Göteborgs Stad ska ha lika många ledamöter i förbundsstyrelsen. Företrädare för Mölndals stad har inte anfört avvikande uppfattning i medlemssamrådet. Därför föreslås ingen differentiering av antalet ledamöter utifrån medlemskommunernas varierande storlek förutom för Göteborgs Stad.

Ersättare i förbundsstyrelsen

I den remissutgåva som skickades till medlemskommunerna i december 2025 föreslogs att förbundsstyrelsen enbart skulle ha ordinarie ledamöter och inga ersättare. Såväl Mölndals stad som Stenungsunds kommun har inkommit med synpunkter avseende förslaget om förbundsstyrelsen enbart skulle bestå av ledamöter och inga ersättare.

I kommunallagens (2017:725) (KL) 9 kap., *Kommunal samverkan*, står det inte uttryckligen att förbundsstyrelsen måste ha ersättare eller hur många de ska vara. Av 9 kap. 2 §, *Bestämmelser som ska tillämpas för kommunalförbund*, framgår dock följande:

”Om inget annat anges eller följer av bestämmelserna om kommuner och regioner i denna lag, tillämpas dessa även för kommunalförbund.”

Av 6 kap. 16 § framgår det att kommunstyrelsen ska bestå av minst fem ledamöter och fem ersättare.

RSG har samrått med Sobona/SKR i tolkningen av 9 kap. 2 § KL och kommit fram till att 6 kap. 16 § KL ska tillämpas även för kommunalförbund. Fem ersättare i förbundsstyrelsen är således ett minimikrav.

3.2 Politisk organisation

RSG har haft samma politiska organisation med förbundsfullmäktige och förbundsstyrelse sedan 2007. Den 1 januari 2023 utökades förbundet med ytterligare tre medlemskommuner utan att den politiska organisationen förändrades annat än att befintlig struktur utökades med ytterligare ledamöter från de tillkommande kommunerna. RSG:s förbundsstyrelse (FS) beslutade den 8 februari 2023 § 20 att tillsätta en politisk arbetsgrupp med syfte att utreda den mest fördelaktiga politiska organisationen. Utredningen redovisades till förbundsstyrelsen den 13 mars 2024.

Förbundsfullmäktige och förbundsstyrelse är enligt arbetsgruppen den organisationsform som föreslås och som är mest fördelaktig för RSG. Det har varit tydligt från RSG:s medlemssamråd att hålla nere storleken på den politiska organisationen, vilket arbetsgruppen har haft i beaktande. RSG:s medlemssamråd har också varit överens om att förändringen av den politiska organisationen behöver ske även om kommunalförbundet inte utökas med ytterligare medlemskommuner.

Sammansättningen för den politiska organisationen har diskuterats i RSG:s medlemssamråd den 26 mars samt den 11 juni 2024. Medlemssamrådets representanter har enats om förslag till en politisk organisation som redovisas nedan.

3.2.1 Förbundsfullmäktige

Förbundets högsta beslutande församling utgörs av förbundsfullmäktige. Förbundsfullmäktige tillsätts av medlemskommunernas fullmäktigeförsamlingar.

Enligt nu gällande förbundsordning utser varje medlemskommun, förutom Göteborgs kommun, 2 ledamöter och 2 ersättare i förbundsfullmäktige. Göteborgs kommun utser 17 ledamöter och 17 ersättare. Antalet ledamöter i förbundsfullmäktige uppgår idag till 33 ordinarie ledamöter och lika många ersättare.

Enligt föreliggande förslag till ny förbundsordning föreslås antalet ledamöter och ersättare minskas. Varje medlemskommun, förutom Göteborgs kommun, utser 1 ledamot och 1 ersättare i förbundsfullmäktige. Göteborgs kommun utser 9 ledamöter och 9 ersättare. Antalet ledamöter i förbundsfullmäktige blir därmed 17 ordinarie ledamöter och lika många ersättare. Antalet ledamöter och ersättare minskar med 32 personer.

3.2.2 Förbundsstyrelse

Förbundsstyrelsen tillsätts av förbundsfullmäktige. Enligt nu gällande förbundsordning är antalet ledamöter i förbundsstyrelsen 14 och antalet ersättare 11. Av ledamöterna och ersättarna ska 6 respektive 3 vara i Göteborg folkbokförda medlemmar av Göteborgs kommun och återstående ledamöter och ersättare utom Göteborgs kommun men inom kommunalförbundets medlemskommuner folkbokförda kommunmedlemmar. Varje övrig medlemskommun företräds av 1 ledamot och 1 ersättare folkbokförda i respektive medlemskommun.

Enligt föreliggande förslag till ny förbundsordning föreslås antalet ledamöter i förbundsstyrelsen öka och antalet ersättare minska. Av ledamöterna ska 8 vara i Göteborg folkbokförda medlemmar av Göteborgs kommun och återstående ledamöter utom Göteborgs kommun men inom kommunalförbundets medlemskommuner folkbokförda kommunmedlemmar. Varje övrig medlemskommun företräds av 1 ledamot folkbokförd i respektive medlemskommun. Antalet ersättare föreslås minska till 5. Ersättarplatserna fördelas mellan de fem medlemskommuner som har störst andel i förbundet. Detta innebär att kommunerna Göteborg, Mölndal, Kungsbacka, Lerum och Stenungsund får en ersättare var.

Antalet styrelseledamöter blir därmed 16 och antalet ersättare blir 5. Antalet ledamöter och ersättare minskar med 4 personer.

3.2.3 Revisorer

Enligt kommunallagen är förbundsmedlemmarna fria att bestämma antalet revisorer och mandattiden för dessa. Kommunalförbund är inte bundna av reglerna i KL som anger att antalet revisorer ska vara minst fem. Detta framgår av 9 kap. 12 § KL.

Enligt nu gällande förbundsordning väljer förbundsfullmäktige för varje mandatperiod 9 revisorer, en från respektive medlemskommun.

Enligt föreliggande förslag till ny förbundsordning, föreslås antalet revisorer minska från 9 revisorer till 5 revisorer. De fem medlemskommuner som har störst andel i förbundet utser förbundets revisorer. Det är kommunerna Göteborg, Mölndal, Kungsbacka, Lerum och Stenungsund.

Mandattiden har förtydligats något. Granskningstiden är fyra år och det innebär att revisorernas uppdrag är slutfört först sedan de under det femte året efter valet har granskat det fjärde årets verksamhet.

4. Förslag till ny förbundsordning

Nedan redovisas nu gällande förbundsordning samt de ändringar som föreslås gälla från och med den 1 januari 2027. Endast de delar i förbundsordningen som omfattas av ändringar anges. Ändringarna anges kursiverade. I sista kolumnen följer korta kommentarer till de ändringar som föreslås.

Nu gällande förbundsordning	Förslag till ny förbundsordning	Kommentarer till föreslagna ändringar
5 § Förbundsfullmäktige Förbundets högsta beslutande organ är förbundsfullmäktige med 33 ledamöter och 33 ersättare. Uppdraget som ordförande i	**5 § Förbundsfullmäktige** Förbundets högsta beslutande organ är förbundsfullmäktige med *17* ledamöter och *17* ersättare. Uppdraget som ordförande i	Antalet ledamöter utsedda av Göteborgs kommun är det antal som utses av övriga medlemskommuner

Nu gällande förbundsordning	Förslag till ny förbundsordning	Kommentarer till föreslagna ändringar
förbundsfullmäktige innehas av ledamot från annan medlemskommun än Göteborg. Uppdraget som första och andra vice ordförande innehas av ledamot från Göteborgs kommun. Medlemskommunerna utser antal ledamöter och ersättare enligt nedan. Göteborg ska utse 17 ledamöter och 17 ersättare. Mölndal ska utse 2 ledamöter och 2 ersättare. Kungsbacka ska utse 2 ledamöter och 2 ersättare. Härryda ska utse 2 ledamöter och 2 ersättare. Partille ska utse 2 ledamöter och 2 ersättare. Lerum ska utse 2 ledamöter och 2 ersättare. Lilla Edet ska utse 2 ledamöter och 2 ersättare. Tjörn ska utse 2 ledamöter och 2 ersättare. Stenungsund ska utse 2 ledamöter och 2 ersättare.	förbundsfullmäktige innehas av ledamot från annan medlemskommun än Göteborg. Uppdraget som första och andra vice ordförande innehas av ledamot från Göteborgs kommun. Medlemskommunerna utser antal ledamöter och ersättare enligt nedan. Göteborg ska utse *9* ledamöter och *9* ersättare. Mölndal ska utse *1 ledamot* och *1* ersättare. Kungsbacka ska utse *1 ledamot* och *1* ersättare. Härryda ska utse *1 ledamot* och *1* ersättare. Partille ska utse *1 ledamot* och *1* ersättare. Lerum ska utse *1 ledamot* och *1* ersättare. Lilla Edet ska utse *1 ledamot* och *1* ersättare. Tjörn ska utse *1 ledamot* och *1* ersättare. Stenungsund ska utse *1 ledamot* och *1* ersättare.	tillsammans plus 1 ledamot och 1 ersättare. Antalet ledamöter i förbundsfullmäktige blir därmed 17 ordinarie ledamöter och lika många ersättare.
6 § Förbundsstyrelse I kommunalförbundet ska det finnas en förbundsstyrelse med 14 ledamöter och 11 ersättare. Av ledamöterna och ersättarna ska 6 respektive 3 vara i Göteborg folkbokförda medlemmar av Göteborgs	**6 § Förbundsstyrelse** I kommunalförbundet ska det finnas en förbundsstyrelse med *16* ledamöter och *5* ersättare. Av ledamöterna ska *8* vara i Göteborg folkbokförda medlemmar av Göteborgs kommun och återstående ledamöter utom Göteborgs	Antalet ledamöter i förbundsstyrelsen blir därmed 16 ledamöter och 5 ersättare. Ersättarna fördelas mellan de fem medlems-kommuner som har störst andel i förbundet. Det är för närvarande

Nu gällande förbundsordning	Förslag till ny förbundsordning	Kommentarer till föreslagna ändringar
Stad och återstående ledamöter och ersättare utom Göteborgs Stad men inom kommunalförbundets medlemskommuner folkbokförda kommunmedlemmar. Varje övrig medlemskommun företräds av en ledamot och en ersättare folkbokförda i respektive medlemskommun.	kommun men inom kommunalförbundets medlemskommuner folkbokförda kommunmedlemmar. Varje övrig medlemskommun företräds av *1* ledamot folkbokförd i respektive medlemskommun. Ersättarna fördelas mellan de fem medlems-kommuner som har störst andel i förbundet.	kommunerna Göteborg, Kungsbacka, Mölndal, Lerum, Stenungsund.
7 § Revisorer och ansvarsfrihet De nyvalda förbundsfullmäktige väljer 9 revisorer, en från respektive kommun, för granskning av kommunalförbundets verksamhet. Revisorer utses för en period om fyra år räknat från och med den 1 januari året efter det då val av kommunfullmäktige har ägt rum i hela landet. Det åligger revisorerna att före mars månads utgång till förbundsfullmäktige lämna sin berättelse om granskning av verksamheten under det föregående året. Fullmäktige ska bevilja eller neka ansvarsfrihet. Beslutet ska motiveras.	**7 § Revisorer och ansvarsfrihet** De nyvalda förbundsfullmäktige väljer *5* revisorer för granskning av kommunalförbundets verksamhet. *De fem medlemskommuner som har störst andel i förbundet utser förbundets revisorer.* Revisorer utses för en period om fyra år räknat från och med den 1 januari året efter det då val av kommunfullmäktige har ägt rum i hela landet. *Revisorernas uppdrag är slutfört först sedan de under det femte året efter valet har granskat det fjärde årets verksamhet.* Det åligger revisorerna att före mars månads utgång till förbundsfullmäktige lämna sin berättelse om granskning av	Antalet revisorer föreslås minska från 9 revisorer till 5 revisorer. De fem medlemskommuner som har störst andel i förbundet utser förbundets revisorer. Det är för närvarande kommunerna Göteborg, Kungsbacka, Mölndal, Lerum, Stenungsund Mandattiden för revisorerna har förtydligats.

Nu gällande förbundsordning	Förslag till ny förbundsordning	Kommentarer till föreslagna ändringar
	verksamheten under det föregående året. Fullmäktige ska bevilja eller neka ansvarsfrihet. Beslutet ska motiveras.	

5. Information MBL

Information enligt MBL § 19 lämnas vid Förbunds MBL 2026-05-28.

Robert Karlsson
Förbundsdirektör

Marie Caldenby
Avdelningschef

6. Bilagor

1. Förslag till ny förbundsordning för Räddningstjänstförbundet Storgöteborg
2. Nu gällande förbundsordning för Räddningstjänstförbundet Storgöteborg

7. Sändlista

RSG:s medlemskommuner

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 137

Diarienummer 00438/2026

Mölndals stads energiplan för minimerad klimatpåverkan

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige antar Mölndals stads energiplan för minimerad klimatpåverkan, daterad 30 juli 2026. Kommunfullmäktige förklarar uppdraget till stadsledningsförvaltningen att aktualisera energiplanen avslutat.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade den 22 oktober 2025, § 261 punkt 4. att ge stadsledningsförvaltningen i uppdrag att aktualisera energiplanen, daterad 15 juni 2022, under 2026. Stadsledningsförvaltningen har utifrån detta tagit fram ett förslag på aktualiserad energiplan som innehåller en beskrivning av stadens rådighet, aktiviteter med störst effekt i förhållande till insats samt kopplingar till målsättningar i Ramverk för ekologisk hållbarhet. Förslaget innehåller även uppdateringar utifrån den utveckling som har skett inom området sedan planen antogs.

Stadsledningsförvaltningen bedömer att de mål, delmål och åtgärder som finns med i Mölndals stads energiplan fortsatt är relevanta och har en tydlig koppling till Ramverk för ekologisk hållbarhet. Därför är de oförändrade i förslaget.

Mölndals stads Energiplan för minimerad klimatpåverkan framhålls fortfarande som gott exempel av Energimyndigheten och den har även legat till grund för länsstyrelsens vägledning för kommunal energiplanering, vilket gör att struktur och upplägg i energiplanen fortsatt bedöms vara aktuella. Därmed är stadsledningsförvaltningens förslag att i dagsläget enbart aktualisera planen och inte göra en mer omfattande revidering.

Stadsledningsförvaltningens förslag till beslut är att kommunfullmäktige antar Mölndals stads energiplan för minimerad klimatpåverkan, daterad 30 juli 2026, och att uppdraget till stadsledningsförvaltningen att aktualisera energiplanen förklaras avslutat.

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse Antagande av energiplan för minimerad klimatpåverkan daterad 24 augusti 2026.
Energiplan för minimerad klimatpåverkan – aktualiserad 2026 daterad 30 juli 2026.

Expedieras till

Stadsledningsförvaltningen, samhällsbyggnadsförvaltningen, tekniska nämnden, byggnadsnämnden, miljönämnden, Mölndala Fastighets AB, Mölndalsbostäder AB, Mölndal Energi AB, Mölndals Parkering AB

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2026-08-24

Dnr
KS 00438/2026

Frida Brännborn Torbäck
Utvecklingsledare miljö och klimat
Stadsledningsförvaltningen

Kommunstyrelsen

Antagande av energiplan för minimerad klimatpåverkan

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige antar Mölndals stads energiplan för minimerad klimatpåverkan, daterad 30 juli 2026. Kommunfullmäktige förklarar uppdraget till stadsledningsförvaltningen att aktualisera energiplanen avslutat.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade den 22 oktober 2025, § 261 punkt 4. att ge stadsledningsförvaltningen i uppdrag att aktualisera energiplanen, daterad 15 juni 2022, under 2026. Stadsledningsförvaltningen har utifrån detta tagit fram ett förslag på aktualiserad energiplan som innehåller en beskrivning av stadens rådighet, aktiviteter med störst effekt i förhållande till insats samt kopplingar till målsättningar i Ramverk för ekologisk hållbarhet. Förslaget innehåller även uppdateringar utifrån den utveckling som har skett inom området sedan planen antogs.

Stadsledningsförvaltningen bedömer att de mål, delmål och åtgärder som finns med i Mölndals stads energiplan fortsatt är relevanta och har en tydlig koppling till Ramverk för ekologisk hållbarhet. Därför är de oförändrade i förslaget.

Mölndals stads Energiplan för minimerad klimatpåverkan framhålls fortfarande som gott exempel av Energimyndigheten och den har även legat till grund för länsstyrelsens vägledning för kommunal energiplanering, vilket gör att struktur och upplägg i energiplanen fortsatt bedöms vara aktuella. Därmed är stadsledningsförvaltningens förslag att i dagsläget enbart aktualisera planen och inte göra en mer omfattande revidering.

Stadsledningsförvaltningens förslag till beslut är att kommunfullmäktige antar Mölndals stads energiplan för minimerad klimatpåverkan, daterad 30 juli 2026, och att uppdraget till stadsledningsförvaltningen att aktualisera energiplanen förklaras avslutat.

Ekonomi

Åtgärderna i planen har i många fall en koppling till verksamheternas budget. Vissa åtgärder innebär investeringar, andra kan innebära ökade driftskostnader. En del åtgärder innebär i stället besparingar och uteblivna investeringar om de lyckas. Vid framtagandet av energiplanen 2022 gjordes en grovt bedömd av varje åtgärd utifrån kostnad, effekt, rådighet och tidsperspektiv. De ekonomiska konsekvenserna behöver dock beaktas i

samband med ordinarie budget- och verksamhetsplanering från respektive nämnd.

Planerade åtgärder ska vara ekonomiskt hållbara, både för staden och ur ett kundperspektiv.

Bedömning

I den aktualitetsbedömning som stadsledningsförvaltningen har genomfört för att ta fram aktualiseringen av Mölndals stads energiplan framkom en del förslag till förändringar. I energiplanen anges ”Åtgärder och arbetssätt” i varje avsnitt vilket föreslås vara kvar. Dessa åtgärder finns också i listan ”Förvaltningar och bolags ansvar för genomförande”. Denna lista föreslås tas bort för att ge större flexibilitet i prioritering och genomförande av de åtgärder som ger störst effekt i förhållande till insats, och som staden har rådighet över. Därför är denna lista bortplockat ur det förslag till aktualiserad energiplan som här presenteras. Stadens förvaltningar och bolag är fortsatt ansvariga för genomförandet av energiplanen.

En annan förändring som föreslås i aktualiseringen är att kapitlet avseende vätgas kortas ner. Detta på grund av att förutsättningarna för utveckling av vätgas har försämrats sedan energiplanen antogs 2022.

Ytterligare några förändringar kommer från att regeringen i början av juli 2026 skickade ut en promemoria på remiss gällande nya regler för energiplanering i kommuner och regioner. I det nya lagförslaget ingår bland annat att kommunen ska ha en kartläggning av det kort- och långsiktiga behovet av energi och effekt i kommunen, en redovisning av de åtgärder för en effektivare energianvändning som kommunen planerar att vidta i sin verksamhet, samt en strategi för hur energieffektiviteten i värme- och kylaförsörjningen kan öka i kommunen. De här delarna ingår inte i förslag till aktualiserad energiplan, men finns tillagda som möjliga tillägg till energiplanen under ”Åtgärder och arbetssätt” i kapitel 4 ”Energisystemet: Produktion distribution och byggnaders energianvändning”, samt i kapitel 6.4 ”Energi i samhällsplaneringen”. Om inga förändringar görs i lagförslaget förväntas författningarna i huvudsak träda i kraft den 1 mars 2027.

På grund av att de förändringar som görs i förslaget till aktualisering av Mölndals stads energiplan inte påverkar innehållet i form av mål och åtgärder, och därmed inte innebär förändrade förväntningar på förvaltningar och bolag, är stadsledningsförvaltningens rekommendation att förslaget till aktualiserad energiplan inte skickas ut på remiss.

Mölndals stads energiplan för minimerad klimatpåverkan gäller till 2030. För att få effekt i arbetet fram till energiplanens slutdatum rekommenderar stadsledningsförvaltningen att ingen ytterligare revidering av energiplanen bör genomföras innan 2030, i det fall det inte krävs på grund av stora förändringar i ny lag om energiplanering i kommuner och regioner.

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse Antagande av energiplan för minimerad klimatpåverkan daterad 24 augusti 2026.
Energiplan för minimerad klimatpåverkan – aktualiserad 2026 daterad 30 juli 2026.
Förflyttningar sedan energiplanens antagande 2022 daterad 30 juli 2026.

Expedieras till

Stadsledningsförvaltningen, samhällsbyggnadsförvaltningen, tekniska nämnden, byggnadsnämnden, miljönämnden, Mölndala Fastighets AB, Mölndalsbostäder AB, Mölndal Energi AB, Mölndals Parkering AB

Karl de Verdier
Biträdande stadsdirektör

Maria Martini
Ekonomichef

Energiplan - för minimerad klimatpåverkan

Strategi

Program

►**Plan**

Policy

Riktlinjer

Anvisning

Typ av styrdokument:	Plan
Beslutad av:	Kommunfullmäktige
Gäller från:	2022-06-15
Ansvarig:	Stadsledningsförvaltningen
Dokumentet gäller för:	Mölndals stads nämnder och bolag
Senast reviderad:	2026-07-30

Innehållsförteckning

1. Energiplan för minimerad klimatpåverkan 3

2. Inledning 4

2.1. Energiförsörjning nuläge 6

3. Avgränsningar och upplägg 10

3.1. Energiplanen och andra styrdokument 11

4. Energisystemet: Produktion, distribution och byggnaders energianvändning 12

4.1. Fossilfri produktion av el, värme och kyla 12

4.2. Byggnaders energianvändning 14

4.3. Flexibilitet i energisystemet 19

4.4. Koldioxidsänkor 20

5. Krisberedskap i energisystemet 21

5.1. Förmåga att motstå störningar i energiförsörjningen 21

5.2. Elektrifieringens påverkan på samhällets sårbarhet 21

5.3. Lokal produktion av el och värme kan minska sårbarheten 22

6. Samhällsplanering och transportsektorns energianvändning 23

6.1. Hållbart resande 24

6.2. Minska energianvändningen i transporter 28

6.3. Omställning till icke-fossila bränslen 29

6.4. Energi i samhällsplaneringen 30

6.5. Energianvändning och klimatpåverkan i byggskede 31

7. Utblick: Vätgas 33

7.1. Vätgasens roll i energisystemet 33

8. Genomförande och uppföljning 34

8.1. Implementering 34

8.2. Ekonomi 34

8.3. Uppföljning 34

8.4. Aktualitetsprövning och revidering 34

Begreppslista 35

Referens- och litteraturlista 38

1. Energiplan för minimerad klimatpåverkan

Mölndals stads ambition är ett klimatneutralt Mölndal 2045 och staden har därför antagit det övergripande kommunala klimatmålet att växthusgasutsläppen ska minska med 90 procent till år 2040 jämfört med 1990. Detta mål linjerar med EU:s mål om en minskning av nettoutsläpp av växthusgaser med 90 procent senast 2040 och att nå klimatneutralitet 2050. Nationellt är målet att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser, samtidigt som välfärden stärks. Mölndal ska vara en del i detta klimatneutrala välfärdssamhälle.

Ett klimatneutralt samhälle ställer krav på fossilfri och hållbar energiförsörjning och energianvändning. Detta har Mölndals energiplan för minimerad klimatpåverkan tagit sikte mot. Näringslivet i Västra Götaland har gjort en bedömning av att elektrifiering är nödvändigt för att fortsätta vara konkurrenskraftiga, och prognosen är att industrins behov av fossilfri el kommer öka runt år 2030 och framåt. Inom ramen för Fossilfritt Sverige har branscherna tagit fram färdplaner för att visa hur de kan stärka konkurrenskraften genom att bli fossilfria eller klimatneutrala. Av dessa är det framför allt uppvärmningsbranschens, fordonsbranschens och elbranschens färdplaner som utgjort underlag till denna energiplan.

Mölndals stad har ställt sig bakom det regionala klimatmålet att Västra Götaland senast år 2030 ska vara en fossiloberoende region. Målet definieras som att växthusgasutsläppen ska minska med minst 80 procent i förhållande till 1990 och att utsläppen från konsumtion ska minska med minst 30 procent i förhållande till 2010. Kommuner pekas ut som viktiga aktörer.

Mölndals energiplan för minimerad klimatpåverkan fastställer övergripande mål, samt delmål och strategier till år 2030. Planen gäller för alla aktörer inom kommunens geografiska område och för stadens förvaltningar och bolag.

ÖVERGRIPANDE MÅLSÄTTNINGAR TILL 2030

Trygg energiförsörjning

En förutsättning för en växande stad och elektrifiering av fossilberoende delar av samhället är att långsiktigt säkra tillgång till fossilfri energi med hög leveranssäkerhet under årets alla timmar.

Fossiloberoende Mölndal

Växthusgasutsläpp från Mölndals territorium ska minska med minst 80 procent jämfört med 1990.

Lokal och fossilfri produktion av el, värme och kyla

Omställningen stärks genom att produktionen av lokal fossilfri el, värme och kyla ökar.

2. Inledning

Varje kommun ska ha en aktuell energiplan, enligt lagen om kommunal energiplanering (1977:439). Planen ska främja hushållning av energi och verka för en robust energiförsörjning. Den ska också analysera inverkan på miljö, hälsa och naturresurser. Det finns ett förslag om ny lag om kommunal energiplanering. I lagförslaget ingår bland annat att kommunen ska ha en kartläggning av det kort- och långsiktiga behovet av energi och effekt i kommunen, en redovisning av de åtgärder för en effektivare energianvändning som kommunen planerar att vidta i sin verksamhet, samt en strategi för hur energieffektiviteten i värme- och kylaförsörjningen kan öka i kommunen. De här delarna ingår inte i nuvarande energiplan, men finns tillagda som möjliga tillägg till energiplanen under ”Åtgärder och arbetssätt” i kapitel 4 ”Energisystemet: Produktion distribution och byggnaders energianvändning”, samt i kapitel 6.4 ”Energi i samhällsplaneringen”. Denna energiplan syftar till att svara upp mot lagkrav och mot regionala, nationella och internationella klimatmålsättningar. Planen utgår också ifrån andra relevanta lagstiftningar, såsom plan- och bygglagen och miljöbalken.

Osäkerheten i omvärlden har ökat de senaste åren, vilket skapar nya utmaningar gällande risk och sårbarhet i samhället. För ett fungerande samhälle krävs en tillförlitlighet och robusthet i energisystemen, där utmaningarna hanteras på lokal såväl som regional och nationell nivå. Energiberedskap handlar om att säkra samhällets tillgång till energi vid höjd beredskap, kris eller krig. Det kräver robusta försörjningskedjor och förmåga att distribuera energi till samhällsviktiga verksamheter först.

För att klara globala, europeiska och nationella klimatmål måste användningen av fossila bränslen minska i snabb takt. Många branscher pekar på elektrifiering av fordon, processer och utrustning som vägen framåt, vilket innebär att behovet av elenergi och eleffekt sannolikt kommer att öka framöver. Elenergiförsörjningen i Sverige genomgår samtidigt en förändring där väderberoende, fossilfri energi i form av vind- och solkraft utgör en allt större andel.

Tillgången till energi är god i Sverige. Sett över ett år är Sverige nettoexportör av elenergi. Däremot riskerar brist på tillgänglig effekt att uppstå vid vissa timmar, då behovet av el är som störst. Detta gäller särskilt i de södra delarna av landet, eftersom mycket av elproduktionen sker i norr samtidigt som det finns begränsningar i överföringskapaciteten. Urbanisering och tillväxt i storstadsregioner pågår sedan lång tid tillbaka, vilket ökar behovet av energi i dessa områden. Ökande effektbehov, otillräcklig produktionskapacitet och bristande nätkapacitet har gjort att lokal effektbrist blivit en realitet i flera storstadsregioner i södra Sverige, vilket kan hämma tillväxt och utveckling. För att tillgodose industrins behov av fossilfri el i hela Västra Götaland finns behov av ökad lokal och regional elproduktion, kraftigt ökad elnätsutbyggnad samt ett mer effektivt användande av elnätet.

2.1. Energiförsörjning nuläge

Lokalnätet i norra och centrala delarna i kommunen ägs av Mölndal Energi Nät AB (MENAB). Nätet försörjs med el från Ellevios regionnät via två mottagningsstationer. Maximal överförbar effekt är 100 MW och befintlig toppeffekt har varit en bit över 90 MW vid ett flertal tillfällen under kalla vintermånader de senast åren. Toppeffekten har kunnat hållas nere i och med deltagande på Effekthandel Västs marknadsplats som varit i drift sedan vintern 2022/2023. Effekthandel Väst är en flexibilitetsmarknad där MENAB ersätter kunder för att minska sitt effektbehov under ansträngda timmar. Hösten 2025 infördes även effektavgifter i syfte att dämpa effektuttaget när elnätet är som högst lastat. Större elabonnenter har haft effekttariff sedan många år tillbaka.

MENABs prognoser visar att kommunen riskerar att hamna i situationer där eleffekten inte räcker för planerade expansioner under energiplanens giltighetstid. Det beror på att kommunen växer samtidigt som transportsektorn ska elektrifieras, vilket ökar behovet av el. Tillgång till utökad eleffekt från regionnätet planeras som tidigast till 2032.

I Lindome och Kållered ägs lokalnätet av Ellevio och matas från regionnätet vid tre stationer. Maxlasten är i Torrekulla, där den ligger på ungefär 70 procent av kapaciteten. I nuläget finns ingen risk för eleffektbrist i Kållered och Lindome.

2.1.1. Elnät och elproduktion

Större delen av elproduktionen inom kommunen sker vid Riskulla kraftvärmeverk med en installerad produktionskapacitet motsvarande en eleffekt på 27 MW och en årlig elproduktion på 50 - 100 GWh (mestadels vintertid). Elen matas ut på regionnätet. Installerad effekt solel har ökat markant från 2018 och framåt, även om ökningstakten för antalet tillkomna anläggningar minskade något under 2025. Med Mölndal Energis solelanläggning på Kikås avfallsanläggning som driftsattes 2025, uppgår den totala installerade effekten till 39,23 MW vid årsskiftet 2025/2026.

Det finns idag inga vindkraftverk i Mölndal. Vindförutsättningarna är relativt goda, men eftersom kommunen är bebyggd och har stora naturvärden är möjligheterna begränsade. Andra intressen så som flyg och försvar är också faktorer som begränsar utbyggnaden av vindkraft. Större vindkraftverk kan därför inte byggas.

2.1.2. Fjärrvärme och fjärrkyla

Fjärrvärmen i Mölndal produceras av biobränsle, exempelvis returträ, bark samt grenar och toppar, i Riskulla kraftvärmeverk. Årlig produktion är omkring 400 GWh. De biobränslen som används omfattas av ett hållbarhetsbesked från Energimyndigheten som säkerställer att EU-gemensamma hållbarhetskriterier för biobränslen efterlevs. Mölndal ingår tillsammans med Göteborg i ett regionalt fjärrvärmesystem, vilket möjliggör

värmeutbyte mellan kommunerna där restvärmen från Göteborg värmer Mölndal sommartid medan fossilfri fjärrvärme från Riskulla levereras till Göteborg vintertid.

Faktaruta – energi och effekt

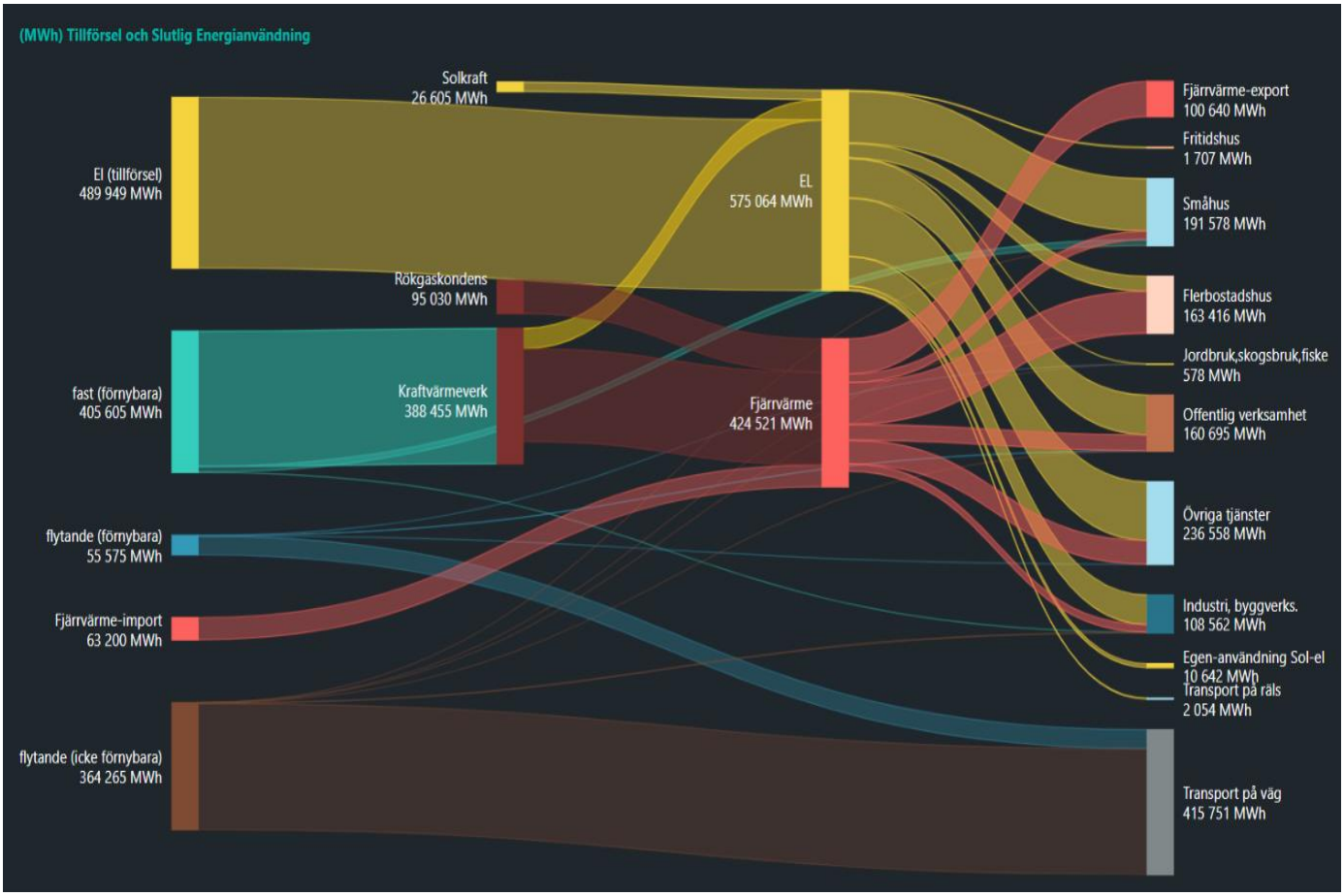
Energi är en mängd mätt under en viss tid, ofta angiven i **kWh.**
Effekt är ett ögonblicksvärde eller en märkuppgift, ofta angiven i **kW.**

Exempel: En kupévärmare märkt 1200 W, dvs 1,2 kW, som används 10 timmar kräver energianvändningen 1,2 kW x 10 h = 12 kWh.

Även fjärrvärme och andra energislag kan mätas som både energi och effekt.

2.1.3. Naturgas/biogas

Det går en högtrycksledning (transmissionsledning) för naturgas från Klagshamn söder om Malmö längs västkusten upp till Stenungsund. Från transmissionsledningen finns sedan lågtrycksledningar (distributionsledning). Biogas blandas in på olika ställen längs gasnätet, där det finns produktionsanläggningar som är anslutna till gasnätet. Idag utgör andelen handlad biogas 30–35 procent av den totala mängden gas längs västkusten. Inga kunder är anslutna till transmissionsledningen i Mölndal, men det finns industrikunder på distributionsledningen.

Figur 1. Energibalans för Mölndal år 2024. Bilden visar energitillförsel och energianvändning för alla sektorer inom Mölndals geografiska kommun. Riskulla kraftvärmeverk producerar både fjärrvärme och el. Framtagen av Sustainable Advantage, på uppdrag av Mölndals stad

2.1.4. Fossila bränslen

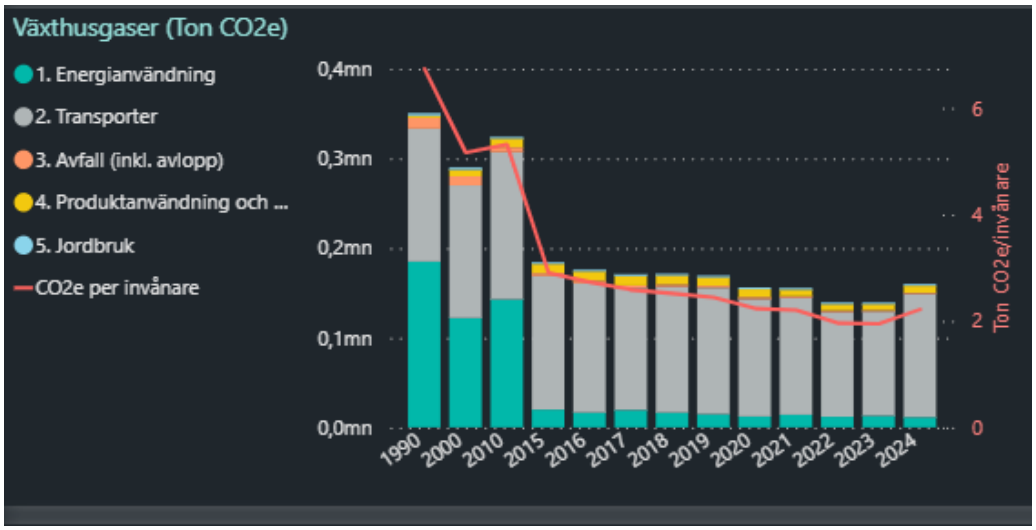
2024 infördes ungefär 364 GWh fossila bränslen till Mölndal, i form av oljeprodukter som bensin, diesel och eldningsolja. Den allra största mängden är bensin och diesel till transporter. Genom reduktionsplikten har dessa bränslens innehåll under 2020-talet till viss del förändras och den fossila andelen reduceras något.

Användning av gas sker i liten utsträckning inom industrin och gasen kan då ha fossilt ursprung (naturgas) eller vara biogas som rötats från exempelvis avfall eller slam. Biogas till transporter framgår inte i energibalansen, men bör också beaktas som ett förnybart bränsle och en del i omställningen.

2.1.5. Energianvändning och klimatpåverkan

Växthusgasutsläppen i den geografiska kommunen Mölndal har fram till och med 2024 minskat med knappt 55 procent sedan 1990. Fram till och med 2023 minskade utsläppen i Mölndal kontinuerligt, men år 2024 ökade de för första gången, med 13 procent, vilket beror på den minskade reduktionsplikten och därmed ökad användning av fossila drivmedel i transportsektorn. 2024 var de totala utsläppen som sker i Mölndal ca 160 000 ton, varav 86 procent av utsläppen kommer från transportsektorn inklusive arbetsmaskiner. Utsläppen som kommer från energianvändning utgörs av koldioxid från fossila bränslen. Andra klimatpåverkande utsläpp kommer från energianvändning och processer inom industrin, energianvändning i kommersiella och offentliga lokaler samt från användning av fluorerade gaser, smörjmedel mm.[1]

Att elektrifiera transporter och industriprocesser minskar de territoriella utsläppen i Mölndal. Klimatfrågan är global och det är därför viktigt att behålla ett systemperspektiv och titta på alla konsekvenser av de insatser som görs, så att utsläppen inte bara flyttas. Ökad efterfrågan på el i Sverige kan minska den elexport som ersätter betydligt mer fossil produktion i våra grannländer, och skulle även kunna innebära ökad import av smutsigare el. Elexport kan främjas genom energieffektivisering, elproduktion från fossilfria källor samt genom att fjärrvärme ersätter elbaserad uppvärmning.

Figur 2. Utsläpp av växthusgaser inom den geografiska kommunen Mölndal fram till och med 2024. Källa: Sustainable Advantage.

1. Sustainable Advantage

2.1.6. Robusthet i energisystemet

Västra Götaland står inför ett omfattande skifte där industri- och transportsektorn ska ställa om till en fossilfri framtid. Elanvändningen i länet väntas öka kraftigt redan i början av 2030-talet. För att möta behoven behöver elnäten byggas ut och produktionen av fossilfri el öka. Det innebär också att robusthet i energiförsörjningen måste byggas in från början som en integrerad del av energiomställningen. I dag är endast en tredjedel av den el som används i Västra Götaland lokalproducerad.

Kommunen är både beroende av energiförsörjning från andra aktörer, en möjliggörare av ny elproduktion genom beslut som påverkar lokalisering av ny energiproduktion samt en aktör som påverkar energikonsumtionen. El, värme och drivmedel krävs för att säkra samhällsviktiga funktioner såsom kommunala fastigheter, omsorg, vatten och avlopp.[2] Kommunen kan minska sårbarheterna i det lokala energisystemet genom planering, kravställningar och samordning. Kommunen spelar också en aktiv roll i att stärka den regionala energirobustheten genom de beslut som fattas rörande utbyggnad av lokal elproduktion. Planering och tillståndsgivning för exempelvis sol- och vindkraft påverkar i vilken utsträckning regionen kan försörja sig lokalt och därigenom minska beroendet av externa leveranskedjor vid störningar eller kris.[3] [4]

2.1.7. Konkurrenskraft

160 000 västsvenska arbetstillfällen är beroende av en tillverkningsindustri som ställer om till fossilfri el. Västra Götalandsregionens framtida ekonomi påverkas starkt av tillverkningsindustrins utveckling, och oavsett i vilken kommun arbetstillfällen placeras så kommer direkta och indirekta effekter på ekonomin att påverka alla regionens kommuner.[5] Göteborgsregionen har en regional överenskommelse om 120 000 nya jobb i regionen fram till 2035. Med cirka 9 procent av arbetsmarknaden motsvarar detta ett mål cirka 10 000 nya jobb i Mölndal fram till 2035. En tillförlitlig energiförsörjning och ett starkt elnät är därför förutsättningar för kommunens utveckling, tillväxt och tillkommande arbetstillfällen.

2. Energimyndigheten, 'Vägledning för kommunal energiplanering', hämtad 1 mars 2026.
3. Energimyndigheten, 'Flexibelt och robust energisystem', hämtad 1 mars 2026.
4. Länsstyrelsen Västra Götaland, 'ACCEL – Accelererad elnätsutveckling i Västra Götaland', hämtad 2 mars 2026.
5. Regional energiöverenskommelse Västra Götaland, hämtad 29 maj 2026

3. Avgränsningar och upplägg

Planen omfattar

Energisystemet – produktion, distribution och byggnaders/verksamheters energianvändning: Fossilfri produktion av el, värme och kyla, energieffektivisering och energikällor i nybyggnation och befintligt bestånd, flexibilitet i energisystemet, optimalt resursutnyttjande och möjligheter till kolsänkor.

Energi och krisberedskap: Beredskap för att motstå störningar i energiförsörjningen, elektrifieringens påverkan på elsystemets sårbarhet och lokal produktion av el, värme och kyla för ökad robusthet.

Samhällsplanering och transportsektorns energianvändning: Planeringsstrategier och beteendepåverkan för hållbart resande, elektrifiering av fordon och omställning till övriga fossilfria bränslen, energi i arbetsmaskiner och på byggplatser, samt samverkan kring energifrågor i fysisk planering. Planen omfattar de transporter som har start och/eller målpunkt inom Mölndals kommun. Genomgående transporter har Mölndal ingen rådighet över.

Utblick Vätgas: Vätgas sågs tidigare som en allt viktigare komponent i energiomställningen, kopplat till alla de ovan nämnda delarna av energiplanen. Utvecklingen av vätgas har sedan dess stött på problem. Området finns dock fortsatt med i energiplanen som ett område som bör bevakas framåt.

Upplägg

Till varje kapitel finns ett eller flera delområden med uppsatta delmål som gäller till 2030 om inget annat anges. Det finns också en lista med åtgärder och arbetssätt. Åtgärder och arbetssätt är satta i prioriteringsordning efter vilka som ger störst effekt och där kommunen har störst rådighet. Under rubriken genomförande och uppföljning beskrivs hur planen ska implementeras och följas upp.

Planen omfattar inte

- Konsumtionsbaserade utsläpp och utsläpp som inte är relaterade till energianvändningen. Detta gäller såväl staden och dess bolag som medborgare och byggnadsbeståndet. Dessa frågor ingår däremot i Västra Götalands klimatsatsning Klimat 2030.
- Intern omställning till fossiloberoende fordon och riktlinjer för tjänsteresor – dessa styrdokument finns redan.
- Klimatanpassning, hur samhället och kommunen behöver anpassas till det snabbt ändrade klimatet.
- Fossila bränslen för krisberedskap. Att ersätta dessa är svårt och kostsamt. Att lagra bränslen i beredskap ger heller inte upphov till några utsläpp. Planen beaktar däremot nya energilagringsmetoder.

3.1. Energiplanen och andra styrdokument

Energiplanen kopplar på olika sätt till flera övergripande mål och styrdokument. Vid framtagande av planen anger ett av kommunfullmäktiges mål att Mölndal ska bedriva det miljö- och klimatarbete som krävs för en långsiktigt hållbar utveckling. I målet anges effektiv resursanvändning, cirkulär ekonomi och hållbara transporter som strategier för fossiloberoende.

Ramverk för ekologisk hållbarhet är Mölndals stads övergripande strategi för miljö- och klimatfrågor. Ramverket innehåller kommunens övergripande mål för minskad klimatpåverkan. I ramverket ingår bland annat områdena El och energi samt Transporter som prioriterade områden för minskad klimatpåverkan, inom vilka kommunen har rådighet att påverka utvecklingen. Energiplanen är ett underliggande styrdokument i förhållande till ramverket och förtydligar hur ramverkets mål och inriktning ska kunna nås.

År 2023 antogs Mölndals stads översiktsplan. Energiplanen och översiktsplanen samspelar genom att energiplanen ger underlag för översiktsplanens ställningstaganden, till exempel om lokalisering och prioritering. Översiktsplanens avvägningar ger i sin tur återkoppling till energiplanen genom att tydliggöra genomförbarhet, konfliktytor, behov av kompletterande utredningar och alternativa lösningar. I en av Mölndals stads översiktsplans planeringsprinciper ingår att energifrågor ska ses i ett helhetsperspektiv i planeringen, där olika system kan samordnas för synergieffekter. Att prioritera och förbättra förutsättningarna för hållbara och aktiva färdsätt som kollektivtrafik, gång och cykel är en annan planeringsprincip som också speglas i energiplanen. Det pågår även ett antal stora stadsutvecklingsprojekt, där omvandlingen av Forsåkerområdet från pappersindustri till modern blandstad sticker ur. Här är energiförsörjning och effektbehov viktiga frågor som hanteras i hållbarhetsplanen för området

Energiplanen behöver även samspela med elnätsägarnas nätutvecklingsplaner som visar på möjligheter och begränsningar som finns inom elnätet idag och inom den närmaste framtiden, samt framtida utvecklingsbehov inom elnätet, vilket är ett viktigt underlag till både energiplaneringen och den översiktliga planeringen.

Mölndal Energi är ett helägt kommunalt bolag. Bolagets ägardirektiv och affärsplan anger inriktning för kommunens storskaliga el- och fjärrvärmeproduktion samt elnätet i Mölndals tätort.

Inom mobilitetsområden kan behov av mer detaljerade planer finnas. Mölndals stad har en antagen cykelplan som kompletterar målsättningarna i energiplanen.

4. Energisystemet: Produktion, distribution och byggnaders energianvändning

Mölndal är en kommun i utveckling avseende både verksamheter och invånare. För att ha egen rådighet över utvecklingen framåt är det viktigt att undvika risk för eleffektbrist. Energifrågan är därför viktig för att stärka förutsättningar för ett växande näringsliv. Samplanering av energiförsörjning till nya delar av Mölndal, att säkra tillgång till lokal elproduktion, samt att minska elbehovet till uppvärmning är viktiga pusselbitar.

Val av energiförsörjning i exploateringsområden får effekter även utanför de uppförda byggnaderna. Det påverkar både klimatutsläpp på global nivå och kommunens möjlighet att säkra tillgång till eleffekt för både befintliga och tillkommande invånare och verksamheter.

Uppvärmning med fjärrvärme avlastar elnätet genom att elbehovet till uppvärmning minskar samtidigt som lokal produktion av fossilfri el vintertid säkras. Kraftvärmen bidrar också till att minska utsläppen av växthusgaser globalt genom att ersätta sämre el- och värmeproduktion.

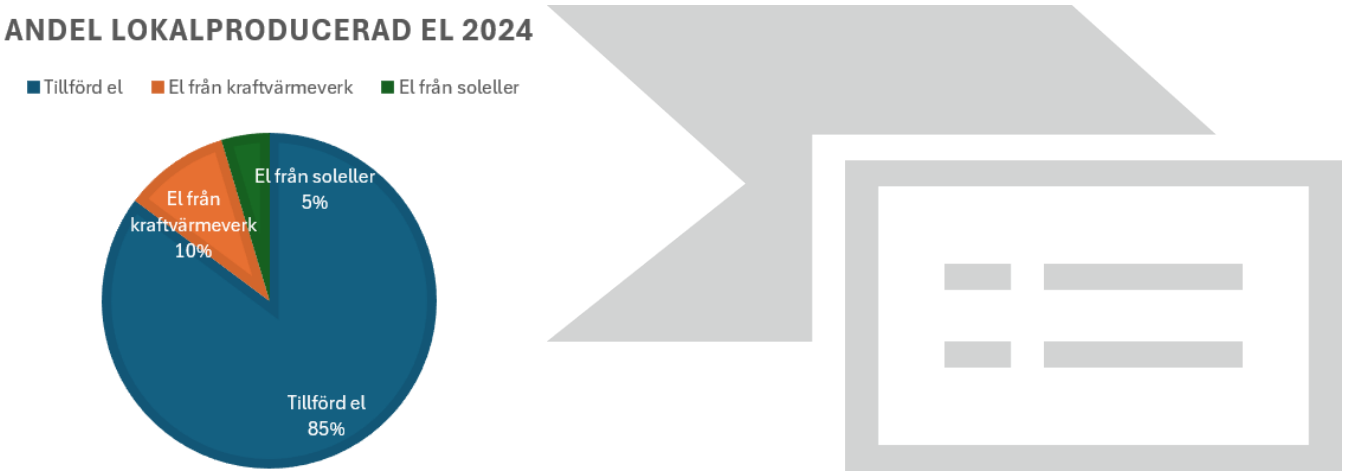
Behovet av elektrifiering av samhället och ett effektivt resursutnyttjande i kombination med digitaliseringens möjligheter innebär också att både el- och värmekunder får en mer och mer aktiv roll i energisystemet. Det kan handla om användarflexibilitet, småskalig elproduktion, med mera.

4.1. Fossilfri produktion av el, värme och kyla

Sverige ingår i det nordeuropeiska elsystemet, vilket innebär att elförbrukning och elproduktion i Sverige påverkar produktion i andra länder. Sveriges ofta fossilfria el ersätter fossila alternativ i andra länder, vilket ger stor klimatnytta. Att öka produktionen av hållbart producerad fossilfri produktion av el, värme och kyla el i Sverige är därför viktigt. Alla fossilfria energikällor kan dock inte per automatik anses hållbara. Biologisk mångfald, upplevelsevärden och andra miljöaspekter måste alltid beaktas.

El som används i Mölndal blir i allt högre grad fossilfri och förnybar, såväl den el som storskaligt levereras in till kommunen som lokalt producerad el. Den största källan till förnybar energi i Mölndal är Riskullaverket där fjärrvärme och el produceras helt baserat på förnybart biobränsle och returträflis. De bränslen som används i kraftvärmeverket uppfyller de EU-gemensamma hållbarhetskriterierna för fasta biobränslen. Sommartid förses Mölndal med fjärrvärme från Göteborg som då har ett överskott av återvunnen värme från avfallsförbränning och restvärme från industrin. 2024 producerades 361 GWh fjärrvärme och 60 GWh el i Riskullaverket, som enbart eldas med fossilfritt bränsle och återvunnen returträflis. Samma år producerades 31 GWh solel i Mölndal, en siffra som ökar årligen. Totalt täcktes 15 procent av elbehovet i Mölndal av fossilfri lokalproducerad el[6] år 2024.

6. SCB: Kommunal och regional energistatistik

Solel har under senare år blivit ett allt vanligare komplement för elförsörjning i allt från småhus till industrier. Installerad effekt solel har ökat kraftigt sedan 2016 och låg vid utgången av 2025 på drygt 39 MW i hela kommuner. Möjligheter till solel behöver beaktas tidigt i planeringen för ny byggnation. Orienteringen av en byggnad påverkar i hög grad möjligheterna till ett gott solutbyte. Att undvika ventilationshuvar och liknande på takets solvända ytor möjliggör framtida solelanläggningar. För att optimera installerad effekt i solelproduktionen på stadens byggnader krävs samverkan mellan fastighetsavdelningen, bolag och verksamheter.

Vattenkraft har nyttjats historiskt i bland annat Lindomeån och Mölndalsån. I Mölndalsån har flera kraftverk producerat el fram till 1980-talet. Potentialen i forsen inom Forsåkerområdet är stor och under 2020-talet planeras vattenkraftverket att byggas om för att återstartas för att förse den nya stadsdelen med fossilfri el. Vattenkraften planeras producera 2,4 GWh el årligen, vilket täcker försörjningen av hushållsel för ca 1000 lägenheter.[7] I ett tillflöde till Lindomeån finns ett kraftverk som producerar ca 0,4 GWh/år. Även geoenergi (lagrad solenergi) som utvinns ur marken klassas av EU och Energimyndigheten som fossilfri energi.

Fossilfri produktion av el, värme och kyla – delmål till 2030

- Kontinuerligt ökad andel av Mölndals elbehov produceras lokalt med fossilfria källor, till exempel sol, vattenkraft och kraftvärme
- Totalt installerad soleleffekt i Mölndal uppgår till minst 40 MW

7. Mölndala Fastighets AB, 2026

Åtgärder och arbetssätt

Prioriterade åtgärder utifrån effekt och rådighet

- Solceller installeras på stadens byggnader vid nybyggnation, där det inte är direkt olämpligt
- Verka för storskaliga solelsanläggningar inom kommunen
- Verka för fjärrvärme till uppvärmning
- Ta fram kartläggning av det kort- och långsiktiga behovet av energi och effekt i kommunen som tillägg till energiplanen. (Nytt utifrån förslag till ny lagstiftning)

Övriga åtgärder

- Aktivt verka för ökad egen installation av solceller hos privata och offentliga aktörer

4.2. Byggnaders energianvändning

4.2.1. Nyproduktion av byggnader

Hus och byggnader som uppförs idag kommer att finnas kvar mycket länge. Därför är energiaspekterna mycket viktiga vid nybyggnation. Att analysera investeringen ur ett livscykelkostnadsperspektiv ger en rättvisande bild av kostnaderna för energieffektivt byggande.

I många år har det varit Boverkets Byggregler (BBR) som har varit styrande när det gäller energikrav i samband med nybyggnation och större ombyggnader. Under 2026 kommer

energiavsnittet i Boverkets Byggregler att ersättas med nya föreskrifter om energihushållning och värmeisolering i byggnader. Energihushållningsreglerna anger bland annat högsta tillåtna energianvändning per kvadratmeter efter viktning av de olika energislag som nyttjas. I reglerna finns också krav på exempelvis luftläckage, isolering och maximal eleffekt. Boverkets nya energihushållningsregler väntas komma att antas någon gång under 2026, men dess olika delar och skärpningar kommer att börja tillämpas vid olika tillfällen under perioden 2026–2033.[8]

Faktaruta – Boverkets energiprestandatal och viktningsfaktorer

Energiprestandatalet (tidigare primärenergital) är ett mått på en byggnads energieffektivitet – men efter viktning av de olika energislag som används.

Energiprestandatalet (E_{tal}) utgår från levererad energi till byggnaden per år, där hänsyn tas till att olika så kallade energibärare (el, fjärrvärme, fjärrkyla, förnybara bränslen, fossila bränslen) har ansatts olika viktningsfaktorer. När energiprestandatalet beräknas tar man även hänsyn till en geografisk faktor samt dividerar med storleken på uppvärmd golvarea (A_{temp}). Energiprestandatalet får därmed enheten kWh/m²·år.

Fjärrvärme avlastar elnätet vintertid då det är som mest belastat och skapar förutsättningar för lokal fossilfri elproduktion, och är därför ofta att föredra framför uppvärmningsalternativ som använder el. Det är dock inte möjligt enligt plan- och bygglagen att i exempelvis detaljplaner eller markanvisningar ha tvingande krav på uppvärmningsform. Däremot kan fjärrvärme främjas i dialog med exploatörer. Staden har även full rådighet över de egna byggnaderna och kan välja både högre energieffektivitet och fjärrvärme.

Där fjärrvärme inte är tillgängligt är geovärme[9] ofta ett bättre alternativ än luftvatten- eller frånluftsvärmepumpar eftersom det innebär betydligt lägre eleffektbehov, lägre energianvändning på årsbasis och möjlighet till energilagring. Installation av värmepumpar för att utvinna geoenergi har genom åren ersatt stora mängder eldningsolja, men också ersatt elpannor och direktel. Denna utveckling bedöms fortsätta även framöver[10]. I byggnader med stort kyl- och/eller värmebehov kan geoenergi med energilagring vara ett bra alternativ. I andra fall är smarta lösningar med exempelvis solel och vätgas eller extremt energisnåla byggnader det bästa alternativet. Staden ser positivt på olika energi- och klimatsmarta lösningar, såsom passivhus, lågenergihus, plusenergihus, sol- el/geovärme/lagringslösningar. Oavsett typ av uppvärmningssystem behöver det dimensioneras för att klara sig med låga temperaturnivåer.

Fjärrvärme och energieffektiva byggnader och uppvärmningsmetoder är alltså sätt att minska eleffektbehovet när det är kallt, så att elen kan användas till annat.

[8] Nya byggregler - PBL kunskapsbanken - Boverket

[9] Geoenergi, geotermi och energilagring i marken

[10] Geoenergi, geotermi och energilagring i marken, https://www.sgu.se/samhallsplanering/energi/fornybar-geoenergi-och-geotermi/

Målsättningen att minska el till uppvärmning kan därför följas upp genom att se till hur elanvändningen korrelerar till utetemperaturen.

Energifrågorna vid nybyggnation ska alltid betraktas i ett helhetsperspektiv. Systemgränsen bör inte ses som byggnaden, utan hela energisystemet. De beslut som fattas vid nybyggnation får konsekvenser både på kort och lång sikt och för att undvika suboptimering och inte riskera att utsläpp flyttas någon annanstans är det viktigt att förstå och väga in alla konsekvenser som uppstår i energisystemet vid olika handlingsalternativ. Likaså är det viktigt att bedöma hela energibehovet och beakta möjliga synergieffekter. Konsekvenserna kan uppstå både lokalt, nationellt och globalt och både i nutid och i framtiden. I detaljplan- och bygglovsprocesserna bör information ges om olika energiaspekter och vad som är viktigt att tänka på i samband med både små och stora byggprojekt. Det är viktigt att även följa upp verkligt utfall vid nybyggnation jämfört med Boverkets energihushållningsregler.

Energianvändning i tillfälliga byggnader, såsom skolpaviljonger behöver också beaktas. Ofta används dessa i flera års tid och energieffektiva alternativ bör alltid väljas.

4.2.2. Energi och resurseffektivitet

Trots många års energieffektiviseringsarbete finns fortfarande en stor potential att effektivisera i befintligt byggnadsbestånd, såväl bostäder som lokaler och industrier. Värdet av att spara på rätt sorts energi vid rätt tid blir allt viktigare för att bidra till flexibilitet i elnätet. Även om det byggs mycket i Mölndal, så består den dominerande delen av byggnadsbeståndet av äldre byggnader. Det är där den stora potentialen för både energieffektivisering och utbyte till andra energislag finns. Det går att ansöka om Gröna lån för energieffektiva byggnader.

Energieffektiviseringstriangeln. Tekniska investeringar kan ge stora effektiviseringar, men driftoptimering och rätt beteende är också viktiga och kostnadseffektiva åtgärder.

Energiinvesteringar bör ses i ett långsiktigt perspektiv. Utöver investeringar för energieffektivisering är driftoptimering och förnuftigt energibeteende mycket viktiga delar för att en byggnad ska bli energieffektiv. Staden har möjlighet att påverka privata fastighetsägare genom bland annat energi- och klimatrådgivning, ökat energifokus i miljötillsyn, samt genom att marknadsföra de statliga stöd som finns.

I Mölndal finns fortfarande både större bostadsområden och industribyggnader som värms med direktel, elpannor eller olja. Dessa bör om möjligt i stället värmeförsörjas med hjälp av fjärrvärme, geoenergi eller lokal biobränslebaserad värme. Det kan också vara fördelaktigt med samverkan mellan olika företag/fastigheter för att få en bättre ekonomi på en ny energilösning och att verksamheter med värmeöverskott kan kopplas på fjärrvärmenätet.

Ett område med stor potential för energieffektivisering är utomhusbelysning. Genom utbyte av äldre belysningsteknik till LED kan stor minskning av elanvändningen uppnås samtidigt som man ofta får en bättre ljusmiljö.

Fjärrkyla produceras idag med eldrivna kylkompressorer i kombination med frikyla och absorptionskylmaskiner. Absorbtionskylmaskiner och teknik för att återvinna värmen från kylprocessen ger även mer resurssnål fjärrkyla.

Byggnaders energianvändning – delmål till 2030

Minskad elanvändning för uppvärmning

Byggnadens energiprestandatal (tidigare benämnt primärenergital) ska kontinuerligt minskas i kommunkoncernens egna byggnader (beräknat med hänsyn till Boverkets viktningsfaktorer)

Kontinuerligt minskat antal byggnader med elpannor, direktverkande el eller oljepannor som huvudkälla

Åtgärder och arbetssätt

Prioriterade åtgärder utifrån effekt och rådighet

- Fjärrvärme ses som ett första alternativ vid nyproduktion, om inte andra klimatsmarta energilösningar är att föredra ur ett systemperspektiv
- Energieffektiva byggnader, med 15 procent lägre areaspecifik energianvändning än lagkraven, eftersträvas vid nybyggnation både i stadens och privat regi
- Översyn och eventuell utökning av tillsynsverksamheten när det gäller uppföljning av verklig energianvändning vid nybyggnation
- Staden och bolagen ställer krav på energieffektivitet vid upphandling av tillfälliga paviljonger
- Investera i energieffektiviseringsåtgärder i stadens egna byggnader, med fokus på att fasa ut direktverkande el och elpannor
- Undersöka möjlighet att bygga ut fjärrvärme till områden med stort antal byggnader med direktel, elpanna eller oljeuppvärmning
- Behovsstyrning och driftoptimering i stadens fastigheter
- Ta fram en ny energieffektiviseringsplan för Mölndals stad och dess bolag som ett tillägg till energiplanen (i enlighet med förslag till ny lagstiftning)
- Ta fram en värme- och kylaplan som tillägg till energiplanen. (Nytt utifrån förslag till ny lagstiftning)
- Ta fram plan för i vilken utsträckning det är möjligt att använda avtal om energiprestanda eller andra motsvarande energitjänster vid renovering av byggnader som tillägg till energiplanen. (Nytt utifrån förslag till ny lagstiftning)
- Fortsatt effektivisering av gatubelysning

Övriga åtgärder

- Utökad energiinformation i bygglovsprocessen
- Särskilt energi- och klimatsmarta lösningar förespråkas alltid, oavsett val av energislag, energibärare och uppvärmningsform
- Verka för geovärme i stället för luft-vattenvärmepumpar och frånluftsvärmepumpar
- Undersöka möjligheter till fossilfri närvärme där fjärrvärme inte finns eller planeras
- Aktivt informera om lagkrav för energieffektivisering och möjligheter till statligt stöd
- Verka för absorptionskyla vid produktion av fjärrkyla och/eller ta vara på värmen från kylanläggningar

4.3. Flexibilitet i energisystemet

Energisystemet i Sverige är inne i en förändringsfas, såväl på produktionssidan som på användarsidan, framför allt när det gäller el. Den snabba utbyggnaden av fossilfri elproduktion i Europa har lett till att det vissa dagar och timmar finns ett överskott av billig fossilfri el. Vid dessa tillfällen bidrar en ökad användning av el till att hålla systemet i balans och möjliggöra mer förnybar elproduktion. Kalla, vindstilla dagar är situationen den motsatta och en ökad elanvändning vid dessa tillfällen belastar elnätet och bidrar till effektutmaningar samtidigt som den fossila spetsproduktionen ökar. Denna situation innebär att behovet av flexibilitet i energisystemet för att balansera utbud och efterfrågan blir allt större. Flexibilitet kan uppnås i produktionsledet genom upp- och nedreglering och/eller bränslebyte, genom lagring av energi eller genom efterfrågeflexibilitet där elanvändare flyttar elkonsumtionen i tid.

På användarsidan sker också stora förändringar bland annat i form av att el används för nya ändamål, inte minst för laddhybridbilar och elbilar. Genom ny teknik och digitala lösningar kan den enskilde konsumenten vara mer aktiv på energimarknaden. Genomslaget för solel innebär att gränsen mellan elproducenter och elkonsumenter inte är lika tydlig längre. För att möjliggöra omställningen mot en högre andel fossilfri elproduktion, samtidigt som behovet av el ökar, är det också viktigt att undvika toppar i förbrukningen.

All form av utjämning av effektuttaget såväl när det gäller el som värme, både sett över dygnet och över året, är positiv. Förutom med batterier kan energi lagras exempelvis i form av vätgas, i ackumulatortankar samt i markbaserade värmelager. Det är också viktigt att anslutningseffekter (el och värme) vid nybyggnation inte överdimensioneras, då det kan leda till allokering av effekt som sedan inte kommer att utnyttjas. Digitaliseringen ger nya möjligheter till mer detaljerade mätningar för ännu effektivare styrning.

Stödtjänster används för att hålla elnätet i balans och de senaste åren har marknaden för dessa växt kraftigt. Olika aktörer kan bidra med olika förmågor för att hålla balansen i elnätet och samtidigt få betalt. Frekvensregleringsmarknaden innebär att ägare till energilager i form av batterier, kan bidra med att upprätthålla rätt frekvens (50 Hz) i det svenska stamnätet. Styrningen är komplex, men det är viktigt att bevaka hur tariffer och byggnader förändras över tid.

Teknikutvecklingen inom vehicle-to-grid, att elbilar både laddas från elnätet och kan förse nätet med ström, går fort och bör också bevakas. När tekniken är mogen, kan elbilar bidra på samma sätt som fastighetsbatterier med effektreglering.

Turbiner (från vatten-, gas- och kraftvärmeverk) kan bidra till stödtjänstmarknaden genom att leverera svängmassa (rotationsenergi) och reglera sin effekt. Turbinen på Riskullaverket deltar sedan 2024 på Svenska Kraftnäts stödtjänstmarknader.

Flexibilitet i energisystemet – delmål till 2030

Olika lösningar för att öka flexibiliteten i energisystemet ska vara implementerade

Åtgärder och arbetssätt

Prioriterade åtgärder utifrån effekt och rådighet

- Verka för att minska och flytta effekttoppar
- Verka för rimlig effektdimensionering vid nybyggnation
- Utreda energilagringskapacitet i samband med solelanläggningar i Mölndals stads och dess bolags egna byggnader

Övriga åtgärder

- Följa teknikutvecklingen och testa nya tekniker för energilagring, effektstyrning och användarflexibilitet

4.4. Koldioxidsänkor

När planen tas fram pågår mycket forskning och teknikutveckling kring koldioxidavskiljning och lagring. Sverige deltar i flera nationella och internationella projekt. Det forskas även om att nyttiggöra avskild koldioxid till olika ändamål. När energikällan är biobränsle innebär det en koldioxidsänka. Tekniken kallas då BECCS eller BECCU (Bio Energy Carbon Capture and Storage/Usage).[6]

Koldioxidavskiljning kan ske vid källan, exempelvis ett kraftvärmeverk eller en industri, eller ur den fria luften. Framför allt den senare tekniken är än så länge både energikrävande och kostsam.

Inlagring av koldioxid kan ske i mark, vegetation och byggmaterial. Ett sätt att skapa koldioxidsänkor är att välja trä framför andra byggnadsmaterial vid byggnation. På så sätt binds koldioxid upp, åtminstone så länge byggnaden står kvar.

Koldioxidsänkor – delmål till 2030

Koldioxidinfångning är ett nytt område och inga delmål sätts upp i denna version av planen.

Åtgärder och arbetssätt

Prioriterade åtgärder utifrån effekt och rådighet

- Möjlighet till träbyggnation ska utredas i samband med kommande nybyggnation inom Mölndals stad och dess bolag

Övriga åtgärder

- Bevaka utvecklingen inom BECCS/BECCU

5. Krisberedskap i energisystemet

Samhället är beroende av fungerande energiförsörjning och detta kräver tillförlitlighet i energisystem. Störningar och avbrott i energiförsörjningen kan leda till allvarliga konsekvenser för medborgare och för samhällsviktig verksamhet. Ett robust energisystem ökar samhällets motståndskraft genom att minska sannolikheten för störningar och begränsar dess påverkan. Detta kapitel belyser krisberedskap i energisystemet med syftet att skapa en trygg energiförsörjning i Mölndal.

5.1. Förmåga att motstå störningar i energiförsörjningen

Energiberedskap pågår kontinuerligt inom flera olika arbetsprocesser i Mölndals stad och dess bolag, såsom styrel, styrgas, risk- och sårbarhetsanalyser, kontinuitetshantering och trygghetspunkter.

Styrel är en planeringsprocess som utarbetats av Energimyndigheten och som syftar till att styra el till prioriterade användare under en period av eleffektbrist. I det omfattande arbetet som identifierar och prioriterar samhällsviktiga verksamheter ingår statliga myndigheter, länsstyrelser, kommuner, privata aktörer och elnätsföretag. Energimyndigheten initierar arbetet vart fjärde år. Energimyndigheten leder även ett arbete för trygg naturgasförsörjning. I arbetet med styrgas prioriteras samhällsviktiga gasförbrukare, så som industrier, värmeverk, fordonsgasstationer eller enskilda hushåll vid en gasbristsituation.

Stadens arbete med risk- och sårbarhetsanalyser för extraordinära händelser i fredstid syftar till att reducera risker, minska sårbarheter och förbättra stadens förmåga att förebygga, motstå och hantera samhällsstörningar, till exempel vid elbortfall. Risk- och sårbarhetsanalysen rapporteras till Länsstyrelsen vart fjärde år och omfattar bland annat identifierade behov av åtgärder. Stadens risk- och sårbarhetsanalyser har bland annat bidragit till att viss kommunal verksamhet försetts med reservkraftaggregat eller inkopplingsmöjligheter för reservkraft. Staden har förberedda fysiska trygghetspunkter som kan aktiveras vid samhällsstörningar dit invånare kan vända sig för att få till exempel vatten, värme och information. Det pågår en översyn av den lagstiftning som styr kommuners beredskap. Den nya lagstiftningen förväntas träda i kraft 2027. I förslaget till ny lagstiftning ges nya förutsättningar för hur stadens ska arbete med risk- och sårbarhetsanalys samt kommuners grundläggande förmåga.

Med anledning av ett försämrat säkerhetspolitiskt läge har Sverige återupptagit planeringen för civilt försvar. Som en del av en stärkt krisberedskap planerar Energimyndigheten i samverkan med Försvarsmakten och berörda civila myndigheter för en robustare energiförsörjning på hela hotskalan. På Energimyndigheten pågår ett utvecklingsarbete för att se över möjligheten att prioritera drivmedel till samhällsviktig verksamhet. De samhällsviktiga verksamheter som har el och/eller bränsle som kritisk resurs bör ha en plan för att kunna upprätthålla denna verksamhet även vid energibortfall.

5.2. Elektrifieringens påverkan på samhällets sårbarhet

I takt med att fler delar av samhället elektrifieras och digitaliseras ökar beroendet av leveranssäker elförsörjning. I dagsläget går stora delar av energitillförseln till

transporter och industri i form av flytande bränslen och gas, separat från elnätet vilket ger en viss redundans. Behovet av att fasa ut fossila bränslen kommer att innebära att även energiförsörjning till transporter blir beroende av samma system och att elförbrukningen beräknas öka. Det innebär också att exempelvis eldrivna fordonsflottor riskerar att stå stilla vid längre strömavbrott. Flera samhällsviktiga verksamheter är beroende av sina fordon för att uppfylla sina uppdrag.

5.3. Lokal produktion av el och värme kan minska sårbarheten

En ökande andel produktion av el och värme som sker inom Mölndals geografiska område (se kapitel om fossilfri produktion av el, värme och kyla) minskar beroendet av extern elförsörjning och kan på så sätt bidra till att minska Mölndals sårbarhet för störningar. Den energi som idag produceras inom kommunen är el och fjärrvärme från Riskulla kraftvärmeverk samt solel från småskaliga anläggningar på villor och andra fastigheter. El produceras även av enstaka vattenkraftverk. En förstudie gällande ö-drift av Riskullaverket pågår. Om ö-driften realiseras har den stora möjligheter att tydligt stärka Mölndals robusthet och självförsörjning i energisystemet.

Krisberedskap i energisystemet – delmål till 2030

Mölndals stad och dess bolag har en god beredskap för att förebygga och hantera störningar i energiförsörjningen.

Åtgärder och arbetssätt

Prioriterade åtgärder utifrån effekt och rådighet

- Planera för redundant elförsörjning till ny samhällsviktig verksamhet
- Medvetengöra sårbarheter och behov kopplat till energiförsörjningen
- Kontinuitetshantering inom samhällsviktiga verksamheter som har el eller bränsle som kritiskt beroende

Övriga åtgärder

- Utreda hur Mölndal kan utveckla och utöka självförsörjning av energi, i syfte att öka det lokala energisystemets motståndskraft
- Undersöka energilagringsmöjligheter för en framtida trygg energiförsörjning i Mölndal, genom att bevaka och uppmuntra innovation och forskning av energilagring

6. Samhällsplanering och transportsektorns energianvändning

Ca 75 procent av alla växthusgasutsläpp i Mölndal kommer från motordrivna fordon som drivs med fossila drivmedel. Mycket av trafiken passerar Mölndal på de stora lederna utan att stanna. Men trafiken genereras även av medborgare och verksamma i kommunen. Det finns inga uppgifter över andelen bilar som kör in, respektive ut ur kommunen. De största utmaningarna ligger i att ställa om fordonsflottan och att ställa om till ett ökat hållbart resande. Ett av Mölndals stads viktigaste verktyg är därför att planera för ett transportsnålt samhälle. Omställningen av energisystemet som beskrivits i tidigare kapitel och de utmaningar och möjligheter detta innebär, har ökat behovet av samverkan och att energifrågor kommer med tidigt i stadens planeringsprocesser.

Men många resor och transporter kommer även fortsättningsvis kräva bil och andra motordrivna fordon. Utöver att minska transportbehoven och öka det hållbara resandet krävs därför både energieffektivare fordon, mer eldrift, biodrivmedel och andra hållbara bränslealternativ för att få ned transportsektorns klimatpåverkande utsläpp.

Näst största utsläppssektorn i Mölndal är arbetsmaskiner. Detta är en sektor där utsläppen inte minskat de senaste åren, bland annat till följd av många stora bygg- och anläggningsprojekt i Mölndal. Arbetsmaskiner har lång livslängd och klimatsmarta alternativ introduceras succesivt. I samhällsbyggnadsprocesserna finns möjlighet att driva på denna utveckling.

6.1. Hållbart resande

Mölndal har goda förutsättningar i stora delar av det bebyggda kommunområdet för ett hållbart resande. Järnväg binder samman stationssamhällena Mölndal, Kållered och Lindome med Göteborg i norr och Kungsbacka/Varberg i söder. Buss- och spårvagnslinjer med god turtäthet kompletterar järnvägstrafiken. En kontinuerlig utveckling och åtgärdsplanering av befintlig infrastruktur för kollektivtrafik och linjenät sker löpande. För Mölndals tätort finns en stor potential i utvecklingen av nya snabba kollektivtrafiksystem. Flera stora satsningar på kollektiva resor planeras fram till 2030, till exempel längre spårvagnar för en ökad kapacitet och införandet av det nya trafikkonceptet Citybuss enligt Målbild Koll2035. Och på ytterligare lite längre sikt planeras även för ett Metrobussystem, ett nytt trafikkoncept med en ny typ av expressbussar i egna körfält på de stora lederna, med framtida hållplats i centrala Mölndal och vid Åbro. Staden planerar tillsammans med Trafikverket för ny järnväg mellan Göteborg och Borås med bibana Mölnlycke. Utbyggnaden av ny järnväg innebär en betydande förstärkning av den regionala infrastrukturen och syftar till att förbättra arbets- och studiependlingen i stråket. Den dubbelspåriga järnvägen, som kommer att ansluta till Västlänken i Göteborg, möjliggör kortare restider, ökad kapacitet och direkt tågtrafik till och från Landvetter flygplats. I samband med denna satsning behövs Mölndals station byggas och stationsområde kommer att utvecklas till en modern och kapacitetsstark bytespunkt av regional betydelse. Sammanfattningsvis kommer kollektivtrafikutbudet i Mölndal öka kraftigt fram till 2040 till följd av dessa satsningar.

Gång- och cykelnätet är väl sammanlänkat, både inom och mellan tätorterna och till de angränsande kommunerna Göteborg och Härryda. Infrastrukturen för gång- och cykel utvecklas och förbättras kontinuerligt och de saknade länkarna byggs ut enligt gällande cykelplan.

I antagen översiktsplan för Mölndal utgår en av fyra stadsbyggnadsstrategier från hållbart resande: Kommunen främjar möjligheten till ett gott liv. Hållbara och aktiva färdsätt främjas i utvecklingsorterna för minskad trängsel och förbättrad hälsa. För att vardagslivet ska fungera för kommunens invånare planerar Mölndal med människorna i fokus. Men det handlar också om att energieffektivisera transporterna och minska de klimatpåverkande utsläppen.

Under 2022 och 2023 genomfördes en ny resvaneundersökning (RVU) tillsammans Västra Götalandsregionen. Den största förändringen jämfört med RVUn som genomfördes 2017 är att kollektivtrafiken har ökat markant, från 19 till 30 procent. Samtidigt har bilen minskat något, från 56 till 53 procent, men är fortfarande det dominerande färdsättet. Cyklandet har ökat något (från 8 till 9 procent), medan gång har minskat kraftigt från 14 till 7 procent.[11]

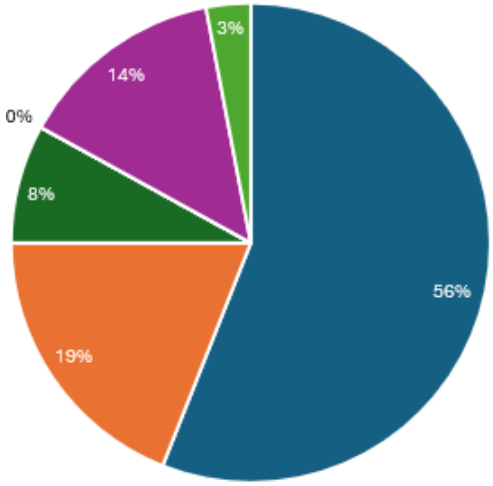
Resultaten i RVUn tyder på att mer hållbara färdsätt som gång och cykel används i större utsträckning i centralorten, medan bilresandet är något mer dominerande i kommunen som helhet. Jämförelsen visar på att stationsorterna har ett mer bilberoende resmönster och lägre andelar aktiva resor (gång och cykel), medan centralorten har en större andel

[11] Resvaneundersökning 2022/2023, Västra Götalandsregionen

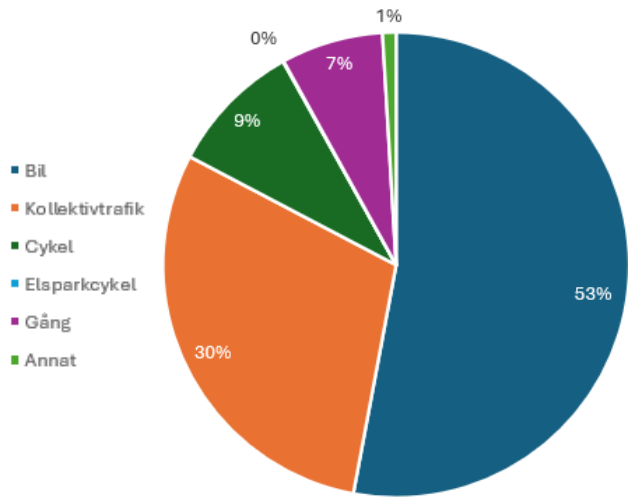
hållbara färdsätt. Detta tyder på att bebyggelsestruktur, avstånd och tillgänglighet påverkar val av färdmedel i hög grad.

Mölndalsbornas resor 2017 och 2022/2023

2017

2022/2023

Det finns även fasta mätpunkter på de större gatorna och lederna i kommunen där trafikflöden mäts årligen. Mätningarna visar att fordonstrafiken inte ökar i den takt som prognostiserats och att den i vissa stråk faktiskt minskar. Detta trots att tillväxten ökar i kommunen. Förflyttningen från bil till kollektivtrafik och cykel är delvis resultat av medveten planering och förtätning, satsningar på cykelinfrastruktur, förändringar i kollektivtrafiken och arbete för att påverka beteenden.

Samhällets omställning till ökat hållbart resande har också positiv effekt på folkhälsan. Satsningar på ny och befintlig infrastruktur bör i första hand stötta det hållbara resandet. Fokus bör vara att fortsätta öka framkomligheten för kollektivtrafiken, samt att bygga ut och förbättra gång- och cykelvägnätet i kommunen. Det innebär att sämre framkomlighet kan behöva accepteras för bilen i centrala delar. Även på landsbygden stärks tillgänglighet i strategiska stråk med kollektivtrafik, gång- och cykelinfrastruktur, men bilen är fortsatt ett viktigt färdmedel.

För att påskynda omställningen och öka användningen av ny och befintlig infrastruktur behövs insatser som påverkar beteende och attityd. Det kan handla om kampanjer, riktade prova på-projekt, reserådgivning, bilpooler eller parkeringsstyrning. Dessa insatser kallas för Mobility Management (MM) och utgör komplement till byggnation av infrastruktur för hållbart resande.

Faktaruta – Mobility Management

Mobility Management (MM) är ett koncept för att främja hållbara transporter och påverka bilanvändningen genom att förändra resenärers attityder och beteenden. Grundläggande för Mobility Management är ”mjuka” åtgärder, som information och kommunikation, organisation av tjänster och koordination av olika partners verksamheter. Dessa åtgärder, att påverka resan innan den börjar, förbättrar ofta effektiviteten hos ”hårda” åtgärder inom stadstrafiken (exempelvis nya spårvagnslinjer, vägar eller cykelbanor).

MM har ofta hög kostnadseffektivitet och ingår i steg ett i Trafikverkets fyrstegsprincip.

Från http://epomm.eu/sites/default/files/files/MMDefinition_SE.pdf

Att MM integreras tidigt i planprocessen är viktigt för utvecklingen av nya hållbara stadsdelar[12]. MM i översiktsplanering och detaljplanering möjliggör en önskad stadsutveckling och kan även ge positiva effekter på de befintliga angränsande stadsdelarna. MM-koncept används ofta för att minska behovet av parkeringsplatser för bilar, och på så sett utnyttja fastigheten och marken på ett mer effektivt sätt. Det förenklar för att göra hållbara resval och minskar behovet av att äga bil. För att detta ska kunna fungera fullt ut är det viktigt att gällande styrdokument exempelvis för parkering inte förhindrar denna utveckling.[13]

Mölndals stad är en stor arbetsgivare i kommunen som aktivt bör arbeta med att minska behovet av fossildrivna resor inom verksamheterna och för anställda till/från arbetet, samt påverka upphandlade verksamheter. Resfria möten, digitala arbetssätt och god IT-infrastruktur som stöder detta är exempel på åtgärder som faller inom mobility management. I riktlinjer för resor och arbetet med fossiloberoende fordonsflotta möjliggör även staden fossilfria resor med exempelvis cyklar och elfordon.

Hållbart resande – delmål till 2030

Minst 60 procent av Mölndalsbornas vardagsresor ska göras med gång, cykel eller kollektivtrafik.

[12] Möjligheter med mobility management i samhällsplaneringen – erfarenheter och resultat från 12 svenska kommuner, Mattson, Andén, Wendle, 2013

[13] Fyrstegsprincipen - Bransch (uppdaterad 2021-12-10)

Åtgärder och arbetssätt

Prioriterade åtgärder utifrån effekt och rådighet

- Hållbara och aktiva färdsätt som kollektivtrafik, gång och cykel, främjas vid förtätning i stationsorterna. (Från ÖP)
- Förutsättningar för gång- och cykeltrafik förbättras i hela kommunen. (Från ÖP)
- Kommunen fokuserar på hållbar trafikplanering. (Från ÖP)
- Övervägande del av bostadsutvecklingen sker inom stationssamhällena Mölndal, Kållered och Lindome. (Från ÖP)

Övriga åtgärder

- Använda mobility management som komplement till investeringar för hållbart resande, samt följa upp och utvärdera åtgärderna
- Ställa krav på kommunala byggherrar och uppmuntra övriga att använda sig av mobility management-åtgärder i planarbete och bygglov, samt ta fram metod för uppföljning
- Staden som arbetsgivare fortsätter att utveckla och stödja möjligheterna till resfria möten och distansarbete

6.2. Minska energianvändningen i transporter

2024 användes 416 GWh i transporter i Mölndal, varav 364 GWh var fossila bränslen. Totalt sett har energianvändningen i fordon minskat under 2000-talet, både i absoluta tal och räknat per invånare, främst till följd av att bilarna blir mer bränslesnåla. Mellan 2010 och 2023 minskade trafikens utsläpp i Mölndal med knappt 30 procent. På grund av minskad reduktionsplikt ökade dock utsläppen igen under 2024, vilket gör att utsläppsminskningen mellan 2010 och 2024 endast ligger på 18 procent.

Godstransporter står för en stor andel av transporterna i urbana miljöer[10] och har en stor potential att minskas och effektiviseras genom en samordnad varudistribution. Staden är en viktig aktör för att möjliggöra detta, exempel finns från flera andra städer där kommunen har varit delaktig i att skapa förutsättningar för en samlastningscentral. Samlastning kan antingen riktas mot stadens interna transporter eller för innerstadsområdet, eller en kombination av dem båda. På samma sätt kan bilpooler som alternativ till att äga egen bil bidra både till att effektivisera bilägande och användningen av bil. Mölndals stad har även möjlighet att påverka energieffektiviteten i transporterna genom den offentliga upphandlingen. Det kan handla om krav på energieffektiva fordon och att arbeta med ruttoptimering.

Mölndals stad har antagit en strategi för att ställa om till en fossiloberoende fordonsflotta i stadens verksamheter senast 2025. Målsättningen innebär att inköpta fossila drivmedel till staden minskar med minst 80 procent i förhållande till 2010. Denna målsättning uppnåddes redan under 2024. I första hand ska stadens verksamheters eget transportbehov minskas och de tjänsteresor som görs ska i så stor utsträckning som möjligt ske med gång, cykel och kollektivtrafik, enligt stadens riktlinjer för resor. Effektivisering och ruttoptimering ska minska behovet av bilar och körda kilometer. Vid nyanskaffning väljs i första hand bilar som drivs med el och i andra hand dieselfordon som tankas med förnybart bränsle.

Minska energianvändning i transporter – delmål till 2030

Kontinuerligt minskad energianvändning i transportsektorn.

Åtgärder och arbetssätt

Prioriterade åtgärder utifrån effekt och rådighet

- Ställa krav på effektiva och hållbara transporter i upphandlingar
- Delta i regional samverkan kring godstrafiken

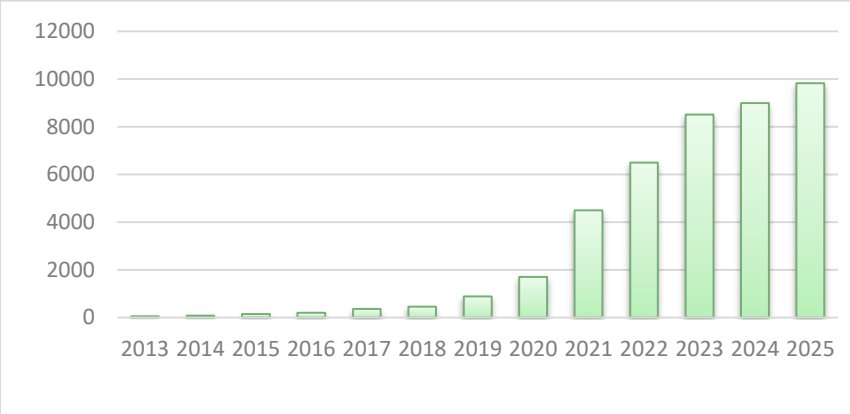
Övriga åtgärder

- Utreda möjlighet till samlastning och/eller samordnad varudistribution

6.3. Omställning till icke-fossila bränslen

Senast 2030 ska Sverige ha en fordonsflotta som är oberoende av fossila bränslen. Konkret ska klimatpåverkan från transportsektorn minska med 70 procent jämfört med år 2010.[14] Att fler fordon blir eldrivna är en av nycklarna i omställningen till ett transportsnålt och energieffektivt samhälle, och utvecklingen går åt rätt håll. Antalet elbilar och laddhybrider i Sverige har i det närmaste fördubblats varje år sedan 2010 fram till 2020. Ökningstakten har dock saktat in något mellan 2023 och 2025. 2025 var knappt två tredjedelar av alla bilar som såldes i Sverige laddbara, varav drygt en tredjedel var rena elfordon. I branschorganisationen BilSwedens färdplan är målsättningen 80 procent laddbara bilar i Sverige 2030. Även biodrivmedel är viktiga i en övergångsperiod. År 2024 sänktes kravet på reduktionsplikt, inblandning av biodrivmedel i bensin och diesel, och ligger från 2025 till 2030 på 10 procent. Detta innebär ökade utsläpp från transportsektorn från 2024 och framåt.

Även i Mölndal ökar antalet elbilar och laddhybrider snabbt. Vid utgången av 2025 var 28,8 procent av alla bilar i Mölndal laddbara. Utvecklingen av laddinfrastruktur sker också snabbt i Mölndal och utbyggnaden kommer inom kort att uppnå EU:s nuvarande rekommendation med 0,1 laddpunkt/laddbar bil. Vid utgången av 2025 uppnådde laddinfrastrukturen en nivå av 0,09 laddpunkter/laddbar bil. 2025 fanns 902 publika laddpunkter i Mölndal, som installerats både av privata och kommunala aktörer.[15]

Figur 3. Utveckling av antal laddbara fordon i Mölndal. Källa: ELIS

Den största delen av uppladdningen av elbilar sker där bilen står parkerad längre tid, så kallad hemmaladdning. Inriktningen för staden är att elbilsladdning ska ske på kvartersmark och inte på allmän plats-mark. En plan för laddinfrastruktur har tagits fram av energibolaget, parkeringsbolaget och staden för att tillse att staden kompletterar med egen utbyggnad av publik laddinfrastruktur där ett behov finns som inte täcks av privata laddplatser eller andra aktörer. Planen verkställs genom konkreta treåriga utbyggnadsplaner. Samverkan kan också ske över kommungränser för ökad tillgång till laddplatser. Sedan 2025 ställs lagkrav på att nya bostadshus med fler än 10

[14] Prop. 2008/09:162

[15] ELIS 2026-03-25, Statistik - PowerCircle

parkeringsplatser ska ha ledningsinfrastruktur till alla parkeringsplatser. Byggnader som inte är bostadshus och har mer än 10 parkeringsplatser ska ha ledningsinfrastruktur till 20 procent av parkeringsplatserna och minst en laddpunkt installerad. Det finns även förslag på att ytterligare höja kraven från 2026–2027 utifrån att implementera EU-direktivet för byggnaders energiprestanda.[16]

Elbussar blir allt vanligare och sedan december 2020 trafikeras flertalet busslinjer i Mölndal med eldrift. Vätgas har potential att bli en viktig pusselbit i omställningen mot en fossilfri tung fordonsflotta, inte minst när det gäller tunga transporter, men initiativen gällande vätgasutveckling sätts alltmer på paus.

Omställning till icke-fossila bränslen – delmål till 2030

Fossiloberoende fordonsflotta i Mölndal, enligt den nationella målsättningen

Åtgärder och arbetssätt

Prioriterade åtgärder utifrån effekt och rådighet

- I samverkan mellan staden, energibolaget och parkeringsbolaget utreda kostnader och fastställa ansvar för att komplettera med publika laddplatser i enlighet med plan för laddinfrastruktur
- Tillse att det finns tillräckligt med laddpunkter och effekt för hemmaladdning på de kommunala bostadsbolagens parkeringar
- Ställa krav på laddinfrastruktur i markanvisningar

Övriga åtgärder

- Se över parkeringspolicyn med avseende på laddinfrastruktur
- Utreda om staden kan stödja utvecklingen av vätgastankstationer och snabbladdstationer

6.4. Energi i samhällsplaneringen

Teknikutvecklingen på energiområdet går snabbt och nya lösningar kan innebära utmaningar och möjligheter för samhällsplaneringen. I takt med att energisystemet förändras kan behov av mark för energiändamål uppstå. Förändrade mobilitetsmönster kan å andra sidan frigöra ytor för andra ändamål. Behovet av att energifrågor blir en naturlig del av samhällsplaneringen har ökat och god samverkan är en kritisk framgångsfaktor för att säkra tillräcklig kapacitet och trygg energiförsörjning framåt. Att bygga staden inifrån och ut ger ökad möjlighet till resurseffektiv energiförsörjning. Mölndals stadsbyggnadsförvaltning och Mölndal Energi har ett pågående samarbete för att säkerställa att energifrågor blir en naturlig del av samhällsplaneringen.

[16] Laddning av elfordon - PBL kunskapsbanken - Boverket

Tillgång till eleffekt är kritiskt för samhällets utveckling. Energiförsörjning behöver därför finnas med i alla delar där stadens långsiktiga utveckling planeras, såsom översiktsplan, fördjupade översiktsplaner, prioriteringar och detaljplaner. Genom att kontinuerligt integrera arbetet med översiktsplanen och dess tillhörande styrdokument, med energiplanen och elnätsägarnas nätutvecklingsplaner får staden ett helhetsgrepp över och en samsyn i energifrågorna.

Energi i samhällsplaneringen – delmål till 2030

Energiförsörjning och energiinfrastruktur är en integrerad del av samhällsplaneringen

Åtgärder och arbetssätt

Prioriterade åtgärder utifrån effekt och rådighet

- Säkerställa utrymme för nuvarande och framtida behov av tekniska försörjningssystem i planeringen, bland annat genom dialog med lokala och regionala nätägare
- Nödvändig infrastruktur för att säkra energiförsörjningen utreds och beskrivs i detaljplaner för nya exploateringsområden.
- Beakta principen om energieffektivitet först innan beslut om större investeringar eller författningsreglerade planer, genom att analysera olika alternativ för att uppnå syftet med investeringen eller den författningsreglerade planen och bedöma de olika alternativen i fråga om energieffektivitet. (Nytt utifrån förslag till ny lagstiftning)

6.5. Energianvändning och klimatpåverkan i byggskede

I en växande kommun som Mölndal är byggarbetsplatser och entreprenader en betydande energianvändare. Av de samlade växthusgasutsläppen från Mölndal kommer åtta procent från arbetsmaskiner[17]. Hela byggsektorns utsläpp beräknas till en femtedel av Sveriges klimatpåverkan[18].

Bygg- och anläggningsbranschen har tagit fram en färdplan för fossilfri konkurrenskraft. Målet är att nå en fossilfri värdekedja senast 2045. Ett delmål till 2030 är att klimatpåverkan från bygg- och anläggningsentreprenader ska minska till hälften, jämfört med 2015. Ett av färdplanens medskick är att offentlig upphandling är en motor för omställningen.

Omställningen i bygg- och anläggningssektorn har påbörjats och det är viktigt att Mölndals stad följer utvecklingen. I de egna projekten kan Mölndals stad arbeta för att byggproduktionen och anläggningsentreprenaderna är effektiva med minskat klimatavtryck. Genom att öka kunskapen inom staden och kravställa vid upphandlingar av entreprenader finns möjlighet att driva på utvecklingen mot fossilfria arbetsmaskiner

[17] Nationella emissionsdatabasen RUS, Nationella emissionsdatabasen - rus (lansstyrelsen.se)

[18] Färdplan för fossilfri konkurrenskraft: Bygg och anläggningssektorn

och handverktyg. En utmaning är att el ofta inte är framdraget ännu när entreprenaden startas.

När bygg-el används kan incitament för att effektivisera elanvändningen skapas genom att låta entreprenören stå för elabonnemanget. I byggbodar och inne på bygget kan det finnas möjlighet att effektivisera, antingen genom att ansluta till fjärrvärme eller genom att utnyttja värmepumpar. Det är därför viktigt att fjärrvärmeanslutningar prioriteras i tid så att de så tidigt som möjligt kan nyttjas istället för el för att värma byggbodar, samt för att torka ut betong.

Energianvändning och klimatpåverkan i byggskede – delmål till 2030

Kontinuerligt ökad fossilfrihet och energieffektivitet från entreprenader och byggarbetsplatser i Mölndal

Åtgärder och arbetssätt

Prioriterade åtgärder utifrån effekt och rådighet

- Verka för att alternativ till dieselaggregat ska användas i stadens entreprenadarbeten
- Minska utsläppen från byggarbetsplatser och anläggningsarbeten, bland annat genom att ställa energi- och klimatkrav i entreprenadupphandlingar och markanvisningar

Övriga åtgärder

- Ge entreprenörerna i stadens byggen incitament för att effektivisera elanvändningen, bland annat genom att låta entreprenören stå för elabonnemanget, samt kräva fossilfri el
- Verka för att energieffektiva byggbodar, genom att ansluta till fjärrvärme eller genom att utnyttja värmepumpar.

7. Utblick: Vätgas

7.1. Vätgasens roll i energisystemet

Vätgas används idag som råvara inom kemisk industri, till exempel för att tillverka ammoniak och i raffinaderier. Det finns erfarenhet och kunskap om hur gasen hanteras på ett säkert sätt och bland andra EU pekar ut vätgasen som en viktig kugge i omställningen mot ett fossilfritt samhälle.[19] Fokus ligger framför allt på vätgas som tillverkas genom elektrolys[20].

Den främsta anledningen till det för några år sedan ökade fokuset på vätgas var att kostnaden för fossilfri produktion av el, värme och kyla var låg i hela världen och förväntades fortsätta sjunka.[21]

Den fossilfria vätgasen har potential att ersätta fossila bränslen och insatsråvaror och sågs därmed som en lösning för att minska miljö- och klimatpåverkan från flera branscher, inte minst industrisektorn och fordonssektorn. Sedan dess har dock de flesta vätgassatsningar i Sverige avbrutits eller satts på paus. Detta på grund av höga kostnader för elektrolysanläggningar, högre elpriser, vilket har stor påverkan inom driften, samt att priset på utsläppsrätter, som skulle ha gjort fossila konkurrenter dyrare, inte har stigit som förväntat.[22]

Åtgärder och arbetssätt

Övriga åtgärder

- Bevaka utvecklingen inom vätgas med syfte att kunna ta del av potentialen
- Utred hur ansökningar om bygglov gällande vätgasbyggnader kan underlättas
- Bevaka om vätgas kan vara alternativ i upphandling av tunga fordon och transporter

[19] Vätgas Sverige (vatgas.se)

[20] Elektrolys: elektricitet används för att spjälka upp vattenmolekyler till vätgas och syre.

[21] Vätgasstrategi för fossilfri konkurrenskraft - Fossilfritt Sverige

[22] Ny Teknik 30april 2026, s 6-11

8. Genomförande och uppföljning

8.1. Implementering

Energiplanen är beslutad av kommunfullmäktige. Åtgärder och arbetssätt ska genomföras av Mölndals stads förvaltningar och bolag. Åtgärder eller aktiviteter planeras och beslutas i respektive förvaltning/nämnd och bolag som en del i verksamhetsplanering och budgetarbete. För att säkerställa att strategierna omsätts i verksamheterna tillsätts en genomförandegrupp med representanter från berörda förvaltningar och bolag. Genomförandegruppen har i uppdrag att gemensamt planera och följa upp åtgärder, strategier och delmål. Gruppen har också mandat att påtala för förvaltningar och bolag vilka åtgärder som bör vidtas för att genomföra planen. Gruppen sammankallas av stadsledningsförvaltningen.

8.2. Ekonomi

Åtgärderna i planen har i många fall en koppling till verksamheternas budget. Vissa åtgärder innebär investeringar, andra kan innebära ökade driftskostnader. En del åtgärder innebär istället besparingar och uteblivna investeringar om de lyckas. Varje åtgärd är grovt bedömd utifrån kostnad, effekt och rådighet, se bilaga. De ekonomiska konsekvenserna behöver dock utredas i samband med ordinarie budget- och verksamhetsplanering. Planerade åtgärder ska vara ekonomiskt hållbara, både för staden och ur ett kundperspektiv.

Det nationella stödet Klimatklivet kan sökas till och med 2028 för vissa åtgärder som minskar klimatpåverkan.

8.3. Uppföljning

Planens delmål följs upp vartannat år inom strukturen för uppföljning av Ramverk för ekologisk hållbarhet, med en slutuppföljning i slutet av 2030 eller i början av 2031. Uppföljningen redovisas för kommunfullmäktige.

8.4. Aktualitetsprövning och revidering

Energiplanen aktualitetsprövades och uppdaterades år 2026.

Bilagor till energiplanen

1. Bedömning av åtgärder
2. Behov av strategisk miljöbedömning
3. Hållbarhetsbedömning
4. Remissredogörelse
5. Förflyttningar sedan energiplanens antagande

Begreppslista

Absorptionskyla: Kyla med hjälp av en absorptionskylmaskin som drivs av värme, exempelvis fjärrvärme eller spillvärme. Används ofta i system för fjärrkyla.

BECCS, Bio Energy Carbon Capture and Storage: Koldioxidinlagring vid energiframställning från biomassa. Det innebär att en koldioxidsänka skapas, då koldioxid tas ur atmosfären, via biomassan, och lagras i marken.

BECCU, Bio Energy Carbon Capture and Utilization: Som ovan, men den infångade koldioxiden används i olika industriella processer.

Biobränslen: Förnybara bränslen producerade av biomassa. Anses ofta vara koldioxidneutrala. Biobränslen kan vara fasta, exempelvis träråvara, skogsavfall och returflis; flytande, exempelvis biodiesel och etanol; eller gasformiga, exempelvis biogas.

Biogen koldioxid: Koldioxid från förbränning av trä och andra icke-fossila, förnybara bränslen. Det anses inte bidra till ytterligare ökning av koldioxidkoncentrationen i atmosfären eftersom kolet i närtid bundits in i växtligheten.

Boverkets föreskrifter om energihushållning och värmeisolering i byggnader: Kommer att ersätta energiavsnittet i Boverkets Byggregler**.** Innehåller bland annat krav på energihushållning, se faktaruta på s. 15.

Direktel, direktverkande el: Lokaluppvärmning där elementen är inkopplade direkt till husets elsystem. (Inget vattenburet system.)

Elektrolys: Elektricitet används för att spjälka upp vattenmolekyler till vätgas och syre, genom en kemisk reaktion.

Elfordon/Elbil: Elfordon är ett samlingsbegrepp för fordon som på något sätt kan drivas med en elmotor till exempel laddfordon, laddhybridfordon och bränslecellsfordon. Elbilar drivs enbart med batteri som laddas från elnätet.

Elpanna: En del av ett vattenburet uppvärmningssystem som värmer upp vatten i en eller flera så kallade värmepatroner.

Energiprestandatal: Energiprestandatal är ett mått på en byggnads energieffektivitet. Ersätter begreppet ”primärenergital”. Se faktaruta på s. 15.

Fossilfri: producerad utan fossila bränslen, såsom förnybara energikällor. Även kärnkraft räknas till fossilfri energiproduktion.

Frikyla: Nyttiggörande av kyla utan att någon kylmaskin behöver användas. Kylan hämtas exempelvis ur utomhusluften, pumpas ur berggrunden eller ur en vattenförekomst.

Förnybar: En naturlig resurs som töms långsammare än den fylls på.

Geoenergi/geovärme: Samlingsnamn för berg-, mark- och grundvattenvärme. Värmen utgörs oftast av lagrad solenergi, men kan även vara värme från jordens inre. Nyttiggörs ofta med hjälp av någon typ av värmepump.

GWh, gigawattimme: Ett mått på energimängd. 1 GWh = 1000 MWh. I Mölndal används totalt ca 1500 GWh energi under ett år.

Klimatneutral: Inga nettoutsläpp av växthusgaser sker. Det innebär att utsläppen ska minskas så mycket det går, och kvarvarande utsläpp kan neutraliseras med koldioxidavskiljning och kolsänkor. Sveriges klimatmål innebär en minskning av utsläppen med minst 85 procent till 2045.

Kolsänka/koldioxidsänka: En funktion eller process där koldioxid tas upp ur luften och lagras under en lång tid.

kWh = kilowattimme: Ett mått på energimängd. En eluppvärmd villa använder ca 20 000 kWh el på ett år, en fjärrvärmevärmd villa använder ca 5000 kWh el. 1000 kWh = 1 MWh.

Livscykelkostnad, LCC: Totalkostnaden för ett system eller en utrustning under hela dess brukstid. Innefattar både investering och löpande kostnader i form av exempelvis energikostnader samt drift- och underhållskostnader.

Lågenergihus (minienergihus): Hur med mycket lågt energibehov. Liknar passivhus (se nedan), men är inte riktigt lika energeffektivt och kan ha ett vattenburet värmesystem.

MENAB: Mölndal Energi Nät AB, ett dotterbolag till det kommunalt helägda Mölndal Energi. Ansvarar för all elöverföring inom Mölndals tätort och Pixbo.

MM, Mobility Management: Koncept för att främja hållbara transporter och påverka bilanvändningen genom att förändra resenärers attityder och beteenden, se faktaruta på s. 27.

Närvärme: Bygger på samma princip som fjärrvärme, men i ett mindre nät och ett begränsat antal fastigheter påkopplade.

Passivhus: Hus där den naturliga uppvärmningen från de boende, passiv solvärme samt elapparater nästan alltid räcker för bibehålla rätt inomhustemperatur. Värmeförlusten minimeras med täta och välisolerade väggar, rätt val av fönster och dörrar samt ett ventilationssystem med mycket effektiv värmeåtervinning mellan frånluft och tilluft.

Plusenergihus: Hus varifrån det på årsbasis levereras ut mer energi än vad som köps till huset. Förutom att huset i sig är mycket energieffektiv utformat, så är det vanligen försett med solceller och/eller solfångare.

Redundans: uttrycket betyder ”överflödigt”, men används i energisammanhang för att beskriva att energi fortsatt kan levereras även om en ledning eller transformatorstation är skadad.

Regionalt klimatmål: Det klimatmål som utgör Västra Götalands satsning Klimat 2030 fossiloberoende Västra Götaland. En minskning av växthusgasutsläpp från Västra Götaland med minst 80 procent jämfört med 1990 och en minskning av utsläpp som orsakas utanför regionen med minst 30 procent jämfört med 2010.

RT-flis: Utsorterat flisat träavfall, framför allt återvunnet trämaterial från välsorterat bygg- och rivningsavfall av trä.

Styrel: En process som syftar till att styra el till prioriterade användare under en period av elbrist.

Värmepump: Det finns många olika sorters värmepumpar, exempelvis frånluftsvärmepumpar, luft-luftvärmepumpar, luft-vattenvärmepumpar samt berg- eller ytjordvärmepumpar. Gemensamt är att värmepumpen överför värmeenergi från en källa med låg temperatur till ett system med högre temperatur, exempelvis ett värmesystem i ett hus. Den nyttiggjorda värmeenergin är betydligt större än den driftenergi (el) som tillföra.

Växthusgaser: De gaser som utgör grunden till växthuseffekten. De främsta växthusgaserna i jordens atmosfär är vattenånga, koldioxid, dikväveoxid, metan och ozon. Det finns även konstgjorda växthusgaser från industriell produktion. Växthuseffekten och klimatförändringarna beror främst på de höga utsläppen av koldioxid som kommer från förbränning av fossila bränslen.

Referens- och litteraturlista

En sammanhållen energi- och klimatpolitik, Prop. 2008/09:162: En sammanhållen klimat- och energipolitik - Klimat - Regeringen.se

Energibalans för Mölndal år 2024. Framtagen av Sustainable Advantage, Björn Sigurdson, på uppdrag av Mölndals stad

Framtidens elsystem – med och utan ny kärnkraft, Chalmers Tekniska Högskola: Framtidens elsystem – med och utan ny kärnkraft | Chalmers

Fyrstegsprincipen: Fyrstegsprincipen - Bransch

Färdplan för fossilfri konkurrenskraft, Bygg och anläggningssektorn: Bygg- och anläggningssektorn - Fossilfritt Sverige

Geoenergi, geotermi och energilagring i marken: https://www.sgu.se/samhallsplanering/energi/fornybar-geoenergi-och-geotermi/

Godstransporter i staden – citylogistik, Trafikverket: Godstransporter i staden – citylogistik - Bransch

Kommunal och regional energistatistik, SCB: Kommunal och regional energistatistik (scb.se)

Mobility Management – definition: European Platform for Mobility Management: Microsoft Word - MMDefinition_SE.doc

Möjligheter med mobility management i samhällsplaneringen – erfarenheter och resultat från 12 svenska kommuner, **Mattson, Andén, Wendle, 2013**

Nationell emissionsdatabas, SMHI: Nationella emissionsdatabasen — SMHI

Ny Teknik 30 April 2026, s 6-11

Boverkets nya byggregler: Nya byggregler - PBL kunskapsbanken - Boverket

Resvaneundersökning 2023, Västsvenska paketets rapport, med tillval för Mölndals stad

Sveriges Geologiska Undersökning: Geoenergi, geotermi och energilagring i marken: Geoenergi, geotermi och energilagring i marken

Utdrag från Vätgas sverige: Start - Vätgas Sverige

Utdrag ur elbilsstatistikdatabasen ELIS - 2026-03-25: Statistik - PowerCircle

Vätgasstrategi för fossilfri konkurrenskraft, Fossilfritt Sverige: Vätgasstrategi för fossilfri konkurrenskraft - Fossilfritt Sverige

2026-07-31

Förflyttningar sedan energiplanens antagande 2022

I det här dokumentet redogörs i punktform de förflyttningar som har gjorts sedan Mölndals stads energiplans antagande år 2022. För varje avsnitt i energiplanen som innehåller delmål samt åtgärder och arbetssätt redovisas först vilka delmål och åtgärder som finns antagna i energiplanen och sedan vilken förflyttning som har gjorts inom kommunen i stort sedan dess.

4. Energisystemet: Produktion, distribution och byggnaders energianvändning

4.1 Fossilfri produktion av el, värme och kyla

Delmål

- Kontinuerligt ökad andel av Mölndals elbehov produceras lokalt med fossilfria källor, till exempel sol, vattenkraft och kraftvärme
- Totalt installerad soleleffekt i Mölndal uppgår till minst 40 MW

Åtgärder och arbetssätt

- Aktivt verka för ökad egen installation av solceller hos privata och offentliga aktörer
- Verka för fjärrvärme till uppvärmning
- Solceller installeras på stadens byggnader vid nybyggnation, där det inte är direkt olämpligt
- Verka för storskaliga solelsanläggningar inom kommunen

Förflyttningar sedan energiplanens antagande 2022

- Totalt installerad soleleffekt i Mölndal har sedan energiplanens antagande 2022 ökat från drygt 10 MW till lite mer än 39 MW vid årsskiftet 2025/2026. I mitten

Besöksadress: Stadshuset, Göteborgsvägen 11–17 **Postadress:** Mölndals stad, 431 82 Mölndal
Telefon: 031-315 10 00 **E-post:** kontakt@molndal.se

av 2026 har den installerade soleleffekten ökat ytterligare. Målet på minst 40 MW installerad soleleffekt år 2030 är därmed med all sannolikhet uppfyllt.
- Fram till och med 2024 uppgick installerad effekt av solceller på stadens fastigheter till 1120 kW.
- Mölndalsbostäder har installerat solceller på 3 fastigheter. Totalt 207,5 kW_p.
- Solpark Kikås 4,4 MW i drift sedan 2025.
- Ny fjärrkylaproduktionsanläggning med en kombination av kompressorkyla och absorptionskyla i drift sedan 2024. Fjärrkylanätet har byggts ut.
- Kraftvärmens bidrag till Mölndals elbehov har minskat de två senaste åren på grund av låga elpriser samt en förändrad körstrategi där turbinen även används på stödtjänstmarknaderna. Bidrar då ej till detta mål, men väl att möjliggöra mer förnybar elproduktion i systemet i stort.

4.2 Byggnaders energianvändning

Delmål

- Minskad elanvändning för uppvärmning
- Byggnadens energiprestandatal (tidigare benämnt primärenergital) ska kontinuerligt minskas i kommunkoncernens egna byggnader (beräknat med hänsyn till Boverkets viktningsfaktorer)
- Kontinuerligt minskat antal byggnader med elpannor, direktverkande el eller oljepannor som huvudkälla

Åtgärder och arbetssätt

- Fjärrvärme ses som ett första alternativ vid nyproduktion, om inte andra klimatsmarta energilösningar är att föredra ur ett systemperspektiv
- Särskilt energi- och klimatsmarta lösningar förespråkas alltid, oavsett val av energislag, energibärare och uppvärmningsform
- Verka för geovärme i stället för luft-vattenvärmepumpar och frånluftsvärmepumpar
- Energieffektiva byggnader, med 15 procent lägre areaspecifik energianvändning än lagkraven, eftersträvas vid nybyggnation både i stadens och privat regi
- Utökad energiinformation i bygglovsprocessen
- Översyn och eventuell utökning av tillsynsverksamheten när det gäller uppföljning av verklig energianvändning vid nybyggnation
- Staden och bolagen ställer krav på energieffektivitet vid upphandling av tillfälliga paviljonger
- Investera i energieffektiviseringsåtgärder i stadens egna byggnader, med fokus på att fasa ut direktverkande el och elpannor
- Behovsstyrning och driftoptimering i stadens fastigheter

- Ta fram en ny energieffektiviseringsplan för Mölndals stad och dess bolag
- Aktivt informera om lagkrav för energieffektivisering och möjligheter till statligt stöd
- Verka för absorptionskyla vid produktion av fjärrkyla och/eller ta vara på värmen från kylanläggningar
- Undersöka möjlighet att bygga ut fjärrvärme till områden med stort antal byggnader med direktel, elpanna eller oljeuppvärmning
- Undersöka möjligheter till fossilfri närvärme där fjärrvärme inte finns eller planeras
- Fortsatt effektivisering av gatubelysning

Förflyttningar sedan energiplanens antagande 2022

- I stadens externt riktade energi- och klimatrådgivning till målgrupperna hushåll, bostadsrättsföreningar, organisationer och företag tas möjligheterna till energieffektiva lösningar och energieffektivisering i vid mening upp löpande, såväl vid individuell rådgivning som i samband med föredrag och andra utåtriktade aktiviteter. Information ges även om förändrade byggregler och om möjligheter till stöd och bidrag inom området.
- I stadens fastigheter har bergvärme ersatt eluppvärmning i två anläggningar och ny FTX som ersatt ren frånluftsventialtion har installerats, vilket har minskat elförbrukningen.
- Intrimning av värme- och kylsyste i isstadion och simhall har lett till en besparing beräknat till 1 900 000 kWh fjärrvärme och 30 000 kWh el.
- Mölndalsbostäder bygger om bostadsområdet Kålleredgården med 107 lägenheter där en av åtgärderna är att installera fjärrvärme som energikälla istället för direktverkande el.
- Produktionsanläggning för fjärrkyla med absorptionskylmaskin i drift sedan 2024.
- Fjärrvärmeinfrastruktur utbyggd till Forsåker.
- Äldre armaturer och lyktstolpar i gatubelysningen byts ut och i samband med detta arbete sätts sedan 2023 även upp styrenheter så att effekten kan sänkas under sena kvällar och nätter. Genom att enbart byta till LED-armatur sänks energiförbrukningen med cirka 30 procent och med styrning är det nere på 50 procent. Ny LED-armatur har förväntat livstid på 25 år. Utbytena har skett i Stensjön och Krokslätt och genomförs 2026 i Kållered och Lindome.
- Äldre ljuskällor byts ut till LED-ljuskällor, vilket ger en minskning av elförbrukningen med ca 50 procent.

4.3 Flexibilitet i energisystemet

Delmål

- Olika lösningar för att öka flexibiliteten i energisystemet ska vara implementerade

Åtgärder och arbetssätt

- Verka för att minska och flytta effekttoppar
- Verka för rimlig effektdimensionering vid nybyggnation
- Utreda energilagringskapacitet i samband med solelanläggningar i Mölndals stads och dess bolags egna byggnader
- Följa teknikutvecklingen och testa nya tekniker för energilagring, effektstyrning och användarflexibilitet

Förflyttningar sedan energiplanens antagande 2022

- En lokal effektmarknad, Effekthandel Väst, har etablerats och varit i drift fyra vintersäsonger. Marknaden möjliggör för elanvändare att få betalt för att dra ner sin konsumtion eller öka produktion under vissa kritiska timmar. På så sätt frigörs elnätskapacitet.
- Sedan år 2022 har det blivit mycket vanligare att privathushåll i småhus, liksom bostadsrättsföreningar, företag och offentlig verksamhet investerar i batterilager i samband med att solcellsanläggningar byggs. Även befintliga solcellsanläggningar kompletteras idag allt oftare med batterilager. Det finns flera orsaker till denna utveckling. En orsak är att detta ofta ger bättre lönsamhet, då egenanvändningen av solelen normalt ökar (kvällar och nätter). En annan orsak är att batterier ger större möjligheter till flexibilitet, bland annat genom att batterilager kan fjärrstyras och då nyttjas för så kallade stödtjänster till nytta för Sveriges energisystem i stort.
- Mölndal Energi har i början av 2026 tagit i drift ett eget batterilager med en effekt på ungefär 4 MW och en lagringskapacitet på 4,4 MWh. Batterilagret kommer att nyttjas både till den lokala flexibilitetsmarknaden Effekthandel Väst och på Svenska kraftnäts nationella stödtjänstmarknader. Det kommer även att användas till elprisarbitrage, vilket innebär att batteriet laddas när elpriserna är låga och levererar tillbaka el när priserna är höga.
- Riskullaverkets turbin deltar sedan 2024 på stödtjänstmarknader för att kunna tillgodose elmarknadens behov och på så sätt möjliggöra mer förnybar elproduktion i systemet.

4.4 Koldioxidsänkor

Delmål

- Koldioxidinfångning är ett nytt område och inga delmål sätts upp i denna version av planen.

Åtgärder och arbetssätt

- Bevaka utvecklingen inom BECCS/BECCU
- Möjlighet till träbyggnation ska utredas i samband med kommande nybyggnation inom Mölndals stad och dess bolag

Förflyttningar sedan energiplanens antagande 2022

- Mölndal bevakar fortsatt utvecklingen inom BECCS/BECCU
- Möjlighet till träbyggnation utreds i många av de byggprojekts som genomförs i Mölndal och flera byggnader uppförs med trästomme helt eller delvis.

5. Krisberedskap i energisystemet

Delmål

- Mölndals stad och dess bolag har en god beredskap för att förebygga och hantera störningar i energiförsörjningen.

Åtgärder och arbetssätt

- Utreda hur Mölndal kan utveckla och utöka självförsörjning av energi, i syfte att öka det lokala energisystemets motståndskraft
- Undersöka energilagringsmöjligheter för en framtida trygg energiförsörjning i Mölndal, genom att bevaka och uppmuntra innovation och forskning av energilagring
- Planera för redundant elförsörjning till ny samhällsviktig verksamhet
- Medvetengöra sårbarheter och behov kopplat till energiförsörjningen
- Kontinuitetshantering inom samhällsviktiga verksamheter som har el eller bränsle som kritiskt beroende

Förflyttningar sedan energiplanens antagande 2022

- Översyn av ö-drift av Riskullaverket.
- 2023 fattade kommunfullmäktige beslut i en strategi för krisberedskap och civilt försvar som ger inriktning för stadens arbete under mandatperioden 2023–2026. I

den anges att stadens ska säkerställa att samhällsviktig verksamhet kan bedrivas på tolerabel nivå oavsett samhällsstörning, där beroendet av el är särskilt utpekat. Under mandatperioden har både förvaltning och bolag arbetat med detta uppdrag. Staden har sedan 2022 även drabbats av strömavbrott. Vid utvärdering av det omfattade strömavbrottet i juni 2025 konstaterades att strömavbrottet givetvis påverkade stadens verksamhet och att verksamheten inte kunde bedrivas som under normala förhållanden. Konsekvenserna för den samhällsviktiga verksamheten, stadens brukare och medarbetare bedöms ändå vara begränsade, tack vare de åtgärder som vidtogs av såväl förvaltningar som bolag för att mildra konsekvenserna.

- 2025 deltog staden i Energimyndighetens drivmedelskartläggning.
- Sedan 2022 har Styrels underlagen uppdaterats enligt Energimyndighetens anvisningar.

6. Samhällsplanering och transportsektorns energianvändning

6.1 Hållbart resande

Delmål

- Minst 60 procent av Mölndalsbornas vardagsresor ska göras med gång, cykel eller kollektivtrafik.

Åtgärder och arbetssätt

- Hållbara och aktiva färdsätt som kollektivtrafik, gång och cykel, främjas vid förtätning i stationsorterna. (Från ÖP)
- Förutsättningar för gång- och cykeltrafik förbättras i hela kommunen. (Från ÖP)
- Kommunen fokuserar på hållbar trafikplanering. (Från ÖP)
- Övervägande del av bostadsutvecklingen sker inom stationssamhällena Mölndal, Kållered och Lindome. (Från ÖP)
- Se över parkeringspolicyn, för ytterligare styra mot mobility management-åtgärder.
- Använda mobility management som komplement till investeringar för hållbart resande, samt följa upp och utvärdera åtgärderna
- Ställa krav på kommunala byggherrar och uppmuntra övriga att använda sig av mobility management-åtgärder i planarbete och bygglov, samt ta fram metod för uppföljning
- Staden som arbetsgivare fortsätter att utveckla och stödja möjligheterna till resfria möten och distansarbete

Förflyttningar sedan energiplanens antagande 2022

- Ny översiktsplan antagen 2023, som styr mot mer andel kollektivtrafik, effektivare resor och hållbar stadsutveckling.
- Ny mobilitets- och parkeringspolicy antagen 2024
- Andelen hållbart resande ökar i Mölndal: 2018 – 43 procent, 2023 – 46 procent. Det ser dock ut att gå i för långsam takt för att målet om 60 procent ska nås till 2030. Resultatet från den senaste resvaneundersökningen tyder på en viss förskjutning från gång och bil mot mer kollektivtrafik och i viss mån cykel, vilket kan indikera förändrade resmönster och ett ökat fokus på mer hållbara transportalternativ.
- Den största delen av bostadsutbyggnaden i kommunen har sedan 2022 byggts inom stationssamhällena.

6.2 Minska energianvändningen i transporter

Delmål

- Kontinuerligt minskad energianvändning i transportsektorn.

Åtgärder och arbetssätt

- Ställa krav på effektiva och hållbara transporter i upphandlingar
- Utreda möjlighet till samlastning och/eller samordnad varudistribution
- Delta i regional samverkan kring godstrafiken

Förflyttningar sedan energiplanens antagande 2022

- Målet om fossiloberoende fordonsflotta i stadens verksamheter har uppnåtts.
- Krav ställs på effektiva och hållbara transporter i de flesta av stadens tjänsteupphandlingar.

6.3 Omställning till icke-fossila bränslen

Delmål

- Fossiloberoende fordonsflotta i Mölndal, enligt den nationella målsättningen

Åtgärder och arbetssätt

- I samverkan mellan staden, energibolaget och parkeringsbolaget utreda kostnader och fastställa ansvar för att komplettera med publika laddplatser i enlighet med plan för laddinfrastruktur

- Tillse att det finns tillräckligt med laddpunkter och effekt för hemmaladdning på de kommunala bostadsbolagens parkeringar
- Ställa krav på laddinfrastruktur i markanvisningar
- Se över parkeringspolicyn med avseende på laddinfrastruktur
- Utreda om staden kan stödja utvecklingen av vätgastankstationer och snabbladdstationer

Förflyttningar sedan energiplanens antagande 2022

- Publik laddinfrastruktur har byggts ut succesivt, framför allt i privat regi men även av Mölndals stads kommunkoncern.

6.4 Energi i samhällsplaneringen

Delmål

- Energiförsörjning och energiinfrastruktur är en integrerad del av samhällsplaneringen

Åtgärder och arbetssätt

- Säkerställa utrymme för nuvarande och framtida behov av tekniska försörjningssystem i planeringen, bland annat genom dialog med lokala och regionala nätägare
- Nödvändig infrastruktur för att säkra energiförsörjningen utreds och beskrivs i detaljplaner för nya exploateringsområden.

Förflyttningar sedan energiplanens antagande 2022

- Arbetssätt och rutiner har tagits fram för att säkerställa utrymme för nuvarande och framtida behov av tekniska försörjningssystem i planeringen.
- Rutin och mall har tagits fram för att lyfta el- och energifrågor i dialog med exploatörer under detaljplaneprocessen.

6.5 Energianvändning och klimatpåverkan i byggskede

Delmål

- Kontinuerligt ökad fossilfrihet och energieffektivitet från entreprenader och byggarbetsplatser i Mölndal.

Åtgärder och arbetssätt

- Verka för att alternativ till dieselaggregat ska användas i stadens entreprenadarbeten
- Ge entreprenörerna i stadens byggen incitament för att effektivisera elanvändningen, bland annat genom att låta entreprenören stå för elabonnemanget, samt kräva fossilfri el
- Minska utsläppen från byggarbetsplatser och anläggningsarbeten, bland annat genom att ställa energi- och klimatkrav i entreprenadupphandlingar och markanvisningar
- Verka för att energieffektiva byggbodar, genom att ansluta till fjärrvärme eller genom att utnyttja värmepumpar.

Förflyttningar sedan energiplanens antagande 2022

- Fjärrvärme har kopplats in i byggbodar i Forsåkerområdet.

§ 142

Diarienummer 00079/2026

Antagande av reviderad näringslivsstrategi för Mölndals stad 2019–2035

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige antar Näringslivsstrategi 2019–2035, reviderad 2026, daterad 11 augusti 2026.

Kommunstyrelsen förklarar uppdraget den 21 januari 2026, § 41 vara avslutat, under förutsättning att förslaget till reviderad näringslivsstrategi antas av kommunfullmäktige.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade den 28 januari 2026 § 41 att uppdra åt stadsledningsförvaltningen att konkretisera den befintliga näringslivsstrategin för starkare lokal förankring.

Ärendet var uppe för dialog i kommunstyrelsens arbetsutskott den 25 februari 2026 § 31 då representanter från näringslivsenheten informerade om stadens näringslivsstrategi och hade en dialog med arbetsutskottet angående fortsatt arbete framåt.

Den reviderade näringslivsstrategin har fått en tydligare och mer koncentrerad struktur med fokus på långsiktig strategisk inriktning. Kopplingen till kommunfullmäktiges mål har stärkts och de tidigare tre målen har ersatts av en gemensam målbild. De sex strategiska områdena; kompetensförsörjning, innovationskraft, attraktionskraft, företagsklimat, infrastruktur och tillgänglighet samt markberedskap och fysisk planering kvarstår, men har förtydligats och konkretiserats.

Omfattande nuläges-, styrke- och utmaningsbeskrivningar har kortats till förmån för tydligare prioriteringar. Innehållet har aktualiserats med ökat fokus på Mölndals stad som kunskaps- och innovationsstad, med särskild styrka inom life science och forskning. Perspektiven på internationell konkurrenskraft, kompetens- och talangattraktion, etableringar och investeringar samt näringslivets behov av mark, infrastruktur och robust energiförsörjning har stärkts. Även den lokala och regionala förankringen har förtydligats. Hela kommunkoncernens ansvar att beakta näringslivsperspektivet i beslut och processer har förtydligats.

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 11 augusti 2026.
Näringslivsstrategi 2019–2035, reviderad 2026, daterad 11 augusti 2026.
Mölndals stads näringslivsstrategi 2019–2035, reviderad 9 oktober 2024.

Expedieras till

Näringslivsenheten, samtliga förvaltningar och samtliga nämnder utom krisledningsnämnden, valnämnden och överförmyndarnämnden samt stadens helägda bolag

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2026-08-11

Dnr
KS 00079/2026

Carina Kloek-Malmsten
Näringslivschef

Kommunstyrelsen

Antagande av reviderad näringslivsstrategi för Mölndals stad 2019-2035

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige antar Näringslivsstrategi 2019–2035, reviderad 2026, daterad 11 augusti 2026.

Kommunstyrelsen förklarar uppdraget den 21 januari 2026, § 41 vara avslutat, under förutsättning att förslaget till reviderad näringslivsstrategi antas av kommunfullmäktige.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade den 28 januari 2026 § 41 att uppdra åt stadsledningsförvaltningen att konkretisera den befintliga näringslivsstrategin för starkare lokal förankring.

Ärendet var uppe för dialog i kommunstyrelsens arbetsutskott den 25 februari 2026 § 31 då representanter från näringslivsenheten informerade om stadens näringslivsstrategi och hade en dialog med arbetsutskottet angående fortsatt arbete framåt.

Den reviderade näringslivsstrategin har fått en tydligare och mer koncentrerad struktur med fokus på långsiktig strategisk inriktning. Kopplingen till kommunfullmäktiges mål har stärkts och de tidigare tre målen har ersatts av en gemensam målbild. De sex strategiska områdena; kompetensförsörjning, innovationskraft, attraktionskraft, företagsklimat, infrastruktur och tillgänglighet samt markberedskap och fysisk planering kvarstår, men har förtydligats och konkretiserats.

Omfattande nuläges-, styrke- och utmaningsbeskrivningar har kortats till förmån för tydligare prioriteringar. Innehållet har aktualiserats med ökat fokus på Mölndals stad som kunskaps- och innovationsstad, med särskild styrka inom life science och forskning. Perspektiven på internationell konkurrenskraft, kompetens- och talangattraktion, etableringar och investeringar samt näringslivets behov av mark, infrastruktur och robust energiförsörjning har stärkts. Även den lokala och regionala förankringen har förtydligats. Hela kommunkoncernens ansvar att beakta näringslivsperspektivet i beslut och processer har förtydligats.

Ekonomi

Ärendet innebär inga ekonomiska konsekvenser, utöver beslutad ram.

Bedömning

Huvudsakliga förändringar jämfört med tidigare version av Näringslivsstrategin

Den reviderade näringslivsstrategin har fått en tydligare och mer koncentrerad struktur. Omfattande beskrivningar av stadens styrkor, utmaningar och nuläge har kortats eller tagits bort, medan strategins lång-siktiga inriktning och prioriteringar har fått större utrymme. Den tidigare strategin innehöll separata kapitel om bland annat Mölndals stads styrkor och utmaningar samt tre övergripande mål med önskade lägen. I det nya förslaget ligger fokus i stället direkt på målbilden och de sex strategiska områden som ska vägleda näringslivsarbetet.

Från tre mål till en gemensam målbild. Den tidigare strukturen byggde på tre mål, där de sex strategiska områdena grupperades två och två under respektive mål. I den nya versionen har de tre målen skrivits ihop till en gemensam målbild, som de sex områdena direkt kopplar till. Det gör strukturen enklare och tydligare.

Tydligare fokus på Mölndals stads konkurrenskraft och profil. Den nya versionen lyfter starkare fram Mölndals stad som kunskaps- och innovationsstad, med särskild betoning på life science, forskning och närheten till akademi, science parks och universitetssjukhus. Det strategiska området innovationskraft har också fått en skarpare inriktning mot att befästa Mölndals stad som en ledande miljö för innovation och utveckling.

Mer strategiska och konkreta inriktningar inom varje område. Tidigare innehöll strategin relativt omfattande bakgrundsbeskrivningar och önskade lägen. I den nya versionen har varje strategiskt område i stället en kort inriktning följd av ett begränsat antal prioriteringar under rubriken ”Mölndal ska”.

Stärkt perspektiv på internationell konkurrenskraft och kompetens. Kompetensförsörjningen har fått ett tydligare fokus på framtidens kunskapsintensiva näringsliv och på konkurrensen om nationell och internationell kompetens och talang, särskilt inom life science och forskning. Attraktionskraft kopplas samtidigt tydligare till etableringar, investeringar, företag och evenemang.

Mark, etableringsberedskap och energi får en tydligare roll. Området markberedskap och fysisk planering har utvecklats från fokus på markförsörjning till ett bredare perspektiv på stadens förmåga att möjliggöra etablering, expansion och omställning. Nytt är också den uttryckliga kopplingen till en långsiktigt hållbar och robust energiförsörjning och stadens energiplan.

Den regionala förankringen har förenklats och förtydligats. I den tidigare strategin finns en längre beskrivning av Göteborg som regionens kärna och kopplingen till GR:s strukturbild och strategi för hållbar tillväxt. I det nya förslaget beskrivs i stället Mölndals stad tydligare som en del av en gemensam regional arbetsmarknad, där regional samverkan behövs för att stärka konkurrenskraft och attrahera företag, investeringar och kompetens.

Ansvar och uppföljning har blivit tydligare. Den tidigare strategin anger att näringslivsenheten har det övergripande ansvaret för genomförandet. I den nya versionen markeras i stället att hela kommunkoncernen ansvarar för att beakta näringslivsperspektivet och strategins ambitioner i beslut och processer.

Uppföljning och revidering. Strategin gäller fortsatt till 2035. Uppföljningen tydliggörs genom att strategin ska följas upp i kommunfullmäktige vart fjärde år och revideras vid behov, till skillnad från tidigare då revidering skulle ske vart tredje år.

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 11 augusti 2026.
Näringslivsstrategi 2019-2035, reviderad 2026, daterad 11 augusti 2026.
Mölndals stads näringslivsstrategi 2019-2035, reviderad 9 oktober 2024.

Expedieras till

Näringslivsenheten
Samtliga förvaltningar
Samtliga nämnder, utom krisledningsnämnden, valnämnden och överförmyndarnämnden
Stadens helägda bolag

Karl de Verdier
Biträdande stadsdirektör

Carina Kloek-Malmsten
Näringslivschef

Näringslivsstrategi 2019 – 2035

reviderad 2026

►Strategi

Program

Plan

Policy

Riktlinjer

Anvisning

Typ av styrdokument:	Strategi
Beslutad av:	Kommunfullmäktige, *datum, paragraf och diarienummer*
Gäller från:	*2026-10-15*
Ansvarig:	Stadsledningsförvaltningen / Näringslivsenheten
Dokumentet gäller för:	Mölndals stad och helägda bolag
Senast reviderad:	*2026-08-12*

Innehållsförteckning

1. Inledning och syfte **3**

2. Koppling till stadens mål och direktiv **3**

3. Målbild och indikator **3**

4. Sex strategiska områden **4**

4.1. Kompetensförsörjning 4

4.2. Innovationskraft 5

4.3. Attraktionskraft 5

4.4. Företagsklimat 6

4.5. Infrastruktur och tillgänglighet 6

4.6. Markberedskap och fysisk planering 6

5. Regional förankring **7**

6. Ansvar **7**

7. Uppföljning **7**

1. Inledning och syfte

Mölndal är en stark kunskaps- och innovationsstad. Med ledande forskning och utveckling inom life science, framstående företag och den växande miljön kring GoCo Health Innovation City har staden en stark position i såväl Göteborgsregionen som nationellt. Det strategiska läget och närheten till akademi, science parks och universitetssjukhus stärker Mölndals attraktionskraft för att attrahera kompetens, företag och investeringar.

Strategin skapar en gemensam inriktning för hur staden, tillsammans med näringsliv, akademi och andra aktörer, stärker förutsättningarna för företagande, innovation, etableringar och sysselsättning. Ett starkt näringsliv är en grundförutsättning för stadens utveckling. Genom god samhällsplanering, kompetensförsörjning, service, infrastruktur och samverkan skapas förutsättningar för företag att etablera sig, växa och utvecklas. Näringslivsutveckling är därför ett gemensamt ansvar för hela Mölndals stad.

2. Koppling till stadens mål och direktiv

Näringslivsstrategin bidrar till att uppnå stadens mål och bidrar till att Mölndal kan ta tillvara sin roll som en av regionens viktigaste tillväxtmotorer.

Strategin tar sin utgångspunkt i Kommunfullmäktiges mål för näringsliv och arbetsmarknad:

Stärka förutsättningarna för växande näringsliv och arbetsmarknad
Goda förutsättningar för näringsliv och framgångsrika företag i Mölndal ska bibehållas och stärkas för att möjliggöra nya arbetstillfällen, tillväxt och ökad grad av egen försörjning. Vi tar bäst tillvara kompetens och attraherar talang genom nära samarbete med både näringsliv och regionala aktörer. Mölndal ska vara ledande avseende företagsklimat och innovation.

3. Målbild och indikator

Målbilden anger den långsiktiga riktningen för näringslivsutvecklingen i Mölndal och är vägledande för strategins genomförande:

Mölndal har som strategisk ambition att vara en av Sveriges ledande kunskapsstäder som ger goda förutsättningar för växande näringsliv och hållbar tillväxt.

Strategin har sin grund i Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program. Utifrån den har samtliga kommuner i Göteborgsregionen tagit fram näringslivsstrategier. Programmet anger en indikator om 120 000 nya jobb i regionen till 2035. Med cirka 9 % av arbetsmarknaden motsvarar detta **10 000 nya jobb i Mölndal fram till 2035.**

4. Sex strategiska områden

Näringslivsstrategin omfattar sex strategiska områden som speglar de faktorer som har störst betydelse för stadens förmåga att stödja företagens möjligheter att starta, utveckla och expandera sina verksamheter. Tillsammans bidrar dessa till stärkt konkurrenskraft, fler arbetstillfällen och en långsiktigt hållbar utveckling.

Områdena har sin grund i Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program. Utifrån programmet har samtliga kommuner i Göteborgsregionen tagit fram egna näringslivsstrategier med samma sex strategiska områden. Genom gemensamma prioriteringar stärks förutsättningarna både för den enskilda kommunen och för regionen att attrahera företag, investeringar, kompetens och innovation. Områdena förstärker varandra och behöver utvecklas i samspel för att ge största möjliga effekt för företag, invånare och staden som helhet.

Sex strategiska områden

- **Kompetensförsörjning**
- **Innovationskraft**
- **Attraktionskraft**
- **Företagsklimat**
- **Infrastruktur och tillgänglighet**
- **Markberedskap och fysisk planering**

4.1. Kompetensförsörjning

Mölndal ska säkerställa kompetens för framtidens kunskapsintensiva näringsliv. Genom att ta tillvara stadens och regionens starka kunskapsmiljöer och skapa goda förutsättningar för människor att utvecklas, arbeta och verka i Mölndal stärks företagens långsiktiga kompetensförsörjning.

Mölndal ska

- stärka Mölndals position i den nationella och internationella konkurrensen om kompetens och talang, med särskilt fokus på stadens starka kunskaps- och forskningsmiljöer inom life science.
- stärka matchningen mellan företagens kompetensbehov och tillgänglig kompetens genom samverkan med lokala och regionala arbetsmarknadsaktörer.
- stärka kopplingen mellan utbildning och arbetsliv genom samverkan mellan stadens företag, utbildningsverksamheter och regionens universitet och högskolor.

4.2. Innovationskraft

Mölndal ska vara en ledande miljö för innovation och utveckling. Genom att stärka samverkan mellan näringsliv, akademi och offentlig sektor ska Mölndal befästa sig som en internationellt ledande stad inom life science och forskning.

Mölndal ska

- stärka sin position som en life science-stad i världsklass genom att utveckla och synliggöra stadens starka innovationsmiljöer, med GoCo Health Innovation City som en central nod.
- initiera, utveckla och samordna klusterinitiativ och strategiska samverkansprojekt genom Triple Helix[1] med utgångspunkt i Mölndals styrkeområden och innovationsmiljöer.
- skapa förutsättningar för att forskning och kunskap från Mölndals starka forskningsmiljöer omsätts i innovationer, nya företag, investeringar och arbetstillfällen.

4.3. Attraktionskraft

Mölndal ska vara en attraktiv plats för befintligt näringsliv, nya etableringar, investeringar, evenemang och besökare. Genom att stärka stadens platsvarumärke och utveckla miljöer som främjar företagande, talanger och hållbar tillväxt ska Mölndal befästa sin position som internationellt konkurrenskraftig och ett självklart val för företag och internationell kompetens.

Mölndal ska

- driva utveckling i verksamhetstäta områden, såsom i GoCo Health Innovation City och Forsåker, för att öka stadens attraktionskraft.
- driva långsiktiga satsningar i bland annat Åby Arenastad, för att attrahera större evenemang och öka stadens synlighet.
- stärka och synliggöra Mölndal som en attraktiv plats för att attrahera företag, kompetens, investeringar och besökare.

[1] **Triple helix** är en modell för samverkan mellan näringsliv, akademi och offentlig sektor, där aktörerna tillsammans bidrar till innovation, kunskapsutveckling och hållbar samhälls- och näringslivsutveckling.

4.4. Företagsklimat

Mölndal ska ha ett starkt företagsklimat med hög kvalitet i myndighetsutövning, service och företagsdialog. Stadens näringslivsarbete omfattar företag i alla storlekar och branscher, där såväl små och medelstora företag som stora och internationella bolag är viktiga för Mölndals utveckling. Genom ett samordnat och företagsorienterat arbetssätt ska Mölndal befästa sin position som en företagsnära stad.

Mölndal ska

- bibehålla och utveckla ett starkt företagsklimat som skapar goda förutsättningar för fortsatt tillväxt.
- arbeta företagsnära och systematiskt för att utveckla stadens service genom ökad samordning och effektiva processer.
- föra en aktiv och inkluderande dialog med företag i alla storlekar och branscher.

4.5. Infrastruktur och tillgänglighet

Mölndals strategiska läge ska fortsatt utvecklas som en konkurrensfördel. Närheten till Göteborgs hamn, Landvetter flygplats och regionala transportstråk, tillsammans med en väl utbyggd infrastruktur, ger företag god tillgänglighet till arbetskraft, marknader och omvärld.

Mölndal ska

- säkerställa god tillgänglighet för näringslivet och främja regional arbetsmarknad genom att arbeta för effektiva kollektivtrafiknoder och hållbara mobilitetslösningar.
- vara en smart stad genom utveckling av digitalisering, artificiell intelligens och elektrifiering.
- ta hänsyn till näringslivets behov vid framtagning av nya detaljplaner.

4.6. Markberedskap och fysisk planering

Mölndal ska långsiktigt planera för tillväxt och erbjuda verksamhetsmark i attraktiva lägen som skapar förutsättningar för näringslivets etablering, expansion och omställning samt bidrar till en hållbar utveckling av staden och regionen.

Mölndal ska

- stärka och utveckla strategiska lägen genom en långsiktig markförsörjningsplanering som möter näringslivets behov.
- utveckla den fysiska planeringen för att möjliggöra etablering, expansion och omställning i takt med förändrade förutsättningar.
- verka för en långsiktigt hållbar och robust energiförsörjning som skapar goda förutsättningar för företagande och tillväxt, i linje med stadens energiplan.

5. Regional förankring

Mölndals näringslivsutveckling är en del av en regional helhet med gemensam arbetsmarknad, där Göteborgsregionen fungerar som tillväxtmotor. För att stärka konkurrenskraften behöver Mölndal både bidra till och dra nytta av regional samverkan, då företag, kompetens och investeringar rör sig över kommungränser och stadens utveckling är beroende av hur regionen som helhet fungerar.

Mölndal verkar därför aktivt i samverkan med Göteborgsregionens kommuner, Västra Götalandsregionen och andra regionala aktörer, för att stärka regionens attraktivitet. Genom gemensamma prioriteringar bidrar Mölndal till att stärka regionens konkurrenskraft både nationellt och internationellt.

6. Ansvar

Mölndals stads hela kommunkoncern har ansvar för att beakta näringslivsperspektivet och följa näringslivsstrategins ambitioner i sina beslut och processer.

7. Uppföljning

Näringslivsstrategin löper fram till 2035. Den ska följas upp i kommunfullmäktige vart fjärde år och vid behov revideras.

Mölndals stads näringslivsstrategi 2019-2035

►Strategi

Program

Plan

Policy

Riktlinjer

Anvisning

Typ av styrdokument:	Strategi
Beslutad av:	Kommunfullmäktige 2025-03-19, § 53, dnr 220/2023
Gäller från:	2025-03-19
Ansvarig:	Näringslivsenheten
Dokumentet gäller för:	Mölndals stad och bolag
Senast reviderad:	2024-10-09

Innehållsförteckning

1. Inledning och syfte 3
1.1. Bakgrund 3
1.1.1. Indikator - 10 000 nya jobb 3
2. Näringslivsstrategins koppling till Mölndals stads övriga styrande dokument 4
2.1. Mölndal vision 2040 4
2.2. Kommunfullmäktiges mål 4
2.3. FN:s globala mål Agenda 2030 4
3. Näringslivsstrategins uppbyggnad, genomförande och förutsättningar 5
3.1. Sex strategiska områden 5
3.2. Genomförande av strategin 5
3.3. Regionala förutsättningar 6
4. Mölndals stads styrkor 7
4.1. Det geografiska läget 7
4.2. Ett diversifierat och internationellt näringsliv 7
4.3. Forsknings- och tillverkningsintensiv region 8
4.4. En hög kompetensnivå 8
4.5. Mölndals stad är en del av en miljonregion med unik samarbetsförmåga 8
5. Mölndals stads utmaningar 9
5.1. Bibehålla ett hållbart företagsklimat 9
5.2. Planera för tillväxt 9
5.3. Säkra framtidens kompetensförsörjning 10
5.4. Öka delaktigheten på arbetsmarknaden 10
5.5. Möta klimatutmaningen 10
5.6. Infrastruktur och kollektivtrafik 10
5.7. Utveckla stadens attraktionskraft 11
6. Målbild, indikator och mål för stadens näringslivsutveckling 12
6.1. Mål 1 13
6.2. Mål 2 14
6.3. Mål 3 15
7. Översiktsbild över näringslivsstrategin 16

1. Inledning och syfte

Mölndals stads näringslivsstrategi är ett av stadens övergripande styrdokument som beskriver hur staden ska arbeta med strategiska näringslivsfrågor på ett konkret, långsiktigt och målinriktat sätt. Syftet med strategin är att tydliggöra och stärka Mölndals stads samlade arbete gentemot näringslivet för att skapa goda förutsättningar för företagande.

Strategin tar sin utgångspunkt i Mölndals stads roll i Göteborgsregionens utveckling. Öppenhet för omvärlden och samarbete över gränser är grundläggande principer som omfattas både av Mölndals stad och av näringslivet. I strategins perspektiv ligger också ett ömsesidigt beroende och ett bra samarbetsklimat mellan samtliga kommuner i Göteborgsregionen.

Strategins målbild uttrycker stadens inriktning för vad som ska uppnås genom det samlade arbetet med näringslivsutveckling fram till år 2035. Näringslivsstrategin innehåller mål och strategier för hur Mölndals stad ska arbeta för att uppnå målbilden.

Strategin är framtagen i dialog med Mölndals näringsliv, lokala företagsföreningar, akademi, regionala aktörer med kopplingar till näringslivet, politiken, samt stadens förvaltningar och kommunala bolag.

1.1. Bakgrund

Ett starkt näringsliv med framgångsrika företag är en förutsättning för både stadens och regionens utveckling. Företagen skapar arbetstillfällen och tillväxt, medan staden skapar flera av de förutsättningar som näringslivet behöver för att utvecklas och växa. Mölndals stads arbete med näringslivsfrågor är därför av strategisk betydelse för fortsatt välfärd.

Mot bakgrund av detta tog näringslivsenheten år 2019 fram Mölndals näringslivsstrategi som tydliggör stadens samlade arbete gentemot näringslivet för att skapa goda förutsättningar för företagande. Strategin sträcker sig fram till 2035, med revidering vart tredje år. Den går i linje med Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program som har en regional inriktning och är vägvisare för alla kommuner i Göteborgsregionen.

I bilaga 1 finns en sammanställning över näringslivsstrategins mål, uppdrag, strategiska områden och effekter.

1.1.1. Indikator - 10 000 nya jobb

Den övergripande indikatorn, framlyft i Göteborgs stads näringslivsstrategiska program, är att skapa 120 000 nya jobb i regionen, varav 9369 nya jobb i Mölndals stad fram till år 2035. I Mölndals stad har vi valt att avrunda upp, vilket ger oss ett mål på 10 000 nya jobb fram till år 2035. Syftet är att stärka Göteborgsregionens framtida tillväxt.

I tabellen nedan utgår vi från varje enskild kommuns andel i Göteborgsregionens sysselsatta dagbefolkning vid strategins ursprungliga antagande. Det sätter riktmärket för hur många nya jobb som tillfaller varje kommun av de totalt 120 000 nya jobb som ska skapas i regionen. Löpande statistik erhålls från Business Region Göteborg.

2. Näringslivsstrategins koppling till Mölndals stads övriga styrande dokument

Näringslivsstrategin tar sin utgångspunkt i Mölndals vision 2040 och har koppling till övriga antagna styrdokument i Mölndals stad, både på övergripande nivå och strategiska områden.

2.1. Mölndal vision 2040

Visionen är en ledstjärna för stadens långsiktiga utveckling. Den beskriver hur vi vill att det ska vara i Mölndals stad år 2040.

Mölndal är den hållbara staden där vi lär hela livet. Med kunskap, mod och kreativitet förstärker vi Västsverige.

Vi är en levande kommun där människor möts och är delaktiga. God livskvalitet är den övergripande strävan som genomsyrar allt från stadsplanering till utbildning och omsorg. Idrott och ett rikt kulturliv är tillgängligt för alla.

I Mölndal kan du styra dina livsval och nå din fulla potential. Vem du än är. Vare sig du vill bo med naturen runt hörnet eller mitt i ett stadsliv.

Vårt innovativa näringsliv är ett av de ledande i utvecklingen av Göteborgsregionen. Hållbara kommunikationer gör det enkelt att leva, verka i och besöka Mölndal. Tillsammans utvecklar vi vår kommun för kommande generationer.

2.2. Kommunfullmäktiges mål

Stärka förutsättningarna för växande näringsliv och arbetsmarknad

Goda förutsättningar för näringsliv och framgångsrika företag i Mölndal ska bibehållas och stärkas för att möjliggöra nya arbetstillfällen, tillväxt och ökad grad av egen försörjning. Vi tar bäst tillvara kompetens och attraherar talang genom nära samarbete med både näringsliv och regionala aktörer. Mölndal ska vara ledande avseende företagsklimat och innovation.

Strategin relaterar till den regionala utvecklingsstrategi som Västra Götaland beslutat, då den omfattar åtgärder som bidrar till att stärka näringslivets förutsättningar i regionen.

2.3. FN:s globala mål Agenda 2030

Detta strategidokument har koppling till FN:s globala mål för hållbar utveckling Agenda 2030 med särskilt fokus på de av Kommunfullmäktige utpekade mål i Agenda 2030 är;

- God utbildning för alla (mål 4)
- Hållbar energi för alla (mål 7)
- Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt (mål 8)
- Hållbar industri, innovationer och infrastruktur (mål 9)
- Minskad ojämlikhet (mål 10)
- Hållbara städer och samhällen (mål 11)
- Hållbar konsumtion och produktion (mål 12)

3. Näringslivsstrategins uppbyggnad, genomförande och förutsättningar

Inom varje strategiskt område i detta dokument anges en huvudstrategi och ett antal insatser för att kunna genomföra huvudstrategin. Dessa strategier och insatser är specifika för näringslivsstrategin och finns inte lika tydligt uttryckta i något annat av Mölndals stads styrande dokument och program. Insatserna är av strategisk karaktär. Det operativa genomförandet i strategin, samt vilka konkreta åtgärder som ska vidtas, återfinns i en årligt uppdaterad handlingsplan. Utifrån dialog med näringsliv och akademi, är det avgörande att det operativa genomförandet präglas av mod, nytänkande, handlingskraft och samarbete. Dessa fyra aspekter bör genomsyra arbetet inom samtliga strategiska områden.

3.1. Sex strategiska områden

Utifrån de utmaningar som Mölndals stad och regionen står inför samt de prioriteringar som framkommit i dialog med näringslivet, stadens förvaltningar, kommunala bolag, politiker, akademi samt regionala samarbetspartners, har sex strategiska områden identifierats.

- Kompetensförsörjning
- Attraktionskraft
- Infrastruktur och tillgänglighet
- Markberedskap och fysisk planering
- Företagsklimat
- Innovationskraft

De delar av ett starkt företagsklimat som Mölndals stad kan påverka omfattar mer än stadens planering inom de sex strategiska områdena. Förutsättningarna för företagande är beroende av alla övriga delar av stadens verksamheter. Företag föredrar att verka i en stad och region som uppfattas som attraktiv. Mölndals stad ska vara innovativ och trygg med social hållbarhet samt ha god tillgång till bostäder, ett utbildningssystem som håller hög kvalitet och ett brett kulturellt utbud. Det ger goda förutsättningar för tillväxt.

3.2. Genomförande av strategin

Näringslivsenheten har ett övergripande ansvar för strategins genomförande på uppdrag av kommunfullmäktige. Strategins genomförande sker alltid i samverkan med näringslivet och i fördjupad dialog med aktörer enligt nedan.

- **Kompetensförsörjning**
  Stadens förvaltningar, Arbetsförmedlingen Västra Götalands Regionen (VGR) och Business Region Göteborg (BRG).

- **Attraktionskraft**
  Stadsledningsförvaltningen, kultur- och fritidsförvaltningen, Gunnebo Slott och Trädgårdar AB, Göteborg & Co, Turistrådet Västsverige och BRG.

- **Infrastruktur och tillgänglighet**
  Stadsledningsförvaltningen, samhällsbyggnadsförvaltningen, stadsserviceförvaltningen, bygg- och miljöförvaltningen, Mölndals Parkerings AB, Mölndals Energi AB, Västtrafik och BRG.

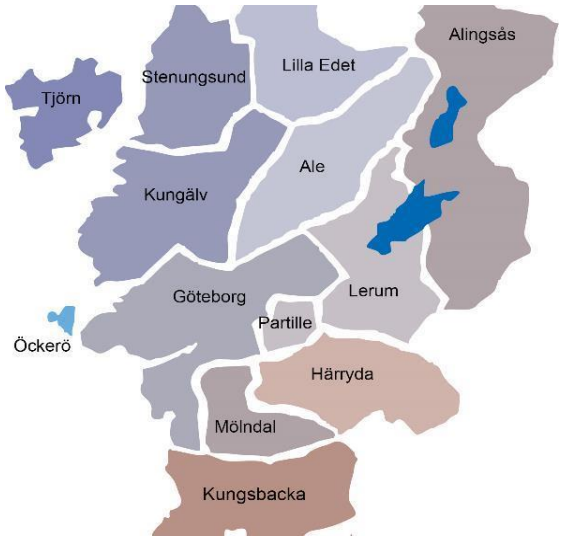
- **Markberedskap och fysisk planering**
  Stadsledningsförvaltningen, samhällsbyggnadsförvaltningen, stadsserviceförvaltningen, bygg- och miljöförvaltningen, Mölndala Fastighets AB, Mölndals Energi och BRG.

- **Företagsklimat**
  Stadens alla förvaltningar, BRG, Göteborgsregionen, Västra Götalandsregionen, Västsvenska Handelskammaren, Svenskt Näringsliv, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), Företagarna, Fastighetsägarna.

- **Innovationskraft**
  Stadsledningsförvaltningen, Mölndala Fastighets AB, BRG, Västra Götalandsregionen, Västsvenska Handelskammaren, Svenskt Näringsliv, SKR, Science Parks och GoCo Health Innovation City.

3.3. Regionala förutsättningar

Mölndals stads näringslivsstrategi bör ses ur ett regionalt perspektiv där Göteborg är motorn i Göteborgsregionens (GR) och hela Västsveriges utveckling. Det regionala perspektivet utgår från Göteborgsregionens strategi ”Hållbar tillväxt”. GR:s tretton medlemskommuner verkar tillsammans för att regionen ska vara en stark tillväxtregion i Europa, en region som är attraktiv att leva och verka i samt besöka. En bärande del av denna utveckling, är att stärka regionens kärna, Göteborg. Kärnans utveckling är av central betydelse för Mölndals stadsutveckling. Det är en gemensam uppgift att verka för att skapa en attraktiv och lättillgänglig region.

Mölndals stads näringslivsstrategi har fokus på det gemensamma ansvaret att utveckla regionens attraktionskraft och tillgänglighet. Genom samstämmiga mål och strategier för ökad attraktionskraft och tillgänglighet för regionen, harmonierar näringslivsstrategin för Mölndals stad med den överenskomna strukturbilden och strategin för hållbar tillväxt inom GR.

4. Mölndals stads styrkor

Göteborgsregionen är en växande storstadsregion som befinner sig i ett utvecklingssprång, med stora investeringsplaner, bland annat inom infrastruktur som kommer bidra till Mölndals tillväxt. Regionen drivs av stora investeringar inom forskning och utveckling där Mölndals näringsliv har en särskilt viktig och framträdande roll inom Life Science och Health Tech, där den största satsningen inom området sker i GoCo Health Innovation City.

I Mölndal sker även utveckling inom flera andra områden såsom: Forsåker, Åby Arenastad, Pedagogen Park, Spinneriet i Lindome, Krokslätts Fabriker, Mölndals innerstad, Kållered centrum, Kållered köpstad, Lindome centrum med flera.

Mölndals stads främsta styrkor ur ett näringslivsperspektiv är:

- Det geografiska läget
- Ett diversifierat och internationellt näringsliv
- Forsknings- och tillverkningsintensiv region
- En hög kompetensnivå
- Mölndals stad är en del av en miljonregion med unik samverkan
- Kollektivtrafiknod

4.1. Det geografiska läget

Mölndals stad har ett strategiskt läge, nära Göteborg, i Sveriges främsta logistiknav med närhet till en internationell flygplats, Skandinaviens största hamn, tåg och kollektivtrafiknod. Detta gör staden lättillgänglig för internationell arbetskraft, investerare och affärspartners. Beslutade planer på utbyggnad av järnväg mot Borås, via Landvetter, stärker stadens strategiska läge ytterligare.

Inom en radie av 50 mil finns 70 procent av Nordens samlade industri. Göteborgs Hamn är en avgörande länk mellan Atlanten och Östersjöområdet. Korta avstånd mellan hamn och lager ger låga logistikkostnader och många direktlinjer för godståg. Nära staden finns även tillgång till internationell flygfrakt. På Göteborg Landvetter Airport finns godsterminaler och lager i nära anslutning till flygplatsen, vilket ger en snabb omlastning av gods från hela Europa.

4.2. Ett diversifierat och internationellt näringsliv

Regionen har varit nav för global handel sedan 1700-talet och dagens diversifierade och internationella näringsliv inrymmer allt från multinationella företag till småföretag, samt kluster med kompetens som efterfrågas på den globala marknaden.

Mölndals stad har, efter Göteborgs Stad, det mest internationella näringslivet i regionen. Staden har drygt 8000 arbetsställen, fördelat på omkring 500 branscher (2023). Det motsvarar cirka 92 procent av Göteborgsregionens och 89 procent av rikets alla branscher, vilket illustrerar mångfalden i stadens näringsliv.

4.3. Forsknings- och tillverkningsintensiv region

Göteborgsregionens näringsliv kännetecknas av framgångsrika globala företag och en högteknologisk industri som bildar ett starkt växande segment inom kunskapsintensiva tjänster. Den starka tillverkningsindustrin och den industrinära tjänstesektorn gör Göteborgsregionen till en forskningsintensiv region. Detta är särskilt framträdande inom tre områden; läkemedel/kemi (Life Science och Health Tech), kunskapsintensiva tjänster samt fordonsindustri. Det gör regionen till en innovationsledare inom EU och en av de mest forskningsintensiva i Europa. Göteborgsregionens starka industri gör också regionen till Sveriges ledande exportregion.

Göteborgsregionens skapade exportvärde per sysselsatt i privat sektor är betydligt högre än i de övriga två storstadsregionerna samt även Sverige i stort. I Mölndal finns flera betydande exportföretag[1].

4.4. En hög kompetensnivå

Med två universitet i regionen finns välutbildad arbetskraft att tillgå. Regionen och Mölndals stad har en större andel högutbildade än övriga Sverige och nästan hälften av alla i åldrarna 25 till 64 år har en eftergymnasial utbildning.

Inom Göteborgsregionen finns ett 140-tal yrkesutbildningar, utformade i samarbete med arbetsgivare för att matcha arbetsmarknadens kompetensbehov. Chalmers Tekniska Högskola och Göteborgs Universitet samlar runt 66 000 studenter, många med internationell bakgrund. Vid de två lärosätena bedrivs spetsutbildningar samt tvärvetenskaplig forskning i samarbete med företag och myndigheter inom en rad olika områden. Regionens näringsliv bidrar också i allra högsta grad till den höga kompetensnivån genom kontinuerlig kompetensutveckling av sin personal. En positiv påverkan på näringslivets utveckling är att invånare i Mölndals stad generellt sett har en hög utbildningsnivå, där närmre 60 procent är akademiker. Hög akademisk nivå är en styrka för stadens näringsliv.[2]

4.5. Mölndals stad är en del av en miljonregion med unik samarbetsförmåga

Göteborgsregionen präglas av ett unikt samarbete mellan näringsliv, akademi och offentlig sektor. Nätverk, kluster och Science Parks, skapar förutsättningar för innovation. Inom flera områden finns världsledande forskning, spetskompetens och produktutveckling. Göteborgsregionen har en stark tradition av samarbete mellan olika aktörer. Det skapar fördelar bland annat i form av ökad tillgång till kompetens, kapital och idéer. Samtidigt ger närheten mellan beslutsfattare och en väl utvecklad samarbetsförmåga fördelar i konkurrensen med andra storstadsregioner. Tillväxten, investeringsmöjligheterna och koncentrationen av kompetens inom vissa områden väcker ett ökat nationellt och internationellt intresse. Framgångsrika samarbeten mellan näringslivet, akademin och samhällets aktörer ger också stor uppmärksamhet.

[1] Business Region Göteborg publikation ”Fakta & statistik”
[2] www.kolada.se

5. Mölndals stads utmaningar

Mölndals stad med sina många styrkor, ur ett näringslivsperspektiv, har även ett antal utmaningar de kommande åren för att förbli en konkurrenskraftig stad.

Mölndals stads främsta utmaningar ur ett näringslivsperspektiv är:

- Att bibehålla ett hållbart företagsklimat
- Att planera för tillväxt
- Att säkra kompetensförsörjning
- Att öka delaktigheten på arbetsmarknaden
- Att möta klimatutmaningen
- Att utveckla infrastruktur och kollektivtrafik
- Att förbättra trygghet och säkerhet för företag
- Att fortsatt utveckla stadens attraktionskraft

5.1. Bibehålla ett hållbart företagsklimat

Företagsklimatet utgör en huvudkomponent för att skapa bra grogrund för alla företag. Näringslivets upplevelse av företagsklimatet i Mölndals stad är viktigt för stadens tillväxt. En del av detta arbete är att bibehålla och stärka stadens service till företagen. Viktigt är också att fortsatt utveckla tvärsektoriella processer inom staden. Detta för att höja kunskapen om företagens betydelse för staden och välfärden, samt att förstå företagens nuvarande och framtida behov. Dessutom är tillgång till olika typer av bostäder, utbildning och en tydlig bild av Mölndals stads attraktivitet, frågor som är avgörande för näringslivet. Stora och små företag lever i symbios och den ekonomiska hållbarheten i Mölndals stad och regionen skulle stärkas av att fler små och medelstora företag startas och utvecklas. Mölndals stad verkar för att ge dem förutsättningar för fortsatt tillväxt. En viktig del är en bra dialog och samarbete med inköp- och upphandlingsenheten.

Mölndals stad har genom flera stora företag en unik koncentration av forskning och utveckling (FoU), främst inom Life Science och Health Tech. FoU-verksamheter är strategiskt viktiga och ger stora spridningseffekter till den övriga ekonomin. Därför är det av vikt att ytterligare stärka FoU-resurserna inom regionen genom fördjupat samarbete med företag och akademi för att bland annat skapa testbäddar för regionens innovativa företag.

5.2. Planera för tillväxt

De kommande tjugo åren planeras stora investeringar i Göteborgsregionen. Regionen står därmed för en stor del av hela Sveriges tillväxt och trenden är tydlig att alltmer kompetens och tillväxt samlas i storstadsregioner. Det finns starka samband mellan folkmängden i en region och dess förmåga att generera tillväxt. Ju större region, desto större utbud av arbetstillfällen, utbildningar, branscher, kompetenser, upplevelser, kultur, varor och tjänster och därmed ökade förutsättningar för tillväxt. Mölndals stad, som en del av Göteborgsregionen, har ett ansvar att delta i en samordnad planering för tillväxt. En tillväxtbransch av vikt är kulturella och kreativa branscher, vilken är en av de största industrierna i EU, större än kemiindustrin, IT-industrin och fordonsindustrin. Samtidigt behöver staden fortsätta förtätas med fokus på att vara attraktiv och en av flera drivande krafter i regionförstoringen.

5.3. Säkra framtidens kompetensförsörjning

Framtidens kompetensförsörjning är en av de utmaningar som näringslivet signalerar. Kampen om kompetens hårdnar och Mölndals stad behöver både tillvarata och attrahera kompetens såväl lokalt och regionalt, som nationellt och globalt. Dit hör också att tillhandahålla utbildning och fortbildning som motsvarar näringslivets kompetensbehov nu och i överskådlig framtid. Efterfrågan på en internationell skola med hög kvalitet finns fortsatt hos näringslivet i Mölndals stad. En nära samverkan mellan skola/akademi och näringsliv är en viktig faktor för att säkra framtida kompetens. Franklins Gymnasiums koppling till AstraZeneca är ett tydligt exempel på ett sådant samarbete.

5.4. Öka delaktigheten på arbetsmarknaden

Nära kopplat till behovet av att säkra kompetensförsörjningen, är utmaningen att öka delaktigheten på arbetsmarknaden. Samtidigt som kompetensbehovet är stort, står många utanför arbetsmarknaden och över hälften av dem är utrikesfödda. I ett läge där arbetslösheten i Mölndals stad generellt är låg, står vi fortfarande inför en utmaning.

5.5. Möta klimatutmaningen

I Västra Götaland har kommuner, region, akademi och företag kommit överens om att ställa om till en fossilt oberoende region redan 2030. Mölndals stad är en av aktörerna som skrivit under dessa målsättningar. Det innebär bland annat att växthusgasutsläppen ska minska med 80 % jämfört med 1990. I Mölndals stad har utsläppen minskat med ca 60 % mellan 1990 - 2022[3]. En stor del av omställningen har skett inom energiproduktion och industri. De största utmaningarna finns inom sektorerna bygg och transport. För näringslivet handlar det både om transporter och de anställdas bilpendling.

5.6. Infrastruktur och kollektivtrafik

Lika viktigt som att stärka tillgängligheten inom Göteborgsregionen, är att stärka den till och från regionen. Tillgängligheten till omvärlden är god jämfört med liknande regioner. Samtidigt är förbättrad tillgänglighet via tåg, väg och flyg avgörande för regionens framtida konkurrenskraft. En utbyggnad av järnväg mot Borås, via Landvetter, kommer att stärka stadens strategiska läge ytterligare.

Ytterligare en avgörande faktor är en klimatanpassad och väl fungerande hamn som kan drivas med full kapacitet, eftersom den har stor betydelse för Sveriges utrikeshandel. Göteborgsregionen behöver också bindas ihop ännu starkare med Oslo och Köpenhamn. I takt med ökad regional konkurrens blir det allt viktigare att Mölndals stad syns och hörs internationellt för att attrahera kompetens, investeringar och etableringar. För att Mölndals stad ska fortsätta att vara en ledande tillväxtstad i regionen, bör arbetsmarknadsregionen vidgas och bättre pendlingsmöjligheter skapas.

[3] Källa: RUS – Länsstyrelsernas organisation för regional utveckling och samverkan i miljömålssystemet.

5.7. Utveckla stadens attraktionskraft

Mölndals stad ska stödja näringslivet och skapa förutsättningar för att utveckla en stad man vill besöka, leva och verka i.

En stads attraktionskraft definieras genom arbetet på många olika områden och resultatet är det sammanvägda intrycket hos betraktaren. En stad strävar efter att vara attraktiv för såväl invånare och besökare som för företag och inpendlande arbetskraft. Mölndals stads näringslivsstrategi tar utgångspunkt i att skapandet av ett attraktivt näringslivsklimat leder till fler företagsetableringar som i sin tur lockar arbetskraft och fler invånare till Mölndal, vilket i sin tur ger större skatteintäkter till staden. På så vis är näringslivet en viktig motor i byggandet av välfärden.

Faktorerna som gör en stad attraktiv ur ett näringslivsperspektiv är många och flera av dessa återspeglas även i de övriga utmaningarna. För att en stad ska anses vara attraktiv för företag att etablera verksamhet i krävs att tillgången på arbetskraftskompetens är god. Att det geografiska läget är gynnsamt, relationerna till stadens olika förvaltningar och politiker är ömsesidigt konstruktiva och att infrastruktur och tillgänglighet är väl fungerande är andra viktiga faktorer. Som stad behöver Mölndal verka för bra kollektivtrafik och annan samhällsservice samt arbeta för att skapa en attraktiv levnadsmiljö med trivsamma miljöer och ett stort utbud av fritidsaktiviteter.

Mölndals stad arbetar med att stötta stadens besöksnäring. Besöksnäringen består av kulturaktörer, besöksmål, restauranger, aktivitetsarrangörer samt handel och bidrar stort till att staden upplevs som attraktiv. Mölndals stad har en, av kommunstyrelsen antagen, besöksnäringsstrategi som dockar an till näringslivsstrategin. I den beskrivs ambitionen att staden ska sträva mot att bli en hållbar turist-, mötes- och evenemangsstad i regionen. Ambitionen innebär att staden verkar för besöksnäringens roll såväl lokalt som regionalt och att näringen genom sin struktur och sina affärsmodeller kan bidra till ökad sysselsättning samt attraktivitet som gör att fler väljer att etablera verksamheter i regionen. Större möten och evenemang stärker varumärket Mölndals stad på ett positivt sätt samt att det bidrar till stadens och regionens långsiktiga utveckling.

6. Målbild, indikator och mål för stadens näringslivsutveckling

Målbild - Stärka förutsättningar för växande näringsliv och arbetsmarknad

Målbilden uttrycker stadens inriktning för Mölndals stads näringslivsutveckling.

För att uppnå målbilden bidrar Mölndals stad till samverkan med näringslivet, regionens organisationer, städer/kommuner och akademin, både nationellt och internationellt. Syftet med den utvecklingsinriktade samverkan är att skapa ett hållbart näringslivsklimat som bygger på förtroende och tillit och som präglas av nytänkande, där innovativa lösningar utvecklas och där människor trivs.

Målbilden följs upp genom en indikator; Minst 10 000 fler sysselsatta från 2019 till 2035 i Mölndal, och 120 000 i hela Göteborgsregionen.

Indikator - Minst 10 000 nya jobb fram till år 2035

För att uppnå målbild och indikator, har tre underliggande mål formulerats. Målen tar fasta på de strategiska områden som näringslivsstrategin pekar på. Till varje mål anges önskat läge, för att kunna följa målens utveckling. För att uppnå målen behöver näringslivet stöd. Detta ges bäst genom effektiv handläggning av ärenden, förståelse för näringslivets behov och gott bemötande från både tjänstepersoner och politiker. Viktigt är även utformningen av övergripande processer, digitalisering och en stadsutveckling som skapar möjligheter för företag att växa. Attraktiva skolor för framtida kompetensförsörjning samt ett varierat utbud av bostäder är också av vikt.

6.1. Mål 1

Mölndals stad är en av städerna i Sverige som är bäst på att tillvara kompetens och attrahera talang

Kopplat till strategierna – Kompetensförsörjning och Attraktionskraft
Detta mål har fokus på människan och staden samt på att tillvarata varje människas drivkraft och talang. För att Mölndals stad ska lyckas nå målet, krävs ett strategiskt arbete inom kompetensförsörjning och attraktionskraft.

Kompetensförsörjning
Mölndals stad bör aktivt arbeta med att tillvarata den kompetens som redan finns lokalt och regionalt, samt attrahera ny kompetens nationellt och globalt för framtiden.

Det gör Mölndals stad genom att:

- Stödja samverkan mellan näringsliv och skola/akademi.
- Verka för relevanta utbildningar och praktikplatser som arbetslivet efterfrågar på alla nivåer.
- Verka för bättre matchning av kompetens för ökad delaktighet på arbetsmarknaden.
- Verka för etablering av tvåspråkig skola/förskola samt internationella skolalternativ.

Önskat läge:

- Ökad samverkan mellan näringsliv och skola/akademi.
- Insatser för att möta näringslivets behov av kompetens.
- Arbetslösheten i Mölndal och Göteborgsregionen ska vara lägst bland svenska storstäder/storstadsregioner.

Attraktionskraft
Det är regioner snarare än kommuner som konkurrerar om kompetens och kapital. Som en del av navet i Göteborgsregionen är därför Mölndals attraktionskraft avgörande. För att vara en attraktiv stad behöver Mölndal leverera en god samhällsservice och förmedla berättelsen om Mölndal som en stad man vill besöka, leva och verka i.

Det gör Mölndals stad genom att:

- Utarbeta en välutvecklad metod för att attrahera investeringar och stödja företagsetableringar.
- Aktivt marknadsföra staden genom att utveckla berättelsen om Mölndals stad och regionen och det utvecklingssprång vi befinner oss i.
- Skapa tillåtande miljöer som främjar entreprenörskap.
- Verka för att utveckla stadens besöksnäring och platsutveckling.

Önskat läge:

- En attraktiv och trygg stad som lockar näringsliv, invånare och besökare.
- Ökat antal kommunikativa insatser kring Mölndals stad som attraktiv besöksdestination.

6.2. Mål 2

Mölndals stad är en av de städer i Sverige som erbjuder bäst förutsättningar för en hög och hållbar tillväxt

Kopplar till strategierna – Infrastruktur / tillgänglighet och Markberedskap / fysisk planering
Detta mål har som fokus att skapa en hållbar tillväxt ur samtliga dimensioner – ekologisk, ekonomisk och social. För att Mölndals stad ska lyckas nå målet, krävs en ökad samverkan inom regional samhällsplanering, infrastruktur, tillgänglighet, markberedskap och fysisk planering.

Infrastruktur och tillgänglighet
Mölndals strategiska läge i regionen, med närhet till Göteborgs Hamn, Göteborg Landvetter Airport och stora trafikleder, är unikt. För att stärka positionen ytterligare, ska Mölndals stad fortsätta utveckla en fungerande infrastruktur med god tillgänglighet.

Det gör Mölndals stad genom att:

- Verka för effektiva, hållbara resor med alla trafikslag inom både stad och arbetsmarknadsregion.
- Tillvarata kompetens inom hållbara transportsystem och mobilitetslösningar och låta det prägla stadens omvandling.
- Stödja omställningen till en smart stad genom att tillvarata digitaliseringens, artificiell intelligens och elektrifieringens möjligheter.

Önskat läge:

- Fler nationella/internationella forsknings- och kunskapsintensiva etableringar.
- Ökat antal invånare och sysselsatta inom Mölndals stads lokala arbetsmarknad.
- Hållbar och väl fungerande kollektivtrafik samt cykelbanor i hela regionen.

Markberedskap och fysisk planering
För att underlätta näringslivets etableringar och expansion vill Mölndals stad, tillsammans med Göteborgsregionen, planera för tillväxt och erbjuda verksamhetsmark i lägen som stärker utvecklingen av en hållbar region. Mölndals stad ska, genom antagen översiktsplan, utveckla framtida verksamhetsmark i rätt lägen.

Det gör Mölndals stad genom att:

- Bedriva en markförsörjningsplanering med insikt om näringslivets etablerings- och expansionsbehov, kopplade till stadens fördjupade översiktsplanering.
- Stärka och utveckla strategiska lägen som möter näringslivets behov av tillväxt.
- Utarbeta ändamålsenliga detaljplaner som fungerar för ett föränderligt näringsliv, möjliggör snabbare etableringar och skapar förutsättningar för att arbeta nytänkande.

Önskat läge:

- Mer planlagd verksamhetsmark.
- Ökad regional samverkan kring ladd infrastrukturell planering.

6.3. Mål 3

Mölndals stad är en av de städer i Sverige som har bäst klimat för företagande och innovation.

Kopplat till strategierna – Företagsklimat och Innovationskraft
Detta mål har fokus på att skapa förutsättningar för ett gynnsamt klimat för näringsliv och innovation.

Företagsklimat
Ett bra företagsklimat är en förutsättning för att näringslivet ska fortsätta välja Mölndal för etablering och expansion.

Det gör Mölndals stad genom att:

- Arbeta aktivt och stadenövergripande med attityder till, och förståelse för, företag och företagande hos politiker och tjänstepersoner.
- Arbeta systematiskt med att förenkla stadens processer ur ett näringslivsperspektiv.
- Verka för att stadens beslut i relevanta frågor tar hänsyn till hur det påverkar näringslivet.
- Arbeta i samverkan med externa aktörer för att stödja nyföretagande samt utveckling av små och medelstora företag.

Önskat läge:

- Bibehållen hög stabil ranking i SKR:s årliga servicemätning Insikt.
- Diversifierat näringsliv.
- Bra och kontinuerlig dialog med näringslivet.

Innovationskraft
Mölndal ligger i Sveriges viktigaste industriregion där flera globala forsknings- och kunskapsintensiva företag finns. Mölndals stad ska stödja denna utveckling genom att stärka näringslivets förutsättningar för innovation och inom staden vara öppen för innovationer i sina verksamheter.

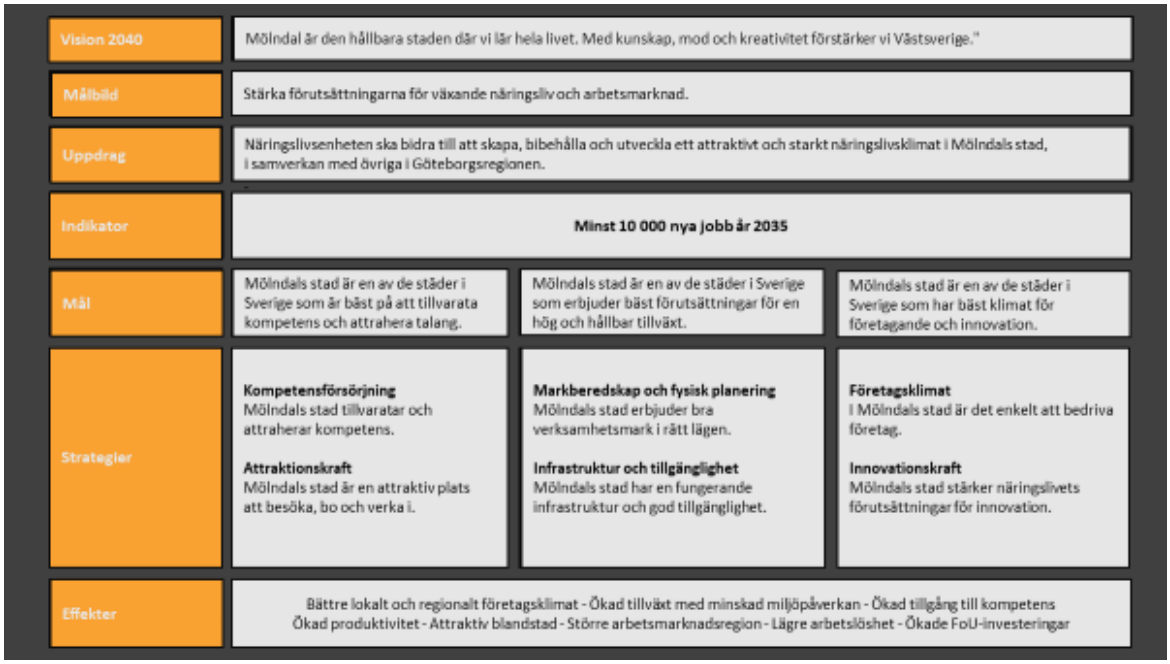
Det gör Mölndals stad genom att:

- Initiera, utveckla och samordna klusterinitiativ och strategiska samverkansprojekt där kompetenser korsbefruktas.
- Bidra till Göteborgsregionens position som den innovativa motorn i svensk industri.

Önskat läge:

- Strategiska samverkansplattformar mellan stad och näringsliv, exempelvis inom Life Science och Health Tech och Bygg- och Infrastrukturbranscher.
- Göteborgsregionen ska fortsatt vara Sveriges bästa innovationsregion med Göteborg i spetsen och Mölndal tätt därefter.

7. Översiktsbild över näringslivsstrategin

Kommunstyrelsens plan- och exploateringsutskott

§ 136

Diarienummer 00016/2026

Antagande av strategi för hållbar masshantering i Mölndals stad

Beslut

Plan- och exploateringsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige antar Strategi för hållbar masshantering i Mölndals stad daterad 13 augusti 2026.

Sammanfattning

Strategin föreslås omfatta arbeten och projekt inom kommunkoncernen (förvaltningar och bolag) som direkt och indirekt genererar massor som behöver hanteras (fysisk planering, exploatering, investering och drift). Tillsyn inom området omfattas ej.

Strategin är ett viktigt underlag och en viljeinriktning med målet att integrera en hållbar masshantering i stadens organisation och arbetssätt, och som syftar till att Mölndals stad arbetar mer resurseffektivt, minskar kostnaderna och miljö- och klimatpåverkan från masshanteringen. Detta ska uppnås genom att förebygga uppkomst av massor, cirkulär hantering (återanvända och förädla massor), minska användningen av ändliga resurser och att effektivisera transporterna av massor.

Mölndals stads strategi för hållbar masshantering sammanfattas med följande principer:

1. Integrera hållbar masshantering i den strategiska planeringen.

2. Arbeta strategiskt och systematiskt med att förebygga massor och att uppnå massbalans.

3. Arbeta för cirkulär masshantering.

4. Verka för att lokalisera ytor för cirkulär hantering av överskottsmassor.

5. Arbeta innovativt med att utveckla arbetssätt för hållbar masshantering.

6. Verka för kommunalt samarbete, mellankommunal och regional samverkan inom masshantering.

En gemensam plan för att förankra och genomföra strategin kommer tas fram för kommunkoncernen och representanter från berörda förvaltningar och bolag deltar. Planen ska innehålla konkreta, uppföljningsbara åtgärder och uppdrag där ansvarsfördelning, tidplan samt prioriteringar av aktiviteter och åtgärder framgår. I planen ska även de ekonomiska och personella konsekvenserna av att genomföra åtgärderna anges.

Strategin föreslås att antas av kommunfullmäktige och att gälla direkt efter beslutet.

Efterlevnaden av strategin föreslås följas upp i samband med aktualisering en gång per mandatperiod.

Inför slutligt förslag till strategi sändes en remiss ut till såväl interna som externa remissinstanser under våren 2026.

Beslutsunderlag

Samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 12 augusti 2026.

Strategi för hållbar masshantering i Mölndals stad daterad 13 augusti 2026 med bilaga 1-2.

Expedieras till

Samhällsbyggnadsförvaltningen, miljönämnden, byggnadsnämnden, tekniska nämnden, Mölndalsbostäder AB, Mölndal Energi AB, Förbo AB, Mölndals Parkerings AB, MölnDala Fastighets AB samt grannkommunerna Göteborg, Härryda och Kungsbacka, Länsstyrelsen i Västra Götaland, Göteborgsregionens kommunalförbund och Trafikverket.

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2026-08-12

Dnr
KS 00016/2026

Åsa Granath
Strateg

Kommunstyrelsen

Antagande av strategi för hållbar masshantering i Mölndals stad

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige antar Strategi för hållbar masshantering i Mölndals stad daterad 13 augusti 2026.

Sammanfattning

Strategin föreslås omfatta arbeten och projekt inom kommunkoncernen (förvaltningar och bolag) som direkt och indirekt genererar massor som behöver hanteras (fysisk planering, exploatering, investering och drift). Tillsyn inom området omfattas ej.

Strategin är ett viktigt underlag och en viljeinriktning med målet att integrera en hållbar masshantering i stadens organisation och arbetssätt, och som syftar till att Mölndals stad arbetar mer resurseffektivt, minskar kostnaderna och miljö- och klimatpåverkan från masshanteringen. Detta ska uppnås genom att förebygga uppkomst av massor, cirkulär hantering (återanvända och förädla massor), minska användningen av ändliga resurser och att effektivisera transporterna av massor.

Mölndals stads strategi för hållbar masshantering sammanfattas med följande principer:

1. Integrera hållbar masshantering i den strategiska planeringen
2. Arbeta strategiskt och systematiskt med att förebygga massor och att uppnå massbalans
3. Arbeta för cirkulär masshantering
4. Verka för att lokalisera ytor för cirkulär hantering av överskottsmassor
5. Arbeta innovativt med att utveckla arbetssätt för hållbar masshantering
6. Verka för kommunalt samarbete, mellankommunal och regional samverkan inom masshantering

En gemensam plan för att förankra och genomföra strategin kommer tas fram för kommunkoncernen och representanter från berörda förvaltningar och bolag deltar. Planen ska innehålla konkreta, uppföljningsbara åtgärder och uppdrag där ansvarsfördelning, tidplan samt prioriteringar av aktiviteter och åtgärder framgår. I planen ska även de ekonomiska och personella konsekvenserna av att genomföra åtgärderna anges.

Strategin föreslås att antas av kommunfullmäktige och att gälla direkt efter beslutet.

Efterlevnaden av strategin föreslås följas upp i samband med aktualisering en gång per mandatperiod.

Inför slutligt förslag till strategi sändes en remiss ut till såväl interna som externa remissinstanser under våren 2026.

Bakgrund

En strateg inom masshantering anställdes vid samhällsbyggnadsförvaltningen i slutet av 2024 efter ett politiskt beslut om att avsätta pengar för att utveckla masshanteringen inom staden (Budget 2024-2026, tjänsteskrivelse 2023-06-09). En av huvuduppgifterna i rollen var att ta fram en masshanteringsstrategi för staden.

Arbetet med strategin påbörjades våren 2025. Arbetet har genomförts förvaltningsövergripande och i samarbete med en referensgrupp, som har bidragit med kompetens, granskning och förankringsarbetet i den egna organisationen. Gruppen består av deltagare från stadsserviceförvaltningen. bygg- och miljöförvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen samt stadsledningsförvaltningen.

Plan- och exploateringsutskottet beslutade den 14 april 2026, §54, om att skicka förslag till Strategi för hållbar masshantering i Mölndals stad, med bilagor, daterad 5 mars 2026 på remiss till berörda nämnder och kommunala bolag samt till berörda externa instanser.

Yttranden över remissversionen har inkommit från miljönämnden, tekniska nämnden, Mölndalsbostäder AB, Mölndal Energi AB, Förbo AB, grannkommunerna Göteborg, Härryda och Kungsbacka samt Trafikverket och Göteborgsregionens kommunalförbund.

Plan- och exploateringsutskottet informerades om förslag till beslut den 18 augusti 2026.

Ekonomi

Beslutet i sig innebär inga ytterligare ekonomiska åtaganden för kommunen. Implementering av antagen strategi kommer i olika utsträckning kräva resurser från stadens förvaltningar och bolag. Det kan även komma att behövas konsultstöd för specifika utredningar. Totalt sett och på sikt innebär arbetet med en hållbar masshantering minskade kostnader för masshantering.

Bedömning

Bakgrunden till att avsätta medel för att arbeta med masshantering var höga och ökande kostnader för hantering av massor i pågående och planerade bygg- och anläggningsprojekt. Men även de miljövinster som uppnås när mängden massor minskar och användning och förädling av schaktmassor ökar.

I strategin föreslås att en hållbar masshantering integreras i stadens organisation och arbetssätt. Principer som redovisas i strategin är att integrera hållbar masshantering i den strategiska planeringen, förebygga uppkomst av massor och uppnå massbalans, underlätta för cirkulära processer och hantering, arbeta innovativt, samarbeta och samverka kommunalt och regionalt.

En hållbar masshantering bidrar till stadens mål om att minska växthusgasutsläppen med 90 % till 2040. Transporten av jord- och bergmaterial står för ca 25 % av de tunga transporterna och 30-40 % av CO_2 utsläppen från tunga transporter. Transporterna orsakar även störningar i boendemiljön med buller och luftföroreningar, ökade olycksrisker samt slitage på vägar.

Bedömningen är att aktivt arbeta med en hållbar masshantering, enligt de föreslagna principerna i strategin, är en bra utgångspunkt för att minska kostnaderna och miljö- och klimatpåverkan från masshanteringen.

Arbetet med att ta fram ett förslag till strategi för hållbar masshantering har genomförts förvaltningsövergripande. Ett arbetssätt som även planeras för utformning av handlingsprogrammet.

Beslutsunderlag

Samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 12 augusti 2026. Strategi för hållbar masshantering i Mölndals kommun daterad 13 augusti 2026 med bilaga 1-2.

Expedieras till

Samhällsbyggnadsförvaltningen, miljönämnden, byggnadsnämnden och tekniska nämnden, Mölndalsbostäder AB, Mölndal Energi AB, Förbo AB, Mölndals Parkering AB, MölnDala Fastighets AB samt grannkommunerna Göteborg, Härryda och Kungsbacka, Länsstyrelsen i Västra Götaland, Göteborgsregionens kommunalförbund och Trafikverket.

Viktoria Fagerlund
Samhällsbyggnadschef

Daniel Josefson
Tf. enhetschef

Strategi för hållbar masshantering i Mölndals stad

►**Strategi**

Program

Plan

Policy

Riktlinjer

Anvisning

Typ av styrdokument:	Strategi
Beslutad av:	Kommunfullmäktige, 2026-xx, *paragraf och diarienummer*
Gäller från:	2026-xx-xx
Ansvarig:	Samhällsbyggnadsförvaltningen
Dokumentet gäller för:	Mölndals stad
Senast reviderad:	2026-08-13

Innehållsförteckning

1. Inledning **3**

2. Mål och syfte **3**

3. Vilka omfattas av strategin **4**

4. Markförhållanden i Mölndals stad **4**

4.1 Inledning 4

4.2 Geologi och geoteknik 4

4.3 Förorenade områden 5

5. Mål och principer **5**

5.1 Integrera hållbar masshantering i den strategiska planeringen 6

5.2 Arbeta strategiskt och systematiskt med resurseffektiv masshantering i detaljplaner och projekt 7

5.3 Arbeta för cirkulär masshantering 7

5.4 Verka för att lokalisera ytor för cirkulär hantering av massor 7

5.5 Arbeta innovativt med att utveckla arbetssätt för hållbar masshantering 8

5.6 Verka för kommunalt samarbete, mellankommunal och regional samverkan inom masshantering 8

6. Fortsatt arbete för att nå målen i strategin **8**

7. Genomförande och uppföljning **8**

Bilagor

Bilaga 1. Strategins koppling till lagstiftning, miljömål samt kommunala styrdokument

Bilaga 2. Jorddjup och jordarter i Mölndals stad

1. Inledning

Mölndal är en expansiv kommun med hög etablering av bostäder, verksamheter och större infrastrukturprojekt som genererar mycket massor. En hantering som innebär höga kostnader, men även en stor belastning på miljö och klimat.

Jord- och schaktmassor, krossat berg, uppriven asfalt, muddermassor, askor och slagger är exempel på massor. Massor[1] kan uppstå i olika typer av verksamheter och processer och kan även vara förorenade, vilket kan begränsa användningen. Gemensamt är att de, med eller utan behandling, har potential att användas i anläggningsarbeten. Under vissa omständigheter är massorna att betrakta som avfall.

En hållbar masshantering bidrar till stadens mål om att minska växthusgasutsläppen med 90 % till 2040. Exempelvis står transporten av jord- och bergmaterial för ca 25 % av antalet tunga transporter och för 30–40 % av CO_2 utsläppen från tunga transporter[2]. Transporterna orsakar även störningar i boendemiljön med buller och luftföroreningar, ökade olycksrisker samt slitage på vägar. Svårhanterliga projektgenererade massor såsom lera och silt, som är vanliga i Mölndal, ger större klimatutsläpp per ton än andra massor, eftersom dessa material ofta körs långt för kvittblivning och generellt innebär fler tomma returtransporter[2].

Brottslighet, kopplad till avfall och masshantering, har blivit alltmer aktuell de senaste åren och bör beaktas vid implementering av det fortsatta arbetet och i handlingsplanen.

Avfallshierarkin, miljöbalken, plan och bygglagen och Sveriges miljömål är exempel på lagstiftning som är relevanta inom masshantering. I Mölndals stads ramverk för ekologisk hållbarhet beskrivs stadens målstruktur för ekologisk hållbarhet. I bilaga 1 redovisas exempel på lagstiftning, miljömål och styrdokument som rör masshantering.

En politiskt beslutad strategi för hållbar masshantering innebär ett delvis förändrat arbetssätt och utvecklat synsätt på massor inom kommunens fysiska planering och projekt. Ett förändringsarbete som behöver stödjas med utbildningsinsatser och samverkan mellan kommunens förvaltningar och bolag samt med företag inom branschen.

2. Mål och syfte

Strategin är ett viktigt underlag och en viljeinriktning med målet att integrera en hållbar masshantering i stadens organisation och arbetssätt och som syftar till att Mölndals stad arbetar mer resurseffektivt, minskar kostnaderna och klimatpåverkan från masshanteringen. Detta ska uppnås genom att förebygga uppkomst av massor i tidiga skeden och projekt, ställa krav på och planera för återanvändning och användning av cirkulära material, minskat uttag av naturresurser och jungfruliga material[3] och att effektivisera transporterna av massor.

[1] Begreppet massor finns inte definierat i lagstiftningen, varken i EU-direktiv eller nationell lagstiftning.
[2] Ecoloop, april 2025
[3] Massor från områden som inte tidigare utsatts för mänsklig påverkan genom till exempel utsläpp, nedfall och tippning.
[4] Utifrån Naturvårdsverkets definition och avfallshierarkin

Hållbar masshantering[4]

En hållbar masshantering innebär att massor i första hand förebyggs så att uppkomsten av överskottsmassor undviks och att miljö- och hälsomässigt lämpliga massor cirkuleras och används resurseffektivt, till sitt högsta tekniska värde. Bedömningen av massornas lämplighet utgår från de risker de kan innebära för människors hälsa och miljön på kort och lång sikt, med hänsyn till massornas innehåll samt den plats och det ändamål där de ska användas.

En hållbar masshantering bidrar till goda förutsättningar för en hälsosam livsmiljö och fungerande ekosystem som inte hotas av farliga ämnen. Genom en cirkulär och välplanerad masshantering minskar behovet av utvinning av geologiska naturtillgångar, liksom transporter, vilket leder till minskad miljöbelastning. Samtidigt skapas ekonomiska fördelar genom minskade material- och transportkostnader samt ett mer kostnadseffektivt resursutnyttjande genom hela masshanteringskedjan, från planering till genomförande.

3. Vilka omfattas av strategin

Strategin omfattar arbeten och projekt inom kommunkoncernen (förvaltningar och bolag) som direkt och indirekt genererar massor som behöver hanteras (fysisk planering, exploatering, investering och drift). Tillsyn inom området omfattas ej.

4. Markförhållanden i Mölndals stad

4.1 Inledning

Markens sammansättning och tekniska egenskaper har stor betydelse för möjligheten till och konsekvenser av ny bebyggelse och infrastruktur, som innebär såväl begränsningar som möjligheter. Undersökning av de geologiska och geotekniska förutsättningarna och risk för föroreningar från exempelvis tidigare markanvändning bör vara en naturlig del i analysen och avvägningarna vid planeringen av mark- och vattenområden för att eftersträva hållbar masshantering. Konsekvenserna av att inte använda sig av information om markförhållandena kan bli samhällsekonomiska kostnader i form av dyra tekniska lösningar, miljöproblematik och förlorade ekosystemtjänster.

4.2 Geologi och geoteknik

Mölndals geologi består till stor del av dalgångar med lera till stora djup, som i de breda dalgångarna uppgår till 50–100 m och är ställvis av kvickleratyp, och högre terräng med hällmark med tunna jordlager och smala sprickdalar med kärr- och myrmarker. Randbildningen ”Göteborgsmoränen” som är en komplex bildning av morän och isälvssediment finns i ett nord-sydligt stråk genom centrala Mölndal. Berggrunden utgörs huvudsakligen av granitiska bergarter och gnejser.

Områden där stabilitetsförhållanden speciellt måste beaktas, finns främst i dalgångarna omkring Mölndalsån, Balltorpsbäcken, Stora Ån, Kålleredsbäcken/Ävabäcken och Lindomeån. En relativt stor del av jordlagren i dessa dalgångar är lös och mycket sättnings- och skredkänslig. I övrigt domineras dalgångarna och sänkorna av glaciallera

som i regel är något fastare och har gynnsammare sättningsegenskaper. I nära anslutning till vattendragen är i regel stabiliteten låg.

Inom kommunen innehåller leran ställvis naturligt högre halter av exempelvis arsenik och kobolt än mer grovkorniga jordar samt salter, vilket behöver beaktas.

Sura sulfatjordar är vanliga i vissa delar av landet men bedöms ha liten omfattning inom Mölndals stad. Sura sulfatjordar kan leda till ändrat pH och vattenkemi i vattendrag med negativa effekter på vattenlevande organismer och fisk.

Förekomst av naturligt sulfidförande berg inom kommunen bedöms som begränsad. Frågan bör dock beaktas i bygg- och anläggningsprojekt. Hantering av sulfidförande berg kan orsaka oönskade miljökonsekvenser i form av utlakning av surt- och metallrikt lakvatten som kan påverka omgivande miljö negativt.

Kartor över jordarter och jorddjup inom Mölndals stad finns i bilaga 2.

4.3 Förorenade områden

Vid omvandling av äldre industrimiljöer, men även på många andra ställen inom kommunen, kan mark och vatten vara förorenad från tidigare verksamheter. Föroreningar kan spridas från området via exempelvis grundvatten och ledningsgravar. Finns risk för människors hälsa och/eller miljö behöver området undersökas och vid behov åtgärdas. Enligt Miljöbalken är det den som bedriver eller har bedrivet en verksamhet som orsakat en förorening som bär ansvaret för att undersöka och åtgärda. Om verksamhetsutövare saknas kan fastighetsägaren bli ansvarig. Schaktarbeten inom ett känt eller misstänkt förorenat område ska anmälas till miljöförvaltningen innan arbetet påbörjas.

Kända och potentiellt förorenade objekt finns samlade i länsstyrelsernas databas över förorenade områden, den så kallade EBH-listan. Ytterligare information kan finnas hos kommunens bygg- och miljöförvaltning.

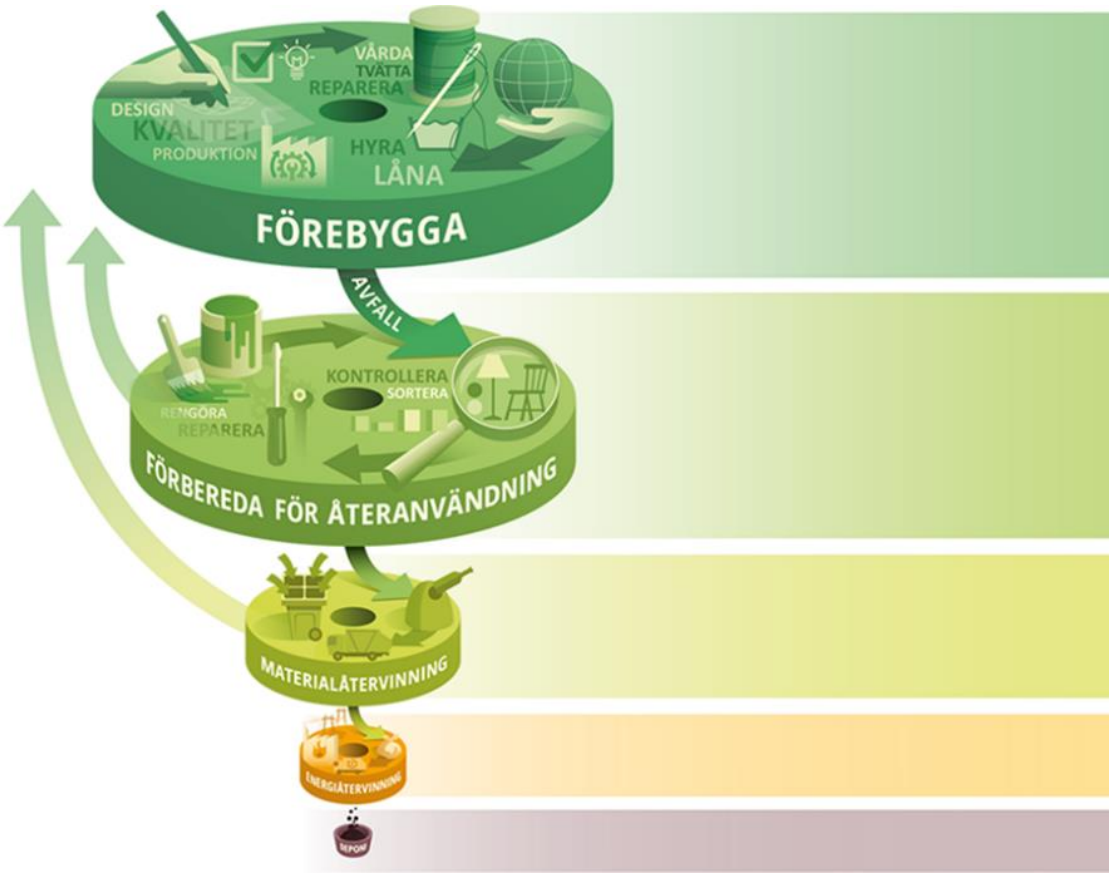
5. Mål och principer

Målet med strategin är en hållbar masshantering som utgår från intentionen i avfallshierarkin. Det innebär att massor i första hand ska förebyggas så att uppkomsten av överskottsmassor (massor och avfall) undviks.

När massor ändå uppstår ska de användas till sitt högsta tekniska värde, med eller utan föregående förädlingssteg eller behandling. Användbara cirkulära massor ska ha ett syfte och inte endast vara ett sätt att kvittbliva massor. Användningsområden med korta transporter ska prioriteras.

I sista hand ska massorna transporteras till en mottagningsanläggning, för behandling, förädling eller deponering, som är godkänd att ta emot massor av den aktuella typen.

Hanteringen ska vidare utgå från på det sätt som bäst skyddar människors hälsa och miljön som helhet.

Avfallshierarkin. Från Naturvårdsverket.

Mölndals stads strategi för hållbar masshantering sammanfattas med följande principer:

1. Integrera hållbar masshantering i den strategiska planeringen
2. Arbeta strategiskt och systematiskt med resurseffektiv masshantering i detaljplaner och projekt
3. Arbeta för cirkulär masshantering
4. Verka för att lokalisera ytor för cirkulär hantering av massor
5. Arbeta innovativt med att utveckla arbetssätt för hållbar masshantering
6. Verka för kommunalt samarbete, mellankommunal och regional samverkan inom masshantering

5.1 Integrera hållbar masshantering i den strategiska planeringen

För att öka möjligheten att påverka och förebygga uppkomst av massor behöver masshanteringsfrågan hanteras tidigt i samhällsbyggnadsprocessen. Detta kan uppnås genom att:

- inkludera och inarbeta strategins intentioner i översiktsplaner och i tematiska tillägg,
- genomföra lokaliseringsutredningar som skapar förutsättningar för masshantering samt säkerställer att mottagningsanläggningar för både behandling, förädling och deponering av massor finns inom rimliga transportavstånd.

5.2 Arbeta strategiskt och systematiskt med resurseffektiv masshantering i detaljplaner och projekt

I tidiga skeden av projekt och i detaljplane-processen är möjligheten störst att förebygga att massor uppkommer, och att påverka förutsättningarna för resurseffektiv masshantering. Detta kan innebära att:

- inkludera bedömning avseende masshantering vid prövning av planbesked,
- utformning av den fysiska miljön anpassas till landskapet och rådande markförhållanden, arbeta med höjdsättning, om möjligt undvika anläggningar och byggnation som skapar stora överskott eller underskott av massor och att tillämpa geotekniska åtgärder som minimerar behov av schakt,
- undersökningar av jord och berg (tekniska förutsättningar) och markmiljö (föroreningar i mark) är så omfattade att de kan användas för att bedöma massors kvalitet och förutsättningen för cirkulär hantering samt för bedömning av risk för människors hälsa och miljö,
- verka för att masshanteringsplaner, som baseras på undersökningar av jord, berg och markmiljö, tas fram i detaljplaner och projekt med betydande masshantering,
- beakta strategins principer vid upprättande av exploaterings- och genomförandeavtal.

5.3 Arbeta för cirkulär masshantering

Cirkulär masshantering innebär att massor återanvänds och hanteras resurseffektivt.

Möjligheten till cirkulär masshantering behöver finnas med i hela kedjan från strategisk planering till byggnation, där projekteringen är en extra viktig del. Återanvändning och förädling av jord och entreprenadberg, bergmaterial som uppkommer i samband med arbeten och byggnation i berg, bidrar till många miljönyttor såsom mindre uttag av jungfruliga geologiska material, möjlighet till minskade transporter och därmed även mindre negativ påverkan avseende klimatutsläpp, luftföroreningar och buller. Kommunen kan bidra och stärka marknaden genom krav på återanvändning av tekniskt och miljömässigt lämpliga massor och cirkulära material vid upphandling. För att maximera miljönytta ska transportavståndet för att införskaffa lämpligt material beaktas.

Cirkulär masshantering kan uppnås genom att:

- tydliga och kommunicerade mål tas fram för cirkulär masshantering i projekt,
- krav ställs i upphandling på inköp och användning av cirkulära material och råvara i mark- och anläggningsprojekt.

5.4 Verka för att lokalisera ytor för cirkulär hantering av massor

Effektiv cirkulär hantering av massor förutsätter att det finns tillgång till ytor där massor kan lagras och vid behov behandlas; sorteras, krossas, siktas etc. För att stödja detta arbetssätt kan kommunen verka för att det finns ytor inom eller i närhet till exploaterings- och utbyggnadsområden. Ytorna kan drivas i egen regi eller i samverkan med entreprenör

eller kommersiell anläggning. Lagring och behandling av massor är generellt anmälningspliktig eller tillståndspliktig verksamhet, beroende på omfattningen.

5.5 Arbeta innovativt med att utveckla arbetssätt för hållbar masshantering

Hållbar masshantering är ett utvecklingsområde och det är viktigt att vara uppdaterad avseende regelverk, bästa teknik och arbetssätt. För att uppnå detta ska Mölndals stad:

- ha expertkunskap inom masshantering och en organisation och ett arbetssätt som stödjer detta arbete,
- ha en aktiv omvärldsbevakning inom hållbar masshantering.

5.6 Verka för kommunalt samarbete, mellankommunal och regional samverkan inom masshantering

Samarbete mellan förvaltningar och bolag inom kommunkoncernen underlättar genomförandet av strategin.

Större investeringar och utvecklingsprojekt inom hållbar masshantering innebär generellt höga kostnader och behov av tvärvetenskaplig kompetens. Ett av de definierade åtgärdsområden i den regionala Avfallsplanen (GR), antagen av Mölndals stad, är att skapa ett regionalt samarbete för att samordna hantering av schaktmassor och materialflöden. Mölndals stad kan exempelvis bidra med samverkan i ett sådant arbete.

6. Fortsatt arbete för att nå målen i strategin

En gemensam handlingsplan för att förankra och genomföra strategin ska tas fram för kommunkoncernen. Planen ska innehålla konkreta, uppföljningsbara åtgärder och uppdrag där ansvarsfördelning, tidplan samt prioriteringar av aktiviteter och åtgärder framgår. I arbetet med att ta fram en plan ska representanter från berörda förvaltningar och bolag delta. I planen ska även de ekonomiska och personella konsekvenserna för genomförandet anges.

Kompetens inom strategisk planering, material, teknik, miljöjuridik och ekonomi med koppling till masshantering, och att stadens verksamheter kan organiseras och samverka på ett effektivt sätt underlättar genomförandet av strategin. Detta kan exempelvis göras genom att ta fram gemensamma arbetsprocess(er) och checklistor och att praktiska tillämpningar för hållbar masshantering arbetas in i tekniska handböcker och andra styrdokument.

7. Genomförande och uppföljning

Denna strategi ska ses över och riktlinjer i strategin ska följas upp i slutet av varje mandatperiod. Finns behov av uppdatering ska detta utföras. Strategin kan också ses över och uppdateras under innevarande mandatperiod om behov uppstår. Arbetet ska ledas av samhällsbyggnadsförvaltningen. Prioritering, planering och finansiering av åtgärderna hanteras i ordinarie beslutsprocesser.

Strategin är ett politiskt antaget styrdokumenten och det ligger i nämndernas och bolagens ansvar att se till att beslutat styrdokument efterlevs.

Bilaga 1. Strategins koppling till lagstiftning, miljömål samt kommunala styrdokument

Nedan listas exempel på lagstiftning, bestämmelser och styrdokument som är relevanta att lyfta i arbetet med en hållbar masshantering.

Miljöbalken (Miljöbalk 1998:808)

Bestämmelserna i miljöbalken syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl.

Miljöbalken skall bl a tillämpas så att:

- människors hälsa och miljön skyddas mot skador och olägenheter oavsett om dessa orsakas av föroreningar eller annan påverkan,

- återanvändning och återvinning liksom annan hushållning med material, råvaror och energi främjas så att ett kretslopp uppnås.

De kapitel som i första hand omfattar frågor som berör masshantering är: Kap 3. Grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden, Kap 5. Miljökvalitetsnormer, Kap 10. Verksamheter som orsakar miljöskada samt kap 15. Avfall.

Plan och bygglagen

Plan och bygglagen reglerar planläggning och byggande av mark och vatten. I lagen finns bestämmelser om översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser, samt regler för byggnadsverk och byggprodukter. Lagen syftar till att främja en hållbar livsmiljö och jämlika sociala levnadsförhållanden. Den innehåller bestämmelser om hur mark och vatten ska användas för att bl a säkerställa god hushållning, vilket kan inkludera masshantering.

Sveriges miljömål

Miljömålssystemet består av ett generationsmål, 16 miljökvalitetsmål samt ett antal etappmål inom områdena avfall, biologisk mångfald, farliga ämnen, hållbar stadsutveckling, luftföroreningar och klimat. Sveriges miljömål är det nationella genomförandet av den miljömässiga dimensionen av de globala hållbarhetsmålen. Miljömålen av störst betydelse för masshanteringen är:

Generationsmålet – miljöarbete för kommande generationer

Övergripande mål som inriktar den svenska miljöpolitiken och är vägledande för miljöarbetet på alla nivåer i samhället. Till Generationsmålet hör sju strecksatser varav en har särskild betydelse för en hållbar masshantering:

- Kretsloppen är resurseffektiva och så långt som möjligt fria från farliga ämnen

God bebyggd miljö

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god

hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas. Till miljömålet hör sex preciseringar varav följande bedöms ha särskild betydelse för en hållbar masshantering:

- Människor utsätts inte för skadliga luftföroreningar, kemiska ämnen, ljudnivåer och radonhalter eller andra oacceptabla hälso- eller säkerhetsrisker.

- Avfallshanteringen är effektiv för samhället, enkel att använda för konsumenterna och att avfallet förebyggs samtidigt som resurserna i det avfall som uppstår tas till vara i så hög grad som möjligt samt att avfallets påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras.

- Användningen av energi, mark, vatten och andra naturresurser sker på ett effektivt, resursbesparande och miljöanpassat sätt för att på sikt minska och att främst förnybara energikällor används.

Giftfri miljö

Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrundsnivåerna. Till miljömålet Giftfri miljö bedöms följande ha särskild betydelse för en hållbar masshantering:

- Den sammanlagda exponeringen för kemiska ämnen via alla exponeringsvägar inte är skadlig för människor eller den biologiska mångfalden.

- Information om miljö- och hälsofarliga ämnen i material, kemiska produkter och varor är tillgänglig.

- Användningen av särskilt farliga ämnen har så långt som möjligt upphört.

- Förorenade områden är åtgärdade i så stor utsträckning att de inte utgör något hot mot människors hälsa eller miljön.

Begränsad klimatpåverkan

Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås

Klimatpåverkan kan begränsas alltifrån från fysisk planering, möjligheten att ställa miljökrav vid upphandling.

Naturvårdsverkets vägledning inom masshantering

Vägledningen omfattar hur rätt massor hamnar på rätt plats samt hur schaktmassor och andra typer av massor bör undersökas, riskbedömas och hur de kan användas i anläggningsarbeten.

www.naturvardsverket.se

Miljöprövningsförordningen (2013:251)

Miljöprövningsförordningen reglerar tillstånds- och anmälningsplikt för miljöfarliga verksamheter med syftet att reglera hur verksamheter som kan påverka miljön ska prövas och kontrolleras. Tillsynsmyndigheten ska i samband med ett tillstånds- eller anmälningsärende bedöma om

verksamheten kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Många avfallsverksamheter omfattas av denna prövning.

Kommunala styrdokument med koppling till masshantering

Mölndals stads Ramverk för ekologisk hållbarhet.

Ramverket för ekologisk hållbarhet sätter en struktur för organisering och uppföljning av Mölndals stads miljö- och klimatstrategiska arbete. Ramverket syftar till att tydliggöra stadens prioriteringar, samordna insatser för effektiv resursanvändning och att staden tar sitt ansvar för att minska klimatpåverkan och skydda miljön – både lokalt och globalt. Beslutad av Kommunfullmäktige 2026-05-20 Dnr 318/2023.

Masshanteringsstrategins koppling till ramverket:

-Minskad klimatpåverkan från transporter samt från schaktning, grävning och sprängning. En hållbar masshantering bidrar till stadens mål om att minska växthusgasutsläppen med 90 % till 2040.

-Minskad naturpåverkan genom att återanvända material.

Klimatanpassningsplan. Beslutad av: Kommunstyrelsen, 2024-12-18 §311.

Handlingsplan för kommunens arbete med förorenade områden. *2026-04-27.* Dnr KS 805/2025

Dagvattenstrategi. Beslutad av kommunfullmäktige 2026-05-20. 2026 §110, Dnr KS 279/2025

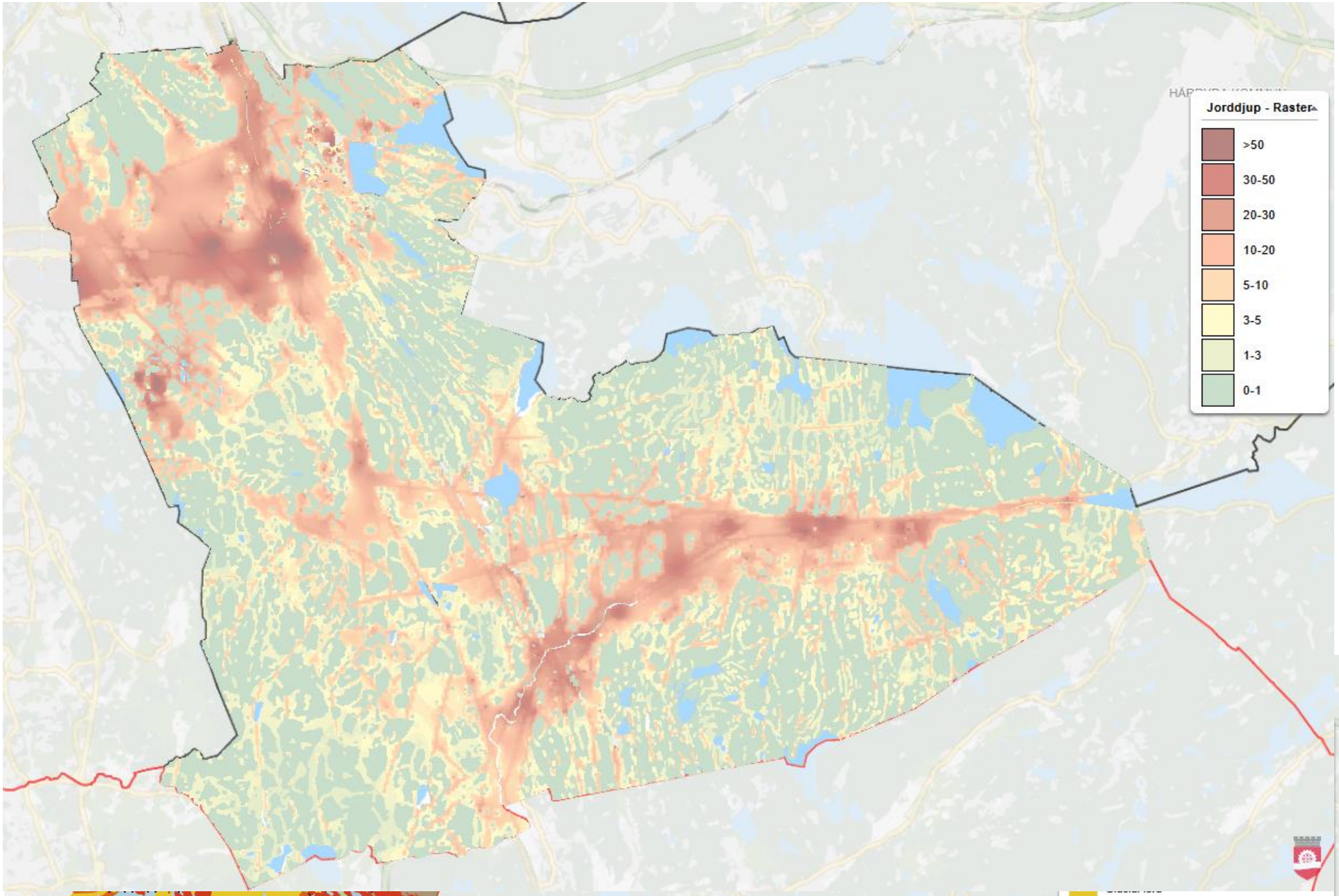
Markstrategi. *Arbete pågår*.

Strategi vid bekämpning av invasiva växter på kommunal mark i Mölndals stad. Beslutat av Kommunfullmäktige 2022-11-30, Dnr 00282/20221.2.1.

Handlingsplan vid bekämpning av invasiva växter på kommunal mark i Mölndals stad. Beslutat av Tekniska förvaltningen 2022-11-30 Dnr 321.2022.

Avfallsplanen. Göteborgsregionen minskar avfallet Avfallsplan för tretton kommuner till 2030. Dnr 302/2020. Innehåller mål för att minska avfallets farlighet och mängd. Planen betonar vikten av att förebygga avfall, återvinna så mycket som möjligt och säkerställa att avfall inte hamnar i naturen.

Bilaga 2: Jorddjup och jordarter Mölndals stad

Kommunstyrelsens plan- och exploateringsutskott

§ 137

Diarienummer 00425/2024

Antagande av markstrategi för Mölndals stad

Beslut

Plan- och exploateringsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige antar Markstrategi för Mölndals stad daterad 20 augusti 2026.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade den 29 april 2024, § 155, att ge plan- och exploateringsutskottet i uppdrag att ta fram en markstrategi för Mölndals stad. Uppdraget utgår ifrån översiktsplanens och planeringsstrategins inriktning om att stärka Mölndals stad strategiska markinnehav och använda strategiska markförvärv som ett centralt verktyg för att möjliggöra en långsiktig och hållbar utveckling.

Strategiska enheten har, med stöd av konsult och i en arbetsgrupp med berörda enheter, tagit fram ett förslag till markstrategi för Mölndals stad. Avstämningar har löpande skett med kommunstyrelsen plan- och exploateringsutskott.

Markstrategin tydliggör förutsättningar, processer och prioriteringar för framtida mark-förvärv och markägande, samt utgör ett stöd vid bedömning av vilken mark som ska behållas i Mölndals stads ägo respektive vilken mark som kan avyttras. Strategin betonar även vikten av ett proaktivt agerande på fastighetsmarknaden i en tid då konkurrensen om mark är stor.

Markstrategin omfattar en tidshorisont på upp till 100 år vilket överstiger tidshorisonten för Mölndals stads översiktsplan. En ändamålsenlig markreserv på lång sikt ger oss rådighet över marken vilket säkerställer möjligheten att styra samhällets utveckling utöver myndighets-beslut som detaljplaner, miljötillstånd och bygglov.

Beslutsunderlag

Samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 20 augusti 2026.
Förslag till Markstrategi för Mölndals stad daterad 20 augusti 2026
Framtidens Mölndal – översiktsplan för Mölndals kommun daterad 15 mars 2023.
Planeringsstrategi framtidens Mölndal daterad 21 februari 2024.
Skrivelse från MP och C om markstrategi.

Förslag under sammanträdet

My Högfeldt (MP) och Eric Nilsson (C) föreslår, med hänvisning till skrivelse från MP och C, i första hand, att utskottet beslutar om återremiss utifrån att även prioritera markinköp för natur- och rekreationsområden i enlighet med Mölndals översiktsplan.

My Högfeldt (MP) och Eric Nilsson (C) föreslår, i andra hand, att utskottet beslutar att mark-strategin kompletteras med att även prioritera markinköp för natur- och rekreationsområden i enlighet med Mölndals översiktsplan.

Kajsa Hamnén (M) och Pernilla Övermark (S) föreslår bifall till samhällsbyggnads-förvaltningens förslag.

Beslutsgång

Ordföranden frågar först om ärendet ska återremitteras eller avgöras idag. Ordföranden finner att ärendet ska avgöras idag.

Ordföranden frågar sedan om samhällsbyggnadsförvaltningens förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Ordföranden frågar sedan om My Högfeldts (MP) och Eric Nilssons (C) tilläggsförslag kan antas och finner att tillägget avslås.

Expedieras till

Samhällsbyggnadsförvaltningen

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2026-08-20

Dnr
KS 00425/2024

Elisabet Börlin
Översiktsplanerare

Kommunstyrelsen

Antagande av Markstrategi för Mölndals stad

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta Markstrategi för Mölndals stad, daterad 20 augusti 2026.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade den 29 april 2024, § 155, att ge plan- och exploateringsutskottet i uppdrag att ta fram en markstrategi för Mölndals stad.

Uppdraget utgår ifrån översiktsplanens och planeringsstrategins inriktning om att stärka Mölndals stad strategiska markinnehav och använda strategiska markförvärv som ett centralt verktyg för att möjliggöra en långsiktig och hållbar utveckling.

Strategiska enheten har, med stöd av konsult och i en arbetsgrupp med berörda enheter, tagit fram ett förslag till markstrategi för Mölndals stad. Avstämningar har löpande skett med kommunstyrelsen plan- och exploateringsutskott.

Markstrategins tydliggör förutsättningar, processer och prioriteringar för framtida markförvärv och markägande, samt utgör ett stöd vid bedömning av vilken mark som ska behållas i Mölndals stads ägo respektive vilken mark som kan avyttras. Strategin betonar även vikten av ett proaktivt agerande på fastighetsmarknaden i en tid då konkurrensen om mark är stor.

Markstrategin omfattar en tidshorisont på upp till 100 år vilket överstiger tidshorisonten för Mölndals stads översiktsplan. En ändamålsenlig markreserv på lång sikt ger oss rådighet över marken vilket säkerställer möjligheten att styra samhällets utveckling utöver myndighetsbeslut som detaljplaner, miljötillstånd och bygglov.

Ekonomi

För att köpa mark med anledning av genomförandet av markstrategin och strategiska fastighetsförvärv finns fyrtio miljoner kronor avsatt i budgeten för 2026. För att på lång sikt säkerställa stadens markinnehav bedöms att behovet kvarstår för kommande år.

Bedömning

Syftet med markstrategin är att tydliggöra hur Mölndals stad ska öka sitt markinnehav och säkerställa en långsiktig markförsörjning. Strategin ska också tydliggöra vilken typ av mark som vi bör förvärva och vilken del av det befintliga markinnehavet som ska behållas. Strategin ska också underlätta och effektivisera beslutsprocessen när det gäller att köpa och sälja mark.

Prioriterade områden för markförvärv föreslås vara mark för framtida bostäder, arbetsplatser och behov av mark för kommunal infrastruktur och service.

Mark som till exempel kan uppfylla översiktsplanens inriktning om en attraktiv boende- och näringslivskommun med plats för rekreation, kultur och plats för klimatanpassning, är också viktiga för framtiden. Här äger Mölndals stad redan en hel del mark och den föreslås därför säljas restriktivt.

En levande dialog inom organisationen mellan politiker och tjänstepersoner är avgörande för att skapa en tydlig markpolitik. Därför föreslås löpande avstämningar under varje mandatperiod för att säkerställa en förankrad markpolitik.

Redovisning av markförvärv och försäljning bör ske en gång per år till kommunstyrelsens plan- och exploateringsutskott.

Aktualitetsprövning av markstrategin och dess prioriterade områden bör ske en gång per mandatperiod och redovisas till kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

Samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 20 augusti 2026.
Förslag till Markstrategi för Mölndals stad, daterad 20 augusti 2026
Bilaga: Framtidens Mölndal – översiktsplan för Mölndals kommun, daterad 15 mars 2023.
Bilaga: Planeringsstrategi, framtidens Mölndal, daterad 21 februari 2024.

Expedieras till

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Viktoria Fagerlund
samhällsbyggnadschef

Frida Stenberg
strategisk chef

Markstrategi för Mölndals stad

►**Strategi**

Program

Plan

Policy

Riktlinjer

Anvisning

Typ av styrdokument:	Strategi
Beslutad av:	Kommunfullmäktige, datum, paragraf och diarienummer
Gäller från:	202Å-MM-DD
Ansvarig:	Samhällsbyggnadsförvaltningen, xxx-enheten
Dokumentet gäller för:	Mölndals stad
Senast reviderad:	202Å-MM- DD

Innehållsförteckning

Inledning och syfte **3**
Inledning 3
Syfte med markstrategin 3
Förvärv och försäljning av mark **4**
Markförvärv 4
Processer för markförvärv, markförvaltning och delegation 5
Frivilliga överenskommelser 5
Ekonomi 5
Markförsäljning 6
Motpartsgranskning vid förvärv och försäljning 6
Mölndals stads markreserv **7**
Hållbarhetsperspektiven 7
Mölndals stads markägande 7
Inriktning för Mölndals stads markägande 7
Utvecklingen av Mölndals stads markreserv 8
Uppföljning och redovisning **9**

Inledning och syfte

”Mölndal är den hållbara staden där vi lär hela livet. Med kunskap, mod och kreativitet förstärker vi Västsverige”. (Mölndals vision 2040)

Inledning

Mölndals stad har det övergripande ansvaret för samhällsplanering och samhällsbyggande inom kommunområdet. Markinnehavet är, utöver planmonopolet, en viktig förutsättning för att kunna genomföra våra planer och visionen. I ett historiskt perspektiv har det varit ekonomiskt gynnsamt för kommuner att förvärva och äga mark för olika ändamål som har utvecklats på lång sikt.

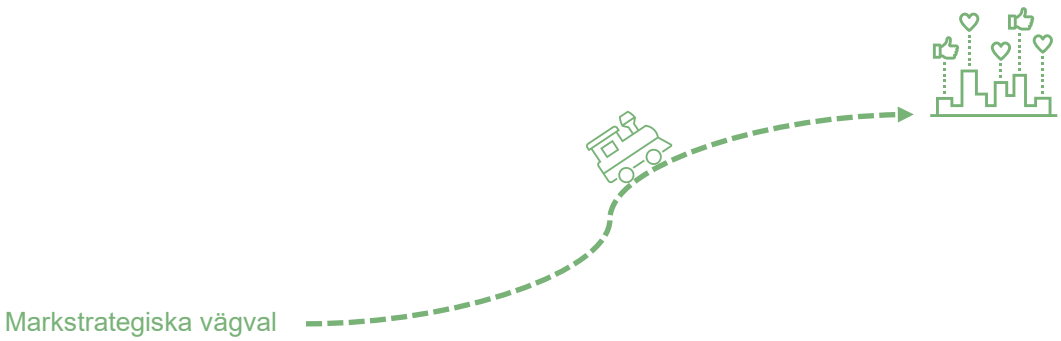
Genom att äga marken skapar vi oss ett handlingsutrymme och vi kan styra samhällsutvecklingen och säkerställa att den sker i enlighet med våra politiskt beslutade mål och översiktsplanens inriktning. Detta ger oss också möjlighet att bedriva en aktiv stads- och samhällsplanering som främjar en långsiktigt hållbar utveckling och tillväxt med önskad kvalitet.

Som markägare kan vi också styra bygg- och utvecklingstakten, markanvändningen samt upplåtelseform och gestaltningsmässiga krav inom bebyggelseområden, vilket fullt ut inte kan regleras i detaljplanebestämmelser. Därför är det en fördel att vi har en strategisk styrning av vilken mark vi vill äga, förvärva och sälja för att uppnå önskad effekt och trygga en framtid för våra invånare.

Syfte med markstrategin

Syftet med markstrategin är att tydliggöra hur Mölndals stad ska öka sitt markinnehav och säkerställa en långsiktig markförsörjning. Strategin ska också tydliggöra vilken typ av mark som vi bör förvärva och vilken del av det befintliga markinnehavet som ska behållas. Strategin ska också underlätta och effektivisera beslutsprocessen när det gäller att köpa och sälja mark.

Markstrategin visar på Mölndals stads långsiktiga ambitioner när det gäller markägande, markköp och markförsäljningar. Vi tänker långsiktigt, bortom översiktsplanen upp till 100 år, och utgår från att det kommer att finnas ett fortsatt behov av mark för olika kommunala ändamål då ambitionen är att fortsätta växa.

Förvärv och försäljning av mark

Markförvärv

Mark för framtida bostäder och arbetsplatser är en prioriterad fråga för Mölndals stad eftersom inriktningen är att fortsatt bidra till en samhällsutveckling. Andra prioriterade områden är plats för infrastruktur och kommunal service. Mark som kan tillgodose sådana intressen är därför av intresse för oss att förvärva. Syftet med ett nytt markförvärv ska kunna uppnås på cirka 100 års sikt.

Mölndals stad ska prioritera följande fokusområden för markförvärv:

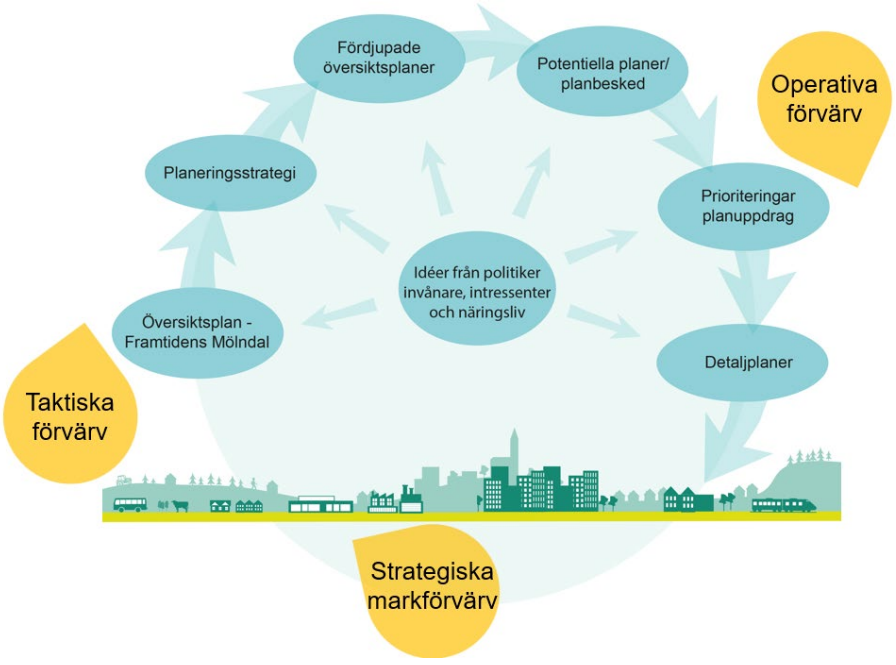
- **mark för** framtida bostäder
- **mark för** framtida arbetsplatser
- **mark för** framtida behov av kommunal infrastruktur och service

Att förvärva mark för Mölndals stads generella eller omedelbara behov benämns **operativa markförvärv** och innebär en markanvändning på en tidshorisont om cirka 0–10 år. Ofta är detta mark inom en gällande detaljplan alternativt där detaljplaneläggning pågår.

Att förvärva och detaljplanelägga mark inom i översiktsplanen prioriterade områden benämns **taktiska markförvärv** och har vanligtvis en tidshorisont på cirka 10–50 år.

Att förvärva mark för framtida behov benämns **strategiska markförvärv** och kan ha en tidshorisont om cirka 50–100 år.

Strategiska markförvärv kan, förutom detta dokument, också motiveras genom gällande översiktsplan, planeringsstrategi, budget samt andra styrdokument.

Processer för markförvärv, markförvaltning och delegation

En levande dialog inom organisationen mellan politiker och tjänstepersoner är avgörande för att skapa en tydlig markpolitik. Därför behövs löpande avstämningar under varje mandatperiod för att säkerställa en förankrad markpolitik.

Organisationen ska löpande bevaka och arbeta på fastighetsmarknaden genom att förvärva mark som kan motiveras utifrån översiktsplanens inriktning och de prioriterade fokusområdena för markförvärv. Samhällsbyggnadsförvaltningen tar initiativ till förvärv genom kontakter med markägare samt bygger upp ett kontaktnät av lokala mäklare som kan informera om vad som händer på fastighetsmarknaden.

Förvaltningskostnaden samt praktisk markförvaltning för framtida markägande ska alltid beaktas och värderas inför förvärv av mark. Om marken är bebyggd ska en plan för förvaltning av byggnaden upprättas. Om byggnaden saknar kulturhistoriskt eller ekonomiskt värde kan den rivas. Där det är möjligt kan del av mark med byggnad styckas av genom lantmäteriförrättning för att sedan säljas på den öppna marknaden.

Ibland uppstår tillfällen till markförvärv då det finns en konkurrenssituation där säljaren värderar en snabb försäljningsprocess. Om ersättningsbeloppen ryms inom delegeringsordningen till enskilda tjänstepersoner är det möjligt att genomföra en snabb process, vanligtvis inom någon eller några dagar. Om ersättningsbeloppet innebär att kommunstyrelsen ska ta beslut kan stadens förvaltning och politiska organisation överväga en alternativ process för ärendehantering.

Frivilliga överenskommelser

Förvärv av mark ska så långt det är möjlig uppnås genom frivilliga överenskommelser. En kommun har dock under särskilda omständigheter möjlighet till expropriation i enlighet med expropriationslagen. Om ett fastighetsförvärv är av mycket stor vikt för Mölndals stad kan expropriation i undantagsfall övervägas.

Ekonomi

Finansiering av markförvärv sker inom Mölndals stads investeringsbudget genom den årliga budgeten. Förvärv och försäljningar ska alltid ske på marknadsmässiga grunder.

Värdet på mark styrs av köpintresset på den öppna fastighetsmarknaden. Byggklar mark för bostäder har generellt oftast det högsta värdet. Desto närmare i tid det är möjligt att bebygga mark desto högre är det ekonomiska värdet. Att förvärva mark där en planerad byggnation ligger långt fram i tiden är därför ofta ekonomiskt lönsamt. Genom att arbeta i en medveten strategisk riktning med en utvecklingshorisont även efter översiktsplanen har vi därför möjlighet att göra kloka och ekonomiskt fördelaktiga val.

Markförsäljning

Eftersom Mölndals kommun ligger i ett storstadsområde med den norra delen av kommunen integrerad med Göteborg, är all mark mer eller mindre attraktiv på lång sikt. Därför är också inriktningen att vi ska vara restriktiva med att sälja den mark vi redan äger.

Mark som till exempel kan uppfylla översiktsplanens inriktning om en attraktiv boende- och näringslivskommun med plats för rekreation, kultur och plats för klimatanpassning, är också viktiga för framtiden. Här äger Mölndals stad redan en hel del mark och den bör därför säljas restriktivt.

Mölndals stad ska vara restriktiv med att sälja mark som uppfyller översiktsplanens inriktning.

Då syftet med en strategisk markpolitik är att öka Mölndals stads totala markinnehav ska huvudregeln vara att bara sälja detaljplanelagd kvartersmark för exempelvis byggnation av bostäder eller verksamheter. Mark ska därför också endast undantagsvis användas som bytesobjekt vid markaffärer. Att Mölndals stad är markägare säkrar planerings- och utvecklingsmöjligheter på både kort och lång sikt. Försäljning av detaljplanelagd mark regleras huvudsakligen i Mölndals stads riktlinjer för markanvisningar och genomförandeavtal.

I undantagsfall är det möjligt att sälja mark. Det kan handla om förfrågningar från köpare till mindre markområden som kan genomföras genom fastighetsreglering och där bedömningen är att markområdet ger stor nytta för köparen och är till liten, eller ingen, nytta för Mölndals stad. Detta kan exempelvis vara avstyckade tomter kring befintliga byggnader som inte längre behövs för stadens lokalförsörjning. Vid tveksamma fall genomförs inte en försäljning. Mark som vi äger och där ett ägande inte kan motiveras utifrån översiktsplanens inriktning, kan säljas.

Mark och byggnader ska inte säljas om försäljningen riskerar att medföra hinder vid en kommande exploatering, även på lång sikt.

Motpartsgranskning vid förvärv och försäljning

Mölndals stad ska göra en motpartsgranskning vid förvärv och försäljning av mark. Anledningen är att minska risken för att vi gör affärer med bolag som har låg sannolikhet att kunna genomföra affären, har skulder till Mölndals stad eller har kriminell anknytning.

Mölndals stads markreserv

Med Mölndals stads markreserv menar vi mark som på sikt ska förädlas och användas till annat ändamål än pågående markanvändning. I de flesta fall pågår annan verksamhet på marken i väntan på förändring. Vårt markägande ska fylla ett syfte och del av marken ska någon gång utvecklas eller fylla en samhällsviktig funktion.

Hållbarhetsperspektiven

Hållbarhetsperspektiven är grunden för ägande och förvaltande av vår mark. Mark är en ändlig resurs och marken ska förvaltas utifrån hållbarhetsaspekterna ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet. Därtill ska vi också beakta cirkulär samhällsutveckling som ett första steg i mark- och projektutvecklingen.

Cirkulär samhällsutveckling:

I första hand ska marken återanvändas utan förändring, i andra hand återanvändas med inslag av förädling och utveckling och i sista hand ska ny mark tas i anspråk eller byggnader rivas för nybyggnation.

Ekonomisk hållbarhet:

Markstrategiska frågor ska hanteras enligt affärsmässiga principer. Köp och försäljning av mark, arrenden, nyttjanderätter och andra upplåtelser sker alltid utifrån ett långsiktigt perspektiv och till marknadsmässiga priser.

Ekologisk hållbarhet:

Som ett led i att förbättra vårt arbete vid planering och genomförande vad gäller miljö- och hållbarhetsfrågorna ska värdering av ekosystemtjänster vid exploatering av mark beaktas.

Social hållbarhet:

Utveckling av mark ska ske utifrån exempelvis kommunfullmäktiges mål, översiktsplanens inriktning och riktlinjer för markanvisningar och genomförandeavtal. Exempel som handlar om social hållbarhet kan vara upplevd trygghet kopplat till den fysiska miljön och utformning av mötesplatser och parker.

Mölndals stads markägande

Mölndals stad äger cirka 30 procent, 4770 hektar, av kommunens totala markareal (våren 2026). Av den marken är stora delar inom kommunens naturområden, men också inom mark som har potential för stadsutveckling. Ambitionen är att öka markinnehavet med framtida områden för bostäder, arbetsplatser, service och infrastruktur.

Inriktning för Mölndals stads markägande

En tänkt markaffär ska utgå ifrån varför vi äger mark. Grundförutsättningen är att markinnehavet ska följa översiktsplanens inriktning men med en utblick bortom översiktsplanens genomförande.

Förvärv av mark ska framför allt fokuseras kring planering och exploatering, men också för att säkerställa Mölndals stads egna behov. Det kan handla om att stödja en hållbar samhällsutveckling genom bland annat förädling av mark genom planläggning för ny eller ändrad användning, underlätta planering och genomförande utifrån översiktsplanens inriktning, tillgodose behovet av mark för bostäder och behovet av mark för att stärka näringslivet samt tillgodose och säkerställa behovet av mark för kommunal och regional infrastruktur. Det kan också handla om att stödja en ekonomisk hållbarhet genom intäkter från upplåtelser av mark samt markförsäljning, trygga kommunal service inom egna fastigheter, säkerställa utrymme för klimatanpassningsåtgärder som till exempel skyfall, höga flöden och svalka och att säkerställa behovet av mark för masshantering vid byggnation och plats för lagring av massor.

Utöver detta äger vi mark som behövs för att säkerställa invånarnas tillgång till naturreservat, rekreation och friluftsliv, grön infrastruktur och kulturhistorisk värden. Dessa områden är framför allt inte aktuella för nyförvärv, men ska fortsatt ägas av Mölndals stad.

Utvecklingen av Mölndals stads markreserv

Genom planmonopolet för upprättande av detaljplaner har vi själv möjlighet att styra över önskad stads- och samhällsutveckling både vad gäller tid och plats. Nedan är exempel på sätt att öka takten på utvecklingen av vår markreserv.

- Anvisa mark inom detaljplanelagt område men som ej har genomförts.
- Starta fördjupade översiktsplaner eller detaljplaner på mark inom översiktsplanens utpekade utvecklingsorter.
- Förvärva alternativt bygga ut mark som kan förbereda för olika kommunala behov eller för att hantera ökade krav på att möta klimatförändringar, som exempelvis dagvattenhantering och omhändertagande av stora regnmängder vid skyfall och risk för översvämning och höga flöden.
- Utföra olika typer av kompensationsåtgärder med anledning av framtida eller planerad byggnation.
- Vidareutveckla mark för friluftsliv och rekreation.
- Detaljplanelägga stadens bolagsägda bostadsinnehav med förtätningspotential.
- Utreda mark med potential att vara bytesobjekt i del av framtida affärer – byta detaljplanelagd mark mot icke detaljplanelagd mark.

Uppföljning och redovisning

Redovisning av markförvärv och försäljning ska ske en gång per år till kommunstyrelsens plan- och exploateringsutskott.

Aktualitetsprövning av markstrategin och dess prioriterade områden ska ske en gång per mandatperiod och redovisas till kommunstyrelsen.

”Buy land, they're not making it anymore.” Mark Twain

FRAMTIDENS MÖLNDAL

ÖVERSIKTSPLAN FÖR MÖLNDALS KOMMUN

Antagandehandling | 2023-03-15 | aktnummer: 1481K-P2023/2

Medverkande

Mölndals stad

Processledare,

Elisabet Börlin — stadsbyggnadsförvaltningen

Biträdande processledare,

Julia Halldin/ — stadsbyggnadsförvaltningen

Jonathan Eriksson

Representanter från stadens olika förvaltningar har deltagit med material, i workshoppar och i dialog under arbetets gång.

Politisk styrgrupp,

kommunstyrelsens plan- och exploateringsutskott

Konsult för kvalitetsgranskning,

Lisa Wistrand — White arkitekter

Foton och illustrationer,

Mölndals stad och White arkitekter där inget annat anges

Snedbilder,

Christian Badenfelt där inget annat anges

Innehållsförteckning

Översiktsplanen - visionen för markanvändningen 5

Översiktsplanens upplägg 6

Inriktning för markanvändningen 7

Stadsbyggnadsstrategier 8

Planeringsprinciper & Gestaltningsprinciper 11

Bostäder & boendemiljö 13

Näringsliv & arbetsplatser 17

Grönska & friluftsliv 19

Trafikmiljö & mobilitet 21

Social infrastruktur 25

Natur- & kulturmiljö 27

Klimatanpassning 29

Hållbart gestaltad livsmiljö 31

Utbyggnadsplan 39

Genomförande och planeringsberedskap 40

Utpekade områden för fördjupningar 42

Del i regional utveckling - mellankommunala frågor 44

Riksintressen, allmänna intressen, hänsyn 48

Medborgardialog/inflytande 58

Vart är vi på väg? Riktningspilar från Kikås insektshotell.
Foto: Elisabet Börlin

Mölndal är den hållbara staden där vi lär hela livet. Med kunskap, mod och kreativitet förstärker vi Västsverige.

Vi är en levande kommun där människor möts och är delaktiga. God livskvalitet är den övergripande strävan som genomsyrar allt från stadsplanering till utbildning och omsorg. Idrott och ett rikt kulturliv är tillgängligt för alla.

I Mölndal kan du styra dina livsval och nå din fulla potential. Vem du än är. Vare sig du vill bo med naturen runt hörnet eller mitt i ett stadsliv.

Vårt innovativa näringsliv är ett av de ledande i utvecklingen av Göteborgsregionen. Hållbara kommunikationer gör det enkelt att leva, verka i och besöka Mölndal. Tillsammans utvecklar vi vår kommun för kommande generationer.

/Mölndals vision 2040

Översiktsplanen – visionen för markanvändningen

Det du har framför dig är översiktsplanen för Mölndals kommun. Här har du möjlighet att ta del av, och se den politiska viljan för, hur vår kommun kan utvecklas i framtiden. I den digitala kartan kan du se de stora penseldragen för hur mark- och vattenområden i hela kommunen bör användas i framtiden.

Visar riktningen framåt

Översiktsplanen är vägledande och visar inriktningen för hur kommunen ska planeras. Det som står här tydliggör för de som arbetar i Mölndals stad, dig som invånare, myndigheter med flera, hur kommunen kan utvecklas i framtiden. Den handlar också om vilka frågor vi ska utgå från för att få en hållbar utveckling för dig som arbetar, bor och lever här. Mölndals översiktsplan ska också stärka kommunens position i regionen genom att tydliggöra hur Mölndal vill vara med och leda den regionala tillväxten samt bidra till den nationella och internationella tillväxten.

Vår kommun har en fantastisk potential genom sitt läge i en expansiv region. Här finns allt från pulserande stadsmiljö till levande landsbygd som båda ger kraft åt varandra. Genom att bygga vidare på utvecklingsorterna, Mölndal, Kållered, Lindome och Hällesåker och deras unika kvaliteter kan kommunen med dess invånare blomstra och växa sig ännu starkare.

Översiktsplanen lever vidare

Det är kommunfullmäktige som har antagit översiktsplanen och därför är den vägledande för hela stadens arbete när det gäller mark- och vattenanvändning. Arbetet tar inte slut i och med att en översiktsplan är antagen. Varje mandatperiod ska planen aktualitetsförklaras, genom en planeringsstrategi, och eventuellt arbetas om. Översiktsplanen kan också fördjupas för olika områden och teman.

Översiktsplanen fungerar som ett paraplydokument som ska genomsyra andra strategiska planer, program och policys för staden. Översiktsplanens inriktning ska därför löpa som en röd tråd genom stadens strategiska dokument. Tillsammans bildar översiktsplanen och stadens strategiska dokument ett kunskaps- och inriktningsunderlag för fortsatt planering.

Vilar på de

globala-, nationella-,

regionala och lokala målen

samt visionen för staden

DIGITAL KARTA

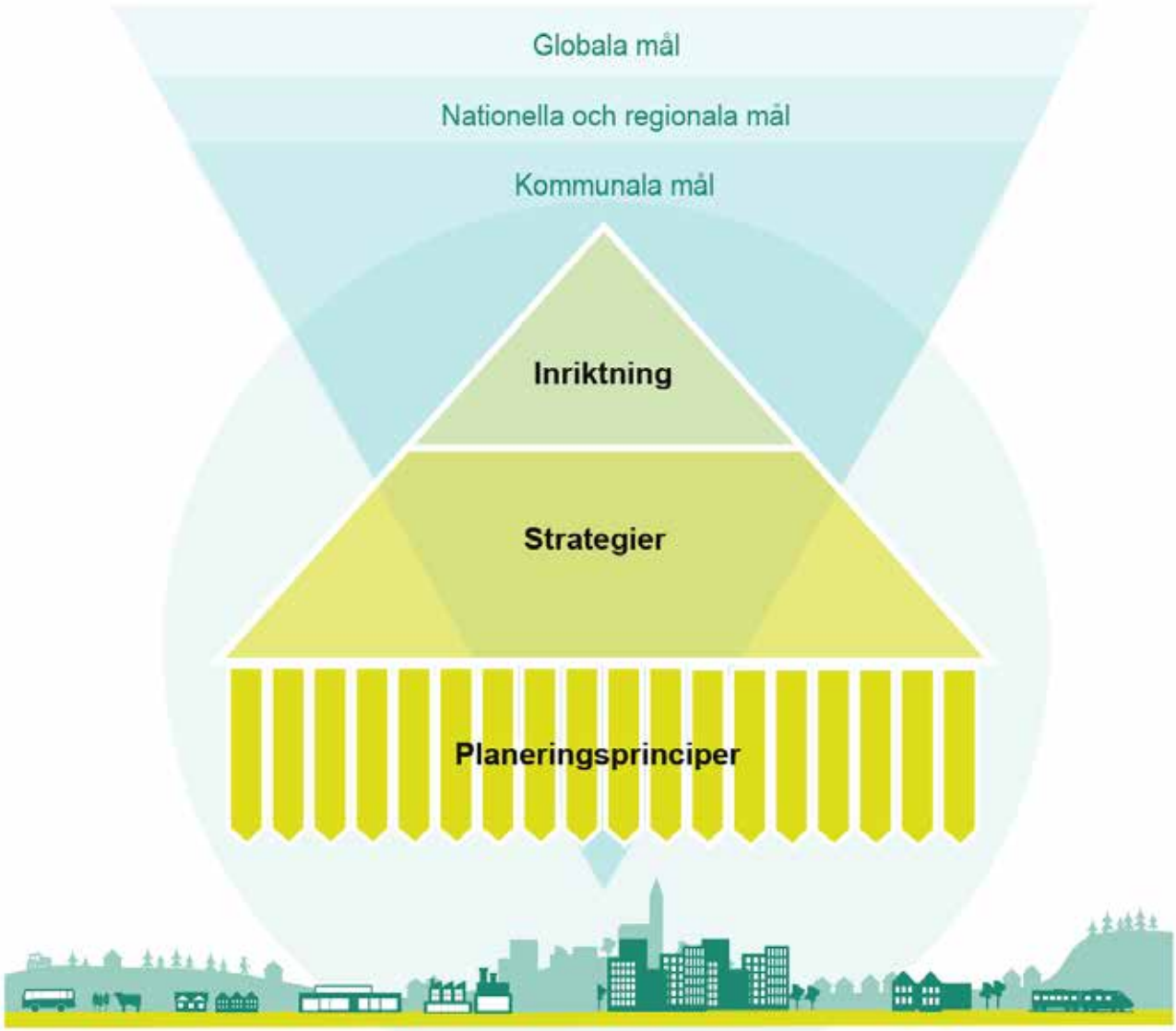
WWW.MOLNDAL.SE/OP

Översiktsplanen består av planhandlingen, hållbarhetsbedömningen och den digitala kartan.

Översiktsplanens upplägg

Översiktsplanen bygger på den övergripande och vägledande inriktningen, som presenteras på sidan sju, för hur mark- och vattenområden i kommunen ska användas och utvecklas. För att förtydliga hur denna inriktning ska genomföras har staden tagit fram fyra stadsbyggnadsstrategier som planeringen ska utgå ifrån. Inriktningen och strategierna visar vägen. Planeringsprinciperna är ytterligare en fördjupning som utifrån olika fokusområden, talar om hur detta ska genomföras.

Den digitala kartan är en del av översiktsplanen. Den visar förslag till ny markanvändning, olika planeringsunderlag och befintlig markanvändning. En hållbarhetsbedömning har tagits fram tillsammans med översiktsplanen. I hållbarhetsbedömningen analyseras eventuella konsekvenser av den nya markanvändning som föreslås i översiktsplanen. Avgränsningen har samrådts med Länsstyrelsen Västra Götalands län och utifrån detta samråd är nollalternativet översiktsplan 2006.

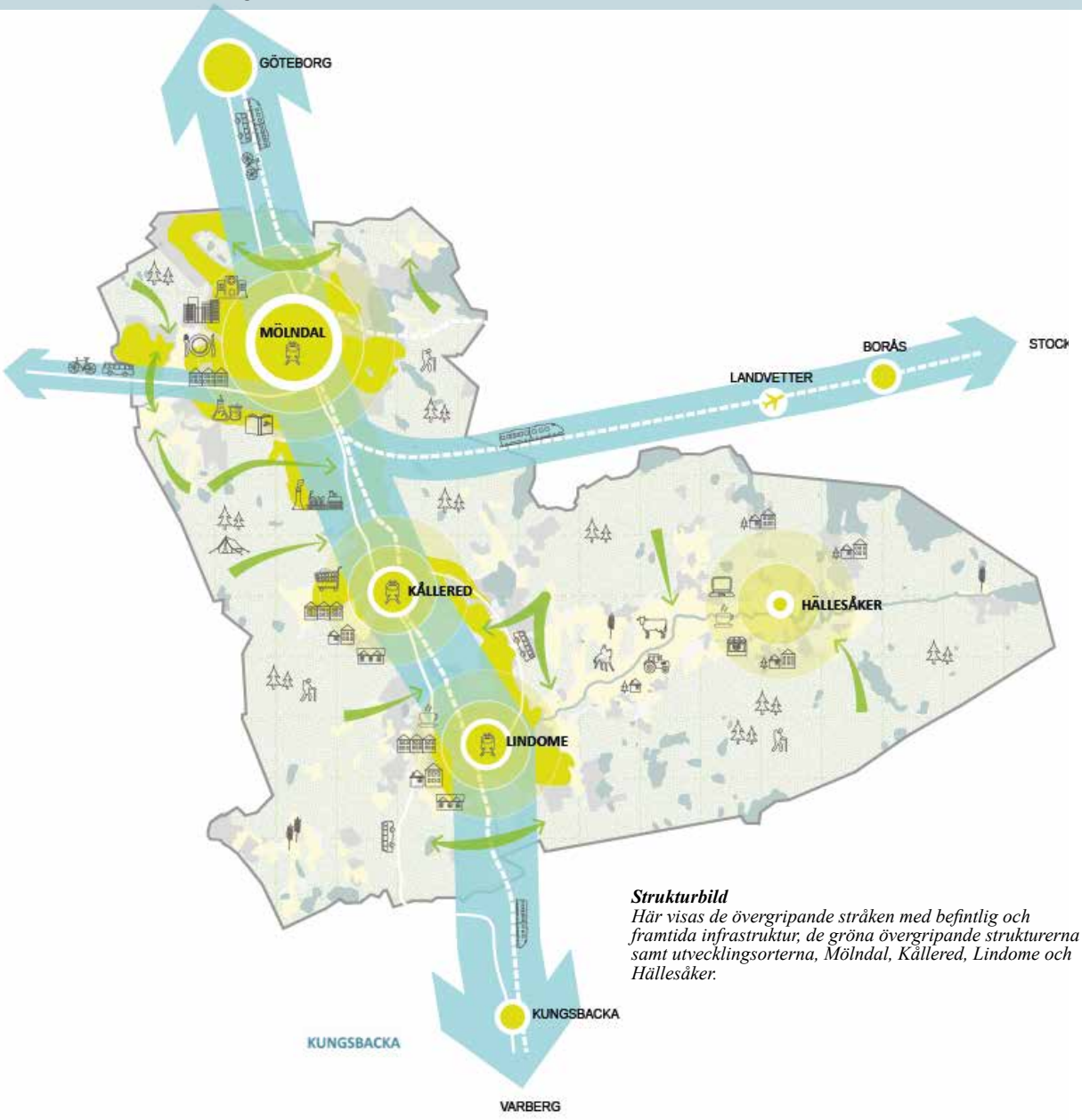
Översiktsplanens upplägg. Översiktsplanen bygger på tagna mål. En övergripande inriktning och stadsbyggnadsstrategier vägleder hur Mölndals stad vill att markanvändningen ska utvecklas och planeringsprinciperna visar vägen för hur det kan genomföras.

Inriktning för markanvändningen

Utvecklingsorterna, Mölndal, Kållered, Lindome och Hällesåker, samt transportstråken är kommunens ryggrad. Den starka ryggraden knyter samman de levande stationsorterna med omlandet och med en växande region. Markanvändningen tar fasta på ryggradens potential och värnar om den sammanhållna kommunen genom utvecklingsorternas utveckling. Här skyddas och värnas den gröna och blå infrastrukturer som behövs för att öka den biologiska mångfalden, motverka klimatförändringarna och samtidigt anpassa oss till ett förändrat klimat.

I utvecklingsorterna finns ett attraktivt vardagsliv för olika behov med närhet till kollektivtrafik, service och värdefulla grönområden. Med starka tätorter skapas möjlighet till en levande landsbygd där kreativitet och möjlighet att leva och verka främjas.

Stadskärnan med Innerstaden, Forsåker och Kvarnbyn är sammanhängande. Utvecklingen av stationsområdet i Mölndals innerstad värnar om hela regionen och detta nav sammanbinder flera arbetsmarknadsregioner. Vår kommun har ett rikt och varierat näringsliv. Kommungränserna är inget hinder. Tillsammans med näringslivet och invånarna utvecklar kommunen regionen.

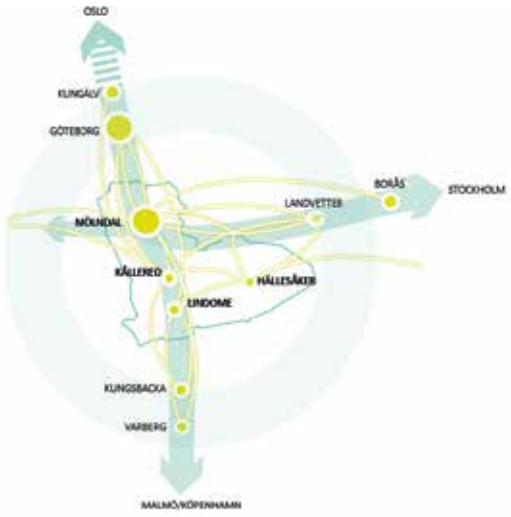
Strukturbild
Här visas de övergripande stråken med befintlig och framtida infrastruktur, de gröna övergripande strukturerna samt utvecklingsorterna, Mölndal, Kållered, Lindome och Hällesåker.

Stadsbyggnadsstrategier

För att uppnå översiktsplanens inriktning för mark- och vattenanvändningen finns fyra stadsbyggnadsstrategier som utgår från och förtydligar den övergripande inriktningen. De fungerar som en vägledning för all planering för markanvändningen i kommunen, men också för regionala frågor.

Kommunen bidrar till en växande region

Genom sin starka ryggrad av utvecklingsorter och transportstråk bidrar kommunen till en långsiktig, tillgänglig och hållbar regional struktur där det är lätt att bo och verka inom och över kommungränserna och där regionala gröna och blå strukturer värnas.

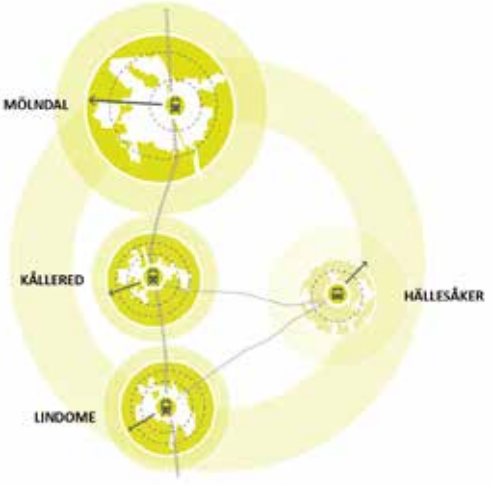

Vår kommun bidrar till regionens bostadsförsörjning genom att möjliggöra en variation av bostäder på bostadsmarknaden. Det ska finnas goda livsmiljöer med bostäder för alla livets skeden i alla orter. Vi bidrar också till det regionala näringslivets utveckling genom hållbara förutsättningar i strukturen. Vi verkar för en markanvändning som ger möjlighet till en variation av sysselsättning i form av arbetstillfällen, utbildning och fritidsaktiviteter.

För att möjliggöra ett hållbart resande utvecklar, och skapar vi, nya regionala kopplingar i kollektivtrafiken. För att värna järnvägens roll, med ett nytt stationsläge i Mölndal, på ett sätt som gynnar kommunen och hela regionen arbetar vi i nära samarbete andra kommuner i stråket, Trafikverket och Västra Götalandsregionen. Vi skapar också en sammanhållen stadskärna vilket även främjar och värnar om regionens kärna i Göteborg.

Mölndal, Kållered, Lindome och Hällesåker utvecklas utifrån sina förutsättningar och kvaliteter

Utvecklingsorterna växer inifrån och ut. Centralorten Mölndal fortsätter att förtätas och stationsorterna Kållered och Lindome utvecklas runt stationerna i en hållbar skala, täthet och blandning som stärker centrumen. De flesta nya bostäder och arbetsplatser byggs nära god kollektivtrafik och befintlig infrastruktur. Landsbygden utvecklas och kvarboende möjliggörs genom att serviceorten Hällesåker värnas och utvecklas med bostäder och service.

Vid komplettering i befintliga bebyggelsestrukturer utgår vi från kommunens stadsbyggnadshistoria. Livet mellan husen med målpunkter, stråk och platser är viktiga utgångspunkter och kulturmiljöerna ses som en resurs i planeringen.

Vid exploatering i utvecklingsorterna bevaras och värnas gröna och blå strukturer och nya grönområden skapas. Frågor som offentlig service, hållbar tillgänglighet, ekosystemtjänster, dagvatten, skyfall och översvämning hanteras tidigt i planeringen.

Kommunen främjar möjligheten till ett gott liv

För att vardagslivet ska fungera för kommunens invånare planerar vi med människorna i fokus. Det handlar bland annat om tillgänglighet till olika typer av service som förskolor, skolor och kultur- och fritidsaktiviteter, men också till dagligvaruhandel och återvinning med mera.

Hållbara och aktiva färdsätt främjas i utvecklingsorterna för minskad trängsel och förbättrad hälsa. Fokus är att öka framkomligheten för kollektivtrafiken, säkerställa tillgång till parkeringsplatser där behov finns samt att bygga ut och förbättra gång- och cykelvägnätet i hela kommunen. På landsbygden värnas tillgänglighet i strategiska stråk med kollektivtrafik, gång och cykel, men bilen är fortsatt ett viktigt färdmedel.

Vi arbetar för att hela resan ska fungera för att skapa så god tillgänglighet som möjligt i hela kommunen.

Kommunen värnar om de värdefulla gröna miljöerna

En av våra viktigaste tillgångar är den tätortsnära naturen. Därför bevarar, värnar och utvecklar vi den. Det handlar om höga natur- och friluftsvärden, ekologiska samband, åtgärder för att möta ett förändrat klimat, men också om ekosystemtjänster och upplevelsevärden för nuvarande och kommande generationer.

Inom tätorterna fungerar de gröna och blå strukturerna som korridorer som kopplar samman de större omkringliggande naturområdena. I korridorerna bevaras den blandade naturen. För att värna den biologiska mångfalden, både i vatten och gröna miljöer, och bidra till en levande landsbygd värnar vi om odlingslandskapet och de varierade natur- och kulturmiljöerna.

Mölndals innerstad har genomgått stora förändringar de senaste tio åren. Ett utvecklat centrum med ny galleria och nya bostäder har vuxit fram. När staden förtätas är utmaningarna och möjligheterna stora. För att kunna utveckla goda stadsmiljöer krävs en genomtänkt planering och en tydlig vision.
Foto: Michelangelo Miskulin

Planeringsprinciper & Gestaltningsprinciper

Planeringsprinciperna fungerar som vägledning för hur översiktsplanens inriktning och stadsbyggnadsstrategier ska uppfyllas. Gestaltningsprinciperna ger en övergripande inriktning och vägledning för gestaltning och utveckling av bebyggelse i befintlig miljö och vid exploatering i nya områden.

Planeringsprinciper

I följande kapitel förtydligas strategierna genom ett antal planeringsprinciper. Principerna är fördelade under sju fokusområden. Principerna är kommunens verktyg vid planering och tydliggör för externa intressenter och kommunens invånare hur översiktsplanens inriktning för för mark- och vattenanvändningen ska genomföras.

Principerna syftar till att underlätta avvägningar mellan intresseområden och ska vara vägledande för hur den önskade markanvändningen ska uppnås, såväl för utveckling som för bevarande. Utgångspunkten är att värna och tillvarata riksintressen. Planeringsprinciperna visar vägen för att nå översiktsplanens inriktning om en robust och attraktiv kommun.

Gestaltningsprinciper

Utöver planeringsprinciperna finns det ett kapitel med gestaltningsprinciper. Dessa ska underlätta arbetet i planeringen för goda livsmiljöer.

Läsanvisningar

Kapitlen med planeringsprinciper innehåller en beskrivande text för respektive fokusområde. Planeringsprinciperna som kopplas till fokusområdet visas i en ruta där en kort beskrivning finns för varje princip om hur staden arbetar utifrån denna.

De utmaningar som identifierats beskrivs kort i slutet av varje kapitel. Utmaningarna är förutsättningar som behöver vägas in när ett område planeras. För att komma vidare behövs eventuellt utredningar som klargör vilka åtgärder som krävs. Frågorna kan också påminna om att en dialog med olika aktörer kan behövas för att planeringen ska fungera.

Kapitlet med gestaltningsprinciper är utformat så att det till varje princip finns en beskrivande text och ett medskick i form av en ”tänk på att”-uppmaning.

Lindome är en prioriterad tätort för utveckling. Här kommer fler bostäder att planeras och centrum och stationsområdet stärkas.
Foto: Michelangelo Miskulin

Bostäder och boendemiljö

Mölndals kommun har en hög efterfrågan på bostäder tack vare sitt strategiska läge i en storstadsregion. Mölndal, Kållered och Lindome ligger som på ett pärlband längs pendeltågsstråket mellan Göteborg och Kungsbacka. Med attraktiva tätorter kommer också en ökad efterfrågan på utveckling av den omgivande landsbygden.

Planeringsprinciper

• Övervägande del av bostadsutvecklingen sker inom stationssamhällena Mölndal, Kållered och Lindome.

Det gör vi genom att merparten av det som planeras i detaljplan genomförs inom stationssamhällenas sammanhängande bebyggelseområden med gångavstånd till god kollektivtrafik.

Vi planerar också för en utveckling mot en mer blandad bebyggelse med bostäder och arbetsplatser tillsammans där så är möjligt. Detta gör vi bland annat genom att möjliggöra omvandling av tidigare rena verksamhetsområden till blandstad.

• Jordbruksmark, exempelvis inom stationsnära läge eller andra lämpliga områden, kan prövas för exploatering för bostäder och andra samhällsviktiga funktioner.

Det gör vi genom att lokaliseringsutreda förutsättningarna för bebyggelseutveckling på jordbruksmark i anslutning till stationerna eller inom andra lämpliga områden.

• Vi planerar med människor i fokus där vardagslivet ska fungera för alla oavsett förutsättningar.

Det gör vi genom att förstärka med bostäder i områden med gångavstånd till kollektivtrafik och service.

• För att värna om den tätortsnära landsbygden kan en mindre bebyggelseutveckling ske i serviceorten genom detaljplaner för markbostäder och lägenheter.

Det gör vi genom att arbeta med detaljplaner för bostäder i Hällesåker med noggrann avvägning till kulturmiljöer, ekologiska värden och eventuella kommunala tröskelinvesteringar för bland annat teknisk infrastruktur, skola och service.

• En variation av bostadstyper eftersträvas inom utvecklingsorterna Mölndal, Kållered, Lindome och Hällesåker.

Det gör vi genom att verka för en blandning av bostadstyper, lägenhetsstorlekar, upplåtelseformer och boendekostnader i kommunens alla delar.

Det gör vi också genom att planera respektive utvecklingsort utifrån dess unika karaktär och kvaliteter vad det gäller bland annat täthet och skala. Vi ska särskilt verka för ökad småhusbebyggelse i hela kommunen för att uppnå en god bebyggelsebalans när vi förtätar.

Mölndal är en stark del av Göteborgsregionen och det finns många intressenter som vill vara med och utveckla kommunen. För att kommunen ska växa hållbart behöver bostadsutveckling vara i fas med utbyggnad av service och omsorg. En hållbar bostadsutveckling kan därför innebära att tillväxtnivån skiftar från år till år. Tillväxten behöver också utgå från var det finns kapacitet inom infrastruktur, service och omsorg redan idag för att bättre ta vara på stadens resurser och få en hållbar kommunekonomi.

Det är viktigt att planera för kommunens alla invånare. För att inkludera så många som möjligt är avstånd till service och tillgänglig infrastruktur avgörande. Genom att utgå från gångavstånd när vi planerar bostäder har fler möjlighet att ta del av det kommunen har att erbjuda. Det underlättar för den som ska ta sig till skola, jobb och mötesplatser med mera. Därför bör merparten av de bostäder som planeras för i detaljplan, fortsatt ske med god tillgänglighet till hållplats med kvartstrafik under högtrafik, alternativt inom gångavstånd till pendeltågstation. Det innebär att kompletteringar framförallt kommer att ske i stationssamhällenas sammanhängande bebyggelseområden. Genom att låta orterna växa inifrån och ut där det redan finns infrastruktur och service, förbättras förutsättningarna att minska de ekonomiska investeringarna för staden.

En levande stadsmiljö gynnas av att människor med olika bakgrund och livsstil möter varandra i vardagen. En blandning av t.ex. bostadstyper, lägenhetsstorlekar, upplåtelseformer och boendekostnader bör eftersträvas i stadens alla delar. Det gynnar integrationen och är viktigt för att skapa en socialt sammanhållen stad.

I en växande storstadsregion finns det också ett tryck på att möjliggöra bebyggelseutveckling utanför tätortsområdena. Mölndals stad har tagit ställning till att genomföra den huvudsakliga bostadsutvecklingen genom att utveckla stationssamhällena utifrån Göteborgsregionens kommunalförbunds strukturbild.

Bostäder inom utvecklingsorterna

I Mölndals kommun finns ett antal tätorter som bedöms vara lämpliga för förtätning med tillkommande bebyggelse för bostadsändamål. Dessa benämns här som utvecklingsorter och är stationssamhällenas centralort (Mölndal), stationsorter (Kållered och Lindome) och landsbygdens serviceort (Hällesåker). Att merparten av bostadsutvecklingen sker i dessa utpekade utvecklingsorter bidrar till en hållbar kommunal ekonomi, vilket är en förutsättning för en hållbar utveckling. En befolkningsutveckling kan ge underlag för en utökad service, vilket underlättar vardagslivet för invånarna.

Vid förtätning finns det flera frågor som behöver utredas. Dessa är ofta gemensamma för flera planer och behöver därför ses i ett större perspektiv. Därför behöver staden arbeta med fördjupningar för större områden för att kunna få en bättre vägledning för respektive detaljplan, där de övergripande frågorna redan är utredda. Dessa gemensamma frågor är bland annat trafik, buller, luftmiljö, påverkan på befintlig bebyggelse, offentlig service, avfallshantering, klimatanpassning, dagvatten och skyfallshantering. Det är också viktigt att säkerställa utrymme för nuvarande och framtida behov av tekniska försörjningssystem i planeringen, bland annat genom dialog med lokala och regionala nätägare.

För att kunna ta ett sådant helhetsperspektiv pekar översiktsplanen ut flera fördjupningsområden. Läs mer under avsnittet ”utbyggnadsplan”, se sid 39.

Ett centralt begrepp i dagens diskussion om hållbara städer är täthet. Närheten mellan många människor inom gångavstånd ger i sin tur förutsättningar för att nå många vardagsmålpunkter inom nära avstånd, vilket i sin tur kan minska bilberoende och öka stadskvaliteten *(TMR 2011, Göteborgs stad et al 2017)*. En tätare stad kan givetvis också öka det sociala utbytet mellan människor. I synnerhet om själva gatunätet möjliggör att stadsrum naturligt används av såväl lokalboende som besökare samtidigt.

Samtidigt kan en alltför hög täthet på kvartersnivå också leda till mörka lägenheter och mindre attraktiva utemiljöer med små gårdar. Det här gäller inte bara nya områden utan också påverkan på befintlig bebyggelse. Dagsljus är en viktig fråga som behöver finnas med i all planering. Täta städer behöver också en viss andel grönyta för att vara attraktiva och för att ekologiska system ska främjas. Det behöver finnas friytor för utevistelse för både barn och vuxna. En viss andel av gatorna behöver också användas till uteserveringar, trottoarer och cykelbanor för att gatunätet ska bli mer attraktivt. Med andra ord finns det ett behov av balans mellan strävan efter täthet och värden som annan markanvändning ger, som till exempel grönytor.

När staden växer hamnar ofta verksamhetsområden, som tidigare låg perifert, inom de centrala delarna. När markvärdet ökar kan det bli aktuellt att utveckla dessa områden och skapa blandstad, funktionsblandade områden med både verksamheter och bostäder i attraktiva miljöer. Ett exempel på ett sådant område är verksamhetsområdet söder Lindome centrum.

Nya kollektivtrafiksystem, som det som föreslås i målbilden 2035 för stomkollektivtrafiknätet i

Centrala Lindome har en stor utvecklingspotential för förtätning och omvandling.
Foto:Christian Badenfelt

Göteborg, Mölndal och Partille (målbild koll 2035), knyter samman målpunkter i storstadsområdet och möjliggör en utveckling genom omvandling och förtätning i anslutning till de nya stationerna.

Den övergripande grönstrukturen knyts samman genom gröna kilar inom bebyggelseområden. Vid förtätning är det därför viktigt att de gröna miljöerna värnas och hålls sammanhängande.

Bostäder inom tätortsnära landsbygd

Mölndals kommun har utöver sina stationsorter också en tätortsnära landsbygd med jord- och skogsbruk samt ett innovativt småföretagande. Det är viktigt att möjliggöra lokala initiativ men dessa får inte påverka lantbrukets utveckling negativt. Detta gäller även bostadsutvecklingen på landsbygden. Hällesåker som serviceort bör därför förädlas med bostäder och utvecklad service.

För att kunna värna kvaliteterna på landsbygden handlar det inte enbart om att bevara, utan även om att utveckla befintliga värden och kvaliteter. En

utveckling krävs också här för att landsbygden ska kunna leva. De områden som kan utvecklas med ny bebyggelse bör därför studeras närmare genom olika fördjupningsarbeten samt genom detaljplan. Det är viktigt att detta sker i nära dialog med de som bor och verkar här.

I Hällesåker finns det stora kulturhistoriska värden i jordbrukslandskapet i Lindomeåns dalgång. Detta vägs också in i bedömningen när det handlar om lämplig markanvändning. För att ett sådant kulturlandskap ska kunna fortsatt leva och utvecklas behöver det vara möjligt för den som ska upprätthålla sin verksamhet, att också kunna utveckla den. Därför bör initiativ som utvecklar kulturlandskapet prioriteras.

Staden har ett grundläggande ansvar att försörja sina invånare med samhällsservice och tillgänglighet. Därför är tröskelinvesteringar en viktig fråga för bebyggelseutveckling på landsbygden. Det handlar om investeringar för service som till exempel förskola, skola, vård och omsorg, infrastruktur som vatten och avlopp och tillgänglighet som exempelvis skolskjuts.

Bygglov och förhandsbesked

Nylokalisering av bebyggelse bör i första hand prövas genom detaljplan. Lokaliseringsprövning kan, i enstaka fall, ske genom förhandsbesked/bygglov. Prövning sker, liksom vid planläggning, enligt plan- och bygglagstiftningen (PBL) och miljöbalken (MB). Här behöver ekonomiska, ekologiska och sociala konsekvenser vägas in för att inte skapa en utveckling som utlöser kommunala tröskelinvesteringar och inte belastar kommunal service i övrigt.

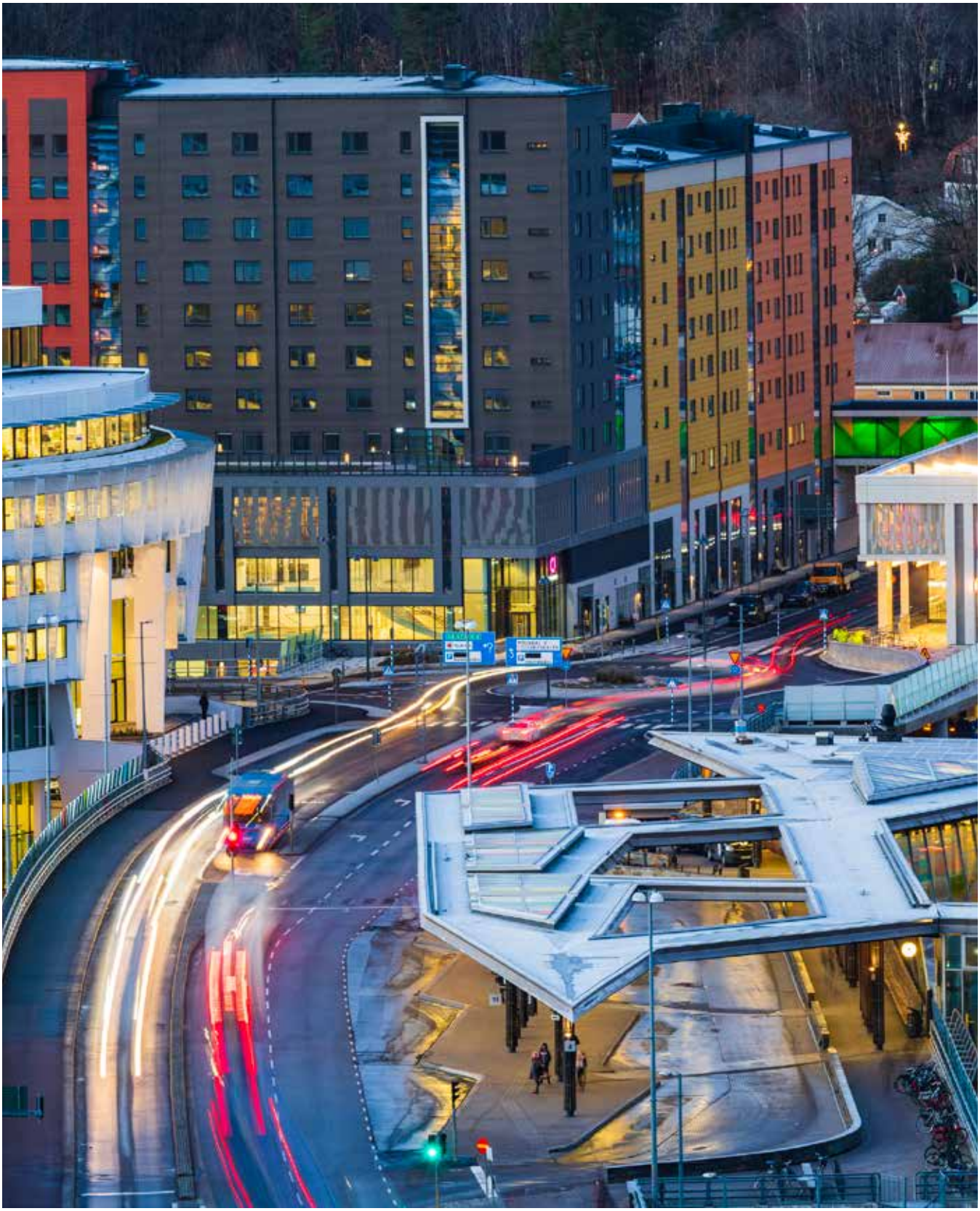
Ett förhandsbesked/bygglov får inte medges om det kan förhindra framtida utveckling där en bebyggelseutveckling kan vara aktuell, alternativt om det bidrar till en framtida utveckling som inte är önskvärd.

För alla förhandsbesked och bygglov gäller att frågan om vatten och avlopp kan lösas. Övriga förutsättningar som ska vägas in är bland annat markförhållanden, allmänna intressen och tillgänglighet. Genom att utgå ifrån platsens förutsättningar är det möjligt att undvika för stora ingrepp i landskapet som schaktning och utfyllnader. Exempel på tillfällen när prövning kan göras i förhandsbesked eller bygglov är bland annat för så kallad lucktomt i övrigt bebyggd tomtrad, komplettering med enstaka bostäder i utkanten av befintlig bostadsbebyggelse (på liknande sätt som med lucktomt), generationsväxling för jord- eller skogsbrukets behov samt ersättningsbyggnad för befintligt bostadshus. All utvidgning av bebyggelse sker enligt principen "inifrån och ut".

För att skapa god tillgänglighet och möjliggöra för en hållbar utveckling bör ny bebyggelse på landsbygden lokaliseras främst i närheten av kollektivtrafik och utbyggd infrastruktur.

Utmaningar:

- *Tröskelinvesteringar – omsorg och infrastruktur.*
- *Utrymme för tekniska försörjningssystem vid förtätning och vid planering av nya områden.*
- *Kapacitet – infrastruktur som trafikplatser, lokalvägar och leder.*
- *Kapacitet – energiförsörjning, effekt och lokalnät.*
- *Kapacitet – vatten och avlopp.*
- *Vattenledning saknas till Hällesåker.*
- *Anpassning till befintlig bebyggelse.*
- *Riskavstånd – motorväg och järnväg.*
- *Buller och luftföroreningar.*
- *Översvämnings- och skyfallsfrågor.*
- *Säkerställa gröna stadsmiljöer.*
- *Närhet till service, kollektivtrafik och gång- och cykelvägar.*
- *Bevara jordbruksmark.*
- *Avvägning mellan utbyggnad och natur- och kulturvärden.*

I Mölndals innerstad blandas näringsliv med bostäder. Här finns allt från handel, företag och aktörer inom forskning och innovation.
Foto: johner.se/Mikael Svensson

Utmaningar:

- *Kapacitet – energiförsörjning, effekt och lokalnät.*
- *Transporter – leveranser och arbetsresor.*
- *Brist på verksamhetsmark.*
- *Dagvattenhantering, skyfall och översvämningar.*
- *Buller och luftföroreningar.*

Näringsliv och arbetsplatser

Kommunen har en betydande roll för regionens utveckling med sitt geografiskt strategiska läge nära Göteborg, Landvetter flygplats och Göteborgs hamn. Kommunen har ett starkt och varierat näringsliv som bland annat består av internationellt erkända företag inom forskning och innovation inom livsvetenskap, medicinsk teknik och hälsa, vilket gör oss unika i Göteborgsregionen. Vi har också en mycket större in- än utpendling av dagbefolkningen.

Planeringsprinciper:

• Kommunens potential på kontorsmarknaden värnas.

Detta gör vi genom att i första hand prioritera kontorsutbyggnad i den utvidgade innerstaden, centrala Kållered och Lindome samt de omvandlingsbara verksamhetsområdena längs Göteborgsvägen, Åbroområdet och Lackarebäcksområdet.

Det gör vi också genom att planera för nya områden, med god koppling till kollektivtrafik, bland annat längs Väg 40.

• Det blandade näringslivet med en hög variation av branscher värnas.

Det gör vi genom att peka ut etableringsområden för logistikkrävande verksamheter i anslutning till trafikplatser och större leder. Detta möjliggör en successiv omlokalisering av mindre personalintensiva företag från centrala verksamhetsområden. I nästa steg utvecklas dessa centrala områden från industri och tillverkning till funktionsblandade och integrerade områden. Privata initiativ för utveckling ses som positivt.

Det gör vi också genom att undvika nya exploateringar som omöjliggör större verksamheter med pågående djurhållning och areella näringar där det är möjligt.

• Centrumfunktionerna värnas i alla utvecklingsorterna.

Detta gör vi genom att arbeta med platsutveckling tillsammans med lokala aktörer. Vi värnar om ett dynamiskt utbud av lokaler i olika prisnivåer – för en mångfald av företag och verksamheter. Vi planerar också för lokaler i bottenvåningarna.

• Samhällsviktiga funktioner ska ha möjlighet att utvecklas i takt med att befolkningen växer och behoven ökar.

Det gör vi genom att planera för en utveckling av Mölndals sjukhus, vattenverken och anläggningar som krävs för energiförsörjning i kommunen.

• Möjligheterna för besökare att övernatta i kommunen utvecklas.

Det gör vi genom att studera alternativa lokaliseringar för övernattningsmöjligheter såsom hotell, vandrarhem, stugby, uppställning av husbilar och campingplats.

Mölndals stad arbetar för att skapa så goda förutsättningar som möjligt för att vara en attraktiv näringslivskommun med en positiv och hållbar utveckling, lokalt såväl som regionalt. Mölndals stad verkar för ett företagsvänligt klimat som gör att kunskaps- och personalintensiva verksamheter väljer att etablera sig i kommunen. Genom ett livskraftigt samarbete med Göteborg och kringliggande kommuner stärks vår gemensamma storstadsregion för framtiden.

Åbro verksamhetsområde är ett viktigt strategiskt markområde som i framtiden kan bli Sveriges nya Life Science och Health Tech Hub, forskning och innovation inom livsvetenskap, medicinsk teknik och hälsa, och världsledande inom branschen.

Samhällsviktig funktion: Mölndals sjukhus som samhällsviktig funktion behöver utrymme att kunna utvecklas i den förtätade staden.

Verksamheter: Mölndals näringsliv representerar cirka 500 branscher vilket utgör en trygghet för konjunktursvängningar. För att fortsatt värna och utveckla det blandade näringslivet behöver det möjliggöras plats för olika typer av företag i planeringen.

Kontor: Kontorsföretag etablerar sig gärna i kluster. Genom att omvandla och förtäta verksamhetsområden med mer personalintensiva företag skapas på sikt sådana värden.

Besöksnäring: Mölndals stads ambition för besöksnäringen syftar till att uppnå en hållbar tillväxt och en ökad attraktionskraft i staden. Det sker i samverkan med aktörer inom turism, kultur, idrott, möten och evenemang och bidrar till innovation och nytänkande för att skapa en ännu bättre stad att besöka, leva och verka i.

Utbildning: Grundskola, gymnasieskola och vuxenutbildning är en viktig del av samhället. Utbytet mellan näringslivet och skolan stärker varandra och bidrar till kompetensförsörjning och en god samhällsutveckling.

Kulturella och kreativa näringar: De näringar som har kultur och kreativa processer som affärsidé växer i hela Sverige. De stärker kommuners och regionernas utveckling samt attraktionskraft och är ofta dörröppnare till nya marknader.

Filuftsliv och grönska är en av kommunens styrkor. Det finns gott om tätortsnära rekreation.
Foto: johner.se/Stefan Isaksson

Grönska och friluftsliv

Inom Mölndals utvecklingsorter finns stort utbud av varierade gröna miljöer. När staden utvecklas och förtätas är det lätt att snegla på de gröna platserna som möjliga förtätningsobjekt. Därför är det viktigt att vi påminner oss om varför vi behöver tillgång till parker och grönområden inom våra bebyggelseområden, både för de som bor och de som verkar där.

Planeringsprinciper

• Alla invånare ska ha nära till grönska och rekreation med höga kvaliteter.

För att uppnå detta arbetar vi för att i planeringen studera mentala och fysiska barriärer och skapa förutsättningar för att dessa byggs bort.

Detta gör vi också genom att planera så att befintliga grön- och rekreationsområden samt gröna kopplingar inte byggs bort vid förtätning utan bevaras och utvecklas så att de fortsatt finns jämnt fördelade inom alla våra utvecklingsorter.

Det gör vi genom att säkerställa att bostadsnära grönområden finns tillgängliga för både nya och befintliga bostäder.

• Kommunen utvecklar och förbättrar tillgängligheten till tätortsnära rekreation, höga naturvärden och områden för friluftslivet.

Det gör vi genom att värna om kollektivtrafik och framkomlighet för hållbara färdsätt till områden med höga friluftsvärden i kommunen.

• Kommunen skapar tillgängliga och inbjudande platser.

Det gör vi genom att i samrådsprocessen involvera berörda invånare i syfte att öka kunskapen om behov och värden i den befintliga miljön.

Utmaningar:

- *Avvägning utbyggnad kontra bevarande av gröna miljöer inom bebyggelseområdena.*
- *Brutna gröna korridorer vid exploatering.*
- *Ersättning av gröna värden vid exploatering.*

Det gröna inom tätorterna är viktigt utifrån flera aspekter. Människor mår bra av att vistas i gröna miljöer och personer som bor nära grönområden med höga rekreationsvärden är mer nöjda med sitt bostadsområde och mer fysiskt aktiva, mindre stressade och har en mer hälsosam livsstil än andra.

Grönområden fungerar också som sociala mötesplatser som kan främja socialt deltagande och interaktion. De offentliga parkerna och grönområdena är tillgängliga för alla oavsett social status och ekonomisk situation. Bostadsnära odling har visat sig vara särskilt bra mötesplatser för att främja social integration.

Avståndet och tillgängligheten till grönområden spelar stor roll för hur ofta vi människor använder dem. Även storleken på grönområdet är viktigt. Detta är något som både folkhälsomyndigheten och Boverket lyfter. Om det finns ett grönområde inom 300 meter visar studier att det används av fler, vilket bidrar till välbefinnande och folkhälsa.

En väl planerad grönstruktur är också en grundförutsättning för att hantera anpassningen till ett förändrat klimat. Översvämningsriskerna kommer öka i och med klimatförändringarna och med ökade nederbördsmängder. Grönskan binder stora mängder vatten vid nederbörd och dagvattenvolymen i våra ledningssystem kan reduceras markant genom att låta den infiltreras i olika grönområden. Klimatförändringarna kommer även att öka behovet av skugga i våra städer och där kommer grönstrukturen och framför allt träd att spela en viktig roll.

Grönområden ökar attraktionskraften i en stad och ger ökade mark- och fastighetsvärden. När en stad är attraktiv att bo i blir den också attraktiv för företag att etablera sig i. Närheten till grönområde är värdeskapande utifrån flera aspekter. Människor mår bättre och söker bostäder i närheten av grönområden. Därför ska det finnas en jämn fördelning av det gröna i bebyggelseområdena.

Friluftslivets värden hänger ofta samman med höga naturvärden. De tätortsnära rekreationsområdena behövs och blir än viktigare när staden förtätas.

Mölndals resecentrum är redan idag en av de viktigaste knutpunkterna i Göteborgsregionen. Med en station på den nya stambanan mellan Göteborg och Borås kommer denna nod att stärkas ytterligare.
Foto: Lina Ikse

Trafikmiljö och mobilitet

Resor med kollektivtrafik, gång och cykel utgör grunden för hållbar tillgänglighet. Hållbar tillgänglighet gör staden attraktiv. Dessa resor tar mindre plats än biltrafik, förbrukar mindre energi, ger mindre miljöstörningar, främjar god hälsa och bidrar till en levande stad. Därför är det viktigt att andelen hållbara resor med kollektivtrafik, gång och cykel successivt ökar så att antalet bilresor bibehålls eller minskar, framförallt under högtrafik. Bilen har en fortsatt viktig funktion i samhället och det ska finnas goda parkeringsmöjligheter i alla kommundelar.

Planeringsprinciper:

• I all berörd planering ska utbyggnaden av ny stambana delen Göteborg – Borås och utvecklingen av Västkustbanan söderut, säkerställas.

För att få en mer sammanhållen stadskärna i Mölndal arbetar vi med stationsområdet och dess omland som ett stadsbyggnadsprojekt. Detta för att läka samman östra och västra Mölndal. Vi arbetar också med stationsområdena i Kållered och Lindome.

• Förtätning ska bidra till god tillgänglighet och överbrygga barriärer.

Det gör vi genom att planera för god tillgänglighet där vi bryter upp befintliga barriärer och skapar miljöer som är trygga och lätta att orientera sig i. Gatusektioner planeras utifrån människan med gång- och cykeltrafikanter i fokus.

• Hållbara och aktiva färdsätt som kollektivtrafik, gång och cykel, främjas vid förtätning i stationsorterna.

I stationsorterna, Mölndal, Kållered och Lindome, främjas framkomligheten för gång-, cykel- och kollektivtrafik. Bilens framkomlighet säkerställs, men på de hållbara trafikslagens villkor, exempelvis genom gångfartsgator och egna körfält för kollektivtrafiken på leder och lokalvägar.

Vi arbetar för en implementering av en god och tillgänglig kollektivtrafik i enlighet med regional samverkan och planer.

• Kommunen fokuserar på hållbar trafikplanering.

Det gör vi med målstyrd trafikplanering och uppföljning, för att arbeta för att höja andelen hållbara resor. Parkeringspolicyn implementeras i planeringen och utvecklas i samband med nya förutsättningar.

• Förutsättningarna för gång- och cykeltrafik förbättras i hela kommunen.

Det gör vi genom att skapa ett sammankopplat gång- och cykelvägnät med god framkomlighet.

• I planeringen utgår vi ifrån hela resan

Det gör vi genom att ge invånarna i stationssamhällena Lindome och Kållered möjlighet att välja hållbara resealternativ genom att möjliggöra pendelparkeringar i kollektivtrafiknoder både för bil och cykel. I Mölndal möjliggörs säkra och trygga cykelparkeringar i kollektivtrafiknoderna.

På landsbygden arbetar vi för att värna om och utveckla gång- och cykelvägnätet. Framkomlighet och trafiksäkerhet prioriteras för oskyddade trafikanter med fokus på skolvägar och prioriterade stråk.

Mölndal i geografin

Vägnätet följer dalgångarna där bebyggelse och kommunikationsleder funnits sedan lång tid. E6/E20, Söderleden och Västkustbanan tillsammans med ett kommunalt vägnät utgör stommen i väg- och järnvägsinfrastrukturen i kommunen. E6/E20, Söderleden, Väg 40, Kust- till kustbanan och Västkustbanan är av riksintresse. Infrastrukturen för järnväg och väg gör kommunen tillgänglig både lokalt och regionalt. Samtidigt utgör infrastrukturen en barriär som delar upp stationsorterna.

Hållbart resande

Resandet i regionen ökar och förväntas öka ytterligare samtidigt som förtätning pågår. Mölndal har en mycket större inpendling än utpendling med ett rikt näringsliv som är viktigt för regionen.

Det finns kapacitetsbrister både i järnvägssystemet och vägsystemet idag. Eftersom det inte är praktiskt eller fysiskt möjligt att bygga ut trafikslederna i samma omfattning som tidigare, så måste vi börja använda befintlig infrastruktur effektivare och smartare. Platsbrist, miljö, ekonomi samt hälsoaspekter är några av de skäl som gör att vi alla behöver ändra planeringsinriktning och förändra vårt sätt att resa.

Vi behöver ställa om till ett mer hållbart resande där fokus ligger på kollektivtrafik, gång och cykel. Satsningar på ny och befintlig infrastruktur bör i första hand stötta det hållbara resandet. Fokus är att öka framkomligheten för kollektivtrafiken och att bygga ut och förbättra gång- och cykelvägnätet i kommunen.

För att klara detta behövs järnvägsatsningar på nya och befintliga stambanor samt en effektivisering av kollektivtrafiken. Här är utvecklingen av stomtrafiken i Göteborg, Mölndal och Partille i enighet med Västra Götalandsregionens ”Målbild Koll2035” en viktig pusselbit. Det storskaliga behöver också mötas upp med lokala satsningar som värnar om knutpunkterna för kollektivtrafiken. För att kunna genomföra en sådan satsning krävs en genomtänkt planering där utrymmet för den nya kollektivtrafiken säkerställs i planer och genomförande. Risken är annars att möjligheten byggs bort med mer kortsiktiga lösningar.

När nya järnvägsområden utvecklas är det viktigt att de gestaltas med omsorg för att undvika oattraktiva, isolerade områden. Vi ska ha som målsättning att arbeta för att överbrygga barriärer genom att stärka befintliga och skapa nya kopplingar för gående och cyklister.

Det är också viktigt att få in mesta möjliga grönska för att skapa attraktiva miljöer för människor att röra sig i.

Utöver infrastruktursatsningar behövs det också kunskapsinsatser samt beteendepåverkande åtgärder. Syftet är att effektivisera användandet av transporter och infrastruktur, exempelvis genom samåkningsprojekt, bilpooler, information och kampanjer.

Mobilitet

I och med att bilen utvecklas och blir mer elektrifierad minskar bilarnas ljud- och luftföroreningar. Laddinfrastruktur behöver finnas med när samhället planeras.

Även om biltrafiken i framtiden kommer att ha betydligt mindre miljöpåverkan än idag, är bilen ytkrävande vilket framför allt skapar konkurrens om utrymmet i täta stadsmiljöer. Därför behöver biltrafikens ytanspråk anpassas så att framkomligheten säkras för det hållbara resandet. Det handlar om att dela utrymmet i staden så att olika trafikslag på ett trafiksäkert sätt ska kunna samsas på ytan som finns. Bilen kommer dock fortsatt att vara viktig för många i kommunen som helhet och framförallt på landsbygden där det inte finns samma möjlighet till alternativa färdsätt. I framtiden kan dock bilen komma att allt mer fungera som en delad resurs i samhället.

I planeringen är det viktigt att beakta olika grupper och deras förutsättningar för framkomlighet och tillgänglighet. Genom tydligare prioritering av kollektivtrafik, gång och cykel ökar tillgängligheten för fler. Trygga och goda miljöer för gång och cykel skapar dessutom mer rörelse i vardagen, förutsättningar för möten och ett hälsosamt liv för alla åldrar.

En förutsättning för att öka tillgängligheten samt att skapa fler möten och större genomströmning är att gatunätet för kollektivtrafik, gång och cykel, blir mer sammankopplat. Med ett sammanhängande nätverk av stadsrum – gator, stråk och platser – får invånarna större tillgång till hela stadens stora mångfald av stadsmiljöer och kvaliteter. Lika viktigt är bra kopplingar till målpunkter i andra kommuner runt i kommunen.

Kollektivtrafiken är ett viktigt verktyg för att skapa en mer sammanhängande stad och öka mobiliteten. Hur linjerna dras och var stationer och hållplatser placeras påverkar hur människor rör sig, vilka som kommer att dela buss och vilka stadsdelar som orienteras mot samma målpunkter. Områden med dålig kollektivtrafikkoppling riskerar att isoleras och hamna utanför stadens sammanhang och därmed försämra mobiliteten. Därför behövs en god bebyggelse- och infrastrukturplanering i samverkan.

Tillgänglighet och framkomlighet

Begreppet **tillgänglighet** beskriver med vilken lätthet och på vilka sätt man kan nå olika målpunkter som man vill kunna nå. **Framkomlighet** kan sägas beskriva med vilken hastighet man kan ta sig fram med olika färdsätt. Framkomligheten beror också på vilket typ av nät man befinner sig i.

Mobilitet innebär fysisk och social rörlighet

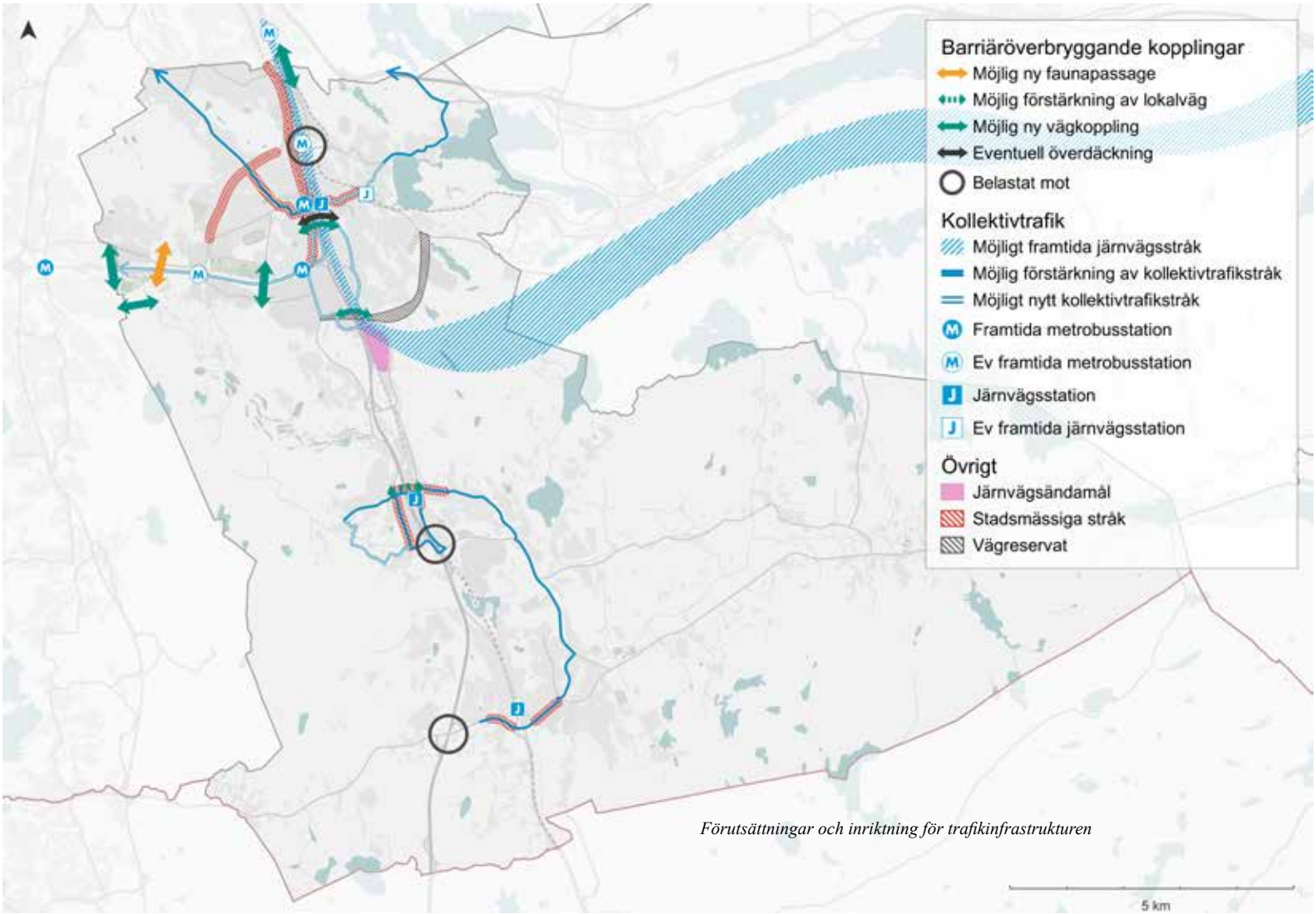
(källa, NE)

Utmaningar:

- *Buller.*
- *Luftföroreningar.*
- *Barriärer.*
- *Konkurrens om marken i stadsmiljö - motstående intressen mellan olika transportslag och mellan ytanspråk för utbyggnad.*
- *Kapacitet i systemet.*
- *Kollektivtrafik – utrymmesbehov för nya system.*
- *Kapacitet – infrastruktur som trafikplatser, lokalvägar och leder.*
- *Mölndal som ”transportsträcka” för kranskommunerna.*
- *Vad är tillräcklig framkomlighet?*
- *Mark för infrastruktur av olika slag – det finns inte obegränsade ytor.*
- *Staden är inte väghållare i Hällesåker. Här krävs samverkan med Trafikverket.*
- *Hög befolkningstäthet krävs för stärkt eller ny kollektivtrafik.*

Förslag på åtgärder i trafikinfrastrukturen

- Möjliggöra för uppställningsspår i Sandbäck för att skapa förutsättning för fler tåg i regionen.
- Möjliggöra för tågdepå (tvätthall och plattform för städ) i Sandbäck i samband med ökad tågtrafik i regionen.
- Möjliggöra för nya stambanor. delen Göteborg – Borås med station i Mölndal, för ökad tillgänglighet för kollektivtrafik, gång och cykel.
- Stadsutveckla kring stationen i Mölndal genom att länka samman stadskärnan (Innerstaden, Forsåker och Kvarnbyn).
- Möjliggöra för nytt Lackarebäcksmot i samband med utbyggnad av nya stambanor Göteborg – Borås.
- Möjliggöra för utbyggd Västkustbana söderut.
- Möjliggöra för nytt Kålleredsmot i samband med utbyggnad av Västkustbanan.
- Öka framkomligheten för kollektivtrafiken – möjliggöra för framtida metrobuss utmed E6 och Söderleden samt möjliggöra för stationer i Mölndal, Åbro, Lackarebäck och Fässbergsmotet. Dessutom möjliggöra för citybuss genom Toltorpsdalen.
- Systematiskt utveckla gång- och cykelvägnätet med stöd av bland annat, cykelplan 2022 – 2030.
- Möjliggöra förbindelser som överbryggar barriärer i hela kommunen.
- Möjliggöra för en framtida lokalkoppling, Kikåsleden, som kan koppla samman östra och västra Mölndal såväl som öka framkomligheten till E6, i kombination med åtgärder i kärnan.
- Möjliggöra för alternativa lokala vägkopplingar för ett robustare vägnät.
- Möjliggöra en utbyggnad av ny trafikplats över Söderleden.

Förutsättningar och inriktning för trafikinfrastrukturen

Samhällsservice som förskola är en viktig förutsättning för ett fungerande samhälle.
Foto: johner.se/Scandinav

Social infrastruktur

Kommunen ska tillgodose invånarnas behov av offentlig service såsom utbud av aktiviteter, infrastruktur i form av bredband, vatten och avlopp och tillgång till energi. Förutom att lösa finansieringsfrågor handlar det främst om tillgång till mark och lokaler, oavsett om verksamheten drivs av kommunen eller av andra aktörer.

Planeringsprinciper

• Utveckling där service och befolkningsökning är i balans, säkerställs.

Det gör vi genom att vid utbyggnad och förtätning ta fram långsiktiga behovs- och värdeanalyser för att studera kapaciteten inom befintlig offentlig service och där så är möjligt, komplettera med det som saknas.

• Den sociala infrastrukturen som krävs för ett gott liv säkerställs.

Det gör vi genom markreservationer för offentlig service som exempelvis skola och förskola och ett aktivt kommunalt mark- och fastighetsförvärvande.

• Utvecklingen i enskilda projekt värnar om utvecklingen av kommunen som helhet.

Det gör vi genom att i första hand låta ny bostadsbebyggelse föregås av detaljplanering för att säkerställa kommunens samhällsekonomiska utbyggnadstakt.

• En jämlik tillgång till idrott och kultur säkerställs.

Det gör vi genom att främja och planera för en jämn fördelning av idrotts- och kulturanläggningar runt om i hela kommunen och utgår från vad som finns regionalt.

• Stationsorterna och serviceorten ska vara tyngdpunkterna för samhällsservice.

Det gör vi genom att planera för attraktiva stadsdelscentrum där människor kan mötas, med fokus på gångavstånd till stark kollektivtrafik. Vi kompletterar kommunens centrum med det som saknas och krävs.

• Energifrågor och vatten och avlopp ses i ett helhetsperspektiv i planeringen, där olika system kan samordnas för synergieffekter.

Det gör vi genom att säkerställa fysiskt utrymme med kapacitet för energi-, vatten- och avloppsförsörjning i nya planer och i befintliga bebyggelsemiljöer.

• Att återvinna och lämna sitt avfall i kommunen ska vara enkelt och tillgängligt.

Det gör vi genom att i planeringen av bostäder och verksamheter ska fastighetsnära insamling av avfall ingå som en självklarhet. Tillgängligheten till återvinningsstationer med olika färdsätt ska även hanteras i planeringen.

Idrott, kultur och fritid

För att skapa förutsättningar för ett rikt kulturutbud samt ett aktivt idrotts-, förenings- och fritidsliv behövs god tillgång till lämpliga kultur- och idrottsanläggningar. Både sådana som kommunen äger och sådana som exempelvis ägs av föreningslivet.

För att barn ska kunna ta egna initiativ till att vara aktiva och själva ta sig till sina aktiviteter är det värdefullt att vissa typer av fritidsverksamheter finns nära bostäder. Det är viktigt var kultur- och fritidsaktiviteter placeras eftersom sådana anläggningar kan få många besökare. Föreningsidrottens anläggningar är ofta så stora att ytor för dem behöver reserveras i tidigt skede. Samnyttjande är en annan viktig faktor.

Kultur är ett redskap för att utveckla demokratin, den sociala hållbarheten samt stadens identitet och attraktionskraft. Därför behövs ett rikt utbud av kulturella aktiviteter i alla delar av kommunen. I den förtätade staden ökar behoven av öppna mötesplatser för ungdomar, föreningar och civilsamhället.

Samhällsservice

En god tillgänglighet till offentlig service är viktig särskilt för stadens äldre invånare och de som har någon form av funktionsnedsättning. Närhet är också en viktig förutsättning ur ett jämlikhet- och jämställdhetsperspektiv då avstånden till offentlig service kan variera i kommunen.

När utbyggnadstakten är hög kan behovet av service öka och tröskelinvesteringar behöva göras. Det kan handla om att skapa utrymme för exempelvis nya förskolor, skolor, LSS-boenden och liknande. Planering av offentlig och kommersiell service behöver därför gå hand i hand med demografi och befolkningsutveckling. Det är också viktigt med flexibla och tillgängliga lokaler så att de över tid kan användas för olika typer av verksamheter.

Inom nya planområden behöver också fysiskt utrymme för vägar, grönområden, infrastruktur för vatten och avlopp och energiförsörjning säkerställas.

Utmaning:

- *Utmaningen är att tidigt i planprocessen möjliggöra för olika behov. Det kan handla om billiga och tillgängliga lokaler för olika grupper i samhället, föreningar, samhällsservice och civilsamhälle.*

Dalgången i Hällesåker i riktning mot Lindome.
Foto: Christian Badenfelt

Utmaningar:

- *Avvägning utbyggnad kontra natur- och kulturvärden.*
- *Barriärer för spridningsvägar.*

Natur- och kulturmiljö

Natur- och kulturmiljöer har en stor attraktionskraft och är av påtagligt värde för stadsutvecklingen. Områden med höga natur- och kulturvärden bör tas till vara. Om de utvecklas för bland annat besöksnäringen, är det viktigt att detta sker utan att värdena försämras. Tillgängligheten till dessa miljöer är viktig. Därför behöver vi öka möjligheterna för alla att kunna gå, cykla och åka kollektivt till värdefulla natur- och kulturmiljöer i kommunen.

Planeringsprinciper

• Natur- och kulturmiljöerna bevaras, levandegörs och utvecklas.

Det gör vi genom att låta natur- och kulturmiljöerna integreras med ny bebyggelse vid utveckling och förtätning, med stor hänsyn till befintliga värden. Dessa miljöer bidrar till att berika arkitektur och innehåll med historiskt sammanhang och sociala värden kopplat till kulturarv.

Det gör vi också genom att ta tillvara värdefull natur som en tillgång i planeringen och utgå från platsens förutsättningar som bland annat topografiska skillnader.

• Skogens och jordbruksmarkens klimatreglerande roll bevaras och stärks.

Det gör vi genom att värna och använda skogs- och jordbruksmark som en vattenhållande resurs för att förbättra möjligheterna att stå emot klimatpåverkan i samband med utveckling och exploatering.

• Livsmedelsförsörjningen genom jordbruksmarken värnas.

Det gör vi genom att pröva jordbruksmark utifrån brukningsvärde och livsmedelsförsörjningsperspektiv.

• Befintliga våtmarker värnas och nya tillskapas.

Det gör vi genom att stor hänsyn tas till miljön kring våtmarker vid planering och exploatering. Detta gör vi också genom att möjliggöra för nya våtmarker i planeringen för att öka den biologiska mångfalden och som vattenreglerande funktion.

• God vattenkvalitet eftersträvas för alla vattenmiljöer.

Det gör vi genom att utreda vilka åtgärder som krävs för att uppnå vattenmiljöer med god kvalitet. Vid planering utgår vi ifrån att vattenkvaliteten ska förbättras i recipienten genom hållbar dagvattenhantering och anpassad markanvändning.

• Hänsyn tas till den gröna infrastrukturen.

Det gör vi genom att ta tillvara och utveckla regionala, gröna, sammanhängande kilar. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt markanvändningen i mötet mellan tätortsområden och landsbygd eller grönområden.

Gröna kilar och korridorer ska finnas för spridning av växt- och djurliv som behövs för den biologiska mångfalden.

Grönstrukturen behöver hänga samman för att våra ekosystem ska fungera och bli livskraftiga. Växter och djur ska kunna sprida sig men också människor behöver kunna röra sig i gröna stråk för en spännande och varierande miljö i tätorterna. Storleken på de sammanhängande grönområdena är också avgörande och tillräckligt stora obrutna naturområden med stor biologisk mångfald behöver säkerställas. Här spelar stadens skogsinnehav en viktig roll. Länsstyrelsen har tagit fram en handlingsplan för grön infrastruktur som är en förutsättning för kommunernas planering.

Strukturbilden för Göteborgsregionen är en överenskommelse mellan Göteborgsregionens medlemskommuner där man tar ett gemensamt ansvar för att den regionala strukturen är långsiktigt hållbar. Bland annat fastslås att de gröna kilarna ska tas tillvara och utvecklas. Vid all fysisk planering finns det ett ansvar att se till att kilarna inte byggs igen. Spridningen av djur och växter mellan värdefulla och naturområden ska kunna ske utan större hinder.

Kulturmiljöerna kan bidra till en stärkt arbetsmarknad och tillväxt, bland annat genom att utgöra attraktiva besöksmål. De har även ett eget ekonomiskt värde eftersom kulturhistoriskt värdefulla fastigheter utgör attraktiva bo- och levnadsmiljöer.

Kulturmiljöerna har även en social dimension då de ger sammanhang i tid och rum och kontinuitet i vardagen. De berättelser som miljöerna bär på kan ge människor ökad förståelse för sin omvärld och bidra till möten. Detta kan till exempel bidra till integration, samhällsdeltagande och ett stärkt lokalt engagemang.

Mölndal betraktar kulturmiljöerna som en angelägen samhällsresurs som förutsätter ett långsiktigt arbete och synsätt. Nya tillägg i den fysiska miljön tolkar Mölndals kulturhistoriska arv men avspeglar samtidigt sin egen tid. Som stöd i arbetet finns ett kulturmiljöprogram framtaget.

Åkermarken runt Lindomeån svämmas över vid skyfall och långvariga regn, vilket kan vara bra för miljön, men inte så bra för bebyggelsen och infrastrukturerna i tätorten.
Foto: Elisabet Börlin

Utmaningar:

- *Sätta ekonomiska värden på ekosystemtjänster som kan konkurrera med exploateringsvärden.*
- *Konkurrens om markyta med platsbrist för ekosystemtjänster som följd.*

Klimatanpassning

Att långsiktigt arbeta med att bromsa och vända den klimatpåverkan vi idag orsakar genom utsläpp, val av energikällor och resursanvändning är en av vår tids största utmaningar. Eftersom klimatförändringarna redan är ett faktum måste vi också förbereda oss för de konsekvenser som ett förändrat klimat för med sig. Ytor och åtgärder för klimatanpassning behöver därför bli en naturlig del i planeringen och alltid finnas med i tidiga skeden.

Planeringsprinciper

• Viktiga ekosystemtjänster utreds, tas tillvara och utvecklas i planeringen.

Det gör vi genom att, med hänsyn till planens omfattning, genomföra ekosystemtjänstanalyser. Vid planering strävar vi efter att addera mångfunktionella ytor i staden. Vi använder ekosystemtjänster i första hand som alternativ för dagvattenhantering i nya detaljplaner.

Detta gör vi också genom att prioritera biologisk mångfald i parker och naturområden. Vi tar med det gröna i planeringen, inte bara i parker och grönområden utan också inom de trafikområden som finns med i planerna.

• Översvämningsbara ytor säkerställs i planeringen

Det gör vi genom att avsätta mark för översvämningsbara ytor och reglering av vattendrag utanför tätorterna för att undvika översvämning inom bebyggelsen. Vi säkerställer också översvämningsbara ytor inom bebyggelseområden genom bland annat detaljplanering.

• Kommunen uppmuntrar till ny teknik för klimatanpassning tidigt i planeringen.

Det gör vi genom att i ett tidigt skede planera för framtida utmaningar som exempelvis skyfall, höjda vattennivåer, översvämningar, vind, ökad temperatur och ljusförhållanden. Vi tar också hänsyn till hur ny teknisk utformning kan implementeras så att bebyggelsen både blir energisnål och tilltalande.

• Grönytefaktor* finns med som en planeringsförutsättning tidigt i planeringen och som en förutsättning vid markanvisningar.

Det gör vi genom att ta fram en beräkningsmodell för att värna gröna kvaliteter i stadsmiljön. I beräkningsmodellen som ska användas i markanvisningsavtal, tydliggör vi vilken andel av den obebyggda ytan inom ett kvarter som ska bestå av vegetation eller ytor som möjliggör infiltration. Syftet är att skapa goda förutsättningar för att bland annat klara dagvattenhantering och skyfallsfrågor. Även gröna tak och väggar kan säkerställas genom markanvisningsavtal.

**Grönytefaktorn är ett planeringsredskap som används för att säkerställa en viss mängd vegetation eller vatten i en byggd miljö både på kvartersmark och på allmän plats. (källa: Boverket (2018).*

Vi ser idag ett stort behov av att skydda oss mot extrema väderförhållanden och ett klimat i ständig förändring. Klimatanpassning innebär åtgärder för att anpassa samhället till de klimatförändringar vi redan märker av idag och de som vi inte kan förhindra i framtiden. Det handlar om att anpassa verksamhet och planering utifrån de föränderliga förutsättningar som vi ser pågår redan nu och förbereda för framtiden.

En stor del av arbetet med att anpassa vårt samhälle efter de nya förutsättningarna som klimatförändringarna medför, hanteras inom den fysiska planeringen. Centralt för stadsbyggandet är att bygga nya stadsdelar på ett klimatsäkert sätt samt att klimatanpassa befintliga stadsmiljöer. Träd i stadsmiljöer har visat sig vara väldigt effektiva för hantering av dagvatten, temperaturreglering och andra ekosystemtjänster. Vi behöver därför utveckla ett nätverk av grönska och vattenytor som utjämnar temperaturer, ökar motståndskraften mot översvämningar och mot ett torrare och varmare klimat. Ett sådant nätverk av grönska behövs för att säkra vår försörjning och skapa robusta system.

I kommunen är det framförallt vid sjöar, åar och andra vattendrag som det finns risk för översvämning. Detta kan påverka bebyggelse samt infrastruktur. Även lokala skyfall, instängda områden och avrinning från hårdgjorda ytor kan innebära en risk. Då mycket av bebyggelsen i tätorterna ligger på lera har vattnet svårare att filtreras vid skyfall, vilket ger ytavrinning eller stående vattenmassor.

Det finns stora vinster i att värna och utveckla de tjänster som naturen erbjuder, ekosystemtjänster. Att ta ett långsiktigt helhetsgrepp för den blågröna strukturen och ta hand om de möjligheter som naturen tillhandahåller är bättre samhällsekonomiskt.

Ekosystem som har förmågan att återhämta sig eller motstå olika störningar är en förutsättning för att på sikt möjliggöra ett fortsatt robust och hållbart samhälle, både ur ekologiskt, ekonomiskt och socialt hänseende.

Kommunen arbetar utifrån de regionala miljömålen och tar fram en klimatanpassningsplan.

Ekosystemtjänster, alla produkter och tjänster som naturens ekosystem ger oss människor och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet, och biologisk mångfald, är grunden för det gröna kapital som ger möjlighet till ett långsiktigt stabilt samhälle.

Heljered i Kållered planeras och bygg ut i etapper.
Foto: Michelangelo Miskulin

Hållbart gestaltad livsmiljö

Arkitektur innebär formandet av den miljö som vi bor och vistas i. Målet med god arkitektur är att skapa långsiktiga värden för en vacker och hållbar stad med goda livsmiljöer. Arkitektur och gestaltning handlar alltså inte enbart om en enstaka byggnads uttryck, utan även om platsens utformning och byggnadernas samspel med varandra och sin omgivning i ett större sammanhang.

Arkitektur berör oss alla

I plan- och bygglagen regleras att byggnader ska ha en god färg, form och materialverkan och att bebyggelse ska utformas och placeras med hänsyn till stads- och landskapsbilden, natur- och kulturvärdena på platsen och intresset av en god helhetsverkan. God gestaltning är viktigt för att vi ska trivas och vilja vistas på en plats. Gestaltningen ser olika ut beroende på om vi befinner oss i en tät stadsmiljö eller på landsbygden. I kommunen finns en bred variation av olika bebyggelseområden, som t.ex. bostadsområden, innerstad, stationsområden, industrimiljö m.m. Det krävs olika förhållningssätt på olika platser för att bygga vidare på de kvaliteter som finns inom de olika områdena.

Hållbar arkitektur och god livsmiljö

Det är viktigt att ta hänsyn till historiska och kulturella aspekter, men också att spegla samtiden och respektera framtiden. Tänk hållbart, flexibelt och långsiktigt – det som vi planerar idag ska finnas kvar långt efter vår tid och skapa möjlighet för en god samhällsutveckling.

”TÄNK PÅ ATT ARKITEKTUREN SKA ÅLDRAS MED VÄRDIGHET OCH MÖTA FRAMTIDENS BEHOV”

Verktyg för att uppnå en god bebyggd livsmiljö

Som stöd i processer för att skapa samsyn och gemensamma visioner om hur vår bebyggda miljö ska utformas, tar vi fram olika policydokument och program:

- ***Kulturmiljöprogram***

I känsliga kulturhistoriskt värdefulla områden, eller andra lägen av strategisk betydelse för staden, kan det vara befogat med mer specifik reglering av utformningen. Denna specifika vägledning finns i Mölndals kulturmiljöprogram.

- ***Riktlinjer för markanvisning och genomförandeavtal***

Vid fördelning av kommunens mark till olika exploatörer har riktlinjer för markanvisningar och genomförandeavtal tagits fram i enlighet med lag (2014:899) om riktlinjer för kommunala markanvisningar. Riktlinjerna är vägledande vid fördelning av mark vid byggande för bostäder, verksamheter och övriga ändamål. Vidare innehåller riktlinjerna kommunens utgångspunkter, mål, handläggningsrutiner, grundläggande villkor och principer för markprissättning vid markanvisningar. Syftet med riktlinjerna är att tydliggöra urvalsprocessen vid marktilldelning, säkerställa öppenhet, god konkurrens och säkerställa kommunala intressen.

- ***Konstpolicy***

Stadens konstpolicy är under uppdatering. Policyn ska både tydliggöra stadens processer kring konstnärlig gestaltning i samband med om- och nybyggnation, samt vara ett ramverk för arbetet med konst i den offentliga miljön.

Gestaltningsprinciper

Översiktsplanens planeringsprinciper ger vägledning för markanvändningen, medan gestaltningsprinciperna ger en övergripande inriktning och vägledning för gestaltning och utveckling av bebyggelse i befintlig miljö och vid exploatering i nya områden.

Ny bebyggelse ska ha en arkitektonisk vision.

Nya tillägg i stadsmiljön ska tillföra kvalitéer till platsen och området. Som en del i detta är det viktigt att tidigt i processen formulera en arkitektonisk vision eller idé

Tänk på att visionen ska passa kommunen och den specifika platsen.

Vardagens livsmiljö ska gestaltas med omsorg

Livsmiljöer ska gestaltas med omsorg och med fokus på att tillföra kvalitéer till vardagliga upplevelser. Exempel på sådana miljöer är bostadsgårdar, parkerings- och trafikmiljöer, gator och torg samt mötet mellan dessa platser. Detta innebär bland annat att få till en passande täthet och skala, arbeta med färg, form, material, belysning och vegetation – i både stadsmiljöer, bostadsmiljöer och mer naturnära miljöer.

Tänk på att planera med människan i centrum.

Ny bebyggelse ska medvetet relatera och bidra till omgivande miljö och arkitektonisk karaktär

En medveten arkitektonisk gestaltning skapar ett samspel av estetik och funktionalitet som kan ge goda helhetslösningar.

Stads- och naturlandskap, kulturmiljö och befintlig bebyggelsestruktur ska analyseras. Ny bebyggelse ska planeras på mest passande sätt; antingen underordnas, anpassas till eller addera något nytt till området. Frågor rör bland annat utformning, material, kulör, form och placering. Höjder, skala, landmärken och siktlinjer ska studeras. Analysen bör innehålla ett ställningstagande till huruvida ny bebyggelse antingen följer landskapet eller betonar höjder eller andra viktiga landmärken i landskapet.

Tänk på att tillägg i den fysiska miljön ska förhålla sig till kommunens kulturhistoriska arv och samtidigt avspegla sin egen tid.

Ny bebyggelse ska tillföra kvaliteter på alla skalor; platsen, omgivningen, staden.

Arkitekturen ska främja upplevelser på olika skalor; den nära upplevelsen i detaljen, aktiviteten längs gatan eller på platsen och för kommunen som helhet. Olika projekt påverkar olika skalor beroende på dess storlek, var det ligger och projektets innehåll.

Tänk på att se varje projekt i sitt sammanhang.

Ny bebyggelse ska ta avstamp i hållbarhet och innovation

Vi ska uppmuntra till hållbara, innovativa lösningar, samt användning av ny forskning och teknik. I såväl nyproducerad som befintlig bebyggelse skapas då robusthet och attraktivitet.

Tekniska funktioner, som exempelvis dagvattenhantering eller solceller, ska integreras med den arkitektoniska idén och planeras för i tidigt skede.

Tänk på att Mölndal ska vara en förebild inom god stadsbyggnad.

Ny bebyggelse ska studeras utifrån social hållbarhet

All bebyggd miljö ska vara inkluderande och välkomnande. Offentliga byggnader och platser utformas med stor tillgänglighet och öppenhet, både fysiskt och socialt. Att alla invånare ska känna sig trygga i de offentliga rummen och att kunna påverka utformningen av dessa på lika villkor är viktiga demokratiska funktioner.

Genom dialog och samråd med berörda invånare vid planering av vår bebyggda miljö stärker vi delaktigheten under hela processen.

Tänk på att all bebyggd miljö i kommunen ska vara inkluderande och välkomnande.

Ekonomisk hållbarhet och genomförbarhet beaktas

Att tidigt investera i hållbart gestaltade lösningar av rätt kvalitet ger en ekonomisk långsiktighet. En välskött och omsorgsfullt gestaltad miljö skapar stolthet och uppmanar boende att sköta om sin närmiljö – vilket leder till en ökad trygghet. Här kan kommunen föregå med gott exempel vid utbyggnad av allmän plats och kommunala anläggningar.

Det handlar om att göra avvägningar och prioritering i varje enskilt projekt, och skapa en gemensam syn på åtaganden och ambitionsnivå. Allt behöver inte kosta så mycket, men omtanke om platsen är viktig för den hållbart gestaltade livsmiljön.

Tänk på att en genomtänkt lösning inte behöver vara dyr

Mölndals innerstad. Årsringar i en stadsmiljö. Det gamla möter det nya och tilläggen speglar sin tid.
Foto: Stina Nilsson

När bebyggelsen utvecklas över tid är det viktigt att det nya anpassas till det befintliga. Det gäller även för anpassningen till landskapet och topografin. Förtätningsprojekt i Kållered
Foto Michelangelo Miskulin

Förutsättningar i den byggda miljön

Kunskap om kommunens olika bebyggelsemiljöer och karaktäristiska stads- och landskapsbild fungerar som vägledning när samhället förändras, förnyas och utvecklas. Genom att förtydliga hur arkitektoniska kvaliteter behandlas i de kommunala processerna öppnas möjligheter till initiativ och engagemang från alla parter som deltar i byggandet av staden.

Hållbart stadsbyggande

Ämnesområdet ”den hållbara staden” är stort och rör många fler frågeställningar än de som tas upp här. Här beskrivs kort vilken betydelse utformningen av bebyggelsemiljöer har för social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet.

Social hållbarhet kopplat till byggd miljö

Den fysiska strukturen är avgörande för om miljöerna blir attraktiva och bjuder in till vistelse, möten, aktivitet eller lugn och ro. Den fysiska strukturen av vår miljö påverkar alltså hur vi socialiserar och upplever vår miljö. Den byggda miljön kan genom sin utformning bidra till en upplevelse av trygghet och kan bidra till god hälsa, genom att främja såväl fysisk aktivitet som avkoppling. Utöver den fysiska strukturen, så handlar social hållbarhet också om att skapa en process med delaktighet och dialog som inkluderar alla kommuninvånare.

Ekologisk hållbarhet kopplat till byggd miljö

Betydelsen av biologisk mångfald och värdet av ekosystemtjänster, d.v.s. de produkter och tjänster som ekosystemens växter och organismer ger oss människor, ska integreras i ekonomiska ställningstaganden och politiska avväganden. Grunden för Plan- och bygglagen samt för en ekologisk hållbarhet handlar om att stadens mark- och vattenområden ska användas till det de är mest lämpade för och med hänsyn till en långsiktigt god hushållning med våra resurser och minimerad klimatpåverkan.

Ekonomisk hållbarhet kopplat till byggd miljö

En av kommunens uppgifter är att bevaka det allmännas intresse i stadsutvecklingen, vilket huvudsakligen handlar om markanvändning och om tillgång till exempelvis kommunal service, funktioner som cykelvägar, parker och idrottsanläggningar. Den ekonomiska hållbarheten behöver ses i ett långsiktigt perspektiv med fokus på förvaltning. Ekologiska och socialt hållbart byggda miljöer kan skapa ekonomiska fördelar vid förvaltning eftersom socialt trygga miljöer oftare värnas och ekologiskt hållbara miljöer inte lika ofta innebär tekniska lösningar som kräver kostsamt underhåll.

Med ett aktivt markägande och möjlighet att styra stadens utveckling kan många aktörer ges möjlighet att utveckla sina verksamheter genom en mer differentierad fastighetsbildning.

Vägledande stadskvalitéer

Faktorerna ***tät, tillgänglig och rekreativ stad*** kan användas i planeringen för att skapa goda stadskvaliteter för invånarna.

En tät stad skapar förutsättningar för närhet till många målpunkter, så som handel, service, arbetsplatser och bostäder. Vilket ökar möjligheten att kunna resa hållbart, med exempelvis cykel eller kollektivtrafik. Att ha nära till många butiker, restauranger och kaféer har också stor betydelse för både bostads- och kontorsmarknaden. För kontor handlar täthet också om att ha tillgång till en stor andel boende i närheten. Effekten av kluster med både handel och kontor – att ha nära till många andra företag inom samma bransch är viktigt för verksamheten.

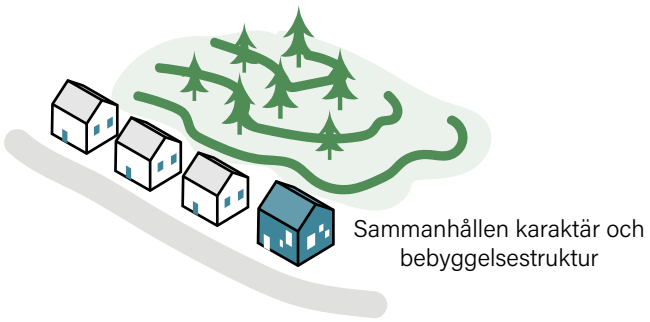
En tillgänglig stad är en stad där det är lätt att ta sig till alla målpunkter. För detta krävs en effektiv infrastruktur som skapar tillgänglighet utan att den själv tar upp yta och bidrar till utglesning. För bostadsmarknaden och kontorsmarknaden är det närheten till stadskärnan, Innerstaden, Forsåker och Kvarnbyn, och de människor som lever och arbetar där som är viktigast för tillgängligheten. Även tillgången till effektiv kollektivtrafik har stor betydelse. Tillgänglighet handlar också om att stadsmiljön behöver vara utformad så att det är trevligt att röra sig i. Gaturum som kantas av byggnader och entréer är attraktiva för både boende och handeln och behöver vara tillgängliga för alla, oavsett funktionsvariation.

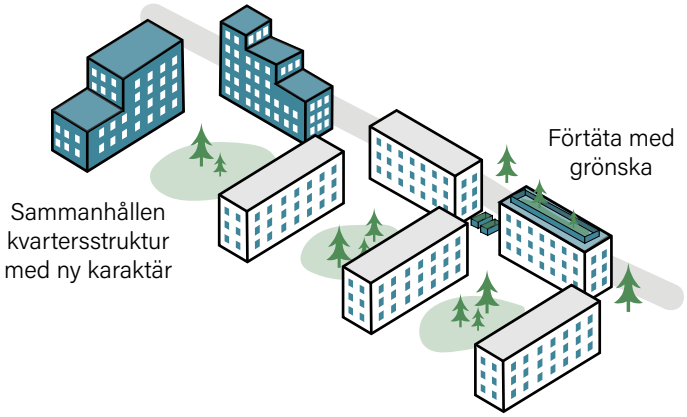
En rekreativ stad är en efterfrågad kvalitet för boende. Med rekreativ stad menas här en stad där det är nära till parker, grönområden och vatten.

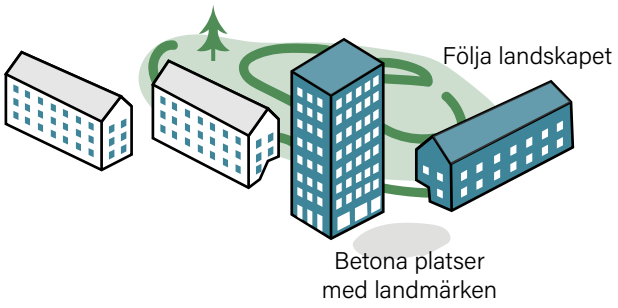
Bebyggelsekaraktärer

Vid förtätning och planering av ny bebyggelse krävs det olika förhållningssätt som anpassas till platsens förutsättningar, historia, planeringsideal och specifika kvalitéer. En förutsättning för att skapa en hållbar och långsiktig arkitektur är bygga vidare på platsens kvalitéer med nya uttryck.

I illustrationerna visas olika exempel på hur ny bebyggelse kan anpassas och fungera tillsammans med det befintliga. Förtätning kan också handla om grönska och andra funktioner som skapar kvaliteter i en stadsmiljö.

Illustrationer som visar befintlig bebyggelse (vit) och hur ny bebyggelse (blå) kan anpassas till platsens förutsättningar

Bebyggelsens gestaltning ser olika ut beroende på om vi befinner oss i en tät stadsmiljö eller på landsbygden. Mölndals tätorter har en bred variation av arkitektoniska uttryck som har växt fram under olika epoker och utifrån olika förutsättningar. Kommunen har dels utvecklats längs Mölndalsåns dalgång, dels genom kommunsammanslagningen - Mölndal, Kållered, Lindome och i de perifera kopplingarna mot Göteborg i norr och väster.

Beskrivning av kommunens karaktär

Mölndals kommun har en stadsbyggnadshistoria som jordbrukssamhälle, industristad och trädgårdsstad. Mölndal har växt som ett lapptäcke med flera små samhällen som sedan successivt knutits ihop till en stad. Alla områden har sina egna förutsättningar, knutpunkter och sätt att växa fram på. De fyra utvecklingsorterna **Mölndal, Kållered, Lindome** och **Hällesåker** har helt olika stadslandskap och siluetter.

Stadslandskapet består av bebyggelse i dalgångarna, med trafikstråk utmed dalgångens mitt eller utmed vattendragen. Omgivande höjdområden utgör starka landskapselement, med sina branta bergsväggar. Bebyggelsen är oftast relaterad till omgivande natur och kan genom en medveten utformning bidra till att förstärka stadslandskapet och upplevelsen av den fysiska miljön.

Naturlandskapet i kommunen består av ett nästan rätvinkligt system av sprickdalar i nordsydlig och östvästlig riktning omgivet av höjdpartier. Fässbergsdalen är en flackare dalgång ut mot havet. Lindomes dalgång sträcker sig från öster i en båge mot sydväst för att så småningom mynna i Kungsbackafjorden. Dalgångarna i kommunen kan beskrivas som en sekvens av landskapsrum från Lindome i söder upp till gränsen mot Göteborg.

Mölndal

Historiskt har bebyggelsen i Kvarnbyn kring forsen och den tidigare pappersfabriken Papyrus spelat en stor roll för Mölndals utveckling.

Stadens siluett karaktäriseras av en tät bebyggelse där olika tidsepoker tydligt kan utläsas. Tydligast är stadsbebyggelsen från 1950 – 1960 talet då centrum flyttades över från östra till västra sidan av Mölndalsån. Då anlades såväl stadshus med tillhörande torg och park, kulturhus samt bostadshus, torg och handelsgator. Detta område med handelsgator, som nu kallas Mölndals innerstad, är idag under förändring. Bebyggelsen är högre och mer varierad i sitt uttryck men kvarterstrukturen är densamma.

I Mölndal har bebyggelsen utvecklats tillsammans med trafikintrastrukuren i dalgångarna. Foto: Christian Badenfelt

Nya tillägg på bron skapar en ny stadsgata och förändras tillsammans med nya höghus som förändrar innerstadens siluett.

Historiskt har de branta höjdpartierna hållits fria från bebyggelse, men på senare tid har större bostadsområden vuxit fram i dessa lägen, vilket markerar dalgången ytterligare. Även det karaktäristiska området kring forsen har en utbyggnad och förändring framför sig.

Stadens färgskala är oftast knuten till olika utbyggnadsepoker. I östra delen av Mölndal med industrimiljöer dominerar det röda teglet och i västra Mölndal det gula teglet i bostadsområden från 1950 och framåt. Centrala Mölndal har övervägande gula tegelhus men de röda inslagen finns väl representerade både på fasader och i detaljer. Dessa inslag finns även i den nya bebyggelsen.

Kållered

Kållered består i huvudsak av låg bebyggelse och samhällets siluett utgörs av byggnadernas taklandskap som underordnar sig omgivande vegetation och höjdpartier. Kållered har gult och rött tegel i den tätare bebyggelsen och fler olika färger i den blandade villabebyggelsen.

Kållered omges av infrastruktur och höjder med grönska. Foto: Christian Badenfelt

Kållered består också av Kållereds köpstad väster om motorvägen. Här växer företag och detaljhandel fram som en barriär mot motorvägen. Bakom Kållereds köpstad finns det bostadsbebyggelse bestående av både villor, radhus och flerbostadshus.

På senare år har nya bostäder börjat byggas i centrala Kållered.

Lindome

Bebyggelsen i Lindome är lokaliserad öster och väster om gamla riksvägen på de öppna markområdena och ansluter till omgivande gröna höjdområden. Lindomeåns sträckning har endast haft begränsad påverkan på stadslandskapet. Lindome kyrka ligger markerat på en höjdrygg utanför och utgör ett historiskt landmärke i tätorten.

Lindome har i huvudsak låg bebyggelse med en skala som underordnar sig omgivande vegetation och höjdpartier och en ljus färgsättning dominerar bland såväl tätare bebyggelse som villabebyggelse.

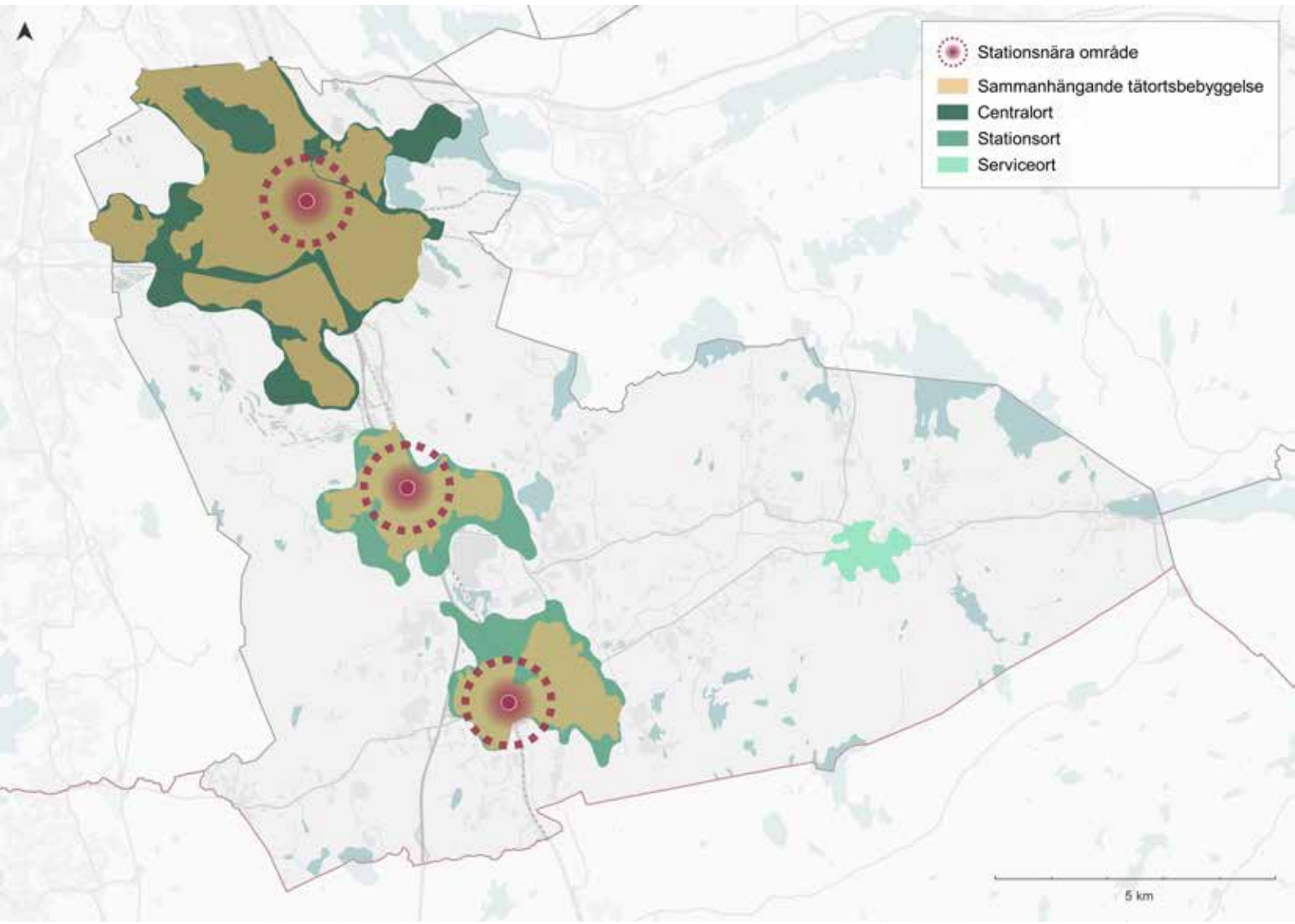
Lindome blandas en glesare bebyggelse med naturlandskap och landsbygd. Foto: Christian Badenfelt

Hällesåker

Hällesåker har en bebyggelse anpassad till landskapet och naturligt inbäddad i vegetation eller integrerad i landskapets kontur. Bebyggelse är huvudsakligen placerad längs med sluttningarna i dalgången och karaktäristiskt för området är det öppna landskapet.

Det karaktäristiska öppna lanskapet i Lindomeåns dalgång. Foto: Christian Badenfelt

Karta med utbyggnadsplan som visar vart majoriteten av den framtida bebyggelseutvecklingen kommer att planeras.

Beskrivning av begrepp

Centralort – Mölndals tätortsbebyggelse.

Stationsort – Lindome och Kållereds tätortsbebyggelse.

Serviceort – centrala Hällesåkers tätortsbebyggelse.

Stationsnära utvecklingsområde – Område som ligger inom gångavstånd till pendeltågsstationerna. Området tål tätare och högre bebyggelse med en blandning av bostäder, arbetsplatser, service och handel.

Sammanhängande bebyggelse inom stationsorterna – bebyggelseområden inom stationsorterna där det finns god kollektivtrafik inom gångavstånd samt service och infrastruktur.

Utbyggnadsplan

Vi arbetar med hållbar stadsutveckling. Det innebär att vi planerar för framtiden där vi kan möta människors och företagens behov och samtidigt erbjuda en bra livsmiljö för våra invånare. Bostadsutvecklingen ska gå hand i hand med utbyggnaden av service och omsorg och skapa förutsättningar för ett blandat näringsliv. För att nå våra regionalt överenskomma mål arbetar vi utifrån Göteborgsregionens kommunalförbunds strukturbild. Det innebär att vi utvecklar våra tätorter och planerar för att bostäder och arbetsplatser ska komma så nära service och kollektivtrafik som möjligt.

För Mölndals kommun innebär det att mycket av det som planeras i detaljplan kommer att genomföras genom förtätning inom stationsorternas sammanhängande bebyggelse. De senaste åren har större delen av exploateringarna skett i centralorten Mölndal. Framöver kommer utgångspunkten att vara att ungefär hälften av kommande förtätning bör ske i centralorten. Resterande förtätning kommer att förverkligas i stationsorterna Kållered och Lindome. Hällesåker som serviceort, kommer också att utvecklas, men i en annan skala. Här handlar det bland annat om att komplettera bebyggelsen i de centrala delarna, möjliggöra för en starkare centrumfunktion samt främja en utveckling med fortsatt jordbruksdrift i det omgivande kulturlandskapet.

Hållbar förtätning

Prioriterade förtätningsprojekt är tidigare trafikbarriärer som omvandlas till stadsgata samt att utveckla i anslutning till pendeltågsstationerna eller motsvarande. Tätorterna utvecklas inifrån och ut för att skapa en hållbar stadsutveckling med en ökad andel hållbara resor.

Ökad blandning av upplåtelseformer och bostadstyper är en prioriterad fråga för att skapa förutsättningar för fler att kunna få tag på en bostad som passar för olika skeden i livet. Ett redskap för att som kommun kunna påverka innehållet i planerna kan vara strategiska markförvärv för att arbeta med frågan i markanvisningar.

Eftersom motorvägar och järnvägsstråk går genom de största tätorterna i kommunen, behövs avskärmande funktioner som skyddar mot bland annat buller. Därför prioriteras kontorsutveckling och annan ej störningskänslig bebyggelse nära dessa infrastrukturstråk, centralt i tätorterna.

Mellankommunala samarbeten

Mölndals tätort är på flera ställen sammanvuxen med Göteborgs tätort. Det finns även kopplingar till både Härryda, Kungsbacka och Marks kommuner. Många frågor är gemensamma och vi delar både infrastruktur och gröna och blå strukturer. Därför kan kommunerna arbeta tillsammans med gemensamma strategiska frågor genom exempelvis fördjupade översiktsplaner.

Prioriteringar

För att klargöra när olika områden ska planeras utifrån utbyggnadsplanen behöver en utbyggnadsordning tas fram. En utbyggnadsordning med prioriteringar uppdateras löpande och kopplas till investeringar och kapacitet för service, befintlig infrastruktur, ägoförhållanden med mera. Detta ska vara en rullande process i samarbete mellan stadens berörda förvaltningar tillsammans med den politiska organisationen.

För att kommunen ska kunna växa långsiktigt och hållbart behöver vi styra var tillväxten ska ske och i vilken takt. När bebyggelsetrycket är högt kan vi därför behöva vara mer restriktiva och våga bromsa takten. När konjunkturerna är svagare finns det möjlighet att arbeta med en planeringsberedskap.

Genomförande och planeringsberedskap

Hela staden behöver gemensamt ta ansvar för att de mål som satts upp i översiktsplanen kan förverkligas. Det är viktigt med samverkan mellan nämnder, förvaltningar och bolag så att prioriteringar och investeringar sker på ett samordnat, strategiskt och målinriktat sätt med långsiktigt perspektiv. Nya finansieringsmodeller, statliga insatser och att andra aktörer involveras i stadsutvecklingen kommer att krävas. Dialog och samverkan med invånare och aktörer, som exempelvis näringslivet, behöver ständigt föras.

Planeringsberedskap

Översiktsplanen ska vara vägledande för att markanvändningen planeras på ett sådant sätt att kommunen får en hållbar befolkningstillväxt. Beredskap ska finnas för en kraftig tillväxt men planen ska vara så robust att den fungerar väl även för andra scenarier.

Mölndals stad arbetar med strategisk beredskap vilket innebär att vi tar fram olika strategiska fördjupningar i skedet mellan översiktsplan och detaljplaner som stöd i planering. I samband med detta bevakar vi mark som är lämplig att förvärva inom en snar framtid för bostadsändamål, men också för verksamheter, service, klimatanpassning och rekreation.

För att kunna möta en hög efterfrågan från intressenter och invånare och skapa möjligheter att utveckla kommunen behövs också en beredskap vad det gäller resurser för service, omsorg och infrastruktur samt en organisation för att kunna genomföra planläggning.

Syftet med planeringsberedskapen är att kommunen, i takt med efterfrågan på planlagd mark, behöver kunna producera de detaljplaner som staden har intresse av att genomföra.

Samhällsekonomisk nytta och kostnad

Mölndals stads medel består till stor del av skatteintäkter, och en ökad befolkning innebär mer intäkter. Men Mölndals stad har också stora utgifter för olika typer av offentliga tjänster, utgifter som kommer att öka i takt med en ökande befolkning. Att balansera det ökade invånarantalet och bostadsbyggandet, med satsningar på offentlig service, är viktigt för den samhällsekonomiska nyttan. Oförutsedda utgifter kan uppstå i fall där offentlig service inte prioriteras vid markanvändning, eller inte håller jämn takt med utbyggnad och inflyttning.

Genom att arbeta förvaltningsövergripande med frågor som kapacitet i skolor, förskolor med mera tillsammans med en utbyggnadsordning med prioritering av detaljplaner med underbyggda befolkningsprognoser, kan vi skapa bättre förutsättningar för en långsiktigt hållbar utveckling. Det innebär att det strategiska arbete kopplas till budgetarbete och genomförande.

Utbyggnadsordning

För att skapa förutsättningar för att genomföra den utveckling som föreslås i översiktsplanen behöver staden också planera för hur och när de olika delarna ska genomföras. Detta måste ske i samförstånd och samverkan mellan kommunens olika förvaltningar. Med tydliga förankrade prioriteringar kan kommunen utvecklas och växa i en takt som ger en hållbar stadsutveckling utifrån de uppsatta kommunfullmäktigemålen. Detta är inte enbart en förutsättning för att kommunens egen organisation ska fungera på ett tillfredsställande sätt, utan också en viktigt vägledning för intressenter som vill vara med och utveckla kommunen i den önskvärda riktningen.

Markstrategiska frågor

Planläggning av mark och vatten enligt översiktsplanens vägledning ska enligt plan- och bygglagen främja en samhällsutveckling med jämlika och goda, sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer.

Hur stadens markreserver ska användas behöver fastläggas. Att sträva efter att använda stadens markinnehav på ett sätt som både bidrar till en god stadsutveckling och påverkar den kommunala ekonomin positivt är önskvärt. Mot bakgrund av det behöver en strategisk översyn av stadens markreserv ske. Genom ett strategiskt markägande underlättas genomförandet av översiktsplanen.

Stadens långsiktiga planering och en översyn av markreserven måste gå hand i hand. Stadens nuvarande markreserv är viktig, inte bara för planering i närtid utan också utifrån ett långsiktigt

perspektiv. Det vill säga att marken också ska ses som en framtida resurs för flera olika tänkbara ändamål för i nuläget okända behov.

Att förtäta i befintliga bebyggelsemiljöer innebär att planerings- och genomförandeprocesser blir mer komplexa och mer tids- och resurskrävande jämfört med att lägga ut nya kvarter på tidigare obebyggd mark. En större andel av framtidens bostadsbyggande kan samtidigt komma att ske på mark som inte ägs av staden. Tidig dialog med exploatörer, byggherrar och byggföretag är nödvändig – det är angeläget att skapa forum för diskussion och förhandling kring utvecklingsprojekt. I de fall staden äger marken är markanvisning och detaljplanering de viktigaste styrmedlen för att tydliggöra kommunens vilja i bostadsbyggandet. Samverkan i planering och genomförande kan prövas i olika former som till exempel byggherredriven detaljplanering.

Avvägningar mellan intresseområden

Avvägningar mellan olika intressen blir svårare och behovet av kompromisser större när staden blir tätare. Fler särintressen och krav från olika intressegrupper och aktörer måste vägas samman. Det förutsätter gemensamma förhållningssätt och flexibla riktlinjer som kan anpassas till aktuella situationer.

När intressen är motstridiga, exempelvis olika ytbehov som ska tillgodoses, och det till synes omöjliggör projekt som ligger i linje med prioriterade inriktningar, blir kompromisser nödvändiga.

Med tydliga och gemensamma mål för hur staden ska utvecklas kan prioriteringar av projekt göras utifrån hur väl de medverkar till att uppnå de övergripande målen och hur de stödjer prioriterade inriktningar. Ett helhetsperspektiv för staden och samhällets utveckling behövs när olika intressen ska vägas mot varandra och prioriteras. En diskussion och analys av hur olika satsningar och projekt långsiktigt påverkar samhället behöver alltid föras. Den långsiktiga nyttan behöver därför lyftas fram vid prioriteringar.

Uppföljning – rullande ÖP

Det är nödvändigt att kontinuerligt följa upp översiktsplanens effekter.

Tidsplaner för översiktsplanens genomförande behöver upprättas med ansvarsfördelning mellan kommunens förvaltningar. Översiktsplanen behöver också successivt kompletteras med nya planer och program både för tematiska och geografiska områden.

För att få en översiktsplan att fungera som ett redskap, både internt och externt i kommunen, behövs också en uttalad process för implementering.

Instrument för genomförande av översiktsplanen

En översiktsplan som förenas med ett genomförande har god möjlighet att bli ett levande dokument som genomsyrar olika kommunala processer. Genom att koppla planering till budget, inte bara för detaljplaner utan också för översiktsplaner, skapas förutsättningar för detta. De verktyg som kommunen har är bland annat:

- Prioriteringar av planer genom en tydlig utbyggnadsordning som uppdateras regelbundet.
- Ett levande bostadsförsörjningsprogram som kopplas till utbyggnadsplanen och utbyggnadsordningen.
- En tydlig viljeinriktning för stadens markägande och möjlighet att genomföra strategiska markförvärv.
- Investerings- och exploateringsbudget samt driftsbudget kopplat till en planeringsberedskap.
- Planlägga och markanvisa kommunägd mark.

Utpekade områden för fördjupningar

När mycket av det som planeras sker genom förtätningar inom redan utvecklade områden behöver kompletterande bebyggelse studeras i ett större sammanhang. Det handlar om att skapa en planeringsberedskap där de övergripande frågorna och utmaningarna redan är belysta så att förutsättningarna klargörs. Frågor som lokalbehov för offentlig service, trafikrörelser, barriärer, översvämningsrisker, energiförsörjning, strukturer och gestaltning behöver studeras som helhet för att kunna säkerställa ett genomförande på ett hållbart sätt.

Lokaliseringsutredningar

Lokalisering av bland annat masshanteringsplatser och begravningsplatser är frågor som kan behöva lösas, både på en lokal och en regional nivå. Andra exempel på ytor för platskrävande verksamheter som kan behövas när samhället växer, är funktioner för elnätet samt anläggningar för värme- och kylproduktion.

Gällande fördjupade översiktsplaner

Det finns sex fördjupade översiktsplaner i Mölndals kommun:

- Finnsjöns friluftsområde
- Ingemantorp, Fågelsten och Skäggered
- Västra Balltorp
- Heljered
- Översiktsplan för Göteborg och Mölndal – fördjupad för Fässbergsdalen
- Översiktsplan för Göteborg och Mölndal – fördjupad för Mölndalsåns dalgång

De som fortsatt ska gälla efter att översiktsplanen är antagen är, Fässbergsdalen, Mölndalsåns dalgång och Finnsjöns friluftsområde. Då den fördjupade översiktsplanen för Finnsjön är antagen före 2004 kommer den enligt lagstiftningen att upphöra att gälla vid utgången av 2025.

Utredningsområden för bostäder

För att säkerställa framtida generationers bostadsbehov på längre sikt, äger staden idag flera större obebyggda områden som i översiktsplanen kallas för utredningsområden. De fungerar som markreserv och kommer att spela en viktig roll för stadens planeringsberedskap.

Dessa utredningsområden är:

- Västra Balltorp
- Norr om Kållered
- Nordöstra Mölndal

Dessa områden kan planeras och exploateras i etapper i samordning med utveckling av samhällsservice och kollektivtrafik.

Inom eller intill dessa områden finns det höga natur- och friluftsvärden. När ny mark tas i anspråk behöver de lokala förutsättningarna särskilt studeras och områden som används för närrekreation, områden med höga naturvärden och regionalt viktiga stråk ska beaktas och i möjligaste mån bevaras.

Tematiska områden för fördjupning

För att klargöra vissa strategiska frågor för hela kommunen krävs det helhetsgrepp. Därför kan det vara bra att arbeta med tematiska områden. Exempel på teman som kan utredas i sådana fördjupningar är följande:

- Buller och luftkvalitet
- Skyfall, översvämning och skred
- Arbete för våra vattendrag – stabilitet och miljökvalitetsnormer vatten
- Jordbruksmark
- Friluftslivsplanering
- Grön infrastruktur

Mölndalsån rinner genom Mölndalsåns dalgång och miljökvalitetsnormerna för vatten behöver säkerställas för att klara utveckling och exploatering i stråket
Foto:.

Geografiska områden för fördjupning

I stadsmiljöområden som är i ständig förändring med många förfrågningar om nya utvecklingsprojekt kan det ibland finnas behov av att utreda frågor i ett större geografiskt sammanhang än enbart för ett enskilt detaljplaneområde. Det kan exempelvis handla om hur flera detaljplaner tillsammans påverkar trafiksituationen eller skapar behov av service och lokaler i en stadsdel. Därför är det viktigt att i tidiga skeden klargöra övergripande frågor som inte kan tas i varje enskild plan. Det underlättar framdriften av detaljplanerna. Även dialogen med staten tydliggörs.

För områden utanför tätorterna kan sådana frågor också behöva studeras på en översiktlig nivå. Det kan bland annat handla om utveckling i natur- och kulturmiljöer och i områden med jordbruksmark.

Fördjupningarna ska göras i bred dialog mellan kommunens förvaltningar internt efter ett politiskt uppdrag.

Norra Kållered är ett område som kan utvecklas i framtiden.
Foto: Christian Badenfelt

1. Mölndals stationsområde med omland

Frågor som behöver studeras är bland annat: strategisk stadsutveckling parallellt med Trafikverkets järnvägsplan, markåtkomst, östvästliga kopplingar, Lackarebäcksmotets utveckling, potential för överdäckning av motorväg, buller och luftkvalitet, påverkan på Mölndalsån, skyfall, dagvatten, behov av samhällsservice, historisk koppling och gestaltning.

2. Toltorpsdalen och Bifrostgatan – med kopplingar till noder och centrumfunktioner

Frågor som behöver studeras är bland annat: kollektivtrafikens utveckling, stadskvaliteter i gaturummet, markanspråk, behov av samhällsservice, skyfall, trafik, buller, gestaltning, påverkan på befintlig bebyggelse, kopplingar till innerstaden och naturreservaten, anknytning till Göteborg och länken mellan Sahlgrenska universitetssjukhusen i Mölndal och i Göteborg.

3. Åby/Åbro och delar av Västra Balltorp

Frågor som behöver studeras är bland annat: utveckling av befintligt verksamhetsområde till blandstad, utreda potential för bostäder i västra Balltorp samt i Åbyområdet, kollektivtrafik med metrobuss och stationer, påverkan på riksintresset transporter, ny lokal infrastruktur med länk över E6, koppling till Mölndals innerstad, behov av samhällsservice, buller, skyfall, dagvatten och påverkan på kulturmiljö.

4. Centrala Kållered

Frågor som behöver studeras är bland annat: analys av potential för bostäder, centrumutveckling och arbetsplatser på både västra och östra sidan, behov av samhällsservice, mellanområdets utvecklingspotential, barriäreffekter av infrastruktur och topografi, hur östra och västra sidan bättre kan bindas samman, påverkan på riksintressen och Västkustbanans framtida ytbehov, markåtkomst, skyfall, behov av översvämningsbar mark och stationsnära jordbruksmark.

5. Centrala Lindome med Lindome stationsområde och Industrivägen/ Spårhagavägen

Frågor som behöver studeras är bland annat: Västkustbanans ytbehov och påverkan på riksintresset, centrumutveckling, markanspråk, omvandling av verksamhetsområdet söder om Lindome centrum samt omlokalisering av verksamheter som inte går att kombinera med bostäder, länka samman Lindome station och Lindome centrum, behov av samhällsservice, påverkan på Lindomeån, översvämningsbara ytor, skyfall, buller, trafik, stationsnära jordbruksmark och gestaltning,

6. Centrala Hällesåker och landsbygden

Frågor som behöver studeras är bland annat: kollektivtrafik, transporter, vattenförsörjning, centrumutveckling, behov av samhällsservice, kulturmiljöfrågor, påverkan på befintliga bebyggelsestrukturer, jordbruksmark, påverkan på Lindomeån, översvämning och påverkan på djurhållning och jordbruksverksamhet i området.

Del i regional utveckling – mellankommunala frågor

En översiktsplan är vägledande för hur kommunen avser att utveckla och använda mark- och vattenområden i kommunen för att inte påtagligt skada något riksintresse. Den är också vägledande för hur vi samverkar och säkerställer de mellankommunala frågorna. Mölndals stad är en drivande part i regionala sammanhang och arbetar för att stärka såväl regionen som den egna kommunen.

Regional bostadsförsörjning

Mölndals kommun har haft en stark utveckling under de senaste åren, med en hög befolkningstillväxt. Utvecklingen av stadskärnan, Innerstaden, Forsåker och Kvarnbyn, i Mölndal och flertalet större projekt inom Mölndals tätort har bidragit till regionens bostadsförsörjning. De kommande åren kommer en fortsatt utveckling ske inom Mölndals tätort, men det kommer också att vara ett större fokus på de övriga stationssamhällena, Kållered och Lindome.

Mölndal följer Göteborgsregionens kommunalförbunds strukturbild. För att strukturbilden ska fortsätta att fungera som grund för kommunernas planering behöver den utvecklas och fördjupas. Även starka, tvärsektoriella och sammankopplande stråk utöver pendeltågsstråken, bör ingå i strukturbilden.

Näringsliv

Mölndals näringsliv är viktigt för regionens tillväxt och många pendlar till kommunen för att arbeta. Här finns över 500 olika branscher representerade. Ett exempel är de kluster inom forskning och innovation inom livsvetenskap, medicinsk teknik och hälsa som finns i Åbroområdet.

Kommunen bidrar också till att avlasta centrala Göteborg genom att planera för uppställningsspår och tågdepå söder om Mölndals tätort, vilket värnar om den regionala arbetsmarknaden.

En fråga som bör studeras i regional samverkan är behovet av plats för logistik utifrån framtida utveckling samt regional samverkan kring verksamhetsmark.

Transporter

Trafiken som belastar vägarna av riksintresse genom Mölndals kommun orsakas till stor del av trafik från andra kommuner. Prioriteringen för statliga vägar handlar i första hand om nationellt transportbehov. Att tillgodose näringslivets transportbehov är viktigt för att stötta verksamheter i kommunen.

För att arbeta för en hållbar utveckling och inte påtagligt skada riksintressena för transporter krävs det ett samarbete med våra grannkommuner. Ett mellankommunalt utbyte pågår där dialog förs med omgivande kommuner kring bland annat trafikfrågor.

Trafiken påverkar framförallt vår miljö. Dels lokalt via buller och luftföroreningar, dels globalt via utsläpp av växthusgaser. Strukturbilden handlar om att vi ska utveckla de redan utbyggda stadsområdena och basera utvecklingen på en attraktiv kollektivtrafik.

De grannar som vi inte knyts samman med via strukturbilden kan kopplas ihop med andra kollektivtrafiksystem som exempelvis bussar. Dessa strukturer behöver också studeras och samverkas regionalt. Mölndal ser därför positivt på en dialog om detta med bland annat Härryda och Marks kommuner tillsammans med Västtrafik.

Målbild Koll 2035

Målbilden för kollektivtrafikens stomnät i Göteborg, Mölndal och Partille visar på ett nytt kompletterande alternativ som knyter ihop och stärker den kollektivtrafik som redan idag finns inom tätortsområdet. När staden bland annat studerar utvecklingen kring Åby- och Åbroområdet är detta en viktig fråga.

För att kunna implementera målbilden behöver också dess konsekvenser studeras. Detta görs bland annat i hållbarhetsbedömningen som hör till översiktsplanen.

Järnväg i Mölndal

Mölndal station ingår när Trafikverket planerar för att bygga en ny stambana mellan Göteborg–Borås. De nya järnvägssatsningarna kommer att innebära ett stort lyft för Mölndal och regionen.

En utbyggd station med fler direktresor gör Mölndal till en attraktiv start- och målpunkt. Mölndal blir en regional knutpunkt inom Västra Götaland och fler människor får tillgång snabbare och smidigare resor.

Både invånare och näringsliv i Mölndal, Göteborg och kranskommunerna får en utvidgad region för arbetsmarknad med stärkt koppling mellan Borås–Jönköping, Halmstad–Malmö–Köpenhamn, Kungälv och Trollhättan.

På lång sikt kan en koppling mot Oslo göra Mölndal till ett nav i en helhet av utvecklingen av södra Göteborg. För att uppnå önskad effekt av Mölndal som nationell station krävs ett nära samarbete med Trafikverket och Västra Götalandsregionen

Grön infrastruktur

Precis som vi människor behöver växter och djur livsutrymmen av tillräcklig yta och kvalitet för att må bra. För att finnas kvar på lång sikt behöver de också möjlighet till spridning i landskapet. Detta är avgörande för att den biologiska mångfalden ska bevaras. Det är också grunden för att vi människor ska fortsätta få alla de nyttor som naturen ger oss, även kallade ekosystemtjänster. Begreppet grön infrastruktur förklarar att naturen hänger ihop genom ekologiska processer i hela landskapet.

På uppdrag av Regeringen har länsstyrelserna tagit fram handlingsplaner för grön infrastruktur. Deras användning kommer bidra till att främja och samordna uppföljning och analys av miljötillstånd och miljömål.

Regional handlingsplan för Västra Götaland beslutades i april 2019

Som del av strukturbilden i Göteborgsregionen finns inte bara pendeltågsstråk med stationer, utan också de gröna kilarna däremellan. Det pågår flera samverkansprojekt i regionen där de gröna kilarna studeras för att hitta lösningar som stärker dem. Det behövs gröna kopplingar mellan de större naturområdena. Här spelar kommunen en viktig roll då naturreservaten Änggårdsbergen och delar av Sandsjöbacka finns i kommunen.

Mölndals stad arbetar för att säkerställa den gröna infrastrukturen i Fässbergsdalen genom planering för ett grönt stråk i berörda detaljplaner. Detta görs i samverkan med Trafikverket, Göteborgs Stad, Länsstyrelsen Västra Götalands län och Göteborgsregionens kommunalförbund.

Blå infrastruktur

De ”blåa vägarna” som exempelvis Mölndalsån, Lindomeån och Stora Ån, är av mellankommunalt intresse då dessa sträcker sig över flera kommuner. Frågan om miljökvalitetsnormer för vatten är också en viktig mellankommunal fråga då dessa är bindande krav och åtgärder måste vidtas. Här samverkar Mölndals stad med bland annat Göteborgs Stad och Härryda kommun då de enskilda kommunernas planering påverkar de övriga. Även Kungsbacka kommun är en viktig samarbetspart för att miljökvalitetsnormerna för vatten ska uppnås. Samarbetet handlar också om att minska flödet genom fördröjning högre upp i systemet eftersom det minskar risken för översvämningar av Lindomeån/Kungsbackaån och Kungsbacka tätort.

Tillgången till vattenresurser för vattenförsörjning är en regional fråga. Mölndals stad står bakom de regionala vattenförsörjningsplanerna som Länsstyrelsen i Västra Götaland respektive Göteborgsregionens kommunalförbund tagit fram och bidrar till det gemensamma regionala arbetet utifrån planerna.

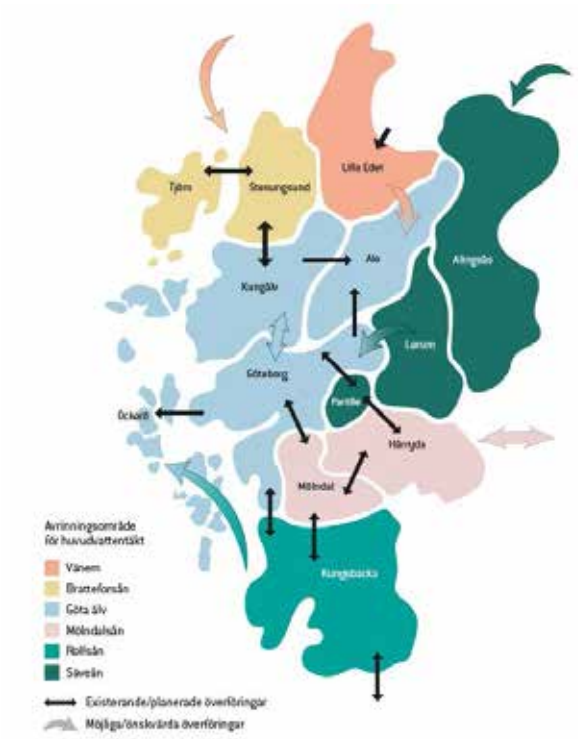
Anpassning till ett förändrat klimat

Västra Götalands län kommer sannolikt att få ett klimat med mer nederbörd, skyfall och ökade översvämningsrisker i och med klimatförändringarna. I tätorterna med större andel hårdgjorda ytor kan skyfall få mycket omfattande konsekvenser i form av översvämmade gator, vägar och jordbruksmark. Extremt väder som värmeböljor förväntas också bli vanligare. Det gör faktorer som översvämningsbara ytor vid vattendrag inom bebyggda områden, robust infrastruktur och solskydd i olika former nödvändiga att förhålla sig till i planeringen.

För att möjliggöra önskad stadsutveckling krävs också ett långsiktigt regionalt utvecklingsarbete i frågor som rör avrinningsområden, stigande vattennivåer med mera. Klimatförändringarna påverkar stora delar av samhället och naturmiljön, utan att ta hänsyn till geografiska gränser.

Det är därför viktigt att arbeta gemensamt i regionen för att anpassa vårt samhälle genom att stärka och nyttja ekosystemen, till exempel genom återvätning av avvattnade marker, utifrån dessa nya förutsättningar.

För att ha en fortsatt god dricksvattenkvalitet behöver vi öka reningen och därmed skapa förutsättningar för vattenverken att utvecklas. Mölndal ingår också i Göteborgsregionens och Göteborgs Stads samverkan för framtida vattenförsörjning, "Stärkt vattenförsörjning i Göteborgsregionen" (SVAR-projektet). I projektet medverkar samtliga medlemskommuner i Göteborgsregionen. Projektet inventerar behov med blick mot 2050 samt begränsningar i försörjning och möjligheter till förstärkning inom respektive kommun. Arbetet inom den kommunala vattenförsörjningsplanen samordnas med SVAR-projektet. Utöver en starkare regional samverkan är det också viktigt att möjliggöra en ökad egen vattenförsörjning för kommunens invånare.

Framtida vattenförsörjning i Göteborgsregionen – idébild för fortsatt arbete. "Illustration: Göteborgsregionens kommunalförbund"

Mölndals stad arbetar med klimatfrågorna och ett internt förvaltningsövergripande forum för samordning av arbetet är under uppbyggnad. Att koppla det arbetet till mellankommunal och delregional samverkan är därför viktigt.

Energiförsörjning

Energiförsörjning är en regional utmaning. Prognoser visar på en kraftig ökning av elbehovet, då stora elintensiva industrier och elektrifiering av befintliga industriprocesser planeras i regionen. Vi står inför stora förändringar och här krävs samarbeten över kommungränserna, men också över regiongränser med bland annat elnätsägare. Den här frågan behöver till viss del hanteras av kommunerna, men Västra Götalandsregionen har ett stort ansvar. Den här frågan bör därför lyftas på en regional nivå för att stötta kommunernas arbete. Mölndals stad ser stora fördelar med att detta drivs på en regional nivå och bidrar gärna till en sådan samverkan.

Krisberedskap

Regional samverkan är viktig eftersom risk- och säkerhetsfrågor inte enbart kan hanteras inom respektive kommungräns. Ett flertal riskfrågor är gemensamma som exempelvis hantering av klimatfrågor, livsmedelsförsörjning, akutsjukvård eller dricksvattenförsörjning. Regional samverkan är ett sätt att arbeta med de här frågorna.

Andra områden som också behöver en beredskap på såväl lokal som regional nivå vid kris, är tillgång till skyddsrum samt behov av krisbegravningsplatser.

Riksintressen, allmänna intressen, hänsyn

Detta avsnitt handlar om allmänna intressen, hänsyn och riksintressen som ett förtydligande av den digitala kartan där dessa finns med som kartskikt. Kommunala naturreservat, naturvårdsplan och kulturmiljöprogram finns också med som planeringsunderlag i den digitala kartan som hör till översiktsplanen molndal.se/op

Naturvärden

Ånggårdsbergen, Sandsjöbacka och Hårssjön är av riksintresse för naturvård. Mölndals stad arbetar för att undvika att utvecklingen inom kommunen påtagligt skadar dessa riksintressen. Detta gäller även för Natura 2000-området i Sandsjöbacka.

Mölndals stads övergripande naturvårdsmål är att bevara och öka den biologiska mångfalden av nu eller tidigare naturligt förekommande arter och naturtyper. Samtidigt ska människans möjligheter till rika naturupplevelser föras vidare till kommande generationer och naturresurser ska utnyttjas långsiktigt och hållbart.

I Mölndals stads naturvårdsplan finns riktlinjer för skydd och hänsyn och dessa vägleder vid planering, bygglov med mera. Som underlag finns en digital karta som redovisar olika klassificeringar för naturområden med höga värden i kommunen. Det är viktigt att vid behov komplettera och fördjupa de inventeringar som gjorts när det är aktuellt att ta fram en detaljplan eller liknande. Det beror på att förhållanden i naturen kan ändras, avgränsningar är relativt grova och underlagen är inte alltid kompletta. Därför är bedömningarna preliminära.

Det kan finnas ytterligare områden med ej kända naturvärden. Det är lagkrav att ta hänsyn till skyddsvärda arter och naturmiljöer vid nya exploateringar eller planer, därför är det viktigt att ta reda på om det finns sådana arter eller miljöer.

Kartskikten till stadens naturvårdsplan behöver uppdateras för att säkerställa bättre bedömningar i samband med ny planering och exploatering. Informationen i kartan är ett redskap för att hitta lämpliga nya exploateringsområden och samtidigt undvika områden med höga naturvärden och jordbruksmark.

Friluftsliv

Ånggårdsbergen, Slottskogen, Sandsjöbacka, Rambo mosse och Hårssjön, Rådasjön med Gunnebo och Hassungared är av riksintresse för friluftslivet.

Under 2017 och 2018 reviderades några av de områden som är av riksintresse för friluftslivet inom kommunen. Mölndal stad har flera pågående detaljplanearbeten i Fässbergsdalen där ett av de nya riksintressena för friluftslivet är beslutat.

I de pågående detaljplanerna och utredningar kopplade till detaljplanerna, tydliggörs friluftslivets behov.

Ängårdsbergens naturreservat är ett populärt område för rekretation. Foto: Elisabet Börlin

Kulturmiljöer

Kulturmiljöer är miljöer som har påverkats

av människor och som är bärare av värdefulla berättelser. De är en del av vårt kulturarv. Kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas spelar en viktig roll i arbetet för en hållbar samhällsutveckling både ekonomiskt, miljömässigt och socialt.

Kvarnbyn och Gunnebo i Mölndal är riksintressen för kulturmiljövården. Kvarnbyn skyddas genom bestämmelser i detaljplan, Gunnebo är byggnadsminne och kulturreservat med särskilda bestämmelser. Båda områdena ses som viktiga besöksmål som utvecklas med utgångspunkt från respektive kulturmiljövärden.

Mölndals stads kulturmiljöprogram ger kunskap om värdefulla kulturmiljöer och är vägledande vid planering och bygglov. Kulturmiljöområden och kulturhistoriskt värdefulla byggnader redovisas i en digital karta som hör till kulturmiljöprogrammet. I kulturmiljöprogrammets strategier för Mölndals kommun påtalas att kulturmiljöarbetet är dynamiskt då samhällets förändringar skapar nya kulturmiljöer och tidsperspektivet förskjuts. Inför exploatering görs därför alltid nya bedömningar av områdets eventuella kulturvärden. För att säkerställa att utpekade värden inte går förlorade utan i stället bevaras och utvecklas görs fördjupade utredningar vid behov.

Forsåker i Mölndal. Foto: Per Pixel Petersson

Transporter och kommunikationer

I Mölndals kommun finns flera riksintressen för kommunikationer. Dessa är: E6/E20, Söderleden, väg 40, Kust- till kustbanan, Västkustbanan, nya stambanor Göteborg–Borås och Landvetter flygplats påverkansområde för buller. All planering, översiktsplaner såväl som detaljplaner, sker i samråd med Trafikverket och Länsstyrelsen Västra Götalands län. På så vis säkerställer Mölndals stad, på en övergripande nivå, att de riksintressen som finns inom kommunen inte påtagligt skadas av utvecklingen.

Samråd ska också ske med Swedavia gällande riksintresset för Landvetter flygplats.

Mölndals stad arbetar med en målstyrd trafikplanering för att öka andelen hållbara resor och säkerställa en utveckling i kommunen med fler invånare och arbetsplatser utan att öka belastningen på riksintressena. Vi arbetar också att genomföra "Målbilden för stadstrafikens stomkollektivtrafiknät i tätortsområdet Göteborg–Mölndal–Partille 2035".

Framtida riksintressen som en ny stambana mellan Göteborg–Borås är en angelägen fråga för regionen men också för Mölndals stad. För att inte motverka denna utveckling utgår all planering från riksintresset inom området kring Mölndals station, samt inom områden avsatta för ny järnvägsdragning från den nya stambanan. Detta gäller även för järnvägsstråket Göteborg–Köpenhamn.

Försvarets anläggningar

Inom Mölndals kommun ligger Sisjöns skjutfält med sitt påverkansområde, som är av riksintresse för totalförsvaret. Kommunen utgår i all planering utifrån de hänsynsavstånd som finns fastlagda för skjutfältet. Området finns också med i stadens naturvårdsplan tack vare sina höga naturvärden. Delar av området ligger inom riksintresse för friluftslivet. Vid en eventuell intressekonflikt ska totalförsvarets intressen alltid ges företräde.

Inom riksintresse samt påverkansområde för buller eller annan risk gäller att alla plan- och bygglovsärenden oavsett byggnadshöjd ska skickas på remiss till Försvarsmakten. För att säkerställa att det inte sker någon skada på de riksintressen som omfattas av offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska objekt som är högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse respektive högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse, remitteras till Försvarsmakten även om de inte ligger inom område av riksintresse för totalförsvaret.

Bostadsförsörjning

Bostadsförsörjningsprogrammet är Mölndals stads dokument som redovisar stadens ambitioner och riktlinjer för bostadsförsörjningen. Programmet är framtaget för att visa hur Mölndals stad säkerställer det allmänna intresset för bostadsförsörjning. Programmet har tagits fram i enlighet med lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Ansvaret innebär att alla kommuner ska redogöra för viktiga behov och utmaningar, riktlinjer och åtgärder för att kunna möta behovet av bostäder och med särskilda insatser för olika grupper. Programmet utgör tillsammans med stadens övriga styrdokument gemensamt grunden för den

strategiska planeringen för att ge förutsättningar att växa hållbart och utveckla kommunen långsiktigt.

Riktlinjer för bostadsförsörjningen

För att möjliggöra ett långsiktigt bostadsbyggande har Mölndals stad tagit fram riktlinjer för bostadsförsörjningen. Riktlinjerna grundar sig i Mölndals stads mål, samt analyser av utmaningar som togs fram i samband med bostadsförsörjningsprogrammet.

Riktlinjer:

- En hållbar bostadsutveckling över tid.
- God planeringsberedskap och en aktiv plan- och markberedskap.
- Öka variationen av bostäder i alla tätorter.
- Utveckla det befintliga bostadsbeståndet.

Mölndals stad ska säkerställa ett stabilt och varierat bostadsbyggande samt hälsosamma och goda livsmiljöer i hela kommunen. Målsättningen är att bygga olika typer av bostäder nära service och gröna miljöer. Nya bostäder ska byggas med god kvalitet och långsiktigt hållbara lösningar. Men också det befintliga lokal- och bostadsbestånd bör ses som en möjlighet vid omvandling och förtätning. Det ska finnas en god planering för behovet av bostäder för personer med särskilt behov av stöd och service.

Jordbruksmark

I miljöbalken, 3 kapitlet 4 §, står det att:

”Jord- och skogsbruk är av nationell betydelse Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.”

Med förändrat klimat och ökad befolkning får hushållningen med jordbruksmark en allt större betydelse. Det är viktigt att se markens värde i ett långt tidsperspektiv.

Inom Mölndals kommun finns en hel del jordbruksmark kvar, framför allt i dalgången runt Lindomeån, men även delar av Fässbergsdalen och områden runt Kållered och Lindome består av jordbruksmark. Eftersom jordbruksmarken är av ett allmänt intresse kan den inte tas i anspråk för olika typer av exploatering såvida inte användningen är av ett väsentligt samhällsintresse eller att jordbruksmarken inte är brukningsvärd. Om det som planeras är av väsentligt samhällsintresse måste alltid en avvägning göras om det inte finns någon annan mark som kan planeras för ändamålet än den brukningsvärda jordbruksmarken.

Under planeringsunderlag i översiktsplanens digitala karta finns ett kartlager som heter odlingslandskap. Det visar områden som används som jordbruksmark då det finns EU-stöd för sådan verksamhet kopplat till marken. Vid en förfrågan om bygglov eller detaljplan inom ett sådant område måste en lokaliseringsprövning göras. Detta ska göras innan en detaljplan startas upp. Kartlagret visar inte den jordbruksmark som saknar EU-stöd. Därför kommer jordbruksmarken i kommunen att inventeras för att klargöra var all jordbruksmark finns.

Skogsmark

Mölndals stad äger flera skogsområden. Syftet med skogsinnehavet är främst att kunna säkra möjlighet till tätortsnära rekreation, skydda skog med höga naturvärden, ha en markreserv för framtida exploateringar samt att kunna erbjuda bytesmöjlighet vid exploatering där privata fastighetsägare berörs.

Skogen har en också viktig funktion som kolsänka, vilket innebär att skogen binder upp koldioxid. Därför är skogen en viktig förutsättning i arbetet för att uppnå klimatmålen.

Mölndals stad har ett pågående arbete med en skoglig strategi där syftet med staden skogsinnehav tydliggörs.

Sumpskog i östra delen av Lindomeåns dalgång. Det finns flera fina sumpskogar med höga biologiska värden i kommunen.
Foto: Elisabet Börlin

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen

Det finns inga områden inom kommunen som bedöms vara ett så kallat LIS-område (landsbygdsutveckling i strandnära lägen).

Vattenförvaltning

Miljökvalitetsnormer för vatten

Olika sorters vatten kan delas in i mindre enheter som kallas vattenförekomster. Detta görs för att kunna beskriva tillståndet i vattnet och bedöma vilka mål, miljökvalitetsnormer, som ska gälla. En miljökvalitetsnorm för vatten beskriver den kvalitet en så kallad vattenförekomst ska ha nått vid en viss tidpunkt. Huvudregeln är att alla vattenförekomster ska uppnå det som inom vattenförvaltning kallas god status. En norm anger en lägstanivå. Vattenförekomsten får alltså inte påverkas av en verksamhet på så sätt att kvaliteten blir sämre än den status som anges i normen.

Det finns fyra sorters vattenförekomster: sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten. Eftersom vattenområden inte följer kommungränserna krävs ett aktivt samarbete över kommungränser för att säkerställa vattenstatus och vidta de åtgärder som behövs. Mölndals stad är medlem i Mölndalsåns vattenråd och i Kungsbackaåns vattenvårdsförbund och vattenråd i syfte att samarbeta med angränsande kommuner om de gemensamma vattenfrågorna. Inom Mölndals kommun finns ett 20-tal vattenförekomster som inte uppfyller respektive norm enligt gällande beslut den 21 dec 2021. För dessa krävs åtgärder så att normen uppfylls till vattenförekomstens respektive målår.

För att säkerställa miljökvalitetsnormer arbetar Mölndals stad med olika åtgärder och tar fortlöpande fram underlag för detta. Ett lokalt åtgärdsprogram finns framtaget för Kålleredsbäcken. I åtgärdsprogrammet har förslag på konkreta platser för bland annat nya våtmarker tagits fram. Några av dessa våtmarker kommer att behöva genomföras för att klara miljökvalitetsnormerna. Mölndals stad har också inlett ett arbete för Stora Ån och Balltorpsbäcken.

En åtgärdsplan tas fram utifrån Vattenmyndighetens åtgärdsprogram. Tillsammans med åtgärdsskiktet som finns i översiktsplanen digitala karta visar det på inriktningen för att klara miljökvalitetsnormerna. Exempel på åtgärder som föreslås är våtmarker, kantzoner och vandringshinder.

Riksintresse för vattenförsörjning

Anläggningar för vattenförsörjning är ett av riksintressena som omnämns i 3 kap 8 § miljöbalken. Det är Havs- och vattenmyndigheten som har beslutat om dessa riksintressen. Göteborgs stads dricksvattenanläggningar är ett sådant riksintresse och i detta ingår bland annat Rådasjön.

Syftet med att peka ut områden som riksintressen för vattenförsörjningen är att skapa förutsättningar för hänsynstagande. Riksintresset ska uppmärksammas i olika planeringsprocesser och vid prövning av verksamheter och åtgärder som kan försvåra för anläggningarnas funktion. Säkerställandet av riksintresset kommer att vara en förutsättning för planläggning och exploatering.

Det är i första hand när markanvändningen ändras som bestämmelser för riksintresset gör sig gällande. Pågående markanvändning påverkas inte.

Vattenförsörjningsplaner

Mölndals stad ansvarar för alla kommunens invånares vattenförsörjning och har en kommunal vattenförsörjningsplan (uppdaterad 2014). En uppdaterad kommunal vattenförsörjningsplan är under framtagande med en tidshorisont till 2050. Planen bedöms bli klar för beslut under 2023. Planen samordnas med grannkommunerna för att klargöra nuvarande och kommande behov.

Inom Göteborgsregionens kommunalförbund finns en regional vattenförsörjningsplan som kommunerna ställt sig bakom. Av planen framgår nio mål för vattenförsörjningen i regionen. Mål som syftar till att säkerställa bland annat tillräcklig mängd, god kvalitet, hur vattenförsörjningen integreras i samhällsplaneringen samt minimering av hälsorisker kopplade till dricksvattnet. Planen är en av grunderna till det regionala samarbetet inom VA-verksamheterna vid kommunerna. Länsstyrelsen i Västra Götaland har tagit fram en regional vattenförsörjningsplan för dricksvatten i

Mölndalsån forsar genom Kvarnbyn.
Foto: Camilla Eliasson

Västra Götaland 2021. Vattenförsörjningsplanerna är viktiga planeringsunderlag för staden.

Reglering Mölndalsån

Det pågår ett samarbete mellan Mölndals stad, Göteborgs stad och Härryda kommun om hur Mölndalsåns vatten ska regleras för att minska risken för att infrastruktur och tätorter översvämmas. Med hjälp av nederbördsprognoser och gemensam reglering av hur vattnet leds ut i ån kan miljökrav efterlevas och naturlivet värnas. Samtidigt magasineras tillräckligt med för att säkerställa vattenförsörjningen i de samarbetande kommunerna.

Robust vattenförsörjning

Vattenledningsnätet i kommunen är delvis sammankopplat med grannkommunernas ledningar för att säkerställa vattenförsörjningen vid driftstörningar. För att säkerställa en robust vattenförsörjning även i framtiden krävs att kommunen investerar ytterligare i nya vattenledningar, anläggningar och förnyelse av det befintliga systemet.

Dricksvatten

Oavsett om invånarna har kommunalt vatten eller enskild brunn är tillgången till hälsosamt dricksvatten en rättighet. Därför är dricksvatten en avgörande utgångspunkt vid exploatering.

Rent dricksvatten är en rättighet för kommunens invånare. Foto:

I kommunen finns två vattenverk; Göteborgs och Mölndals. Med den utbyggnad och tillväxt som sker i regionen samt med de förväntade effekter som kommer av klimatförändringar, kommer det krävas utbyggnadsmöjligheter vid vattenverken för att säkerställa ett dricksvatten av god kvalitet till alla hushåll och verksamheter. Mark i anslutning till vattenverken behöver därför avsättas.

Grundvatten

Det finns fem grundvattenförekomster i kommunen som omfattas av krav inom vattenförvaltningen. Samtliga fem uppfyller i nuläget god kemisk respektive god kvantitativ status. Statusen får inte försämras enligt EU:s vattendirektiv och vattenförvaltningen i Sverige.

I samband med planering i anslutning till känsliga vatten kan det behövas en släckvattenutredning som visar på åtgärder för att säkerställa att förorenat vatten från släckning av bränder inte ska nå grundvattenförekomsten.

Vattenskyddsområde

Rådasjöns och Norra Långvattnets vattenskyddsområde är av regionalt intresse eftersom Rådasjön fungerar som reservvattentäkt för Göteborg. Mölndals stad har i samverkan med Göteborgs Stad och Härryda kommun arbetat fram avgränsning och reglering av vattenskyddsområdet. Föreskrifterna gäller för verksamheter och boende inom området och vid förändrad markanvändning.

Finnsjöns vattenskyddsområde finns i kommunen och delas med Härryda kommun. Finnsjön är Härryda kommuns vattentäkt. För en vattentäkt i Sinntorp finns också ett vattenskyddsområde.

Gryaabs tunnlar

Spillavloppsvatten från VA-abonnenter i kommunen som är anslutna till det kommunala spillavloppsnätet leds till Gryaabs tunnelsystem. Tunnlarna ägs och sköts av Gryaab. Då några av dessa passerar genom kommunen är det av stor vikt att hänsyn tas till tunnlarna vid utbyggnad i dess närhet, exempelvis underjordiska markarbeten som sprängning eller pålning.

Avloppsvattenhantering

Allt spillavloppsvatten från hushåll och verksamheter som är anslutna till det kommunala spillavloppsnätet renas i Ryaverket på Hisingen som ägs och förvaltas av Gryaab. Mölndals stad är en av delägarna i Gryaab. Såväl kapacitet som miljökrav på verksamheten i Ryaverket är därmed av intresse för Mölndals möjligheter till expansion. Det pågår utredningar för att klargöra vad ett ökat behov för regionen kommer att innebära för utvecklingen av Gryaab.

Vatten och avlopp i omvandlingsområden

I områden som tidigare fungerat som fritidshusområde sker alltmer en omvandling till permanentboende. När så sker behöver oftast vatten- och avloppssituationen ses över och nya lösningar genomföras. Ibland kan det krävas att ett

område ansluts till kommunalt vatten och avlopp.

Mölndals stad har tagit fram en handlingsplan, beslutad av kommunstyrelsen, för vatten och avlopp i omvandlingsområden. Utgångspunkten är att utifrån hälso- och miljökrav säkerställa att avloppens påverkan minimeras på naturliga sjöar och vattendrag. I utpekade områden har bedömningen gjorts att en kommunal avloppsförsörjning är att föredra framför enskilda anläggningar. Prioritering för i vilken ordning utbyggnaden ska ske har gjorts utifrån miljöpåverkan, utbyggnadsmöjlighet för vatten och avlopp samt i vissa områden samordning med detaljplanearbeten. Utbyggnad av vatten och avlopp läggs i investeringsbudget och följer den beslutade planen för vatten och avlopp i omvandlingsområden. Handlingsplanen uppdateras vid behov med beslut i kommunstyrelsen.

Dagvatten

Dagvatten är tillfälligt vatten, ofta regn- och smältvatten, som rinner av från markytor såsom gator, parkeringsplatser och tak. Mölndals stad har en dagvattenstrategi med principer som ska fungera som underlag vid planering och genomförande. Dagvattnet ses och utnyttjas som en positiv resurs i stadsbyggandet och ska integreras i den byggda och planerade miljön. Det är viktigt att hanteringen av dagvatten sker i robusta system och säkerhets- och skötselfrågor beaktas redan i planeringsskedet.

I Mölndals innerstad finns det fler öppna dagvattenssytem som också fungerar som grönska och sittplatser i stadsmiljön.
Foto: Josefin Wenander

Dagvattnet omhändertas och renas i första hand nära källan och den naturliga vattenbalansen ska i möjligaste mån bibehållas. Dagvattenflöden reduceras och regleras så att belastning på ledningsnät och recipienter begränsas.

Gröna områden är viktiga i vår stadsmiljö. Grönstrukturen erbjuder många ekosystemtjänster som är viktiga för människors hälsa och miljön. Gröna områden bidrar till till att minska mängden dagvatten i bebyggelse och fungerar som dagvattenrenare. Genom att exempelvis använda naturbaserade lösningar för att rena dagvattnet skapas bättre förutsättningar för att miljökvalitetsnormerna för vatten säkerställs.

Energiförsörjning

Mölndals stad har sedan 2022 en energiplan för minimerad klimatpåverkan som beslutats av kommunfullmäktige. Energiplanen innehåller Mölndals stads målsättningar, ambitioner, utmaningar och möjligheter kopplat till energiförsörjning. Energiplanen har tagits fram i enlighet med lagen om kommunal energiplanering och fungerar som ett strategiskt styrdokument i Mölndals stads planeringsprocesser. För att klara globala, europeiska och nationella klimatmål måste användningen av fossila bränslen minska i snabb takt. Många branscher pekar på elektrifiering av fordon, processer och utrustning som vägen framåt vilket innebär att behovet av elenergi och eleffekt kommer att öka framöver.

Solcellsanläggning på Mölndals stads stadshus.
Foto:

Uppvärmning med fjärrvärme avlastar elnätet genom att elbehovet för uppvärmning minskar samtidigt som lokal produktion av förnybar el vintertid säkras i kraftvärmeverket.

I Mölndals stads energiplan för minimerad klimatpåverkan finns bland annat följande delmål till 2030:

- Kontinuerligt ökad andel av Mölndals kommuns elbehov produceras lokalt med sol, vattenkraft och kraftvärme
- Energiförsörjning och energiinfrastruktur är en integrerad del av samhällsplaneringen

Åtgärder och arbetssätt:

- Verka för fjärrvärme till uppvärmning
- Säkerställa utrymme för nuvarande och

framtida behov av tekniska försörjningssystem i planeringen, bland annat genom dialog med lokala och regionala nätägare

- Nödvändig infrastruktur för att säkra energiförsörjningen utreds och beskrivs i detaljplaner för nya exploateringsområden.

Ökat behov av el

Inom Mölndals kommun finns två elnätsägare. För centrala Mölndal är det Mölndal Energi Nät AB och för Kållered och Lindome är det Ellevio.

Kapaciteten i regionnätet behöver förstärkas. Det är en komplicerad och lång process som kan ta flera år. Tills dess att behovet av utökad kapacitet är uppfyllt behöver kapaciteten som finns idag värnas i planeringen. För att tillgodose det ökade behovet av eleffekt kan behovet av mark för elinfrastruktur, elproduktion och lagring av el, komma att öka på sikt.

Vid planering inom 250 meter till stamnätsledningar och stationer ska samråd ske med Svenska kraftnät.

Plats för produktion av fjärrvärme

Riskullaverket förser kommunens invånare med fjärrvärme och är ett biobränsleeldat, fossilfritt kraftvärmeverk som producerar förnybar el och värme parallellt. Den produktion av värme och el som sker på Riskullaverket har därför en positiv påverkan på energiförsörjning och utsläpp både lokalt, regionalt, nationellt. Flera utvecklingsprojekt för att möta samhällets nuvarande och kommande behov av energi pågår idag inom Riskullaområdet. Tillräcklig plats för nuvarande och kommande behov behöver säkras i planeringen.

Riskullaverket ligger i Åbroområdet och försörjer kommunens invånare med el och värme.
Foto: Rickard Olausson, Skvader Media

Bostäder och arbetsplatser får inte planeras så nära anläggningarna att de motverkar utvecklingen av verksamheten och det miljötillstånd som Mölndal Energi har för anläggningen.

Ökat behov av fjärrkyla

I takt med ökande temperaturer och utbyggnad av lokaler för verksamhet och kontor, blir samhällets behov av kylning allt större. I kommunen finns infrastruktur för produktion och distribution av fjärrkyla som är under stark tillväxt. Bland annat byggs en ny produktionsanläggning för fjärrkyla på Riskullaverket och distributionsnätet expanderar till nya områden. Mölndal ingår i ett regionalt fjärrvärmesystem och ett elsystem som är sammankopplat över landsgränserna.

Gasledningar för bio- och naturgas

Inom Mölndals kommun finns högtrycksledningar för bio- och naturgas. Vid byggnation, förändrad markanvändning med mera granskas ett 1600 meter långt och 400 meter brett område med gasledningen i centrum.

Avfallshantering

Avfallshanteringen är en del av samhällsplaneringen som påverkar hur vi klarar av att ställa om till en cirkulär ekonomi, klara vårt resursbehov i framtiden och är en del i hälsoskyddet för kommuninvånarna. Därför måste avfallshantering beaktas i alla skeden i samhällsplaneringen.

För att minska påverkan på klimatet behöver uttaget av naturresurser minska, återvinningen och återanvändningen öka och avfallet minska, vilket är betydelsefullt för att vi ska uppnå ett hållbart samhälle.

Mölndals stad har en avfallsplan som utgår från Naturvårdsverket förordning om avfallsplan och EU:s avfallstrappa. Avfallstrappan går ut på att minimera att avfall skapas, återvända det som redan finns och i sista hand återvinna. Hela Mölndals stad ska arbeta med målsättningarna i avfallsplanen.

För att klara att av att skapa ett resurssnålt samhälle måste det finnas utrymme både för att hantera avfallet inom och vid fastigheten samt utrymme för hämtning av avfallet.

Tillgängligheten till återvinningscentraler och återvinningsstationer för invånarna, oavsett färdsätt, behöver också hanteras i planeringen.

Masshantering

Inom Mölndals kommun har det till och med 2019 funnits en deponi i Kikås för mottagning av massor. Då denna deponi nu inte längre kan ta emot mer massor arbetar Mölndals stad tillsammans med Göteborgsregionens kommunalförbund för att hitta lämpliga lokaliseringar för nya massmottagningar.

Samhällsviktiga funktioner

I centrala Mölndal ligger Mölndals Sjukhus. Sjukhuset är en del av Sahlgrenska Universitetssjukhuset och klassas som en samhällsviktig funktion.

För att kunna värna om forskning och sjukvård behöver sjukhuset ha möjlighet att utvecklas. En annan fråga som behöver hanteras är översvämningsproblematiken i Mölndalsåns dalgång. Här är det extra viktigt att säkerställa de översvämningsbara ytor som krävs för att sjukhuset ska kunna vara tillgängligt även vid skyfall och höga flöden.

Andra samhällsviktiga funktioner som behöver säkerställas är energiförsörjning och vatten- och avloppsförsörjning. För att vatten- och avloppsförsörjningen ska kunna fungera behöver vattenverken kunna utvecklas och avloppstunnlarna beaktas vid planering. Även ledningar och andra anläggningar såsom exempelvis pumpstationer, såväl befintliga som nya, behöver ges utrymme i planeringen. Produktionsanläggningar för fjärrvärme, el och fjärrkyla behöver också kunna utvecklas och ges utrymmet för i planeringen, tillsammans med nya och befintliga ledningar och andra anläggningar, exempelvis mottagningsstationer och nätstationer i elnätet.

Civilt försvar är också en viktig samhällsfunktion och det pågår en översyn av riksintresset för den civila delen av totalförsvaret.

Krisberedskap och förmågan att upprätthålla samhällsviktiga kommunala funktioner under kris är avgörande för att begränsa skadeverkningarna. Planering för skydd av befolkningen i form av bland annat skyddsrum kan bli viktigt i framtiden.

Exempel på andra samhällsviktiga funktioner är Räddningstjänstens verksamhet och framkomlighet, finansiella tjänster, omsorg, information och kommunikation, livsmedelsförsörjning, nödvattenförsörjning, skydd och säkerhet, transporter, handel och industri och offentlig förvaltning.

Främjad folkhälsa

Mölndals stad vill verka för en god folkhälsa för alla kommuninvånare. Det innebär att vi behöver ha särskilt fokus på frågor som påverkar människors hälsa och välbefinnande. Buller, luftkvalitet, dagsljus och grönska är exempel på sådana frågor. När staden planerar för nya områden behöver dessa frågor beaktas, men de är också viktiga att uppmärksamma för den befintliga bebyggelsen som kan komma att påverkas.

Buller

Den ökande efterfrågan på bostäder tillsammans med nya riktvärden för trafikbuller har lett till att vi bygger i mer bullerutsatta lägen. Buller i boendemiljön påverkar hälsan på många sätt och kan i förlängningen leda till ökad risk för hjärt- och kärlsjukdom. När vi planerar våra bostäder, skolor och förskolor bör en god ljudmiljö eftersträvas. Med dagens byggnadsteknik klarar vi att nå kraven för inomhusmiljön. Forskning har dock visat att människors hälsa även kan påverkas negativt av ljudmiljön utomhus i närheten av bostaden. Därför är det viktigt att parker och friluftsområden och andra vistelseytor så långt som möjligt skyddas från bullerpåverkan.

De områden som är mest utsatt för buller finns i de centrala delarna av tätorterna i närhet av leder och annan infrastruktur. Det är särskilt viktigt att försöka åstadkomma en sida där ljudnivån helst ligger under 45 dBA ekvivalentnivå, en så kallad tyst sida, när vi bygger i bullriga miljöer.

Luftkvalitet

Ett varmare och fuktigare klimat kan öka förekomsten av pollen, kvalster och mögel. Även luftföroreningar påverkas av klimatförändringen. Detta genom att högre temperaturer påskyndar vissa kemiska reaktioner i atmosfären och ökar avdunstningen av flyktiga ämnen. Dessutom bidrar högre temperaturer till bildningen av marknära ozon och vissa partiklar. Effekten av detta kan bli ökade hjärt- och kärlsjukdomar samt luftvägssjukdomar.

Luftföroreningar kommer till stor del av utsläppen från trafiken. Därför är bullerutsatta områden också ofta utsatta för sämre luftkvalitet. På samma sätt som att buller är en hälsorisk kan också dålig luftkvalitet vara det. I de lägen som är utsatta behöver placering och utformning av ny bebyggelse noga studeras för att inte riskera att gällande riktvärden överskrids. Miljökvalitetsnormerna (MKN) för luft är juridiskt bindande normer.

Utöver trafikminskningar och övergång till elfordon kan byggnadshöjder, avskärmningar, väderstreck och växtlighet påverka luftföroreningshalterna. Luftutredningar bör därför göras tidigt i planprocessen och användas som ett verktyg för utformning av planen. Barn är särskilt utpekade för konsekvenser av dåligt luft, därför är det lämpligt att också utgå från nivåerna i miljökvalitetsmålet "frisk luft" för att ytterligare säkra barnens vistelsemiljöer i planeringen. I fördjupningar av översiktsplanen förtydligas och beaktas frågor som trafik, buller, luftkvalitet med mera.

Vibrationer

Vibrationer behöver förebyggas vid detaljplanering av bostäder, verksamheter eller infrastruktur på vibrationskänslig mark. Riktvärden ska uppnås. Vid samtidig förekomst av vibrationer och buller kan störningsupplevelsen förstärkas. När vibrationer och buller förekommer samtidigt behöver detta särskilt utredas och bedömas.

Belysning

Belysning i olika miljöer kan påverka oss människor, men också djur och insekter, både negativt och positivt beroende på hur den utformas. Därför är det viktigt att gatubelysning, idrottsplatser och fasadbelysning utformas så att vi skapar trygga miljöer för människor utan att skada djurlivet negativt.

Transporter av farligt gods

De vägar och järnvägar inom kommunen som är utpekade som primära transportvägar för farligt gods är E6/E20, Söderleden, Väg 40, Västkustbanan och Kust-till-kustbanan. Vid all planering i anslutning till dessa stråk förs alltid en dialog med Länsstyrelsen Västra Götalands län om risker och avstånd till bebyggelse.

Vid planering närmare än Länsstyrelsen Västra Götalands läns rekommendationer utifrån deras riskpolicy, krävs särskilda riskutredningar i varje detaljplan. Dialog förs också med Räddningstjänsten Storgöteborg.

Dagsljus

Dagsljus påverkar vårt välbefinnande i stor utsträckning. Vid större täthet och med högre byggnader riskerar vi få bostäder med för lite dagsljus och våra gårdar och lekytor riskerar att bli mindre solbelysta. Detta bör beaktas i fortsatt planering.

Krav på dagsljus finns reglerat i Boverkets byggregler. Bebyggelsens utformning är den viktigaste bestämningsfaktorn för dagsljusexponering. Särskilt viktigt är det att planera för goda ljusförhållanden i skol- och vårdmiljöer.

Kraftledningar

Kraftledningar med dess magnetfält ska beaktas vid nybyggnation. Det finns en försiktighetsprincip, framtagen av fem centrala myndigheter gemensamt (Arbetsmiljöverket, Boverket, Elsäkerhetsverket, Socialstyrelsen, Strålsäkerhetsmyndigheten). Principen innehåller dock inga klara avstånd och därför måste dessa studeras i varje enskilt fall.

Djurhållning

För avstånd till djurhållning, som till exempel hästar, finns inga fastställda säkerhetsavstånd – bedömning görs från fall till fall. Allergener och lukt är viktiga frågor att hantera. Detaljplanering bör inte försvåra för djurverksamheterna att finnas kvar och eventuellt utvecklas.

Förorenad mark, byggnad eller anläggning

Vid omvandling av äldre industrimiljöer och liknande finns det ofta förorenad mark. Exempel på detta är bland annat Forsåkersområdet i centrala Mölndal.

När ett område tas i anspråk för exploatering och det finns förorenade massor, behöver dessa saneras. Därför kan en utveckling av tätorterna förbättra förutsättningarna och skapa bättre miljöer av före detta industriområden.

Jordskred, skyfall och översvämning

Lindomeån, Mölndalsån, Stora Ån, Kålleredsbäcken med flera är alla tidvis i riskzonen för översvämning. Där vattendragen påverkar bebyggelse kan detta bli ett problem och därför har flertalet åtgärder planerats eller genomförts för att inte riskera att skada befintlig bebyggelse. När förtätningar sker i områden där det finns risk för höga flöden kan det ibland också finnas stabilitetsproblem och risk för jordskred som kan påverkas av höga flöden som kan behöva studeras. Ny bebyggelse och infrastruktur behöver säkerställas så att inga skador sker.

Mölndal har ”Göteborgsmoränen” som är en komplex bildning av morän och isälvssediment i ett band centralt i tätorterna. Områden där grundläggnings- och sättningsproblem samt stabilitetsförhållanden speciellt måste betraktas, finns främst i dalgångarna omkring Mölndalsån, Balltorpsbäcken, Stora Ån, Kålleredsbäcken/ Ävabäcken och Lindomeån. Relativt stor del av dessa dalgångar är lös och mycket sättningskänslig. I övrigt domineras dalgångarna och sänkorna av glaciallera som i regel är något fastare och har gynnsammare sättningsegenskaper. I nära anslutning till vattendragen är i regel stabiliteten låg.

I fördjupningsarbeten för områden som är utsatta, är detta frågor som kan behöva utredas. Utifrån krav i plan- och bygglagen lyfts alltid de geotekniska frågorna i samband med planläggning och prövning av bygglov eller förhandsbesked.

Mest uppmärksamhet får frågan vid planering i dalgångarna där det pågår mycket byggnation. Inom områden där skredrisk sammanfaller med översvämningsrisk uppstår ytterligare svårigheter.

Stabilitetsåtgärder kan försämra förutsättningarna för översvämning och omvänt kan åtgärder mot översvämning försämra stabiliteten. Staden har ansvar för att frågorna hanteras vid planering av ny bebyggelse och för att det finns övergripande kunskap om förutsättningarna i kommunen. När det gäller befintlig bebyggelse har den enskilde ett långtgående ansvar för att skydda sin egendom, men på samma sätt som för översvämningsrisk kan det vara svårt att lösa övergripande problem inom avgränsade områden.

Vi får räkna med att ta större hänsyn till risker för ras, skred och erosion i framtiden. Det gäller såväl vid planering av ny bebyggelse som för skydd av befintlig. Klimatförändringar leder till mer nederbörd vilket leder till ökat vattentryck i markens porer och försämrad hållfasthet. Fler tillfällen med kraftig nederbörd ökar också risken för ras och skred.

Medborgardialog och inflytande

För att skapa bättre och mer värdeskapande projekt är det viktigt att låta invånarna, som känner sina närmiljöer bäst, bidra i planeringsprocesser. Stadsrummet har en viktig betydelse som gemensam kontaktyta för möten mellan människor för att stimulera demokrati och delaktighet.

Översiktsplanen är en möjlighet att genom dialog möta invånarna kring frågor som rör inriktning och framtida utveckling av kommunen. Därför genomfördes hösten 2016 en tidig dialog på plats i Hällesåker, Lindome, Kållered och Mölndal där förtroendevalda och tjänstepersoner mötte över 400 människor som ville dela med sig av sina tankar och funderingar kring utvecklingen av deras närområde. Det fanns också möjlighet under hela dialogperioden att fylla i en enkät på Mölndals stads hemsida eller lämna synpunkter i en digital dialogkarta.

Fokus i dialogen handlade om att lyfta det som är positivt med olika platser i kommunen och hur dessa kan utvecklas på ett bra sätt samt att identifiera platser med potential för annat än vad de används till idag.

Resultat av medborgardialogen

Röster från Mölndal

I Mölndal finns barriärer som försvårar för tillgängligheten. De flesta vill kunna ta sig till gröna miljöer och mötesplatser, men järnväg och stora trafikerade vägar försvårar detta. De grönområden som ligger nära bostadsområden och tätbebyggda områden är favoritplatser, både på östra och västra sidan. Ju närmare centrum, desto viktigare blir de gröna ytorna. Det är framförallt de stora grönområdena som pekas ut som viktiga att bevara, t.ex. Änggårdsbergen och Gunnebo, men även äldre bebyggelse som Kvarnbyn pekas ut. Bostäder byggs helst i redan etablerade bostadsområden, en förtätning framförallt i centrum och längs med dalgången. Också önskemål om fler bostäder öster om centrum, t.ex. Rävekärr och Stensjön. Förtätning av bostäder och service, i och runt omkring stadskärnan (Rävekärr, Stensjön, Toltorp etc).

Viktiga frågor för Mölndalsborna:

• Mötesplatser är viktiga (kommersiella och icke-kommersiella). Livet mellan husen, de gröna kvaliteterna.

• Förbättra trafiksituationen, jobba över barriärer och minska buller.

• Ta vara på och tillgänglighetsgöra den tätortsnära naturen (t.ex. Änggårdsbergen).

Röster från Kållered

I Kållered är bristande tillgänglighet ett övergripande fokus. Överfarter och kopplingar, till exempel gångtunneln och cykelvägarna från centrum till Kållereds köpstad, samt mellan de stora verksamhetslokaliseringarna i köpstaden. Just tillgänglighet för gång och cykel anses viktigt. Förtätningen bör helst ske i centrum, på nuvarande parkeringar och asfalterade ytor. Den tätortsnära naturen och kulturen är viktig även här, men mest fokus ligger på de gröna ytorna och fritidsplatserna centralt i orten.

Viktiga frågor för Kålleredsborna:

• Fysiska och mentala barriärer, framförallt mellan östra och västra Kållered.

• Stora trafikmängder med störningar, bristfälliga kopplingar för cykel och bil.

• Utveckling i centrum; i behov av mötesplatser, service, gröna miljöer med kvaliteter och fler bostäder.

Röster från Lindome

Även här lyfts den tätortsnära naturen och kulturen fram, till exempel Kimmersbo, Fagered, Sandsjöbacka, Berget, miljöerna kring Lindomeån och Spinneriet. Miljöerna och bebyggelsen runt Spinneriet har potential att utvecklas. Det borde byggas mer bostäder i redan påbörjade bostadsområden, som till exempel Ingemantorp. Stor potential runt omkring verksamhetsområdet Backen, som att bygga bostäder där verksamheten idag ligger och ta vara på de gröna kvaliteterna runt omkring området.

Viktiga frågor för Lindomeborna:

• Utveckling i centrum; förtätning med bostäder, service och mötesplatser (för unga och gamla).

• Utbredd tätort, behov av att stärka kopplingarna för gång-, cykel-, och kollektivtrafik.

• De gröna områdena runt omkring tätorten väldigt viktiga.

Röster från Hällesåker

Det behöver byggas fler bostäder i Hällesåker, framförallt i centrum och i de större byarna, till exempel Greggered. De sociala värdena bör förstärkas, genom att bevara befintliga mötesplatser (Hällesåkersgården, fotbollsplan samt Börjesgården) men också tillföra funktioner som idag saknas. Det som efterfrågas är främst kollektivtrafiksatsningar och lokala centrumfunktioner. De gröna värdena består av de stora naturområdena runt omkring dalen, med sjöar och stigar, samt det värdefulla kulturlandskapet längs med dalgången.

Viktiga frågor för Hällesåkersborna:

- Brist på lokala centrumfunktioner; offentlig och kommersiell service, mötesplatser och funktioner för att klara av vardagslivet.
- Trafiksituationen längs med Hällesåkersvägen, cykelbana till Lindome, lägre hastighet och mer kollektivtrafik.
- Småskaligheten värnas, Hällesåkers byhistoria och natur är viktiga.

Hur vi ser resultatet från medborgardialogen i förslaget till ny översiktsplan

Närhet och tillgänglighet är något som lyftes av många i medborgardialogen. Detta är en viktig fråga för översiktsplanen. Genom att utveckla alla tätorternas centrum med bostäder och service av olika slag stärks möjligheterna för fler att enklare nå det som de behöver i vardagen samtidigt som onödigt resande minskar.

Kopplingarna till de gröna miljöerna är viktiga för många. I samband med att tätorterna utvecklas behöver det gröna stärkas, både kopplingarna till gröna större miljöer omkring tätorterna samt parker och stråk inom tätorterna. Detta stärker Mölndals stads lokala miljömål som handlar om att alla bostäder bör som mest ha 300 meter till ett grönområde.

Omvandlingar av trafikbarriärer till stadsgator prioriteras tillsammans med att stärka kopplingarna mellan östra och västra delarna av framförallt Kållered och Mölndal. Fokus i planeringen framöver blir också utveckling och förtätning av Lindome och Kållereds tätorter.

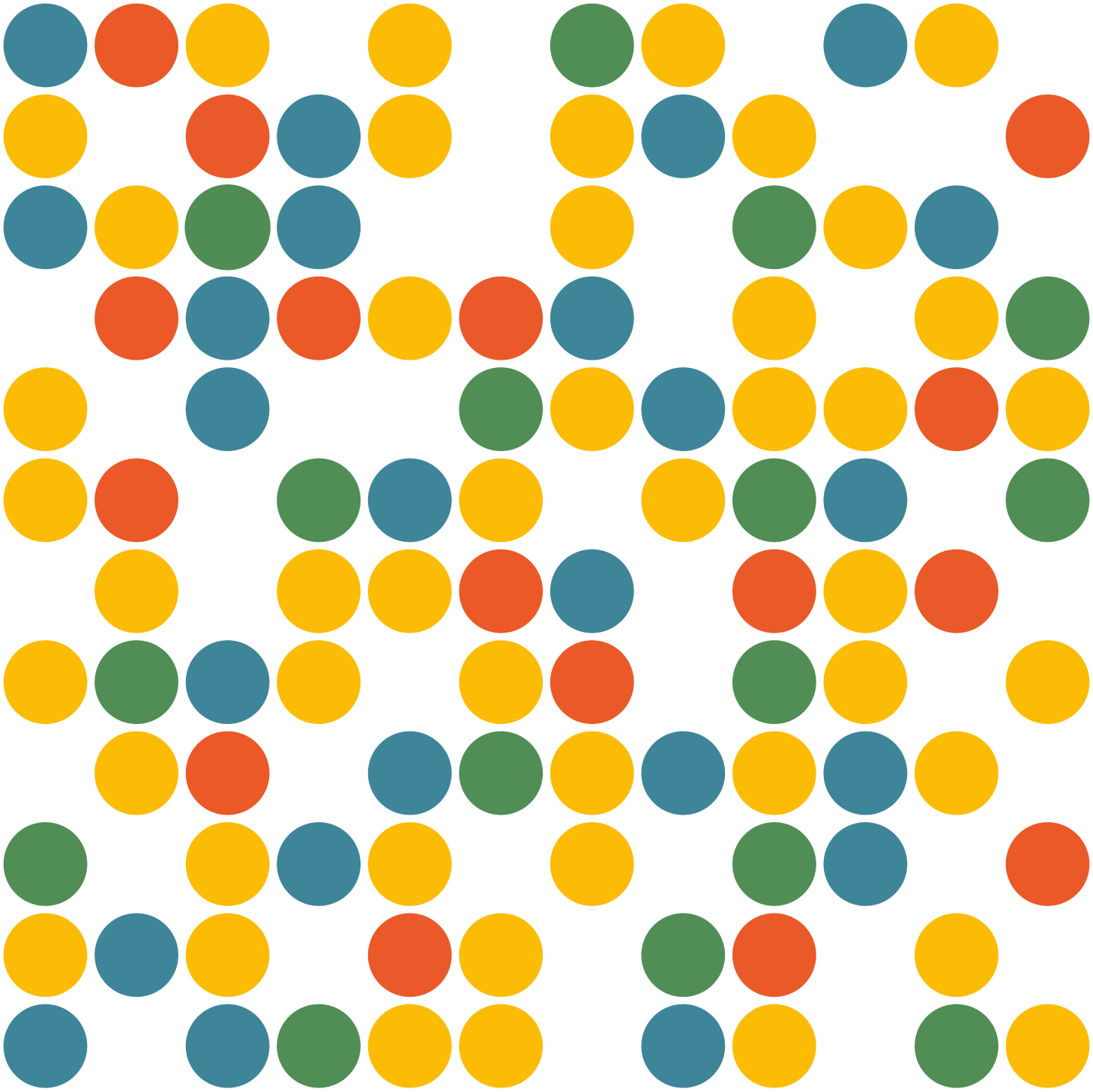

MÖLNDALS STAD

PLANERINGSSTRATEGI FRAMTIDENS MÖLNDAL

Antagen av kommunfullmäktige | 2024-02-21 § 32

Medverkande

Mölndals stad

Processledare,

Elisabet Börlin samhällsbyggnadsförvaltningen

Biträdande processledare,

Jonathan Lilja samhällsbyggnadsförvaltningen

Processgrupp,

Representanter från stadens olika förvaltningar har deltagit i dialog och workshoppar under arbetets gång.

Politisk styrgrupp,

kommunstyrelsens plan- och exploateringsutskott

Foton och illustrationer,

Foton: Mölndals stad

Snedbilder: Christian Badenfelt och Thanner-Elmrin

Illustrationer: Mölndals stad

Innehållsförteckning

Planeringsinriktning och rullande översiktsplanering . 4

Planeringsstrategi - "Framtidens Mölndal"..... 7

Vad är en planeringsstrategi?..... 7

Pågående strategiska processer 8

Mölndals stads inriktning för översiktsplaneringen 2024-2026 9

Prioriterade geografiska fördjupningsområden 11

Åby/Åbro och delar av Västra Balltorp..... 12

Centrala Lindome med Lindome stationsområde & Industrivägen/Spårhagavägen 13

Framtida geografiska fördjupningsområden..... 14

Prioriterat tematiskt fördjupningsområde 15

Aktualitetsprövning Mölndals stads översiktsplaner ... 16

Planeringsinriktning och rullande översiktsplanering

Mölndals stad har påbörjat resan för att skapa en tydlig rullande översiktsplanering. Planeringsstrategin är ett viktigt verktyg för en hållbar strategisk planering.

Under pågående mandatperiod ska två fördjupade översiktsplaner påbörjas, en för området Åby/Åbro och delar av Västra Balltorp och en för området centrala Lindome med Lindome stationsområde och Industrivägen/ Spårhagavägen. Utöver det ska en lokaliseringsutredning för den stationsnära jordbruksmarken tas fram för att underlätta för planeringen i de centrala delarna av stationssamhällena.

Som underlag för planeringsstrategin har en nulägesbeskrivning tagits fram. Den är inte en beslutshandling utan ett planeringsunderlag. Nulägesbeskrivningen kan uppdateras vid behov som stöd för kommande planeringsstrategier, men också för övrig planering som exempelvis detaljplaner.

Syfte och målsättning med en rullande översiktsplanering

Målsättningen och styrkan i att arbeta med strategiska fördjupade planer som grund för vilka detaljplaner som ska tas fram för utvecklingsorterna, är att förenkla processerna och skapa ett genomtänkt, hållbart genomförande.

I en rullande översiktsplanering arbetas nya fördjupade översiktsplaner och tillägg in i samma strategiska plan vilket skapar en ökad tydlighet och bättre läsbarhet. Genom att fördjupa översiktsplanen geografiskt och tematiskt synliggörs ny utvecklingspotential vilket möjliggör en effektivare planeringsprocess och prioriteringar av utbyggnadsordningen med planbesked och planuppdrag. Lojalitet med den strategiska planen tydliggör förväntningar om möjligheter för utveckling.

PRIORITERADE FÖRDJUPADE ÖVERSIKTSPLANER
- startas upp under mandatperioden

- Åby/Åbro och delar av Västra Balltorp
- Centrala Lindome med Lindome stationsområde och Industrivägen / Spårhagavägen

PRIORITERAD LOKALISERINGSUTREDNING
- startas upp under mandatperioden

- Stationsnära jordbruksmark

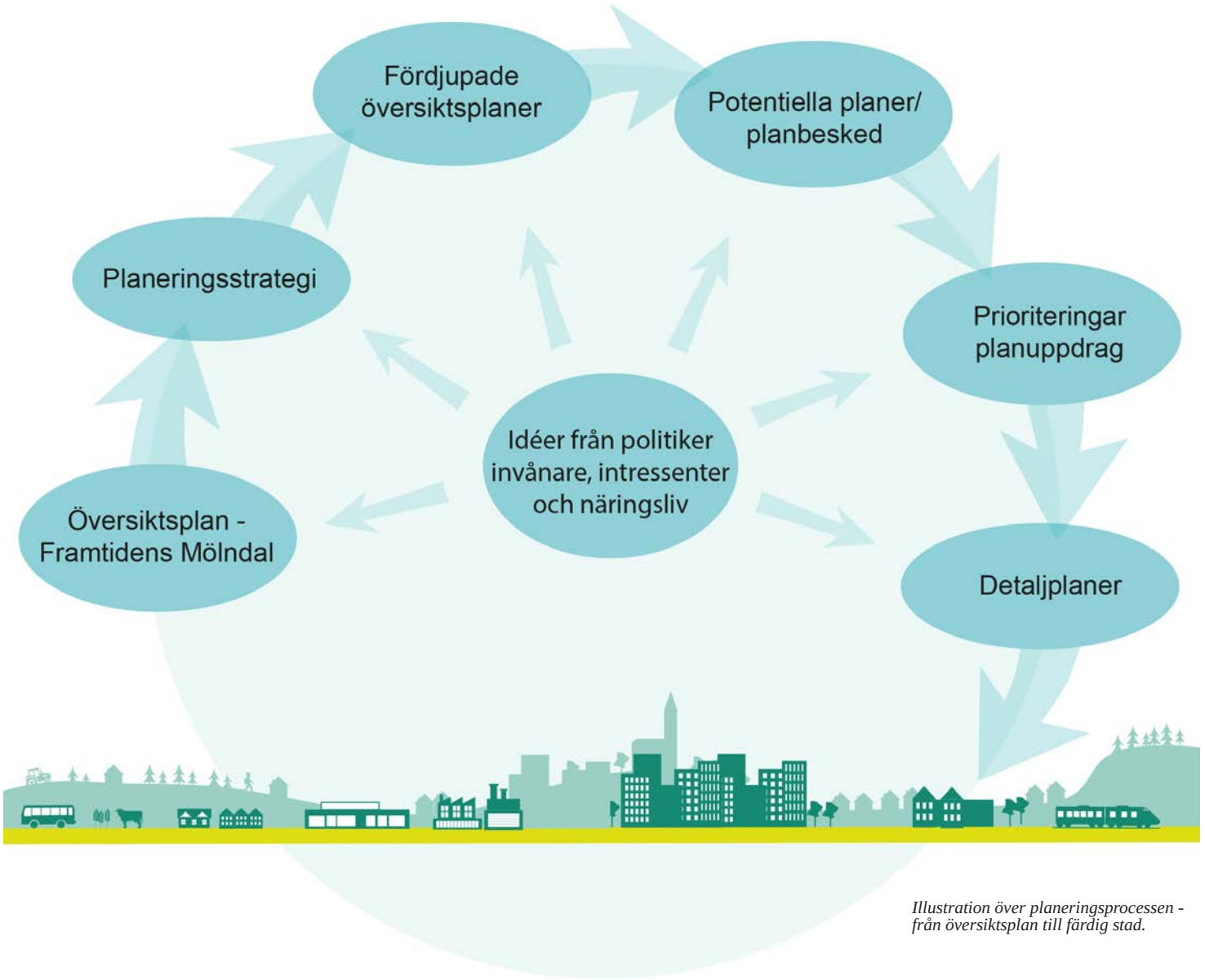

Illustration över planeringsprocessen - från översiktsplan till färdig stad.

Mölndals Innerstad
2,3 km
Lindome
Berlin
78 km
Tomten
3514 km
Liseberg
6,6 km
Köpenhamn
222 km
Nordkap
1624 km
Antarktis
14 825 km
New York
6081 km
Sydney
16 014 km
Vancouver
7448 km
Paris
1170 km

Planeringsstrategi - "Framtidens Mölndal"

Mölndals kommun har en fantastisk potential genom sitt läge i en expansiv region. Här finns allt från pulserande stadsmiljö till levande landsbygd som båda ger kraft åt varandra. Genom att bygga vidare på utvecklingsorterna, Mölndal, Kållered, Lindome, Hällesåker och deras unika kvaliteter, kan kommunen med dess invånare blomstra och växa sig ännu starkare. I Framtidens Mölndal - översiktsplan för Mölndals kommun beskrivs det hur utvecklingen kan ske. Översiktsplanen är vägledande för planeringen. I samband med att ”Framtidens Mölndal, översiktsplan för Mölndals kommun” antogs av kommunfullmäktige, 2023-03-15 §48, beslutade kommunfullmäktige att staden ska ta fram en planeringsstrategi, en arbetsplan för hur översiktsplanen ska genomföras.

Vad är en planeringsstrategi?

Planeringsstrategin är en arbetsplan för vad översiktsplaneringen ska fokusera på under mandatperioden. Den ska också bedöma om översiktsplanen är aktuell. Planeringsstrategin ska antas av kommunfullmäktige varje mandatperiod enligt ny lagstiftning från den 1 april 2021. En planeringsstrategi ska inte innehålla fördjupade geografiska eller tematiska analyser. Det kommer i ett senare skede.

För att planeringsstrategin ska bli ett fungerande verktyg för Mölndals stad behöver den synkas med alla nämnders uppdrag, tydliggöras i budgetarbetet och kopplas till markstrategiska förvärv.

Syftet med planeringsstrategin är att den ska möjliggöra en ökad kontinuerlig översiktsplanering för att hålla översiktsplanen aktuell. Om översiktsplanen regelbundet blir föremål för politisk helhetsbedömning blir det också tydligt om planen fortfarande följer de övergripande politiska målen i kommunen. Kommuninvånare, näringsliv, intresseorganisationer med flera, behöver kunna lita på att översiktsplanen uttrycker den aktuella politiska inriktningen för bebyggelseutvecklingen i olika delar av kommunen eller om översiktsplanens ställningstaganden kan komma att ändras.

Planeringsstrategin i sig innebär ingen ändring av översiktsplanen utan den ska enbart tala om vad kommunen ska fokusera på i översiktsplaneringen och om det finns delar av planen som behöver ändras. Det kan till exempel handla om att kommunen i planeringsstrategin anger att det finns ett behov av att se över den kommunomfattande översiktsplanen, eller att översiktsplanens detaljeringsgrad behöver ändras för en viss del av kommunen. Det kan också handla om att den befintliga planen behöver ändras för att tillgodose ett visst allmänt intresse.

Lagkravet att ta fram en planeringsstrategi gäller inte för Mölndals stad den här mandatperioden eftersom vi har en översiktsplan som är antagen efter valet 2022. Men att redan nu påbörja processen för att strukturera arbetet med en rullande översiktsplanering genom planeringsstrategin och inte vänta till kommande mandatperiod kan vara en fördel för att skapa en tydligare planeringsprocess och ge vägledning för arbetet mellan översiktsplan och detaljplan. Den kan också vara ett redskap för att bättre kunna kommunicera den prioriterade utvecklingen gentemot intressenter, näringsliv och invånare.

Pågående strategiska processer

Det pågår flera strategiska planeringsprocesser i staden. Dessa kompletterar och stöttar de förslag till fördjupningsområden som föreslås prioriteras under mandatperioden.

Järnväg i Mölndal

Stationsorterna är ryggraden i kommunen och det är här största delen av bebyggelseutvecklingen kommer att genomföras. Därför är järnvägens funktion och utveckling oerhört viktiga. Planeringen avgörs av de beslut som tas för järnvägen på nationell och regional nivå. Den nya stambanan mellan Göteborg - Borås med ny station i Mölndal är en sådan fråga. Om järnvägsprojektet startas upp innebär det stora strategiska planeringsinsatser för Mölndals stad. Två projekt som pågår för tillfället med bäring på den nya stambanan är ett planprogram för Mölndals station med omland samt en strukturplan för Lackarebäcksområdet.

Mobilitets- och parkeringspolicy

En ny mobilitets- och parkeringspolicy är under framtagande. Mobilitets- och parkeringspolicyn är ett samlat dokument, där vägledning och riktlinjer finns om hur parkering kan lösas inom kommunen vid nyexploatering och vid bygglovsgivning.

Översvämning - kunskapsöversikt och handlingsplan

Uppdraget har till syfte att ta fram en övergripande, stadsgemensam kunskapsöversikt och handlingsplan för möjliga och planerade åtgärder som minskar påverkan vid skyfall och översvämningar. Den övergripande planen ska kunna användas för att prioritera och planera fortsatta insatser som utredningar, investeringar och samordningsbehov.

Mellankommunal planering

I dagsläget pågår inga kommungränsöverskridande översiktsplaner och flera av de gemensamma översiktsplanerna har upphävts, eller planeras att upphävas, av grannkommunerna. Det kan vara komplext att skapa gemensamma överenskommelser i en översiktsplan när många frågor ska behandlas samtidigt. Istället kan det vara mer givande att ta fram gemensamma planeringsinriktningar för strukturerande, mellankommunala frågor. Det kan handla om trafikinfrastruktur, klimatanpassning, energiförsörjning samt grön och blå infrastruktur.

Flygbild över Mölndals bro i riktning norrut.
Foto Christian Badenfelt

Mölndals stads inriktning för översiktsplaneringen 2024-2026

I en optimal planeringsprocess utgår alla pågående detaljplaner och positiva planbesked från uppdaterade strategiska planer och planeringsunderlag med tydliga politiska strategiska prioriteringar, men verkligheten är inte en rak linje där planering och utveckling kan avvakta att alla förutsättningar är klarlagda. Därför behöver strategisk planering och genomförandeplanering till viss del göras parallellt. Med en genomtänkt rullande planering där den strategiska planeringen uppdateras löpande är det möjligt att närma sig idealet.

Att lösa de strukturerande frågorna i fördjupningar och sedan planera utifrån den inriktningen, är mer effektivt och hållbarare än en parallell planering. Det innebär att när en fördjupad översiktsplan är klar föranleder det vilka detaljplaner som kan startas upp och i vilken ordning dessa planer kan prioriteras. På så vis läggs årsringar till våra utvecklingsorter genom översiktsplanering. Varje år bör sedan prioriteringarna av planbesked och planuppdrag ses över av den politiska organisationen i staden. Detta ska synkas med de strategiska prioriteringar som beslutats i planeringsstrategin under mandatperioden.

Framtidens Mölndal - översiktsplan för Mölndals kommun

Den gällande översiktsplanen för Mölndals kommun - Framtidens Mölndal, är vägledande för hur planeringen ska genomföras för kommunens utvecklingsorter Mölndal, Kållered, Lindome och Hällesåker. De delar av översiktsplanen som prioriteras att fördjupas ska utgå ifrån översiktsplanens inriktning, stadsbyggnadsstrategier och planeringsprinciper.

En önskad effekt av att fördjupa översiktsplanen geografiskt och tematiskt är bland annat att möjliggöra mer småhusbebyggelse och att stärka utvecklingsorterna utifrån deras kvaliteter.

Mål för Mölndals stad

I juni 2019 fattade kommunfullmäktige beslut om nya övergripande mål för Mölndals stad. Målen är kopplade till Agenda 2030 och FN:s 17 globala mål om hållbar utveckling. Av dessa är följande mål relevanta för planeringsstrategins prioriteringar:

- Stärka förutsättningarna för växande näringsliv och arbetsmarknad.
- Utveckla en växande och trygg stad, tätort och landsbygd med god infrastruktur
- Främja och stödja självständigt, gott och aktivt liv för alla åldrar.
- Bedriva det miljö- och klimatarbete som krävs för långsiktigt hållbar utveckling.

Kommunstyrelsen verksamhetsmål

Utöver fullmäktigemålen finns också kommunstyrelsens verksamhetsmål:

"Mölndals stad ska stärka sin position som huvudetableringsort inom life science-sektorn genom fortsatt utbyggnad av Go-Co i Åbro. Mölndal ska driva en innovativ stadsutveckling där ny teknik och nya forskningsrön ska tas till vara för att snabbare nå fram till ett ekonomiskt-, ekologiskt och socialt hållbart samhälle. Det innebär också att staden ska använda sig av strategiska markförvärv som instrument för en hållbar utveckling. Nya bostäder ska byggas i alla kommundelar och utvecklingen av Kållered, Lindome och Hällesåker ska särskilt prioriteras."

Planeringsstrategins prioriteringar bidrar till att målet kan uppfyllas.

Flygbild över Åbroområdet i riktning mot Mölndals Innerstad.
Foto Thanner-Elmrin

Prioriterade geografiska fördjupningsområden

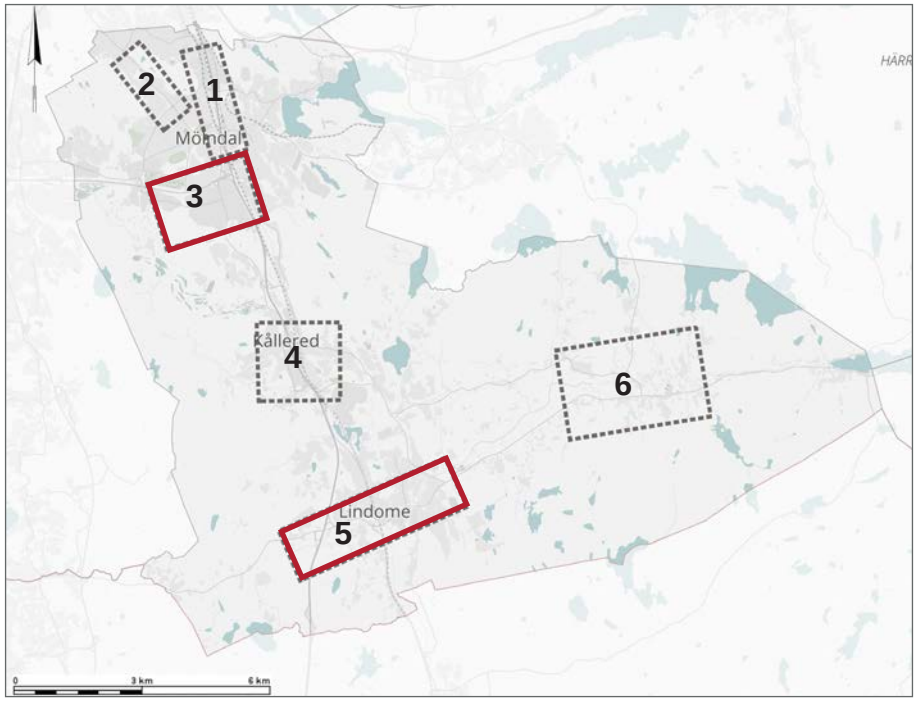
Framtidens Mölndal - översiktsplan för Mölndals kommun, innehåller flera förslag på områden där det är lämpligt att genomföra fördjupade översiktsplaner eller andra typer av fördjupade strategiska planeringsarbeten.

Föreslagna områden för geografiska fördjupningar

1. Mölndals stationsområde med omland
2. Toltorpsdalen och Bifrostgatan – med kopplingar till noder och centrumfunktioner
3. Åby/Åbro och delar av Västra Balltorp
4. Centrala Kållered
5. Centrala Lindome med Lindome stationsområde och Industrivägen / Spårhagavägen
6. Centrala Hällesåker och landsbygden

Följande geografiska områden är prioriterade och föreslås startas upp under mandatperioden:

- Åby/Åbro och delar av Västra Balltorp
- Centrala Lindome med Lindome stationsområde och Industrivägen / Spårhagavägen

Åby/Åbro och delar av Västra Balltorp

EN FÖRDJUPAD ÖVERSIKTSPLAN FÖR ÅBY/ÅBRO OCH DELAR AV VÄSTRA BALLTORP SKA PÅBÖRJAS UNDER MANDATPERIODEN

Det område som beskrivs i översiktsplanen som Åby, Åbro och delar av Västra Balltorp ligger norr och söder om Söderleden runt Åbromotet. De senaste åren har en omvandlingsutveckling skett i delar av Åbroområdet och det finns flera intressenter som visar intresse att utveckla verksamhetsområdet samt det bostadsområde som finns norr om Åbromotet i Åby. Tillsammans med utvecklingen av de befintliga områdena finns det ett större obebyggt område i Västra Balltorp som har en utvecklingspotential för bostäder. Det är viktigt att staden är med och driver utvecklingen i önskvärd riktning.

Området är bland annat prioriterat eftersom en utveckling kan bidra till att uppfylla kommunstyrelsens verksamhetsmål om att Mölndals stad ska stärka sin position som huvudetableringsort inom life science-sektorn genom en fortsatt utbyggnad av Go-Co i Åbro. Här finns också en stor potential att komplettera befintliga bostadsområdena samt att skapa nya bostadsområden med höga boendekvaliteter.

Möjligheter med utveckling

Inom det obebyggda markområdet i Västra Balltorp är stora delar kommunägd mark. Här finns potential att skapa fina boendemiljöer och knyta ihop området med Åbro industriområde. Det pågår redan idag en utveckling av Åbro industriområde med forskning och innovation inom livsvetenskap, medicinsk teknik och hälsa. Den utvecklingen är möjlig att förstärka och bygga vidare på och därför behöver staden ta ett helhetsgrepp för planeringen av området.

Utöver nya arbetsplatser och bostäder finns det bra möjligheter att utveckla infrastrukturen och förstärka kopplingarna mellan Åby och Åbro och att de i sin tur knyts starkare ihop med Mölndals Innerstad. Det finns också goda förutsättningar att försörja dessa delar med stärkt kollektivtrafik.

Genom att ta fram en fördjupad översiktsplan för området görs avvägningar mellan olika intressen och dialogen med staten möjliggörs. Detta ger bättre förutsättningar att komma framåt med olika former av planering som exempelvis stadens detaljplaner och målbilden för utvecklingen av kollektivtrafikens stomnät för Göteborg, Mölndal och Partille.

Utmaningar med utveckling

Det finns flera utmaningar med att utveckla det föreslagna området. Det är redan idag kapacitetsbrist i vägnätet. Här krävs en dialog med staten och en plan för utvecklingen av infrastrukturen.

Topografin är i vissa delar utmanande - särskilt inom de obebyggda delarna i Västra Balltorp. Det finns en dagvatten- och översvämningsproblematik i området och det är en fråga som behöver studeras djupare och en åtgärdsplan kan behövas. Just nu byggs en spillvattenpump här och dess kapacitet är en förutsättning för framtida utveckling.

Stora ån och Balltorpsbäcken har problem med bland annat vattenkvaliteten och eftersom miljökvalitetsnormerna för vatten behöver uppfyllas så är det en förutsättning för möjligheten att förstärka med bebyggelse och infrastruktur.

En annan förutsättning som är en utmaning är att kapaciteten i elnätet kan behöva förstärkas. Det krävs också utrymme för ny elinfrastruktur i all planering, både när det gäller obebyggda områden och områden som förtätas.

Flygbild över Åbroområdet i riktning söderut. Foto Thanner-Elmrin

Centrala Lindome med Lindome stationsområde & Industrivägen/Spårhagavägen

Lindome som stationsort har stor potential för förädling och är utpekad i översiktsplanen som prioriterad utvecklingsort. Mölndals stad tog fram en målbild för centrala Lindome 2020 där det framtida Lindome benämns som "Lindome småstad". Under de senaste åren har en rad intressenter kommit in med förfrågningar om att starta planarbeten i centrala Lindome och det har resulterat i att flera detaljplaner har påbörjats, eller kommer att, startas upp. För att underlätta genomförandet av dessa planer, men framför allt för att förtydliga och möjliggöra ytterligare förtätningspotential för Lindome, behöver staden ta ett helhetsgrepp och analysera flera frågor på en översiktlig nivå.

Att utveckla centrala Lindome är prioriterat eftersom det bland att handlar om att bidra till, och möjliggöra, ett sammanhängande stråk genom Lindome tätort för bostäder och arbetsplatser, samt möjliggöra för småhusbebyggelse.

Möjligheter med utveckling

Det finns redan idag en hel del strategiska underlag framtagna för Lindome. Det ger stora fördelar inför uppstarten av ett strategiskt fördjupningsarbete utifrån översiktsplanen. Målbilden för centrala Lindome med tätortsanalys, en skyfallskartering och en trafiknätsanalys är några av de arbeten som gjorts de senaste åren. Det pågår dessutom just nu ett arbete med att ta fram en strukturbild för centrum. Detta behöver synkas med ett eventuellt fördjupningsarbete.

Genom att studera de strukturerande frågorna i ett större sammanhang och ta fram ett vägledande kunskapsunderlag, är det möjligt att skapa en gemensam bild över utmaningarna och öka möjligheterna för att underlätta kommande detaljplanearbeten. I en fördjupad översiktsplan görs avvägningar och dialog med staten möjliggörs vilket ger bättre förutsättningar för att komma framåt med bland annat detaljplaner.

Utmaningar med utveckling

Det finns flera utmaningar för Lindomes utveckling. Bland annat har Lindomemotet kapacitetsbrist och därför behövs det åtgärder för att öka kapaciteten. Det finns en översvämningsproblematik runt Lindomeån/Kungsbackaån och det som genomförs här påverkar också den utveckling som kan ske i Kungsbacka stad.

EN FÖRDJUPAD ÖVERSIKTSPLAN FÖR CENTRALA LINDOME SKA PÅBÖRJAS UNDER MANDATPERIODEN

Runt Lindome station finns det relativt mycket stationsnära jordbruksmark. Eftersom jordbruksmarken, enligt lagstiftningen, generellt inte får tas i anspråk för bebyggelse påverkar det i vilken utsträckning som Lindome kan förtätas. I Mölndals översiktsplan finns inriktningen att stationsnära jordbruksmark ska kunnas prövas för eventuell exploatering, men för att det ska kunna vara möjligt behövs en lokaliseringsutredning för den stationsnära jordbruksmarken i kommunen.

Det finns ett blandat markägande i Lindome och staden har därför inte full rådighet över utvecklingen utan ett sammarbete kommer att krävas.

En större exploatering kan eventuellt leda till att det uppstår ett behov av att anlägga en vattenreservoar för att säkerställa dricksvattensförsörjningen.

Flygbild över Lindome. Foto Thanner-Elmrin

Framtida geografiska fördjupningsområden

Utöver de prioriterade fördjupningsområdena, centrala Lindome och Åby/Åbro och Västra Balltorp finns ytterligare områden som är utpekade i Mölndals översiktsplan. Dessa geografiska fördjupningsområden kommer eventuellt att prioriteras i kommande planeringsstrategier.

Mölndals stationsområde med omland

För Mölndals stationsområde pågår redan idag avancerade strategiska arbeten. Ett program tas fram för stationsområdet och en strukturplan pågår för Lackarebäcksområdet inklusive Krokslätt, i Mölndalsåns dalgång. Tillsammans med den planeringen pågår parallellt Trafikverkets arbete med en ny stambana mellan Göteborg-Borås. Därför finns det i dagsläget inget behov att påbörja ytterligare ett strategiskt planeringsarbete då området i stor utsträckning redan hanteras.

Toltorpsdalen och Bifrostgatan – med kopplingar till noder och centrumfunktioner

För Toltorpsdalen har det under de senaste åren kommit in flera förfrågningar om att ta fram detaljplaner. Det finns också ett pågående arbete med kollektivtrafikens utveckling i stråket. Kollektivtrafikplaneringen bedöms i dagsläget inte vara beroende av en fördjupad planering utifrån översiktsplanen. Den bebyggelseutveckling som skulle kunna medges genom en fördjupad översiktsplan är inte prioriterad under mandatperioden och kan därför lyftas upp längre fram.

Centrala Kållered

Kållered har varit föremål för planering och utveckling under de senaste tio åren. Köpstaden har en detaljplan där genomförandetiden fortfarande gäller och där delar är genomförda idag. Centrum, öster om stationen, har fått en bostadsutveckling med nyligen uppförda bostadsrätter och hyresrätter. De frågor som behöver hanteras i dagsläget, innan ytterligare större bebyggelseutvecklingar kan genomföras, är bland annat översvämningsproblematiken i området samt åtgärder för att säkerställa miljökvalitetsnormerna för vatten. Tekniska förvaltningen arbetar med en genomförandeplan med åtgärder för MKN vatten. En strukturstudie alternativt fördjupning kan göras längre fram när förutsättningarna är klargjorda och åtgärderna är på plats.

Centrala Hällesåker och landsbygden

För Hällesåker och landsbygden finns det i dagsläget ett mindre antal förfrågningar om att starta upp detaljplaner. För att stärka serviceorten kan några mindre omfattande detaljplaner påbörjas utan att staden behöver ta ett större strategiskt planeringsgrepp. Grundläggande är att tydliggöra vilka frågor som är strukturerande i planarbetet. Det kan exempelvis vara tillfartsväg, kommunalt vatten, bebyggelsestruktur, kulturmiljö, naturvärden, jordbruksmark med mera. För att underlätta genomförandet ska kulturvärden, jordbruksmark och naturvärden undvikas.

Flygbild över Kållered i riktning söderut. Foto Christian Badenfelt

Prioriterat tematiskt fördjupningsområde

"Framtidens Mölndal - översiktsplan för Mölndals kommun" pekar ut en rad exempel på tematiska områden som kan fördjupas. Dessa är:

- Buller och luftkvalitet
- Skyfall, översvämning och skred
- Arbete för våra vattendrag – stabilitet och miljökvalitetsnormer vatten
- Jordbruksmark
- Friluftslivsplanering
- Grön infrastruktur

Det finns också fler potentiella tematiska områden att studera, som inte tas upp som exempel i översiktsplanen. Det kan bland annat handla om hur energiförsörjningen kan säkerställas i framtiden.

Följande tematiska fördjupningsområde är prioriterat och föreslås startas upp under mandatperioden:

Lokaliseringsutredning av den stationsnära jordbruksmarken.

Eftersom kommunens stationsorter och övriga samhällen ligger i stråk i dalgångarna där det också finns jordbruksmark, krävs det ett större helhetsgrepp för frågan. Staden har i samband med arbetet med den nya översiktsplanen tagit fram en landskapsanalys. Det finns också en inventering framtagen av var all jordbruksmark finns inom kommunområdet. Nästa möjliga steg skulle kunna vara att göra en lokaliseringsutredning för den stationsnära jordbruksmarken, den som i översiktsplanen föreslås utredas för möjlig exploatering. En sådan utredning skulle kunna tydliggöra vilket förhållningssätt staden ska ha i sin planering och därmed underlätta för detaljplaneringen av de stationsnära områdena. Om ett helhetsgrepp saknas krävs det, enligt lagstiftningen, att en lokaliseringsutredning tas fram i varje enskild detaljplan.

EN LOKALISERINGS-UTREDNING FÖR DEN STATIONSNÄRA JORDBRUKSMARKEN SKA PÅBÖRJAS UNDER MANDATPERIODEN

Övriga tematiska områden

Buller, luftkvalitet, skyfall, översvämning, skred och arbete för våra vattendrag studeras redan idag på en översiktlig nivå, framförallt i detaljplaner, men också i mer övergripande studier i form av karteringar och åtgärdsplaner. Översvämning och MKN-vatten studeras i förvaltningsövergripande arbeten inom staden. Dessa frågor kan också fördjupas områdesvis i de prioriterade geografiska fördjupningsområdena. Ansvars- och processkartläggning kan behövas.

Områdena som rör friluftslivsplanering och grön infrastruktur hanteras översiktligt i den nya översiktsplanen. Grön infrastruktur finns också med i Mölndals stads grönplan från 2019. Planeringen för friluftslivet är en viktig fråga som behöver finnas med i stadens arbete och det området skulle kunna studeras i en fördjupning längre fram.

Flygbild över Lindomestationsområde. Foto Thanner-Elmrin

Aktualitetsprövning Mölndals stads översiktsplaner

Mölndals stad har en nyligen antagen kommunövergripande översiktsplan samt tre fördjupade översiktsplaner. Målsättningen är att utveckla en rullande översiktsplanering och successivt arbeta in de fördjupade översiktsplanerna i den kommunövergripande handlingen för att skapa en samlad strategisk plan.

Nedan redovisas gällande översiktsplaner. För ändrade planeringsförutsättningar sedan antagande av respektive översiktsplan - se tabell på sidan 17.

Framtidens Mölndal - översiktsplan för Mölndals kommun

Den nya översiktsplanen för Mölndals kommun, "Framtidens Mölndal" antogs av Mölndals stads kommunfullmäktige den 15 mars 2023. Sedan dess har ingen ny lagstiftning eller andra avgörande faktorer uppkommit vilket gör att planen bedöms vara aktuell.

Översiktsplan - fördjupad för Mölndalsåns dalgång

Mölndals stad och Göteborgs Stad har tillsammans tagit fram en gemensam översiktsplan för Mölndalsåns dalgång. Planen antogs i Mölndals kommunfullmäktige den 22 februari 2017 och i Göteborgs kommunfullmäktige den 20 april 2017.

Syftet var att gemensamt med Göteborgs Stad ta fram strategier för stadsutvecklingen utefter Mölndalsvägen/Göteborgsvägen och kringliggande områden, samt att klarlägga riksintressen i dalgången.

Översiktsplan - fördjupad för Fässbergsdalen

Mölndals stad och Göteborgs Stad har tillsammans tagit fram en gemensam översiktsplan för Fässbergsdalen för att tillmötesgå en förtätning av bebyggelsen, omvandling till mer tjänsteinriktade verksamheter och utbyggnad av bostäder. Planen innehåller strategier för framtida markanvändning, utbyggd infrastruktur och för att säkerställa grönstråk och en hållbar miljö. Mölndals kommunfullmäktige antog översiktsplanen den 12 december 2012.

Göteborgs Stad upphävde sin del av den fördjupade översiktsplanen och ersatte den med en ny fördjupad översiktsplan den 19 maj 2022.

Översiktsplan - fördjupad för Finnsjöns friluftsområde

Mölndals stad tog tillsammans med Härryda kommun fram en gemensam översiktsplan för Finnsjöns friluftsområde med omgivning. Planen antogs i Mölndals stads kommunfullmäktige den 28 april 1993 och i Härrydas kommunfullmäktige den 19 april 1993. Då den fördjupade översiktsplanen för Finnsjön är antagen före 2004 kommer den enligt lagstiftningen att upphöra att gälla vid utgången av 2025.

Härryda kommun föreslår att deras del av den gemensamma översiktsplanen upphävs i samband med antagandet av ny översiktsplan för Härryda kommun. Mölndals stad bedömer i den nya översiktsplanen - "Framtidens Mölndal" att förutsättningarna är aktuella för den delen som ligger inom Mölndals kommun.

Översiktsplan	Nytt sedan antagande	Aktualitet	Motivering
Framtidens Mölndal - översiktsplan för Mölndals kommun. antagen 2023-03-15	Ingen ny lagstiftning eller andra avgörande faktorer.	Bedöms vara aktuell	Översiktsplanen är antagen under mandatperioden och inga nya förutsättningar påverkar aktualiteten.
Översiktsplan - fördjupad för Mölndalsåns dalgång antagen 2017-02-22	Nytt riksintresse för kommunikation framtida järnväg.	Bedöms vara aktuell.	Mölndals stad bedömmer att den fördjupade översiktsplanen är aktuell för delen inom Mölndals kommun och att den fortfarande är vägledande för fortsatt planering. Det pågår ett strategisk planeringsarbete kopplat till järnvägsprojekten Göteborg-Borås och Västlänken. Arbetet är i linje med den fördjupade översiktsplanen.
Översiktsplan - fördjupad för Fässbergsdalen antagen 2012-12-12	Göteborgs stad har upphävt den delen som ligger inom Göteborgs kommun och ersatt den med en ny fördjupad översiktsplan för området.	Bedöms vara aktuell till största delen men kan behöva fördjupas ytterligare inom området för delar av Åby/Åbro och Västra Balltorp.	Majoriteten av det område som ingår i den fördjupade översiktsplanen inom delen för Mölndals kommun, har samma förutsättningar som tidigare. Resterande delar har en starkare utvecklingstakt än vad den fördjupade översiktsplanen medger. Ett förtydligande krävs för vissa delar, bland annat trafiksituationen. Delar av den fördjupade översiktsplanen kommer att fördjupas ytterligare enligt inriktningen i planeringsstrategin.
Översiktsplan - fördjupad för Finnsjöns friluftsområde antagen 1993-04-28	Härryda kommun föreslår att deras del den av den fördjupade översiktsplanen upphävs i samband med antagande av ny översiktsplan för Härryda kommun.	Bedöms vara aktuell för delen i Mölndals kommun.	Mölndals stad bedömmer att den fördjupade översiktsplanen är aktuell för delen inom Mölndals kommun och att den fortfarande är vägledande för friluftsområdets markanvändning.

MÖLNDALS
STAD

Yrkande markstrategi (MP) och (C)

Under sammanträdet för plan- och exploateringsutskottet i juni fanns ett arbetsmaterial för markstrategin som innebar flera prioriteringar för markinköp. Detta arbetsmaterial önskar vi att kommande kommunstyrelse och kommunfullmäktige fick del av för att kunna ha för att jämföra olika alternativ till markstrategi. Nuvarande förslag är kraftigt nedbantat till endast tre prioriteringar. Då markstrategin är långsiktig är det viktigt kommande mandatperiods politiker känner till tidigare avvägningar. Mot bakgrund av detta yrkar vi i första hand på:

- Återremiss utifrån att även prioritera markinköp för natur- och rekreationsområden i enlighet med Mölndals översiktsplan

Vi yrkar i andra hand på

- Att markstrategin kompletteras med att även prioritera markinköp för natur- och rekreationsområden i enlighet med Mölndals översiktsplan

Kommunstyrelsen

§ 128

Diarienummer 00579/2025

Svar på motion (MP) - Avsluta Mölndals stads representation i Åby Travsällskaps styrelse

Ärendet utgår.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 68

Diarienummer 00579/2025

Svar på motion (MP) - Avsluta Mölndals stads representation i Åby Travsällskaps styrelse

Beslut

Ärendet lämnas utan eget förslag till beslut.

Sammanfattning

My Högfeldt (MP) och Staffan Bjerrhede (MP) yrkar i en motion att Mölndals stad, från och med nästa mandatperiod, inte längre utser representanter till styrelsen i Åby Travsällskap.

Stadsledningsförvaltningen har undersökt representationen och dess bakgrund och kan inte finna några skäl att staden ska ha representation i en idrottsförening vars syfte är att verka för travsporten. Förvaltningen föreslår därför att motionen bifalles.

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningen tjänsteskrivelse daterad 23 februari 2026.
Protokollsutdrag KF 2025-09-17, § 147.
Motion (MP) - Avsluta Mölndals stads representation i Åby travsällskaps styrelse, daterad 3 september 2025.

Förslag under sammanträdet

Stefan Gustafsson (S), Merjem Maslo (M), Kristina Körnung (M), Elin Andersson (L) och Eric Nilsson (C) föreslår att ärendet lämnas utan förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om Stefan Gustafssons (S), Merjem Maslos (M), Kristina Körnungs (S), Elin Anderssons (L) och Eric Nilssons (C) förslag kan antas och finner att så sker.

Expedieras till

Åby travsällskap, stadsledningsförvaltningen

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2026-02-23

Dnr
KS 00579/2025

Stefan Ekenberg
Utredare

Kommunstyrelsen

Motion (MP) - Avsluta Mölndals stads representation i Åby Travsällskaps styrelse

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen bifaller motionen.

Kommunfullmäktige bifaller motionen.

Sammanfattning

My Högfelt (MP) och Staffan Bjerrhede (MP) yrkar i en motion att Mölndals stad, från och med nästa mandatperiod, inte längre utser representanter till styrelsen i Åby Travsällskap.

Stadsledningsförvaltningen har undersökt representationen och dess bakgrund och kan inte finna några skäl att staden ska ha representation i en idrottsförening vars syfte är att verka för travsporten. Förvaltningen föreslår därför att motionen bifalles.

Bakgrund

Åbyfältets trav- och galoppbana invigdes 28 juni 1936. Det nybildade AB Åbyfältet arrenderade mark av Mölndal stad för banan där Västsvenska trav- och galoppsällskapet stod som arrangör av tävlingar. 1945 delades sällskapet i ett för galopp och ett för trav och 1980 ombildades Västsvenska travsällskapet till nuvarande Åby travsällskap. Bolaget arrenderade i början mark för travbanan och publikanläggningar av kommunen.

1936 tecknades ett arrendeavtal mellan AB Åbyfältet och staden där ca 164 000 m2 utarrenderades till bolaget. De första 10 åren betalades arrendet, enligt avtal undertecknat 15 juni 1936, i form av 500 preferensaktier i bolaget.

1963 köpte staden 1713 av 2500 så kallade stamaktier. Det tillsammans med 500 preferensaktier gjorde staden till majoritetsägare av bolaget. Syftet var att öka stadens inflytande på dåtida och framtida nyttjanden av bolagets ägda mark. Bland annat innebar det möjlighet att planera en större idrottsanläggning på Åbyfältet. Mellan 1967 och 1979 förvärvade staden ytterligare andelar varje år. 1979 ägde staden 2641 av de 3000 stam- och preferensaktierna i bolaget dvs. 88 procent.

1980 tecknade bolaget och kommunen ett bytesavtal där kommen erhöll 43 400 m2 i västra delen av området vars syfte, enligt ny stadsplanen (detaljplan 14-MÖL-7481), var småindustri. Samtidigt erhöll bolaget lika stor del av marken i nordöst som enligt stadsplanen utgjorde mark för hästsport.

Därmed upphörde det tidigare arrendeavtalet som upprättats 1968. Dock behölls arrendeavtal från 1936 gällande 91 000 m2 i öst.

Kommunfullmäktige beslutade den 29 april 1981 § 113 att sälja stadens aktier i AB Åbyfältet och kommunens mark i området till Aktiebolaget Trav och Galopp (ATG). Det innebar att samtliga 2641 aktier (500 stamaktier preferensaktier och 2141 stamaktier) såldes till ATG. Enligt samma avtal överlät kommunen till ATG sitt markinnehav i området dvs 103 513 m2 (stadsägorna nr. 6540 och 6657).

I samband med försäljningen 1981 skriver Fastighetskontoret i sin tjänsteskrivelse att den kommunala insynen och kontakten med anläggningen och verksamheten har säkrats genom att kommunen får rätt att tillsätta en ordinarie ledamot och en suppleant i sällskapets styrelse.

Sedan dess har staden haft representation i sällskapets styrelse, som först valdes av kommunstyrelsen varje år och sedan varje mandatperiod.

Ekonomi

Motionens yrkande har inga ekonomiska konsekvenser.

Bedömning

Åby travsällskap är en ideell förening, som är ansluten till Svensk Travsport, som är huvudorganisationen för svensk travsport. Föreningen har sitt säte i Mölndal.

Enligt Åby travsällskaps stadgar framgår det att Mölndal stad äger rätt att utse en ledamot och en suppleant till styrelsen. Dessa utses inte som övriga ledamöter av föreningsstämman utan av kommunen själv. Dessa ledamöter undantas från stadgarnas krav på medlemskap i sällskapet (Stadgar Åby travsällskap 2022). På övriga medlemmar ställs krav att vederbörande har intresse för travsporten och kan förväntas verka för föreningens syften.

Åby travsällskaps syfte är att:

- att anordna travtävlingar
- att verka för att intresset för travsporten inom regionen stärks vad gäller såväl publikt
- engagemang som avel, uppfödning och aktivt ägande av travhästar
- att säkerställa och utveckla travsportens breddförankring, ungdomsverksamhet och utbildningsverksamhet
- att verka för en stabil ekonomisk tillväxt genom att främja en god utveckling av totalisatorspelet inom regionen
- att långsiktigt och affärsmässigt verka för att kompletterande verksamheter, som stödjer kärnverksamheten, utvecklas.

Sällskapets styrelsens uppgifter är att bland annat ansvara för tävlingsverksamheten och förvalta föreningens medel och egendom. Idag är Bernt A Runberg (S) ledamot och Margareta Krakowski (L) suppleant.

Mölndals stads representation i Travsällskapet är ett arv från att tidigare varit aktiemajoritetsägare i bolaget AB Åbyfältet. Idag är syftet med stadens representation mer oklar. Travsällskapet menar att det är viktigt med en ömsesidig dialog och förståelse. Det är dock inget som inte skulle kunna ordnas med sedvanlig dialog. En annan möjlighet för sällskapet är att Åby travsällskaps föreningsstämma utser representanter, som är politiker med politiska uppdrag, men att de då inte formellt representerar staden.

Mölndal har inte representation i någon annan idrottsförenings styrelse.

Stadsledningsförvaltningen har inte funnit något skäl för staden att ha representation i en idrottsförening vars syfte är att verka för travsport. Förvaltningen föreslår därför att motionen bifalles.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse stadsledningsförvaltningen daterad den 23 februari 2026.

Kommunfullmäktige sammanträdesprotokoll daterad den 17 september 2025 § 147.

Motion (MP) om att avsluta Mölndals stads representation i Åby travsällskaps styrelse, daterad den 3 september 2025.

Expedieras till

Åby travsällskap

Biträdande stadsdirektör
Karl de Verdier

Chefsjurist
Henriette de Maré

Motion om att avsluta Mölndals stads representation i Åby Travsällskaps styrelse

I dagsläget har Mölndals stad två politiskt utsedda representanter i styrelsen för Åby Travsällskap. Det är dock oklart varför denna representation finns, särskilt eftersom Mölndals stad varken är medlem i eller har något ägarintresse i travsällskapet. Staden sålde aktier och mark till Aktiebolaget Trav och Galopp 1981. Det finns inte heller andra exempel på att kommunen har representation i liknande externa föreningar eller företag utan formell koppling.

Det är svårt att se vilket syfte den politiska representationen i styrelsen fyller i nuläget. Dessutom är det otydligt hur stadens intressen tillvaratas eller förankras i styrelsearbetet. Eftersom Åby Travsällskaps styrelseprotokoll inte är offentliga, finns det heller ingen insyn i de beslut som fattas eller i de representanter som utsetts av kommunen. Kommunens representanter erhåller även ett relativt högt arvode som inte beskrivs i uppdraget eller räknas av enligt de gällande arvodesbestämmelser som kommunfullmäktige antagit avseende fritidspolitiker.

Mot bakgrund av detta anser jag att det saknas skäl för Mölndals stad att fortsatt utse representanter till styrelsen i Åby Travsällskap och yrkar därför följande:

- att Mölndals stad, från och med nästa mandatperiod, inte längre utser representanter till styrelsen i Åby Travsällskap.

För Miljöpartiet

My Högfeldt
Staffan Bjerrhede

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 138

Diarienummer 00138/2026

Svar på motion (C) - Höjd ambition för delaktighet och normalisering inom Daglig verksamhet (LSS)

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen tillstyrker motionen i sin helhet.
Kommunfullmäktige bifaller motionen och ger kommunstyrelsen i uppdrag att genomföra en stadsövergripande utredning över förslagets ekonomiska konsekvenser och föreslå en modell för samordning.

Sammanfattning

I en motion (C) yrkar Eric Nilsson (C) att:

- Mölndals stad ser över möjligheten att helt eller delvis inkludera matchningen av Daglig verksamhet i den kommunala samordningen av praktikplatser och externa företagsrelationer.

- Stadsdirektören ges i uppdrag att kartlägga och skapa fler platser för Daglig verksamhet inom stadens egna förvaltningar och bolag (till exempel stadshuset) som en del i arbetet med normalisering och social hållbarhet.

Vård- och omsorgsförvaltningen gör bedömningen att dagens verksamheter fungerar väl, men att motionens förslag kan bidra till en långsiktig och positiv utveckling av arbetssätt och samverkan i syfte att öka valfrihet och delaktighet för målgruppen.

Vård- och omsorgsnämnden beslutade den 21 maj 2026 § 55 att tillstyrka motionen.

Stadsledningsförvaltningen anser att motionen bör bifallas på så sätt att förslaget ska utredas både vad gäller modell för samordning och ekonomiska konsekvenser innan det kan tas en slutlig ställning till genomförande. Därför föreslås det att kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda förslaget.

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 27 augusti 2026.

Protokollsutdrag VON 2026-05-21, § 55.
Vård- och omsorgsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 30 april 2026.
Motion (C) – Höjd ambition för delaktighet och normalisering inom Daglig verksamhet (LSS).

Expedieras till

Vård- och omsorgsnämnden

Datum
2026-08-27

Dnr
KS 00138/2026

Stefan Ekenberg
Utredare

Kommunstyrelsen

Motion (C) - Höjd ambition för delaktighet och normalisering inom Daglig verksamhet (LSS)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tillstyrker motionen i sin helhet.

Kommunfullmäktige bifaller motionen och ger kommunstyrelsen i uppdrag att genomföra en stadsövergripande utredning över förslagets ekonomiska konsekvenser och föreslå en modell för samordning.

Sammanfattning

I en motion (C) yrkar Eric Nilsson (C) att:

- Mölndals stad ser över möjligheten att helt eller delvis inkludera matchningen av Daglig verksamhet i den kommunala samordningen av praktikplatser och externa företagsrelationer.
- Stadsdirektören ges i uppdrag att kartlägga och skapa fler platser för Daglig verksamhet inom stadens egna förvaltningar och bolag (till exempel stadshuset) som en del i arbetet med normalisering och social hållbarhet.

Vård- och omsorgsförvaltningen gör bedömningen att dagens verksamheter fungerar väl, men att motionens förslag kan bidra till en långsiktig och positiv utveckling av arbetssätt och samverkan i syfte att öka valfrihet och delaktighet för målgruppen.

Vård- och omsorgsnämnden beslutade den 21 maj 2026 § 55 att tillstyrka motionen.

Stadsledningsförvaltningen anser att motionen bör bifallas på så sätt att förslaget ska utredas både vad gäller modell för samordning och ekonomiska konsekvenser innan det kan tas en slutlig ställning till genomförande. Därför föreslås det att kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda förslaget.

Stadsledningsförvaltningens bedömning

Stadsledningsförvaltningen bedömer att en utredning krävs för att ta fram en modell för samordning av praktikplatser samt vilka ekonomiska konsekvenser en sådan modell medför.

Efter att utredningen genomförts kan kommunfullmäktige ta slutlig ställning om genomförande.

Ekonomi

Stadsledningsförvaltningen konstaterar att de ekonomiska konsekvenserna av ett bifall för motionen inte är utredda. Stadsledningsförvaltningen

bedömer att utredning och kartläggning enligt motionens yrkande kan genomföras inom ram.

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse den 27 augusti 2026.

Vård- och omsorgsnämnden sammanträdesprotokoll den 21 maj 2026 § 55.

Vård- och omsorgsförvaltningens tjänsteskrivelse, den 30 april 2026.

Motion (C) – Höjd ambition för delaktighet och normalisering inom Daglig verksamhet (LSS), den 17 februari 2026.

Expedieras till

Vård- och omsorgsnämnden

Karl de Verdier
Biträdande stadsdirektör

Henriette de Maré
Chefsjurist

Vård- och omsorgsnämnden

§ 55

Diarienummer 00070/2026

Svar på motion (C) - Höjd ambition för delaktighet och normalisering inom Daglig verksamhet (LSS)

Beslut

Vård- och omsorgsnämnden tillstyrker motionen.

Sammanfattning

I motionen Höjd ambition för delaktighet och normalisering inom daglig verksamhet (Dnr: 00138/2026) föreslås en ökad samordning av stadens arbete med praktikplatser och arbetsgivarkontakter för att skapa fler möjligheter för personer inom daglig verksamhet att ta del av dessa platser. Vidare föreslås att möjligheterna till placering inom stadens egna förvaltningar och bolag utökas. Målsättningen är att öka valfriheten, förbättra matchningen och ytterligare främja delaktighet i enlighet med lagstiftningens intentioner.

Förvaltningen arbetar med arbetsplatsförlagd daglig verksamhet och individuella placeringar på arbetsplatser inom kommunala verksamheter eller företag. Insatserna ges i syfte att främja delaktighet, utveckling och inkludering i samhället. Sammantaget bedöms verksamheterna fungera väl i nuvarande omfattning, men motionens förslag bedöms bidra till en långsiktig och positiv utveckling av arbetssätt och samverkan i syfte att öka valfrihet och delaktighet för målgruppen.

Beslutsunderlag

Vård- och omsorgsförvaltningens tjänsteskrivelse, daterad 30 april 2026
Motion (C) – Höjd ambition för delaktighet och normalisering inom Daglig verksamhet (LSS), daterad 2026-02-17
Protokollsutdrag Kommunfullmäktige, daterad 18 februari 2026 § 36

Beslutsgång

Ordförande frågar om arbetsutskottets förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Expedieras till

Kommunstyrelsen

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2026-04-30

Dnr
VON 00070/2026

Charlotta Callmander
Verksamhetschef

Vård- och omsorgsnämnden

Svar på motion (C) - Höjd ambition för delaktighet och normalisering inom Daglig verksamhet (LSS)

Förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden tillstyrker motionen.

Sammanfattning

I motionen *Höjd ambition för delaktighet och normalisering inom daglig verksamhet* (Dnr: 00138/2026) föreslås en ökad samordning av stadens arbete med praktikplatser och arbetsgivarkontakter för att skapa fler möjligheter för personer inom daglig verksamhet att ta del av dessa platser. Vidare föreslås att möjligheterna till placering inom stadens egna förvaltningar och bolag utökas. Målsättningen är att öka valfriheten, förbättra matchningen och ytterligare främja delaktighet i enlighet med lagstiftningens intentioner.

Förvaltningen arbetar med arbetsplatsförlagd daglig verksamhet och individuella placeringar på arbetsplatser inom kommunala verksamheter eller företag. Insatserna ges i syfte att främja delaktighet, utveckling och inkludering i samhället. Sammantaget bedöms verksamheterna fungera väl i nuvarande omfattning, men motionens förslag bedöms bidra till en långsiktig och positiv utveckling av arbetssätt och samverkan i syfte att öka valfrihet och delaktighet för målgruppen.

Bakgrund

Idag bedriver vård- och omsorgsförvaltningen två verksamheter som möjliggör för personer inom daglig verksamhet att arbeta inom kommunala eller privata verksamheter utifrån sin förmåga och med anpassat stöd.

Arbetsplatsförlagd daglig verksamhet i Mölndal omfattar 31 deltagare och innebär att deltagare, med stöd av personal i mindre grupper, utför arbetsuppgifter inom kommunala verksamheter eller företag. I dagsläget bedrivs arbetsplatsförlagd daglig verksamhet i samarbete med flera aktörer, däribland Jula, ICA Maxi, Gunnebo, Café Möllan och Åbybadet.

SIA är en individuellt utformad insats som riktar sig till personer som har förmåga att delta i arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Till skillnad från arbetsplatsförlagd daglig verksamhet, som ofta bedrivs i gruppform, bygger SIA på individuella placeringar ute på arbetsplatser. Deltagaren har

en handledare på arbetsplatsen och får samtidigt stöd av en arbetsspecialist. Arbetsspecialistens uppdrag är att ge stöd både till deltagaren och till arbetsgivaren/handledaren.

I dagsläget omfattar SIA 76 deltagare, varav 53 deltagare har beslut enligt lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade och 23 deltagare utifrån psykiatrisk öppenvård.

Ekonomi

Ekonomiska och administrativa konsekvenser behöver utredas utifrån ett staden perspektiv.

Bedömning

Motionen påvisar viktiga utvecklingsområden som bedöms bidra till en långsiktig och positiv utveckling av arbetssätt och samverkan, i syfte att öka valfrihet och delaktighet för målgruppen. Nämnden ställer sig positiv till ökad samordning i staden kring praktikplatser och att fler platser skapas inom stadens förvaltningar för personer inom daglig verksamhet. Men frågan bör utredas vidare ur ett staden perspektiv för att säkerställa en effektiv hantering.

Beslutsunderlag

Vård- och omsorgsförvaltningens tjänsteskrivelse, daterad 30 april 2026
Motion (C) – Höjd ambition för delaktighet och normalisering inom Daglig verksamhet (LSS), daterad 2026-02-17
Protokollsutdrag Kommunfullmäktige, daterad 18 februari 2026 § 36

Expedieras till

Kommunstyrelsen

Magnus Schedin
Förvaltningschef

Motion – Höjd ambition för delaktighet och normalisering inom Daglig verksamhet (LSS)

Daglig verksamhet enligt LSS (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) har som främsta mål att erbjuda en stimulerande och meningsfull sysselsättning som bidrar till personlig utveckling och främjar delaktighet i samhället. En central princip inom LSS är **normaliseringsprincipen** – att människor med funktionsvariationer ska ha möjlighet att leva och arbeta så likt andra som möjligt.

Mölndals stad arbetar idag aktivt med att samordna hanteringen av praktikplatser för en rad olika grupper, såsom yrkesutbildningar, arbetsmarknadsåtgärder och det kommunala aktivitetsansvaret. Detta är ett effektivt sätt att kartlägga behov och möjligheter i både näringsliv och kommunala förvaltningar. Jag hade önskat att även Daglig verksamhet kunde ta del av den kompetensen som kommer att byggas upp i det arbetet. Det handlar om kännedom om olika arbetsplatser både kommunala arbetsplatser och privata företagare och dessa möjligheter och viljor att ta emot en person hos sig och samtidigt kunna matcha detta mot behov och önskemål hos någon som har beviljats daglig verksamhet. Vi vill inte slå ner på verksamheten så som den sköts idag men vår ambition är att vi kan bli ännu bättre.

För att nå en ökad normalisering behöver vi höja ambitionen. Det finns en stor potential i att matchningen med Daglig verksamhet kan dra nytta av kommunens samordnade arbete med praktikplatser och företagsrelationer. Obs begreppet företagsrelationer är inte vedertaget i nuvarande arbete med samordnandet av praktikplatser, jag väljer att lägga till begreppet för att tydliggöra att det gäller både kommunala arbetsplatser och företag. Internt i staden kan vi också bli bättre på att ta emot personer som har daglig verksamhet och erbjuda fler verksamhetsnära arbetsplatser. Ett konkret exempel är Mölndals stadshus som rymmer hundratals arbetsplatser med en stor variation av uppgifter. Ändå är det få eller ingen som har sin bas i stadshuset.

Jag vill att det tydliggörs så att detta blir en stadenövergripande målsättning, att stadens förvaltningar och bolag också ska se över möjligheten att ta emot daglig verksamhet i sina verksamheter precis som med mottagandet av praktikanter. Samtidigt gäller det att ha ett proaktivt arbetssätt som säkerställer stöd och kunskap för företag och förvaltningar som tar emot daglig verksamhet.

Det handlar inte om att tvinga ut någon i externa placeringar – den traditionella Dagliga verksamheten i egna lokaler är och förblir en trygghet och en förutsättning för många. Det handlar i stället om att öka valfriheten och sänka trösklarna för dem som vill och kan. Genom att samordna våra kontakter med företag och förvaltningar kan vi lättare identifiera vilka verksamheter som har förmåga och vilja att ta emot en person, och matcha detta mot deltagarens önskemål och behov.

Vi vill att Mölndal ska vara en föregångare där delaktighet och att detta märks i verkligheten.

Därför yrkar vi på att:

- Mölndals stad ser över möjligheten att helt eller delvis inkludera matchningen av Daglig verksamhet i den kommunala samordningen av praktikplatser och externa företagsrelationer.
- Stadsdirektören ges i uppdrag att kartlägga och skapa fler platser för Daglig verksamhet inom stadens egna förvaltningar och bolag (till exempel stadshuset) som en del i arbetet med normalisering och social hållbarhet.

Eric Nilsson (C)
Mölndal 2026-02-17

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 139

Diarienummer 00139/2026

Svar på motion (C) - Prioritera en ny hundrastgård i Krokslätt

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige anser motionen besvarad.

Sammanfattning

Maria Martini (C) yrkar i en motion från 18 februari 2026 att uppdra åt förvaltningen att skyndsamt identifiera och föreslå en ny lämplig plats för en hundrastgård i Krokslätt och att utformningen av den framtida rastgården ska inkludera belysning och god tillgänglighet för att stödja den sociala dimensionen och öka tryggheten i området.

2022 stängde den tidigare hundrastgården i Krokslätt på grund av att marken är förorenad och är därför inte lämplig att användas som hundrastgård.

Stadsserviceförvaltningen har identifierat Petterssons äng i Safjällets friluftsområde som lämplig. Platsen måste återställas och vägen dit behöver rustas upp. Den nya hundrastgården, som väntas vara klar 2027, finns med i åtgärdsprogrammet för parkupprustningar och aktivitetsplatser. Stadsserviceförvaltningens bedömning är därför att motionen är besvarad.

Tekniska nämnden beslutade den 26 maj 2026 § 65 att föreslå att kommunfullmäktige beslutar att motionen är besvarad.

Stadsledningsförvaltningen har inget att erinra i ärendet.

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse den 18 juni 2026.

Protokollsutdrag TEN 2026-05-26, § 65.
Stadsserviceförvaltningens tjänsteskrivelse den 22 april 2026.
Motion (C) - Prioritera en ny hundrastgård i Krokslätt den 18 februari 2026.

Förslag under sammanträdet

Stefan Gustafsson (S), Kristina Körnung (S), Merjem Maslo (M) och Elin Andersson (L) föreslår att motionen anses besvarad.

Eric Nilsson (C) föreslår bifall till motionen.

Beslutsgång

Ordföranden ställer förslagen emot varandra och finner att Stefan Gustafssons (S) med fleras förslag antas.

Expedieras till

Tekniska nämnden

Datum
2026-06-18

Dnr
KS 00139/2026

Stefan Ekenberg
Utredare

Kommunstyrelsen

Motion (C) Prioritera en ny hundrastgård i Krokslätt

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen avstyrker motionen.

Kommunfullmäktige avslår motionen.

Sammanfattning

Maria Martini (C) yrkar i en motion från 18 februari 2026 att uppdra åt förvaltningen att skyndsamt identifiera och föreslå en ny lämplig plats för en hundrastgård i Krokslätt och att utformningen av den framtida rastgården ska inkludera belysning och god tillgänglighet för att stödja den sociala dimensionen och öka tryggheten i området.

2022 stängde den tidigare hundrastgården i Krokslätt på grund av att marken är förorenad och är därför inte lämplig att användas som hundrastgård.

Stadsserviceförvaltningen har identifierat Petterssons äng i Safjällets friluftsområde som lämplig. Platsen måste återställas och vägen dit behöver rustas upp. Den nya hundrastgården, som väntas vara klar 2027, finns med i åtgärdsprogrammet för parkupprustningar och aktivitetsplatser. Stadsserviceförvaltningens bedömning är därför att motionen är besvarad.

Tekniska nämnden beslutade den 26 maj 2026 § 65 att föreslå att kommunfullmäktige beslutar att motionen är besvarad.

Stadsledningsförvaltningen har inget att erinra i ärendet.

Stadsledningsförvaltningens bedömning

Stadsledningsförvaltningen har inget att erinra i ärendet.

Ekonomi

Stadsledningsförvaltningen gör ingen egen ekonomisk bedömning mot bakgrund av att förslag till beslut är att motionen avslås.

Beslutsunderlag

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse den 18 juni 2026.

Tekniska nämnden sammanträdesprotokoll den 26 maj 2026 § 65.

Stadsserviceförvaltningens tjänsteskrivelse den 22 april 2026.

Motion (C) - Prioritera en ny hundrastgård i Krokslätt den 18 februari 2026.

Expedieras till

Tekniska nämnden

Karl de Verdier
Biträdande stadsdirektör

Henriette de Maré
Chefsjurist

§ 65

Diarienummer 00076/2026

Beredning av motion: Motion (C) - Prioritera en ny hundrastgård i Krokslätt

Beslut

Tekniska nämndens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige anser motionen besvarad med hänvisning till att det finns en ny plats för en hundrastgård på Petterssons äng i Safjällets friluftsområde och som väntas vara klar 2027.

Sammanfattning

Maria Martini (C) inkom i februari 2026 med en motion om att uppdra åt förvaltningen att skyndsamt identifiera och föreslå en ny lämplig plats för en hundrastgård i Krokslätt och att utformningen av den framtida rastgården ska inkludera belysning och god tillgänglighet för att stödja den sociala dimensionen och öka tryggheten i området. Kommunstyrelsens arbetsutskott har remitterat motionen till tekniska nämnden för yttrande.

Sedan den tidigare hundrastgården i Krokslätt fick stängas 2022 på grund av att marken är förorenad och som gör att platsen bedöms inte vara lämplig att fortsätta användas till att ha en hundrastgård på så har staddserviceförvaltningen letat efter en ny plats. Förvaltningen har sett ut en ny plats, vilket är en igenväxt fotbollsplan belägen på Petterssons äng i Safjällets friluftsområde. Platsen kommer behöva återställas samt vägen dit är i behov av att rustas upp. Den nya hundrastgården finns med i åtgärdsprogrammet för parkupprustningar och aktivitetsplatser och väntas vara klar 2027.

Beslutsunderlag

Stadsserviceförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 22 april 2026.
Motion (C) - Prioritera en ny hundrastgård i Krokslätt daterad 18 februari 2026.

Expedieras till

Kommunstyrelsen

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2026-04-22

Diarienummer
«Databas» TEN 00076/2026

Henrik Thyrén
Enhetschef

Tekniska nämnden

Beredning av motion: Motion (C) - Prioritera en ny hundrastgård i Krokslätt

Förslag till beslut

Tekniska nämndens förslag till kommunfullmäktige
Kommunfullmäktige anser motionen besvarad med hänvisning till att det finns en ny plats för en hundrastgård på Petterssons äng i Safjällets friluftsområde och som väntas vara klar 2027.

Sammanfattning

Maria Martini (C) inkom i februari 2026 med en motion om att uppdra åt förvaltningen att skyndsamt identifiera och föreslå en ny lämplig plats för en hundrastgård i Krokslätt och att utformningen av den framtida rastgården ska inkludera belysning och god tillgänglighet för att stödja den sociala dimensionen och öka tryggheten i området. Kommunstyrelsens arbetsutskott har remitterat motionen till tekniska nämnden för yttrande.

Sedan den tidigare hundrastgården i Krokslätt fick stängas 2022 på grund av att marken är förorenad och som gör att platsen bedöms inte vara lämplig att fortsätta användas till att ha en hundrastgård på så har staddserviceförvaltningen letat efter en ny plats. Förvaltningen har sett ut en ny plats, vilket är en igenväxt fotbollsplan belägen på Petterssons äng i Safjällets friluftsområde. Platsen kommer behöva återställas samt vägen dit är i behov av att rustas upp. Den nya hundrastgården finns med i åtgärdsprogrammet för parkupprustningar och aktivitetsplatser och väntas vara klar 2027.

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade den 18 februari 2026, § 38 att remittera motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Ekonomi

Hundrastgården beräknas kosta omkring 300 000 kronor (tkr) och ryms inom förvaltningens reinvesteringsbudget för parker och lekplatser. Den årliga driftkostnaden beräknas vara 15 tkr.

Beslutsunderlag

Stadsserviceförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 22 april 2026.
Motion (C) - Prioritera en ny hundrastgård i Krokslätt daterad 18 februari 2026.

Expedieras till
Kommunstyrelsen

Elin Rosenberg Elebring
Förvaltningschef

Mikael Ahlgren
Verksamhetschef för Stadsunderhåll

Mölndal 2026-02-18

Centerpartiet

Motion till Kommunfullmäktige: Prioritera en ny hundrastgård i Krokslätt

Krokslätt står inför en omfattande förtätning med nya bostäder och verksamhetslokaler (exempelvis genom detaljplanen Mullvaden 1). Denna utveckling kommer att minska de kvarvarande grönytor som finns mellan bebyggelsen.
Sedan januari 2022 saknar Krokslätt en fungerande hundrastgård då anläggningen vid Soltorpsgatan stängdes på grund av markföroreningar. Att denna funktion togs bort utan att ersättas innebär att kommunen i praktiken drog in en befintlig service för invånarna. Detta skapade ett stort tomrum i stadsdelens infrastruktur och det var en direkt försämring av livskvaliteten för hundar och hundägare i området.
Stadsdelen saknar idag ett faktiskt anlagt parkområde; invånarna är istället hänvisade till Safjället naturreservat. I Safjället råder det strikt koppeltvång hela året vilket innebär att det inte fungerar som en yta för hundars behov av att röra sig fritt.
Det har gått alldeles för lång tid sedan stängningen och sanering av den tidigare hundrastgården blir alltmer osannolik. Nu krävs det ett nytt angreppssätt och högre prioritet för att lösa denna fråga.

I en tätbebyggd stadsdel utan formella parker är dedikerade ytor som hundrastgårdar avgörande för att organisera stadsrummet och undvika intressekonflikter på de få kvarvarande grönytorna.
Enligt djurskyddslagen ska hundar ges möjlighet till naturligt beteende, inklusive lös gång. Utan en inhägnad yta tvingas hundägare antingen bryta mot koppeltvånget i naturreservatet eller neka sina djur deras nödvändiga behov.

För äldre invånare, barnfamiljer och ungdomar som saknar bil är avståndet till angränsande hundrastgårdar i kommunen för långt. En lokal lösning är en förutsättning för att även bilfria hushåll ska ha tillgång till stadens service.
En hundrastgård fungerar som en viktig social mötesplats som främjar vardagsmotion och motverkar ofrivillig ensamhet.

Med anledning av ovanstående yrkar jag:

- Att uppdra åt förvaltningen att skyndsamt identifiera och föreslå en ny lämplig plats för en hundrastgård i Krokslätt.
- Att utformningen av den framtida rastgården ska inkludera belysning och god tillgänglighet för att stödja den sociala dimensionen och öka tryggheten i området.

Maria Martini

Centerpartiet Mölndal